This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Digitized by Google

SUB HIS ALIS
VITA BREVIS ARS LONGA
HIS DUCIBUS
BONÆ VALET
SUBIECTA
MEDICINA
PHARMACOPOEIA REGIA, seu DISPENSATORIUM NOVUM LOCUPLETATUM & ABSOLUTUM cum ANNEXA MANTISSA SPAGYRICA JOANNIS ZWELFER PALATIN. M.D.
M.DCLXVIII.

PHARMACOPOEIA REGIA,

SEU

DISPENSATORIUM NOVUM LOCUPLETATUM ET ABSOLUTUM,

annexâ etiam

MANTISSA SPAGYRICA:

in quibus

VERA ET ACCURATA METHODO SELECTISSIMORUM MEDICAMENTORUM COMPOSITIONES ET PRÆPARATIONES TRADUNTUR; quæ cùm ſervatis ſuorum Ingredientium virtutibus, tum iiſdem exaltatis, Medico, in proſligandis humani corporis ægritudinibus, ad vota ſervitura ſunt.

CUI ACCESSERE

BINI DISCURSUS APOLOGETICI:

AUTHORE

JOANNE ZWELFER, PALATINO, M. D.

Cum Privilegio Sacræ Cæſareæ Majeſtatis.

NORIBERGÆ:
Sumtibus MICHAELIS & JOHAN. FRIDERICI ENDTERORUM.

ANNO M. DC. LXVIII.

Summa Privilegii.

SAcræ Cæſareæ Majeſtatis Privilegio denuo cautum eſt, ne quis D. Joannis Zwelferi Animadverſiones in Pharmacopœiam Auguſtanam, & annexam ejus Mantiſſam, cum Diſpenſatorio Novo, contra Privilegium, à FERDINANDI III. glorioſiſſimæ memoriæ Cæſareâ Majeſtate olim ad Decennium impetratum, intra aliorum adhuc decem, à proximâ hac Operis hujus Novi editione, annorum ſpatium, ſive per ſe, ſive auctum etiam cum annexa Appendice, eodem, aut alio, Typo recudere, invehere, & clam vel palam vendere atque diſtrahere præſumat; ſub pœna viginti Marcarum Auri, amiſſionisq; Exemplarium: prout mulctæ hæ, cum reliquis conſvetis cautionibus, in Diplomate, ac Privilegio Cæſareo Originali, ampliſſimè continentur.

Cenſura Inclytæ Facultatis Medicæ Viennenſis.

ANimadverſiones in Pharmacopœiam Auguſtanam, & annexam ejus Mantiſſam, primùm reviſas; unà cum Appendice ad Animadverſiones: nec non Pharmacopœiam Regiam, ſeu Diſpenſatorium novum Locupletatum & abſolutum, cum annexa Mantiſſa Spagyrica, Dn. Joannis Zwelfer, Med. Doctoris, propriis Obſervationibus & Experientiâ confirmatum, aliqua ex Collegio Medicorum Viennenſium membra ab initio usq; ad finem ſtudioſè perlegerunt, nihilq; in his bonis Moribus, aut Fidei Catholicæ, contrarium vel repugnans; verùm multa non ſolùm Medicis Praxin exercentibus ſcitu ſummè neceſſaria, ſed & Ægris admodum profutura, invenerunt. Ideoq; hæc Opera Typis digniſſima cenſemus. In quorum fidem haſce Patentes, Collegii noſtri Sigillo munitas, expediri, & manu Decani ſubſcribi, mandavimus.

Dab. Viennæ, 16. Junii 1666.

L. S.

Johann Ludvvig, Phil. & M. D.
p. t. Decanus.

Digitized by Google

POTENTISSIMO
AC
INVICTISSIMO
ROMANORUM IMPERATORI,
LEOPOLDO,
PERPETUO AUGUSTO,
GERMANIÆ, HUNGARIÆ,
BOHEMIÆ, DALMATIÆ, CROATIÆ, SCLAVONIÆ &c. REGI, ARCHIDUCI AUSTRIÆ, DUCI BURGUNDIÆ, STYRIÆ, CARINTHIÆ, CARNIOLÆ, ET WIRTEMBERGÆ. &c.
COMITI TIROLIS: &c.
IMPERATOR AUGUSTISSIME:

FOecunda Cæſarum Regumque Parens, Auſtria, Invictisſime LEOPOLDE, illicium eſt Orbis & Populorum, quos arcano nutrit ubere, ac inſatiabiles reddit, dum vel ſemel admiſit ad fluenta Gratiarum. Habet, Auguſtisſime Cæſar, Gentilitia Auſtriorum Domus tacitum in omnes Imperium, dum ſuos Majeſtate allicit,

 Pietate

Pietate conſervat, Juſtitiâ tutatur, Humanitate demulcet. Neminem proinde arceat Imperialis Auſtriacorum Aquila, quæ, licet Majeſtate & Juſtitia, Sceptro & Enſe, armata ſit; Pelicanus tamen amoris eſt, ſua confodiens viſcera, ut vel proprio cruore ſubditos foveat, ac in vitam animet. Meridiabar jam olim Ego ſub umbra hujus Aquilæ alarum magnarum, PIETATE ET JUSTITIA magni FERDINANDI TERTII PATRIS, ad cujus auguſta ſubſellia Animadverſiones in Auguſtanum Diſpenſatorium olim reclinavi. Protegebat me Majeſtas FERDINANDI QUARTI, ſeu fortis Clementia, ſeu clemens Fortitudo, PRO DEO ET POPULO; ſub cujus Regio Paludamento Pharmacopœia Regia noſtra quondam protecta. Nunc arcano me trahit illicio, & benigno obtutu, ſceptrum inter & acinacem excubitor oculus Majeſtatis Veſtræ, CONSILIO ET INDUSTRIA Vigilantiſſimus, Hieroglyphico aut Myſtico ſenſu Cæſarearum virtutum Epitome, TER AUGUSTE LEOPOLDE; cui jam olim totus militabat æther, & Coronas deſtinabat, ad Diademata nato ac educato. Conquieſcat igitur ſub umbra alarum tantæ Majeſtatis Veſtræ CONSILIO ET INDUSTRIA ſecundus hic fœtus meus, partuſque literarius (quem pedibus Majeſtatis Veſtræ reclivis ſubſterno) utpote, qui olim ſub his Alis feliciter fovebar; quando Regiæ

m.Phar-

m. Pharmacopœiæ Appendicem Auguſto Majeſtatis Veſtræ Nomini ſupplex dicavi. Perennet igitur non tam Solaris Imperii Aquila, quàm ſæculorum Phœnix, LEOPOLDUS, gentis noſtræ Pyropus, Paternarum virtutum MAXIMI FERDINANDI TERTII ex aſſe Hæres, in Sago & Toga ter Fœlix IMPERATOR: Cui ut Regna accedant, bello & pace glorioſiſsimus perennet, ſupplicibus votis exoro. Nam ſic & Urbs, ſic Populus, ſic Univerſus Orbis, ardentibus votis ſuſpirat.

SACRÆ CÆSAREÆ MAJESTATIS

VESTRÆ

Humillimus cliens

JOANNES ZWELFER.

Digitized by Google

PROOEMIUM
ad
LECTOREM.

QUod olim, Gentilitio ſibi ſymbolo, feliciſſimus ille Heroum, hieroglyphicâ brevitate innuit; quando ſuper Scutum dimidiam Lunæ ſphæram vivis coloribus pingi voluit, hoc ſuperſcripto Lemmate: Plenior redibo: hoc à me, non tam nominibus & ſymbolis, quàm reipſa, effectum vides, Lector benevole; dum Tibi, & univerſo literato Populo, Pharmacopœiam Regiam, juxta fidem, in præfixo Emblemate datam, pleniorem, auctam & perfectam, ut φιλιατρῶν expectationi ſatisfacerem, ſiſto & conſecro. Ea enim eſt humanæ imbecillitatis, inter anguſtos limites comprehenſæ, natura, ut parturiat ſemper; rarò tamen, aut nunquam, perfectum enitatur fœtum, embryonem duntaxat producens; cui tempus, ætas, & magiſtra rerum, Experientia, ultimam tandem imponit manum. Symbolizat enim humana mens cum totius Univerſi natura, quæ, in ipſis progignendis floſculis, ſuis utitur interſtitiis, producendo jam eorum pericarpia, ſinûs, genicula, umbellas, nymphas, donec in calathos circinet, ex his, velut è proſcenio, florem eductura. Sic pariter longâ ſerie procedentes anni, magna artibus fuerunt incrementa; ſuos habet gradûs ſapientia; dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat ſcientiam, ad conſummatam usque plenitudinem. Quindecim jam fluxêre anni, quòd Pharmacopœia Regia noſtra primùm ſuſtinuit prælum: hactenus verò aſſiduo ſemper ſtudio in id incubui ac deſudavi, ut fœderatis manibus, conjunctisq; viribus, fœtum hunc meum perficerem, experientiâ & continuâ Praxi ampliarem, debitum denique nitorem & formam ei conciliarem; ſatis interim factum mihi autumans, ſi deplorandis mortalium affectibus citò, tutò, ac jucundè, ſubvenirem. Quanquam præproperè adeò prælum ac lucem hic noſter partus non ſubiiſſet, remorante nos operoſâ Praxi, & Ægrorum ſollicitatione; niſi, inter alios Doctiſſimos Viros, aſſiduo etiam mihi ſtimulo fuiſſet, ac fidelem unà operam ſuam præſtitiſſet, Excellentiſſimus Vir, *Joannes Adamus Spenholtz*, Inclytæ Facultatis Medicæ Viennenſis Doctor, Celebris Jaurinenſium p.t Phyſicus, & incomparabilis Philoſophus, qui deploratum Medicinæ ſtatum ſæpe coràm, ac literis ſuis, nobis expoſuit, & lucem, ac talentum noſtrum, ſub modium non eſſe abſcondendum, commonefecit; noſtris antehàc evulgatis ſcriptis addictiſſimus, ut ea (ad paucorum æmulationem) continuus tereret, meq; adverſus futuros maledico-

rum

Digitized by Google

rum ſuſurros iteratò erigeret, ut ſcilicet parùm adverterem, quid Zoilus in obſcuris, quid nauci homunculi (feſtivâ hâc utar προσονομασίᾳ) obganniant, quorum vita & labor eſt, ſagaciſſimis & defecatioribus etiam ingeniis imponere.

Placuit autem hanc in me ſuſcipere ſpartam, Regiamq; noſtram Pharmacopœiam denuò excudere, ac divulgare, ut improbos naturæ conatûs per omnia æmularer, quæ ſemper ad majora enititur, nihilq; non numeris omnibus abſolutum producere ſatagit: quò & collimavi ego, ut meliora nimirum chariſmata ſectarer, Opus & Diſpenſatorium tale ederem, quod omnem ſpiraret perfectionem, nihilq; mancum aut ſuperfluum in ſe continens; prout decet genuinum Artis & Naturæ ſectatorem. Neque verò liberiùs hæc mihi excidiſſe putes, quaſi qui ſolus Philoſophici ſacrarii penetralia, aut ſacrum Æſculapii delubrum & abdita penetraſſem, eq; ijs non niſi Panaceas, ſecreta remedia, & θεῶν χεῖρας depromſiſſem. Abſit à me faſtus, gloriola, & φιλαυτία; qui apprimè novi, quàm arctis limitibus virtus & poteſtas noſtra circumſcribatur; quàm anguſta res domi noſtræ ſit. Illud ſolùm ſcriptis hiſce monumentis præſtare volui, ut quàm proximè ad perfectionis apicem, in re Medica, collimarem, Tibiq; cornu copiæ, aut, ſi mavis, Armamentarium & Panopliam erigerem, è quibus arcana remedia depromere valeas, queîs deleterias morborum vomicas, abditasq; humanorum langvorum cauſas, velut totidem telis, profligare poſſes.

Quis enim tam bruto agreſtiq; ingenio eſt, cui non pateat, quòd, labente paulatim ætate Mundi, vires totius orbis ſyſtematis labaſcant, magnisq; paſſibus ad defectionem properent? Ipſa cæteroquin benefica ſydera, & ecſtatica elementorum commotio, in nos, ſeminali quâdam malignitate, virulenta effluvia derivant, mundumq; epidemicis calamitatibus premunt. Ampliùs dicam; ipſe Majoribus noſtris ſaluberrima alimenta, primâ quaſi ſtatione dimiſsâ, inteſtino furore in nos debacchantur, diſparatas geneſes in corporibus moliuntur, vernaculos morbos, velut totidem ſigilla, imprimunt, nosq; arcanis inſidiis ad interitum deducunt; adeò quidem, ut, præter morbi genus, quod Antiqui Σποραδικὸν vel ἐνδήμιον, ſeu Patrium, dixêre; meritò calamitoſo hoc ſæculo nos illud jungamus, quod Inteſtinum, Domeſticum, & ex Nobis, appellemus. Intuentes igitur præſentium calamitatum ſeminarium, & fatale novæ Eridos pomum, hoſtilesq; diſſidias vitæ noſtræ concentratas; & nos pariter novis accendamur auſibus, extra caſtra digrediamur, obviam procedamus arcano hoſti; qui filii aut commilitones ſumus magni Hippocratis; induamur fortitudine, & tanti Patris armaturâ, meditemur ſtratagemata, &, cum divino Sene, diviniora remedia. Sic fiet, ut Muſea ac Lycea noſtra humano generi ſint Armamentarium; conſilia noſtra, invincibilis clypeus; & remedia noſtra,

certiſ-

certiſſima ſalus langventibus, in vitam & ſanitatem. Huc proinde, pro mea tenuitate, hocce meo Diſpenſatorio collimavi ego, ut ſecretiora meditarer remedia, quibus frænum & habenas morbis imponeremus; ac veluti ærarium quoddam publicum erigerem, è quo langventium populus vitæ & ſanitatis ſibi ferat ſubſidium. Neque verò hæc iterum à me magnificè & grandiloquè prolata cenſeas. Tu ipſe Regiam hanc, ſcripta & lucubrationes noſtras, cum reliquis ævi noſtri Scriptoribus, velut purpuram purpuræ, & byſſum, ut ajunt, byſſo compara; & reperies, quòd mea cauſa triumphat; deprehendes, quòd plurimi Scriptores in propriis vitiis lippiant; quòd anguſtiùs, quàm pro dignitate Medicâ conveniebat, ſcripſerint, poſthumos denique errores retroagendis ſæculis, quaſi per traducem, commiſerint, ævum, Lycea, & Athenæa noſtra dedecorantes.

Et ſanè quid Medicus eſt, debita remediorum penu deſtitutus? Idem quod inermis miles; quod Philoſophus inter Amuſos; quod elingvis Orator. Non enim hîc ſyllogiſmis certatur. Praxi, & exercitio, ſelectisq; remediis, quibus ægros fulcias, opus eſt. Neque enim, quàm aſſiduè Patientem inviſas, quæritur; ſed, quàm aptis remediis & medicamentis proſtratos erigas, diſquirendum. Ut proinde Cordubenſis Philoſophi ſanè Chriſtiano dogmati ſuccenſere nequeam, dum in Epiſtola ſollicitè hortatur: *Medicorum conſilia de vita, qui, parum docti; ſed ſatis ſeduli; officiosè ſatis multos occidunt.* Neque immeritò: de vita deciditur, viduorum & orphanorum res agitur; ac ab uno Medentis ore nonnunquam regnorum momenta dependent. Quod & ipſi parum experti perpendunt: proinde, quas nec à doctrina, nec ab experientiâ, nec à ſecretis Chymiæ & Pharmaciæ laboribus habent, ſuppetias; ab humanitate, & verborum lenociniis, quandoq; officiosè emendicant. Ut proindè certiſſimum ſit, hoc ſolo & uno, quòd circa genuina medicamentorum inventa hallucinantur; fortunas, formam, & ἐγκώμιον Medicorum naufragari. Contemplemur enim ſine penicillo Apellem quempiam; ſine incude Malleatorem; aut Architectum, quem regula & gnomon deſtituunt. Quid ſunt? Truncus ſiculnus, inutile lignum, ἀυτόματα, & muta Trophæa. Talem tibi, ſine debitis præſidiis, Medicum effingito; qui, ut inermis miles; ſine remis & velo, nauta; ſinè oleo & ceromate, luctator; vento, arenæ, operi ſe accingat & committat. Ab hoc quid ſperes? Illud nimirum, ut in primo ſtatim certaminis veſtibulo reſiliat, domeſticæ egeſtatis memor, &, adſtantis turbæ ſtrepitu offenſus, vix dimidiatas referat periodos; anceps cuiam & prognoſin ordiatur; ægros declinet, donec ſuam ludat morbus tragœdiam. Primum igitur ſalutis fundamentum & baſis eſt, talem ſibi delegiſſe Medicum & Pharmacopœos, quos ſana Theoria, improbus & aſſiduus labor Pharmacevticus, quidvis aptè ordinare & diſpenſare erudiit, ne,

relictis

Digitized by Google

relictis ſalutaribus remediis, quisquilias, & rerum inconcinnas farragines, & incompoſtibiles proceſsûs imperent; qui Ægris nauſeam & exitium; viris autem & Pharmacopœis exercitatis riſum & cachinnos accelerent: teſtante hoc quotidianâ experientiâ.

Conſideremus iterum, quòd ſi peritiſſimis, & in arte conſummatis, viris Pharmacopœis, præpoſtera talis medicamentorum ordinatio negotium faceſſit; quid futurum ſit, ſi munus hoc deferas incurioſis quibusdam, inexpertis, Miſochymicis, & ad Pharmaciam ineptis; quorum ſcopus & meta non proximi ſalus, & charitatis lex eſt, ſed, ut cum Ariſtophane loquar: πρὸς τὰ ἄλφιτα: de pane lucrando, quæſtus, & turpe lucrum? An non decumani errores inde prodibunt, in mortem usque, eamq; præmaturam, deplorandis ægris luendi? Hinc, hinc illæ lachrymæ! quòd nonnunquam Officinæ quædam tam atro calculo notatæ ſunt, populo ac urbi ſuſpectæ, nec non inviſæ, Patientibus exitiales, Medico probroſæ: eò, quòd non raró ex illis Medeæ fraudes reproductæ, & Circæa pocula ægris prælibanda ſunt allata. Piſcator ictus ſapit; &, quid fidi ejusmodi Achates, dolis & fraudibus inveterati, poſſint, expertus ſum. Quod enim, inter quadrupedes, Lupus; inter altilia, Vultures; inter undas, prædator Piſcis: hoc ſunt, inter homines, ejusmodi Artifices. Viciſſitudines igitur humanas, & ſortem calamitoſam, mecum contemplatus, humano generi, divino illi ſimulacro & prototypo, quod θαῦμα τῶν θαυμάτων, animal adorandum, & Templum DEI, ſacra Antiquitas ſuſpexit, aliter parentare non potui, quàm obſequioſâ mente, & indefeſſis conatibus, ejus langvoribus ſuppetias itum, Diſpenſatorium tale erigendo, quod, longâ Praxi, ac infallibili experimento, certiſſimum, in viam Regiam ac tutiſſimam Medentium normam aſſereret, ac ab interitu Ægros vindicaret. Enim verò, ſi quæ hactenus in Republica Medica aut viciſſitudo, aut remora fuit, quæ doctiſsimorum Medicorum conatûs improbos, & tentamina ſæpe irrita fecerunt ac deluſerunt; aliud quid ſub cenſum vocare, aut incuſare, minimè poſſumus, quàm minùs dextrè, & manca ad nos tranſcripta Diſpenſatoria, quibus illi hactenus tributarios ſubjecerunt affectûs, ac, Veterum erroribus nimium creduli, ſubſcripsêre. Sic per traducem, & hæreditariâ labe, in noſtram usque ætatem Veterum abuſûs & errata transplantata ſunt; quibus etiamnum hodie, proh nimium! detinemur. Sunt enim Diſpenſatoria nobis inſtar regulæ & amuſſis; quæ ubi à rectitudine & linea declinant; quid mirum, ſi & nos, qui medemur, hoc uſi directorio, à vero tramite deviamus? Suſcipiant igitur, & æqui boniq; conſulant, hoc, proximi ardore, & de omnibus bene merendi ſtudio, inter verecundos modeſtiæ limites, à nobis nonnihil caſtigatius editum Opus & Diſpenſatorium, Inclyti Medicinæ Patres; quos ſolos ut demererer, majoraq; hiſce audendi, novos ſubjicerem igniculos,

hanc

Digitized by Google

hanc in me lubens Provinciam ſuſcepi. Et licet hæc ſeriùs, ac multùm declinante jam vitæ termino, peregerim, noviſſimâ quaſi horâ in Vineam aggregatus; meo tamen non defraudabor bravio & mercede, utpote qui miniſterium Domini, juxta menſuram crediti talenti, fideliſſimè complevi. Neque diffido, quin ſuper plura conſtituendus & elocandus ſim, qui in paucis hiſce Deo & Proximo fidelem ſervum me exhibui. Hæc etenim ſola & una eſt in humanis uſura, non tantùm licita, ſed & omnibus æmulanda: bene merendo, & charitatis vinculis proximum conſtringendo, Ipſum altiſſimum, qui eſt ignis conſumens, totus charitas & amor, velut totidem arcanis vinculis ſibi devincire ac reddere debitorem.

Quàm verò arduum & ſalebroſum hoc iter meum & inſtiutum fuerit, Tibi, L. B. contemplandum offero, qui inter ſpinas & tribulos, furores & invidias, me jugiter converſantem à longè proſpicis. Non enim dies una, & nox ſola, hanc litem dirimere potuit. Menſes, & complures annos conſecravi; ſanitatis (utinam non vitæ!) tam ſeveram inter Praxin, & irrequietos labores, paſſus diſpendium ſum; ſomnum & quietem divendidi: optimè mihi conſcius, hæc ſtertendo non evenire, παρεγχείρησιν & applicationem manuum requiri, laboribus denique omnia Superos elocare: quanquam moleſtiæ ſenſum & ſudores ea non acceſſant, quæ ulrrò, & publico emolumento, tranſiguntur. Neque verò deerunt, qui ſudores meos Λεπτολεσχίας, & vaniloqua nugamenta, definituri ſunt, cavillando dicentes; Obvii cujusque fore, ejusmodi Diſpenſatoria erigere; nec plus virium ac ſtudii requiri, quàm ſi Genialem aliquem recenſerem Apologum; cum Apuleio, laudarem Aſinum; cum Favorino, Therſiten; cum Seneca quopiam, velim Claudii ludere ἀποθέωσιν. Quibus tria hæc ex Curia dicta ſufficiant: *Dulce bellum inexpertis.* Conſtanter interim aſſeveraverim, munus hoc Philoſophum Arte & Naturâ inſtructum requirere, Medicum, eumq; Practicum, Chymicum & Spagyrum, nullius laboris pertæſum virum, ſerium & conſtantem. Quocunq; n. horum deficiente, Ars claudicat, Pharmacia manca eſt, Officinæ noſtræ proſtituuntur. Communis igitur calamitas, & deplorandus noſtrorum Diſpenſatoriorum ſtatus, ſtimulum & calcar mihi addidêre, ut, nullum penſiculando laborem, neque curarem, quonam calculo iniquiſſimi hujus ævi cenſores, qui propria ſolùm adorant, aliena verò, vel, cum Democrito, omnia rident, vel, cum Catone, reprehendunt, non videntes manticæ quod à tergo eſt, quaſi verò, ſuperſtitioſâ Poëtarum metempſychoſi, emiſſa ex Elyſiis voluptatibus Hippocratis anima in eos remigraſſet, ſuffragentur.

Ut autem ab Univerſalibus ad Particularia digrediar; hoc ipſum pluribus demonſtrabo, quàm multa in eum conſpirare oporteat, qui ſimili oneri,

Digitized by Google

neri, & concinnando Diſpenſatorio, ſeſe accingere cupit: ex quibus, veluti notis characteriſticis, B. L. inferre poterit, quòd Diſpenſatorium hoc noſtrum genuinum ſit norma & idea, ad quam alia conformari poſſint. Addiſcet præterea Philiater, quâ ratione Compoſitiones medicamentorum propriæ, & juxta leges artis paratæ, à ſpuriis, mendoſis, & apocryphis diſtingvi debeant; ne & ipſe deinceps à turpiſſimi lucri heluonibus, & pſeudo-Pharmacopœis, in eandem naſſam & conſortium trahatur: pro quo ſequentia breviter animadverto:

Calleat inprimis ejusmodi Scriptor exactè Pharmaceuticam artem inſimul, & Chymicam: ſit inſtructus Phyſicis Prænotionibus; quibus naturalium, ſeu Medicinalium ſubjectorum, ac rerum naturas & craſim, quæ in tribus regnis latitant, exactè ſcrutetur & penetret; quid nimirum, & quantum, in quolibet ente lateat; ad quæ aptum ſit: quæ ſola eſt vera Philoſophia, juxta mentem Baſilii Valentini, quaq; ſi quis deſtitutus eſt, circa inane punctum rotabitur, erroribus plenas medicinas præſcribet, Diſpenſatorium inaniter meditabitur, abſurda abſurdis junget; ſibi & Poſteritati injurius.

Deinde habeat per modum infallibilis principii & theorematis; non quodlibet ex quolibet fieri, nec quodlibet cuilibet aptè uniri ac permiſceri poſſe. Item: Omne recipiens recipere non ad quamvis, ſed ſuæ ſaltem receptivitatis, rationem; nequaquam verò ad imprimentis modum.

Præterea noviſſe convenit, è quibus rebus & ſimplicibus Syrupi commodiùs parari valeant; & rurſum, è quibus Aquæ præſtantes elici & deſtillari; quæq; ex toto ad deſtillandum apta vel inepta ſint; quæ Decoctionibus, & Extractionibus, aptiora; quænam in Pulveres, Pilulas, Trochiſcos, Electuaria, convenienter redigenda, ab unâ; quæq;, ab altera parte, ad Emplaſtra, Olea cocta, & Ungventa &c. conficienda magis idonea veniant: ne virtutes earũ, dum ad illud, quod non conveniebat, neglecto eo, ad quod naturâ ſuâ ordinata erant, ex iis, præpoſtero ordine, parandum & exprimendum aſſumpta, deſtruantur; vi & energiâ ſuâ, ſiniſtrè procedendo, priventur, aut fruſtra ſaltem accumulentur. Conandum enim apprimè eſt, ut ſubjecta, ſeu ſimplicia medicamenta, unione homogeneorum potiùs intendantur; quatenus virtus, juxta Philoſophum, unita fortior, per congruas ſolutiones ſolubilium, & amplexum quorumcunque miſcibilium.

Tertiò & hoc obſervandum, ut, quantum factu poſſibile, multum virtutis & virium pauciori, vel exiguæ quantitati cujusdam medicamenti, ſive ſimplicis, ſive compoſiti, imprimatur, & veluti concentretur; ac ne quicquam illorum in præparatione, vel coctione, deſtillatione, aut aliâ quâvis operatione, deperdatur; ſed integra conſerventur.

Neceſſum porrò eſt, Quartò, ut homogenea homogeneis, ſimilia ſimilibus; & quæ, ad producendum effectum, univocâ ratione concurrunt,

Digitized by Google

junganrur; neutiquam verò talia, quæ contrariis qualitatibus ſibi repugnant & diſſident, agglomerentur. Taliter peccant ij, qui laxantia, adſtringentia, diaphoretica, diſpellentia & allicientia virus, narcotica, & ſtuporem inducentia, aut ea, quæ virtute alterante, calefaciente ac refrigerante ſimul, & conſimili virtute gaudent, in unum cogunt, quæ ſuâ contrarietate, & ametriâ, compoſita medicamenta nociva & inefficacia reddunt, & diſſitis qualitatibus unitatem & harmoniam compoſiti interturbant: ut proinde certiſſimum ſit, Medicum ſuo fine inter curandum fruſtrari, irritaq; reddi omnia.

Quintò, noſſe oportet, quæ medicamenta, Compoſita atq; Simplicia, è recentibus; quæq; ex aridis & ſiccis, decenter paranda; & quo anni tempore id fieri expediat; utrum omnia ſimul & ſemel; an ſucceſſivè colligenda: item quâ ratione conſervanda, donec ſalvis viribus conjungantur.

Sextò; quod, velut Practicum documentum, accuratè obſervandum, ut nimirum in omnibus ſenſatum ſe exhibeat Medicus, & ratione conſulat: quæ, cùm recta ſit, omnem litem dirimit. Nimirum, non ſeduci ſe patiatur Authoritatibus, & abuſu Veterum, ſi quando ratio, experientiis fulcita, aliud, vel contrarium, ſvadeat. Si verò contrarium attentaverit, & non, quà eundem, ſed quà itum, proceſſurus ſit, ſibi imputet, ſi doloſi, & in Rempublicam Medicam injurii, ſeductoris notam incurrerit: utpote per quem maleſana dogmata & errores vigent, palliantur, celantur, & in immenſum propagantur; pœnas Deo & Poſteritati meritas daturum. Conſideret denique ſtatûs & conditiones hominum, ut pro menſura fortunarum & loculi medicamenta deſignet; adeò, ut nemo ſit, cui charitas debita, & manus Medica, ſubtrahatur, ſed æquè pauperibus, ac divitibus, ſatisfieri queat. Tandem & hoc vel maximè expedit, ut præparationes tam ſimplicium, quàm compoſitorum, medicamentorum perſpicuâ & intelligibili methodo ac ſtylo, conformiter, ad præcepta & leges artis, prout ſuprà deductum, Pharmacopœis præſcribat. Niſi enim dilucidè illarum præparationes exprimantur; tum quilibet, peritus pariter ac imperitus, Pharmacopœus, pro captu & genio ſuo, quævis medicamenta præparabit: Exercitatus & Peritus, dextrè & legitimè; Rudis verò & Idiota in arte, perfunctoriè, ruditer, & perperam, pro ſui intelligentia. Ut mirum proinde non ſit, ſi medicamenta differentia, & toto cœlo diſcrepantia, ex tam anomalo diſpenſandi & præparandi modo reſultent. Quemadmodum enim, apud Juris-Conſultos, unicus quandoque Aſteriſcus, clauſula, aut terminus, cauſam & caſum ex toto variat: ſic, in foro Medico, ſiniſtra manipulatio, & illegitimus vel minimus procedendi modus, totum Compoſitum mutabit; & medicamentum differens, ac aliter operans, producet ut proinde ſatis non ſit tritum illud & Laconicum: Fiat ſecundum artem: hoc, vel illud,

compo-

compoſitum, vel ejus præparatio. Oportet claris terminis præparandi modum indigitare; cæteroquin è minimis etiam graves errores pullulabunt.

Ex his conſtabit, quàm arduum ſit, medicamenta dicto modo legitimè concinnare, compoſitiones dexteras, & artificioſas, deletis erroneis, ſubſtituere, proceſsûs & formulas Authorum reducere, tritam denique ac Regiam viam, evitatis labyrinthis, calcare.

Qui labor tametſi Herculeus fere fuerit; eundem tamen, à minutiſſimis ad maxima procedendo, in Tui ſolius, Lector Amiciſſime, commodum, & futuræ Poſteritatis emolumentum, ſuſcepi ac finivi; in eoq; exantlando nervis omnibus ſenſibusq; intentis, benigno cœli Numine prælucente, viresq; nobis gratioſè largiente, nulli tempori & operæ parcere volui. Tu interim vigilias meas, tanquam ſincerum in Te obſervantiæ meæ *τεκμήριον* & monumentum ſuſcipe, ac æqui boniq; conſule.

Unum adhuc, L.B. obſervare Te velim: quòd in ſingulis Claſſibus, compoſitiones & medicamenta ad viſcera principaliora, variosq; particulares affectûs, direxerim; adeò, ut in quavis ferè Claſſe, ad quemcunq; morbum humanum, explicitè, vel implicitè, precioſa remedia deſcripta invenire liceat, quæ vulgaria non ſunt, rationibus Phyſicis & Medicis, experientiaq; ipsâ obfirmata. Omnium autem & ſingulorum cauſas, cur hoc vel illud additum, aut demptum, huic vel illi admiſcendum, ubique graphicè deſcribere non potui; cùm vaſtiſſima volumina his debeantur: quibus vita unius hominis, reliquis negotiis interdicens, tota abſorberetur. Quidquid autem editum à me legeris, rationi & experientiæ conforme deprehendes; nihil perfunctoriè & tumultuoſè adjectum. Conatus ſum præterea, per omnia recto tramite incedere, Veterum errores cavendo, nec Recentium inventa omnia affectando; meliora tamen, pro viribus, ſectando. Hæc commemoro, non, quòd, per contemptum aliorum, propria Trophæa firmare velim, aut ex proprio cerebro Palladem me genuiſſe credam. Quin palàm confiteor, me prima fundamenta, Componendi & Præparandi medicamenta, à Veteribus hauſiſſe; quibus hanc ob rem, lubenti animo, & gratâ mente, originem uti debeo, ita tribuo. Verùm cùm hæc inventa Medico-Pharmacevtica accuratiùs luſtrarem, magnaq; ex parte manca & mutila, quandoque ſuperflua & inconcinna, deprehenderem; uſus ſum delectu, & bona retinui, mala verò reprobavi; inutilia & ludicra ſegregavi; defectûs ſupplevi; meliora ſuggeſſi; ac optima quæque, propriâ experientiâ firmata, de meo ſubſtitui: nihil eorum ſubticendo, quæ ſecretâ manu & labore, tot annis, ſtudii & Praxeos continuatione aſſeqvutus ſum. Quanquam & meam hîc fatear imbecillitatem, quòd eodem labyrintho, mille circumactus anfractibus & Mæandris oberraverim, donec felicior Ananias obvenit, qui oculos meos tetigit, & caliginem, quâ cum Antiquis cœcutiebam,

bam, velut ſquammas, removit, ut deinceps, in lucem aſſertus, dux eſſem cæcorum, & Anteſignanus proficientium. Hanc mihi proinde prærogativam, inter modeſtiæ limites, vendico; quòd primus Diſpenſatorii, informem maſſam in vitam animaverim, ad ſacram æmulorum invidiam. Et de hoc Diſpenſatorio noſtro, in quo non verborum lenocinia, ſed remedia, eſſe voluimus, audacter aſſevero, quòd hinc inde compilatum, mutuatum, & corraſum non ſit, aliorumq; ſcriptis & fragmentis, quaſi alienis corniculæ plumis, decorum; ſed proprio Marte comparatum, novum, & Regium, Pharmacevtico-Galenico-Chymicum. Si qui tamen temere hoc impugnare vellent (uti reipſa quidam attentarunt) ipſi ſe Græco illo arguant, dicentes: cur turpiter ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδῶ; extra limites ſalio? Cur ultra crepidam judicium fero; cùm rudis, & in arte inexpertus ſim; vix in hac Chymicorum & Pharmacopœorum palæſtra adhuc Tyro? Quod ſi tamen exercitatioris ingenii Vir quiſpiam rivales mecum habuit conatûs & auſûs, quem præmaturo hoc partu meo anteverti; hic ne Laurum, quæ inter ſudores mihi accrevit, invideat: firmiter ſibi perſvadens, eandem patere ſemitam ad honoris veſtibulum, ubi pari auſu in ſtadio decurrerit & certârit: quin imò ad majora enitentibus ampliora donaria, gloriam, & famam decreta eſſe. *Virtutis* enim *pediſſequa gloria*. Hortor etiam egregios, & inter Medicos eminentes Viros jam dictos, ut, ſi defectûs quoſpiam (quod humanum eſt) inter fori ſtrepitûs, & irrequietam Praxin, ſubintraſſe deprehenderint, eoſdem amicâ lenitate corrigant, obſcura decidant, ac propria ſubſtituant; ſibi & ægris conſulturi. Interim me ſequantur, quò facem prætuli, qui primus glaciem perrupi: accendantur meis, quos ſubjeci igniculis, æmulentur veſtigia, &, pro talenti concreditâ menſurâ, rem medicam provehant & tueantur, humanum genus à morbis & morte vindicent, &, velut totidem Devcaliones, feliciter reparent. Faxint Superi, ut bono omine hoc diſcordiæ pomum in palæſtram Medico-Chymico-Pharmcevticam primus jecerim, & multa præclara, & reconditæ ſapientiæ ingenia ævi noſtri, ad paria, & majora, audenda concitarim: lubens palmam & herbam porrigam, meliora dogmata amplectar, qui addiſcendi cupidiſſimus; nec non,

qui volet ingenio cedere, primus ero.

Ad vos proinde, genuini Aquilarum fœtûs, feliciſſimi Artis filii, convertor, cum divino Sene Laconicum illud identidem vobis occinens: Ars longa eſt, ſed Vita brevis. Eheu! brevis. Siſto vobis quoq; Cordubenſem Philoſophum, Hippocratis Aphoriſmum limitantem: *Non exiguum* inquit, *temporis habemus, ſed multum perdimus: ita eſt; non accepimus brevem vitam, ſed fecimus; nec inopes ſumus, ſed prodigi. Vitâ ſi ſcias uti, ſat longa eſt.* Hæc ille. Vindicemus tempus, dum præſens eſt; futurum

&

& præteritum noſtram eludunt poteſtatem : præteritum ſtricta Nemeſis exigit ; futurum pro voto adjiciunt fata ; de præſenti nos diſponimus. Proinde manum aut tabulæ, aut ſtivæ, applicemus ; curramus in ſtadio, donec bravium apprehendamus ; luctemur, donec inter turbines & perſecutiones eluctemur. Sic Majores noſtri tentando ad Trojam pervenerunt, theſauros honoris & ſcientiæ nacti, vitã brevẽ cum æternã comutarunt. Aſſumite vobis fidiſſimũ Theſeum, ac Ducem, DEUM ; quo, ſive in columna nubis vos præcedat, ac evitare offendicula doceat ; ſive in rotã ignis anteambulet, meliora vobis ſemper ſuggerendo ; comite & face omnia vobis proſperabuntur. Exemplo meo rem confirmate, qui procelloſũ hoc iter, & prolixos labores & conatûs meos, hoc auſpice cœpi, & feliceг abſolvi : cujus unico nutui, quidquid terra & mare periculi minitatur, obſecundant. Finẽ facio, vosq; denuo & hortor & obteſtor, Inclyti Medicinæ Proceres ; cùm ars longa ſit, vita verò, præſertim mihi, reſidua & brevis & declinans ; humeris & talentis veſtris ſuccollate, qui avertendo & exhauriendo tam vaſto pelago, quale Medicina eſt, defeſſus ſuccumbo. Inventis noſtris addite, artem propagate, Medicinam excolite. Sic fiet, ut ætas noſtra ævum Galeni & Hippocratis non tantùm adæquet, ſed & longiſſimè antevertat. Conſiderate obſecro, quòd jam ampla & lata meſſis ſit, meſſores verò, & operarii, pauci. Ego ſtationem meam fideliter abſolvi, manipulum, quem inter ſudores & labores ſeminavi, fideliter meſſui & reportavi. Ite & vos, ſive in vineam, ſive meſſem ; utrobiq; Vos Proximi charitas, Lex DEI, præſtolatur, vocat, & invocat, ut vos, in paucis fideles, ſuper multa conſtituat in Regno ſuo. Interim & Ego, quoad ſpiro, proximorum ſaluti me impendo, vitamq; meam curriculum Philoſophicum definire auſim ; & cum ſapientiſſimo Græcorum, Solone, hoc mihi poſthumum inſcribere elogium : *Seneſco, ſemper plura addiſcens.* Suſcipe igitur, Amice Lector, hoc Regium Opus noſtrum, quod aptiùs longè, quàm olim Aulus Gellius hiſtorias ſuas, quas Noctes Atticas intitulavit, Noctes Vienneſes nuncupare poſſem. Faxint ſuperi, ut hæ Noctes meæ olim tibi præbeant anſam, ut eas, cum Alexandro ab Alexandris, dies Geniales compelles, & experiaris. Vale. Dabam Viennæ, Anno M. DC. LXVII.

Digitized by Google

In
PHARMACOPOEIAM
REGIAM.

Hippocratis Divi carpens Helmontius Artem,
Galeniqúe ſimul dogmata vera negans,
Deſipit, ut cuncti, quos gloria vexat inanis;
Omnia qui carpunt, nec meliora docent.
Non ſpernit *Zvvelfer* Majorum dogmata, ſed vult,
Quod ratio dictat, nobilitare magis.
Jucundè, ſubitò, tutò, qui corpora ſanat,
Hunc Medicum quivis laudat, honorat, amat.
Talia cùm nobis monſtret medicamina *Zvvelfer*;
Quilibet hunc meritò laudet honoret, amet.

ſic precatur
Tobias Czaſchelius, Med. D. & Sacr. Cæſar. Majeſtat. Perſonæ Medicus.

CARMEN ENCOMIASTICON

extemporale:
In honorem, & gratiam, de re Medica, propter publicatas Exercitationes in Pharmacop. Auguſtan. utiliſſimas & laudatiſſimas, optimè meriti
Nobiliſſimi & Clariſſimi Viri, Dni
JOANNIS ZWELFERI,
Artium & Med. Eximii Doctoris,
ab Amico & Fautore benevolo conditum.

Prodiit Undenis, patrio famoſa nitore,
Auguſtana novis Pharmacopœia typis.
Nempe novis toties facta & natalibus aucta,
fœcundum docuit ſe cumulare librum.
Et fœcunda ſatis fuerat, niſi adultera prolem
paſſa foret ſpuriis dedecorare ſuam.
Sed quia laſcivo ſtimulata frequentiùs Oeſtro
diſſimilem fœtûs protulit illa gregem:
Crevit in immenſum, variis jam partubus ampla,
donec tanta ſibi copia facta gravis.
Auguſtam tandem miſeratus Cynthius Urbem
vellicat, & memorem nominis eſſe jubet;

Nomi-

Digitized by Google

Nominis Auguſti, quô nil præclarius unquam
cuncta videns toto Phœbus in orbe videt.
Hac parens monitis, fœtum circumſpicit omnem,
quem ſpurio peperit Pharmacopœia ſinu,
Vidit, & , incaſſum tantos abiiſſe labores,
ingemuit; prolem pœnitet eſſe ſuam.
Vidit & obſtupuit; tantum non eluet undis
Heu! facinus, dicens: Vindalicusq; ſuis.
Protinus exclamat; noſtros, Hygiéa, penates
quæ colis, aſſuetos ſiſte ſuperba gradûs.
Jam ſatis eſt luſum: ſat, luxuriaſſe tot annis:
nunc decet alterius ſubdere colla jugo.
Scit DUODENUS, ait, noſtræ reparator Hygiæ,
Æquus & hic lacrymis arbiter eſto tuis.
Nec pigeat, tanto documenta audire Magiſtro,
cujus judicium vel Themis ipſa probat.
Hic rerum vires, artemq; repandat, & uſum,
corrigat hic nævos, Pharmacopœia, *tuos.*
Felix ZWELFERUS, felici ſydere natus,
qui genio ſuperat ſecula multa ſuo.

Barthol. Moſer, M. D.
P. P. Diling.

Clariſſimo Medicorum Lumini,

ZWELFERO,

Alcaicum.

QUalis noctifero carcere nubium
Eluctans tenui Phœbus anhelitu,
Coruſcus reſerat nubila turbida,
nigrantem nebulæ diſſipat orbitam;
Mox totis reſerans magna canalibus
(Improviſa velut flumina Nereus)
flagrans bella movet, non ſine ſiderum
Accentu, profugas æthere nubium
Turmas ejiciens, recreat omnia.
Zwelferus paribus dimicat ignibus,
Diſpenſat radios, non jubaris tenax
Doctrinæ, nebulas diſſipat æmuli,
Et denſum invidiæ degeneris globum.
Jam major radians Pharmacopœia
Quam promit noviter, ſub pede morbidam
Calcans invidiam, quidquid & æmulus
Ingeſſit nebulæ, livor, atræ fugans:
ſublimis ſolio, ſidera quà patent
lumen per populos largior explicat.
Ut cautes, medio immobilis æquore
ſpernit terrificûm jurgia fluctuum,
ut cedrus, viridi vertice montium,

Digitized by Google

Quaſſata Æolio brachia turbine,
Tempeſtate viret, grandine proficit.
Quàm ſe Europa procul porrigit, & ſuis
Extendit ſpaciis; ſignificat tuum
nomen fama volens, ter gemino tubæ
non mendax lituo. Gens Academica,
Et famoſa petunt atria Cecropis,
quos nervos reſeras divitis ingenî.
Tu raris etenim præditus artibus,
libris inſtituis reddere opem malis:
Et non antè datis auxiliis, potens
morbos præpediat vis medicaminum.
Quod vulgas, opus eſt non modò Regibus
Dignum; Templa colat ſed magè Numinum,
ſeu Grynée tuum, ſive Epidaurii.
ZWELFER, nobilium gloria mentium!
Quæ digna mentis laus erit arduæ?
Pennis per liquidum grandibus aëra,
Te cuncti populi fata Quiritium
ſupra, non humili ſidere, provehant,
evectumque ſuper, Te ſapientia
clarum ſtelliferis nubibus inſerat.

Zvvelferus

Ἰητρός γαρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων
τὶ χείρων ἐδίδαξε δικαιότατος Κενταύρων
ποδαλείριος ἠδὲ Μαχάων.

Zvvelfero ſuo, viro incomparabili, aggratulatur

Joannes Adamus Spenholz, Facultatis
Viennenſis Medicus, p.t. Phyſicus Jaurinenſis.

Calliope ad Apollinem:

DUm, Phœbe, umbriferis reſides Heliconis in agris;
Aurea Parnaſſi dum tua ſceptra quatis:
Vix inter gentes, vix inter, prodit ulla
Proles, terrigenos, Pœoniosq; viros,
Omnia naturæ ſapientiùs ubera ſuxit,
Pharmaca morboſis, quæ, meliora dedit.
Digna hæc, quæ celſo ponantur Pharmaca Pindo;
Muſarumq; inter quæ referenda Choros.
Extremis ſoboles hæc decantabitur oris:
Sic Afer pſallet, ſic reſonabit Arabs.
Cedrus in occiduis ſparget tua nomina terris:
Uſque ad Gangetis Fama volabit agros.
Ignipotens quidquid ſacrâ Hermes claudit in Aulâ,
Ceu fervens Ajax, eruit illa foras.
Mirandas cernent venientia ſecula vires:
quas, inſtar Solis, per tria regna legit.

Quas

Digitized by Google

Quas Myſta hic Phœbi, quantasq́ Aganippidos undas
Ebibit! & lymphas hauſit ab ore ſacras!
Si facta Heroum ſacro ponuntur Olympo:
Ter digna hæc Pindi ſcripta locanda jugis.

Ita in laudem Clari Authoris, Calliopes nomine cecinit

Fridericus Ferdinandus Jlmer /
Phil. & Med. Doctor, P.P. Viennæ.

An
[Tit.]
Herrn Johann Zwölffern / Philoſ. & Med. Doct.
Käyſerl. Hof-Medicum, und weitberühmten
Practicum in der Stadt Wienn.
Als derſelbe ſeine Pharmocopœiam Regiam zum andernmal ließ ausgehen.

JHr Machäon unſrer Zeiten /
Zwölffer / hochbeliebter Mann /
Den man / der Vortreffligkeiten
halber / nicht gnug ſchätzen kan /
Die Jhm Æſculap gegeben /
vor viel andern / die itzt leben.

Jch hör euch zum öfftern klagen
über Zoils Ungemach:
Und doch nach der Urſach fragen /
darum er Euch ſtellet nach.
Soll ichs ſagen? Wolt ihrs hören:
Jch wills Euch gar balde lehren.

Weil / was Hermes hat geſchrieben /
und Galenus ausgedacht /
Jhr von Jugend auf getrieben /
und Euch wolbekandt gemacht:
Und wiſſt / wie man recht bekriegen
müſſe Mortam; und obſiegen.

Wolt ihr / daß ich eine Probe /
an ſtatt tauſend / bringe bey?
So ſag' ich mit wahrem Lobe /
daß / nächſt Gott / Herr Zwölffers Treu
Der / die ich / gleich als mein Leben
liebe / hat daß Leben geben.

Dann da ſchon ein jeder dachte /
Morta würde ligen ob:

Aber

Digitized by Google

Aber Euch der Wagen brachte /
wandte ſich das Blat / Gott Lob!
Daß ſich bald nach wenig Stunden /
Ihre Kräfften wieder funden.
Wann dann nun durch Euer heilen /
und die Bücher die ihr ſchreibt /
Viel der Morten Hand enteilen /
Was iſts Wunder / daß ſie treibt
Zoilum auf Euch zuſtechen /
um in etwas ſich zu rächen?
Aber was wird wol ausrichten
der elende Zoilus?
Weil doch all ſein Thun und Dichten
ſich vor Euch verkriechen muß:
Dann des Käyſers Huld und Gnaden
macht / daß jener nicht kan ſchaden.
Drum ſo laſt Euch nichts verwirren /
bringt der Nachwelt ferner bey
Wie in Curen / ſonder irren /
glücklich zuverfahren ſey.
Schreibt! ſelbſt Phœbus wird belieben /
was Ihr habet aufgeſchrieben.

Schreib dieſes /
zu bezeugung ſeiner /
wegen offterzeigter treuen Dienſte /
herzlicher Affection
und ſchuldiger Danckbarkeit /
Der Königl. Frey Stadt Oedenburg /
in N. der Ungern / der Zeit verordneter
Burgermeiſter /
Georg Grad.

Prænobili ac Doctiſſimo Viro, Domino
Joanni Zwelfer, A. A. & Philoſophiæ, nec non ſaluberrimæ Medicinæ, Doctori, Fautori & Patrono ſuo gratioſiſſimo, in grati animi ſignum, lubens canebat.

Quò tua te Doctrina rapit, *Zwelfere*, ſupremum
Conſcendis Medicinæ apicem; faſtigia rerum
Summa tenes ſalubri Pharetrati in Apollinis arte.
Tuque novus Medicinæ Atlas, jam ferme cadenti
Impavidos moli tantæ ſubdirigis artûs.
Ipſe tuum miratur Opus Podalirius, arte
Inſignis quondam Medicâ ſtupet ipſe Machaon,
Torque ſalutiferæ venerandaque Numina Turbæ.
Oriris, *Zwelfere*, novum jubar, atque regentes
Diſpellis tenebras venerandi Hippocratis artem.
Tu radiis, *Zwelfere*, tuis, fulgore recenti,
Morborum genus omne fugas, triſtemque ſenectam
Ingenio, *Zwelfere*, tuo properare retardas
Exitium generi humano pertriſte ferentem.
Pro meritis tantis, manibus date Lilia plenis,
Doctis Præſtantis *Zwelferi* cingite ſertis
Tempora, & Eois Caput hoc ornate lapillis.
Et quod Hymettus habet, retinent Phœacia rura,
Ponite, Jo! viridem ſacrato in vertice Laurum,
Aurea, Docte, Tuum, *Zwelfer*, ſuper æthera Nomen
Cantantes ſublime ferent ad ſidera Cygni.

Chronographicum:
ProDIt opVs, perbeLLe, tVVM, ZweLfere: perenna!
Vive rei in Medicæ tempora longa bonum.

1666. 5. Aprilis.

Ita optat
Infimus clientum
Joannes Martinus Imler, Medicinæ Doctor.

Digitized by Google

Uber die Preis-würdige Pharmacopœiam Regiam:
[Titul:]

Herrn Johann Zwelfers / der Artzney weitberühmten Doctoris, und Käyſerlichen Hof-Medici.

Als ſelbige zum andernmal gedruckt wurde.

NUn / Welſchland / wilt du noch auf dieſem Wahn beſtehen /
Die Götter haben uns ungnädig angeſehen
In unſer Teutſchen Welt / wie (a) jener dich bericht ?
So liß doch / bitte ich / was an das Tage-Licht
Herr Zwelfer abermal mit ſolchen Ruhme gibet /
Daß es ſelbſt Æſculap, der Aertzte Gott / beliebet /
Und leſens würdig hält: Weil es zeigt ohne ſcheu /
Doch wolgegründet / an / mit was vor Phantaſey
Vor zeiten man curirt; und wie man forthin müſſe
hierinnen beſſer gehn / wann man nicht blinde ſchüſſe
und fauten machen will, dadurch die edle Kunſt
bisher bey vielen hat verlohren Ruhm und Gunſt.
Dem aber hilfft nun ab Herr Zwelfer / wann man höret
und thut / was er mit grund in ſeinem Buche lehret /
auch in der That beweiſt. Was demnach ſchuldig iſt
der Griech dem Hippocrat, das wird zu aller friſt
Der Teutſche ſchuldig ſeyn Herr Zwelfers weiſen Sinnen /
Darüber Hippocrat zu wundern ſich beginnen
ſelbſt würde / wann er nur ſein Buch durchblättern ſolt /
und ſagen: Seine ſeyn wie Silber / Diß wie Gold.
Wär ich geſchickt darzu / daß ich ein Urtheil fellen
hie könnte / wolte ichs auf dieſe Weiſe ſtellen:

Was von der Medicin man hat bisher gelehrt /
Das wird durch Zwelfern ietzt verbeſſert und vermehrt.

(a) *Cornel. Tac. de mor. Germanor.*

Sätzte dieſes
Um dem Herrn Autori ſeine höchſtſchuldige
affection zubezeugen
Des Käyſerl. Stadt- und Land-gerichts beyſitzer /
und Nider-Oeſterreichiſcher Landſchafft-
Apotecker / in Wien

Fridrich Müller von Löwenſtein.

Sonnetto:

SOn Joann Zwölfer, dodici parolle,
il Sol lumina, l'Anno in tanti meſi,
Tanti ſegni Celeſti ancor compreſi,
dodeci dico in Ciel lucente ſtelle.
Zwölfer, ſette parolle, ſon anch'elle,
ſette ſono i Pianetti, in Ciel diviſi,
tutti J'iai tu nel Anima tua affiſſi,
quei lumi ô ſtelle, ſi lucent è belle.
Queſta opera tua è un vero ſegno,
che l'arte noſtra illumini & illuſtri,
con il celeſte tuo Lume & ingiegno,
Teſſan Corone di Roſe, è di liguſtri,
ogn'un per coronarti; è ſei ben degno,
di gran merce, de tuoi gran ſtenti onuſti.
Li Recipi vetuſti
Sublimi è refini ai ſpeciali
per cio Zwölfer ſei ſcritto fra immortali.

In honore faceua queſto Sonnetto
Radtkersborg vel Styria inferiore
Gioh.-Battiſta Juliani Pharmacopeo
ordinar. dell Illuſtriſs. Regione.

I.

Salomon.

FJnd ich hier meinen Geiſt /
der deine Bruſt beſpreiſt?
Wie ſeh ich die drey Reiche prangen
Jn dir / der Krancken Troſt /
Ob dem der Neid erboſt /
Weil ich in dir nicht bin vergangen!
Glück / weiſer Zwelfer / zu /
mein Nahm heiſt: **Fürſten-ruh:**
Da cröne ich Dich mit / du Fürſt der Medicin:
So will ich / daß man Dich
ſoll nennen ewiglich.
Schreib biß zur Götter Zahl: GOTT führet deinen Sinn.

II.

Apollo.

REcht / kluger Zeſen-Sohn / haſt du den andern Hermes ſo geprieſen;
Den er den Geitzigen hat ſichtbarlich ihr Augenfall gewieſen.
Der ich den Jſop hab zum erſtenmahl erquickt /
und herzlicher das Feld des Königes geſtickt
Als Salomonens Pracht:
Seh niemand / der gebracht
Die Medicin ſo hoch / die Fehler abgeputzt /
Und ſiht / das Flügel-loß / der Warheit Thraſo trutzt.
Drum wachſe Zwölfers Preis /
So groß mein Sonnen-Creiß.
Jch will des Mannes Stamm in ſeinen Zweigen ehren:
Sein Nahme ſoll ſich mehr den Zwölffmahl tauſend mehren:
Zum Zeichen meiner Huld / verſprech ich dieſem Mann /
Was ich im Hertzen hab: **Sein Sohn wachs Himmel an!**

III.

POEON.

à quo Pœonia, pernobilis Radix.

WEil er meinen Künſten gleicht /
Soll er mir auch zur Rechten ſitzen /
Weil er keinem Feinde weicht:
Drum will ich meine Wurtzeln ritzen /
Und auszuwachſen ſchreiben ein:
Herr Zwelfers heller Federſchein
Bringt an das Tageliecht
Was wieder Frieſel-Haupt- und Nerven-weh:
Jch weiß / daß Er gefunden einen Klee /
der ſelber mir gebricht.

M. J. S.

PHAR-

Digitized by Google

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ SEU DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS PRIMA, SYRUPORUM ALTERANTIUM,

Mellium, Juleporum, Mivarum & Rob, veram componendi rationem explanans.

QUandoquidem intendimus Apollineam rei Pharmaceuticæ ſpartam exornare, auctiorem, Artique & Naturæ ingredientium convenientiorem reddere: pro viribus deſuper gratioſè nobis conceſſis, conſtitutum eſt, poſt Animadverſiones in Auguſtanam Pharmacopœiam editas: poſt Pharmacopœiam Regiam Animadverſionibus adjunctam: & poſt Appendicem in Utramque ſuperadditam, in hoc ſtudiorum genere aliquid abſoluti in lucem dare, & quod experientiâ quotidianâ in laboratorio conſequi, priusque præparare quàm ſcribere licuit, perfectum concinnare Diſpenſatorium, juxta Claſſes Diſpenſatorii D. D. Auguſtanorum *diſtributum. Cùm verò conſvetudinis lex mihi præciperet, ut hederam & præconem, ſeu prolegomena quædam in primam præſertim Claſſem præmitterem, quid ſcil. nominis & Etymi Syrupus, quis Veterum & Recentium uſus Syruporum ſit, & plura his affinia: Verùm, ne acta agamus, ac his in præcedaneis Animadverſionibus ex aſſe ſatisfecerimus,* Lect. Ben. *eò directum volumus, interim nos dexteris Syruporum Compoſitionibus accingentes.*

SYRUPUS DE ABSINTHIO STOMACHALIS ET HEPATICUS.

℞. Herb. recent. Abſinthii uncias ſex,
Menthæ criſpæ uncias quatuor,
Roſarum recentium uncias tres,
Spicæ Indicæ unciam ſemis,
Rad. Calami aromatici recent. uncias duas,

Quæ minutim inciſa & contuſa immittantur Cucurbitæ vitreæ, ſuperaffundendo,
Vini opt. generoſi, vel Hiſpanici libras quatuor,

Stent in digeſtione locô calidô die unâ, poſteà, appoſitô capitellô juncturisque benè clau-

Digitized by Google

clauſis, fiat deſtillatio & abſtractio libræ unius circiter & unciarum decem : Reſiduæ in cucurbita ſpecies unà cum vappa vini (quæ exantlatâ ſpirituoſâ parte totâ eſt nauſeoſi ſaporis, odorisque ingrati, ventriculo, uti vidi, inſignem labefactationem afferens) abjiciantur. Abſtractæ verò Aquæ odoriferæ & ſpirituoſæ de novo immergantur ſequentia minutim inciſa.

Herb. recent. Abſinthii unciæ quatuor,
Menthæ unciæ duæ,
Caryophyllorum drachmæ duæ vel tres,
Nucum Moſchatarum uncia ſemis,
Maſtichis electæ conquaſs. drachm. duæ,

Factaq; digeſtione per diem unum vel alterum in alembico vitreo benè clauſo, fiat colatura & expreſſio, liquor colatus & per reſidentiam depuratus filtretur, interimque aſſervetur. Tum

℞. Reſiduas ab infuſione præcedẽte ſpecies, additis
Herb. recent. Abſinthii unciis quatuor,
Menthæ criſpæ unciis duabus,
Rad. Calami aromat. recent. uncia una,
Galangæ uncia ſemis,
Roſarum rub. uncia una,
Santali rubri uncia ſemis,

Inciſa, coquantur cum Aquæ ſimplicis libris tribus ad remanentiam libræ unius cum dimidia, colatura poſt expreſſã ac probè clarificata, additis
Sacchari albiſs. libris tribus,
porrò ad conſiſtentiam ferè tabulati coquatur, tùm demùm jungatur
Aqua ſpirituoſa ſuperius aſſervata, ac recentibus ſpeciebus imprægnata, unciæ ſcil. decem,

Ac ſola diſſolutione fiat Syrupus præſtantiſſimus : *Qui ventriculi, Hepatis & Lienis imbecillitati, à cauſa frigida obortæ, ſuccurrit, appetentiam excitat, flatus diſcutit, facultatem retentricem confirmat, adeoq; in Cachexia & Diarrhæa à debilitate & frigida Ventriculi ac Hepatis intemperie ſubortâ, præſtans eſt remedium; ſumptus quotidie in vini potu, vel alio vehiculo, morbo conveniente; utpotè Vino Cydoniorum aut alterantejuſculo, ab uncia dimidia, ad unciam unam.*

Nota : Libuit præparationem hujus Syrupi, à priori in Pharmacopœia Regia præſcripta, non abs re immutare, præſertim in abjectione *ſpecierum à deſtillatione relictarum*, propter *Vappam vini illis adhærentem*, & ab iisdem minimè ſeparabilem, additis tamen harum locô *recentibus herbis & ſpeciebus*, quippe quæ precium Syrupi tantoperè non augent, tanquam levi ære comparabilia, cum interim Syrupus, ademptâ vappoſâ nauſeâ evadat palato & ſtomacho gratior, acceptabiliorque Naturæ. Notetur præterea : quod præfatus Syrupus de Abſinthio, pro abſtemiis, *omiſſo vino* totaliter, ſubſtituto loco hujus *Vino Cydoniorum*, nõ minus dextré parari poſſit, vel etiam in modum ſequentem confici : utpote

℞. Succi Abſinthii noſtrat. probè depurati libram ſemis,
Succi ſeu Vini Cydoniorum recentis libras duas ſemis,

Quibus immerge ſequentia, inciſa prius & contuſa, nimirum :
Abſinthii recentis uncias quatuor,
Menthæ criſpæ recentis uncias tres,
Calami aromatici,
Galangæ ana unciam unam,
Roſarum rub. unciam unam ſemis,

Et factâ digeſtione duabus circiter diebus, coquantur ad remanentiam libræ unius ſemis, coletur, exprimanturque ſpecies, colaturæ expreſſæ, ac album. ovi probè clarificatæ adde
Sacchari albi Canarii libras duas,
Et denuò ad Syrupi conſiſtentiam percoq;, cui pro aromatiſatione adde
Elæoſacchari Cinamomi drach. ſex,
Caryophyll. unc. ſemis,
Fiat Syrupus Stomachalis præſtans, cujus uſus & doſis ex ſuperioribus patet.

SYRUPUS ACETOSITATIS CITRI CUM CORTICIBUS.

℞. Succi Citri (vel potiùs limoniorum ſive citriorum pomorum ſuccolentorum parvorum) recenter expreſſi & depurati libras quatuor,
Quibus immergantur
Corticum eorundem pomorum citriorũ recent. & extimorum unciæ ſex,

Factaque maceratione in vitreo vaſe, horis circiter XX, loco benè calente, denuò coletur, & additis,
Sacchari Canarii albiſs. libris ſex,

Fiat

Digitized by Google

Fiat unâ ſaltem ebullitione, Syrupus præſtans, ac gratus, *ad omnes morbos æſtuantes ab intemperie calida, præſertim febrium, tùm malignarum, tùm ardentium, & periodicarum ortum ducentes : Cor & Ventriculum, Hepar nec non calefactum recreat, & temperat, putrediniq; reſiſtit. In doſi error facilè committi nequit; unciæ etenim aliquot de die ſumptæ, mixtæ vehiculo cuidam appropriato, ſive aqua pura, ſive deſtillata, aut ſimpliciter cum rebus gratis & convenientibus cocta ſit, non exiguo emolumento cedent.*

Nota : Concentratio *ſucci Citri acidi*, ſive illa fiat, uti in *Animadverſionibus* inſinuaveram, abſtractione duarum tertiarum aquoſitatis elementaris, ſive nudâ evaporatione ejusdem humiditatis ſuperfluæ, hîc tantoperè non deſideratur, tùm quia relicta in cucurbita ſeu fictili, aciditas, hâc abſtractione non intenditur, id quod experientia rerum Magiſtra incredulo ob oculos ponere poteſt; tùm quia *ſuccus Citri ſeu Limonii*, naturæ ſuæ genio acidus, fermentatione illâ, quæ vel cùm tempore maturationis, uti acerba poma, demũ miteſcunt, vel in abſtractione humiditatis talis emergit, potius infringitur & dulceſcit, unde abit in aliam veluti naturam, nec non coloris diaphani perſpicuitatem atque gratiam ſaporis deperdit. Et demum Pharmacopœios etiamnum amicè admonitos velim, *ne acidorum Syruporum* præparationes inſtituant in *vaſe æneo, cupreo*, vel *auricalcino*; fit enim, ut *ſucci acidi*, non minus ac *vinum* atque *acetum* eliciant acrimoniâ ſuâ æruginem ex metallo, contrahantque pro confortativa, qualitatem emeticã, humanæ noſtræ Naturæ violenter hoſtilem, & perquam nocivam; purior ergò & emendatior *acidorum & Vinoſorum* præparatio ſuccedit in *fictilibus debitè vitreatis*, aut etiam *planè vitreis inſtrumentis*. Conſimili planè modo *Perlæ* in *mortario æneo* contritæ, quanquam pondus earum non augmentetur, prout ſuper marmore attritis evenit, *ſolutæ* tamen in *aqua forti*, virorem quendam induunt, quo ſolutionem imbuunt, cujus in promptu ratio dari poteſt; quòd dum in *mortario & æneo piſtillo* conteruntur, ipſæ duriuſculæ & acuminatæ particulæ *mortarium* atterant, & quaſi reagant, è quibus *ramentis* virore quopiam tingitur *menſtruum ſolvens*, & vitriolatum quid redolet, mutatisque nonnihil qualitatibus, dum vires reſtaurare opus foret, éas potius proſternunt, nauſeam accerſent, vitriolata qualitate ſtomachum evertunt, conſimili planè modo ac fieri aſſolet, ubi *Aqua Cinamomi* per noctem *poculo aurichalcino* vel *argenteo* infunditur, ac *ſale vitriolato* imprægnatur, virtutis emeticæ ac vomitum cientis, quod *Perlis* non accideret in *lapideo mortario* comminutis, ſi cæteroquin ſint legitimæ.

SYRUPI EX SUCCO ACETOSÆ, ACETOSELLÆ, ET DE AGRESTA.

PArentur hi Syrupi ſimpliciter juxta Pharmacopæam Auguſtanam, vel ſuper eandem factas *Animadverſiones*, quorum virtutes etiam ibidem uberrimè expoſitæ ſunt.

SYRUPUS ACETOSUS SIMPLEX.

℞. Aceti deſtillati libras duas,
quibus immergantur,
Cort. Limon. recent. & extim. unciæ duæ,
Arant. recent. & extim. uncia una

Et factâ maceratione die una, coletur, additisque
Sacchari Canarii albi libris tribus.

Coquantur paucis ebullitionibus ad conſiſtentiam Syrupi, in terreo vaſe vitreato. *Saluberrimus eſt in affectibus calidis, bilioſis & æſtuantibus, imò in peſte ipſa, & febribus malignis. Ex eo Julapia parari poſſunt cum aquis, ſive coctis ex Cornu Cervino, hordeo & ſimilibus, ſive deſtillatis, & appropriatis; ægrisq; ſic commodè propinari.*

SYRUPUS ACETOSUS COMPOSITUS.

℞. Rad. recent. Apii,
Cichorii ſylv.
Fœniculi,
Petroſelini,
Pimpinellæ ana unciam unam ſemis,

 Cyma-

Cymarum Aſparagi recent. uncias duas,
Herb. recent. Naſturtii hortenſis,
Cochleariæ ana unciam unam ſemis,
Semin. Apii,
Fœniculi,
Naſturtii ana unciam ſemis,
His inciſis & contuſis, ac vitreo vaſi immiſſis, ſuperaffundantur,
Aceti ſimplicis clari vel deſtillati libræ duæ,
Factâ digeſtione per diem naturalem, fiat colatura & ſpecierum expreſſio, acetum hoc colatum & expreſſum per filtrum opt. clarificetur, interimque aſſervetur. Jam verò
℞. Species ab extractione relictas, quibus porro adde,
Rad. recent. Apii,
Cichorii ſylv.
Fœniculi,
Petroſelini,
Pimpinellæ ana unciam unam,
Cymar. Aſparagi recentium,
Herb. recent. Naſturtii hort.
Cochleariæ ana unciam unam ſemis,
Sem. Apii,
Naſturtii,
Urticæ,
Petroſelini ana unciam ſemis,
Coquantur in ſ. q. Aq. ſimpl. ad remanentiam librarum duarum, colatura expreſſa, ac album. ovorum probè clarificata, cum
Sacchari albi Can. libris tribus
Coquatur denuò ad conſiſtentiam ferè tabulati, cui tandem junge
Acetum ſuperius aſſervatum & eſſentificatum
Ac paucis ebullitionibus confice Syrupum.
Obſtructionibus Hepatis, Lienis, Meſenterii & Pancreatis reſerandis proficuum, præſertim ubi aliqua viſcerum φλόγωσις & diſcraſia conjuncta eſt, urinas ut et menſes potenter movet, calculum atterit, expellitq; ſumpta uncia una vel altera, in juſculo alterante appropriato, quotidie bis.

SYRUPUS APERITIVUS SPLENETICUS ET HEPATICUS.

℞. Succorum depuratorum ex totis, quibusdam, vegetabil. utpote
Pimpinellâ,
Apio,
Cichorio ſylv.
Petroſelino,
Fœniculo, ana ex toto, ſcilicet Rad. & herbis,
Cymis Lupuli,
Naſturtio hortenſi ana libram ſem.
Quibus ſuccis immergantur inciſarum & contuſarum, (ſi fieri poterit) recentium omnium,
Radicum Apii,
Enulæ,
Cichorii ſylv.
Vincetoxici ana uncia una ſemis,
Chelidoniæ uncia una,
Scillæ præparatæ uncia ſemis,
Cymarum Aſparagi,
Herb. Naſturtii hort.
Cochleariæ,
Agrimoniæ,
Epaticæ nobilis,
Agerati ſeu Eupat. Meſ.
Scolopendrii,
Matriſylvæ ana uncia una ſemis,
Granor. Alkekengi,
Juniperi ana uncia una,
Factaque digeſtione duabus circiter diebus, fiat colatura & expreſſio ſpecierum, ſucci expreſſi ac opt. clarificati interim aſſerventur, ſpecies verò à colatura & expreſſione relictæ, affuſâ ſ. q. Aquæ ſimpl. coquantur leviter ad remanentiã librarum duarum, decoctum, colatum & albumin. ovorum probè clarificatum, additis
Sacchari Can. albi libris quatuor,
Coquantur ad conſiſtentiam ferè tabulati, cui tandem jungantur
Succi ſuperius aſſervati & eſſentificati, ac paucis ebullitionibus Syrupus fiat juſtæ conſiſtentiæ.

In Obſtructionibus Hepatis, Lienis, Meſenterii, & Pancreatis, atque inde exortis morbis quamplurimis, Scorbuto præſertim, efficaciſſi-

Digitized by Google

ficaciſſimus, qui ipſe in exhibitionibus ſpiritu Salis ſimpl. vel ſpiritu Salis armeniaci acido chalybeato permiſceri poterit, & in vehiculis appropriatis, ab uncia ſemis, ad unciam unam vel duas propinari.

SYRUPUS APERITIVUS CHALYBEATUS PRO MULIERIBUS ET CACHECTICIS.

℞. Radic. recent. Apii,
Pimpinellæ,
Valerianæ,
Pœoniæ ana uncias duas ſemis,
Herb. recent. Meliſſæ,
Pulegii,
Naſturtii hort.
Roriſmarini,
Sabinæ ana uncias tres,
Baccarum Juniperi,
Lauri ana unciam unam ſemis,
Sem. Fœniculi,
Apii ana unciam unam,
Cinamomi acuti uncias duas,
Maceris drachmas ſex,
Antophyllorum unciam ſemis,
Croci opt. drachmas duas,

Quibus omnibus conſciſſis & contuſis, nec non cucurbitæ vitreæ immiſſis, ſuperaffundantur,

Vini albi generoſi libræ ſex,

Factâ maceratione per unum atque alterum diem, appoſitoque capitello fiat in M. B. abſtractio ad libras tres. Huic liquori prolecto, abjectis ſpeciebus in alembico relictis, unà cum reſidua vini vappâ, immergantur ſequentia inciſa ſaltem, utpotè

Rad. recent. Apii,
Pimpinellæ,
Cichorii ſylv.
Petroſelini,
Fœniculi ana uncia una ſemis,
Herb. recent. Meliſſæ,
Roriſmarini,
Pulegii,
Sabinæ ana unc. una ſem.
Caſſiæ ligneæ veræ,
Cinamomi opt. ana uncia una,
Baccarum Lauri uncia ſemis,
Macis drachmæ tres
Chalybis cum ſulphure liquati, & inſuper aliquoties cum ſulphure calcinati ſecundum Crollium, inque petia ligati, unciæ octo vel decem.
Crem. Tartari vel ſaltem Tartari albi Veneti ſubtiliter triti & chalybi permixti unciæ duæ

Macerentur loco calido per biduum, quotidie aliquoties agitando, & petiam vel ſacculum cum Chalybe & Tartaro exprimendo, factaque pòſt colatura cum expreſſione, colatus & expreſſus liquor per filtrum clarificetur, interimque aſſervetur.

Porrò.

℞. Species ab infuſione ex expreſſione relictas, unà cum Chalybe & Tartaro in ſacculo ligatis,

Quas cum Aquæ fontanæ, ſpiritu Sulphuris ad gratam aciditatem acuatæ libris tribus coque ad remanentiam libræ unius ſemis (ſed quod benè obſervetur in patella ferrea) decoctum coletur & perquam optimé clarificetur, quod cum

Sacchari albiſs. libris quatuor,

denuò coquatur ad conſiſtentiam fere tabulati, cui tandem jungatur

Aqua ſuperius deſtillata & recentibus ſpeciebus eſſentificata in quantitate competenti (librę duę ſemis circiter)

Ut ſola diſſolutione, vel unica ſaltem ebullitione Syrupus juſtæ conſiſtentiæ emergat. *Qui in reſerandis menſibus obſtructis, egregiam non ſolum præſtabit operam, verùm etiam Cachecticis & Hypochondriacis auxilio erit. Commodè dabitur in juſculis alterántibus, vel etiam in vino, ab uncia una ad uncias duas, plùs minusvè, juxta ſubjecti ac ægrotantis conſtitutionem.*

His, Lector benevole, quisquis amicum animum ad horum Lectionem, aut ad obeundas medicaminum iſtorum præparationes diligentiam attuleris, paucis & humaniter te admonitum velim, ut mentem meam, quoq; collimârit diligenter obſerves. Scias igitur me ſemper eò reſpexiſſe in omnibus medicamentorum tùm compoſitorum, tum ſimplicium præparationibus, ut non ſolum omnia ac ſingula ingredientia, ſartis tectisque viribus ſuis conſervarem, in compoſito conſona conſonis ſociarem, nec diſſonis har-

Digitized by Google

moniam medicamenti conturbarem, ſed & inſuper multum virtutis minori ejuſdem quantitati imprimerem, adeò ut exindè reſultet trias illa artis noſtræ, i. e. ut morbi, verè citò, tutò ac jucundè curari poſſint; id quod in hujus Syrupi dextra compoſitione & præparatione manifeſtum fit. Etenim inprima *ſpecierum inter ſe conſonantium*, cum *vino* infuſarum, deſtillatione, ſubtiliores penetrantioresque earundem partes, quæ coctionem ſine virium ſuarum jacturâ nullatenus ferre poſſunt, unà cum *aqua ſpirituoſa* proliciútur: quę *ipſa ſpirituoſa & penetrans aqua* porrò *recentium ſpecierum immergendarum* virtutibus magis roborantibus, ulterius intenditur: Quod autem ſuper eſt partium terreſtrium, quæ roborandi vi non exigua præditæ ſunt *in ſpeciebus ab infuſione relictis*, *aquâ ſpiritu Sulphuris prius acuatâ ſeu aciaa reddita*, (propter *Chalybem* quem *ſimplex Aqua* non attingit) coctione penitus penitiusque eliciuntur, atque *Sacharo addendo* imprimuntur, cui tandem (*liquore illo vel decocto* prius vaporetenus cum *Sacchar*o exhalato, eidem tamen relictis virtutibus roborantibus ſupradictis, coctione extractis) *ſpirituoſa illa deſtillata*, ac *virtutibus recentium ſpecierum impragnata aqua* juncta, Syrupus virtutibus ſpecierum ingredientium omnium egregiè imbutus, reſultat, in quem Medicus fiduciam ſuam firmiter collocare poteſt.

SYRUPUS APERITIVUS CHALYBEATUS ALTER, PARATU FACILIOR.

℞. Chalybis cum Sulphure liquati ac ſæpiùs pòſt (ter quaterve ad minimum) cum eò calcinati, ſecundum Crollium, uncias octo,
Cremoris Tartari uncias tres,

His mixtis & ſubtiliter pulveriſatis, ac vitro largo immiſſis, ſuperaffunde
Vini albi generoſi libras duas,

Macerentur loco calido, vitro probè clauſo, ſæpius de die agitando, per triduum, factâ pòſt colatura & clarificatione, vinum hoc Chalybeatum interim aſſervetur. Tum verò,

℞. Rad. recentium cum toto,
Apii,
Fœniculi,
Cichorii ſylv.
Pimpinellæ,
Petroſelini ana uncias duas,
Herb. recent. Scolopendrii,
Cherefolii,
Ceterach, ana unc. duas,
Chamædryos
Naſturtii hortenſis
ana uncias tres,
Roriſmarini unciam unam,
Caſſiæ ligneæ unciam unam ſemis,
Baccarum Lauri drachmas ſex,
item:
Chalybem cum Tartaro ſuperius ab infuſione relictum, ſacculo incluſum.

Coquantur inciſa quæ incidenda ſunt in ſ.q. Aquæ ſimpl. cum ſpiritu Sulphuris prius ad gratam aciditatem acutæ (in ſartagine ferrea, caveas igitur à cuprea vel ænea) ad remanentiam libræ unius ſemis, coletur, exprimanturq; ſpecies, decoctum album. ovorum probè clarificatum, additis
Sacchari albiſſimi libris tribus
porrò coquatur ad conſiſtentiam fere tabulati, cui adde
Vini ſuperius Chalybeati & aſſervati q. ſ.
Ut ſolâ ſacchari diſſolutione, aut unicâ ſaltem ebullitione Syrupi conſiſtentia acquiratur, ſuperaddendo ſub finem
Elæoſacchari Cinamomi unciâ unam ſemis.
Servetur uſui;

Ad menſes mulierum reſerandos præcedente haud inferior, Cachecticis præterea & Hypochondriacis opitulatur. Propinari poteſt ab uncia una ad uncias duas, in juſculis alterantibus aut laxantibus, vel in aliis vehiculis appropriatis.

Nota. Si cuipiam Medico volupe fuerit, *Vino* ſubſtituere *Aquam Cinamomi*, vel etiam *aliam aquam ſtillatitiam* pro extractione *Chalybis*, non aberrabit; verum neceſſum eſt, ut eam *ſpiritu Sulphuris* prius acidulam nonnihil reddat, ſecus enim inefficax foret in extrahendo *Chalybe*. Poſſet fortè nonnemo etiam hærere circa præpara-

Digitized by Google

parationem Chalybis ſecundú Crollium, en! addo ejus veram præparationem.

Accipe *Chalybis fruſtulum oblongum*, quod igne fortiſſimo, ſufflante folle candefac, quoad ſcintillas uberrimè de ſe ſpargat, cui ab igne remoto citò admoveatur *Sulphur*, ſic guttatim veluti ſolutus aut liquefactus in vas ſuppoſitum, *aquâ frigidâ* repletum ſtillat: *Chalybe verò* parum refrigerato, *eundem* denuò candefac, ut antea; *Sulphurq;* ipſi admove, donec totus *Chalybs Sulphure* liquatus fuerit, qui ab aqua ſeparatus ſiccandus & in pulverem redigendus, inque patella ferrea vel terrea, ſuper igne carbonum, in loco patulo, vel ſub camino collocata, calcinandus porrò eſt, ſpatulâ ferreâ continuò agitando, ad omnimodam *Sulphuris* conflagrationem: *Chalybs relictus* denuò in pulverem redigendus, & *pro ejus libra una, Sulphuris triti uncia una* admiſcenda, iterumque uti antea calcinandus, ſuper igne carbonum, ſpatulâ continuò agitando ad conflagrationem *Sulphuris;* Et hæc calcinatio ſive conflagratio cum *Sulphure*, ter quaterve aut ſæpius repetatur, ſic ad prædictos uſus *Chalybs* legitimè erit præparatus.

SYRUPUS DE CORTICIBUS ARANTIORUM.

SYrupus hic efficaciſſime paratur juxta modum *in Animadverſionibus Diſpenſatorii reformati ſuper ipſum factis* indigitatum, quo Lectorem benevolum remitto. *Præſtat tali modo præparatus ad Cordis & Ventriculi roborationem, & flatuum diſcuſſionem, adeoq; etiam in Colica paſſione, nec non in morbis malignis emolumento eſt.*

SYRUPUS DE FLORIBUS ARANTIORUM.

℞. Florum Arantiorum recent. libram unam ſemis, vel libras duas,
Deſtillentur in Balneo noſtro vaporoſo, ſuo loco edocendo, ad ſiccitatem usque; Aquæ huic deſtillatæ odoriferæ libræ uni immerge,
Florum dictorum recentium integrorum minimè contuſorum uncias circiter tres,
Factâ maceratione leniſſimo in calore per biduum, in vitro probè clauſo, ne quid exſpiret, fiat colatura, quæ filtranda, addendo tandem pro qualibet libra una liquoris vel aquæ prædictæ eſſentificatæ,
Sacchari Canarii albi uncias xx,
Ac ſola ejusdem diſſolutione fiat ſyrupus, odore & ſapore gratiſſimus: proinde

Cordi ac Cerebro roborando, recreando perquam utilis, Spiritus animales & vitales inſtaurat, Febribusque ardentibus, malignis & peſtilentialibus ſalutaris exiſtit.

SYRUPUS ASTHMATICUS.

℞. Rad. recent. Enulæ Camp. uncias duas,
Calami aromat. unciam unam ſemis,
Cæparum recent. uncias quatuor,
Herb. recent. Hyſſopi,
Anethi,
Meliſſæ,
Naſturtii hort.
Satureg. ana uncias quatuor ſemis,
Florum recent. Tunicæ uncias duas,
Cort. Arantiorum recent. extim. unciam unam ſemis,
Cinamomi acuti,
Granorum Juniperi ana unciá unam,
Macis unciam ſemis,
Sem. Aniſi,
Fœniculi ana unciam uná ſemis,
Omnia inciſa & contuſa immittantur in cucurbitam vitream, quibus ſuperaffunde
Vini generoſi ſeu Malvatici libras quatuor,
Factâ digeſtione unâ alterave die, fiat deſtillatio & abſtractio duarum librarum: Cui aquæ ſpirituoſæ prolectæ (abjectis ſpeciebus à deſtillatione relictis cum reſiduâ vini vappâ) de novo immerge ſequentia ſaltem inciſa, utpotè.
Scillæ præparatæ & ſiccatæ unc. ſem.
Cæparum recentium drachmas ſex,
Rad. recent. Enulæ Camp. unc. unam,
Ireos Florent.
Liquirit. raſæ ana drachmas ſex,
Calami aromat. unciam ſemis,
Herb. recent. Hyſſopi,
Anethi,
Meliſſæ,
Naſturtii hort.
Chærefolii ana unc. uná,
Croci orientalis drachmam unam,

Dige-

Digerantur per biduum, fiat pòſt colatura & expreſſio, Eſſentiam interim prius purificatam aſſervando. Tum

℞. Species ab ultima infuſione vel extractione relictas,

Quas cum ſ. q. Aquæ ſimplicis coque ad remanentiam circiter librarum duarum, colaturæ opt. clarificatæ adde

Sacchari albi Canar. libras tres ſemis,

Coquantur ad conſiſtentiam ferè tabulati, cui junge Aquam ſuperius deſtillatam & eſſentificatam,

Fiatq; ſolâ diſſolutione Sacchari, conſiſtentiæ Syrupus, qui

In Aſthmate, Orthopnæa, Dyſpnæa, & ſimilibus pectoris affectibus Catharroſis, & Tuſſi antiqua, proficuè adhibendus. Per ſe ſumptus ad inſtar lambitivi efficacior exiſtet, quàm liquoribus aliis admixtus & potus; cochlear plenum ſæpius de die paulatim deglutiendo & lambendo, quò magis aſperæ arteriæ ſeſe inſinuare, & vel odoretenus bronchia pulmonum obſtructa permeare, eorumque infarctos viſcidosq; humores incidere, attenuare, & ad rejiciendum aptos reddere poſſit.

SYRUPUS DE BETONICA,

℞. Herb. Betonicæ floreſcentis q. ſ.

Deſtilletur ex balneo n. vaporoſo ſine ulla additione ejus aqua, cui aquæ prolectæ libris duabus immerge,

Herb. ejusdem Betonicæ recent. & floreſcent. inciſæ uncias octo circiter,

Factaque maceratione una alterave die, aqua per colaturam & expreſſionem ſeparetur, quâ per filtrum clarificatâ & aſſervatâ, accipe

Succi Betonicæ recenter expreſſi, ac probè depurati libram unam ſemis vel libras duas,

additisque

Sacchari albi Canarii libris tribus,

Coquantur ad conſiſtentiam quaſi tabulati, cui demum adde

Superioris Aquæ deſtillatæ & recenti herbâ eſſentificatæ libram unam ſemis, & uncias duas circiter

Et ſola diſſolutione ſacchari, aut unica ſaltem ebullitione conficiatur Syrupus, *virtutibus Betonicæ uberrimè imbutus, nec paratu difficilis, modo Pharmacopœus qui hanc & ſimiles præparationes elegantiſſimas hilari fronte aggreſſurus eſt, paucis laboribus non pepercerit, nàm hic & ſimiles alii Syrupi meritò Eſſentiæ nomine inſigniendi, tùm Pharmacopœis, tùm Medicis etiam laudem ac honorem procreaturi ſint; Infirmis verò & indigentibus ſalutem & ſanitatem.*

SYRUPUS DE BETONICA COMPOSITUS SEU CEPHALICUS CALIDUS.

℞. Rad. Cyperi rotund.

Pœoniæ recent. ana unciă unam,

Herb. recent. Betonicæ floreſc. uncias quatuor,

Salviæ uncias duas,

Majoranæ,

Rorismarini,

Thymi ana unciam unam ſemis,

Flor. recent. Lavend. unciam unam,

Pœoniæ uncias tres,

Cheiri,

Paralyſeos,

Tunicæ,

Roſarum ana unciam unam ſemis,

Cardamomi,

Cubebarum ana unciam ſemis,

Nucum Moſchatarum,

Cinamomi opt.

Sem. Aniſi,

Fœniculi ana unciam unam,

Omnia ſucceſſivè, & tempore opportuno, collecta, quædam conſciſſa & contuſa, nonnulla verò integra, utpotè, flor. Cheiri, Paralyſ. & Pœoniæ, immergantur in

Vini albi generoſi vel Malvatici libris quatuor vel quinque,

Factâ maceratione quoad omnia unita ſint, fiat deſtillatio & abſtractio ad dimidias, vel duas libras cum dimidia : Aquæ huic deſtillatione prolectæ, fragrantis & ſpirituoſæ, denuò immergantur, (abjectis ſpeciebus in fundo alembici, cum vappa vini relictis,)

Rad. Doronici veri drachmæ ſex,

Pœoniæ recentis uncia ſemis,

Herb. recent. Betonicæ floreſc. uncia una ſemis,

Rorismar. floreſcentis,

Flor-

Flor. recent. Cheiri ana uncia una,
Salviæ drachmæ duæ,
Tunicæ uncia una,
Ligni aloes ponderoſi,
Nucum Moſchatarum,
Cardamomi minoris,
Cubebarum ana drachm. tres,
Cinamomi uncia ſemis,

Peractâ extractione ſuffic. loco calido, ac vitro benè clauſo, liquor ſpirituoſus à ſpeciebus infuſis, colaturâ & expreſſione ſeparetur, perque filtrum probè clarificetur, quô interim aſſervato, accipe porrò

Species ab infuſione ſuperiori & expreſſione relictas,

Quas cum Aquæ ſimpl. ſ.q. coque, ad remanentiam librarum duarum, decoctum colatum, & alb. ovorum debitè clarificatum, additis

Sacchari albi Can. libris tribus ſemis,

Coquatur ad conſiſtentiam quaſi tabulati, cui tandem junge

Aquam ſuperius aſſervatam, ſpirituoſam & eſſentificatam in ſ. q. (libras duas circiter.)

Ac ſolâ ejuſdem diſſolutione, vel unicâ ſaltem ebullitione fiat Syrupus præſtantiſſimus. *Qui in morbis Capitis & Cerebri frigidis ſaluberrimus, adeoq; Apoplecticis, Epilepticis, Catarrhoſis & Soporiferis affectibus propulſandis efficax eſt: propinandus cum aquis deſtillatis Cephalicis, vel cum Vino, aut alio vehiculo grato, ab uncia una, ad unam ſemis.*

SYRUPUS CEPHALICUS ALTER TEMPERATUS.

℞. Aquarum Lilior. convall. ſine additione aq. ſimplicis ex baln. n. vaporoſo ſtillatæ librâ unâ,
Ceraſorum ſine addit. ſtill. uncias ſex,
flor. Cheiri,
Paralyſ. ana ſine additione aq. ſimpl. ſtill. unc. tres,

His aquis commixtis immergantur ſucceſſu temporis

Rad. recent. Pœoniæ uncia una,
Herb. recent. Betonicæ floreſcent. unciæ ſex,
Roriſmarini unciæ duæ,
Flor. recent. Pœoniæ,
Cheiri,
Paralyſeos,
Tunicæ,
Tiliæ,
Roſarum pallidarum ana unciæ tres,
Nuc. Moſchatarum uncia ſemis,

Maceratione verò peractâ, quando nimirum omnia collecta ſunt, deſtillentur ex baln. n. vaporoſo ad omnimodam humiditatis prolectionem; Aquæ vero huic deſtillatæ fragranti libris circiter duabus denuò immergantur ſequentia minutim inciſa

Rad. Doronici veri drachmæ ſex,
Pœoniæ recent. uncia ſemis,
Herb. recent. Betonicæ unciæ duæ,
Roriſmarini floreſcentis,
Flor. recent. Cheiri,
Pœoniæ,
Tunicæ,
Tiliæ,
Roſarum rub. ana uncia una ſemis,
Ligni Aloes ponder. drachmæ duæ,
Nuc. Moſchatarum uncia ſemis,

Et cùm die una atque altera in digeſtione ſteterint, fiat colatura cum expreſſione, liquor expreſſus clarificetur per filtrum, interimque aſſervetur; Species verò expreſſæ cum ſ. q. Aquæ ſimpl. coquantur ad libras duas, cum decocto hoc colato & alb. ovorum debitè clarificato, ſolvantur

Sacchari Canarii albi libræ tres ſemis,

Et ad liquoris ferè totalem exhalationem coquantur, cui demum adde

Superioris Aquæ eſſentificatæ libras duas,

Ac unica ſaltem ebullitione fiat Syrupus juſtæ conſiſtentiæ. *Qui in affectibus Capitis & Cerebri, utpotè in Epilepſia, Vertigine, Hemicrania, Cephalæa & Cephalalgia ſalutaris exiſtit, in aquis deſtill. & appropriatis exhibendus, ab uncia ſemis, ad unam ſemis.*

Digitized by Google

SYRUPUS EX SUCCO BERBERUM.

COnficiatur modo ſimplici per coctionem, terreo in vaſe, cum nil niſi humiditas quædam elementaris coquendo exhalet. *Refrigerat autem contemperat bilem, febres, earumque æſtus & ſitim immoderatam compeſcit, vel per ſe ſumptus, vel cum aqua frigida, aut cocta, Julapia ex eo pacanda.*

SYRUPUS EX SUCCO CARDUI BENEDICTI.

℞. Succi Card. bened. depurati recenter expreſſi libras quatuor,
cui immergatur
Herb. recentis Card. bened. libra una,
Et poſt digeſtionem unius diei fiat denuò colatura & expreſſio herbarum, expreſſum debitè clarificatum cum
Sacchari albiſſimi libris duabus,
Coquatur ad Syrupi conſiſtentiam. Servetur. *Confert Syrupus hic febribus tùm continuis tùm intermittentibus, præſertim quartanis, ſudorem promovet, & vermes enecat. Doſis uncia ſemis ad unciam unam.*

SYRUPUS CERASORUM ACIDORUM.

℞. Ceraſorum acidorum ſufficientem quantitatem,
Conquaſſentur in mortario lapideo, nucleis omnibus confractis: His addantur plures Nuclei Ceraſorum antea aſſervati, ac etiam conquaſſati, pro majori odoris impreſſione, qui nucleis ſaltem debetur, non ſucco, & poſtquam aliquandiu macerârint, exprimatur ſuccus, qui probè depuretur.
Hujus ſucci odore nucleorum benè imprægnati & depurati accipe libras ſex,
Sacchari albiſſimi libras quatuor,
Coquantur in vaſe terreo ad conſiſtentiam ferè Rob, Syrupo nimirum ordinario multo craſſiorem, cui demum adde pro majori odoris atque ſaporis ceraſorum grati impreſſione
Sequentis Eſſentiæ vel aquæ deſtillatæ ſufficientem quant.
Pro juſta Syrupi conſiſtentia ſine ulteriori coctione adipiſcenda, utpotè,
℞. Nucleorum Ceraſorum,
Perſicorum ana uncias duas,
Cinamomi opt. acuti unciâ unâ ſemis,
Caryophyllorum unciam ſemis,
His minutim conquaſſatis affunde,
Aquæ Ceraſorum ſine additione ſtill. libram unam ſemis,
Et poſt unius diei digeſtionem, denuò in alembico vitreo per arenam abſtrahatur ad ſiccitatem, Aqua hæc prolecta Syrupo ſuperiori in pondere competenti admiſceatur: *fiatque ſic Syrupus gratiſſimus, ſapore, odore, ac virtutibus cordialibus & confortantibus, qui in febribus tertianis, ardentibus, continuis, ac intermittentibus, item in Hungaricis, ubi caput præcipuè laborat, ſummo eſt emolumento, ex quo Julapia confici, & infirmis ſalubriter exhiberi poſſunt.*

Nota: Si verò quiſquam expeteret Syrupum eundem, pro conficiendo Vino Ceraſorum gratiſſimo, ex tempore, & quidem ſingulis anni temporibus, en, dabo modum ſequentem. Nimirùm Syrupo ſupradicto ad conſiſtentiam craſſam ad inſtar quaſi gelatinæ cocto, loco *aquoſæ ſupra deſcriptæ eſſentiæ*, admiſce *ſequentem ſpirituoſam & fragrantem Eſſentiam, roborando Ventriculo ac Cerebro præſtantem.* Nempè,
℞. Vini Malvatici libram unam,
Spir. Vini rectificati uncias ſex,
Ceraſorum ardentis uncias tres,
His mixtis immergantur ſequentia probè contuſa & conquaſſata, utpotè,
Nucleorum Ceraſorum unciæ quatuor,
Perſicorum unciæ quinque,
Cinamomi opt. unciæ duæ,
Caryophyllorum uncia una,
Factâ maceratione per biduum, abſtrahantur in alembico vitreo unciæ duodecim vel tredecim circiter, (ut ſpecies nimirum adhuc humidæ in reſiduo maneant, propter nauſeoſum phlegma quod ultimò ubi Vinum deſtillatur, tranſit) proboſcidi autem alembici immiſſis,
Cinamomi acuti unciâ ſemis,
Caryophyllorum drachmis duabus
Nucl. Ceraſor. conquaſs. uncia ſemis,
ac inſuper ſi lubet pro ditioribus,
Ambræ gryſeæ ſcrupulo uno,
Moſchi opt. orient. ſcrupulo ſemis,
Quæ

Quæ ipſa etiam ſacculo incluſa, liquori egreſſo aliquandiu immergi poſſunt, pro exactiore eorundem extractione: Et hæc Eſſentia præſtantiſſima Syrupo ſuperiori & craſſiori in conſiſtentia, competenti pondere admiſcenda, gratiſſimum illum efficiet & confortantem, cuicunque vino immiſcendum, quod & odore & ſapore Ceraſorum gratiſſimum efficiet.

SYRUPUS DE CICHORIO SIMPLEX.

℞. Succi Cichorii ſylveſtris recenter expreſſi & depurati libras quatuor,
In quo ſucco ebulliant, & quidem ad conſumptionem partis tertiæ
Radicum Cichorii ſylveſtrium recent. & mundat. unciæ duodecim vel quindecim,
Colaturâ poſt iterum clarificatâ, additis
Sacchari albi libris duabus ſemis,
Coquantur ad conſiſtentiam Syrupi. Servetur. *Ad Hepatis & Ventriculi intemperiem calidam contemperandam, eaq; viſcera roboranda perutilis Syrupus, febricitantibus auxiliatur, ac bilis acrimoniam compeſcit, porrectus in juſculis alterantibus, ab uncia una, ad unam ſemis.*

SYRUPUS DE CENTAURIO MIN. ANTIFEBRILIS.

℞. Succi Centaurii min. recenter expreſſi & depurati libras tres,
cui immergantur,
Summit. ſeu florum Centaurii min. recentium unciæ decem minutim inciſorum,
Digerantur duabus vel tribus diebus, in loco benè calente, exprimantur dein flores, ſuccusque expreſſus debite iterum clarificetur, cui addantur
Sacchari albi Can. libræ duæ,
Coquantur ad conſiſtentiam Syrupi. Servetur. *Eſt præſtans ad Febres tertianas & quartanas abigendas, roborat Ventriculum, & Viſcerum obſtructiones reſerat. Doſis uncia ſemis ad unciam unam in vehiculo convenienti.*

SYRUPUS DE CINAMOMO.

HUjus Syrupi legitimam confectionem tradidi in *Animadverſionibus* præmiſſis, nec non in *Appendice ad Animadverſiones pag. 4. & 5.* juxta cujus ductum laudabiliter parandus, ſi quis tamen modum aliquem paratu faciliorem deſideraret, en, dabo ſequentem.

℞. Cinamomi longi acutiſſimi uncias ſex,
Quod cum conſciſſum minutim & cucurbitæ vitreę immiſſum fuerit, ſuperaffunde,
Aquæ Cinamomi cum vino antea deſtillatæ libras duas,
Factâ digeſtione brevi, fiat aquæ affuſæ deſtillatio & abſtractio, cui abſtractæ aquæ denuò immerge
Cinamomi acuti uncias tres
Macerentur in vitro arctè clauſo per triduum, facta poſt colaturâ, filtretur eſſentia, additisque
Sacchari Canar. alb. libris tribus ſemis,
Conficiatur ſolâ Sacchari diſſolutione Syrupus, *nativis Cinamomi virtutibus ad ubertatem imbutus: Itaque ad Cordis & totius corporis vires fulciendas & reſtaurandas præſtans eſt, Ventriculum languidum à frigore, reficit, ſpiritusq; vitales recreat, vino ſi permiſceatur, illud gratiſſimum reddit; In doſi error facilè committi nequit.*

SYRUPUS DE CORALLIIS RUBRIS.

QUamvis Syrupus hic Corallinus in *Animadverſionibus* n. clarè deſcriptus ſit, quâ ratione nimirum dextrè & legitimè parandus, nec non in ſubſequente Appendice ad prædictas *Animadverſiones p. 5. & 6.* plures modos illum artificiosè conficiendi ſuperaddiderim, ut nemo in præparatione illius legitima hærere poſſit, modumq; ſibi eligere, quem è re ſua fore exiſtimat, nihilominus adſtruam adhuc tres hujus Syrupi elegantes deſcriptiones, quæ tales.

SYRUPUS CORALLINUS REFRIGERANS.

℞. Succi Granatorum acidorum, ſeu acido dulcium recenter expreſſi & depurati libram unam,
Huic ſucco immergantur,
Cort. Limon. recent. & extim. uncia una ſemis,
Granorum Kermes integrorum, nequaquam contuſorum drachmæ duæ,

 Factâ

Factâ maceratione die una atque altera, fiat colatura & colati ſucci filtratio vel clarificatio, in quo ſucco eſſentificato diſſolve

Magiſt. n. ſolubilis Corall. rub. cum ſpiritu n. Veneris parati uncias duas,
additisque porrò
Sacchari albiſs. Canar. unciis viginti,

Fiat unicâ ſaltem ebullitione in patella terrea vitreata, vel ſolâ diſſolutione ſacchari Syrupus; *Qui in morbis calidis, ubi vires collapſæ ſunt, efficax eſt. Confert præterea Hepatis vitiis & fluxibus ſanandis, ac Dyſentericis & Licentericis emolumento eſt, datus ab uncia ſemis, ad unam, & unam ſemis.*

SYRUPUS CORALLINUS CALIDUS.

℞. Vini Malvatici libram unam,
Cui injiciantur ſubſequētia inciſa, utpotè
Cort. Arantiorum recent. extimorum,
Citri recent. extim. ana unc. una,
Cinamomi acuti drachmæ ſex,
Granorum Kermes integrorum drachmæ duæ,

Ac poſt unius alteriusve diei digeſtionem, coletur vinum, ac per manicæ Hippocr. puram, alienâ re nondum imbutam, clarificetur. Hoc in vino, ſpeciebus cordialibus ſupradictis imbuto, diſſolve

Magiſt. n. ſolubilis Coralliorum cum ſpir. n. Veneris parati uncias duas,
additisque,
Sacchari Canar. albi unciis viginti circiter,

Conficiatur ſolâ ejusdem diſſolutione, vel unicâ ebullitione Syrupus: *Cor & vitales ſpiritus egregiè roborans, ab uncia ſemis, ad unciam unam, in vehiculis convenientibus propinandus.*

SYRUPUS ALIUS DE CORALIIS.

℞. Magiſt. n. ſolubilis Coralliorum, cum ſpir. n. Veneris parat. uncias duas,
Quod ſolvatur in
Aquæ Cinamomi cum vino ſtillatæ libra una,
& additâ
Sacchari albiſs. librâ unâ ſemis,

Fiat ſola ejusdem ſacchari diſſolutione in calore leni ſine ulla ebullitione Syrupus.

Nota: Quod Syrupus hic ad præſcriptum modum paratus, ſitum nullatenus contrahat, licet liquidiorem, quam Syrupis alioquin cōveniat, conſiſtētiam adeptus fuerit. Ad eundē præterea modum ex *Margaritis orientalibus*, ut et, *ex aliis lapidibus & Gemmis pretioſis, in Magiſteria ſolubilia prius converſis*, Syrupi, vel in momento dextrè confici poſſunt: *Liquor verò* quô cum *Magiſteria* ſunt diſſolvenda variari poteſt pro conditione morbi & intentione Medici, cum illa in omnibus *ſuccis*, *Aquis deſtillatis*, *vino & ſimilibus liquoribus* ſint ſolubilia.

SYRUPUS CORDIALIS GEMMATUS CALEFACIENS.

℞. Cort. recent. Citri vel Limon. extim. uncias tres,
Arantiorum ext. unc. duas,
Flor. recent. Roſarum Damaſcen. uncias quatuor,
Tunicæ uncias duas,

Quibus minutim conciſis & cucurbitæ vitreæ immiſſis ſuperaffundantur

Vini veteris albi vel Malvatici libræ quatuor,

Factaque brevi digeſtione, abſtrahantur deſtillando per arenam, vel baln. n. vaporoſum, libræ duæ, Aquæ verò huic prolectæ fragranti porrò immerge

Cort. Arant. recent. & extim. unciam unam,
Citri recent. ext. unciam unam ſemis,
Flor. recent. Tunicæ rubr. unciā unam,
& ſi in promptu ſint, aut haberi poſſint.
Flor. recent. Arantiorum drachm. ſex,
Sem. ſeu Gran. Kermes legit. & integrorum drachmas duas,

Macerentur una alterave die, tum fiat colatura, nunc accipe

Hujus aquæ odoriferæ rubræ & eſſentificatæ libras duas,
ac in ea disſolve,
Magiſt. n. ſolubilium, utpotè,
Coralliorum rub. unciam unam,
Perlarum oriental. unciam ſemis,
Matris perlarum unciam unam,
His ſolutis ſuperadde
Sacchari Canar. albiſs. libras tres,

Ac

Ac ſolâ ejus diſſolutione, ſine ulla ebullitione Syrupus conficiatur, *Cor, vitales ſpiritus ac animales inſigniter roborans & recreans.*

SYRUPUS GEMMATUS CORDIALIS REFRIGERANS.

℞. Succi Granatorum acidorum recenter expreſſi,
Succi pomorum redolent. recenter quoque expreſſi,
Succi Citri ſeu Limonior. jam etiam expreſſi ana uncias octo,
In his ſuccis digerantur
Cort. Citri ſeu Limon. recent. ext. unciæ duæ,
Arant. recent. & extim. uncia una,
Flor. Tunicæ recent. rubr. uncia una ſemis,
Bugloſſi recent. uncia ſemis,
Granor. Kermes legitim. integr. non contuſor. drachmæ duæ,

Et factâ digeſtione die una vel altera in calore leni, vitro opt. clauſo, coletur, in colatis & benè clarificatis ſuccis diſſolve
Magiſt. n. ſolubil. Coralliorum unciam unam,
Perlarum oriental. unciam ſemis,
Matris perlar. unciam unam,
His ſolutis ſuperadde
Sacchari Canar. albi libras tres,

Ac ſolâ ſacchari diſſolutione ſine coctione fiat Syrupus cordialis efficaciſſimus, *qui in Febribus ardentibus, malignis, peſtilentialibus, imò in peſte ipſa ſummè ſalutaris eſt, Cordisque palpitationi reſiſtit; exhibendus per ſe, ob gratiam ſui ſaporis, ſive in vehiculis appropriatis, ab uncia ſemis ad unciam unam.*

SYRUPUS DE CORTICIBUS CITRI.

QUantumvis & hujus Syrupi dexterrima præparatio in *Appendice* n. ad *Animadverſiones* in *Pharm. Auguſtanam pag. 6.* ſit perſpicuè deſcripta: Verùm cùm in morbis calidis & malignis, ubi uſus ejus frequens & ſalutaris eſt, ob *Vinum* in dicta deſcriptione addendum & mihi ipſi ſuſpectus ſit, idcircò aliam hic addo ejusdem Syrupi deſcriptionem, non minus elegantem, *ſolo dempto vino*, quæ talis.

℞. Cort. Citri recent. & extim. libram unam,
Quibus conſciſſis & Cucurbitæ vitreæ immiſſis ſuperaffunde
Aquæ Cort. Citri vel Limon. libram unam ſemis,
Roſar. fragrantiſſ. ſine additione ſtill. libram ſemis,

Et factâ brevi maceratione deſtillétur per baln. n. vaporoſum ad ſiccitatem Corticum; Liquori egreſſo odorifero injiciantur
Eorundem Corticum Citri ſeu Limon. recent. & extim. unciæ ſex,
Granorum Kermes legit. drachmæ tres,
Ac poſt brevem digeſtionem liquor ab iis colaturâ ſeparetur, quô interim aſſervatô, accipe Cortices ab infuſione reſiduos, eosque ſ. q. aquæ ſimplicis affuſâ, parumper coque, decoctum cola, clarifica, & cum
Sacchari Canar. albi libris tribus ſemis,
ad conſiſtentiam quaſi tabulati percoque, cui tandem adde
Superioris aſſervati fragrantis liquoris libras duas circiter

Ac ſolâ ſacchari diſſolutione confice Syrupum præſtantem. *Qui non ſolum Cor & Ventriculum roborat, verùm etiam malignis ac peſtilentialibus morbis reſiſtit, & palpitationem Cordis avertit; ſumptus ab uncia ſemis ad unciam unam, in vehiculis morboſis affectibus congruis.*

SYRUPUS CYDONIORUM.

PAretur juxta modum in *Pharmacopœia Auguſtana* præſcriptum, nimirum ſumendo
Succi Cydoniorum recent. expreſſi & depurati libras quatuor,
Sacchari albi Canar. libras duas,

Ac ſola coctione in vaſe terreo, fiat Syrupus debitæ conſiſtentiæ; Cujus vires in prædicta *Pharmacopœia* ſufficienter adſcriptæ ſunt.

Digitized by Google

SYRUPUS CONTRA DYSENTERIAM.

℞. Rad. Biſtortæ,
Tormentillæ ana unciam unam,
Cichorii ſylveſtr. unciam unam ſemis,
Pimpinellæ,
Scorzoneræ,
Saniculæ,
Ireos Flor.
Liquiritiæ ana unciam unam,
Galangæ drachmas ſex,
Herb. recent. Couſol. Saracenicæ,
Millefolii,
Sangviſorbæ,
Pyrolæ,
Hederæ terreſtris ana uncias duas,
Flor. roſarum rub. ſiccat. unciam unam ſemis,
Balauſt.
Papav. errat. ana unciam unam,
Fruct. Acaçiæ unciam unam ſemis,
Capit. Papav. albi cum ſeminibus num. vj.
Baccar. Myrti unciam unam,
Santali rubri drachmas ſex,
Cort. Arantiorum,
Citri ana unciam unam,
Nuc. Moſchat. expreſſarum, ab Oleo relictarum drachmas ſex,

Inciſa & contuſa coquantur in ſ. q. aquæ ſimpl. repetitis vicibus affuſæ, quousque tota ſpecierum virtus extracta ſit, colaturæ omnes alb. ovorum probè clarificatæ ad remanentiam circiter librarum duarum evaporent, quibus additis

Succi ſeu vini Cydoniorum librâ unâ ſemis,
Sacchari Canarii albi libris tribus,

Coquantur denuò ad conſiſtentiam Syrupi. Servetur. *Abſtergit & adſtringit leniter, inteſtina exulcerata conglutinat, malignitati, quæ utplurimum Dyſenteriis conjuncta eſt, reſiſtit: Roborat Ventriculum & Hepar: In omnibus porrò vulneribus internis & profundis, tanquam vulnerarium medicamentum præſtat, propinatus cum Cremore hordei, ſero Lactis caprimo, aut aquis coctis appropriatis, ad unam vel alteram unciam, bis terve de die.*

SYRUPUS DE ENDIVIA.

COnficiatur Syrupus hic in modum planè Syrupi de Cichorio ſimplicis, paulò ante propoſiti, qui *iisdem* etiam *affectibus* medetur.

SYRUPUS DE FARFARA.

PAretur & hic Syrupus (*qui calidis pectoris affectibus catharroſis, Phthiſi potisſimum dicatus eſt*) juxta normam Syrupi de Cichorio ſimplicis legitimè deſcripti, & paulò ante traditi.

SYRUPUS DE FUMARIA.

NEque hic Syrupus quoad præparandi modum variat à Syrupo de Centaurio min. juxta illius igitur ductum is conficiatur. *Ejus uſus potiſſimum eſt in expellendis Morbillis, & Variolis, nec non in febribus malignis, ad ſudorem proliciendum. Doſ. uncia ſemis ad unciam unam.*

SYRUPUS DE FRAGIS.

HUjus, uti aliorum ex ſuccis ſimpliciter parandorum Syruporum, una eademque eſt conficiendi ratio: proinde ne diu in his moremur, ejus præparatio ex Syr. de Berberis, aut Cydoniis confectione petatur.

Convenit in Febribus calidis & æſtuantibus: Urinas movet, ac renum arenulas expellit.

SYRUPUS CRANATORUM.

PArandus ad normam aliorum Syruporum acidorum ſimplicium. *Refrigerat & humectat; nauſeam & vomitum bilioſum reprimit, febribusque bilioſis auxiliatur.*

Nota: Obſervetur cautelâ de *ſucco Granatorum* exprimendo in *Appendice ad Animadverſiones Pharmacopœiæ Auguſtanæ pag. 6.* inculcata.

SYRUPUS DE GLYCYRRIZA PECTORALIS.

℞. Rad. Liquiritiæ raſæ uncias duas,
Tuſſilaginis recentis,
Enulæ Campanæ,
Ireos Florent. ana unciam unam ſemis,

Herb.

Digitized by Google

Herb. recent. Hyſſopi,
Hederæ terreſtris,
Millefolii,
Scabioſæ,
Veronicæ,
Pulmon. maculoſæ ana uncias duas,
Flor. Papav. errat. recent. unciam unam ſemis,
Dactylorum num. xv,
Jujubarum num. xxv,

Quæ cuncta inciſa & contuſa coquantur in ſ. q. aquæ ſimpl. repetitis vicibus affuſæ, ad omnem virtutum prolectionem, colaturæ junctim clarificatæ, & ad libras duas circiter coquendo abſtractæ, additiſque

Sacchari albiſs. Can. libris tribus, vel loco hujus ſi lubet,
Mellis opt. puriſſimi libris quatuor,
(quia majorem vim abſtergendi mel obtinet, adeoque in exulcerationibus pectoris, ſive Vomica pulmonum, ſive Phthiſis ipſa ſit, mel pro ſaccharo eligendum foret.)

Coquantur porrò ad debitam Syrupi conſiſtentiam, cui

Eſſent. vel ſpiritus Aniſi uncia una vel altera admiſcenda,

Præſtat in affectibus pectoris, ſive ex Catarrho, ſive exulceratione aliqua ortum duxerint, adeoq; in Phthiſi ipſa, Vomica pulmonum, Tuſſi, ſpato etiam cruento cum emolumento adhibeatur.

SYR. DE HEDERA TERRESTRI.

℞. Aquæ Hederæ terreſtris ſine additione ex baln. n. vaporoſo ſtill. libras duas,
Huic immerge
Herb. recent. Hederæ terreſt. conſciſſæ minutim uncias octo vel decem,

Peractâ digeſtione duarum dierum circiter fiat colatura cum expreſſione, expreſſum probè clarificetur, interimque aſſervetur. Conduceret tamen ut hæ Eſſentiæ aut Aquæ eſſentificatæ ſimiles Syrupis deſtinandæ, in alembico vitreo clarificentur, appoſito capitello, quò id, quod ſummè ſpirituoſum eſt, & levi ignis pulſu præprimis exhalat, excipiatur, licet verò paucis pro clarificatione cum album. ovorum opus ſit ebullitionibus, nihilominus ne quicquam virtutis inaniter ad auras pellatur, huic labori non erit parcendum.
Jam verò.

℞. Succi Hederæ terreſtris recenter expreſſi & depurati libras duas,
Sacchari albiſs. Canar. libras tres,

Coquantur ad conſiſtentiam quaſi tabulati, addendo tandem

Eſſentiæ ſuperius aſſervatæ q. ſ.

Pro Syrupi conſiſtentia adipiſcenda debita, ſolâ veluti ſacchari diſſolutione, aut unica ſaltem ebullitione.

Commendatur ad affectus pectoris, cruenta & ſanioſa ſputa, Phthiſin & apoſtemata purulenta, menſes & Urinas movet, ſive per ſe ſumptus ſive in juſculis gratis & appropriatis, ab uncia una ad unam ſemis.

SYR. DE HYSSOPO SIMPLEX.

PAretur ad normam Syrupi præcedentis de Hedera terreſtri, cujus virtutes etiam æmulatur, adeoque *in affectibus pectoris, ex frigida cauſa, viſcida & craſſa materia enatis utiliter exhibetur.*

SYR. HYDRAGOGUS.

℞. Succi rad. Iridis noſtr. cærul. depurati libras quatuor,
Decocti fortis Radicum Sambuci libram unam ſemis,

Quibus mixtis immerge ſequentia inciſa & contuſa, nimirum

Rad. recent. Ebuli uncias quatuor,
Enulæ uncias duas,
Calami aromat. unciam unam ſemis,
Cort. medii Sambuci recent. unc. duas,
Medullæ Sambuci unciam unam,
Bacc. Juniperi unciam unam ſemis,
Alkekengi,
Sem. Bardanæ maj.
Naſturtii,
Urticæ ana unciam unam,

Factâ digeſtione brevi, coquantur ad remanentiam libræ unius ſemis, coletur, & exprimantur ſpecies, colaturæ clarificatæ adde:

Sacchari albiſſimi libras tres,

Et

Digitized by Google

Et denuò coquendo ad juſtam conſiſtentiam Syrupus efficiatur. *Qui præſtans eſt in Hydropica diſpoſitione & Cachexia, educit ſeroſam humiditatem per urinam, ut & quandoque per alvum, ſumptus ab uncia una, ad uncias duas.*

SYRUPUS HYDRAGOGUS ALIUS HEPATICUS.

℞. Succ. Abſinthii noſtrat. libram unam,
Epaticæ nobilis,
Agrimoniæ ana uncias decem,
Iridis noſtr. cærul. libram unam,
Quibus ſuccis commixtis immerge ſequentia, inciſa & contuſa, utpotè,
Rad. recent. Ebuli uncias ſex,
Calami aromat. unciam unam ſemis,
Galangæ unciam unam,
Medullæ Sambuci drachmas ſex,
Roſarum rub. recent. uncias tres,
Santali rubri unciam ſemis,
Bacc. Juniperi unciam unam,
Factaque maceratione die una, coquantur ad conſumptionem libræ unius ſemis, colaturæ expreſſæ & alb. ovorum clarificatæ adde
Sacchari albi Can. libras duas,
Et denuò ad Syrupi conſiſtentiam decoquantur, addendo ultimo pro aromatiſatione
Elæoſacchari Cinamomi,
Garyophill. ana unciam ſemis,
Fiat Syrupus.
Cachecticis & Hydropicis emolumento eſt, Hepar roborat inſigniter ut & Lienem, uncia una vel altera pro doſi frequenter exhibita.

SYRUPUS MASTICHINUS STOMACHALIS.

℞. Aquæ Maſtichinæ ſtomachicæ noſtr. in Claſſe XV. deſcriptæ libram unam, cui adde
Sacchari albi Can. uncias viginti,
Ac ſolà ejusdem diſſolutione, leniſſimo in calore fiat Syrupus gratiſſimus, *Ventriculo ut & Cerebro roborando in affectibus eorum frigidis efficax. Doſis uncia ſemis ad unciam unam ſemis.*

SYRUPUS DE MELISSA.

ET hic Syrupus ad normam præcedentium Syruporum de Hedera terreſtri, & de Hyſſopo, parandus venit, quemadmodum Planta hæc odore fragranti, adeoque ſpiritu ſubtili ſulphureo quoque prædita, coctionem diuturnam ferre nequit, nî ſubtiliores ejus partes vaporetenus coctione in auras pellere velimus, terreſtrioribus ſaltem nos ſaturaturi: Igitur diligentia in ſimilium Syruporum præparationibus adhibenda eſt. *Inſervit autem Syrupus hic ad vires Cordis reſtaurandas, Uteri inſuper affectibus opitulatur, menſes mulierum promovet, & malignitatibus, febribusque exinde ſubortis adverſatur. Doſis uncia una ad unam ſemis.*

SYRUPUS DE MENTHA STOMACHALIS.

AD præcedentium Syruporum conficiendi modum, & hic pariter parandus ſimpliciter, nimirùm ex aqua ejus ſine additione deſtillata & eſſentificata, ſucco porrò cum ſaccharô ad conſiſtentiam quaſi tabulati coctó &c. Verum cum fortè non nemo illum magis ſtomachalem deſideret, en! ſequentem præparationem ſubdo.

℞. Menthæ recentis odorif. libras quatuor vel quinque,
Cinamomi acuti unciam unã ſemis,
Nuc. Moſchatar. drachmas ſex,
Macis drachmas duas,
Deſtillentur ſine ulla alia additione, aut liquoris cujusdam affuſione, in baln. n. vaporoſo, ad omnem humiditatis prolectionem, ſiccitatemque ſpecierum; Liquori egreſſo denuò immerge ſequentia ſaltem inciſa, utpotè,
Cinamomi acuti unciam unam,
Nucum Moſchatarum unciam ſemis,
Galangæ,
Calami aromatici ana drach. tres,
Maſtichis electæ drachmas duas,
Triduana maceratione circiter peractâ, fiat colatura, Eſſentia colata purificetur vel per filtrum, aut clarificatione in alembico inſtitutâ, quâ Eſſentia interim aſſervatâ accipe.

Saccha-

Sacchari albi libras tres,
ſolvatur cum
Succi Menthæ recenter expreſſi & depurati libra una ſemis,
Coquantur ad conſiſtentiam fere tabulati, cui junge
Aquam ſuperiorem eſſentificatam fragrantem in quantitate competenti reſpectu Sacchari,
Ac ſolâ diſſolutione veluti Sacchari conficiatur juſtæ conſiſtentiæ Syrupus. *Qui præſtans eſt, in roborando ſtomacho, Nauſeam Vomituſque ſpontaneos compeſcit, aliisq́; morbis Ventriculi, à cauſa frigida natis medetur, porrectus in vehiculis convenientibus, utpotè Vino Cydoniorum vel Granatorum, ab uncia una, ad unam ſemis.*

SYRUPUS NEPHRITICUS AUT CONTRA CALCULUM PRIMUS.

℞. Rad. recent. Apii unciam unam,
Petroſel. uncias tres,
Ononidis,
Pimpinellæ ana unciam unam ſemis,
Calami aromat.
Liquirit. ana unciam unam,
Bulb. Aſparagi recent. uncias quatuor,
Herb. recent. Naſturtii hortenſ.
Petroſelini,
Rutæ murariæ,
ana uncias tres,
Bacc. Juniperi unciam unam ſemis,
Alkekengi unciam unam,
Sem. Naſturtii,
Urticæ ana unciam ſemis,
Saxifragiæ,
Dauci,
Thlaſpios,
Carui, ana drachmas ſex,
Inciſa & contuſa coquantur in ſ. q. Aquæ ſimplicis, (vel in Aqua Betulæ, ſi haberi poſſit, ſcil. quæ tempore Veris ex arbore Betulæ ſauciata ſpontè effluxit) ad remanentiam librarum duarum, colatura cum expreſſione facta probè clarificetur, cui adde
Succi Raphani hortenſis, radulâ comminuti, recenter expr. & depurati libram unam,
Sacchari Canarii albi libras tres,
Et ad conſiſtentiam debitam Syrupi denuo coquantur. *Vires habet eximias in cienda Urina, exturbando Calculo & ſabulo, cùm renum, tùm veſicæ; Renes, meatus urinarios, tùm etiam veſicam mundificat, Calculi propagines, ipſas arenulas exturbando, velut in herba ſeminium præcidit, ſuppoſito quod ejus uſus continuato vigeat, exhibendo pro doſi unciam unam, ad unam ſemis, in decocto Cicerum & Petroſelini.*

SYRUPUS NEPHRITICUS ALTER.

℞. Limon. pomorum recent. ſucculentorum minutim conſciſſorum cum toto, exceptis ſeminibus Num. xij.
Raphanorū hortenſ. & hyemal. grand. ad inſtar raparum radula comminutor. libras duas ſemis,
Cæparum recent. contuſarum libram unam.
Ex his omnibus mixtis & contuſis in mortario lapideo, ac per biduum maceratis, exprimatur tandem ſuccus, qui probè depurandus & quocunque modo clarificandus ſine violenta coctura. Hujus ſucci accipe circiter libras duas, cui adde
Sacchari albi Can. libras tres ſemis,
Ac unicâ ſaltem ebullitione conſice Syrupum debitæ conſiſtentiæ. *Qui easdem cum priori Syrupo, imò potentiores in remorante Urina cienda, ac pellendo ſabulo virtutes obtinet; Conterit proprietate ſubſtantiæ ſuæ Calculos in renibus, eosq́; extrudit, ſi ejus uſus frequens ſit. Eodem quoque modo, quo prior Syrupus in decoctis Cicerum & Petroſelini, eorum juſculis, & aquis ſequentibus deſtillatis Nephriticis commodè propinandus, ab uncia ſemis ad unam.*

SYRUPUS NEPHRITICUS TERTIUS.

℞. Succi Chærefolii recenter expreſſi & depurati libram unam,
Rhaphani hortenſis maj. hyemalis recenter expr. & purificati libram ſemis,
Vini albi Rhenani libram ſemis,
in quo autem prius
Bacc. Juniperi conquaſſat. uncia una maceratæ fuerint.
In his Succis & Vino unitis ſolvatur,

Magiſt. n. ſolubilis Ocul. Cancrorum cum Spir. Veneris par. unc. una ſemis

Omnibus porrò probè filtratis adde

Sacchari albi Can. q. ſ.

Nimirum ad libram unam liquoris uncias circiter viginti Sacchari, ut ſola ejus diſſolutione leni calore, & in vaſe terreo, Syrupi durabilis conſiſtentia emergat, qui aromatizandus

Elæoſacchari Cinamomi uncia una vel altera.

Fiat Syrupus.

Cujus virtutes ex ſuperioribus eluceſcunt; Hydropicis Aſcite & Anaſarca laborantibus ſalutaris eſt, pro doſi uncia ſemis ad unciam unam ſumptus.

SYRUPUS DE NYMPHÆA.

DEſtilletur ex floribus Nymphææ albis aqua ſine ulla additione, in baln. n. vaporoſo.

Hujus aquæ ſtillatæ libris duabus ſemis, immerge

Florum recentium Nymphææ libram ſemis,

Factâ digeſtione per biduum, aqua à floribus colaturâ ſeparetur, ac probè clarificetur, quâ interim aſſervatâ, fiat è

Florum Nymphææ recent. librâ unâ, &

Aquæ communis ferventis libris quatuor,

Infuſio, ac unius diei circiter maceratio, quâ peractâ, colatura etiam & florum expreſſio. Huic porrò aquæ fervefactæ prius denuò immergatur

Florum Nymphææ recent. libra ſemis, vel una,

Peractâq; digeſtione denuò brevi, aqua iterum à floribus per expreſſionem ſeparetur, ac alb. ovorum optime clarificetur, cui adde

Sacchari albi Can. libras quatuor,

Coquantur ad omnem ferè aquoſitatis exhalationem & ad tabulati ferè conſiſtentiam, cui tandem jungantur,

Superioris aquæ deſtillatæ & imprægnatæ libræ duæ ſemis,

Et unicâ ſaltem ebullitione conficiatur Syrupus debitæ conſiſtentiæ. *Qui inſignes obtinet virtutes refrigerandi & humectandi, Viſcerum æſtus mitigat, ſitim temperat, ac ardores febrium compeſcit, ſomnum conciliat, atque dolores omnes lenit, Doſis uncia ſemis ad unciam unam.*

Nota: Si priori Aquæ Nymphææ deſtillationi, nonnihil de *Roſis recentibus* adderetur, pro grato odore conciliando, haud inconſultum illud fore arbitror.

SYRUPUS DE PAPAVERE ERRAT.

AD eundem planè, quò præcedens Syrupus de Nymphæa modum, & hic de Papavere erratico artificiosè parandus eſt: *Qui ſuas ita dextrè paratus, inſignes obtinet virtutes, ad ardentium febrium vehementes æſtus extinguendos; Dolores mitigat, ſomnum conciliat, præ cæteris autem omnibus pectoris malis, & acrioribus à capite deſtillationibus, faucium inflammationibus, Pleuritidi, Peripnevmoniæ, & Empyematibus ſalutaris exiſtit; dandus ab uncia ſemis, ad unciam unam ſemis, in vehiculis ac Julapiis gratis.*

SYRUPUS DE PAPAVERE SIMPLEX.

PRæſtat hunc Syrupum ſolâ cocturâ paraſſe, id unicè cavendo, ne mucilagineum evadat decoctum, quale papaveris capita etiam præbere ſolent, ſi diu nimis coquantur: accipias igitur

Capitum Papav. albi & nigri ana recent. unà cum ſeminibus uncias octo,

Conſciſſa capita, ſemina autem parum conquaſſata coquantur in ſ. q. aq. ſimplicis, ad remanentiam trium circiter librarum, decoctum colatum, & debitè alb. ovorum clarificatum, additis

Sacchari albiſſ. libris duabus,

Coquantur ad competentem Syrupi conſiſtentiam. *Hic ſomnum conciliat, præſertim Infantibus, Caloris febrilis incendium mitigat, humectat & refrigerat, defluxiones à capite tenues & acres ad pectus & aſperam arteriam ruentes ſiſtit, à drachma una, duabus vel uncia ſemis Infantibus & Pueris, adultioribus verò ad unciam unam datus.*

SYRUPUS DE PÆONIA.

DEſtillentur ex recentibus floribus Pæoniæ per baln. n. vaporoſum, ſine ulla alia additione, Aquæ libræ duæ

Huic Aquæ deſtillatæ immergantur

Dictorum florum Pæoniæ recentium unciæ ſex vel octo,

Rad.

Digitized by Google

Rad. Pœoniæ recent. conſciſs. teſſelatim uncia una ſemis,
Digerantur in calore per diem unum atq; alterum, in vaſe clauſo, fiat pòſt colatura & lenis expreſſio, eſſentiâ interim clarificatâ & aſſervatâ, fiat ex
Florum eorundé recent. librâ unâ ſemis,
Radicum etiam Pœoniæ mar. recent. ſiccat. uncia una ſemis cum ſuffic. quant.
Aquæ ſimplicis ferventis,
Infuſio per biduum, & demum colatura & expreſſio, colatura alb. ovorum probè clarificata, additis
Sacchari Canarii albi libris tribus,
Coquantur ad omnem ferè humiditatis exhalationem, & conſiſtentiam quaſi tabulati, addendo ultimò
Aquæ ſuperioris deſtillatæ ex recentibus floribus eſſentificatæ ſuff. quant. (libras circiter duas.)
Fiatque unâ aut paucis ebullitionibus Syrupus antepilepticus, *qui Comitialibus morbis, ac Uterinis affectibus opitulatur., ab uncia ſemis ad unciam unam.*

SYRUPUS DE POMIS CORDIALIS.

℞. Gran. Kermes legitim. drachmas duas,
Cort. Arant. recent. extimor.
Citri recent. & extim. ana unciam unam,
Flor. Tunicæ recent. rub. unciam unam ſemis,
Quæ cuncta immergantur, in
Succi Pomorum redolent. recenter expreſſi & depurati libram unam,
Et peractâ digeſtione biduanâ, fiat colatura, ſpeciebus verò reſiduis adhuc affunde
Succi pomorum acidodulc. & redolent. recenter expr. libram ſemis
Reiterataq; digeſtione aliquali, fiat denuò colatura, quæ ambæ colaturæ depurandæ & clarificandæ, addendo tandem
Sacchari Can. albi libras duas,
Fiat unâ vel alterâ ſaltem ebullitione, terreo in vaſe, Syrupus debitæ conſiſtentiæ. *Is in roborando Corde, viribusq; deperditis reſtaurando eſt eximius: Refrigerat, humectat, & malignitati reſiſtit, adeoque in febribus ardentibus, malignis cum fructu exhiberi poteſt, ab uncia ſemis ad unciam unam.*

SYRUPUS ANTIPHTHISICUS ET VULNERARIUS.

℞. Aquæ oculorum populi arboris, Aquæ Sumitat. Abietis ſeu Laricis arboris (vulgò **Fehrerne Gipffel**) ana tempore veris ſine additione ullius rei, ex Balneo n. vapor. deſtillat. libras duas,
In his mixtis aquis macerentur ſequentia ſaltem inciſa, utpote
Rad. recent. Enulæ camp.
Saniculæ ana uncia una ſemis,
Tormentillæ uncia una,
Cichorii ſylv. unciæ duæ,
Pimpinellæ uncia una,
Symphyti maj. drach. ſex,
Herb. recent. Veronicæ unciæ tres,
Hederæ terreſtr.
Millefolii,
Conſolidæ Sarac.
Flor. recent. Papav. errat.
Roſarum rub. ana unciæ duæ,
Maceratione ſufficienti peractâ, in vaſe bene clauſo, & moderato calore, fiat colatura cum forti expreſſione, expreſſum alb. ovorum in alembico vitreo, ſuo capitello munito, probè clarificetur, interimque aſſervetur. Jam verò
℞. Species ab infuſione relictas, quibus porrò adde,
Rad. recent. Enulæ Camp. unciam unam ſemis,
Saniculæ,
Cichorii Sylv. ana uncias duas,
Pimpinellæ,
Symphyti maj.
Tormentillæ ana unciam unam,
Herb. recent. Veronicæ,
Hederæ terreſtr.
Millefolii,
Pulmonar. maculoſæ,
Conſol. Saracen.
Flor. recent. Papav. errat.
Roſarum rub. an. unc. tres,
Inciſa coquātur in ſ. q. aq. ſimpl. repetitis vicibus, quousq; omnis virtus extracta ſit, colaturæ omnes junctim clarificatæ, additis
Sacchari Can. albi libris ſex,

Digitized by Google

Ad conſiſtentiam quaſi tabulati denuò coquantur, addendo tandem

Aquam ſuperius aſſervatam & eſſentificatam in tanta quantitate,

Ut una vel altera ebullitione Syrupi conſiſtentia emergat. Fiatque Syrupus. Qui, *In omnibus exulcerationibus internis, Phthiſi, Vomica pulmonum, Empiematibus, Vulneribus profundis præſertim pectoris ſalutariter exhibendus, ſive per ſe, ſive in vehiculis appropriatis, utpote Aquis Vulnerariis, ſero Lactis caprini, imò in Lacte caprino ipſo, ab uncia una ad unam ſemis.*

Nota: Summo vere deſtillentur *ſupradictæ aquæ ex oculis populi,* & *ſummitat. Abietis*, aſſerventurque donec *reliquæ herbæ, flores & radices recentes* iis infundendæ erumpant, ſic minus difficilis Syrupi hujus erit præparatio.

SYRUPUS DE RIBES.

PAretur juxta modum aliorum Syruporum acidorum ex ſuccis confectorum: *Qui iisdem ferè cum illis viribus gaudet, humectandi refrigerandi, ſitimque febrilem extinguendi, nec non Cor roborandi.*

SYRUPUS ROSATUS SIMPLEX.

℞. Aquæ Roſarum ſine ulla additione ex baln. n. vaporoſo ſtill. libras duas,

Cui Aquæ fragr. immergantur,

Roſarum rub. recentium uncias octo, ſuper inſpergendo

Spiritus Vitrioli drachmam ſemis,

Fiat per biduum circiter digeſtio in vitro bene clauſo, quâ peractâ digeſtione fiat colatura & roſarum expreſſio; expreſſa & colata aqua per filtrum probè clarificetur, interimque aſſervetur. Tum accipe

Roſarum rub. recentium uncias octo

Eæ, leniter coquantur in ſ. q. Aquæ ſimplicis ad remanentiam circiter librarum duarum, factâ pòſt colaturâ cum forti expreſſione roſarum, clarificetur decoctum alb. ovorum, cui adde

Sacchari albi Can. libras tres ſemis,

Denuò coquantur ad totam ferè decocti exhalationem, & conſiſtentiam quaſi tabulati, cui tandem

Aquæ ſuperius aſſervatæ odoriferæ eſſentificatæ & ſubacidæ libræ duæ circiter

addantur, ac una ſaltem ebullitione factâ (ſed cuncta in vaſe terreo vitreato peragenda) Syrupus efficietur gratus & efficax, *In Hepate & Ventriculo roborando; Refrigerat inſuper, humectat, caloremque febrilem extinguit, quo cum etiam ex tempore Tinctura Roſarum, aquis appropriatis, vel etiam ſimplicibus, aut decoctis commixtus, confici poteſt: Hoc autem denuò obſervetur, ut in terreis, vitreisque vaſis ejus præparatio inſtituatur.*

SYRUPUS DE ROSIS SICCIS.

COnficiatur hic Syrupus ad modum in *Pharmacopœia Auguſtana* expreſſum, cùm ſola virtus ſtiptica in ea expetatur, videantur ibidem ejusdem virtutes.

SYRUPUS DE RUBO IDÆO.

AD normam pariter aliorum Syruporum ex ſuccis acidis confectorum & hujus inſtituatur præparatio, accipiendo nimirum

Succi de Rubo Idæo ſponte per pannum effluxi libras quatuor,

Sacchari albi libras duas,

Et coquendo in vaſe terreo vitreato fiat Syrupus. *Qui defectionibus Cordis & Lipothymiis ſuccurrit, æſtus febrium contemperat, Cor roborat, Urinamque movet, ab uncia ſemis ad unciam unam vel per ſe vel cum Julapiis propinandus.*

SYRUPUS ANTISCORBUTICUS.

℞. Herb. recent. Beccabungæ,
Cochleariæ,
Naſturtii hort.
Naſturtii aquat.
ana q. ſ.

Ex his mixtis herbis conciſis, deſtilletur ſine alia additione ex baln. n. vaporoſo Aqua præſtans.

Hujus aquæ deſtillatæ libris duabus, immergantur ſequentia minutim inciſa, nimirùm.

Herb.

Herb. recent. Cochleariæ,
Naſturtii aquat.
Naſturtii hortenſ. ana unciæ quatuor,

Peractâ aliquali digeſtione in vitro bene clauſo fiat colatura cum expreſſione leni, quâ interim aſſervatâ aquâ, accipe porrò.

Succorum recenter expreſſorum & depurat. utpotè
Cochleariæ,
Naſturtii hortenſ.
Naſturtii aquat. ana libram unam, & additis
Sacchari albi Can. libris tribus ſemis,

Coquantur ad omnem ferè humiditatis, ſuccorum exhalationem, & tabulati quaſi conſiſtentiam, cui tandem jungantur

Aquæ ſuperius deſtillatæ & impraegnatæ libræ duæ circiter,

Ac una vel altera ebullitione in terreo vaſe fiat Syrupus *præſtans in Scorbuto. Lienis & Meſenterii obſtructiones aperit, ac eroſionibus Oris & Gingivarum, ſanguinem continuo fundentibus, admixto modico Cremoris Tartari, mirifice prodeſt: In aquis appropriatis ab uncia ſemis ad unciam unam porrigendus.*

SYRUPUS DE SCORDIO SIMPLEX.

Similiter & hic Syrupus juxta modum in Syrupi de Betonica, vel Hederæ terreſtris dextra deſcriptione indigitatum, conficiendus eſt: Idcircò eorundem præparationes ſtudiosè obſerventur, ut ſecundum illarum ductum & hujus præparatio dextrè inſtituatur. *Præſens cæterum eſt medicamentum hic Syrupus in morbis malignis, & febribus peſtilentialibus, reſiſtit internæ putredini, & proprietate ſubſtantiæ ſuæ Peſti & malignitati cuicunque adverſatur: Lumbricos etiam enecare ac menſes ciere perhibetur.*

SYRUPUS DE SCORDIO COMPOSITUS ANTIPESTILENTIALIS.

℞. Herb. recent. Scordii noſtrat. libras ſex,
Rutæ hortenſ. libras tres,
Cortic. Arantiorum,
Citri ana recent. & extim. uncias tres vel quatuor.

Mixta & inciſa minutim deſtillentur per ſe ſine ulla additione ex balneo n. vaporoſo ad ſiccitatem herbarum & Corticum.

Aquæ hujus prolectæ libris duabus ſem. immergantur,
Herb. recent. Scordii noſtr. unc. quatuor,
Rutæ hortenſis unciæ duæ,
Sem. Citri conquaſſati uncia ſemis,

Et factâ digeſtione ſpatio unius alteriusve diei, fiat colatura cum expreſſione, quâ interim aſſervatâ Eſſentiâ prius clarificatâ, accipe

Species ab extractione relictas,

Quas coque cum ſ. q. Aquæ ſimpl. ad remanent. circiter libræ unius, colaturæ expreſſæ & clarificatæ adde

Succi Scordii recenter expreſſi & probè depurati libras duas,
Sacchari albiſſ. libras quatuor,

Coquantur ad exhalationem humiditatis, & tabulati ferè conſiſtentiam, addendo demùm

Aquæ ſuperius aſſervatæ & impraegnatæ libras duas ſemis circiter,

Ac unâ ſaltem ebullitione factâ confice Syrupum debitæ conſiſtentiæ. *Qui efficax eſt in Febribus malignis & peſte ipſa expellenda: Roborat inſuper Cor & vitales ſpiritus, materiam malignam ad ambitum corporis per ſudorem propellens, datus ab uncia ſemis, ad unam & unam ſemis.*

SYRUPUS SPLENETICUS.

℞. Oculorum Cancrorum in pulverem ſaltem redactorum uncias tres,
Cremoris Tartari ſubtiliter triti uncias duas,

His mixtis ſuperaffundantur in alembico vitreo

Vini albi Rhenani libræ duæ,
Spiritus ſalis veri drachmæ duæ,

Bulliant parum in alembico vitreo, ſuo capitello munito juncturisq; benè clauſis, ut id quod bulliendo tranſit, excipi, & reſiduo, cum refrixerit, reaffundi poſſit; fiat pòſt omnibus refrigeratis colatura, quâ interim aſſervatâ porrò accipe

Rad. recent. Apii,
Cichorii ſylv.
Fœniculi,
Pimpinellæ,
Petroſelini ana unc. duas,
Calami arumat.
Galangæ ana drachmas ſex,
Herb. recent. Scolopendrii,
Chærefolii,
Cochleariæ,
Naſturtii hort.
Aſplenii,
Matriſylvæ ana nncias duas
Sem. Urticæ,
Naſturtii ana unciam unam,
Apii unciam ſemis,
Bacc. Juniperi drachmas ſex,

Inciſa & conquaſſata, coquantur in ſ. q. Aquæ ſimplicis ad remanentiam circiter librarum trium, colaturæ expreſſæ & probè prius clarificatæ adde

Sacchari Canarii albi libras tres ſemis,

Ac porrò ad humiditatis ſuperfluæ exhalatione, ſeu tabulati ferè conſiſtentiam coquantur, addendo tandem

Vini ſuperius parati & aſſervati ſuffic. quantitatem, ſeu libras duas circiter,

Et una vel altera ebullitione, in terreo vaſe vitreato, fiat Syrupus. *Qui ad Obſtructiones Lienis & Meſenterii reſerendas, ac menſtrua mulierum pellenda efficaciter concurrit. Doſis uncia una ad unam ſemis.*

Nota: Quod *Oculi Cancrorum reſidui*, nondumque totaliter diſſoluti, aliis uſibus adaptari poſſint.

SYRUPUS FLOR. TUNICÆ.

NObilis Syrupi de Floribus Tunicæ præparatio inſtituatur juxta normam præparandi Syrupum florum arantiorum; *ita enim efficax exiſtet in virtutibus ipſi tributis, in roborando nimirùm Corde, tollenda Lipothymia & Syncope, adeoq; in omnibus infirmitatibus, ubi Cor & facultas vitalis patitur, imò in Peſte ipſa & Febribus malignis opem præſtabit.*

SYRUPUS EX SUCCO TUSSILAGINIS.

NOn variat à præparatione Syrupi de Cichorio Sylveſtri, coquendo nimirum radices cum proprio ſucco, & addito Saccharo, ad conſiſtentiam Syrupi. *Præſtat in affectibus Pectoris calidis, Tuſſi ſicca, Peripnevmonia, Pleuritide, & aliis catarrhoſis acribus & ſalſis defluxionibus, quæ in pectus ruunt, ſalutaris eſt.*

SYRUPUS VIOLARUM MARTIALIUM.

℞. Florum Violarum Martialium recent. à virid. calicul. repurgatorum & excerptorum libram unam,
Cui ſuperaffunde
Aquæ ferventis libras duas, vel duas ſemis,

Cooperiatur infuſio (quæ commodè fieri poteſt in vaſe ſtanneo,) relinquaturque in calore leni per aliquot horas, fiat poſt colatura & fortis florum expreſſio. Expreſſæ & colatæ infuſioni de novo adde aliquot uncias florum dictorum Violarum in mortario contuſorum, reponantut in locum tepidum aliquot horis, iterumque exprimantur. Expreſſo hoc ſucco purpureo adde

Sacchari ſubtiliter triti q. ſ. nimirùm ad uncias quindecim ſucci vel infuſionis circiter, admiſcendo Sacchari libras duas,

Ac ſolâ diſſolutione Sacchari in patina ſtannea, ſupra ahenum, aquâ fervente repletum, collocata, fiat Syrupus elegantiſſimus purpureo violaceus durabilis.

Ex floribus à bina infuſione ſuperius adhuc reſiduis, utpotè qui multum adhuc tincturæ & virtutis in ſe continent; altera porrò fiat infuſio, cum aqua ferventi, ex colatura demùm cum Saccharo ad ſufficientiam addito, fiat ſine coctione vel ebullitione Syrupus uti ſuperius per M. B. minus quidem elegans & efficax, qui vel pauperibus leviori pretio divendi, vel pro Julapio proſtare poteſt. Aliàs etiam Syrupus hic Violarum unica ebullitione parabilis eſt, & quidem ſequenti modò

℞. Infuſi Violarum purpurei uncias quindecim circiter,
Sacchari albi Can. contuſi libras duas,

Et in aheno ſtanno obducto, igne ardenti vel recenti carbonum, confeſtim una vel altera fiat ebullitio, poſtea ab igne remotis,

Digitized by Google

tis, ac ſupernatante ſpumâ cochleari perforato remotâ, Syrupum per ſetaceum cola & uſui ſerva.

Abſolvimus alterantes Syrupos; nunc veluti manuducimur ad præparationes *diverſorum mellium* auſpicandas: Verum deflectimus in ipſo ſtatim veſtibulo à communi, tritâ & erroneâ veterum methodo ac viâ, juxta quam violentis & intempeſtivis coctionibus & elixationibus ſuis, vires, naturam & energiam *Florum*, *Herbarum*, *&* *Radicum* hebetant ac peſſundant, partes ſpirituoſas fugant & exhalare faciunt, nihilq; quibusdam mellibus conſignant, niſi terreum quoddam craſſamentum, effœtum & exſuccum coagulum. Nos è contrà oculos & aciem illùc defigimus, ut teneriores, aëreas & ſpirituoſas partes ſartas & inviolatas tueamur, quibus tandem efficaciſſima quæq; ad nos Compoſita, & Mel redundet. Quanquam hoc noſtrum dogma aperuerimus, dum *Animadverſiones* ſuper *Mel Authoſatum* meditaremur, ubi ſimplicem & naturæ per omnia conſimilem *Renodæi*, *Rondeletii & aliorum ſimplicitate gaudentium Authorum* præparationes commendavimus, quæ citra artem artificioſiſſimæ, ſuperciliosis Pharmacopœorum quorundam inventis plerunque anteponendæ. De præſenti autem conſultum ac neceſſarium duxi, enucleatiùs & diſſertè magis ſuper hæc commentari, ut Medicos principiantes, Pharmacopœos ambiguos & devios, Ariadnæâ quâdam regulâ & filo è labyrintheis plexibus in regiam viam & libertatem vindicarem; jacto fundamento de *Mellis* natura uſu & accidentibus.

Obvium eſt ipſis etiam ruriculis, quânam ratione Mellis favos irrequietæ apiculæ ſerenâ æſtate congregant, & inter ſuſurros, velut totidem feſtivos ſibilos, non ſibi ſed nobis mellificent. Provida ſane in omnibus natura, brevi velut Epitome in viliſſimis hiſce inſectis & animalculis Apibus, Monarchias Regnorum, aut Reſpublicas ſi mavis, ideali quodam compendio delineavit, quibus *Sacræ paginæ* improbi laboris luculentum dant teſtimonium, utpotè ad quos veluti pædagogos, pigres & deſides ablegant: *Magnus* tamen *Ariſtoteles*, & *oculatus Plinius*, Monarchiæ jus ac regimen tribuunt, dum eos Regem eligere inter ſe aſſerunt, hamo ſeu aculeo deſtitutum, ſolâ Majeſtate armatum. Ut ut ſit. Conficit interìm laborioſa & circumſpecta mater Apis, inter alveolos ex delectu optimorum florum ac vegetabilium primo vere & ſuccedente æſtate, quintam veluti Eſſentiam, ſuccum perdulcem, & debitæ ac durabilis conſiſtentiæ, eumq; in alveario recondit, diſpoſitis ad eum (mirè Architectonicæ gnaræ) totidem Capſulis, in quibus Mel digerit, elaborat, heterogenea (quæ & ipſa inutilia non ſunt) ſeparat, hæc propolis, Germanis Wiſt/ appellantur. Nectar hoc & Ambroſia, balſamicam tenacitatem & naturalem quandam incorruptibilitatem obtinet, ut in multos annos perdurare poſſit, ob inſignes inſuper dotes, quibus nutrit, laxat, abſtergit, confortat, conſolidat, ac reliqua (ſive eſculenta, ſive ſint medicinalia aut bellaria) à corruptione & interitu vindicat ac tuetur, ſumme nobis deſiderabile: quas tamen virtutes jam dicto modo tantò efficaciùs & cum energiâ exeret, quantò exactiùs lege artis ab heterogeneis (Cerâ nimirùm & propoli) liberabitur. Subintravit tamen hactenùs maleſana conſvetudo, quam neſcio, an craſſior ignorantia, an turpis lucri cupiditas fulciat, ut dum Agricolæ aut Mulſarii favos Mellis apiculis ſubtrahunt, nullo habito rerũ diſcrimine, ipſis animalibus & apibus ſtupidiores, ea, quæ naturæ ductu hæc inſecta ſuis ſcriniis & alveolis diſtingvunt, Mel ſcilicet, Ceram & propolim, re, uſu, & viribus diſtincta, in unum tamen conjiciunt cumulum, confundunt utilia cum fæcibus, liquant, fermentare faciunt, affuſo inſuper liquore diluunt, unum efficiendo Chaos: adeò quidem, ut nulla poſt ſuperſit ars ac dexteritas, quæ ſimilia confuſa verè ac integrè ſeparare poſſit: interim Mellis natura ac virtus obtunditur, tot obruta heterogeneis, nec amplius ſibi conſtans, arrepto fermento in aliud veluti ens tranſit, alterius dein efficaciæ ac informe coagulum. Subintrant tamen alii emunctioris genii, quibus commune ac tritum eſt, talia in prima veluti principia denuò redigere & ſubdividere, coquunt aucto gradu ignis Mel & hoc

hoc Chaos deſpumant iteratô, aſt quô conſilio? partes æthereas & volatiles mellis ſublimant & exhalare faciunt, craſſa terreſtria & heterogenea melli admixta inſpiſſant ampliùs, nobisque pro Mannâ & Melle, vappoſa liquamina divendunt & relinquunt, liquatâ nimirum Cerâ & propoli unitâ per minima: ut proindè mirari amplius non ſubeat animum, cur nos prærogativas & dotes Mellis, nequaquam in Melle deprehendamus, quas ad nos citra allegorias fida ac Veneranda Antiquitas tranſcripſit: hæc eſt infida magiſtrorum noſtrorum traditio, & Erronum maleſana doctrina, qui poſthabitis majorum ſacris traditionibus, propria exoſculantes, violentas cocturas in pharmacopolia invehunt, quas prætextato nomine, & novato etymo, deſpumationem vocant, ac nobis imponunt, dum nobis effæta liquamina tradunt, ſubſtantia rei in bullas evaneſcente. Hos lubens mecum ad culinas & laboratoria abriperem, ut totis diebus deſpumationibus Mellis intenti, ſi non viderent, palparent ſaltem, totam Mellis ſubſtantiam in bullas & nihilum tandem abire poſſe, præcipuè ſuperinfuſâ ſæpius aquâ, ſi immoderatè & ſæpius decoquatur. Et ratio hoc ſvadet: nam exhalatâ potiore parte ſpirituum Mellis in violenta illa ignis torturâ & cocturâ, ſi qui maneant reliqui, ii non ſufficiunt, majorem relictæ partis molem craſſiorem & terreſtriorem regere & coercere, unde bullarum inſtar in ſpumam abeunt partes Mellis craſſiores, ſufficiente ſpiritu & æthere orbatæ. Et ſic ſe res habet, gaudet enim Mel non minùs ac alia quamplurima vegetabilia partibus volatilibus, quæ velut fermentatæ violentiore coctione efferuntur, relictis partibus craſſioribus & terreſtrioribus in forma ſpumæ, quæ ſub dominio relictorum ſpirituum, Mellis videlicet remanentis coerceri nequeunt, à compage & unione naturali penitus ſolutæ. Graphice hæc deſcripſimus in Appendice de Aquis in genere deſtillandis, ubi ſpirituoſa non coctioni apertæ, ſed deſtillationi ſolum ſubjecimus, experientiâ docti, in iis quæ balſamicæ & ſpirituoſæ ſubſtantiæ ſunt, nihil inter decoquendum ſupereſſe, quàm morticinia, ex ſuccas & craſſas remanentias: Quid ni & in Melle hoc eveniat, quod Magiſterii inſtar & quintæ Eſſentiæ, ſublimes atomos & partes ſubtiles florum continet? Proinde ſi luci, quam accendo, & rationibus non obſequeris, lingua ac guſtus litem dirimat, queîs deprehedes, aliter longè ſapere Mel purum & genuinum, aliter mixtum, adulteratum, ſeu propoli & Cerâ confuſum, ac decies deſpumatum: Ut proindè apud viros doctos & ſapientes nullum ſuperſit dubium, Mel virtutibus ſuis conſtans, ſimplex, legitimè ac dextrè ſine magno calore, & intimâ confuſione partium heterogenearum Cerâ & propoli, ſeparatum, adeoque nec ſemel etiam deſpumatum, ſed viribus detergentibus, conſolidantibus, laxantibus, abſtergentibus & nutritivis adhuc integrè gaudens, quale denique in ſubſequentibus docebimus, effœto illi & totidem coctionibus ac deſpumationibus caſtrato Melli, eſſe longè præhabendum.

Qua ratione verò, quoque artificio Mel de Cera aliisque partibus terreſtrioribus heterogeneis legitimè & dextre ſit ſeparandum, (neque tamen partibus ſuis tenuioribus caſtrandum) ut illa quæ natura ipſa ſeparata voluit non confundamus, & confuſum Chaos, idque inſeparabile efficiamus, en! modum ſequentem ſuppedito.

Accipe favos cum Melle in ipſis contento, quamprimum ex alveario exciſſi, & à partibus craſſioribus prius ſeparati fuerint, vaſi cuidam vel Ollæ intruſos, in locum moderatiſſimè calidum colloca; dico in locum moderatè calidum, etenim à leni etiam calore Mel liquidius efficitur, ut ita per colatorium vel ſaccum linteum tranſeat, ac effluat; Quamobrem ab intenſiore calore cavendum, ne & adhærens Cera colliqueſcat, atque adeò hoc pacto adjuncta heterogenea, ſcil. Cera & propolis Melli intimius permiſceantur, nunquam poſt à Melle amplius ex toto ſeparabilia, quin impuritas maxima ingratusque ſapor & odor, Melli impreſſa maneant tenaciter, decies licet clarificetur. Proindè quamprimum Mel paulatim & retro fornacem veluti, leniter calefactum fuerit, illud ſacco linteo in caſpidem deſinente inſtar manicæ Hippocr. infundito, ac in

illo

illo ipſo loco moderatè calido, alligato ſacco, tamdiu relinquito, donec Mel ferè omne, & quidem puriſſimum per ſaccum vel manicam in ſubtus collocatum vas permearit, & tranſcolatum fuerit, quod ſine omni deſpumatione, aut ulteriori coctione, ſuo ineſſe naturali durabile, propriis, eximiisque virtutibus prægnans, nec partibus ſuis ſubtilioribus caſtratum, aſſervandum eſt. Relicta in manica vel ſacco à Melle tranſcolato, Cerâ & propoli, quibus de Melle nonnihil adhuc adhæret, illa ab invicem demum ſeparanda ſunt, aquâ ſimplici affuſâ: Hoc verò Mel ultimò elotum, ac coquendo ad debitam conſiſtentiam redactum, ſeparatim, tanquam priori longè inferius, ad uſus culinarios cedat. Præmiſſa hac de Melle neceſſaria informatione, tranſitum paro ad ſingulares Mellium Medicinalium præparationes, quæ ordine ſequentur.

MEL ANTHOSATUM SEU RORISMARINI.

℞. Mellis puriſſimi translucidi, juxta modum præmiſſum ab heterogeneis partibus probè ſeparati libras duas,
Cui immergantur
Florum recent. Roriſmarini conſciſſorum minutim uncia una ſemis,
Folior. Roriſmarini recent. & conſciſſorum unciæ quatuor,

Immiſſa alembico, vel alicui alii vitro, cerâ & veſicâ probè clauſo, relinquantur diu in digeſtione, loco tamen moderatè calido, tandem adhuc calente Melle fiat colatura cum forti expreſſione. Mel colatum uſui aſſervetur. Cui tamen, ſi volupe fuerit, idem pondus uti ſuprà florum & foliorum Roriſmarini recent. infundi, digeri, & tandem ab ipſis colatum Mel, reponi poteſt. Verum nec quicquam deperditum eat, ac præfatum Mel præſtantius efficiatur, virtutibusque Roriſmarini amplius impraægnetur, accipe reſiduum ab infuſionibus expreſſum Roſmarinum, illumque affuſâ aq. ſimplicis ſuffic. q. coque, decoctum colatum leniter evaporare finito ad ipſam Mellis ſpiſſitudinem, quod priori colato Melli Roriſmarini junctum, illud præſtantius in virtutibus, quamvis paulò terreſtrioribus, haud tamen inutilibus, efficiet. *Hoc nativis Roriſmarini virtutibus imbutum Mel, præſtans eſt, Cerebro, Cordi & Ventriculo roborando, flatusque diſcutiendo, Colicos pariter ac Uterinos dolores, gutturi inferiori cum enematibus immiſſum, mitigando.*

MEL MENTHÆ.

℞. Aquæ Menthæ odoriferæ ſine additione ex balneo n. vaporoſo ſtill. libram unam,
cui denuò
Menthæ recentis odoratæ libra unâ additâ
Ex balneo n. vaporoſo aqua deſtillando proliciatur, quâ interim aſſervatâ odoriferâ & ſpirituoſâ aquâ accipe
Mellis puriſſimi ſatis craſſi, & legitime uti ſupra edoctum extracti libras quatuor,
Cui immergantur
Menthæ recentis minutim conſciſſæ unciæ decem, vel libra una,

Factaque maceratione loco calido, vaſe probè clauſo, ſeptimana una circiter, fiat colatura cum forti expreſſione Mel expreſſum interim aſſervetur.

Jam verò
Ex reſidua Mentha expreſſa additis adhuc
Menthæ recentis librâ unâ
&
Succi Menthæ recenter expreſſi & depurati libra una ſemis,

Fiat cum ſuffic. q. aquæ ſimplicis affuſâ, decoctum forte, quod colatum & purificatum leniter evaporet, ad conſiſtentiam & ſpiſſitudinem ſatis craſſam, inſtar Electuarii. Hoc porrò cum ſuperioris aquæ ſpirituoſæ ſuffic. quant. nonnihil diluatur, ac ſuperiori Melli Menthæ, quantum ad debitam ſuam conſiſtentiam ſufficere videbitur, jungatur.

Efficax eſt in affectibus Ventriculi & Inteſtinorum, doloribus Colicis & Hyſtericis, tum per os aſſumptum, tum etiam gutturi inferiori immiſſum opitulatur.

MEL MERCURIALE.

℞. Mellis ſimplicis libras quatuor,
Herb. Mercurialis minutim conſciſſæ libras duas,
Succi Mercurialis libras tres,

Coquantur aliquandiu, poſtea colaturâ factâ, evaporent leniter ad conſiſtentiam Mellis. *Abſtergit, alvum laxat, Clyſteribus immixtum.*

MEL ROSATUM.

℞. Aquæ Roſarum fragrantiſſimæ ſine additione ex baln. n. vaporoſo ſtill. libras quatuor,

Quæ ipſa aqua, denuo à libris quatuor Roſarum recentium pallidarum, deſtillando abſtrahatur. Aquæ huic prolectæ fraganti immergantur

Roſarum rubearum recent. libræ duæ,

Factaque maceratione per triduum in vitro probè clauſo, fiat colatura cum forti Roſarum expreſſione; quâ interim aſſervatâ eſſentiâ ſeu aquâ eſſentificatâ, accipe porrò

Mellis puriſſimi legitimè depurati uti ſupra edoctum libras duodecim vel ſedecim,

cui immergantur

Roſarum rubearum recent. libræ duæ,

Digerantur in calore leni per triduum, poſt, Melle adhuc calente, colentur, exprimanturque Roſæ: Melli colato porrò immerge, ſervatis interim Roſis prioribus expreſſis,

Earundem Roſarum rubearum recentium libras duas,

Et porrò in calore per triduum circiter relictis, fiat iterum colatura cum expreſſione, calente adhuc Melle. Jam verò accipe

Roſas à tribus præmiſſis infuſionibus relictas, ſcil. ab infuſione prima cum aqua roſarum, & duabus infuſionibus cum Melle.

Eæque ſuffic. quant. Aquæ affuſâ, coquantur ad remanentiam ſex vel octo librarum, factâ poſt colaturâ cum expreſſione Roſarum, Decoctum prius clarificatum ad ſpiſſitudinem Mellis craſſi, ſeu Electuarii formam, leniter evaporet, quod inſpiſſatum decoctum roſarum, cum ſuperiori aſſervata ſpirituoſa, Roſisq; rubris impprægnata aqua dilutum, Melli roſato ſuperiori per ſolam & binam infuſionē parato, jungatur, & deſuper de dicta imprægnata aqua Roſarum tantum addatur, quantum pro debita ac durabili Mellis Roſati conſiſtentia, experto Pharmacopœo ſufficere videbitur, ut vel ſine ulla, aut unica tantum ebullitione Mel præſtans Roſarum uſui reponi & aſſervari poterit. *Virtutes Mellis Roſati peculiari loco in Animadverſionibus deſcriptas, ſupervacaneum arbitror prolixis verbis hîc inſerere; illud ſolùm addo, ac B. L. ſolor, quod plus virium & energiæ in Syrupi hujus aut Mellis uncia una ſibi accedere viſurus ſit, quàm in pluribus aliis vulgata methodo decoctis Mellibus.*

Nota: Si qui *Mel Roſatum Citratum* deſiderent, ut opus hoc magis coarctem, nec ſcripta levi de cauſa reſcribam, hi adeant *Animadverſiones* noſtras in Pharmac. Auguſt. ſuper illud idem *Mel Roſatum Citratum* adjectas, & juxta illarū ductum iſtud conficiant: aut in hac dextra Mellis Roſati deſcripta præparatione, ſingulis deſtillationibus & infuſionibus, Cortices Citri vel Limoniorum recentes, in competenti quantitate addant.

Tandem etiam ponat ſibi Lector Benevolus ob oculos, & ſagaciore mentis trutinâ ponderet tritum illud & ſæpius in *Animadverſionibus* n. proclamatum axioma: Quod omne recipiens recipiat ſaltem ad modum ſuæ receptivitatis, non ultra, nec juxta totalem energiam imprimentis; quamobrem ubi, quod pluribus in locis erit obvium, incideris in literas ſ.q. id eſt, ſuffic. quantitate v. gr. coquatur hoc vel illud ſimplex, aut infundatur vel extrahatur, memineris opus eſſe peritiâ Pharmacopœi, ut qui novit Aquam v. gr. aut Vini Spiritum habere ſe in decoctione, extractione & infuſione, velut Menſtruum extrahens & ſolvens; norit etiam quantæ ſint vires in re coquenda, ſolvenda, aut infundenda, & probè dignoſcat, an una coctione vel infuſione, vires rei ſolvendæ vel extrahendæ elici queant; an alterâ & tertiâ, reiterato ſcilicet opere totaliter demum eliciantur: Nullum namq; Menſtruū ſolvens & extrahens infinitam habet ſolvendi & extrahendi latitudinem, ſed limitatam poteſtatem, inque ſphæra ſuæ receptivitatis circumſcriptam: Quîs enim libra una aquæ Regiæ, ſolvat Auri mediam? aut quîs Spiritus vini uncia extrahat reſinam ex media uncia Gialap-

Gialappæ? ſimili prorſus modo parva aquæ ſeu crudæ ſeu deſtillatæ quantitas, nequit virtutem omnem rei extrahendæ in ſe recipere ex magna ejus mole, ſed reiteratâ ſufficienteque quantitate aquæ opus eſt, dum omnimodam virium prolectionem ex concreto ſolvendo conſequâris, ne ipſum majore ſuarum facultatum & dotis medicæ parte refertum, tanquam effœtum eſſet cadaver, abjiciatur, cum damno non tàm Pharmacopœi, quàm ægri, qui quod inutiliter abjicitur, non rarò, cogitur lucroſo precio redimere & veluti luere, ſed ut integra vis medica ex re ſolvenda aut decoquenda exhauriatur, & in menſtruum ſeu liquorem ſolventem aut extrahentem transferatur.

MEL VIOLATUM.

Fiat ad normam præcedentis Mellis Roſati, & nanciſceris Mel præſtantiſſimum Violatum, ſuis propriis virtutibus uberrimè prægnans, cujus utendi modus etiam notiſſimus.

OXYMEL SIMPLEX.

℞. Mellis puriſſimi ſatis craſſi, ad mentem noſtram extracti, & vetuſti libras duas,
Aceti vini optimi, ſi lubet aliqua re gratâ & congruâ, utpotè Roſis, Floribus Tunicæ &c. imbuti libras duas,
Paucis ebullitionibus fiat Mellis conſiſtentia paulò liquidior, ne illud diu coquere opus ſit, cum illud facilè in liquidiore conſiſtentia conſervetur diu. *Hujus vires, annexis cautelis, uberrimè deſcribuntur à D. D. Auguſtanis, quas in eorum Pharmacopœia conſule.*

OXYMEL DIURETICUM.

℞. Rad. recent. Apii,
Petroſelini,
Pimpinellæ,
Raphani hortenſis,
Reſtæ bovis ana uncias duas,
Herb. recent. Cochleariæ,
Naſturtii hortenſis,
Chærefolii,
Rutæ murariæ,
Cymar. Aſparagi recent. ana uncias duas ſemis,
Seminum Naſturtii,
Fœniculi,
Thlaſpios,
Urticæ ana unciam unam,
Radices & herbæ inciſæ, ſemina verò conquaſſata immittantur vitro, quibus ſuperaffundantur
Aceti vini deſtillati libræ tres,
Serventur in digeſtione loco calido per triduum circiter, factâ pôſt colaturâ cum forti expreſſione, acetum expreſſum filtratione clarificetur, interimque aſſervetur, Jam verò accipe
Species ab extractione relictas,
Quas affusâ ſ. q. aquæ ſ. repetitâ vice coque, decoctum colatum & probè clarificatum (cuncta in vaſe terreo peragenda) evaporet ad conſiſtentiam extracti, ſeu Mellis ſpiſſioris, quod denuò cum ſuperiori aceto aſſervato & imprægnato diluatur, &
Mellis puriſſimi craſſioris conſiſtentiæ & vetuſti, dextrè ex favis ſuis, uti ſupra edoctum, extracti, libris quatuor addatur,
Ac unâ vel alterâ ebullitione fiat Syrupus ſeu Mel diureticum, quod aromatizetur,
Elæoſacchari Cinamomi unciâ unâ,
Movet hoc Oxymel Urinam impeditam potenter, renumq; Calculos & veſicæ atterit, menſesq; mulierum propellit: ab uncia ad unam ſemis, pro doſi exhibendum.

OXYMEL SCILLITICUM.

℞. Aceti Scillitici cum aceto deſtillato parati libras duas,
Mellis craſſiſſimi antiqui ſolidioris libras duas ſemis,
Paucis ebullitionibus conficiatur Mel debitæ conſiſtentiæ.
In Affectibus Pectoris, & Aſthmaticis à craſſa pituita, & viſcoſa humiditate provenientibus, Ventriculo etiam tali humore obſeſſo, maximè conducibilis eſt: Hydropicos nec non Anaſarca laborantes juvat: unum vel duo cochlearia pro doſi ſumenda.

OXYSACCHARUM SIMPLEX.

℞. Succi Granatorum acidorum recenter expreſſi libram ſemis,
Aceti Vini Roſati vel Violati unc. octo,
Sacchari albiſs. Can. libram unâ ſemis,

 Coquan-

Digitized by Google

Coquantur in vaſe terreo ad conſiſtentiam Syrupi, cui pro grato odore & ſapore conciliando adde

Eſſent. Citri Saccharinæ ex recentibus Cort. paratæ unciam unam ſemis,

Fiat Oxyſaccharum.

Refrigerat & humectat, craſſos humores incidit, ſiti ſedandæ, nec non Viſcerum inflammationi mitigandæ conducibile eſt: ab uncia ſemis ad unciam unam, in aquis vel vehiculis convenientibus.

JULAPIUM ROSATUM.

℞. Aquæ Roſarum ſine additione ex baln. n. vaparoſo deſtillatæ libras duas ſemis, cui adde

Roſarum recentium, vel ſale conditarum libras duas,

Ac porrò ex balneo n. vaporoſo libræ duæ ſemis Aquæ deſtillando proliciantur, quibus adde,

Sacchari albi Can. libras quatuor,

Ac ſolâ ejusdem diſſolutione paretur Julapium, *pro Cordialibus & refrigerantibus Julapiis dilutioribus conficiendis, aptum.*

JULAPIUM EX VINO.

Quamvis dexterrima hujus Julapii præparatio in *Animadverſionibus* n. ſuper ipſum factis luculenter deſcripta, ac juxta ejus normam etiam Julapium hoc paratu facillimum ſit, nihilominus aliam illi addam deſcriptionem compendioſiorem, magisque cordialem & roborantem, ut utra arrideat, L.B. deligere habeat. Itaq;

℞. Vini Malvatici, vel

Si illud propter valorem non arrideat,

Vini albi Rhenani libras quatuor, cui immergantur

Roſarum recent. ſale condit. unciæ quatuor,

Flor. Tunicæ recent. unciæ duæ,

Cort. Arantiorum

Citri ana recent. extim. unc. una,

Cinamomi acuti uncia una ſemis,

Factâ brevi maceratione, abſtrahantur in balneo n. vaporoſo deſtillando libræ tres. Liquori huic ſpirituoſo & fragranti, abjectis ſpeciebus cum vini vappa quæ in reſiduo remanſit, porrò adde

Vini Malvatici, vel

Vini albi potentis libras duas,

Roſarum recent. ſale condit. uncias quatuor,

Flor. Tunicæ recent. uncias duas,

Cort. Arantiorum,

Citri ana recentium,

Cinamomi acuti ana unciam unam,

Ac porrò brevi factâ maceratione, abſtrahantur deſtillando in eodem baln. vapor. libræ duæ ſemis, vel tres, quibus adde

Sacchari Can. albiſs. libras quatuor

Et ſolâ ejusdem diſſolutione ſine ulla coctione aut ebullitione paretur Julapium *multis encomiis extollendum, ob ejus virtutes cordiales & roborantes quas habet in morbis frigidis, Apoplexia, Epilepſia, Lethargo, Comate Vigili, Paralyſi & Hydrope, Senum peculiare eſt reſtaurativum, ſpiritus eorum vitales excitando, roborando: aſſumendum in vino quod gratiſſimum reddit, vel etiam alio in vehiculo grato.*

Nota: *Aqua ſpirituoſa* bina vice *à Roſis aliisvè ſpeciebus ſuperius* abſtracta, in virtutibus ſuis magis intendi poſſet, ſi in eâdem *Corticum Arantiorum & Citri ana recent. & extim. uncia una, Cinamomi tantundem, Ligni Aloes drachmæ duæ,* nec non *Ambræ ac Moſchi, pro ditioribus, ana grana aliquot,* aliquandiu ſaltem macerentur. *Roſæ* verò quandoq; planè omitti poſſent, propter odorem fœmineo ſexui adverſantem.

MIVA CYDONIORUM.

℞. Succi Cydoniorum maturorum recenter expreſſi, & per reſidentiam depurati libras duodecim,

Muſti Vini clari recentis libras ſex,

Coquantur leniter terreo in vaſe ad remanentiam circiter librarum quinque, quibus adde,

Sacchari albiſſimi libras ſex,

Ac porrò ad conſiſtentiam Mivæ ſeu Syrupi paulò craſſioris percoque.

Gratiſſimus Syrupus eſt adverſus alvi profluvia, confortat Ventriculum & vomitiones ſpontaneas ſedat, ſumptus ab uncia una, ad unam ſemis.

Nota: Cùm non in omnibus Regionibus, præſertim Septentrionalibus plagis, *Vini aut Uvarum* ſit proventus, ideoque & *Muſtum Vini* ibidem locorum haberi nequeat;

queat; proinde ſvaſor ſum, ut dicto *Vini muſto*, *Succus Cydoniorum* eodem pondere atque menſura ſubſtituatur. Ob quas prægnantes verò cauſas, *Vinum album potens*, antiquitùs addi ſolitum, rejecerim, id *Animadverſiones* n. in Julapium de Vino, & Mivam Cydoniorum ſcriptæ, lectu nî fallor dignæ, luculenter commonſtrant, quas conſulat Lector amicus.

MIVA CYDONIORUM AROMATICA.

℞. Succi Cydoniorum recentis depurati
libras duodecim,
Muſti Vini clari recent. libras ſex,
(Obſerventur autem quæ de Muſti defectu in præcedente Miva Cydoniorum ſimplici admonui)
Coquantur vel evaporent per ſe leniter in vaſe terreo, ad conſiſtentiam Syrupi craſſioris. Jam verò
℞. Cinamomi acuti uncias duas,
Caryophyllorum drachmas quinque,
Cardamomi min. drachmas ſex,
Macis,
Nucum Moſchatarum,
Calami aromat. ana unciam ſemis,
Maſtichis el. drachmas duas,
Quibus inciſis & conquaſſatis, cucurbitæque vitreæ immiſſis ſuperaffundantur
Vini albi veteris generoſi, vel
Vini Hiſpanici libræ tres,
Et poſt brevem digeſtionem, fiat dicto in alembico, calore arenæ, una atque altera ebullitio; verum appoſito capitello vitreo, juncturisque clauſis, ut id quod ebullitione qualicunque tranſit, reſiduo tandem vino reaffundi poſſit; cum autem omnia refrixerint, fiat colatura, & ſpecierum levis expreſſio, Vinum verò colatum & aromaticum filtro clarificetur, cui addantur
Sacchari Can. albi libræ ſex,
Et ſola ejus, ſcil. Sacchari, diſſolutione leni calore fiat Syrupus, adjiciendo tandem
Succum Cydoniorum unà cum Muſto inſpiſſatum & ſuperius aſſervatum,
Fiat Miva Cydoniorum aromatica præſtantiſſima. *Quæ Ventriculum frigidum & humidum roborat, vomitiones ſpontaneas compeſcit, Lienteriam cohibet, & facultatem concoctricem juvat, ab uncia ſemis ad unciam unam ſumendo ſæpius.*

ROB DE BERBERIS.
CERASORUM.
DE CORNIS.
CYDONIORUM.
CYNOSBATI.
DE RIBES.
DIAMORON.
EBULINUM.
NUCUM.
SAMBUCINUM.
JUNIPERINUM.

HÆc omnia admodum trita ſunt, & paratu facillima, ut vel quælibet anicula & ruſtica, dexteriori modo illa conficere norit, quàm olim deſcripta fuerint: Revolvantur ſuper ea *Animadverſiones* n. præſertim ſuper Rob de Cornis & Juniperi, è quibus non ſolum antiquorum errores, verùm etiam dexteriores eorundem præparationes eluceſcent, idcircò non abs re illis in præſens ſuperſedeo, ne crambem biſcoctam apponam, ſed brevitati ſtudeam.

ROB DE SPINA CERVINA.

℞. Baccarum Spinæ Cervinæ q. ſ.
Immittantur ollæ Vitreatæ, quibus ſuperaffundatur Vini boni q. ſ.
ad ſupereminentiam unius vel duorum digitorum transverſorum, facta maceratione die una vel altera, coquantur parum, & per linteum tandem exprimantur. Succi hujus expreſſi libris tribus vel quatuor adde
Sacchari albi libram unam
Et junctim ad conſiſtentiam Electuarii, ſive Rob decoquantur, adjungendo ultimò
Pul. Cinamomi unciam ſemis,
Caryophyllorum drach. duas,
Zinziberis drachm. tres.
Fiat Rob debitæ conſiſtentiæ, *præſens in Hydrope Aſcite & Anaſarca remedium.*

Cæterum, traditâ & ad calcem perducta Syruporum alterantium, Mellium, & hujus Claſſis medicamentorum Theoriâ, ad dexteram purgantium Syruporum diſpenſationem iter paro: Humanitatem autem Tuam Lector benevole exoratam volo, ut, ſicut ad hoc medicamenti genus penitius deſcribendum, dexterius conficien-

ciendum& integrius conſervandum, multas & majores ferè, quam circa alias Compoſitiones reſtant exantlandæ vires, multam operam & vigilias promptus aliorum juvandorum ſtudio contuli, quatenus nimirum proſtent, & tanquam ex pharmaceutico condo depromi poſſint medicamenta conſiſtentiæ ſyrupalis, contra quasvis humani corporis affectiones valitura, tempore præſertim verno & æſtivo ex recentibus Vegetabilibus, juxta genuinam, atque ex ipſa rerum natura petitam præparandi methodum conficienda, ægris aſſumptu jucunda, Medentibus honorem & gratiam conciliatura, & omnino talia quæ Regiæ Pharmacopœiæ honoris augmenta creare valent; ita dum hæc legis, non gravatus ad labores, paulò accuratiore impaſſionatæ mentis trutina perpendere, quem intentioni meæ ſcopum præfixerim, ad multorum commodum directæ: Totius enim mei propoſiti cardo in hoc verſatur, ut conjungerem homogenea conſonis, conformia non diſſonis ſociarem, nec confusâ ſimplicium viribus & materiâ ab invicem diſſentientium coacervatione harmonicum medicamenti concentum perturbarem, ſed omnnimò ſarta, tecta, & integritate ſui accepta conſervarem; tùm etiam ut vires in magna liquoris mole palentes & diſperſas in multo minorem quantitatem concentrarem, atque uti Veteranus Belli Dux, omni, etiam minimæ occaſioni intentior, nihil omittit eorum, quæ quovis modo ad victoriam cum honore & emolumento conſequendam faciunt, ita & ego non recens è ſcholis ad praxin deſcendens, ſed plurium hactenus annorum absque veri jactantia, practicus, poſui mihi ante oculos morbos hinc inde in vitas hominum intempeſtivâ morte extinguendas graſſabundos, non minus, quàm vitæ arces & propugnacula, membra principalia corporis intelligo, cõſideravi, ut juſtum cuique auxilium, ſubſidium aptum, & tanquam ex armamentario inculpatæ defenſionis arma laborantibus porrigerem & conferrem; ſic feci, ſic, ut feciliter eveniant, exoptavi. Quod ſi verò prædicta ſyrupalis conſiſtentiæ medicamenta, numero haud quaquam abſoluta, nec viribus ſuffectura, contra tot ac tantas hoſtilitatis morboſæ machinationes accuſaveris, differ paulum congrediendi cum inimica morborum phalange animum, donec novo ſequentium Claſſium & medicamentorum robore, mox ſubſidio auctus, fortior in hoſtem movere valeas, ad quod ſanè permultum etiam facere poſſunt *Animadverſiones* n. cum *Appendice*, ut tandem viribus & numeris omnibus abſoluto & inſtructo, liceat in campo Medico comparere.

Digitized by Google

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ
SEU
DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI
CLASSIS SECUNDA,
SYRUPORUM PURGANTIUM,
Structuram complectens.

Quamvis minus difficilè mihi foret plurimas Syruporum purgantium Compoſitiones heîc apponere, quia tamen Syrupi purgantes raro abſq; commixtione rerum aliarum liquidarum adhibentur, & Cathartica propter diuturnam coctionem, quam in Syruporum confectionibus ferre debent, in viribus ſuis haud parum diminuantur; Igitur longè conſultius eſſe arbitror, ad exemplum Infuſi purgantis (quod hodierno die plurimi Clariſſimorum Medicorum Viennenſium in uſu habent) Magnifici & Excellentiſſimi D. D. Mannagettæ, Medici Cæſarei, ex iisdem infuſa parare; dicti autem infuſi purgantis, ſeu Aquæ laxativæ formula ita ſe habet.

℞. Fol. Senæ el. unciam unam,
Paſſularum min. drachmas ſex,
Coriandri drachmas duas,
Cremoris Tartari drach. duas ſemis,
Inciſa & in petia ſeu ſacculo ligata ſuperfundantur, Aquæ fontanæ ferventis unciis ſedecim,
Factâ maceratione per noctem, mane fiat colatura & expreſſio, colato adde
Mannæ el. Calabr. uncias quinque,
Cremoris Tartari drachmas tres,
Et cum alb. ovorum junctim clarificentur, factâ unicâ tantum ebullitione. Servetur uſui. *Cujus unciæ tres vel quatuor dentur pro doſi.*

Ex hoc jam manifeſtum fit, quod toties antea inculcavimus, aquam ſimplicem, vel aliam quamcunque, aut quodvis aliud menſtruum ultra modum ſuæ receptivitatis recipere non poſſe: Etenim ex hac Infuſione, cui de Catharticis tantum *uncia una Folior. Senæ, & aliquot unciæ Mannæ, cum unciis ſedecim aquæ ſimplicis* infundendæ deſtinantur, quatuor ad minimum potiones purgantes efficiuntur, quæ nunquam non cum felici ſucceſſu exhibentur, cum

è con-

è contra (aſt haud bene) vel *uncia una cum dimidia dictorum foliorum*, cum diverſis *aliis purgantibus*, *Rhabarbaro*, *Gialappa*, *Agarico &c.* pro unica potione nonnunquam à quibusdam præſcribantur, qui tamen vix eundem effectum aſſequuntur. Non minus prudenter huic Infuſioni *ſpecies Catharticæ multum reſinoſæ* adjectæ non ſunt, utpotè quorum vis purgatrix in reſinoſa ſubſtantia conſiſtens *ab aqua ſimplici* extrahi nequit, ſed pro ejusdem extractione *ſpiritu aliquo ardenti* opus eſt. Ex horum numero ſunt *Jalappa*, *Mechoacanna*, *Turbith*, *Agaricus &c.* Quæ cum ſcitu neceſſaria ſint, perquam raro autem in præſcriptionibus Medicamentorum obſerventur, non potui, quin datâ occaſione paucis hæc attingerem. Proindè ad normam prædictæ Aquæ laxativæ, alia complurima Infuſa loco Syruporum purgantium, ex tempore efformari poſſent, ne tot tamque inutilibus ex tanta omnis generis tùm Catharticarum, tùm alterantium & confortantium (quæ non ſolum ſuperfluè, ſed inſuper etiam perperàm planè purgantibus adduntur, & nil amplius præſtare poſſunt, quàm quod prohibeant, quô minus rerum Catharticarum virtus debito modo extrahi queat) ſpecierum farragine conglomeratis compoſitionibus Officinæ gravarentur. Si nihilominus plures & diverſi Syrupi purgantes à nonnullis deſiderentur, & hi forte quos huic Claſſi inſerui non ſufficerent illis, idcircò ad Syrupos purgantes præcedentis Pharmacopœiæ plurimos recurrant, obſervatis n. *Animadverſionibus*, juxta quas inſtituant ipſorum præparationes, omiſſis tamen rebus illis plurimis non purgantibus, aliisque quæ impedimento ſunt, quò minus reliqua Cathartica vim ſuam in affuſum menſtruum exactè deponere queant, aut ſubſequentes conſulat formulas.

SYRUPUS DOMESTICUS SEU DE SPINA CERVINA.

℞. Succi baccarum fruticis illius quam Spinam Cervinam appellant, circa finem Septembris, vel initium Octobris collecti, & probè depurati libras octo,

Huic ſucco immergantur

Rad. Ebuli unciæ duæ ſemis, vel tres,
Ireos noſtrat. recent. unciæ quatuor,
Semin. Ebuli uncia una ſemis,
Zinziberis drachmæ duæ
Maſtichis elect. drachma una,

Maceratione factâ per biduum coquantur ad conſumptionem medietatis, coletur pòſt, exprimanturque ſpecies, expreſſum decoctum alb. ovorum probè clarificatum, additis

Sacchari Canar. albi libris tribus, vel quatuor,

Coquantur denuò donec Syrupi conſiſtentia debita acquiratur, adjiciendo in fine

Elæoſacchari Cinamomi vel Caryophill. drachmas ſex,

Fiat Syrupus, domeſticus olim dictus, verùm cum valde invalidus ſit ex ſolo ſucco paratus, idcircò quædam ſtimulantia Cathartica, ejusdem cum hoc ſucco naturæ, & virtutis, quæ tamen ſine evidenti ſapore & odore ſunt, addidi, quô major vis & efficacia in Syrupum redundet, qui ſane priori & vulgariter parato præſtantior erit *in educenda pituita, & ſeroſis humoribus: Unde præcipuè in Cachexia, Hydrope, ac Arthritide emolumento erit, ab uncia una ad uncias duas ſumptus.*

SYRUPUS EMETICUS CORRECTUS.

℞. Pul. n. Antimonii correcti in Mantiſſa edocti unciam unam,

Extrahatur ejus Eſſentia ſeu vis emetica cum Vini albi boni ferventis librâ unâ ſemis,

Nam aqua ſimplex, ſive etiam deſtillata per ſe vim emeticam ex hoc pulvere nequaquam elicit, filtratione pòſt, aut reſidentiâ potius Vino à pulvere ſeparato, adde

Sacchari albi libram unam,

Et in Syrupum liquidioris conſiſtentiæ decoque, cui, pro odore & ſapore grato ipſi conciliando, porrò adde

Elæoſacchari Cinamomi uncias duas,
Fiat Syrupus.

Doſis

Digitized by Google

Doſis uncia una, vel unciæ duæ adultis hominibus; at Junioribus, pueris & Infantibus drachma ſemis, drachma una ad drachmas tres, pro ratione ætatis ſecurè propinari poſſunt.

Nota: Si qui *Pulvere hoc Antimonii correcto* deſtituti, *Flores Antimonii albos* ritè paratos ſubſtituere vellent, ii conficiant Syrupum hunc emeticum ad modum ſequentem.

SYRUPUS EMETICUS ALIUS.

℞. Vini Malvatici libras duas,
cui immergantur,
Florum Antimonii ritè parat.
aut etiam
Mercurii vitæ dextrè parati uncia una ſemis,
(vel etiam loco horum
Vitri Antimonii dextre ſine additione parati & ſubtiliter triti uncia una accipiatur)
Cremoris Tartari drachmæ ſex,

Factâ maceratione loco benè calente per triduum circiter, factâ poſt colaturâ, vino colato adde

Sacchari albiſſimi libras tres,

Ac ſola ejus diſſolutione fiat Syrupus, addendo pro grato ſapore & odore conciliando

Elæoſacchari Cinamomi,
Eſſent. Citri Sacchar. ana unciam unam,

Fiat Syrupus gratus.

Medicamentum efficax eſt in ſuis operationibus, proindè non niſi fortioribus naturâ hominibus propinandum, ad expellendos bilioſos, atros Melancholicos & quoscunque abundantes humores excrementitios, profundè radicatos & impactos; Igitur in febribus quartanis aliisque diuturnis & Chronicis auxilio eſt. Doſis drachmæ duæ, uncia ſemis, ad unciam unam.

Nota: Pro abſtemiis qui *Vinum* abhorrent, Syrupus dictus *ex ſucco vel Vino Cydoniorum*, quod æquè ac *Vinum* vim emeticam ex *pulveribus dictis Antimoniatis* elicit, parari poterit, qui guſtui magis gratus, licet vel nullis *Elæoſaccharis* aromatizetur.

SYRUPUS EMETICUS PURGANS EX VEGETABILIBUS.

℞. Radicum Aſari recent. uncias tres,
Eſulæ Cortic. uncias duas,
Hellebori nigri uncias duas ſemis,

Conſcindantur & contundantur parum, quibus ſuperaffundatur

Aceti deſtillati & Roſati libra ſemis,

Ac iterum in Vitreo vaſe exſiccentur, poſt coquantur in vaſe etiam terreo, vel ſaltem ſartagine ferreâ, cum aquæ ſimplicis ſ. q. repetitis vicibus affuſæ, quousque tota virtus extrahatur, colaturæ omnes alb. ovorum probè clarificatæ, additâ

Sacchari albiſſ. libra una ſemis,

Denuò coquendo ad Syrupi conſiſtentiam redigantur, cui pro ſapore & odore grato conciliando,

Elæoſacchari Cinamomi uncia ſemis, vel uncia una,
admiſceri poteſt.

VEL FIAT MODO SEQUENTI.

℞. Supradictas Radices aceto præparatas,

E quibus cum ſuffic. quant. ſpiritus Vini, repetitis vicibus affuſi extrahatur eſſentia, quousque tota virtus extracta ſit, Extractiones omnes in alembicum vitreum ſuo capitello munitum ponantur, à quibus ſuperfluus ſpiritus ad Extracti liquidioris conſiſtentiam, ſcil. Mellis, abſtrahatur: Hoc Extractum denuò diſſolve cum ſucci Cydoniorum ſimplicis recentis, vel etiam Pomorum redolent. libris duabus, & addita

Sacchari Can. albi libra una ſemis,

Coquantur ad Syrupi conſiſtentiam. *Qui æquè ac Antimoniati Syrupi humores excrementitios ex corpore potenter educunt, & ſic habebunt ii, qui nauſeunt Antimonium, quò confugere poſſint.*

SYRUPUS EX HELLEBORO.

℞. Fol. Hellebori nigri recent. ſ. q.

Ex quibus inciſis & contuſis deſtilletur aqua per baln. n. vaporoſum, ſine additione ulla.

Hujus Aquæ prolectæ libris duabus immerge ulterius

Folior. recent. Helleb. nigri inciſor. & contuſorum libras duas,

Atque iterum peractâ prius maceratione per quatriduum circiter, aquoſitas per baln. n. vaporoſum penitus penitusque ad ſiccitatem foliorum proliciatur.

Aquæ hujus deſtillatæ libris duabus ſem. denuò immerge

Fol. recent. Hellebori nigri conſciſſor. libram unam,

Macerentur per biduum circiter, poſt fiat colatura cum forti expreſſione, colaturæ probè clarificatæ aut filtratæ adde

Sacchari albiſsimi libras tres,

Ac una vel altera ebullitione confice Syrupum.

De viribus *Hellebori*, non tantum Botanici eximii, ſed etiam Viri in Medica palæſtra exercitati, multa ſanè & egregia aſſignant encomia. *Hippocrates* divini Vir ingenii & aliquot adeptorum particeps ablegat ad Anticyras Helleboro purgandos. *Paracelſus* deprædicat Eſſentiam ejus Vino parandam. *Helmontius* ad amentias ex ſordibus in Hypochondrio dementificis oriundas valere & capiti peculiariter ſic prodeſſe admittit. *Sala ex Dioſcoride* nodulum peſſi inſtar, ad affectus graviores è ſuppreſſione menſtrui muliebris adhibitum, licet cum mirabili totius contractura, ſine tamen noxa agat, ſummè proficuum aſſerit. *Alii* ad abſumptionem omnis cauſæ occaſionalis ſeu materialis morborum plurium internæ, impetum in vitalé œconomiam noxium facturæ, atque ita ad vitam in ſanitate perplures & longos annos conſervandam, valere ſtatuunt. *Alii* alia addunt, ſive vera, ſive hyperbolica, inter quæ probè notandum, alibi Helleborum vehemẽter & cum convulſione, alibi non fortius Rhabarbaro, imò alicubi omninò nihil purgare: non tamen niſi in contumaci materia, & benè correctum eſſe exhibendum. Cernimus certè exſurgere nunc temporis nova morborum monſtra, ad præcepta veteris methodi medendi nequicquam auſcultantia, & non raròſtupemus ad complicationem affectuum ſub mitis febriculæ & cordolii larvâ ferociter in vitam debacchantium, ut propter hanc rem conſultum ſit, nova indagare præſidia, & revolvere Venerandæ Antiquitatis monumenta, quorum ope prævaleat Medicus morbo, & indubiam ægro victoriam polliceri auſit: ſed deſidiâ partim, partim quod omnia jam dicta eſſe, nec reſtare nobis aliquid indagandum, putemus, impunè graſſantur morbi; atque etiam viduas faciunt & pupillos intempeſtiva enectione Parentum. *Paracelſi* quidem eſſentia cum vino ad literam præparata durabilis non eſt, adeò ut Syrupus hic attactus meritò præſtet; ſed cum *Paracelſus*, an pravo an juſto conſilio, non determinem ego, ſalem ſuum circulatum, quô medicamenta ipſius præparata faciunt, quod promittunt, in plerisq; locis ſupprimat, vel nunc vinum, nunc originem ſaltem, nunc Spiritum Vini, ſaponem, lixivium, aquam ſolventem, & multis aliis larvis occultando nominet, fit ut medicamenta ad literam ex *Paracelſo*, elaborata, nil præſtét eorum, ad quæ præparata ſunt, undè meritò à pure *Galenicis* contemnantur. Aliorum experientias ſicut propter vus non exſibilo, imò intra modeſti præconii cancellos limitatas amplector, ita hyperbolicas laudes aliorum potius quàm meâ experientiâ cognoſcere præſto ſum. Nunc non niſi quomodo durabilia & toto anno in promptu, ſeu ex Helleboro ſeu ex Aſaro, Gratiola, Soldanella, & ſimilibus Catharticis conſtruenda ſint medicamina ſollicitus vivo, majora & hyperbolica quæ iis aſſignantur non recenſurus.

Nota: Si efficaciorem deſideres ex *Helleboro* Syrupum, conſequeris id haud dubiè additis *radicibus ejusdem*, ſcil. ut præſcriptam præparationem ex *ſolis Hellebori foliis*, cum *toto Helleboro*, ſcil. *foliis & radicibus ſimul* inſtituas, perficiasque. Sed ut Tibi experientiam haud exiguam, in commodum ægri Chriſtiani communicé, adverte; quantumvis *pleraq; vegetabilia* in cineres legitimè per ignem redacta, *ſalem lixivialem* præbeant ſaltem *fixum*, ſunt tamen quædam, quæ *Spiritu ſalino* ſunt referta, quædam etiam *ſale nitroſo*: Sic *Guajacum*, *Chinæ Radix*, *Sarſaparilla* parũ *ſalis fixi* præbent, verũ *nitroſum*, quod ipſum tamen verè volatile non pronunciandum: Noſter autẽ *hic Helleborus niger*, tametſi integrum

tegrum ejus plauſtrum comburas, vix *unciam* acquires *ejus Salis fixi*; cum enim aqua ab ipſo deſtillatione abſtracta acredinem linguæ veluti mordacem impertiat, ſigno eſt manifeſto, in hac acredine *ſpiritum Salinum Hellebori*, ita virium bonam partem ſubjectam eſſe & latere, quare conſulto integras *Melampodii* vires in hoc Syrupo conſervare adnixus ſum, ut examinanti ad oculum patebit, id quod nemo ex ſimplici decocto ſibi polliceri auſit, aut ſperare. At deſiderabis etiam *correctionem Hellebori?* Cautè ſanè circa *Hellebori* exhibitionem extitêre Hippocratici veteres; quia non rarò violenter purgat, vomitum excitat: aſt ſatis ipsâ præparatione corrigitur, ſi de *ſucco vel Vino Cydoniorum* ipſi nonnihil adjiciatur, & ſic in ipſa exhibitione *Helleborati medicamenti*; *Cydoniis* namque cicurari, minusque nocere venenatam vim *Hellebori*, imò innoxium reddi medicamentum, pluries animadverſum eſt. Age verò, quisquis, manibus non poſt terga revinctis, ſed ad impigros labores expanſis, meo labori ob artem longam, brevem vitam, ob multitudinem rerum in ſcrinio Naturæ abditarum, & plurima impedimenta, ut minimè uni homini detur cognoſcere omnia, experiri non valenti, geſtis animoſè ſuccedere, juſta veſtigiis, reſpice exemplum prælucentis & facem præferentis, & certè tandem in ſecretiores Naturæ thalamos penetrabis, ut artium difficillimam Medicinam ampliorem, quàm ab ipſis Hippocratis & Galeni temporibus præſtitum ſit, indefeſſo paucorum annorum ſtudio, unâ cum pharmacevticæ cognitionis theſauro ampliſſimo tibi feliciter obtigiſſe, gaudere poſſis & gratulari.

SYRUPUS HYDRAGOGUS.

℞. Rad. Leviſtici recent. unc. duas ſemis,
Mechoacæ albæ,
Jalappæ,
Ebuli recentis ana uncias duas,
Turbith albi,
Hermodact. ana unciam unam,
Cort. med. Sambuci unciam unam,
Medullæ Sambuci unciam ſemis,
Gummi Gamandræ pulveriſ. & in petia ligati drachm. unam,
Cremoris Tartari unciam ſemis,
Tartari Vitriolati drachmas tres,
Ol. Tartari per deliq. drachmas duas,
Inciſis & conquaſſatis craſſiuſculè ſuperaffundantur
Vini, ad dimidias, ex generoſi deſtillati, libræ tres ſemis,
(ſumendo nimirum vini albi generoſi libras ſeptem, & libras tres ſemis ab illo deſtillando abſtrahatur, vappâ vini reſiduâ abjectâ.)

Locentur in digeſtionem loco calido, & vaſe probe clauſo, per quatriduum, poſt fiat colatura cum forti expreſſione, quâ colaturâ probè clarificatâ, & interim asſervatâ, accipe

Species ab infuſione relictas,
quibus porrò adde,
Rad. rec. Leviſtici uncias tres ſemis,
Cichorii ſylv.
Apii,
Vicetoxici,
Petroſelini ana recent. uncias tres,
Cimarum aſparagi recent. uncias quatuor,
Herb. Hepat. nobilis,
Scolopendrii,
Cichorii ſylv.
Agrimoniæ,
Naſturtii hort. ana recent. uncias duas,
Sem. Naſturtii,
Urticæ ana drachmas ſex,
Ebuli unciam unam ſemis,

Inciſa coquantur cum ſ. q. Aquæ ſimplicis repetitis vicibus, quousque virtus omnis extracta ſit, colaturæ omnes cum expresſione factæ junctim clarificentur, & ad libram unam circiter evaporent, addendo tandem

Superiorem aſſervatam infuſionem catharticam, &
Sacchari Can. albi libras quatuor,

Ac leni unâ vel alterâ ebullitione factâ, fiat Syrupus debitæ conſiſtentiæ, qui aromatizandus

Elæoſacchari Cinamomi
Caryophill. ana uncia ſemis,

Ejus uſus præcipuè eſt in Affectibus Cachecticis & Hydropicis, cum non ſolum ſeroſam humiditatem

tatem in corpore fluctuantem per alvum & urinam evacuet, verum etiam per ſudorem & inſenſibilem tranſpirationem. Obſtructiones præterea viſcerum naturalium reſerat, illaque roborat. Doſis uncia una, ad unam ſemis & duas.

SYRUPUS MAGISTRALIS PRIMUS.

℞. Foliorum Senæ elect. uncias tres,
Rhabarbari opt. unciam unam ſemis,
Rhapontici veri unciam unam,
Mechoacæ albæ uncias duas,
Hermodactylor. unciam unam,
Agarici Trochiſcati unciã unam ſemis,
Cremoris Tartari drachmas ſex,
Tartari Vitriolati drachmas tres,
Ol. Tartari per deliq. drachm. unam,
Inciſis incidendis ſuperaffundantur
Aquæ ferventis libræ tres ſemis,
vel
Si Medico cuipiam placuerit, ſimpl. aquæ
Vinum album ſubſtituat.

Et factâ maceratione per biduum vel triduum circiter fiat colatura cum forti expreſſione, quâ interim clarificatâ eſſentia & aſſervata, accipe

Species ab expreſſione reſiduas, quæ additis ſequentibus, utpotè,
Rad. recent. Cichorii ſylv.
Pimpinellæ,
Petroſelini,
Fœniculi,
Aſparagi ana unciis duab9,
Herb. recent. Hepaticæ nobilis,
Scolopendrii,
Agrimoniæ,
Endiviæ,
Cichorii ſylv.
Naſturtii ana unciâ unâ ſemis,
Sem. Naſturtii,
Urticæ ana drachmis ſex,
Ebuli unciam unam,
Cremoris Tartari drachmis tribus,

Coquantur, inciſa prius, cum ſ. q. aquæ ſimplicis repetitis vicibus, quousque tota virtus extracta ſit, colaturæ omnes cum expreſſione factæ, probè prius clarificatæ leniter evaporent, ad remanentiam libræ unius circiter, vel uncias octo, & additis ulterius,

Superiore Eſſentiâ Catharticâ aſſervatâ, &
Sacchari Can. albi libris tribus ſemis,

Denuò perpaucis ebullitionibus redigantur ad conſiſtentiam Syrupi durabilis, qui aromatizandus

Eſſentiæ n. liquidæ Citri unciis tribus.

Utrique ſexui in educendis humoribus bilioſis viſcoſis pituitoſis, ut & Hypochondriacis, conducibilis eſt, quapropter in morbis chronicis, Hypochondriorum obſtructionibus, Menſium ſuppreſſionibus cum ſucceſſu adhibetur, ab uncia una ad uncias duas, & tres.

SYRUPUS MAGISTRALIS SECUNDUS.

℞. Rhabarbari opt. uncias tres,
Rhapontici veri uncias duas,
Myrobalan. Chebulorum,
Belliric. ana unciam unam,
Cremoris Tartari drachmas duas,

Inciſis ſaltem ſuperfundantur libræ tres Aquæ ferventis, & relinquantur in digeſtione per biduum, factâ poſt colaturâ cum expreſſione, Eſſentia colata clarificetur, interimque aſſervetur.

Jam verò accipe
Species ab infuſione ex expreſſione relictas,
& his adde
Rad. Cichorii ſylveſtr. recent.
Fœniculi recent.
Rubiæ tinctorũ ana uncias duas,
Ireos Flor.
Liquiritiæ ana unciam ſemis,
Herb. Cichorii,
Endiviæ,
Hepat. nobilis ana unciam unam ſemis,
Maſtichis electæ drachm. unam ſemis,

Coquantur inciſa cum ſ. q. Aquæ ſimplicis repetitis vicibus, novâ ſemper affusâ aquâ, quousque omnis color & virtus extracta ſit, colaturæ poſtea omnes cum expreſſione factæ, junctim clarificentur, & ad remanentiam circiter libræ unius leniter evaporent, cui addantur

Superior aſſervata Eſſentia qualiscunq; Cathartica, &
Sacchari albi libræ tres,

Quæ

Quæ leni ebullitione ad conſiſtentiam Syrupi debitam redigantur.

Præſtat in morbis bilioſis, & ut aliqui volunt in Dyſenteriis, & Diarrhæis immoderatis, ubi cum virtute Cathartica & abſterſiva, vim adſtrictivam ſecum trahere ſibi perſuaſum habent: Cæteroquin roborat hepar, & reliqua viſcera naturalia, inteſtina ab humoribus acrioribus liberat, eorumq; dolores mitigat. Doſis uncia una, ad uncias duas & tres.

SYRUPUS MAGISTRALIS PRO INFANTIBUS ET pueris, vermibusque expellendis.

℞. Rhabarbari opt. uncias duas ſemis,
Rad. Apii,
Graminis,
Vincetoxici ana recent. unciam unam ſemis,
Cardopatiæ unciam ſemis,
Liquiritiæ drachm. ſex,
Fol. Senæ ſine ſtipit. uncias duas ſemis, vel uncias tres,
Herb. Abrotani,
Centaurii min.
Tanaceti ana recent. unciam unam ſemis,
Corallinæ veræ uncias duas,
Semin. Cynæ unciam unam ſemis,
Urticæ,
Thlaſpios ana unciam ſemis,

Inciſa & conquaſſata coquantur in ſ. q. aquæ ſimplicis repetitis vicibus, novâ ſemper affuſâ aquâ, quouſque tota virtus extracta ſit, quod ex colore & ſapore decocti clari ultimò percipitur, colaturæ omnes albumin. ovorum clarificatæ ad libras duas circiter evaporent, tunc demum adde

Sacchari albiſſimi libras tres,

Et ad Syrupi debitam conſiſtentiam denuò coquantur, addendo ſub finem,

Mannæ el. Calabr. uncias octo,
ſolutæ cum
Aq. Cinamomi
Ceraſor. nigr.
Roſarum opt. fragr. ana unciis duabus,

Servetur ad uſus puerorum & Infantium enecat enim vermes, eorumve ſentinam atq; alios etiam vitioſos humores extrudit, juxta ætatem dari poteſt, à drachmis duabus, ad unciam unam.

SYRUPUS MAGISTRALIS CHALYBEATUS ANTI-CACHECTICUS.

℞. Rad. Rhabarb. ſelecti uncias duas,
Aſari unciam unam,
Hermodactyl.
Mechoacæ alb. ana unciam unam ſemis,
Fol. Senæ elect. uncias duas ſemis,
Cremoris Tartari drachmas ſex,
Tartari Vitriolati drachmas duas,

His inciſis ſaltem, quæ incidenda ſunt ſuperfundantur,

Vini albi boni libræ tres,

Relinquantur in digeſtione per triduum, factâ poſt colaturâ cum expreſſione, clarificetur Eſſentia Cathartica interimque aſſervetur.

Jam verò accipe
Species ab infuſione & expreſſione reſiduas,
quibus adde
Rad. Aſparagi,
Apii,
Cichorii ſylv.
Petroſelini,
Pimpinellæ ana recent. uncias duas,
Liquiritiæ drachmas ſex,
Herb. Arthemiſiæ,
Chærefolii,
Meliſſæ,
Naſturtii hort.
Roriſmar. ana recent. uncias duas,
Sem. Urticæ,
Naſturtii,
Thlaſpios ana drachmas ſex,
Cremoris Tartari unciam unam,

Inciſa quæ incidenda ſunt, ſeminibus conquaſſatis coquantur in ſ.q. Aquæ ſimpl. Chalybeatæ, repetitis vicibus, quouſque omnis virtus & efficacia extracta ſit, colaturæ omnes & junctim album. ovorum probè clarificentur, cui clarificato decocto adde

Spiritus Vitrioli q.ſ. pro bona aciditate.

Digitized by Google

Quo facto in hoc ipſo decocto acidulo extinguatur,

Chalybis integri in fruſtula ſaltem confracti & candefacti libra una,

Quatuor vicibus circiter, poſt leniter ad libram unam coquendo, decoctum hoc evaporet, cui tandem addantur

Superior aſſervata Eſſentia Cathartica cum vino facta, &

Sacchari albi Can. libræ tres ſemis,

Quæ juncta, paucis ebullitionibus ad conſiſtentiam Syrupi competentem reducantur, qui aromatizandus

Elæoſacchari Cinamomi uncia una, vel uncia una ſemis,

Efficax eſt in morbis chronicis, Cachexia, Obſtructionibus menſium muliebr. pellit inſuper urinam, & viſcera naturalia roborat. Doſis uncia una ad duas & tres.

SYRUPUS MERCURIALIS PURGANS.

℞. Succi herbæ Mercurialis recenter expreſſi & depurati libras quatuor,

Cui immerge ſequentia craſſiuſculè inciſa & contuſa, utpotè

Fol. Senæ ſine ſtipit. uncias quatuor,

Rad. Aſari unciam unam ſemis,

Peractâ maceratione ſuffic. coquantur ad dimidias, colaturæ dein clarificatæ adde

Sacchari libras duas,

Ac denuò coquendo ad Syrupi conſiſtentiam redigantur, cui pro aromatiſatione adde

Elæoſacchari Cinamomi vel Caryophyll. unciam unam,

Fiat Syrupus.

SYRUPUS MERCURIALIS ALIUS.

℞. Succi herbæ Mercurialis recenter expreſſi & depurati libras quatuor,

cui immergantur

Rad. Aſari recent. conſciſs. uncias tres,

Hellebori nigri præparat. aceto roſaceo unciam unam ſemis,

Factâ brevi maceratione coquantur ad dimidias, colaturæ dein clarificatæ adde

Sacchari Can. albi libras duas,

Et ad Syrupi conſiſtentiam coquendo redigantur; cui odoris & ſaporis gratia addatur

Elæoſacchari Caryophillorum uncia una,

Fiat Syrupus gratus.

Purgat leniter ſumptus ab uncia una ad duas, Clyſteribus pariter haud ineptè admiſcetur, propterea non inconſultum etiam foret, ſi Saccharo Mel ſimplex & purum ſubſtitueretur.

SYRUPUS FLORUM PERSICORUM.

COnfici poteſt ad normam in *Pharmacopœa Auguſtana* monſtratam, trina vel quaterna infuſione & coctione cum Saccharo ad Syrupi conſiſtentiam, vix enim & odor & virtus Cathartica ſalva ſimul in ejusdem præparatione conſervari poterunt. Uſus ejus qui per ſe notus ibidem patet.

SYRUPUS DE RHABARBARO.

℞. Rhabarbari electi uncias ſex,

Tartari albi Ven. puri drach. ſex,

Tartari Vitriolati drachmas duas,

Cui minutim inciſo Rhabarbaro Tartaro mixto ſuperaffundantur,

Aquæ ſimplicis ferventis libræ duæ ſemis,

Et peractâ unius diei maceratione fiat colatura, cum expreſſione, colatum opt. per filtrum clarificetur, quô interim aſſervatô, accipe

Rhabarbarum ab infuſione & expreſſione relictum, quod

Coquatur cum ſ. q. aquæ ſimplicis, repetitis vicibus, quousque tota virtus prolecta ſit, colaturæ omnes & junctim optimè clarificentur alb. ovor. & ad uncias novem vel decem circiter evaporent, cui relicto adde

Superiorem aſſervatam eſſentiam vel infuſionem Rhabarbari

&

Sacchari Canar. albi libras tres ſemis,

Quæ pauciſſimis ebullitionibus redigantur in Syrupum debitæ conſiſtentiæ.

Præſtans eſt in morbis Cholericis, educendo bilem, pellit menſtrua mulierum ſuppreſſa; & ubicunq;

ubicunque eductione humoris biliosi opus eſt, non ſine ſucceſſu exhibetur.

SYRUPUS ROSATUS SOLUTIVUS EX MUCHARO.

QUæ de frequentibus & ſæpius juſtô repetitis *Roſarum infuſionibus*, ne dicam profuſionibus, in n. *Animadverſionibus* ſuper ipſum factis inculcavimus, ea omnia huc referenda eſſe cenſeo, non immemor triti axiomatis, quod omne recipiens recipiat ſaltem ad modum ſuæ receptivitatis, non imprimentis, ita etiam Aqua ter quaterve virtutibus Roſarum per infuſionem ſufficienter impregnata, juxta mentem Meſuæ, vix plures à Roſis quæ deſuper illi infundentur, vires extrahere potis erit: Quapropter ut laboribus pariter ac ſumptibus parceremus inutilib9, præſtaret juxta deſcriptionem *Syrupi Roſati ſimplicis Pharmacopœiæ Auguſtanæ*, & quidem primæ Claſſis, vel ad modum infra mox deſcribendum, Muchari & Syrupi Roſati ſolutivi præparationem inſtituere. Qui Syrupus eâ ratione paratus, eaſdem laxandi virtutes obtinebit, ac ſi tot & tantis repetitis infuſionibus & Roſarum profuſionibus confectus eſſet: Eſto tamen cuiq; ſuum hac ſuper re ſalvum arbitrium, dummodo Roſæ ſint verè laxativæ.

Nota: Quod infuſio Roſarum rubearum, ad inſtar Muchari facta, in pertinaci illa & truculenta Colica, quam Auſtriacam vocant, præſens extet remedium: Non igitur præter rem fore judico, ſi juſſu Medicorum in Officinis Pharmacevticis proſtaret, verum ſufficerent quatuor circiter infuſiones: Exempli gratia accipiendo

℞. Aquæ ſimplicis ferventis libras quindecim,
Quibus prima vice immergendæ
Roſarum rub. recentiũ libræ quinq;.

Peractâ digeſtione per biduum circiter, fiat colatura cum forti expreſſione Roſarum infuſarum, beneficio torcularis factâ: Liquori expreſſo denuò
Roſarum rubearum recent. libræ quatuor,

Infundendæ, ac poſt ſufficientem in loco calido macerationem, Roſæ porrò fortiter exprimendæ, quæ infuſio tertia & quarta vice repetenda, cum libris quatuor, vel ſaltem tribus Roſarum recentium rubearum, tandemque colatum & per reſidentiam depuratum Mucharum, aut per ſe in vitris ſtrictioris orificii aſſervandum Oleo Amygdalino ſuperaffuſo, quò minus aër penetret, & Mucharum corrumpat. Vel ex eo confeſtim Syrupus durabilis conſiſtentiæ conficiendus, ſumendo

Muchari dicti Roſarum libras quatuor
&
Sacchari albi Canar. libras duas,

Coctione leni in Syrupum redigantur, qui ad uſus præfatos aſſervandus. *Cujus doſis uncia duæ ad uncias tres & quatuor.*

Nota: Quod, etiamſi *libra una Aquæ*, æquè *libram integram Roſarum recentium* ſufficienter extrahere nequeat, defectum tamen nonnihil ſuppleturam, fortem illam expreſſionem repetitam beneficio torcularis vel preli factam, quâ etiam *ſuccus proprius Roſarum* unà exprimitur. Quæque *Roſæ* adhuc remanent, & quidquid virtutis in iis reſiduum, id ad *Spiritum Roſarum* conficiendum, conferendum eſt, ne quicquam inutiliter deperdatur, neque cautela ſæpius inculcatâ velut culpa in me retorqueatur.

SYRUPUS DE FOLIIS SENÆ.

℞. Folior. Senæ elect. uncias octo vel decem,
Tartari albiſs. Veneti unciam unam,
Ol. Tartari per deliq. drachmas duas,

Inciſis Foliis ac Tartaro mixtis ſuperaffundantur Aquæ ſimplicis ferventis libræ tres, factâque maceratione loco calido vel tepido per biduum circiter, fiat dein colatura cum forti foliorum expreſſione, colatura probè clarificata interim aſſervetur. Porrò accipe
Folia Senæ ab infuſione & expreſſione relicta,

Quæ coquantur cum ſ. q. aquæ ſimplicis; repetitis vicibus, quouſque omnis virtus Cathartica extracta ſit: Colaturæ & expreſſiones junctim clarificatæ, ad remantiam libræ unius, vel ſaltem unciarum novem

novem leniter evaporent, in vaſe quidem terreo, & additis

Superiore Eſſentiâ aſſervatâ,
necnon
Sacchari Can. albi libris quatuor,

paucis vel ſaltem unicâ ebullitione fiat Syrupus, qui

Elæoſacchari Cinamomi uncia una
aromatizandus.

Celebre Catharticum eſt, in morbis ubicunque purgatione opus; educit pituitam craſſam, bilem flavam & atram, ab uncia una ad uncias duas pro doſi exhibendo.

SYRUPUS DE TRIBUS SOLUTIVIS.

℞. Fol. Senæ electorum uncias ſex,
Rhabarbari opt. uncias tres,
Agarici trochiſcati uncias duas,
Tartari albi Ven. ſubtil. triti unciam unam,
Ol. Tartari per deliq. drach. duas,

Inciſis ſaltem incidendis ſuperanffundantur libræ quatuor Aquæ f. ferventis, factaque maceratione loco tepido per biduum circiter, fiat dein colatura cum expreſſione, expreſſum probè clarificetur, interimque aſſervetur, Species verò expreſſæ & relictæ, affusâ f. q. aquæ ſimpl. repetitè coquantur, quouſque omnes virtutes Catharticæ extractæ ſint, colaturæ & expreſſiones junctim alb. ovorum clarificentur, & ad libram unam leniter in vaſe terreo evaporent, cui tandem jungatur

Superior aſſervata infuſio, & additis
nec non
Sacchari albi Can. libris tribus ſemis,

Paucis denuò ebullitionibus redigantur ad debitam Syrupi conſiſtentiam, qui

Eſſentiæ Citri liquidæ n. unciis duabus,
aromatizetur.

Et in omnibus morbis ubi purgatione opus eſt, fructuosè adhibetur, ab uncia una ad duas.

CLARETUM LAXATIVUM.

℞. Vini albi boni libras quinque,
cui immergantur,
Cinamomi opt. uncia una,
Caryophillorum drachmæ tres,
Nuc. Moſchatarum uncia ſemis,
Fœniculi drachmæ duæ,

Deſtillentur ex alembico vitreo, vel per baln. n. vaporoſum ad prolectionem librarum duarum ſemis, aquæ prolectæ odoriferæ & ſpirituoſæ porrò infundantur

Rad. Mechoacæ albæ uncia una ſemis,
Galappæ,
Turbith ana uncia una,
Cremoris Tartari drachmæ tres,
Cort. Arantiorum
Citri ana recent. extim. drachmæ duæ

Factâ extractione & digeſtione per biduum circiter locô tepidô, vitro autem probè clauso, fiat colatura cum expreſſione, quæ filtranda, ut fiat eſſentia clara, ac tandem

Sacchari Can. albi unciis tribus

edulcoranda, uſuique aſſervanda eſt, *tanquam Claretum ſeu Vinum Hippocraticum laxativum. Cujus doſis uncia una, ad uncias duas.*

Pro abſtemiis etiam Claretum hoc facere poteſt, ob ſaporem ac odorem gratum, non redolens purgantia, quemadmodum ejus ingredientia Cathartica prorſus inodora ſunt, proindè delicatioribus Medicinam cæteroquin omnem averſantibus, offerendum.

Nota: Præſcripto modo ex diverſis *Catharticis* Clareta confici poſſunt, utpote è *Rhabarbaro, Foliis Senæ, Gummi Gamandræ, atque ſimilibus*, & quidem ſine ulla coctione violenta, vel alio calore magno digeſtionis, quemadmodum multoties expertus ſum, *Cathartica* plurima haud parum de virtutibus, vi & energiâ ſuâ perdere, coctionibus violentioribus commiſſa, fierique inſuper & odore & ſapore ingrata, prout alibi etiam in noſtris *Animadverſionibus* edoctum eſt. Licet porrò *harum ſpecierum* vis tota Cathartica, una tantum ſimili extractione vel affuſione Menſtrui, quodcunque etiam illud fuerit, non prolicíatur, poſſunt tamen, ne quidquam pereat, *reſiduæ à prima extractione ſpecies Catharticæ* ulterioribus extractionibus aut coctionibus ſubiici, atque pro vilioris conditionis hominibus medicinam non averſantibus, purgantia Medicamenta ex iisdem

dem parari. Quo modo verò & ſubtiliores, & paulò craſſiores partes *rerum Catharticarum* omnes uni eidemque Medicamento imprimendæ, & coarctandæ ſint, in plurimis jam præmiſſis Syruporum Compoſitionibus, annexisque earum præparationibus luculenter commonſtratum eſt.

Notetur præterea: Quod non abs re *Vinum deſtillatum ad dimidias* pro extractione *harum ſpecierum Catharticarum* contulerim, ſed factum eſt, ob reſinoſam earum ſubſtantiam, in quâ tota ferè eorum vis purgatrix conſiſtit, & proin ſpirituoſa & homogenea deſiderat Menſtrua pro ſui extractione aut diſſolutione, aquoſa verò reſpuit. Qui verò è *vino crudo & claro*, clareta ſimilia laxativa conficere intenderint, ii æquè minus imprudenter ſibi conſuluerint, ut è ſequentibus videre eſt.

CLARETUM HYDRAGOGUM.

℞. Vini albi boni Menſ. duas Viennenſes, ſeu libras octo.
Cui immergantur
Cinamomi acuti uncia una ſemis,
Caryophillorum uncia ſemis,
Maceris,
Nuc. Moſchatarum,
Cardamomi cum ſuis capſulis ana uncia ſemis,
Cort. Arantiorum,
Citri ana recent. extim. drachm. ſex
Et brevi factâ maceratione abſtrahantur in alembico vitreo, vel in balneo n. vaporoſo libræ tres,
Huic Vino deſtillato infundantur
Rad. Mechoacæ albæ,
Galappæ ana uncia una ſemis,
Sem. Ebuli recent. drachmæ decem,
Medullæ Sambuci Ligni uncia ſemis, vel uncia una,
Gummi Gamandræ in petia ligati & triti drachmæ duæ,
Cortic. Arantiorum,
Citri ana recent. ext. unc. ſemis,
Cremoris Tartari drachmæ ſex,
Tartari Vitriolati uncia ſemis,
Factâ porrò maceratione per biduum, fiat colatura cum expreſſione, quæ clarificanda, & additis
Sacchari albi Can. unciis quinque,
Pro edulcoratione, fiat Claretum, *quod in affectibus Hydropicis & Cachecticis non ſine emolumento exhibetur, educit ſerum ſuperfluum ex Univerſo corpore, Obſtructionesq; reſerat. Doſis uncia una, duæ, ad tres.*

VINUM HIPPOCRATICUM LAXATIVUM.

℞. Vini albi boni libras quatuor,
Collocetur in olla terrea ſupra ignem carbonum, ollâ nonnihil tectâ, quamprimum autem incipit ferveſieri injiciantur ſequentia ſaltem inciſa, utpote
Rad. Mechoacæ albæ,
Galappæ ana uncia una,
Rhabarb. opt. drachmæ ſex,
Aſari uncia ſemis,
Cinamomi acuti drachmæ ſex,
Cardamomi min. drachma una ſemis,
Caryophill, drachma ſemis,
Cort. Arantiorum
Citri ana recent. extim. drachma una ſemis,
Cremoris Tartari uncia ſemis,
His omnibus Vino ferventi immerſis, ſtatim deſuper etiam ſuperinfundantur
Sacchari Can. albi unciæ quinque
&
Album. ovorum numero ij. conquaſſatorum ſcopulâ deſpumatoria, additâ nec nõ particula aquæ Cinamomi.
Atq; unicâ ebullitione factâ, ſtatim removeantur ab igne, & manicæ Hippocratis, ſacculo ſcil. in cuſpidem deſinente, infundantur, & vinum hoc ſæpius trajiciatur, donec clarificatum & purum defluat, ad inſtar Vini Hippocratici boni ſaporis & odoris, *delicatulis propinandum, repetitis vicibus, quibus per Epicraſin materia morbifica educenda. Doſis unciæ duæ ad uncias tres.*

AQUA LAXATIVA PRO USU QUOTIDIANO.

℞. Aquæ ferventis libras quatuor,
Cui, dum jam ebullire aut ferveſcere incipit, injiciantur,
Fol. Senæ electorum & parum ſaltem inciſorum unciæ tres ſemis,
Cinamomi opt. acuti uncia ſemis,
Cort. Arantiorum
Citri ana recent. extim. drachmæ duæ,

Poſthæc in ordine jam dum mixta adſint ſubſequentia, ſcilicet,

Mannæ el. Calabr. unciæ octo,
Album. ovorum num. iij. conquaſſatorum ſcopulâ deſpumatoriâ, additâ particulâ aquæ Cinamomi,
Cremoris Tartari drachmæ ſex,

Et protinus etiam ſuperinfundantur, factâ ſic junctim poſt unicâ vel ad ſummum duabus ebullitionibus, removeantur ſtatim ab igne, & per manicam Hippocratis dum adhuc calet tranſcoletur aqua laxativa, donec clara & limpida fiat, boni odoris, nec ingrati ſaporis, *quæ in omnibus morbis, ubi purgatione opus, exhiberi, & tanquam familiare Medicamentum in Officinis Pharmaceuticis pro uſu quotidiano ſemper in promptu aſſervari poſſet. Cujus doſis unciæ duæ, tres ad quatuor.*

Si forſan nonnemo etiam Infuſum aliquod Catharticum expeteret, quod in minori doſi efficaciter operetur, en! addo ſequens.

INFUSUM PURGANS SEU AQUA LAXATIVA EFFICAX.

℞. Fol. Senæ electorum uncias ſex,
Rhabarbari opt. uncias duas,
Agarici trochiſcati unciam unâ ſemis,
Cremoris Tartari unciam ſemis,
Tartari Vitriolati drachmas duas,
Cinamomi unciam ſemis,

Quibus inciſis & contuſis ſuperaffundantur
Aquæ ſimplicis ferventis libræ tres,

Relinquantur in digeſtione loco calido per noctem, fiat poſt colatura cum expreſſione, quæ interim aſſervanda. Jam vero

℞. Species Catharticæ reſiduæ & expreſſæ,

Porrò affuſâ ſ. q. aquæ ſimplicis coquantur, & quidem repetitis vicibus, quoad omnis virtus Cathartica extracta ſit, Colaturæ & expreſſiones omnes, alb. ovorum probè prius clarificatæ ad remanentiam libræ unius evaporent, quæ remanens libra ſuperiori infuſioni aſſervatæ juncta additisque præterea ſequentibus, nimirum

Mannæ el. Calabr. unciis octo,
Album. ovorum num. iij. cum particula aquæ Cinamomi vel Roſarum conquaſſatorum, item
Cremoris Tartari drachmæ ſex,

Et ſic junctim, unicâ ſaltem ebullitione factâ, clarifiçentur, per manicam Hippocratis tranſcolando.

Purgat leniter & ſine moleſtia vitioſos quoſcunq; humores extrudendo, ab uncia una ad uncias duas propinatum.

Atque hactenus in Claſſem Syruporum purgantium ſatis dictum ſit: prima enim acie conſtituti ſunt Syrupi tùm ſimplices, tùm Magiſtrales ex Catharticis benignioribus, atque toti Scholæ Medicæ familiaribus, longoque uſu ubique terrarum receptis, compoſiti, ut quandocunque affectus humanæ vitæ hoſtilis ſæva ſymptomatum à cauſa occaſionali ſeu à materia, ſive vitio, ſive errore digeſtionis depravata oriundorum tyrannide in provinciam aut œconomiam vitalem irrumpere audent, Tibi illi mox in ſubſidium præſto eſſe valeant. Succedunt Infuſa purgantia, Aquæ laxativæ, Vina, & Clareta ſolutiva, juſtis omnia armis, id eſt, dextris illisque genuinæ præparationis deſcriptionibus inſtructa, ut cuique medenti in aciem contra hoſtilitatem morborum prodituro ſat eſſe queant. At forſan deſideras Mella, Oxymella & Syrupos Violatos ſolutivos? Verum ſicut ſæpè copia militum, Ducem belli impedit, & victoria non tàm à multitudine, quàm alacritate Veteranorum dependet, ita prædictis verè ubique ſuffecturis, plura addere, eſſet potius ſuperfluitatis quàm neceſſitatis; qualia nihilominus ſi ita fuerit ad lubitum, licebit evocare ex prægreſſa *Pharmacopœia* & n. *Animadverſionibus*, ſecundum quarum informationem præparationes Mellium & Oxymellium purgantium inſtitui poſſunt, & concinnari.

PHAR-

Digitized by Google

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ

SEU

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS TERTIA.

ELECTUARIORUM LENIENTIUM, PARANDI NORMAM EXPONENS.

ABſolutis duabus Claſſibus de Syrupis alterantibus & purgantibus, ordine inſtituto ducimur ad Electuariorum Compoſitiones & præparationes, quod Medicamenti genus neceſſariò etiam in officinis Pharmaceuticis proſtare debet, ſuas pariter habens ſpecies, quarum aliæ Lenientes, aliæ Purgantes, aliæ verò Opiatæ, Antidotales & Confortantes ſunt.

Tertia hæc Claſſis quam aggredimur de Lenientibus agit Electuariis, quæ cum aliis Electuariorum ſpeciebus parem, non plane ſolidam vel ſiccam, nec etiam fluidam, uti Syrupi, ſed mediam inter utrumque ad modum pulmenti conſiſtentiam requirunt. Inventum eſt, tùm pro diuturniore rerum ſimplicium conſervatione, tùm etiam ut ægrotantibus, quibus hæc Medicamentorum forma magis arridet, proſpiceretur. Duplex autem eſt Electuarium, Unum ſimplex, quale eſt, quod ex unica duntaxat re, utpotè Caſſia, Tamarindis, Paſſulis, Prunis, &c. conſtat, & Palpæ nomine venit: Alterum Compoſitum, quod ex pluribus ſpeciebus, iisque vel reſolventibus, purgantibus, alexipharmacis &c. conſtat & confectum eſt: Nunc non ſolum ſimpliciora, quæ ex unico veluti fructu, ſed & Compoſita quædam quæ è diverſis conſtant rebus, ut plurimum Catharticis, deſcribenda in me ſuſcipiam, aſt brevioribus quàm in Syruporum confectionibus, quæ vix paucioribus abſolvi poterant, factum eſt. Etenim ſicuti in ſecunda ſtatim Claſſe Syruporum purgantium brevior fui in multiplicibus eorum Compoſitionibus & præparationibus deſcribendis, ſimiliter in binis ſequentibus Claſſibus, expediam me paucioribus: Cui enim utilitati eſſet, tot & tam multiplices purgantium medicamentorum Compoſitiones heic adſtruere, quæ unam eandemq; redoleant proſapiam. Nam non cuilibet membro aut viſceri principaliori, neque morbo cuivis peculiare deſtinatur purgans, ſed ad quatuor

tantum humores excrementitios ſive ſuperfluos exturbandos utplurimum pharmaca diriguntur: Licet non diffitear antiquam eſſe doctrinam, quâ Sena & Agaricus magis Capiti, Rhabarbarum Epati, Helleborus Spleni addicitur, quod tamen contingit non tam ratione viſcerum, quam humorum præternaturalium in ipſis viſceribus, ſive præſentiâ ſive conſenſu peccantium. Quemadmodum igitur in Syruporum purgantium Claſſe, particulariter æque acUniverſaliter Purgantia pharmaca, Syrupi nimirum Magiſtrales & ſimplices ſunt ritè depicta, quibus Medici omnibus ſuis Indicationibus in affectibus morboſis ubi exturbatione humorum excrementitiorum opus eſt, ſatisfacere poſſunt, ita nec minus etiam in his duabus ſubſequentibus Claſſibus eandem Obſervaturus Methodum, nihil quod defectum quendam redolere poſſit, obſervatâ tamen brevitate, relinquam intactum.

FLOS SEU PULPA CASSIÆ.

HÆc legitimè paratur juxta normam in *Pharmacopœia Auguſtana* oſtenſam, annexo ſimiliter utendi illa modo quæ Lector Benevolus revolvat. Ex hac perfectè Extracta Caſſia ulterius diverſa Electuaria compoſita tum lenientia tum ſolutiva confici poſſunt, vel in forma boli adhibenda, vel etiam potiunculis commiſcenda, utpote.

CASSIA SOLUTIVA PRIMA.

℞. Fol. Senæ elect. unciam unam ſemis,
Rad. Mechoacæ albæ,
Rhabarbari opt. ana unciá unam,
Aſari unciam ſemis,
Cremoris Tartari drachmas quinque,

Inciſis incidendis ſuperfundantur libræ quatuor Aquæ ferventis, & factâ maceratione brevi coquantur parum, decoctum coletur & exprimantur ſpecies, quæ denuo novâ aquâ affuſâ, & quidem repetitis vicibus, quousque omnis tinctura ſeu virtus Cathartica extracta ſit, coquendæ ſunt. Poſt omnes decoctiones ſimul junctæ albuminibus ovorum clarificentur, & ad ſpiſſitudinem Mellis in diplomate ſeu vaſe duplici abſtrahantur, cui Extracto tandem junge

Florum ſeu Pulpæ Caſſiæ ritè paratæ libram unam ſemis,
Sacchari Can. albi uncias ſex,
Eſſent. Citri Sacchar. n. ex recentibus Corticibus uncias duas,
Cremoris Tartari unciam ſemis,

Miſceantur exactè fiat Electuarium ſeu Caſſia ſolutiva, *quæ leniter operabitur in morbis calidioribus, & calida hepatis conſtitutione. Doſis uncia ſemis ad drachmas ſex.*

CASSIA LAXATIVA ALIA SEU SECUNDA.

℞. Rhapontici veri uncias duas,
Rhabarbari optimi unciam unam,
Myrobalan. Chebulorum,
Belliricorum,
Indorum ana unciá ſemis,

Inciſis & conquaſſatis ſuperaffundantur aquæ ſimplicis ferventis libræ quatuor, & factâ digeſtione brevi coquantur parum, decoctum coletur, ſpecies denuò novâ affuſâ aquâ, repetitis vicibus ad omnem virtutis & Tincturæ extractionem coquantur; Decoctiones dein omnes & junctim album ovorum clarificatæ ad Mellis ſpiſſitudinem leniter evaporent. Cui Extracto liquido tandem junge

Florum ſeu Pulpæ Caſſiæ legit. extractæ libram unam ſemis,
Sacchari Canarii albi uncias ſex,
Eſſent. Citri Sacchar. n. unciam unam,
Fiat Electuarium.

Præſtat in fluxibus alvi bilioſis, Lienteriâ, Diarrhæâ Dyſenteriâ, & diuturnâ Gonorrhæâ, ubi virtute laxativâ adſtrictoriâ pariter opus eſt. Doſis uncia ſemis ad unciam unam.

DIACASSIA CUM MANNA.

℞. Fol. Senæ ſine ſtipit. unciam uná ſemis,
Rhabarb. opt.
Mechoacæ albæ,
Hermodactyl. ana unciam unam,
Rad. Aſari unciam ſemis,
Cichorii ſylv. recent.
Petroſel. recent. ana uncias duas,
Semin. Ebuli drachmas ſex,

Cre-

Digitized by Google

Cremoris Tartari unciam ſemis,
Tartari Vitriolati drach. duas,

Inciſa & conquaſſata coquantur in ſ. q. aquæ ſimpl. repetitis vicibus, quoad omnes vires extractæ ſint, colaturæ omnes conjunctæ, & alb. ovorum clarificatæ ad ſpiſſitudinem Mellis leniter in diplomate evaporent, Cui Extracto liquidiori tandem junge

Florum ſeu Pulpæ Caſſiæ libram unam ſemis,
Mannæ colatæ prius uncias ſex,
Sacchari Canar. albi uncias tres,
Citrati n. unciam unam,

Miſceantur & vel unicâ ebullitione in vaſe terreo factâ, fiat Electuarium debitæ conſiſtentiæ. *Eſt Medicamentum ſuaviter purgans, aquoſas præſertim & ſeroſas educit humiditates, proindè in Hydrope Anaſarca & Aſcite cum emolumento propinari poteſt, ab uncia ſemis ad drachmas ſex.*

DIACASSIA REFRIGERANS ET ANODYNA.

℞. Infuſionis fortis Florum Papaveris errat. recent. factæ libram unam,
Sacchari Can. albi uncias ſex

Coquantur leni calore ad conſiſtentiam ferè tabulati, cui adde

Pulpæ ſeu Florum Caſſiæ recenter extractæ uncias octo,
Sem. Papav. albi unciam ſemis,
quatuor frigid. majorum excort. ana drachmas tres,
ad pultis formam in mortario contuſorũ & per cribrum ſetaceum transmiſſorum, additâ ſ. q. Muchari Roſarũ rub. item
Eſſent. Citri Sacchar. n. ex recent. Cort. unciam unam ſemis,
Fiatque Electuarium anodynum.

Præſtat in Dyſenteria, Diarrhœa diuturna, Ulceribus Inteſtinorum & Meſenterii, Colica paſſione, & Gonorrhœa maligna inveterata, lenit, refrigerat, & inſuper abſtergit. Doſis uncia ſemis ad unciam unam.

CASSIA EXTRACTA PRO CLYSTERIBUS.

℞. Rad. Aſari,
Cyclaminis,
Rad. Bryoniæ,
Liliorum alb. ana unciam unam ſemis,
Ireos Flor.
Liquiritiæ ana unciam unam,
Herb. Malvæ,
Anethi,
Origani,
Parietariæ,
Mercurialis,
Menthæ ana recent. Manip. duos,
Flor. Chamomillæ,
Roſarum pallidarum,
Violarum ana Manip. duos ſemis,

Inciſa coquantur in ſ. q. aquæ ſimpl. ad reman. librarum quatuor vel quinque, hâc colaturâ cum expreſſione factâ & clarificatâ, additâ nec non

Succi herbæ Mercurialis depurati librâ unâ,

Extrahatur ex Caſſiæ fiſtulis, Pulpæ ejus libra una ſemis,

Huic Caſſiæ extractæ & ad competentem conſiſtentiã redactæ porrò adde
Sacchari Thomæi libram unam, vel etiam loco ſacchari
Mellis ſimplicis boni libram unam ſemis

Ac paucis ebullitionibus fiat Electuarium debitæ conſiſtentiæ, *Clyſteribus ſolutivis & lenientibus, ac etiam Carminativis, admiſcendum, ab uncia ſemis ad unciam unam.*

CASSIA EXTRACTA LAXATIVA.

℞. Fol. Senæ ſine ſtipit. unciam unam ſemis,
Rad. Mechoacæ albæ,
Hermodactyl. ana unciam unam,
Rhabarb. electi drachmas ſex,
Aſari unciam ſemis,
Petroſelini,
Cichorii ana unciam unam,
Agarici trochiſcati unciam ſemis,
Cremoris Tartari drachmas ſex,

Ex his ſpeciebus inciſis & conquaſſatis, fiat repetitâ coctione cum aqua ſimplici, virtutum omnium extractio; decoctorum verò colatorum & expreſſorum clarificatio, ac ad ſpiſſitudinem extracti ſeu Mellis,

Digitized by Google

Mellis, tandem lenis in diplomate exhalatio. Huic extracto adde

Caſſiæ recenter extractæ ſimpliciter libram unam ſemis,
Sacchari albi Can. uncias octo,
Mannæ el. Calabr. colatæ prius uncias quinque,
Elæoſacchari Aniſi unciam unam,

Fiat leni calore pro diſſolutione Sacchari & Mannæ Electuarium debitæ conſiſtentiæ.

Cum ſuperioribus Electuariis ex Pulpa Caſſiæ paratis quoad vires ejus coincidit. Purgat bilem flavam, pituitam, & fœculentum melancholicum humorem; quapropter in omnibus infirmitatibus ubi purgatione opus, viſcerumque calida intemperies conjuncta eſt, utiliter exhibetur, ab uncia ſemis ad drachmas ſex.

ELECTUARIUM LENITIVUM PRO CLYSTERIBUS ANODYNIS ET CARMINATIVIS.

℞. Summit. Anethi
Abſinthii
Menthæ
Origani
Parietariæ
Florum Chamomillæ
Verbaſci ana recent. Manip. duos,
Rad. Liliorum alborum,
Bryoniæ ana unciam unam,
Liquiritiæ,
Ireos Flor. ana unciam ſemis,
Sem. Staphiſagriæ
Dauci,
Fœniculi
Carui ana drachmas tres,
Baccar. Lauri drachmas ſex,

Inciſa & contuſa coquantur in ſ. q. aquæ ſimplicis ad remanentiam librarum quatuor circiter, colaturæ adde

Pulpæ prunorum libram unam ſemis,
Mellis ſimplicis uncias decem,
Sacchari Thomæi uncias ſex,

Ac denuò ad Pulpæ ſeu Electuarii conſiſtentiam decoquantur, ſuperaddendo

Pul. Baccarum Lauri unciam unam,
Sem. Carui
Cumini
Aniſi ana unciam ſemis,
Opii Thebaici per exhalationem narcotici ſui Spiritus parati & nonnihil ſoluti ad pultis formam drachmas duas vel tres,
Gummi Sagapeni in Vino ad pultis formam ſoluti drachmas decem,
Olei Anethi deſtill. drachmam unam

Miſcendo exactè fiat Electuarium, *quod uſui ſervetur pro Clyſteribus anodynis & carminativis.*

PULPA PRUNORUM.

PUlpa hæc communi modo extrahitur, coctione Prunorum cum aqua ſimplici ad mollitiem, & transmiſſione per cribrum ſetaceum, quæ præparatio vulgo, diſcipuliſque Pharmacopœorum notiſſima, quippe quæ etiam in *Pharmacopœia Auguſtana* ſat clare deſcripta eſt. Atqui cum Pulpa hæc Prunorum ita ſimpliciter extracta & confecta, valde inefficax ſit in purgando corpore, niſi quod in largâ etiam quantitate aſſumpta, vix alvum ſemel moveat, & æquè benè vel ſingulis horis in culinis conficiatur, ex ordinatione Medicorum à Mulierculis, cum nauſea quoque longè minori ab infirmis ſimilia, quæ domi fiunt alimenta aſſumuntur, quàm quæ ex Officinis pharmaceuticis, ad quorum nomen ſolùm miſeri infirmi exhorreſcunt, allata ſunt alimenta medicamentoſa, neceſſarium vix judico, Pulpam Prunorum Officinis proſtare debere. Si verò nihilominus ad lubitum ſit, ut hæc pulpa in Officinis pharmaceuticis proſtet, præſtat illam ita conficere, ut in operando aut ſubducendâ alvo, minori in doſi aſſumpta efficacior exiſtat, idcircò addo ſequentem modum.

℞. Radic. Cyclaminis uncias duas,
Hermodactyl. unciam unam,
Mechoacæ albæ unciam unam ſemis,
Aſari unciam unam,
Cremor. Tartari drachmas ſex,

Inciſa coquantur in ſ. q. aquæ ſimpl. ad rema-

remanentiam librarum trium circiter, coletur, in colaturâ hâc clarificatâ, additâ porrò

Succi herbæ Mercurialis depurati librâ unâ

coquantur

Prunorum Hungaricorum exemptis nucleis libræ duæ,

ad mollitiem & conſumptionem ferè decocti & ſucci, cogatur dein pulpa per ſetaceum, cui addenda

Sacchari albi libra una,

Quæ cuncta leni ebullitione ad conſiſtentiam Electuarii redigantur, addendo ultimò

Elæoſacchari Aniſi unciam unam,

Fiat Electuarium ſeu Pulpa.

Valet in ſubducenda alvo, vel per os aſſumpta, vel unà cum Clyſteribus gutturi inferiori injecta. Internè verò ſi aſſumenda, conducet unciam unam vel amplius, pulticulæ prunorum in culina paratæ, admiſcere, ad fallendos infirmos, qui à Medicamentis ex Officina allatis abhorrent.

PULPA TAMARINDORUM.

Communiter extrahitur uti pulpa Caſſiæ vel Prunorum, quæ & ipſa cum lenientibus aut fortioribus Catharticis commiſceri & in virtutibus exaltari poteſt, prout in præcedenti Pulpa Caſſiæ adductum eſt; Ne quis autem hæreat, en! modum ſubdotalem.

PULPA TAMARINDORUM PURGANS.

℞. Fol. Senæ elect. uncias duas,
Rad. Mechoacæ albæ unciam unam,
Rhabarb. opt. drachmas ſex,
Aſari,
Hermodactyl. ana unciam unam,
Fœniculi,
Petroſelini ana recent. unciam unam ſemis,
Crem. Tartari drachmas ſex,

Craſſiuſculè inciſis ſuperaffundantur libræ quatuor aquæ ferventis, & facta breviſſima maceratione coquantur parùm, decoctum coletur, exprimanturque ſpecies, quæ denuò novâ aquâ affuſâ, & repetitis vicibus, quoad tota virtus Cathartica extracta ſit, coquendæ ſunt: Decoctiones dein omnes conjunctim albuminibus ovorum clarificatæ, ad ſpiſſitudinem Extracti ſeu Mellis evaporent leniter. Huic Extracto adde

Pulpæ Tamarindorum ſimpliciter extractæ libram unam ſemis,
Cremoris Tartari unciam unam,
Magiſterii Galappæ Amygdalis probe ſubacti drachmas tres,
Sacchari Canar. albi libram unam,
Elæoſacchari Cinamomi unciâ unam,

Et leniſſimo calore fiat Electuarium ſeu Pulpa debitæ conſiſtentiæ.

Eſt Medicamentum præcedentibus ſimile Catharticum & purgans univerſale, præcipuè in affectibus calidis bilioſis, quibus Viſcerum φλογωσις conjuncta eſt, utiliter exhibetur, ab uncia ſemis ad drachmas ſex.

Nota: Obſervetur cautela ſæpius inculcata, nimirùm hæc & ſimilia acida in terreis vaſis eſſe paranda, omniaque vaſa ex ære & aurichalco facta abarcenda.

PASSULÆ LAXATIVÆ.

℞. Folior. Senæ elect. uncias duas,
Rad. Mechoac. albæ unciam unam ſemis,
Aſari drachmas ſex,
Cremoris Tartari unciam ſemis,

Inciſa coquantur in ſ. q. Aquæ ſimpl. repetitis vicibus affuſæ, ad omnem virtutum Catharticarum extractionem, decoctiones omnes album. ovorum clarificatæ additis

Sacchari albiſſimi unciis octo

Redigantur coquendo ad conſiſtentiam ferè Tabulati, cui, dum adhuc fervet, injiciatur

Paſſularum min. opt. repurgat. & in particula aquæ Cinamomi atque Roſarum fragrant. per diem unum macerat. libra una,

Factaque adhuc unâ vel altera ebullitione, Paſſulæ ita dextrè conditæ aſſervandæ ſunt, addendo tamen pro aromatiſatione ſi lubet

Elæoſacchari Caryophillorum unciam unam,

Adſtri-

Digitized by Google

Adſtrictam leniunt alvum, dantur utplurimum pueris, & qui Medicinas purgantes averſantur, à drachmis duabus ad unciam ſemis, & unciam unam.

Ad eundem modum & Zibebæ, exemptis prius acinis, & Pruna etiam laxativa parari poſſunt.

PASSULÆ PURGANTES SICCÆ.

℞. Paſſularum probè repurgat. libram unam ſemis,

Macerentur unâ alterave die in Aqua Cinamomi, vel Roſarum fragr. unciis quatuor circiter, quò totam abſorbeant aquam, propterea ſæpiùs commovendæ, poſtquam verò leniſſimo in calore parumper ſiccatæ fuerint, conſpergantur pulvere ſequenti, utpotè

Diagridii Sulphurati, amygdalis dulcibus probè ſubacti, unciâ unâ ſemis,
Cremoris Tartari drachmis ſex,
Sacchari Roſati vel Citrati n. unciis tribus,

His mixtis pulveribus Paſſulæ obvolutæ & conſperſæ leniter & ferè totaliter exſiccentur, ſerventurque uſui.

Validè operantur hæ Paſſulæ, neque ingratæ ſunt palato, cavendum tamen, ne iis in affectibus adhibeantur quibus Diagridium vel Scammonium obeſſe & tormina excitare poteſt. Doſis unciaſemis ad drachmas ſex.

PASSULÆ PURGANTES ALIÆ.

℞. Fol. Senæ elect. uncias duas,
Rad. Mechoacæ albæ unciam unam ſemis,
Rhabarbari electi,
Turbith opt. ana unciam unam,
Aſari unciam ſemis
Cremoris Tartari drachmas quinque,

Conciſis omnibus cum ſ. q. aquæ ſimpl. vicibus repetitis affuſæ fiat decoctio: Decoctiones autem album. ovorum clarificatæ ad remanentiam circiter libræ unius evaporent, cui reſiduo adde,

Sacchari albiſſimi uncias ſex,

Ac ad Syrupi conſiſtentiam competentem coquantur, cui Syrupo tandem admiſceantur, in calore

Paſſularum min. mundat. unciæ octo,

Et denuò junctim ad debitam redigantur conſiſtentiam, adjiciendo ultimo ſine ulteriore ebullitione

Elæoſacchari Cinamomi unciam ſemis,

Fiant Paſſulæ laxativæ ſeu purgantes, *quarum Doſis drachmæ duæ, uncia ſemis ad unciam unam.*

PASSULÆ ALIÆ PURGANTES.

℞. Sacchari albiſſimi uncias ſex,
ſolvantur in
Aquæ ſimplicis unciis octo,
quibus adde
Paſſularum min. probè mundat. uncias ſex

Coquantur junctim ad ſatis craſſam ſacchari conſiſtentiam, antequam autem ab igne removeantur, ſuperinfundantur

Magiſt. Galappæ,
Scammonii ana drachmæ duæ ſemis,
ſolut. autem prius
Spiritus Vini rectificatiſſimi unciis duabus vel tribus,

Quibus infuſis, removeantur illicò ab igne, nam Spiritus Vini rectificatus protinus aëra petit, & relinquit Magiſteria Paſſulis per minima immixta: quæ additâ tandem

Elæoſacchari Aniſi unciâ unâ

aromatizandæ. *Earum doſis erunt drachmæ duæ ad unciam ſemis.*

ELECTUARIUM PASSULATUM.

℞. Foliorum Senæ uncias tres ſemis,
Rhabarbari electi unciam unam,
Aſari Radicum drachmas ſex,
Crem. Tartari unciam ſemis,

Inciſa & conquaſſata coquantur in ſ. q. aquæ ſimpl. ad remanentiam librarum quatuor, decoctum coletur & clarificetur, in quo ebulliant

Paſſular. min. mundat. libræ duæ

Fiat ex iis Pulpa per ſetaceum transmittenda, cui adde

Sacchari albi libram unam,

Et ad

Et ad conſiſtentiam Electuarii coquendo redigantur, adjiciendo ultimò

Magiſt. Scammonii vel

Galappæ amygdalis probè ſubacti unciam unam

Pul. Aniſi

Nuc. Moſchatar. ana drachmas duas,

Fiat Electuarium purgans.

Atque ita pro hâc etiam Claſſe ſatis, numero pauca, efficaciâ verò ſufficientia, dicta ſunto : Sufficit inquam non defore quibus intentioni Medici ſatisdetur, inutile verò tanta Electuariorum in unam ferè & conſimilem operationem conſpirantium diverſitate & multitudine pharmacopolia aggravare : Nam utut excuſetur, ea oportere proſtare ne quid elegantiarum & æſtimationis videatur deeſſe, quia tamen verè contingit, ut dum per biennium aut triennium ex dolio cujusdam Electuarii vix uncia præſcribatur, tota maſſa vetuſtate corrumpatur; inutile inquam eſt materialia deperdi, noxiasque impenſas fieri. Si quis tamen deſideret plura ejusdem virtutis & conſiſtentiæ Electuaria, is adeat *Animadverſiones* n. in *Pharmacopœiam Auguſtanam*, ubi quæ in ſuam rem facere arbitrabitur inveniet, & quod vult ex pluribus ſeligere valebit.

Digitized by Google

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ

seu

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS QUARTA.

ELECTUARIORUM SOLUTIVORUM

Mollium ſtructuram complectens.

QUartam Claſſem dum auſpicor, Amice Lector, quæ Catharticis & propriè Compoſitis Electuariis deſtinata eſt, conſultum duxi in ipſo limine demonſtrare, quæ importunæ farragines Electuariorum permultis Diſpenſatoriis inſertæ hactenus fuerint, non niſi numerum præpoſterè multiplicantia, aut ſi quæ tamen nonnihil à ſe diſcrepant, in concinnâ tamen atque inutili ingredientium forma in tantum deformia ſunt, ut potius ejusmodi quisquiliis ſanitati deroges, quàm deploratos ægros fulcias, doſin ac quantitatem adaugeas, ac peculium emulgeas, adeò quidem ut ſi virtutes ſimplicium multorum Compoſitorum probè ſcruteris, toto cælo à propoſito ſcopo & etymo aberrare deprehendes. Quid etenim obſecro præſtat ſemen Pſyllii Electuario de Pſyllio? Quid prunum Diaprunis Nicolai? Quid Sebeſten Diaſebeſten Montagnanæ? niſi quod numerum augeat, vim verò Catharticam non intendat, neque malignitatem corrigat, ingratum ac nauſeâ plenum nobis relinquat, imò prout in Animadverſionibus declaratum eſt, quæ ſuperſunt vires Catharticæ, viſcoſitate ſua obruat ac præpediat, ut proindè quàm avidè atq; libenter ad ejusmodi pulmenta devoranda ægroti inclinent atque rapiantur, arbiter Medicus eſſe poterit, qui indies moleſtis Patientum querimoniis auſcultare cogitur, quantitate nimirum & doſi medicaminum eos obrui lamentantium, adeò ut ſi ipſe veritati parentare in hoc puncto velim, aliud fateri non poſſum, quam quod talia perſæpè ſint maximo ære & precio ægris oblata, quæ non hominibus, ſed ſaginandis porcis deſtinanda fuiſſent, è quibus non tam æger, quam Pharmacopœorum loculi melius habuêre. Ne proindè in eandem naſſam recidam, ſed inutilem hanc Compoſi-

tionum

Digitized by Google

tionum farraginem devitem, ac detracto cortice nucleum ſolummodo exhibeam, ſolutiva talia & Electuaria Cathartica de præſenti proponam, quæ numero ingredientium non terreant, Pharmacopolia & ægros non aggravent, indicationes & circumſtantias morborum reſpiciant, grata & amica ſint patientibus, ac omnibus expetenda, uno abſolvam diverbio; pauca, aſt bona: Sit igiitur primum

ELECTUARIUM MAGISTRALE PURGANS.

℞. Rad. Polypodii q.
Cichorii ſylv.
Fœniculi,
Petroſelini ana recent. unciam unam ſemis,
Aſari,
Hermodactyl.
Hellebori nigri ana unciá unam,
Mechoacæ albæ uncias duas,
Rhabarbari el.
Turbith albi ana unciam unam,
Agarici Trochiſcati drachm. ſex,
Fol. Senæ elect. uncias duas ſemis,
Sem. Ebuli conquaſſati unciam ſemis,
Cremoris Tartari drachmas ſex,

Inciſa & contuſa coquantur in ſ. q. Aquæ ſimplicis repetitis vicibus, quoad omnis virtus extracta ſit, decoctiones omnes colatæ, & album. ovorum clarificatæ, in diplomate leniter evaporent ad conſiſtentiam Mellis, ſeu Extracti liquidioris, quod per linteum denuò colatum & expreſſum, additis
Eſſent. Citri Sacchar. n.
Elæoſacchari Cinamomi ana unc. una,
Interim aſſervetur. Jam verò accipe,
Succi de Rubo Idæo recenter expreſſi prælo, & non ſpontè per colatorium effluxi libras duas,
Sacchari Can. albi tantundem,
Coquantur leniter ad conſiſtentiam ſatis craſſam ad inſtar veluti gelatinæ ſeu Rob, cui ſub finé dum adhuc parum valet, adde
Superius aſſervatum Extractum,
nec non
Magiſt. ſeu Reſinæ Galappæ drach. ſex,
cum
Amygd. dulcium decortic. drachmis quatuor vel quinque,
probè ſubactæ,

Fiatque Electuarium juſtæ conſiſtentiæ, reſolubile in omnibus liquoribus. *Quod ipſum vices ſupplebit multorum Electuariorum Catharticorum, quæ immenſis extolluntur laudibus; purgabit leniter exturbando omnes excrementitios humores, ſanguinem idcircò purificat, adeoque à multis morbis hominem liberat ac præſervat. Promptè diſſolvi poteſt, & verè miſceri cum quibuscunque liquoribus aquoſis & Syrupis, ut nec quicquam de illo fundum petat, quo ſumentibus nauſea concitetur, uti fieri ſolet ab Electuariis, quibus plurimi pulveres, protinus fundum petentes, immixti ſunt. Doſis ſunt drachmæ duæ ad unciam ſemis.*

Nota: Quod *ſuccus de Rubo Idæo* ſi protinus prælo exprimatur, & non ſpontè, uti in pharmacopoliis fieri ſolet, per colatorium effluxerit, in coctione *cum ſaccharo* gelatinam veluti præbeat, proindè in craſſiorem quàm Syrupi conſiſtentiam, hic ſummoperè neceſſariam, facilè redigibilis, conſtantem tamen, ut ſitum nempè nec contrahat, neque in cryſtallos ſaccharinos tandem concreſcat, quod Syrupis aliàs ultra ordinariam conſiſtentiam coctis commune eſt, & accidit; Eapropter *ſuccum protinus prælo expreſſum è fructu recenti de Rubo Idæo* ad hoc Electuarium pro baſi ponendum præcepi, ut juſta ſimul ac durabilis Electuarii conſiſtentia emergat. Porrò notetur, quod ſi fortè alio tempore anni, quàm vere & æſtate Electuarium hoc foret parandum, quo *ſuccus prædictus recenter expreſſus* in promptu eſſe nequeat, hujus in locum ſurrogari poſſit, *ſuccus pomorum redolent. recenter quoque expreſſus*, qui ipſe *cum ſaccharo* coctus, æqualem præbet conſiſtentiam craſſam ſeu gelatinam, ad Electuariorum conſimilium baſin conducibilem: Verum majorem ſaporis gratiam *Succus de Rubo Idæo* Electuario huic conciliabit; idcircò ſi vel ſæpius ex hoc, et non alio ſucco, dictum foret parandum Electuarium, author ſum, ut *Rob ſive Gelatina de Rubo Idæo* (prout in Officinis appellare conſvevêre) tempore veris conſueto ſufficienti quantitate paretur, & ad poſteros uſus aſſervetur, quo proſtante, ſæpedictum Electuarium quovis anni tempore eſt parabile.

ELECTUARIUM HYDRAGOGUM PRIMUM, EX EBULO.

℞. Rad. recent. Leviſtici uncias tres,
Apii,
Cichorii ſylv.
Chelidoniæ,
Cucumeris aſinini,
Petroſelini,
Pimpinellæ ana uncias duas,
Ebuli uncias tres,
Aſari unciam unam,
Cort. recent. Med. Sambuci unciam unam ſemis,
Medullæ ligni Sambuci unciam unam,
Herb. Gratiolæ,
Soldanellæ,
Hepat. nobilis ana unc. unã ſemis,
Roſarum rub. recent. uncias duas,
Sem. Ebuli unciam unam ſemis,
Naſturtii,
Urticæ ana drachmas ſex,
Cremoris Tartari unciam unam,
Ol. Tartari per deliquium facti drach. duas,

Inciſa & contuſa coquãtur in ſuffic. quantitate Aquæ ſimplicis, repetitis vicibus, quoad virtutes omnes extractæ ſint: Colaturæ omnes junctim alb. ovorum clarificentur, & ad remanentiam libræ circiter unius leniter evaporent, cui reſiduo adde

Succi baccarum Ebuli recenter expreſſi libras duas ſemis,
Sacchari Canar. albi libras duas,

Denuò leni coctione redigantur ad conſiſtentiam Rob ſeu Electuarii, addendo dum adhuc parum calet,

Magiſt. Gialap. drachmas ſex, prius cum
Amygd. dulc. decortic. uncia ſemis, probè ſubacti
Eſſent. Citri ſaccharinæ n. unciã unam,
Elæoſacch. Caryophill. drachmas ſex,
Fiat Electuarium.

Præſtat in Cachexia & Hydrope, ubi evacuatione humoris aquoſi & pituitoſi opus eſt, quos feliciter tùm per Inferiora, tùm etiam per vias urinarias educit: Dandum ab uncia ſemis ad drachmas ſex.

ELECTUARIUM HYDRAGOGUM SECUNDUM, DE SPINA CERVINA.

℞. Rad. recent. Leviſtici uncias tres,
Fœniculi,
Cichori ſylv.
Chelidoniæ,
Pimpinellæ,
Petroſelini ana unc. duas,
Aſari unciam unam ſemis,
Ebuli uncias tres,
Mechoacæ albæ,
Hermodactyl. an. unciam unam,
Herb. recent. Gratiolæ,
Hepaticæ nobil. ana unc. duas ſemis,
Flor. roſar. recent. rubr. uncias duas,
Sem. Ebuli unciam unam ſemis,
Naſturtii,
Urticæ ana drachmas ſex,
Cortic. recent. Arantiorũ unciã ſemis,
Cremoris Tartari drachmas ſex,
Ol. Tartari per deliquium facti drach. duas.

Inciſis & contuſis ſuperaffunde libras quatuor vini albi, ſeu quod melius, muſti vini clari; factaque maceratione per diem, ac unâ vel alterâ ebullitione prægreſsâ, fiat Colatura cum expreſſione: ſpecies expreſſæ porrò cum ſ.q. aquæ ſimpl. repetitâ vice coquantur; Colaturæ tandem omnes alb. ovor. probè clarificatæ ad remanentiam libræ unius leniter in vaſe terreo exhalent: Cui reſiduo liquori denuò adde

Succi de Spina Cervina recenter expreſſi libras tres,
Sacchari Canarii albi libras duas,

Et ad conſiſtentiam Electuarii ſeu Rob leni coctione redigantur, addendo ſub finem, dum adhuc parùm calet

Magiſt. Gialapp. drachmas quinque prius cum
Amygd. dulc. decortic. uncia ſemis probè ſubacti,
Elæoſacchari Aniſi uncias duas,
Fiat Electuarium.

In virtutibus & doſi cum priori ſimile.

ELECTUARIUM LENITIVUM ET MITIGATIVUM.

℞. Rad. Rhapontici veri,
Rhabarb. optimi, ana unc. duas,
Mechoac. alb. unciam unam,
Acetoſæ unciam unam ſemis,

Rad.

Rad. Cichorii ſylv. uncias duas,
Fœniculi unciam unam,
Herb. recent. Hepaticæ nobilis.
Hederæ terreſtr. ana unciam unam ſemis,
Flor. roſar. rubr. recent. uncias duas,
Myrobal. Chebulorum,
Citrinorum an. unciá unam,
Cortic. Arantiorum recent.
Citri ana extim. unciam ſemis,
Cremoris Tartari unciam ſemis.

Inciſa coquantur cum ſ. q. aq. ſimpl. repetitis vicibus affuſæ, colatæ & expreſſæ, ad omnem tincturam & virium extractionem: Colaturæ omnes junctim alb. ovorum clarificatæ ad remanentiam libræ unius circiter evaporent; Cui reſiduo liquori adde

Infuſionis ſeu Mucchari Roſarum ex roſis rubris parati, libram unam ſemis,
Succi pomorum dulcium recenter expreſſi, libram unam,
Sacchari Canarii albi, libras duas.

Denuò coquendo leni igne redigantur ad conſiſtentiam Rob, ſeu Gelatinæ; cui tandem jungantur,

Sem. quatuor frigid. major. excortic. ana uncia ſemis,
Papaver. alb. drach. ſex contuſor.

ad pultis formam & per cribrum ſetaceum transmiſſorũ inſtar pulpæ addita particula

Aqua Florum Arantior.
Eſſent. Citri,
Arantior. ana ex recent. Cortic. parat. uncia una,
Fiat Electuarium.

Quod in diuturna Diarrhœa, Dyſenteria, fluxu hepatico, ſimilibusq; affectibus cum fructu adhibetur: lenit, leniterque abſtergit, quod læſum, modica adſtrictione reſarcit; dolores mitigat, & calorem viſcerum ac Inteſtinorum contemperat. Doſis uncia ſemis ad unciã unam.

EXTRACTUM PANCHYMAGOGUM.

℞. Rad. Hellebor. nigr. unciam unã ſemis,
Polypodii uncias tres,
Rhabarbari optimi,
Aſari,
Turbith, ana unciam unã ſemis,
Cortic. rad. Eſulæ unciam unam,
Agaric. Trochiſcati unciam unã ſemis,
Fol. Senæ electæ ſine ſtipitibus uncias duas ſemis,
Cremoris Tartari unciam unam,
Cortic. Arant. recent. ext. unciã ſemis,

Inciſa & contuſa coquãtur in ſ. q. aq. ſimpl. repetitis vicibus affuſæ & colatæ usq; dum omnis ſit extracta virtus. Decoctiones colatæ conjunctim album. ovorum probè clarificentur, & in diplomate leniter ad remanẽtiam unius circiter libræ evaporent. Huic liquori vel extracto liquido adde

Succi pomorum dulc. recent. expreſſi libram unam,
Sacchari albiſſimi libras tres,

Coquantur denuò ad conſiſtentiam Gelatinæ ſeu Electuarii, cui parum refrigerato adde.

Magiſterii ſ. Reſinæ Galapp.
Magiſter. ſ. Reſinæ Scammon. ana unciam unam,
priùs cum
Amygdal. dulcibus decortic. uncia una ſemis, probè ſubactorum,
Elæoſacchari Aniſi vel Cinamomi uncia una ſemis,
Fiat Electuarium.

Quod omnia ea præſtabit quæ cuncta Hologoga, Panchymagoga, Cholagoga &c. qualibuscunq; etiam aliis & quibus ingredientibus ſint ornata, & quot pretioſis unquam gemmis atq; lapidibus, Moſcho item & Ambra ditata ſint. Doſis drachmæ duæ ad tres, & unciam ſemis.

ELECTUARIUM ROSATUM PURGANS.

℞. Mucchari Roſarum recenter parati & nondum depurati libras tres,
Succi pomorum dulcium recent. expreſſi libram unam.
quibus immergantur
Conſerv. roſar. rubr. recent.
violar. recent an. unc. quatuor,

Factâ maceratione loco calido per biduum, coletur cum expreſſione, liquori colato adde

Sacchari Canarii albiſs. libras duas,

Coquantur ad conſiſtentiam Gelatinæ ſeu Electuarii, cui adhuc parum calenti immiſceantur

Magiſterii ſeu Reſinæ Scammoneæ uncia una ſemis,
priùs cùm
Amygd. dulc. decortic. unciâ unâ probè ſubacti: item
Extracti Rhabarbari uncia una,
Folior. Senæ uncia una ſemis,

 Helle-

Hellebori nigri uncia una,
Elæoſacchari Roſati vel ex
Oleo Roſarum vero, vel
Ligni Rhodii parati unciæ duæ.
Fiat Electuarium.

Catharticum pariter hoc eſt Electuarium & ad omnes humores excrementitios tam bilioſos quàm pituitoſos, atros itidem & melancholicos educendos remedium præſtans: Contemperans quoque Calorem viſcerum potius, quàm quod ab acrimonia rerum Catharticarum, quam retundit, inflammari poſſint. Doſis drachmæ tres ad unciam ſemis.

ROB RIBIUM PURGANS.

℞. Rad. Galapp.
Mechoacannæ ana uncias ſex,
Turbith gummoſi, unc. quatuor,
Aſari uncias duas,
Fol. Senæ elect. uncias ſex.

Ex omnibus inciſis atq; cõtuſis extrahatur cum ſ.q. Spirit. vini, rectificati repetitis vicibus affuſi, omnis tinctura & efficacia, quouſq; Spiritus vini tingatur; Colaturæ aut depletiones omnes in M. B. ad libras duas circiter abſtrahantur, (qui ſpiritus abſtractus ad alios ſimiles uſus aſſervandus eſt,) reſiduo vero liquori in Alembico ſeu extracto liquido reſina innatabit, quæ ſtudioſè ſeparanda & in ſcutella vitrea leni calore exſiccanda, ut in pulverem redigi poſſit. Extractum verò reſiduum liquidum adhuc ad Extracti ſpiſſitudinem leniter in diplomate evaporet. Quod Extractum inſpiſſatum (ut eò melius Rob Ribium poſt addendo uniri poſſit) cum particula Aniſi ſpiritus diluatur & per colatorium linteum cogatur; ac

Rob Ribium cum ſ q. Sacchari ad durabilem conſiſtentiá parati libris tribus,
in leni calore uniatur, quibus benè unitis jungatur etiam
Reſina ſupra dicta exſiccata & in pulverem redacta, prius a. cum
Amygd. dulc. excortic. uncia una vel uncia una ſemis probè ſubacta,
item addantur
Elæoſacchari Aniſi, vel Cinamomi uncia una, vel uncia una ſemis,
Fiat Electuarium juſtæ conſiſtentiæ.

Egregium atq; præſtans hoc Electuarium Catharticum eſt, quod non ſolum omnes humores ſuperfluos pituitoſos, Melancholicos & putridos educit: verùm & febribus compoſitis & Chronicis conducibile. Doſis drachmæ duæ ad unciam ſemis.

ROB CERASORUM PURGANS.

℞. Rob Ceraſorum cum ſ. q. ſacchari parati libram unam,
cui adhuc calenti adde
Magiſter. Galapp. vel Scammoneæ drach. ſex,
ſoluti a. in ſpir. vini rectificatiſſimi unciis duabus vel tribus.

Et factâ adhuc vix unicâ ebullitione pro Spiritus vini ſaltem exhalatione, qui protinus leni calore aëra petit, fiat Electuariũ ſive Rob, quod nulla aromatizatione indiget, cum ceraſa per ſe grati ſunt ſaporis, ſi nuclei eorum ante expreſſioné ſucci probè fuerint conquaſſati: cùm proprio itaq; ſapore grato contenti, labores ideò, aliaque impenſa ulteriora ad alios reſervare volumus uſus.

Nota: Eandem ob rationem, ſaporis nimirum gratitudiné, in præparatione præcedentis Rob Ribium purgantis, *Ceraſorũ Rob ſimplex* illo *Ribium* ſurrogari commodè poteſt. Quod autem *Reſinam* quam in antea dicta Rob Ribium compoſitione *Mechoacannæ, Galappa, Turbith*, copioſè præbent extrahendo illa cum *Spiritu vini* à reliquo extracto ſeparare, exſiccare, atque in pulverem redigere, ac tandem *Amygdalis dulc. ſubigere* juſſerim, ideò factum eſt, quia *Amygdalæ utpote oleaginoſæ* omnes *Reſinas* cum illis ſubactas quaſi diſſolvant, earumque acrimoniam contemperent, ut eò facilius poſtea in *liquoribus aquoſis* dilui poſſint, ne denuò, prout aliàs ſolent, in ſuam *reſinoſam ſubſtantiam* redeant, ac intra corpus ſumptæ vel parum aut nihil operẽtur. Verùm (quod peſſimum) Ventriculo ipſis quoq; Inteſtinis *tenacitate ſua reſinoſa*, præſertim ſi parum frigida ſuperbibantũr, præcipitatæ adhæreant; atq; inde Tormina, Paſſiones colicas, ipſam etiam diarrhœam, imò lethalem quandoque hypercatharſin cauſent atque inducant. Etenim nullam hucusque fide digniorem cauſam invenire potui, quæ ſimiles immoderatos alvi fluxus, Tormina atque lethales hypercatharſes aliaq; incommoda poſt ſumpta purgantia, ſi frigida præcipuè ſuperbibantur, induxerit, *quàm Scammoneata iſta Medicamenta,*

dicamenta, vel Reſinæ ſimiles, ſive Scammoneæ, ſive Galappæ, Turbith, aut alterius purgantis ſint, cùm, prout ſæpè dictum, ſi non legitimè & dextrè diſſolutæ & veluti unctuoſitate Amygdalarum contemperatæ ſint, intra corpus ſumptæ, facilè contingere poſſit ut ſi frigida & aquoſa ſuperbibantur, intra ventriculum & Inteſtina veluti coagulentur, & præcipitentur, illiſque tenacitate ſua reſinoſa poſt adhærentes acrimoniaque ac venenatâ qualitate ſuâ, ea lancinantes, totum nervoſum genus in cõſenſum trahere, ac infinita mala inducere valeant. Non enim memini unquam, ab alio quàm *Scammoneato, aut ſimili reſinoſo medicamẽto*, ſi frigida aqua ſuperbibita fuerit, ſimiles immoderatos fluxus fuiſſe excitatos. Sint igitur hæc Experimenta de Medicamentis reſinoſis purgantibus pro cautela impoſterùm, quæ lubenti animo Lectori Benevolo communicare volui.

ELECTUARIUM COMMUNE.

℞. Radic. Aſari,
Hellebori nigri,
Ebuli,
Polypodii ana unciâ unâ ſemis,
Cichorii uncias duas,
Chelidonii unciam unâ ſemis,
Fol. Senæ elect. uncias duas,
Herb. Gratiolæ,
Hepaticæ nobil. ana unciam unam ſemis,
Sem. Ebuli unciam unam,
Inciſa coquantur in ſ. q. aquæ ſimplic. ad remanentiam librarum circiter quatuor: colaturæ expreſſæ & clarificatæ adde
Succi Mercurialis herb. depurati libram unam ſemis,
Pomorum dulc. recenter expreſſ. libram unam,
Sacchari albiſſimi libras duas,
Coquantur ulterius ad conſiſtentiam craſſam Electuarii ſeu Gelatinæ, cui dum adhuc parum calet, adjiciantur
Pulv. Diagridii Sulphurati uncia una ſemis,
prius cum
Amygd. dulc. excortic. uncia ſemis probè ſubacti, Item
Pulv. Rad. Galapp. uncia una,
Mechoacæ drachm. ſex,
Cremoris Tartari uncia una,
Nuc. Moſchatar. uncia ſemis,
Caryophill. drachmæ duæ,
Fiat Electuarium.

Et hoc egregium quoque eſt Electuarium Catharticum, omnes in corpore humano latentes humores putridos expellens. Commune licèt appelletur, nihilominus tamen nulli Antiquorum Electuariorum Catharticorum ſecundum eſt. Doſis, drachmæ duæ ad unciam ſemis.

Nota: Quod ad quorundam Electuariorum confectionem *ſuccum pomorum dulcium* accipiam, ſi petis rationem, en hanc & ſatis commodam adſero; quoniam *ſuccus hic recenter expreſſus*, & cum *ſaccharo* coctus, exoptatam conficiendis Electuariis accommodat Gelatinæ inſtar conſiſtentiam non tantum, ſed etiam non parvam vim habeat retundendi purgantis medicamenti acrimoniam, & nihilominus virtutem hujus Cathartici promovendi, & temperandi caloris exceſſum poſſidet.

Cæterùm omiſſis Infuſionibus & Decoctionibus Catharticis huic Claſſi à *D.D. Auguſtanis* aliàs annexis, quæ & ipſæ ſuum tandem locum competentem invenient, pro hâc Claſſe, perpauca licet Electuaria, etiam ſufficiant, ob rationes crebrò allatas. Poſſent equidem quædam ex illis fortaſsè ſuperflua videri, verum, cùm quot capita, tot quoque ſenſus reperiantur, idcircò ut quiſque eligere habeat, quod in rem ſuam facere viſum fuerit, illorum numerum nonnihil adauxi. E contra verò, ſi qui ſint, qui pluralitate gaudeant, illis liberum erit *Pharmacopœiam Auguſtanam* ipſam, ejuſque adire *Animadverſiones*, ubi procul dubio voti reddentur compotes. Mihi difficilè quidem non eſſet, & his locis alias, imò plurimas Electuariorum ordinare compoſitiones, ſed cui, quæſo, commodo? Nulli certò alii, niſi quod numerus ſaltem fuiſſet auctus, & Pharmacopolia, uti olim, nimiopere gravata. Idcircò ad alia progredi ſatius eſſe duxi.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ
SEU
DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI
CLASSIS QUINTA.
CONFECTIONUM SOLUTIVARUM
ſolidâ in formâ parandi modum proponens.

Confectiones Solutivas in forma ſolida tractaturus, conducit earum præmittere definitionem, videlicet, quod & quale Medicamenti Genus ſit Confectio ſolida, quemq; in uſum aut finem ſit inventum, atque excogitatum.

Confectio ſolida à Medicis dicitur Medicamentum ſiccum ex ſaccharo, in forma orbiculari, quæ Rotulæ aut Tabulæ; vel oblonga aut quadrata, quæ Morſelli nomine inſigniuntur: Vulgariter autem vel communi more loquendo, eſt Confectio ſolida omnis res ſaccharo obducta, ſive ea Cinamomum ſit, ſive Cortices Citri, ſive Aniſum, Fœniculum, Coriandrum &c.

Confectiones ſolidæ Medicæ conficiuntur ex ſaccharo, prius aliquo liquore conveniente diſſoluto, iterumque ad omnimodam aquoſitatis ſive liquoris exhalationem, priſtinamque veluti conſiſtentiam ejus cocto, cui demum dum adhuc liquidum ex calore ſaccharum, aut anteq. priſtinam ſuam duritiem (quod fit ſaccharo per totum refrigerato) prorſus adipiſcetur, ſpecies ſive purgantes, ſive Aromaticæ, vel etiam conſervæ, condita, fructus, vel olea deſtillata, Confectiones aut aliæ res in debita convenientiq; quantitate aut pondere commiſceantur.

Confectiones verò Vulgares communes, pariter ex ſaccharo & rebus variis ſupradictis, ſcil. Cinamomo Aniſo &c. ſed longè aliô modo, quâm ſupradictæ Rotulæ aut Morſelli, conficiuntur: nimirum ſaccharum ad Confectiones illas conficiendas deſtinatum, probè prius aqua ſimplic. & albumine ovorum clarificatum, ad conſiſtentiam ſaltem Syrupi, paulò tamen craſſiorem, coquendo redigitur. His factis, ſpecies vel res conficiendæ, aut ſaccharo obducendæ, ſive ſit Cinamomum, Amygdalæ, Aniſum, &c. aheno largo ſed planiori, non profundo, ex cupro, immittantur, quæ, aheno ſuper igne leniſſimo ſuſpenſo, ac modicè cum re illi inhærente (ſc: è ſupradictis) calefacta, de ſaccharo liquido prædicto, calido nonnihil, pro modica ſaltem humectatione rei immiſſæ inſpergitur, atque hinc inde ſubito commovendo & concutiendo, manibus fricando, artificiosâ jectigatione aheni, ne conglomerentur ſemina, vel quidquid ſit: Denuò totaliter exſiccantur; (leni, uti dictum, calore carbonum infra ahenum collocato) quô factô ulterius ſacchari liquidi

tantum

tantum inſpergitur rei conficiendæ, ut iterum madefiat modicè, & uti prius continuâ jectigatione, commotione, & fricatione manibus factâ, exſiccatur, quod toties repetendum, humectando & exſiccando, usq; dum res conficienda ſufficienter ſaccharo obducta ſit.

Et hîc eſt conficiendi modus ex puro ſaccharo, ſine adulteratione aut dolo factus, qui multum laboris faceſſit confectariis, me teſte experto, quùm ipſe multas centenas libras harum Confectionum propriis manibus, dum adhuc operam Pharmaceuticæ arti navarem, confecerim. Verùm ut minori cum difficultate & labore Confectiones parari, nec non viliori pretio, majori cum lucro à Confectariis divendi poſſint, quàm maximè Confectiones illæ adulterantur, additione ſcil. Amyli pulveris (vulgò Stärckmehl*) quem unà cum ſaccharo liquido quando res conficienda in aheno, uti dictum, ſaccharo humectatur, largiter aſpergunt, ſic enim faciliùs atq; citiùs rem ſaccharo obducendam & madefactam exſiccant, ac unâ mox ad ſufficientem quantitatem perducunt. Et hic eſt modus conficiendi Confectiones ſimplices ſaccharinas, quem quidem haud præter rem ad amuſſim deſcribendum eſſe operæ pretium duxi, quùm illam ad ſubſequentes Confectiones Medicas deſcribendas neceſſarium fore experieris. Inventæ autem ſunt & primò quidem Medicæ illæ Confectiones ſupradictæ, ut beneficio ſacchari ſpecies, quæcunque demum illæ ſint, ad tempus diuturnum integris viribus conſervari poſſint, & ut variæ Pharmacorum formæ ad cujuscunque delectum & guſtum accommodatæ in Pharmacopoliis proſtent. Hæ verò ſcilicet vulgares Confectiones ſaccharinæ ad delicias hominum convivales unicè parantur: quibus igitur præmiſſis, transeo nunc ad ſpeciales Confectionum præparationes.*

CONFECTIO ANISI
Solutiva ſolida.

℞. Sem. Aniſi benè mundati à ſuis ſtipitibus libram ſemis,

Immittatur aheno Confectorio ſupra ignem collocato (prout jamjam præmiſſa huic Claſſi Prolegomena ſatis edocuere,) humectetur pòſt ſaccharo clarificato & ad conſiſtentiam Syrupi paulò craſſiorem cocto, cui ſtatim ſuper inſpergatur nonnihil de pulvere ſequente jam deſcribendo (loco quaſi Amyli pulveris, quo uti ſuperius innui Confectarii ſuas Confectiones adulterare ſolent,) utpotè

℞. Pulv. Diagridii Sulphurati & Amygdalis dulc. probè ſubacti unciam unam ſemis,
Galapp. ſubtiliſs. uncias duas,
Mechoacæ albæ unciã unã ſemis,
Cremoris Tartari unciam unam,
Cinamomi opt. acuti, unciã ſemis
Nuc. Moſchatarum drachm. tres,
Fiat omnium Pulvis ſubtiliſſimus.

Hæ igitur operationes, ſcilicet humectando ſemina Aniſi cum dicto ſaccharo liquido, & inſpergendo de pulvere jam præſcripto, exſiccandoque denuò, toties fiant, quousque totus pulvis præſcriptus ſemini Aniſi conficiendo vel ſaccharo obducendo, agglutinatus fuerit: Et ſic corpus hujus Confectionis (prout Confectarii loquuntur) erit confectum. Hoc peracto, denuò cum puro & ſolo ſaccharo clarificato liquido hoc corpus Aniſi ſolutivi aliquoties humectandum, & exſiccandum, usque dum competentem magnitudinem albedinemq; à ſaccharo ſolo & puro, ſine aſperſione pulveris amplius, nacta fuerit, (obliterato nimirum corpore cineritio, è pulvere facto.) Quæ Confectio vel glabra relinquenda, prout loquuntur, vel criſpanda eſt, ut termino Confectariorum denuo utar. Et ſic probè ac dextrè erit parata Confectio Aniſi ſolutiva, quâ ipſa multi, præſertim Infantes, ob gratitudinem ejus ſaporis, & alii, qui à Pharmacis omnibus abhorrēt, decipi veluti poſſint, loco Confectionis puræ delicatulis iſtis porrigenda.

Doſin quod attinet, illa tàm exactè determinari nequit, donec ex pondere hujus Confectionis jam paratæ computum inſtituamus, quantum ſacchari ad prædictam dimidiam libram ſeminis Aniſi & pulveris Cathartici aſperſi, agglutinatum fuerit: verbi gratiâ, ſint totius paratæ Confectionis libræ quatuor (nam minus non poterit eſſe in pondere) erit legitima doſis uncia ſemis pro homine ætatis conſiſtentis. Pharmacum certè non aſpernandum in diverſis morborum ſpeciebus, ubi purgatione opus eſt, utpotè in febribus putridis, diuturnis & Intermittentibus. Aquam Hydropicorum educit, Podagricis nec non, frequentius ſumpta, ſalutaris eſt.

Digitized by Google

Porrò ſicuti ſunt *Pharmacopœi* hujus Artis, Confectoriæ ſcil. gnari, præſertim in Germania & Saxonia inferiore ; ita qui exercitio aut arte huc non pertigerunt, poſſunt, me Conſule, (ſi tamen alienâ fide ſtandum eſt,) pulveres juxta intentionem Medici præparare, & Confectariis dein probis concredere, ut elaborentur Confecta, non palato magis, quàm ægro juvando, cum gratia tamen palati, propter quod parantur accommoda; præcavendo ſumma diligentia & attentione, ne Amyli admiſtione puritas ſacchari confuſionem patiatur, quod adſtando ſuâ præſentiâ evitari poteſt, quâ etiam præſentes horum laborum arbitri efficiant, ut Confecta fiant minima quantitate ſacchari, quam ars indulget, ne doſis Medicamenti aſſumenti, auctâ quantitate nauſeam pariat, cum Pharmacum potiſſimum ad ſubſidium ægrorum (habito tamen reſpectu Methodi ac legitimæ curationis) qui prudenti dolo circumveniri exoptant, non verò oſtentationem bellariorum adinventum ſit.

Nota: Juxta hanc præmonſtratam normam, & Cinamomum, Coriandrum, Cortices Arantiorũ vel Citri, aut aliæ res aptæ, item Rhabarbarum ipſum minutim, craſſiuſculè tamen, ad magnitudinem lentiũ cultro conſciſſum, confici facile eſt, ſecundum appetitum nimirum cujusvis, & Medicorum ordinationes. Imò ſi quispiam ſimiles Confectiones Emetica virtute imprægnare voluerit, hoc ipſum additione pulveris cujusdam Emetici aut Vomitorii de facili aſſequetur. Ut autem ſit modus, aut norma certa quam ſequi poſſis, en! ſequentem ſuggero.

CONFECTIO ANISI SOLUTIVA EMETICA.

℞. Sacchari albiſsimi libras duas,
ſolvantur cum ſ. quant.
Aquæ Roſarum fragrantis,
ad conſiſtentiam Syrupi craſſiorem, interea paretur pulvis Catharticus, utpote

℞. Pulv. Rad. Mechoacæ albæ unc. unam,
Aſari drachmas quinque,
Cremoris Tartari unciam unam,
Cinamomi unciam ſemis,
Nuc. Moſchat. drachmas duas,
Mercurii Vitæ ritè & dextrè parati drachmas tres vel unciã ſemis,
Miſceantur, fiat Pulvis, ſervetur,
jam verò:

℞. Sem. Aniſi ſelecti & à ſtipitibus probè liberati libram ſemis,

Immittatur aheno cupreo ſuper igne leni collocato, ſuſpenſo, & cum ſupradicto ſaccharo humectetur, inſperſoq; pulvere Cathartico ſupraſcripto iterum exſiccetur, (prout ſuperius ad amuſſim omnia edocta ſunt.) Et hoc (videlicet ſaccharum affundendo & pulverem inſpergendo totumq; ſemper exſiccando) toties & tamdiu faciendum, donec ſupradictum ſaccharũ, nec non Pulvis Catharticus & Emeticus deſcriptus Aniſo juncta, in unum corpus coaluerint. Huic porro corpori Aniſi Cathartico, tantum ſacchari liquidi roſati, repetitis vicibus affundito, & ſemper exſiccato, quoad Confectio competentem magnitudinem & candorem acquiſiverit; ſervetur tandẽ uſui, *cujus doſis erit uncia ſemis, vel drachmæ quinq;, ſi integræ confectionis compoſitum in pondere quatuor libras non exceſſerit.*

Eſt Medicamentum & Confectio Cathartico-Emetica, pro hominibus robuſtis, è quibus per Emeſin ſaburra vitioſorum humorum exturbanda videtur; Unde in Morbis Chronicis, Febre quartana, Tertianis Intermittentibus, Melancholia Hypochondriaca, Icteritia, ac ubicunq; humor blioſus & Melancholicus infixus prædominatur, auxilio eſt.

ANISUM SOLUTIVUM SOLIDUM.

℞. Sacchari Canar. albi uncias octo,
Solvatur & coquatur cum aq. Aniſi ſ. q. ad conſiſtentiam Tabulati, cui, dum parumper refrixerit, adde

Pulv. Sem. Aniſi unciam ſemis,
Nuc. Moſchatæ drachmas duas,
Diagridii Sulphurati Amygdalis probè ſubacti unciam ſemis,
Galapp. Radic. drachmas quinque,
Cremoris Tartari drachmas duas.

Fiat Confectio in Morſellis vel Tabulis.

In operationibus coincidunt hæ Rotulæ vel Morſelli cum ſuperiore Confectione Aniſi ſolutiva. Doſis ſunt drachmæ duæ ad unciam ſemis.

DIACITRUM SOLIDUM SOLUTIVUM.

℞. Sacchari albiſs. pulveriſati librã ſemis,
Solvatur

Solvatur ſ. a. in ſ. q. Succi Citri recenter & jamjam expreſſi, ſine ebullitione tamen in patella ferreâ; cui ab igne remoto & à nimio fervore nonnihil remiſſo, adde

Magiſterii Galap. Amygdalis dulcibus decort. probè ſubacti drachmas tres vel unciam unam ſemis.

priùs autem cum

Cortic. Citri recent. extimorum, & in mortario lapideo ſubtiliter contuſorum ad formam pultis drachmis tribus, vel uncia ſemis. item

Eſſentiæ Citri n. ſaccharinæ uncia ſemis, vel una, permixti.

Fiat l. a. Confectio ſolida, ſive in forma Rotularum ſive Morſellorum delicatiſſima. *Doſis drachmæ tres ad unciam ſemis.*

CONFECTIO EMETICA CITRATA.

℞. Sacchari albi pulveriſati uncias quatuor

Solvatur ſ. a. in ſ. q. Succi Citri recenter & jamjam expreſſi, ſine ebullitione in patellâ ferreâ, igne tamen carbonum recenti; Cui adde ab igne prius remoto, & nonnihil à fervore remiſſo

Corticum Citri recenter extimorum & ſubtiliſſimè contuſorum ad pultis formam unciam ſemis.

Tartari mei purgantis Antimoniati in prægreſſa *Appendice Animadverſionum* edocti drachmas ſex.

Fiat l. a. Confectio, ſive in forma Rotularum, ſive Morſellorum: *Doſis drachmæ tres ad unciam ſemis.*

CONFECTIO ADVERSUS LUMBRICOS.

℞. Semin. Cynæ probè mundati & à ſtipitibus liberati uncias tres.

Obducantur ſaccharo juxta artem Confectoriam, inſperſo paulatim, & per vices, quotieſcunque ſemen inter initia ſaccharo humectatur, uti moris, pulvere ſubſequente, donec totus is ſemini cum ſaccharo ſenſim & per vices agglutinatus ſit: tandem pulvere omni inſperſo, & ſemini Cynæ juncto, ſolo ſaccharo puro ad competentem magnitudinem & candorem Confectio reducatur, uti ſuperius ſatis clarè in Confectione Aniſi ſolutivi omnes manipulationes oſtenſæ ſunt. *Erit Confectio non injucunda adverſus Lumbricos efficax, data à drachmis duabus ad unciam ſemis.*

PULVIS PRO DICTA CONFECTIONE INSPERGENDA ſit talis.

℞. Turbith albi gummoſi unciam unam ſemis,

Mechoacæ albæ unciam unam,

Corallinæ unciam unam,

Cinamomi optimi unciam ſemis,

Mercurii dulcis ritè parati & bis aq. calidâ loti, drachmas ſex.

Fiat Pulvis omnium ſubtiliſſimus.

Nota: Quòd Mercurius dulcis eo quo diximus modo lotus, nemini obeſſe, quin potius ad hunc affectum vel Infantibus etiam exhibitus prodeſſe poſſit. Qui tamen hanc Confectionem ſine Mercurio dulci proſtare voluerit, is ſuo fruatur genio.

ROTULÆ CONTRA VERMES SEU LUMBRICOS.

℞. Sacchari Canarii albi in aq. Roſarum ſoluti, ac denuo ad conſiſtentiam Tabulati cocti uncias quatuor,

cui ab igne remoto adde

Pulv. ſemin. Cynæ drachmas tres,

Turbith albi drachm. duas ſemis,

Corallinæ drachmas duas,

Cinamomi optim. drachmam unam ſemis,

Mercurii dulcis ritè parati, drachmas duas,

Fiant Morſelli vel Rotulæ.

Efficaciſſimæ ad Vermes enecandos & expellendos, tum Infantibus, tùm adultis exhibendæ. Doſis drachmæ duæ ad unciam ſemis.

ROTULÆ ADVERSUS LUMBRICOS ALIÆ.

℞. Sacchari albiſs. aq. Roſarum ſoluti, ac denuò ad conſiſtentiam Tabulati cocti uncias quatuor.

Cui, ab igne remoto, & nonnihil refrigerato adde:

Digitized by Google

Pul. Mercurii dulcis dextrè juxta & l.a. parati, ac ſemel tantum aq. calida loti, drachmas tres vel unciam ſemis.
Mechoacæ albæ unciam ſemis.

Fiant ſ. a. Rotulæ albiſſimæ ad formam Man. Chriſti, ſerventur uſui, *ad expellendos Vermes, non minus Adultorum quàm Infantium; nec non ad alios humores excrementitios exturbandos; præſertim in Febribus diuturnis, Podagra, Lue item Venereâ, efficaciſſimæ, & citra omne faſtidium aſſumendæ; à drachma una ad unciam ſemis.*

ROTULÆ ALIÆ PURGANTES ET EMETICÆ.

℞. Sacchar. albiſs. in aq. Roſar. ſoluti ac denuò ad conſiſtentiam Tabulati cocti uncias tres.

Cui, ab igne remoto & nonnihil refrigerato adde:

Mercurii vitæ ritè dextrève parati & probè edulcorati drachmam unam,
Pulv. Mechoacæ albæ drachmas tres,
Ireos Flor. Radic. drachm. unam,

Fiant ſ. a. Rotulæ albæ boni ſaporis, bonique odoris.

Qui per ſuperiora craſſorum ac vitioſorum humorum ſaburram exturbare nititur, in corporibus robuſtis, præſtans hic habet remedium, modo in doſi non nimium excedat. In morbis diuturnis, Chronicis, Febre quartana Melancholia Hypochondriaca præſens ſunt remedium. Doſis à drachmâ unâ ad drachmas duas ad ſummum.

ROTULÆ EX MERCURIO VITÆ CORRECTO.

℞. Mercurii Vitæ ritè & dextrè parati drachmas duas.
Salis communis unciam unam,
Nitri puriſſimi drachmas ſex,

Mixta hæc conterantur & levigentur diu, multumque (horis circiter quatuor) ſuper porphyrite lapide; pòſt aquâ calidâ abluantur ſalia, ut Mercurius Vitæ liber ab illis tandem remaneat: & tali pacto demitur ipſi vis violenta Emetica, mitiorque evadit ut potius per inferiora operetur. Jam verò

℞. Sacchari albiſſimi uncias tres,

Solvatur in ſ. q. aquæ Roſarum, ac ad conſiſtentiam Tabulati coquatur, cui ab igne remoto ac nonnihil refrigerato, adde

Mercurii Vitæ correcti drachm. unam ſemis,

Fiant ſ. a. Rotulæ *purgantes per inferiora, & nonnihil per ſuperiora omnes humores excrementitios. Doſis drachma una ad duas.*

DIACYDONIUM SOLUTIVUM.

℞. Rhabarbari electi unciam unam ſemis,
Rad. Mechoacæ albæ uncias duas,
Fol. Senæ ſine ſtipitib. uncias tres,

Inciſa conquantur in ſ. q. aq. ſimplicis, repetitis vicibus, ad omnem virtutum prolectionem; Colaturæ omnes junctim alb. ovorum probè clarificentur: In hoc clarificato decocto Cathartico bulliant terreo in vaſe

Cydoniorum maturorum & in fruſtula diſſectorum, abjectis ſeminibus libræ quatuor,

ad mollitiem; factâ poſtea colaturâ cum expreſſione, abjectis Cydoniis, adde colaturæ mucilagineæ

Sacchari Canarii albi libras tres,

Porrò coquantur in vaſe terreo ad conſiſtentiam Gelatinæ, cui demum dum adhuc calet, ſuperadde

Magiſterii Scammoneæ,
Galappæ ana drachmas ſex,
priùs autem ſolutorum in
Spiritus Vini rectificatiſſimi ſ.q. unciis tribus vel quatuor circiter,

Fiat adhuc leni tantummodò exhalatione Spiritus Vini Diacydonium purgans inſtar Gelatinæ ſeu Electuarii, addendo ſub finem, ubi quaſi refrixerit, odoris ſaporisvè gratiâ

Elæoſacchari Cinamomi unciâ unâ ſemis,
Caryophillorum unciâ unâ.

Digitized by Google

Eſt Gelatina ſeu Electuarium veluti ſolidum Catharticum præſtans, quod in omnibus etiam infirmitatibus cum ſimilibus aliis Catharticis, quibus humorum excrementitiorum extruſione opus, utiliter adhiberi poteſt; Ut igitur nemonon ubertatem habeat, juxta ac varietatem Catharticorum in quâvis conſiſtentia formâq; promptam, quæ vel excogitari poſſit. Doſis drachmæ duæ, ad unciam ſemis.

DIACYDONIUM PELLUCIDUM PURGANS.

℞. Cydoniorum maturorum & mundatorum & in aliquot fruſta majuſcula conſciſſorum num. XXX. vel XL.

Coquantur cum aq. ſimpl. ſ. q. in vaſe terreo, vel alio ſtanno obducto, quousque nonnihil mucilaginoſum aſt clarum reddatur decoctum, cui colato & aliquantulum expreſſo adde, nimirum libris quatuor hujus mucilaginoſi decocti

Sacchari Canarii albiſs. libras duas,

& ad conſiſtentiam Gelatinæ percoque: Huic, jam ab igne remoto admiſce

Reſinæ Scammoneæ &
Galappæ ana in ſpiritu vini rectificatiſſimo prius ſolutorum unciam unam drach. duas.

Et poſtquam probè mixta fuerint, ſpiritusque Vini maximâ ex parte vel totaliter exhalârit, effunde Gelatinam in exſculptas figuras plumbeas, prius nonnihil madefactas: & ex his deinde immitte in ſcatulas oleo quodam grato fragranti inunctas.

Educit Bilem & Pituitam, pro delicatis, & iis, qui Pharmaca averſantur & reſpuunt, concinnatum. Doſis drachmæ duæ ad unciam dimidiam.

Nota: Quod ſi *Spiritus Vini* non ſit purus, ſed vulgari modo *ex fæcibus vini*, licet cum pauciſſimo empyrevmate factus, imò etiam ſine aduſtione, ſi, ut ſæpe ſolet, odore non omninò grato præditus ſit, fit, ut, dum evaporat *ex Gelatina*, relinquat odorem vappoſum, non tàm naribus quàm ſtomacho & utero ingratum, tantoperè, ut ex levi & parvâ hujus Diacydonii Doſi obſervaverim, & non ægros, ægrasque fœminas concitari ad Hyſteralgiam, exſolutiones Animi, & Stomachicas; quæ contrà omnia, ſi *purus ſit Spiritus Vini*, evitantur, & ſic Medicamentum efficitur gratum ac praxi modernæ aptisſimum.

PASSULÆ MAJORES SEU ZIBEBÆ VEL PRUNELLI PURGANTES.

℞. Succi Pomorum recenter expreſſi libras quatuor,

In hoc ſucco macerentur ſequentia, inciſa ſaltem, non contuſa, utpotè

℞. Rad. Mechoacæ albæ uncia una ſemis,
Galapp. uncia una,
Aſari drachmæ ſex,
Hellebori nigri uncia ſemis,
Tornæ Solis rubicundiſs. drachmæ duæ vel tres.

Factâ maceratione per diem, ac unâ vel alterâ ebullitione prægreſsâ, coletur ſuccus cum expreſſione, in quo denuò macerentur per biduum

Paſſularum majorum ab arillis purgatar. libra una,
vel harum loco,
Zibebæ aut Prunelli accipiantur.

Peractâ bidui maceratione, fiat etiam una atque altera ebullitio; hinc Paſſulæ ſeparentur à ſucco, ac juxta fornacem, vel alio loco tepido leniter exſiccentur; Succo vero reſiduo adde

Sacchari albiſſimi libram unam ſemis,

Coquantur leniter ad conſiſtentiam Gelatinæ ſatis craſſam, inſtar Diacydonii Lucidi, cui ultimò adde:

Pulv. Syrii ſeu Reſinæ Scammonii, in ſ. q. Spiritus Vini rectificati ſine omni phlegmate ſoluti unciam unam ſemis,
item:
Paſſulas ſupradictas in ſucco jam tùm maceratas & coctas,

Ac poſtquàm benè unita, Spiritusque Vini maximâ ex parte exhalarit, additis etiam

Elæoſacchari Cinamomi,
Caryophillorum ana unciâ unâ,

effundantur & immittantur ſcatulis rotundis & largis pro uſu.

Viribus affines ſunt aliis Catharticis quamplurimis: evacuant enim bilem & pituitam, atque aquâ Intercute laborantibus conducunt. Doſis uncia ſemis ad drachmas ſex, unà cum Gelatina ſumptæ.

MORSELLI DE RHABARBARO PURGANTES.

℞. Sacchari Canarii albi in aq. Cinamom. particula ſoluti, ac denuò ad conſiſtentiam Tabulati cocti uncias ſex,

Cui ab igne remoto, adde pulverem ſubſequentem mixtum, utpote

Pulv. Rhabarb. opt. drachmas ſex,
Mechoacæ albæ.
Galapp. an. drachmas duas,
Pulv. Syrii, ſeu Reſinæ aut Magiſterii Galap. Amygd. prius probè ſubacti drachmam unam ſemis,
Pulv. Cinamomi Elæoſacchari,
Eſſent. Arantiorum ſacchar. n. ana drachm. duas,
Cremoris Tartari drachmas tres,
Croci optimi ſcrupulum unum.

Fiant ſ. a. Morſelli purgantes, uſui ſervandi. *Evacuant flavam bilem atque pituitam; ſic & vermes enecant, eosq; expellunt: Doſis drachmæ duæ ad unciam ſemis.*

His non exiguis neque perpaucis huic etiam Claſſi finem impono, in quâ pulcherrima Cathartica continentur, forma æque atquè ſapore odorevè grata, jucundaquè, ut, qui latentis Cathartici inſcius, illa pro Confectionibus potius ad delicias epulasvè factis, quam Pharmacis habebit, quocircà & hæc Benevolus Lector boni conſulat.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ

SEU

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS SEXTA.

PILULARUM COMPOSITIONES EXHIBENS.

Catapotiæ ſeu Pilulæ à parvæ pilæ ſimilitudine dictæ; ſunt Medicamenta in formam globulorum redacta, ex diverſis ſimplicibus, utplurimum verò Catharticis, nonnunquam Anodynis, Narcoticis aut etiam Alexipharmacis compoſita & efformata; eum præcipuè ob finem inventa, ut inſuavitas & amaritudo ſaporis quorundam ſimplicium (Aloës præſertim, quæ tanquam corpus & baſis omnium ferè exiſtit Pilularum Purgantium) minus guſtu percipiatur, & ut plurima ſimplicia ad diuturnum tempus, propter Aloën illis admixtam ceu verum à putredine præſervativum, ſub hâc formâ, ſcilicet Pilularum, vel earundem maſſæ commodè aſſervari poſſint. Innumeræ verò adſunt Pilularum in plurimis Diſpenſatoriis Deſcriptiones vel Compoſitiones, quas tamen, ſi quis exactius paulò perluſtret, inutilia ingredientia reſecet, impertinentia dimittat, & abjiciat diſſona, mehерclè reperiet is mecum, omnes illas compoſitiones ad ſex forſan reduci poſſe: Quid enim Chaos ex tot impertinentium, diſſonorum, ſuperfluorum ne dicam noxiorum ingredientium farragine confuſa, non ratione ſed opinionibus conflatum & congeſtum, proderit, tùm ægro, tùm Pharmaçopolæ, multis ſæpè annis in pyxide ſepultum antequàm ſemel in uſum aſſumatur: præſtaret reverà ſcripſiſſe: Accipe de omnibus aliquid. Unde in deſcribendis Pilularum Compoſitionibus eum modum tenebo, ut in ſuperfluis haudquaquam abundans ſim, nec tamen in neceſſariis deficiam: Qui plura deſiderat, adeat, quod facilè conceſſero, alia Diſpenſatoria, in quorum vero defectu ſufficiat Auguſtanum Animadverſionibus illuſtratum, & quæ ſibi ipſi commoda, utiliaque videntur ſeligat.

PILULÆ ALOEPHANGINÆ
Capitales & Stomachales.

Pilularum harum exacta præparatio duplici modo ſuperius in *Pharmacopœia Auguſtana* & ipſarummet harum Pilularum

rum *Animadverſionibus* edocta & exhibita eſt, quæ & ibidem videri poterit. Si quis etiam Maſſam harum Pilularum Cathartico aliquo validiore, ſive Galappæ Magiſterio, aut Scammoneæ, vel etiam decocto quodam ex Helleboro, Rhabarbaro, Foliis Senæ (quo Aloës prius imbuenda iterumque exſiccanda eſſet) vellet acuere, Pilulas efficeret, quæ locô multarum eſſe poſſent: utpote

℞. Rad. Hellebori nigri uncias tres,

Fiat, affusâ ſ. q. aq. ſimpl. repetitis vicibus decoctum, quo in diſſolve

Aloës ſuccotrinæ libram unam.

Colata cum decocto Aloe, poſtea leniter iterum exſiccetur. Cui adde poſtmodum cætera harum Pilularum ingredientia, Myrrham ſcil. Maſtichen; Olea item deſtillata, aut horum loco etiam Aromatum partem dimidiam; prout in ſecunda præparatione earundem ſuperius tradidi: fiatque Maſſa, *Capitis & Hypochondriorum Affectibus proficua.*

PILULÆ DE ALOE ROSATA.

℞. Aloës ſuccotrinæ libram unam,
Solvatur in libris tribus Muchari ſeu Infuſionis Roſarum ſolutivi, factâ poſtea colaturâ per cribrum ſetaceum, leni calore cinerum exſiccando ad competentem Maſſæ Pilularum conſiſtentiam reducantur, addendo ſub finem

Diagridii Sulphurati unciam unam
vel hujus loco
Reſinæ Scammoneæ Amygdal. dulc. probè ſubactæ drachmas ſex:
Item
Olei Roſarum veri ſcrupulum unum,
vel ſi hoc deſit
Olei Ligni Rhodii drachmam unam ſemis,
Fiatque Maſſa Pilularum.

Leniter purgant, Hepar roborant, adſtrictam alvum in parva etiam quantitate ſumptæ, ſolvunt, ac humorum putredinem arcent; Loco Pilularum Angelicarum meritò eſſe poſſunt. Doſis ſcrupulus ſemis usq; ad ſcrupulum unum.

PILULÆ DE ALOE VIOLATA.

℞. Aloës ſuccotrinæ, vel ſi mavis ut validius operentur
Aloës hepaticæ libram unam,
ſolvatur in
Infuſionis violarum ſolut. libris tribus,
Colaturâ factâ per cribrum ſetaceum leniter calore cinerum exſiccetur, & ad conſiſtentiam maſſæ Pilularum reducatur, addendo ultimò

Reſinæ Scammoneæ Amygd. dulc. probè ſubactæ drachmas ſex,
vel loco hujus
Diagridii Sulphurati unciam unam,
item odoris gratia:
Olei Fœniculi drachmam unam,
Fiat Maſſa Pilularum.

Blandiſſimam promovent evacuationem, & viſcera naturalia corroborant; Datæ à granis octo ad ſcrupulum ſemis.

PILULÆ CORDIALES ET CEPHALICÆ.

℞. Ambræ Gryſ. opt. drachmam unam,
ſolvatur in
Olei Cinamomi ſcrupulo uno,
Caryophillorum ſcrupulo ſemis,
Nuc. Moſchat. expr. drach. una,
Quibus invicem benè mixtis adde
Pulv. Cardamomi,
Nuc. Moſchatar. an. drachm. tres,
Croci Auſtriac. drachmam unam ſemis,
Sem. Carui,
Aniſi an. drachmam unam ſemis,
Extracti Ligni Aloës n.
Reſinæ Storacis calam. an. drach. duas,
Miſceantur exactè ac cum ſ. q. Mellis noſtri citrati, vel Anthos, fiat Maſſa, ex qua Pilulæ efformandæ, vel in alia aliqua Medicamenti forma propinanda. *Caput, Cerebrum, ſenſusque omnes, Ventriculum inſuper & totum corpus roborans, Anhelitum putridum & fœtidum emendat, ſpiritusque Animales & Vitales recreat.*

PILU-

PILULÆ DE CYNOGLOSSO ANODINÆ.

℞. Radicum, Herbarum & Florum
Cynogloſſi uncias decem, vel
libram unam,
Flor. Papaveris erratici recent. uncias
ſeptem vel octo,
Nymphææ albæ recent. uncias ſex vel
ſeptem,

Fiat ex illis affusâ ſ. q. aquæ ſimplicis repetitis vicibus decoctum, quod optimè clarificetur, & cum illo diſſolvantur

Opii per evaporationem Sulphuris
Narcotici, præparati ut ſuo loco
monitum eſt, unciæ tres.

Factâ ſolutione, coletur per cribrum anguſtum ſetaceum; colatura iterum leni calore cinerum ad conſiſtentiam craſſam extracti inſpiſſetur vel evaporet, cui tanmonitum dem adde

Reſinæ Storacis Calamitæ, unciá uná,
Balſami Indici de Peru drachm. quinq;,
Ol. Nucis Moſchat. expreſſi unciá ſem.
Stillatit. ligni Rhodii drach. unam,
Pulv. Gummi Ladani opt.
Animæ,
Olibani an. drachm. ſex,
Succini albi unc. unam,
Corallorum rubrorum, præparat.
Oculorum Cancror. præparat.
Matris perlar. præp. an. drach. ſex,
Croci Auſtriac. unciam ſemis,

Fiat maſſa competens ad pilulas efformandas.

Eſt Medicamentum præſtantiſſimum ad omnes Catharrhos tenues ſiſtendos; deſtillationibus quoque & defluxionibus confert; ſomnum conciliat, ac omnis generis dolores placat: Dyſenteriam, diuturnas Diarrhœas, & immoderatum Menſium fluxum ſedat. Doſis grana viij. *Scrupulus ſemis ad ſcrupulum unum, & drachmam ſemis.*

Nota: Hæc præſtantiſſima Pilularum maſſa merito ſuo *vices Laudani cujuscunq;* ſupplere poteſt, ne dicam ſuperare, eâ enim in quantitate ac pondere competenti *reliqua*, *præter opium*, *Ingredientia* addita ſunt, quæ & ipſa virtutes ſuas, *Cor*, *Cerebrũ*, *atq; Ventriculum roborandi*, *confortandi*, *Hæmorrhagias*, *defluxionesq; alias ſiſtendi*, *læſa inteſtina conglutinandi*, *venularum eroſiones adſtringendi*, *exſerere valeant*, quibus utplurimum ac omnia ferè Laudana, quotquot etiam proſtent, deſtituta ſunt, quùm *præter opium vix ulla ingredientia* illis adjecta reperiantur, propter pondus illorum exiguum & minus proportionatum, *reſpectu ſcil Opii*, quæ effectú aliquem edere, aut quicquam operari poſſint. De cætero quod *Caſtoreum* huic maſſæ (aliàs ferè omnibus Laudanis ordinariũ Ingrediens) non adjunxerim, id minime ſine prægnanti ratione factũ eſſe putes: Non enim unius, aut Hyſtericorum duntaxat, ſed multo plurium aliorum quibus *Caſtoreum* adverſatur Affectuum gratia, *fluoris nempè immoderati & diuturni Mulierum, ut et Dyſenteriarum &c.* hanc maſſam conſtruximus, utpote quibus Affectibus & ægrotis adverſum potius eſt *Caſtoreũ*, quàm ut auxilium illis afferre poſſit. Nam ipſa teſtatur Experientia, quod *Caſtoreum* odoretenus quidem Hyſtericis proſit Mulieribus, at intra corpus ſumptum illud magis ſit nocumento: *Moſchus vero ipſiſſimus* in periculo etiam ſuffocationis *Hyſtericis Mulieribus* intro propinatus (ne tamen nares illarum feriat, ſed ſubitò deglutitus) ſummo eſt emolumento. Ratio in promptu eſt: Quemadmodum Caſtoreum intra corpus ſumptũ, vi loco movendi, deprimendi vero aut rectius fugandi Matricem odoreten, tantummodo perceptum præditum eſt virtute: Ergò contrarium morbo moliuntur ii, qui *Caſtoreum Hyſtericis Mulieribus* infundunt, aut etiam infernè ſeu partibus Inferioribus femoribus ſcilicet alligunt, cujus facinoris felicem ſucceſſum videre mihi nondum licuit.

PILULÆ HEPATICÆ DE EUPATORIO.

℞. Succorum Eupatorii Meſuæ,
Agrimoniæ,
Hepatic. nobilis,
Abſinthii,
Cichorii ſylveſtris,
Endiviæ ana depuratorum
libram unam,

Quibus cum ſolvatur
Aloës ſuccotrinæ libra una,

Quæ iterum leniter cum ipſis, factâ prius colatura per ſetaceum, mediante calore cinerum evaporet; Cui, antequam prorſus ad conſiſtentiam maſſæ redacta ſit, adde

Pulv. Rhabarb. opt. unciam unam ſemis,
Rhapontici veri, unciam unam,

Gummi Ammoniaci cum Vino ad cõ-
ſiſtentiam pultis ſoluti unc. unam,
Croci Orient. ſeu Auſtriac. unc. ſemis,
Salis Armoniaci cum Chalybe ſubli-
mati drachmas ſex,
Extracti Hellebori nigri n. m. parati
unciam unam ſemis,
Fiatq; maſſa pilularũ juſtæ conſiſtentiæ. *Hæc maſſa Affectibus Hepaticis & Hypochondriacis dicata, non exiguis pollet virtutibus, modò in recta doſi adhibeatur: In Cachexia, Hydrope, Obſtructionibus Meſenterii & Hypochondriorum conducibilis eſt; è quâ Maſſa pilulæ magnitudine piſorum formandæ, quæque repetitis vicibus bihorio poſt Cœnam uſurpandæ. Doſis ſcrupulus unus ad drachmam ſemis.*

PILULÆ HYDRAGOGÆ.

EArum deſcriptio petatur ex *Appendice* n. ad *Animadverſiones* in *Pharmacopœia Auguſtana pag. 13.* cum annexa doſi & virtutibus, quas quidem Titulus prodit.

PILULÆ HYSTERICÆ SEU MATRICALES.

℞. Rad. Valerianæ,
Imperatoriæ an. unciam unam,
Herbar. recent. Artemiſiæ,
Matricariæ,
Meliſſæ,
Mentæ criſpæ,
Roriſmarini,
Salviæ,
Cortic. Arantiorum recent. & extim.
an. unciam unam ſemis,
Opii per exhalationem ſpiritus Narco-
tici parati drachmas ſex,
Croci Auſtriaci unciam unam,
Inciſa & contuſa craſſiuſcule, ac Cucurbitæ vitreæ immiſſa, extrahantur cum ſ. q. Spiritus Vini, repetitis vicibus affuſi, quouſque Spiritus non amplius tingatur; Spiritus tincti omnes in B. M. ad extracti conſiſtentiam abſtrahantur: Cui extracto reſiduo ſpiſſo adde
Olei ſtillatit. Succini,
Salviæ,
Roriſmarini,
Menthæ criſpæ,
Cortic. Arantior. ex recent.
Cort. ſtill. ana drach. ſemis,
Coriandri ſcrupul. ſemis.
Pulv. Succini alb. præp. drachmas ſex,
Rad. Valerianæ,
Doronici veri,
Pulv. Cortic. Arantiorum ext. rec. ſiccat.
Myrrhæ rubræ,
Nuc. Moſchat. an. unciam ſemis,
Macis drachm. unam ſemis,
Mixtis omnibus fiat maſſa Pilularum, *in Affectibus Hyſtericis & Uterinis, à ſcrupulo ſemis ad ſcrupulum unum porrigenda.*

PILULÆ ANTI-HYPOCHONDRIACÆ FAMILIARES.

℞. Pulv. Maſtichis electæ,
Myrrhæ translucidæ,
Olibani in granis,
Succini albi ana drachmas duas,
Croci opt. drachm. unam ſemis,
Rhabarbari unciam ſemis,
Agarici Trochiſcati drach. duas,
Magiſterii Gialap. Amygd. dulc.
probè ſubacti unciam ſemis.
Miſceantur exactè, ſingulis tamen ſeparatim in pulverem priùs redactis: poſtea ſolvantur in mortario lapideo calido, ad pultis formam
Pulv. Aloës ſuccotrin. unciæ quatuor.
cum ſuffic. quantit.
Elixyr. Proprietatis Paracelſi,
addendo ſtatim
Extracti Hellebori nigri n. m. parati
unciam unam ſemis,
&
Pulveres ſuperiores, item
Ol. ſtill. Ligni Rhodii ſcrupul. duos.
Fiat ſ. a. Maſſa Pilularum, *ex qua formentur Pilulæ mediocres, piſorum inſtar, quarum quatuor vel quinq; bihorium à Cœnâ ſumendæ: In Obſtructionibus Hypochondriorum dolore Capitis, aliisq; Affectibus, quibus evacuatione opus eſt, quoties quoties in ſexu utroq; feliciſſimè operantur.*

PILULÆ ANTI-HYPOCHONDRIACÆ ALIÆ.

℞. Radic. Hellebori nigri uncias quatuor,
Aſari unciam unam ſemis,
Hermodactylor. unciam unam,
Roſarum rubrar. unciam ſemis,
Cremoris Tartari drachmas ſex,
Inciſa & contuſa coquantur in aq. ſimpl. ſ. q. repetitis vicibus affuſſæ, quouſq; virtus dictarum rerum totaliter prolecta ſit; decoctum colatum probè clarificetur, & ad libram unam ſemis circiter, in vaſe terreo leniter evaporet, quo cum reſiduo ſolvatur
Aloës ſuccotrinæ libra ſemis,

Quæ

Quæ ſi impura ſit, per cribrum ſetaceum coletur, ac iterum leniter leni calore cinerum exſiccetur, aliquali tamen mollitie ſervatâ, cui adde,

Pulv. Maſtichis elect.
Myrrhæ,
Olibani,
Succini albi ana drachmas tres,
Gummi Ammoniaci in modico Vini ad pultis formam ſoluti drachmas ſex,
Salis Armeniaci cum Chalyb. ſublimati,
Vitrioli Martis cum Spir. Vitrioli facti ana unciam ſemis,

Fiat Maſſa Pilularum quæ aromatizetur
Ol. Stillat. Ligni Rhodii,
Macis ana drachm. una.

Uſus, ut horis duabus vel tribus à Cœna aſſumantur, ſed in parva quantitate, ut alvum ſaltem die ſequente bis vel ter laxent, ac inſuper etiam Obſtructiones reſerent, à granis XV, *ad ſcrupul. unum.*

PILULÆ MAGISTRALES SEU PANCHYMAGOGÆ.

℞. Agarici albiſſimi,
Rhabarbari ſelecti an. unciam unam ſemis,
Radic. Hellebori nigri uncias duas,
Aſari unciam unam,
Mechoacæ albæ,
Hermodactylor. an. unciam unam ſemis,
Fol. Senæ el. ſine ſtipit. uncias tres,
Pulpæ Colocynthid. unciam unam,
Sem. Ebuli unciam unam ſemis,

Inciſa & contuſa coquantur in aq. ſimpl. ſ. q. ad totalem dictarum rerum virtutum extractionem, ter quaterque aquam recentem affundendo; Decoctiones colatæ & expreſſæ album. ovorum clarificentur, & ad libras duas circiter evaporent, cui adde, & in eo reſiduo diſſolve calidè

Aloës Hepaticæ libram unam,

Factâ colaturâ per cribrum ſetaceum, reducantur leni calore cinerum ad Extracti ſpiſſioris conſiſtentiam, in fine ſuperaddendo

Magiſterii Gialappæ,
Scammoneæ ana Amygdal. dulcibus probè ſubactor. unciam ſemis,
Pulv. Maſtich. electæ drachmas ſex,
Ol. Nuc. Moſchat. expr. drachm. unam ſemis,

Fiat Maſſa Pilularum, *è qua Pilulæ paratæ omnes humores purgant; Vertigini, Hemicraniæ, ac Capitis dolori ſuccurrunt; pro univerſali igitur Cathartico meritò habendæ, doſis ſcrupulus ſemis, ſcrupulus unus, ad drachmam ſemis.*

PILULÆ MASTICHINÆ.

℞. Agarici albiſſimi uncias duas,
Radic. Aſari unciam unam,

Infunde in Vini opt. & ſpirituoſi libram unam, per diem & noctem; factâ poſtea colaturâ & expreſſione ſed calidè adde expreſſo Vino etiam adhuc calenti

Aloës ſuccotrinæ uncias tres,

Iterumque leniter evaporare ſine, ad formam Extracti ſpiſſioris, cui admiſce dum adhuc calet

Maſtichis electæ pulveriſatæ unciam unam,

Fiatque leniter exſiccando Maſſa *in affectibus Ventriculi & Capitis utiliſſima. Doſis ſcrupulus unus, drachma ſemis, ad ſcrupul. duos.*

PILULÆ ODONTALGICÆ.

℞. Opii Thebaici per exhalationem lenem Sulphuris Narcotici parati drachmas duas,
ſolvatur in
Spiritus n. Veneris drachmis ſex,

Et per cribrum ſaltem ſetaceum cogatur, cui adde

Pulv. Rad. Pyrethri,
Mandragoræ ana drachm. unam ſemis,
Sem. Hyoſciami,
Staphiſagriæ,
Urticæ minoris,
Coriandri an. drachm. ſem.
Caryophillor. drachmam unam,
Reſinæ Abietis drachmas tres,
Gummi Animæ drachmas duas,
Camphoræ drachmam unam,

Miſceantur, fiatque Maſſa, *ex quâ poſtea formentur pilulæ oblongæ, alterutra ſui parte in acumen nonnihil deſinentes, cavernis dentium imponendæ.*

Digitized by Google

PILULÆ ANTIPESTILENTIALES.

℞. Radic. Angelicæ,
Contrajervæ,
Zedoariæ ana unciam unam ſemis,
Herbar. recent. Scordii noſtr. uncias quatuor,
Rutæ hort. unc. tres,
Baccarum juniperi uncias duas,
Cortic. recent. Citri extim. unciam unam ſemis,

Inciſa & contuſa coquantur in aq. ſimplici, ſæpius affuſa, quousque omnis prædictorum vis ſit extracta: Decoctiones album. ovorum junctim clarificatæ ad libram unam ſemis circiter evaporent, cui reſiduo adde

Succi Scordii noſtr. recent. expreſſi & depurati uncias octo,
in his ſolvatur
Aloës ſuccotrinæ uncia una,

Factâ ſolutione & colaturâ per ſetaceum leni calore cinerum redigantur ad conſiſtentiam Extracti ſpiſſioris, ſuperaddendo

Pulv. Myrrhæ opt. uncias tres,
Croci Or. ſ. Auſtriaci unc. unam.
cum modico Vini parumper diluta ad pultis formam,

Quæ, ubi jam debitam Maſſæ conſiſtentiam acquiſiverint, admiſce vel inſtilla

Ol. ſtillatit. Juniperi,
Rutæ,
Succini, an. drachm. unam,

Et malaxando fiat Maſſa *ad præſervationem Peſtis utiliſſima, à ſcrupulo ſemis ad ſcrupulum unum, in formam Pilularum redacta.*

PILULÆ DE RHABARBARO.

℞. Rhabarbari electi uncias duas,
Rhapontici veri unciam unam ſemis,
Rad. Cichorii ſylveſtr. recent. unc. duas,
Apii,
Fœniculi an. recent. unc. unam,
Myrobalan. Chebulorum,
Citrinorum, an. unc. ſemis,
Cremoris Tartari drachmas quinque,

Inciſa & contuſa coquantur in aq. ſimpl. ſ. q. repetitis vicibus, ad omnimodam virtutum extractionem. Decoctiones colatæ, expreſſæ & album. ovorum probè clarificatæ, ad libram unam circiter evaporent, cui reſiduo addantur

Succi Abſinthii noſtr.
Agrimoniæ,
Endiviæ,
Hepat. nobil.
Cichor. ſylveſtr. an. depurat. unciæ tres,
In his mixtis ſolvantur
Aloës ſuccotrinæ optim. unciæ ſex,

Factâ ſolutione & colaturâ per ſetaceum, in calore leni evaporent, & exſiccentur ad conſiſtentiam Extracto ſpiſſiorem, ultimò ſuperinjiciendo

Pulv. Maſtichis electæ drachmas ſex,
Croci optim. drachmas tres,
Olei Ligni Rhodii drachmam unam,
Fiatque Maſſa Pilularum Epatica.

In Diarrhœis diuturnis, Lienteriis, Fluxibus Hepaticis cruentis perquàm utilis. Doſis ſcrupulus unus ad drachmam ſemis.

PILULÆ SPLENETICÆ.

℞. Succorum Cichorii ſylveſtr.
Endiviæ,
Cochleariæ,
Naſturtii,
Abſinthii an. depurat. uncias ſex,
Decocti ex recenti Scolopendrio uncias octo,
In his macerentur per biduum,
Agarici Trochiſcati,
Rhabarbari ſelecti,
Rhapontici veri ana uncia una ſemis,
Radic. Hellebor. nigri unciæ quatuor,

Factâ pòſt unâ atque alterâ ebullitione, fiat colatura cum expreſſione, in colato hoc liquore diſſolve

Aloës ſuccotrinæ uncias octo,

Quâ ſolutâ & per cribrum ſetaceum colatâ, leni calore cinerum, aquoſitates ad conſiſtentiam ſpiſſioris Extracti evaporent, addendo tandem

Pulv

Digitized by Google

Pulv. Gummi Ammoniaci in modico Vini ad pultis formam ſoluti unciam unam,
Guttæ Gamandr. unciam ſemis,
Myrrhæ translucid. drachm. ſex,
Vitrioli Martis ritè parati cum Spiritu Vitrioli unciam ſemis.

Miſceantur: fiat leni calore Maſſa Pilularum debitæ conſiſtentiæ, quæ
Olei ſtillatitii Aniſi drachma unâ ſemis aromatizanda.

Præſtans in morbis Hypochondriacis, Spleneticis, Obſtructionibus Meſenterii ac Pancreatis Remedium exiſtit, & ſuppreſſa menſtrua ſolvit. Doſis ſcrupulus unus ad drachmam ſemis, in forma Pilularum.

PILULÆ STOMACHICÆ.

℞. Pulv. Aloës Epaticæ uncias ſex,
Solvatur in mortario calido ad pultis formam cum ſ. q.
Elixyr. Proprietatis cum Spir. Sulphur. ritè parati,
His adde
Succi inſpiſſati Abſinthii,
Extract. Centaurii min. ana drach. ſex,
Hellebori nigri unciam unam ſemis,
Pulv. Diagridii Sulphurati unciam unam ſemis,
Myrrhæ rubræ,
Olibani,
Maſtichis electi,
Succini albi præp.
Baccarum Lauri ana drach. duas,
Croci Or. vel Auſtr. drachm. unam ſemis,

Fiat ſ. a. Maſſa Pilularum juſtæ conſiſtentiæ, ex qua formentur Pilulæ piſorum magnitudine, quarum quinque vel ſeptem pro doſi ſumendæ, bihorio poſt cœnam ante ſomnum, vel etiam horis matutinis.

Ventriculum vitioſis humoribus aggravatum expurgant, ac conſecutione quadam, repetitis vicibus ſumptæ, à Capite & Hypochondriis humores ſuperfluos excrementitios trahunt, atq; exturbant.

PILULÆ BALSAMICÆ ET STOMACHICÆ.

℞. Pulv. Succin. albi præp. drachm. unam,
Olibani,
Maſtichis,
Myrrhæ,
Gummi Animæ,
Ligni Aloës pond.
Nucis Moſchat. an. Scrup. duos,
Croci Auſtr. drachmam ſemis,
Rad. Doronici veri drachmam unam ſemis,
Reſinæ Storacis Calamitæ, drachmam unam,
Balſami Indici de Peru,
Olei Nuc. Moſchat. expreſſi an. ſcrup. duos,
Opobalſami veri Oriental. q. ſ. pro maſſa juſtæ conſiſtentiæ efformanda, addendo ultimò
Ol. ſtillat. Cinamomi ſcrupulũ unum,
Fiat Maſſa.

Eſt ſaluberrimum Medicamentum Confortativum Cerebri atq; Ventriculi: In Diarrhœa, Lienteria, Fluxu Hepatico, Gonorrhœa virulenta, Fluore albo muliebri, Colica paſſione, & Nephritico dolore emolumento eſt. Doſis, quinque vel ſex Pilulæ juſtæ magnitudinis, ad inſtar piſorum ante vel poſt cœnam ſumendæ.

PILULÆ STOMACHICÆ ALIÆ REGIÆ.

℞. Ambræ gryſeæ drachmam unam, ſolvatur in
Ol. ſtillat. Cinamomi,
Caryophillorum an. ſcrup. uno.
Nucis Moſcat. expr. drachma una.
His adde:
Reſinæ Storacis Calam. drachm. duas,
Extracti Ligni Aloës n. reſin. drachm. duas ſemis,
Pulv. Maſtichis electæ,
Olibani,
Gummi Animæ,
Succini albi an. drachmas duas,
Macis drachmam unam ſemis,
Radic. Doronic. veri drachmas duas ſemis,
Croci Auſtriac. drachmas duas,

Digitized by Google

Miſceantur ac cum Melle Roriſmarini efficiatur Maſſa, è qua Pilulæ, quotiescunque uſus poſtulat, formandæ: *Ventriculum, Cerebrum, & totum Nervoſum genus inſigniter roborantes.*

PILULÆ DE TEREBINTHINA AD GONORRHOEAM VIRULENTAM.

℞. Pulv. Antimonii Diaphoretici ritè ac recenter jamjam parati unciam ſemis,
Cinnabaris Nativi rubicundi,
Terræ Sigillatæ Sileſ.
Rad. Liquiritiæ raſæ,
Ireos Flor.
Succini albi an. drachmas tres,
Oculorum Cancrorum præparat. unciam ſemis,
Maſtichis electæ,
Olibani,
Myrrhæ rubræ,
Croci Auſtriaci ana drachmas duas.

Miſceantur, ac cum ſ. q. Terebinthinæ claræ, efficiatur Maſſa, *ex qua Pilulæ mediocres efformandæ, quarum quatuor, quinque, vel plures pro doſi una exhibeantur.*

Habes hîc Amice Lector & in hâc Medicamenti formâ locupletiſſimam penum, è quâ fidiſſima remedia ad quoscunque Languores, ac Morbos depromere valeas, tuo idipſum ſignaturus teſtimonio, dum vel ipſe verecundè conticeſco. Serviant igitur noſtri labores Tibi inſtar Cornu Copiæ, repudiatis tot inconcinnis & ſiniſtris Pilularum inventis, de quibus meritò ambigas, pluranè contineant Ingredientia, an vitia, verba an ſophiſmata; ut meritò quisque demirari poſſit, quò inſaniæ aliqui proceſſerint, ut ſe proſtituto adeò modo riſui & oſtentui omnibus expoſuerint, dum ejusmodi abortivas compoſitiones meditarentur ſine ſole & ſale. Quod, ut factis demonſtrem, unicam adjiciam Pilularum compoſitionem, quæ ſecreti loco ad nos directa olim fuerat; ex qua omnibus pronum erit deducere, vel iis, qui primis, ut ajunt, labris ſcientiæ fontes prælibarunt, taceo Viros in Arte conſummatos, quàm indecentia & ridicula in unam Maſſam conflata ſint. Ut nulla ſit abſurditas aut error, qui huc citatus non commigrarit, quot verba tot errata. Eſt igitur talis deſcriptio quam formalibus ac nudis verbis prout primitus conſignata fuit, delineo.

COMPOSITIO IPSA ET PRÆPARATIO HARUM Pilularum univerſalium hæc eſt.

℞. *Herbar. Agrimoniæ,*
Centaurii min.
Hyſſopi,
Cardui bened.
Scolopendrii,
Fragariæ,
Veronicæ,
Meliſſophilli,
Salviæ,
Abſinthii,
Lupuli ana Man. unum,
Ceraſorum nigror. exſiccator,
Baccarum juniperi ana uncias quatuor.
Raſuræ Ligni Sancti uncias duas,

M: omnia groſſo modo inciſa, ſignentur Herbæ pro deſtillatione.

A.

℞. *Rad. Tormentillæ,*
Pimpinellæ,
Fœniculi,
Apii,
Caryophillatæ,
Enulæ,
Cichorii, ana drachmas duas,
Zedoariæ unciam unam,
Herb. Majoranæ,
Chamæpithyos,
Fumariæ,
Epaticæ,
Serpilli an. Man. ſemis.
Flor. Bugloſſi,
Borraginis,
Betonicæ,
Anthos,
Liliorum Convallium ana Pug. duos,
Semin. Coriandri præpar.
Napi,

Aniſi,

Aniſi,
Pœoniæ,
Baſilicon. an. drachmam unam,
Rhabarbari optimi, uncias duas,
Agarici Trochiſcati unciam ſemis,
Corticum exterior. Citri,
Arantiorum,
Fraxini,
Guajaci,
Cinamomi ana drachmas duas,
Croci Oriental drachm. tres,
Ligni Aloës veri drachm. duas,

Incidantur & contundantur. Signentur Pro Infuſione. B.

℞. *Aloës ſuccotrinæ uncias octo*,
Succi Roſarum uncias tredecim,
Limoniorum uncias decem,
Cydoniorum uncias ſex,

Miſceantur. Signentur Succi

C.

℞. *Myrrhæ electæ unciam ſemis*,
Ammoniaci,
Thymiamatis an. unciam unam,

Miſceantur. Signentur Gummi in aceto diſſolv.

D.

℞. *Radic. Vincetoxici*,
Biſtortæ,
Carlinæ,
Diptamni albi,
Angelicæ,
Tormentillæ,
Scorzoneræ,
Gentianæ,
Petaſitid. an. drachmas duas,
Herbar. Scordii,
Rutæ ana Man. unum,
Hederæ terreſtris,
Acetoſellæ,
Chelidonii,
Scabioſæ,
Bardanæ ana Man. ſemis,
Flor. Calendulæ,
Quatuor Cordialium,
Centaurii,
Geniſtæ,
Hypericon. ana Pug. duos,
Semin. Plantaginis,
Leviſtici,
Chermes,
Acetoſæ,
Aquilegiæ ana drachmam unam,
Raſuræ Corn. Cervi crudi,
Eboris. an. drachm. duas,
Terræ Sigillatæ,
Boli Armenæ ana unc. ſemis,
Succini albi drachmas tres,
Camphoræ ſcrup. quatuor,
Corallorum rubeorum,
alborum ana drachm. unam ſemis,

Miſceantur. Signentur Medicamenta pro Aceto Bezoardico.

E.

℞. *Aceti Vini puriſſimi libram unam ſemis*,
Rubi Idæi,
Sambuci,
Florum Tunicæ,
Scillitici ana uncias quatuor,

Miſceantur. Signentur, Acetum pro Aceto Bezoardico.

F.

Jam verò.

Litera *A. notatæ Herbæ*, in *Aqua pluviali deſtillata*, vel *ſero Lactis deſtill.* biduum macerentur, deinde deſtillentur, & rectificentur.

Litera *B. ſignata*, aſpergantur *aqua deſtillata litera A.* & tandem in loco calido macerentur, donec omnis virtus extracta ſit, & poſtmodum extractio coletur & exprimatur.

Litera *C. ſucci nominati*, cum ſupra dicta *B. extractione* permiſceantur.

Gummi Litera D. in ſ. q. *Aceti Bezoartici* diſſolvantur & colentur, & cum *ſuccis C.* miſceantur.

Materiæ hæ conjunctæ indantur vitro, ita ut mediam partem impleant, cooperiatur

tur vitrum vitro alio impoſito, ac octo diebus ac noctibus in cineribus vel M. B. digerantur, interim tamen crebrius agitentur, probeque confundantur; tum demum ut reſideat, permittendum; Quod clarum eſt, ſenſim decantetur, & ſervetur. *Fæcibus relictis Aq. litera A.* affundantur, & fiat digeſtio ut prius, donec omnis vis extracta ſit, tum omnia conjungantur & benè clauſa in B. M. lento calore digerantur; Purum & clarum decantetur, & in M. B. ad dimidiam partem abſtrahatur; poſtea, abjectò Alembico ad Syrupi conſiſtentiam evaporet, & lento tandem igne ad Extracti formam coquatur.

Omnes remanentia calcinentur, ſal cum aqua ſtillata extrahatur, & cum Extracto permiſceatur.

Deſtillatum efficax eſt ſudoriferum ad unciam datum. (ſed ſi credere fas eſt.) Ex drachma una Extracti fiant pilulæ xxx. doſis tres ad ſeptem, pro ratione ægri & Morbi ante Cœnam.

Hæc eſt pro Coronide hujus Claſſis ſpecioſa, tanto autem Viro Authore indigna Pilularum Compoſitio, annexaque ejus præparatio. Ambæ vix caſſa nuce dignæ, quas quilibet qui vel hirquis emiſſitiis illas inſpexerit, primo intuitu abſurditates utrobique deprehendet.

PHAR-

Digitized by Google

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ SEU DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS SEPTIMA.

EXTRACTORUM GENUINUM CONFICIENDI MODUM TRADENS.

DE Extractis in hac Claſſe ex profeſſo acturus, operæ pretium eſt, de illis univerſaliter nonnulla præmiſiſſe, è quibus tamen omnium Extractorum dextrè componendorum parandorumq́ ratio & modus facilè patebit.

Nomen quod attinet, Extracti in Medicina, ea res ſubtilis quæ ex craſſo & ſimplici aliquo corpore, ſive ex iisdem plurimis mixtis, beneficio cujusdam Menſtrui vel liquoris extrahentis prolecta eſt, meretur: in qua verò tota virtus vel eſſentia rei, ſive rerum extractarum reſideat, mortuo quaſi vel inefficaci corpore craſſo in reſiduo remanente.

Diſtinguitur Extractum ab Eſſentia, ſolê ferè conſiſtentiâ ſuâ craſsâ, quùm Eſſentiæ verè proprieq́ liquidæ ſint Extracta. Conſiſtentia vero Extracti propriè & medicè ſumpti, ſemper quidem craſſa, non tamen una eademq́ eſt: quandoq́ enim Mellis inſtar ſeu liquidi Electuarii eſſe convenit pro Potionibus; vel etiam Bolis conficiendis; aliquando magis craſſa inſtar maſſæ cujusdam, ut Pilulæ protinus ex illa efformari queant.

Sunt inventa & excogitata Extracta à Medicis, ut non ſolum in minori quantitate & pondere, quam res ipſæ è quibus elicitæ ſint, intra corpus ſumptæ, operentur; verùm etiam, ut propter ſubtilitatem & ſeparationem puri ab impuro benignius & ſine moleſtia vires ſuas operationesve exſerant, penitius penetrent, in liquoribus ſolubilia ſint, & ob id minus nauſeabunda, ac liquoribus ſoluta, haud uti pulveres atq́ res craſſæ fundum petant, tædiumve concilient aſſumenti. Menſtrua vel liquores quibus mediantibus Extracta proliciendæ, varia exiſtunt; quæ & ipſa pro diverſitate rerum extrahendarum variari debent, ut unicuique ſubjecto extrahendo, ſuæ naturæ congruum homogeneumvé Menſtruum vel liquor extrahens adaptetur, quo cum aptè atq́ debitè tum è Mineralibus, tùm Vegetabilibus inter ſe maximè diſcrepantibus & ipſis etiam Animalibus, Eſſentiæ, Virtutes aut quocunque nomine appellare libet, elici poſſint, relictis inutilibus ac viribus exhauſtis terreſtribus reliquiis. Et quidem pro Extractione Vegetabilium, cum quibus nobis præcipuè in hac Claſſe res eſt, apta dantur Menſtrua; Inprimis Spiritus Vini pro reſinoſis omnibus, ſpiritus ipſorummet Vegetabilium aliorum ardentes, Acetum deſtillatum & crudum, nec non aquæ etiam deſtillatæ ipſaq́ ſimplex aqua. E quibus jam pro cujusvis intentione eligi poſſunt, quæ maximè propoſito inſervire videbuntur, nec minus Menſtrua cuiq́ accommodata parari.

De cætero ſcitu ſummoperè neceſſarium eſt; Non omnes res ſive Vegetabilia, indiſcriminatim Extractionibus eſſe idonea, ut Extracta ex illis conſiſtentiâ craſſâ conficiantur; ſed ea ſaltem, quæ Spiritu Sulphureo, facilè in auras avolante non ſunt prædita, ſecus enim ſpirituoſiores & ſubtiliores eorundem partes in abſtractione ad debitam conſiſtentiam æthera peterent, relictis partibus craſſioribus, ſive Extracto potioribus deſtituto viribus.

Exemplum in hoc genere ſit nobis Lignum Aloës, odoriferum & reſinoſum ſubjectum, ex quo frequenter Extractum elicere ſtudent, ſed non admodum benè. Nam, quamvis Lignum Aloës ejusmodi ſubjectum ſit, cujus eſſentia reſinoſaq; ſubſtantia de facili cum Spiritu Vini eliciatur, nihilominus ſi illa extracta eſſentia ad ſpiſſitudinem Mellis (quæ nonniſi Reſina erit) abſtrahenda eſt, reverà potiores ſubtilioresq; ac magis odoriferæ earum partes, unà cum ſpiritu ſuo vel Menſtruo abſtrahente evolabunt, reſinâ poſt ſe relicta, fragranti ſuo odore potiori privata. Idem de aliis dicendum multò notioribus, utpote Cinamomo, Caryophillis Aniſo &c. è quibus & aliis ſimilibus Aromatibus & ſubjectis, etiam Celeberrimi aliàs Viri Extracta conficere præceperint, quod quàm indignum autem, ne dicam abſurdum conamen hoc ſit, vix eſt effatu poſſibile.

Quæ porrò de Gummatibus atq; aliis ſubjectis extrahendis, in ſpecie præmittenda forent, ea fusè, ac perſpicuè ſatis ni fallor, in Appendice noſtra ſuper Claſſem de Extractis pag. 16. 17. 18. nec non in Animadverſionibus noſtris ſuper Balſamum Aloës factis, præfati ſumus, & diſcuſſimus, adjectis legitimis quibusdam modis extrahendi, quodq; Menſtruum rebus Catharticis extrahendis aptiſſimum ſit, oſtenſo; ſententiis inſuper contrariis diſcuſſis, quorſum L. B. ablego, ad ſpeciales Extractorum compoſitiones præparationesq; progreſſurus. Non autem opus erit tantâ prolixitate, aut tot, & tàm diverſas Extractorum compoſitiones efformare, titulisq; peregrinis exornare; Hoc unicum monendum duxi, ut Extracta ſimplicia dextrè & legitimè conficiantur, videlicet de Agarico, Aſaro, Rhabarbaro, Gialappa Mechoacanna, Foliis Senæ, Helleboro, Colocynthide &c. E quorum competenti mixtura, ſi tantoperè compoſita expetantur, Cholagoga, Phlegmagoga, Melanagoga, Panchymagoga &c. ex tempore parari poſſunt.

EXTRACTUM AGARICI.

Quâ ratione Extractum hoc ritè parandum ſit, *Animadverſiones* noſtræ in præcedente *Pharmacopœia Auguſtana* luculenter docent, ubi etiam ratione ſui Menſtrui pulchra quædam, ſcituq; neceſſaria addita ſunt, quæ L. B. conſulat.

EXTRACTUM RAD. ASARI.

Quamvis Radix hæc reſinoſa non ſit, adeoq; cum quodam liquore vel menſtruo aquoſo, aut ſimplici etiam aqua extrahi poſſit, repetita ſaltem coctione, nihilominus cum Spiritus Vini eſſentiam rerum Catharticarũ ſubtilius eliciat, partibus craſſioribus relictis, & quia Aſarum primâ in aqua ebullitione ex Emetico in Diureticũ tranſit, non ita vero in Vino ac in aqua radix incocta miteſcit, ſuaſor ſum, ut hujus radicis Extractio cum Spiritu Vini peragatur, quæ ſimpliciter ſequenti modo inſtituenda.

℞. Rad. Aſari mundat. libram unam, Ex quibus groſſo modo contuſis ac vitro Alembico immiſſis, affuſa ſuffic. quantit. Spiritus Vini ſimplicis, repetitis vicibus (ſemper ad ſupereminentiam ſex vel octo digitorum transverſorum) extrahe eſſentiam, quousq; ſpiritus affuſus non amplius tingatur: Tincturæ ſeu eſſentiæ aut Extractiones omnes junctim filtratę in Alembico appoſito capitello, leniter ad libram unam circiter abſtrahantur: Reſiduus tandem liquor in vaſe duplici terreo, diplomate dicto, ad ſpiſſitudinem vel craſſitiem pultis ſeu Electuarii leniter tandem evaporet, cui pro aromatiſatione adde

Olei ſtillatitii Ligni Rhodii,
Nucis Moſchat. expreſſi an. drach. ſemis,
prius cum
Pulv. Sacchari albiſs. uncia una permiſtorum.

Fiatque Extractum.

Evacuat Pituitam, ut & flavam Bilem, conſecutione quadam ex capite ſuperfluas easq; viſcoſas allicit humiditates, quod ſi in paulo largiori quantitate vel doſi aſſumatur, per Vomitum viſcidos craſſosq; humores, Febrium cauſam exturbat; in minori autem quantitate uſurpatum, per inferiora tantum operatur. Doſis ſcrupulus ſemis, ad ſcrupulum unum & drachmam ſemis.

Digitized by Google

EXTRACTUM COLOCYNTHIDOS.

PRO hac violenti hujus Cathartici extractione hoc antea monendum, quòd, quamvis rarò Extractum hoc in uſum veniat Medicum intellige per ſe ſolum, nihilominus tamen non planè carebit uſu, præſertim ſi accuratè paratum, correctumquè fuerit, multis paraſangis Trochiſcos Alhandal antecellet, ut, qui è cruda prorſus Colocynthide confecti, haud exiguam naturæ vim, uberiori aliquanto doſi exhibiti, inferunt; quam ob rem ſuaderem, ut ex hoc Extracto demum Trochiſci conficerentur, addito corpore quodam congruo, quod & facilius & citius in effectum deduci poteſt, quam de cruda Colocynthide Trochiſcos confeciſſe: Nam tantâ cum difficultate in pulverem redigenda Colocynthis, (quod tamen neceſſarium eſt, ſi Trochiſcos ex illa conficere animus ſit) ut propemodum impoſſibile videatur, dum vim piſtilli omnem reſpuat, niſi Mucilagine Tragacanthi, vel Gummi Arabici permixta & denuò exſiccata fuerit. Sit itaque extracti hujus præparatio talis:

℞. Pulpæ Colocynthidos à ſeminibus liberatæ libram unam,

Coquatur in aq. ſimplici repetitis vicibus affuſa & colata usque dum omnis efficacia & virtus Cathartica extracta ſit, Colaturæ omnes leniter evaporent ad conſiſtentiam vel ſpiſſitudinem Mellis: Quod Extractum vel ita crudè aſſervandum, vel ex eo, addito pane triticeo, in dupla vel minore quantitate Trochiſci ſunt efformandi, qui aromatizandi, pro odore duntaxat grato conciliando, olei Nuciſtæ expreſſi particulâ. Si vero idipſum Extractum mitius in operando, & penetrantius eſſe velis, extrahatur hoc craſſum & ſimpliciter cum aqua ſimplici factum Extractum, denuò cum ſuffic. quantitate Vini Spiritus boni, & videbis magnam prioris Extracti partem, ab hac ſecunda extractione intactam relinqui, & in reſiduo manere, quâ craſſitie abjectâ, ſpiritus colatus leniter per Alembicum abſtrahendus, quoad Extractum juſtam conſiſtentiam fuerit nactum, quod aſſervandum.

In virtute haud dubiè crudæ Colocynthidi, vel ex ea confectis Trochiſcis præferendum, & præcipuè maſſis Pilularum acuendis Extractum hoc aptiſſimum erit. Doſis gr. v. vel vj.

Nota: Verùm & inſuper ſciendum, quod *Colocynthis*, licet res ſit ſicciſſima, in extractione tamen cum *Spiritu Vini* peracta, *Reſinam* quandam præbeat, uti *Galappa Mechoacanna &c.* Igitur ne & illam perditum eamus, & Spiritui Vini parcere quis nolit, poterit equidem ex illa *Colocynthide* Extractum cum Spiritu Vini ſolo conficere, ad normam Extracti Galappæ, quod legitimè etiam paratum ad uſus debitè accommodandum eſt.

EXTRACTUM HELLEBORI NIGRI.

RAdicis hujus Extractum dexterius conficiendum *Animadverſionibus* noſtris quidē inſeruimus, annexis ſimul notis nonnullis; Verùm ut luculentius pateat, non parcam operæ, quin præparationem ejus denuò hîc annectam.

℞. Radic. Hellebori nigri mundatar. libras duas,

Conquaſſatæ coquantur cum ſ. q. aquæ ſimplicis, repetitis vicibus affuſæ & colatæ (verùm in terreo, aut etiam ferreo, non autem cupreo, vaſe) usque dum vires omnes ſint evocatæ: Colaturæ omnes pòſt leniter in terreo vaſe evaporent ad Mellis vel Electuarii ſpiſſitudinem: Quo facto, ut præſtantius & ſubtilius efficiatur, illud de novo cum ſ. q. Spiritus Vini boni extrahatur, quousq; Spiritus Vini affuſus colore rubeo tingatur; proinde repetita etiam ſpiritus affuſione opus eſt; videbis enim magnam prioris Extracti partem fœculentam à Spiritu Vini intactam relinqui; quâ ergo abjectâ, ſpiritus tincti omnes in B. M. abſtrahendo redigantur ad conſiſtentiam Extracti juſtæ conſiſtentiæ.

Nota: Accurata autem opus eſt luſtratione atque inſpectione in coemptione Radicum Hellebori nigri, ne Aconitum, germanicè Wolffswurtz/ quod ſummū eſt deleterium, pro Hellebori radice, (cum hæ duæ radices quoad externam formam ſi folia ſint detracta, à ſe invicem vix dignoſci queant,) emendo apprehendas, quod jam binis vicibus contigiſſe memini.

Deinde ulteriùs notandum, quòd prædictum Extractum modo oſtenſo dextrè paratum, mitiſſimum & haud violentum ſit pharmacum, nec multum purgando per Inferiora, minus per ſuperiora operetur; Idcircò hanc apprehendi ſententiam, quod, cum radices hæ in coctione, aquâ affuſa, vel potius in deſtillatione, aquam præbeant, acrimoniâ manifeſtâ imbutam (cujus uſus quidem me adhuc latet) illam fortè vim potiorem Vomitoriam & purgantem, forti cocturâ aut deſtillatione ſecum rapuiſſe, quæ in ſpiritu quodam volatili ſalino atque acri conſiſtere debet, eò quod ſalis fixi exiguam Helleborus præbeat particulam, ſi, uti alia ferè omnia Vegetabilia, per ignem in Cineres redigatur. Nec tamen negandum prius cum aquâ ſimplici, ſimplici coctura paratum Extractum multò potentius & violentius operari, ſed & craſſius illo cum Spiritu Vini denuò parato Extractô exiſtere.

Et quæ ſuperius in ſæpius citatis n. *Animadverſionibus* de Radicum harũ eſſentia monuimus, ea curioſa mente & diligenter penſitentur. Inſuper & hoc eſt ſcitu neceſſarium, differentiam quandam inter has radices eſſe ratione loci, ubi effoſſæ ſunt, & illam quidem quoad Vires Catharticas; nam illæ quæ ex Styria apportantur, virtutibus ſuis reliquas antecellunt.

Cæterum inter Vegetabilia Melampodiũ præ aliis mirâ trahendi vi præditũ eſt, de quo Sala: at hoc Extractum Hellebori nigri præſertim cum Spiritu Vini Tartariſato, per ſalem Tartari eſſentificatum, præparatum, laudatur in iis Dementiæ & Melancholiæ Hypochondriacæ ſpeciebus, quæ non ſimpliciter ab internæ Imaginationis thimoſi inceperunt, ſed vel à ſordibus Hypochondriacis ortum ducunt, vel humoribus corporis transmutatione erroneâ vitia imprimunt; unde Amentiæ Hypochondriacæ exonerato Liene & Febres Chronicæ ſuperantur & miteſcunt.

EXTRACTUM CASTOREI.

℞. Caſtorei ab omnibus Membranis pinguedineque ſeparati, non vetuſti, uncias quatuor vel q. pl.

Cui ſubtiliſſimè inciſo & Cucurbitæ vitreæ immiſſo ſuperaffunde

Spiritus Ceraſorum ardentis uncias duas,

Factâ maceratione unius diei, abſtrahatur fortiter deſtillando, per M. B. totus ſpiritus affuſus, ad ſiccitatem Caſtorei: Spiritus abſtractus ſtudioſè aſſervetur. E reſiduo in Alembico Caſtoreo, affusâ ſ. q. Spiritus Vini, repetitis vicibus, extrahatur eſſentia, quousque ſpiritus affuſus colore inficiatur; tandem ſpiritus tincti omnes filtrati in Alembico vitreo leni balnei calore abſtrahantur ad conſiſtentiam ferè Syrupi vel liquidiorem, reſiduum ex cucurbita effuſum in fictile ſeu potius in vitream patinam aquæ diplomatis debitè immerſam; adhuc evaporet ulterius, ad ſatis denſam Extracti conſiſtentiam & ſpiſſitudinem, cui demum jungatur & reſtituatur deſtillatus ab eo ſpiritus ſuprâ aſſervatus, additâque

Eſſentiæ Arantiorum ſaccharinæ ex recent. Cortic. paratæ uncia ſemis,

Fiat Extractum juſtæ conſiſtentiæ,

Ad Affectus Cerebri, Apoplexiam, Epilepſiam, Lethargum nec non ad Variolas expellendas, aliaque Exanthemata protrudenda, proficuum: Utrum vero in Affectibus etiam Uterinis ſalubre eſſe poſſit, cuilibet opinionem ſuam liberam relinquimus; Mihi quidem res ob rationes paulo ante apud Pilulas de Cynogloſſo allatas, ſuſpecta videtur. Doſis erunt paucula grana.

EXTRACTUM CROCI.

Ad eundem plane modum præcedentis Extracti de Caſtoreo etiam hoc legitimè parari poteſt: Quamvis etiã cum Aqua aliqua Cordiali Extractio, tanquam è re non reſinoſa, quæque in quemlibet liquorem aquoſam ſuam liberè deponit Eſſentiam atque Tincturam, facili negotio perfici poſſit. *Eſt Cordiale Medicamentum, mitigativum, affectibus quoq; Cerebri, Uterinis, item Epilepticis atq; Hyſtericis proficuum. Lætitiam excitat, Cordiq; robur confert. Doſis aliquot grana in vehiculo convenienti ſunto.*

EXTRACTUM ANTIFEBRILE.

℞. Corticis Chinæ Chinæ paucis ab hinc annis ex India Orientali ad nos translatæ uncias duas,

Rad.

Rad. Calami Aromatici unciam unam,
Gentianæ,
Flor. Centaurii minoris an. uncias duas,

Ex inciſis & craſſiuſculè contuſis, eliciatur cum ſuff. quant. Spiritus Vini repetitis vicibus affuſi, virtus tota, quousque Spiritus Vini colore rubro inficiatur: Spiritus tincti omnes filtrati in Alembico vitreo per M. B. ad Extracti ſpiſſioris conſiſtentiam deſtillando leniter abſtrahantur. Servetur Extractum reſiduum ad uſum: *quod præſentaneum eſt remedium in Febribus Tertianis & Quartanis, cum Intermittentibus tùm Continuis, inſtante Paroxyſmo, vel hora una aut altera antea exhibitum. Doſis ſcrupulus unus aut drachma ſemis, ſive in forma Pilularum, ſive in liquore appropriato ſolutum.*

Nota: Ex ſolâ coctione Chinæ Chinæ (quæ Romæ & Venetiis venalis proſtat) Extractum ſimpliciter confectum, easdem obtinet virtutes, *Paroxyſmos, fermentumque febrile extinguendi, & diſſipandi, quô certè præſentius Remedium aut Febrifugum hucusque non ſit inventum, vel rarò vel nunquam fallens Medicum aut ægrum modò debito tempore, opportunè ac præmiſſis præmittendis exhibeatur.*

EXTRACTUM HYDRAGOGUM.

℞. Radic. Aſari,
Ebuli ana uncias tres,
Calami Aromatici,
Enulæ ana unciam unam,
Gialappæ,
Mechoacannæ,
Vincetoxici ana uncias quatuor,
Rhabarb. optimi unciam unam ſemis,
Herbar. Soldanellæ,
Gratiolæ,
Scolopendr. an. uncias duas,
Agrimon. uncias duas ſemis,
Semin. Apii,
Bardanæ majoris,
Naſturtii,
Ebuli,
Urticæ,
Thlaſpios noſtr. ana unciam unam,

Inciſa & contuſa immittantur Cucurbitæ Vitreæ, ac cum ſ. q. Spiritus Vini, repetitis vicibus affuſi, extrahantur virtutes omnes, quousque nimirum Spiritus Vini tingatur; Extractiones omnes in Alembico Vitreo ad libram unam circiter abſtrahantur; Reſina, quæ reſiduo liquori innatabit ſtudiosè ſeparetur, exſiccetur q; leniter, &, ut ſæpius monui, vel Amygdal. dulc. benè ſubacta, & in pulverem converſa, vel Spiritu Vini recenti rectificatiſſimo denuò ſoluta; ultimò tandem Extracto jam ſufficienter & ad conſiſtentiam debitam abſtracto admiſceatur.

Porrò

℞. Succor. depurat. Rad. Bryoniæ,
Iridis noſtr. an. unc. dec.
Hepat. nobilis,
Matriſylv.
Mercurial. ana unc. octo,

Ac cum ſuperiori jam Extracto liquido, à quo innatans ſua reſina ſeparata eſt, in leni calore, vel ſupra lenem ignem in vaſe duplici, ad competentem Extracti conſiſtentiam unita evaporent, cui Extracto ultimò jungantur,

Superior ſeparata & aſſervata Reſina, Amygdalis probè ſubacta, vel Spiritus Vini particulâ denuò ſoluta,
item
Magiſterii ſeu Reſinæ Scammoneæ Amygdalis pariter probè ſubacti drachmæ duæ,
Extracti Gummi Guttæ uncia ſemis,

Et uſui reponatur. *Hydropicis proficuum. Doſis drachma ſemis ad drachmam unam in vehiculo convenienti.*

EXTRACTUM MECHOACÆ.

Harum Radicum reſinoſarum extractiones in *Appendice noſtra ad Animadverſiones* in *Pharmacop. Auguſt. pag. 18. & 19.* non obſcurè indigitatæ, nec non earum Magiſteria dextrè conficienda, in *Animadverſionibus* iisdem pag. 448. expoſita reperies. Verumenimverò, ne quidquam mancum opuſculo videatur, ſequentes ſuperpondii loco addo præparationes.

℞. Radic. Mechoacæ albæ
vel
Rad. Gialapp. libram unam,

Quamcunque harum volueris: ex his inciſis & contuſis, nec non cucurbitæ vitreæ immiſſis, extrahatur cum ſufficiente quantitate *Spiritus Vini rectificati*, repetitis vicibus affuſi, & depleti, tota earum eſſentia, virtus ac reſinoſa ſubſtantia, usq; dum *Spiritus* non amplius colore imbuatur; *Spiritus tincti omnes* prius filtrati per Alembicum deſtillando leniter abſtrahantur, ad pauci liquoris remanentiam (libræ unius circiter) *reſiduo in Alembico liquori* aliquot unciæ *Aquæ Roſarum* affundantur, pro exactiori *reſinæ* præcipitatione, relicto à deſtillatione liquori innatantis, quam deinceps à liquore reſtante exactè ſeparatum, & *Aqua Roſarum fragrante* ſæpius lotam, in ſcutellâ leniter retrò fornacem, vel in cineribus; & quidem ſi ex *Galappa* fuerit, totaliter exſicca, ut in pulverem queat redigi, & *Gialappæ Magiſterii ſeu Reſinæ* nomen mereatur. Sin verò à *Mechoacanna* extracta fuerit *Reſina*, eandem non ad ſiccitatem totaliter, ſed ad ſolidam ſatis, nec tamen planè *ſiccam Reſinam*, mediante leni calore ſimiliter redige, idque in ſcutellâ pariter vitreâ vel terreâ. Jam verò *reſiduum liquorem ſeu liquidum Extractum*, à quo *Reſina* ſeparata fuit, in diplomate, vaſe nimirum duplicato, ad conſiſtentiam Extracti ſpiſſiorem, ſive Electuarii, evaporare ſine, cui Extracto ſpiſſo dum adhuc calet, uniatur jam legitimè *ſua reſina ſuperius ab eo ſeparata & exſiccata*, ut ſolubile Extractum ex ambobus efficiatur. Sed cum hæ Radices, ſcil. *Galappæ & Mechoacæ*, copioſam in extractione præbeant *Reſinam*, pauxillum verò Extracti in aqua ſolubilis (prout hîc loci Extractum accipimus) idcircò ambæ totaliter, quemadmodum extractæ ſunt, uniri verè nequeunt, ita ut in quolibet liquore poſtea ſint ſolubilia, & veri Extracti nomen mereri poſſint; Neceſſum igitur eſt, ut unio ſive mixtura horum duorum, abſtracti videlicet Extracti & Reſinæ, competenti quantitate ac pondere hujus atque alterius inſtituatur. Verbigratia ſint

Extracti abſtracti unciæ quatuor,
vel Gialapp. vel Mechoacæ,

admiſceantur vel aduniantur his quatuor unciis,

Reſinæ vel Gialapp. vel
Mechoacæ unciæ duæ,

ſequenti modo: nimirum,

Pro Extracto *Gialappæ*, ejus *Reſinam* totaliter exſiccatam, & in pulverem redactam ſubtilem, pondere ſupradicto, prius cum

Amygdal. dulc. decort. unciâ unâ vel unâ ſemis,

probè ſubactam, Extracto, jam tùm ad juſtam conſiſtentiam abſtracto, ſtudioſè commiſce, addita nec non

Eſſentiæ Arantiorum ſaccharinæ è recent.
Cortic parat. uncia una,

Fiat Extractum Gialappæ.

Pro Extracto verò Mechoacæ albæ hunc ſequere modum videlicet.

Reſinæ Mechoacæ aliqualiter & quantum fieri poteſt ſiccatæ unciæ duæ,

ſolvantur denuò in

Spiritus Vini rectificatiſſimi, ut ſine omni phlegmate aquoſo ſit, unciis tribus vel quatuor,

ac tandem

Extracti ad ſatis craſſam ſpiſſitudinem abſtracti unciis quatuor,

commiſce.

Fiatque Extractum Mechoacæ albæ,

De *Spiritu* nonnihil leni calore exhalando, cum promptè leni caloris pulſu æthera petat, ut juſta Extracti conſiſtentia emergat, addatur ultimò

Eſſent. Arantiorum ſaccharinæ ex recent.
Cort. uncia una.

Hæc dextrè deſcripta Extracta ferè unius ejusdemque ſunt virtutis, quamvis *Gialappæ Extractum* quodammodo efficacius ſit altero: *ambo evacuant aquoſas ac ſuperfluas totius corporis humiditates, unà cum flava bile. In Cachexia, Hydrope Aſcite & Anaſarca aliisque Morbis, in quibus purgatione opus, feliciter adhibentur, à ſcrupulo ſemis, ſcrupulo uno, & drachma ſemis, priùs quidem Syrupis ſolvenda, tandem etiam liquoribus permiſcenda.*

Digitized by Google

EXTRACTUM RHABARBARI, ET EXTRACTUM FOLIORUM SENÆ.

HÆc Extracta ut debitè conficiantur, præcedentes modi ſimplicium Extractorum obſervandi & imitandi ſunt: Et cum *Rhabarbarum* Radix ſit, cujus eſſentia cum aqua aliqua ſimpliciter deſtillata elici quoque poſſit, poterit illa, ſi *Spiritus Vini* ſuſpectus, & nimis calidum exinde futurum Extractum quiſpiam præſumeret, cum *Aqua Cichorii vel Endiviæ* extrahi, & uſui ſuo accommodari.

Par ratio eſt & idem modus in extractione *Foliorum Senæ* obſervandus: hoc tamen certò certius quod extractiones cum *Spiritu Vini* peractæ, multò ſubtiliores & penetrantiores ſint, quam illæ quæ cum aquis peraguntur. Exemplo nobis ſint præmiſſa *Hellebori atque Aſari Extracta:* quarum *Radicum Eſſentiæ & Tincturæ* etſi primum cum *Aq. ſimplici* prolectæ & evocatæ ſint coquendo, poſteà tamen cum *Spiritu Vini* inſtitutâ repetitâque extractione, apparet craſſities prioris fœculenti extracti *cum Aqua* facti: Sic, ſi mihi res tota committeretur, hæc duo Extracta duplici modo parata in Pharmacopoliis proſtare præciperem, *cum Aqua* ſcilicet ſimpliciter parata, & *cum Spiritu Vini*; quorum illa nonnihil efficaciora, hæc verò blandiora in operationibus futura.

Et ſi Pharmacopœi, laboribus, tempori, ut & *Spiritui Vini* parcere vellent, cujus non exigua copia deſideratur, præſertim *ad Folia Senæ* extrahenda, præſtaret modum imitari in extractione *Radicum Hellebori nigri* edoctum, ita faciliori negotio, minorevé pretio hæc ipſa Extracta conficerent. Quorum uſus & doſes patent: ſuperfluũ igitur eſſet multa de his addere.

EXTRACTUM PANCHYMAGOGUM, SEU MAGISTRALE, AD POTIONES.

℞. Rhabarbari optimi uncias duas,
Radic. Gialappæ uncias tres,
Hermodactylorum,
Hellebori nigri,
Turbith albi Gum. an. unc. duas,
Fol. Senæ elect. ſine ſtipitibus uncias tres,
Sem. Ebuli, unciam unam ſemis,

Inciſa & contuſa extrahantur cum *Spiritu Vini*, repetitis vicibus affuſo, quousq; tota vis Cathartica extracta ſit; Extractiones autem filtratæ omnes in Cucurbita vitrea per B. M. abſtrahantur ad remanentiam libræ unius circiter, poſtea à liquore ſive extracto liquido *innatans reſina* ſeparetur; quo facto, liquor dictus leniter in diplomate ad conſiſtentiam Extracti debitam, evaporet, cui demum admiſceatur *Reſina ab ipſo ſeparata,* prius *rectificatiſſimi Vini Spiritus ſ. q.* ſoluta, fiatque Extractum debitæ conſiſtentiæ.

Eſt univerſale purgans, omnes humores excrementitios educens; ideoq;, ubicunque purgatione opus, Extractum hoc loco plurimorum aliorum ſervire poteſt. Doſis ſcrupulus unus ad drachmam ſemis vel ſcrupulos duos.

EXTRACTUM PANCHYMAGOGUM SEU MAGISTRALE PRO PILULIS.

℞. Rhabarbari optimi unciam unam,
Agarici albi uncias duas,
Gialappæ uncias tres,
Turbith gummoſi uncias duas,
Colocynthid. unciam unam ſemis,
Hellebori nigri uncias duas,
Fol. Senæ electæ uncias quatuor,
Sem. Ebuli,
Scammonii electi ana unciam unam,

Inciſa & contuſa extrahantur cum *ſ. q. Spiritus Vini*, quousque tota vis Cathartica ſit extracta. Colaturæ & extractiones omnes in M. B. ad reman. libræ unius circiter abſtrahantur, à quo reſiduo liquore *innatans Reſina* ſeparetur, & interim aſſervetur; Liquor verò ſive Extractum liquidum fundatur ſuper

Aloës Roſatæ uncias ſex,

Et in calore leni ſimul exſiccentur, admiſcendo ultimò *Reſinam ſeparatam, & recentis Spiritus Vini rectificati ſ. q.* ſolutam: atque ita fiat Extractum ſatis ſpiſſum, in forma Maſſæ Pilularum.

Hoc Extractum ob ſaporis amaritudinem ut plurimum Pilulis deſtinandum: Purgat cæterum

Digitized by Google

terum omnes humores excrementitios, in univerſum ex corpore. Ad univerſalem igitur Purgationem, ſi hâc nimirum opus, conferet hoc Extractum; Cujus doſis ſcrupulus ſemis ad ſcrupulum unum eſſe poterit.

EXTRACTUM MAGISTRALE LENITIVUM.

℞. Rhabarbari electi uncias tres,
Rhapontici veri uncias duas,
Myrobalan. Chebulorum
Citrinorum ana drach. ſex.
Flor. Roſar. rubrar.
Santali rubri ana unciam ſemis,
Radic. Acetoſæ,
Cichorii ſylveſtr. an. drachm. ſex,
Cortic. Arantiorum recent. unciam unam,

Ex inciſis & contuſis fiat cum ſ. q. Spiritus Vini, repetitis vicibus affuſi, colati, filtrati, & ejusdem denuò leni in balnei abſtractione, Extractum juſtæ conſiſtentiæ.

Mitiſſimum eſt Laxativum in plurimis Affectibus Hepatis, Lienis & Meſenterii, fluxu Alvi diuturno ac cruento, ſalutariter exhibendum à drachma una, ad unam ſemis.

EXTRACTUM ANTEPILEPTICUM.

℞. Radic. Pœoniæ debito temp. coll.
Doronici veri ana uncias duas,
Zedoariæ unciam unam,
Ligni Viſci Quercini, unciam unam ſemis,
Aloës ponderoſi,
Rhodii,
Santali citrini an. unciá unam.
Croci Auſtriaci unciam ſemis,
Flor. Paralyſeos,
Pœoniæ,
Tiliæ an. drachmas ſex,
Sem. Pœoniæ, unciam unam,
Bardanæ major. unciam ſemis,
Citri drachmas ſex,
Succini albi unciam unam,
Cortic. Arantiorum extim.
Raſuræ Ungulæ alcis ana unciá ſemis,
Cranii Humani unc. unam,

Inciſa craſſiuſculè & contuſa immittantur Cucurbitæ vitreæ, ſuper quæ fundatur *Spiritus Vini rectificati libra ſemis*, ut ſpecies parum ſaltem humectentur: Factâ autem maceratione per diem unum atque alterum, abſtrahantur deſtillando in balneo *unciæ tres circiter, ſpiritus fragrantis*: quo interim curioſè aſſervato in vitro ſatis clauſo, fiat *ſpecierum reſiduarum cum ſ. q. Spiritus vini rectificati* extractio & quidem repetitis vicibus, ad virtutum earum plenariam extractionem; *Colaturæ ſeu ſpiritus omnes tincti & filtrati* in M. B. abſtrahátur, ad remanẽtiam circiter libræ unius, vel unciarum decem. Hic liquor cui pauxillum *Reſinæ* inhærebit, coletur per linteum. *Reſina in colatorio reſidua* leni calore nonnihil exſiccetur, quâ interim ſervatâ, *liquor colatus* in diplomate ſeu vaſe duplicato ad conſiſtentiam ſpiſſam Extracti evaporet, cui Extracto tandem jungatur *ſua Reſina*, cum *ſuperiori primitus deſtillato & aſſervato ſpiritu* ſoluta, additisque porrò ſubſequentibus, utpote

Ol. Nuc. Moſchat expreſſi drachma ſemis,
Stillat. Cinamomi,
Ligni Rhodii ana ſcrupulo uno,
Lavendulæ,
Coriandri,
Succini ana ſcrupulo ſemis,
prius cum
Pulv. Sacchari albiſſimi uncia una ſemis, in Elæoſaccharum converſorum.
Item
Magiſt. ſolub. Matris perlarum cum Spiritu n. Veneris parat. drachm. tribus,
Magiſter. ſolub. Carpion. lapid. ſublunar. itidem cum Spir. Veneris parat. drachmis duabus,

Fiat Extractum juſtæ conſiſtentiæ. *Præſtans eſt in Affectibus Cerebri remedium; ut ſunt Apoplexia, Epilepſia; item in Morbis Uterinis & Hyſtericis, Vertigine, maximè ſi hi ſint complicati Morbi, fructuoſè uſurpabitur; à ſcrupulo uno ad drachmam ſemis. Caſtoreum ab hoc Extracto ſtudioſè abeſſe volui, ne forte fœmineo ſexui intra corpus ſumptum plus*

plus obſit quam proſit, quemadmodum in Pilulis de Cynogloſſo monui: Cui tamen libuerit, Caſtorei Extractum huic jungere, ejus intentioni facilè indulgeo, eo ipſo enim nomine iſtud ſeparatim juxta leges Artis conficere docui, ut per ſe in Pharmacopoliis proſtet, & in promptu ſit.

EXTRACTUM ANTIPESTILENTIALE.

℞. Rad. Zedoariæ,
Contrajervæ ana uncias duas,
Angelicæ,
Imperatoriæ,
Succiſæ, ana uncias duas ſemis,
Herb. Scordii noſtrat. uncias tres,
Rutæ hortenſis uncias duas,
Baccar. Juniper. uncias duas ſemis,
Cortic. Arantior. recent. unciam unam,
Citri recent. extim. uncias duas,
Croci optimi drachmas ſex,
Sem. Citri unciam unam,
Aquilegiæ,
Napi ana drachm. ſex,
Myrrhæ rubræ electæ uncias duas,
Succini albi unciam unam ſemis,

Inciſa & contuſa immittantur Cucurbitæ Vitreæ, quibus ſuperaffundantur
Spiritus Vini rectificati unciæ ſex, vel octo,

ut ſaltem nonnihil ſpecies humectentur: Factâ maceratione unius diei, abſtrahantur in M. B. unciæ tres circiter *ſpiritus affuſi*, quo interim aſſervato, *ſpecies prænominatæ* cum ſ. q. *Spiritus Vini* extrahantur, & quidem repetitis affuſionibus & decantationibus ad totalem virtutum prolectionem. Colaturæ poſtea omnes filtratæ deſtillando in M. B. abſtrahantur, ad libram unam circiter: *Qui liquor*, cui nonnihil *Reſinæ* inhærebit, coletur per linteum, & in diplomate vel vaſe duplicato ad Extracti ſpiſſitudinem evaporet, huic tandem *ſuperior ſeparata Reſina*, parumper prius in vitro largo exſiccata & denuò *cum ſuperiori primitus abſtracto ſpiritu à ſpeciebus* ſoluta, adjungatur & probè commiſceatur, ſuperadditis quoque ſequentibus: utpote

Ol. Stillat. Rutæ,
Baccar. Juniperi ana drachma ſemis,
Cinamomi,
Citri ex recent. Cort. an. ſcrupulo uno,
Nuc. Moſchat. expr. drachm. una,
prius cum
Pulv. Sacchari Citrati unciis duabus permiſtor.

Fiatq; Extractum juſtæ conſiſtentiæ.

Præſtans in Peſte & Febribus malignis, ad ſudores proliciendos, malignitatemq; ſuperandam; Cor roborat, ac à vaporibus malignis præſervat; Doſis ſcrupul. ad drachmam ſemis.

EXTRACTUM ANTIPESTILENTIALE ALIUD.

℞. Rad. Angelicæ,
Contrajervæ,
Enulæ Campanæ,
Imperatoriæ,
Leviſtici,
Morſus diaboli,
Scorzoneræ,
Zedoariæ ana uncias duas,
Herb. Scordii noſtrat.
Rutæ hort. ana recent. uncias tres,
Flor. Calendulæ,
Croci. Auſtriaci an. unciam unam,
Cortic. Citri recent. extim. unc. duas,
Baccar. Juniperi uncias tres,
Herbæ Paridis, unciam unam,
Semin. Citri,
Rutæ, ana unciam ſemis,
Myrrhæ rubræ unciam unam ſemis,

Inciſa & contuſa craſſiuſculè ac Cucurbitæ Vitreæ immiſſa, extrahantur *cum ſ. q. Spiritus Vini*, repetitis vicibus affuſi, quouſque omnes virtutes evocatæ ſint, *nec Spiritus Vini* Tincturam amplius eliciat: Extractiones omnes filtratæ per Alembicum, ad Extracti conſiſtentiam deſtillando abſtrahantur: cui adde

Olei ſtillat. Rutæ hortens.
Succini an. drachm. unam,
prius cum
Sacchari Citrati unciis duabus permixtor.

Fiatq; Extractum, uſui aſſervandum.

Nota: *Reſinoſa ſubſtantia* uti in aliis ſuperioribus Extractis, ſtudioſè ſeparanda, nonnihil exſiccanda, *cum particula Spiritus Vini* primitus abſtracti, denuò ſolvenda, & jam ſpiſſo Extracto dextrè unienda eſt.

Uſus & doſis cum ſuperiori coincidit, exindeq; patet.

LAUDANUM OPIATUM.

℞. Extracti Opii priùs correcti per exhalationem ſui Narcotici Sulphuris unciam unam,
Extracti Croci drachmas ſex,
Sulphuris Vitrioli Narcotici rubicundi per præcipitationem, edulcorationem & calcinationem dextrè parati unciam unam,
Pulv. Succini albi præpar.
Ligni Aloës ponder. an. drach. ſex,
Sem. Citri excortic. drach. duas,
Magiſt. ſolub. Perlarum Orientalium,
Matris Perlarum,
Coralliorum rubrorum,
ana drachm. tres,
Ol. Nuc. Moſchat. expreſſi drachmam unam ſemis,
Stillatit. Cinamomi,
Ligni Rhodii an. ſcrup. unũ,
prius cum
Eſſentia Citri Sacchar. n. unciâ una permixtor.

Miſceantur & cum modico Mellis Anthoſati redigantur in maſſam bonæ conſiſtentiæ; Cui, ſi placuerit, Ambra & Moſchus admiſceri poſſunt.

Eſt ſingulare Remediorum Genus in mitigandis doloribus acutiſſimis totius corporis Microcoſmici: Cor roborat, Cerebrum confortat, & ſudorem promovet. Doſis ſcrupulus ſemis in forma Pilularum vel cum liquore quodam ſolutum.

Nota: Hyoſciamus tanquam violentiſſimum Narcoticum mihi ſemper fuit ſuſpectus, ob peſſimos, quos in uſu ejus animadverti effectus; quâ de re Laudanum hoc, Hyoſciamo carere conſultũ eſſe duxi.

LAUDANUM CÆSAREUM SINE OPIO.

℞. Auri ſclopetici ritè per præcipitationem parati, vel ejus loco
Croci noſtri Solis uncia ſemis,
Cui Curcurbitæ parvæ immiſſo ſuperaffundatur,
Tincturæ n. Antimonii in *Appendice* n. ad *Animadverſiones pag. 60.* edoctæ uncia una,

Fiat Digeſtio aliquot dierum ſpatio in cineribus, ac tandem fixatio humiditate appoſito capitello parvo leniter prius abſtracta: reſiduo pulveri porrò tantundem
Tincturæ Antimonii
ſuperaffundatur & uti antea in cineribus digerendo, & tandem humiditatem leniter abſtrahendo, nonnihil figatur.

Huic Auro eſſentificato
inſtilla
Olei Cinamomi optimi & non adulterati drachmas duas.

Diù multumque in mortario vitreo ſubigendo & terendo, anteq. reliqua adjiciantur & immiſceantur ingredientia, utpote
Extracti Ligni Aloës ſeu Reſinæ ejus juxta n. deſcript. parati uncia ſemis,
prius cum
Sem. Citri excortic. drachmis tribus,
probè ſubacti,
Extracti Croci Auſtriaci drachmæ duæ,
Ambræ gryſeæ opt. drachma una ſemis, vel duæ,
prius cum
Sem. Citri etjam excort. drachm. ſemis,
probè ſubactæ
Moſch. opt. Oriental. drachm. ſemis
cum ſuff. q.
Aquæ Flor. Arantiorum ad pultis formam ſoluti &
Eſſentiæ Citri Sacchar. n. uncia una, permiſtorum,
Ol. Nucis Moſchat. expreſſi, drachm. una ſemis,
cum
Eſſentia Arantiorũ Sacch. n. drach. ſex, etiam permiſti.
Magiſt. ſolub. n. Perlarum Oriental.
Coralliorum ana drachm. tres,
Mellis noſtr. Citrati quant. ſuffic. pro Maſſa efformanda.

Fiatq;

Digitized by Google

Fiatque Laudanum non ſatis laudandum : nec diffido, quin omnes qui arte componendi ac præparandi Medicamenta imbuti, ſuum huic Medicamento ſint contributuri calculum. *In omnibus Infirmitatibus Cordis & Cerebri, ubi confortationis neceſſitas id poſtulat longè ſaluberrimum.*

Nota : Si quis particulam Laudani hujus opiatam reddere voluerit, addito nempè *Opii Extracto* pondere proportionevè competente, illi liberum erit. Ego quidem *ſine Opio* iſtud proſtare conſultius eſſe duxi, ut & in iis, utplurimum ſoporiferis Affectibus, quibus *Opium* inimicum, & adhiberi, uſuique eſſe poſſit. Similem ferè huic Laudano noſtro Medicinam Regiam in *Appendice* ad *Pharmacopæiam Regiam* priorem appoſui, quæ, licet non multum diſcrepet ab hoc præmiſſo Laudano Cæſareo, nihilo tamen minus, ne legitima ejus eaq; pulcherrima deſcriptio unà cum illa *Appendice*, quæ majori ſui parte huic *Pharmacopœiæ Regiæ* locupletatæ inſerta eſt, peſſum eat & pereat, hîc loci denuò adſcribere haud piguit.

ESSENTIA OPII LIQUIDA ANODYNA.

℞. Opii Thebaici opt. unciam unam,

Quod teſſelatim conſciſſum ſolvatur in calore leni

Aquæ Cinamom. cum Vino ſtillat. librâ unâ ſemis,

Solutio filtretur per Chartam, & cum

Salis Tartari albi unciâ unâ,

pedetentim injectâ præcipitetur, ac die unâ vel alterâ poſt digerantur, & porrò filtrentur, Eſſentiæ filtratæ denuò adde

Salis Armen. cum Chalybe ſublimati drachmas duas ſemis,

Extracti Croci opt. drachmam ſemis,

Eſſentiæ liquid. Cortic. Arantiorum, Citri ana unciam ſemis,

Digerantur in vitro benè clauſo leniſſimo calore, per triduum, filtretur denuò eſſentia, & uſui ſervetur.

Hanc Opii Eſſentiam Anodynam & Antifebrilem inter ſecretiora habui. Nullam enim reperies exactiorem hucusque Opii præparationem, aut correctionem, quâ narcoſis Opii violenta & maligna verè temperetur, ut exinde benignum & celebre evadat medicamen, plurimis morbis ſecurè opponendum, quod occaſione præmiſſorũ Laudanorum heîc pro Coronide hujus Claſſis, Tibi L. B. ſincerè communicare volui, quo fruere, & ad ſanitatem proximi Tui adhibe, cum ſummâ tamen ſemper prudentiâ, quemadmodum expertum decet Medicum, omni temeritate liberum.

Præſtat in Febribus Tertianis & Quartanis horâ una vel altera ante Paroxyſmum propinanda : Item in Epilepſia tùm Infantium tùm adultorum, doloribus Colicis, Dyſenteria & fluxibus alvi immoderatis, cum emolumento exhibetur, à drachma una ad drachmas duas & tres, in vehiculis convenientibus

Cæterum, plura addere huic Claſſi Extracta ſuperfluum exiſtimavi: Accepiſti enim L. B. hîc profectò ea, quibus ni fallor abundè Tibi ſatisfactum ipſemet confiteberis : ſi tamen ex ſimplicium ordine adhuc neceſſaria quædam putes, eorum præparationes ex præmiſſis facillimum erit colligere, quam ob rem huic quoque Septimæ Claſſi manum imponens ultimam, ad ipſam octavam cum Deo progredior.

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ

SEU

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS OCTAVA.

DECOCTORUM STRUCTURAM EXPONENS.

DEcocta in Pharmacopoliis, & Praxi Medica in frequenti ſunt uſu: eô autem nomine in hac Claſſe varia occurrunt: Et primò quidem ſpecies diverſæ groſſo modo inciſæ Decocta appellantur, ex Radicibus, Herbis, Floribus, Fructibus &c. quæ ſpecies jam tum paratæ ad Decoctiones futuras in promtu proſtare ſolent, è quibus ex tempore illæ parari queant. Deinde Decocta propriè, ex præfatis ſpeciebus, cum Aqua, Vino, Sero Lactis &c. jam tum parata: Item Apozemata, Infuſiones, Vina Medicata, Clareta & ſimila ſub hoc titulo comprehenduntur, quæ ſola vel per ſe, uſui Medico inſerviunt, vel ſaltem vehiculi loco ad pharmaca alia dextrè diſſolvenda & propinanda adſunt. Quòd autem locum in Medicina & Officinis Pharmaceuticis invenerint, id ideò factum eſt, ut virtutes & ipſæ quaſi Eſſentiæ è rebus crudis atq; craſſis per Menſtrua extrahentia, ſive Aqua ſimplex, aut deſtillata, ſive Vinum, ſive Serum Lactis ſit, vel aliqui aliis Liquores, eliciantur & evocentur, ne cruda planè infirmis infundantur ſimplicia, in largâ inſuper doſi, ingrata, ac tarda prorſus in Operationibus ſuis Ventriculum potius aggravent, quam ut ſubigi facilè vel in actum ipſa deduci poſſint: per Decoctiones verò illa veluti extracta ac præparata, tandemq; debiliori ſtomacho immiſſa, facilius ſubigi, & ad effectum promoveri poſſunt. Quod autem compoſitiones eorum ac præparationes concernit, in iis, etiamſi paratu facillima videantur, obſervandum tamen eſt, atq; ſedulò curandum, ut ea ſaltem ſimplicia Decoctionibus ejusmodi deſtinentur, quæ ſine virium ſuarum jacturâ aut exhalatione, coctionem ſuſtinere valeant, aut paulò artificioſiori quam communi modo (in Alembico ſcilicet vitreo ſuo capitello munito, ut ſpirituoſum illud, quod ebulliendo tranſit, excipi, reſiduoq; tandem affundi, & reduniri poſſit:) Decoctiones nonnullas aggrediantur, tritumq; illud Axioma pro norma ſemper ſit; non quodlibet ex quolibet fieri; adeoq; nec quævis ſimplicia ſimplici Decoctioni apta eſſe. Quare pro majori dilucidatione

Digitized by Google

-datione hâc, facient ea, quæ in Animadverſionibus n. ad Decoctum Carminativum & ſuper alia adhuc ſtudioſè annotavimus; unde, quæ hîc fuſius exponenda eſſent, ex illis ſatis clarè eluceſcent. De reliquo plura in ipſis ſubſequentium Decoctionum compoſitionibus & præparationibus ſtudioſus Lector animadvertet, quorum deſcribendorum copiam in me ſuſcipiam, eo, qui ſequitur, ordine.

DECOCTUM APERITIVUM
Tempore Verno & Aeſtivo.

℞. Olei Tartari per deliquium facti libras duas,
à quo deſtillando abſtrahantur
Vini albi boni libræ ſex : vel ejus loco
(ſi vinum ob phlogoſin Viſcerum ſuſpectum foret)
Aquæ Cherefolii ſine addit. ſtillat tantundem.

Ad totalem ſiccitatem Salis Tartari (quod Sal Tartari denuò calcinandum & ad alios uſus aptandum eſt) liquori vero prolecto immergantur

Radic. recent. Apii uncia ſemis,
Cichorii ſylv. unc. duæ,
Acetoſæ,
Fœniculi,
Pimpinellæ ana uncia una ſemis,
Rubiæ Tinctor. unc. una,
Herbar. recent. Hepaticæ nobilis,
Agrimoniæ,
Chamædryos,
Cichorii ſylveſtr.
Endiviæ,
Scolopendrii
Naſturtii hort.
Cherefolii an. unc. una ſemis,
Flor. Roſarum rubr. recent. unciæ duæ,
Sem. Naſturtii,
Urticæ,
Fœniculi, an. uncia ſemis,
Cremoris Tartari, uncia una,
Santali rubri,
Cinamomi optimi acuti an. unc. ſemis,

Factâ maceratione brevi, fiat in Alembico vitreo, ſuo capitello munito, (ut id, quod bulliendo tranſit, licet tantillum ſit, liquori colato reaffundi poſſit) una vel altera ebullitio, dùm refrixerint, colentur, exprimanturque ſpecies fortiter; Decoctum hoc colatum additis

Sacchari Canarii albi unciis ſex,

cum alb. ovorum probè clarificetur, ſuper addendo

Spiritus Vitrioli vel Salis q. ſ.
pro grato ſapore,

Fiatque Decoctum & potus jucundus, *ad Hepatis, aliorumque Viſcerum obſtructorum reſerationem efficax : Doſis unciæ tres vel quatuor, bis, tervè de die ſumendæ.*

SPECIES PRO DECOCTO APERITIVO HEPATICO ET SPLENETICO
Tempore Hyemali.

℞. Radic. Apii unciam unam ſemis,
Acetoſæ unciam unam,
Cichorii ſylv. uncias duas,
Fœniculi,
Rubiæ Tinctorum,
Pimpinellæ,
Caryophillatæ ana unciam unam ſemis,
Aſari drachmas ſex, vel unciam unam
Herb. Agrimoniæ,
Cichorii ſylveſtr.
Cherefolii,
Hederæ terreſtris
Scolopendr.
Ceterach,
Naſturt. hort. ana unc. unam,
Flor. Roſarum rub. unc. unam ſemis,
Santali rubri,
Sem. Naſturtii,
Fœniculi ana drachm. ſex,
Cremoris Tartari, ſeu Tartari albi Veneti, unc. unam ſemis,

Inciſa & contuſa craſſiuſculè uſui reponantur, è quibus tempore hyberno, urgente neceſſitate Decoctiones parandæ, ſaccharo edulcorandæ, nec non Spiritibus Salis vel Vitrioli acuendæ ſunt. Vires & doſis ex ſuperiori patet.

Digitized by Google

DECOCTUM SEU GALREDA AUT GELATINA CAPOnis, pro Phthiſicis & Maraſmo conſumptis.

℞. Caponem recentem more ſolito mactatum,

(non crudeliter, ne, juxta Scripturam, creaturæ innocentes hominum crudelitatem gemebundè deteſtari neceſſum habeant: Exiſtimo enim, majores virtutes ab animali innocente ſimpliciter & repente mactato ſperari poſſe, quàm in iram & odium ac quaſi in rabiem prius concitato) quem à plumis & interaneis repurgatum & eviſceratum conſcinde in fruſtula minutiſſima, oſſiculis omnibus etiam conquaſſatis, cui poſtmodum adde

Cancros fluviatiles recent. conquaſſatos Numero xx.
Pulmonis vituli recenter mactati didimidiam partem,
item,
Perdicem etiam recenter mactatam & in fruſtula parva diſſectam & conquaſſatam, unam.

Cuncta hæc immittantur in lagenâ ſtanneam amplam, ut tertia vel dimidia pars vacua maneat. Hiſce autem carnibus dictis ſtratum veluti ſuperſtratum immiſceantur ſequentia non minus conciſa, ſcilicet

Radic. Ireos Florent. drachmæ ſex,
Enulæ campanæ recentis,
Symphyti majoris recent. ana uncia una ſemis,
Maceris drachmæ tres,
Croc. opt. Orient. vel Auſtr. drachm. una,

Porrò his omnibus, lagenæ immiſſis, ſuperinfundantur,

Succi Tuſſilaginis recenter expreſſi & depurati unciæ octo,

vel ſi conſultius videtur, loco *ſucci Tuſſilaginis, ſuccus Sempervivi, Hyſſopi, Veronicæ, vel alius aliquis conveniens liquor*; aut *Vinum Cydoniorum* ſubſtituatur; claudatur poſteà lagena proprio ſuo operculo cochleato, ac inſuper etiam veſicâ, deinde immergatur illa ultra medietatem ſui in Balneum Mariæ, vel aquam, coquendo continuò ad horas ſex; abſolutâ Decoctione, aperiatur lagena, contentaque excutiantur, ad ſacculum linteum, & prælo ſubjiciantur; *expreſſus liquor ſale* nonnihil condiendus, & in frigidum collocetur locum, qui, *in gelatinam concretus delicatiſſimam ægrotantibus Phthiſicis ſummo cum ſucceſſu propinari poteſt, in juſculis hordeaceis, Panatellis, Pulpis Amygdalinis, aliisq; ſimilibus ferculis.* Hæc *Gelatina* majores ſanè habebit virtutes, quàm *Aqua Caponis*, vel etiam *Aqua ex hepate & pulmonibus Vituli deſtillata*, cùm virtutes omnes illorum in reſiduo maneant, ac parum, quod operæ pretium eſſet aſſervare vaporetenus, deſtillando illa per Alembicum tranſeat. Conſulantur *Animadverſiones* noſtræ ſuper *Aquam Caponis & Balſamum Embryonum*, ubi plura hâc de re reperientur.

SPECIES DECOCTI CARMINATIVI.

℞. Radic. Liquiritiæ raſæ unciam unam,
Cichorii ſylv. unciam unam ſemis,
Enulæ Campanæ,
Calami aromatici ana drachm. ſex,
Galangæ,
Ireos Florent. an. unciam ſemis,
Herb. Meliſſæ,
Menthæ,
Roſmarini ana manip. duos,
Flor. Chamomillæ Romanæ manip. duos ſemis,
Geniſtæ manipulum unum,
Sem. Aniſi,
Fœniculi,
Dauci,
Carui,
Coriandri,
Anethi ana unciam ſemis,
Baccarum Lauri unciam unam,
Cortic. Arantiorum,
Citri ana recent. ſiccat. drach. ſex,

Craſſiuſculè contuſa & conſciſſa, reponantur uſui, tùm pro interno, Decoctiones ex iis conficiendo, easque ultimò aromatizando Cinamomo, Aniſo, Fœniculo, ac Syrupo quodam appropriato; vel Saccharo

Digitized by Google

charo Citrato edulcorando, tùm pro Clyſteribus Gutturi inferiori injiciendis.

Porrò, in quemcunque finem ex hiſce ſpeciebus Decoctiones ſint conficiendæ, ſuadeo, ne in aperto fiant vaſe, niſi velis virtutes earum Carminativas inter initia ſtatim Coctionis in auras inutiliter pellere, relictis partibus terreſtrioribus virtute carminativa maximâ ex parte deſtitutis: quare vel in Alembico vitreo & arena, aut balneo n. vaporoſo inſtituantur, ut ea, quæ paucis etiam ebullitionibus ſursùm petit aquoſitas, virtute carminativa ſpecierum uberrimè imbuta Alembico & præpoſito recipiente vitro excepta, reſiduo decocto reſtitui poſſit. Quod ſi verò juſcula Carminativa ex iis conficere animus ſit, illa ſimiliter non ſunt coquenda, ſed ſpecies dictæ illis ſaltem per noctem infundendæ. Vires & doſis cuicunque Medico experto patebunt.

DECOCTUM VEL VINUM CARMINATIVUM CONTRA FLATUS.

℞. Vini albi boni libras ſex,

Ferveſcat in olla benè cooperta, cui quamprimum incipit bullire injiciantur

Cortic. Arantiorum recent. & extim. duorum vel trium pomorum,
Limon. recent. & extim. unius pomi,
Rad. Cichor. Sylveſtr. uncias tres,
Cinamomi opt. ſaltem inciſi drachm. ſex,

Factâ unicâ ebullitione ſuperinjiciantur etiam

Sacchari Canarii albi unciæ quatuor vel quinque,

Et ſtatim removeantur ab igne, cùm verò refrixerint, vaſe probè tecto & clauſo, coletur vinum per linteolum aut pannum purum, alieno odore vel ſapore non infectum. *Fiatq; potus jucundus. Cujus uſus eſt, ut ii, qui flatibus torquentur, tum in prandio, tùm etiam in cœna primum de illo hauſtum accipiant: Confortat nimirum Ventriculum & Hepar, Inteſtina ita roborat, ut ſeipſa juvare flatusq; expellere queant.*

DECOCTUM CONTRA CALCULUM NEPHRITICUM.

℞. Ligni Nephritici unciam ſemis,
Rad. Petroſelini recent. cum toto uncias tres vel quatuor,
Cicerum rubeorum parùm confractorum uncias tres,
Granorum Alkekengi unciam ſemis,
Tartari albi Veneti, vel Cremoris Tartari unciam ſemis,

Inciſa nonnihil quæ incidenda ſunt, coquantur terreo in vaſe cum Aq. ſimpl. libris ſeptem, ad remanentiam librarum ſex, ſub finem decoctionis injiciendo

Cinamomi acuti unciam ſemis,
Sacchari Canarii albi uncias quatuor,
Succi Limoniorum quatuor pomorum recenter expreſſi,

Ab igne protinus remoto, cum refrixerit, coletur ſæpius, fiatque potus jucundus, *in expellendo ſabulo & calculo præſtans.*

SPECIES DECOCTI CONTRA CALCULUM.

℞. Radic. Liquiritiæ raſæ,
Ireos Flor. an. unc. unam ſemis,
Aſparagi,
Apii ana unciam unam,
Ononidis uncias duas,
Petroſelini uncias tres,
Herb. Rutæ murariæ manip. tres,
Anethi manip. unum.
Baccar. Juniperi uncias duas,
Alkekengi unc. unam ſemis,
Semin. Dauci,
Naſturtii,
Thlaſpios,
Urticæ,
Fœniculi ana unciam unam,
Milii Solis drachm. ſex,
Cicerum rubeor. confract. unc. tres,
Ligni Nephritici unciam unam,
Tartari albi Venet. ſeu Cremoris Tartari unciam unam ſemis.

Inciſa & contuſa craſſiuſculè ſerventur pro uſu. Ex illis vel Decocta, ſaccharo ultimò edulcoranda & aromatizanda, vel juſcula veluti alterantia ex tempore confici poſſunt. *Pellunt calculum & ſabuloſam materiam*

materiam in renibus & veſica contentam; Menſes retentos promovent, & multa heterogenea unà cum urina educunt.

DECOCTUM CONTRA DYSENTERIAM.

℞. Conſerv. Roſar. rubr. antiquæ unc. tres,
Papaveris errat. uncias duas,
Santali rubri,
Rad. Tormentillæ ana unciam ſemis,
Cortic. Arantiorum recent. extim.
Limonior. recent. & extim. ana drachmas tres,
Granorum Maſtichis drachm. ſemis,

His inciſis quæ incidenda ſunt, ac ollæ vitreatæ immiſſis, ſuperaffundantur

Aq. ferventis & bullientis libræ octo,

Vaſe benè cooperto refrigerari permittito, fiat poſt colatura ſæpius repetita pro Potu. *In Dyſenteria, Diarrhæa immoderata Lienteria, Fluxu hepatico & ſimilibus Affectibus ſummo cum fructu offerendo.*

SPECIES DECOCTI AD DYSENTERIAM.

℞. Rad. Liquiritiæ unciam unam,
Ireos Flor. unciam unam ſemis,
Cichor. Sylveſtr. uncias duas,
Tormentillæ,
Biſtortæ ana drachm. ſex,
Acori unciam unam,
Flor. Roſar. rubear. unciam uná ſemis,
Balauſtior. unciam unam,
Papaver erratic. unciam unam ſemis,
Capit. Papav. albi cum ſeminib. num. v.
Baccarum Myrtillorum uncias duas,
Santali rubri unciam unam ſemis,
Ligni Saſſafras unciam unam,
Cortic. recent. Arantiorum extim.
Citri recent. & extim. an. drach. ſex,
Nuc. Moſchat. unciam unam,

Inciſa & contuſa craſſiuſculè ſerventur ad uſum. *Præſtantes in Affectibus ſupradictis Dyſentericis, Fluxu hepatico, Diarrhœa immoderata, ex quibus vel decocta vel juſcula parari poſſunt, infirmisq; ſalutariter propinari.*

DECOCTUM HEPATICUM.

℞. Seri lactis caprini recenter facti & depurati libras quatuor vel quinque, cui immergantur,
Tamarindor. recent.
Radic. recent. Cichor. ſylveſtr.
Herb. recent. Cichor. ſylveſtr.
Endiviæ,
Hepaticæ nobil. ana uncia una,
Flor. Roſar. recent. uncia una ſemis,
Santali rubri drachm. tres,
Cremoris Tartari uncia ſemis.

Factâ maceratione horis aliquot, ac unica ſaltem ebullitione (omnia tamen in vaſe terreo) fiat Colatura cum expreſſione, expreſſum probè clarificetur, ſuperaddendo

Syrup. de Papav. errat. uncias quatuor,
Spirit. Vitrioli q. ſ. pro gratiſſimo ſapore,
Eſſent. Citri Sacchar. ex recent. Cortic. paratæ drachm. ſex,

Fiat Decoctum aut Tinctura hepatica rubicunda & jucunda ſapore ac odore: *Quæ inſignes obtinet vires Hepar calidum refrigerandi, obſtructum reſerandi, & debilitatum confortandi, ſingulis matutinis ac veſpertinis horis, unciæ tres vel quatuor ſumendæ.*

Nota: Quòd cum tempore Autumnali & Hyemali *recentes Herbæ & Radices* in promptu haberi nequeant, idcircò aliud Decoctum hepaticum quocunque tempore paratu facile addo, nimirum:

℞. Seri lactis caprini recenter facti & depurati libras quatuor vel quinque.
cui immergantur, dum adhuc fervet
Tamarindorum recent. unc. una ſemis,
Conſ. Roſar. rubr. recent. unciæ tres,
Cichorii ſylveſtris,
Hepaticæ nobilis,
Acredinis Citri,
Papaveris Erratici an. unciæ duæ, vel ſaltem uncia una ſemis,

Factâ digeſtione per diem vel noctem loco calido, coletur: Colaturæ filtratæ adde

Spir. Vitrioli q. ſ. pro grato ſapore,

Fiat

Fiat potus gratus & præſtans *pro Hepate refrigerando & confortando.*

SPECIES PRO DECOCTO FORESTI CORRECTÆ.

℞. Radic. Liquiritiæ unciã unam ſemis,
Petroſelini,
Fœniculi ana uncias duas,
Ireos Florent. unciam unam ſemis,
Florum Malvæ,
Biſmalvæ ana drachmas ſex,
Semin. quatuor frigid. majorum excortic. an. drachm. quinque.
Fœniculi,
Saxifragiæ an. drachm. ſex,
Cicerum rubr. confractor. unc. ſex,
Sebeſten,
Ficuum ana Num. xxx.
Hordei mund. & prius loti unc. tres,

Inciſa & contuſa craſſiuſculè ſerventur pro uſu, *ad dolores ex Calculo leniendos; decocta ex iis paranda, quæ abſtergunt, leniunt, calculumque pellunt, ac urinam promovent.*

SPECIES DECOCTI FLORUM ET FRUCTUUM PECTORALIS.

℞. Radic. Liquiritiæ unciã unam ſemis,
Enulæ Campanæ,
Ireos Florent.
Pimpinellæ ana uncias duas,
Symphyti major. unciã unam,
Herbar. Hyſſopi,
Hederæ terreſtris,
Conſolid. Saracen.
Veronicæ,
Pulmonariæ maculoſæ ana manip. duos,
Flor. Roſar. rubrar.
Papaveris erratici,
Borraginis,
Bugloſſæ,
Violarum Martial. an. manip. unum ſemis,
Dactylorum,
Ficuum pingu. ana numero xx.
Jujubarum num. xxx.
Paſſular. major. exacinat. uncias quatuor,
Siliquarum dulcium uncias tres,
Sem. Aniſi,
Fœniculi ana unciam unam,

Craſſiuſculè inciſa & contuſa ſerventur pro uſu, è quibus vel Decocta vel juſcula pectoralia confici poſſunt.

DECOCTUM HYDRAGOGUM.

℞. Olei Tartari per deliquium facti libras duas,
Vini albi generoſi libras quatuor,

Abſtrahatur deſtillando in Alembico vitreo tota humiditas ad ſiccitatem Salis Tartari proboſcidi Alembici immiſſis
Cinamomi acuti,
Cortic. Arantiorum recent. ana uncia ſemis,

Huic vino jam deſtillato lixiviali immergantur
Rad. recent. Leviſtici in taleolos conſciſſarum unciæ octo,
Cichorii ſylveſtr. uncia una ſemis,

Factâ maceratione in Alembico vitreo capitello ſuo munito per diem unum, deinde ebulliant ad horam circiter mediam, excipiendo humiditatem, quæ bulliendo tranſit, in vitrum præpoſitum recipiens, ut tandem reſiduo colato reaffundi poſſit; refrigeratis poſtea omnibus, fiat colatura & filtratio, filtrato adde
Eſſent. Arantiorum Sacchar.
Citri Sacchar. ana ex recent. Corticib. paratæ unc. duas,
Fiat potus gratus.

Præſtantiſſimus in omnibus Hydropis ſpeciebus, præſertim in Tympanite, de quo infirmus, præmiſſis tamen præmittendis, ſingulis diebus ter quaterve uncias duas circiter bibat.

SPECIES DECOCTI, AD MENS. MULIEBR. OBSTRUCTIONES.

℞. Radic. Aſparagi,
Apii,
Graminis,
Pimpinellæ ana uncias duas,
Calami aromat.

Digitized by Google

Rad. Ononidis,
Liquiritiæ ana unc. unam ſemis,
Petroſelini uncias duas,
Raphani ſylveſtr. unc. unam,
Herb. Roriſmarini
Artemiſiæ,
Meliſſæ,
Pulegii,
Sabinæ, ana manip. duos.
Flor. Malvæ hortenſ. rub. manip. duos ſemis,
Boleti Cervini unciam unam,
Flavedinis ex Liliis albis, anthoræ dictæ drachm. ſex,
Caſſiæ ligneæ veræ unc. duas ſem.
Cinamomi acuti uncias duas,
Maceris unciam unam,
Croci optimi drachmas duas,
Borracis Venetæ unciam unam ſemis,

Inciſa & contuſa craſſiuſculè reponantur pro uſu. Ex his ſpeciebus juſcula vel vina reſolventia ſolâ infuſione in vaſe benè tecto conficere præſtat; ſi verò illa per coctionem conficere animus ſit, illa in Alembico vitreo ſuo capitello munito paretur, ut ea quæ bulliendo tranſit magis ſpirituoſa humiditas, relicto reaffundi poſſit.

Præſtantes cæterum ſunt ſpecies in reſerandis Menſibus retentis, pellendo fœtu, urina & calculo.

DECOCTUM ANTI-PHTHISICUM.

℞. Rad. recent. Cichorii ſylv. uncias duas,
Enulæ unciá unam ſemis,
Symphyt. major. unciam unam,
Pimpinellæ,
Saniculæ an. unciá unam ſemis,
Ireos Flor.
Liquiritiæ ana unc. unam,
Herb. recent. Conſolidæ Sarac.
Veronicæ,
Hederæ terreſtr.
Millefolii,
Naſturtii aquat.
Farfaræ,
Pulmonar. macul. ana manip. unum ſemis,
Flor. recent. Papaveris erratic.
Roſar. rub. an. manip. duos.

Inciſa coquantur in libris decem Seri Lactis Caprini, vel Vaccini, recenter facti, & probè depurati, ad remanentiam librarum octo, fiat pôſt colatura cum forti expreſſione, colatum cum alb. ovi optimè clarificetur: clarificato verò Decocto adhuc ferventi injiciantur

Conſerv. Roſarum rubr.
Papaveris erratic. ana unciæ duæ,
Violarum Martialium unciæ quatuor,

Cum refrixerint, denuò colentur, addanturque

Mellis puri virginei nunq. cocti libra una,
Spiritus Sulphuris ſcrup. ſemis,
M. Fiat Potus gratus.

In affectibus Pectoris, Exulcerationibus Pulmonum, eorumq; Vulneribus & Vomica, nec non in Sputo ſanguinis ſalutare remedium eſt; Cujus ſingulis horis matutinis & veſpertinis unciæ ſex calidè & interdiu tantundem potandæ.

DECOCTUM ALIUD ANTIPHTHISICUM.

℞. Seri Lactis Caprini depurati libras tres, in hoc ebulliant parum
Limacum recent. ſale benè lotor. & parumper confractor. num. xx.
Radic. Enulæ,
Ireos Flor. ana unciam unam,
Herbar. recent. Roriſmar. manip. duos,

Factâ unâ atque alterâ ebullitione fiat colatura, cui adhuc ferventi injiciantur

Conſ. Roſar. rubrarum,
Papaveris erratici,
Veronicæ,
Farfaræ,
Violar. Martial. ana unc. duæ,

Factâ digeſtione per noctem, coletur & clarificetur, addanturq; aliquot guttulæ ſaltem Spiritus Sulphuris. Fiatq; Decoctū Pectorale & Anti-Phthiſicum præſtans.

ALIUD AD IDEM.

℞. Aquæ Oculorum Populi arboris
Summitat. Abietis arboris ana tempore veris ex balneo n. vaporoſo ſine addit. ſtill. libras duas,
Quibus immergantur

Conſerv.

Conſerv. Roſar. rub.
Veronicæ,
Farfaræ,
Violar. Martial.
Papav. erratic. an. uncias tres.

Factâ maceratione calido in loco per dié, fiat colatura repetita, ut fiat liquor clarus rubicundus, ad uſus ſupradictos efficax.

DECOCTUM SPLENETICUM ET ANTISCORBUTICUM.

℞. Seri Lactis caprini recenter facti & probè depur. libras quinque,
Cui immergantur
Rad. Cichorii ſylveſtr. recent. unciæ duæ,
Pimpinellæ recent. uncia una ſemis,
Herb. recent. Cochleariæ,
Naſturtii hortenſis,
Chærefolii, ana unciæ duæ,
Capparum aceto conditor. unciæ duæ ſemis,
Tamarindor. recent. uncia una,
Cremoris Tartari drachmæ duæ,

Factâ digeſtione & unicâ ebullitione fiat colatura & clarificatio, addendo
Sacchari albiſſimi Canarii uncias quatuor,
Spir. Salis Armen. acidi Chalybeati q. ſ. pro grato ſapore
Fiat Decoctum clarum.

Quod in Affectibus Hypochondriacis & Scorbuticis emolumento eſt: reſerat obſtructiones Lienis, & Scorbuto medetur.

DECOCTUM CONTRA SPUTUM SANGUINIS.

℞. Radic. Acetoſæ,
Bardanæ maj.
Papaver. erratic.
Pentaphylli
Plantagin. min.
Tormentillæ ana unciá unam,
Cichorii ſylveſtr. unciam unam ſemis.
Herbar. Hederæ terreſtris,
Equiſeti,
Plantaginis min.
Portulacæ,
Sanguiſorbæ,
Virgæ aureæ ana manip. unum ſemis,
Flor. Roſarum rubearum,
Verbaſci ana manip. unum,
Papaveris erratici manip. unum ſemis,
Baccar. Myrtillorum, unciam ſemis,
Capit. Papav. alb. cum ſeminibus numero V.
Ligni Santali rubri drachm. ſex,
Maſtichis el.
Olibani ana drachmas duas,

Inciſa & contuſa craſſiuſculè coquantur in Aq. ſimpl. ſ. q. ad remanentiam librarum ſex; Colaturæ clarificatæ dum adhuc fervet injiciantur
Conſerv. Roſar. rubr. unciæ tres,
Papav. erratic. unciæ duæ,
Flor. Cichorii uncia una,
Spiritus Vitrioli gutt. xv. vel xx.

Factaque digeſtione horis aliquot, denuò coletur, colaturæ adde
Syr. Corallini noſtr. uncias duas vel tres,

Miſceantur pro Potu *ſanguinem Spuentibus & Dyſenteria laborantibus.*

EPITHEMA AD ERYSIPELATA ET ALIAS INFLAMMATIONES.

℞. Florum Sambuci recenter ſiccatorum,
Roſar. albar. ana manip. tres,
Fol. Tuſſilaginis, manip. duos,
Pul. Lithargyri,
Ceruſſæ ana uncias quatuor,
Olibani,
Maſtichis ana ſubtiliſs. trit. drachmas ſex,

Coquantur in Vini albi & Aceti ex Vino ana libris duabus, Aquæ ſimplicis libra una, ad conſumptionem quartæ partis, coletur per linteum rarum, ut potior pars pulverum transfluat, fiatque inſtar Lactis virginis.

Eſt Epithema egregium, cunctis Inflammationibus externis, ad Gangrænam etiam inclinantibus, proficuum, quod linteolis duplicatis

vel triplicatis in eo calidè madefactis ſæpius citò, tutò & ſecurè applicari poteſt.

SERUM LACTIS LAXATIVUM

℞. Seri Lactis recenter facti & depurati libras quatuor,
Huic ferventi adhuc immergantur
Fol. Senæ elect. uncia una,
Rhabarbari electi drachmæ ſex,
ambobus parùm conſciſſis & in ſacculo ligatis.
Tamarindorum recent. unc. una ſemis,
Roſarum rubearum drachmæ duæ,
Santali rubri drachma una ſemis,
Cinamomi optimi, drachmæ tres,
Cremoris Tartari ſeu Tartari Veneti albi uncia ſemis.

Factâ maceratione per noctem loco moderatè calido, manè, fiat colatura & filtratio, addendo

Sacchari Canarii albi uncias duas, vel uncias tres,
Aq. Flor. Arantiorum drachmæ ſex,
Fiat Serum Laxativum gratum.

Cujus unciæ tres pro doſi leniter alvum laxant, Phlogoſin Hepatis ac Dyſcraſian viſcerum contemperant ac corrigunt.

TINCTURA ROSARUM.

℞. Seri lactis recenter facti & depurati libras ſex,
huic ferventi & quaſi bullienti immergantur
Flor. Roſar. rubr. drachmæ ſex,
Tamarindor. recent. uncia una ſemis,
Spiritus Vitrioli ſcrupulus unus,

His, dum parumper à fervore remiſerint, adhuc tamen calida ſint, ſuperinjiciantur:

Conſerv. Roſar. rubr. recent. unciæ tres,
Papaveris errratic.
Violarũ Mart. unc. una ſemis,

Factâ maceratione in loco calido per aliquot horas, & cum refrixerint coletur, & filtretur ſuperaddendo

Aq. Roſar. fragr. ſine addit. ſtill. uncias tres,
Fiatque Serum gratum & rubicundum; *In Inflammationibus internis, Hepatis intemperie corrigenda, & Pleuritide ſiſtenda perutile.*

Nota: Quod Tinctura hæc & ſine *Sero Lactis*, cum *Aqua ſimpl. vel deſtillata appropriata* confici poſſit: *Tamarindi* pariter juxta ægrotantis vel ſumentis conſtitutionem & intentionem Medici, aut addi aut omitti poſſunt.

HYDROMEL PURGANS.

℞. Fol. Senæ el. & ſine ſtipitib. unciam unam ſemis,
in petia ligatorum vel ſacculo incluſorum,
Tartari albi puri Venet. unc. ſemis,
Rad. Aſari drachmas duas,
Caryophillorum ſcrup. unum,
Cinamomi opt. & acuti drachm. duas,
Coriandri drachm. ſemis.
Inciſa infundantur cum
Hydromellis ferventis libra una ſemis, addendo
Liquoris ſeu olei Tartari per deliquium drachma una ſemis,

Fiat digeſtio per diem, ſacculum cum foliis Senæ quandoque exprimendo, poſtea coletur ſaltem ſæpius, aut filtretur, & ſervetur uſui. *Ejus Doſis unciæ tres circiter ſunto.*

VINUM HIPPOCRATICUM.

℞. Cinamomi acuti unciam unam,
Cardamomi min. drachmas duas,
Caryophillorum drachmam unam,
Santali rubri drachmas duas.

His craſſiuſculè ſaltem conſciſſis, quibusdam parumper conquaſſatis, atque interea aſſervatis, accipe

Vini albi libras decem,
Sacchari Canarii albi uncias xij.
item album. ovorum num. ij.
Conquaſſata cum particula
Aquæ Cinamomi.

Collo-

Collocentur ſuper ignem Carbonum recentem, in vaſe terreo, vel ſartagine ſtanno obducta, & quamprimùm incipit ferveſieri, injiciantur ſpecies ſuperiores Aromaticæ; factâque unicâ ebullitione tantum, ſtatim removeantur ab igne, & per Manicam Hippocratis aliquoties coletur Vinum.

CLARETUM SEU VINUM HIPPOCRATICUM ALIUD.

℞. Cinamomi acuti unciam unam ſemis,
Nuc. Moſchatar. drachm. duas ſemis,
Caryophillorum drachm. unam ſemis,
Cardamomi min. drachmas duas,
Galangæ drachmam unam ſemis,
Cortic. Arantiorum,
Citri ana recent. extimorumq; drachmas duas,
His inciſis & conquaſſatis interimque aſſervatis, accipe
Vini albi boni libras decem,
Sacchari albi libram unam vel uncias XV.
Album. Ovorum cum pauca Aq. Roſarum conquaſſat. num. duo.

Collocentur in ſartagine ſtanno obducta ſupra ignem recentem carbonum, ne diu ſuper illo hæreant, & quamprimum incipit ferveſieri, ſuperinjiciantur

Species ſuperiores Aromaticæ,

Factaque protinus unâ atque altera ebullitione, ſtatim removeantur ab igne, & per Manicam Hippocratis puram, alieno odore non infectam, ſæpius colentur, ut fiat Vinum clarum, tàm guſtu quàm odore gratum. *Hæc vina Ventriculum (moderatè ſumpta) pariter ac Cerebrum confortant, facultates vitales fulciunt, & debili concoctioni opem ferunt.*

CLARETA ET POTUS HIPPOCRATICI PURGANTES præſcripti ſunt in Claſſe ſecunda, Syruporum Purgantium, quorſum ideoque Lectorem Benevolum ablego atque remitto, & finem huic quoq; Claſſi impono.

Digitized by Google

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ *ſeu* DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS NONA.

PULVERUM MEDICATORUM Compoſitiones exhibens.

Claſſem de Pulveribus meritò quædam ad dilucidandam eorum Theoriam præcedere dignum & æquum foret, non ſolum præcautionis loco, ne tanta rerum farrago ad pulverum compoſitionem admitteretur, ſed etiam ut animo ſibi ſoli reddito & attento, talia in unam Compoſitionem unirentur, quæ homogenea ac ſymbolica virtute ad unum eundemq; ſcopum ac Indicationem collimarent, cujus contrarium magnam in Medicina Aphoniam ſuſcitat. Verum cum hæc, quoad eorum componendi modum nimirum, ſæpius inculcata ſint, peritùs vero Pharmacopœus in præparatione aut trituratione illorum, me etiam neq; Duce, nec Conſule facilè diſpicere poſſit, quid expediat, an ſimul, an ſeorſim ingredientia comminuenda ſint; Vulgaria ac nota non tracto ſed propriæ ſolertiæ committo: ſi quæ tamen forent abdita, illa notis illuſtrabo.

PULVIS SENÆ SOLUTIVUS GROSSUS.

℞. Fol. Senæ el. ſine ſtipit. unciam unam,

Conſcindantur ſaltem forcipe craſſiuſcule, quibus addantur

Cremoris Tartari drachmæ duæ ſemis

Pulv. Rad. Bryoniæ, drachm. duæ,

Maceris groſſo modo conquaſs. drach. una,

Miſceantur, fiat pulvis groſſus.

Hic Pulvis in ſubſtantia cum juſculo vel panatella aſſumi, aut quotieſcunque volueris cum Vino ſive Aqua infundi poteſt, Infuſum poſtmodum colatum uſurpari in plurimis infirmitatibus, quibus purgatione aut ſaltem alvi apertione opus: ſufficiet a. pro doſi ſcrupulus unus in ſubſtantia ſumptus, vel drachma ſemis; pro Infuſione verò, drachma una, drachma una ſemis, vel drachmæ duæ, ſi uncias tres vel quatuor Vini vel Aquæ, additis non-

nonnullis guttulis Olei ſeu liquoris Tartari, affuderis.

PULVIS SOLUTIVUS TARTARISATUS.

℞. Tartari Vitriolati Cryſtallizati unciam unam,
Cremoris Tartari unciam ſemis,
Magiſterii Gialappæ Amygdalis probè ſubacti ſcrupul. quatuor,
Pulv. Gialappæ Rad. unciam ſemis,
Maceris drachmam unam.

Miſceantur. Fiat Pulvis omnium ſubtilis ſervetur.

Eſt Catharticum celebre ad omnes ferè humores excrementitios expellendos, præſertim bilioſos, pituitoſos aut aquoſos, à quorum copia hypochondria & univerſum nonnunquam corpus gravatum eſt; viſcerum Obſtructiones pariter ſolvit. Mirum cæterum, quàm parva doſi operetur, cum Catharticorum minima huic pulveri inſit quantitas; nihilominus in pondere pro una doſi, vix ultra drachmam ſemis vel ſcrupulos duos aſcendere liceat. Hoc tamen etiam expertus ſum, quòd recenter paratus, ſive mixtus, multò validius operetur, quàm ſi diutius aſſervetur. Qui igitur hoc pulvere uti voluerit, doſin quamlibet ſeparatim commiſceri curet, quæ ſequens eſſe poteſt.

℞. Tartari Vitriolati ſcrupul. unum,
Cremoris Tartari ſcrupul. ſemis,
Magiſter. Gialapp. Amygd. probè ſubacti gr. tria vel quatuor,
Pulv. R. Gialapp. grana octo,
Maceris gr. tria vel quatuor.

PULVIS SOLUTIVUS DE TRIBUS.

℞. Fol. Senæ el. ſine ſtipit. unciam unam,
Rhabarb. optimi
Radic. Gialapp. ana unciam ſemis,
Maceris drachmam unam ſemis,
Cremoris Tartari drachm. tres,
Fiat omnium Pulvis.

Purgat pariter pituitam & bilem; ſuccumq; Melancholicum, à drachma ſemis ad drachmam unam.

PULVIS ALIUS DE TRIBUS.

℞. Rhabarb. el. drachmas ſex,
Mechoacæ albæ,
Turbith gummoſi ana unciá ſemis,
Cremoris Tartari drach. tres,
Macis drachmam unam ſemis,
Fiat omnium Pulvis purgans.

PULVIS SOLUTIVUS MAGISTRALIS.

℞. Rhabarb. el. drachmas ſex,
Rad. Mechoacæ albæ,
Gialappæ,
Aſari,
Turbith, ana unciam ſemis,
Cremoris Tartari drach. ſex,
Cinamomi acuti,
Macis ana drachm. unam ſemis,
Fiat Pulvis ſubtilis.

Aduſtos & retorridos humores cum ſeroſa earum colluvie expurgat, à drachma ſemis ad drachmam unam exhibitus. Poterit tamen quælibet doſis, ſi volupe fuerit, nonnihil acui; accipiendo v.g. hujus Pulveris drachma ſemis, Tartari Vitriolati gr. vj. & Magiſterii Gialapp. gr. iij, vel loco hujus Mag. Gummi de Peru.

PULVIS HYDRAGOGUS.

℞. Cremoris Tartari unciam unam,
Mechoacæ albæ,
Gialapp. ana drachmas ſex,
Sem. Ebuli unciam ſemis,
Gummi Gamandræ drachm. unam ſemis,
Nucis Moſchat. drachm. duas,
Fiat omnium Pulvis.

Hydropicis ac Veteri Ictero fœdatis opitulatur; namque Pituitam, bilem & aquoſas educit humiditates à drachm. ſemis, ad drachmam unam.

PULVIS HYDRAGOGUS ALIUS.

℞. Radic. Aſari,
Mechoacæ albæ,
Gialappæ,

Gialappæ,
Hermodactyl.
Calami aromatic. ana drachm. duas,
Herb. Gratiolæ,
Soldanellæ ana drachm. duas ſem
Sem. Ebuli unciam ſemis,
Elaterii ſcrupulos duos,
Diagridii Roſati n. ſeu ſcammon. Roſati n. drachm. unam ſemis.
Millepedum n. m. præparat. drachm. unam ſemis,
Gummi Gamandræ drachm. unam,
Caryophillorum,
Macis ana drachmam unam ſemis,

Fiat ex omnibus pulvis ſubtiliſſimus, *cujus doſis drachma ſemis ad drachmam unam, ſingulis quaternis diebus in Hydrope exhibendus.*

PULVIS COMITIS DE WARVICH,

ſeu Cornachinus dictus.

HUjus pulveris præparationem ſuperius in *Pharmacopœia Auguſtana pag. 155.* ejusdemque *Animadverſiones pag. 165.* reperies. In cujus præparatione porrò de Antimonio *præparato notandum*, quod præparatio ejusdem non ſolum ritè & dextrè inſtituenda, ſed & *præparatum ac Diaphoreticum Antimonium* non ad longum tempus ſit aſſervandum: Tametſi enim per repetitam *Nitri* admixtionem & detonationem, uti loquuntur Chymici, *Antimonii Sulphur crudum & Emeticum violentum* potiori ex parte figatur, aut expellatur, redit tamen *Antimonium hoc* ad Genium ac feroces magis induit qualitates ubi aëri commiſſum & expoſitum fuerit, aut diu aſſervatum: adeò quidem, ut parvâ doſi exhibitum, pro diaphoreſi concilianda Cor potius afficiat, Cardialgias, Vomitus exceſſivos ac immites accerſet, præſertim in malignis Febribus propinatum, quorum non paucæ extant Tragœdiæ & funeſta Cataſtrophe, me vel arbitro vel nonnunquam ſpectatore. Hortor proinde omnes, quibus Medicinam facere indultum eſt, ut, cum eis talia diſpenſare proprio Marte conceſſum non ſit, ſimiles tamen eligant Magiſtros, quos ſcientia & conſcientia inſtituit, ne ſibi maculam & infamiam inurant, Artem verò, quæ omnium telis expoſita eſt, proſtituant, cum nemo ſit, qui Chymicos impetere non ſtudeat, nihil tam inviſum multis, quam audire Spagyros.

Quod ſi tamen L. B. Pulveres alios hunc Cornachinum æmulantes magis tamen quoad componendi rationem concinnos, exoptares, (cum Diagridium in illo ipſo pulvere Cornachino ſuperet duo reliqua Ingredientia in pondere, adeoque etiam in virtute operandi, ut omnes ejusdem operationes Diagridio, nequaquam vero Antimonio adſcribendæ aut Tartaro) en! Tibi communico ſequentes.

PULVIS CATHARTICUS ANTIMONIALIS

primus.

℞. Scammonii Sulphurati & poſtea cum Tinctura Roſarum per Spir. Vini & Spirit. Sulphuris parati, aliquoties inſuccati ſeu impræ gnati, tandemque Amygdalis dulcibus probè ſubacti uncias duas,
Antimonii per trinam detonationem, cum tertia ſemper parte Nitri parati, & non edulcorati uncias tres,
Cremoris Tartari, cum Decocto Rad. Mechoacæ alb. ultimò ſoluti & cryſtalliſati unciam unam ſemis,

Miſce fiat Pulvis *Catharticus præſtans in operationibus. Cujus Doſis ſcrupulus unus, drachma ſemis, ad ſcrupul. duos.*

PULVIS CATHARTICUS ANTIMONIALIS

ſecundus.

℞. Tartari Antimoniati & Vitriolati in Mantiſſa Spagyrica edocti unciam unam,
Magiſterii Scammonii Amygd. probè ſubacti unciam ſemis,
Cremoris Tartari drachmas ſex,

Miſceantur in pulverem: *Cujus Doſis ſcrupulus ſemis, unus, ad drachmam ſemis, pro ſaburra humorum vitioſorum etiam per ſuperiora exturbanda.*

PUL-

Digitized by Google

PULVIS CONTRA VERMES SEU LUMBRICOS.

℞. Sem. Sancti ſeu Cynæ unciam unam,
Corallinæ,
Mechoacæ albæ ana drachm. duas,
Mercurii dulcis ritè & dextrè parati drachmas duas ſemis,
Magiſterii Galappæ Amygdalis probè ſubacti drachmam unam,
Sem. Aniſi drachmam unam ſemis,
Sacchari albiſſimi unciam ſemis,
Fiat ex omnibus Pulvis,

In Vermibus & Lumbricis expellendis tùm puerorum tùm adultorum efficax, mediante doſi ſcrupuli unius, drachmæ ſemis, ad drachmam unam, in Lacte vel Mulſo exhibendus.

PULVIS ALIUS CONTRA VERMES.

℞. Sem. Cynæ unciam unam,
Corallinæ unciam ſemis,
Myrrhæ rubræ drachm. unam,
Mercurii dulcis legitimè parati unciã ſemis,
Raſuræ Cornu Cervi,
Turbith albi ana drachmas duas,
Sacchari albi unciam unam,
Macis drachmam unam,
Fiat Pulvis,

Cujus doſis drachma ſemis ad drachmã unam, in vermibus expellendis.

PULVIS AD SUPPOSITORIA.

℞. Trochiſcorum Alhandal. drach. duas,
Aloës Epaticæ drachm. tres,
Salis Gemmæ unciam ſemis vel drach. ſex,
Ol. Ceræ ſtillat. drachmam ſemis,
Miſce, Fiat Pulvis.

ALIUS SINE ALOE.

℞. Fellis Tauri exſiccati drachm. ſex,
Trochiſcor. Alhandal. drachm. tres,
Croci Metallorum drachmas duas,
Salis Gemmæ unciam unam,
Fiat omnium Pulvis.

Ex hoc pulvere, additis Farinæ hordei uncia circiter una, vitell. ovor. num. ij. & Fellis Tauri recentis q. ſ. ac Ol. ſtill. Ceræ drachma unâ, Suppoſitoria ſicca formari poſſunt ſ. a.

Finitis Purgantibus & Catharticis Pulveribus, ſequuntur hos pulveres etiam Bezoardici, cum aliis ad diverſas & varias humani corporis Affectiones morboſas directis; Et ſunt tales:

PULVIS CONTRA ABORTUM.

℞. Granorum Kermes legitim. unciam ſemis,
Margaritar. Orient. drachmas duas,
Coralliorum rubr. præpar.
Lapid. Corneoli præpar. ana drachm. tres,
Ligni Aloës gum. unciam ſemis,
Nucis Moſchatæ drachmas ſex,
Santali rubri,
Radic. Tormentillæ, ana drachm. tres,
Ireos Florent.
Cyperi rotundi,
Succini albi præpar. ana drachm. duas,
Eſſentiæ Citri Saccharinæ
Arantior. ſacchar. ana ex recentibus Cortic. par. unciam unam,
Ol. Nuc. Moſchat. expreſs. drachmam unam,
Fiat omnium Pulvis.

Datur gravidis ſæpius, ubi Abortus timendus, in juſculo horis matutinis & veſpertinis à drachma ſemis ad drachmam unam.

PULVIS ALEXIPHARMACUS SEU ANTIPESTILENTIALIS.

℞. Rad. Contrajervæ drachmas ſex,
Zedoariæ unciam unam,
Doronici veri drachm. ſex,
Sem. Citri excorticati,
Rutæ,
Aquilegiæ ana drachm. duas,
Cortic. Arantiorum,
Citri ana extim. & recenter ſiccat. unciam ſemis,
Myrrhæ tranſlucidæ,
Succini albi ana drachm. tres,
Croci Auſtriaci drachm. duas,
Maceris drachm. unam ſemis,

Fiat omnium Pulvis ſubtilis : *adverſus peſtiferæ luis inſultus efficax , & contagioſis quibuslibet morbis adverſatur. Doſis drachma ſemis ad drachmam unam.*

PULVIS ALEXIPHARMACUS SECUNDUS.

℞. Sulphuris crudi ſed puri unciam unam,
Nitri cum ſucco Scordii ſoluti, & denuò cryſtalliſati unciam unam ſemis,
Terræ Sigillatæ vel boli Armenæ n. m. paratæ unciam unam ſemis,
Myrrhæ rubræ translucidæ,
Succini albi præpar. ana unciam ſemis,
Croci Auſtriaci drachmas duas,
Nuc. Moſchatar. unciam ſemis.

Miſceantur, fiatque pulvis omnium ſubtilis : *in Febribus malignis & peſte ipſa validus ; à drachma ſemis ad drachmam unam, pro ſudore eliciendo.*

PULVIS ALEXIPHARMACUS TERTIUS, Communis.

℞. Rad. Angelicæ,
Imperatoriæ,
Contrajervæ,
Zedoariæ ana unciam ſemis,
Sem. Citri excorticati,
Aquilegiæ ana drachmas duas,
Myrrhæ rubræ drachmas tres,
Terræ ſigillatæ n. m. paratæ,
Nitri cum ſucco Scordii ſoluti ac denuò cryſtallizati ana unciam ſemis,
Croci optim. drachm. unam ſemis,
Nucis Moſchatæ drachmas duas,

Fiat ex his omnibus Pulvis ſubtilis, cui imprimatur ſuccus oleaginoſus Corticum trium pomorum Limoniorum : ſervetur uſui.

Non minoribus cæteris hic pulvis pollet virtutibus Alexipharmacis. Febribus enim malignis, peſtiferis & contagioſis reſiſtit, earumq; inſultus reprimit.

PULVIS ASTHMATICUS.

℞. Rad. Aaronis cum vino exſiccat, & n. m. præparat. unciam unam ſemis,
Cremoris Tartari unciam ſemis,
Eſſentiæ Arantiorum ſaccharinæ ex recent. Corticib. parat. drachmas ſex,

Fiat ex omnibus pulvis, pro uſu quotidiano.

PULVIS BEZOARDICUS PRIMUS.

℞. Bezoar Occidental. drachmas tres,
Unicornu veri Marini,
Unicornu foſſilis albiſs. ana drach. ſex,
Boli Armeni ſeu Terræ Sigill. n. m. par. unciam unam,
Croci Auſtriaci drachmas duas,
Sem. Citri excorticati drachm. unam ſemis,
Nuc. Moſchatar. drachmas duas,

His omnibus mixtis & in Pulverem redactis imprimatur ſuccus oleaginoſus quatuor Pomorum Limoniorum Corticum; & denuò per ſe in aëre exſiccentur : fiatque Pulvis Bezoardicus *præſtans in Febribus malignis & peſtilentialibus, à drachma ſemis, ad drachmam unam.*

PULVIS BEZOARDICUS SECUNDUS SOLARIS ET CORDIALIS.

℞. Croci noſtri Solis in Mantiſſa edocti drachm. duas,
Bezoardici mineralis n. m. legitimè & recenter parati unciam unam,

His mixtis & leniter invicem ſub tegula (vulgo Muffel) per horam unam calcinatis & ſpatula continuò commotis, adde, cùm refrixerint,
Ol. Stillat. Cinamomi drachm. ſemis,
Levigentur denuò hora una ſuper porphyrite lapide, tandem ſuperadde
Boli Armenæ n. m. parat. drachm. ſex,
Croci opt. Auſtriaci drach. unam ſemis,

Quibus omnibus probè mixtis imprimatur ſuccus oleaginoſus Corticum trium vel quatuor pomorum Limoniorum, & leniter tandem ſiccata ſerventur pro uſu in vitro probè clauſo, *tanq. ſaluberrimum Alexipharmacum & Cordiale Medicamentum, cujus doſis ſcrupulus unus ad drachm. ſemis, pro ſudore eliciendo.*

PULVIS BEZOARDICUS AUREUS.

Primò paretur Bezoardicum ſolare hoc pacto :

℞. Auri

℞. Auri puri per Antimonium purgati unciam ſemis,
ſolvatur in
Spiritus ſalis optimi vel aq. Regis ſ. q.
porrò accipe
Butyri Antimonii unciam unam ſemis,
cui ſuperaffundatur in Alembico parvo
Spiritus Nitri legit. deſtill. q. ſ.

pro diſſolutione, quousque nimirum nulla ebullitio vel ſtrepitus amplius percipiatur; quo facto, conjungantur & commiſceantur hæ duæ ſolutiones Auri & Butyri Antimonii, ac in arena igne leni abſtrahantur ſpiritus ad ſiccitatem: Materia flava in fundo Cucurbitæ relicta excipiatur, inque mortario vitreo teratur, cui porrò cucurbitulæ vitreæ immiſſæ

Recentis Spiritus Nitri unciæ tres, vel quatuor,

ſuperaffundantur, factaq; aliquali digeſtione, rurſus per arenam fortiter abſtrahantur. Hæc operatio, nimirùm recentis Spiritus Nitri affuſio, ejusdemque abſtractio bis tervè repetatur, materia relicta calcinetur leniter ad horas duas ſub tegula (unter der Muffel) uſuique reponatur.

Jam
℞. Bezoardici hujus aurei,
Unicornu foſſilis albiſſimi,
Bezoar occidental. ana unciá ſemis,

Fiatque omnium pulvis ſubtiliſſimus, *cujus doſis drachma ſemis in peſte, morbisq; contagioſis.*

Nota: Plures pulveres Bezoardici præſtantes deſcripti ſunt in *Animadverſionibus* n. ſuper *Cornu Cervi philoſophicum pag. 463.* Item pulveres Alexipharmaci Viperarum ſimplices & compoſiti pag. 212. & 213. *Animadverſ.* quæ cuncta huc referri poſſunt.

PULVIS CACHECTICUS.

℞. Vitrioli Martis ſeu Chalybis dextrè parati cum Spiritu Sulphuris & nonnihil ſupra fornacem ad albedinem calcinati unciam unam ſemis,
Magiſt. noſtr. ſolubil. Coralliōr. rubr.
Matris perlarum,
Oculorum Cancror. an. unc. ſem.
Cremoris Tartari unciam unam ſemis,
Elæoſacchari Cinamomi unciá unam,
Croci Auſtriaci drachmá unam ſemis,
Fiat omnium Pulvis in vitro cuſtodiendus.

In reſeratione Hypochondriorum Obſtructorum, in curanda Cachexia & depravatorum humorum colluvie præparanda, præſens eſt remedium; Leucophlegmatiam & morbum virgineum curat, pallorem & vitioſum colorem tollit; ſumendus in vehiculis appropriatis à drachma ſemis ad ſcrupulos duos.

PULVIS CONTRA CALCULUM.

℞. Rad. Liquiritiæ raſæ,
Doronici veri ana drachm. ſex,
Sem. Dauci,
Naſturtii,
Petroſelini,
Thlaſpios,
Urticæ,
Fœniculi ana drachm. duas,
Succini albi præparati,
Oculor. Cancror. præpar. an. drachm. ſex,
Ligni Nephritici drachmas duas,

His omnibus mixtis, & in pulverem redactis imprimatur ſuccus oleaginoſus Corticum trium pomorum Arantiorum: ſervetur uſui.

Nephriticis & Calculoſis ad renum arenulas exturbandas præſtat, à drachma ſemis ad drachm. unam.

PULVIS ALIUS AD CALCULUM.

℞. Oculor. Cancror. præparatorum,
Succini albi præparati,
Cremoris Tartari an. unciam ſemis,
Lapid. Nephritici præp. drachm. tres,
Millepedum præpar. drachm. unam ſemis,
Nucum Moſchatar. drachm. duas,
Fiat omnium pulvis.

Calculum tum Renum, tum Veſicæ unica ſua proprietate atterit, & propellit, urinam movet, ac Ventriculi nauſeam compeſcit. Doſis ſcrupulus, drachma ſemis, ad ſcrupulos duos.

PULVIS ALIUS CONTRA CALCULUM.

℞. Oculor. Cancror. præparat.
Matris perlarum præparat. ana unciam ſemis,
Clauſularum Limacum drachm. duas,
Millepedum præparat. drachm. unam,
Salis ſuccini volatilis drachmam unam ſemis,
Nuc. Moſchat. drachmas duas.

Fiat pulvis ex omnibus: *cujus Virtutes ex ſuperioribus elucеſcunt; Hydropicis inſuper in educendo ſero per urinam, & Mulieribus, in pellendis Menſtruis ſalutaris eſt. Doſis drachma ſemis ad ſcrupulos duos.*

PULVIS CEPHALICUS SEU ANTAPOPLECTICUS.

℞. Rad. Doronici veri recent. coll. & ſiccat. unciam unam,
Coſti dulcis,
Ligni Aloës ponder.
Cardamom. min. ana drachmas tres,
Cubebarum,
Coriandri,
Aniſi ana drachmas duas,
Nucis Moſchatæ,
Succini albi ana unciam ſemis,
Caryophyllorum drachm. uná ſemis,
Ambræ gryſeæ drachm. ſemis,
prius cum
Semin. Citri excort. ſcrupulo uno ſubactæ,
Ol. Stillatit. Cinamom. ſcrup. unum,
Fiat ex omnibus pulvis.

Mira ejus eſt in Affectibus Cerebri & Capitis efficacia; Intemperiem enim ejus humidam corrigit, ideoque Apoplecticis, Epilepticis & Vertiginoſis eſt emolumento. Detur à ſcrupulo uno ad drachm. ſemis & ſcrupul. duos.

PULVIS CEPHALICUS ALIUS PRETIOSUS CONTRA VERTIGINEM.

℞. Ambræ gryſeæ opt. drachm. unam, ſubigatur opt. cum
Sem. Pœoniæ excort. drachma una,
Citri excort. drachma ſemis,
Moſchi optimi Oriental. ſcrup. unum, cum
Spirit. Roſar. particula ad pultis formam, contundendo in mortario, redacti:
His adde
Pulv. Ligni Aloës ponderoſi unciam ſemis,
Radic. Doronici veri unc. unam,
Cardamomi min.
Nuc. Moſchat. ana unciam ſemis,
Eſſent. Roſar. ſaccharinæ n. uncias tres,
cui inſtillentur prius
Ol. Stillatit. Cinamom. drachm. ſemis,
Caryophyll. ſcrup. ſemis.
Majoranæ,
Ligni Rhodii an. ſcrupulus unus.

Fiat pulvis præſtantiſſimus, imò Regius, *ſalutaris ad omnes frigidas Cerebri affectiones, Vertiginem præcipuè, Apoplexiam, & Epilepſiam juvans; Doſis à ſcrupulo uno ad drachmam ſemis.*

PULVIS AD CASUM.

℞. Sanguinis Draconis opt. unciam ſemis,
Sanguinis Hirci modo ſupra edocto parati,
Oculorum Cancrorum præparat.
Terræ ſigillatæ ſeu Boli Armenæ ana drachmas ſex,
Myrrhæ rubræ unciam ſemis,
Nuc. Moſchatar. drachmas tres,
Fiat Pulvis.

Prodeſt præcipitatis ab alto, & quibus ſanguis in corpore coagulatus hæret; ruptis item, contuſis, fractis: vel in vino, vel juſculo aut aqua Cherefolii vel Card. Mariæ propinatus. Doſis, drachma ſemis ad drachmam unam.

PULVIS CYPRIUS PRETIOSUS.

℞. Muſci vel Uſneæ quercinæ electæ & ab omnibus impuritatibus lignoſis mundatæ libras duas,

Immittatur ſacculo & per horæ quadrantem baculo diſcutiatur, ut ab omni pulvere & ſordibus adhærentibus penitus liberetur: Hinc ollæ immittatur, ſæpius aquâ ſimpli-

ſimplici ſuperfuſa lavetur, per duos dies, donec aqua limpida & pura, prout affuſa fuit, effundatur; ſiccetur deinde in Sole ſupra linteum collocata, ut eo magis ſuo colore, odore & ſapore, vi nimirum attractrice, Solis privetur. Porrò hæc eadem uſnea ſuo colore viridi & omni odore jam privata, ac probè ſiccata, cum floribus Roſarum & Jaſmini (vel floribus Arantiorum & Citri, ubi illorum eſt proventus) recentibus & integris ſexies vel octies ſtratificetur, & junctim pondere aliquo in cribro comprimantur, ſingulis diebus floribus ab uſnea ſeparatis, & recentibus ſubſtitutis, donec fragrantiſſimo imbuatur odore. Poſt, leniter exſiccata uſnea, & in pulverem ſubtiliſſimum redacta, denuò, (ſi forte odorem in leni exſiccatione, quæ tamen nunc in ſole fieri non debet, ſed alio in loco tepido) linteo ſubtili vel ſacculo largo impoſita, infra ſupraque floribus ſupradictis recentibus conſpergatur, ac pondere aliquo in cribro nonnihil aggravetur. Huic pulveri tandem fragrantiſſimo pro quavis libra una adde

Moſchi ſcrupulum vel drachmâ ſemis, ſoluti in
Spirit. Roſar. fragr. ſ. q. ad pulticulæ formam,
Ambræ gryſeæ itidem drachmâ ſemis, ſolutæ in
Ol. Stillat. Roſar. veri ſcrupulo; vel in
Ol. Jaſmini aut Arantiorum, prout ex Italia affertur, drachm. ſemis, item, ſi lubet,
Pulv. Rad. Ireos Flor. albiſſ. unciam unam ſemis,
Cyperi rotund. unciam unam ſemis,

Fiat Pulvis fragrantiſſimus Regius, *qui quando capiti inſpergitur, odore ſuo grato inſigniter illud roborat, ſuaq; adſtrictione, ſiccitate atque vi attractrice omnes ejus ſordes exſiccat: & cum nulla viſcoſitate polleat, nec cuti, neque capillis firmiter adhæreat, facilè à capite & ejus capillis avelli poterit.*

PULVIS AD DENTIFRICIA.

℞. Cremoris Tartari ſ. Tartari albiſſimi Veneti uncias duas,
Rad. Ireos Florent. unciam ſemis,
Alumin. uſti,
Nuc. Moſchat. ana drachmas duas,

Fiat omnium Pulvis non admodum ſubtilis, Cui adde
Moſchi opt. ſcrupulum unum, cum
Spiritu Roſarum vel Aq. Arantiorum nonnihil ſoluti.
Servetur Pulvis ad uſum.

Dentes mucoſos & Tartaro veluti obductos à ſordibus purgat, eosq; dealbat, mundificat, & gingivas adſtringit, & ſic vacillantes firmos reddit.

Nota: Quod Dentifricia è *Lapidibus duris & aſperis*, utpote *ſilicibus*, *pumice & Coralliis* aliisque parari ſolita, uti etiam eſt farina Virginea Mynſichto laudata, dentes quidem abſtergant, ſordibusve liberent, verùm quia unà gingivas cum dentibus abradunt & quam maximè ſuâ aſperitate afficiunt, carneque quaſi denudant, vim è contra nullam habent dentes roborandi, carnem augendi, aut vacillantes firmandi; Tartarus verò utrumque præſtare eſt aptus, eò quod non ſolum adhærentem ac agglutinatum tenaciter mucorem induratum abſtergat ſed ſua etiam acrimonia & vi adſtringente vacillantes dentes firmet, gingivas roboret, confortet, & augeat: fit hactenus, ut *Tartaro* præſtantius nihil ad hos pulveres accommodari poſſit.

PULVIS DYSENTERICUS.

℞. Flor. ferri præparat. unciam unam,
Oculorum Cancror. præpar.
Nuc. Moſchatar.
Radic. Tormentill. ana unciam ſemis,
Flor. Roſar. rubr.
Balauſtior.
Croci Auſtriaci ana drachm. duas,
Fiat omnium Pulvis.

Ad omnes Alvifluxus immoderatos, Diarrhœam, Lienteriam, præcipue vero Dyſenteriam, ſiſtendos, præſentaneum eſt remedium, atque virtutis efficaciſſimæ. Doſis, drachma ſemis ad drachmam unam,

Digitized by Google

ALIUS AD IDEM.

℞. Boli Armenæ n. m. præparat. drachm. ſex,
Lapid. Bezoar. occid. drachm. duas,
Rad. Tormentillæ, drachmas ſex,
Contrajervæ,
Nuc. Moſchatar. ana drachm. tres,
Croci Auſtriaci drachm. duas,
Cortic. Arantiorum,
Citri ana extim. & recenter ſiccat. drachm. duas,
Fiat Pulvis ex omnibus.

Uſus ejus eſt in Dyſenteriis & Diarrhœis malignis, uti ſuperioris.

PULVIS ANTEPILEPTICUS.

℞. Pulv. ex Typhis Cervi ritè juxta n. deſcriptionem in *Animadverſ. pag. 463. parati* unciam ſemis,
Unicornu veri marini,
Cranii hominis ſuſpenſi raſpati,
Bezoar. occidental.
Lapid. Carpion. ſublunar. ſupra eorum oculos repertibil. an. drachm. duas,
Vermicul. in Spongiis Cynosbat. inventorum drachm. ſemis,
Ol. Stillat. Cinamom. ſcrup. unum,
Caryophyllor. ſcr. ſemis,
Magiſter. ſolub. Matris perlarum unciam ſemis,
Fiat omnium pulvis ſubtilis.

Prodeſt Epilepticis & Apoplecticis. Doſis ſcrupulus unus, ad drachm. ſemis.

PULVIS ANTEPILEPTICUS ALIUS.

℞. Nucl. Ceraſorum nigror. unciam ſeſemis,
Sem. Pœoniæ excort. drachmas duas,
Citri excort.
Bardanæ ana drachm. unâ ſemis,

Contundantur ſubtiliſſimè in mortario addita ſemper particula Aquæ flor. Arantiorum, ad pultis formam, ut per ſetaceum transmitti poſſit : Cui adde parum etiam conquaſſata ſequentia: nempe
Rad. Pœniæ d. t. collect.
Doronici veri an. drachm. tres,
Viſci Quercini,
Nuc. Moſchat.
Cardamom. min.
Croci Auſtriac. ana drachmas duas,
Succini albi præparat. drach. tres,
Magiſt. ſolub. Corallior. rub. drachm. duas,
Cranii humani raſpati drachm. tres,
Ol. Stillatit. Cinamomi ſcr. unum,
Ligni Rhodii ſcrupulum unum.
Fiat omnium Pulvis ſubtilis.

Efficax in Epilepſia & aliis Cerebri affectibus. Datur à drachma ſemis ad ſcrupulos duos.

PULVIS ALIUS EPILEPTICUS AUREUS SEU SOLARIS.

℞. Croci Auri cum Tinctura Antimonii fermentati drachm. duas,
Unicornu foſſilis albiſſimi,
Unicornu Marini ſcil: quod pro vero Unicornu habitum fuit, nunc vero levi pretio venale proſtat tanquam Maris ſoboles, an. unciam ſemis,
Cranii hominis ſtrangulati raſpati drachm. duas,
Pulv. ex Typhis vel ſaltem junioribus lanuginoſis & mollibus adhuc Cervorum Cornubus, n. m. edocto parati unciam ſemis,
Magiſter. ſolub. n. Perlarum Oriental.
Matris perlarum,
Corallior. rubr. ana drach. unâ ſemis,
Nuc. Moſchatar. unciam ſemis,
Ol. Cinamomi ſtillat. ſcrupul. unum vel drachmam ſemis,
Fiat omnium pulv. ſubtilis.

Remedium contra Inſultus Epilepticos præſtans eſt, reſiſtit enim Malignitati & Cor inſigniter roborat. Doſis ſcrupulus ad drachmam ſemis & ſcrupulos duos.

Plures invenies præſtantes Pulveres Antepilepticos in *Animadverſionibus* n. p. 464. & ibi delectum Elegantiſſimarum Deſcriptionum quoq; habebis.

PUL-

PULVIS GROSSUS AD SACCULOS PRO EPITHEMATE CORDIS, ET PULSIBUS.

℞. Herbar. recent. Roriſmarini,
Majoranæ,
Baſilici,
Meliſſæ citratæ ana unciam unam,
Flor. recent. Arantiorum,
Roſar. pallid. ana unc. unam ſemis,
Cheiri,
Tunicę an. unc. unã,
Lavendulæ unciam unam ſemis,
Cortic. recent. Arantiorum,
Citri ana extim. flav. unciã unam ſemis,
Croci Auſtriaci vel Or. drachm. ſex,
Cinamomi optimi unciam unã ſemis,
Macis,
Nuc. Moſchatar. ana unciam unam,
Ligni Rhodii,
Aloës ana unciam ſemis,

Omnia ac ſingula probè commixta, tàm herbæ recentes, Flores, ac Cortices, quàm deſiccata Aromata & Ligna (quæ tamen prius incidi ſeparatim ſuaſerim) minutim inciſa, exſiccentur in umbra cum cautela & charta deſuper operta: *Ex quibus ſic paratis ſpeciebus ſacculi poterunt formari, formâ ac magnitudine competenti, ac filo ſerico interſui; qui poſtmodum Cordis regioni ac pulſibus ſuperligantur, prius tamen aquâ Cordiali, quæ arriſerit illi humectandi: idq; toties repetendum, quoties etiam calor exæſtuans eos exſiccaverit.* Perelegans ſanè atque efficax modus hic eſt Cor & tuendi, & Spiritus vitales inſtaurandi. Namque, dum ſpeciebus ſiccis, flores recentes, & fragrantiſſimos addimus, ſupinos quaſi ac latentes ſiccorum ſpiritus excitamus, acceſſione novæ fragrantiæ intendimus, & multò efficacius temperamentum ac compoſitum ſuſcitamus, cum alioquin pronum eſſet, leviſſima exſiccatione etiam ſolutas haſce Atomos ſpiritu & odore turgidas exhalare. Ulterius ſacculi ex Zendalo conſuti, groſſioribus hiſce ſpeciebus oppleti ac cordiali quodam liquore imbuti inſigne robur Cardiacum addere poſſunt, cum hîc virtus unita fortior, ſpecies etiam proximius cordi adſtent, viresque earum diutius perdurent, neque protinus, uti aliàs pulveres vel ſpecies Cordiales aquâ aliquâ dilutæ ſolent, diffluant & diſſipentur, ſed diutius viribus collectis conſerventur & integris, ſæpius etiam, ſi deſiccentur, madefactis ſacculis. Unde demirari ſatis non poſſum Amethodum eorum, qui regioni cordis & pulſificis partibus, lapides & gemmas, Corallia & Margaritas, ut ab his naturæ ſubſidiũ feratur, ridiculè applicant; an ignorent, quod ejusmodi ad Cordis & Corporis penetralia & abdita nequaquam admittantur, niſi ab acidulo noſtrate fermento actuentur & veluti ſolvantur: quid deforis amabo præſtabunt, dura & cruda, inodora, & omnibus oſſibus aridiora.

PULVIS CONTRA HÆMORRHAGIAM, ET SPUTUM CRUENTUM.

℞. Radic. Tormentill. drachm. ſex,
Papaveris erratici,
Terræ ſigillatæ ſeu Boli Armen.
Lapidis Ætitis nuclei interioris,
Hæmatitis præpar.
Corneoli præparati,
Magiſt. ſolub. Coralliorum,
Nuc. Moſchat. ana drachm. duas,
Sangv. Draconis,
Olibani in granis an. drachmas tres,
Nitri puriſſimi cryſtall. drachm. ſex,
Fiat Pulvis.

Valet ad Sputum cruentum & fluxus ſanguinis Narium ſiſtendos, & ad Menſtruorum Mulierum ſuperfluum, Fluxum, Dyſenteriã, Di rrhœam, Alvi ac Uteri profluvia alba & cruenta curanda ſingularis eſt efficaciæ.

PULVIS HEPATICUS RUBEUS.

℞. Cremoris Tartari uncias duas,
Tartari Vitriolati ſed cryſtalliſati, ne in humido liqueſiat, unciam unam ſemis,
Fæculæ ſeu ſalis eſſentialis acetoſellæ unciam unam,

Hæc

Hæc mixta & in pulverem redacta humectentur ter quaterve cum Tinctura ex roſis ſiccis rubris & ſantalo rubro, beneficio aquæ Roſarum & Spiritus Vitrioli parata, & toties leni in calore exſiccentur. Quibus tandem in pulverem denuò converſis ſuperadde

Sacchari n. Citrati unciá unam ſemis,

Fiat Pulvis: ſervetur in Vitro benè clauſo.

SIMPLICIORI MODO SIC PARARI POTERIT:

℞. Cremoris Tartari uncias duas,
Tartari Vitriolati cryſtalliſati unciam unam ſemis,
Fæculæ ſeu ſalis eſſentialis Acetoſellæ unciam unam,
Pulv. Roſar. rubrar. unciam ſemis,
Santali rubri drachmas duas,
Sacchari citrati n. unciam unam,
Me. Fiat Pulvis.

In calida Hepatis Intemperie ejusdemque obſtructione & labefactatione perutile est remedium.

PULVIS HYSTERICUS.

℞. Rad. Pœoniæ l. decr. collectæ unciam ſemis,
Doronici veri,
Zedoariæ ana drachm. duas,
Cardopatiæ drachm. una ſemis,
Antophyllorum,
Croc. Auſtr. vel Oriental.
Cortic. Arantiorum,
Citri ana extim. recent.
Sem. Citri excortic. ana drach. duas,
Salis Jovis ſeu Stanni Anglici unciam ſemis,
Magiſt. ſolub. Coralliorum,
Matris Perlarum, ana drachm. duas,
Ol. Stillat. Cinamomi,
Meliſſæ an. ſcrup. ſemis,
Fiat Pulvis.

Placat hic pulvis dolores uterinos, atque vapores ab utero aſcendentes reprimit, imò Matris ſuffocationem abigit. Doſis drachma ſemis ad ſcrupul. duos.

PULVIS AD GENERANDUM LAC.

℞. Carnis Uberis Vaccæ juvenculæ uncias ſex,
Rad. recent. Rapunculorum,
Cardui lactei,
Barbæ hirci ana unciam unam,
Ireos Florent. unciam unã ſemis,
Liquiritiæ drachmas ſex,
Semin. Lactucæ,
Pœoniæ excort. ana drach. ſex,
Lapid. Lactei præparati, (eſt lapis mollis inſtar Saponis tactu,) unciam unam ſemis,
Corallior. alb. præpar.
Oculor. Cancror. præpar. ana drachm. ſex,
Magiſt. ſolub. Matris Perlarum unciam ſemis,

Caro mammillarum, radices etiam recentes conſcindantur teſſelatim, ac cum reliquis pulveribus & præparatis conſperſa, immittantur Alembico vitreo, quibus ſuperaffundantur

Succi Cydoniorum recenter expreſſi unciæ quatuor,

ac illicò in M. B. totaliter exſiccentur, (baculo quandoque illa in Alembico commovendo) ut in pulverem ſubtilem redigi poſſint, cui pulveri adde

Pulv. Sem. Erucæ,
Fœniculi ana drachm. ſex,
Cardamomi min.
Macis ana unciam ſemis,
Piperis longi unciam unam,

Miſceantur exactè, fiatque Pulvis ſubtiliſſimus. *Hujus detur pro doſi drachma una vel duæ in juſculo Gallinæ, ſæpius in die.*

PULVIS AD NASALIA.

Videatur in prægreſſa *Pharmacopœia Auguſtana.*

PULVIS PARTUM PROVOCANS.

℞. Pulv. Glaciei Mariæ fixæ, quæ eſt ſpecies Talci, uncia ſemis,
Pulv.

Pulv. Caſſiæ ligneæ veræ,
Boracis Venetæ ana drachmas duas,
Croci Auſtriaci,
Pilæ capræ ſylv.
Macis ana drachm. unam,
Ol. Cinamom. gutt. xij.
Fiat Pulvis.

Item Jecur & fel angvillæ ſiccata & pulveriſata expertum remedium eſt, nec fallit, niſi pingvedo quædam vel fruſtum carnis aut Mola, experientia teſte, impedimento exituro fœtui fuerit.

Cæterum pulvis hic ad partum facilitandum, ut & fœtum mortuum excludendum, ſalubriter exhibetur; pellit nec non potenter ſecundinas, à drachma ſemis ad drachmam unam & unam ſemis.

PULVIS PLEVRITICUS.

℞. Sanguinis Hirci juxta mod. edoct. parati unciam unam,
Raſuræ dentium Apri unciam ſemis,
Oculorum Cancror. præp. drach. duas,
Rad. Papav. errat. drachm. unã ſemis,
Croci Auſtriac. vel Oriental. drachm. unam,
Fiat omnium Pulvis.

Confert omnibus laterum puncturis atque doloribus, adeoq; Pleuritidi tàm veræ & legitimæ, quàm ſpuriæ & nothæ medetur. Doſis drachma ſemis ad drachmam unam.

PULVIS STERNUTATORIUS CEPHALICUS.

℞. Radic. Doronici veri,
Pyrethri,
Hellebori alb. ana drach. unã,
Herb. Majoranæ,
Thymi,
Roriſmarini,
Flor. Liliorum convalliũ, ana drach. unam ſemis,
Sem. Aniſi,
Coriandri,
Nigellæ,
Cardamomi,
Macis ana drachm. ſemis,
Caryophyll. ſcrupul. unum,
Ambræ gryſeæ ſcrup. ſemis,
Moſchi Oriental. grana octo,
Ol. Ligni Rhodii ſcrup. unum,
Fiat ex omnibus Pulvis ſubtilis.

PULVIS CONTRA TUSSIM SEU CATARRHALIS.

℞. Sem. Papaveris albi unciam unam,
Melonum excortic. unciã ſemis,
Pœoniæ excort. drachmas duas,
Pinearum mundatarum,
Piſtach. decortic. ana unciam ſemis,
Benzoes pluveriſ. drachm. ſemis,
Contundantur probè in mortario ad pultis formam, cum ſ. q. aquæ Roſarum. Huic pulpæ adde
Pul. Rad. Ireos Florent. unciam unam ſemis,
Pœoniæ unciam ſemis,
Croci Oriental. vel Auſtriaci drach. duas,
Florum Sulphuris drachm. unam ſemis,
Sacchari penidii uncias ſex,
Exſiccentur in leni calore, fiatq; omnium denuò Pulvis ſubtilis: adde
Olei ſtill. Aniſi drachm. unã vel drachm. unam ſemis,

Præſtans in Tuſſi & Defluxionibus à capite ad pectus tenuioribus incraſſandis & maturandis remedium, ſæpius lambendo uſitatum.

PULVIS ALIUS CATARRHALIS ANTIPHTHISICUS.

℞. Sulphuris vivi translucidi & ſplendidi vel, ſi hoc deſit,
Florum Sulphuris unciam unam,
Sacchari Saturni reſolubilis ex Minio vel ipſo Plumbo facti drachmas ſex,
Croci Auſtriaci drachm. duas,
Radic. Ireos Florent.
Liquiritiæ,
Fungorum arbori ſalicis adnaſcentium ana drachmas ſex,
Thuris in granis,
Gummi Animæ ana unciam ſemis,
Sacchari Canarii albi uncias duas.

Fiat ſ. a. Pulvis ſubtilis, *in Decocto quodam pectorali, vel in ovo ſorbili, manè & veſperi à drachma ſemis ad drachmam unam propinandus.*

Digitized by Google

PULVIS STOMACHALIS.

℞. Radic. Calami Aromatici,
Galangæ,
Pimpinellæ,
Liquiritiæ,
Zinziberis,
Piperis longi,
Caryophyllorum ana unciam ſemis,
Radic. Doronici veri unc. unam,
Nuc. Moſchatarum,
Cardamom. min. ana drachm. ſex,
Macis drachmas duas,
Sem. Aniſi,
Carui,
Fœniculi, ana unc. ſemis,
Cortic. Arantiorum,
Citri ana extim. & recent. ſiccat. drachm. tres,
Ol. Cinamomi ſtill. drachm. ſemis,
Sacchari Canarii albi ad pondus omniũ.
M. Fiat Pulvis.

Præſtans ad varia Stomachi & Cerebri vitia emendanda, Vomitum, Nauſeam, Cardialgiam & Concoctionem læſam; Ventriculo item refrigerato cum emolumento exhibetur.

PULVIS AD STRUMAS.

Videatur ejus Compoſitio in Pharmacopœia Auguſtana.

PULVERES VIPERARUM SIMPLICES ET COMPOSITI.

EOrum Confectiones legitimas, unà cum uſu & doſibus, Animadverſiones noſtræ ſuper Claſſem de Trochiſcis factæ luculenter edocent pag. 212. & ſeq. quas Lector Benevolus evolvat.

PULVIS VULNERARIUS.

℞. Maſtichis electæ,
Myrrhæ,
Olibani,
Sangv. Draconis,
Oculor. Cancror. præparat.
Nuc. Moſchatar. ana drachmas duas,
Boli Armenæ n. m. darat.
Radic. Tormentill. ana unciam ſemis,
Croci Auſtriaci drachmã unam ſemis,
Fiat omnium Pulvis.

In Vulneribus Internis & Externis, nervorum, præcipuè ubi Melicerta (vulgò das Glied-waſſer*) è vulneribus ſtillat, opem præſtat, à drachma ſemis ad drachmam unam.*

Vides, Amice Lector, quam amplam & divitem penum Medicatorum Pulverũ & Specierum longa ſerie in hac Claſſe in Tui ſolius emolumentum ſolertiſſimo ſtudio adduxerim, adeò, ut vix morbi cujusdam ſpecies ac Typus ſuperſit, cui non objicias Medicamentum quodpiam dextera parandi ratione, viribus & efficacia elegantiſſimum ac unicè expetendum, queis feliciter utere, Tuo & Proximorum ſubſidio.

PHAR-

Digitized by Google

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ

ſeu

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS DECIMA

ECLEGMATUM, DIACODIORUM, ET LOHOCH FORMULAS comprehendens.

BArbaro ac peregrino etymo hæc proferuntur, mutuato à Græcis & Arabibus Idiomate, quo varia notantur medicamina, unius tamen conſiſtentiæ, Electuarii formam propemodum æmulantia, paulò tamen liquidiora, craſſiora & viſcida magis ipſis Syrupis; quanquam nonnunquam accidat, ut ſolidam formam nanciſcantur, id vel uſu, ægrorum affectu, & gratiâ, quâ patientibus illicio ſint, nos hortante. Parantur utplurimum ex Decoctis, Succis nonnihil mucilaginoſis, ex inſtituto, ut materiam peccantem, quæ de conſueto acris, ſalſa, cum impetu aſperam arteriam, pectus ac pulmones feriens, nonnihil inhibeant, ſolident, condenſent, ac ad expectorandum facilius diſponant. Ex quorum cenſu ſequentia habeto:

DIACODION SIMPLEX GALENI.

PAretur ad normam, ac juxta exactam n. deſcriptionem in *Appendice ad Animadverſiones pag. 20.* propoſitam. *Uſus ejus eſt in deſtillationibus tenuibus è capite in aſperam arteriam labentibus, abſtergit potenter, & ſomnum moderatè conciliat; cavendum tamen, ne, lambendo de illo ſæpius totaq; die ſomnus nimioperè, præſertim Infantibus, concilietur.*

DIACODION JO. BAPTISTÆ MONTANI.

PAretur & illud juxta normam in *Appendice* n. ad *Animadverſiones* præſcriptam. *Utuntur illo in tenuibus & acribus rheumatiſmis, pulmones & aſperam arteriam fluxione tentantibus, & continua tuſſi ſomnum prohibentibus.*

DIACODIUM ASTHMATICUM CONTRA TUSSIM DIUTURNAM.

℞. Rad. Aronis,
Helenii,
Glycyrrhizæ,
Ireos Flor.
Pimpinellæ ana recent. unciam unam,
Herb. Hyſſopi,
Hederæ terreſt.
Veronicæ,
Porr: ſeu Cæparum cann. vulgò Lauch. ana recent. unciam unam ſemis,
Scillæ præparatæ drachmas ſex,

Inciſa coquantur in ſ. q. Aquæ ſimpl. repetitis vicibus affuſæ, ad omnium virtutum prolectionem: colaturæ omnes clarificatæ ad libram unam ſemis circiter evaporent, in vaſe terreo vitreato, interimque aſſervetur.

Jam verò

℞. Sem. Erucæ,
Naſturtii,
Urticæ ana drachmas ſex,
Gummi Ammoniaci,
Animæ ana drachmam unam ſemis,
Maſtichis drachmas duas,
Camphoræ drachmam ſemis,
Amygdalarum dulcium,
amararum ana drachmas ſex,

Contundantur probè in mortario, affuſâ portiunculâ Aquæ Flor. Arantiorum, ad formam pultis mollioris, quæ per ſetaceum transmiſſa, quantum fieri poteſt, interim etiam ſervetur.

Porrò

℞. Superius aſſervatum & abſtractum decoctum,
additaque
Sacchari Canarii albi librâ una ſemis,

Redigantur leniter coquendo in Syrupi craſſam ſeu mucilaginoſam conſiſtentiam, cui ſtatim immittatur,
Aſſervata Pulpa ex ſeminibus ſuperius & Gum. facta.
item
Pul. Cardamomi min.
Pul. Nuc. Moſchatarum ana drachmas tres,
Macis drachmam unam,
Sem. Aniſi unciam ſemis,
Croci opt. drachm. unam ſemis,
Elæoſacchari Cinamomi unciam ſemis,
Fœniculi unciâ ſemis,

Fiatq; omnibus exactè mixtis Diacodion. *In Aſthmate & difficili reſpiratione cum ſucceſſu exhibentur.*

DIACODION ACTUARII CORRECTUM.

Parari poterit & illud, juxta præſcriptam normam in *Appendice ad Animadverſiones pag. 21. Et egregiis pollebit virtutibus in Hæmorrhagia quacunque, & Dyſenteriis ſiſtendis. Cujus doſis uncia ſemis, ad unam.*

DIACODION DYSENTERICUM.

℞. Rad. Tormentillæ unciam unam,
Biſtortæ unciam ſemis,
Flor. Roſarum rub. ſiccat. drachm. ſex,
Balauſtiorum unciam ſemis,
Succi Hypocyſtid. drachmas duas,

Coquantur in ſ. q. Aquæ ſimplicis ad duarum librarum remanentiam; Decoctum colatum & probè clarificatum interim aſſervetur. Tum

℞. Sem. Papaveris albi unciam unâ ſem.
Melonum,
Cucurbitæ,
Amygd. dulcium ana decorticat. unciam unam.

Contundantur diu multumque in mortario; additâ pedetentim portiunculâ ſuperioris aſſervati Decocti, ad formam pulticulæ, ut per ſetaceum trajici poſſit, quæ interim aſſervetur.

Jam verò accipe
Decoctum ſuperius aſſervatum,
& additâ
Sacchari Canar. albi librâ unâ ſemis,

Percoquantur ad Conſiſtentiam ferè tabulati, cui ab igne remoto addantur

Emul-

Emulſio ſuperius facta & aſſervata,
deinde
Reliqui ſubſequentes Pulveres, utpotè,
Croci Auſtriaci drachma una ſemis,
Oculorum Cancror. præparat.
Corall. rub. præparat.
Rad. Liquiritiæ raſæ,
Ireos Florent.
Nucum Moſchatarum ana unc. ſemis,
M. Fiat Diacodion.

In Dyſenteriis & Diarrhæis, Exulcerationibus inteſtinorum & Meſenterii utiliter exhibentur.

DIACODION SEU ECLEGMA PECTORALE PAPAVERINUM.

℞. Siliquarum dulcium uncias tres,
Glycyrrhizæ raſæ unciam unam,
Capitum Papav. albi cum ſemin. num. v.

Inciſa coquantur in ſ. q. Aquæ ſimplicis ad remanentiam librarum duarum: Decoctum clarificetur & interim aſſervetur. Poſtea

℞. Hujus Decocti jam facti libram ſemis, & cum
Sem. Papav. albi unciis duabus,
Melonum,
Cucurbitæ,
Amygd. dulc. decortic. ana uncia una,

Diu in mortario contuſorum fiat Emulſio craſſa, per pannum linteum rarum colanda & exprimenda: Hac pariter & pauliſper aſſervatâ, accipiatur

Reliqua aſſervati decocti libra una ſem. & additis
Sacchari Can. albi unciis xx.

Coquantur ad conſiſtentiam quaſi tabulati, cui junge Emulſionem craſſam ſuperius factam, & ſine ulteriore coctione repone.

Valet in Tuſſi diuturna, ubi humores tenues & acres à capite ad pectus & aſperam arteriam delabentes, periculum læſionis & eroſionis venularum cauſare poſſent; Somnum inſuper conciliat, & pectus lenit.

DIRCODION PECTORALE SOLIDUM.

℞. Rad. Ireos Florent. drachmas ſex,
Tuſſilaginis unciam ſemis,

Inciſa coquantur in ſ. q. Aquæ ſimpl. ad libræ unius remanentiam, decoctum coletur & debitè clarificetur, quô interim ſervato, accipe

Sem. Papav. albi,
Melon. excort. ana drachm. ſex,
Pœoniæ excort. drachmas duas,
Pinearum mundat. drachmas ſex,

Contundantur minutiſſimè in mortario ad formam pultis, additâ portiunculâ Aquæ Roſarum fragr. & per cribrum ſetaceum trajiciantur, quâ interim etiam aſſervatâ, ſolvatur in ſuperiori decocto radicum

Sacchari Canarii albi libra una,

Coquanturque ad conſiſtentiam Tabulati paulò ſolidiorem, addendo, ab igne remotis

Pulpam ſuperiorem Seminum & Pinearum,
item
Pulv. Rad. Ireos Flor. drachmas ſex,
Amyli albi unciam unam,
Et, ſi lubet, pro roborando Corde Margarit. Oriental. præpar. vel loco harum,
Matris perlarum præp. drach. duas,

Fiat Diacodion ſolidum, in forma Rotularum aut Morſellorum.

Valet in omnibus pectoris affectibus morboſis, Tuſſi diuturnâ & recenti, aſthmate, difficili reſpiratione, & Phthiſi ipſa; in Pleuritide pro expectoratione præſens eſt remedium.

DIACODION CONTRA SPUTUM SANGVINIS.

℞. Rad. recent. Acetoſæ unciam unam,
Cichorii ſylv. unciam unam ſemis,
Lapathi acuti,
Papav. erratici,
Pentaphylli,
Plantag. min.
Tormentillæ ana unciam unam,

 Herb.

Digitized by Google

Herb. recent. Auriculæ muris,
Burſæ paſtoris,
Cichorii ſylveſtris,
Equiſeti,
Plantag. min.
Virgæ aureæ,
Vincæ pervincæ, ana manip. duos,
Flor. recent. Roſarum rub. unc. duas,
Papav. errat. unciam unam ſemis,
Santali rubri drachmas ſex,

Inciſa coquantur in ſ. q. Aq. ſimplicis, repetitis vicibus affuſæ, quoad tota eorum virtus extracta ſit, colaturæ omnes album. ovorum clarificatæ ad librâ unam circiter evaporent, &, additis ſuccis ſequentibus, utpote

Succor. Cichorii ſylv.
Millefolii,
Plantag. minoris,
Sempervivi majoris, ana depurator. unciis ſex,
Interim aſſerventur. Tum

℞. Sem. Papav. albi,
Melonum excort. ana unciam unam,
Pœoniæ excort.
Portulacæ ana unciam ſemis,

Contundantur minutiſſimè in mortario ad formam pulticulæ, additâ portiuncula ſuperioris Decocti, vel Aquæ Roſarum, & per ſetaceum tranſmittantur ad inſtar pulpæ, quâ interim etiam ſervatâ, accipe Decoctum ſuperius cum ſuccis expreſſis, aſſervatum, ac cum

Sacchari Canar. albi libris duabus,

ad Syrupi conſiſtentiam, paulo tamen craſſiorem, percoque, cui Syrupo tandem immiſce,

Pulpam ſeminum ſuperius aſſervatam,
item
Pulv. Boli Armen. præp.
Corall. rub. præp.
Lapid. Hæmatit.
Sangvin. Draconis,
Olibani ana unciam ſemis,
Pulv. Lapid. Corneol. præpar. drachm. duas,
Croci opt. Auſtr. drachm. unam ſemis,
Elæoſacch. Nucum Moſchat. cum Ol. expr. facti uncias duas,

Fiat omnibus probè mixtis ſ. a. Diacodion, *præſtans in Sputo ſanguinis, à quacunque cauſa ortum duxerit, abſtergit, conglutinat, & oſcula venarum claudit. Doſis drachmæ duæ ad unciam ſemis.*

LOHOCH PECTORALE.

℞. Rad. Ireos Florent. unciam unam ſemis,
Liquiritiæ unciam unam,
Paſſularum majorum uncias duas,
Dactylorum num. xij.
Jujubarum num. xxx.
Siliquarum dulc. uncias duas,

Coquantur minutim inciſa in ſ. q. Aquæ ſimplicis ad remanentiam librarum duarum: Decoctum coletur & probe clarificetur; cujus accipe libram ſemis,
Item
Nucleor. Pinear. mundat.
Amygd. dulc. decort. ana unciam unam ſemis,
Semin. Melon. excortic.
Papav. albi ana drachmas ſex,

Fiat ex iis ſ. a. Emulſio craſſiſſima per cribrum ſetaceum cogenda & tranſmittenda, quâ interim ſervatâ, accipiatur reſiduum decoctum, & cum

Sacchari Can. albi libra una ſemis,

Coquantur ad conſiſtentiam ferè tabulati, cui tandem ab igne remoto adde

Emulſionem ſuperius factam,
item
Pulv. Rad. Ireos unciam unam ſemis,
Liquiritiæ unciam ſemis,
Amyli drachmas ſex,
Fiatque Lohoch.

Salubre Medicamentum eſt in Tuſſi recenti & antiqua, nec minus etiam in Phthiſi fructuosè exhibendum.

LOHOCH

Digitized by Google

LOHOCH DE PULMONE VULPIS.

℞. Rad. Liquiritiæ,
Ireos Florent. ana drachmas ſex,
Herb. Capill. Veneris,
Pulmon. maculoſæ ana manip. duos,

Coquantur inciſa in Aquæ ſimpl. ſuffic. quantitate ad remanentiam circiter duarum librarum: Decoctum coletur & clarificetur, additaque
Sacchari Can. albi librâ unâ,
porrò ad Syrupi conſiſtentiam coquantur, addendo tandem
Pulv. Pulmon. Vulpis ſiccat. & n. m. præparat. unciam unam ſemis,
Rad. Ireos Flor. unciam unam,
Liquiritiæ,
Sem. Aniſi,
Fœniculi ana unciam ſemis,
Miſce fiat Lohoch.

Ad easdem pectoris affectiones catharroſas, & Phthiſin ipſam, longo uſu receptum Medicamentum.

LOHOCH SANUM ET EXPERTUM.

℞. Rad. Ireos Florent. unciam unam,
Liquiritiæ raſæ,
Tuſſilaginis ana unciam ſemis,
Herb. Hyſſopi,
Milleſolii,
Hederæ terreſt.
Pulmonar. macul.
Tuſſilaginis,
Veronicæ ana recent. manip. duos,
Paſſularum majorum,
Dactylorum,
Ficuum ana unciam unam ſemis,
Jujubarum num. xx.

Conſcindantur & coquantur in ſ. q. Aquæ ſimplicis ad remanentiam librarum duarum circiter: Decoctum coletur, ac album. ovorum probè clarificetur. Hinc ex
Pinearum mundat. unciis duabus,
Amygd. dulc. decort. unciâ unâ,
Sem. Melonum,
Cucurb. ana excort. unciâ ſemis,

In mortario ſubtiliſſimè contuſorum, affusâ paulatim ſ. q. aquæ Roſarum fragr. confice pulpam, per cribrum ſetaceum transmittendam, quâ factâ & interim pauliſper aſſervatâ, cum ſuperiori & reſiduo Decocto clarificato, diſſolve
Sacchari albiſſimi libram unam ſemis,
Et ad ſpiſſitudinem Mellis craſſioris coque, cui, dum adhuc calet, commiſceantur.
Pulpa Seminum, Amygd. & Pinearum ſuperius parata & aſſervata:
Item
Pulveres ſubſequentes, nimirum
Liquiritiæ raſæ uncia ſemis,
Ireos Florent. drachmæ ſex,
Amyli albiſs. uncia una ſemis,
Elæoſacchari Aniſi,
Fœniculi ana drach. ſex,
Cinamomi uncia ſemis,
Fiat Eclegma præſtans.

Pectorale Medicamentum est, ſalubre in affectibus etiam pectoris Catarrhoſis, Tuſſi, Sputo purulento, & Pleuritide.

Nota: Aliud & ſimile Lohoch ſanum, deſcriptum eſt in *Appendice n. ad Animadverſiones pag. 22.* unà cum notis neceſſariis, quæ revolvendæ.

LOHOCH DE SCILLA.

℞. Scillæ præparatæ unciam unam ſemis,
Cæparum noſtr. recent. unciam unam,
Hæc immergantur in
Aceti florum Tunicæ,
Sambuci ana uncias quatuor,
Factâ per biduum maceratione colentur: colaturæ adde
Sacchari albi Can. libram unam ſemis,
Ac unicâ ebullitione confice Syrupum ſpiſſioris conſiſtentiæ, addendo
Mellis puriſſimi nunquam cocti aut deſpumati uncias tres,
Elæoſacchari Cinamomi unciâ unam,
Fiat Lohoch.

Incidit

Incidit & attenuat materiam craſſam, quæ in thorace atq; pulmonibus continetur, aſthmaticis ac difficulter ſpirantibus, magnæq; puris & lentæ pituitæ copiæ excernendæ emolumento eſt.

Cæterùm cum hæc Claſſis utplurimum Pectoralia tantum contineat Medicamenta, in eorundem autem Compoſitionibus reliquorum viſcerum principaliorum habita quoque fuerit ratio, eapropter ſuperfluum arbitrati ſumus, plura, eaque tam numeroſa addere hujus farinæ & conſiſtentiæ Compoſita, quippe quod præcedentium & ſubſequentium Claſſium præſcripta; Medicamina abundè ſufficiant, quibus non ſolùm cunctis morbis, ſigillatim verò internis viſceribus, quocunque affectu morboſo obſeſſa ſint, conſuli queat.

Tandem, ne Officinas noſtras Pharmaceuticas, adaucto in infinitum propemodum numero Compoſitorum medicaminum, velut inutili ſarcinâ gravarem, expenſas & peculium in apparandis ejuſmodi emulgerem, quæ labentibus annis effæta & pervetuſta, aliud nobis intereſſe non pendant, quàm ut foras mittantur, pedibus viatorum atterenda: Quamobrem eò hactenus cogitatûs & mentem intendi, ut talem eorum parandi & dexterè diſpenſandi Methodum dictarem, quæ omni tempore anni, neceſſitate expoſtulante, nullo habito diſcrimine, vernum æſtas, inſtet, in uſum & praxin duci poſſet: Et hæc apprimè neceſſaria commonenda duxi.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ

seu

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS UNDECIMA.

SPECIERUM SEU PULVERUM AROMATICORUM DEXTRAM CONFICIENDI NORMAM DEMONSTRANS.

QUantumvis in ſuperiori Claſſe nona, ubi de Pulveribus medicatis actum eſt,. contra plurimos humani corporis affectus, non pauci Pulveres Compoſiti traditi ſint, ut tantoperè neceſſum non foret, plures Pulveres, ſive Species Aromaticas compoſitas addere, nihilominus paucas adjiciam Compoſitiones, ſed ſelectiores, quas abundè ſufficere exiſtimo: Conſulantur tamen Animadverſiones noſtræ ſuper eandem citatam Claſſem, in quibus veritatis partes ſtrenuè tuitus ſum, ac multarum Compoſitionum ineptias in ſcenam dedi, &, his deinceps reprobatis, ſequentes, ceu illis in operando efficaciores, guſtu & effectu ſuperiores commendavi. At verò non ſolas Species, ſeu Pulveres aromaticos hæc Claſſis proponit, ſed & quamplurima alia formâ & conſiſtentiâ diſparia, ut puta; Morſellos oblongâ partim, partim quadratâ figurâ, Rotulas aut Tabulas in orbem ductas, quæ omnia & ſingula multo & crebro uſu familiaria & domeſtica nobis facta, guſtum ægrotantiũ & appetitum mirè demulcent, quoniam Species ſic ſaccharo incorporare manu ducunt, ut ex omnibus ſpeciebus, ſeu pulveribus, adjecto ſaccharo in convenienete quantitate (libra videlicet Sacchari una, ad uncias duas, vel plures dictarum ſpecierum) confici poſſint: Uti etiam Electuaria, ſi Mellis, vel ſacchari ad debitam Syrupi conſiſtentiam appropriatâ quapiam aquâ cocti, proportione duplum vel triplum addas: Paſtas prætera Regias, Paſtillos, Species inciſas tantum & groſſas, Trageas ſcilicet aromaticas, ac ultimò demum Confectiones propriè dictas, Seminum, Fructuum, Radicum, Corticum, ac Aromatum, ſaccharo obductas, quæ alio ſine adinventa non ſunt, quàm ut proſtratam ægrorum appetentiam hoc velut illicio revocantes, factâ tam Medico quàm Patientibus copiâ, quidvis eorum pro arbitrio & guſtu deligendi, morbo detentis paremus.

SPECIES CONTRA APOPLEXIAM.

℞. Rad. Doronici veri unciam unam,
Pœoniæ mund. Mar. deb. t. coll. drachmas ſex,
Cyperi rotundi unciam ſemis,
Coſti veri drachmas duas,
Florum Paralyſeos,
Tiliæ,
Tunicæ ana recent. (ſi tempore verno parentur) drachm. ſex,
Piperis longi drachmas duas,
Sem. Erucæ,
Sileris montani ana unciá ſemis,
Craſſiuſculè inciſa & conquaſſata coquantur in ſ. q. Aquæ ſimplicis ad remanentiam circiter unciarum ſex, decoctum coletur & alb. ovi probè clarificetur, quo cum ſolvantur
Sacchari Canarii unciæ tres,
Iterum ad conſiſtentiam tabulati leniter coquantur, ac retro fornacem tandem, chartæ incluſum, leni calore penitus hoc ſaccharum exſiccetur, ut in pulverem redigi queat, Huic in pulverem redacto adde
Ambræ gryſeæ drachmam ſemis, vel unam,
prius cum,
Sem. Citri excort. drachmâ ſemis, probè ſubactæ,
Pul. Bezoard. Cervini, ſeu Pulveris ex Typhis Cervi pag. 465. *Animadv. n.* edocti drachmas ſex,
Ligni Aloës opt. ponder.
Rad. Doronici veri,
Cardamomi minoris ana unciam ſemis,
Sem. Coriandri,
Pœoniæ excort. ana drachmas duas,
Caryophyllorum drachmas tres,
Nucum Moſchatarum,
Succini albi præparati ana unciam ſemis,
Ol. Still. Cinamomi,
Ligni Rhodii, ana ſcrupulum unum,
Miſceantur exactè, fiatque Pulvis ſubtiliſſimus in vitro cuſtodiendus.

Præſtans in Apoplexia & Hæmiplexia, diuturnis capitis affectibus aliis frigidis opitulatur, Spiritus vitales & animales reficit, Apoplecticos & Epilepticos Paroxyſmos antevertit. Doſis drachma ſemis, ad unam.

SPECIES CONTRA APOPLEXIAM ALIÆ SIMPLICIORES.

℞. Rad. Doronici veri unciam ſemis,
Pœoniæ Mar. d. t. coll. drachmas duas,
Coſti veri dulcis,
Flor. Anthos ſeu Roriſmarini,
Lavendulæ ana drachmam unam ſemis,
Sem. Sileris montani,
Ocymi Caryophillati ana drach. unam,
Pœoniæ excort.
Aniſi,
Coriandri ana drachmam unam ſemis,
Cardamomi min.
Cinamomi acuti,
Nuc. Moſchatarum ana drachm. duas,
Caryophyllorum,
Cubebarum,
Ligni Aloës pond. opt. ana drachmam unam ſemis,
Succini albi præpar. drachmas duas,
Ol. Still. Ligni Rhodii ſcrupulú unum,
Fiat omnium Pulvis ſubtilis.

Qui cum prioribus ſpeciebus antapoplecticis in effectu & operationibus coincidit, adeoque omnibus Cerebri affectibus frigidis opitulatur. Doſis drachma ſemis ad unam.

SPECIES CARMINATIVÆ.

℞. Rad. Pimpinellæ,
Enulæ Camp.
Zedoariæ ana drachmam unam ſemis,
Galangæ drachmam unam,
Cort. Arantiorum,
Citri ana extim. & recenter ſiccat. drachm. unam ſemis,
Florum Chamomillæ Rom.
Cinamomi acuti ana drachm. duas,

Caryo-

Caryophyllorum,
Macis,
Croci Auſtriaci ana drachmam unam,
Nuc. Moſchatarum,
Cardamomi minoris,
Sem. Aniſi,
Apii,
Carvi,
Fœniculi,
Cumini ana drachmam unam ſemis,
Fiant Species ſeu Pulvis ſubtilis.

Ventriculi inflationi, ructibus acidis, flatibus & inflationibus auxiliatur, concoctionemque promovet. Doſis drachma ſemis, ad unam.

SPECIES CEPHALICÆ.

℞. Ambræ gryſeæ drachmam unam,
ſubigatur probè cum
Sem. Citri excortic.
Pœoniæ excort. ana drachmâ ſemis,
Moſchi opt. Orient. ſcrupulum unum,
ſoluti ad pulticulam cum
Aquæ florum Arantiorum particula,
in mortario ſubigendo,
Ol. Still. Cinamomi ſcrupul. unum,
Caryophyll. ſcrupul. ſemis,
Ligni Rhodii ſcrupul. unum,
prius cum
Sacchari albiſs. pulv. unciâ unâ commixtorum,
Pul. Ligni Aloës opt. gum.
Rad. Doronici veri,
Nuc. Moſchatarum,
Cardamomi min.
Succini albi præpar. ana unciam ſemis,
Fiat Pulvis ſubtilis, in vitro probè clauſo cuſtodiendus.

In virtute & doſi cum aliis ſpeciebus Apoplecticis & Cephalicis coincidit.

SPECIES CORDIALES TEMPERATÆ PRETIOSÆ.

℞. Sacchari albi Canar. uncias duas,
ſolvantur ſuper igne leni cum ſ.q.
Succi ex Corticibus Citri extimis radulâ comminutis expreſſi,
ſine ebullitione, ac ſi tabulæ ex ſuccis acidis confici deberent; cui ab igne remoto adde, ut in eo liqueſcant,
Ambræ gryſeæ drachmam ſemis vel unam,
prius cum
Seminis Citri excort. drachma ſemis probè ſubactam,
Reſinæ Storacis calamitæ drachmam ſemis,
Et cum nonnihil refrixerint, ſequentes pulveres ſuperaddantur, utpotè
Pulv. Ligni Aloës gum. uncia ſemis,
Rad. Doronici veri,
Croci Auſtriaci ana drachmæ duæ,
Nuc. Moſchatarum,
Macis ana drachma una ſemis,
Sem. Chermes legitim. drachmæ duæ,
Magiſt. ſolub. Perlarum Orient. drachma ſemis,
Corallorum rub.
Matris perlarum an. ſcrupula duo,
Ol. Still. Cinamomi ſcrupulus unus,
Roſarum veri gutt. xij,
prius cum
Eſſentiæ Citri Sacchar. n. uncia ſemis permixtorum.
Fiat Pulvis ſubtilis in vitro probè clauſo cuſtodiendus.

Præſtantes ſunt Species, ad omnes corporis imbecillitates, Spiritus cùm vitales tùm animales adaugent, recreant, concoctionem adjuvant, & vertiginem abolent, ſalubre ſenibus medicamentum. Doſis ſcrupulus unus ad drachmam ſemis.

SPECIES CORDIALES SOLARES, ET ALEXIPHARMACÆ.

℞. Bezoardici aurei noſtri, ſupra *in Claſſe de Pulveribus* trad. unciam ſemis,
Lapid. Bezoar Orient. veri non factitii,
Occident. an. drach. duas,
Unicornu mineralis ſeu foſſilis,
Unicornu veri Marini,
Cort. Arantiorum,
Citri ana extim. & recenter ſiccatorum drachmas duas,

 Ligni

Digitized by Google

Ligni Aloës gum. drachmas tres,
Granorum Chermes legitim.
Cinamomi acuti ana drachmas duas,
Croci Auſtriaci drachm. unam ſemis,
Sem. Citri excorticat. drachm. duas,
Magiſt. ſolub. Margarit. Oriental.
Corall. rub. ana drachm. unam ſemis,

His omnibus in pulverem redactis & probè mixtis imprimatur manibus ſaltem
Succus Oleaginoſus fragrans & ſubtilis
Corticum quatuor pomorum Limoniorum.

Servetur pòſt uſui in Vitro arcte clauſo.

Sunt Species præſtantiſſimæ in Peſte & Febribus malignis, Cor inſigniter roborantes, ſpiritusq; vitales in omnibus infirmitatibus egregie reficientes. Doſis ſcrupulus ad drachm. ſemis.

SPECIES ANTEPILEPTICÆ.

℞. Sem. Pœoniæ excorticat. unciam ſemis
Bardanæ drachmas duas,

Contundantur minutiſſimè in mortario ad pultis formam, additâ ſ.q. Aquæ florum & radicum Pœoniæ ſine addit. ſtillatæ, ac per cribrum ſetaceum cogantur: Huic Pulpæ adde

Bezoard. n. Cervini ſimpl. *pag. 463. Animadverſion. n. deſcr.* unciam ſemis,
Rad. Pœoniæ d. t. coll.
Doronici veri,
Nucum Moſchatarum ana drach. duas,
Cranii humani ſubtiliter raſpati,
Succini albi præpar. ana drachm. tres,
Margaritar. præpar. drachm. unā ſemis,
Viſci quercini,
Cardamomi ana drachmas duas,

Quæ omnia leni calore denuò exſiccentur, & in Pulverem tandem ſubtilem redigantur: *Qui ad inſultus Epilepticos inhibendos efficax eſt, à ſcrupulo uno ad drachmam ſemis.*

SPECIES ANTEPILEPTICÆ ALIÆ.

℞. Bezoard. Cervini ſimpl. ſeu Pulv. ex Typhis Cervi *pag. 463. Animadv. n.* deſcripti drachmas ſex,
Cranii humani ſubtiliter raſpati unciam ſemis,
Raſuræ Ungulæ Alcis drachm. duas,
Rad. Pœoniæ Mar. d. t. coll.
Doronici veri ana unciá ſemis,
Sem. Pœoniæ excort.
Bardanæ,
Nuc. Moſchat. ana drachmas duas,
Magiſt. ſolub. Margarit. Orient.
Corall. rub. ana drach. unam,

Fiat ex omnibus Pulvis ſubtilis,
Ad ſupra dictos inſultus Epilepticos inhibendos efficax. Doſis ſcrupulus unus, ad drachmam ſemis.

Nota: Quod huic intentioni, aut contra hunc affectum, diverſæ Compoſitiones, vel Pulveres antepileptici, ex rebus, quas Authores paſſim commendant, concinnari poſſent; Utpotè, ex Cinnabari nativa, vel Antimonii; Magiſterio & Bezoardico Lunari; Jecinoribus Ranarum viridium paluſtrium; Secundinis exſiccatis mulieris primiparæ filium enixæ; Item ex Mercurio dulci, ſi Vermium ſuſpicio ſubeſſet: Verùm hæc ſunt penes arbitrium cujusque Medici Practici. Si quem verò amica rerum & naturæ unitas alliciat, ut ſolam quampiam ex appropriatis, ac jam recenſitis Compoſitis rebus deligat; hujus conatum probo & ſuffragabor.

Sub titulo Cornu Cervi Philoſophici *in fine Mantiſſæ præcedentis Pharmacopœiæ reform.* plura Antepileptica Medicamenta extant, quæ huc referenda.

SPECIES DE GEMMIS CALIDÆ ALEXIPHARMACÆ.

℞. Bezoar Orient. veri non factitii Luſitanici drachm. unam.
Occident. drachmas duas,
Boli Armenæ cum ſucco Scordii n. modo præpar. & ſæpius inſuccatæ unciam ſemis,
Unicornu foſſilis albiſs.
veri Marini,
Rad. Contrayervæ,
Zedoariæ,

Cort.

Cort. Limon. extim. recenter ſiccatorum,
Nucum Moſchatarum,
Cinamomi acuti ana drachmas duas,
Croci Auſtr. vel Oriental. drachm. unam ſemis,
Magiſt. ſolub. n. Margarit. Or.
Corall. rub. ana drach. ſemis,

Fiant, omnibus dextrè commixtis, quibusdam per ſe, nonnullis verò junctim pulveriſatis, Species Compoſitæ pretioſæ & confortantes: *quæ Epidemicis & Contagioſis morbis, Cor præcipuè à labe venenata tuendo, opitulantur. In doſi harum & ſimilium ſpecierum error facilè non committitur, etiamſi à drachma ſemis, ad drachmas duas, tempore neceſſitatis, doſis extendatur.*

SPECIES DE GEMMIS FRIGIDÆ, ALEXIPHARMACÆ USUALES.

℞. Pulv. ex Typhis Cervi ritè parati unciam unam,
Bezoar Occidentalis,
Unicornu veri Marini,
foſſilis albiſs. ana unciam ſemis,
Cort. Citri extim. & recenter ſiccatorum unciam unam,
Rad. Contrayervæ drachmas ſex,
Sem. Citri excorticat.
Aquilegiæ,
Raparum alb. ana drachm. duas,
Croci Auſtriaci vel Orient. drachmam unam ſemis,
Macis drachmas duas,
Magiſt. ſolub. n. Margarit. orient. drach. unam ſemis,
Coral. rub. drach. duas,
Nitri cryſtallini puriſs. unciam unam.

Cuncta in pulverem redacta miſceantur exactè, fiantq; Species pretioſæ, *Febribus malignis, Variolis, Morbillis, & Exanthematibus aliis expellendis, efficaciſſimæ. Doſis ſcrupulus unus, ad drachmam ſemis & ſcrup. duos.*

SPECIES DE GEMMIS FRIGIDÆ, ALEXIPHARMACÆ VILIORES.

℞. Margaritarum Orient. præpar. drachmas duas,
Corall. rub. præpar. drachmas tres,
Bezoar Occident. drachmas duas,
Rad. Contrayervæ,
Zedoariæ,
Scorzoneræ,
Sem. Citri excortic.
Aquilegiæ ana drach. duas ſemis,
Cort. Limon. extim. recenter ſiccatorũ,
Pulv. ex Typhis Cervi ana unciã ſemis,
Fiat pulvis ſubtilis.

Præſtans eſt in ſubitaneis alterationibus Infantum & Senum, Febribus porrò Malignis, Exanthematibus, Variolis & Morbillis expellendis non minus efficax. Doſis ſcrupulus ad drachmam ſemis.

SPECIES HEPATICÆ.

℞. Succorum concretorũ ſeu inſpiſſatorũ
Agrimoniæ,
Cichorii ſylv. ex toto,
Hepaticæ nobilis,
Abſinthii noſtr. ana drachm. tres,

His ſuccis concretis impraegnentur & commiſceantur,
Pul. Roſarum rub. uncia una ſemis,
Croci Auſtriaci drachmæ duæ,
Rad. Pimpinellæ uncia ſemis,
Calami Aromat.
Doronici veri,
Galangæ ana drachm. duæ,
Ligni Aloës opt.
Santali citrini,
Santali rubri ana drachmæ duæ ſemis,
Nuc. Moſchatarum,
Cinamomi ana uncia ſemis,

Exſiccentur leni calore, chartæ incluſa, ac denuò in pulverem ſubtilem conterendo redigantur, quibus adde
Fœculæ Acetoſellæ, ſeu Salis eſſentialis, prout appellare malueris, drachmas tres,
Cremoris Tartari unciam ſemis:

Fiat ex omnibus Pulvis ſubtiliſſimus, uſui aſſervandus.

Digitized by Google

Hepar & Ventriculum roborat: proindè in Cachexia, Hydrope, Icteritia ſalutariter exhibetur, à ſcrupulo uno, drachmà ſemis, ad unam.

SPECIES IMPERATORIS GROSSÆ.

℞. Cinamomi acuti unciam unam ſemis,
Caryophyllorum,
Zinziberis,
Nuc. Moſchat. ana drachmas ſex,
Macis,
Galangæ ana drachmas tres,

Conſcindantur ſingula ſeorſum craſſiuſculè & quadratè, pro Morſellis Stomachicis & Cephalicis conficiendis; quibus tamé Amygdalæ, Pineæ, Piſtachiæ, & Nuces Indicæ, conditæ, pariter quadrato vel oblongo modo inciſæ, addi poſſunt.

SPECIES DIAIREOS.

℞. Rad. Ireos Florent. drachmas ſex,
Liqviritiæ raſæ drachm. duas,

Inciſæ parum coquantur in ſ.q. Aquæ ſimplicis, decoctum colatum & probè clarificatum ad uncias duas circiter evaporet: Cum decocti hujus ſuffic. quantitate, &
Sem. Melonum,
Cucurbitæ ana excort. unc. ſemis,
Papav. albi drachmis quinque,
Pœoniæ excort. drachmis duabus,
Pinearum mundat. drachmis ſex,

Fiat, probè contundendo in mortario, Pulpa, per ſetaceum cogenda & transmittenda; cui pulticulæ adde
Pulv. Sacchari Canar. alb. uncias tres,

Exſiccentur leni calore, chartæ incluſa, quibus exſiccatis & in pulveré denuò converſis ſequentia ſuperinjiciantur, utpotè
Pul. Rad. Ireos Flor. albiſs. unciæ duæ,
Amyli albi uncia una ſemis,
Liquiritiæ raſæ uncia una,
Camphoræ ſcrupulus unus,
Ol. Fœniculi ſtill. drachma ſemis,

Fiant Species, & Pulvis ſubtilis.

Præſtant in deſtillationibus ad fauces & aſperam arteriam ruentibus, expectorationem promovent, nec non acrimoniam humorum contemperant.

SPECIS ANTIPESTILENTIALES.

Licet plurimæ Compoſitiones Pulverum Alexipharmacorum in hoc Opere præmiſſæ ſint, *In fine* item *Mantiſſæ prægreſſæ Pharmacopœiæ* ubi de Cornu Cervi Philoſophico, nec non in *Animadverſionibus Claſſis duodecimæ* Trochiſcorum, ubi de Viperis, & medicamentis ex iis parandis, actum eſt, Pulveres egregios alexipharmacos & antipeſtilentiales adſtruxerim; addam nihilominus Auctarii loco unicam Compoſitionem haud ſpernendam, quæ talis:

℞. Succi Scordii recenter expreſſi, depurati, & ad conſiſtentiam Mellis inſpiſſati, drachm. ſex,
Decocti ex partibus æqual.
Rad. Angelicæ,
Morſus Diaboli,
Scorzoneræ,
Imperatoriæ, parati, atque ad Extracti ſpiſſitudinem leniter exhalando abſtracti, drachmas ſex,
His mixtis imprægnentur ſequentes Pulveres, nimirum,
Pulv. Boli Armenæ cum ſucco Scordii paratæ uncia una,
ex Typhis Cervi ritè parati,
Rad. Contrayervæ,
Zedoariæ ana uncia ſemis,
Bezoar Occidentalis,
Croci Auſtriaci vel Orient.
Sem. Citri excorticat.
Rutæ hortenſ. ana drachmæ duæ ſemis,
Cort. Citri recenter ſiccator. & ext.
Nuc. Moſchatarum,
Myrrhæ rubræ translucidæ ana uncia ſemis,

Et leniſſimo calore, chartæ incluſa, exſiccentur, ut in Pulverem ſubtiliſſimum denuò conteri queant; qui aſſervetur.

Præſtant hæ Species in Febribus malignis, contagioſis, ipſaq; Peſte, & à Peſtilentis luis contagione præſervant. Doſis drachma ſemis, ad unam.

SPECIES DEOPPILATIVÆ SPLENETICÆ.

℞. Gum. Ammoniaci in granis,
Myrrhæ rubræ translucidæ,

Rad.

Rad. Pimpinellæ,
Enulæ,
Galangæ,
Cinamomi acuti,
Nuc. Moſchatarum ana drach. duas,
Sem. Apii,
Fœniculi,
Naſturtii,
Petroſelini,
Urticæ ana drachm. unam ſemis,
Crem. Tartari,
Tartari Vitriolati cryſtalliſati,
Salis eſſentialis Naſturtii ex ſucco rite parati,
Magiſt. n. ſolub. Ocul. Cancrorum ana drachm. duas ſemis,

Fiant Species, f. Pulvis ſubtilis.

Valent ad Lienis affectiones morboſas: in hypochondriaca igitur affectione diuturna, Obſtructionibus Hypochondriorum & Meſenterii emolumento ſunt, Menſesq. Mulierum retentos promovent. Doſis drachma ſemis, ad unam.

SPECIES STOMACHICÆ.

℞. Cremoris Tartari unciam unam,
Salis Acetoſellæ eſſentialis acidi, quem fœculam appellant, rite in terreis ſeu vitreatis vaſis parati unciam ſemis,
Nucum Moſchatarum,
Cinamomi acuti ana drach. quinque,
Cardamomi min.
Caryophyllorum,
Calami Aromatici,
Galangæ,
Zedoariæ ana drachmas duas,
Piperis longi drachmam unam,

Mixta & in pulverem redacta reponantur uſui.

Valent hæ Species in Ventriculi debilitatibus, depravatam ejus concoctionem emendant, crudos viſcoſosq. humores incidendo, attenuando, & robur illi addendo, efficaces ſunt. Doſis ſcrupulus unus ad drachmam ſemis, & ultra.

Nota: In Medicamentis ſtomachalibus, calidioribus nonnihil, diſpenſandis & conficiendis, Regiones, Plagæ & Climata vel maximè ſunt obſervanda, ut in Aquilonaribus plus de calidioribus aromatibus, utpotè *Pipere, Zinzibere & Caryophillis* illis adſtruatur, quàm in Auſtralibus: Quod Medicorum prudentiæ & obſervationi committimus.

SACCHARUM CITRATUM SEU ESSENTIA CITRI SACCHARINA.

EX Corticibus Citriorum ſeu Limoniorum extimis, radulâ comminutis, exprimatur ſuccus prælo; cum hoc ſucco ſolvatur ſuper igne leni

Pul. Sacchari Canar. albiſs. libra una,

ac ſi tabulæ ſine ebullitione (cum ſucco alias acido ſolitæ,) fieri deberent, & totaliter iterum exſiccetur, chartâ incluſum: Hoc exſiccatum ſaccharũ, cum illo priori ſucco expreſſo denuò humectetur aut ſaltem irroretur, atque iterum charta incluſum exſiccetur: Tandem eidem Saccharo citrato, ex decem vel duodecim pomorum Limoniorum Corticibus recentibus, imprimatur ſuccus eorum Oleaginoſus, digitis ſaltem, & efficietur fragrantiſſimum odore, & virtute efficaciſſimum Saccharum Citratum, quod in vitro probe clauſo uſui aſſervandum.

Cordiale & Alexipharmacum eſt nobile, plurimis aliis medicamentis, pro odore & ſapore grato conciliando, admiſcendum.

ESSENTIA ARANTIORUM SACCHARINA.

PAretur ad eandem normam, quâ præcedens Saccharũ Citratum, ſeu Eſſentia Citri Saccharina dextre deſcripta eſt: Serveturque in vitro etiam clauſo.

Cordiale pariter eſt & Carminativum, variis uſibus celebre & aptum medicamentum.

SACCHARUM ROSATUM SEU ESSENTIA ROSATA SACCHARINA.

AQua Roſarum fragrantiſſima, ſine additione, ex balneo n. vaporoſo deſtillata, denuò bis, terve, à Roſis recentibus

tibus rectificetur, vel abſtrahatur: Huic Aquæ fragranti ſpirituoſæ Roſæ recentes rubræ largiter immergantur, & in ea aliquandiu macerentur, vaſe vel vitro per quam opt. clauſo, factâ pòſt colaturâ cum expreſſione Roſarum, ſolvatur hâc ipsâ Roſarum aquâ ſpirituosâ & eſſentificatâ

Sacchari Canarii albi libra una,

ſine ebullitione, ac ſi tabulæ ex ſuccis acidis confici deberent, ab igne pòſt protinus remotum Saccharũ totaliter iterum exſiccetur, chartâ incluſum, leniſſimo, ac tepido calore: Hoc ſemel exſiccatum Saccharum porrò bis, ter, quaterve, cum eâdem aquâ Roſarum eſſentificata & tinctâ nonnihil irroretur, ac toties chartâ albâ incluſum leni in calore exſiccetur. Servetur in vitro probè clauſo, tanquam ſummè Cordiale & fragrantiſſimum Saccharum, variis uſibus accommodandum. Quod ſi verò Oleum Roſarum verum deſtillatum in promptu foret, poſſet ejusdem ſcrupulus, vel drachma ſemis, eidem Saccharo Roſato adhuc immiſceri, quô multô præſtantius efficeretur.

SACCHARUM CITRATUM TABULATUM.

℞. Sacchari Can. albi uncias ſex.

Solvantur in ſ.q. ſucci Citri ſeu Limon. recenter expreſſi (cui tamen Cortices Citri vel Limon. recentes & extimi prius infuſi aliquandiu fuerint) ſine ebullitione, in patellâ ferreâ vel terrea, cui ab igne remoto adde

Corticum Citri ſeu Limon. recent. & extimorum radula prius comminutorum, ac ſubtiliſſimè in lapideo mortario contuſorum unciam unam, vel unam ſemis,

item

Eſſentiæ Citri Saccharinæ paulò ante edoctæ unciam unam.

Fiant lege artis Tabulæ vel Morſelli, *Cor & vitales ſpiritus inſigniter roborantes.*

Nota: Quòd ſi fortè nonnemo *Eſſentiæ Citri ſaccharinæ, ſuperius edoctæ, Elæoſaccharum Citri*, ex *recentium horum Corticum Oleo ſtillato* paratum, ſurrogari vellet, cum eodem non pugnabo, ſed neceſſum eſt, hoc, de eodem *Oleo ſtillato Citri* notatu ac ſcitu dignum, obſervet. Nimirum, ſi illud ex *recentiſſimis, & nullo modo, nec unicâ die, putrefactis aut fermentatis Corticibus*, ſolâ aquâ affusâ, illicò deſtillatum fuerit, illud odore ſummè fragranti & naturali Citrio gaudere, neque, in multos annos aſſervatum, rancorem aut viſcoſitatem contrahere, verùm incorruptum proſtare ſemper. Si verò id ipſum ex *fermentatis & vel leviter putrefactis Corticibus* deſtilletur, odorem ingratum, â Citrio naturali planè alienum, contrahere, nec non tractu temporis ad inſtar Therebinthinæ vel ſpiritus Therebinthinæ olere, quandoque etiam viſcidum craſſumque evadere, certiſſimum ac experientiâ confirmatum eſt. Hinc Pharmacopolis ſvadeo, ut potius pauco Oleo, eoque fragranti & odore naturali Citrio gaudente, contenti ſint, quàm ejus paulò largiori quantitate, odorem verò ingratũ & Therebinthinatũ ſpirante, eò magis ſi illud in longum tempus aſſervandum ſit. Etenim guttula una, noſtro ſvaſu ex recentiſſimis Corticibus legitimè ſtillati Olei Citri tantum efficiet, cùm odore tùm operatione naturali, quàm plures ejusdem guttulæ ex fermentatis aut putrefactis Corticibus deſtillatæ, cujus Olei quô plus medicamento cuidam immiſceas, eò ingratiore & magis Therebinthinato odore illud inquinatur: proindè non abs re, quotiescunque *Oleum Citri* præſcribo, illud quod *ex recentibus eorundem Corticibus*, ſine prægreſſa fermentatione aut putrefactione, deſtillatum fuerit, ſurrogandum eſſe præcipio, quamvis ſurdis, quia levia hæc habent, & nauci pendunt has admonitiones, fabulam narrare videar. Non equidem me latet, quod uberius *prædictum Oleum ex Corticibus fermentatis & putrefactis* proliciatur, quàm ex *recentibus illicò, ſine præmiſſa fermentatione,* deſtillationi commiſſis, verùm præſtantia Olei illius legitimè ſtillati, effectu propriô & naturali Citriô omnia inſigniter compenſabit. Etenim ſicuti ex *fermentatis quibusdam, frigidioribus naturâ ſuâ, Plantis, & vegetabilibus*, utpotè *Roſis, Liliis convallium &c. Spiritus* eliciuntur *ardentes*, qui reverà non refrigerante Roſarum, vel adſtringente aut laxante virtute, ſed potius calefaciente & inflammante pollent, à natura

tura

tura roſarum primæva alieni; pari ratione & hoc *Oleum Citri*, de quo nobis in præſentia ſermo eſt, ſi ex *fermentatis aut putrefactis Citriorum Corticibus* deſtillatum fuerit, longé alias & peregrinas fortè edet operationes, ac ſi ex *recentibus, ſine prægreſſa fermentatione aut putrefactione*, prolectum ſit; quippe quod odor & ſapor, qualitatum primarum & ſecundarum Ideæ confirmant. Indies proindè magis perſpicio, quàm arduum ſit, Medicinam facere illi, qui inſignes medicaminum differentias & virtutes, ſolâ ſæpius ſiniſtra & differenti præparatione emergentes, non perſpexerit, ſed cuncta fidei alienæ & peregrinæ committere neceſſum habet.

Notetur præterea: Quod ex *Corticibus Citriorum recentibus præſtantiſſimum Oleum, odore & virtute Citrio naturali ac proprio* efficaciſſimum, per balneum noſtrum vaporoſum, *in Claſſe xv. de Aquis deſtillandis æri inciſâ figura* expreſſum, deſtillando, ſine ulla liquoris aut aquæ ſ. affuſione, elici poſſit, exiguâ licet in copiâ, quam tamen effectus & præſtantia, prout ſuperius dictum, inſigniter ſupplebit. Cum enim hoc *Oleum nullo Corticibus affuſo liquore*, ſed per ſe, absque ullo additamento, deſtillatum ſit, procul dubio etiam majoribus præ reliquis, ſimpliciter largâ copia aquæ ſimplicis affuſâ, *deſtillatis Oleis*, virtutibus pollebit, ſiquidem *Aquæ, quâ Citrii aut Limoniorum Cortices* ad veterum normam & inſtitutum prius macerati, deſtillantur, magnam virium portionem, fragrantiæ pariter & energiæ partem *Oleo Citri deſtillatione* parando ut ſubtrahat, neceſſum eſt. Niſi enim ſic uſu veniret, unde ſuam fragrantiam, & Citrium odorem, quó pollet, hæc larga aquæ deſtillatæ copia mutuaret, niſi ſulphureo ac ſubtiliſſimo Citri Spiritui, qui per minima illi uniri poteſt, ſociata, eique indiſſolubili nexu colligata, ſecum arriperet, *ac Oleo* eundem ſuffuraretur? Quippe quod maniſeſtè, repertita ſimilium *Oleorum eſſentialium* deſtillatione, aut rectificatione, beneficio *novæ aquæ* affuſione peragendæ, comprobari poteſt, ubi parebit, quod vix dimidia pars *Olei rectificandi, in Oleaginoſa ſua ſubſtantia vel forma* tranſitura ſit, reliqua verò pars dimidia, *aquæ*, cum qua deſtillatur, in rapinam cedat; quam etiam odore & fragrantia imbuit. Notent hanc quam fideliſſimè ſuggero Theorematis loco cautelam Pharmacopœi, ac juxta hanc normam & Idæam alia quædam ex recentibus rebus deſtillent Olea, præſertim Terebinthinæ, cujus Spiritus Oleaginoſus efficaciſſimus & æthereus futurus, ſi nullam affundant aquam, ſed ſolâ & leni deſtillatione per alembicum, absque ullo additamento, propellant. Cum enim aqua per deſtillationem exſtillans, Terebinthinam odore & fragrantiâ per omnia æmuletur, conſentaneum eſt, illam à ſpirituali portione & ſubtiliore Terebinthinæ indole imbui ac imprægnari, facto notabili diſpendio Oleaginoſitatis.

SACCHARUM ROSATUM TABULATUM.

℞. Pul. Florum Roſarum rubicundiſs. uncias duas vel amplius
quibus ſuperaffundatur
Succi Citri vel Berberum q. ſ. ut fiat inſtar pulmenti.
Jam
℞. Sacchari Can. albi pulveriſati libram unam,

Quod in patella ſupra ignem cum prædicti Roſarum pulmenti ſuffic. quant. liqueſac & diſſolve, in modum, ac ſi Tabulæ ex ſucco aliquo acido efformari animus eſſet; remoto poſt ab igne, nullâ factâ ebullitione aut coctione, fiant Morſuli vel Rotulæ; cavendo tamen ne, nimium ſucci Citri Pulveri Roſarum affundatur, quo ambæ unciæ Roſarum Saccharo deſtinato imprimi queant: pro odore tamen grato eidem Saccharo conciliando, præſtaret; nonnihil de Eſſentia Roſata Saccharina, *paulò ante edocta*, ultimò ipſi ante fuſionem adjeciſſe.

MANUS CHRISTI, SIVE TABULÆ PERLATÆ CONFORTANTES.

℞. Magiſt. Perlarum n. ſolub. Oriental.
& ſi lubet etiam,
Magiſt. ſolub. n. Coralliorum rub. &
Matris Perlarum ana drachm. duas,
Diſſol-

Digitized by Google

Diſſolvantur cum ſuffic. quant. Succi Citri recenter & jam jam expreſſi ad formam pulticulæ, quá pulticulâ porrò

Sacchari Can. alb. pul. libra una

ſolvatur in patella ferrea, ut moris eſt in confectione tabularum cum ſuccis acidis parandarum, ſine ebullitione nimirum, addendo

Eſſentiæ Citri ſaccharinæ paulò ſupra edoctæ unciam unam,

vel, ſi odor Roſarum magis delectet,

Eſſentiæ Roſarum ſupra etiam edoctæ tantundem ſubſtituatur.

Fiant Rotulæ Perlatæ præſtantes, *in omnibus animi defectionibus ſalutariter exhibendæ.*

Nota: In defectu *Succi Citri aut Limoniorum* recenter expreſſi, *ſuccus Berberum aut Ribium* ſurrogatur.

SACCHARUM GEMMATUM SEU PERLATUM.

℞. Magiſt. n. ſolubil. Perlarum Oriental. drachmas duas,
Coralliorum,
Matris perlarum,
Oculorum Cancrorũ ana drach. tres,
Solvantur in
Succi Citri aut Limon. recenter & jamjam expreſſi unciis circiter tribus:
porrò cum hac ſolutione
Sacchari Can. albi pulv. unciæ octo

liquefiant ſuper igne recenti carbon. in patella ferrea, ſine ebullitione, aut coctione ſ. a. cui ultimo adde

Eſſentiæ Citri Saccharinæ unciam unam ſemis,

Fiantque l. a. Morſelli vel Tabulæ, leniter exſiccandæ.

MORSELLI CEPHALICI REGII.

℞. Sacchari Canar. albi libram ſemis vel uncias octo:

ſolvantur in portiuncula aquæ Cinamomi vel Arantiorum florum, & ad conſiſtentiam tabulati coquatur, in quo ab igne remoto liquefac

Ambræ gryſeæ drachmam ſemis, vel, pro ditioribus, drachmam unam,
prius tamen cum
Sem. Citri excort. drachma ſemis
probè ſubactæ:
ſuperaddendo ſtatim
Moſchi Orientalis opt. ſcrupulũ unum,
cum
Aquæ Florum Arantiorum exigua port. in pultem redacti,
Nucum Indicarum condit. & craſſiuſcule inciſarum unciam unam,
Conſ. Florum Arantiorum,
Tunicæ ana drachm. ſex,
Piſtach. decort. & conciſorum unciam unam,
Elæoſacchari Cinamomi drachm. ſex,
ſumendo drachmam ſemis Olei pro uncia una Sacchari,
Eſſentiæ Roſatæ Saccharinæ antea edoctæ unciam unam.

Fiant Morſelli confortantes & Cephalici, Caput, Cerebrum, ac univerſum Nervoſum genus inſigniter roborantes.

MORSELLI CEPHALICI ALII.

℞. Sacchari albi Can. libram unam, ſolvatur in portiuncula Aquæ Cinamomi, vel Florum Arantiorum, & ad conſiſtentiam Tabulati denuò, coquendo parum, redigatur, cui ab igne remoto adde, ac in eo liquefac

Ambræ gryſeæ drachmam ſemis,
prius cum
Sem. Citri excort. ſcrupulo uno
probè ſubactæ,
Reſinæ Storacis Calam. drachm. unam,
Extr. Ligni Aloës n. m. dextrè parati drachm. unam ſemis,
ſuperaddendo ſtatim his liquefactis
Nuc. Indicarum condit. & conſciſſar. unciam unam,
Conſ. Flor. Anthos,
Betonicæ,
Tunicæ ana n. m. paratarum, ex anatica nimirum portione Florum & Sacchari, drachmas ſex,
Piſtach.

Piſtach. decort. & craſs. inciſorum unciam unam,
Pul. Rad. Doronici veri,
Cardamomi min.
Nucum Moſchat. ana unam ſemis,
Elæoſacchari Cinamomi unciá unam,
Eſſentiæ Roſarum Saccharinæ drach. ſex.
Fiant Morſelli præſtantiſſimi: *Cerebrum ac univerſum nervoſum genus, ut & Ventriculum frigidum inſigniter roborantes.*

MORSELLI CONFORTANTES VIRILES.

℞. Sacchari Can. alb. libram unam, ſolvatur in ſ. q. Aquæ Cinamomi, in qua Radices Satyrionis aliquandiu maceratæ fuerint, & denuò ad Tabulati conſiſtentiam percoquatur, in quo ab igne remoto diſſolvatur
Ambræ gryſeæ drachma una, vel drachma ſemis, plùs minusvè pro fortuna & conditione Patientis.
addendo ſtatim
Rad. Satyrionis condit. & conſciſs. unciam unam ſemis,
Nuc. Indic. cond. drachmas ſex,
Zinziberis Indici cond. unciam unam,
Cort. Arantiorum cond. unciam ſemis,
Carnis Scinci Marini,
Veratri Cervi raſpati ana drachm. tres,
Piſtach. decortic.
Pinearum mund. ana inciſ. drach. ſex,
Cardamomi min.
Sem. Erucæ,
Lingvæ avis,
Macis,
Piperis longi ana drachmas tres,
Ol. Cinamomi opr. ſtill. ſcrup. unum,
Caryophyll. ſcrup. ſemis,
prius cum
Eſſentiæ Citri Saccharinæ uncia una
permixtorum.
Fiant Morſelli *egregiè confortantes, ac ſemen inſuper augentes.*

MORSELLI CONFORTANTES.

℞. Sacchari albi Can. in aq. Roſarum ſoluti libram unam,
Percoque ad conſiſtentiam Tabulati, in quo ab igne remoto, & nonnihil à fervore remittente, diſſolve
Ambræ gryſeæ ſcrupulum unum vel drachm. ſemis,
Reſinæ Ladani ſcrupul. ſemis,
ſuperaddendo
Piſtach. excorticat.
Pinearum mundat.
Amygd. dulc. excort. ana drachm. ſex,
Nuc. Indicarum cond. unciam unam ſemis,
Ol. Cinamomi ſcrupulum unum ſemis,
Caryophyll. ſcrup. ſem.
Nuc. Moſchatar. expr. drachmam ſemis,
prius cum
Eſſentiæ Citri vel Roſarum Saccharinæ uncia una ſemis
permixtorum.
Fiant l. a. Morſelli.

Vel.

℞. Sacchari Can. alb. libram unam,
Quam ſubtiliſſime tritam cum ſuffic. quant. Succi Citri aut Limoniorum acidi, recenter & jam expreſſi, ſupra ignem recentem ſine coctura, in patella ferrea, ſolve ſ. a. Huic adde craſſiuſculè inciſa ſequentia:
Pinearum mundat.
Piſtachior.
Amygd. dulc. ana decort. unciá unam,
Nuc. Indic. condit. unciam uná ſemis,
item, ſi lubet,
Ambræ gryſeæ ſcrupul. vel drach. ſemis,
Olei ſtill. Cinamomi ſcrupul. unum,
Caryophyll. ſcrupul. ſemis,
Nucum Moſchat. expr. ſcrupul. unum,
prius tamen
Eſſentiæ Citri vel Roſarum Saccharinæ uncia una ſemis immixtorum.
Fiant Morſelli pretioſi & confortantes.

MORSELLI HEPATICI.

℞. Rad. Cichorii ſylv. recent. uncias tres,
Flor. Roſarum rub. recent. unciam unam,
Ligni Santali rubri drachmas duas,

Digitized by Google

Fiat cum ſufficic. quantit. Aquæ ſimplicis decoctio ad uncias decem circiter : cum decocto hoc colato & probè clarificato diſſolve

Sacchari Can. albi libram unam,

ac denuò coquendo ad conſiſtentiam Tabulati redigatur, cui ab igne remoto adde

Conſ. Roſarum rub. ex anatica quantitate Roſarum & Sacchari paratæ uncias duas,

Hepat. nobil. itidem ex anatica quant. Florum & Sacch. factæ unciam unam ſemis,

Flor. Tunicæ n. uti ſupra unciam unam,

Cort. Arantiorum,

Citri ana recent. & radulâ ſubtiliſs. comminut. unciam ſemis,

Nuc. Moſchat. conſciſs. unciam ſemis,

Magiſt. n. ſolub. Corall. rub. drachm. tres,

Fiant Morſelli ſ. a.

Valent ad Hepar roborandum, ejusdemque obſtructionibus reſerandis, Cachecticis, & Hydropicis ſuccurrunt.

MORSELLI ALII HEPATICI.

℞. Succi Limon. recenter expreſſi uncias circiter quinque,

in quo macerentur

Rad. recent. Cichorii ſylv. uncia una ſemis,

Flor. Roſarum rub. recent. uncia una, vel ſiccat. uncia ſemis,

Factâ maceratione per diem & noctem, fiat colatura cum expreſſione forti : Hôc ſuccó expreſsó diſſolve,

Sacchari Can. albi triti libram unam,

ſupra ignem recentem, ſine coctura ſ. a. cui ab igne remoto adde

Conſ. Roſarum rub. recent. ex quantitate æquali Roſarum & Sacch. paratæ uncias duas,

Hepat. nobil. n. uti ſupra unciam unam ſemis,

Flor. Tunicæ n. unciam unam,

Nuc. Indicar. cond. & conſciſs. drachm. ſex,

Cort. Arantiorum,

Citri ana recent. radulâ comminut. & inciſor. drach. duas,

Eſſentiæ Citri, vel potius Roſarum Saccharinæ unciam unã, vel unam ſemis,

Fiant l. a. Morſelli, *Hepati & Ventriculo debilitato ſuccurrentes.*

Oedipus non ſum : Nonnullos tamen Pharmacopœos futuros auguror, qui hos Morſellos ac conſimiles Confectiones, (paratu quidem faciles, plus tamen artis requirentes) dexterè conficere ignorent: Hi mihi nequaquam ſuccenſeant, quod communem Stylum ac Methodum declinans, quæ unciam unam ſpecierum, vel ad ſummum unciam unam ſemis, libræ uni Sacchari, pro Morſellis vel Rotulis conficiendis deſignat, aliud amplexer dogma, ſed propriam potius ſuggillent imperitiã, hoc ſibi firmiſſimè perſvadentes, me talia longa arte, annis & Methodo tractaſſe, ac apprimè noſſe, quid Ratio & Experientia conſulat, quid inhibeat. Non enim rationi contrariatur; cum non ſacchari gratiâ hæ & ſimiles Confectiones diſpenſentur, ægrisque porrigantur, ſed intuitu ſpecierum quas ſaccharo inveſtimus, quæ ſolæ medicatæ ſunt, & opem languentibus ferunt : Saccharum interim familiare tantum ægris vehiculum eſt, aut, ſi mavis, baſis ac materia, è qua in hoc vel illud Medicamenti genus ac formam, velut durabile corpus, hæ ſpecies coaleſcunt, ægrisq; propinantur, ut proindè quo plures Species aut medicatos Pulveres, Condita, Conſervas, aliasque Confectiones beneficio Sacchari, quod unionis ac glutinis inſtar ſe habet, in unum corpus colligaveris, conſiſtentiæ interim debitæ, ac guſtui nil derogando, tantò conformius rationi & experientiæ operaberis, ſenſatus Medicus audies, ægrisq; cõſulturus : Quod ſi verò contrarium feceris, non niſi diſpendium æris & ſanitatis exindè præſtoleris. Neq; hæc etiam ipſi Experientiæ refragantur, me arbitro, & aliis peritioribus Pharmacopœis, qui multoties hanc ſpartam ſubivimus, difficiliores haſce Rotulas & Morſellos præparando. Etenim Conſervæ, Fructus, Condita, Cortices recentes contuſi, Saccharum ad conſiſtentiam Tabulati coctum, amplius non exſiccant, ſed potius humiditatem conciliant, quô facilius deindè ſicciores Species Saccharo dicto uniri & permiſçeri valeant. Proindè haben-

habenda ratio cumprimis ſpecierum ſaccharo miſcendarum, & non pondus ſolum reſpiciendo, ſed conſiſtentiam, qualitates, ſiccitatem & humiditatem potius ſpecierum plerumque contemplando: quibus exploratis, conſiſtentiam, quam competere videbis, ſolidiorem aut liquidiorem, ſaccharo coquendo attribues, & errorem nunquam committes.

MORSELLI VEL ROTULÆ PECTORALES.

℞. Sacchari albi Can. libram unam,
ſolvatur vel in
Succi ſempervivi majoris depurati libra ſemis,
in quo prius
Rad. Enulæ inciſæ uncia ſemis,
Ireos Florent. drachmæ duæ,
parum ebullierint,
vel etiam in
Aquæ Roſarum fragrant. ſine ad. ſtill. libra ſemis,
in qua prius
Rad. Enulæ uncia ſemis,
Ireos Florent. drachmæ tres,
aliquandiu tantum infuſæ & maceratæ fuerint,
Coquantur ad conſiſtentiam Tabulati, cui ab igne remoto injice
Reſinæ Storacis calam. drachm. duas,
Specier. Diajreos n. ſuperius paulò deſcriptarum unciam unam ſemis,
Pul. Rad. Enulæ drachmas duas,
& ſi lubet
Pul. Croci opt. drachmam unam,
Eſſentiæ Roſatæ Saccharinæ,
Elæoſacchari Aniſi ana unciam ſemis,
Fiant f.a. Rotulæ vel Morſelli, *in affectibus Pectoris Catarrhoſis, Tuſſi diuturna, Pleuritide & Phthiſi ipſa perutiles.*

MORSELLI STOMACHICI.

℞. Rad. Acori,
Calami Aromat.
Galangæ ana drachmas tres,
Zinziberis drachm. unâ ſemis,
Inciſæ coquantur parum in ſ.q. Aquæ ſimplicis ad libram ſemis circiter: cum colatura ſolvatur
Sacchari albi Can. libra una,
ac denuò ad conſiſtentiam Tabulati coquendo redigatur, cui remoto ab igne adde
Nuc Indic. condit. & conſciſs. unciam unam ſemis,
Zinziberis Indici cond. & conſciſſi unciam unam,
Calami Aromatici condit.
Cort. Arantiorum,
Citri ana cond. & conſciſs. unciam ſemis,
Amygd. dulc. decorticat.
Piſtach. decort. ana inciſorum unciam unam,
Nuc. Moſchat. conquaſs. unciam ſemis,
Cardamomi minoris drachmas tres,
Macis,
Piperis longi,
Caryophyllorum ana drachm. unam ſemis,
Cinamomi acuti inciſi unciam ſemis,
Fiant, ſ.a. *qui* Morſelli, *Stomachum & reliqua viſcera infrigidata confortant, appetitumq; excitant, & flatus comprimunt.*

PASTA PRO PLACENTULIS STOMACHALIBUS.

℞. Amygd. dulc. decort. uncias duas,
Piſtach. decort. unciam unam ſemis,
Contundantur probè & minutiſſimè in mortario ad pultis formam, affundendo paulatim portiunculam aquæ Roſarum fragrantiſs. vel Cinamomi, poſt adde
Sacchari pulv. albi uncias octo,
Cort. Arantiorum,
Citri ana cond. unciam unam,
Farinæ triticeæ uncias tres,
Pulv. Cinamomi acuti drachmas ſex,
Caryophyllorum,
Nuc. Moſchat. ana unciam ſemis,
Piperis longi,
Zinziberis ana drachmas tres,
Fiat paſta ex qua formentur Placentulæ parvæ ad lubitum, & in fornace vel ſartagine occluſâ, moderato calore pinſentur.

CINAMOMUM COCTUM.

℞. Amygd. dulc. decort. uncias tres,
Piſtach. decort. unciam ſemis,
Contundantur minutiſſimè in mortario ad pultis formam, addita paulatim ſ.q. aq. Cinamomi opt. quibus adde

Digitized by Google

Sacchari Can. albi pulv. uncias octo,
Pulv. Cinamomi acuti uncias tres,
Boli Armenæ Orient. præparat. drachm. ſex vel unc. unam,
Cardamomi,
Piperis longi,
Zinziberis ana drachmas duas,
Ol. Still. Cinamomi ſcrupulum unum, vel drachmam ſemis.

Cum ſuffic. quant. Mucilag. Tragacanthi, aquâ Cinamomi extracti, fiat Maſſa, ex qua formentur Cannulæ inſtar Cinamomi, ſiccentur leniter.

ALIUD.

℞. Pulv. Cinamomi acuti uncias duas,
Zinziberis albi unciam ſemis,
Caryophyllorum,
Nuc. Moſchat. ana drachm. duas ſemis,
Boli Armenæ drachmas ſex,
Ol. Cinamomi ſtill. ſcrupulum unum, vel drachm. ſemis,
Sacchari Can. albi libram unam:

E quibus mixtis, inque pulverem redactis, additâ ſ. q. Mucilaginis Tragacanthi, aquâ Cinamomi extracti fiat Paſta, è qua formentur Cannulæ inſtar Cinamomi convolutæ.

Roborant Ventriculum & Cerebrum, facultatem concoctricem labefactatam confortant, & anhelitum gratum efficiunt.

TRAGEA AROMATICA COMMUNIS.

℞. Pulv. Cinamomi acutiſſimi unciam unam ſemis,
Nuc. Moſchatarum drachm. ſex,
Macis drachmas duas,
Galangæ,
Caryophyllorum ana drach. tres,
Piperis longi,
Zinziberis ana drachmas duas,
Semin. Carvi unciam ſemis,
Sacchari albiſſimi libras duas,

Miſc. fiat Tragea *pro roborando Ventriculo infrigidato.*

TRAGEA GROSSA CEPHALICA PRETIOSA.

℞. Flor. recent. Anthos,
Betonicæ,
Flor. recent. Tunicæ rub. ana unciam unam,
Arantiorum drachm. ſex,

Incidantur prius, contundantúrque dein in mortario lapideo minutiſſimè, quibus adde

Pulv. Rad. Doronici veri drachm. ſex,
Nuc. Moſchat. unciam unam,
Macis,
Cardamomi,
Caryophyllorum ana unc. ſemis,
Cubebarum drachmas duas,
Ligni Aloës gum. unciam ſemis,
Ambræ gryſeæ drachmam unam, ſolutæ in
Ol. Cinamomi drachma ſemis, vel ſcrupul. duobus,
Moſchi Orientalis ſcrupulum unum, ſoluti in
Aquæ Flor. Arantiorum portiuncula,
Pul. Sacchari Can. albi libram unam.

Miſceantur exactè, & additâ ſuffic. quant. Mucilaginis Tragacanthi aquâ Roſarum extractæ fiat, contundendo in mortario Maſſa tenax, ex qua formētur Globuli parvi, ad inſtar pilularum Francofurt. ac in leniſſimo calore exſiccentur. Hi Globuli ut gratiores guſtui, & Confectioni cuidam Coriandri vel Cubebarum ſimiles appareant, ſaccharo albiſſimo clarificato, & ad debitam Syrupi craſſioris conſiſtentiam cocto (Confectariis notam) obducantur, ut artis eſt. Si verè Regia efficietur Confectio, æque uſui ac guſtui grata & efficax.

Pro iis, qui *Ambram & Moſchum* ferre nequeunt, vel æri parcere volunt, ſine his conficiatur.

TRAGEA GROSSA CEPHALICA VILIOR.

℞. Pul. Cardamomi min.
Cinamomi acuti ana unciā unam,
Nuc. Moſchatarum unciā unam ſemis,
Macis drachmas ſex,
Caryophyllorum unciam ſemis,
Cubebarum,
Aniſi,
Fœniculi,

Pul.

Pul. Carvi,
Coriandri ana unciam ſemis,
Rad. Doronici veri drachm. ſex,
Reſinæ Storacis drachmas tres,
Ladani drachm. unam ſemis,
Conterenda in pulverem redigantur, & additâ
Sacchari albi & triti librâ unâ
efficiatur cum ſ. q. Mucilaginis Tragacanthi Paſta, ex qua formentur Globuli ad inſtar pilularum parvarum, Sacharo porrò candido, vel criſpaturâ ſaccharinâ apud Confectarios (ſi Pharmacopœi in Confectionibus ſimilibus parandis verſati non ſint) obducendi.

TRAGEA GROSSA COMMUNIS.

℞. Cinamomi acutiſs. unciá unam ſemis,
Nucum Moſchat. drachmas ſex,
Caryophyllorum,
Cardamomi,
Galangæ,
Calami Aromatici ana unciam ſemis,
Fiat omnium Pulvis, & addita
Sacchari albi Can. pulv. librâ unâ,
efficiatur Maſſa tenax cum ſ. q. Mucilaginis Tragacanthi, ex qua formentur Globuli parvi, qui leviter prius exſiccati, obducantur Sacharo, prout in præcedentibus monſtratum, quibus tandem jungantur
Confect. Aniſi,
Fœniculi,
Carvi,
Coriandri ana legit. & ſine farina parat. unciæ tres.
Fiat Tragea groſſa, *Ventriculo & Capiti proficua.*

TRAGEA GROSSA ALIA STOMACHALIS.

℞. Pul. Cinamomi acutiſſimi unc. unam, [ſemis,
Cardamomi min.
Pul. Nucum Moſchatarum ana unciam unam,
Calami Aromatici,
Caryophyllorum,
Macis,
Galangæ ana drachmas quinque,
Piperis longi,
Zinziberis ana drachmas duas,
Sem. Erucæ drachmas ſex,
Granor. Maſtichis unciam ſemis,
Reſinæ Storacis Calam. drachmas ſex,
Miſceantur exactè, & additâ
Pul. Sacchari Can. albi librâ unâ ſemis,
fiat cum ſuffic. q. Mucilag. Tragacanthi Paſta tenax, ex qua formentur Globuli parvi, qui porrò, prius leniter ſiccati, Sacharo ſupradicto modo obducantur, & efficietur Confectio *præſtans, Ventriculo refrigerato & debilitato proficua.*

Hiſce, & huic Claſſi, quæ præſtantes Medicatos Pulveres ac Species, nec non plurimarum Confectionum Typum ac Idæas expreſſit, ad morborum Centurias expugnandas, Coronidem impono: Neque enim artis & induſtriæ fore autumo, ad multorum æmulationem, ingrata prolixitate ſine fine & numero diverſas Specierũ formas & Compoſitiones coacervare, ut merito dubius aut anxius hæreas, quo nam noto etymo ejusmodi Compoſitorum farragines diſcrimines. Verum cum exercitatiſſimi Medici non numero ſed delectu Medicamenta appretient, illis me conformare volui, ac inutilem medicamentorum turbam, quà reliqua Diſpenſatoria inviſa ſunt, non re aut ingredientibus diverſa, peregrino ſolùm nomine inſignita, ab hac Claſſe noſtrâ arcere. Boni conſulat L. B. amicâ brevitate ſelectiſſimas, arte & energia plenas ſibi concreditas in hac Claſſe Species. Fruſtra enim citra neceſſitatem entia multiplicantur.

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ, *seu* DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS DUODECIMA TROCHISCORUM RITE PARANDORUM RATIONEM VERAM indicans.

D*E Trochiſcis in hac Claſſe acturus, velim ut huc pariter referantur, quæ ſuperius in* Animadverſionibus ſuper propriâ ipſorum Claſſem *diſſeruimus, nimirùm quale Medicamenti genus ſint, & quã inutilia quædam illorum Medicamenta, inhabilia planè, quæ in ſua propria forma uſui Medico inſervire queant, ſed opus habeant, ut in pulverem denuò redigantur: hoc autem aptè fieri non poſſe, neq; etiam conſultum eſſe*, ibidem *demonſtravimus. Ne tamen Officinæ pharmaceuticæ Trochiſcis omninò deſtituantur, addam aliquot formulas, congruasque Compoſitiones, Medico in diverſis morborum generibus profligandis, ſuâ propriâ formâ, abundè ſufficientes; juxta quorum normam & alia Medicamenta conformari poſſunt.*

AGARICUS TROCHISCATUS.

AGaricus, qui leviſſimus fungorum eſt, ac proindè in propria ſubſtantia volatilis, ac trituræ ineptus, quod in floccos facilè abeat, ac operantem Pharmacopœum remoretur, novam veluti ut induat formam, neceſſe habet: Quâ autem dexteritate id præſtari poſſit, ſuperius *in Animadverſionibus* dictæ *Claſſis de Trochiſcis*, pag. 216. aperui. quo B. L. directum cupio.

TROCHISCI ALHANDALI.

PRopter eandem cauſam, ob quam Agaricus, ſummam nimirum levitatem, & difficillimam triturationem, etiam Colocynthis in Trochiſcos cogitur, qui Alhandal dicuntur, quorum præparatio pariter

Digitized by Google

riter ex ſuperioribus noſtris *Animadverſionibus Claſſis propriæ pag. 216.* patebit.

TROCHISCI ALIPTÆ MOSCHATÆ.

HOrum Trochiſcorum legitimæ præparationes, cùm interno uſui, tùm ſuffumigiis deſtinatorum, videantur pariter *in Animadverſionibus n. ſuper propriam Trochiſcorum Claſſem factis pag. 216.* quas Amicus Lector adeat.

TROCHISCI BECHICI ALBI.

℞. Semin. quatuor frig. major. excort. unciam unam ſemis,
Papaveris albi,
Pinearum mundat. ana unciá unam,
Contundantur minutiſſimè ad formam pultis, affusâ paulatim Aquæ Roſarum ſuff. quant. ut per cribrum ſetaceum anguſtum ferè totaliter transmitti queant, quâ aſſervatâ pulticulâ, accipe
Pul. Sacchari Can. albi unc. ſedecim,
Rad. Ireos Flor. albiſſimæ,
Amyli ana uncias tres,
Et cum ſuperiori ſeminum pulpâ (ſi verò illa non ſuffecerit, Mucilaginis Tragacanthi ſ. q. additâ) fiat Maſſa tenax, addendo, ſi libet, aliquid Olei Aniſi, aut etiam Moſchi, formenturq; ex illa Trochiſci *Pectori dicati, ad Tuſſim, & Catarrhos tenues incraſſandos proficui.*

TROCHISCI BECHICI NIGRI.

℞. Semin. quatuor frig. maj. excort. uncias duas,
Papav. albi unciam unam,
Ex his minutiſſimè contuſis, affusâ paulatim ſ.q. Succi Liquiritiæ in Aqua Roſarum diluti, efficiatur pulpa, per cribrum ſetaceum anguſtum transmittenda, quâ interim ſervatâ, diſſolve ſeorſim
Succi Liquiritiæ nigri concreti uncias quatuor vel quinque,
in ſuffic. quant.
Aquæ Roſarum fragrantis,
ad pultis formam,
Quibus pulpis, in mortario commixtis, adde
Reſinæ Storacis Calam. unciam unam,
Pul. Rad. Ireos Flor. uncias tres,
Aniſi,
Fœniculi ana unciam unam,
Sacchari Canarii albi libras duas ſemis,
Et fiat (ſi ſuperiores Pulpæ non ſuffecerint) additâ ſuff. quant. Mucilag. Tragacanthi, Maſſa ſeu Paſta, ex quâ formentur Trochiſci pectorales, *Tuſſientibus & Catarrhoſis dicati.*

TROCHISCI BECHICI RUBRI, ANTIPLEURITICI ET PECTORALES.

℞. Species omnes Trochiſc. Bechic. albos ingredientes,
quibus adde
Extracti Flor. Papav. errat. vel Rhæad. uncias duas,
Rad. Enulæ drachmas duas,
Pul. Boli Armenæ præp. unciam unam ſemis,
Croci optimi drachmas duas,
Ex omnib, probè unitis fiat, beneficio Mucilaginis Tragacanthi (ſi Pulpæ Seminum & Pinearum non ſuffecerint) cum infuſione Flor. Papav. Rhæad. factæ Maſſa ſeu Paſta ſ. a. ex qua formentur Trochiſci: *Qui in omnibus Pectoris affectibus, Tuſſi antiqua, Pleuritide, Sputo cruento, imò in Phthiſi ipſa, cum emolumento exhibentur.*

TROCHISCI DE BENZOE AD USUM INTERNUM.

℞. Sacchari Can. albi libram unam, ſolutum in ſ. q. Aquæ Roſarum fragr. ad conſiſtentiam Tabulati coquendo redigatur, in quo ab igne remoto diſſolve,
Reſinæ Storacis Calam. per expreſſionem factæ unciam unam,
item ubi parum refrixerint,
Pul. Benzoes elect. in granis drach. ſex,
Ligni Aloës opt. gum. unciá ſemis,
Rad. Ireos Flor. unciam unam,
Moſchi Orient. in nonnullis guttulis Aq. Roſarum ad pultic. ſoluti, ſcrupulum unum,
et ſi in promptu ſit,
Olei Benzoes ſtillati fragrantis drachm. unam.

Digitized by Google

E quibus omnibus mixtis, addita ſuff. quant. Mucilaginis Tragacanthi, cum Aq. Flor. Arant. ſacri, efformetur Paſta, ex quâ tandem formentur Trochiſci laudatiſſimi *pro uſu interno, in affectibus Pectoris & Aſthmaticis utiliter adhibendi.*

TROCHISCI DE BENZOE AD SUFFITUS PRETIOSOS.

℞. Reſinæ Storacis Calam. per expreſſionem factæ, ſupra edoctæ, unciam unam,
Liquefiat leniter in patella, cui impaſtentur ſequentia
Pul. Benzoes electæ unciæ tres,
Moſchi ſcrupulus unus, et, ſi lubet,
Ambræ gryſeæ ſcrupulus unus,
Pul. Carbonum Tiliæ q. ſ.
Pro Maſſa duriſſima calore leni efficienda, ex qua vel Trochiſci vel Paſtilli inſtar Ceræ Hiſpanicæ formentur, qui omni jure pro paſtillis Hiſpanicis habendi, & præponendi.

TROCHISCI CEPHALICI SEU CAPITALES.

℞. Sacchari Canar. albi uncias ſex, ſolvatur in ſ. q. Aq. Roſarum ac denuò ad conſiſtentiam Tabulati parum coquatur, in quo ab igne remoto diſſolve
Ambræ gryſeæ ſcrupulum unum, vel drachmam ſemis, prius tamen cum
Sem. Citri excort. ſcrupulo uno probè ſubactæ,
Reſinæ Storacis Calam. drachm. unam.
His benè mixtis & diſſolutis ſuperadde ſtatim
Conſ. Flor. Betonicæ,
Arantiorum ana ex anatica quantit. Flor. & Sacch. parat. unciam unam,
Pul. Rad. Doronici veri,
Ligni Aloës ana drachmas duas ſemis,
Nuc. Moſchatarum drachm. duas,
Macis,
Cardamomi,
Cubebarum ana drachmam unam ſemis,
Elæoſacchari Cinamomi drachm. ſex,
Caryophyll. unciâ ſemis, ſumendo drachmam ſemis Oleorum, pro unciâ unâ pul. Sacchari,
Sacchari roſati ſuperius edocti unciam unam,
Et cum ſuffic. quantit. Mucilag. Tragacanthi, cum Aq. Roſarum fragr. extractæ fiat Paſta ſeu Maſſa tenax, ex qua Trochiſci formandi, *Cerebrum & totum Caput, ut & Ventriculum, inſigniter roborantes.*

TROCHISCI CORDIALES REGII.

℞. Sacchari Can. Albi uncias ſex,
Cui in pulverem redacto adde
Ambræ gryſeæ drachmam ſemis, prius cum
Sem. Citri excort. ſcrupulo uno probè ſubactæ:
item
Moſchi Orientalis opt. ſcrupulú unum, cum
nonnullis guttulis Aq. Flor. Arantiorum in pulticulam redacti,
Cort. Arantiorum,
Citri ana recent. extim. & radulâ comminutor. & contuſorum ſubtiliter drachmas ſex,
Magiſt. ſolub. n. Margarit. Oriental. drachm. ſemis,
Coralliorum rub.
Matris perlarum ana drachmas duas,
Elæoſacchari Cinamomi unciâ unam,
Sacchari Roſati ſupra edocti unciam unam,
Miſceantur exactè, ac cum ſuff. quant. Tragacanthi in Aqua Roſarum ſoluti fiat Paſta, ex qua Trochiſci efformandi.
Qui Vires collapſas reficiunt, Spiritus vitales & animales recreant, & gratum Anhelitum efficiunt.

TROCHISCI HEPATICI REFRIGERANTES.

℞. Cremoris Tartari unciam unam,
Fœculæ ſeu potius Salis Eſſentialis Acetoſellæ unciam ſemis,
Nitri

Digitized by Google

Nitri cryſtallini cum Papav. errat. vel potius cum Roſis, eſſentificati drachmas duas,
Eſſent. Citri Saccharinæ,
Roſatæ Saccharinæ ana unciã unam,
Pulv. Sacchari Can. albi uncias duas,
Roſarum rub. unciam ſemis,
Santali rubri drachmas duas.

Ex his omnibus probè mixtis, additâ ſ. q. Mucilaginis Tragacanthi, cum Tinctura Roſarum extractæ, fiat Paſta, ex qua formentur Trochiſci, qui cuſtodiantur. *Refrigerant & humectant, viſcerum intemperiem calidam contemperant, & ſitim inexhauſtam extinguunt.*

TROCHISCI AMBRATI ET MOSCHATI, SIVE DE GALLIA MOSCHATA.

HI Trochiſci, juxta Authoris Meſuæ deſcriptionem parati, in ſua forma & conſiſtentia uſurpari nequeunt, & ferè nulli uſui ſunt, niſi denuò in pulverem redigantur: proinde ſvaſor ſum, ut modo ſequenti cum Saccharo conficiantur, qui tandem in forma non ſolum Trochiſcali pro Magnatibus proſtabunt, verum etiam cunctis aliis medicamentis commodè admiſceri poterunt, utpotè

℞. Ambræ gryſeæ drachmas duas,
ſubigantur in mortario cum
Sem. Citri excort. vel Amygd. dulc. decort. drachma una ſemis,
& cum
Sacchari n. Citrati unciis duabus permiſceantur.
porrò:
℞. Moſchi Orient. opt. drachmã unam,
ſolve in portiuncula Aq. roſar. ad pultic. atq; cum
Eſſentiæ Citri ſeu Sacchari Roſati uncia una ſemis
permiſce.
Hiſque ſuperadde
Pulv. Ligni Aloës ponderoſi unciam unam.

Ex omnibus exactè mixtis, additâ ſ. q. Mucilaginis Tragacanthi, aquâ Roſarum extractæ, fiat Paſta, ex quâ formentur Trochiſci.

Præſtantiſſimi ſunt in Cerebro & Corde roborando, ut & totam naturam reſtaurando, proindè Senibus valdè proficui. Sacchari tamen pondus nonnunquam ad lubitum augeri poteſt.

PASTILLI PECTORALES ANTIPHTHISICI.

℞. Rad. Enulæ Camp. drachmas ſex,
Ireos Florent. unciam unam,
Liquiritiæ drachmas ſex,
Flor. Papav. errat.
Violar. Martial. ana unciam ſemis.

Inciſa coquantur in Aquæ ſimpl. ſuff. quantit. ad remanentiam circiter libræ unius: coletur decoctum, & ad uncias quatuor evaporet, quod interim aſſervetur. Jam verò

℞. Sem. Melonum,
Cucurbitæ ana excort. drach. ſex,
Papav. albi,
Amygd. dulc. decort. ana unciam unam,
Benzoes opt. unciam ſemis,

Contundantur junctim in mortario ad Pultis formam cum ſuperioris Decocti aſſervati ſuff. quant. ac per ſetaceum tranſmittantur: huic pulpæ adde

Pulv. Sacchari Can. albi uncias octo,
Croci Auſtriaci drachmas tres,
Ireos Florent. unciam unam,
Florum Sulphuris drachmas ſex,
Liquiritiæ unciam ſemis,
Elæoſacchari Aniſi unciam unam,

Et contundendo in mortario lapideo efficiatur Paſta, ex qua formentur Paſtilli oblongi, vel etiam Trochiſci.

PASTILLI PECTORALES ALII.

℞. Specier. n. Diajreos ſimpl. ſuperius edoct. uncias tres,

Digitized by Google

Pulv. Liquiritiæ raſæ drachmas tres,
Ireos albiſs. unciam ſemis,
Eſſentiæ n. Roſatæ Sacchar. uncias duas,
Pul. Sacchari Canar. uncias quatuor,
Moſchi Orientalis opt. ſcrupulum ſemis, vel unum,

Ex omnibus mixtis, additâ ſuffic. quantit. Mucilaginis Tragacanthi, Aqua Roſarum extractæ fiat Maſſa, ex quâ formentur Paſtilli, vel, ſi magis arrideant, Trochiſci, qui ipſi etiam ſine Moſcho confici poſſunt.

Præſtant in Affectibus Pectoris Catharrhoſis, Tuſſi antiqua, & ipſa Phthiſi, ac inſuper Anhelitum gratum efficiunt.

TROCHISCI ANTIPESTILENTIALES ET SUBLINGVALES.

℞. Sacchari albiſs. libram ſemis, vel uncias ſex,
ſolvantur in
Succi Scordii recenter expreſſi & depurati unciis circiter quatuor,

Et ad conſiſtentiam Tabulati ſatis ſolidam coquendo redigatur, in quo ab igne remoto diſſolve

Extr. Zedoariæ,
Succi Scordii inſpiſſati ana drachmas duas,
Cort. Citri recent. extim. radulâ prius comminut. & ſubtiliſs. contuſorum drachm. ſex,
Ambræ gryſeæ ſcrupulum unum,
prius cum
Sem. Citri excort. ſcrupulo uno
probè ſubactæ,
Moſchi Orient. ſcrupulum ſemis,
Ol. Still. Cinamomi,
Rutæ ana ſcrupulum unum,
Nuc. Moſch. expr. drachm. ſemis.

Quæ omnia ac ſingula l. a. probè adunita, ſuperaddita ſufficiente quant. Mucilaginis Tragacanthi, redigantur in Maſſam, è qua formentur Trochiſci.

Hi in Peſte, deſævientibus morbis malignis, ac contagio, cum emolumento adhibentur, ſingulis auroris aliquot eorum aſſumendo, & ſi penetralia aut domos arcano contagio ſuſpectas inviſas, ſub lingua nonnullos occultando.

Nota: Quod ſi tempore hyberno, deficiente *ſucco Scordii recenti*, Trochiſci hi forent parandi, conducet loco *ſucci Scordii*, *Syrupum Scordii* præfato *Saccharo* addidiſſe, quæ ambo etiam, additâ portiunculâ Aquæ Roſarum, ad prædictam Tabulati conſiſtentiam concoquenda.

TROCHISCI SUBLINGUALES ANTIPESTILENTIALES VILIORES.

℞. Sacchari Can. albi uncias ſex,
ſolvantur in
Succi Rutæ recenter expr. & depurati unciis tribus,

Et ad conſiſtentiam Tabulati coquantur, in quo ab igne remoto diſſolve

Extr. Zedoariæ,
Angelicæ,
Enulæ ana drachmam unam ſemis,
addendo porrò,
Pulv. Succini albi præp. drachm. tres,
Myrrhæ rubræ drachmas duas,
Ol. Still. Rutæ ſcrupulum unum,
Nuc. Moſchat. expreſſi ſcrupulum unum ſemis,

Ex omnibus probè unitis efformentur Trochiſci ſ. a. *Qui in Contagioſis & Peſtilentialibus morbis proſunt, cum horis matutinis manducati, tum etiam ſub lingva detenti, ſi loca ſuſpecta, & contagio infecta, viſitanda veniant.*

TROCHISCI SUBLINGVALES ALII CITRATI.

℞. Cortic. Limoniorum recent. & extimorum, radulâ prius comminut. & ſubtiliſs. in mortario lapideo contuſorum unciam unam ſemis,

Cort.

Cort. Arantiorum itidem extim. recent. & uti ſupra contuſ. unciam ſemis,
Eſſent. Citri Saccharinæ ex recentibus Citri Cort. uti ſupra, paratæ unciam unam ſemis,
Ambræ gryſeæ ſcrupulum unum, prius cum
Sem. Citri excort. drachma ſemis probè ſubactæ,
Moſchi Oriental. ſcrupulum ſemis,
Pulv. Sacchari albiſs. uncias tres,

Fiat ex omnibus mixtis, ſuffic. quant. Mucilaginis Tragacāthi additâ, Paſta ſeu Maſſa tenax, ex qua formentur Trochiſci ſublinguales parvi, *pro delicatioribus, qui ingrata medicamenta averſantur.*

TROCHISCI DE VIPERIS VEL SERPENTIBUS.

℞. Pulveris Viperarum fideliter & dextrè juxta modum n. *in Animadverſionibus præmiſſis, pag. 212.* edoctum, parati libram unam,
Panis è farina tritici, cum ſucco Scordii vel Rutæ (loco Aquæ ſimplicis) facti, piſti & biſcocti, ut in pulverem conteri queat, uncias quatuor vel quinque,
Ol. Caryophyll. ſtill. drachmam ſemis vel ſcrupulos duos,
Succi Oleaginoſi ex recentibus Limoniorum Corticibus radulâ comminutis expreſſi uncias unam ſemis, vel duas,

Et ſuffic. quant. Decocti cum Corticum Limoniorum fiat contundendo in mortario Paſta ſeu Maſſa tenax, ex quâ formentur Trochiſci, figura Viperarum aut ſerpentum ſignandi : Sigillum verò ſæpius Oleo Nuciſtæ expreſſo inungatur, ne Paſta illi adhæreat.

Nota : Horum Trochiſcorum non minùs legitimam quàm elegantem ſtructuram, ſi quis accuratioris rationis trutinâ perpendere dignabitur, facere non poterit, quin hanc ipſam reliquis illis antiquo, at illegitimo prorſus modo, paratis Trochiſcis præferat, adeoque album experientiæ noſtræ adjiciat Calculum. Revolvantur, quæ in *Animadverſionibus* n. locis diverſis, de Viperis, earum Naturâ, Veneno & Præparatione, quæque de adulterina Trochiſcorum videlicet ex illis confectione, imò de fraude & impoſtura revelavimus ; è contra verò in parando ex illis verò Pulvere fundamentaliter atque ad oculum fideliter oſtendimus. Lugendi proindè ſunt ii, ne dicam deteſtandi, qui eô veſaniæ & pertinaciæ procedunt, ut potius livore ac invidiæ tabe conſumi ſe ſinant, propria ſectantes ac cum turba & grege aberrantes, quàm ut noſtro & paucorum melioris notæ Authorum nutu ad meliora ſe ſinant manuduci. Præclari ſanè naturæ æmulatores, ſibi ultrò, quæ aliis revelare tenentur peplum & tenebras, pervicaciter inducentes, qui, licet, convicti, meliora probent, ſequi tamen detrectant, quod vel maximè in Theriaces Diſpenſatione elucet, cujus licet elegans & maxime energiæ ac virium prolstet Compoſitio, ſuperciliosè tamen negligunt, veterem cantilenam ac tonum reſonantes. Quanquam (cæteris, qui langvent & periclitantur, ex animo condoleo) optandum ſit, ut, dum ipſi morbo ſuccumbunt, hanc ſibi etiam, cum meliorem cæteris invideant, crambem apparent. Tandem hiſce Trochiſcis de Viperis, quæ velut agmen claudunt, huic quoque Claſſi finem facio : palam interim confiteor, quod ipſi hi Trochiſci in veteri hac formâ ac conſiſtentiâ ad integrandam Theriacam, ſive quibuscunque uſibus deſtinentur planè inepti ſint, niſi repetito labore denuò in pulverem terantur : nihilominus tamen, cum uſus Trochiſcorum de Viperis ad apparandam Theriacam in tantum prævaluerit, ut potius clavam Herculi manu extorqueas, quàm ut animo eximas inviolabile eorum judicium & fiduciam, quam dura ejusmodi ingenia ſancivere : facere tamen, quod probi viri eſt, volui, & nova methodo genuinum Trochiſcorum de Viperis, uti & reliquorum, parandi modum edocere, cum, inſiſtendo veterum modo, citra dolos & mille fraudes

Digitized by Google

des diſpenſari aut præparari nequeant. Faxint ſuperi; ut in nocte hâc denſa, & Ægyptiacâ caligine, facem iis præferam, qui olim ad meridianum, tetra caligine detenti, oberrarunt, ut ſaniora dogmata ſectantes, legitimè ac cum ægrorum proventu Viperinos hoſce Trochiſcos apparent. Priusquam tamen Claſſem hanc abſolvam, hoc Te L. B. denuò monere volui, quod (uti in *Animadverſionibus* etiam aſſertum) Pulveris Viperini Trochiſcatio ad Theriacæ Confectionem ſtrictè adeò neceſſaria non ſit, quin Pulvis Viperinus, noſtro nutu paratus, legitime ſuccedere poſſit. Nam Panis biscoctus, quem etiam ipſe pro Maſſa faciliùs cum pulvere Viperino efformanda, è qua deinde Trochiſci parandi, non ſimpliciter, nec magna quantitate ſuperaddidi, aliam Viperino pulveri naturam, aut virtutem, non tribuit, nec corrigit, niſi quod inſtar baſis aut corporis pro Maſſa acquirenda ſubſternatur, verum non ſimpliciter, ſed virtute alexiteria prius imbutus; quod ſuccus Rutæ præſtat, & ſuccus Cort. Citri oleaginoſus cum eorundem Decocto: quæ omnia ac ſingula ut æquo judicio tractes, amicè pervelim.

PHAR-

Digitized by Google

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ,

seu

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS DECIMA TERTIA

PASTARUM ODORATARUM ET SUFFITUUM PARANDI MODOS EDOCENS.

DIverſæ formæ atq; ſpeciei Medicamenta, ſed uſui externo tantummodo deſtinata, hac Claſſe continentur: E quorum fideli accurataq; deſcriptione omnia ac ſingula parebunt, omiſſis planè Collyriis ſive Sieff Arabibus dictis, cum prorſus inutilia ſint medicamina, æquè ac non pauci Trochiſcorum, quos Pharmacopœia reformata ſuperior exhibet, quorum etiam uſus propemodum omnis jam evilnit, quantumvis adhuc in officinis proſtet. Fit enim ad apparatum id potiùs, quàm ipſam utilitatem; Itaque ad ultiora & neceſſaria magis delineanda nos ultra progrediamur.

CANDELÆ PRO SUFFITU PRETIOSÆ.

℞. Reſinæ Storacis Calam. expreſſæ uncias tres,
cui imprimantur, & addantur,
Pulv. Benzoes unciæ quinque,
Olibani unciæ duæ,
Ladani opt. uncia una ſemis,
Carbonum Tiliæ libra una vel unciæ quind.
& additâ porrò ſ. q.
Mucilag. Tragacanthi cum Aq. Roſarum factæ,

Fiat Maſſa, ex qua formentur Candelæ. Notetur: Qui has Candelas fragrantiores deſiderat, præfatæ Compoſitioni admiſceat Ambræ gryſeæ vel etiam nigræ drachmam unam, & Gummi Roſarum noviter ex India allati q. pl. Verum ſaltem in Magnatum gratiam.

CANDELÆ PRO SUFFITU VILIORES.

℞. Pul. Aſæ dulcis ſeu Benzoi,
Styracis Calam. ana unc. quatuor,
Pul.

Pul. Olibani albi uncias decem,
Ladani opt. uncias ſex,
Ligni Juniperi ex radicibus ſubtiliter raſpati uncias quinque,
Carbonum Tiliæ libras duas ſemis,

Ex his pulveribus mixtis, addita ſuffic. quantit. Mucilaginis Tragacanthi, fiat contundendo in mortario Maſſa ſeu Paſta, ex qua formentur Candelæ, *quæ omni tempore & loco Suffitus vice fragrantis, ut & contra morbos cum Contagio graſſantes fructuosè accenduntur.*

PASTILLI PRETIOSI AD SUFFITUM.

℞. Reſinæ Styracis Calam. expreſſæ uncias duas
Cui impragnentur ſequentia:
Pulv. Benzoes ſeu Aſæ dulcis unciæ duæ ſemis
Gummi Roſarum uncia una,
Ambræ gryſeæ drachma una,
ſolutæ prius cum
Ol. Cinamomi,
Caryophyllor.
Ligni Rhodii ana ſtill. ſcrupulo ſemis vel gr. xv,
item,
Moſchi Orient. ſcrupulos duos,
ſolut. ad pultis formam cum port. aquæ Roſarum,
Pul. Carbonum Tiliæ q. ſ. pro

Maſſa in calido mortario efformanda, ut, ſi refrixerit, duriſſima fiat, ad inſtar Ceræ Hiſpanicæ. Circa eorum uſum tamen hoc obſervandum, quod igni ſeu prunis immediatè non injiciendi ſint, ſed ſupra laminam argenteam, ferream, aut cupream, vel ipſum vitrum, ſubſtratis vivis carbonibus, collocari oporteat.

POMUM AMBRÆ PRETIOSUM.

℞. Reſinæ Styracis Calam. expreſſæ
Ladani in præpar. Theriacæ prægreſſæ Pharm. edoctæ ana unciam unam,
Quibus parumper in mortario calido liquatis admiſce, & in iis diſſolve,
Ambræ gryſeæ drachmam unam ſemis vel duas,
ſupperaddendo
Moſchi Orientalis drachmam unam ſemis vel duas,
in partiuncula Aq. Roſarum ſoluti,
Zibethi opt. drachmam unam,
Ol. Still. Cinamomi,
Caryophyllorum,
Ligni Rhodii ana drachmam ſemis,
Pulv. Ligni Aloës opt.
Rhodii ana unciam ſemis,
Cinamomi,
Caryophyllorum ana drachmas quinque,

Miſceantur exactè, & fiat Pomum Ambræ ſeu Paſta odorata & fragrantiſſima, *ad bullas rependas, pro ditioribus & Magnatibus.*

PASTA ODORATA VILIOR PRO SEXU FOEMINEO ABSQUE AMBRA ET MOSCHO.

℞. Reſinæ Ladani,
Styracis Calam. ana drachm. ſex,
Quibus in mortario calido nonnihil liquatis adde
Pul. Gum. Benzoes,
Animæ ana unciam ſemis,
Pulv. Caryophyllorum drachmas ſex,
Macis,
Nuc. Moſchat. ana unciam ſemis,
Ligni Aloës opt. odor.
Cinamomi,
Rad. Ireos Flor. ana drachm. tres,
Ol. Still. Cinamomi,
Caryophyl. ana drach. ſemis,
Nuc. Moſchat. expreſſi drachmam unam,

Miſceantur exactè fiatque Paſta odorata, bullis replendis.

PASTA ODORATA TEMPORE PESTIS.

℞. Cort. Arantiorum recent. & extim. radulâ comminut. unciam unam,
Cort.

Cort. Citri recent. & extim. radulâ pariter comminut. unc. unam ſemis,
Rutæ recentis herbæ,
Bacc. Juniperi,
Ligni ſeu Radic. Juniperi ſubtiliter raſpati. ana unciam unam,

Conſcindantur & contundantur minutiſſimè in mortario ad pultis formam; quibus porrò adde

Reſinæ Styracis Calam.
Ladani ana unciam unam,
Balſ. Indici de Peru drachmas tres,
Camphoræ drachmas duas,
Ol. Still. Rutæ drachmam ſemis,
Caryophyll. ſcrup. duos,
Ligni Rhodii,
Succini albi ana drachmam ſemis,
Nuc. Moſchat. expreſſi drachmam unam ſemis,
Pulv. Aſæ dulcis unciam ſemis,
Ligni Cupreſſi,
Aloës,
Rhodii,
Santali Citrini ana drachmas duas,

Miſceantur in mortario calido, & contundendo fiat Paſta odoris grati.

PASTA ODORATA ANTILOIMICA VILIOR.

℞. Camphoræ unciam ſemis,
ſolvatur in
Ol. Still. Angelicæ,
Rutæ,
Succini,
Caryophyllorum ana drachma una,
addendo
Pul. Benzoes,
Ladani,
Ligni Juniperi raſpati,
Cupreſſi,
Rhodii ana drachm. tres,
Salis Urinæ volatilis drachm. quinq;,

Miſceantur, & fiat Paſta ſeu Pomum Antipeſtilentiale odoriferum.

Nota: Cum veriſſimè Peſtilens contagium ac virus, cùm exhalationis fracedine, quæ Symbolum continet maligni fermenti ac miaſmatis, tùm etiam animatis effluviis ac atomis virulentis, cuilibet naturali corpori (uno exempto Sulphure) ipſi proinde Moſcho & Ambræ, cæteriſque multum fragrantibus, ac pro pomo Ambræ vulgò uſitatis, viſcoſitate ſua adhærere ac commigrare ſoleat, adeò, ut, unde ſibi panacæas homines compromittant, arcanas inſidias ac deleterium virus experiantur; conſultum judico ejuſmodi amuleta, non tam genio & odoris illecebris gratia deligere, quàm ſecurioribus, minus licet arridentibus qualitatibus dotata, certo vitæ adminiculo procurare. Hinc Nodulum tornatilem è juniperino ligno, requiſitis per circuitum foraminulis affabrè paratum geſtent, cujus una pars goſſypium ſeu ſpongiam ſale urinæ imbutum capiat, toties renovandam, quoties odorem ſpirare deſierit. Tale quid exhalant Cloacæ, quando ſtatis temporibus ad motum aëris, acutiſſimum Salis volatilis urinæ reddunt odorem; Altera verò parte recludatur, ſpongiæ aceto alexiterio imbutæ particulâ, naribus iterato admovenda, ſive domo egredi opus habeas, ſive domeſtica munia obire velis, adeò ut, ſi manè ſimul aſſumatur cochlear Aceti boni alexipharmaci, plus inde ſubſidii ac præſervandi vires præſtolari pateris, quàm ex Moſchatis, Ambratis, delicatioribus inventis, non niſi ſpecioſos titulos alexipharmacos mentientibus, plus palato, quadris aut bellariis, quàm cordi in malignis tuendo, uti cætera antiloimica aſſolent, dedicata. Et ſanè diſpar longè ratio eſt, odoris fragrantia & rebus balſamicis, vitales ſpiritus demulcere, aliud verò, peſtilens miaſma è corpore proſcribere, aut arcere. Odor bonus Spiritus allicit, atque reficit; Peſtilens autem Contagium, & virulenta effluvia, ſive aporrheæ, quæ vel in peſtiferis corporibus, aut corruptiſſimis exhalationibus animantur, adeò ut inſtar minimarum atomorum in vitam ſuſcitatæ, infinito propemodum numero undique oberrent, inſpiratione hauriuntur, poros penetrant, noſque inficiunt ac contaminant, licet ſub ſenſus & viſum non cadant, ſicut olim Platonis Ideæ, niſi ſmicroſcopio utaris, quod objecta centies & ultra auget,

Digitized by Google

auget, tunc in aciem incurrunt millena vermiculorum corpuſcula, ac virulentæ atomi; hæc inquam effluvia odoris fragrãtiâ allicere opus non habemus, nolentibus ac ſponte ingruunt, ſed potius appropriatis ac ſpecificis odoribus fugare ac interimere competit.

SUFFITUS CEPHALICUS.
in forma Pulveris groſſi.

℞. Aſæ dulcis ſeu Benzoes,
Styracis Calam. puræ,
Olibani ana uncias tres,
Gummi Animæ unciam unam,
Ligni Juniperi odorati è radicibus craſſ. raſpati unciam unam ſemis,
Miſceantur, fiat Pulvis groſſus.

SUFFITUS ALIUS COMMUNIS.

℞. Olibani uncias ſex,
Maſtichis,
Styracis Calam. ana uncias tres,
Ladani opt. uncias duas,
Ligni Juniperi odorati ex radicibus uncias quinque,
Fiat ex omnibus Pulvis groſſus.

SUFFITUS ANTIPESTILENTIALIS.

℞. Succini Citrini uncias quatuor,
Styracis calamitæ,
Olibani ana uncias duas,
Myrrhæ rubræ uncias tres,
Ligni Juniperi odorati ex radicibus ſubtil. tornati uncias quatuor,
Miſceantur, fiat Pulvis groſſus. Qui verò Sulphur huic pulveri addere voluerit, illi liberum erit: conducibilius tamen videtur, ſolo ſulphure ſæpius accenſo loca ſuſpecta ſuffumigare.

SAPO ODORATUS.

℞. Saponis Veneti libras duas ſemis,
Conſcindatur aut radatur ſubtiliter, ſolique exponatur, ſæpius tamen illum Aquâ Roſarum vel Florum Arantiorum humectando, donec albeſcat, ultimò autem benè exſiccetur. Huic ſaponi albicanti adde
Amygd. dulc. decort. & ad pultis ſubtil. formam, additâ ſ. q. Aquæ Flor. Arantior. contuſ. & per ſetaceum transmiſſarum uncias ſex,
Pul. Gum. Aſæ dulcis ſeu Benzoes drachmas ſex,
Magiſt. Marcaſitæ, per aquam fortem & præcipitationem parati uncias duas,
Contundantur junctim diu multumque in mortario, donec per intima & minima commixta ſint, addendo
Pul. Rad. Ireos Flor. uncias tres,
Moſchi Orient. drachmam ſemis,
Zibethi opt. drachmam ſemis,
Ol. Ligni Rhodii ſcrupul. duos,
Olei ſeu Liquoris Tartari per deliq. facti unciam unam ſemis,
vel ejus loco
Salis Tartari unciam unam,
Miſceantur exactè, formenturque Globuli fragrantes, *qui, præter odorem & fragrantiam, hoc virtutis habent, ut aſperitatem cutis leniant, glabram, ſubtilem & albicantem illam reddant.*

Cum in hac Claſſe circa externa, eaque Odorata deſcribenda ſimus occupati, præſtat & alias Species odoratas, præſertim contra graſſantes morbos contagioſos, adſtruere, è quibus Sacculi cordiales de collo ſuſpendendi, ut et pulſibus alligandi, efformari poſſint, & ſint tales:

SACCULI CORDIALES PRETIOSI.

R. Styracis Calam.
Aſæ dulcis ana drachmas ſex,
Ladani opt. uniam ſemis,
Ligni Aloës opt.
Rhodii,
Cupreſſi ana drachmas quinq;,
Cort. Arantior. recent.
Citri recent. extim. ana unciam unam ſemis,
Florum Arantiorum recent.
Roſarum pallid. recent.
Lavendulæ,
Tunicæ rub. ana recent. unciam unam,
Caryo-

Caryophyllorum drachmas ſex,
Cinamomi opt. unciam unam ſemis,
Nuc. Moſchatarum unciam unam,
Croci Auſtr. drachmas ſex,
Moſchi Orient. ſi lubet, ſcrupulum unũ vel drachm. ſemis,

Incidantur & contundantur minutim, fiantque Species groſſæ, *quibus repleantur Sacculi Cordis figura, ex Zendalo rubro, & nonnihil interpaſſentur, quippe qui vel collo ſuſpendi ad regionem cordis, vel cum aqua aliqua cordiali, aut cum aceto alexipharmaco ſæpius humectati, cordi admoveri poſſunt, ut & pulſibus, vitales ſpiritus egregiè roborantes. Convenit pariter easdem Species groſſas Nodulis includere ad magnitudinem nucis juglandis, qui Aceto Roſarum aut alio madefacti, naribus infirmorum in Lipothymiis, aliisq. cordis defectionibus admovendi; verum pro Epilepticis, Apoplecticis & Hyſtericis nonnihil de Caſtoreo, dempto Moſcho, admiſceatur.*

Nota: Quod *recentes Arantiorum & Citri Cortices, Flores item recentes*, facillimè cum *reliquis ſpeciebus ſiccioribus* commixti, exſiccentur, & mutuo fragrantiam ſuam ſibi invicem communicent, ut adeò peculiari exſiccatione opus non ſit, quâ fragrantia eorum ſpiritusque ſubtiles & ſulphurei magis exhalarent. Huc pariter referantur Species ſeu Pulvis groſſus pro roborando corde, ſimili forma Sacculis pro corde & pulſibus includendus, & in *Claſſe præcedenti de Pulveribus* præſcriptus.

SPECIES GROSSÆ PRO SACCULIS CONTRA PESTEM.

℞. Rad. Leviſtici,
Angelicæ,
Zedoariæ ana unciam unam,
Herb. Baſilicon,
Majoranæ,
Meliſſæ,
Rorismarini,
Rutæ ana drachmas ſex,
Cort. Arantiorum,
Citri ana recent. extim. unciam unam ſemis,
Myrrhæ rubræ,
Caryophyllorum,
Nuc. Moſchatar.
Granorum Juniperi ana drachm. ſex,
Camphoræ unciam ſemis,
Ol. Still. Ligni Rhodii drachm. unam,
Rutæ ſcrupulum unum,
et ſi lubet,
Salis volatilis urinæ unciam ſemis,

Incidantur contundanturque craſſiuſculè, fiant Sacculi de Zendalo rubro, collo appendendi.

Numerantur inter externa Medicamenta & Peſſi uterini: ut ergò formulæ quædam adſint, ſequentes ſubdo.

PESSI UTERINI AD CIENDA MENSTRUA.

℞. Pul. Myrrhæ rubræ,
Gum. Ammoniaci ana unciam ſemis,
ſolvantur in ſ. q. Vini albi ad pulticulam, cui adde,
Camphoræ drachmam unam ſemis,
Pul. Rad. Helleb. nigri,
Pyrethri,
Galangæ,
Herb. Majoranæ,
Sem. Cæparum,
Urticæ ana drachmas duas,
Fiat ſ. a. Maſſa, è qua formentur Peſſi, Zendalo rubro obducendi.

ALII.

℞. Pul. Helleb. nigri,
Calami aromatici,
Galangæ ana drachmas duas,
Pyrethri drachmam unam,
Herb. Majoranæ drachm. duas,
Cantharidum ſcrupulos duos,
Camphoræ drachmam unam,
Fiat ex omnibus Pulvis, ex quo cum Zendalo rubro fiant Peſſaria competentis magnitudins.

Solvunt Menſtrua mulierum obſtructa, extrahendo è matrice humores ac ſemen corruptũ, & quicquid vapores ſurſum elevare poteſt.

Nota: Helleborus niger apud Salam mirabili præ aliis Vegetabilibus trahendi virtute pollet, adeò ut, ſi linteolo, vel ſacculo acuminato, peſſi inſtar, ejus pulvis imponatur, propendente ad retractionem filo, & locis muliebribus intrudatur, primò quidem miram faciat artuum veluti contracturam, paulò poſt vero retentum menſtruum, aliasque uteri impuritates, cum alleviatione & conferentia protrahat.

Digitized by Google

PESSARIA AD HÆMORRAGIAM UTERI.

Parantur ex Pulvere Stercoris aſinini exſiccati & Pulvere Burſæ paſtoris &c. Zendalo rubro exceptis.

AMULETA CONTRA PESTEM.

℞. Pul. Buſonum exſiccatorum unc. duas,
Serpentum drachmas ſex,
Succini Citrini,
Ladani ana unciam ſemis,
Pulpæ panis triticei unciá unam ſemis,
Moſchi Orientalis,
Zibethi ana ſcrupulum unum,

Miſceantur & cum ſuffic. quant. Aquæ Roſarum fiat Paſta, ex qua formentur Placentulæ ad magnitudinem unius aurei, vel medii etiam Imperialis, quibus imprimatur ſignum Scorpii & Viperæ, obducantur Zendalo rubro, *de collo ad regionem Cordis appendendi, præſervationis gratia: attrahunt enim advenientia ab extra Venena, tanquam Veneni animalis receptaculum proprium; cum in ſymbolum habentibus facilis ſit tranſitus.*

Nota: Si Buſones ad mentem ſubtiliſſimi Philoſophi Helmontii ad hæc Zenexta ſive Amuleta dextrè diſpenſanda pararentur, præſtantiora multò inde efficerentur. Legantur ſuper hac re quæ præfatus Doctiſſimus Helmontius in ſuo Tumulo de Peſte ſcripta nobis reliquit. Hujus etenim rei veritatem comprobat Doctiſſimus ac Celeberrimus Medicus & Philoſophus D. Joannes Chryſoſtomus Irmbler, Statuum Moraviæ Marchionatus Prothomedicus, his verbis ad me ſcribens: Et revera paravi Ego Anno M DC LV, quo tempore inter Infectos verſabar quotidie, Trochiſcos Buſonios, eoſque ut cætera Helmontii indefeſſi veritatis indagandæ & ex puteo opinionum Veterum noſtram credulitatem excæcantium eruendæ nati Philoſophi, experimenta ſuas laudes ſuſtinere comperi: Inter viginti autem Buſones vix unum quidem jucundo ſanè ſpectaculo vidi vermiculos per nares & oculos egreſſuros manu repellere quamdiu poterat, donec elangverit Buſo: ſed Trochiſcos ex vermiculis unà cum pulvere emortui buſonis & materia per anum (nondum vidi per vomitum) ſcilicet alis, pedibus, capitibus, ventribus Scarabæorum viridibus, auratisve & nigris, quos buſo cum terra in eſcam venatur, ejecta, cereâ patinâ exceptis, cum Tragacantho roſato formatos, pluribus perſonis ſuper anthraces apponi feci, atque nullum eorum mortuum eſſe dicere poſſum, ſed & meorum domeſticorum, ut & aliorum, quibus dedi, amicorum nullus, quod ſcio, infectus eſt. Sic comperi non tantum hiſce Trochiſcis enervari virus peſtilens in Carbunculo jam admiſſum, ut dein vulgaribus chirurgicis remediis ulcus facili negotio fuerit curatum, ſed etiam ad ſiniſtram mammam ligatos mihi meisque accurſui & occurſui infectorum expoſitis, animoſitatem quandam indicibiem conferre, atque ita miaſmata & effluvia peſtilentialia abarcere. *Hucusque Excell. Medicus Moraviæ.*

Verum liceat mihi pace tua L. B. laxatis nonnihil diſcurſui habenis, ad arcanam illam totius Phyſices quæſtionem digredi, quâ nam actione ejusmodi amuleta, (Paracelſo & Helmontio Zenexton dicta) Venenis adverſentur, ſeu quid actio illa ſit, quam à tota ſubſtantia, occultisque qualitatibus tàm Venena, quàm alexiteria & pentacula utrinque exercent. Manifeſtum ſiquidem eſt, majores noſtros uti & venerandam Antiquitatem, Zenexto ac amuletis è collo geſtatis, uti ipſis Veniēs τȣ̃ θείȣ dictis, multum tribuiſſe, & divini quidpiam ſubeſſe ſuſpicatos; ita habet Paracelſus, Helmontius de Tum. Peſt. item de Spir. vitæ, Libavius, Quercetanus in Tetra: Athanaſius Kircherus lib. de Peſte, & Mund. ſubterr. Hartmannus, quos ut recentiores allego, ſubticendo Fracaſtor: Veronenſem, Fernelium, Sennertum, Cornel: Gemmam, Levin: Lemniū, & complureis doctiſſimos commentatores, adeò quidem, ut ſicut humani fert lubricitas ingenii, & inconſtans velut Euripi ſemper reflui indoles, ab ejusmodi pentaculis ac Zenextis, ad incantamenta & uti perhibebant, medicatas voces & ſonos ſuperſtitioſâ levitate proceſſum ſit. Sic Horatius amico, morbo devicto, aggratulatur: Ah Ah ſolutus ambulat Veneficæ ſcien-

ſcientioris Carmine. Sic ſe Carminibus fugaſſe Cretenſem peſtem, ſibi Thales arrogat: Homerus ſanguinis profluvium, Serenus Hemitrit: M. Varro Podagram, ac Iſchiadicos ſuo murmure Paracelſus, forſan ad normam divini Pſaltis, ſono reſtituentem Saulem, qui 1. Reg. 16. levius habuit à ſpiritu præſente citharædo, aut ut nunc aſſolet à morſu Tarantulæ (Phalangii genus eſt in Apuliâ) cujus venenum reprimit harmonicus & ſonus aſſymbolus, teſte Amato Luſitano, & Kirchero in Muſurg. Quæramus nos, quid juxta probam Philoſophiam ſit hæc actio totius ſubſtantiæ, ſeu occultarum qualitatum? Communis omnium conſenſus eſt, quod ſit qualitas vehemĕter activa, quæ ſub ſenſum non cadit, ſed ſolo effectu innoteſcit: verum conſideranti patebit rigorosè qualitates has non definiri, ſed deſcriptivè ſolùm, cum hæc ratio ipſis etiam potentiis vitalibus, quæ ſub ſenſum non cadunt, aut qualitatibus, quas habitus vocamus, à primis qualitatibus diſtinctis competat. Fortunatus Plempius; ex varia commixtione & combinatione qualitatum primarum, ac nonnullarum ſecundarum, ut debitas tali temperamento, ait reſultare; ac ubi acrius eum impugnaveris: quod occultæ qualitates toto cœlo differant à manifeſtis ac ipſo tali temperamĕto, quas nec formalitèr, nec eminenter continet, reſpődet; non produci qualitates has à temperamento niſi inſtrumentaliter, efficienter autĕ ab agente principali, quod forma dicitur. Forſan cum Sennerto lib. 6. prax. concurrĕs, qui occulta qualitates à formis ſubordinatis dependere reſultoriè, tenet, quod improbabile teneo, formas partiales omnino negando. Helmontius acris ingenii Vir, titulo: Natur. contrar. neſc. à proprietate ſpecifica formæ oriri talia, uti periapta, amuleta, Zenexton Paracelſi perhibet, arguens ibidem Theophraſtum & aſſeclas, qui talia in Salem Sulphur & Mercurium rejiciunt: & tit. de Spir. Vitæ, qualitates has, Spiritum Vital. Æthereum, Lumen ſpecificum ac individuans, quod nec urit, nec inflammat, ſuis tamen concentratis radiis, conſpicuum, quod ab ultima Salium materiâ mutuatus eſt. Helmontius. tit. de actione Regiminis: qualitates poteſtativas vocat, habentes dotes in naturâ agentes ſolo nutu poteſtativo, inſtituto, directione, ac deſtinatione à Deo in natura, ad id quod juſſæ ſunt, vi tamen efficaciori quàm influentiali: pulchrè & argutè, ut aſſolet Helmontius. Vicinior ævo noſtro Athanaſius Kircherus Societ. Presbyter, ſympathiâ & antipathiâ, conſenſu & diſſenſu, lite & amicitia, (cui è diametro Helmontius diſſentit. tit. natur. contrar. neſc.) omnes qualitates occultas abſolvit. Lib. enim de Mund. ſubterr. 9. Natura, ait, mundi hujus univerſitatem variis diſſidiorum generibus quaſi ſeminibus conſperſit; & fuſius multis ibidem: nec ſuo contentus theoremate, aſſignat radicem ſimilitudinis & diſſimilitudinis, ac continuò per qualitates duellantis naturæ cujus actio actiones fundat, primo in communi diſſidio, in effluviis, & ſubtili vapore à corporibus inſenſibiliter emanante, à diſſimilitudine & ſimilitud. formæ ac ſubſtantiæ, in varietate Climatum, & Zonarum, in ſpiritu phantaſtico & imaginativâ, in ſono varie reflexo, pororum diſpari conditione, in corradiatione denique & acti nobiliſſimo corporum, quæ cum ſe immediatione ſuppoſiti complecti ſemper nequeant, his quaſi arcanis manibus & radiis fæderantur. Neque ſatis fuit Helmontium in multis expreſſiſſe, ad Paracelſi dogma delabitur, venena & horum qualitates occultas à quadruplici Salium combinatione reſultare ſatagit, præmiſſis tamen oblongis hypotheſibus; dari ſcil. in naturâ & ſubterraneis viſceribus πανσπερμίαν ſeu univerſalem matricem omnium mixtorum, & ſupereſſe quoque ignem ſubterraneum, naturæ Archeum παντωρήον, nova metamorphoſi omnia transmutantem. Denique: quod tota ſubſtantia quædam nobis familiaria uti alimenta, quædam quod tota ſubſtantia infenſa ſint, hæc totam rerum antipathiam & ſympathiam fundant, quæ tamen nec eſt temperamenti, nec materiarum, ſed vel formarum duntaxat, vel horum certè omnium, quam totius ſubſtantiæ appellamus. Sed paralogiſmus eſt, & adhuc inquirimus modum ac nexum amborum, quo pacto ſcilicet ac medio effectus à cauſa procedat. Hæc difficultas quem non hactenus exercuit

Philoſophum? Quæ tamen hactenùs à viris exercitatis in cenſum hâc ſuper re devenere, jam à nobis ſunt recenſita. Judico ego qualitates occultas, actiones venenorum & alexiteriorum, ut Zenexti & pentaculorum ſic eſſe intelligenda, ſalvo meliori judicio in rebus abditis atque cauſis: actio veneni eſt qualitas, dependens à tota ſimul ſubſtantiâ in eſſe, produci, & conſervari, vitalitati ex toto adverſans: actio autem qua alexiteria ac amuleta agunt, eſt qualitas à totâ ſimul ſubſtantia in eſſe, produci & conſervari dependens, ex intrinſecis principiis vitalitati relativa. Unde venenum eſt ens ſubſtantiale ab intrinſeco connotans vitalitati adverſari, vice verſa uti alexiterium ens tale, quod in eſſe ſuo totum ad vitalitatem refertur. Hinc ſequitur ultimum gradum malignitatis, uti & activitatis in alexiteriis, adæquate dependere à toto concreto maximæ proindè eſt energyæ & reconditi effectûs. Sic explicamus ea quæ in cauſis abdita videntur, & per effectus ſuos innoteſcunt, ac à tota ſubſtantia agere paſſim in ſcholis perhibentur. Minor autem eſt difficultas de iis, quæ uti mineralia, alterando primas ac ſecundas in temperamento qualitates, erodendo, corrumpendo, unitatem ſolvendo, ac diſtemperando agunt, quorum actio & effectus manifeſtior eſt, in natura: quid autem ſit vitalitas, ac in quonam ratio formalis vitæ fundetur, an ſit qualitas à nullo ente niſi à ſpiritibus producibilis, mediante qua materia, forma ac unio perdurant, litem non dirimo, ſit problema, temporis brevitate præventus. Modum autem & influxum omnium venenorum & alexiteriorum penſiculatius & univocâ ratione definire, impoſſibile mihi videtur, cum ſint agentia quæ influunt in genere cauſæ æquivoce, ac omne venenum requirat aliud alexiterium: impoſſibile proindè judico, unum amuletum omnibus venenis ita adverſari, ut rigorosâ contrarietate diſtet, juxta illud Philoſophi, unum uni contrariorum eſt; alioquin omnia venena & alexiteria, periapta & amuleta in particulari ac individuo definire opus haberem, ac ſic in infinitum. Sit nobis idea ac prototypon ſolus homo, an non in amentia hypochondriaca venenũ furioſum emicat, in ſyncope anodynum, in vertigine rotans, in cantharide exulcerans, & inflammans, in opio narcoticum, in cicuta gelans, in apii eſu convellens ac ad riſum ſollicitans, in morſu phalangii rotans, ac in gyrum circumagens, & ſic de innumeris? ut taccam ea quæ ſub larva & blanditiis enecant, nihil hoſtilitatis minitantia, uti in maligniſſimis conſtat, ubi appropriatis ſuccurrere quandoque non licet, niſi actâ jam tragædia innoteſcant: Plura iterum hic non attingo, quâ nam ratione ſcilicet venena in ipſis animalibus taxicoſis vitalitati eorum non adverſentur, cur uni venenum alimentum, alteri virus: an actio à tota ſubſtantia ſit potentia realiter diſtincta à forma ſubſtantiali, an amuleta, alexiteria, venena relatione, ſeu nexu quodam intrinſeco ac reſpectu ad invicem ferantur, an amuleta, alexipharmaca ut plurimum roborando vitales ſpiritus, eos concentrando, generando, poros adaptando, ut venenata miaſmata peſtiferi ſeminarii, quæ funeſta μεταςάσει & translatione ad principalia viſcera deferuntur, ad ignobiliora, & ambitum corporis exturbantur, num verò determinatè producta cauſalitate id accidat, hæc pertranſeo, ac Theoricis relinquo ſpeculanda, qui excurſionis loco ad hæc devolutus ſum: vela contraho proindè, ne in immenſum excreſcat opus, hoc ſolum aſſero: materiam hanc, eſſe illud veterum τῦ θείυ, argumentum paucis tractandum, quo olim Cabaliſtæ, Angelos potius ac ſuperas lationes ſubaudiêre, à quibus arcanos hoſce morbos fieri cenſebant, non qualitatibus perfici, & Hippocrat. lib. prænot. plus ſpeculari ac ſcrutari perhibuit, quam limitato ingenio comprehendi.

Notandum tamen, quod dictis Amuletis magna agyrtarum impoſtura vigeat, quæ temeritas ſuos quandoque magni nominis patronos & authores numerat, qui conficere docent Amuleta ex Arſenico, Auripigmento, Mercurio, additis cordialibus, vegetabilibus, alexipharmacis, ac ſic parata eſſe genuina ac ſpecifica contra peſtis introitum obſtacula. Verum magis à vero hæc ſibi diſtant, quam Lupinus à Lupulo, præterquam enim quod indies experimur, gallinas, columbas, canes, ac non-

nonnulla alia animantia, exhibito arſenico, realgari, ſublimato intoxicata, nequaquam in vitam reſtaurari propinato Bezoar, Unicornu, Orvietano, Theriaca &c. quin decedant; experimur præterea, Gallinas venari araneas, easque devorare impunè, licet homini ſint exitio; unum proindè venenum huic ſpeciei eſſe alimentum, alteri deleterium; Similia etiam curari ſimilibus, ut Scorpii ictum, ipſo ſuper vulnus attrito ſcorpio, veſpam veſpâ, viperam viperâ, rabidi morſum, ejusdem exuviis & pilis, muſtelæ denique virulentum halitum ac morſum, muſtelæ pelliculis perſanari: nunquam tamen comperimus, venenum minerale ab alexiterio vegetabili per ſe ſuperari; cum toto genere diſtent, nec ſuæ activitatis excedant orbitas. Quod ſi enim accidat, ut cor & vitales ſpiritus, facto ſibi per cardiaca vegetabilia ſubſidio, ſtationem ſuam retineat, venenum arceat, peregrinum hoſpitem ac deleterium characterem ſibi imprimi non patiatur; non hoc fit ſpecificâ quadam oppoſitione & dualitate, quâ vegetabile alexipharmacum minerali virulentiæ reſiſtit, ſed quod in hoc ſubjecto & homine Spiritus enormonticus ſuâ ſubſtantiâ ſuperior, nonnihil virium etiam à cordiali vegetante participans, eludat applicationem veneni mineralis; cum viceverſa in ſubjecto debiliori, venenum pariter ſpreto & poſthabito agente vegetabili, rabiem ſuam cum pernicie & certo interitu exerceat: nam nulla eſt proportio aut analogia veneni mineralis, ad alexiterium vegetabile: Nam quocunque modo ſibi opponerentur, aut antipathia excogitabili, nulla tamen inter illa fieret actio, ſuppoſito, quod prophylacticè iis utamur, niſi calor innatus hominis actuet vim alterius. Mineralis veneni vim ſentit quidē, verum quia hoc eſt potentius, ſuccumbit ſpiritus vitalis, nec remedium invenit in cordiali vegetabili, quia contrariorum eadem eſt ratio, ut eodem genere concludantur. At verò veneni mineralis, longè alia eſt indoles, prout funeſta experientia multos docuit. non enim agit qualitate ad ſpiritualem referendâ, ſed corroſivâ, manifeſtâ, acri ac cauſticâ, quam vim utpotè eſcharoticam ac Tyrannidem, cum compages noſtra corporis, ferendo non ſit, quin ſolutio continui ac unionis ſubſequatur, quare reſolutis organis, quid mirum, ſi vitalis ſpiritus velut everſo habitaculo transmigret, & mors ingruat, cujus ratio in eo fundatur, quod alexipharmacum vegetabile ſpiritus & vitalia directè reſpiciat, minerale autem venenum non tam ſpiritum in corpore inquilinum, quam organa & ejus immediatum ſubjectum, quo everſo, ex conſequenti ſpiritus diſſipantur, compages ſolvitur, cum nulla denique ſit proportio inter vegetabilem antidotum & virus minerale. Nam ut hominem arſenico aut ſpiritu aquæ fortis incuriè epoto à veneno redimas, quid agas? Si adminiſtrato emetico hauſtu, ſubſtantia veneni aſſumpti revomatur, ceſſat quidem ejus actio, ita etiam ſi vim veneni ſumpti, quod abdita corporis in tantum jam penetravit, ut revocare nequeas, aquâ tamen multa diluas, prout acrimonia ſalis, affuſo copioſo liquore diffluit, ut commodè in uſum veniat, ſi oleo, lacte, butyro liquato (talia Agyrtæ ſuper abacos & theatra venena ſe aſſumere oſtentantes, magna prius copia exhauriunt) vim mineralis corroſivam obtundas, ſi hordeo, orizâ cocta, & multo butyro diffluâ ac oleata minerale virus demulceas ac velut emplaſtices; hoc ſanè non eſt venenum contrariis & alexipharmacis aggredi aut expugnare, quaſi talia ſibi antipathico diſſenſu adverſentur, aut per ſympathiam ac ſymbolum vegetabilis, attrahere & allicere virus minerale, nos objicem tantum ponimus, ne virulenta hæc cauſtica ad intima corporis ſe inſinuent, ſed fluctuando in corpore reſtagnent, donec natura ea poſſit ſegregare. His poſitis; cum venenum peſtilens alterius ſit naturæ, alterius etiam minerale, ac proindè hoc ab illo diſſymbolum attrahi & recipi nequeat, diſſident enim inter ſe hæ Monarchiæ, & hactenus quamdiu Peſtilentis Contagii naturam ac indolem non penetramus, nulla ſalus ſupereſt, in ſpecificâ antidoto decernendâ, quare periculoſum opus, erroneum ac temerarium eſt, venena mineralia, utpotè amuleta, cordi applicare. Conceſſerim ultrò, non dari nec extare de præſenti ullum venenum, cui ſuum non oppoſuerit Herculem

lem monſtro, aut ſpecificum & antipathicum remedium inexhauſta Dei miſericordia, ſed hic hallucinamur ac in ſicco navigamus, quod horum omnium ſcientiam nobis arrogemus, quæ fato & injuriâ temporum, devaſtatis Salomonis poſthumis ſcriptis & naturæ Apocalypſi, deſiit. Cui dubium, quod arcana naturæ, plebs, agricolæ, venatores & ejusmodi, facta ſibi per traditionem à Majoribus copiâ, ad Medicorum invidiam, ne dicam ruborem, poſſideant, ut cum Auguſtino illud exclamare liceat! Surgunt indocti, & non tam cœlum quam ſapientiam rapiunt, & nos ubi volutamur in cæno, & effætis remediis? Quorum quidem ratio eſt, quod ſpiritus ſcientiæ & ſapientiæ à ſupercilioſo Philoſopho aut Medico remigret, ac ſuper humilem & pauperem requieſcat, qui licet à privato homine talia & genuina remedia poſſideat, contemnit, caſtrat, naturam mancam arguit, propria addit, contrariis præpedit, donec ſe riſui ac oſtentui exponat, illud audiens: ne ultra crepidam, Amice. E contra alii quod non capiunt carpunt, ad Cabalam, Nigromantiam, & pactum implicitum Cacodæmonis detorquent, quibus tamen majores noſtri minimè deterriti, in Deum, Sanctos, & religionem avitam æquè atque Catholicam religioſiſſimi. Quare ut ad noſtra revertar, unde digreſſus ſum, ad dicta nimirum amuleta & Zenexton, quæ ratione Symboli, venenum virulentis effluviis, quæ plerumque aëri adunitis, contagioſis expirationibus, contactu & ſimilibus nobis contagioſum, ad ſe allicere & attrahere debent, neceſſum eſt ut talibus conſtent, quæ veneno ſint veluti analoga, & homogenea, minimé verò ejusmodi contineant, quæ contraria qualitate conſtent, vel impediendo vel removendo, vel impugnando, aut ſi hoc non, ſint abſolutè talia, quæ venenum ſolum antipathiâ quadam propellant, minimè alliciant aut trahant, quod vel maximè Sacculi noſtri hac Claſſe delineati in Peſte præſtabunt. Plura ejusmodi amuleta afferre poſſem, ſed abundè actum puto, cum fuſius theoriam dederim, qua ad plura talia adſtruenda, quemvis poſſe manuduci, arbitror.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ, *seu* DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI

CLASSIS DECIMA QUARTA.

CONFECTIONUM ANTIDOTALIUM, NARCOTICARUM, SEU OPIATARUM, Cordialium, & conſimilium, dexterrimas Compoſitiones, ſtudiosè deſcriptas, continens.

DEcimam quartam nunc aggreſſur, Claſſem, tanquam maximè conſiderandam, ob præſtantiſſima Medicamenta Compoſita in eâ contenta, præſertim Theriacâ, quam omnium Medicamentorum Reginam ſemper dixêre, expedit, ut non ſolùm in Antidotorum Medicamentorum & Confectionum Cordialium Compoſitionibus accuratè deſcribendis aſſidui ſimus, verùm etiam, nulli Magiſtro mancipati, Theriacam ipſam penſiculatius examinemus. At Miſantropus multis dicar, & cum Timæo Philoſopho æquori & fluctibus objectus, ad ultimam relegandus Thulem, quod effero & immiti planè genio in laudatiſſimam hanc omnibus ſæculis Panacæam & θεῶν χεῖρας dictam, quæ una & ſola hactenùs ſecreta toxicorum antidotus viſa ſemper fuit, ſeveriori cenſurâ animadvertam. Sed leve quid mihi viſum fuit, ab humano die judicari, memor vetuſtiſſimæ illius paræmiæ: Timidos nunquam ſtatuiſſe trophæa; & itenditem quod ulceroſum hoc ſæculum noſtrum plenis buccis reſonat: Placere nequit, qui aſſentiri ac vitia palpare neſcit. At verò (ſuus tamen ſit honos & gloria Majoribus noſtris, qui Magiſtrale hoc alexipharmacum ad nos tranſcripsêre,) quis non deprehendit, quod Theriaca noſtra hactenus uſitata, ſuo diſpar etymo, nil minus agat, quàm ut cor roboret, deleterias

Digitized by Google

qualitates oppugnet, venena propellat; ſacra denique ſit nobis anchora & antidotus, ut potius queri cogamur, nos ab illâ in morbis ſæpè deludi, deſtitui, & diſſidentibus tot inter ſe qualitatibus in unam Theriacam concentratis, clanculum impugnari. Hoc ut graphicè & demonſtrativè pateat, repetantur ea priùs, ne remoram patiamur, quæ de Theriaca (cujus deſcriptio & ingredientia in Auguſt. Diſpenſ. ad literam habentur) *in præmiſſis Animadverſionibus noſtris*, & ultra *in annexâ earum Appendice pag. 24.* præfacti ſumus, quæ hic repetere animus non eſt. Nunc ſingula hujus Compoſitionis ingredientia ordine analytico perſcrutabor.

Primum, quod Theriacam conſtituit, reperio *Trochiſcos Scilliticos,* qui reliquis ingredientibus facilè, uti ſtationem, ſic palmam etiam, quoad pondus, præripiunt; de quorum præparatione, uſu, & materia, *loco citato* ubertim egeram, iteratò demonſtrando, quam inconveniens & abſonum ſit, tot ſibi diſtantia in unam cogere antidotum. Quia tamen doctrina numeris Platonicis obſcurior nonnullis viſa ſit, nec facilè credant, quod manibus non contrectant, idcircò hanc eis *Trochiſcorum Scilliticorum* exactiſſimam anatomen & reſolutionem ad ultima proponam. Inprimis notandum venit, neminem hactenus Scriptorum, qui de re Herbaria benè meriti fuêre, unquam extitiſſe, (niſi eos excipias, qui, obſequendo tempori, & aſſentando veterum erroribus, poſtpoſitâ verioris rationis & experientiæ parte, non tam Claſſici quàm Apocryphi habendi) qui, inquam, ſimpliciter *Scillæ* virtutes cardiacas & alexipharmacas attribuerint, & finxerint; quin palàm fateantur; *Scillas minimè tutè uſibus internis* deſtinari, quoniam *mordaces, acres, inflammatoriæ, ſtrangulantes, deleteriæ denique & virulentæ* iis quibus intrà corpus obveniunt, dum cardialgias, peripnevmoniam, viſcerum lethales inflammationes ſuſcitant; & vel deforis manibus contritæ epidermida uſtulent, ut proindè nulli exhibeant, niſi in clibano ſæpè multumque torreant ac enervent, ſic venena cicurantes. Communis interim de *Scillâ* doctrina datur, quod pituitam naturâ & indole craſſiorem & viſcidam incidat, attenuet, obſtructiones hepatis reſerat, cachecticis & hydropicis ſuppetias ferat, ſi nimirùm dicto jam modo, pani ſcilicet incluſa, in clibano exaſſetur: cruda verò & ſibi reiicta, acris, mordax, & effera eſt, nudis manibus tractata, easdem veſicans, metalla, ac præcipuè armorum genera, ſquallido humore tingens, quæ tam pravis qualitatibus imbuit, ut ſi quem cultro, aut enſe, *ſucco ſcillitico* illito ſauciari contingat, vulnus ferè immedicabile efficiat, quale olim Telephi Myſorum Regis ſuperſtitioſa antiquitas fuiſſe credit; quod ut præcaveant, & *Scillæ* malignantes indoles & acrimoniã tollant, ignis torturæ providiſſimi naturæ Myſtæ, in clibano ſubjiciunt. Nec refert, quod ipſe Galenus ex *crudâ Scillâ ejusque Succo* medicamina quædam diſpensârit; ſuſpicor tamen, cum fundamento in re, eum *Scillam montanam* ſubaudiiſſe, quæ mitioris naturæ ac indolis eſt, quam illæ marinæ, quæ de conſvetudine ad nos deferuntur, ac ob dictam acrimoniam ignis examini ſubjiciuntur & caſtrantur. Mihi quaſi evidens ac certum videtur, quod, ſi *Scilla* deforis, ut cruda ac ſibi reddita eſt, peſtifero cuidam buboni, cum pane incorporata, applicetur, magnos præſtituram effectus, attrahendo ſcilicet venenum ad corporis ambitum, malumque à centro ad peripheriam exturbando; quod Practicanti innoteſcet; ſicut è contra alteram contradictionis partem infero & demonſtro, *Scillam* intra corpus aſſumptam, venenum à circumferentiâ ad centrum & cordis regionem validiſſimè revocare, cum contrariorum ſit eadem ratio, minimè vero per διαφόρησιν propulſare. Sed dato, & non conceſſo, quod *Scilla* eximium ſit Cardiacum, & Venenatas qualitates ſubigat, uti nobis perhibere videtur auctior ejus doſis & quantitas, quâ veluti Theriacæ baſis & fundamentum addenda venit; nihilominus tamen jam dicta Theriaca virtutibus *Scillæ* plane privatur, ob rationes in n. *Animadverſionibus* recenſitas, dum de Trochiſcis ſcilliticis commentati ſumus, ac omnibus experiri licebit, qui crudam *Scillam* exſiccârint penitus, ut in pulverem redigi valeat, dum nihil reliquum à deſiccatione reperient, quam *effætas ac ex ſuccas quasdam membranulas*

nulas, à virtute *Scillæ* degeneres; aut ſi, *pulveribus Orobi*, vel *dictamni albi*, additis, in Trochiſcos efformaverint, poſt eorum exſiccationem, præter pondus, naturam & vires dictorum pulverum, ne *Scillæ* veſtigium ferè, præter amaritudinem, apparebit: quod invanum non jactito; ipſi hoc mecum melioris notę & experientię Pharmacopœi aſſerent, ac deinceps dicturi ſunt, dum, in præparatione horum Trochiſcorum, pondus Scillæ ac jam dictorum pulverum exactiùs inveſtigârint. Neque obſtat Quercetani, de præparandâ, corrigendâ, & in paſtillos efformandâ *Scillâ*, prolixior theoria, quæ cùm rationum pondere & momentis, nec non experientiæ fulcris, deſtituatur, levis ac ridicula habenda, ac tanto viro indigna.

His veluti firmiſſimis jactis fundamentis, ſuam quisque, cui mens æqua, & ſana ratio eſt, proferat ſententiam & calculum, an non deinceps *Scillam* à ſpecioſa Theriaçes compoſitione arcere competat; minimè verò, erroribus aut faſcinis incuriæ Antiquitatis irretiti, ſine hac Theriacam conſiſtere aut valere non poſſe, decidamus, & credamus: quanquam indubitatum ſit, ſi *Scilla* viribus ſuis non mutila & effæta Theriacæ ſubſtitueretur, eam illi virtutem & qualitates conſignaturam, quâ juxta craſim & naturam ſuam pollet, adiophoro modo, ſive bona & conferens illa ſit toti, ſive detrimento; nunc, viceverſa, nullum ferè Theriacæ effectum aut virtutes *Scilla* communicabit, tot, inter clibani anguſtias, torturis expoſita, *&* *pulveribus Orobi ac Diptamni* in paſtillos efformata, cùm, peractâ illa *Scillæ* deſiccatione, aliud virtutis & energiæ nihil deprehendes, quam, ſub prioris radicum ponderis quantitate, extraneum quendam amarorem, diſparentibus acrimoniâ & mordacitate *Scillæ*, quæ illam de ordinario, tanquam proprietas in quarto modo, concomitari ſolent, & in quibus veluti veſtigiis *ſpiritum & ſalem volatilem ſcillæ* inveſtigare ſolemus; ut proindè eadem ratio foret, pro *Trochiſcis ſcilliticis*, ipſum *Dictamni vel Orobi pulverem* ſubſtituere; cum omne cæparum genus, & hoc marinum, antonomaſticè volatile & aquoſum ſit, per indebitas autem deſiccationes in totum exhalet & enervetur, nullâ ipſi reliquâ virtute, & primigeniis qualitatibus, niſi retorridas quasdam, & exſuccas pelliculas & exuvias in cenſum adducas. His dictis *de Scillâ*, primo & ampliſſimo Theriaces conſtitutivo, ad reliqua digredior.

Subſequuntur jam ordine *Trochiſci Viperini*; de quibus, undè ſuum ducant ortum, materiam ex quâ, præparandi modum & circumſtantias (& quod pro potiori parte ex *biscocto pane* reſultent) quod indigni ſint hac Compoſitione, ac adulterini; quæ, aut qualia, his eliminatis, ſubſtituere ratio ſvadeat, omnia ac ſingula dextrè & concinne deſcripta ſunt in *præcedaneis n. Animadverſionibus ſuper Aug. à pag. 209. usque ad pag. 216.* quò L. B. directum cupio: quanquam, huic labori meo nil derogando, *in præmiſſâ Claſſe de Trochiſcis*, multum deſudarim, ut genuinam, facilem, & perſpicuam methodum edocerem, *Trochiſcos è viperis* efformandi; cum viderim, hanc Trochiſcorum formam omnibus decantatam & propriam eſſe; quanquam exoptarem, ut non tam ſuis deſideriis & fallaci judicio ſeſe mancipatent, quàm rectæ rationi & experientiæ conformarent, ſeri nepotes.

Sed hîc loci non inutilis quæſtio tractanda venit, num *Trochiſci Viperini*, pro completanda Theriacâ, juxta Galeni mentem, ex *ſolis viperis iisque fæmellis, carne illarum* ſolummodo ad id aſſumptâ, *Oſſibus, Cordibus, ac hepatibus* rejectis; num æquè etiam ex *maſculis, carne, Oſſibus & ſupradictis interaneis, hepatibus nimirum & cordibus*, diſpenſari debeant? Vel an ipſi etiam *Serpentes in montanis, maximè ad Orientalem plagam, nati & enutriti*, pari effectu & energiâ Theriacam aut Trochiſcos conſtituere valeant? Nobis enim non ſatisfacit nuda & anguſtior Galeni authoritas, qui impar tanto oneri ferendo, quale totius Medicinæ ſyſtema & amplitudo eſt, ſuis & ipſe præpeditus tædiis, limitatus terminis, viribus & ætate attritus, morte denique præventus, priusquam artem, quæ longiſſima, brevi & præproperâ vitâ commenſuraſſet: Non, inquam, fas erat, Galeno (cujus manibus, tanquam Medicorum Principi, poſthumas laudes & elogium minimè invideo) inter anguſtos vitæ

terminos circumſcripto, pro Medicæ rei dignitate & exigentiâ, exactas omnium rationes ſpeculari, naturas & complexiones, ſympathias & contrarietates, abditas denique, ac in ipsâ naturæ abyſſo demerſas rerum cauſas definire & rimari, ipsà denique praxi & experientiâ firmare, quin multa noſtræ culturæ, ſtudio, & laboribus, ſuccedentibus, & labentibus annis commiſerit, quæ nos Poſteris veluti per traducem transſcribemus. Nobis igitur hæc Provincia aut Sparta demandata eſt, ut talentum, & ſcientiam Medicam, nobis concreditam, pro viribus ampliemus: quod & felici augurio hactenùs præſtitum eſſe, illi ſoli patebit, qui inexcultum Coi & Galeni Medicum ſæculum, cum ſapientiſſimo ævo noſtro æquiparârit: ut meritò, Pergamenſis ætate, ſua habuerit medicina incunabula, quæ poſterorum conatibus felici metamorphoſi in virum nunc adolevit. Quis igitur ambigat, & hanc Medicinæ partem, quæ genuinas medicaminum Diſpenſationes edocet, ſua habuiſſe incrementa; cum diem dies, caſum caſus, obſervatio experientiam erudiat, ad perfectum usque ſapientiæ diem: ut proindè nos multa debeamus Veterũ laudabili inventioni, ſed plura illi conatibus noſtris, & artis incremento.

Ut autem ad propoſitam quæſtionem recurram, unde digreſſus ſum; num ſcilicet *ſolæ fæmellæ è Viperarum ac Serpentum genere* deligendæ ſint ad *Trochiſcorum* confectionem; non tam curioſa hæc quæſtio & problema dicenda, quam rudis, & parum ſapiens; cum & vulgus non ignoret, in omni genere animantum plus virium & vigoris maſculis ineſſe; quidni & in viperarum & ſerpentum ſpecie? vel maximè *ſi fæmellæ Viperæ*, primo vere, & quidem maturè, non capiantur, illicò oviparæ ſunt, & plura â conceptu excrementa in ſe abdunt & concludunt. Teneo igitur, quod ad efformandos *Trochiſcos Viperinos, tàm maſculi, quàm fæminæ, ex Viperis* aſſumi poſſint, illud probè attendendo, ne ex locis paludibus, mineralibus ac metallicis exhalationibus infeſtis, à quibus Viperæ & Serpentes pravas qualitates derivare poſſent, ſed è montanis, optimis & ſelectis vegetabilibus luxuriantibus, repetantur; & (quod magis notandum) ne exercitati Pharmacopœi exceſſu nimio *panis biscocti* vires *Viperarum* obtundant, & inefficaces Trochiſcos nobis diſpenſent.

Quæritur ſecundo: num *ſola Caro Viperina*, repudiatis *Oſſibus, ſpinis dorſi, & reliquis ſupradictis interaneis*, ad efformandos Trochiſcos deligenda ſit? Pro parte Affirmativa ſtat Galenus: Ego verò Negativè reſpondeo, & judico, Viperam cum toto (ſcil. *carne, oſſibus, hepate, & corde*) ſalubrius nobis præbere medicamentum; quod probatur: *Oſſa* ſunt partes ſimilares, ſpermaticæ, ex pingviore ſeminis parte, à facultate formatrice, quæ idæa quædam ac ſimulacrum generantis eſt, producta, teſte magno Stagiritâ, qui materiam primam oſſium σπερματικὸν περίττωμα, hoc eſt, ſeminale craſſamentum, definit; ergò ex primigenio & ſubſtantifico humido & pingvedine multum illis ineſt. Non ergo ſunt rejicienda. Confirmatur primo. Deducto ad maraſmum, & extremam maciem, animali, juxta tritum adagium (ut vix Oſſibus hæreat) reliquis omnibus diſſipatis, adhuc Oſſium ſubſtantia, vigor, & oleaginoſa portio perdurat, ab hac convaleſcentes reſtaurari incipiunt, hoc vivifico rore vires reaſſumunt, hic quaſi efficienter concurrit ad regenerandam muſculoſam ſubſtantiam, carnes, & laudabilem corporis habitum recuperandum; quæ prærogativa in viventibus nulli alteri parti tribuitur. Hoc enim nec ſanguis, nec caro, nec ſpirituũ familia præſtare poterit, ut in genere cauſæ materialis concurrant. Confirmatur ſecundo ſequentibus inſtantiis: caro ſine *Oſſibus* elixata, inſipida & ſine ſubſtantia plerumq; juſcula præbet; juncta verò *Oſſibus*, non parum roboris juri communicat; ergò ſubſtantificũ quid *poris Oſſium* (quod cum communiori Philoſophia teneo) ineſt, quod in liquorem poſſint imprimere. Patet hoc ulterius in Gelatina Caponum, quæ ingratiſſima, & planè inefficax, niſi *Oſſa*, diu ac multum cum carnibus ad minutias conquaſſata, cocta fuerint, ut efficaciam ſuam illis communicent: quod ipſum natura brutis animantibus, & ſpecialiter canibus, impreſſit, quos æquè, imò magis, ad *Oſſa* comminuenda, quàm carnes devorandas,

randas, inſtigavit; adeò, ut & ipſi homines ad id deſcendant, cum in multis partibus ſpectabilis magnitudinis Oſſa ex animantibus recondunt, ut belli aut famis tempore ea elixare poſſint, ac aliquam indè ſubſtantiam præſtolari. Demum ipſa natura nos inſtituit, quæ *Oſſibus* largiorem medullam undique pro alimento ſubſtituit, ſubſtantiam pingvem, ac minus diſſiabilem per calorem, ut unctuoſo humido maciem ac maraſmos perſanet, ipſam denique ſenectutem fuget, quæ, juxta Philoſophum, in ſumma ſiccitate peragitur. Quod ſi jam dictæ rationes ad ſalivam cuidam non ſint, mecum ad Pyrotechniam confugiat, mediante quâ vera rerum analyſis haberi poteſt, ac manifeſte deprehendi, quod *Oſſa* majorem *Salis volatilis, ac Olei* (è quibus animalia conſtant, inſimul cum aquâ fœtidâ) copiam exſudent, quam ipſa caro & ſangvis, quippè quæ majore ſui parte in aquam quaſi elementarem, principio deſtillationis, reſolvuntur, exigui prorſus emolumenti, donec humiditas nimia prolecta, ac caro deſiccata fuerit: tunc quoq;, adaucto igne, *Sal volatilis* ac *Oleum* elicitur; aſt minore quantitate, quàm ex ipſis *Oſſibus*, modo antè dicto. Ergò falſum eſt, quod *Oſſa Viperarũ* Trochiſcis ejusdem vires non conferant, & venenata aut inefficacia ſint: quod erat demõſtrandum.

His ita deciſis, rationes illæ eventilandæ ſunt, ob quas *Viperarum Corda*, in quibus operationum functiones, in animalibus, vel maximè emicant, *Jecinora* αἱματώσεως Officinæ, non tantum à Trochiſcis prohibentur, ſed etiam deleteriæ qualitatis arguuntur; cum hoc naturæ, rationi & experientiæ contrarietur, nec ulli parti inſit virtus alexipharmaca potior, quàm hiſce partibus, utpotè quę generandis ſpiritibus, aut recipiendis, à natura deſtinatæ ſunt, vitali ſemper robore vigentes; adeò quidem, ut multi Viri Principes ac Magnates (à quibus ſub Roſâ hæc ſum mutuatus) *corda viva, è Serpentibus recenter enectis excerpta*, devoraverint, ut ſubſequente vitæ tempore venenorum eſſent certa antidotus, philtrorum quoque & incantamenti, & quicquid faſcini Orcus habet, expertiſſimum amuletum: quod nec ipſe reprobo, dum aquas pretioſas, quę è vivis animalibus, deſtillationis beneficio eliciuntur, mecum rumino, utpotè quæ ſpiritu & energia pleniſſimæ ſunt, magnæque efficaciæ. Manet igitur certum, non ſolùm *Carneam Viperarum* ſubſtantiam, ſed *& Oſſa*, ac reliqua in eis contenta, *Hepar & Cor* nimirum, apta nata eſſe, ut Trochiſcos Viperinos conſtituant, virtute alexiteriâ eminentes.

Sed requiret alius, quid de Serpentibus aliis, quas Italia, Germania, Pannoniæ montes, alunt, ſit concludendum? Reſpondeo breviter, & dico, rationi & experientię nos conformando, haud longè à Viperarum Carnibus abeſſe, modò in locis montanis, aëri ſalubriori perviis, non verò cloacis, & paludoſis regionibus enaſcantur. Sola illa cavenda ſunt Inſecta, quæ, nimio æſtu retorrida, nigricant; ſicut illa ſeligenda, quæ de nigro & albo variegata, aut viride, cum cineritio maculoſa, repreſentant. Probationis loco hûc ea referantur, quæ de virulentiâ Viperarum, ac Serpentum, in *præmiſſis noſtris Animadverſionibus*, adduximus, cauſam ac rationem reddentes, cur morſus Viperarum reliquis pernicioſior ſit ſerpentibus, non ex ratione, & quantitate aut qualitate veneni, quod virulento fomite tranſplantatur, ſed in ſolâ imagine iræ, ex qua venenum, quod dentibus longioribus, quàm in reliquis ſerpentibus, ſigillant ac imprimunt, conſiſtit, quod mediantibus venis & arteriis ad habitum corporis, ipſamque cordis ſubſtantiam, rapitur, ſuam ibidem ludens cataſtrophen. Cæterum nullas differentias reperire licuit, quibus *Serpentes noſtri à Viperis* diſſideant, licet primas ac ſecundas eorum qualitates, modum ac rationem agendi, curioſius indagârim. Roborant enim æquè naturam, Veneri ac impotentibus ſubſidio ſunt, turgentes ac luxuriantes in corporibus humores deſiççant, malignos corrigunt, leprâ contaminatos mundant, virtutem denique alexiteriam ſibi vendicant. Quoad medicamenta ex illis apparanda, æquè proviſi ſumus, ac ex ipſiſmet Viperis. *Pulveres* enim elegantes & durabiles, *Trochiſci*, *Sal volatilis*, & quid quid in cenſum medicum venire poteſt, ex Serpentibus confici ac diſpenſari poteſt. Ea enim eſt incomprehenſibilis DEI benignitas & clementia, ut ſeſe à creaturis partici-

pari ſinat, totus in omnibus, & admirabilis in operibus ſuis, qui terminos mari poſuit, abyſſo repagula, totum denique in menſurâ & pondere libravit univerſum. Hic, inquam, cui de paſſeribus cura, qui lilia ad Salomonis invidiam exornat; orbem in populos ac gentes diſpergens. Sic unicuique Regioni ac Climati proviſum voluit, ut, dum Epidemicis calamitatibus premeret, domeſticis interim auxiliis refocillaret. Quis igitur ambigat, Germaniæ quoque ſua innaſci alexiteria, nec opus eſſe ad extera confugere remedia, quæ in medio noſtrûm Altiſſimus collocavit. Ipsâ ego Praxi rem ulteriùs corfirmare poſſum, qui eo planè modo, quo *Viperis Capones* ſaginari ſolent, *Serpentibus ſubſtitutis ſalubrioribus*, id felicitèr præſtiti, ad multorum invidiam, Virorum autem Principum ac Magnatum ſatisfactionem; quorum ſeniles artus fovebam, langventem virilitatem expergefeci, adeò quidem, ut non tantum iis in fercula deſignârim *Capones* ſaginatos, ſed etiam *Pulveres*, *Eſſentias*, & *Salem ex Serpentibus* diverſimodè paratum, imò etiam *Vina* ipſa, virtutibus eorum artificiosè imbuta, felici ſucceſſu epotanda præbuerim; cujus tibi ſchema, & exemplar (niſi ingratus accidam, L. B.) *Vini* ſcilicet ex *Serpentibus* infuſis, ſubjungam: Accipiebam xx. *aut complures Serpentes, reſectis capitibus, caudis, & inutilibus*, quos, priùs mundatos, jungendo *corda & jecinora*, vivos adhuc immergebam *Vini menſuris* x. circiter, ac in eo ſinebam emori; factâ poſtmodum unâ ebullitione, aut diariâ infuſione, in vaſe vitreo, *colatum & filtratum Vinum*, in *urnam alteram Vini boni* infundebam; de quo ſingulis quibusvis paſtibus cyathum unum ebibere licuit, magno emolumento. Et hæc de *Viperis* affatim dicta velim, illud iteratò inculcans; ſatiùs eſſe, ad diſpenſandam ritè Theriacam, *Trochiſcos n.modo parare*, aut ipſos, *ex Serpentibus dextrè confectos, pulveres* ſubſtituere, quàm peregrinos illos *Trochiſcos*, fuco ac fraudibus plenos, *Biſcoctum* potiùs, quàm *Viperarum* ſubſtantiam, redolentes, magnis expenſis allicere. Nobis, cum gratia Dei, ampla eſt penus in Germania, & Pane abundamus; ſuum ſibi *Biſcoctum* vendicent illi, quos in triremibus fames exercet. Multas oblarvant fraudes emendicata diplomata, quibus hos Trochiſcos ad nos amandant.

Tertium ingrediens eſt, *Piper longũ*, quod & ipſum eventilandum. Fateor: complures Authores conſului, neminem ſane hactenùs offendere licuit, qui *Piper longum* virtute cardiacâ & alexiteriâ reliquis eminere dixerit: nec ullius Medici exemplar videre contigit, qui in morbis naturæ malignantis, quales febres Purpuratæ, Ungaricæ & Malignæ, quæ corpora colliquant, ac Catalepſes inducunt, deniq; iis, qui virulento fomite in plures tranſplantantur & Epidemici ſunt, *Piper longum* vel ordinaſſet, vel cum εὐφορίᾳ propinaſſet. Sint, qui Theriacam (quam omnes tres Piperis ſpecies in larga quantitate ingrediuntur) cuidam maligno morbo laboranti præſcripſerint; hoc tamen raro contingere videbis, & exiguâ ſaltem doſi, raro ad drachmam unam, idque, ut mea quidem fert opinio, haud abs re, non ſolum propter *Piper*, *tanquam calidiſſimum exurensq; ingrediens*, ſed etiam ob alia incongrua ſimplicia Theriacam conſtituentia, quæ tantum abeſt, ut profligandis morbis malignis & peſtilentibus ullo modo apta ſint, ut obſint potius atque noceant. Conſulat L. B. de re Herbaria multum conſpicuos & meritos Authores, Dioſcor. Matthiol. Tabernemont. Quercet. Renodæum, Schröderum, & alios complureis, & ne unum reperiet, qui *Piper* alexipharmacâ qualitate dotatum aſſerere auſit; ad Theriacam opplendam, velut inutilis ſarcina, ab aliis ſvaderi, memorant, nihil interim decidẽtes, quo nam id modo ac ordine accidat, præpoſterè ne, an verò rationi conſentaneo, piaculum, aut grande nefas ſibi ducentes, pro veritate litare, mundoq; Veterũ errores revelare. At verò delinqvunt jam dicti Authores, ſacræ Antiquitati quidvis derogari, aut nos illi injurios eſſe, dum illis inventionem, nobis autem elaborationem vendicamus: & ſi Majores noſtri hoc velũ ac triſte ſyrma prius removiſſent, perſpicaciores fuiſſent in ampliando talento Medico, remediis exaltandis, Pyrotechniâ excolenda. Cùm nobis igitur, velut ex aſſe hæredibus, quaſi per teſtamentum legitima obvenerit induſtria & labor, ne,

quæſo

quæſo, ſtertam, in Muſæis deſides, nè vereamur veritatis partes agere, nec eamus, quâ itum, & à Majoribus aberratum, regiam teneamus ſemitam, medico honeſtati pallio & lauro, virtutes ſapientis æmulemur. Nam publicæ rapinæ genus eſt, eorum geſtare inſignia, quorum geſta factis non expreſſeris. At replicabis, minimè requiri ut omnia conſtitutiva Theriaces alexiteria ſint, quædam etiam deſiderari, quæ cor ac reliquas partes principes reſtaurent ac confortent, & tale quid eſſe *omnia piperum genera:* ad quod reſpondeo illud, quod in Moralibus communiter adſtrui ſolet: non oportet facere mala, ut eveniant bona. Roborantia talia ſint, quæ ſpiritus non accendant, nec inflammationem augeant, aut periculoſas phlegmonas ſuſcitent; apyrexias, cordis exæſtuationes, & deliria non accerſent, humores non exagitent, nè peſtilentis contagii ſemina commota, citato gradu in penitiores aditus rapiantur, ſuam impunè luſura tragædiam. Elenchus hic eſt, ac vitium Myſochymicorum, turmatim omnia congerere in unam antidotum, nullo habito delectu, proſit nè, num v. obſit: an non ſtupenda eſt *Piperum quantitas*, quâ, veluti baſis, Theriacam conſtituunt; cum acrimoniâ ſuâ reliqua omnia conſtitutiva ſuperent, lingvam & palatum feriant, ac veluti inflamment. Ex quo fonte indicationum calidiſſimis morbis *Pipera* medicantur? Tædioſum mihi eſt tam abſona ulterius refellere. Concedam, tibi, & reliquis Theriacariis, quod toti Europæ ex theatris & abaco millies decantata & promulgata Theriaca non ſolum alexiterium, ſed omnes corpòris affectiones quaſi Chironis Myrothecium, ac Panacæa, deturbans amuletum ſit, quemadmodum longâ ſerie inſcripti tituli & encomia id teſtantur; quô ergò errore ac inſaniâ actû eſt, quod, cum Theriaca adverſus venena, venenatosque morbos omnes, unicè & præcipuè commendetur, nihilominus tamen ejusmodi ſimplex ingrediens, quod nullâ virtute alexipharmacâ pollet, pro fundamento & baſi veluti molis tantæ, tantæque rei conſtitutû ſit? Cum de congruo & per bonas regulas, ejusmodi remedia alexiteria iis maxime conſtare debeant, ad quod naturâ & arte juſſa ſunt & ordinata: cum interim *Piper, cujuscunque generis* ſit, nihil eorum præſtare aptum ſit, ad quod aſſumptum eſſe perhibetur; adeò quidem, ut tantum abſit, quod venenis contrarietur, malignis reſiſtat morbis; ut etiã contrariis qualitatibus ſuis inviſum ſit, & conſcientioſo Medico ſuſpectum, ut in quotidianos uſus ſibi deligat. Si quid igitur mea poteſt ſententia ac ſuffragium, firmis rationibus fulcitum, judico vel hoc ipſo, *prædicta tria piperum genera* in ſuperabundanti nimis doſi & pondere Theriacæ adjecta eſſe, quibus prohibetur, quò minus, in contagioſis morbis calidis, ſecurè liceat uti ipsâ, præſertim eâ doſi, eoque pondere & quantitate, quâ par eſſet, diris & ferocibus iſtiusmodi morbis opponere remedia, ſpe victoriæ, & ſuperioritatis, qua hoſtem ſuum debellatura.

Tranſeo *ad Opium*, quartum ingrediens, de cujus naturâ, craſi, & proprietatibus, uti magna humani ingenii fert lubricitas, in diſſentanea abitum eſt judicia, adeò quidem, ut, ſi unquam Poëta ad rem cecinit; *Mille hominum ſenſus, capitum diſcrimine mille*; illud in noſtram huc poſſit detorqueri ſententiam. Nonnulli enim in ſicco piſcantes, ad menſuram limitati ingenii ſui, in puris & materialibus qualitatibus, velut limo, defixi, totam Philoſophiam, diſcurſum & demonſtrationem ſuam arbitrio externorum ſenſuum, guſtus & palati, definivêre, dum *Meconium* aut ſi mavis, *Opium* (in binas diverſi ſectas) amaritudinem ejus conſulentes, ſulphureum calidumque dixêre, alii frigidioris genii, & cerebri, conſiderantes ſtuporem, difficultatem anhelandi, ac nonnunquam ſuffocationes, quas, ſpiritûs denſando, invehit; *Opium in ſummo gradu frigidum* cenſuêre, ad hoc placitum inducti ſpecioſâ illâ mutuæ actionis & reactionis analogia, quod quaſi *noxius Opii ſpiritus* inſito noſtro ſpiritui commiſſus, duellent, ac impetum faciant, & ex mutuâ illâ ſpirituum colliſione & diſpendio frigus tale, parum à morte diſſidens, ſuâ ſpontè inducatur. Hoc placitum & dogma mordicus ſancivit & tuitus eſt Riolanus, *in ſua contra Quercetanum invectiva*, ubi ideo inter Narcotica *Opium* locavit, quod

quaſi

quaſi cum Cicutâ ſymmetriam habere crediderit, ob ſtuporem, & animalis facultatis omnimodam interceptionem. Docuit, ſubſtantiæ infrigidantis eſſe *Opium*, Pereira, *Method. 14.* quem Doctiſſimus Hiſpanorum Petrus Michael de Heredia *in Syntagmate ſuo, quod Anno 1665. edidit, Comment. in Avicennam cap. 67. de Quintana*, acerrimè impugnavit: *decipitur, inquit, putans, Opium frigidum eſſe, & frigore ſomnum conciliare; quod falſum eſt. Eſt enim virtus narcotica à frigore diverſiſſima, quæ virtus unica cauſa eſt, ob quam paroxyſmos abigit, quia ſenſum moleſtiæ ex pultricis obtundit:* hæc de Heredia. Verum pace tantorum Virorum, ſive qui frigoris, ſeu qui caloris qualitatum *in Opio* partes tutantur, ad ſecreta & naturæ penetralia, abditasque rerum cauſas, proximius accedendum. Non enim exoticus hic influendi modus, agendi & deleteriè ſæviendi rabies, inermibus, & purè materialitèr concurrentibus qualitatibus imputanda venit. Sunt actiones à totâ ſubſtantiâ emanantes, à formis reſultoriè determinatæ, quibus exindè vel nulla, vel ſera, & imbecillis cura & antidotus proſtat; quod ſubſtantiis contrarium nihil ſit, & remedia à tota ſubſtantia reſiſtentia, & deleterias cauſalitates infringentia, aut ignoremus, aut careamus. Hoc principium operativum, formas ſequens, à quibus dimanat, ſeu modum à tota ſubſtantiâ agendi, in ænigmate prævidit & hariolatus eſt noſter Galenus variis in locis, uti *lib. 5. ſimpl. cap. 1. cap. 17. & cap. 18. lib. 6. de Abrotano, In Epid. Sect. 6. Comm. 5.* Et Avenzoar *1. Theiſ. cap. 1. de Theriacâ.* A Galeno vicinioribus nobis temporibus feliciter hoc expediêre Fracaſtorius, Cornelius Gemma, Tholoſanus. Fernelius, Sennertus, Trophimus, Sorier, & recentiſſimè Bravo & de Herediâ, Hiſpanicæ ſubtilitatis Prototypon, quos conſulere L. B. ſvaſerim. Mihi hæc, per tranſennam dicta, excurſionis loco ſufficiunt. Illud ſolum exinde eruo; ſive *Opium* calidiſſimum ſive frigidiſſimum eſſe, evincas, multa te manent abſurda ſolvenda, dum tibi ab exemplo plura in calore & frigore *Opio* æquipollentia ſiſtemus; ſtrangulare tamen, narcoſin inducere, & Morphei Tragædiam ludere non deprehendemus, ut proindè ad ignorantiæ aſylum, qualitates nimirum occultas, aut ad formas à tota ſubſtantia, & per ſe, operantes, de quibus ex profeſſo *in Claſſe XII. titulo de Zenexto* egimus, (quæ altioris ſcrutinii eſt) neceſſe erit confugere. Et verò hinc illud indiſcriminatum Chaos, & tenebræ plus quam Cimmeriæ in Medicinam invectæ ſunt, quod ea ſaltem, quæ palpavimus, & ſenſibus tractavimus, nudas ac materiales qualitates nimirùm, rudi Minerva, aut ut canis ad Nilum, contemplati ſimus, guſtui ac ſalivæ noſtræ myſteria naturæ revelanda & decernenda credamus; unde mille errores, ſophiſmi & fraudes pullulârunt. Præceſsêre Majores noſtri; eos aberrantes nos ad præcipitia comitati ſumus, humilia & inefficacia pharmaca tractantes, ſolas ſenſibiles qualitates aſpectantes: cum tamen & alia poſſimus terere veſtigia, queis non multi ex venerandâ Antiquitate quoque anteceſsêre, qui non ſemper calida frigidis, humida ſiccis &c. ſed calida calidis quandoque medicati ſunt, ibi ſcilicet, ubi malignitatem, cauſam à totâ ſubſtantiâ agentem, ſubodorati ſunt, optimè callentes, quod calida calidis reſiſtant, non ut calida ſunt, & reduplicativè ſumpta, ſed ut à tota ſubſtantiâ reagunt. Alexiteria ſunt altioris ordinis, quam puræ effætæ qualitates, & accidentia purè materialia, calor & frigus &c. Quanquam, ſi ſcholis ſine gloſsâ auſcultemus, contraria eſſent contrariis curanda: contra quod diſertiſſimè (omnibus ad æmulationem) vir rari talenti (niſi defodiſſet) Helmontius, multus acriter diſſeruit; ſed ſpe interim lactatos nos, velut piſces in ſicco dereliquit, multa percontatus, pauca revelavit, ſorſan mærore abſorptus, quod lagenam (ut ait *tractatu de Poteſtate medicaminum*) ſemel poſſeſſam amiſerit, Deo tamen id adſcribens, qui, ut ait ipſe: novit cur capræ caudam tam brevem dederit, & talenti ſui cohæredes non inſtituerit. Enimverò ad hæreſes iſtas qualitatum & ſaporum, ex quibus rerum naturas, ſubſtantiam & activitates colligere, hactenus aberratum eſt, multorum Botanicorum rudis ſpeculatio & vitioſus palatus induxit. Hi enim Plantam, quam amaram, ponti-

Digitized by Google

ponticam, ac linguam ferire, ſensêre, ſuis aſſignatis gradibus & ſtatione, calidam dixêre: Si quam inodoram, ſuccoſam, acidam, uti lactuca, ſempervivum, acetoſa, hanc frigidis accenſebant: in aliis verò, ubi ratio ejus vel deficiebat, vel arguebat, verbis nos paſcebant, terminis ludentes, & quædam, non formaliter, ſed virtualitèr vel eminenter calere, frigere, & agere perhibentes, ut: ajunt; *Piper gradus multos caloris eminenter habet, calefacit virtualiter, uſtulat non formaliter.* Hæc illi. Colores porrò, & qualitates etiam aſpectabiles, eis anſam, hariolandi multa, dedêre. Sic nix Camphoræ & albedo frigiditatē eis depingit; cum tamē inflammabilis ſit, inter undas exardeſcat, & veterum Naphtam æmuletur. Hæc, velut Ideas, propoſui, ut eluceſcat divini Senis ſtabilis diſſertatio, quando nos non tam calida, frigida, humida, ſicca, quam acida, ſalſa, pontica, amara, ſubſtantias & concreta vult contemplari; in iis enim latent rerum ſemina & formæ; ex his dualitates, ſympathiæ, & contrarietates emanant, nobisque lumen communicant, ut citò tutò ac jucundè, ſpecificis auxiliis morbos profligemus, & deleteriis inſultibus, agentia ex tota ſubſtantia opponamus. Cur autem hactenus præſtitum non ſit, communis error, & primarum qualitatum nudus aſpectus, nos avocavit. *Opium* igitur, ſi penitius contempleris narcoſin ejus, & virus, quo animali facultati inſidiatur; non à qualitatibus primis, quæ calore aut frigore aſpectabiles, & notæ fiunt, non ab amaro etiam ſulphureoque miaſmate, quod exhalat, illud ſortiri deprehendes, ſed à ſeminali virtute, à formâ ſubſtantiam induta, ejusque influxu, ad quem à Patre luminum juſſa fuit, ut ſic ageret, ut ſic noceret volentib9, juxta illud ſacri textûs: *Germinet terra herbam virentem, facientem ſemen juxta genus & ſpeciem ſuam.* Sed hæc ad Theoriam magis conformantur.

Quæramus nunc in praxi: num *Opium*, inter reliquas ſuas ſpecificas dotes, præditum ſit virtute alexiteria? Si aliorum placita, & ſanctiones, meis præferam, reperio ex Dioſcoride, *nullam* ei *virtutem alexipharmacam* ineſſe, qui pro ſe Diagoram, Eraſiſtratum, Andream Mneſidemum allegat, qui & ipſi pariter ſuffragantur: imò *uſum Opii* in genere vetat, &, exitioſum eſſe, decidit. Sequutus Tabernæmontanus ait: *Opium à Diagorâ repudiatum eſſe, quod apertum venenum ſit*, in ſuam authoritatem Fernelii locum, *lib. 6 Method. Med. c. 1.* trahens, quo ait: *ſi in corpus aſſumatur, (opium) enecare hominem &c. & quoquo modo in uſum trahatur, membrorum ſenſum tollere, extingere calidum innatum ac influens, hominemq; dormientem vitâ privare.* Hæc ille ex Fernelio. Quam ob rem, *nunquam exhibendum Opium*, ſvadet Tabernæmontanus, *niſi in ſumma neceſſitate, utpotè perpetuis vigiliis, doloribus acutiſſimis, ac ubi reliquæ medicinæ inefficaces deprehenduntur; & quidē tunc, cum grano, ut ajunt, ſalis, moderatè, ac cum cautela, in uſum eſſe vocandum.* Cumque veteres Medici, uti Meſues, Aëtius, Ægineta, Oribaſius, imò Galenus ipſe, temerè ſatis, in Compoſitionibus ſuis, quaſi placenta foret, abuſi ſint *Opio*, hortatur Poſteritatem, *ne audacius eorum Compoſita & Electuaria ægris ingerant, ea vel maximè, quæ Meconio* (quod cum *Opio* confunditur, illoq; deterius eſt, ſi quis tamen inter rabidos mitior) *conſtiterint.*

Matthiolus, *lib. 4. Herb. c. 64. Cum formidine Opium eſſe tractandum*, præcipit, *tanquam inimicum vitæ inſidiantem.* Interim ejus *uſum* vel *nullum*, vel *cum ſummâ vigilantiâ, ac minima doſi*, ſvadet, *niſi deſperata id urgeat neceſſitas; tum demum adhiberi poſſe: ſed tamen ſingulari iterum cum prudentia & ſalis grano; aliud videlicet pharmacum Opio addendum, vel ipſummet corrigendum; cæteroquin iſtud calorem naturalem enecare, ſenſum omnem tollere, & hominem interimere dormientem.*

Ruellius, *de Natura Stirpium, lib. 3. c. 105. Audivimus*, inquit, *quosdam, cùm valetudo impatibilis odium vitæ feciſſet, hoc papaveris ſcilicet ſucco ſibi mortem conſcivíſſe.*

Rhodius, vir ævi noſtri rari talenti, *in Analeptis ſuper Ludovici Septalii cautiones Med. in lib. 3. Opium non præbendum, niſi vires conſtent*, è Gvainer. Tr. 14. c. 8. notavit. Idem Rhodius, *extremè periculoſum eſſe, in* Zacut. Hiſt. Med. lib. 1. teſtimonium reperit.

Renodæus, *de Materiâ Medicâ, lib. ſect. X.*

Opium mixtæ caliditati annumerat, *ſed hanc leviorem & fugacem, frigiditatem è contra validiorem & contumaciorem*, judicat. Obſervavit pariter, *ſi indiſcriminatim exhibeatur, tremorem & paralyſin non tantum inducere, ſed prorſus ad perpetuum ſomnum, ac vitæ interitum, deduducere.*

Schroderus, *in Pharmacopœiâ ſuâ, lib. 4. Claſſ 2. p. 394. Malignitatem quoque Opio* attribuit; *præterquam enim, quòd urinam ſupprimat, alvum claudat; induit livorem artuum, frigidos ſudores elicit, reſpirationes parvas, ac ipſam mentis alienationem, accerſit;* quod ipſo Scribonii teſtimonio comprobare videtur. Obſervavit Idem, quod de qualitatibus Opii, calidumnè, an verò frigidum ſit, lis ſub judice ſit, & ab Authoribus controvertatur. *Nil enim incommodi metuendum* cenſet *ex Opio, cujuscunque facultatis ſit, in Theriaca, cum in pauca copia uſurpetur. Calidum tamen potius, quàm frigidum, eſſe*, philoſophatur, *vim autem ejus narcoticam*, ait, *non à frigiditate, ſed ab occultâ qualitate reſultare; hâc perſvaſus ratione, quòd ſimilem narcoſim obſervare liceat, in nonnullis peſte correptis, febribusq; malignis & ardentibus.*

Quercetanus, *Pharmacop. Phytol. cap. XI. adeò ſulphureum* ſtatuit *Opium, ut à ſulphure ſuo facilè flammam concipiat ipſum, & ardeat, odoremq; narcoticum retineat, etiam poſt ignis examen integrum. Hinc fieri non poſſe, niſi interveniente alia præparatione*, (meliore videlicet, quàm vulgaris illa ſit, quâ ſuam vult intellectam) *quin cerebro mirum in modũ infenſum ſit, & pernicioſa læthiferaq; inducat ſymptomata; qualia ipſi rectè tribuit* Scribonius, *de Compoſitione Medic. cap. 48* juxta cujus ſententiam *Opium gravedinem, gelationem, & livorem artuum, frigidosq; ſudores manare facit, ſpirationem præpedit, mentem ſopit, ſenſusq; abalienat: ſed corrigi illud, ſi ſulphur ejus abominabile arte penitus ſecernatur; quo facto utiliſſimum evadere medicamentum. Cap. eodem XI.* amplius cenſet, *idem (Opium) ante ſui uſum, in quintam eſſentiam redigendum, atq; ita eò redactum, longè aliam, eamq; meliorem præparationem quàm in Theriaca, obtinere; ſolum enim Opium in cauſa eſſe, quoniã crudum incorrectumq;, & ſine ulla præparatione, Theriacæ miſceatur, quod hæc ad fermentationem ſui aliquot menſes, imò annos, requirat, priusquam evadat tuta. Nam ipſum prius fermentare debere, coqui & depurari, & noxio ſuo ſulphure ſpoliari; ad quod negotium XII. menſes requirantur utplurimum: deplorandum inſuper errorem eſſe* (pergit Quercetanus) *quod trium unciarum doſi tantum venenum* (putà Opium) *addatur*, (ſcilicet Theriacæ) *quod tamen paucorum granorum pondere, vitæ ſpiritum ſuffocet, & perpetuum ſomnum inducat.*

Bauhinus, *part. 2. Hiſt. Plant. lib. 30 pag. 395.* negat, *Quercetani deſcriptam novam Opii correctionem, antiquâ veriorem eſſe, & primò venenatam qualitatem malignitatemq; ineſſe Opio*, affirmat, *quæ per digeſtiones nequaquam minuatur, aut ſuperetur, nec acceſſione aliorum medicamentorum tollatur, ſed tantùm corrigatur:* deinde cenſet in ſpecie: *per Hyacinthos, Corallia, Terram Sigillatam, Pul. Bez: & Unicornu, nihil minui Officinarum Opii malignam iſtam qualitatem.*

Ex his adductis Authoribus collegeris, L. B. quàm ſit concors tot Scriptorum philoſophandi ratio, in deſignandâ *Opii* naturâ, qualitatibus, & virulenta indole, ut vix ullum reperias, qui inter illos ſæpè dicto *Opio* virtutem alexiteriam, ac benignum in nos influxum, accenſeat; quin potius omnibus viribus repudient, ab ejus conſvetudine & uſu dehortentur; peſtilens, narcoticum, & inviſum ægris, claris terminis pronuncient. Quorum Anteſignanus fuit *Schröderus* noſter, qui ipſe contagioſis & deleteriis morbis, febribusque pernicioſis, tale, aut homogeneum, virus, naturâ ſuâ ineſſe, palâm confitetur, neque tamen à Theriaca illud arcere audet, eò, quòd in parva doſi eam conſtituat. Sed hallucinatur optimus *Schröderus*, cùm jam dictum *Opium* ſit inter prima Theriaces conſtitutiva, ad uncias tres eidem decretum; quæ quidem quantitas haud exigua eſt, præſertim, ſi crudum, atque incorrectum, mihi quidem, ac D. D. Quercetano ſatis ſuſpectum, noxium, & in jam dictis malignis affectibus planè exitioſum. Nam venena pleraq; ſic à naturâ comparata ſunt, ut, ſimul ac in corporum noſtrorum penetralia admittuntur, & caloris noſtri beneficio actuantur; â vinculis, quibus hactenus compedita videbantur, expedita, virus ſuum aperto Marte in nos

derivent

derivent aut jaculétur, vitale robur adoriantur, ſensús hebetent, ſpiritús omnium facultatum diſſipent, calorem inſitum ſupprimant, &, expugnato Corde, vitæ habitaculo, certam nobis mortem, pro veneni qualitate & pondere, ſine induciis, quandoque accelerent. Pernicioſi etiam morbi ac peſtilentes, conſimilem nobiscum ludunt Tragœdiam ac Cataſtrophen: Cor primariò expugnare attentant, debilitant, anguſtias accerſunt, exæſtuantes facultatum ſpiritús rotant & circumagunt, ſensús ligant & ſopiunt, ſpirituales virtutes dementant, præviam phantaſiam & ſenſationes perturbant; totam denique noſtram corporis œconomiam pesſundant, virusque ſuum virulento fomite dilatant, ac totam ſanguineam maſſam malignis ichoribus fermentant intimius penetrantia, donec penitus de vita conclamatum ſit, niſi præmaturius ſuccurreris. His igitur peſtibus, & generis humani ſicariis, ut maturo conſilio obviam eatur, nihil cunctando & hærendo, remedia certè paria, illisque proportionata, deſiderantur, talia nimirum, quæ alexiteria ſint, quæ à tota ſubſtantia agant, nobis rivalia, cordi dicata, vivifico noſtro humido & ſubſtantiæ amica, virus diſſipantia, cor denique validiſſimè propugnantia; quod plerunque diaphoreſi abſolvunt, ſangvinem rarefaciendo, mundando, & reſtituendo. Nunc in *Opio* noſtro hæc omnia ad amuſſim delineata ſunt, velut potius contrariâ qualitate & craſi nobis inviſum ſit, inteſtinus hoſtis, præclarus, ut ajunt, *cuſtos ovium, lupus*. Quis enim non videt, ſive de foris in uſum veniat *Opium*, ſive intra corpus admittatur maleſanus hoſpes, in contagioſis & virulentis affectibus, quòd eadē ſemper bellua in nos ſæviat; utut corrigas, redit ad genium & indolem, vitalia lædit, quatenus ſensús noſtros ligat, torporem inducit, cerebrum narcotico miaſmate ac Mephyti exhalante opplet, ſpiritús influos ac refluos præpedit, quorum functiones intercipit, omnia denique pervertit & turbat, etiam in parva doſi, trium aut quatuor granorum, adminiſtratum. Prætereà nullas habet à natura qualitates venenis reſiſtendi, cor tuendi, virus propellendi, hominem à tam ſævo hoſte vindicandi. Accedit his, quod in morbis malignis, febribus Hungaricis, *Opii & Opiatorum* medela, vel in parva doſi lethalis ſit; cujus rei teſtis & arbiter, qui talia vidi ſpectacula, ſæpè fui. Quare ab horum uſu ſibi temperent Medentes in iis, qui ſimilibus morbis tentantur, author ſum, ne ſibi maculam inurant, ægris verò certam necem ac perniciem accerſant; cùm benigniora remedia proſtent, quæ ſomnum in his morbis fugatum reducant, aut, ſi tuti eſſe volunt, ſua ſpontè revertentem longanimiter præſtolentur.

Ne tamen arbitrêre, me velle omnem *Opiatorum* uſum abrogare, ac eo interdicere, quod tantum abeſt, ut potius eximias dotes ac prærogativas eis accenſeam, & ob illud ipſum *Opium* Theriacæ attribuam, diverſis in affectibus, multas dotes, utporè in doloribus non malignantibus, & ubi ſuſpicio deeſt affectús ſuporiferi; in coercendis fluxibus, ſive ſpontaneis aut ſymptomaticis, ſive hypercatharſi & ſuperpurgatione excitatis; id eſt, in fluxu Synthetico, Dyſenteriâ, Lienteriâ, nimio & prolixo fluxu Muliebri, Hæmorrhagiâ Uteri &c. in quibus, atque ſimilibus caſibus *Opium*, ac Theriaca, magno ſucceſſu porriguntur, adeò, ut *Opium* habeat Typum Romphææ, aut enſis bifidi, quem ſi incauta, furioſa, aut delirantis manus tractaverit, jugulum petit, herumque confodit: viceverſa; qui dextrè eum verſare noverit, huic amicum ſubſidium, certa defenſio, ac patrocinium futurus. Sic *Opium* improvidè propinatum vitæ & necis ſolet eſſe libamen. Sed replicabunt alii, in mixtis, & adunitis pluribus ingredientibus, & compoſitis, non remanere craſim, & dotes, miſcibilium rerum, ſed reſultare tertiam quandam formam, quam, cum Philoſopho, *formam mixti* appellant, quæ beneficio fermentationis ex omnibus partibus emergat ac producatur, & differat à quovis ingrediente ſeorſim ſumpto. Unde Theriacæ recenter diſpenſatæ vires anodynas & ſoporiferas adſcribunt; antiquam verò ab his im-

munem eſſe, contra omnem & manifeſtam experientiam aſſerunt. Sed reverà nihil hic myſterii latet, aut efficaciæ in propoſito argumento, cui irrefragabilis veritas, & experientia contrariatur; cùm indies nos experiamur, quòd Theriaca vetus, annorum etiam decem, vel ultra, æquè vires anodynas aut ſomniferas habeat, ac recentiſſima; & viceverſa. Quod ſi tamen, labentibus annis, Theriaca exoleſcat, non ſolæ virtutes aut vires *Opii* labaſcunt, ſed totum Compoſitum, & Therica, juxta omnes qualitates, fatiſcit & enervatur; prout omnibus Compoſitis accidit, quorum vis & energia vetuſtate temporum atteritur: è quorum cenſu ſunt omnia Electuaria, ſicut & Theriaca, quæ præ reliquis Compoſitis nullam habet, ab interitu, prærogativam. Ut proindè non ſatis mirari quandoque licuerit, quo faſcino & philtro alienati nonnulli fuerint, quòd, cùm, de more & lege Collegii Medici, in conſvetis Officinarum noſtrarum Inventariis, aut Viſitationibus, ſemper cura habeatur, ut talia extent Compoſita, quæ ex recentibus nuper confecta, vetuſtis, tanquam ineſficacibus, repudiatis; ſolam tamen, & unam Theriacam, à vetuſtate & annis commendant. Neque enim mihi perſvadeo, quòd longævitas illa, & incorruptio Theriacæ, à fermentatione peractâ dimanet; cùm hoc jure reliqua etiam Electuaria, quæ Melle, diſparatis Succis, Liquoribus, Pulviſculis conſtant, à corruptela ſervari & eximi deberent; refragante tamen experientiâ. Neque ab *Opio* hoc illi accedit (prout Quercetanus ſomniavit,) ſed potius à Succis concretis, ac acidis, Gummatibus, Chalcitide, & Terrâ Lemniâ, vino diſſolutis oritur. Quippè dicta ſibi invicem permixta, ſola, haud leve fermentum conceptura eſſent, quantò magis Melli juncta; quibus nimirum diſſolutis Gummatibus, Terrâ Lemniâ, uti & Croco, Succiſque concretis, Vino dilutis, Mel liquidius, quàm par eſt, in præparatione Theriacæ efficitur; ex quo potiſſimum illa fermentatio excitatur; quandoquidem etiam Mel ſimplex, affuſione tantùm aquæ ſimplicis, à conſiſtentia ſua craſsâ & naturali nonnihil declinans, protinus fermentari ſolet; quantò evidentius è tot diverſiſſimis concretis Succis, Gummatibus, Vino etiam diſſolutis, aliiſque Pulveribus, acribus nec non ſuperingeſtis, utpotè Chalcitide, fermentabitur: quod ſi verò accidat, ut Mel nimium fermentetur, illud revera è dulci liquore degenerat in acerrimum & corroſivum ſtagma, aceto ferè ſymbolum, & homogeneum. Quocirca incumbit omnibus illis, qui Electuaria, Antidotos, Theriacam, & Opiata diſpenſant, ut Mel craſſioris formæ & conſiſtentiæ adoptent, neque largiùs humores, ac liquida, rebus dictis ſolvendis affundant & diluant; prout in præparatione Theriacæ perperam ſæpius fieri aſſolet; ne fermentatio illa ultra modum excitetur, quâ revera toti Compoſito nihil virium accedit, modò non quandoque minuatur; uti ex dictis ſuperioribus rationibus patet. Necullo pacto habet illa fermentatio, ex natura rei, ut compoſitum efficacius reddat, quàm ipſæ partes conſtitutivæ ſunt, deſumpta paritate & exemplo ab ipſomet *Opio*. Namſi exacta computatio totius Compoſiti inſtituatur, quantum de uno aut altero ingrediente dimidiæ unciæ Theriacæ inſit, reperietur, quòd dimidiam unciam *tria, vel quatuor, grana Opii* (modo debitum & proportionatum pondus Mellis, quod, reſpectu aliarum ſpecierum conſtituentium omnium, triplum eſſe debet, non verò quadruplum fraudulenter adjiciatur) ingrediantur. Sed quam manifeſtè, præ reliquis omnibus ingredientibus, vis anodyna in unâ drachmâ Theriacæ, ad ſedandos colicos dolores, ſiſtendos alvi fluxûs &c. inſit, propatulum eſt, ac omnibus tritum; ut proindè in ejuſmodi affectibus idem ſit Theriacæ drachma una vel altera, ac aliquot *Opii*, ſeu *Laudani* cujuſdam, grana exhibita; non obſtante, quòd *Opium*, licet cum reliquis in Theriacâ mixtis plurimis, fermentationem ſuſtinuerit, viribus nihilominus conſtans, priſtinum agendi modum & efficaciam non amiſit. Quod ipſum meâ & pro-

propriâ experientiâ conſignare volo, qui ſæpius Theriacam in largiori quantitate ipſemet ſumpſi, ſemper expertus, quòd *Opium* idem in Theriacâ conficeret, quod per ſe *Laudana opiata* deglutita præſtitura eſſent : ipſoque ſenſu expertus ſum, quòd placidiſſimam mihi quietem ambo, tùm Theriaca, tùm Laudana, cauſaverint, ſine ſomno profundo tamen, (quem quidem effectum in me omnia & *Opiata* & *Laudana* ſemper præſtant) animo ſibi relicto ſatis tranquillô, ac tantùm nõ omnibus curis ſoluto, ſed tamen ſemivigilante me, ſomniiſque dulciſſimis, aſt breviſſimis, variatim refecto. At inter hæc non ſolùm vim anodynam *Opii* in Theriaca obſervavi, ſed ſenſi pariter, ab aſſumpta dicta Theriaca, iteratò, hypochondriorum murmura, recurrentia tædia, ſine dolore tamen, aliquali nihilominus ſenſu, & ad vomitum proclivitate, irritô licet conatu : quæ omnia ac ſingula purgantibus annexis Theriacæ, è quorum cenſu *Rheubarbarum*, *&* *Agaricus*, *mitiora*; *Chalcitis virulenta*, *immitis*, *&* *effera*, ſunt tribuenda : quæ quidem ſuum motum & effectum conficerent, ſi reliquis ingredientibus numero & pondere æquipollerent; *Opioq́;* doſi paria vires catharticas, & emeſin (chalcitis) exererent : quod cùm non ſit, ventriculum, & alvum, quam ſolvere nequeunt, turbant & confundunt. Hæc autem, quæ in præſenti commemoro, non ſolùm in Theriacâ novâ ac recenti, ſed veteri etiam, per decem annos, & ultra, edidici. Ex quibus, velut per tranſennam & nebulam, perſpicere licet, primò: Galenum Theorematis ſui immemorem eſſe, *lib. de Theriaca ad Piſonem*, ubi inter reliquas Theriacæ dotes conſpicuas, & hanc annumerat, quòd purgationem & alvum ſiſtat, ſumpta poſt catharticum, ob vim, quam habet, alexiteriam, & omnibus venenis ſuperiorem; interim tamen *Rheubarbarum*, *Agaricum*, *&*, *violentæ naturæ*, *Chalcitidem* accerſit, quæ corporis noſtri œconomiam ſusq; deq;, vi purgante & emetica, everterent, niſi in minori paulò doſi adjicerentur, parum illam refrenante virtute alexipharmacâ, quæ in Theriacâ deliteſcit; ut citra omne propoſitum, & artem proindè Cathartica & Emetica Theriacæ ſint adſcripta. Secundò : non ineſſe Theriacæ omnium & ſingularum partiũ veram fermentationem, probatur, ſed aliquarum ſolùm, & præcipuè Mellis, affuſo nimio liquore diſſolvendis reliquis ingredientib9, cùm paucus deſideretur; quæ deinde ſupereminens humiditas primaria cauſa eſſe ſolet fermẽtationis in Melle, cõcurrentibus nonnullis aliis ſuccis accidis. Proindè licet Mel fermentet, cum pauculis aliis, non tamen fermentatio illa habenda eſt pro genuina & generica ac totius Compoſiti trãsmutatione; cùm multa cõtineantur ad fermentandum poſitive inepta, & vel maximè *Opium*, quod etiam ſpatio decem annorum viribus ſuis conſtat, nihil roboris aut energiæ deperdens, nullius qualitatis factâ alteratione : ex quo proindè nulla in Theriacâ Metamorphoſis & nova geneſis ſpectari poteſt; cùm magis & minùs non ſuſcipiat, confuſum ſemper durando Chaos. Tertiò : ad præpepiendam fermentationem Mellis, ne dulcedinis ac virium diſpendium ſubeat inter fermentandum, deligatur Mel craſſius pro confectione Theriaces, & reliqua ingredientia, quæ vino diſſolvenda & diluenda ſunt, pauco liquore diluantur: ubi enim paucus liquor affluit, ibi fermentationes tardantur. Quartò : cum in Theriacâ non ſit genuina fermentatio, qualis ex Farinâ & Aquâ reſultat, cujus maſſæ minima portio per totum corpus tota diffluit, adeò, ut, niſi illicò piſtrinam & furnos ſubiret, tota Maſſa panis homogeneum fieret fermentum. Nam actio fermenti eſt corruptio prioris Compoſiti, & generatio novi, viribus & accidentibus utplurimum à priori diſtinctis. Quæ enim fermentantur, fiunt ſpirituoſa, intumeſcunt, & pro natura fermenti alterantur : &, prout Doctiſſimus Riplæus ait: *vera fermentatio eſt animæ cum corpore* (materiam cum forma ſubaudiens) *incorporatio, reſtaurans innaturalem odorem, ſaporem, & calorem, per naturalem inſpiſſationem rerum ſeparatarum, debitâ redintegratione; unde corpus à ſpiritu accipit impreſſionem, ut unumquodq; poſſit juvare alterum, ad conciliandam perfectionem.* Talis autem digeſtio & fermentatio in Theriaca non extat, annos etiam decem aſſervatâ; cùm eoſdem effectûs poſt decem annos producat, quos

primo conſectionis die: quod vel maximè *Opium* ex Theriacâ ſenſibiliter præſtat. Et, licet fermentum verum non mutet ſubſtantiæ maſſam, mutat tamen qualitates, dum maſſam in tumorem attollit, ſpiritibus quaſi per reſolutivam quandam digeſtionem turgentibus & excitatis, dum aceſcunt humores, ſpiritûs reſolvuntur, & novum ens qualitativum reſultat; quod in Theriaca nõ experimur. § Hæc operâ tumultuariâ attigimus de *Fermentatione*, de qua innumera, rara, curioſa, & inacceſſa aliis Authoribus, afferre poſſemus; de natura & ſpecie ſcilicet *Fermentorum*, quâ ratione transmutationibus præſint, digeſtiones, guſtûs; ſympathias, & antipathias rerum gubernent, quâ ratione inſtar ſeminii feraciſſimi in infinitum quaſi participabilia ſint, & augeantur, ſemper ex determinatione ſui plurima ſecundum ſpeciem producendo, ut ſint quaſi totum in toto, inſimul etiam undiq; diffiua, & totum in partibus ſingulis: quæ tamen hîc tractare, locorum & temporis anguſtia prohibet. Ad *Agaricum* proindè tranſeo.

Poſt *Opium* igitur, cujus vivam Anatomen analyticâ & reſolutoriâ methodo tradidi, prægraves errores & amethodos, quibus noſtra Theriaca ſcatet, pro conſcientiæ & obligationis vinculo detegens, ſequitur *Agaricus*, de cujus temperie, naturâ, & indole, tum Veteres, tum Recentiores diſſident. Dioſcorid. *lib.3.c.1. adſtringendi, calefaciendiq́; naturam habere, alvum ſolvere, & venenis repugnare*, perhibuit. *Meſuæ*, ſub titulo *medicinarum laborioſè ſolventiũ, in quibus ſit venenoſitas, ponit hunc fungum quoq́;*; idq; *capitulo 3.* in quo iſtum *ordine primo calidum* ſtatuit, *ſiccum ſecundo, dupliciq́; conſtare ſubſtantiâ, aërea & terreſtriori ſtipticâ, ſed tenui, ob prædominium igneæ ſubſtantiæ, quibus incidat, attenuet, detergat, obſtructa reſeret, flatûs diſſipet, purget alvum, utramq́; ciendo bilem*, pro confirmatione Galeni aſſenſum adducens. Deinde ſubjungit, quod *urinam & menſtrua proliciat, uterum perpurget, lumbricos enecet: &c. multam interim virtutem alexiteriã* Agarico tribuit.

Sylvius, *in Annot. ſuper Meſuæ deſcriptionem Agarici*, ait: *Iſtum eſſe naturâ ſolutivum, carminativum, & aperitivum omnium oppilationum. Imprimere morboſum characterem viſceribus, quæ debilitet, ſupinum ac vecordem eſſe in operando, citra virtutis alexipharmacæ teſtimonium.*

Manardus, hanc, ſuper Agarici deſcriptionem Meſues, commendans: *ad ferarum morſûs, qui infrigidando accidant, valere*, ſententiæ Galenicæ ſectator, quam & pro ſe adducit, tradidit.

Ruellius, atq; Matthiolus, è Meſuæ, Sylvio, & Manardo, aſſignant *vim purgantem & renovantem* Agarico: ſubjungunt tamé, non niſi è Manardo, *reſiſtere venenoſis accidentibus, in vino hauſtum.*

Tabernæmontan. *part. 2. lib. 3 cap 3.* inter *medicamenta phlegmagoga* præcipuè numerat Agaricum; & citat Fallopium, qui, *in Tractatu de medicamentis purgantibus*, Agaricum *lædere inteſtina, ſegniter ac modicè operari*, &, in fine, mutatis è Matthiolo formalibus, ſequentia, lingvâ vernaculâ, addit: Das *Agaricum* widerſtehet auch allen gifftigen Unrath. Sed *ſub titulo*, von den Lerchenſchwam̃ Pilulen/ è Manardo adjicit: Das *Agaricum* wird auch aufgelegt Pflaſterweiß / wider die Biſſe und Stiche der gifftigen kalten Thieren.

Nec Renodæus, *lib. 3. de Mater. medica, cap. 8. Vires alexipharmacas* dat Agarico; licet Dioſcoridi, in reliquis omnibus, hoc excepto, ſit conſentaneus.

Clariſs. D. Schröderus *hoc apoſtema, & ſcabiem, vetuſtate putreſcentium arborum, nequaquam* commendat, aut *antitodum* credit: *lib. 4. pharm. ſuæ, cap. 3.* ubi *purgantibus* primariò annumerat.

Quercet. *Tom. 2. Pharmacop. Phytol. cap. 29.* eundem Agaricum *inter pituitam purgantia* refert, *vim ejus itendidem imbecillem* aſſerit, *& ventriculum offendentem, cap 319.* Hinc *in Compoſitione Theriaces nullum digniorem locum aptioremq́;, unà cum chalcidite, ipſi deſignavit, quàm* qui præ foribus patet, *pag. 460. Pharm. General. ſive dogmat.*

Ex his in medium deductis Clariſſimorum Virorum ſententiis colliget B. L. quòd Dioſcorides, & Manardus, ſoli (qui & ipſi è Galeno mutuati ſunt, uti & reliqui omnes) Agarico *vim Alexiteriam*, ſtylo & verbis frivolis adſcripſerint, venenis ac morſibus letiferis remedentem; reliqui verò omnes

omnes vim *pituitam purgantem:* imò non defuerunt, qui ei *virulenti*, neſcio quid, ineſſe perhiberent & minimè dignum, qui catholicam hanc antidotum, & nobilem Theriacam, conſtitueret; uti reipſa inſanum judico, medicamentis alexipharmacis, cor·tuentibus, virulentias profligantibus, ejusmodi nocua purgantia coacervare, quæ totâ ſudſtantiâ differunt, imò contrariantur. Enimverò hi, qui *Agaricum* definiunt, eſſe *alexiterium*, Regula & Canon nobis eſſe non poſſunt; cum ratio illos convincat & disſvadeat, & ipſa tutior Magiſtra Experientia in contrarium hortetur; ut proindè, præter inania verba & ſonos, aliquid ſolidi non reperias. Taceo doctiſſima commenta recentiſſimorum Authorum, ſuper *Agaricum*; uti Clariſſimi & Acutiſſimi Hiſpanorum Scriptoris Nunez, qui uſum *Agarici* vituperat, quod *vomitum moveat, & ad partes affectas humores fluidos inclinet*, *minimè* docens, quod *virus repellat*. Vide, in terminis, Cardanum, qui Agaricum *humanæ naturæ inimicum, ad vomitûs ſollicitantem, ventriculum ſubvertentem, moleſtas cardialgias inducentem*, ait, & reprobat; *cujus ſubſtantia*, inquit, *putrida eſt, malignis fungis & tuberibus conſimilis: putreſiunt enim citiſſimè, & malignè*: hæc eorum geneſis. Lege Petrum de Heredia, *in Febre Amphemerina*, & reperies, quales virtutes *Agarico* tribuat, cordiales autem & alexipharmacas neutiquam. Helmontius Agaricum nigrum *præfocandi & ſtrangulandi virus habere*, ait, *eò quod fungoſæ indolis, ac in ipſo enaſcens trunco contaminetur; vide ſis, nè & albicanti huic fungo paria inſcribenda elogia, qui cum Agarico nigro paria habet cunabula & geneſin*. Hinc proindè, cum Clariſs. & Doctiſſimo Quercetano, & reliquis magnæ notæ viris, *Agaricum* indignum & reprobandum cenſeo, qui Theriacæ adnumeretur, cùm, inſtar remoræ, cætera alexiteria ſiſtat, retardet, infringat, naturæ, & vel maximè ventriculo, inimicâ qualitate hoſtilis, præpoſteros effectûs procuret. Neque hic ſubticere poſſum experientiam, quâ comperi, *Agaricum habere vim exurendi*, ad inſtar Euphorbii, adeò, ut, ſi per inſpirationem ad nares alliciatur, & pectus occupet, cerebrum inflammet, pectus conſtringat; quod vel maximè tunc obſervandum venit, quando ad diſpenſandos Trochiſcos atteritur, & radulâ comminuitur; in quibus circumſtantiis, ſi ab his inſultibus liber & immunis eſſe cupias, caput & nares, ac oculos, linteis obmunias, neceſſe eſt, niſi has moleſtias experiri velis, & continuâ ſternutatione, intercepto anhelitu & reſpiratione, moleſtâ denique ophtalmiâ exerceri. Et ſanè palam confiteor, quòd nunquam à tot elapſis annis, quibus Medicæ profeſſioni præſum, ullum viderim aut legerim, qui in morbo contagioſo & maligno, ad expugnandam deleteriam qualitatem, *Agaricum* in ſubſidium vocarit, niſi Agyrtas quosdam, & pſeudo-practicos; qui impunè & licentiosè in humana corpora ſæviunt, in febribus malignis paſsim & indiſcriminatim, nullos obſervantes morborum gradûs & dies, cum certâ patientum pernicie, Cathartica propinant; ut proindè ſatis mirari animum non ſubeat, quânam ἐκςάσει abalienati fuerint tot cõſpicui, artem profeſſi Medici, ut ſuam contaminantes famam, *Agaricum* Theriacæ aſſignarint, aut non ſubtraxerint. Nunc tranſeo ad *Rheubarbarum*.

Parallela hæc ſibi ſunt, *Agaricus* & *Rheubarbarum*, in Theriacâ, utraque alvum movent, humores agitant, virtute alexiteriâ deſtituta, ut proindè, cum viris graviſſimis, aſſeram, *Rheubarbarum* citra rationem Theriacæ ſuperingeſtum fuiſſe, cujus activitas & operatio non eſt à centro ad peripheriam, à corde ad cutem & poros; ſed uti omnia cathartica, è quorum utique cenſu *Rheubarbarum*, contrario operatur motu. Verùm hæc fuſius ratione & authoritate confutemus.

Dioſcorides, *lib.2. c.3. Vim ſummam adſtringendi, cum aliquali calore*, ei tribuit, ac ſolus ferè reperitur, qui *contra venenatorum morsûs auxilio fore*, perhibet. Reliqui enim, & præclaræ notæ, Authores, quos ſubjungo, de virtute alexipharmaca, frivolè ac falsô attributâ, altum ſilent. Nam poſtquam Meſues, *cap. 5. de ſimplic. calidæ & ſiccæ temperaturæ, in gradu ſecundo*, eſſe definiverat, Rhabarbarum, ſubjungit, *purgare bilem, evacuare pituitam, Icterum, Hydropem, Splenis tumorem, Febres putri-*

das

das &c. tollere, præcipuè verò multas dotes medicamento purganti expetitas, (formalia Meſuę refero) *complecti, nullas alexipharmacas* in Rha iſto Pontico deprehendens.

Matthiolus, *lib.3. Herb.* poſtquam illud *igneum & terreum potius, quàm aqueum & aëreum, prædicaſſet, contra dyſenteriam & menſtrua excedentia prævalere, lumbricos enecare*, decidit, *virtutem* autem *alexiteriam minimè* attribuit.

Tabernæmontanus, *vim expurgandi bilem & pituitam* Rheubarbaro aſſignat, uti è Fallopio transſcripſit, *nihilq; à partibus hepati remotioribus vacuare, neq; pituitam craſſam exturbare.* Referente eodem Tabernæmontano, Fernelius, atque Fallopius, de doſi & quantitate *Rhabarbari* litigant. Nemo eſt, qui illi *vires alexipharmacas* tribuat, ſolum *Ruellium* ſi excipias, qui, poſtquam ſupra memoratas *Rheubarbari* vires complexus eſſet, *contra erpentum venenata jacula, lib.3. cap 2. de Natura Stirpium, valere* meminit; idque ſe unius aut alterius Authoris exemplo & ſenſu decidiſſe, conteſtatur.

Renodæus, in deſignandis viribus *alexiteriis Rheubarbari*, protinus obmuteſcit.

Quercetanus *vim* tantùm *Catharticam* ei attribuit, *non adſtringentem;* ad normam Meſuæ, & aliorum: *Pharm. ſuæ cap.25*

Schróderus, *lib. 4. cap. 433* coincidit, & *virtutem cholagogam ac phlegmagogam, nec non adſtringentem, in omnibus morbis, agnoſcit.*

Bauhinus, *lib. 2?. Hiſt. Plant. Nihil virtutis alexit.* apud tot Authores, quos conſuluerit, (fuêre autem omnes ſuprà memorati) reperiſſe ſe, pro *Rheubarbaro* meminit.

Ex quibus omnibus ac ſingulis liquet, neminem Scriptorum (ſi unicum eximas Dioſcoridem) *Rheubarbaro* virtutem alexipharmacam, cardiacam, & roborantem attribuiſſe, omnes autem & ſingulos in hoc puncto ac centro concurriſſe; quòd choleram purget & pituitam. Quod ſi enim *Rheubarbarum* efficaciam quandam & potentiam adverſus toxica & virulentias haberet, pridem à tot ſæculis fama percrebuiſſet, & cum reliquis alexipharmacis à Medicis in uſum veniſſet. Verùm cùm tam Veteres, quàm Recentiores, ratione & praxi deprehendiſſent, quòd in malignis & peſtiferis affectibus purgantia certâ eſſent pernicie, hanc ob cauſam *Rheubarbarum*, cujus vis laxativa & purgans neminem latet, tanquam virus notorium, in malignis devitarunt: quare & nos *Rheubarbarum* relegemus, ſubſtituénte Deo, Authore naturæ, ſaniora & tutiſſima pharmaca, ad deleterios morbos expugnandos. Quare cum Doctiſſimo Quercetano, aliiſque præcellentis doctrinæ viris, quibus indiſcriminata hæc rerum farrago, Theriacæ nimirum, ſuſpecta ſemper fuit, concludo: *Rheubarbarum* præpoſterâ methodo & ſenſu Theriacæ admiſceri, & in eâ contineri. Ex his ad *Chalcitidem* deſcendo.

Chalcitis, quotquot evolvo Authores aut Scriptores, nihil aliud eſt, quàm *ſpecies Vitrioli nativi*, quam *Glebam naturalem* dicunt, quæ, in Inſula Cypri, è metallicis cupreis fodinis eruitur, inter medios lapides ac mineras, quaſi medulla & butyrum, ſi conſiſtentiam ſpectes. Hanc ſpeciem & Glebam argenti fodinæ Pannoniæ largiter proferunt, quanquam magis albicantem, viſcoſam, mollem, & ungvento conſimilem: de quâ materia, tanquam univerſali metallorum ſemine, nonnulli multum gloriantur, ſperant & jactitant; cùm tamen re ipſa aliud nihil ſit, quàm *naturale Vitriolum* aut *Calchantum*, non parum quidem de Metallis participans: quam & ipſe pro materiâ metallorum proximâ teneo, è qua, accedente ſulphure metallico, beneficio Solis, & caloris terreſtris, metalla tandem progignuntur, juxta ſpeciem & qualitates ſulphuris, aut potius ſeminalis virtutis determinatæ, in ipſis terræ viſceribus. Illam jam dictam Glebam, dum, ante viginti circiter annos, & quod ſupereſt, legitimam Theriaces Confectionem inſtituebam in Collegiis Chymicis & Pharmacevticis, Patavii à me habitis, arbitris ac præſentibus quamplurimis Excellentiſſimis & Doctiſſimis Viris, diverſarum Nationum, præſertim Excellentiſſimo Veslingio (cujus piis manibus æternam requiem deprecamur) hanc, inquam, *Glebam* apud Mercatores venalem proſtare deprehendi: guſtu eam primò exploravi,

ravi,

ravi, & reperi eam pleniſſimam nauſeâ, cuperoſam, tetrum quid exhalare, & redolere, lingvam & fauces in tantum ferire, ut impreſſam ejus ideam, & olidũ virus totis diebus è faucibus redoleas; &, meo calculo, exitioſum eſt toxicum, adeò, ut corroſivis ſuis ſpiritibus, & æruginosâ qualitate, ipſum Mercurium ſublimatum adæquet, ſi non exſuperet, &, ſi meæ foret electionis & arbitrii, aliquot grana Arſenici, aut Mercurii ſublimati, devoranda eligerem, quàm jam *dictæ Chalcitidis;* & tamen, his nihil officientibus, Theriacam noſtram efficaciter nobilitat & conſtituit, (ſcilicet). Ego tunc temporis, ne Theriacæ quid detraherem, rem cum Excellentiſſimis viris maturo conſilio conferens, unanimi calculo firmavi, & *Chalcitidi*, non quidem *Vitriolum Romanum ad flavedinem calcinatum*, æquè emeticum, ſed *Vitriolum Martis, ſeu Chalybis, cum Spiritu Vitrioli è Marte paratum*, atque nonnihil ad phlegmatis exhalationem & flavedinem, cineritiumque colorem calcinatum, ſubſtitui, quippè quod viribus ſuis benignum ac mite, vires præſtat aperiendi, laxandi, viſcera noſtra corroborandi, omnibus malignis qualitatibus exutum, quibus *Vitriolum vel Romanum, cæruleum Veneris, ſeu cuproſum*, infame eſt & deteſtandum; quæ tamen *Vitriola* nonnulli ſubſtituunt in Theriaces præparatione, ad mentem D.D. Auguſtanorum, parum calcinata: at æquè violenta ſint emetica, humoresque magnâ tyrannide per ſuperiora agitant inſimul & inferiora. Nam *Vitrioli albi aut albificati* doſis, etſi, quando ſtatim cereviſia ſuperbibitur, vix vomitum excitet, attamen toties alvum commovet, ut vix credi posſit, tantum liquaminis intra hominis unius anguſtias & corpus latitare, quantum evacuat. Hoc idem cùm pari violentiâ in ſano homine operetur, etſi non cadaveroſum quid & corruptum, ſicut à ſumptâ Colocynthyntide, Scammonio, & Helleboratis, fæteat; habendum tamen eſt pro rudimentis maſſæ ſangvineæ, & cruoris, intra meſeraicas, vi & qualitate malignâ Vitriolatâ depravatis & mortificatis, quibus ſubtractis, neceſſe eſt, hominem enervari, muſculos faciei contrahi aut convelli, lypothymiis & anguſtiis tentari, pro veneni denique pravâ naturâ & indole excarnificari, tanto virium & vivifici nectaris facto diſpendio: ut proindè in Scyllam incidant, qui, excludendo *Chalcitidem veram*, à Theriaces confectione, non verò mitiora, ſed jam *dicta Vitriola*, ſubſtituendo, volunt vitare Charybdim; cùm tamen alexipharmaca, vel ſaltem ſtomachica, undique proſtent, cum emolumento ſubroganda. Et licet exiguâ planè doſi *Chalcitis* Theriacæ immiſceatur, uncia ſemis nimirum toti Compoſito, cujus (Theriacæ ſcilicet) drachmæ duæ continebunt ſaltem tertiam partem unius grani ejusdem Chalcitidis, quod ſanè perparum eſt; nihilominus tamen & reliqua præſtantia alexipharmaca, confortantia, & ſtomachica, in parva quantitate doſin Theriaces nobilitant: ut proindè, factâ proportione ad precioſa & congrua, *Chalcitis*, cum reliquis multis perperàm & leviter adjectis, è quorum cenſu etiam ſunt *Rheubarbarum, Agaricus &c.* multum obeſſe poſſint, cùm pravam cauſalitatem & actiones producendo, tum utilium in Theriacâ contentorum laudabiles effectûs remorando; quales ſunt virtutes alexiteriæ & roborantes. Ut proindè, me judice, Theriaca noſtra præcellentis naturæ & effectûs foret, ſi ſaltem hæc tria jam dicta (ſimul etiam diminuto pondere *Opii*, aut penitus eliminato; cùm, ſi ferat neceſſitas, in Dyſenteriâ, Colicâ, Stomachi langvoribus &c. vel in ſubſtantia *Opium colatum* ſaltem, aut, majori cautelâ, in extracti formam ſubſtitui poſſet,) à Theriaca exularent. Cæterùm, quæ *de Chalcitide* Claſſici Authores ad nos transſcripſêre, perpauca ſunt, nec ſcientiæ ardorem, & veritatis hauriendæ deſideria, explere poſſunt. Videamus tamen, quid opus *Pandectarum, Venetiis 1524. impreſſum*, nobis revelet: *cap. 716.* hæc leguntur: *Calcitis dicitur Zeg, Zegara, vel Chachira, Græcè Chalcitis, vel Colcothar, vel Zegi Calcadis, Latinè Vitriolum Seraca Zeg. auct. Galen. Vidi*, inquit, *in mineris tres venas extenſas, unam ſuper aliam, per longum ſpatium. Et vena inferior erat Zeg nigrum, & vocatur Marcaſita: & ſecunda, quæ erat ſupra eam, eſt Calcata & Chalcitis: & tertia quæ erat ſuperior, eſt Zeg viride, & eſt Vitriolum,*

X vel

vel Calcantum, & hoc, quod eſt Zeg nigrum, convertitur & fit Colcotar, Zeg viride, id eſt Vitriolum; virtus iſtorum omnium eſt aduſtiva, comburens carnem, & faciens eſcharam duram, & eſt ſtiptica.

Idem Author *Dioſ.* ait: *Zeg aliud eſſe Babylonicum, aliud Cyprenſe; Babylonicum eſſe magis durum, quod, cùm frangatur, habet interius maculas albas, & virtus ejus ſit ſicut Chalcitis.* Pergit Idem *Diaſ. Vitriolum & Chalcantum eſſe ſtipticum, conſtrictivum, aduſtivum.* Ante hæc verò, *cap.* videlicet *22.* ita inquit, ex aliis Authoribus: *Chalcitis eſt ſpecies Vitrioli, tenens medium inter Chalcitin & Vitriolum, de quo Dioſc. cap. 1. Chalcitis dicit, quòd ſit Gleba naturalis, quæ in Cypri Inſula in metallis inveniatur, colore ſubauroſo, fragilis, intus habens venas diffuſas, ut alumen ſciſſum, in modum ſtellatum fulgenter, & æqualiter fragilis. Virtus ejus eſt ſtiptica, travmatica, ſarcotica, &c.* Hucusque verba Authoris hujus pervetuſti Pandectarum.

Clariſs. Schröderus *hanc Glebam* alio nomine, vel encomio, vult inſignire, neſcio unde derivato etymo, *quòd Myſi ſit & Sory, Pharmacop. ſuæ Medico-Chym. lib. 3. cap. 15.* forſan è ſyntagmate Libavii, de Extractis, & Eſſentiis cap. 41. transſcripſit, unde & revera mutuatus eſt, ubi Libavius inter *Chalcanthum* & χαλκοῦ ἄνθος (quòd flos æris ſonat) magnam facit diſparitatem; jamque dictum Schröderi *Myſi, aureo, Sory, rubro colore, cum nauſeabunda graveolentia, conſtare* docet, quale noſtrum fuit, quod ſupra deſcripſimus: ubi & Melanterium addit, colore cineritio, vel ſulphureo, *Vitrioli genera*: quanquam hæc Metallurgis ſinamus. Quod ſi tamen barbara plura & peregrina vocabula, ut famam, ac eruditionis cujusdam gloriolam venêris, deſideras: lege *Metallica* Agricolæ: Baccium, *lib. 5. de Thermis*, ubi *de Chalcanto Hiſpanico*: Cæſalpinum, *de Metallicis* acutè gloſſantem: Penotum, *in Chymicis*: necnon, *de Vitriolo*, Quercetanum, *in Tetrade*: Crollium, *in Baſilica* ſua baſilicè diſſertantem. Fateor, digreſſus non nihil ſum, & Theriacæ limites exceſſi: verùm hanc *Vitrioli* anatomen ac analyſim ideò in me ſuſcepi, ut omnibus palam facerem, dictam *Chalcitidem* nullas vires alexiterias, roborantes aut cardiacas, obtinere, quin contrariâ & deleteriâ indole, & qualitatibus, nos opprimere, & fæderatis cum venenis virib9, vitæ & facultatibus noſtris inſidiari; dignam proindè, ut è cenſu reliquorum Theriacæ membrorum ac partium proſcribatur; ſuffragante nobis Libavio, qui *pertinacis & indomitæ naturæ Calcanthum* eſſe, perhibuit. Et ſi forſan quempiam à Chalcitide mutuata nigredo & atramentum procabatur, quo eleganter Theriaca tingeretur & nigricaret; is ſibi perſvadeat, Theriacam ſpecioſius oſtrum ac fucum ſibi vendicare *à Croco, & Roſarum purpura*, quæ duo ſola in cauſa ſunt, ut, ultimatim infusâ *Chalcitide*, prout mos fert, Theriaca atro pulloq; colore ſqualeat; eò, quòd omne *Vitriolum*, junctum roſeo & aureo Croci colori, naturali quodam arcano, in diſſymbolo & antipathiâ quadam radicato, nigerrimum colorem efficiat, inſtar Sepiæ; cùm, viceversâ, *Spiritus Vitrioli* (qui & ipſe *Chalcitidis* ſoboles, & *Chalcanthi* ſpiritus dici poſſet, etymologiâ nominis, cùm in virtute ſymbolizet) Roſas rubeas, & Crocum, melius coloret & intendat (ſi nimirum, affusâ aquâ, eorum Tinctura extrahatur) non autem jam à primis coloribus & forma tinctas in atrum degenerare faciat, prout *Vitriolum crudum, Chalcantum & Chalcitis* aſſolet. Et ſanè rationi magis conſonum foret, ſi, in vicem *Chalcitidis crudæ, Spiritus Vitrioli*, in competenti pondere, ſubſtitueretur; *Chalcitis* verò *cruda* ignis examini ſubjiceretur priùs, ut ex illa ſpiritus eliciatur, cùm cruda nobis exitioſa ſit, nec unquam digna, quæ ad Confectionem Theriacæ adhibeatur. Et hæc de *Chalcitide.*

Nunc rerum ordo ac ſeries poſtularet, & reliqua Theriacã conſtituentia examinare, ac disquirere, num conformiter rationi & naturæ, toti orbi ſpectabilem Antidotũ, & Panaceæam, Theriacã integrent & conſtituant; cùm luce meridianâ clari, ſit, multa adhuc latere ingredientia, quæ nec umbrã aut veſtigiũ alexiteriæ cujusdã indolis ac naturæ præ ſe ferunt; ad quod tamen eſſentialiter & ex naturâ rei juſſa & inſtituta ſunt; interim, veluti inutiles ſarcinæ, pond9 Theriacæ augẽt, preciũ & vires adulterant, & numerũ multiplicant; ac, ſi graphicè

graphicè rem deſcribere & definire velis, aliud non agunt, niſi quòd influxum & modum operandi turbent, virtutes ejus incidant, & humores exagitent. Verùm, cùm horum exceſſivus ſit numerus, & aſſumptum noſtrum, de Theriaca, argumentum in Codices ac Volumina excurreret, ſi ad ſingula deſcendere animus foret; ut contrà brevitati conſulamus, uno hoc Laconiſmo, & brevi Theoremate, ſingula edocebo; prudenti nimirum judicio Philiatri illa concredens, qui æquo judicio & lance, nulli Magiſtro ſe mancipans, vel aſſentando conjungens, & facili & perſpicuâ methodo reliqua diſcernet, ac, quàm præpoſterè ac ſiniſtrè, in artis & Medicinæ ludibrium, Medentium riſum ac contemptum, tam diſſona in unam corraſa ſint Theriacam, videbit; ex qua non niſi aphoniam & diſcordantias præſtolari poſſis: & vel maximè id præſtabit, cùm jam, perruptâ glacie, parum laboris reſtet, ut ſcilicet ex legitimis præmiſſis, facilè & naturâ ſua influentem ſequelam inferat, & ab univerſalibus ad particularia deflectat. Ego interim, pro tempore, ſuffragium & calculum meum, de his cenſurandis, ſuſpenderim; cùm neque de Claſſe & Ordine virulentorum ſint, neq; mordacitate ſuâ, exurendi, inflammandi, purgandique vi ægris periculum accerſant, aut narcoſi ſuâ, & deleteriâ qualitate, toto ente, ac naturâ, contrarientur: quanquam, ſi ſuo ſe conſorment etymo præfixo, ſingula cardiaca, alexiteria, roborantia, antidotalia denique ut ſint, expetatur.

Felix, ſimplicibus novit qui tollere morbos;
Pro quovis morbo eſt una vel herba ſatis.
Cui tamen ex uno multorum noſcere vires
Conceſſum medicas; Ille beatus homo eſt.

Loquor de uno, ſive numericè, ſive effectivè, ut, licet concretum ſit, & ex pluribus conſtet, unum tamen ſit, virtute & effectu, debitum in natura concentum, harmoniam, & ſubordinationem conſtituens. Ut proindè deteſtandus ſit lapſus, & ſocordia ævi noſtri, quo immenſa Dei benignitas, & increata ſapientia, magis à creaturis ſuis participari voluerit, de abyſſo reconditæ ſcientiæ ſuæ, theſauros ampliſſimos diſpenſans, arcana naturæ reſerando, ſecretiſſima nobis remedia, viribus integerrima, effectu admiranda, revelavit; his tamen non appretiatis, vel non intellectis, dona Dei & ſecreta negligens, adinventionibus ſuis delectatur, &, cùm tam ſalubria, rara, & ſecuriſſima proſtent remedia, in unâ tamen defigitur Theriacâ, quæ ex tot diſſitis ſibi repugnantibus, acribus, mordacibus, deleteriis, narcoticis, purgantibus, emeticis, ſtipticis, cordialibus, virulentis, ſpleneticis, hepaticis, ſtomachicis, nauſeoſis, & apepticis, velut antipharmacum, & univerſale ſecretum, ex omnibus conflatum, ex toto autem nihil poſſidet. Habeant ſibi Panacæam hanc, qui univerſalibus ſimilibus delectantur medicamentis, quæ an dentur in Chymia, & de quibus multi hyperbolicè gloriantur, judicium meum differo; & eſto problema. Interim tamen non inficias ivero, dari quædam compoſita medicamenta, uti & ipſam Theriacam, in pluribus affectibus magni uſûs & energiæ; quod ſuperius notavi: imò in plurimis morbis ſalubriter expeti, utpotè in doloribus Colicis, à frigidis cauſis exortis, Dyſenteriis, Lienteriis, Alvi fluxibus immoderatis à medicamento acri violento, in Uteri Hæmorrhagiis &c. idq; ratione *Opii* liberaliter adjecti, & paucorum reliquorum ex roborantibus & ſtomachicis. Sic pariter medicamenta Stomachica, Cephalica, aut Hepatica &c. plurimis aliis morbis ex accidenti poſſunt mederi, quatenus ſcilicet à ventriculo debili, cerebro humido, hepate obſtructo, & imbecilli &c. tanquam à ſcaturigine, & primâ venâ, ſuam derivant originem; unde quoque alia morborum genera fluunt, quorum ablatâ cauſâ tollitur effectus. Et ſanè apud quoſdam res miraculo ac myſterio plena videtur, unum idemque catharticum morbos re & ſpecie differentes extirpare; quando ſcilicet morbus, qui primâ fronte tot diverſorum ſymptomatum recurſu ac ſyndrome varius eſſe creditur, tamen in eſſe ſui, ac conſervari, à materiâ occaſionali, intra ventriculi

ſphæram, inteſtinorum & meſaraicarum anguſtias, quò facilè vis purgatrix penetrare poteſt, dependet ac ſtabulatur; quæ dein ſè commota à natura, & ipſa purgantis ſtimulo excita, cum reliquis impertinentibus, & ſaburra peccante, ejicitur, ut quaſi miraculo morbus receſſiſſe putetur: quod & in *Opio* dextrè ac fideliter parato quotidie experimur. Hoc ſolum impugno, & hactenus expugnavi, abſurdum nimirum eſſe, & viro ſapientiam profeſſo indignum, ex tot ſibi appoſitis & nocuis partibus homogeneam diſpenſare antidotum, omnibus morbis ſalutarem. Etenim, ſi paulò largiori doſi *Agaricus, Rheubarbarum & Chalcitis* huic Theriaces compoſitioni adjecta fuiſſent, æquali videlicet reliquorum pręcipuorum ingredientium, *Opii* putâ, pondere, totum certè compoſitum magis nocuum reddidiſſent, & ad ſupradictos morboſos affectûs planè etiá inutile; cùm, quàm parvâ etiam doſi Theriacæ illa adjiciantur, virtutum tamen ſuarum operationes manifeſtè gliſcere ſinant, ut, Theriacâ paulò largiori doſi ſumptâ, eorum vis purgatrix & malignitas manifeſtè deprehendatur, &, niſi *Opium* obſtaret, magis perſpicuè operationes & tyrannidem ſuam exercerent. Ut proindè Theriaca multò efficacior & expetibilis foret, ſi ſaltem ſupradicta tria deeſſent, & plurima alia ſapienter addita non præpedirent. Nam ſi labori parcere nolis, & calculum ſubducere, quantum de uno quoque ingrediente ſalubri & congruo doſin unam Theriacæ conſtituat, pro impugnando determinato affectu quodam; liquidò tibi patebit, quantoperè in ſe mutuò reagant, determinatas operationes & fines impediant, retardent, & effectum debitum fruſtrentur; &, ſi de his etiam queri nolimus, experimur tamen, in uſu hujus Antidoti arctis limitibus nos circumſcribi, ut pro affectu, & urgentis neceſſitatis circumſtantiis, talem doſi debitâ ordinare, piaculo ſit, ob multorum, quæ perperàm congeſta ſunt, repugnantiam, & violentam operationem. Rem exemplo illuſtremus: Expetatur doſis una Theriacæ ad dyſenteriam, vel pro hypercatharſi præpedienda, diarrhæam, aut immoderatas vomitiones, &c. ad quas lege Methodi Theriaca multum expetibilis: exhibeantur pro doſi drachmæ binæ Theriacæ; gaudebit itaque iſta doſis, videlicet duæ illæ drachmæ, de ſtomachalibus, balſamicis, &, ad fluxûs hos ſiſtendos, præcipuis rebus, uti in ſpecie ſeqvuntur: nimirum, de *Piperis ſpeciebus omnibus, granis tribus: de Opio, granis duobus: de Roſis ſiccis rubris, grano uno: de Opobalſamo verò, ſeu ejus ſuccedaneo, Oleo Nucum Moſchat. expreſſo, grano uno: de Cinamomo, grano uno: Myrrhâ, Coſto, Croco, Terebinthinâ, Zinzibere, ana grano dimidio: Styrace calam. Calamo aromatico, Aniſo, Fœniculo, Cardamomo, Terra Lemnia, ſucco Hppocyſt. ſucco Acaciæ, Caſtoreo, ana tertia parte unius grani; Macere, Caryophyllis, ana ſexta parte unius grani:* et ſic fortè de nonnullis aliis. Reliqua verò omnia Theriacæ ingredientia, quoad prædictos affectûs ſanandos, gratis adjecta ſunt, pretium & doſin ſaltem adaugendo, (unicum *Mel* ſi excipias:) *Opium* verò ſolummodò in cauſa eſt, quò minùs doſis Theriaces intendi poſſit, aut ultra drachmas duas excedi. Itaque ſi fas eſſet, demere illa, quæ ſuperflua ſunt, & è Theriacâ proſcribere, viceverſâ eorum numerum multiplicare, quæ conducunt, & ſpecifica habentur, ſolo excepto *Opii* (quod unicum ſufficit, utpotè quod intensè agit, & vires narcoticas ſufficientes imprimit) & *de roſis ſiccis, Opobalſamo vero, Cinamomo, ana circiter grana ſex, vel ſcrupulum ſemis: Myrrhâ, Coſto, Croco, Thure, Styrace calam. Terrâ Lemniâ, Succo Hypoc. & Acaciæ, ana grana aliquot* etiam adjicere, ſupplendo locum inutilium, nimirum *Trochiſcorum de Scilla, & Hedychroi, Rhabarbari, Agarici, Chalcitidis, rad. Ireos, Gummi Arabici, & plurimorum aliorum;* proh! quàm ſalutaris medicina exindè emergeret? Electuarium nempè in recenſitis affectibus efficaciſſimum, ipſam hanc communem Theriacam multis paraſangis antecellens & exſuperans. Ulteriùs exigatur doſis una Theriacæ adverſus venena, morbos venenatos, contagioſos, peſtem, febres malignas, purpuratas, Hungaricas &c. quibus Theriaca deſtinata antidotus & ſacra anchora, ſed falsò, perhibetur; & ſtatuamus etiam binas drachmas pro unâ doſi, (cùm tamen etiam vix ultra

drach-

drachmam unam aſcendant) nunc disquiramus, quot, & quantum, de ingredientibus alexiteriis, cordialibus, roborantibus, & quæ ſpecifica qualitate, aut à tota ſubſtantia deleteriis hiſce inſultibus obviant, dictis drachmis duabus Theriacæ inſuit: & ſequentia reperies; utpotè *Trochiſc de Viperis grana duo: Sem. Napi agreſt. Comarum Scordii, Opobalſami, Cinamomi, ana granum unum: Myrrhæ, Coſti, ſeu Zedoariæ, Croci, fol. Dictamni Cret. ana granum dimidium: Meu, ſeu Angelicæ, Amomi, aut potius ſeminis Citri, Terræ Lemniæ, Valerianæ, Gentianæ, Centaurii min. ana tertiam partem unius grani.* Reliqua verò cuncta Theriacam conſtituentia, paucis exceptis, adverſa potius ſunt, & repugnantia, in morbis contagioſis; adeoque hujus Compoſiti inutilia pondera, & ſarcina.

Nunc, *Lector Ben.* ſoli & uni Tibi redditus, ac omnibus æqvus, tecum maturiùs perpende, utrum illa ſuperius ad longum recenſita ingredientia alexipharmaca, cardiaca, & roborantia, in tam reſtricta doſi (demus etiam, quòd illa non in ſenſu diviſo, ſed compoſito, & collectivo, prodeſſe dicas, effugii loco) quid, inquam, ejusmodi in peſte, cujus acutiſſima & ſubtiliſſima ſunt malignitatis ſeminaria, & quæ analogiam habet ad ſpiritûs, & ſpiritualia, adeoque celerrimè interficit perpaucis horulis, præſtabit effectûs? cum illa non tantùm numero & viribus ſint exigua, ſed ab aliis plurimis venenatis, narcoticis, purgantibus, contagioſis morbis nimirum planè noxiis ingredientibus, impediantur & retardentur; quod nemo inficias ire poterit. Duplicavi inſuper, uti dictum, doſin, computando nimirum duas drachmas, pro una doſi, cum tamen ultra drachmam unam (propter *Opium*) vix audeant aſcendere. An non ſatius foret, ſi acciperes *Troch. de Viperis legit. tamen paratorum, aut Pulv. Viperarum, ſcrupulum unum, Comarum Scordii, Opobalſami, Myrrhæ, Zedoariæ, Angelicæ, Sem. Citri excorticati, Terræ Lemniæ, ana grana quinque, Croci, Maceris, ana grana duo vel tria*, atque illa omnia in pulverem redacta & vel per ſe, in forma Pulveris, vel cum *Melle, aut Syrupo Scordii*, in formam Electuarii redacta, peſte correptis, vel aliis, morbis malignis proſtratis, porrigeres? an non præſtantius multò haberes Alexiterium medicamentum, ipsâ Theriacâ? Quid enim *granum unum*, vel *duo*, de *Trochiſcis Viperarum, de Scordio, Sem. Napi, Opobalſamo, Cinamomo, ana granũ unum, de Myrrha, Zedoariâ, Croco, Thure, ana granum dimidium, de Angelica, Sem. Citri, Terra Lemnia, Valeriana, Gentiana, & Centaurio minore, ana tertia pars unius grani*, atque ſic omnium in univerſum computatorum alexipharmacorum, & quidem in duplicata doſi, *grana circiter undecim*, in ſimplici verò doſi, *grana quinq; ſemis*, in tam exitioſa lue præſtare poterunt? quibus inſuper frænum injicitur à tot inter ſe diſcrepantibus & præpoſteris ingredientibus? Contemplare præterea, L. B. ſepoſito humano motivo (agitur enim de cauſa, quam in integrum reſtituere nequis, de vitæ termino, de momentis ſæpè Regum & Regnorum; de quibus tamen jocari ac ludere videntur ii, qui omnem fiduciam in hoc præſidio collocant, quidquid contagii & peſtilentis ſemini eſt, illud exterminare credunt, pro aris denique ac focis mordicus defendunt) quænam proportio, concordantia, & rerum, in Theriaca, harmonia, quoad vires nimirum, & efficaciam illorum, in conſtruenda Theriaca obſervata ſit. Etenim *Opii grana duo, vel tria*, tantæ ſunt, in demulcendo ſenſorio primo, & narcoſi inducendâ, efficaciæ, quantæ vix ſexaginta grana, vel drachma integra, reliquorum precioſorum alexipharmacorum, Theriacam commendantium; de quorum cenſu ſunt *Trochiſci de Viperis, Scordium, Myrrha, Zedoaria, Terra Lemnia, Angelica, Gentiana &c.* quorum unum quodvis drachmâ unâ pro doſi exhiberi poſſet, in morbis malignis. De *Calcitidis* prava indole, malignis ac deleteriis qualitatibus, altum ſubticeo, & acta agere nolo, cujus paucula grana, tria, vel quatuor, totam hominis œconomiam, & humorum ſymmetriam, evertere & deturbare poſſunt. Et hæc duo ſigna reliquis præferunt, & malignitate exſuperant reliqua cuncta Theriacam conſtituentia, præſertim verò *Opium*, profusâ & largâ quantitate compoſitioni ſuperadditum: quod licet, quoad pondus, reliquis ingredientibus præcipuis,

quæ veluti Baſin conſtituunt, æquale ſit, virulentiâ tamen ſuâ, & pernicioſâ ſubſtantia (ſicut & *Chalcitis*) reliqua omnia longiſſimè præcellit. Unde in Compoſitionibus dextrè conſtruendis, non tam ad pondus, quàm ad vires, naturam, & craſim ſimplicium, advertendum, ex quibus tota conſonantia, tenor, & harmonia compoſiti reſultat, & viceversâ ab his rerum dualitates, discordiæ, & pravæ diſpoſitiones emergunt. Verùm, cùm hactenus circa hæc, præſertim in hujus Antidoti conſtructione, quam maximè aberratum ſit, neceſſe tandem eſt, tam denſam caliginem, & faſcinum, à nobis removeamus, regiam veræ ſcientiæ & praxeos viam, ineuntes, ac deinceps non quà itum, ſed quà eundum, deproperantes. Neque enim venerandam Antiquitatem proſtituemus, ſi, cognitâ ejus imbecillitate, ſaniora dogmata ſectemur, inventis addamus, neglecta redintegremus; cùm & nos hæc maneat ſors: ſicque futurum, in ipsâ causâ hariolamur effectum. Sic enim pro immensâ Dei ſtamus potentiâ & attributis, cui proprium eſt, in immenſum ſemper à creaturis participari, qui ſemper nova parturit, & meliora ſubſtituit. Magnus ille *Cous*, qui, divinioris auræ particulam hauſiſſe, ævo ſuo credebatur, & ſolertiſſimus *Galenus*, individuus naturæ ſcrutator, cujus abdita, & ſæculis ſuis inacceſſa feliciter penetravit, immortalem lauream, etiam poſt fata ſuperſtitem, mercati ſunt, quòd primi Medicinæ fundamenta jecerint, multaque præclara inventa medicinæ extruxerint. Sed an non & Nos manſerit locus, ad perdifficilem hanc ſpartam, & remediorum debitam compoſitionem (in quâ perquirendâ unius hominis ætas non ſufficit,) ultrô ſuſcipiendam? Non enim anteacta ſæcula omnem exhauſerunt ſapientiæ fontem, ut nos in ſicco collocaſſent; qui tamen divino afflamur ſpiritu, Antiquitatis ſucceſſores, & quidem ſpiritu illo, qui jam olim ferebatur ſuper aquas, & nos demulcet ac erudit ad fluenta gratiarum. Magna ſunt conceſſa Antiquis, majora ſunt reſervata nobis Succeſſoribus, & maxima reſtant penetranda, modò non deſimus, oſcitantes. Fateor, magno labore & ſudore hæc comparantur, & in præruptis & inacceſſis montibus habitat donum ſapientiæ, quò nemo appropinquat, niſi ſolertiſſimus: quod quidem iter à multis annis ingreſſus, conſtantique labore & curſu proſecutus ſum; donec ea poſſiderem, quæ Tibi ultrò jam conſecravi: non quod gloriari velim, (abſit hæc à me iniquitas), ſed ut ad pares & ſimiles auſus te concitarem; cùm plura inventa & Tibi addenda reliquerim, quàm literato orbi patefeci.

Sed hæc ſub parentheſis limitibus dicta ſunto; reſtant adhuc paucula, in Theriacâ noſtrâ eliminanda, & exturbanda, quæ Theriacam plus dedecorant, quàm exornant, obtruſa potius, quàm ſelecta; & ſunt illa reliqua, quæ nunc hoc ordine partimur: utpotè; *Comæ Hyperici*, *Gummi Arabicum*, *Galbanum*, *Succus Liquiritiæ*, *Rad. Iridis*, *Marrubium*, *Stœchas Arabica*, *Semen Petroſelini*, *Calamintha montana*, *Terebinthina*, *Pentaphyllon*, *Chamæpythis*, *Nardus Indica*, *Schænanthum*, *Nardus Celtica*, *Chamædrys*, *Seſeleos ſemen*, *Succus Acaciæ*, *Hypocyſtid. Sem. Thlaſpios*, *Ammeos*, *Dauci*, *Opopanacum*, *Sagapenum*, *Polium Creticũ*, *&c.* Ex his itaq; ſi fides habẽda Claſſicis Authoribus, & præclariſſimis Practicis, horum ac præterlapſorum ſeculorũ, quos diligenter, prædictorum ſimplicium causâ, conſului, nullum ferè eſt, quod virtute alexipharmacâ, aut cordiali, emineat; ſed quædam ex iis *Vulneraria* ſunt, quædam *Pectoralia*, alia *Splenetica*, *Hepatica*, *Dyſenterica*, *Arthritica*, *Nephritica alia*, alia *Hydragoga &c.* Quæ ſigillatim, & per ſe ſumpta, (intellige unum quodlibet ſolùm ad determinatum aliquem affectum) in competenti tamen doſi, haud parum præſtare poſſunt in denominatis affectibus; at verò, factâ rerum confuſione, ut vix granum unum, imò vel tertia, aut ſexta pars unius grani, doſin unam Theriacæ conſtituat, quod ſpecificè ad affectum ex natura ſua ordinatum ſit, an non exclamandum: Vah muſcam in Apuliam dimiſimus! aut cum Comico: Sorex Leonem territat! Cùm ſexaginta, & plura, grana horum denominatorum ſimplicium in ſubſtantia, ac quidem iteratò, propinata, ut morbum aliquem determinatum, contra quem ex naturâ ſuâ

aliàs

Digitized by Google

aliàs valent, eradicent, vix ſufficiant. Quare ut conſultius, & rationi conformiùs operemur, ſimiles medicamentorum atomos, & ridiculas doſes, penitus è Theriacâ proſcribere ſuadeo, & locum eorum præſtantioribus alexiteriis, & Theriacam aliàs conſtitutivis, (pondus & quantitatem eorum ſaltem augendo) adimplere; è quibus certum deinde ſubſidium tam langventes, quàm Medici, in declamatis, & malignis affectibus, tanquam vero alexiterio, præſtolari poſſint: antidotô nimirum ad unitatem & ſimplicitatem magis redactâ. Sic magnum illum Coum feciſſe reperies, pro quo Senatus populusque Coorum vitam profundere volentes, repulſam magno Perſarum Regi, Artaxerxi, magnanimes dedêre. Hic, inquam, non tam Æſculapius, quàm Dealſtrum ſuis, ob prodigia, quæ in profligandâ peſte operabatur, habitus, quàm ſimplicia huic veneno objecit, quàm non luſit, aut illuſit ſuis compoſitorum varietatibus? ut, niſi ea magnus Scriptor, Helmontius, *in Tumulo peſtis* (quem conſule) revelaret, manifeſtam hyperbolem crederes, tam ſimplici pharmaco eò Medicum pertigiſſe.

His omnibus breviter quidem, non tamen ſine ſolido talo, expeditis (ne me ullus falſi, aut ignorantiæ, vel etiam vanæ gloriolæ arguere ac ſuggillare habeat, quaſi ultra captum ſapere, & citra prægnantem cauſam Antiquorum placita inventaque, tanquam Magnificat, nimis rigorosè corrigere præſumpſerim,) nunc unicè optarem, ut ipſam Theriaces Confectionem, quemadmodum antiquitùs deſcripta extat, ingredientibus ſuis nihil mutatam, ſic inſtituere poſſem, ut majori impoſterum ſaluti humano generi cederet. Verùm conamini huic obſtant ingredientium quorundam malignæ & deleteriæ qualitates, in præmiſſis ſufficienter præmonſtratæ, quô minus ex tot diſſitis & heterogeneis ſimplicibus, quæ in unam farraginem denuò coaleſcere opus eſſet, præſtans remedium ac antidotus diſpenſari queat. Nolui proindè, Poſteritati injurius, Majoribus aſſentando, abblandiri: feci, quod cordati Philoſophi erat, & juxta præmiſſas ſequelam ordinavi: feci, inquam, quod ſenſati Medici munus exigit, meliora probavi, inutilia relegavi, quò tantò citius & jucundius langventibus ſuccurrerem: feci denique, quod Chriſtiani erat, charitate aliis fulgebam, memetipſum conſumens, nihilque intentatum permiſi, quo afflictæ mortalitati ſuccurrerem, & ejus langvores fulcirem. Prævideo interim jacula, aut procellas, quæ mitius ingruent, quoniam à me vel in causâ prævisæ, quibus aliquando me ferient illi, qui agitato capite, & ad ſubſannandum compoſito vultu, noſtras mirabuntur, aut ridebunt, lucubrationes, Majoribus & Antiquitati addictiſſimi (quos ſanè & ego reveritus ſemper hactenus fui) quæcunque noviter prælum ſubeunt, averſantes; quibus tamen cordialiter & ipſis hos meos labores & ſubſidia dedico: forſan & illi palinodiam aliquando cantabunt, in lucem acciti. Igitur, ſi quis utilem hanc Theriacam, pro viribus tamen veteres æmulando, conficere velit, is, mutato & aucto pondere ſalubriorum, hanc Antidotum ingredientium, alexiteriorum, prætermittat quædam noxia & deleteria, ut puta: *Chalcitidem*, *Opium*, *ſpecierum Piperis copiam*, *Trochiſcos de Scilla*, *Rheubarbarum*, *Agaricum*, *& nonnulla alia*: Eorum vero vices agant præſtantiora & vera alexiteria, ut ſunt: *Trochiſci de Viperis*, *Zedoaria*, *Myrrha*, *Opobalſamum*, *Crocus*, *Citri ſemen*, *Angelica &c.* aucto, uti dixi, pondere, quantum nempè prædictis inutilibus ſpeciebus detractum ponderis fuit: quod ut per exempla, quæ inſtitutione potiora ſunt, & feliciùs animos nanciſcuntur, demonſtrem, En! tibi Ideam quandam propono:

THERIACA ANDROMACHI CORRECTA, SINE OPIO.

℞. Trochiſc. de Viperis n.m. dextrè paratorum, vel, eorum loco,
Pulv. Viperarum, uncias duodecim: id eſt,

Ratione prioris ponderis, antiquæ Compoſitionis, uncias tres: loco Trochiſc. de Scilla, uncias ſex: & loco Piperis longi, uncias tres, tanquam baſin hujus Antidoti.

Roſarum

Roſarum rubearum exſiccat. unciam unam,

Sem. Napi agreſtis uncias tres; id eſt,

Ratione prioris ponderis, antiquæ Compoſitionis, unciam unam ſemis; & loco Agarici, unciam unam ſemis.

Comarum Scordii Cretici, vel Noſtrat: uncias quinq; : id eſt,

Ratione prioris ponderis, antiquæ Compoſitionis, unciam unam ſemis; loco Opii, uncias tres; & loco Roſarum rubearum, unciam ſemis; quia ponderis Roſarum etiam uncia ſemis detracta eſt.

Opobalſami veri Orientalis,
ſeu, ejus loco,
Ol. Nucum Moſchat. expreſſi, uncias tres; id eſt,

Ratione prioris ponderis, antiq. Compoſ. unciam unam ſemis; & loco Succi Glycyrrhizæ, unciam unam ſemis.

Cinamomi acuti unciam unam ſemis,
Myrrhæ translucidæ uncias quatuor; id eſt,

Ratione prioris pond. antiq. Compoſ. unciam unam; & loco Trochiſcorum Hedychroi, uncias tres.

Coſti odorati, ſeu potius Zedoariæ, uncias tres: id eſt,

Ratione prioris ponderis, antiq. Compoſ. drachmas ſex; loco Rad. Iridis unciam unam ſemis; & loco Piperis nigri, drachamas ſex.

Croci Auſtriaci opt. unciam unam ſemis: id eſt,

Ratione prioris pond antiq. Compoſit. drachm. ſex; & loco Piperis albi, drachmas ſex.

Caſſiæ ligneæ veræ,
Nardi Indicæ,
Schænanthi,
Thuris albi,
Fol. Dictamni Cret.
Stæchad. Arab.
Semin. Petroſel. Maced.
Nepethæ, ſeu Calam. mont.
Terebinth. Chiæ,
Rad. Pentaphylli, ana drachm. ſex.

De his decem Ingredientibus, in pondere non mutatis, ſub finem hujus Compoſitionis, ſingularis annexa eſt Nota, quam L. B. conſulat.

Reſinæ Styracis Calam. unciam unam ſemis: id eſt,

Ratione prioris ponderis, antiquæ Compoſition. unciam ſemis; & loco Marrubii, drachmas ſex.

Meu, ſeu Angelicæ, uncias duas: id eſt,

Ratione prioris pond. antiq. Compoſit unciam ſemis: loco Rhabarbari, & Zinziberis, ana drachmas ſex.

Amomi, ſeu potius ſeminis Citri excorticati, uncias duas; id eſt,

Ratione prioris pond. antiq. Comp. unciam ſemis: & loco Chalcitidis, Gummi Arabici & Nardi Celticæ, ana unciam ſemis.

Acori, ſeu Calami Aromatici, unciam unam: id eſt,

Ratione prioris pond. antiq. Comp. unciam ſemis: & loco Chamæpithyos, unciam ſemis.

Terræ Lemniæ veræ uncias duas; id eſt,

Ratione prior. pond. antiq. Comp. unciam ſemis: & loco Comarum Hyperici, Succi Hypociſt. & Succi Acaciæ, ana unciam ſemis.

Phu Pontici, ſeu Valerianæ, unciam unam; id eſt.

Ratione prior. pond. antiq. Compoſ. unciam ſemis; & loco Chamædr. unciam ſemis.

Macis, & Caryophyll. ana unciam ſemis; id eſt,

Ratione prior. pond. antiq. Compoſ. unciam ſemis; & loco Malobatri, & Polii Cretici, ana drachmas duas.

Rad. Gentianæ unciam unam; id eſt,

Ratione pr. pond. antiq. Compoſ. unciam ſemis; & loco ſemin. Seſeleos, unciam ſemis.

Aniſi,
Cubebarum,
Fœniculi,
Cardamomi min.
Thlaſpios,
Ammeos,
Sagapeni, ana unciam ſemis.

Tranſeant & hæc ſeptem Simplicia, in ſuo antiquo pondere, majori eorum parte pro aromatiſatione, & odoris grati gratiâ, relictâ.

Caſtorei recent. unciam ſemis; id eſt,

Ratione prior. pond. antiq. Compoſ. drachmas duas; & loco Semin. Dauci, drachmas duas.

Ariſtoloch. longæ unciam ſemis: id eſt,

Rat-

Ratione prior. pond. antiq. Compoſ. drachmas duas; & loco Bituminis Judaici, drachm. duas.
Comarum Centaurii min. drach. ſex: id eſt,
Ratione prioris pond. antiq. Compoſit. drachm. duas; & loco Opopanacis, & Galbani, ana drachm. duas.
Mellis puriſſimi, juxta n. deſcriptionem, & informat. ſine violento calore, à ſuis rebus heterogeneis ſeparati, libras quindecim, ſeu quatuordecim tantum, & unc. ſex.

Paretur *Antidotus*, uti paulò pòſt ſequetur.

Ne error fortè contingat in diſpenſanda correcta hac Compoſitione, propter ingredientium, eorumque ponderum, commutationem & circumſcriptionem; itaque, juxta ordinem ponderum, ſtructura hujus Compoſitionis talis eſto:

℞. Troch. de Viperis ritè parat. juxta n. deſcriptionem: vel
Pulv. Viperarum, uncias duodecim,
Comarum Scordii noſtrat. unc. quinq;,
Myrrhæ translucidæ uncias quatuor,
Sem. Napi agreſtis,
Opobalſami veri,
Coſti odorati, ſeu Zedoariæ, ana uncias tres,
Meu, ſeu Angelicæ,
Amomi, ſeu ſem. Citri excort.
Terræ Lemniæ, ana uncias duas,
Cinamomi acuti,
Croci Auſtriaci,
Reſinæ Styracis Calam. ana unciam unam ſemis,
Roſarum rubearum,
Phu Pont. ſeu Valerianæ,
Rad. Gentianæ, ana unciam unam,
Caſſiæ ligneæ veræ,
Nardi Indicæ,
Schænanthi,
Thuris Maſculi,
Fol. Dictamni Cretici,
Stœchad. Arabicæ,
Sem. Petroſelini Maced.
Nepethæ, ſeu Calam. mont.
Terebinth. Chiæ,
Rad. Penthaphylli,
Centaurii minoris, ana drachmas ſex,
Macis,
Caryophyllorum,
Aniſi,
Cubebarum,
Sem. Fœniculi,
Cardamomi min.
Sem. Thlaſpios,
Ammeos,
Sagapeni,
Caſtorei,
Ariſtoloch. longæ, ana unciam ſemis,
Mellis puriſſimi legitimè extracti, & nunquam cocti, triplum, ſeu libras quatuordecim, & uncias ſex.

His ſimplicibus ſpeciebus, ſeu ingredientibus, probè ſelectis, & in ordinem redactis, terantur in pulverem, quæ aptitudinem habent ad terendum; oleoſa tamen ſemper ſiccioris indolis ingredientibus adjungendo: utpote, *Semen Citri excorticatum* teratur cum *Cinamomo, Roſis rubris, Scordio, Caſſiâ ligneâ, & foliis Dictamni Cretici*: *Semen verò Napi* cum *Coſtô, ſeu Zedoariâ, Stœchad. Arabica, Calamintha mont. & Rad Pentaphylli*: *Sem Aniſi, Fœniculi, Ammeos, Thlaſpios, & Cubebæ*, cum *Cardamomo, Gentiana, & Calamo Aromatico*: *Macis, Caryophylli, & ſemen Petroſelini*, cum *Valeriana, Angelica, Caſtoreo, Ariſtolochia longa, & Centaurio minore.* Quædam verò per ſe, ſola, ſine aliorum aggregatione, in pulverem terantur: utpotè, *Trochiſci de Viperis, Myrrha, Crocus, Thus, & Terra Lemnia. Nardus Indica, & Schænanthus*, difficillimæ triturationis ſunt; uti in præmiſſis *Animadverſionibus* innui. Idcircò, ut hæc duo ſimplicia (quæ parum emolumenti conferent, ac iis *Radices Contrayervæ* aptè ſubordinari poſſent) in pulverem ſubtilem redigi queant, neceſſe eſt, illa priùs mucilagine quadam imbuere & humectare, denuoque reſiccare. Verùm conſultum magis foret, meo judicio, ſi illa *Aqua Corticum Citri, per Baln. n. vaporoſum, ſine ulla additione deſtillatæ*, aliquamdiu immergerentur, & in illa macerarentur, pro virium earũ extractione; quibus ſufficienter extractis, & à dicta aqua ſeparatis, *imprægnata hæc aqua Citri*, diluendo *Croco*, ad formam pulticulæ tenuioris, & *Terrâ etiam Lemniâ*, præſtò eſſe poteſt, tanquam præſtantiſſima Aqua Cardiaca, virtute alexipharmacâ dotata; quæ & ipſa huic Antidoto, ſive Theriacæ, non leves virtutes alexi-

alexiterias, & adverſus deleterios inſultus prærogativas, communicabit. *Myrrha* verò, & *Sagapenum*, diluantur, & veluti ſolvantur, in *Vini Malvatici* competenti quantitate, ad pultis formam; *cui autem vino* priùs (in pulveris Viperarum, aut Trochiſcorum earum præparatione, quando ſcilicet Viperæ aut Serpentes recenter mactantur) *corda Viperarum recentia, ad quinquaginta circiter, viva adhuc excerpta*, & immerſa, cumque eo aliquandiu digeſta, ac denuò ab eo ſegregata fuerint: (quam Eſſentiam Viperarum *in Animadverſionibus Claſſis duodecimæ, ſuper Trochiſcos de Viperis*, edocui) *à qua Eſſentia, aut Vino Eſſentificato*, magnæ notæ virtutes alexipharmacæ in Theriacam redundabunt. Quò ſanè elogio meritò hanc Antidotum condecoro.

His ita dextrè apparatis ac diſcriminatis, nimirum *Pulveribus unitis, Croco, & Terrâ Lemniâ, dilutis* cum *Aqua Citri, in qua Nardus Indica, & Schœnanthus, macerata fuerint: Myrrhâ item, & Sagapeno, ſolutis in Vino Eſſentificato & Viperino: Opobalſamo, Reſina Styracis Calamitæ, & Terebinthinâ, unà liquatis & commiſſis benigno calore*, in determinatâ ad id propriâ ſartagine; ſubſequatur mixtura omnium Ingredientium facillimâ hâc methodo:

Primò, adſit *ahenum capax & largum*, pro quantitate Theriacæ diſpenſandæ proportionatum, cui infundatur *libra una, vel una ſemis, aut etiam duæ, plus minusq́, Mellis*, ad Theriacam apparandam deſtinati, ſuper igne leniſſimo modicum incaleſcant; *huic Melli* illicò inſtilletur nonnihil de *Opobalſamo vero, Reſina Styracis, & Terebinthina*, jam priùs ſimul commiſſis, & leni calore, in propriâ ſartagine, diſpoſitis & liquatis, ſubſequantur mox de *Pulveribus adunitis* aliquot cochlearia, per cribrum ſetaceum inſpergenda, continuò piſtillo ligneo agitando: porrò de *Gummis ſolutis, Myrrhâ, & Sagapeno*, nonnihil adjungatur; ſuccedant *iterum Pulveres* inſpergendi; uti & his *Opobalſamum, cum reliquis, reſinâ ſcil. Styr. & Terebinthinâ*: *Mel* etiam ſucceſſivè & pedetentim inſtilletur, cum continuâ agitatione ac leni calore, donec omnia in unum commiſſa & unita fuerint; quibus etiam *Crocus & Terra Lemnia* ſucceſſivè incorporentur.

Quibus omnibus debitè adminiſtratis, ſuam adepta eſt perfectionem nobilis hæc Antidotus, & Regia confectio, cujus virtutes, eximiæque dotes, in morbis malignantis naturæ vel maximè reſplendeſcent, cùm curativè, tùm præſervativè concurrendo. Ut proindè genuinum ſit Pharmacum antipeſtilentiale, Cardiacum, & Alexiterium, citraque figuram, aut hyperbolem, Theriaca dici promereatur, cui ſe proſtrati, & malignis morbis tentati, ægri, hisque ſubveniens Medicus, ſecuriſſimè poſſit concredere, fidiſſimum inde habituri ſubſidium, quod in Theriacâ, ritu & inſtituto Veterum diſpenſatâ, nequaquam auſim compromittere; utpotè quæ plurima involvat noxia, inconvenientia, curationem remorantia, &, quod maximum eſt, manûs & artem Medici eludentia, quò minùs debitâ doſi ac quantitate, prout præſens calamitas & peſtilens contagium exigit, deploratis mortalibus liceat propinare. Cùm interim hæc, quam feliciter conſtruximus, citra noxam auctâ doſi poſſit exhiberi, etiam ad unciam unam aſcendendo; ſi ſic indomita veneni rabies, & morbi genus, expoſtulet: quamquam, ſi quis periculum facere, ac experiri voluerit, verum ſit, quòd unica drachma dictæ Antidoti plus in ſe roboris & energiæ malignis relegandis qualitatibus, & adverſandi contineat, quàm uncia completa Theriacæ Veterum; prout ex præmiſſis hanc formare ſequelam, omnibus eſt pronum. Cùm proindè, in tractando hoccè argumento, prolixior eſſe nolim, hoc ſolum ſubjungo; quòd ſi Theriaca Veterum magnarum virium hactenus fuit, in coërcendis malignis morbis; ſanè hæc noſtra Antidotus, & caſtigata Theriaca, decuplo plus operabitur & præſtabit, plurimisque gradibus priorem antecellet; quod cuique deſumere pronumerit, dum ipſe conticeſco. Doſis hujus Antidoti *à drachmâ unâ, drachmis duabus, ad unciam ſemis*; quæ etiam, pro circumſtantia ægrorum, & affectûs, augeri poterit.

Nota:

Nota: Siquis in locum *Chalcitidis, Spiritûs Vitrioli, præſertim Vitrioli Martis, drachmam ſemis circiter, vel drach. unam integram*, huic Antidoto addere voluerit, is *Crocum dilutum aquâ Citri*, veluti ſupra dictum, item *pulverem Roſarum rubearũ, ſeparatim tritarũ, eâdem etiam aquâ Citri dilutum*, illo *ſpiritu* irrorare poterit, & Theriacam, quoad colorem rubeum, in fuſcum tendentem, magis intendere.

Quæ de *Trochiſcis Hedychroi*, in *præmiſſis Animadverſionibus*, præfati ſumus, ea B.L. hùc inſerat, ut ei ratio & motivum noſtrum conſtet, ob quod nulla penitus eorum memoria, ac mentio facta in præſentiarum; utpotè quorum locum ſuccedaneum præſtantius occupat, quod illis ſurrogavimus.

Notandum cæterùm; quòd *nonnulla adhuc Ingredientia Veteris Theriacæ* deſcriptionis, priorem ſtationem & pondus ſuum obtinuerunt, factum eſt ideò, quòd in eis ratio alicujus nocivæ aut malignæ qualitatis deprehenſa non fuerit, neque illa vires reliquorum ingredientium evertant, & morentur; licet, ſi de rigore loqui velimus, *inutilia etiam Theriaces pondera, & moleſtiſſimæ ſint appendices*, numerum & molem, non verò virtutes, Antidoti multiplicaturæ; quorſum proindè reſpiciendum, cùm etiam illorum cauſâ, *& Mellis triplum* addi neceſſium ſit; ex quo doſes ejusdem (Theriacæ) augendæ veniunt, ſi effectum debitum & proportionatum morbo & malignitati præſtolari velis, ſudores elicere, & peſtilens contagium evertere. Ea autem, de quibus nunc ſermo eſt, ſunt, in ſpecie, ſequentia, utpotè; *Caſſia lignea, Nardus Indica, Schænanthum, Folia Dictamni Cret. Stæchas Arabica, ſem. Petroſelini Macedon. Calamintha montana, Terebinthina, rad. Pentaphylli*: quæ ipſa digna etiam æſtimo, quæ à Compoſitione hac eliminentur & proſcribantur; eorum verò loco, præſtantiora alexiteria, qualia ſunt, *radices Contrayervæ, Anthoræ, & Imperatoriæ*, aut illa in Compoſitione jam notata obvia alexipharmaca (*uti Zedoaria, Myrrha, Crocus, Angelica, ſem. Citri, Terra Lemnia*) adaucto pondere ſubſtituantur. Hâc ratione enim futurum, ut Antidotus, & Compoſitio, ad unitatem magis redacta, fiat homogenea, talibus conſtans partibus, quæ, univocum producere effectum, nata & apta ſunt. Quod ſi tamen & illæ *novarum rerum, aut Radicum ſupradictarum*, additiones, & variationes ingredientium, in locum minùs utilium & efficacium, aut *ponderis antedictorum alexiteriorum, Theriacam aliàs conſiſtentium adauctio*, non arriderent; author ſum, ut, *nullâ rerum aliarum additione, aut ponderis reliquorum alexiteriorum immutatione*, illa ſuperiùs recenſita ſuperflua, & *inutilia ingredientia*, è compoſitione, unà cum *triplâ ſuâ quantitate Mellis*, nimirùm *unciarum viginti duarum cum dimidia*, quod eſt triplum Mellis, reſpectu *unciarum ſeptem, cum dimidia*, quæ ſunt pondus ſpecierum inutilium ſimul computatarũ, penitus eradicentur: quo præſtito, intenſæ magis alexiteriæ virtutes Compoſito accedent, adeò, ut, quæcunque ex tribus illis conditionibus deligatur, quælibet doſis hujus Antidoti, (computando tantùm drachmas binas pro una doſi) granis circiter octo, è cenſu realium & efficaciſſimorum cordialium, & alexipharmacorum, præter alia, intenſior ſit; quod ſummè neceſſarium & deſiderabile eſſe, quivis in arte excellenter Profeſſus Medicus judicabit, cui tædioſum non fuerit, computare, quantum *drachmis duabus, pro doſi aſſignatis*, vel etiam *unciæ dimidiæ, ſpecierum realium alexipharmacarum inſit*, &, in particulari, *quot grana, de quovis ingredientium individuo*, huic doſi accedant. Deprehendet enim, quòd, quamvis pondus *multorum præſtantiorũ alexipharmacorum* multum auxerim, quamplurima, citra propoſitum annexa, eliminando, hoc tamen non obſtante, *uncia ſemis hujus Antidoti, ſaltem grana tredecim Trochiſcorum de Viperis, grana quinque Scordii, grana tria, cum tertia parte grani ſeminis Napi, totidem quoque Opobalſami, grana quatuor ſemis Myrrhæ, grana tria, cum tertia parte grani Zedoariæ, granum unum ſemis, & paulò plus, Croci, grana duo ſemis ſeminis Citri, totidem Angelicæ, & Terræ Lemniæ totidem*, adeoq; horum alexipharmacorum principum, in univerſum computatorum, *grana XLI*, continet; quippè quæ *primaria ſunt conſtitutiva alexipharmaca* hujus Antidoti: &

Y 2 tamen

Digitized by Google

tamen vix ac ne vix quidem ejus erunt efficaciæ, ut in deleteriis, & peſtiferis affectibus, hâc etiam multum auctâ doſi, ſudorem prolicere poſſent.

Hæc à nobis ſic tradita & demonſtrata, an non ampliſſimum lumen & Theoriam dictabunt exercitatis Medicis, cujus indolis, valoris, ac pretii, ſit veterum Theriaca, quæ omnes ferè Antiquitatis Scriptores Panegyricos & Encomiaſtes habuit? Cui igitur non diſſonum, & minùs rationabile, videbitur, cùm *triplum pondus Mellis*, reſpectu *aliarum ſpecierum ingredientium omnium*, Theriaca, pro corpore & fundamento, quaſi materiâ primâ, habet, ac, per conſequens, *uncia ejus dimidia* (Theriacæ) non plùs etiam *de ingredientibus Speciebus, & Pulveribus, cùm congruis, tùm pro majori inutilibus, & non congruis, imò planè noxiis, atque contrariantibus*, obtinuit, quam *drachmam unam* (nonnunquam vix ſcrupulos duos, ob quadruplum pondus Mellis, fraudulenter quandoque adjectum) quid, inquam, *drachma una ejusdem Theriacæ veterum, quæ XV. vel XII. tantùm grana, cùm utilium, tùm, pro majori parte, inutilium, & planè oppoſitarum Specierum & Pulverum* in ſe habet, quos effectus, quæ portenta inde videbimus, in morbis à tota ſubſtantia deleteriis, quales Peſtis, & febres Pannoniam infeſtantes, Purpuratæ & Colliquantes? an non id, quod fortè una drachma Theriacæ antiquæ effecerit, potiori parte ab *Opio*, dementando, compeſcendoque dolores, ac ſudorem per accidens excitando, *tegumentorum ope*, præſtitum fuerit? Quâ de re tam exilis & parva doſis, *drachma videlicet unica*, neque in hac reformata Theriaca multum operari poſſet, niſi longè exactior harmonia & concordantia *rerum ingredientium*, cùm in pondere, tùm quoad virtutes eorum trutinandas, obſervata & ordinata foret; cùm ſingula ſic in unum effectum jam conſpirent, ut hâc ratione nullum etiam obſtet ingrediens, (veluti in antiqua Theriaca, *Opium, Chalcitis, Rheubarbarum, Agaricus, Piper &c.* maximè refragabantur) quò minùs hæc Theriaca noſtra Reformata, in doſi adaugeri, & vel *ad unciam unam*, ſic poſtulante morborum feritate, & nocuâ cauſarum ſyndrome, extendi poſſit. Veruntamen illam (Theriacam antiquitus edoctam) ultra *drachmam, aut duas*, exceſſivè nefas erit, propinare, ratione *Opii, & nonnullorum aliorum* ſuperiùs iteratò recenſitorum, ac à nobis *repudiatorum ingredientium*: in quâ autem tam minuta doſi modicum etiam continetur, quod deleteriis qualitatibus advérſetur (*grana ſcilicet quinque* in univerſum, prout accuratè calculavimus) eoque minus, quod & *illa paucula grana*, præſente quaſi faſcino, *ab Opio & reliquis*, in operando avocentur & ligentur. Quare circumſpecti deinceps vivamus, & quænam, quamque ſelecta, tela in pharetrâ noſtra circumferamus, indies prælio accincti, indagemus, neque ſpecioſis irretiti titulis, & ementito cramate deluſi, magniloquis hiſce Veterum inventis ſubſcribamus, quibuscum ægros immolamus, famæ & fortunarum naufragi.

Tandem, ut me convertam, unde deſii, ad Theriaces nimirum concinniorem ſtructuram, tutam magis & verè alexiteriam, relictis ſupradictis minùs congruis ingredientibus; ejusdem verò dexteram Compoſitionem ac deſcriptioné tradendam; multiplicabo ſaltem conſveta ingredientia alexipharmaca, vices inutilium jam dictorum agentia, adjiciendo ſcilicet, in pondere, *Trochiſcis de Viperis, ſeu Pulv. ejusdem, uncias duas, Zedoariæ, & Terræ Lemniæ, ana unciam unam ſemis, Angelicæ, & ſemin. Citri, ana drachmas ſex.* Eritque Compoſitio talis, juxta ſeriem ponderum quidem inſtituta:

THERIACA ANDROMACHI MAGIS RESTRICTA ET CORRECTA.

℞. Trochiſc. de Viperis ritè parat. vel, horum loco,
Pulv. Viperarum n. m. parati, uncias quatuordecim,
Comar. Scordii noſtri uncias quinq;,
Zedoariæ, ſeu Coſti veri, uncias quatuor ſemis,
Myrrhæ translucidæ uncias quatuor,
Meu, ſeu Angelicæ, uncias quatuor, drachm. duas,
Terræ Lemniæ uncias tres ſemis,
Amomi,

Amomi, ſeu ſeminis Citri excort. uncias tres, & drachmas duas,
Sem. Napi Sylveſtris,
Opobalſami veri, ana uncias tres,
Cinamomi opt.
Croci Auſtriaci,
Reſinæ Styracis Calam. ana unciam unam ſemis,
Rad. Gentianæ
Valerianæ, ſeu Phu Pont.
Roſarum rubearum ſiccat.
Acori, ſeu Calami Aromat.
Centaurii minoris, ana unciam unam,
Macis,
Caryophyllorum,
Aniſi,
Cubebarum,
Fœniculi,
Cardamomi min.
Thlaſpios,
Ammeos,
Sagapeni,
Caſtorei,
Ariſtoloch. longæ, ana unciam ſemis,
Mellis puri ritè extracti, & nunquam cocti, triplum, id eſt, libras quatuordecim, & uncias ſex, vel libras quindecim.

Inſtituatur mixtura ſecundum artem, planè ad modum, in præmiſſa Compoſitione indigitatum, contundendo *Oleaginoſa ſimul cum natura ſuâ ſiccioribus*, ſeparatim autem, *quæ per ſe teri ſe ſinunt*, & cum *Aqua Citri, & Eſſentia Viperina*, diſſolvenda & diluenda veniunt; omnia ſuperiùs edocta. Fiatque ſic *Antidotus*, ſeu *Theriaca*, debitæ conſiſtentiæ, viribus alexipharmacis præſtantiſſima; quod ipſum palam facient ii, quibus naturæ arcana, vires, & effectûs, ſcrutari, deſuper eſt indultum.

Cæterùm, cùm nec Antiquorum Theriaca, cum *Opio* parata, ſuis careat virtutibus, idcircò, ut adverſus ſuperiùs deſcriptos morbos, putà *Diarrhœam, Dyſenterias malignas, immoderatum Fluxum Muliebrem, Hæmorrhagiam Uteri, & aſſumpta violenta Cathartica*, valida ſit Antidotus, conſultum fore, duxi, ſpecialiter, pro *his affectibus*, Theriacam, cum *Opio, aliisq; potioribus ingredientibus, ſed congruis antiquæ deſcriptioni*, mutatis tamen mutandis, diſpenſare; quæ ſanè, in *præfatis infirmitatibus, & his affinibus febribus diuturnis*, magnam navabit operam: ſit igitur Compoſitio ſequens:

THERIACA ANDROMACHI CORRECTA, CUM OPIO.

℞. Trochiſcorum de Viperis n. m. parat. aut,
Pulveris Viperarum legit. parati, uncias ſex: id eſt,
Ratione prioris ponderis, antiquæ Compoſitionis, uncias tres, & loco Troch. Hedychroi, uncias tres.
Opii priùs correcti, cum ſpiritu vini legitimè extracti, & ad debitam ſpiſſitudinem redacti, uncias tres ſemis,
Piperis longi uncias duas ſemis,
Roſarum rubearum uncias tres: id eſt,
Ratione prior. pond. antiq. Comp. unciam unam ſemis, & loco Trochiſc. Scillitic. unciam unam ſemis.
Iridis Illyricæ, aut Florent.
Succi Liquiritiæ probè colati,
Sem. Napi agreſtis,
Comarum Scordii noſtr. ana unciam unam ſemis,
Opobalſami veri, ſeu Olei Nuc. Moſchat. expreſſi, uncias duas ſemis: id eſt,
Ratione prioris pond. antiq. Compoſ. unciam unam ſemis, & loco Trochiſc. Scilliticorum, unciam unam.
Cinamomi acuti uncias tres: id eſt,
Ratione prioris pond. antiq. Compoſ. unciam unam ſemis, & loco Trochiſc. Scillit. unciam unam ſemis.
Myrrhæ tranſlucidæ unciâ unâ ſemis: id eſt,
Ratione prior. pond. antiq. Compoſit. drachm. ſex, & loco Troch. de Scilla, drachm. ſex.
Coſti odorati, ſeu Zedoariæ, unc. duas: id eſt,
Ratione prioris pond. antiq. Compoſ. drachmas ſex, & loco Trochiſc. de Scilla, drachm. decem.
Croci Auſtriaci opt. unciam unâ ſemis: id eſt,
Rat. prior. pond antiq. Compoſit. drachm. ſex, & loco Piperis nigri, drachmas ſex.

Digitized by Google

Caſſiæ ligneæ veræ,
Nardi Indicæ, ana drachmas ſex,
Thuris Maſculi pellucidi unciam unam ſemis:
id eſt,
Ratione prior. pond. antiq. Compoſit. drachm. ſex, &, loco Marrubii, drachmas ſex.
Fol. Dictamni Cretici,
Stæchad. Arabicæ,
Nepethæ, ſeu Calaminthæ mont.
Terebinthinæ Chiæ,
Zinziberis,
Rad. Pentahylli, ana drachmas ſex,
Reſinæ Styracis Calam. uncias duas:
id eſt,
Ratione prior. pond. antiq. Compoſ. unciam ſemis, &, loco Piperis albi, drachmas ſex, item, loco Agarici, drachmas ſex.
Meu, ſeu Angelicæ, unciam unam:
id eſt,
Ratione prioris pond. antiq. Compoſ. unciam ſemis. &, loco Nardi Celticæ, unciam ſemis.
Amomi racemoſi, ſeu potiùs ſeminis Citri excorticati, unciam unam ſemis: id eſt,
Ratione prior pond antiq. Compoſ. unciam ſemis, &, loco Rhabarbari, drachmas ſex.
Acori, ſeu Calami Aromatici, unciam unam ſemis: id eſt,
Ratione prior. pond. antiq. Comp. unciam ſemis, loco Chalcitidis, & Polii Cret. ana unciam ſemis,
Terræ Lemniæ uncias duas, cum drachmis duabus:
id eſt,
Ratione prioris pond antiq. Compoſ. unciam ſemis, loco verò Agarici, drachmas ſex, & loco Chamædryos, & Chamæpithyos, ana unciam ſemis.
Phu Pontici, ſeu Valerian. unciâ ſemis,
Macis drachmas ſex: id eſt,
Ratione prioris pond. antiq. Compoſ. drachmas duas, & loco Gummi Arabici, unciam ſemis.
Caryophyllorum drachmas ſex:
id eſt,
Rat. prior. pond. antiq. Compoſ. drachm. duas, &, loco Comarum Hyperici, unciam ſemis.
Rad. Gentianæ uncias duas: id eſt,
Ratione prior. pond. antiq. Compoſ. unciam ſemis, loco ſemin. Petroſel. Maced. & Schænanthi, ana drachmas ſex.

Aniſi,
Fœniculi,
Succi Hypocyſtidis,
Carpobalſami, ſeu Cubebarum,
Cardamomi minoris,
Sem. Seſeleos frag. Maſſ.
Succi Acaciæ,
Thlaſpios,
Ammeos,
Sagapeni, ana unciam ſemis,
Caſtorei recent. unciam ſemis: id eſt,
Rat. prior. pond antiq. Compoſ. drachm duas, &, loco Bituminis Judaici, drachmas duas.
Ariſtoloch. longæ unciam ſemis:
id eſt,
Ratione prior. pond. antiq. Compoſit. drachmas duas, &, loco ſem. Dauci, drachm. duas.
Centaurii min. ſummit: unciam ſemis:
id eſt,
Ratione prior. pond. antiq. Compoſ. drachmas duas, &, loco Opopanacis, drachmas duas.
Galbani drachmas duas,
Mellis puriſſimi, non cocti, ſed ritè, juxta ſuper. informationem, extracti, triplum, id eſt, libras quatuordecim, cum unciis ſex.
Fiat *Antidotus*, ſeu *Theriaca*.

Pro faciliori etiam diſpenſatione, ne in illa aberrent Pharmacopœi, hanc ipſam præmiſſam Theriaces correctam Compoſitionem, juxta ordinem ponderum, hîc annectere quoque libet; quæ talis eſt:

℞. Trochiſc. de Viperis, dextrè & legitimè, juxtà n. deſcript. paratorum, ſeu
Pulveris earundem, uncias ſex,
Opii priùs correcti, cum ſpiritu vini legitimè extracti, & ad debitam ſpiſſitudinem iterum redacti, uncias tres ſemis,
Piperis longi uncias duas ſemis,
Roſarum rub. ſiccat.
Cinamomi opt. ana uncias tres,
Opobalſami veri, ſeu Ol. Nucum Moſchat. expreſſi,
Terræ Lemniæ veræ, ana uncias duas ſemis,
Coſti odorati, ſeu Zedoariæ,
Rad. Gentianæ,
Reſinæ Styracis Calam. ana unc. duas,
Iridis

Digitized by Google

Iridis Illyr. ſ. Florent.
Succi Liquiritiæ colati,
Sem. Napi agreſtis,
Comarum Scordii,
Myrrhæ translucidæ,
Croci Auſtriaci,
Thuris Maſculi,
Amomi, ſeu ſem. Citri excort.
Acori, ſeu Calami Aromat. ana unciam unam ſemis,
Meu, ſeu Angelicæ, unciam unam,
Caſſiæ ligneæ veræ,
Nardi Indicæ,
Fol. Dictamni Cretici,
Stæchad. Arabicæ,
Nepethæ, ſeu Calam. montan.
Terebinthinæ Chiæ,
Zinziberis,
Rad. Pentaphylli,
Macis,
Caryophyllorum, ana drachmas ſex,
Phu Pontici, ſeu Valerianæ,
Succi Hypocyſtidis,
Acaciæ,
Sem. Aniſi,
Fœniculi,
Seſeleos fragilis,
Thlaſpios,
Ammeos,
Cardamomi min.
Carpobalſami, ſeu Cubebarum,
Sagapeni,
Caſtorei,
Ariſtoloch. longæ,
Centaurii minoris, ana unciam ſemis,
Galbani drachmas duas,
Mellis puriſſimi, & clari, legitimo modo, juxta n. præſcript. ſine coctione extracti, triplum, ſeu libras quatuordecim, & uncias ſex.

Hujus Compoſitionis, ſeu Theriacæ anodynæ, conficiendi modus, & mixtura, cum præparatione ſuperioris Theriacæ primæ coincidit; ita, ut, in omnibus rebus, mixtim, & ſeparatim, contundendis; quibusdam diluendis *cum aqua Citri, è Corticibus, ſine additione, ſtillata;* nonnullis verò diſſolvendis *cum Vino Cretico, in quo Scilla præparata priùs macerata fuerit*, loco *Eſſentiæ Viperinæ*, idem modus & norma ſit obſervanda. Supervacaneum igitur foret, me hîc prolixiorem eſſe; cùm ſapienti pauca ſufficiant, qui uni Ideæ reliqua novit conformare.

Virtutes hujus Antitodi, ſeu Theriacæ, correctæ, anodynæ, quod concernit, eas revelavimus ſuperiùs, ubi Theriacam Veterum, cum omnibus contentis, ventilavimus. Nam infero, ab inductione: Si Veterum Theriaca vires aliquas habet, & quidem ſub ratione univerſalis cujusdam remedii & antipharmaci; à fortiori concludo, quòd noſtra hæc emendatior Compoſitio, & Theriaca, *miſſis inutilibus, auctis & accitis præſtantioribus & alexiteriis*, majores virtutes Cardiacas, Alexipharmacas, Stomachicas, Roborantes &c. ſibi meritò vendicet. Et licet, juſto judicio, hanc ipſam correctam Theriacam, in morbis virulentis, & peſtilentialibus, tantoperè extollere nolim, præſertim curativè adhibendam: (veritus, ne *Opii narcoticum virus*, & *Piperis longi exurens qualitas*, multis officiat) attamen volui doſin *alexiteriorum ingredientium* adaugere, ut vel plurimùm *Dyſenteriæ, Diarrhææ, aliisq́; morbis affinibus Contagioſis, & Epidemiis*, prout etiam *Hyſtericis paſſionibus, ab occulto & abdito quodam veneno, ex ſemine corrupto ſuam trahente geneſim*, contra quas, utpotè malignas, affectiones *alexipharmaca multum poſſunt*; aliis autem morbis, qui mitioris naturę & indolis, nihil derogant, & obſunt, ſubvenirent. Latet ergò cura, & medela, in hac correcta Theriaca, non ſolùm in *Malignis, Epidemiis, & Contagioſis, Dyſenteriis, Diarrhæis, Catarrhis; verùm etiam Lienteriis, nimirùm fluidis Menſtruis, Colicâ Hyſtericaq́; paſſione, quibuscunq́; Doloribus, Febribus Quartanis, Hypercatharſi, multisq́; aliis*: prout omnes ſubſcripturi ſunt, qui ſoli ſe mancipaverint veritati. Cæterùm, neminem ſuâ ſtatione & ſententiâ amotum volo, qui aſſentiri Veterum dogmatibus, & gregem aberrantem inſequi voluerit, oſor meliorum, & recentiorum, quæ proſtant, inventorum. Sordeant illis noſtra; diſplicent nobis, cum ratione, vetera, & utinam non officerent, in mortem usq; expianda; prout tot myriadum deplorandorum hominum firmat Cataſtrophe. Sed obſtinatis nihil ad ſalutem vaticinamur, donec inſtet juſta aliquando nemeſis, ac vindex à tergo DEUS, in

Spiritu

Digitized by Google

Spiritu Eliæ detonaturus. *Doſin* hujus Theriacæ *à drachmâ unâ*, ad *duas*, & *unciam ſemis*, licet extendere.

THERIACA SIMPLEX.

℞. Rad. Angelicæ,
Imperatoriæ,
Morſus Diaboli,
Scorzoneræ, ana uncias quatuor,
Enulæ,
Valerianæ, ana uncias duas,
Herb. Scordii noſtrat. recent. unc. ſex,
Rutæ hort. recentis uncias tres,
Bacc. Juniperi uncias quatuor.

Inciſa & contuſa coquantur in ſ. q. *Aquæ ſimpl.* repetitis vicibus, quouſque tota eorum vis extracta ſit. Decoctiones omnes, & expreſſiones, junctim, cum *album. ovorum*, clarificentur, &, *in terreo vaſe*, ad Extracti, ſeu Mellis, ſpiſſitudinem evaporent; cui *Extracto*, ſeu *Decocto inſpiſſato*, adde

Mellis puriſſimi virginei, clari, nunquam cocti, libras octo:

His mixtis porrò *Pulveres ſubſequentes*, minutiſſimè triti, ſub continua agitatione, leni in calore, inſpergantur, & quidem per *cribrum ſetaceum anguſtum*, utpotè:

Pulv. Rad. Zedoariæ unciæ tres,
Angelicæ,
Succiſæ ſeu Morſus Diaboli, ana unciæ duæ,
Gentianæ,
Dictamni albi, ana uncia una ſemis,
Herb. Scordii noſtr. unciæ tres,
Sem. Citri excorticat.
Rutæ hortenſis,
Napi ſylveſtris,
Bacc. Juniperi,
Lauri ana uncia una ſemis,
Croci opt. uncia una, cum Vino Citrato, ad pultis formam, diluti,
Myrrhæ electæ, cum eodem Vino Citrato, ad formam pultis ſolutæ, unciæ duæ,
Cinamomi opt. acuti,
Nucum Moſchatarum, ana uncia una,
Ultimò verò inſpergantur

Ol. Still. Juniperi drachmæ duæ,
Rutæ drachma una ſemis.

Miſceantur exactè: Fiatque *Electuarium* juſtæ conſiſtentiæ, præſtans alexipharmacum contra morbos contagioſos & peſtilentiales, febres malignas, quartanas, ad diaphoreſin & ſudores eliciendos, Theriacâ Andromachi neutiquàm inferius. Doſis *drachma una*, *duæ*, *tres*, *ad unciam ſemis*, in vehiculo appropriato.

ANTIDOTUS THERIACALIS.

℞. Rad. Angelicæ,
Imperatoriæ,
Pimpinellæ,
Contrayervæ,
Enulæ Campanæ,
Succiſæ,
Valerianæ, ana uncias tres,
Gentianæ uncias duas,
Herb. Scordii noſt. recent. uncias ſex,
Rutæ recentis uncias quatuor,
Cort. Limon. recent. & extim. uncias duas,
Arantior. recent. & extim. unciam unam ſemis,
Bacc. Lauri uncias duas.

Hæc cuncta recentia, ſi fieri poſſit, aut ad minimum recenter ſiccata, incidantur & contundantur craſſiuſculè, & cum ſ. q. *aquæ ſimpl.* repetitis vicibus affuſæ, coquantur ad totalem virtutum extractionem. Decoctiones album. ovorum clarificatæ, ad conſiſtentiam *Extracti*, ſeu *Mellis*, in vaſe terreo vitreato leniter evaporent; cui inſpiſſato decocto adde

Mellis puriſſimi legitimè juxta n. informationem extracti, libras ſex,
Rob Juniperi, dextrè ac diligenter parati, libram unam ſemis:

Huic *Melli* affatim alexipharmacâ virtute jam imprægnato porrò adde, & pedetentim per cribrum anguſtum, ſub continuâ agitatione, & leni in calore, inſperge *Pulv. ſequentes*, utpotè:

Pulv. Viperarum, vel Serpentum, ſalubriorum n. m. parati, uncias ſex,
Pul. ex Typhis Cervinis, in *Animadverſionibus* n. edocti, uncias tres,
Pulv.

Pulv. Rad. Contrayervæ uncias duas,
Anthoræ unciam unam,
Zedoariæ uncias tres,
Croci Auſtriaci unciam unam,
diluti priùs ad pulticulam, cum
ſucco ex Corticibus Limon. recentibus expreſſo, vel cum *Vino* in quod *Cortices Limonum largâ quantitate infuſi fuerint.*
Myrrhæ translucidæ uncias duas,
eodem modo, cum ſ. q.
Vini Citrati ad pulticulam ſoluti,
Cinamomi acuti unciam unam,
Sem. Citri excortic.
Napi ſylveſtris,
Rutæ hortenſis, ana unciam unam ſemis,
Nucum Moſchat. unciam unam;
ultimò inſtillando
Ol. Still. Rutæ drachmam unam,
Juniperi drachmas tres.

Fiat, omnibus ſic exactè mixtis, *Antidotus* ſive *Electuarium*, juſtæ conſiſtentiæ; in omnibus ac ſingulis morbis contagioſis, peſtilentibus, & deleteriis, præſtantiſſimum. Cujus doſis *drachma una*, *ad tres*, *& unciam ſemis*.

Nota: Quùm non temerè huic Antidoto tam celebre inſcribam elogium ac titulum, lege, quæ ad me literis ſuis expreſſit Vir Doctiſſimus, & Celeberrimus Medicus, Dn. Joannes Chryſoſtomus Irmbler, his formalibus: *Huic Electuario additi Pulveris Sulphuris vivi, ſolâ liquatione, in fictili tripode, leni igne, à terreſtreitate ſeparati, uncias duas, & exhibui drachm. unam, & drachmas duas, cum aceto Alexipharmaco, & aquâ Alexipharmacâ; &, inter Compoſita ordinaria, nullum, pro Peſte infectis, efficacius reperi. Dedi etiam, à ſumpto veneno, mirabili convulſione à lecto ad trabes usque ſubitò diſtentis, tanquam per feneſtram evolaturis, eodem modo; & benè profecit, ſine ordinatione aliorum.* Hæc ille.

ANTIDOTUS THERIACALIS SECUNDA:
DYSENTERIIS MALIGNIS ACCOMMODATA.

℞. Rad. Acori,
Petaſitidis,
Scorzoneræ,
Rad. Succiſæ,
Tormentillæ, ana uncias quatuor,
Cichorii ſylveſtris,
Pimpinellæ, ana uncias tres,
Herb. Scordii noſtrat.
Millefolii,
Plantag. min.
Equiſeti,
Pyrolæ, ana recent. uncias tres,
Flor. Calendulæ,
Papav. errat. ana unciam unam ſemis,
Roſarum rub. uncias duas ſemis.

Inciſa & contuſa coquantur cum ſ. q. *Aquæ ſimplicis*, reiteratâ affuſione, colaturâ, & expreſſione, quousque tota eorum vis & efficacia extracta ſit: Decoctiones & expreſſiones junctim album. ovorum probè clarificatæ ad ſpiſſitudinem *Extracti*, vel *Mellis*, in vaſe terreo vitreato, leniter coquendo, evaporent: cui decocto inſpiſſato addantur
Mellis opt. puri n. m. legitimè extracti libræ decem:
Jam verò
Huic *Melli*, rerum dictarum virtutibus impregnato, ſequentia, ſubtiliſſimè trita, lege artis, incorporentur, ad normam ſuperiùs, in præparatione Theriaces, edoctam: nempe
Pulv. ex Typhis Cervi, ſeu Bezoardici Cervini ſimpl. *in Animadv. n. ad Mantiſſam, pag. 463.* edocti, unciæ quatuor,
Rad. Acori, ſeu Gladioli lutei,
Angelicæ,
Contrayervæ, ana uncia una ſemis,
Dictamni albi,
Tormentillæ,
Zedoariæ, ana unciæ duæ,
Biſtortæ,
Calami Aromatici,
Doronici veri, ana unc. una,
Herb. Scordii noſtr. uncia una ſemis,
Flor. Roſarum rub. unciæ duæ,
Croci opt. Auſtriaci,
Baccarum Lauri,
Sem. Napi agreſtis,
Citri excorticat.
Rutæ hortenſ. ana unc. una.

 Nuc

Nuc. Moſchatarũ unc. una ſemis,
Terræ Sigill. Sileſ. unciæ duæ,
Myrrhæ translucidæ,
Olibani in granis,
Cort. Citri, ſeu Limon. extim.
Arant. recent. & extim. ſiccat. ana uncia una ſemis,
Reſinæ Styracis Calam.
Terebinthinæ de Cypro, ana uncia una ſemis,
Ol. Nuc. Moſchat. expreſſi uncia una,
Opii correcti, cum Spiritu Vini extracti, ac ad juſtam Mellis conſiſtentiam redacti, unciæ duæ.

Conficiatur ex omnibus, lege artis commixtis, ad normam Theriaces correctæ, *Electuarium*, ſeu *Antidotus*, diluendo *Crocum* ad formã pultis, cum ſ.q. *Vini citrati, in quo nimirum Cortices Citri recentes infuſi fuerint*, pariter & *Myrrham, eodem vino citrato*, ad formam pulticulæ, diſſolvendo.

Præſtat hæc Antidotus in Dyſenteriis, ac Diarrhæis malignis contagioſis, Sputo Sangvinis, Lienteriâ, Fluxu Hepatico, & Colicâ paſſione: hæmorrhagias ſiſtit, & quidquid ab aſſumpto violento pharmaco, irritatâ facultate expultrice, profuſas & ſymptomaticas evacuationes minitatur, compeſcit. Doſis eſt *à drachma una, ad unciam ſemis.*

CONFECTIO ALEXIPHARMACA REGIA.

℞. Rad. Angelicæ,
Contrayervæ,
Morſus Diaboli,
Zedoariæ,
Doronici veri, ana uncias duas,
Herb. Scordii noſtr. recentis uncias quatuor,
Rutæ hort. recent. uncias tres,
Croci Auſtriaci opt. drachmas ſex,
Cort. Limon. extim. recent. unc. duas,
Arant. recent. & extim. unciam unam ſemis,
Bacc. Juniperi uncias duas,
Lauri unciam ſemis.

Conſcindantur & contundantur craſſiuſculè, ac cum ſ. q. *Spiritûs Vini*, repetitis vicibus affuſi, extrahatur eorum *Eſſentia* tota, quouſque *Spiritus* non amplius tingatur: extractiones omnes ad conſiſtentiam Mellis evaporent, deſtillando per M. B. Huic *Extracto* adde

Eſſentiæ Citri ſaccharinæ, ex recentibus Corticibus paratæ, & ſuperiùs edoctæ, uncias quatuor,
Arantiorum ſaccharinæ, ex recentibus etiam Corticibus paratæ, uncias tres,
Pulv. ex Typhis Cervi *in Animadverſ. n.* edocti, unciam unam ſemis,
Lapid. Bezoar veri, non adulterati, nec factitii, unciam ſemis,
Bezoar Occident. unciam unam,
Bezoardici aurei, n. m. parati, unciam unam,
Pulv. Unicornu foſſilis albiſs.
Boli Armen. n. m. parat. ana uncias duas,
Sem. Citri excorticati drachmas ſex,
Nucum Moſchat. unciam unam,
Ol. Still. Cinamomi opt. drach. ſemis,
Mellis Roſati Citrati, ad noſtram informationem, ſuperiùs, legitimè parati, libras duas.

Fiatque ſ. a. *Electuarium* juſtæ conſiſtentiæ, & *Confectio Alexipharmaca Regia.*

Eminent virtutes hujus Antidoti nobilis & Regiæ, in omnibus *affectibus, quibus malignitas dominatur*, è quorum cenſu omnes *febres pernicioſæ* ſunt, & ipſa *Peſtis: dupli formalitate expetibilis, cùm* curativè, *tùm* prophylacticè. *Curativè* exhibeatur *à drachmâ unâ, ad duas, & duas ſemis: præſervativè* verò tantum, *quantum mucrone cultri* apprehenderis.

Nota, *quòd Mel Roſatum Citratum, actu quodam reflexo Regiæ huic Confectioni Alexipharmacæ aſſociârim; quoniam Mel durabilem Electuariis & Antidotis largitur conſiſtentiam: Syrupi verò, vel etiam Saccharum, ad debitam conſiſtentiam coctum, elabentibus annis, aut etiam menſibus, ſuâ ſpontè incruſtantur, & cryſtalliſantur, ſaccharum arte candiſatum referendo. Et hinc Electuaria, absque Melle, cum ſolo ſacchare confecta, brevî indureſcunt, & vel penitus*

penitus exſiccantur. Hoc ut evitetur in hac Compoſitione alexipharm. Mel dictum Roſatum, & Citratum, quod & per ſe Cordiales & Alexiterias obtinet facultates, præ aliis Syrupis elegi & ſubſtitui.

DIACORUM STOMACHICUM.

℞. Rad. Acori, ſeu Gladioli recent. uncias ſex,
Calami Aromat.
Eryngii,
Cichorii, ana recent. uncias tres,
Pimpinellæ uncias duas.

Mundatæ optimè, calloſâ, vel lignoſâ parte ſeparatâ, quæ in *Eryngio*, *Cichorio*, & *Pimpinella* deprehenditur, incidantur radices craſſiori modo, & quadratè; coquantur deinde in vaſe terreo, cum

Succi Cydoniorum recenter expreſſi, vel in cella debitè aſſervati, ſ. q. (libris ſex circiter)

quouſque molleſcant, ad normam, quaſi condiri deberent. Radicibus pro neceſſitate coctis, ac interim aſſervatis, nec non à ſucco, in quo coctæ fuerint, ſeparatis colaturâ, & nonnihil ſupra telam & cribrum exſiccatis, ſumito

Succum Cydoniorum à coctione relictum, &, additis
Sacchari albiſſimi libris tribus,

coquantur ad craſſam Syrupi conſiſtentiam, immittendo ſub finem *ſuperiores, ad mollitiem decoctas, & conſciſſas radices*, quas parum adhuc decoque, donec brodium, ſive Syrupus hic debitam conſiſtentiam nactus fuerit; tandem ſuperaddito

Amygd. dulc. excort.
Piſtach. decort.
Pinearum mundat. ana craſſiuſculè & in quadraturas, ſicut radices, inciſarum uncias duas,
Nuc. Moſchat. Indic. condit. ad normam ſuperiùs edoctam inciſarum, uncias tres,
Macis conſciſſi,
Cardamomi conquaſſat.
Cort. Citri,
Arantiorum ana n. modo cond. & ſuperiùs dictâ formâ conſciſs. unciam unam ſemis,
Zinziberis Indici cond. inciſi unciam unam ſemis,
Olei ſtill. Cinamomi drachm. unam, priùs cum
Eſſentiæ Citri ſacchar. n. m. paratæ, unciis duabus permiſti

Fiat ſecundum artem *Electuarium Stomachicum* gratiſſimum & confortativum; roborat ventriculum, & cerebrum, & totam naturam reſtaurat. Senibus, maraſmo ac diuturnitate morbi attritis, quàm validè ſuccurit: cujus uſus frequentior de die commendatur, manè ſcilicet, veſperi, prævio prandio, ac cæna; verbo denique, pro voto & voluntate.

Nota: *Si cui arrideret, Electuarium hoc præſtantius & efficacius efficere, Nobilitatiq́; & Magnatibus deſtinare, hic libræ uni Electuarii, Ambræ gryſeæ ſcrupulum unum, vel drachmam ſemis, & Moſchi ſcrupulum ſemis, ſuperaddere poſſet, Ambram priùs cum ſ. q. amygdal decort: Moſchum verò cum particula Aq. Roſar. vel Flor. Arantiorum, ad pulticulam ſubigendo. Sic Regibus dignum effeceris condimentum.*

CONFECTIO ALKERMES.

VEterum inſiſtendo veſtigiis, nè purpuram, oſtrum, & roſeum decorem, huic detrahamus Confectioni, ſimul etiam circumſpecto, ut magnarum virium & energiæ evadat, primus labor ſit, conficere *Magiſterium granorum Kermes* (cùm ſucco vero & recenti in noſtris regionibus deſtituamur) ſequenti dexteritate:

℞. Granorum Chermes, aut fructûs Kermes, uncias duas;

quæ integra, non contuſa, parum coquantur *in aq ſimpl.* ſ. q. & quidem repetitis vicibus, inſtillatis ſemper aliquot guttulis *Olei Tartari per deliquium facti*, quouſque aqua colore rubro imbuatur. Huic aquæ tinctæ colatæ guttatim, & per vices, infundatur *aqua Aluminis*; (aqua communis ſcilicet, in qua nonnihil aluminis tantùm ſolutum ſit) & præcipitabitur Magiſterium, & vel tota ſubſtantia Granorum Chermes ſoluta, eaq́ue rubicundiſſima, inſtillando tamen ſæpiùs, & alternatim, *Oleum Tartari*, & *Aquam aluminis*, quoad

 ſolutio,

ſolutio, ſeu aqua tincta â granis, iterum alba & limpida fermè evadat, totaque granorum Tinctura, ſeu Eſſentia & nobilior ſubſtantia præcipitata ſit; quæ per filtrationem ab aquâ ſeparanda, & affusâ ſæpius *aquâ recenti pura* tamdiu edulcoranda eſt, quousque nulla veſtigia ſuperſunt *aluminis, & Olei Tartari.* Relicta Eſſentia, ſeu Magiſterium, in chartâ bibulâ aut filtro, leniſſimo in calore nonnihil exſiccetur, ad inſtar cujusdam pulpæ, interimque asſervetur.

Jam verò

℞. Succi pomorum redol. recenter expresſi, ſine diuturnâ depuratione, libras octo,

Cui immergantur

Sem. ſeu Granor. Chermes integr. non contuſ. drachm. ſex,

Cort. Limon. recent. & extim. unciæ duæ ſemis,

Arantiorum recent. extim. uncia una ſemis:

Factâ maceratione in loco tepido, vel moderatè calente, per diem, colentur: pòſt Succo colato adde

Sacchari Canar. albi libras quatuor:

Coquantur leniter ad conſiſtentiam Syrupi paulò craſſioris; cui, dum adhuc parum calet, adde

Ambræ gryſeæ opt. unciam ſemis, priùs cum

Sem. Citri excortic. unciâ ſemis quam optimè ſubactæ,

Moſchi Orient. drachm. unam, cum partic.

Aq. flor. Arantiorum ad pulticulam ſoluti,

Pulv. Ligni Aloës opt. & gum. uncias duas ſemis,

Cinamomi acuti

Margarit. Orient: præpar.

Corall. rub. præpar.

Lapid. Lazuli præpar. cærulei, vel Magiſt. ejusdem, *in Animadverſionibis n.* edocti, ana unciam unam ſemis,

Magiſt. Gran. Kermes, ſupra deſcripti, nonnihil adhuc humidi, uncias tres:

Miſceantur exactè, fiatque *Confectio nobiliſſima*; cui ad ſaturandos oculos vulgi

Auri folia centum, vel plura, artificioſè uniantur.

Hoc pacto efficitur præſtans illa *Confectio Alkermes*, quæ primariò Cordi & Vitalitati conſecrata eſt, cujus affectibus, & maximè Lipothymiis, apprimè ſuccurrit. Cerebro quoque, & facultati Animali, vires ſubminiſtrat: proindè illam Melancholicis & Hypochondriacis ſvaſerim. Pro doſi *drachma ſemis, ad unam, plus minus*, adhiberi poteſt.

Nota: quòd, ſi *Succus Granorum Kermes* legitimus haberi poſſit, ipſe tibi conſilium ſubminiſtro, ut eum ad Confectionem hanc ſeligas, juxta mentem *D. D. Monſpelienſium.* Verùm, cùm turpis quæſtus omnia ferè noſtrâ hâc tempeſtate adulteret, ac nobis illudat, qui peregrina & exotica adoramus, meliora ruri domiq; excolentes; quare ſatius fuerit, *Magiſterio* tibi notiſſimo inniti, quàm exoticis fallaciter circumagi.

Nota ſecundò: ratione *ſucci pomorum redolentium*, quem *recenter expreſſum, ſine prævià diuturnâ fermentatione, aut depuratione*, (quemadmodum etiam difficillimè depuratur) accipiendum eſſe præcepi; quod & ipſum non ſine ratione ſonticâ factum ſit. Nam *Succus cujusvis fructûs*, ſive *Pomorum*, ſive *Cydoniorum*, ſive, *Fragorum, &c. probè depuratus & clarus*, additâ ſ. q. *Sacchari*, in elegantem quidem Syrupi conſiſtentiam fluidam & permanentem reduci poteſt; verùm ſi *Syrupos ejusmodi ad paulò craſſiorem conſiſtentiam*, quæ quidem non ſolùm ad hanc, ſed etiam ad omnes alias Confectiones ſimiles parandas neceſſaria eſt, coxeris; *omnes illi ultra neceſſariam & conſvetam conſiſtentiam decocti Syrupi, in lapillos tandem abeunt, & pro parte cryſtallizantur.* Proindè, nè deinceps Electuaria, aut Confectiones, propter *ejusmodi craſſioris conſiſtentiæ Syrupos*, tanquam corpora & baſis eorum, tam exiguo temporis intervallo areſcant, & condenſentur, ſed debitæ ſint durationis; author ſum, ut accipiantur *ſucci recenter prælo expreſſi*, qui, cum *Saccharo* cocti, *mucilagineam contrahunt conſiſtentiam, difficulter, aut nunquam, in cryſtallos, aut lapillos, ſaccharinos degenerantes*; unde ad has, & ſimiles confectiones, hi *ſucci cum ſaccharo cocti* aptiſſimi

aptiſſimi ſunt, & durabiles: ex quibus ſimiles confectiones parandæ.

CONFECTIO ANACARDINA CEPHALICA.

℞. Aquar. Majoranæ,
Flor. Arantiorum,
Tunicæ, ana ſine additione aq. ſimpl. ex Baln. n. vaporoſo ſtill. unc. ſex,
Quibus, Cucurbitæ vitreæ infuſis, immergantur
Anacardiorum n. m. præparat. unciæ tres.
Factâ maceratione in vitro probè clauſo, horis circiter XXIV, fiat colatura; in colaturâ hâc diſſolve
Sacchari Canarii libras duas;
ac ſolâ ejusdem diſſolutione in Syrupum debitæ conſiſtentiæ redige; cui demum admiſceantur, adhuc calente Syrupo, ut in ipſo veluti liquefiant,
Ambræ gryſeæ drachma una,
prius cum
Sem. Citri excort. drachmâ una probè ſubactæ,
Reſinæ Styracis drachmæ duæ,
Ladani drachma una.
His liquatis, etiam reliqua, quæ ſequuntur, adjiciantur; nimirum,
Pul. Anacardiorum præp. uncia una,
Rad. Doronici veri uncia una ſemis,
Ligni Aloës gummoſi uncia una,
Cardamomi min.
Cubebarum,
Coriandr. ana drachmæ duæ,
Nuc. Moſchatar. uncia ſemis,
Macis drachmæ tres,
Caryophyllorum drachmæ duæ,
Nuc. Moſchat. Indic. conditarum, ac ſubtiliſſimè ad formam pulpæ contuſarum, unciæ tres,
Ol. Cinamomi ſtill. ſcrupul. unus,
priùs cum
Sacchari n. Roſati uncia ſemis permiſti.
Miſceantur exactè, fiatque *Electuarium* precioſum & excellens, in refrigeratâ, eaque debili, facultate Animali, & Cerebro, confortando Ventriculo, arcendis Apoplexiis, Epilepſiis, ſenio refocillando, Memoriæ laborantis defectibus, & quidquid demum vitii Cerebro & Ventriculo accidit, ſupplendis, à cauſa frigida derivatis, utiliſſimum. *Doſis drachmæ duæ, ad unciam ſemis.*

ELECTUARIUM DE BACCIS LAURI, CARMINATIVUM.

℞. Mellis Menthæ n. m. legitimè parati libras duas;
In quo, dum benè calet, liquefac
Reſinæ Styracis Calam. drachm. duas,
Ladani drachmā unam ſemis,
ſuperaddendo
Pulv. Bacc. Lauri uncias duas,
Caſtorei drachmas tres,
Calami Aromatici drachm. ſex,
Sem. Carui,
Cumini,
Coriandri,
Aniſi,
Fœniculi,
Rutæ,
Macis, ana unciam ſemis,
Caryophyllorum drachmas tres,
Croci Auſtriaci drachmas duas.
Miſceantur, & fiat *Electuarium*, præſtans ad Colicam & Iliacam paſſionem, ſicut & Inteſtinorum quaſcunque torturas, ſive à flatibus intercurrentibus, ſive à cauſa frigida deriventur. Admiſceri etiam conſultò poterit Enematibus, ad flatus diſſipandos.

ELECTUARIUM CHALYBEATUM.

PAretur hoc *Electuarium* juxta modum in *Pharmacopœia Auguſtanâ & noſtr. Animadverſionibus* ſuper idem factis, expoſitum; & optimo ſucceſſu operabitur.

CONFECTIO CORDIALIS REGIA.

℞. Cort. Citri recent. & extimorum, radula comminut. uncias octo,
Arant. recent. & ext. radulâ etiam comminut. uncias quatuor,

Nuc. Indic. Moſch. condit. uncias ſex,
Florum Arantiorum recent. unciam unam ſemis,
ſeu, quod melius,
Fructuum Arantiorum immaturorum & minutiſſimorum, adhuc viridium, ſummâ fragrantiâ & virtute eminentium, uncias duas,
Nuc. Moſchatarum unciam unam,
Eſſentiæ Citri ſaccharinæ n. ſupra edoctæ,
Sacchari Roſati n. ſupra edocti, ana uncias quatuor:

Contundantur ſimul juncta debitè ac diu in mortario lapideo, ad pultis ſubtiliſſimam formam, ut per ſetaceum transmitti poſſint: adde poſt

Pulv. Croci Auſtriaci ſubtiliſs. triti unciam ſemis,
Ligni Aloës gum. unciam unam ſemis,
Ambræ gryſeæ drachmas tres,
priùs cum
Sem. Citri excort. drach. duabus probè ſubactæ,
Moſchi Orientalis drachmam unam, ſoluti in ſ. q.
Aq. flor. Arant. ad pulticulam,
Magiſt. n. ſolub. Coralliorum rub.
Perlar. Oriental. ana unciam unam,
Gran. Chermes, humidi adhuc, paulò ſupra edocti, uncias tres,
Ol. ſtill. Cinamomi drachmas duas,
Caryophyllorum drachmam unam,
Roſarum veri drachm. ſemis,
priùs cum
Sacchari n. Roſati, ſuperiùs edocti, unciis quinque,
in Elæoſaccharum converſis,
Syr. de Corticibus Citri, ſuperiùs, *in Claſſe primâ*, deſcripti, q. ſ. ad *Electuarii* juſtam conſiſtentiam.

Miſceantur omnia exactè in *vaſe terreo*, vel *mortario lapideo*, & ſerventur in vitro benè clauſo, tanquam *Regia Confectio*; quæ ſanè longiſſimè Confectionem Alkermes antevertit, ſuis proindè digna encomiis in Epilepſiâ, Apoplexiâ, Lipothymiâ, Syncope, Senio atterente, Peſte, & quidquid è malignis pullulat: ſpirituoſo generi amica, ad quos reſtaurante & conſervante actione influit, multùm expetibilis. *Doſis drachma ſemis*, vel, ad lubitum, *quantum mucrone cultri apprehenderis*; ſæpè aſſumendo.

CONFECTIO CORDIALIS ALIA.

℞. Granorum Chermes legitimorũ drach. ſex,
Cort. Limon. recent. & extimor. uncias duas.

Coquantur integra, & non conquaſſata, in libris duabus, vel tribus, circiter, *Succi Pomorum redolent.* recenter expreſſi, ad remanentiam libræ unius cum dimidia: in colatura diſſolve

Sacchari Canarii albi libras tres,

ac ad conſiſtentiam mucilagineam, ad inſtar Gelatinæ, leni coctura redigantur; cui, dum adhuc calet, injiciantur ſubſequentia ſubtiſſimè priùs inciſa, & contuſa ad pulpæ ſubtiliſſimæ formam, ut per ſetaceum transmitti poſſint, in *mortario tamen lapideo*: videlicet,

Flor. recent. Arantiorum,
Limon. ſeu Citri,
Tunicæ rub.
Roſarum rub. ana unciæ duæ,
Fruct. ſeu pomell. Arant. immaturorum recent. & fragrantiſs. unciæ tres,
Limon. immatorũ recent. & fragran.
Cort. Citri recent. & extimor.
Arant. recent. & extim. ana radulâ priùs comminut. unciæ duæ.
Item
Ambræ gryſeæ drachm. duæ, vel tres,
priùs cum
Sem. Citri excort. drachma una probè ſubactæ,
Moſchi Orient. drachma ſemis, vel una,
ſoluti priùs in ſ. q.
Aquæ Cinamomi ad pulticulam,

Digitized by Google

Magiſt. n. ſolubil. Corall. rub.
Margarit. Orient.
Matris Perlarum. ana uncia ſemis,
Gran. Chermes, humidi adhuc, ſuprà edocti, unciæ duæ, vel tres,
Pulv. Ligni Aloës opt. uncia una,
Croci Auſtriaci uncia ſemis,
Ol. Still. Cinamomi opt. drachm. una ſemis,
Caryophyllorum drach. ſem.
Roſarum veri ſcrupulus unus,
Nuc. Moſchatar. expreſſi drachmæ duæ,
priùs quidem cuncta hæc Olea cum Sacchari roſati n. ſuperiùs oſtenſi, unciis quatuor permiſcendo:
Syr. de Cortic. Citri n. ſuperiùs, *in Claſſe prima*, deſcripti unciæ ſex.

Fiat, lege artis, *Confectio Cordialis* nobilis & præſtantiſſima, guſtu ac odore grato: cujus virtutes, uſus, & doſis, ex ſuperiore confectione patent.

Nota, *quodſi quis has Confectiones efficaciores ac altioris ordinis efficere cupiat, additione Auri, is* Croci n. Aureopurpurei, *in* Animadverſionibus *expoſiti*, vel Bezoard. n. aurei, *aut* Auri noſtri cum Tincturâ Antimonii fermentati *drachmas tres, vel unciam ſemis, plus minusvè, addat*.

ELECTUARIUM CONTRA DYSENTERIAM.

℞. Rad. Scorzoneræ,
Tormentillæ ana unciam unam ſemis,
Biſtortæ unciam unam,
Herb. Equiſeti,
Scordii noſtr.
Millefolii, ana unciam unam,
Flor. Roſarum rub. unciam unā ſemis,
Papav. errat.
Tunicæ, ana ſicc. unciam unam,
Balauſt. unciam ſemis.

Inciſa & conquaſſata coquantur in ſ. q. *Aquæ ſimpl.* frequentiùs recentem affundendo, & decoctiones exprimendo, quousque tota vis ſit extracta: decoctiones expreſſæ & colatæ, conjunctim cum *alb. ovorum* optimè clarificentur, &c, additis
Sacchari Canar. albiſs. libris duabus, redigantur, coquendo, ad conſiſtentiam Syrupi, conſvetâ paulò ſpiſſiorem; cui ſequentia lege artis immiſce: videlicet

Pulv. ex Typhis Cervi ritè parati unciam unam ſemis,
Terræ Sigillatæ Sileſiacæ uncias duas,
Flor. ferri præparat.
Ocul. Cancror. præparat.
Corall. rub. præparat. ana unciam unam ſemis,
Nuc. Moſchatarum unciam unam ſemis, vel duas,
Pulv. Roſarum rubear. unciam unam,
Balauſtiorum unciam ſemis,
Olibani in granis drachmas ſex,
Sem. quatuor frig. major. excort. ana drachmas duas,
Papav. albi unciam ſemis,
Citri excort. drachmas duas,
Amygd. dulc. decort. unciam unam;

quæ Semina & Amygdalæ cum ſ. q. *ſuperioris, ad id aſſervandi, decocti* ad pulpæ formam contundendo redigantur, & per cribrum ſetaceum anguſtum transmittantur:

Opii n. m. præpar. ſeu correcti, & extracti, drachmas duas.

Fiat, lege artis, *Electuarium* præſtans in Dyſenteriâ, Diarrhæâ, Lienteriâ, Fluxu Hepatico, & Hæmorrhagiâ uteri. *Doſis drachmæ duæ, ad unciam ſemis.*

CONFECTIO HEPATICA CALIDA.

℞. Rad. recent. Pimpinellæ,
Apii, ana uncias quatuor,
Enulæ,
Cichorii ſylv. ana uncias tres;

Mundentur, & conſcindantur craſſiuſculè in quadraturas, *parte calloſâ* ſeparatâ; decoquantur mox in

Succ. Agrimoniæ,
Chamædryos,
Hepat. nobilis,

Succ

Succ. Abſinthii, ana depurat. libra una,
Pomorum redolent. libris duabus,

quousque molleſcant, quaſi condiri deberent: quibus ſufficienter coctis, & aſſervatis interim, ſumito

Succos reſiduos à decoctione Radicum, &, additis
Sacchari albi Canar. libris tribus,

porrò coquantur ad Syrupi craſſiorem conſiſtentiam, aduniendo ſub finem *ſuperiores decoctas & inciſas Radices*, ut parum adhuc junctim ebulliant, ad debitam & craſſiorem ſyrupalem conſiſtentiam; quibus ſuperadde

Nuc. Moſchat. condit. & craſs. conſciſſir. uncias tres,
Zinziberis Ind. cond. conſciſſi uncias duas,
Cort. Arantiorum,
Citri, ana cond. & conciſ. unciam unam,
Conſ. Abſynthii Rom.
Hepat. nobil. ana uncias duas,
Roſarum rub. uncias tres,
Flor. Cichorii,
Naſturtii hortenſ. ana uncias duas,
Pulv. Cardamomi min.
Nuc. Moſchat. ana unciá unam,
Sem. Naſturtii drachmas ſex,
Magiſt. n. ſolub. Corall. rub.
Ocul. Cancror. ana uncias ſemis,
Olei Cinamomi ſtill. drachmam ſemis, priùs cum
Eſſentiæ Citri ſacchar. n. uncia una permiſti,
Spiritûs Salis rectificati drachm. unam.

Miſceantur omnia probè, & fiat *Electuarium* juſtæ conſiſtentiæ, quod Cachecticis, & ad Hydropem declinantibus, præſentaneum eſt remedium: Viſcerum obſtructiones reſerat, Scorbuticis ſubvenit, Urinamque propellit. *Doſis manè & veſperi uncia ſemis, ad unam.*

CONFECTIO HEPATICA REFRIGERANS.

℞. Rad. recent. Cichorii ſylv. uncias octo,
Pimpinellæ uncias tres;

Mundentur optimè, rejectis *calloſis partibus interioribus*; ſcindantur craſſiuſculè in quadratum; coquantur deinde, in vaſe terreo vitreato, cum

Succi Endiviæ,
Acetoſæ,
Acetoſellæ,
Cichorii ſylv. ana depurat. & recent. expr. librâ unâ,
Pomorum redolent.
Infuſi Roſarum rub. fortis, ana unciis quindecim,

quousque molleſcant, quaſi condiri deberent: Radicibus autem ſatis coctis, ac interim aſſervatis, accipe

Succos à decoctione Radicum reſiduos, &, additis
Sacchari Canarii albi libris tribus,

denuò ad conſiſtentiam Syrupi craſſioris decoquantur, immittendo poſtremò *ſuperiores decoctas & inciſas radices*; quæ adhuc modicum ebulliant, ad debitam conſiſtentiam, & exhalationem ſuperfluæ humiditatis, coctis radicibus adhuc adhærentis; quibus porrò ſuperinjiciantur

Lactucæ Hiſpan. cond. & inciſæ, unciæ quatuor;
Cort. Citri n. m. condit. & conſciſſ. unciæ duæ,
Conſervæ Roſarum rub. ex æqua parte Roſar. & Sacch. paratæ, unciæ ſex,
Flor. Cichorij,
Tunicæ,
Hepat. nobil. ana ex æqua parte flor. & ſacch. parat. unciæ duæ,
Fœculæ, ſeu Salis eſſentialis, Acetoſellæ puræ drachmæ ſex,
Spiritûs Vitrioli Martis drachma ſemis, vel una.

Miſceantur exactè in terreo, lapideo, aut vitreo vaſe, fiatque *Conditum Hepaticum* refrigerans præſtans, quod hepatis & præcordiorum æſtûs mitigat, ac reliqua naturalia viſcera corroborat; Febricitantibus plurimum conducens. *Doſis eſt quantitas Caſtaneæ*, ſæpiùs ſumpta, & repetita.

ELECTUA-

ELECTUARIUM MITIGATIVUM, SEU ANODYNUM.

℞. Sem. quatuor frig. major. excort. ana drachmas ſex,
Papav. albi unciâ unam ſemis,
Citri excort. unciam ſemis.

Contundantur probè in mortario, additâ, per vices, *Aquæ papav. errat. ſine addit ſtillatæ, particulâ*, ad formam pulpæ, ut ferè totaliter per cribrum ſetaceum cogi queant: quibus addito

Eſſent. Citri ſacchar. ſuperiùs edoctæ, uncias quatuor,
Conſervæ Roſarum rubear.
Flor. Papav. errat. ana uncias tres,
Pulv. Croci Auſtriaci,
Opii n. m. parati & extracti, ana drachmas duas,
Ol. Nuc. Moſchat. expreſſi drachmas duas ſemis,
priùs cum
Sacchari Roſati, vel Citrati n. unciâ unâ
permiſti:
Syr. de Papav. Rhæad. uncias tres, vel q. ſ. pro debitâ *Electuarii* conſiſtentiâ.

Miſceantur exactè; ſervetur uſui. Mitigat & lenit Dolores quoſcunque, valet in Dyſenteriâ, Diarrhæa, Fluxu Hepatico, Colicâ paſſione. *Doſis drachmæ duæ, ad unciam ſemis.*

CONFECTIO, SEU CONDITUM PECTORALE ANTIPHTHISICUM.

℞. Rad. recent. Enulæ Camp.
Cichorii ſylv. ana uncias quinque,
Pimpinellæ uncias tres.

Radices omnes mundatæ, & *Cichorii, & Pimpinellæ, à calloſâ & durâ internâ parte* ſeparatæ, coquantur in

Succi Hederæ terreſtris,
Millefolii,
Plantag. min.
Veronicæ,
Infuſionis fortis flor. Papav. errat. ana opt. depurat. librâ una,

donec emolleſcant, ac ſi condiri deberent; quibus ſufficienter coctis, & à *ſuccis reſiduis* ſeparatis, addantur

Rad. Symphyti majoris recent. ſeparatim ad mollitiem in aqua ſimplici coctarum, unciæ quinque:

Incidantur & contundantur in mortario lapideo, ad formam pultis, *quâ interim aſſervatâ pulpâ*, accipito

Succos à coctione Radicum reſiduos, &, additâ
Sacchari Canar. albi librâ unâ,

Coquantur ad conſiſtentiam ſatis craſſam, immittendo ultimò

Superiores coctas & inciſas Radices;

ac denuò adhuc parum ebulliant ad Syrupi conſiſtentiam; quibus porrò adde

Mellis puriſſimi virginei, nunquam cocti, ſed legitimè n. m. extracti, libras duas,
Conſ. Roſarum rubear.
pallidarum, ana n. m. cum æqua port. ſacchari & flor. paratar. uncias ſex,
Violarum Martial.
Hederæ terreſtr.
Veronicæ,
Papav. Rhæad. ana n. m. uti ſupra, parat. uncias quatuor,
Pulv. Croci opt. unciam ſemis,
Olibani unciam unam,
Nuc. Moſchatarum
Flor. Sulphuris, ana unciâ unam ſemis,
Sacchari Saturni reſolubilis, ex Minio, vel ipſo Plumbo, facti drach. tres,
Spiritûs Sulphuris, per Campan. ſtillati, ſcrupulum unũ, vel drach. ſemis.

Miſceantur debitè in *Conditum*: quod internis Exulcerationibus, maximè Pulmonum, apprimè medetur, iteratò exhibitum. *Doſis* ſit *uncia ſemis*, plus minus, quoties libuerit.

CONDIT. DIASATYRIUM.

℞. Rad. Satyr. recent. & mund. uncias octo,
Eryngii,
Pimpinellæ, ana recent. mund. & à parte calloſa ſepar. uncias tres.

Incidantur minutìm, coquanturque in ſuffic. quant. Succi Cydoniorũ recent.

 ad

ad ipſarum mollitiem, pari modo, ac ſi condiri deberent; quibus è ſucco exemptis, ac contuſis minutim, interimque ſervatis, addantur *reſiduo liquori, ſeu ſucco, in quo radices ad mollitiem coctæ ſunt*,

Sacchari Canar. albi libræ duæ ſemis;

Coquantur denuò ad Syrupi craſſioris conſiſtentiam, in fine adjiciendo *prædictas antea coctas Radices*, quò etiam illarum attracta humiditas unâ vel altera ebullitione evaporet; &, poſtquam refrixerint, ſuperaddantur

Nuc. Indicarum conditarum,
Zinzib. Indici condit. ana craſſiuſculè inciſ. unciæ quaturor,
Pinearum mundat.
Piſtach. decorticat. ana inciſ. unciæ duæ,
Pulv. Caryophyllorum drachmæ tres,
Cardamomi min.
Nuc. Moſchat. ana uncia una,
Piperis longi drachmæ tres,
Boleti Cervini,
Veratri Cervi raſpati,
Sem. Lingvæ avis,
Erucæ,
Urticæ, ana uncia ſemis,
Ambræ gryſeæ drachma una, priùs cum
Sem. Citri excort. drachma una ſubactæ:
ſin minùs arrideat Ambra, omittatur.
Ol. Stiil. Cinamomi ſcrupuli duo, priùs cum
Eſſentiæ Citri ſaccharinæ n. unciâ unâ permiſti.

Fiat *Electuarium*, & *Conditum* nobile, quod conſumptos, & quaſi refrigeratos, reficit, ſemen auget, & ad Venerem ſtimulat. *Doſis uncia ſemis, plus minusvè*, ſæpiùs aſſumpta.

CONFECTIO SPLENETICA.

℞. Rad. recent. Pimpinellæ unc. quatuor,
Apii,
Fœniculi,
Enulæ, ana uncias duas.

Mundentur, demptâ parte calloſa prius, incidantur craſſiuſculè quadratè, &, ſuperaffuſis

Succ. Matriſylviæ,
Naſturtii hortenſ.
Verbenæ,
Hederæ terreſtr.
Pomorum redolent. ana libr. unâ,
Decocti fortis Cort. Tamariſci,
Rad. Capparum, ana librâ ſemis,

coquantur ad mollitiem: quibus interim ſervatis radicibus, ſucci, jam à decoctione Radicum ſuperſtites, additis

Sacchari albi Can. libris duabus ſemis,

coquantur denuò ad craſſiorem Syrupi conſiſtentiam, immittendo ultimò *ſuperiùs decoctas & inciſas Radices*, & adhuc parum ebulliant ad debitam, & ſatis craſſam, conſiſtentiam, ſuperaddendo

Conſ. Cochleariæ,
Naſturtii hortenſis,
Flor. Cichorii, ana n. m. parat. uncias quatuor,
Magiſt. n. ſolub. Ocul. Cancr. unciam unam,
Pulv. Nuc. Moſchatarum
Cardamomi,
Sem. Naſturtii,
Cinamomi acuti,
Rad. Doronici veri, ana drachm. ſex,
Sem. Fœniculi unciam ſemis,
Caryophyllorum drachmas tres,
Spiritûs Salis ammon. acidi chalybeati drachmam unam ſemis.

Miſceantur exactè in *vaſe terreo vitreato*, vel *lapideo*, pro *Condito* Splenetico; quod obſtructiones Lienis reſerat, Scirrhos ac Tumores reſolvit, ac ipſum viſcus confortat. *Doſis mane & veſperi uncia ſemis, vel una.*

SOTIRELLA, SEU MASSA AD DENTES.

℞. Ol. Nuc. Moſchat. expreſſi drach. duas,
Fuliginis deſtillati drachm. ſemis,
Opii correcti ſcrupulos duos,
Sem. Hyoſcyami,
Extracti Croci, ana gr. xv.
Camphoræ ſcrupulum unum,
Fuliginis ſplendidi drachmam ſemis:

M. fiat Maſſa duriuſcula, cavernis dentium morbidis imponenda.

DIA-

DIACYDONITES SIMPLEX.

℞. Cydoniorum maturorum num.xx. vel quantum placet.

Mundata dividantur in taleolas, *ſeminibus remotis*, coquantur in ſ. q. *Aquæ ſimplicis*, (precium ei addideris, ſi cum *proprio ſucco Cydoniorum expreſſo*, tanquam ſymbolo, coxeris) ad mollitiem, in vaſe terreo; mollia deinde *Cydonia* per cribrum ſetaceum cogantur, ut fiat pulpa; quâ interim aſſervatâ, accipe *aquam à decoctione Cydoniorum reſiduam*, vel *ſuccum Cydoniorum*, ſi illum pro decoctione Cydoniorum ſumpſeris, &, additis, pro *qualibet librâ unâ Pulpæ*,

Sacchari Canar. albi unciis octo, vel librâ unâ,

coquantur denuò in vaſe terreo l. a. ad juſtam conſiſtentiam *Paſtæ*, ut poſſit recondi ad *Scatulas*.

DIACYDONITES AROMATICUM.

Diacydonitidi juxta modũ ſuperiùs traditum dextrè parato, & ad juſtam *Paſtæ* conſiſtentiam cocto, ſub finem, ab igne priùs remoto, adde, & quidem, pro *ſingulis unciis*,

Nuc. Indicarum condit. & inciſarum drachmas ſex,
ZinziberisCond.Indici & inciſ. unciam ſemis,
Cort. Arantiorum,
Citri, ana n. m. cond. & inciſ. unciam ſemis,
Nucum Moſchatarum,
Cinamomi acuti, ana craſſiuſculè inciſ. drachmas duas,
Caryophyll. inciſ. drachmam unam:

Miſceantur exactè, & fundantur ad *Scatulas*.

DIACYDONIUM PELLUCIDUM.

℞. Cydoniorum maturorum & mundat. in aliquot fruſtula majora conciſorum, abjectis ſeminibus, num. xxx. circiter:

Coquantur cum *Aq. ſimplicis* ſuff. q. in. vaſe terreo, vel cupreo, ſtanno obducto, quouſque nonnihil mucilaginoſum, aſt clarum reddatur decoctum; cui colato, & aliquantum è Cydoniis expreſſo, adde, & quidem pro *ſingulis libris dual.as hujus decocti mucilaginoſi*,

Sacchari Canar. albi libram unam,

et ad conſiſtentiam *Gelatinæ* percoquito; cui ab igne remotæ adde, ſi lubet, pro *divitibus*,

Ol. Still. Cinamomi ſcrupulum unum,
Caryophyllorum ſcrup. ſemis,
priùs cum
Eſſent. Sacchar. Citri n. drach. ſex
permiſtorum:
Et, ſi ſic arrideat, pro *Magnatibus*,
Ambræ gryſeæ ſcrupulum unum,
priùs cum
Amygdalis dulcibus probè ſubactæ,
Moſchi Oriental. opt. ſcrup. ſemis,
priùs cum partic.
Aq. flor. Arantiorum, vel Roſarum, ad pulticulam ſoluti, & tandem amborum cum
Eſſent. Citri n. ſaccharinæ unc. ſemis
permiſtorum.

Fiatque *Gelatina* præſtans, effundatur in exſculptas *Figuras Plumbeas* aut *Stanneas*, nonnihil humectatas *Aquâ Roſarum*, & ex his transferatur in *Scatulas Oleo Cinamomi & Caryophyllorum* parum imbutas.

Omnia hæc, & ſingula, è Cydoniis diſpenſata *Electuaria*, ac *Gelatinæ*, roborando & diſponendo Ventriculo dedicata ſunt: Digniſſima quoque, quæ, inter *Bellaria*, Magnatum epulas adornent, deliciæ ſimul & medicamina futura. *Doſin* cujuſque arbitrio relinquimus.

DE CONDITIS: ET CONSERVIS.

Condita quâ ratione ac dexteritate paranda ſint, ne à ſua degenerent indole, & effæta in viribus ſuis reddantur, ſed efficacia, genuini ſaporis, energiæ, & propriarum qualitatum, ne ſcilicet omnis *rerum condiendarum* virtus per coctionem veluti eluatur, excoquatur, & profunda-

Digitized by Google

tur, id *Animadverſiones n. ſuper ea ipſa condita* factæ, *pag 267.* luculenter demonſtrant; quas B. L. recolat ac conſulat. Proindè vel maximè Pharmacopœis intimandum, ne in *Radicum quarundam conditurâ*, ſicut & *Fructuum, Corticum &c.* utpotè *Radicum Cichorii, Pimpinellæ, Enulæ, Eryngii, Acori, Cydoniorum, & Perſicorum malorum, Pyrorum Moſchatell. Lactucæ Hiſpan. Cortic. Arantiorum & Citri &c. Aquas, in quibus ad mollitiem illa decoqvuntur*, tanquam inutiles & effætæ forent, abjiciant aut effundant; quin potiùs cautè reſervent: ſiquidem *mediantibus illis, ſaccharum pro conditura illarum rerum*, diſſolvendum, ſimul clarificandum, & ad debitam conſiſtentiam redigendum; ut hâc arte & praxi virtutes *rerum condiendarum*, quæ *hiſce aquis* maximâ ex parte concreditæ ſunt, in *proprium ſubjectum* iterum transmigrent, illudque denuò nobilitent: quoniam in *talibus decoctis* potiores rerum virtutes & dotes latitant, *Radicum nimirum, Fructuum & Corticum decoctorum*; vel ipſo nos ad hoc manuducente guſtu, & ſapore, quem ex talibus percipimus; adeò, ut, ſi *mala Cydonia*, aut *Citri Cortices*, frigidè etiam infundimus in *aquam*, genuinum ſaporem rerum in aqua perſentiamus, qui ſapor ſive amarus ſit, (à *radicibus ſcil. Cichorii, Corticibus Arantiorum, & Citri*) ſive dulcis, (*à Cydoniis, Pyris, malis Perſicis &c.*) aut nonnihil acris, (*à radicibus Pimpinellæ, Enulæ &c.*) aut adſtringens (*ab Acoro vulgari.*) certè ipſa ſubſtantia ſolubilis, & portio magis ſubtilis illa eſt, in qua rerum proprietas, virtus, & efficacia deliteſcit. Hanc igitur *Aquam, eſſentiâ rerum turgidam*, ac beneficio extractionis aut coctionis imbutam, temerè adeò, & incuriè, peſſumdare, uti multis non ſine gravi notâ hactenus uſitatum fuit, ſanè nec prudentis, nec exercitati Pharmacopœi eſt, ſed rudis cerebri, & imbecillis mulierculæ. Et quanquam hoc noſtrum Theorema & aſſertum tam evidens ſit, & demonſtrativè vel ipſo ſenſu guſtûs verificetur, nihilominus tamen vix nonnullis perſvaſerim, qui, quo ſemel eſt imbuta recens, & immobilis opinio, irrefragabili planè conſtantiâ, ſuum potius propugnant errorem, virtutes rerum eluunt, & macerando caſtrant, decocta, ſubtili & præpotente virtute ac vi ipſorum vegetabilium impregnata, diffundunt, ac dilapidant; magnum quid, in arte ſe præſtitiſſe, autumantes, ſi condita jucunda ſaltem, dulcia, grata, ſaccharina tùm ægris tùm ſanis, proponant, magis utilia & grata, *ſapores nimirum amariuſculos, ſubacidos &c.* crebris infuſionibus aut coctionibus elicitos, tanquam ineptum quid (ut illi inſulsè philoſophantur, cùm tota ferè rerum craſis & eſſentia in his lateat) ſegregantes, ac nihil aliud diſpenſantes, quàm terreſtres & exſuccas partes, condita *Saccharo, & Aromatum fragrantiâ* adulterata, ut apertè conſtat in *conditis Nucibus Juglandis, & Carne Citri*; cùm tamen ejusmodi condita minimè fiant, ut palatum ſaltem demulceant, & ſint deliciarum & effæminatæ ſenſualitatis illecebræ, ſed ut virtutes earum hâc formâ & ſubſtantia ſartas tectas ac intactas tutemur; in quem ſcopum *Saccharum, & Aromata*, addimus, ut ab interitu, ſitu, & corruptione vindicemus, ægris etiam plerumque nauſeabundis hoc dulci aſtu & frangrantiâ conſulentes.

Conſervas verò quod attinet, unicum occurrit, quod in earum præparationibus correctione quâdam indiget, nimirùm *dupla ſacchari quantitas*, quæ, reſpectu *Florum & Herbarum*, imperatur. Etenim, ut jam paulò ſuprà reſolvi, acceſſorium ſequitur principale; &, ut ait Philoſopus: propter quod unumquodque tale, illud magis eſt tale. *Flores, Herbæ, earumq; eſſentia & vigor*, ſunt ratio & cauſa principalis, cur diſpenſamus Conſervas; non verò *Sacchari & Aromatum deliciæ*, quæ acceſſoria ſunt, & conditio, ſine qua ejusmodi durabilia non ſunt. Quare nimia eſt *Sacchari quantitas*, ſed ſufficit in ſiccioribus *æquale pondus Sacchari*; in *ſuccoſis verò, & mucilaginoſis, herbis & floribus, libra una, cum dimidia, Sacchari, ad libram unam Florum aut Herbarum*: ne profuſa *Sacchari quantitas* precium, doſim, & nauſeam, augeat, imò, ut multi Authorum volunt, ventriculo inimico ſuo fermento, (quod vel à calce vivâ, aut figulorum argillâ, inter clarificandum arripuit) ex toto hoſtile digeſtio-

nibus

nibus efficiatur, remediorum vires ac virtutem retundat, & infirmet, multaq; incommoda accerſat.

Plura, quæ de *Conſervis* agenda forent, quâ ſcilicet arte parandæ, ut ſuo colore perſeverent, præſertim *Conſerva Roſarum, Violarum:* Item; qui *Flores* priùs ſubtiliſſimè incidendi ſint, priusquam in mortario lapideo contundantur, utpotè *Roſæ rubræ, Flores Anthos &c.* ſi dextrè & pereleganter efficere velis earum Conſervas: &, an *Saccharum pulveriſatum*, an verò *diſſolutum, ac iteratò ad conſiſtentiam Tabulati coctum* addendum veniat; ea omnia exercitatis Pharmacopæis trita ac decantata ſunt. Quare ſuperſedeo, finemque huic Claſſi impono, in qua multa Chriſtiano candore abdita revelavi, albo digniſſima calculo.

Habes igitur, Amice Lector, precioſam medicamentorum penum, perfacilem ac dilucidam methodum, ad ſcientiæ Pharmacevticæ Encyclopædiam addiſcendam, ſtylo humili, citra verborum lenocinia, aut hyperboliſmos, non tàm ad clamoſas Peripateticorum porticùs vociferando, quàm amico Muſis ſilentio, & verborum modeſtiâ, tibi revelatam. Habes, inquam, quidquid auxilii humana fragilitas à te ſollicitat, quo tàm Cordi, & Cerebro, tanquam principibus, quàm Ventriculo, Lieni & Hepati, vicariis & ſubalternantibus viſceribus, citò, tutò, ac jucundè ſubvenire poſſis. Et, quod maximum, tene: habes in malignis & deleteriis affectibus (quos ſolos noſtra ſaginare cæmiteria, tradidit Helmontius,) utpote à tota ſubſtantiâ nobis hoſtilibus, in quibus confidas, remedia, ac minime anceps auxilium experiaris. Quòd ſi tamen, (quod minimè confiderim) & Tibi, & auxiliis, effectum ac concurſum ſubtrahi quandoque, videris, ſcias, velim; multas eſſe in Natura abditas cauſas, & Deum abyſſum multam.

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ, SEU DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI CLASSIS DECIMA QUINTA:

AQUARUM COMPOSITARUM, INFUSIONUM, ET ESSENTIARUM, ABSOLUTIſſIMAM Præparationem exhibens.

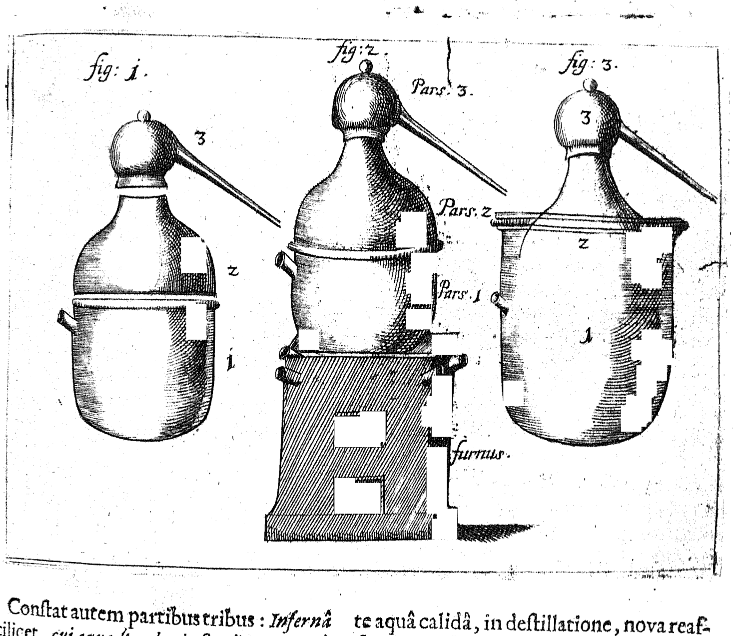
DUce Philoſophiâ, & exactâ rerum naturalium cognitione, opus habet, quisquis dextrè Aquas Compoſitas diſpenſare velit: quas, ut ad amuſſim & concinnè componas, regula & gnomon tibi erunt, L.B. *præmiſſæ Animadverſiones noſtræ, ad Auguſtanam Pharmacopœiam*, *titulô de Aquis Compoſitis*, *de deſtillatione* item *Aquarum Simplicium in genere, à pag. 308. incluſivè, ad pag. 313.* uti et *Appendix Animadverſionibus noſtris ſuperaddita.* Ex quibus omnibus & ſingulis genuinus artis Zelotes & æmulator compendiariâ brevitate ediſcet, quàm abdita hactenus fuerit ars deſtillatoria; quàm obſcura & inacceſſa, ne dicam incognita, Galenicorum & Chymicorum noſtri ſeculi evulgatis libris; quàm denique ſpuria ſit, quæ paſſim venditur, lippis nota & tonſoribus. Patitur ſanè difficultates ſuas, easque prægraves, nec paucas, *Aquarum Compoſitarum genuina deſtillatio*; ut proindè demirari ſatis non poſſim Scriptores ævi noſtri, quòd mancam adeò, & rudi Minervâ, principem hanc Chymiæ & Pharmaciæ partem ad nos tranſcripſerint, & tractârint: quanquam indulgerem nonnihil imbecillitati eorum, niſi à rectô tramite deviantes, citra rerum naturalium delectum, præpoſterâ methodo, *fixa* pariter & *volatilia*, *Mineralia* cum *vegetabilibus* & *animalibus*, quin ipſa *perfectiſſima Metalla*, eidem committerent deſtillationi, informe Chaos producendo. An ad Meridianum cæcutiunt, quòd non deprehendunt, hanc eſſe amethodum; *Mineralia* & *fixiſſima quæque, acutiſſimo ignis gradui etiam reſiſtentia*, lèni elixatione, aut deſtillatione, in minimas Atomos velle reſolvere, *fixiſſima*, affuſo liquore, beneficio Alembici, volatilizare, ut, noſtræ auſcultantes tor-

turæ

Digitized by Google

turæ, parte, quâ pollent, ſpirituoſâ, & volatili, ſuppoſitos atque affuſos liquores impregnent? Ampliſſimus nobis pateret campus, pluribus ſuper hâc re commentandi: ne tamen actum agamus, B. L. *ad Animadverſiones noſtras*, & *Appendicem*, directum volumus, tempus vindicantes, omnem inde habiturum ſatisfactionem. Impręſentiarum ſolummodò eas tractabo *Aquarum Compoſitiones*, quæ homogeneâ magis Ingredientium ſimilitudine, & analogiâ, rationi & uſui deſerviunt. Quanquàm, ut ingenuè fatear, quod ſentio, plus virium & emolumenti tribuam *Eſſentiis rerum*, & *Infuſionibus l. a. elicitis*, quàm ejusmodi *Aquis Compoſitis deſtillatis*; eò, quòd *earum virtus concentrata* feliciorem longè & celerem ſortiatur effectum. Unde decurſu temporis de ejusmodi *Eſſentiis*, & *Liquoribus*, Canonem & formulas interpolabo.

Et, cùm, *in præmiſſis Animadverſionibus noſtris, ſuper Aquas ſimplices, pag. 313.* modos indigitarim, ex vegetabilibus recentibus aquas dextrè eliciendi, *nullô peregrino liquore, nec aquâ etiam ſimplici, affuſâ* conſervatâ individuali perfectione, vi, & virtute, quâ impraegnatæ ſunt & gaudent res deſtillandæ, *quarumq; uncia una plus energiæ & roboris habeat*, quàm *libra una, ad normam Officinarum elicitarum*: prædicti verò deſtillandi modi difficultates quasdam involvant, ut, qui non continuò attentis oculis, deſtillationibus illis præſit, ignemq; moderatiſſimè regere ſciat, facilè *res deſtillandas* comburat; unde pòſt *Aquæ* Empyrevma ſpirant, atque ingratæ fiunt; idcircò, nè & hoc impoſterùm contingat, ac quisvis, penès alios ſuos labores, pauciſſimorum carbonum conſumptione, exiguoq; labore, hanc deſtillationem peragere poſſit; en, L. Benevole! *Inſtrumentum deſtillatorium*, ſeu *Balneum vaporoſum, nuper à me inventum, æri inciſum, typoq; hîc expreſſum*, in gratiam Tui communico; quod ex cupro, vel terrâ figulinâ, parari poteſt.

Conſtat autem partibus tribus: *Infernâ* ſcilicet, *cui aqua ſimplex infunditur*, parvô roſtro, à latere pervia, per quod, deficiente aquâ calidâ, in deſtillatione, nova reaffunditur; ſuperiùs verò planè apertâ, ut medium vas & pars arctè ſuperimponi, &

ſuis

Digitized by Google

ſuis commiſſuris adaptari poſſit. *Secunda regio figuram Alembici repræſentat*, fundum habens planum ; &, ut Capitellum tantò preſſius aptari poſſit, in conum aſſurgit ; unde pars hæc ſtanno probè obducenda ad intrò. Hæc enim regio ea ſuſcipit, quæ *ex vegetabilibus*, ſeu *Radicibus*, *Herbis*, *Floribus*, *Succis*, *Fructibus*, *Seminibus*, *Corticibus*, *Aquis etiam compoſitis*, deſtillationi inſerviunt. *Succedit deniq; ipſum Capitellum*, *Tertia pars balnei*, prout manu Calcographi dextrè delineatum vides.

Balneum hoc vaporoſum paucis ſumptibus, exiguò, & ferè nullò, labore *deſtillationibus omnis generis*, *liquoribus ſimplicibus æquè*, *& compoſitis*, ſubſerviet; diſpari tamen ratione, ac reliqua *Balnea*; eò, quòd *in noſtro* rerum integræ Eſſentiæ, primogeneæ qualitates, virtutesque balſamicæ ſerventur ac perdurent ; uti vel maximè in *Oleis Eſſentialibus ſtillatis Corticum Arantiorum & Citri* obſervandum venit; quorum *nativa fragrantia*, *vires* & *virtus*, multis paraſangis *reliqua olea* antevertunt, quæ *largiori aquâ affuſa* eliciuntur. Et in promptu hujus ratio eſt, quòd *per aquas*, quas addunt, *ſpiritus volatilis*, *oleaginoſus & ſulphureus* (in quò rerum virtus deliteſcit) in deſtillatione fugetur & ſolvatur ; quod graphicè demonſtro in *rectificatione dictorũ Oleorum Eſſentialiũ*, quæ ſi affuſione *aquæ communis* rectificaveris, dimidiam partem haud nanciſceris: quorſum ergò abſorbta? num in auras, & Lunæ concavum, evolavit ? an in *aqua ſimplici*, quâ cum rectificaſti *Olea prædicta*, deliteſcit? Verùm hoc ſic eſſe, docebunt communia, cum *oleis*, accidentia, *odor* ſcilicet, & *fragrantia* ac *ſapor*, quæ poſt rectificationem in *aqua* perdurant. *Olea Eſſentialia Citri*, & *Corticum Arantiorum*, quæ citra additionem *aquæ ſimplicis* eliciuntur, totô ente differunt ab iis, quibus aquas affundunt : in iis enim *odor genuinus* perſeverat, & *conſiſtentiâ ſuâ* ad annos plures durant; cùm ex oppoſitô illa, quæ *cum aqua* deſtillaveris, peregrinum quid oleant, ac *Terebinthinam* ſpirent; vel maximè, ſi fermentatio præceſſerit, incraſſantur temporis ſucceſſu, ac *Terebinthinam* tenacitate ſuâ æmulantur, nihil minùs, quàm primævam *Arantiorum* aut *Citri fragrantiam* referentia. Verùm oppones, hanc meam aſſertionem contradictorium involvere, cùm in præmiſſis docuerim, quòd, quô remiſſiori ignis gradu vegetabilia deſtillantur, *eò ſubtiliores ſaltem eorum partes* aſcendant, atq; per Alembicum tranſeant, deſideratis aliquantò *partibus terreſtribus*, *& fixioribus*, non contemnendæ virtutis, in reſiduo : hoc verò locô aliô aſſeram, quòd, quò *intenſiori ignis gradu* (ſubintellige proportionatum huic generi deſtillationum) vegetabilia per Alembicum deſtillentur, eò plùs de virtutibus paulò terreſtrioribus transmittant. Sed *Balneum Vaporoſum* leniſſimum vulgò deſtillandi genus eſt, ergò per illud *partes tantùm ſpirituoſæ & volatiles* elicientur, remanentibus aliquantò *terreſtrioribus*. Ad quod notandum, improbabilem eſſe eorum ſententiam, ne dicam minus veram, qui hoc adſtruunt, *Balneum ſcilicet Vaporoſum* leviſſimum eſſe deſtillandi genus. Conceſſerim, quòd vapor aquæ calidæ, non præfervidæ, qualis in digeſtionibus & circulationibus Chymicorum familiariſſimus, ſit *leniſſimus ignis gradus*, ad res digerendas putrefaciendasq; aptus; ineptus tamen eſt ad quamlibet fixationem. Verùm vapor *aquæ fortiter bullientis ferventisq;*, & quidem incluſus, licet actualiter non comburat, & incineret (obſtante humiditate, & deficiente ſiccitate, quæ proprium ignis eſt in quartô modo) eâ tamen *urendi virtute* pollet, ut *gradum caloris arenæ*, quem ſimile deſtillationum genus alioquin ferre poteſt, non parum exſuperet. Cujus rei periculum facere, liberum cuique eſto, digitum ad movendo *vapori æquæ bullientis*, à cujus momentaneâ actione & uſtione experietur, quàm *penetrativus* hic ſit *calor*, quàm aptus ad partes *æquè terreſtriores* & *paulò fixiores*, quàm *ſpirituoſas & volatiles* per Alembicum ducendas; quæ nec per *arenam* quandoque elevantur. Quæcunque enim in *hôc Balneo* deſtillantur, *humiditas* eorum & *odor* per minima abſtrahitur, citrà ullius empyrevmatis veſtigia, quin imò craſis ipſius vegetabilis, odor, & reliqua accidentia (ſuppoſito, quod deſtillationi huic aptum fuerit, naturæque ſulphureæ) per omnia conſervantur ; quod in vulgata deſtillationum norma haud reperies.

Author proindè ſum omnibus præclaræ notæ Pharmacopœis, ut *hujus Inſtrumenti, & Balnei Vaporoſi*, ſibi copiam faciant, *eſſentiales deinceps Aquas, ſpiritu & virtute propriâ plenas* deſtillent; ad quas Medicus æquè, ac Æger, tanquam ad ſacram anchoram, tutò confugere poſſit.

Adhiberi etiam poteſt ſæpè dictum *Balneum* ad ea, quæ deſiccatione opus habent; è quorum claſſe ſunt *Viperæ*, aut *Serpentes*, *partes Animalium*, *Typhi Cervorum*, *ad Pulveres legitimè ex ipſis conficiendos*. Servit & ad deſtillationem *aquarum ex vivis Animalibus, Catellis, Hirundinibus &c.* eô emolumentô, quod ignis vel ab ipſo puero, adſcendendo & deſcendendo per gradus, pro *rei deſtillandæ naturâ* & *exigentiâ*, gubernari ſe patiatur. Hoc tamen notandum venit; quòd ad intendendum *caloris gradum hujus Balnei*, inter deſtillandum, *prima pars Deſtillatorii*, quæ infimum aheni eſt, præſertim ſi ex cupro conſtet, dextrè adeò conficienda ſit, ut *ſecunda*, ſeu *media pars Balnei* (quæ inſtar Alembici eſt plani in fundo) *ab illo primo aheno ad medium usq;* excipiatur & comprehendatur; ut & ſuperiùs operculô benè muniatur, ad normã reliquorum balneorum, ne vapori fervidiſſimo pateat exitus, quin potius *mediam Deſtillatorii partem*, *ſive Alembicum illum planum*, ambiat undique, prout *figura ſecunda* delineat. Hôc pactô deſtillationes Tuas abſolves intensô caloris gradu, utiliſſimo *ad Olea eſſentialia, & quæ fixa aut terreſtria paulò ſunt*, impellenda. Hæc de *Aquis ſimplicibus*, & *compoſitis*, deſtillandis præmittenda duxi. Nunc ad *Aquas Compoſitas*, obſervatô legitimô ordine, convertar.

AQUA ANTAPOPLECTICA.

℞. Vini Malvatici, vel Hiſpanici, lib. ſex,
Spir. Vini Aniſat. puri, non phlegmatici, libras octo,
Ceraſorum nigr. ardent. libras duas,
Aq. Lilior. Convall. ſine addit. ex Baln. n. Vaporoſo ſtill. libram unam; quibus immergantur ſucceſſivè, & quidem tempore Veris, ſubſequentia:

Rad. recent. Pœoniæ unciæ duæ,
Doron. veri unciæ duæ ſemis,
Cyperi rotundi uncia una,
Zedoariæ uncia una ſemis,
Herb. recent. Baſilici,
Betonicæ,
Hormini, ſeu Salv. ſylv.
Majoranæ,
Menthæ odoratæ,
Pulegii,
Calaminthæ mont.
Roriſmarini,
Salviæ,
Serpilli,
Thymi, ana floreſc. unciæ quatuor,
Flor. recent. Acaciæ,
Lilior. convall.
Cheyri,
Lavendulæ,
Paralyſeos,
Pœoniæ,
Tiliæ,
Tunicæ, ana unciæ tres,
Sem. Coriandri uncia una ſemis,
Cardamomi min. in capſulis unc. duæ,
Cubebar. uncia una ſemis,
Cinamomi optimi unciæ ſex,
Caryophyllorum unciæ duæ,
Nucum Moſchatar. unciæ tres,
Baccar. Lauri,
Juniperi, ana unciæ duæ,
Ligni Rhodii,
Santali Citrin. ana uncia una ſemis,
Aloës opt. odorif. uncia una,
Cortic. Arantiorum recent. extim.
Citri recent. extim. ana uncia una ſemis.

Omnia debitô tempore collecta & infuſa deſtillentur tandem in Balneo n. vaporoſo ad ſiccitatem ferè ſpecierum, capitello, vel ejus roſtro, immiſſis

Ligni Aloës opt. inciſ. craſſ. drach. unâ, &, ſi lubet,
Ambræ gryſeæ drachmâ ſemis,
Moſchi opt. Oriental. ſcrupulô unô.

Abſolutâ deſtillatione, *Aqua* uſui aſſervanda, cui, ſi ita arriſerit,
Julapii noſtri de Vino libra una, vel plus,

Digitized by Google

pro conciliandâ gratiâ, addi poteſt. *Aqua* hæc roborando Cerebro, & univerſo Nervorum generi, dicata eſt; ad roborandam Memoriam, arcendam Apoplexiam, & Paralyſin, præſtantiſſima.

Nota: *Cùm ſexus Muliebris Moſchum & Ambram, pro potiori parte, abominetur, dimidia tantùm hujus Aquæ pars illis compleri poteſt.*

AQUA APOPLECTICA ALIA.

℞. Aquæ Cinamomi, cum vino ſtillat.
Vini Malvatici, ana libras quatuor;
Hiſce mixtis immergantur
Cinamomi acuti unciæ octo,
Caryophyllorum uncia una,
Nucum Moſchat. unciæ duæ,
Macis uncia una,
Rad. recent. Pœoniæ unciæ una ſemis,
Doronici veri uncia una,
Cyperi rotundi uncia una ſemis,
Sem. Coriandri uncia una,
Aniſi uncia una ſemis,
Baccar. Lauri uncia una,
Cardamomi min. uncia una ſemis,
Cubebar. uncia una;

Factâ maceratione deſtillentur per *Balneum n. vaporoſum*, ad ſiccitatem ferè ſpecierum, roſtro capitelli in petia ligatis immiſſis
Ligni Aloës, craſs. inciſ. drachmâ unâ,
&, ſi lubet,
Ambræ gryſeæ drachmâ ſemis.

Præſtans hæc *Aqua deſtillata* ſervetur uſui ſuperiùs edocto.

AQUA ANTAPOPLECTICA MINERALIS.

℞. Cremoris Tartari libram unam,
Mineræ Antimonii lib. unam ſemis.

Deſtilletur ex iis per *Retortam*, igne moderatò, *Spiritus acidus*, qui rectificetur. Hinc

℞. Illius Spiritûs uncias ſex;
cui adde
Spiritûs Veneris ex viridi æris unc. tres,
Saturni ardentis, ex ſaccharo ſtillat. unciam unam ſemis,
Vitrioli volatilis ſulphurei, ab acido ſuo ſpiritu rectificati, uncias quatuor:
Miſceantur ad uſum.

Eſt *Aqua*, ſeu *Spiritus ſubacidus*, præſtans; in affectibus Apoplecticis, Epilepticis, Soporoſis, ſummè expetendus. Reſerat meatus Cerebri, ſecundæ regionis & medii ventris, ut influentibus ſpiritibus vitalibus & animalibus liber pateat aditus, quò uberius partes contentas irradient. In *Epilepſia Infantum* ſecuriſſimè adhibetur, *à drachma unâ, ad drachmas duas, in grato aliquô vehiculo.*

AQUA ARTHRITICA.

℞. Rad. Cyperi rotundi,
Pœoniæ recent.
Cardopatiæ,
Pyrethri, ana unciam unâ ſemis,
Herb. recent. Chamæpyth.
Calaminthæ mont.
Majoranæ,
Roriſmarin.
Salviæ hortens.
Saturejæ,
Serpilli,
Flor. recent. Lavendulæ,
Spicæ, ana uncias tres,
Summitat. Abietis arbor. recent.
Oculor. populi arbor. recent. ana uncias ſex,
Cinamomi acuti,
Coriandri, ana uncias duas,
Caryophyllor. unciam unam ſemis,
Cardamomi,
Cubebarum,
Macis, ana unciam unam,
Baccar. Lauri uncias tres,
Juniperi recent. virid. uncias quatuor.

Cuncta inciſa & contuſa immergantur in *Spiritûs Vini rectificati libras octo*: Factâque maceratione in vaſe probè clausô, dedeſtillentur per *Balneum n. vaporoſ.* ad totalem ſpecierum ſiccitatem. *Liquor exſtillatus* ſervetur ad uſum.

Frigidis Articulorum affectibus opitulatur, Nervos corroborat, lentos viſcoſosque humores, partibus muſculoſis & juncturis impactos, quique profundius deliteſcunt, allicit, attenuat, & ad διαφόρησιν diſponit. Uſus ejus ab extrà nimirùm; unde & Paralyticis, imò Paraplecticis etiam, ſolatio eſt.

AQUA ALEXIPHARMACA.

℞. Rad. recent. Angelicæ,
Leviſtici,
Enulæ, ana uncias tres,
Zedoariæ,
Oſtrutii,
Contrajervæ, ana unciam unam ſemis,
Herb. recent. Rutæ hortens.
Scordii noſtr. ana uncias octo,
Meliſſæ citrat. unc. ſex,
Sem. Rutæ recent. collect. unciâ unam,
Bacc. Juniperi uncias quinque,
Lauri uncias duas,
Cortic. Arantiorum recent. unc. tres,
Citri recent. & ext. unc. quatuor,
Cinamomi optimi uncias duas,
Macis unciam unam,
Caryophyllorum unciam ſemis.

Inciſa & contuſa immittantur in cucurbitam vitreatam, ſuperaffundo
Vini albi boni libras ſex:

Factâ digeſtione, fiat deſtillatio per *Arenam*, aut per *Balneum n. vaporoſum*, ad ſiccitatem ferè ſpecierum, immiſſis proboſcidi Alembici
Croci Auſtriaci, vel Orient.
Myrrhæ electæ, ana drachmâ unâ,
Camphoræ drachmâ ſemis:

Aqua prolecta cum cautelâ aſſervetur. Quæ cùm in uſum petetur, *Syropo de Scordio ſimplici*, vel *compoſito*, aut *de Corticibus Citri*, edulcorari poterit. *E reſiduis* autem *ſpeciebus*, beneficiô *aquæ*, *ſeu ſpiritus vini*, *Extractum* parari poteſt; cùm ad prophylaxin, tùm etiam curationem. Quòd ſi efficacius Extractum velis, guſtuiq; conſulere, additis *Elæoſacchari Rutæ*, *Citri*, *&* *Angelicæ*, *ana unciâ unâ*, *vel drachmis ſex*, hoc ipſum præſtabis. Cæterùm, *Aqua* hæc *Alexipharmaca* in omnibus morbis, qui Malignantis naturæ ſunt, quin in ipſa Peſte, cùm præſervativè, tùm curativè, in uſum vocanda. Suaſerim etiam, deficiente alio vehiculo, ut in prædicta *Aqua* *Species Alexipharmacæ*, *Pulveres*, *Electuaria*, *Confectiones Antidotales* diluantur, & ægris propinentur. *Doſis uncia una*, *vel una ſemis*, pro *ſudore eliciendo*.

AQUA AD AUDITUM.

Ejus accurata Deſcriptio, Utendi modus, & Prærogativæ, annexis inſuper cautionibus, ex *Appendice ad Animadverſiones*, *pag. 28. 29. & 30.* repetantur; quò B. L. directum volumus.

AQUA ASTHMATICA.

℞. Spiritûs Vini Aniſati, & rectificati, libras tres,
Vini Malvatici libras duas:
His mixtis immergantur
Rad. recent. Enulæ unciæ duæ, ad quatuor,
Calami Aromat. unciæ duæ,
Pimpinellæ unciæ tres,
Herb. recent. Anethi,
Calaminthæ mont.
Hyſſopi,
Meliſſæ,
Roriſmarini,
Salviæ hortenſ. ana unciæ duæ,
Sem. Anethi,
Aniſi,
Carui,
Naſturtii, ana uncia una,
Cinamomi acuti unciæ duæ,
Macis uncia una,
Benzoës,
Styracis Calam. ana drachmæ ſex,
Croci opt. Orient. vel Auſtriaci, drachmæ tres, vel uncia ſemis,
Bacc. Lauri uncia una,
Juniperi uncia una ſemis:

Factâ maceratione ſufficiente, donec nimirùm omnia infuſa & collecta ſint, deſtillentur ex *Balneô noſtro vaporoſô*, ad ſiccitatem ferè ſpecierum, proboſcidi alembici priùs immittendo
Croci optimi drachmam ſemis.

Aqua exinde deſtillata ſervetur uſui; in quem ubi, neceſſitate adurgente, vocanda, *Syrupo noſtrô Aſthmatico*, vel *Syrupô de Enulâ*, edulcorari poteſt. Solatio eſt iis, qui cum ſtertore phlegmata ſecernunt, & quibus citatior anhelitus, aſthmate prævocatis, ſenibus catarrho frigido detentis; Pulmonibus deniq; dicata.

Digitized by Google

Nota: *Ad pleniorem deſtillandi cognitionem ea revocentur, quæ* in Animadverſionibus ſuper hanc Aquam, pag. 233. in Appendice ad Animadverſiones, pag. 31. 32. 33. *præmiſimus, ſcitu digniſſima, quin & apprimè neceſſaria.*

AQUA ANTISCORBUTICA.

℞. Aq. Beccabungiæ,
Cochleariæ,
Naſturtii hortenſ.
Chærefolii,
Chamædryos, ana ſine addit. ex *Baln. n. vaporoſo* ſtillat. libram unam,
Ceraſorum nigror. itidem ſine addit. ſtillat. libram unam ſemis.
His Aquis mixtis immergantur
Rad. recent. Raphani ſylveſtr. unc. ſex,
Apii cum toto,
Enulæ,
Calami Aromat.
Pimpinellæ, ana unciæ quatuor,
Baccar. Lauri,
Juniperi virid. ana uncia ſemis,
Sem. Naſturtii,
Urticæ,
Fœniculi,
Coriandri, ana uncia una,
Cinamomi optimi unciæ tres,
Nucum Moſchat. uncia una ſemis,
Macis uncia una:

Factâ brevi maceratione, poſtquàm ſingula collecta fuerint, deſtillentur ex *Baln. n. vaporoſo*; ſerveturque uſui. Præſentaneum remedium eſt Scorbuticis, (qui Æquinoctiali lineæ Endemius) Hypochondriacis, & quibus Lien globatus in molem; quod roborando, attenuandoq; humores, perficit. Ea tamen in conſiderationem trahi hîc velim, quæ, *in Appendice n. pag. 31.* vel *32. de Aqua Anti-Scorbutica D.D. Auguſtanorum* præfati ſumus.

Nota: *Quanquam dictarum Radicum & craſis & temperamentum ad ſiccum tendat, nec earum virtus tota beneficiô deſtillationis elici poſſit, ne tamen perperam hanc deſtillationem præceptam fuiſſe arbitreris. Pro potiori enim parte virtutem communicant; quod ex odore harum percipies, maximè ſi recentes ſint. Unde & pondus earum haud parùm auxi; cùm tolerabili pretio undiq; venales proſtent.*

AQUA, SEU BALSAMUM EMBRYONUM.

Tametſi ſuperius, *in Appendice ad Animadverſiones, pag. 33 & 34.* elegantem, ac numeris omnibus abſolutam, hujus, ut vocant, *Balſami*, & *Aquæ*, deſcriptionem præmiſerim: parem illi tamen hîc Lectori ſiſto: *ſolis ſaltem Roſis, earumq; Spiritu, dimiſſis*; quarum fragrantia ſexui fœmineo utplurimùm adverſatur. Ea tamen, quæ, *ibidem*, commentati ſumus, Lector in memoriam revocet. Hanc ergo Aquæ, aut Balſami, præparationem nunc aggredior.

Primo Vere, & ſuccedente Æſtate, hæc colligantur:

Flor. recent. Lilior. convall. libra una ſemis,
Paralyſeos,
Violar. Martial.
Tiliæ,
Tunicæ, ana unciæ octo,
Arantiorum unciæ ſex,
Lavendulæ,
Anthos cum fol.
Borraginis,
Bugloſſæ ana unciæ quatuor, vel quinque,
Fol. Menthæ recent.
Salviæ cum flor. recent.
Majoranæ recent. ana unciæ quatuor,
Rad. recent. Pœoniæ unciæ duæ,
Cort. Arantiorum
Citri, ſeu Limon. ana recent. & extim. unciæ quatuor, vel quinque,
Cinamomi optimi unciæ octo,
Nuc. Moſchatar. unciæ duæ,
Macis uncia una ſemis,
Cardamomi,
Cubebarum,
Caryphyllor. ana uncia una,
Croci Auſtriaci drachmæ ſex,
Sem. Carui,

Fœni-

Digitized by Google

Sem. Fœniculi, ana uncia ſemis,
Coriandri uncia una:

Horum quædam inciſa & contuſa, nonnulla etiam integra, utporè *Flores Liliorum convall. Arantiorum*, *Tunicæ* (propter tetrum odorem, quem concipiunt, ſi contundantur) immergantur in

Vini Malvatici boni libras decem,
Spirit. Ceraſor. ardent.
Fragorum ardent. ana libram unam ſemis,
Aq. Pœoniæ florum,
Meliſſæ citratæ,
Baſilici,
Menthæ, ana ſine addit. per Baln. n. vaporoſ. ſtillat. libram unam:

Recondantur in locô ſubterraneô, ad plenam omnium collectionem & infuſionem factam; tùm deſtillentur per *Arenam*, vel potius per *Baln. n. vaporoſum*, ad ſpecierum ferè ſiccitatem: quæ ubi peracta, ſervetur *Aqua* ad deſtinatos ipſi usus, *Syrupo n. de Cinamomô*, vel *de Corticib. Citri*, aut *Julapio noſtrô Gemmato*, edulcorata propinanda.

Vires habet maximas facultatem Vitalem reſtaurandi. Præcipuè autem Fœtui adhuc inter uteri anguſtias deprehenſo, quin & Matri dicata eſt. Adhiberi etiam poteſt in quocunque languore utriusque ſexus; *internè ab unciâ ſemis, ad drachmas ſex: externè*, immerſis in illam petiolis, & umbilico gravidarum, regioni cordis, & pulſuum, applicatis: habitâ tamen ſemper conſideratione, ne morbus quispiam exæſtuans contraindicet.

Nota; *quòd ſi fortè, in quibusdam Pharmacopoliis, dicti Ceraſorum, & Fragorum, Spiritûs ardentes non proſtarent: (licet paratu faciles ſint, ſi Pharmacopœi conſiderarent; quoniam Dii laboribus omnia vendunt) ſubſtituatur Spiritus Vini, à Ceraſis ſiccis conquaſſatis, & à Fragis recentibus, ſemel atq; iterùm abſtractus.*

AQUA CORDIALIS CALIDA.

℞. Cortic. Arantiorum,
Citri, ſeu Limon. ana recent. & extim. uncias quatuor,
Roſar. recent. ſeu ſale condit. libr. unam,
Flor. Tunicæ recent.
Arantior. recent. ana uncias tres,
Herb. recent. Baſiliconis,
Meliſſæ citratæ, ana uncias quatuor,
Cinamomi opt. acuti uncias quatuor ſemis,
Macis,
Nucum Moſchat. ana unciam unam ſemis,
Caryophyllor. unciam unam,
Croci Auſtriaci, ſeu Orient. drachmas ſex;

quibus inciſis & contuſis, nec non cucurbitæ vitreæ immiſſis, ſuperinfundantur

Vini Malvati, ſeu Hiſpanici, libræ quinque,
Aq. Fragorum,
de Rubo Idæo,
Lilior. convall. ana ſine addit. ſtillat. libra una:

Factâ digeſtione, deſtillentur, immiſſis Alembici roſtro, in petiâ ligatis

Ambræ gryſeæ,
Moſchi Orient. ana ſcrupulo unô,
Croci Auſtriac. drachmâ ſemis.

Aqua pretioſa & fragrans ſervetur uſui. Animi deliquia & Lipothymias arcet, morbis chronicis & inveteratis detentos ſolatur. Internè (ubi ægri non nimiùm ferveant) & externè, madefactis eâ linteolis, Cordi & Pulſibus adhibetur.

AQUA CORDIALIS FRIGIDA.

℞. Aq. Flor. Arantiorum ſine addit. ſtillat. uncias ſex,
Liliorum convallium,
Meliſſæ citratæ,
de Rubo Idæo, ana ſine addit. ſtillat. libras duas,
Roſar. pariter ſine addit. aquar. ſed per baln. n. vaporoſ. ſtillat. libras tres:
His immergantur
Herb. recent. Baſilici,
Meliſſæ citratæ, ana unciæ ſex,
Majoranæ unc. quatuor,

 Flor.

Flor. recent. Arantior. unciæ tres,
Anthos cum foliis,
Bugloſſæ,
Tunicæ,
Violar. Martial. ana unciȩ quatuor,
Lavendulæ unciæ tres,
Cort. Arantiorum,
Citri recent. & extim. ana unciæ tres, vel quatuor,
Cinamomi unciæ duæ,
Macis uncia ſemis,
Nuc. Moſchatar. uncia una,
Croci opt. Orient. drachmæ ſex;

Factâ pòſt maceratione brevi, deſtillentur ex *Baln. n. vaporoſo*, roſtro capitelli, ſi lubet, immiſſis

Croci optimi Auſtriaci drachmâ ſemis,
Ambræ gryſeæ,
Moſchi Oriental. opt. ana ſcrupul. unô,

Fiat *Aqua cordialis* pretioſa. Vires cum ſuperiori communicat. In morbis calidioribus eſt tutior, quòd minùs calidis conſtet.

AQUA CORDIALIS FRIGIDA ALIA.

℞. Aq. Fragorum,
de Rubo Idæo,
Meliſſæ citratæ,
Borraginis ex floribus,
Bugloſſæ ex floribus,
Violar. Martial.
Flor. Tunicæ,
Lilior. conval. ana ſine addit. aq. ſimpl. in baln. n. vaporoſo ſtillat. libram unam:
His Aquis immergantur
Roſar. recent. pallidar. libræ duæ,
Flor. Tunicæ recent. unciæ octo,
Cort. ſeu Flaved. Arantiorum,
Citri, ſeu Limonum, ana unciæ quatuor,
Cinamomi optimi unciæ quatuor ſem.
Nucum Moſch. uncia una,
Croci opt. Orient. drachmæ ſex.

Factâ brevi maceratione, deſtilletur per *Balneum n. vaporoſum*, ad ſiccitatem ferè ſpecierum. Servetur *Aqua*: vires ejus *ex ſuperioribus* patent.

AQUA CARMINATIVA.

℞. Aq. flor. Chamomill. ſine addit. ſtillat. libras ſex,
Anethi ex ſummit. cum vino generoſo ſtillat. libras quinq;
His Aquis mixtis immergantur
Flor. Chamomill. Rom. recent. unciæ ſex,
Herb. recent. Meliſſæ,
Origani,
Thymi, ana unciæ tres, vel quatuor,
Sem. Anethi,
Aniſi,
Fœniculi,
Carui, ana uncia una ſemis,
Cumini uncia una,
Flaved. ſeu Cort. Arantiorum,
Citri, ana recent. unciæ duæ,
Baccar. Lauri,
Juniperi, ana uncia una ſemis,
Cinamomi acuti unciæ duæ,
Macis uncia una;

Factâ maceratione brevi, deſtillentur in *Baln. n. vaporoſo*, ad ſiccitarem ſpecierum. *Aqua* ſervetur uſui. Carminativa eſt, adeoque iis, qui Colicâ flatulentâ, torminibus ventris, & crebris eructationibus nidoroſis excruciantur, utiliſſima: roborat Caput & Ventriculum, digeſtiones vitiatas corrigit. *Doſis uncia una*, vel *una ſemis*.

AQUA PRO EPITHEMATE CORDIS.

HUjus Aquæ deſcriptio petatur *ex Animadverſionibus n. Pharm. Auguſt. ſuper Aquam pro Epithemate Cordis factis, pag. 296.* & juxta illas præſtantiſſima *Aqua* ad uſus externos, *pro Epithematibus*, deſtilletur & aſſervetur.

AQUA ANTEPILEPTICA ET CEPHALICA.

℞. Aq. Lilior. convall. ſine addit. ſtillat. libras duas,
Betonicæ,
Flor. Tiliæ,
Pœoniæ,

Aq.

Aq. Ceraſorum nigrorum, ana ſine addit. aq. ſimpl. ſtillat. libras duas ſemis,
Roſarum ſine addit. ſtillat. & bis à Roſis recent. cohobat. libras duas,
Vini Hiſpanici libras quatuor.

His mixtis ſucceſſivè immergantur

Flor. recent. Acaciæ,
Cheyri,
Paralyſeos,
Tunicæ, ana unciæ quinque,
Lavendulæ,
Anthos cum foliis, ana unciæ tres ſemis,
Herb. recent. Baſiliconis,
Majoranæ,
Thymi, ana unciæ quatuor,
Rad. recent. Pœoniæ unciæ tres,
Cinamomi acuti opt. unciæ quatuor,
Nucum Moſchatar. unciæ duæ,
Macis uncia una ſemis,
Cardamomi minoris,
Cubebarum,
Sem. Aniſi, ana uncia una,
Coriandri uncia ſemis:

Factâ brevi maceratione, ingredientibus omnibus collectis, deſtillentur per *Arenam*, vel *Baln. n. vaporoſum*, roſtro capitelli immiſſis

Rad. Doronici veri drachmis duabus,
Ligni Aloës drachmâ ſemis:

Aqua deſtillatione prolecta ſervetur uſui. Virtus ejus Epilepſiam, Vertiginem, hiſq; affines Capitis affectus reſpicit; quam Præſervationis locô omni tempore, proximè quadram Lunæ antecedente, adhibeas: Curativè autem ipsô inſultu Epileptico & Paroxyſmo inſtante, externè applicetur, &, ſi vires ferant, intùs aſſumatur, vel infundatur.

AQUA ANTEPILEPTICA ALIA, SEU HIRUNDINUM COMPOSITA.

℞. Aq. Flor. Lilior. convall.
Pœoniæ,
Tiliæ,
Betonicæ, ana ſine addit. aq. ſ. deſtillat. libras duas:

His Aquis mixtis, ſucceſſu temporis, immergantur

Flor. recent. Anthos cum foliis,
Cheyri,
Paralyſeos,
Tunicæ,
Flor. recent. Majoranæ,
Rutæ,
Thymi, ana unciæ tres vel quatuor,
Radic. recent. Pœoniæ unciæ tres,
Cardamomi, in capſulis adhuc, uncia una ſemis,
Cinamomi optimi unciæ duæ,
Nuc. Moſchat. uncia una ſemis,
Macis,
Cubebarum,
Coriandri, ana uncia una,
Caſtorei drachmæ ſex:

Collectis omnibus, & infuſis, fiat deſtillatio in *Balneo n. vaporoſo*, ad ſiccitatem ferè ſpecierum. *Aqua* in vitro benè clauſo aſſervetur.

Jam verò accipe
Pullorum Hirundinum vivorum, non verò crudeliter diſcerptorum, num. xxx.

Immittantur *vivi adhuc* Balneo n. vaporoſo, vel Alembico vitreo, & ſtatim appoſito agglutinatoque Capitello vitreô, ac præpoſito Recipiente, qui *ſuprà deſtillatam Aquam* adhuc contineat, fiat *Deſtillatio* ad omnimodam *pullorum hirundinum exſiccationem* (qui à rarefacto nimium vapore, & calore, citra magnum doloris ſenſum, illicò præfocantur.) Sic enim *Spiritus vivificus*, unâ cum *elementari aqua Hirundinum*, *ſuperiori aquæ* unitus, conſortii jure efficaciſſimum reddit liquorem, virtuteque ſuâ imprægnat (quique aliàs, ex quibuscunque animalibus cum deſtilles, nullô pacto ſe figi ſinit, quin brevî æthera petat, ſolo elementari, effœto, & vappæ conſimili liquore relicto) arctiſſimâ copulâ ſtabilitur & perdurat; quod quidem tantò magis accidet, ſi *primæ Aquæ ſtillatæ compoſitæ* non nihil *de ſale quôdam fixo* ſuperaddatur, priusquàm *ſpiritus, vitam & ſymbolum animalis referens*, *ſuperiori aquæ*, beneficiô alembici, uniatur. Contingit

tingit hæc unio inter *Salia hæc fixa* & *volatilia*, ob ſymbolum, & naturale ſigillum, quo ad ſe mutuò referuntur. Proindè non inconſultum foret, ſi *ex Speciebus omnibus ac ſingulis* (quarum non paucæ ſunt) *à deſtillatione primæ aquæ reſiduis*, inque cineres redactis, beneficio *Aquæ pluvialis*, *Sal* eliceretur, & ſæpè dictæ *Aquæ ſtillatæ* incorporaretur. Hâc enim ratione hæc *Aqua* Cephalica, Epileptica, Hyſterica, ſimul & Uterina, virtute ſuâ efficeretur, interno externoque uſui dicata. In *doſi* aſſignanda haud error committi poteſt, cùm in qualitatibus ſuis temperata ſit; à *duobus* ergò, ad *tria cochlearia* tutò propinare licebit.

Nota: Qui *Aquam Hirundinum ſimplicem*, ex *ſolis* nimirum *Hirundinum pullis*, ad eliciendum *vivificum earum Spiritum*, ſine additione *aliarum rerum*, deſtillare ſatagit, huic Author ſum, ut probè obſervatâ noſtrâ, ſupra datâ, traditione, illicò *Salem fixum* quendam ſeu *Alkali*, aquæ exſtillatæ jungat, cui *ſpiritus ille vivificus* perpetuo nexu ſeſe unire, & conſtans perſiſtere poſſit: ſecus ſi operatus fueris, nullis limitibus *hos ſpiritûs* continebis, utut vitrum munias, quin evaneſcant. Ut autem Tibi, L. B. omnia ad amuſſim & clariſſimè demonſtrem, quâ ratione *ex animalibus virtus nativa & eſſentia tota* ſit elicienda, ut beneficio deſtillationis aquis ſtillatis compoſitis pleniſſimè communicetur, ſequentem habeto Canonem: Accipe *Pullos Hirundinum ſiccos & aridos*, è quibus, beneficiò Alembici, *ſpiritus vivificus*, & *aqua elementaris*, exſtillavit, ad normam ſuperiùs traditæ *Aquæ Hirundinum*: *Hos contuſos & deplumatos*, quantum fieri poteſt, Retortæ vitreæ committito, & in arenâ, vel igne etiam aperto, collocato, præpoſitoque Recipiente deſtillato, augendo ignem per gradûs, ad totalem *radicalis humiditatis* expulſionem, & hirundinum combuſtionem; quoad Retorta ultimatè candeat. Prodibit *ſpiritus naturæ ſalinæ*, unà cum *ſale volatili*, paſſim collo retortæ, & recipientis lateribus adhærente, ac urinoſum quid olente, cum *oleo fœtido ac craſſo rubicante*: quæ tria ad invicem commixta, ac ex collo retortæ, quin & lateribus recipientis, ſtudioſè collecta, immittantur Alembico ſatis alto, vitreo, præpoſito Recipiente probè munito; fiatque deſtillatio, vel ſublimatio, ex arena (nam in B. M. *ſalia volatilia* non æquè, ac in arenâ, ſublimantur; quod animadverſione dignum) quousque videris *ſalem volatilem* elevari ad capitellum, aut ſupernam regionem alembici aut phiolæ; continuetur ignis ad omnimodam dicti *ſalis volatilis* ſublimationem, donec etiam aliquid de humido, aut ſpiritu, ſubſequatur; & remanebit in fundo *oleum fœtidum*, cum potiore parte *aquoſitatis*, ſale ſuo volatili ambo ſpoliata: *aquoſitas illa in fundo* effœta eſt, & ſe habet per modum *aquæ elementaris*, *empyrevmaque ſpirat*; igitur abjicienda: *Oleum verò craſſum & fœtidum*, licet illud omni virtute deſtitutum nõ cenſeam, præſertim ſi *ſale ſuo*, quô per ſublimationem privatum, conſtaret; attamen ex duplici motivo aquis ſuis uniri nequit: primò propter empyrevma & fœtorem; ſecundò, quod *inter aquas, & olea, nexus & unio adæquata intercedere nequeat*: quare, ſi quis Hyſtericis, aut Epilepticis, propinare fortè velit, ſeparatim aſſervandum. Exiſtimem tamen, cùm, ut ſupra commemoravimus, potioribus virtutibus, *& ſale ſuo volatili*, exutum ſit, nos *Olei hujus fœtidi* jacturam leviter ferre, vel uſui externo ſaltem deſtinare poſſe. Hæc tamen fuſiùs, analytico & reſolutorio modo, deducere placuit, ut viva animalium pateret anatome, quâve ratione, beneficiò deſtillationis, earum virtus, & naturæ balſamus, integrè, ac inviolatè, elici & conſervari poſſit, luculenter demonſtrarem.

Nunc eò revertar, unde paulùm digreſſus ſum: *Sal volatilis ſuperiùs ſublimatus, unà cum paucâ humiditate, quæ cum ſale ſuo volatili foris tranſiit, illumque vel totum, vel ex parte, diſſolvit*, Aquæ hirundinum ſuperiùs deſtillatæ uniatur; & poſſidebimus *Aquam* virtutes & ideas ſingularum partium, quibus conſtat, perfectiſſimè referentem: pro majori tamen parte *Hirundinum ſpiritûs vivificos, & radicales eſſentias*, (quas meritò ipſam animalis eſſentiam dicimus) uberrimè continentem. Tota enim animalium virtus, craſis & energia, in ipſo *ſale volatili* deliteſcit, quem, ut ſubjectos ſibi liquores, & ſpiritus vivificos,

im-

impprægnare poſſit, juxta canones artis elicere, hîc edocueram. Et ſic ex genuina hâc Philoſophiâ, & diſſertatione, luculenter perſpicies, quantoperè hallucinentur Authores, & quidem, inter hos, *Clariſſimus* Quercetanus, *in ſuâ Pharmacopœia, ſeu Arte Medicâ Dogmatico-Hermeticâ;* Mynſichtius, *in ſuo Armamentario Medico-Chymico;* item *Clariſſimus* Schröderus, *in ſuâ Pharmacopœia Medico-Chymica:* apud quos præpoſterus hic uſus jam invaluit, ut *Animalium morticinia*, aut illa in partes diſcerpta, affuſo quopiam liquore, & *præmiſſâ ſufficienti elixatione, donec ab oſſibus carnes avellantur*, junctis pluribus aliis *mineralibus, terris, &c.* in M. B. immittant, ſicque aquas ſuas compoſitas deſtillent; quod quàm perperàm, ne dicam, inconvenienter, & contra artis regulas, prædicti Authores impetrent, nemo eſt, qui non perſpiciat, etiam qui Chymicos labores vel à limine ſalutavit, nedum in Philoſophiâ & ſeverioribus diſciplinis rude donatus.

Plura de his, in fine hujus Claſſis, vel ad oculum demonſtrabo, ubi Authorum aliquot Aquas Compoſitas ad rectæ rationis tribunal citabo, veritatis partes acturus. Interim cuperem, ut B.L. hûc insereret ea, quæ, occaſione hujus Aquæ hirundinum, *in Appendice ad Animadverſ. à pag. 37. ad pag. 43.* non tantùm de hâc Aquâ hirundinum, verùm etiam de aliis, cachinno dignis, aquarum Compoſitionibus, & pluribus, quæ ad artem deſtillatoriam accuratè tractandam pernecceſſaria ſunt, præfatus ſum; additis ibidem pluribus Corollariis, artem concernentibus, quorum jugem memoriam Lectori apprimè commendo.

AQUA ANTEPILEPTICA ALIA, E VOLUCRUM SPECIE DIFFERENTIUM PULLIS.

℞. Pullor. Hirundin. num. xv.
Picarum num. vi. vel viii.
Turturum num. ix. vel x.
Cornicum num. iix.
Ciconiarum num. iii. vel iv.

Hi Pulli vivi adhuc immergantur *Balneo v. vaporoſo*, &c, protinus aptato Capitello, ſeu Alembico, deſtillentur in vas Recipiens capitello arctè unitum, ad *pullorum omnimodam ſiccitatem;* quod quidem brevì accidit. Aquæ ſtillatæ, & egreſſæ, adde, ac in eâ diſſolve, & quidem pro quâvis ejus librâ,

Boracis Venetæ drachmas duas,

atque in vitro, cerâ & veſicâ benè clauſô, ſtudiosè interim aſſerva. Jam verò accipe *pullos aridos à deſtillatione relictos, eosq; deplumatos & conquaſſatos, ac retortæ vitreæ immiſſos*, deſtilla gradatim, igne aperto, vel arenæ, ultimò violentiſſimo igne, ut retorta candeat, in vas vitreum recipiens, usque ad *pullorum combuſtionem*, humiditatisque radicalis expulſionem. Peractâ deſtillatione, *liquor egreſſus*, unà cum *ſale volatili*, & *oleo fœtido*, calore arenæ, non balnei, per alembicum vitreum, ſat altum, aut longum, ſuô capitello munitum, rectificetur, (verùm ſaltem ad dimidias, vel paulò plùs, quodque in reſiduo manet, Oleum fœtidum, & liquor, rejiciatur.) *Hic liquor rectificatus*, cui *ſal volatile pullorum hirundinum &c.* totum inhæret, additis

Spiritûs Ceraſorum nigr. ardent. librâ ſemis,
Aquæ flor. Arantiorum unciis octo,
Nucleor. Perſic. ad pultis formâ, partic. aquæ affusâ, contuſ. unciâ unâ ſemis,
Nucleor. Ceraſor. nigr. cum partic. aquę contuſ. unciâ unâ,
Cinamomi opt. unciâ unâ ſemis,
Nucum Moſchatar.
Macis, ana unciâ unâ,

denuò per alembicum vitreum, igne arenæ, deſtilletur ad ſiccitatem *ſpecierum additarum*, & quidem *in præmiſſam antè à pullis deſtillatam, & Borace imprægnatam Aquam;* quæ ſic unitæ *Aquæ* ſpirituoſæ in vitro arctè clauſo, cum cautelâ, aſſerventur, omnibus inſultibus Epilepticis & Hyſtericis Antidotus, *â drachma una ad duas, vel tres*, in gratô aliquô vehiculo propinandæ.

Nota primò, *quòd ex unâ & ſolâ ſpecie dictarum Volucrum, & Pullorum, juxta indigitatum modum, aqua efficaciſſima deſtillari poſſit, ad ſuprà deſcriptos affectûs. Quæ enim magis unitate gaudent, propiùs ad naturæ arcana accedunt. Delectum tantùm ſimilium Volucrum proponere volui, ut, quam ſeligeres, pro deſtillatione aquæ Epilepticæ, liberum foret.* Interim, dum hæc egi, ſecretum Tibi revelaſſe noveris.

Digitized by Google

Nota ſecundò, *quòd, ſi dictarum volucrum, unò eòdemq́ tempore, copia ad manum non ſit, partitis vicibus, & ſucceſſivè, unius atq́ alterius deſtillatio ſuccedere poſſit; quæ, ubi ſeorſim ſtillarint, mox in unum confundi poterunt, & ſecundâ deſtillatione plenius uniri; pullis ſiccis ſimul aſſervatis, pro ſale extrahendo.*

AQUA ANTEPILEPTICA ET ANTIPODAGRICA.

CUm hîc loci circa *Animalium deſtillationem* occupemur, anſam arripio, L. B. conſimilem adhuc Aquam, magnæ prærogativæ ac virium, *ex vivis Animalibus* parandam, Tibi revelandi; quæ non tantùm in Epilepſiâ, tàm Infantum, quàm Adultorum, verùm etiam in doloribus Arthriticis, intus foriſq́ue adhibita, maximi futura eſt effectûs. Hujus præparátio ſic ſe habet:

℞. Catellos, ſex, vel octo dies natos, num. v. vel vi.

Eoſq́ue diligenter repurgatos immitte in *Baln. n. vaporoſ.* appoſitoq́ue capitello, & juncturis undiq́ue lutô benè clauſis, appoſitoq́ue vitro recipiente, deſtillentur ſtatim, ad *omnimodam humiditatis conſumptionem, ſpiritûs vivifici expulſionem, & Catellorum exſiccationem;* roſtro tamen Capitelli priùs in petia ligatis immiſſis

Borac. Venetæ drach. duabus, vel tribus,
Croci Auſtr. vel Orient. drach. unâ ſem.

Aqua prolecta, *vivifico ſpiritu* turgens, ſtudioſè interim in vitro, cerâ & veſicâ benè clauſo, aſſervetur; dein accipe *catellos ſiccatos & aridos,* quos retortæ vitreæ immiſſos, præpoſitoq; Recipiente, deſtilla in arenâ, vel igne aperto, ad *omnimodam radicalis humoris expulſionem, & manifeſtam Catellorum combuſtionem.* *Aqua* ſeu *ſpiritus* ſtillatus, unà cum *Sale volatili,* & *Oleo fœtido,* in cucurbitâ vitreâ rectificetur ad dimidias ſaltem, relictâ parte alterâ mediâ, cum oleo fœtido, in fundo: *Spiritus enim ſalinus,* ad levem ignis gradum, illicò in excipulum tranſit; quod autem reliquum eſt, *craſſus* ſcilicet *oliduſq́ liquor,* & *oleum,* citra ſpiritûs & ſalis volatilis veſtigia, rejiciatur. Jam verò *Liquor ſalinus hic* & *ſpirituoſus,* cui *ſal volatile* totum inhæret, additis

Spiritûs Ceraſor. nigror. unciis ſex,
Aq. flor. Papav. erratici, ſine addit. ſtillat. unciis quatuor,
Arantiorum unciis duabus,
Summit. Abietis arboris recent.
Oculor. Populi arboris recent. ana unciis quatuor,
Roriſmarini recentis unciis tribus,
Nucum Moſchatar. unciâ unâ,

denuò in cucurbitâ vitreâ, igne arenæ, deſtilletur, ad ſpecierum usque ſiccitatem, (cavendum tamen, ne ſpecies adurantur, & aqua Empyrevma ſpiret) & quidem *in aquam jam antè à Catellis deſtillatam,* roſtro capitelli immiſſis

Boracis Venetæ drachmis duabus,
Croci Auſtriaci, vel Oriental. drachm. unâ.

Quæ ſic unitæ *Aquæ* ſpirituoſæ, optimè munitæ aſſerventur. Probatur hæc *Aqua* in omnibus Epilepticis & Hyſtericis affectibus, in doloribus Colicis, & Arthriticis, intus adhibita; externè verò in Chiragrâ, & Podagrâ, quarum licet characterem non tollat, dolorem tamen, ac earum fervorem, reprimit, fermentum acidum podagricum ſalſedine ſuâ purâ immutando, viq́ue adaperiente ad diaphoreſin diſponendo.

AQUA MASTICHINA STOMACHICA.

℞. Maſtich. elect. uncias quatuor,
Styracis Calamitæ uncias duas ſemis,
Cinamomi optimi uncias duas,
Macis,
Nucum Moſchatar. ana unciam unam ſemis,
Caryophyllorum unciam unam:
quæ minutim cōtuſa immergantur in
Vini Malvatici libras quatuor.

Factâ maceratione per aliquot dies, per *Baln. n. vaporoſ.* ad ſpecierum ferè ſiccitatem deſtillentur. *Aqua* prolecta *Stomachica,* & *Cephalica,* in vitro clausô benè cuſtodiatur, quæ per ſe, in Ventriculi & Cerebri frigidis affectibus, à craſſa ac vitrea pituita ortum ducentibus, ſummo emolumento cedit, propinata à *drachmis duabus* ad *unciam ſemis* pro *doſi,* ſæpiùs, *vel ſaccharô, vel Syrupô aliquô conveniente* edulcorata. Ex illa

Digitized by Google

Syrupus pariter efficax confici poteſt, *ſolà ſacchari ſ.q.* additâ, ut ſine ullâ coctione aut ebullitione Syrupi acquiratur conſiſtentia: ſumatur nempè *Aquæ hujus libra una*, & *ſacchari libra una ſemis*, ſolaque *ſacchari* in calore leni diſſolutione conficiatur *Syrupus* juſtæ conſiſtentiæ, qui iisdem, quibus *Aqua*, gaudet virtutibus; medicamentis multis ſtomachicis & cephalicis utiliſſimè admiſcendus.

Nota: Cùm verò *ſpecies à deſtillatione relictæ* quippiam virtutis, præcipuè roborantis, ſibi reſervarint, ſolis *ſpirituoſis & eſſentialibus partibus* per alembicum transfuſis; quod præſertim *in Maſtiche & Styrace* evenit: quapropter è re erit, *illas* iteratò deſtillationi, & quidem paulò violentiori, committere, *ſiccæ nimirum, & non affuſo liquore*, per retortam, in arena, vel ſabulo, inſtituendæ, obſervatis diligenter ignis gradibus, ut levi, per initia, ignis impulſu, *oleum* eliciatur *præſtans & fragrantiſſimum*, *aurei coloris*, quod amovendum, priusquam ignis adaugeatur; hoc ſubſequetur *rubicundum magis oleum*, *empyrevma nonnihil ſpirans*, æquè, ac prius, in tempore ſeponendum ac cuſtodiendum; *tertium verò*, *craſſum & fœtidum oleum*, violentiſſimo igne propulſum, ad ſuos quoque usùs, tanq. *Balſamum Vulnerarium*, eſt conſervandum.

Primum illud, *coloris aurati*, *oleum*, cùm ad internos, tùm externos usûs, verticem capitis, nucham, tempora, nares, ventriculum, cordis regionem, eôdem *inungendum*, vel etiam *balſamis commiſcendum*, vel etiam, additâ *olei Nuciſtæ* ſ. q. *Balſamum* ex eô conficiendum, prædictarum partium imbecillitati primariò dicatum.

Secundum verò, *magis rubeſcens*, *oleum*, unguentis pariter, & balſamis ſtomachicis, cum fructu admiſceri poteſt, nullô virtutis, aut ſubſtantiæ ingredientium factô diſpendio: quô feliciter fruere.

AQUA, SEU MIXTURA MERCURIALIS ALOETICA.

EJus deſcriptio, & præparatio, uti & applicandi modus, petantur ex *Animadverſ noſtris in Pharmacop. Auguſt. factis, in Aquam Mercurialem, pag. 301.*

AQUA HYSTERICA.

℞. Aquar. Meliſſæ Citratæ,
Matricariæ floreſc.
Rorismarini,
Ceraſor. nigr. ana ſine addit. aq. ſ. per Baln. n. vaporoſ. ſtillat. libram unâ ſemis,
Vini Malvatici boni libras duas:
his mixtis immergantur ſucceſſivè
Rad. Cyperi rotund.
Zedoariæ, ana uncia una ſemis,
Pœoniæ recent. d. t. coll. unc. duæ,
Herb. recent. Baſilici,
Calaminthæ mont.
Menthæ criſpæ,
Pulegii,
Thymi, ana unciæ tres,
Summit. Anethi unciæ duæ,
Flor. recent. Betonicæ,
Salviæ hortenſis,
Cheyri, ana uncia una ſemis,
Cortic. Arant. recent. extim. unc. duæ,
Sem. Carui,
Fœniculi, ana uncia una ſemis,
Coriandri,
Bacc. Lauri, ana uncia una,
Nuc. Moſchat. uncia una ſemis,
Cinamomi opt. unciæ tres,
Macis,
Antophyllorum, ana uncia una,
Croci Oriental.
Caſtorei, ana drachmæ ſex.

Factâ maceratione brevi, poſtquàm omnia collecta ſunt, deſtillentur per *Baln. n. vaporoſum*, roſtro alembici immiſsâ
Croci Oriental. drachmâ ſemis.

Aqua prolecta ſervetur in vitro benè clauſo; efficaciter ſervit Melancholicis, Hyſtericis, & Utero præſocatis. *Doſis à Cochl. 1. ad 3. plus minùs.*

AQUA NEPHRITICA.

℞. Nucl. Ceraſor. nigr. uncias duas,
Perſicorum uncias ſex,
Amygdalar. amar. uncias quatuor:

Contundantur optimè in mortario, ad pultis minutiſſimam formam, affusâ particula vini Malvatici, vel Rhenani.

Digitized by Google

Sem. Apii,
Thlaſpios,
Milii Solis,
Petroſelini, ana uncias duas:

Pari modò ad pultis formam ſubtiliſſimè, additâ etiam ſ. q. vini Malvatici, vel Rhenani, contundantur. His duabus pultibus adde præterea

Bacc. Halicacabi unciam unam ſemis,
Juniperi virid. uncias quatuor,
Allii recent. uncias duas,
Cæparum recent. uncias ſex,
Porri recent. (quod ſpecies Cæparum eſt) uncias quatuor,
Rad. recent. Pimpinellæ unc. tres,
Raphani Hyemal. hortenſ. uncias octo,
Calam. Aromat. unc. tres,
Herb. recent. Rutæ murariæ uncias quatuor,
Cinamomi optimi uncias tres,
Macis,
Nucum Moſchatar. ana unciam unam.

Immergantur cuncta in

Vini Rhenani opt. diuretici libras ſex, vel octo,
Spirit. Ceraſor. ard. libram ſemis,
Aq. Ceraſ. nigr.
Petroſel. ex toto, benè conquaſſatis, ana ſine addit. aq. ſtillat. libram unam.

Factâ maceratione brevi, poſtquam omnia collecta, & liquoribus immerſa fuerint, deſtillentur ex *Baln. noſtro vaporoſo*, vel *per arenam*, lentò igne. *Aqua* ſtillata prolecta ad uſum, in vitro benè clauſo, aſſervetur. Renum parenchymati ſolatio eſt, mundando, detergendo, arenulas & grumos tenuiores ex renibus proſcribendo & atterendo; (unicum calculum jam confirmatum excipias) omnibus Veſicæ affectibus ſummè conducibilis. *Doſis ab unciâ unâ ad duas, in vehiculò gratò*, aut *jure alteratò ex radice Petroſel.* vel *Ciceribus &c.*

AQUA OPHTHALMICA, SEU AD OCULORUM INFLAMMATIONEM.

℞. Herb. recent. Chelidonii,
Euphraſiæ,
Fœniculi, ana libras duas,
Flor. recent. Roſarum libr. duas ſemis,
Cyani,
Papaveris erratici, ana lib. unam ſemis,
Croci opt. Orient. unciam ſemis.

Subtiliter inciſa & contuſa deſtillentur ex *Balneo n. vaporoſò*, ad ſiccitatem totalem herbarum & florum; ſerveturq; *Aqua* in vitro benè clauſo; cujus, ſi placuerit, ſingulis libris

Sacchari Saturni reſolubilis ex Minio, vel ipſo Plumbo, facti drachm. duæ ſemis

addi, ac in ea diſſolvi poſſunt; denuò filtrari & cuſtodiri. Pretioſa eſt in omnibus Oculorum Inflammationibus, Lippitudine, acri Lachryma ſtillantibus Suffuſione & Cataractâ præcipiti laborantibus. Diſſipat viſcoſos eorum & excrementitios humores, tunicas roborat, à Gutta ſerena præſervat, puſtulas abſumit; extremitate ſubtili penicilli Pictorum, in eâ madente, ad oculorum canthum externum, *guttâ unâ alterâve* inſtillatâ, abſtergendo.

AQUA ODORIFERA.

℞. Aq. Flor. Arantiorum,
Roſar. fragrantiſs. ana ſine addit. ſtillat. libras duas.

His mixtis aquis, ac vitro largo & amplo (qualia ſunt, in quibus Conſervæ recondunrur) immiſſis, ſuperinſpergantur leviter, ne fundum petant, ſed aquæ innatent,

Flor. Jasmin. q. s. ut deſuper ſaltem aqua tegatur.

Claudatur deinde vitrum ſupernè chartâ cereaceâ, & veſicâ, ne vitrum, aut aqua in eô contenta, cum ſupernè adſperſis floribus, multùm commoveantur, & flores fundum petant: relinquantur hoc ſitu per diem ac noctem; *flores deinde priores* removeantur, *novis ſubſtitutis*: idque toties reiteretur, donec *ſubjectus liquor* odore fragrantiſſimo imbuatur; quem deinde rectifica, & uſui reſerva, in vitro arctiſſimè clauſo: proboſcidi autem vitri immittantur

Ambræ gryſeæ,
Moſchi optimi Oriental, ana ſcrupulus unus.

Fiatque

Digitized by Google

Fiatque *Aqua* fragrantiſſimi odoris, reficiendis ſpiritibus, tàm vitalibus, quàm animalibus, aptiſſima; ab intrà vel extrà uſurpanda.

Nota: *Nos in deſtillanda hâc Aquâ Ideam & prototypon reliquarum aquarum hîc Tibi propoſuiſſe, cenſeas; quânam ſcilicet ratione è floribus Liliorum convallium, Violis Martialibus, Tunicæ, Liliorum alborum &c. quorum odor, & ſpiritualis portio, nimium volatilis & fugax eſt, beneficio Balnei n. vaporoſi, odoratiſſima Aqua elici poſſit; quæ deinde, inſperſis priùs aliquoties floribus ejuſdem ſpeciei, rectificanda, prout ſuprà edocuimus.*

AQUA ODORIFERA PRO EPITHEMATIBUS CORDIS ET PULSUUM.

℞. Aq. Flor. Arantior. libram ſemis,
Baſilici,
Majoranæ,
Lavendulæ,
Roſar. ana ſine addit. ſtillat. libram unam ſemis,
Acet. Flor. Lavendulæ,
Tunicæ,
Roſar. ana n. modò parat. libram unam.

His liquoribus mixtis immergantur
Rad. Cyperi rotundi,
Ireos Florent. ana uncia una,
Herb. Thymi Cretici recent.
Flor. Arantior. recent. ana unciæ duæ,
Ligni Rhodii raſpati uncia una ſemis,
Cinamomi optimi unciæ duæ ſemis,
Caryophyllorum uncia una,
Nucum Moſchat. uncia una ſemis,
Cortic. ſeu flav. Arantiorum,
Citri, ana recent. & extim. uncia una ſemis,
Aſæ dulcis, ſeu Benzoes,
StyracisCalamitę, ana uncia una ſemis,
Gummi Ladani uncia una.

Factâ brevi maceratione, deſtillentur ex *Balneo n. vaporoſo*, ad ſiccitatem ferè ſpecierum, Alembici roſtro immiſſis, ſi lubet,
Moſchi optimi Oriental. ſcrupulo uno,
Ambræ gryſeæ ſcrupulo ſemis,
in petia ligatis.

Aqua prolecta fragrans, odoris perfectiſſimi, ſervetur in vitro benè clauſo. Cardiaca eſt, viribus cum ſuperiori participatis, intus foriſque applicanda.

Nota: *Qui imbecillitati ſexûs Fœminei nonnihil conſulere ſtudet, Moſchum & Ambram, Acetum & Aq. Roſarum, omittat, tanquam fœminarum offendiculum.*

AQUA PHYSOGONA.

℞. Rad. Calam. Aromat. recent. unciam unam ſemis,
Galangæ unciam ſemis,
Fl. Chamomill. Rom. unciam unam ſemis,
Arantiorum recent. unciam unam,
Cort. Arantiorum,
Citri, ana recent. & extim. unc. duas,
Sem. Apii,
Aniſi,
Fœniculi,
Carui,
Coriandri, ana unciam unam ſemis,
Cumini unciam unam,
Cinamomi optimi uncias duas,
Nucum Moſchatar. unciam unam ſemis,
Macis unciam unam,
Caryophyllorum drachmas ſex.

Inciſa & contuſa craſſiuſculè immergantur in
Vini Malvatici, ſeu Hiſpan. libras duas,
Spiritûs vini rectificati libras quatuor,
Aquæ Cinamomi, cum vino ſtillat. libram unam ſemis.

Factâque maceratione brevi, deſtillentur ex *Baln. n. vaporoſo*, vel *cucurbita vitrea*, in *B.M.* *Aqua* deſtillata ſervetur uſui; ante exhibitionem gratô aliquô *Syrupo* edulcoranda. *Aqua vitæ Carminativa* dici meretur; humores elevatos, ac in flatûs attenuatos, beneficio rarefactionis, mirè diſſipans ac propellens.

AQUA

Digitized by Google

AQUA PURGANS.

℞. Aq. ex granis Sambuci,
Ebuli, ana recent. & ſine addit. ſtill. libram unam ſemis,
Aq. Aſari ex toto ſine addit. tempore vernali ſtillat. libras duas,
Eſulæ,
Hellebori, ana ex toto, pariter ſine addit. ſtillat. libram unam,
Mercurialis, etiam ſine addit. ſtillat. libras duas.

His Aquis, ſuô tempore collectis & deſtillatis, mixtis adde

Flor. Roſar. Damaſcen. libram ſemis,
Tanaceti recent.
Aloës hepaticæ, ana uncias quatuor,
Scammonii uncias tres,
Colocynthid.
Olei Tartari per deliquium facti, ana unciam unam ſemis;

macerentur per Menſem unum, additis poſtea

Cinamomi acuti opt. unciâ una ſemis,
Semin. Fœniculi,
Aniſi, ana unciâ unâ,

deſtillentur ex *Baln. n. vaporoſo*, ad ſiccitatem ſpecierum, ſemel atque iterum cohobando. Laxat alvum, humores peccantes promiſcuè & ſuaviter educit. *Doſis ab uncia ſemis, ad unam, duas, ad usq; tres.*

Nota: *Aſſerui*, in præmiſſis meis Animadverſionibus, *Cathartica vegetabilia ſimplici deſtillatione, liquoribus inſuper illis affuſis, ſuas non addere deſtillando virtutes Catharticas, ſed eas in fundo alembici, aut reſiduo, manere. Hîc tamen illud accidit, artificioſiori nimirùm deſtillatione, cohobatione, & fermentatione, quarum ope, ſi non omnes, ex parte ſaltem, ſuas præbent virtutes ſubtiliores deſtillato iſta vegetabilia. Hanc igitur compoſitionem huic operi inſerere, conſultum duxi.*

AQUA HYPNOTICA, SEU ANODYNA, AUT SOMNIFERA.

℞. Aq. Flor. Nymphææ albæ,
Aq. Flor. Papaveris erratici,
Solani hortens.
Sempervivi major.
Hyoſcyami,
Capitum papav. recent. & maturescent. ana ſuo tempore collect. & ſine addit. ex *Baln. n vaporoſo* ſtillat. libras duas,
Vini Malvatici libras duas ſemis.

His mixtis immergantur

Sem. Papaveris Albi,
Nigri,
Hyoſcyami,
Lolii, ana unciæ duæ ſemis,

priùs in mortario probè & minutiſſimè inciſa & contuſa, ad pultis formam, additâ ſ. q. Aquarum prædictarum, ſeu vini Malvatici: porrò adde

Pomorum Mandragoræ rec. num. xv.
Opii Thebaici uncias tres:

Factâque maceratione & fermentatione per dies ferè xv. additisque poſtmodum

Croci optimi Orient. unciâ unâ,
Cinamomi acuti,
Nuc. Moſch. ana uncia una ſemis,
Caryophyllor. uncia ſemis,

deſtillentur ex *Baln. n. vaporoſo*, ad ſiccitatem ſpecierum, binis vicibus cohobando. *Aqua* prolecta ſervetur. Vires ejus Anodynæ ſunt, & in omnibus vigiliis diuturnis, ac quibuscunque doloribus, uti & morbis ardentibus, (peſte & malignis febribus exceptis) auxilio cedit. Refrigerat inſuper ac humectat, ſumpta *ab unciâ unâ, plus minusve*; habitâ tamen ratione & morbi, & ætatis.

AQUA PERLARUM CONFORTATIVA.

℞. Aq. Meliſſæ Citratæ,
Ceraſorum nigr.
de Rubo Idæo, ſine addit. ſtillat. uncias ſex,
Cinamomi ſine vino,
Roſar. ſine addit. ſtill. ana uncias quatuor.

In his mixtis Aquis ſolvantur

Magiſt. Perlar. Oriental.
Corallior. rubr.
Matris Perlar. ana ſolubil. n. drachm. una ſemis,
adden-

Digitized by Google

addendo

Syr. de Corticibus Citri n. ſeu
Acetoſitatis Citri n.m.parati, unc.tres,
Eſſent. Citri ſacch. n. ex recent. cort.
parat. unciam ſemis vel unciam
unam:

Miſceantur exactè, fiatque *Aqua Perlata* clara & efficax in omnibus Animi defectionibus & Lipothymiis, *ab unciâ ſemis* ad *unam*, vel *ultrà*.

Nota primò : *Hanc Aquam ſi quis volet reddere gratiorem, id præſtatum iri ſamillimè Spiritûs Vitrioli, aut ſucci recentis Limonum ſ.q. additâ.* Secundò : *Hanc Aquam in magna quantitate ſimul non eſſe diſpenſandam atque aſſervandam, propter Syrupos, & ſaccharum illi admixtum; quæ ſucceſſu temporis fermentationem & aciditatem quandam inducere poſſent.*

TINCTURA ROSARUM.

℞. Flor. Roſar. rubr. ſiccat. unciam unam,
Tunicæ ſicc. rub. drachm. duas;

His affundantur in vaſe terreo

Aq. fontan. ferventis libræ quatuor,

in quâ priùs

Tamarind. recent. uncia una

parùm, vel ſemel tantùm, ebullierit in vaſe pariter terreô, neutiquam in æneô, aut aurichalc. ne quid æruginoſum aut amarum ſapiat: hisq; ulteriùs adde

Spiritûs Vitrioli Martis gut. xv. vel xx.

cùm autem refrixerint, colentur & filtrentur, ſupperaddendo

Aq. Roſar. fragrantiſs. ſine addit. ſtillat.
uncias quatuor,
Syr. Violarum Martialium,
de Papav. errat. ana uncias duas.

Fiatque *Potus* præſtans, in prædominio caloris, & febribus ardentibus; quod refrigerando & humectando præſtat. Corroborat inſuper hepar, ac ventriculi digeſtionem promovet.

Nota, *quòd, ſi hæc Tinctura in Dyſenteriâ, & Diarrhœâ immoderata foret propinanda, Tamarindos omittere, &, eorum locô, Galangam, Maſtichen, rad. Chinæ, Cydonia, & his affinia, cum ebullitione in aquâ præmiſſa, ſubſtituere, conſulerem.*

ELIXIR VITÆ CEPHALICUM, ET STOMACHICUM.

℞. Spirit. Vini optimè rectific. libras xII.

His immergantur ſucceſſivè inciſ. & contuſ.

Rad. rec. Calami Aromat. unc. una ſem.
Cyperi rotundi,
Doronici veri,
Galangæ, ana uncia una,
Herb. recent. Meliſſæ Citr.
Roriſmarini cum flor.
Baſilici effloreſc.
Majoranæ, ana uncia una ſemis,
Flor. recent. Arantiorum,
Betonicæ,
Tunicæ, ana uncia una ſemis,
Roſarum unciæ quatuor,
Lavendulæ uncia una,
Sem. Aniſi,
Carui,
Coriandri, ana uncia una,
Cinamomi optimi acuti unc. quatuor,
Nucum Moſchatar. uncia una ſemis,
Caryophyllorum,
Macis,
Cardamomi min.
Baccar. Lauri, ana uncia una,
Cubebarum drachmæ ſex,
Cortic. ſeu flaved. Arantiorum,
Citri, ana recent. & extim. uncia una,
Ligni Aloës raſpati optimi unc. ſemis,
Rhodii raſpati optimi uncia una:

Factâ brevi maceratione, poſtquam ſucceſſivè collecta ſunt, deſtillentur ex *Balneo n. vaporoſo*, ad ſiccitatem ferè ſpecierum, roſtro Alembici immiſſis

Ambræ gryſeæ ſcrupulo unô, vel drach. ſemis,
Moſchi optimi Orient. ſcrupulô unô,
&, ſi lubet,
Aſæ dulcis, ſeu Benzoës, &
Styrac. Calam. ana drachm. unâ ſemis,

cunctis invicem in petiâ ligatis.

Spiritus prolectus (cui ea, quæ roſtro Alembici impoſita fuêre, aliquandiu, pro meliori extractione, immergi poſſunt) dulcoretur cum libra unâ & dimidiâ

Julapii Roſarum, vel

Julapii

Julapii ex Vino n. m. parat.

Eritque *Elixir* præſtans in omnibus Affectibus frigidis Cerebri & Ventriculi; Epilepticis & Apoplecticis auxilio eſt: internè *cum Syrupo, vel Julapiis;* deforis autem, *ſine his*, effectui datum.

ELIXIR, SEU AQUA VITÆ ANTIPESTILENTIALIS.

℞. Rad. Angelicæ recent.
Enulæ recent.
Imperatoriæ,
Zedoariæ,
Herb. recent. Scordii noſtr.
Rutæ hortenſ. ana uncias duas,
Flor. recent. Calendulæ,
Arantiorum, &
Citri, ſi haberi poſſint,
Sambuci,
Tunicæ, ana unciam unâ ſemis,
Granorum Juniperi uncias tres,
Cortic. Arantiorum recent. & extim.
Citri recent. & extim.
Cinamomi optimi, ana unciam unam ſemis,
Sem. Aniſi,
Coriandri,
Myrrhæ rubræ,
Caryophyllorum,
Nuc. Moſchatar. ana unciam unam,
Spirit. Vini rectificati libr. XIV.

Factâ maceratione, donec omnia ſucceſſivè collecta ſint, deſtillentur ex *Baln. n. vaporoſo*, roſtro capitelli immiſſis

Succini drachmis duabus,
Croci opt. drachmâ unâ ſemis,
Camphoræ drachmâ ſemis, vel drachmâ unâ.

Aqua vitæ elicita dulcoretur cum
Syr. de Cort. Citr. n. libra una, vel una ſem.
ſervetur uſui.

Eſt *Aqua vitæ*, peſte graſſante, præſervativè aſſumenda.

ELIXIR ALLIATUM ANTIPESTILENTIALE.

℞. Alli recent. uncias duas,
Cinamomi optimi unciâ unam ſemis,
Nucum Moſchatar. unciam unam,
Spirit. Juniperi ex Baccis libras quatuor;

Deſtillentur ex *Baln. n. vaporoſo* ad ſiccitatem, roſtro capitelli immiſſis

Succini albi drachmis duabus,
Camphoræ drachmâ ſemis:

Spiritus egreſſus dulcoretur cum
Syr. de Cortic. Citri, vel
de Scordio noſt. unciis octo.

Servetur ad uſum futurum, tanquam *Aqua vitæ*, pro Plebe, tempore Peſtis, ad præſervationem offerenda.

LIQUOR, SEU ESSENTIA ALEXIPHARMACA.

℞. Aq. Scordii,
Rutæ, ana ſine addit. aq. ſimpl. ſtillat. libras duas,
Cotic. Citri,
Flor. Arantiorum, ana libr. ſemis;

His Aquis immergantur

Rad. Angelicæ,
Enulæ,
Imperatoriæ,
Zedoariæ, ana uncia una ſemis,
Flor. Calendulæ,
Sambuci,
Tunicæ, ana recent. uncia una ſemis,
Gran. Juniperi unciæ tres,
Sem. Angelicæ,
Aniſi,
Myrrhæ rubræ, ana uncia una,
Nucum Moſchatar.
Macis,
Cinamomi optimi, ana drachmæ ſex.

Factâ maceratione brevi, deſtillentur ex *Baln. n. vaporoſo*, ad ſiccitatem ſpecierum, roſtro capitelli immiſſis

Camphoræ ſcrupulô unô,
Succini albi drachmis duabus.

Liquori egreſſo denuò immergantur

Rad. Zedoariæ,
Contrajervæ,
Cort. Citri recent. extim. ana unc. una ſemis,
Arantior. recent. uncia una,

Myrrhæ

Myrrhæ rubræ uncia ſemis,
Croci opt. Oriental. drachmæ duæ.

Digerantur per aliquot dies, in locô ſaltem frigido, vel tepido, colentur, pòſt & filtrentur; *Eſſentiaq;* ſervetur. In omnìbus morbis naturæ malignantis, ut febribus Petechialibus, Caſtrenſibus, Hungaricis, vera Antidotus, *à drachmis duabus, ad unciam ſemis, unciam unam, duas, pro ſudore eliciendo.*

Nota, *quòd ejusmodi Eſſentiæ ultrà dimidium anni durabiles haud ſint, eò, quòd careant ſpiritibus ardentibus. Proindè ſeduli Pharmacopœi ſtrenuè adlaborabunt, ut ſuprà dictas Aquas deſtillatas in promptu habeant; utpotè quæ ætatem ferunt: è quibus Eſſentiæ illicò parari poterunt.*

Notandum præterea, *inconſultum eſſe, prædictas Eſſentias, antequàm in uſum actu vocentur, Syrupô aliquô appropriato alterare; perfacilè enim à ſaccharo aceſcunt: quòd ſi verò neceſſitas earum uſum imperet, ſumito Eſſentiæ, ante dictæ unciam unam, Syrupi de Scordio noſtro, aut de Corticibus Citri n. unciam ſemis; (uter eorum arriſerit magis,) & pro doſi exhibeto.*

Ulteriùs advertendum, *quòd in Regionibus ad Aquilonem ſitis, copia Florum Citri & Arantiorum, Malorum Citrinorum, tanta non extet, quanta pro deſtillandis ex iisdem aquis deſideratur. Proindè conſilium ſuggero Pharmacopœis, ut vel ex Auſtrinis partibus ſibi ferant ſuppetias; aut Aquam Scorzoneræ, ſimilemq; appropriatam, ſubſtituant.*

ESSENTIÆ ANTIDOTALES ALEXIPHARMACÆ.

Latiſſimum campum & meſſem, ut ajunt, Tibi adaperui, L.B. *in Appendicem. ad Animadverſiones n. pag 30. & 31.* Quô ex loco diſpares earum diſpoſitiones & inventa petito. Virtutem autem, & vires ſuas, primariò exerunt, malignas qualitates, in corpore humano reſtagnantes, acriter oppugnando. Quare, tempore contagionis ſævientis à *Cochleari unô, ad duo*, horis matutinis, ante egreſſum domûs, per modum prophylaxeos exhiberi poterunt: in curatione autem *drachma una, aut altera*, cum reliquis Alexipharmacis, præſcribi poterit.

LIQUOR ALEXIPHARMACUS.

℞. Cortic. Citri, aut Limon. recent. & extim. drachmas ſex,
Sem. Citri drachmas tres,
Cardui benedicti,
Rutæ, ana drachmas duas,
Myrrhę rubrę drachmam unam ſemis,
Amygd. dulc. decortic. pro exactiori diſſolut. myrrhæ, drachmas tres.

Contundantur benè in Mortario, cum
Aq. Scordii,
Scorzoneræ,
Rutæ, ana unciis tribus:

Fiat Emulſio, quæ colanda, & Colaturæ addendæ
Syr. de Scord. n. ſimpl. drachmæ ſex,
de Cortic. Citri n. uncia una:

Miſceantur pro *tribus* circiter *doſibus.*

Hic *Liquor*, ſeu *Emulſio* extemporanea, (nam ejus ſubſtantia ætatem & tempus non fert,) inter pretioſa quæque Cardiaca meritò notanda. In morbis, quorum curatio à centro ad circumferentiam uti Morbillis, Variolis, Petechiis, ipſaque Peſte, tutius tutô exhibetur.

LIQUOR CORDIALIS TEMPERATUS.

℞. Rad. Cyperi rotundi,
Ireos Florent. ana unciam unam,
Flor. recent. Borraginis,
Bugloſſæ,
Roriſmarini cum foliis,
Tunicæ, ana unciá unam ſemis,
Roſar. uncias ſex,
Cort. Arant.
Citri, ana recent. & ext. unc. duas,
Cinamomi optimi uncias duas ſemis,
Ligni Rhodii raſpat.
Nuc. Moſchatar.
Macis, ana unciam unam,
Croci Oriental. unciam ſemis.

Inciſa & contuſa, quæ requirunt, immergantur in
Vini Malvatici libr. ſex, vel octo:

Factâ maceratione, deſtillentur ex *Balneo n. vaporoſo*, ad librar. v. vel vi. exſtillationem: *Aquæ* ſpirituoſæ exgreſſæ porrò immergantur

Cortic. Arantiorum,
Citri, ana recent. & extim. unciam una,
Granor. Chermes uncia ſemis,
Ligni Aloës opt. gum. drachmæ duæ,
Croci Auſtriaci drachma una,
Ambræ gryſeæ,
Moſchi Oriental. opt. ana ſcrupulus unus:

Factâ maceratione, duobus circiter diebus, in locô tepidiori, pôſt coletur & filtretur *Eſſentia*: in quâ tandem diſſolve
Magiſt. ſolubil. Perlar. Or. drachmam unam,
Corallior. rubr.
Matris Perlarum, ana drachm. duas.

Porrò filtretur, & ſervetur *Eſſentia* in vitrô optimè munitô; quæ, ſi ſic neceſſitas ferat, *Syrupô de Cinamomo*, aut *Julapiô Roſarum*, edulcorari poteſt. Nam hâc ratione, ſine *Saccharo & Syrupis*, Eſſentias à fermentatione, ſitu, & corruptelâ, diu munitas aſſervabis.

Cardiacum eſt, magnæ virtutis, ad Syncopas, Tremores, Animi defectiones & Languores expetendum: à Malignis & Peſtiferis præſervat morbis. *Doſis aliquot Cochlearia.*

LIQUOR CORDIALIS REFRIGERANS, EXTEMPORANEUS.

℞. Cortic. Arantior. recent. & extim. unciam ſemis,
Citri recent. & extim. unc. unâ,
Granorum Chermes drachm. unam,
Ambræ gryſeæ grana v.
Sem. Citri excortic. ſcrupulum unum, vel drachmam ſemis,
Sacchari Canarii albiſs. uncias duas.

Contundantur optimè & diu in Mortario, ad pultis formam; pôſt diluantur
Aq. Meliſſæ,
Lilior. convallium,
Roſar. fragrant.
de Rubo Idæo, ana ſine addit. aq. ſimpl. ſtillat. unciis ſex,
Flor. Arantiorum unciis duabus;

Et colentur: filtreturque Colatura; cui ſuperaddito
Magiſt. n. ſolubil. Perlar. Orient. ſcrupulum unum,
Corallior. rubr.
Matris Perlar. ana drachm. ſemis,
Succi Limonum,
Granatorum, ana recenter & jam jam expreſſor. unciam unam ſemis,
Syr. Granatorum uncias duas.

Miſceantur pro *Potu* Cordiali, & refrigerante; *cujus unciæ duæ, tres, vel amplius*, æſtuantibus, laſſiſque ægris, iteratò propinari poterunt. *Ambra* autem, propter hos, quibus contrariatur, omitti poteſt; pari ratione *Aqua Roſarum*, quarum vices ſubeat *Aqua florum Tunicæ*.

LIQUOR LITHONTRIPTICUS.

℞. Nucleor. Perſicor. uncias duas,
Ceraſor. drachmas ſex,
Rad. rec. Apii,
Liquiritiæ,
Petroſelini,
Pimpinellæ, ana unciam unam ſemis,
Raphani hortenſ. acrioris uncias quatuor,
Herb. rec. Rutæ murar. unciam unam ſemis,
Sem. Naſturtii,
Apii,
Thlaſpios,
Urticæ, ana unciam unam,
Bacc. Juniperi unciam unam ſemis,
Alkekengi,
Ligni Nephritici, ana drachm. ſex,
Cinamomi acuti unciam unam,
[illegible]is unciam ſemis,
Borac. Venetæ drachmas duas.

Nuclei Perſicorum & *Ceraſorum, ſemina* item, *Baccæ* quoque *Juniperi* & *Alkekengi*, contundantur probè ac minutim in Mortario, additâ ſ. q. *Aquæ Cinamomi*, ad pultis formâ. His addantur *Radices recentes*, nonnullis radulâ comminutis, reliquis inciſis & contuſis: quibus omnibus mixtis, atque cucurbitæ vitreæ injectis, ſuperaffundantur
Spir. Juniperi rectif. è baccis libræ duæ,
Ceraſorum libra ſemis,
Vini Rhenani optimi albi libr. quatuor:

Factâ

Factâ digeſtione, diebus aliquot, in tepido ſaltem loco, vitro probè clauſo, fiat colatura cum forti expreſſione ſpecierum; filtrata mox *Eſſentia* ſervetur in vitro benè clauſo: quæ, quotiescunque trahenda in uſum, *Syrupis appropriatis*, utpotè *Acetoſitatis Citri*, *Fragorum*, aut conſimili, additis *guttis aliquot Spiritûs Vitrioli*, poterit alterari. Reſpicit *Eſſentia* hæc Renum affectiones; celebris proindè eſt in calculoſis diſpoſitionibus; in Δυσουρίᾳ, Tartaro, & ſabulo renum exorbitante; auxilio quoque eſt Muliebri utero, cujus menſtruum profluvium potenter excitat, abſterſis craſſioribus humoribus, ejusque ſinus dilatando. *Doſis uncia una*, ad *unam ſemis*, vel *cochlearia duo*, ad *tria*.

LIQUOR, SEU ESSENTIA NEPHRITICA ALIA.

℞. Succi Raphani hyemal. hortenſ. recent. expreſſ. libram unam ſemis,
Petroſelini ex totô,
Naſturtii hortenſis,
Chærofolii, ana recent. expreſſ. uncias decem,
Vini albi Rhenani libras tres,
Spiritus Juniperi ex baccis libr. unam:
His immergantur
Nucleor. Perſicor. unciæ tres,
Ceraſorum uncia una ſemis, ad pultis formam priùs contuſor.
Cæparum recent. unciæ ſex,
Porrorum (quod genus Cæparum eſt,)
Herbar. Urtic. min.
Rutæ murariæ, ana recent. unciæ tres,
Cinamomi optimi uncia una ſemis,
Macis uncia una,
Terebinth. odorat. unciæ quatuor:

Factâ digeſtione per biduum, deſtillentur ad ſiccitatem ferè ſpecierum, ex *Baln. n. vaporoſo.* *Aquæ* huic per deſtillationem elicitæ denuò immergatur
Ligni Nephritici inciſ. uncia una ſemis:
Stent in locô frigido per ſeptimanam, filtrentur; addaturque
Oculor. Cancror. uncia ſemis, ſolutorum priùs in
Spir. n. Veneris rectificat. ſ. q.

Hâc ſolutione adjunctâ, denuò filtretur *Eſſentia*, ac uſui aſſervetur. Quam ſi exhibueris, ad quamvis *libram* ejus jungito *Syrupi Acetoſitatis Citri uncias duas.* Vires cum ſuperiori pares habet, niſi quòd Scorbuticis & Lienoſis apprimè conducat. *Datur ab uncia una, ad uncias duas.*

LIQUOR HEPATICUS, ET SPLENETICUS, APERITIVUS, ET ANTISCORBUTICUS.

℞. Olei Tartari per deliquium facti libras tres:
Ab hoc liquore abſtrahatur, deſtillando per Retortam vitream, in arenâ, tota humiditas, ad ſiccitatem *Salis Tartari, in reſiduò manentis*; quâ interim aſſervatâ, ſumito
Vini albi Rhenani libras quinque; cui immergantur
Rad. recent. Apii,
Pimpinellæ,
Enulæ,
Leviſtici, ana unciæ duæ,
Herb. recent. Naſturtii hortenſ.
Cochleariæ,
Chærofolii, ana unciæ quatuor,
Rorismarini,
Verbenæ, ana uncia una ſemis,
Flor. recent. Roſar. rubr. unciæ tres,
Sem. Fœniculi,
Apii, ana uncia una,
Bacc. Juniperi uncia una ſemis,
Lauri uncia ſemis,
Cinamomi optimi uncia una ſemis:

Factâ brevi maceratione, abſtrahantur deſtillando libræ tres: *Aqua egreſſa ſpirituoſa cum ſuperiore liquore aſſervato, à Sale Tartari ſtillato*, commiſceatur; quibus dein immergantur ſequentia minutim inciſa; utpote,
Rad. recent. Pimpinellæ,
Cichorii ſylveſtr.
Apii, ana uncia una,

Herb. recent. Agrimoniæ,
Abſinthii noſtr.
Naſturtii hortenſ.
Cochleariæ, ana uncia una ſemis,
Flor. Roſar. rubr. recent. unciæ duæ,
Cichorii recent. uncia una,
Sem. Naſturtii,
Urticæ, ana drachmæ duæ,
Santali rubri uncia ſemis,
Cremoris Tartari uncia una:

Factâ denuò digeſtione, in locô frigido, aut cellâ, donec, aliquot dierum ſpatio, omnia ſint collecta, fiat deindè colatura cum forti expreſſione, quæ filtranda, & uſui aſſervanda, in loco frigido, ſine *Sacchari* aut *Syrupi* alicujus additione; ad evitandá fermentationem, quam ſaccharata in aquoſis illicò ſuſcitant. Poterit autem, urgente neceſſitate, hæc *Eſſentia Syrupis appropriatis* in inſtanti condiri, ad lubitum & gratiam.

Efficax & magnum auxilium hinc ſibi polliceantur Lienoſi, Scorbutici, & cujuscunque ſpeciei Hydropici; eò quòd *Eſſentia* hæc Hepatis, Lienis, Meſenterii, Pancreatis anguſtias & obſtructiones feliciter reſeret, & tollat. *Doſis ab uncia una, ad unam ſemis.*

LIQUOR AD GONORRHÆAM VIRULENTAM ET DIUTURNAM.

℞. Vini albi Rhenani libras ſex;
huic immergantur inciſæ & contuſæ
Rad. Ireos Florent. uncia una ſemis,
Cyperi rotundi uncia una,
Herb. recent. Menthæ criſpæ,
Hyperici floreſc.
Rutæ,
Scordii,
Rorismarin.
Flor. recent. Nymphææ,
Roſarum,
Papav. errat.
Verbaſci, ana unc. duæ,
Sem. Fœniculi,
Agni Caſti, ana unc. una ſemis,
Macis uncia ſemis,
Terebinthinæ claræ unciæ quatuor:

Factâ brevi digeſtione, deſtillentur in *Balneo n. vaporoſo.* Evocentur autem ſaltem *Aquæ libræ quatuor ſemis* circiter, (*nam phlegma vini*, quod per deſtillationem ultimatè ſuccedit, plenum nauſeâ, ſaporis & odoris ingratiſſimi, ad extrahendas Eſſentias ineptum) & pauliſper aſſerventur. *Liquori* igitur huic, nonnihil ſpirituoſo, egreſſo, *Oleo Terebinthinæ* in ſuperficie, ab eo ſeparato (quod eidem affectui etiam ſolum remedio eſt,) porrô immergantur inciſæ & contuſæ; nimirùm,

Rad. Cyperi rotundi,
Ireos Florentinæ,
Cynogloſſæ,
Biſtortæ,
Tormentillæ, ana uncia ſemis,
Flor. recent. Nymphææ,
Papav. erratici,
Roſar. rubr. ana uncia una ſemis,
Sem. Agni Caſti uncia una,
Lactucæ,
Cannabis,
Papaver. albi,
Rutæ, ana contuſ. cum modicô aquæ, drachmæ ſex,
Croci optimi drachma una,
Sacchari Saturni reſolub. drachma una ſemis:

Digeſtione factâ per dies aliquot, in locô tepido, fiat colatura cum forti expreſſione; quæ diligenter filtranda per chartam, & uſui aſſervanda, in loco frigido. Efficaciter ſubſervit hæc *Eſſentia* iis, quos virulenta & diuturnior Gonorrhæa peſſundedit. Sanat Renum & Paraſtaticarum glandularum ulcera, ad *aliquot Cochlearia* iteratò exhibita; præmiſſis *purgantibus*, iisque *à Mercurio* mutuatis, & *injectionibus* conſimilibus.

ACETUM ANTIPESTILENTIALE.

℞. Rad. Angelicæ,
Leviſtici, ana uncias tres,
Herb. recent. Meliſſæ,
Rutæ hortenſ.
Scordii noſtr. ana uncias quatuor,
Roſar. recenc. uncias tres,

Granor.

Granor. Juniperi uncias quatuor,
Cortic. Citri recent. extim. unciam unam ſemis:

Hæc, inciſa & contuſa, immergantur in *Aceti Vini boni libris* xii. Factâ aliquali digeſtione, abſtrahatur *Acetum*, deſtillando in Alembico vitreo ad ſiccitatem; *Aceto* huic abſtracto denuò immitte

Rad. Angelicæ,
Contrajervæ,
Enulæ recent.
Morſûs Diaboli,
Zedoariæ, ana unciam unam ſemis,
Herb. recent. Rutæ,
Scordii noſtr. ana uncias duas,
Croci opt. Oriental. drachmas duas,
Cortic. Citri recent. extim. unciam unam ſemis,
Granorum Juniperi,
Myrrhæ rubræ, ana unciam unam:

Stent in infuſione, locô calido, vitrô benè clauſo, per ſeptimanam; colentur poſtea, atque filtrentur: filtrato *Aceto* adde, dum in uſum venire debet, pro *qualibet librâ unâ*

Mellis Citrati n. m. parati uncias duas vel tres.

Efficax eſt in Peſte & Malignis febribus, cùm pro præſervatione, ante egreſſum, matutinis horis, *unum* aut *duo cochlearia* ſumendo; tùm curativè, Potiunculis ſudoriferis immiſcendo, à *drachmis duabus*, ad *unciam ſemis*.

ACETORUM MEDICINALIUM

vera præparatio ſub formulâ ſequentis *Aceti Roſacei* adumbratur:

℞. Roſ. recent. Damaſcen. pallid. & contuſar. libras duas; immergantur in
Aceti Vini boni libras octo:

Factâque digeſtione brevi, deſtilletur, ſive abſtrahatur *Acetum* per cucurbitam, vel alembicum vitreum, ad ſiccitatem ferè Roſarum: deſtillato *Aceto* denuò injiciantur

Flor. Roſ. rubr. recent. unciæ octo, tempore vernô; vel
Roſar. ſiccar. rubr. unciæ quatuor, tempore hybernô.

Stent in infuſione diebus aliquot, colentur pòſt, filtrentur, ac reponantur uſui. Juxta hunc modum *omnia Herbar. Florum, & Fructuum; utpotè Fragorum, & de Rubo Idæo, Aceta* legitimè & dextrè parari poſſunt.

LIQUOR, SEU EPITHEMA HEPATICUM APERIENS.

℞. Olei Tartari per deliquium facti libras duas,
Vini albi boni libras quatuor,
Camphoræ drachmas tres;

Fiat in alembico vitreo, calore arenæ, *aquoſitatis vinoſæ* abſtractio ad ſiccitatē *Salis Tartari*; quod ad alios usûs, in priſtinum liquorem, per deliquium converſum, reponatur. *Aquæ* verò ſtillatæ immergantur ſequentia inciſa & contuſa:

Rad. recent. Bryoniæ,
Enulæ,
Pimpinellæ,
Apii, ana unc. una ſemis,
Herb. recent. Abſinthii,
Agrimoniæ,
Naſturtii hort.
Chærefolii,
Perſicariæ, ana unciæ duæ,
Roſar. rubr. recent. unciæ duæ,
Baccar. Juniperi virid. uncia una,
Gummi Ammoniaci pulv. drachm. ſex,
Ol. Tartari per deliquium facti unciæ duæ:

Factâ maceratione horis xxiv. fiat Colatura, cum expreſſione; filtretur per chartam bibulam, uſuique ſtatim applicetur. Nam ad diuturnum tempus aſſervari nequit; quamvis ad aliquot ſeptimanas durabile ſit.

Eſt *Liquor*, ſeu *Epithema* obſtructiones reſerans, Hepatis regioni, intinctis in eô petiis quadruplicatis, deforis impoſitum. Fovet & roborat inſitum hujus viſceris calorem, ac in deobſtruendo palmam præripit *Emplaſtris*, *reſinis calidioribus & unctuoſis*

ctuoſis conſtantibus. Illud tamen in applicatione hujus Remedii obſervandum, ut *petiæ*, *madentes hôc liquore*, *chartâ inceratâ* deforis muniantur; totam alioquin liquorem linteaminibus & interulis abſorpturis.

LIQUOR, SEU EPITHEMA SPLENETICUM APERIENS.

℞. Ol. Tartari per deliquium facti libras duas,
Vini albi boni libras quatuor,
Camphoræ unciam ſemis:

Fiat per alembicum vitreum, in arenâ, abſtractio totius humiditatis, ad ſiccitatem *Salis Tartari*. *Liquori* egreſſo injiciantur

Rad. recent. Apii,
Bryoniæ,
Pimpinellæ,
Fœniculi,
Raphani hort. ana conſciſs. & conquaſs. uncia una ſemis,
Herb. recent. Cochleariæ,
Nicotianæ,
Naſturtii hortenſ.
Verbenæ,
Perſicariæ, ana conſciſs. & conquaſs. unc. duæ,
Sem. Naſturtii,
Urticæ, ana uncia ſemis,
Baccar. Juniperi virid. uncia una ſemis,
Pulv. Gummi Ammoniaci uncia ſemis, vel drachmæ ſex,
Salis Ammoniaci uncia ſemis;

Factâ maceratione horis circiter xxiv. fiat colatura cum forti expreſſione. Expreſſum, ſi libet, filtretur; quamvis non ſit opus filtratione; citra quam intenſius agit. *Empithema* hoc easdem vires & effectus Lieni communicat, quas, ſuprà deſcriptũ, Hepati. Quare indè omnis informatio & notæ repetantur.

His ſic ad calcem perductis, habes, L.B. Eſſentiarum, & Liquorum, ad arcendos quosvis è corporibus morbos, utiliſſimum compendium: quam difficilem ſpartam hôc unô ductus motivo ſubii, ut Tibi in nocte denſiſſima facem accenderem, ac luce clariùs demonſtrarem, *non è quovis ligno*, ut ajunt, *fieri Mercurium*; nec *quodvis è quolibet*, citra rationis & genuinæ Philoſophiæ leges, in actum duci: quin, ad exprimendos ejusmodi medicatos Liquores, è quibus congenitæ vires, velut totidem radii, integrè reſplendent, magnum *Vegetabilium*, *Radicum*, *Herbarumq;* requiri delectum; cùm, pro maxima ſui parte, ejusmodi vegetabilia *Decoctionibus*, & parandis *Extractis* aptiora ſint, quàm *Deſtillationi*: & ſive *Decoctioni*, ſive *Extractioni*, ſubjiciantur; ſemper tamen vires earum in abſtractione reſiduæ manent, nequaquam verò pro voto per Alembicum funduntur. Et ſi quis in hujusmodi laboribus rem vigili oculô obſervaverit, deprehendet manifeſtè, *modum extrahendi & decoquendi vegetabilia*, è diametrô opponi *modo deſtillandi*. Quæ enim extrahi, aut decoqui, à natura apta nata, ſic comparata ſint, oportet, ut inviolatæ eorum vires, natura, & craſis, in Extractorum abſtractione (quæ abſtractio genuina deſtillatio dicenda,) ad multarum librarum quandoque exhalationem, in reſiduo tamen perdurent: viceversà, quæ in receptaculum, beneficio Alembici, vires ſuas exſudare coguntur, ſive in ſimpliciũ, ſive compoſitarum aquarũ deſtillatione id accidat, quidquid virtutis, energiæ, & vivifici Nectaris, poſſident, vaporetenus, & virtute rarefactionis, in liquorem converſa, præſtant, relictô craſsô, effœtô, ac exſuccô craſſamentô, nullius frugis, quàm ut foràs projiciatur. Quod ſi neutrâ ex parte accidat; neque decocta, & extracta; neque deſtillata, & liquores, ſimplicium vires, & Idæas referent. Quid enim (ex Te requiro) emolumenti, & virium, à *decocto*, aut *extracto quôpiam* expectaveris, cujus *virtus*, *& ſpirituoſa portio*, *vaporetenus elevata*, exhalavit? Quam efficaciam habituri ſunt *liquores*, *& aquæ ſtillatæ*, quarum ſimplicia, è quibus deſtillantur, exantlata intenſi caloris etiam torturâ, *vires tamen ſuas ad fundum*, *velut ſentinam*, demergent, & ſervabũt? Patet igitur, duce Philoſophiâ (quod ipſum in Prooemio innui) opus habere, quisquis dextrè artem deſtillandi exercere cupit; nec cujvis homini contingere,

gere, adire Corinthum. Manifeſtè igitur ſeſe proſtituunt, qui, nullô habitô diſcrimine, *omnis Claſſis Vegetabilia, Radices, Herbas, Flores, Semina, Ligna, Cortices &c. Animalia, & Mineralia, fixa* quæque, uni eidemque deſtillationi ſubjiciunt; nullô præmiſſo diſcurſu, & factâ rerum analyſi, an *partes, quibus conſtant, volatiles, an fixæ; ſulphureæ, an terreſtres ſint:* num verò *tertiô ſe habeant modô.*

Et verò, indulgendum eſſet aliquid, hâc ex parte, imbecillitati Tyronum, niſi in eâdem navi, magnæ cæteroquin famæ Practici, & Conſummatiſſimi (judicio vulgi) Chymici, turpiter naufragi remigarent; adeò quidem, ut ab ipſis quandoq; Lixis meliorem, & culinariam Philoſophiam experiri poſſent, ſedulò obſervando, quòd ejusmodi farinæ homines *vegetabilia quæcunq; eſculenta, animalia, & horum partes*, diu multumque exlixent, igne apertô torreant, ac aſſent, citra virium & ſubſtantiæ jacturam; quæ in noſtrum mox cedunt alimentum, quadris & conviviis aptiſſima: eosque, huic quotidianæ experientiæ minimè contradicturos, ſpero; niſi *vaporibus, & rerum Atomis*, ſaturari malint, quæ inter elixationes evaporant, relictis nobis pro pignore obſoniis. E contrariò, hoc ævo noſtro irrequietæ Mulierculæ *ex frumento Spiritum aduſtum, ſed præmiſſâ fermentatione*; ut & *ex fæcibus vini, & vinô ipsô* ſimpliciter, ſine *prægreſſa fermentatione, Spiritûs ardentes* elicere noverunt, ad glorioſam invidiam, ne dicam æmulationem, ejusmodi Chymicis, qui *ſpirituoſa, ſulphurea, & balſamica naturâ ſuâ exiſtentiâ, vel arte, ac fermentatione, quandoq; talia facta*, violentis ac diuturnis *coctionibus, & ebullitionibus* deſtinant; pro eſſentiis rerum, *inſipidam vappam, craſſum terreumq; ſedimentum*, exhalante *parte ſpirituosâ*, cum riſu reportantes. Hoc quotidianâ Experientiâ confirmant prædicti Chymici, dùm *Vinum*, dùm *Aquas ſpirituoſas fragrantes*, ad ſuas *decoctiones* deſtinant, & usque *ad medias, vel plus*, exhalare ſinere præcipiunt: quanquam, admiſſo unô abſurdô, plura ſequi, neceſſe ſit. Niſi enim id agant, debitam, quam præcipiunt, conſiſtentiam eorum medicamenta, hoc modo ab iis indigitata, non nanciſcuntur.

Decumanis hiſce erroribus ut maturiùs ſubvenirem, jam dudum, in *præmiſſis meis Animadverſionibus ſuper Aquas deſtillandas ſimplices* annotavi; *Tria eſſe Genera, vel Claſſes, Vegetabilium interſe diſcrepantium.* Quædam n. illorum *naturæ balſamicæ ſunt*, ac inter deſtillandum (ſimplici ſcilicet deſtillatione, affusô aliquô eis liquore) *vires ſuas integrè & plenariè* reddunt; quod *odor & ſapor* manifeſtum facit: quorum ex numero ſunt, *Cinamomum, Caryophylli, Aniſum, Fœniculum, Caruum &c* Alia *mediô ſe habent modô*, & ſolum *odorem* communicant, relictô *ſapore acri, dulci, amarô, &c. virtuteq; roborante*, in ſubſidentiâ, uti ſunt, *Abſinthium, Roſæ, Tanacetum, Citria poma, & innumera dulcia, amara.* Reliquâ *nec odorem, nec ſaporem, aut utile quid*, aquis ſuis, inter deſtillandum, imprimunt, ſed *virtutes integras* in reſiduô detinent; niſi exiguum aliquem *odorem graminoſum, & aquam elementarem*, in cenſum voces. Tantus adeò, de *vegetabilium differentiâ*, ſeſe diſcurrendi campus referat, ut nullum ferè ſit vegetabile, quod ſuam non exigat Regulam, quâ ratione, inter deſtillandum, à Chymico & Medico ſit tractandum. Aſt humeris noſtris impar labor, atque tractatus vaſtiſſimô Volumine haud comprehenſibilis. Pro circumſtantia igitur temporis, & noſtræ conditionis, in *tres Claſſes* illas ſubdiviſi, ut brevior, per exempla, fieret doctrina; veritasque emineret, quàm præpoſterè ineptiſſima quæque deſtillationibus committant ævi noſtri Scriptores, ut citiùs quandoque è pumice aquam, quàm ex deſtillandis ejusmodi *vegetabilibus, mineralibus, & animalibus, Liquorem, ſpiritu & virtute imprægnatum*, elicias. At verò habet & hæc iniquisſima cauſa ſuum Mecænatem, ac quærunt hoc ſibi diverticulum, & ignorantiæ aſylum, ſæpè dicti Authores, ut inter deſtillandum terreſtria hæc, *ſalem aliquem volatilem, unà cum liquore & humiditate*, in receptaculum transire, ac rapi, ſomnient ac fingant; non advertentes, quod *Vegetabilia paucô, aut nullô, ſale volatili* conſtent, ac per conſequens nec in illum reſolvi poſſint:

ſint: juxta illud tritum, per ignem inaugurati Philoſophi: *ex iis res quæpiam conſtat, in quæ per artem denuò reſolvi poteſt.* At demus habenas Diſputationi: dato, non conceſſo, quòd *ſal aliquis, volatilis impropriè dictus inſit* ejusmodi terreſtriorib, naturâ ſuâ ſimplicibus; neceſſariò ejus veſtigia *ſapore, odore*, prout in *Aromaticis, Balſamicis, & Scorbuticis aquis* perciperentur: ſed nihil horum in illis, præterquàm aqua elementaris, inſipida ac inodora, quæ ab iisdem deſtillando prodit, ſeſe manifeſtat. Quare verò verius comprobatum manet, nullum *ſubſtantiale exiſtens ſal volatile ex Vegetabilibus*, uti *ex animalibus* indies accidit, arte elici poſſe, niſi *ſalem fixum*, & hoc ipſum non, niſi *præmiſſa incineratione: Salem verò nitroſum*, perpauca quædam reddere; quod ipſum tamen *ſali volatili huic Idæali* æquiparari non poteſt; cùm per alembicum neque adſcendat, nec viribus Aquas deſtillatas nobilitet. Quod ſi neq; his argumentis tenebræ plùs quàm Cimmeriæ eos dimittant, ut vel per rimam veritatis radius eos feriat, manum tabulæ admoveant, Pyrotechniam, Carbones & Furnos tractent, futuri exinde veritatis Canditati. Interim deponant muliebres queſtûs & ſuſpiria, quòd *Medicamenta, Compoſitiones, & Panaceæ eorum pro voto effectûs ſuos non ſortiantur*, probè conſiderantes, aliud ſequi non poſſe, poſt tot *vegetabilium caſtrationes*, quàm virium & virtutis diſpendia; quin ſatiùs aliquantò ſe feciſſe, ſi ipſa *vegetabilia crudiſſima* propinaſſent, quàm *effœtas has Aquas deſtillatas, Decocta, & Extracta*, velut totidem Medicinæ probra.

Supereſt nunc, ut & huic Quæſtioni ſatisfaciamus, quando diximus, quòd, uti *non quodvis è quolibet fit*; ita non *omnia Vegetabilia ad deſtillandum apta ſint*; (ſecus enim *nullum vegetabile vel extractioni, vel coctioni, aut aſſationi* utiliter committi poſſet, quin protinus ejus virtutes, primâ ſtatim coctione, avolarent, & nos non, niſi amurcâ inutili, à decoctis reſiduâ, ſaturaremur) nec è contra *omnia Vegetabilia Extractionibus & Decoctionibus* indiſcriminatim ſeſe ſubjiciant. Quâ ratione igitur aſſequemur, ut ea, quæ *deſtillationi apta non ſunt*, nec aquas præſtantes & ſpirituoſas reddunt, in *Eſſentias*, aquis deſtillatis præſtantiores, redigamus? Pariter etiam, cùm *modus Deſtillandi opponatur Decoctionis & Extrahendi modo*, doceamus viam, quâ *ejusmodi Ertracta* dextrè conficienda ſint, ne & illa, in *abſtractione, vires ſuas* omnimodè deperdant, quin perfectiſſimè contineant. Hoc ut paucis abſolvam, ponamus pro normâ *tria dicta Genera, & Claſſes, Vegetabilium, ex naturâ ad Decoctiones & Extractiones, & Deſtillationes differentium.* Quô habito fundamento, ſtatuitur primùm; *quod illa*, quæ *primæ Claſſis ſunt*, ad *deſtillationem apta ac nata ſint*, viresque ſuas pro arbitrio noſtro communicent, ſæpè etiam, nullô affusô peregrino liquore; ad *Decoctiones* verô, *& Extracta ex illis paranda, ineptiſſima*; cùm ea, quæ inter anguſtias & limites Alembici clauſa, ad receptaculum, per deſtillationem rarefacta, deferrentur; violenter verò & ſimpliciter in aprico per ebullitionem decocta, utpotè *ſulphurea & aerea*, illicò avolarent, ſuperſtite craſſamento, (utut munias vaſa, in quibus decoctiones iſtę violentæ celebrantur, in vanum agis; uti jam ſuperiùs demonſtravi.) Similiter in *abſtractionibus eorundem Extractorum*, unà cum menſtruo abſtrahendo, prodirent *partes tenuiores & eſſentiales*, relicto exſucco, inodoro, inſipido, & craſſamento inutili. Talia ſunt, uti jam retuli: *Cinamomum, Caryophylli, Aniſum &c.* Quare mirum eſt, quòd Clariſſimus ipſe Schröderus, *in Pharmacopœia ſua Medico-Chymica*, ex *Aromatibus, & Sulphureis naturâ ſuâ vegetabilibus*, efficaciſſima Extracta parare vult; cùm hoc in Terminis implicatorium ſit.

Ex priori doctrina deducimus ſequentem: Cùm *Contrariorum eadem* ſit *ratio*, & *Vegetabilia Tertiæ Claſſis* diametraliter opponantur *Vegetabilibus Claſſis primæ*, nihil ſcilicet virium & energiæ per Alembicum, utut deſtilles, communicantibus; quod priora tamen præſtant efficaciſſimè: ſequitur legitimâ formâ; *Vegetabilia Claſſis tertiæ ad Extractiones & Decoctiones* ſaltem, velut eſculenta, accomodanda eſſe, neutiquam verò *ad Deſtillationes*; niſi operam & oleum deperdere velis. Talia ſunt,

Cicho-

Digitized by Google

Cichorium, Acetoſa, Endivia, Taraxacon, Species Betæ, & Braſſicæ, Fructûs plurimi acidi, dulces, amari &c. Reſtant *ſecundæ Claſſis Vegetabilia, mediô ſe modô habentia;* quam ob rem ſeveriori indagine perſcrutanda: quâ ratione nimirùm ex illis *& Aquæ, ſimplicium virtutibus prægnantes*, deſtillari, & *Decoctiones*, aut *Extracta*, vires & characterem rerum extractarum referentia, parari debeant. Verùm, cùm ſe mediô quôdammodô habeant, partim *naturâ ſuâ balſamica, & partium tenuiũ;* partim verò *terreſtrium & craſſarum:* neutrum ex illis perfectè communi viâ elici poterit. Sive enim *deſtillaveris*, ſive *decoctionibus & extractioni deſtinaveris*; utrinque ad ſcopulum alliſeris. Rem hanc exemplô *ſolius Abſinthii* illuſtremus; *Aqua* etenim *Abſinthii ſimplici deſtillatione ſtillata, odorem vegetabilis ſui, & ſpiritum,* manifeſtè & ubertim deſignat; *ſaporem v. amariſſimũ, & Ponticum,* nec adumbrat quidem; ſequitur proindè, quòd *virtute roborante ventriculum, hepar, ac reliqua viſcera,* exuta ſit aqua hæc ſtillatitia; quod nemo ſani judicii inficias ibit. *Virtus ergò illa corroborans antè dicta viſcera*, in reſiduo latitat, ſolâ ſuperſtite, in aquâ, parte ſpirituoſâ penetrante. E contrario, ſi *Decoctiones, aut Extracta, ex eôdem Abſinthio* apparare velis, eadem te manet Charybdis. Nam ſubtiliſſimas, & æthereas, partes penetrantes, in exhalatione menſtrui ad juſtam conſiſtentiam, ibis deperditum. Ut proindè, in alto fluctuanti, manum Tibi extendam, modumque revelem, quô modo ex ſimilibus remedia apta, viribus ſimplicium plenè dotata, obtineas; ſic procedito:

Accipe *Abſinthii recentis bonam quantitatem*, quam conciſſam, ac *Baln. n. vaporoſô* immiſſam, deſtilla, ad totalem ſiccitatem; aquam odore & ſpiritu Abſinthii turgidam eliciendo, in reſiduo v, manente *Abſinthio ſicco, ſapore ipſius* intacto, ac per conſequens ad *Extracta, & Decoctiones, æquè idoneo,* ac ſi *Abſinthium* per ſeipſum & induſtriâ deſiccatum, pro conficiendis *Extractis*, in futurum deſtinaſſes, aptum pariter ad *ſalem elixiviandum*, præmiſsâ, ſub aprico, incineratione; æquè, ac ſi in ſubſtantiâ *Abſinthium* ſimpliciter exſiccatum eſſet. Nunc ulterius procedendum, ut nimirùm, quod *aquæ ſtillatæ, ex ſapore & viribus roborantibus*, decedit, aliundè ſuppleamus, veramq; *Eſſentiam* ex illa aquâ comparando, omnia in unum reducamus. Quod, ut conſequamur, paretur ex *reſiduo, à deſtillatione, Abſinthio,* (vel aliô recenter deſiccato) beneficio *Spiritûs Vini, vel alterius menſtrui* appropriati, *Extractum juſtæ conſiſtentiæ*; cujus præparandi dexteritas bonæ notæ Pharmacopœis cognita eſt. Ulteriùs non tantùm ex ipſo *à deſtillatione relicto, ſed novo adjecto Abſinthio*, præmiſsâ, in aprico, incineratione eliciatur *Sal fixus, probè depuratus.* Hæc tria legitimè ac dextrè parata, (quæ meritò principia principiantia, & realia, dici merentur,) *Aqua* nimirum *deſtillata, Extractum*, & *Sal fixus Abſinthii*, denuò conjungantur, ut una, ex omnibus, *Eſſentia*, validumque remedium, integras vegetabilis ſui vires referens, emergat; ſic procedendo:

℞. Aq. Abſinthii legimè, uti ſupra ſ. ord. ſtillat. libras duas;
In hâc ſolvantur
Salis Abſinthii drachmæ tres, vel uncia ſemis;
hocq; ſolutô, in eâ ipſâ aquâ diluantur
Extracti Abſinthii drachmæ ſex.

Et ſine ulteriori digeſtione, quæ ſupervacanea eſt, filtrentur; & uſui ſervetur *Eſſentia*, in locô frigido. At verò, cùm hæc, & conſimiles Eſſentiæ, cæteroquin efficaciſſimæ, ſine ſitu, quem contrahunt, in longum non perdurent; in pauca quantitate ſunt diſpenſandæ; cùm hæc Mixtura, præhabitis, & in ordinem redactis, principiis, de quibus ſuprà actum, in inſtanti parari poſſit. Vel, in locum *Eſſentiæ liquidæ, Extractum Eſſentiale conficiatur*, in multos annos durabile, viribus non impar, ne dicam, ſuperius, jam dictæ *Eſſentiæ liquidæ.* Quô ipſo janua Tibi unà pateſit, per quam, ad genuinam ejuſmodi Extractorum parandorum methodum, nullô obſtaculo addiſcendam, gradiaris. Paretur ſequenti ordine:

℞. Extract. Abſinth. legitimè parati, & ad juſtam conſiſtentiam redacti, uncias duas:

cui adde
Salis Abſinthii ritè præparati drachmas tres, vel quatuor,
Ol. Stillat. Abſinth. drachmam unam, ſed priùs cum
Sacch. Candi albiſs. pulv. unciâ unâ in Elæoſaccharum redacti.

Fiatque perfecta *Mixtura*, ſeu *Extractum Eſſentiale*, conſtans & permanens, diu asſervandum; quod, quando in uſum vocandum, *propriâ aquâ* dilui, vel cum aliis vehiculis propinari poteſt.

ALIA ESSENTIA LIQUIDA ſequenti modo parari poteſt.

℞. Salis Abſinthii ritè parati & purific. unciam unam;
cui inſtillentur
Olei Abſinthii Still. drachmæ duæ;

digerantur in phiolâ benè clausâ, ſeptimanâ unâ; cui *Mixturæ* tandem ſuperaffundantur

Aq. Abſinthii, ſine ullâ addit. per *Baln. n. vaporoſ.* ſtillat. libræ duæ ſemis,
Spirit. Abſinthii ardent. libra ſemis:

Circulentur adhuc diebus aliquot, tandem filtrentur. Fiatq; ſic *Eſſentia* etiam nobilisſima *Abſinthii*, uſui aſſervanda.

Ex his, Lector Amice, concinnam atq; compendiariam habes Methodum ac Idæam, *ex omnibus iſtiusmodi vegetabilibus arcana formandi medicamina*; ita, ut id, quod ex unâ parte tuam eludit operam, ac in præſtans converti nequit medicamen, ſub *aliâ formâ, & conſiſtentia*, feliciori Metamorphoſi auſcultet: adeò quidem, ut, ſi quis ea, quæ per diſcurſum *hujus Claſſis*, præclarâ methodô, ac magni ponderis rationibus, ac ſententiis, deciſa legerit, fateri (niſi iniquus ſit,) & ultrò adſtipulari neceſſe habeat, talia eſſe, & quidem è ſimplici omnibusque obvio vegetabili enata, quæ etiam *famoſis Panacæis*, & ſesquipedalibus verbis notatis *arcanis*, incomparabilis famæ Authorum, palmam feliciſſimè ſunt præreptura. Arduum enim eſt, & non, niſi ex rariſſimis contingentibus, *quòd tot, tamq; heterogenea, re & ſpecie differentia, vegetabilia* (taceo Mineralia, Ligna, Cortices &c.) ſub unam cadant præparationem, primogeneas retineant virtutes, ac ſibi non contrarientur. Quod manifeſtè elucet, in vulgatis Authorum deſtillationibus *Aquarum Compoſitarum*, in quibus quandoque tot numerabis errores, quot partes totam Compoſitionem ingrediuntur. Nec hæc dixero, quòd primus extiterim, qui omnes ſuas Compoſitiones ad limam, ut ajunt, ita elaboravit, quin juxta eas operantib, nonnihil adhuc virium, ab hôc aut illô vegetabili, in reſiduo quandoque videre contingat: hoc ſolùm aſſero, me pro virili certaſſe, ut, ſi quid virium in deſtillatione, etiam nolentibus nobis, decedit; tum aucto pondere, multiplicatis ejusdem rationis ingredientibus, dexteriori deſtillatione, jacturam hanc feliciter reſarcirem, maximo ægrotantium emolumento.

Diſcurſum igitur hunc, de *genuina Aquarum, tàm ſimplicium, quàm compoſitarum, deſtillatione*, amicâ brevitate concludam. Ex quibus maturè conſideratis, nec non iis, quæ *præmiſſæ Animadverſiones, & Appendix, locis citatis*, præcipiunt, multùm ruminatis, æquiſſimus Lector inferet: Ergo artis eſt, & exercitati Philoſohi, in tot diſſitis à ſe *Vegetabilibus, Animalibus, Mineralibus &c.* deſtillandis & diſpenſandis, ſuam cuique notare ſtationem, ne *heterogenea homogeneis, volatilia fixis, aptis ineptiſſima*, uni deſtillationi committant; &, quod vulgi parœmiâ fertur; *appingant Aprum undis, Delphinum ſylvis, aut paleam Cani, dent Aſino oſſa*; ſibimet contradictorii. Talia autem quotidianô uſu accidere, ut fuſiùs, juxta ſuperiùs promiſſa, demonſtrem, ac contraria contrariis oppoſita magis eluceſcant; *unam alteramvè Compoſitionem* examini ſubjiciam: non, ut vanam inde gloriolam aucuper, omniumq; vultûs & ora in me convertam; (abſit procul hæc labes, ac turpis macula, abſit!) ſed ut iis, qui etiamnum Medicinæ Tyrocinium agunt, ſaniora dogmata, genuinæ Philoſophiæ theoremata, velut cum lacte inſtillem, charitatis plena ubera, ne dicam, viſcera, erga illos geſtans; tùm etiam, ut in Medica palæſtra nondum exercitatis Practicis, & initiantibus, verâ analyſi ejusmodi *famoſas Compoſitiones* (quibus nec Jupiter

piter contraire auſit) dextrè reſolvam, ac, quàm multum ſit in rebus inane, palàm faciam. Injuriâ enim temporum hæc accidunt, ut, quæ olim oderis; ipſa asſvetudine probes; velut per traducem in nos derivatis erroribus. Spero tamen, quod genuini Medicinæ filii ſeſe ablactari ſinēt, ac, toto cœlo errantes, regium tenebunt iter, maturè, ſecum deliberando; tutius eſſe, redire ſeriùs, quàm currere perperàm; meliora deinceps æmulando chariſmata.

Agmen igitur ducant ex Quercetano Redivivo *petitæ Compoſitiones*, & quidem, *è Tomo ſecundo Pharmacopœiæ ejus, pag. 256.* hujus, quæ ſequitur, inſcriptionis, de verbo ad verbum:

AQUA HIRUNDINUM ANTEPILEPTICA QUERCETANI.

℞. *Hirundinum adhuc in nido exiſtentium octo, vel decem paria,*
Flor. Lilii convall. pugill. ij.
Caryophyllorum,
Macis, ana unciam ſemis.

Coquantur omnia in duabus, tribusve heminis vini albi optimi, dein exprimantur fortiter, & deſtillentur. Hujus Aquæ Cochlearia duo, hoc morbo correptis, exhibeantur. Promptè enim à præſenti paroxyſmo liberat, futurumq́; prohibet.

Hanc me primùm docuit D. Rondeletius, Medicus celeberrimus Monſpelienſis, & Præceptor meus, quam tamen pro magno, & non revelando, ſecreto celabat. Eidem Hirundinum Aquæ paucula, quæ ſequuntur, adjeci; cujus etiam felices & mirandas vidi experientias.

ALIA AQUA HIRUNDINUM QUERCETANI.

A*ccipe ſex, vel ſeptem, vel plures, ſi velis, ſuô tempore, Hirundinum nidos, cùm ipſi lanugine cooperiri incipiunt. Hos integros in alembicum proprium conjice, deſtilla, & aquam inde effluentem aſſerva; deindè fæces, adhuc in fundo ſubſidentes reſiduas, in cinerem, quâ decet, arte, redige; ex quo ſume libram ſemis,*

Cinerum Cranii humani, &, ſi fieri poteſt, non humati, ℥iij.
Caſtorei ℥iß.
Pulv. Viſci quercini ℥j.
Succi radic. & fol. Pæoniæ ℥vj.
Aq. Flor. Hyſſopi,
Tiliæ arboris,
Lilii convallium, ana ℔j.
Aceti ſcillitic. ℔ſ. *quibus infunde aquam omnem, quam ex Hirundinibus elicuiſti; macerentur omnia per aliquot dies, per ignem Balnei; dein per cineres, aut ſaltem per balneum vaporoſum, ad integram ſiccitatem deſtillentur. Eâ enim ratione aqua* ἐμπύρευμα *non redolebit, ſed cum omnibus ſuis qualitatibus, integris & requiſitis, effluet. Hæc aqua per ſe ſola, ſale ſuo imbuta, (præmiſſis tamen, per menſem, generalibus remediis convenientibus) ad medium cochleare ſumpta, mirabiles effectûs prodit.* Hucusque Quercetanus.

Ex ſuccinctis hiſce *Compoſitionibus*, L.B. ſequentes licet obſervare errores: Primò *Coctionem Hirundinum juniorum, Flor. Lilii convallium, Caryophyllorum,* & *Macis. Hirundines* quod ſpectat, illæ, ſicut & *reliqua animalia perfectiora, earumq́; carnes,* diu multumque coqui poſſunt, ſine virium ſuarum diſpendio. Sola enim, quæ iis affunditur, *aquoſitas*, inter coquendum & ebullitionem, exhalat, prout magis vel minus diu coquuntur, *hirundinibus integris viribus* in reſiduo manentibus; ſicut & reliquæ *omnes carnes*, poſt violentam elixationem, virtute ſuâ nutritiva, & qualitatibus cæteris, integrè gaudent; nec tàm delitioſi genii, ac guſtûs, ullum hactenus offendere licuit, qui, repudiatis *carnium ſubſtantiis*, in ſublimè *evolantes elixandarum atomos*, pro cibo, veluti *muſcas in aurâ venaretur.* Num enim, præceptâ hâc *Hirundinum cocturâ*, ad nutum Authoris, illæ ſenſim volatizari debent, ut demùm, priùs benè elixatæ, ſuas tandem vires deſtillando communicent? Aſt hoc inconveniens eſt; neq; Philoſophum ſapit, eò perſuaderi. Hôc enim ſuppoſito, deberet ultimum temporis inſtans determinari, quãdo *per cocturam volatizari* incipiant, ut, huic erepti, ſtatim *deſtillationi* comittantur. Hæc autem facilè ex præſcriptis ſuprà *Aquis meis Antepilepticis, ex Hirundinibus & omni Volucrum genere, parandis,* diluentur; ubi fuſiùs methodum tradidi, juxta quam

Animalia deſtillanda tractari, aquis nativa virtus & ſignatura imprimi ac conſervari debeat; longè diſpari modò, ac hîc præceptum ab Authore conſpicis: nempè, ut non *Cocturæ violentiori* comittantur, per quam *vivificus earum ſpiritus* illicò exhalat; ſed beneficio *Deſtillationis*, in principio ſtatim, colligatur, tanquam *prima Hirundinum Virtus & Eſſentia*.

Præterea, ſive *Hirundinum Carnes* aſſando, ſive coquendo ad omnimodam etiam ariditatem deducas; tamen earum radicalis humiditas (ſpiritu vivifico jam dum evanido) quæ in Medicina unicè expetenda, firmiter adhuc perdurat; uti fuſiùs, in *præmiſſis Animadverſionibus*, ſæpè inculcavi, donec violentiori deſtillatione per Retortam, igne apertô, ad totalem earum combuſtionem, *ſal volatile* expellatur cum *ſpiritu empyrevma olente*, ſimulque *oleo fœtido* prodeunte: quæ ipſa, quâ ratione à ſe invicem ſeparanda ſint, ac *ſal volatile*, cui potiores virtutes inſunt, *priori Hirundinum vivifico ſpiritui* adjungendum, locô citato fideliſſimè patefecimus. Vides, L.B. quàm notabilis error in *primô hoc ingrediente*, *ceu baſi totius Compoſiti*, à quo etiam nominari meruit, irrepſerit; ut, præter inane nomen, exiguam in ſe claudat hæc Aqua efficaciam.

Verùm, pace magnorum virorum, Authorum, & ſequacium, hæc dixero: non hæc mea eſt cenſura, aut Scholion; dogma magni Galeni eſt, qui *Viperas, earumq; carnes*, tamdiu jubet elixare, donec earum carnes in tantum emollitæ ſint, ut *ab oſſibus* decidant, ac tandem, *pane biscocto commixtæ carnes*, in formam *Trochiſcorum* redactæ, dextrè ſiccari poſſint. Quidni *mumia*, *caro humana*, *aut reliquæ animalium partes*, ad ariditatem & pulverem usq; deſiccatæ, viribus tamen ſuis integrè gaudeant? Hoc tota Medicorum clamat Schola, & dictam, de *Trochiſcis Viperarum*, doctrinam genuinam agnoſcit. Ergò nullâ coctione, aut deſtillatione, *virtus animaliũ* ſublimatur, ſed, diſperſis inter initia vivificis ſpiritibus, in reſiduô, quod virium eſt, ſubſidit. Hoc ipſum in terminis docet Clariſſimus Schröderus, *pag. 148. Pharmacopœiæ ſuæ Medico-Chymicæ, in Nota ad Aquam Picarum compoſitam*, his verbis:

N. *Sunt, qui Picas in Aq. Liliorum* ℔j ʒ ß. *ad conſumptionem medietatis, anteà coquunt, infuſioniq; poſtmodum addunt; verùm, quia coctione volatilis illa pars prorſus evaneſcit, quid poſtmodum elevetur, non video.* Hucusque ille.

Hæc, de *coctione & deſtillatione* planè incongruâ *Pullorum Hirundinum*, dicta ſufficiant.

Nunc ad ſecundum, ordine hujus Compoſitionis, Ingrediens propero; ſuntq; *Flores Lilii convallium*, qui & ipſi *Elixationi* committũtur; hi verò, præterquàm, quòd, citra proportionem ac commenſurationem, ad compoſitum, perpauci addantur, (pugilli ſcilicet ſolùm duo.) ſi quid *Spiritùs*, *Eſſentiæ*, *ac energiæ* contineant, id totum *à ſpiritu vini*, quando vinum exhalare cogunt, ad ſuperna diripitur, nedum tentatâ deſtillatione; maximè ſi flores ſint recentiores. Verùm, ingredientis hujus, à quô hæc Aqua parùm fœcundabitur, vilis conditio prolixiorem non meretur diſcurſum.

Quare ad *Caryophyllos*, & *Macerem*, transgredior; quæ & ipſa (ambo in unum cogendo) nullatenus coctionem ſuſtinent, eò quod (ut jam ad ravim innui) *partes eorum Balſamicæ*, leviſſimâ coctione rarefactæ, in ſublime ſtatim ferantur, relicto terreo craſſamento, veluti morticinio, ad ulteriorem deſtillationem, ex natura rei, inepto. Quare & ab his, inconſultè decoctis, nihil virium & prærogativæ huic accedet Compoſitioni.

Ultimum quod concernit, ipſum ſcilicet *Vinum*, quod affundi, præcipit: num illud coctionis diſpendium ferre poſſit, in quæſtionem non cadit. Problema hoc diſputandum *Spiritus Vini deſtillatoribus* relinquatur, qui ſuam ultrò obtrudent experientiam, quòd ſcilicet, in deſtillatione *Spiritus Vini*, primum, quod in ſublime fertur, ſit *pars volatilis*, *eſſentia*, *& ſpiritus Vini*, relictô in fundo phlegmate nauſeoſô, ipſis porcis, qui eô ſaginantur, ſtomachum vertente. Pari planè paſſu in *decoctione Vini* proceditur; imò potiori jure *decoctio* prohibenda; cùm *deſtillatione* violentior ſit, & *ardentem vini ſpiritum* præproperè ſublimet, evaporare cogat, ac virtutes ejus quaſi in nihilum redigat. Ergò nec *à vino Spiritus*,

ritus, ac virtus, huic Aquæ communicatur, & illa fœcundatur. Annon, L. Amice, poſt tam ampla & magnifica promiſſa, *parturiunt montes, naſcitur ridiculus mus?* Annon ſpecioſa hæc compoſitio toti Medicorum familiæ, ipſisq; Patientibus, grandi Hyperbole imponit? Hæc tuo committo ſuffragio.

Ad ſequentem verò *Aquam Hirundinum* perpauca annotanda veniunt. Collaudo imprimis Authoris propoſitum, & inſtitutum, quòd *Hirundines vivas, & integras*, in proprium Alembicum conjicere, ac deſtillare dextrè, præcepit. (Hôc enim pacto *nativæ virtutes, & ſpiritus vivificus, unà cum elementari aquâ*, in excipulum derivantur, ſtillatque *Aqua hirundinum, ſpiritu & energiâ plena.*) Fæces verò reſiduas, h.e. *Hirundines ſiccas, in cineres* redigere, ſicut & *Cranium humanum*, ac exinde *Salia elicere, propriâ aquâ Hirundinum ſtillatâ*, non eſt ſolertis Philoſophi & Spagyri; ne dicam, in terminis implicat. Ipſa enim refragatur experientia, & ratio convincit, quòd *animalia, eorumq́; partes*, utpotè *oſſa*, in veros *cineres* nunquàm abeant. Patet hoc in Jumentis, quæ potentiſſimis incendiis conflagrarunt, aut cùm *Cornua Cervorum, & Oſſa*, in furno figulino, aut lateritio, cremantur; quod candida, & priori formâ intacta, ſuis autem partibus eſſentialibus, *ſale* ſcilicet *volatili, ſpiritu*, & *oleo*, deſtituta, ac tantùm non verè mortua, extrahantur, in quibus nec *mica ſalis* amplius repertu eſt. Quare *animalium incineratio* inutilis, & amethodica eſt; cùm ſimplici calcinatione in *veros cineres* non abeant, uti *vegetabilia* aſſolent; *nec ſal fixus* exinde elixivietur, prout multis, ſuper hâc re, in *Animadverſionibus* actum, & præmiſſum eſt. Sed transeat hæc propoſitio, *Animalia* in veros cineres, ſicut & *Cranium humanum*, ac *Hirundines*, in favillam cremari, concedamus; majora etiam transire in *Alkalia*, ac *Sal* ex illis elici poſſe; (quod tamen paradoxon eſt) nihilominus *ſal ille fixiſſimus eſſet*, aut in *cineribus* non latitaret, ignis torturâ pridem omni, quod volatile, ſublimato & expulſo: quod ſi autem *fixus eſt*, uti reverà eſſe debet quo pactô, *affusâ ſpecifica Hirundinum Aquâ*, leni balnei vaporoſi impulſu, in ſublime efferetur, qui, aucto priùs ignis gradu violentiſſimo, volatizari non potuit. Non hæc, profectò, nutui noſtro, & præconceptis Idæis, auſcultant: alia longè eſt *ſalium fixorum* & *Alkalium* geneſis, indoles & natura; ab igne non repatiuntur, etiam violentiſſimo; intenſum flammæ reverberium, in tigillo, citra virium jacturam, velut Salamandra, diu ſuſtinent, nec atomus ex illis ſublimatur. Leve igitur hoc præceptum, *de calcinatione Hirundinum, ac Cranio humano in Cineres* vertendo, admirari potiùs, quàm æmulari, utpotè tanto Authore indignum, volumus & ſuademus.

Reliqua hujus Compoſitionis conſtitutiva & *ſimplicia* non impugno, niſi fortè inſinuarem, & per transennam quaſi, *Viſcum quercinũ* aptius *decoctioni*, aut *extractioni*, quàm *deſtillationi* committi, vel in *formâ pulveris* crudè propinari.

Acetum Scilliticum, ex ſiccâ, & præparatâ in Officinis *Scillâ* diſpenſatum, nihil de *Scillæ virtutibus* huic Aquæ imprimet: perindè ergò feceris, ſi *ſimplex Acetum* ſubſtitueris.

Aquæ Stillatitiæ, ſi, affuſâ ſimplici aquâ, non fuerint adulteratæ, & deſtillatæ è recentiſſimis floribus, ſicque huic compoſito unitæ, magnas vires huic *Aquæ Hirundinum* conciliabunt; adeò, ut, non obſtantibus ſuprà manifeſtatis erroribus, ratione *Hirundinum Aquæ, primitus è vivis pullis ſtillatæ*, item propter *Caſtoreum, ſuccum Radic. & Flor. Pæoniæ*, & *Aquas ritè ſtillatas*, hanc ipſam *Aquam* utiliſſimam, nec tanto Authore indignam, cenſeam.

Eôdem Charactere nigerrimæ, & plenæ erroribus, ſubſequentes Quercetani *Aquarum Hirundinum Compoſitiones*, locô ſuprà citato, ſignantur: quas tamen, ex jactis hactenus fundamentis, caſtigare, & reducere poteris, vel ipſis umbris ad Solis radios diſparentibus. Me profectò tædium ſubit, ac temporis diſpendium ſollicitat, toties eandem crambem non recoquere. Laconica ergò brevitate multum concludo. Vix ullam, ſcilicet, reperio, hujus Libri, *Aquarum Compoſitionem*, quæ, ob decumanos errores, non ſit abominabilis. Hujus farinæ & factionis ſunt, *Aqua Picarum, Aqua ad Sanguinis ſputum, ad Phthiſin, Antipleuritica, Aqua Caponis, abſur-*

diſſima, ad Curationem Peſtis, ad Cordis Affectiones, Theriacales quaſi omnes & ſingulæ, Scorbutica, & Hydropica, contra Febres, Dyſenterica, Antinephriticæ complures, & non paucæ ſubſequentes, quæ agmen claudunt. Volumen deberetur hiſce notandis erroribus, nec ævum ſufficeret huic Augiæ ſtabulo repurgando. *Unam* duntaxat adhuc *Compoſitionem* in ſcenam dabo, & elarvabo; ut clariùs adhuc appareat, *quænam ſimplicia vegetabilia, inter deſtillandum, vires communicent*; quæ verò *in reſiduo deponant*: & ſit, ex prædictorum numero,

AQUA DYSENTERICA QUERCETANI.

℞. *Radic. Acetoſæ,*
Pentaphylli,
Tormentillæ,
Biſtortæ,
Burſæ Paſtoris,
Symphyti utriuſq; ana unciam unam ſemis,
Cortic. Citri ſicc. ℥j.
Ligni Aloës,
Rhodii,
Myrobalan. omnium, ana ℥ß.
Sem. Melonum,
Cucumeris,
Acetoſæ,
Citri,
Portulacæ,
Endiviæ,
Papav. alb.
Pſyllii,
Cydoniorum,
Coriandri præpar. &
Granorum Myrthi, ana ʒvj.
Flor. Thapſi barbati,
Malvæ arboreſc.
Chamomillæ,
Roſar. rubr. ana p. ij.
Macis,
Nucis Moſchat. ana ʒiij.
Cornu Cervi præpar.
Trochiſc. de Spodio,
de Terra ſigillata,
Lapid. hæmatit. præparati, ana ʒijß.
Acaciæ ℥j.

Contundenda contundantur, & pulveriſanda pulveriſentur, ac macerentur per dies VI. ad ignem M. B. in
Aquæ Pirorum agreſt.
Sorborum,
Plantag. &
Tormentillæ, ana ℔ij.
Flor. Malvæ arboreſc.
Chamomillæ, &
Verbaſci, ana ℔j.

Dein colentur, & quàm optimè exprimantur. Huic expreſſioni adde
Opii Thebaici præparati (i. e. ſuô ſulphure narcotico, quod, ſuaviſſimi ſomni locô, veternum inducit, per levem ignem priùs ſpoliati) ʒiß.
Extracti Dyſenterici n. deſcriptionis,
Croci Martis, ana ʒij,
Croci Orientalis ʒj.
Spec. ♃ Diatragacanthi frigidi ʒvj.

Dein ex artis præſcripto deſtillentur, ut fiat Aqua. Hæc non tantùm mirabilis eſt in Dyſenteria communi vel peſtilenti, ſed & in alvi fluore, omniq; hæmorrhagia ſanguinis, à quacunq; parte defluat aut ſuboriatur. Hucusq; Quercetanus.

Dum hanc, longô agmine *procedentium ſimplicium, & compoſitorum ingredientium*, farraginem obſervo, ultrò confiteor, omnia & ſingula ad unum ſubordinari effectum, & collimare metam; dicere volo, ad eradicandum determinatum affectum, ab Authore inventa eſſe; vel enim *adſtringente*, & *roborante*, vel *demulcente*, & *abſtergente*, vel *conglutinante*, & *ſolidante*, aut *carminante qualitate* gaudent, unam & ſolam *Dyſenteriam* reſpiciunt, ejusq; magna ſunt Antidotus, cui efficacior vix ſubſtituetur. Verùm, aliud eſt *Sceptrum*, *aliud Plectrum*, *alia res eſt inventio; alia elaboratio.* Illa ſolertem Botanicum; hæc conſummatiſſimum Philoſophum, & per ignem Spagyrũ, provocat. *Appropriata Dyſenteriæ remedia* ſunt, ſed in ipſâ præparatione hallucinantur. Nam, ut ſuprà præfatus ſum, *non omnia ex omnibus fiunt*: magnô delectu opus eſt; quædam enim ſunt *deſtillanda*; quædam *decoquenda*, & *extrahenda*: aliud ſibi *Pilulæ*, aliud *Pulveres*, vendicant. Secundò, non juxta arbitrium noſtrum ſublunaria hæc reguntur, ut, quę jam in furno figuli, aut lateritio, magnam ignis torturam, qualiter *Spodiũ*, & *Cornu Cervinum*, experta; quæ prolixâ decoctione, & miſſis ſpirituoſis corpuſculis, vaporetenus condẽſata; qualia ſunt *Opium*, & *Acaciæ ſucci adſtringentes*: quæ deſtillatione abſtra-

abſtracta, *utpotè extracta*, quæ flammis & intenſiſſimo ignis gradui reſiſtunt; qualia ſunt *omnia terreſtria*, *Lapis hæmatites*, *Terra ſigillata*, quæ in primâ ſuâ geneſi & exordio ignis reverberii parit, ut *Crocus Martis*: quæ inter vegetabilia gaudent virtute *vel adſtringente*, *roborante*, vel *conſolidante*, *ſapore* item *auſtero*, *Pontico*, *dulci*, *acido*; quæ omnia non ſulphureæ, ſed terreſtrioris eſſe naturæ, velut ex ſigno, rem deprehendes: hujus Claſſis ſunt *Radices*, *Herbæ*, *Fructûs*, *Semina & quæ plurima ſæpiùs citata* in compoſitione nobis illudunt: pro præſenti verò ex inſtituto eventilanda. Ea, inquam, omnia jam recenſita, noſtra eludunt tentamina, & irritos reddunt conatùs, quibus eis mille formas & metamorphoſes, velut Proteo cuidam, affingimus; ut, cùm *ſint fixiſſima*, per Alembicum tamen volatiſentur; quæ *arida & exſicca* ſunt, roris inſtar, in excipulum depluant. Verbô denique, *volatilia ſint fixa, & fixata ut ſint volatilia*, nullâ habitâ proportione Activorum ad Paſſiva. Proindè, his motus næniis, & ludicris Authorum proceſſibus, ad nauſeam usque inculcaveram, quòd nota diſtinctiva, & character, genuini Philoſophi, & Chymici ſit, præſuppoſitâ naturalium rerum analyſi, & naturæ earum cognitione, ea ad deſtillandum, elixandum, extrahendum, tantùm diſponere, quæ ad ſimilia apta, nata, & inchoatam potentiam habent; non verò, ad impoſſibiles effectûs reddendos, quaſi per potentiam obedientialem velle elevare, quod ſoli DEO, Authori naturæ, competit, minimè Chymico, & Creaturæ, quæ eſt limitatæ potentiæ.

Quapropter, cùm animadvertam, quòd prædicta *Compoſitio*, & *Aqua Dyſenterica Quercetani*, in plerisque jam dictis rea ſit, ac delinquat; eam in principia ſua, & partes integrantes reſolvam, ſicque, partitis vicibus, omnia ac ſingula ingredientia examinabo, ut juxta artis Regulas cuncta magis eluceſcant, & dilucidentur, ac utilior *Aqua Dyſenterica* impoſterum diſpenſetur.

Primùm ergò, quod *Radices* concernit, utpotè *Acetoſæ*, *Pentaphylli*, *Tormentillæ*, *Biſtortæ*, *Symphyti utriusq*; præſupponendum, quod omnes, & ſingulæ, ſint *terreſtrioris indolis ac genii*, ex natura ſua *adſtringant*, *conſolident*, *& agglutinent*, nihilque ſubſtantiæ aut accidentium per Alembicum communicent: proindè, cùm ea deſtillaveris, *nec ſaporem*, *nec odorem*, *nec ſpiritum*, *& eſſentiam horum vegetabilium* præſtoleris; ſed pura puta *aqua inſipida*, & *liquor Elementaris*, Tibi ex deſtillatione accedet, totâ interim earum *ſubſtantiâ*, *& qualitatibus*, in fundo, & reſiduo latitantibus. Proindè ad alios uſus *radices hæ* ſunt convertendæ, ad *decoctiones*, *extractiones*, *infuſiones nimirùm*; ſic earum fere[...]te [...]raſi, & naturâ. Quòd autem cum emolumento, & dextrè, ſe ſinant *decoqui*, & *extrahi*, patet ex ipſius Authoris compoſitionibus, qui *has ipſas radices pro Extractis*, *& Decoctis*, earum paſſim adhibet. Si ergò *Decoctis*, & *Extractis* parandis ſunt aptæ, meritò à *deſtillatione* removentur; cùm in prægreſſis manifeſtè convicerim, *decoctiones*, & *deſtillationes*, *ex natura rei ſibi contrariari*, quatenus nimirùm ea, *quæ deſtillanda*, juxta Authores, *vires ſuas integras*, *cum univerſis accidentibus*, ſurſum mittere, ac per Alembicum fundere, nequaquam in fundo, & ſubſidentiâ, recondere; & e contra, *quæ extrahenda*, & *decoquenda* ſunt, ea quoque *virtutes ſuas in reſiduo ſervare*, neutiquam v. *vaporetenus exhalare* debent reſiduô terreô & exſuccô craſſamento. Secus enim ſi fieret, *eſſet* nonnullorum *deſtillatio*, *& non eſſet*, quia per Alembicum nihil virtutis transſcenderet, parte præcipuâ ſubſidente: & *eſſet Extractum quorundam* prout theſis eorum fert, *& ſimul non eſſet*, quia jam omnia ſulphureæ & volatilis naturæ contenta, *violentâ decoctione*, *abſtractione*, *aut deſtillatione*, exſpiraſſent. Verùm, duo ſimul contraria de eôdem ſubjecto, eôdem modo ſumpta, non verificantur; eò, quòd implicet contradictionem.

Sequuntur jam in ordine *Cortices Citri ſicci*, qui, ſi *recentes* forent, *aptiores ſiccis*, pro *deſtillatione* haberentur. Nam potior eorum *virtus carminativa* & *antiloimica*, *ſapor item amarus*, in reſiduo, à deſtillatione, actu remanent; adeoque ſaltem in *Pulverem redacti*, vel eorum *Decoctum*, ſive etiam *Extractum*, ſed ad normam *noſtri Extracti Abſinthii*, *ſuperius paulò edocti*, paratum, in Dyſentericis affectibus effica-

ciùs

Digitized by Google

ciùs, operabuntur quàm *Aqua à Corticibus ſiccis exſtillata.*

Accedo ad *Lignum Aloës, & Lignum Rhodium*, quæ utraq; *odorifera, & balſamica, ex parte*, ſunt; partim verò *tenacioris, & reſinoſæ ſubſtantiæ.* Hæc, deſtillationi commiſſa, juxta *ſubtiliſſimas, rariores, & fragrantiſſimas partes*, aquis ſeſe communicant; ſubſidit autem *pars eorum reſinoſa, balſamica ſimul, & emplaſtica*, juxta quam *adſtringunt, roborãt & conſolidant*, per Alembicum verò nunquam transeunt. Quòd autem hæc doctrina ſibi conſtet, confirmo obvio illo *Extracto Ligni Aloës*, quod, in Officinis debitè inſtructis, ubiq́ue proſtat, plenum reſinâ, & odore, ſi prunis candentibus injiciatur. Unde in *ſuperioribus meis Animadverſionibus, de Extracto Ligni Aloës educendo*, ad quas B.L. directum volo, hoc ipſum innui; in ſubſequentibus verò, *de Aquis deſtillandis*, quotiescunque *Lignum Aloës ſpirituoſis Aquis* adjunxi, in parvâ ſolùm quantitate, ad conciliandum ſaltem odorem, roſtro Alembici imponi juſſi: ut, prodeuntibus reliquis ſpiritibus, pars ſpirituoſa & ſulphurea, ratione ſymboli, quin & *reſinoſa, & corroborans, tota deniq; fragrantiſſimi hujus ligni eſſentia*, influis ſpiritibus uniretur, & aquas imprægnaret. Parum quidem, & modicum *hujus Ligni* roſtro Alembici imponi, crebrò præcepi, ne major quantitas aquas, inter deſtillandum, turbidas redderet; quod benè obſervandum. Patet nunc etiam, quàm nihil roboris, & energiæ, ab his, jam *examinatis, ingredientibus, vel lignis*, huic aquæ impreſſum ſit, ad edomandam Dyſenteriam; quin omnem virtutem in reſiduo latitare.

Nunc *Myrobalani*, quæ *fructûs ſunt dulces, ſubacidi tamen nonnihil ſaporis, & adſtringentes, roborantes, & laxantes*, ubi recentes fuerint, ſubſequuntur. De his pauca profero, cùm earum quoque ſubſtantia, & vis, in limo & profundo hæſitet, nihilq́ue transmittat per Alembicum: & quò ſunt ſicciores, tantò minus communicant. Quòd ſi cum *Myrobalanis* velis ſubvenire Dyſentericis, eas vel in ſubſtantiâ *Pulveriſatas*, vel in *Extracta* & *Decocta redacta*, propinato, deſtillatione earum ſuperſedendo; vel ipſomet Authore, *in ſuis Extractarum & Decoctorum compoſitionibus*, conſentiente.

Convertor ad quàm plurima *Semina*: ut *Melonum, Cucumeris, Acetoſæ, Citri, Portulacæ, Endiviæ, Papav. albi, Pſyllii, Cydoniorum, Coriandri*, & *Grana Myrti.* Sed quid obſecrô obſonii ex hâc *ſeminum* farragine decoquemus? an pulmentaria, aut lenticulam? Quis non videt, quòd jam notata *ſemina*, juxta qualitates ſuas, *frigida, & naturæ terreſtrioris* ſint; ſi unicum *Coriandrum* eximas. Quid per *deſtillationem* virium ab eis eliciemus? forſan *Olei* cujusdam particulam, aquæ elementari innatantem? Nec hoc exiſtimo; cùm ex integrâ libra horum *ſeminum*, ſi etiam plus acceperis, vix ſcrupulum ſemis, ad unum usque ſcrupulum, deſtillati olei reperturus ſis, licet ex inſtituto ad eliciendum oleum deſtillaveris. Quare (demptô ſemine *Coriandri*) nec unum eſt, quod aptum ſit deſtillationi, defectu partium ſulphurearum & aërearum, quæ ſolæ elevantur, ſubſidentibus è contra terreſtribus, frigidis, & mucilaginoſis particulis. Annon Methodus ſuaderet, potiùs *ex his ſeminibus*, Dyſenteriam reſpicientibus, *Emulſionem* conficere, adjectis *Aquis appropriatis*, quæ hanc quoque compoſitionem ingrediuntur; & ſic ægris cum fructu propinare? Quanquam & illæ *Emulſiones* nauſeam conciliaturæ ſint, niſi probè advertas, ne *ſemina Pſyllii* & *Cydoniorum* (quæ vel penitùs omittenda, vel doſis eorum minuenda) illas ut plurimum reddant mucilaginoſas.

Semen Coriandri, ex parte, non ſine ratione huic *deſtillationi* commiſſum fuit; dabit enim odorem gratum carminativum; licet etiam virtus ejus adſtrictiva nullô pactô eliciatur.

Prætereà de *Floribus Thapſi barbati, Malvæ arboreſcentis, Chamæmeli, & Roſar. rubrarum*, ut, quod ſentio, afferam, fateor ingenuè, quòd de *virtutibus eorum adſtringentibus, roborantibus, & carminativis*, Dyſenteriæ appropriatis qualitatibus, deſtillato parum, vel nihil, impertiantur. Nam hæ in reſiduo ſtabulantur, & fundo; maximè ubi jam *reſiccatæ deſtillationi* applicantur: quod ſi verò *recentes* ſint, conceſſerim, quòd in *deſtillatione*, maximè per

Baln.

Baln. n. vaporoſum, odoris ac fragrantiæ, præſertim *Roſæ*, & *flores Chamæmeli*, aliquid contribuant; cæterùm nihil de qualitatibus ad Dyſenteriam requiſitis. Satius proindè eſſet, talia *in formâ Decocti*, aut *Infuſiones*, præbere, aut in *Pulveres*, maximè *Roſarum flores*, redigere, cum, vel ſine, alterius ingredientis additamento, præbendos.

Transgredior ad duo illa Aromata, *Macerem, & Nucem Moſchatam.* Hæc, utpotè naturæ balſamicæ, & odoris fragrantiſſimi, qualitates ſuas ex parte facilè diffundunt, & iiſdem aquas imbuunt. Attamen, cùm naturæ & ſubſtantiæ ſimul oleaginoſæ ſint, diſſymbolos reſpuunt liquores, quibus ſe facilè non uniunt; ſed oleaginoſa eorum ſubſtantia ſupernatat, ſi aquoſi ſint. Requirunt ergò *ſpirituoſos* & *ſulphureos liquores*, quales ſunt *diverſi ſpiritûs ardentes*, & *Vini*, cum quibus perfectè tranſeunt, uniuntur ac perdurant: in *aquoſo autem humore*, ut ut ſubegeris, conquaſſaveris; ſuperficiem petunt ſemper, ſubigi nolunt, operamque ludunt. Adeoque *Balſamica hæc, & Aromatica*, potiùs liberaliori doſi, *Aquis ſpirituoſis* & *calidis*, ut ſunt *Apoplecticæ*, *Epilepticæ*, *Cardiacæ*, *Stomachicæ*, *Carminantes*, adjungenda; non item *Dyſentericis*, quarum virtus ad curationem in qualitate roborante & adſtringente conſiſtit: ſed hæ in reſiduô depoſitantur, non verò in excipulum deſtillant. Verùm, non hæc dixero, quaſi manifeſti erroris Authorem convincere vellem, quòd in parvâ hâc quantitate *Aromata Aquæ Dyſentericæ* aſſignarit. Si enim non *effectum* dant calculo dignum, *gratum* tamen *odorem* conciliabunt, & nauſeam arcebunt. Hoc ſolùm per occaſionem confirmare volui, vi deſtillationis *hæc Aromata* eos effectûs, & cauſalitates, non exercere; quemadmodum *Aquæ* hujus *intitulatio*, & *Dyſenteria*, efflagitat. Dico proindè, *Nucem Moſchatam*, in genere, Eſſe, & ſubſtantiâ ſuâ, ad perſanandas Dyſenterias, Lienterias, & Diarrhæas, ſpectando qualitates roborantes, confortantes, & adſtringentes, plus præſtare, quàm *Aquam ex eâdem elicitam*: cùm antedictæ qualitates non eleventur, & exſtillent, ſed imum petant. Hoc ad Solem clariſſimè exponam, *exemplo Olei ipſius Nucis Moſchatæ expreſſi, & Maceris etiam, genuini*, non verò *adulterati*, ut noſtra fert ætas, & Mercatorum fraudulenta induſtria. *His Oleis* ſi debitam quantitatem aquæ affuderis, & deſtillaveris, vix quartam, ne dicam, ſextam partem *Olei deſtillati* colliges, reſiduô in fundo remanente; adeò, ut vix *ſexta pars olei*, habitâ proportione *ad oleum expreſſum*, tranſeat, dum reliquum in reſiduo, peractâ deſtillatione, aquæ innatans, remanet: quod *reſiduum*, *putà Oleum*, *virtute ſuâ adſtringente*, & *conſiſtentiâ priori magis ſolidum*, multò efficacius experimur in Dyſenteria, quàm illud, quod cum aqua exſtillarat. Hoc, Tibi pro ſecreto dictum, obſervato. *Duriuſculum* inſuper *hoc oleum*, ob ſiccam ſoliditatem, baſis, fundamentum, & *corpus aptiſſimum* eſt, pro conficiendis *omnis generis Balſamis*, lege artis inſtillatis *oleis eſſentialibus*, pro ſpecie balſami diſpenſandi. Cum hoc *Balſama* debitam recipiunt *Conſiſtentiam*, nec rancida aut unctuoſa evadunt, ſicut illa, quibus *ſevum omentorum animalium*, vel *adeps è renibus vitulorum*, aut *Cera*, receptaculum, ac materia prima obtigit. Taceo, quòd intra corpus commodè, & citra nauſeam, *Balſama hæc* aſſumi poſſunt, non ſine prærogativa ad reliqua. Hæc de *Macere, & Nuce Moſchata*, dicenda occurrêre.

Nunc examinandum ſe offert *Cornu Cervi præparatum*, quod præſuppono *Uſtum*. Nam hoc ubique locorum *præparati Cornu Cervi* nomine circumfertur; quod priùs *uſtum*, ſuper porphyrite dein levigatum, prout & reliqua, utpotè: *Perlæ*, *Corallia*, *Oculi Cancrorum*, *Lapides pretioſi &c.* ſuper porphyritem, cum aqua aliqua tantùm levigata, *præparatum* dicitur. Cui nōn, L. B. hoc artis præceptum, ut olim Phidiæ ſignum, illicò placeat & arrideat? Num cadere hoc in prudentem, ne dicam, Philoſophum potuit, opprobrium hoc Medicinæ ſequacibus dictare? Annon infatuati hoc eſt, velle nos dementare aut perſuadere, quòd *Oſſa*, è quibus pridem, intenſô ignis gradu tortore & ſatellite (quod in furno figuli, aut lateritio, contingit) *omnis benefica humiditas*, *pars ſpirituoſa*, *& volatilis*, *unctuoſa*, *& radicalis eſſentia*, longiſſimè proſcripta fuit, ad deſtillationes nihilomi-

nùs proportionata, ac dyſentericis, virtutibus adſtringentibus, & roborantibus exſtillatis, remedio ſint? Credat, qui volet, amens? Interim ego ad oculum demonſtro, quòd ejusmodi *calcinata oſſa*, omni virtute caſtrata, ac in inſulſa & mortua corpora redacta, aliud nihil ſint, quàm *exſucca terra, inutilis gleba, & opprobrium Medentium.* Nam, cui libitum eſt, deſtillet, affuſo liquore, hæc *Oſſa*; aut citra liquorem, & ſicca, per retortam, violentiſſimo etiam igne reverberii, per integrum anni Circulum, & nec *guttam liquoris*, nec *oleum*, nec *ſpiritum*, nec *ſalem volatilem*, eliciet: &, quod amplius eſt, affuſo etiam liquore, & ſumpto in magna quoque quantitate *Cornu Cervi*, utut ignis gradum intendas, & illud diu multumque coquas, attamen *ſaporis, odoris*, ac *cæterorum accidentium*, ne veſtigium quidem deprehendes in decocto. Quid igitur ex *ſesquiduabus drachmis Cornu Cervi* præſtoleris in *Aqua* hâc *Dyſenterica* deſtillanda? Annon eſt hoc, vigilem ſomniare? Verùm ejusmodi abſurditates jam pridem dilui, in *prægreſſis meis Animadverſionibus*, in quibus clarè, & in terminis, docui, quòd *ex Oſſibus* & *Cornubus calcinatis*, neque *volatilem*, neque *fixum ſalem*, unô verbo, planè nihil proiiciamus; rotemur denique circa nihilum, ſi ex ejusmodi *effœtis oſſibis*, pro humanis affectibus, Panacæas meditamur. Hoc ipſum confirmare poſſem ex Mechanicâ. Experimur enim, quòd *ſteriles ejusmodi terræ, & exſucca oſſa*, ad conſtruendas, *omni ſale carentes, Capellas Probatorias*, unà cum *cineribus, è quibus etiam omnis ſal priùs elixiviatus*, indies adhibeantur. Verùm, ſurdo fabulam narro, aut lavo Maurum; dum illi, ingratam mihi recoquentes Cramben, tritum iſtud occinunt: ſic Majores noſtri ſoliti ſunt: hoc ſacrum dogma eſt venerabilis Antiquitatis; non obſervantes interim, quòd ſatius ſit, ſeriùs redire, quàm ſemper currere perperàm. Majores enim noſtri, & Antennates, pro ævi ſui, & temporum, injuriâ, non, quæ debebant, ſed quæ poterant, è penu Medica ad nos transſcripſerunt; dum interim noſtro ſeculo ſemper itum ad majora, & inventis meliora addita ſunt, ad ſacram etiam invidam magni Hipprocratis, & Galeni. Cui enim Veterum nota fuit Animalium vera Anatome? Sublunarium, & Vegetabilium, craſis, & natura? Mineralium geneſis, & ſoboles? quæ Archetypus, Deus, in gremio terræ concluſit, ut, maturato ſemine ſuo, nobis fœnora reddant? Taceo innumeras rerum viciſſitudines, & naturæ portenta, à qualitatibus & principiis Sympathicis, & Antipaticis, ſymbolo, aut Magnetiſmo, emanantia? Arcana hæc erant priſco ſeculo, &, velut inducto peplo, oculis mentis abſcondita. Quid mirum etiam, hîc, in planô, eos ceſpitaſſe, ignorantes, quòd in *univerſum animalia nihil in ſe fixi* concludant, quàm *terram emortuam, ſterilem, & exſuccam*, in quam aliquando, inevitabili decreto, & lugubri Metamorphoſi ſunt, reverſura; reliqua verò *fugacia ſint, & volatilia*, igni pervia, & calori, veluti totidem putredinis primordia, diſpoſitiones, & principia: non ſic *Vegetabilia*, quæ tàm facilè putredinis corruptelam, & corruptionis ſemina, non admittunt; idq; *ob ſalem fixum*, qui illis ineſt, eaque tutatur. *Mineralia verò* omnis, è contra, corruptionis ferè inſcia ſunt, *ſi cum animalibus & vegetalibus* comparentur; & fixa magis, imò quædam fixiſſima, dici merentur. Verùm, me Paradoxa dixiſſe, multis videbitur, illud in me retorquentibus, quòd, *inter vegetabilia, Fructûs Horarii* manifeſta principia corruptionis in ſe concludant: factâq; comparatione ad *carnes animalium*, & eorum *partes, fructûs hos putredini magis obnoxios eſſe, quàm carnes*, unicè contendent; unde, tanquàm alimẽta minimè ſalubria, à Medicis quibusdã reprobẽtur, deſumpto argumẽto è fonte & parte dięteticâ; carnibus interim adminiſtratis. Quam tamẽ objectionẽ perfacilè diluam, argumentis ex Phyſica petitis, & ab Inductione. Quis enim non experitur, quòd *carnes*, & *animalia*, æſtivo tempore occiſa, ſi unô, aut alterô die eorum cadavera perdurent, putredinem protinùs, & vermiculos, concipiant, peſtilens *μίασμα*, & mephitim exhalent, quin ipſa viventia, omnisque generis animalia, quibus vel in alimentum ceſſêre, aut vaporetenus contagium & virus ſuum impresſerunt, vel planè interimant, vel malignos & exitioſos morbos eis ſuperinducant,

ac

ac ſemina peſtis divulgent; morbos Epidemios ſuſcitando: idque ratione ſymboli, & quâdam analogiâ, juxta receptum illud Axioma: *In ſymbolum habentibus facilis eſt tranſitus.* E contrà verò *Vegetabilia*, &, inter hæc, *Horarii fructûs*, utpotè; *Ceraſa, Poma, Pyra, Pruna &c.* licet, à ſtirpe ſua avulſa, ad corruptionem inclinent, multò tamen tempore perdurant, & qualitatibus ſuis homini adulantur; vel maximè, ſi ſolis radii eos non feriant. Quod ſi etiam corrumpantur, an tetrum quid, cadaveroſum, & exitiale, ut cætera, exhalant? An nauſeam, & contagium inducunt? An in manifeſtam peſtem exſurgunt? Neutiquam! quin, citra periculum, *cocti*, & *ſale conditi*, animalibus in eſcam cedere poſſunt. *Reliqua* verò *Vegetabilia*, ac *Cerealia, Frumentum, Oryza, Hordeum, Milium, Triticum, Amygdalæ, Pineæ, Piſtacia, & his ſynonyma*, in longum perdurant, citra putredinis veſtigia; niſi & ipſa, ut ſuam purpura tineam, & quercus cariem, ſibi exitioſum generent vermiculum; qui, ſolutâ eorum compage, ad interitum illa deducat: ut conſtet, quàm fragilis ſit Creaturæ conditio, quæ, ex ſe, prima corruptionis ſemina concipit, & usque in mortem fovet. Hinc non probo quorundam Medicorum inſtitutum, qui ægris, & languentibus, maximè periculosè febrientibus, omnem *Horariorum Fructuum*, etiam decoctorum, uſum interdicunt, *carnium* verò, & *animalium*, *eſum* liberè indulgent; ignorantes, quod, turbatâ in corporibus œconomiâ, languente vivifico calore, vitiato fermento, digeſtionum præſide, adaucto calore extraneo, *ejusmodi ingeſta*, & *carnes*, intra etiam corpus degenerent, facilè putreſcant, malignitatem & corruptionem induant, & inevitabilem ægrotantium perniciem ac mortem accelerent, dum *ad ollas carnium* (ejusmodi Medicis lugubrè ſpectantibus) *fatiſcunt*. At longè diſpari eventu in *reliquis obſoniis* accidit, quæ non rarò lapſam naturam, arcanis ad ea deſideriis, & appetitu, ſtimulatam, in vitam & ſanitatem erexêre. Hiſce ſententiam meam, de *Cornu Cervi uſto*, finio, quod, citra artis & rationis leges, huic Aquæ Dyſentericæ, ab Authore conſtitutum.

Superioribus adjungam *reliqua tria ingredientia*, & *conſtitutiva* hujus Aquæ, *Trochiſcos* ſcilicet *de Spodio, de Terra ſigillata*, ac *ſpecies Diatragacanthi frigidi*: de quibus quid ſentiam, ex ſequentibus palàm fiet. Et primò quidem, ſicut, in Philoſophia laudabili, Elenchus, & decumanus error eſt, docere, duas formas adæquatas non ſubordinatas, eandem materiam, & ſubjectum, naturaliter poſſe informare; &, quod apud Logicos eſt vitioſus Circulus, hoc apud Medicos peritos, & Chymicos, eſt, compoſita cumulare compoſitis, farragines rerum, citra delectum, aggregare, informe Chaos, ut ſuperiùs annotatum eſt, producendo. Secundò, ſiquis dictorum *compoſitorum ingredientia*, quæ nondum, in ſuperioribus *Aquæ Dyſentericæ* conſtitutivis, numerata ſunt, plenè perſpiciat, videbit, & multa, & obvia quæque, deſtillationi ineptiſſimè commiti, & *Aquæ Dyſentericæ* nihil virium ex iis accedere. Sunt autem, præter jam aſſignata ingredientia, è quibus *Aquæ* hujus *Dyſentericæ* compoſitio conflata eſt, etiam ſequentia, quæ *Trochiſcos de Spodio*, *de Terra ſigillata*, *& ſpecies Diatragacanthi*, conſtituunt, nimirum: *Spodium*, *Semen Sumach*, *Amylum uſtum*, *Balauſtia*, *Berberes*, *Gummi Arabicum aſſatum*, *Succus Agreſtæ*, *Sanguis Draconis*, *Succus Hypociſt. concretus*, *Bolus Armena*, *Margaritæ præparatæ*, *Terra ſigillata*, *Corallia rubra*, *Charabe*, *Tragacanthum*, *Semen Roſarum*, *Portulacæ*, *Thus maſculum*, *Coni cupreſſi*, *Crocus*, *Glycyrrhiza*, *Saccharum Penidium*, *Camphora*, *& Trochiſci Ramich*, *qui Trochiſcos de Terra ſigillata iterum ingrediuntur*: in *Trochiſcis de Ramich* autem, præter reliqua, denuò ſunt *Succus Acetoſæ*, *Gallæ recentes*, *Santalum citrinum*, *Lignum Aloës*, *Caryophylla*. Ex quibus omnibus ſimplicibus, has *Compoſitiones* ingredientibus, ſi *Camphoram* excipias, & *Caryophyllos*, ne tantillum quidem virtutis deſtillatione elicies. Me, fateor, jam tædium fatigat, ſingula delineare: quàm apta enim, aut inepta ſint ad deſtillationes, & aquas virtute imprægnandas, ex dictis patet, & ex dicendis clariùs adhuc manifeſtabitur. Videtur mihi Muſica quæpiam hæc *Compoſitio*, ex diſſonis & ingratiſſimis vocibus accumulata, ex quib. non harmoniâ, aut concentum,

Digitized by Google

centum, ſed aphoniam expectes. Sic hæc ingredientia ad hunc affectum, illa ad alium, ordinantur: & *univerſaliter inepta ſunt omnia* ad deſtillandum, præter paucula dicta, *binario numero* circumſcripta; &, in rigore, illa ipſa duo, primariò, curandam Dyſenteriam non reſpiciunt, imò contrarias affectui qualitates præ ſe ferunt; niſi aromatiſationis gratiâ adjuncta ſint. Dein Quercetanus non eſt aſſecutus Authorum mentem, qui *ejusmodi Compoſitiones* & *Trochiſcos* evulgarunt. Non enim *aliis denuò Compoſitis inferendos, aut deſtillandos* præceperunt, ſed ut in *propoſita formâ, & ſubſtantiâ ſuâ, in Pulverem, & Alkohol, redacti*, Dyſenterias, Diarrhæas, Cruenta Sputa, Hæmorrhagias, & Pectoris internas affectiones, perſanarent: ſin cui libitum foret, *Rotulas cum ſaccharo* ex iis conficiendo, quemadmodum *ex ſpeciebus Diatragacanthi frigidi* conſvetum eſt, ægros ſublevare; hoc minimè improbandum foret.

De cætero, ſi, his omnibus jam examinatis, calculum quoque ſubducere placeret, de prædictis *Compoſitis*, & *eorum* etiam *ingredientibus*, quantum ſcilicet, *de unô aut alterô ingrediente*, hanc compoſitionem *Aquæ Dyſentericæ* ditaret, & quantum poſt *quamlibet doſin*, hanc eandem *Aquam Dyſentericam*, de *hoc vel illo prædictorum compoſitorum ſimplici, intraret*, diviſiones eſſent nunquam tot, quin plures, uti in infinito ſincategorematico fieri ſolet, & myriades atomorum ſub diviſionem caderent; nec minus riſu dignus futurus calculator, quàm olim Plato, cum ſuo Deorum principio, aut, cum Pantamorphe, noſter Avicennas. Aliquod tamen ſpecimen per tranſennam ſpectandum dabo.

Totam compoſitionem *Trochiſcorum de Ramich* ingreditur *Ligni Aloës uncia ſemis*: Cùm *integra* hæc *Compoſitio Ramich* (prout *Diſpenſat. D.D. Auguſtanor.* inſerta eſt,) pendeat *uncias novendecim*. Continet igitur *drachma una Trochiſcorum* horum *Ramich*, *Ligni Aloës granum unum & dimidium, circiter*. Ergò, cùm ſæpè dictorum *Trochiſcorum de Ramich, drachma una tantùm* totam compoſitionem *Trochiſchorum de Terra ſigillata* denuò ſubintret; conſequenter *de Ligno Aloës, cum his Trochiſcis Ramich*, tota compoſitio *Trochiſcorum de Terra ſigillata granum unum & dimidium* acquirit. Ultrà nunc, integra *Trochiſcorum de Terra ſigillata* compoſitio, quam, uti dixi, *granum unum cum dimidio circiter Ligni Aloës* ingreditur, pendet *uncias tres, cum dimidia*. Continent igitur (quod benè notandum venit,) *drachmæ duæ, cum dimidia, horum Trochiſcorum de Terra ſigillata*, (nam tantum ſubintrat; de his *Trochiſc. de terra ſigillata*, hanc *Aquam Dyſentericam*, quam nunc eventilamus,) de dicto *Ligno Aloës, unam & dimidiam partem, dimidiæ ſextantis partis, unius grani*: ſi ita loqui licet; nam alia non ſuppetunt verba, quibus rem extricemus. Jam porrò neceſſum eſt, ut ulterius progrediamur hâc ſubdiviſione, ſi doſin eruere velimus, quantum ſcilicet *doſis una Aquæ hujus noſtræ Dyſentericæ* recipiat virtutis (cui immediatè immediatione virtutis, non ſuppoſiti, ineſt) è dictis *atomis, & minutiis Ligni Aloës*. Eſto igitur, quòd extent totius hujus *Aquæ Dyſentericæ libræ decem*, & propinentur, aut conſtituantur, *unciæ tres*, ſive etiam *quatuor, ad unam doſin*; quæ erit *trigeſima ſexta pars* ipſius *Aquæ Dyſentericæ*: quantum, quæſo, conſtituet hanc *trigeſimam ſextam partem*, tanquàm *unam doſin* hujus ſæpè dictæ *Aquæ Dyſentericæ, de una & dimidia parte, decimæ ſextantis partis unius grani, Ligni Aloës?* (Tantum enim atomorum, non plus, univerſa compoſitio, i.e. *decem libræ* hujus *Aquæ Dyſentericæ*, & quidem virtualiter ſaltem, comprehendit, modo ſupra dicto.) Verùm hæc rudi Minervâ, & ſuperficietenus, à me in cenſum ſunt adducta; cætera enucleanda relinquo iis, quibus felicior Suada, & eloquentia obtigit; cùm nec Oedipus ſim, qui pro Myſterii dignitate ænigma reſolvam. Habet tamen curioſa hæc reflexio, & metaphyſica ſpeculatio, & ipſas ſuas utilitates. Eruet hinc ſenſatus Medicus, quàm procul extra forum Naturæ aberrent ejusmodi Authores, dum languida, & infida ſua remedia, & compoſitiones, ſpecioſô titulô, magnificisque promiſſis, velut infami ſtybio, adulterant, incautos Medicos alliciunt, & procantur; donec aliquando piſcator ictus ſapiat, & Medentes infamia notentur, dum Ægri, inter lachrymas orphanorum, præmaturiùs obeunt, luctuosâ ſæpè cataſtrophe.

Hoc

Hoc emendato errore, quo ſcilicet *Compoſita Compoſitis* tavtologicè addi ſolent; ad *Lapidem Hæmatitidem* cincto calamo procedo. Omnibus in propatulo eſt, quod *Lapis Hæmatitis* medicamentum ſit aptum, proportionatum, ac fidum, ad curandas Hæmorrhagias, Fluxus Alvi cruentos, & Dyſenterias, ſive in ſubſtantia ſuâ, ſive in eſſentiâ debitè parata, exhibeatur. At nemo tàm eſt hebes, aut Philoſophaſter, qui aſſerat, *hunc Lapidem* idoneum eſſe ad ſuſtinendas ſimplices deſtillationes, & *liquores ex eodem eliciendos*, propriâ ſuâ virtute præditos. Omnes quidem in hac ſententia erunt, tantum liquoris & humiditatis ex eo profuſum iri, quantum ex pumicibus deſtillatis. Error hic, in genere, moris eſt, peccat, & excedit, in ſpe, & fiducia. Credunt enim ejusmodi Authores, quòd, ſicut in Cataſtam acti, ad inſolita revelanda ducuntur, ſic *Mineralia, Lapides*, & *fixiſſima quæq;*, ſub noſtra tortura, ad effectûs Thaumaturgicos, ad ſudandum liquores, qui regulariter illis non inſunt, ad *volatiſationem*, compellantur; negligentes interim, obſervare, quòd *ejusmodi fixa* etiam *ignem reverberii* conſtanter ſuſtineant: quidni in Alembico repugnatura? Ergò nihil virtutis, vi deſtillationis, elicitur *ex Lapide Hæmatitide*, qui de natùrâ *Chalybis* eſt, ac proinde Dyſentericis, Fluxu cruento, &c. laborantibus, aſylum, & ſacra anchora futurus, ubi *in ſubſtantia* propinabitur. Suadeo igitur, hoc in paſſu, Quercetanum, magnæ alioquin famæ, virum, demirari potius, quàm æmulari.

Venit ſub torcular, & noſtrum examen, *Succus Acaciæ: qui, inſpiſſatus, de Claſſe Vegetabilium*, & quidem *maximè terreſtrium*, eſt. Vires ejus ſunt adſtringentes, qui, ſi habuiſſet *partes tenues, ſubtiles, & exhalabiles*, illæ jam dudum in inſpiſſatione ejus exhalaſſent; quæ verò reliquæ, ab inſpiſſatione, mansêre, utpotè *partes craſſiores, terreſtriores, adſtringentes*, nunquàm commovebuntur, licet in infinitum, per B. M. affuſô liquore deſtillentur: quod, præter rationem, ipſa experientia evincit, & ipſe Quercetanus confirmat, qui compoſitionibus ſuis *decoctorum*, & *extractorum*, quibus hunc *ſuccum Acaciæ inſpiſſatum* crebrò adjunxit, (non obſtante, quòd modo deſtillandi opponantur) teſtis luculentiſſimus ſatisfacit.

Sequuntur *Aquæ deſtillatæ*, ad hanc quoque *Compoſitionem* derivatæ. Harum qualitates ex ante dictis notæ ſunt, ubi demonſtravimus, quòd *ejusmodi Aquæ nullas virtutes adſtringentes, aut ſapores acidos*, contineant, remanentibus hiſce qualitatibus in reſiduo, maximè, ſi largâ affuſione aquæ ſint deſtillatæ. Nihilominùs tamen *quædam ex his Aquis per Baln. n vaporoſum, & ſine additione deſtillatæ, v. g. Chamæmeli, Verbaſci, & Plantagin.* vi ſuâ carminante, refrigerante, & conſolidante, iisdem affectibus deſtinari poſſunt, quibus hæc noſtra *Dyſenterica*, vel ipsâ rerum magiſtrâ Experientiâ. Nunc

Præcipit Author, ut *ſingula præmiſſorum Ingredientium ſtudioſè infundantur & exprimantur, ante eorum deſtillationem.* Ad vitandam autem hanc inutilem operam, repetantur dicta, *in Animadverſionibus noſtris ſuper Aquas deſtillatas, in genere*: ubi declaravi, quòd omnia, quæcunque deſtillanda, ipſum etiam *Cinamomum, Aniſum, & quæ partium tenuium ſunt, ſimplicia vegetabilia*, plus de proprio odore, & ſapore, fundant, ſi unà cum *affuſis liquoribus ſuis* deſtillentur, quàm ſi *prædictus liquor, à rebus* per colaturam, & expreſſionem, ſeparatus deſtilletur. Docui præterea, quòd *Aquæ ex radicibus, herbis, floribus* (ſubintellige, deſtillationi aptis) *deſtillatæ*, longè antecedant illas, quæ *ex ſuccis earum expreſſis* eliciuntur; quare hîc eadem denuò inculco. Cæterùm, ſive *ſpecies, unâ cùm ſuis aquis affuſis*, ſive *aquæ ſaltem, ſpeciebus affuſæ*, & *denuò ab illis, per colaturam, & expreſſionem, ſeparatæ*, deſtillationi committantur; nihil tamen virtutis huic *Aquæ Dyſentericæ* communicabunt: prout ex dictis ſuperiùs latiſſimè patet.

Opium quoque hanc *Compoſitionem* conſtituit, quod, ex mente Authoris, *narcotico Sulphure ſuo* veternum inducit, ideóque, antequam compoſito uniatur, à *deleteriâ & narcoticâ qualitate*, ignis beneficiô, caſtrandum eſt. Hoc ipſum *Opium eſt ſuccus inſpiſſatus, aliquantò reſinoſus, partibus ſuis tenuioribus privatus*; quando per igné, & inſpiſſationem, ejus qualitates tenuio-

res attenuatæ, exhalârunt; quæ ſolæ per Alembicum transire debebant. Quod ſi verò, ad *eliminandum narcoticum ſulphur reſiduum*, (quod tamen non ſemper veternum inducit, obſervatâ competenti doſi) igni leviori ſubjicias denuô, quid, pro levi hâc deſtillatione, virium eliciendarum ſuperſit, neſcio. Imò *crudiſſimum Opium*, per ſe, adjectis liquoribus deſtillatum, nihil virium ferè narcoticarum tribuit, ſimplici hâc deſtillatione: taceo, *exſuccum*. Servat enim, ſicut reliqui *ſucci concreti*, vires ſuas. Igitur & *Opium* in hâc deſtillatione inefficax eſt.

Venio ad *Extractum Dyſentericum* examinandum. Id ex quibus ſimplicibus conficiendum ſit, facili conjecturâ aſſequor; quanquam ejus *Compoſitio*, inter *reliqua Extracta hujus libri*, non compareat. Utut ſit, interim nominis, & Extracti, ſeu etymi, ratio, forma, & modus parandi, denotat, cùm, more aliorum Extractorum, parandum, quòd ad ulteriores deſtillationes planè ineptum ſit. Quâ enim ratione id, *quod ſemel deſtillatum*, vel *abſtractum*, in fundo tamen Alembici vires ſuas integras, à deſtillatione, retinuit, quomodo, *in ſecunda deſtillatione*, vires ſuas, quæ ſunt *adſtringentes, roborantes, conſolidantes*, communicabit? cùm omnes *res adſtringentes* vires ſuas, inter deſtillandum, reſervent, etſi decies repetatur ejusmodi deſtillatio ſimplex. Ergo & *hoc Extractum* citra propoſitum huic *Aquæ* ab Authore deſignatur.

Subſequitur *Crocus Martis*; ex naturâ ſuâ inſigne Dyſentericum, quem, puto, intellexiſſe Authorem, qui *ſit Adſtringens*, non verò, quem vocant, *Aperientem*. Uter horum ſit, ſemper tamen *adſtrictivus* in Dyſenteria primas tenet; neuter tamen horum, citra manifeſtum errorem, unquam deſtillationi commiſſus fuit. Ut iterum atque iterum tantum Authorem demirer, quônam pactô tantas in Medicina hæreſes docuerit, alienas à ſenſibus, & ratione. Verbis hîc parcô, quibus hunc errorem convellam; Tyronibus hæc nota ſunt, quibus notis fixa, à volatilibus, deſtillationes ſimplices, à calcinatione, & reverberatione, differant: vel ex ipſis Mechanicis evidens eſt, quòd *Metalla ex naturâ ſuâ duriſſima, fixa*, ut liquentur, intenſiſſimum ignis gradum, & follis ſubſidium, requirant; & ut *in Crocum* abeant, tanquam *in corpus, omnibus ſuis qualitatibus fixiſſimum*, ignem reverberii (quô nihil efficacius) efflagitent. Quî ergò per deſtillationem, affuſo tantùm liquore ſimplici, in altum deduci poterunt, ac inauditâ metamorphoſi, cùm *fixiſſima* ſint, inſtantaneâ actione *in volatilia* transibunt, ut inſtar aquæ, per Alembicum ducantur? Implicatorium ſanè eſt, niſi quis, ſine fronte, & veritate, retorqueat abſurdum illud; nimirùm, *manent etiam in fixis virtutes volatilium*. Cui quidem, pro dementiâ ſuâ, Helleborum ſuaderem potiùs, quàm literatè reſponderem. Quæro tamen, num ignis reverberii remiſſioris gradûs ſit, quàm deſtillatorius; quod ad oculum falſiſſimum eſt. Si ergò in igne reverberii volatizari non potuit, aut, ſi potuit, quod volatile fuit, evanuit: quomodo ergò per deſtillationem volatiliſabitur? Dices; contingit hoc beneficiô vehiculi, quod, Dædaleâ ope, Icaro ſuo extemporaneas affigit pennas, & eum volatizat. Verùm indignum eſt hoc Philoſopho dogma: experiuntur longè alia exercitati Chymicorum actûs; quibus notiſſimum eſt, quòd *fixa virtute ſuâ leges fixorum* teneant, & *volatilia volatilium*, & fixa præſtent volatilibus. Novêrunt etiam Adepti, non cuivis Unguentario à Patre Luminum datum, ut, remotô ab oculis peplo, ac velamine, in luce ambulent, ac cognoſcant, quàm arduum ſit, *fixa volatiſare*, & *volatilia fixare*; idque non accidere, niſi vocatis in auxilium principalibus Chymicorum auxiliis, quibus *volatilia, per diuturnum & ſiccum calorem*, fixantur, & *fixa*, beneficio *diuturnæ putrefactionis*, volatiſantur. Hæc non Rhetorem, ſed Chymicum conſummatiſſimum exigunt. Verùm hîc Rhodus; hîc ſalta. Sanè, me pœniteret operæ locatæ, ſudoris & laborum, tàm tædioſum tractare argumentum & ſurdaſtro fabulam canere, niſi Medicinæ Tyronibus, velut cum lacte, per discurſum, genuina Chymiæ & Pharmaciæ principia, & theoremata, ſimul inſtillarem; queîs inſtructi, indignas Authorum nænias, & aniles fabellas, declinent; ne

dein-

deinceps ejusmodi mendoſa dogmata, in manifeſtã Ægrorum, & Medentiũ, perniciem, virulento fomite, transplantentur.

Penultimum hujus *Compoſitionis* ingrediens *Crocus* eſt *Orientalis Vegetabilis*: quô pertranſito, & examinato, *Compoſitioni* huic colophonem impoſiturus ſum. *Aroma* ſanè *precioſum* eſt, & à nonnullis, per antonomaſiam *Philoſophorum Aroma* dicitur *Crocus*, virtute gaudens anodyna, ſomnũ adfert, pectoris affectiones reſpicit, cor tutatur, ac vitales ejusdem demulcet ſpiritûs: præſertim verò vis ejus anodyna elucet; unde iteratò eum variorum Authorum *Compoſitionibus* ſubſtitutum videmus: quô & motivò fortè ductus Quercetanus, eum *Aquæ Dyſentericæ* inſeruit. Quæri igitur poteſt, nùm *Crocus*, juxta artis, & naturæ, leges magis in *formâ Extracti*; an ſub *Deſtillationis, & Liquoris eliciti, formâ* præparari debeat? In formâ *Extracti* ubique in Officinis proſtat; in *Liquore* & *deſtillatus*, nullibi locorum reperitur. Ad hoc quæſitum cum fundamento reſpondeo, ſi rigorosè loqui velimus, nec ſub *Deſtillationum*, nec *Extractorum*, formâ *virtutes, & Balſamicas Croci partes*, perfectè contineri; plus tamen *ejusdem Extracto* virium correſponderè, quàm *Aquæ ex eodem ſtillatæ*. Satiùs ergò foret, ſi citrà nauſeam ægrorum accidat, *Crocum in ſubſtantiâ ſuâ*, non violatum, medicamentis addere; aut *Eſſentiam* ex eô parare. Cuicunque enim *menſtruo aquoſo*, vel *ſpirituoſo*, committatur, virtutes ſuas illi concredit. Nam, ſive cum *Spiritu Vini*, ſive *Aquâ*, eum extrahas; fieri non poteſt, quin, in *menſtrui illius abſtractione*, ad legitimam *Extracti conſiſtentiam*, plurimæ partes ſpirituoſæ & volatiles avolent: quam jacturam reſarcire non poteris, more à nobis ſuperiùs edoctó, in *Extracto Abſinthii*, ſcilicet *per additionem Olei Eſſentialis Croci*, quod nullibi extare legimus, nec vidimus. Ut autem ex *Croco ſal eliciatur*, caro conſtaret, & ſalſum foret, ne dicam, inſulſum. Non enim ex *uncia una, aut altera* (prout multi ſuperſtitiosè credunt, quando, ſtupido auſu, è reſiduis quandoque, à deſtillatione, paucis ſpeciebus *ſalem fixum* educere præcipiunt) *ſal in copiâ* elici poteſt; ſed libræ aliquot quandoq;, vegetabilium quorundam, non ſufficiunt pro eliciẽda *unâ, vel alterâ, drachmâ ſalis*, prægreſſâ legitimâ incineratione. Quod ſi Scioli quidam obſervarent, non temerè adeò præciperẽt, ex *paucis vegetabilibus*, in magna quantitate, *ſalem fixum* extrahere. Cùm ergò *partes illæ ſpirituoſæ Croci* exhalent, neq; conſervari, nec redintegrari poſſint *in Extractis*, deficiente *Oleo, & ſale Croci*; ſequitur, quòd *Extractum Croci* in multis ejusdem virtutibus deficiat. In deſtillatione idem nodus Gordius ſolvendus eſt. Nam quod in *abſtractione Extracti Croci, de partibus tenuioribus æthereis* perit, vel unà cum menſtruô, per deſtillationem abſtracto, ut juſtam *conſiſtentiam Extracti* poſſideas, evaneſcit; idipſum, vel easdem planè *partes tenuiores Croci, in deſtillatione aquarum conſervamus*, ne evaneſcant: interim tamen *partes potiores, roborantes, terreſtriores, maximi effectûs*, in deſtillatione ſubſidunt; quibus aquæ, ab eôdem deſtillatæ, penitùs viduatæ ſunt. Neq; etiam illud, quod *à Croco, in deſtillatione, reſidui manet*, cum commodo aquis reſtitui poteſt; quò minus aquę nauſeoſæ exindè evadant: quod ut quàm maximè caverem, omnem movi lapidem, in *præfatis meis Aquarum Compoſitionibus*, adeò, ut, ubi *Crocum*, ad aquas deſtillãdas, v.g. Cordiales, Alexipharmacas, Hyſtericas &c. deſtinavi, ſemper *Croci proportionatum pondus reliquis ſpeciebus* addiderim, quò aquis deſtillandis *tenuiores partes ſuas* communicare poſſet: ipſi deinde roſtro Alembici *particulam Croci* indidi, ut partes inſimul roborantes, tanquam copioſiores, ejusdem transeuntibus ſpirituoſis aquis imprimerentur & conſignarẽtur. Ex his inferes, L.B. Atuhorem hunc ſolùm deliquiſſe in *proportione ipſius Croci*, huic *Compoſitioni* additi, cujus *unam* ſaltem aſſignavit *drachmam*: quaſi verò *drachma unica* vires copioſas anodynas adſtringentes, & roborantes, poſſideat, & aquæ communicatura ſit. Satiùs igitur, me judice, egiſſet, ſi *Crocum roſtro capitelli* immiſiſſet, præſertim in exiguâ quntitate hâc, ut, communicatis partibus tenuioribus, & roborantibus, etiam craſſioribus, refluos liquores, & *Aquam Dyſentericam*, velut *Eſſentiam*, exaltaſſet; cùm non ſit *remediũ in Dyſenteria ferè præſentius, Eſſentiâ, aut Extracto, Croci*; quæ omnem Aquam, *è Croco* ſtillatam, longè exſuperant; quantumvis in magna copia deſtillationi commiſſus fuiſſet *Crocus*.

Quòd

Quòd ſi verò, L. B. expetas Regulam, & Modum, quô medicamentum efficax parari poſſit, Eſſentiam, & vires ſingulas, *Croci* plenè referens; ſubſequentem obſervato Methodum:

℞. Croci Auſtriaci, ſeu Orientalis, uncias tres.
Huic, Alembico vitreo immiſſo, ſuperaffunde
Spiritûs Vini rectific. atque duabus vicibus à recent. flor. Lilior. convall. ſ. q. abſtracti,
Aq. Flor. Arantiorum, per *Baln. n. vaporoſ.* ſtillat. ana libram unam.

Factâ pòſt maceratione, diebus aliquot, in leni calore, evocetur, deſtillando in B. M. vel vaporoſo, *totus affuſus Spiritus, & Aqua*: quâ ſervatâ, intereà temporis *Crocus, in fundo Alembici relictus*, extrahatur cum *ſ. q. Spiritus Vini, repetitis vicibus affuſi*, usque dum omnis *Tinctura Croci* extracta ſit. *Extractiones* pòſt, ſeu tincti *Spiritûs* omnes filtrati, in Alembico vitreo, per Baln. Mariæ abſtrahantur, ad *Extracti* conſiſtentiam. Hoc *Extractum* nunc ſolvatur cum *priori Aqua ſpirituoſa, à Croco abſtracta*, filtretur, & diligenter cuſtodiatur, tanquàm excellentiſſima *Croci Eſſentia*, in frigidis æquè, ac calidis, affectibus proficua. Nam etſi illam libenter cum *deſtillatis* tantùm *aquis*, nullô adjectô *Spiritu Vini*, conficere præcepiſſem; obſtitit tamen hoc, quòd eſſentia, iſtô modô parata, ſubſiſtere ad tempus nequaquam poſſit; quin ſitum protinus contrahat, ad breviſſimum tempus vix duratura.

Et ſic, cum *Croco*, examen, & cenſuram, in has tres *Aquarum deſtillandarum* Quercetani *Compoſitiones* erroneas, concludimus; in quibus non parvos, nec leves, defectûs Soli habes expoſitos, rationibus Phyſicis, ſolidis, Experientiâ ipſâ, & vel ipſius Authoris teſtimonio, dilutos.

Habes nec non, L. B. Regulam, & normam, aut, ſi mavis Lydium lapidem, ad quem reliquas, hujus Authoris, *Compoſitas Aquas* probes, & explores: quæ ſanè tot ſcatent erroribus, quot conſtant ingredientibus; ut meritò tantô virô indignas cenſeas, & Apocryphas dixeris.

Hoc autem grave laboris opus in Tui, L. B. favorem & commodum ſuſcepi; ut deinceps, tot adductis rationibus Phyſicis, & Practicis operationibus, confoſſo propriis argumentorum telis Authore, videas, quânam viâ impoſterùm incedas, mediâ tutiſſimus. Hanc ego Tibi, ſpinis & ſentibus antehac infamem, ac horridam, meo candore tritam, ac regiam effeci, &, velut digito innuens, manu Te duxi, ad ſacram invidiam, utinam æmulationem, cæteris Scriptorib9, qui ſecreta, & talentum ſuum, intra ſe ſuffocant, ac novercali odio retrò agendæ Poſteritati injurii, defodiunt, & tumulant.

Transeo à Quercetano ad quasdam *Aquarum deſtillandarum Compoſitiones, ex Armamentario Mynſichtii*, depromptas; quas pariter æquâ lance libraturus, explorabo; num illud, quod hæ *Aquæ*, & aliorum *Medicamentorum Compoſitiones*, gloriæ ac famæ pondus præ ſe ferunt, à parte rei contineant. Sit ergò, quæ agmen ducat,

AQUA ANTIPHTHISICA MYNSICHTII;
quæ ſic ſe habet:

℞. *Conſ. Radic. Conſolid. major.*
Roſar. rubrar. ana lib. j.
Micæ panis tritic. ℥*iiij.*
Pinearum mundat.
Piſtach. virid. ana ℥*iij.*
Rad Chinæ ℥*ij.*
Flor. Epat. albæ,
Roriſmarini,
Medull. nuc. Indic. an. ℥*j.*
Macis ℥ß.
Confractis & contuſis affunde, in mortario capaci,
Aq. Pulmon. vituli,
Plantaginis,
Caponis, an. lib. j.
Cinamomi, bugloſſ.
Veronicæ,
Scabioſæ, ana lib ſ.
Stent in Infuſione per octiduum, aliquoties in die movendo; poſtea adde
Succi Tuſſilaginis expreſſi,
Lactis caprini, ana lib. jſ.
Sangvin. Porcelli unius,

Lima-

Limacum è ſuis teſtis extract. & contuſ. ℥jß.

Hepat. Gallinarum num. tria,

Croci Oriental. ℨj.

Denuò miſcè, & B. M. per Alembicum deſtilla.

Affinis *hæc Compoſitio* eſt *Aquæ Dyſentericæ Quercetani*, pauca, vel nulla, ingredientia numerans, quæ apta deſtillationi, aut liquorem deſtillatum fœcundent. Sterilem hîc habemus meſſem; paleas nihilominùs eventilabimus, ut illam horreo aptemus, quam conſervandis & relevandis Ægris aptam judicaverimus; ſervatô ordine, quem ſuprà obſervavi.

Primum obtinet locum, *Conſerva Rad. Conſolidæ major.* Cujus *radicis* Craſin quod attinet, *naturæ terreſtrioris eſt, omnis odoris expers, perpaucô ſapore prædita.* Si cum *Aqua* coquatur, vires ejus intactæ manent in *decocto*, quod mucilaginoſum & viſcidum reddit; adeò, ut exindè nonnulli ſuſpicati fuerint, *Radices* has tantâ vi glutinante, & conſolidante (obſervatâ etymologiâ nominis) pollere, ut, ſi carnibus fruſtillatim ſectis, in lebete coquendis, uniantur, novam inter eas unionem producant, & unum quantitativũ conſtituant. *Hæc Radix vulnerariis potionibus & decoctis* principaliter dicatur: (illud tamen obſervando, ne modus in *decoctione*, quæ levis eſſe debet, excedatur, quòd mucilaginoſum aliàs datura ſit liquorem,) quare adverſus ulcera, virtute conſolidante, & nonnihil adſtringente, foris, & intùs, vulneratis adhibita, multum conducit: quòd ſi verò diutius *coquere* contingat, ad mucilaginem usque, ſanandis herniis, & glutinandis, deforis, lege artis, cum reliquis adhibita, aut in forma *Cataplaſmatis* extenſa, inſervit. Utut autem procedas, ſive *Cataplaſma*, ſive *Decoctum*, ex illâ appares, *quidquid virtutis conſolidantis & glutinantis* in ſe continet, omne illis communicatur, nec minimâ parte ejusdem per ſuperiora exhalante. In his circumſtantiis, quid efficaciæ, beneficiô *deſtillationis, ab hâc radice exſpectemus?* An non *Decoctio*, & *Elixatio*, violentior eſt *Deſtillatione*, affusô liquore, factâ in M. B. aut vaporoſo? At ſi *in decoctione vires ejus non elevantur* ad ſuperiora, ſed *in decocto* latent; quî fiet, ut per *Alembicum* ducantur? Ut adeò hæc *Aqua Antiphthiſica* nihil minùs, quàm *virtutes Conſolidæ*, referat. At, concedamus, poſſe fortè ex *Radice, recentiſſimè effoſſâ,* beneficiô Balnei noſtri vaporoſi, ſine addit. deſtillatâ, aliquid virtutis, unà cum humiditate elementari, exhalare: ſed, quæſo, ad quid perditio hæc, quòd ejus locô, *Conſerva ejusdem, propter ſacchari admixtionem*, ad deſtillationem ineptiſſima, ſubſtituitur: cùm *Conſervæ hujus libra una*, pro tertiâ ſaltem ſui parte, *unciis quatuor ſcil. è Radice* conſtet; reliquæ duæ partes, *unciæ ſcilicet octo, ex Saccharo* ſint, pretiumque Conſervæ pretium Radicum decuplo adæquet, aut ſuperet. Quid, quæſo, *ex Saccharo* deſtillando eliciet prudẽs Medicus, aut Chymicus, quod pridem tot *torturis, coctionibus, clarificationibus, in primâ ſua confectione*, ad debitam & ſolidam conſiſtentiam redactum eſt, antequam ex peregrinis regionibus, quaſi ultimâ Thule, ad nos defertur? An enim deſtillationi ſubjiciet? An *Conſervæ*, ſeu *Radici deſtillandæ*, per Alembicum, & Balneum vaporoſum, *Saccharum* humiditatem conferet? Lixes, quantum voles, coque, recoquito, aut deſtillato, *Conſervam* hanc, diebus & noctibus; firma & fixa, cum omni virtute ſuâ, in reſiduo durabit, ne vel atomo virtutis in Alembicum ſtillante, aut elevatâ. Num imbecillis juventus hîc ab Authore inſtituenda venit, quæ nucibus & bellariis in obſequium trahitur; an ad Medicos ei ſermo eſt, dum futilia ejusmodi documenta proponit? Annon ſatius eſſet, *ipſam Conſervam, ſub formâ Ægris gratiſſima*, iteratò ſuadere, & ſic Phthiſicis conſulere, quàm ſaccharum prodigè immolare?

Succedit & altera *Conſerva*, ex *Roſis* parata, eandem cùm priori induta larvam; quanquam ab eâ nonnihil diſcrepet; quòd *Conſerva Roſarum* aliqualem *fragrantiam, vires, facultatesq; Cordiales, Cephalicas, & refrigerantes*, inter deſtillandum, communicet; nihilominùs tamen *reſiduas dotes, ac vires, Roſarum magis roborantes, mediocriter adſtringentes*, hepati ac pulmonibus dicatas, ac ſummè deſideratas, unà cum *ſapore ſuô amaruſculô*, inter deſtillandum, in reſiduô depoſitet. Unde Praxis nos docet, quòd *Conſerva Roſarum*, iteratò Phthi-

ſicis exhibita, plurimum conducat; non item *Aqua Roſarum*. Verùm, profuſio hæc *Roſarum*, *unciæ* ſcilicet *quatuor*, tanti non eſſet ponderis, quin ſimulare poſſemus, niſi & *dupla ſacchari quantitas*, *unciæ nimirum octo*, quibus *una libra Conſervæ Roſarum* paratur, maleſanâ prodigalitate peſſum irent: quod ex dictis liquet. Pretium igitur huic *Aquæ Antiphthiſicæ*, non à præſtantibus *Roſis in Conſerva*; ſed à pretio, & ſumptibus *ſacchari*, Ægro luendis, accedit; quatenus *ſaccharum*, ad aquas ſtillandas, auctiori doſi imperatur; cùm ſine hoc, præſtaret, deſtillare.

Nunc de *Panis Mica* ſermo mihi habendus eſt; quam cùm primâ fronte huic *Compoſitioni* inſertam legerem, facetum illud mihi mens ſuggeſſit, quòd hîc Author Medicinam pauperum, aut ollam in ſubſidium egentium proponere voluerit. Quis nō ſubrideat, hæc ſecum altius ruminans, quòd *Aqua, ex Micis Panis deſtillata*, Phthiſicos curare debeat, quos nec *unciæ aliquot Panis*, in ſubſtantia, indies per ſe, aut in Panatellis devoratæ, à Phthiſi liberare valent? Si Phthiſici ex *deſtillatis Micis Panis* illicò nutriri poſſunt, cur non *Panis & Micæ*, in Eſſe ſuô, & ſubſtantiâ, exhibentur? Ego in hâc ſententia ſum, quòd *uncia una Panis*, *in ſubſtantiâ exhibita*, plus enutriat, quàm *omnis Aqua*, *ſimul & ſemel exhauſta*, quæ è decem libris Panis exſtillârit. Et verò quid, per deſtillationem, *à Micis Panis* exprimes virtutis? Unô verbo dicam; *Nihil! Aqua prodibit elementaris, virtute nutritivâ intactâ, ſed ad reſiduas ſubſidente*, ut, qui, licet per integrum diem coctus fuerit, Panis, nihil tamen deperdat de partibus ſuis nutritivis. Nam (Philoſophum conſulo,) ſi *partes aliquæ volatiles*, aptæ natæ, ad deſtillandum, *Micis Panis* ineſſent, annon violentâ illâ Panis coctione, quæ in piſtrinâ indies accidit, quicquid *ſpirituoſum*, *& exhalabile*, *Panis* contineat, volatizatum evaneſceret? Et, rebus ſic conſtitutis, *Pane veſceremur*, *ad nutriendum inidoneô*, omni ſubſtantiâ in furno, & igne, exutô. Sanè indignitas rei, & argumenti, ad ulteriora me progredi cogit.

Pineæ, *& Piſtachiæ virides*, huic *Compoſitioni* cur inſerantur, haud ſatis aſſequor. *Bellaria* ſunt, *Fructûs nutritivi*, culinis, ac quadris, quàm Officinis noſtris, pro deſtillatione, aptiores; ex quibus pariter, etſi ſæpiùs deſtillationibus adhibeas, nihil utile elicies, *fructibus decoctis*, *cum omni ſuâ ſubſtantiâ*, in reſiduo manentibus; quos ſi, etiam à decoctione diuturnâ, iterum debitè ſiccares, *Oleum proprium*, & *genuinum*, exprimere poſſes. Quid ergò in deſtillatione virium dabunt, qui in alimentum, aut condimentum, potiùs nati ſunt? Ut ex iis variè noſtri *Cibi condiantur*, vel contuſi *Emulſionibus* adhibeantur; & ſic, in ſubſtantiâ exhibiti, nutriant, humectent, impinguēt, Phthiſicos; minimè verò deſtillentur. Igitur & hæc duo planè inutilia, *Aquæ* hujus ingredientia, dimittimus; cùm nihil frugis in deſtillatione fundere habeant.

Succedit *Chinæ Radix*. En! *Cantherius in Portâ*. Quis non (Deum immortalem!) tàm inſulſa præcepta, tàm inconcinnam hanc deſtillandorum legem, & ametriam, nauſeet, & abominetur? Cui unquam adeò *pro Cerebro palea obtigit*, ut *Chinæ Radicem*, nullô ſapore, niſi ſubadſtringente, præditam, inodoram, minimè aromaticam, deſtillationi committere velit; quam tamen totus Medicorum populus coqui, recoqui, jubet, & ordinat, ut ejus vires, & indoles, inter decoquendum extrahatur, & ægris propinetur? Indignitas rei (pace tuâ, L.B.) hoc mihi verbum extorquet: Trabes imposterum, & paleas, deſtillabimus, & convincemus Majores noſtros, quòd falſum ſit, quin ex quôvis trunco fiat Mercurius. Tu interim, L. B. *Chinam*, mecum, *Extractis*, & *Decoctis*, deſtina; ſenſatus futurus Medicus.

Pedem moveo ad *Flores Epaticæ albæ*, & *Roriſmarini*, vel ipſum *Roremmarinū*, quos ſuccincto examine dimittā. *Flores hi Balſamici*, fragrantes, & aromatici ſunt, præcipuè *Flores Roriſmarini*: quare in confeſſo eſt, quòd, inter deſtillandum, communicatis partib, ſpirituoſis & rarefactis, *Aquas* ſuas imprægnent. Illud ſolùm deſiderem, quod non *auctiori doſi*, aut *pondere*, hanc *Compoſitionem* ſpectando, ordinati fuêre; unde multū viriū accederet huic antiPhthiſico Liquori. Ego, pro eâ, quâ ducor, ratione, potiùs *Conſervam Florū Anthos*, & *Hepaticæ albæ*, unà cū Conſervis ſuprà evētilatis, Ægris ejuſmodi exhiberē, ſervatâ, doſi & tēpore. Ex quibus,

quin

quin plus levaminis, & virium, quàm ex deſtillata hâc *Aquâ*, ſenſuri eſſent Phthiſici tabeſcentes, nullus dubito.

Ordo tangit jam *Medull. Nuc. Indic.* Poſſet autem quis in hoc nominis etymo dubius hærere, quid per *Medullam* hîc Author intellectum velit. Non agnoſco aliam *Medullam Nuc. Indicarum*, quàm *ipſas Nuces Moſchatas;* quia hæ ſunt vera *Medulla Nucum Indicarum*, incluſæ priùs cortici duro; qui cortex iterum obductus eſt tenuiori involucro, eôque flaveſcente rubeo, ſeu *Floribus Macis* dictis; quæ contenta omnia, exteriùs, putamine, ſeu carne ſatis craſſâ, aut pulpâ, rurſum teguntur; hæcque per maturitatem dehiſcit, ut in Juglandibus; ad quarum æmulationem & formam hæ producuntur. Non igitur perſuaſerim mihi, Authorem hanc *Carnem à Nuce Indica conditâ totâ*, neq; *hujus Nucis nucleum* integrum, qui verè *Medulla Nucis hujus conditæ* dici meretur, intellectum voluiſſe, (recens enim, vel cruda, Nux Indica hîc terrarum non reperitur) ſed potiùs *Nuces Moſchatas ipſas*. Ambiguum nihilominùs me, & alios, reddere poteſt, abbreviatio, vel non integra expreſſio, Caſus, & Numeri. Si enim per abbreviationem, & contractionem, ſcripta hôc modô legas; ſcilicet, *Medull. Nuc. Indic.* tàm in Singulari, utpotè *Medullæ Nucis Indicæ;* quàm in Plurali Numero, nimirum *Medullarum Nucum Indicarum*, intelligi propoſitio poteſt. Si in Numero ſingulari accipimus, utique *Carnem* intellexit, *à Nuce Indica conditâ;* quia unica ejusmodi Nux, Carnis, quam vocant, quæ exterior Nucis cortex eſt, pulpoſus & carnoſus, *unciam unam, ſi magna*, continere poteſt: non autem *veram, & unicam, ejus Medullam*, quæ ipſa *Nux Moſchata* eſt, & *drachmam unam, vel alteram*, vix pendet, etſi grandiuſcula ſit. Si verò pro Numero Plurali ſumamus, *Nuces Moſchatas communes* eundem intellexiſſe, & vulgares, credendum, (nolim enim ego Authorem hujus erroris arguere, quaſi *de Nucibus his conditis Medullam quoq; conditam* ſumere præcepiſſet) quia pluribus haud opus fuiſſet *Nucibus conditis*, quàm unâ, vel unâ cum dimidia, pro uncia una carnis, vel pulpæ, ab ea deſumenda. Ego pro parte Authoris hujus litabo, &, quantum hariolari licet, arbitror, illum intellexiſſe *Nuces Moſchatas vulgares;* non earum Carnem, quam Pulpam Nucum Indicarum conditarum vocant; neque harum *conditarum Nucum Medullam veram, intimè incluſum Nucleum*, etiam conditum, (quòd erroris & diſpendii res plena foret, quia *Nuces Moſchatæ communes* idem, & plus, hîc præſtare poſſent; cum idem ſint, & multò leviori pretio habendæ.) Etenim à *carne hâc conditâ Nucum Indicarum*, tanquam multum jam coctâ priùs, in ejus conditurâ, Aqua deſtillanda ferè nullas vires mutuare poſſet, partibus nimirũ tenuioribus, in earũ coctura & conditura expulſis: & ſatiùs foret, hanc *Carnem conditam* Phthiſicis, aut Maraſmo conſumptis, in ſuô Eſſe propinare & exhibere, quàm Aquam, ab eâ deſtillatione elicitam, in uſum vocare. Stemus ergò in hâc concluſione, quod Author intellexerit *Nuces Moſchatas vulgares;* & ceſſat omnis impugnatio. Nam illæ ad deſtillatas Aquas ſtomachicas, roborantes, & ſimiles intentiones, utiliſſimæ ſunt; quamvis in ſuo Eſſe, ad aromatiſanda fercula, Dyſentericis magis idonea arbitrer, tanquam condimentum nulli non amabile.

Hanc doctrinam & ad *Macerem* ſubſequentem extendi velim, potiore ſcilicet jure, ad *condienda fercula* Dyſentericorum, quàm *Deſtillationes* ſimiles, expetendam. Plura igitur de illa non commentor.

Subſequuntur hæc Aromata *Aquæ deſtillatæ:* inter quas *Pulmonum Vituli, & Caponis, ejusdem Authoris* præcipuæ extant; earumque *Compoſitiones* huic *Aquæ anti-Phthiſicæ, in Armamentario ſuo,* ſtatim poſtpoſuit, non citra magnorum errorum ludibrium. Quam ob rem, è re fore, duxi, ut *Compoſitiones* has, per parentheſin quandam, datâ hâc occaſione, quàm breviſſimè examinem. Verùm, ut L. Amicus perſpicatiſſimè videat, quàm multis abſurditatibus hæ *Compoſitiones* contaminatæ ſint; ruminet ea, quæ, de *deſtillationibus Hirundinum, & Animalium, priùs decoquendorum*, cum fundamento in re, docuimus: ex quibus clarè eliciet, quòd in his *Compoſitionibus* (*Aquarum* ſcilicet *Caponis*, & *Pulmonum vituli*) aliud non lateat, quàm ementiti colores, & Meretricium ſtybium, quô

Digitized by Google

eas defucant; Poma ſodomitica, quæ intus cinerem nutriunt; ſpecioſi tituli, & magnificæ pollicitationes, quibus toti mundo illudunt atque imponunt. Nam, ſi *interiora vituli*, *Cor* ſcilicet, *Pulmones* & *Hepar*, item *Capo*, cum adjectis inſuper *Radicibus*, *Herbis*, & *Fructibus* pluribus, ſpirituoſi quippiam, & partium tenuium, abditum tenuiſſent, quod mediante deſtillatione elici poſſet; illud utique *in prævia ſufficiente, ac longiſſima decoctione*, quam præcepit, exhalante vapore, utut vas clauſum fuiſſet, (quemadmodum in arctè clauſo vaſe nihil coqui valet; ſicuti albi demonſtravimus) jam tùm perſpiraſſet. Sed quis unquam Medentium hoc novatum dogma ſecutus eſt, ac Ægris *vapores, à delicatis carnibus*, ut *Caponibus*, & *Gallinis*, *inter decoquendum adſcendentes*, artificiosè concentratos, in ſubſidium virtutis nutriendæ, & corroborandæ, exhibuit? Annon præferendæ *ipſæ Carnes?* cùm vapor ille, inter coquendum à Carnibus exhalans, propriè aquæ elementari poſſit æqui parari, quæ, inter deſtillandum, (quod, remiſſiùs decoquere, appello) ſuperiùs, in ſummo capitelli, in aquam ſe reſolvit, ac ſenſim in receptaculum exſtillat. Et abſurda eſt, profectò, *illa Animalium, eorumq; partium, ac plurimarum rerum aliarum, inculcata decoctio prævia*, ante earum deſtillationem. Deberent enim exactiſſimum temporis punctum definire, quàm diu illa coctio continuanda ſit, ne quicquam laudabile, ſi fortè intenſiùs, ac nimis diu, coquerentur, vaporetenus exhalaret: & conſequenter, quó oculi ictu vapor efficax, enutriens, corroborans, reficiens, ac alimentans, incipiat avolare, & exhalare, ad clepſydram, aut rotatile horologium, dimetiendum foret; quod ſanè ridiculum & phanaticum. Ratio hujus eſt, quoniam *omnia Vegetabilia*, ſubintellige, quæ deſtillationi apta, aut aptanda ſunt, nec non *Animalia*, quoad *Spiritûs* ſuos *vivificos* eliciendos, (uti ſuperius tradidi, in ſimili deſtillatione) ſtatim, inter ſumma initia, *efficaciores ſuas partes* reddunt; *& Aqua, quæ ultimò & noviſſimè exſtillat*, habitâ proportione *ad primam*, nullius ferè, aut ſaltem inferioris conditionis, & efficaciæ eſt; experientiâ id ipſum atteſtante; quod quidem nec Tyronibus in Pharmacevticis ignotum manet; & manifeſtè, in ipſâ deſtillatione *Aquæ Cinamomi*, vel alterius, demonſtrari poteſt. Si quis igitur in transverſum agi, & rotari ſe ſinit, ut credat, quòd promiſcuè, *omnium rerum Vegetabilium, Animalium, & Mineralium virtutes*, in conſimili ac uniformi deſtillatione, per Alembicum elici ac transire poſſint (quod vi proceſsûs, & præceptorum, quæ in innumeris Authorum *Compoſitionibus* extant, ſequitur) neceſſariò inferendum eſt, *illas partes tenuiores, & rerum virtutes*, in primâ ſtatim deſtillatione transire: quod Natura ipſa, in omnibus aliis deſtillationibus Vegetabilium, aptorum ad deſtillandum, uti dictum, obſervat; notumque eſt iis, qui Pyrotechniam tractant, ipſorumque diſcipulis. Quòd ſi hoc verum, uti certiſſimum, quidnî, *in præmiſſâ valida coctura*, ab Authoribus ſedulò præcepta, non *craſſiores, ſed rariores, & ſubtiliores partes* inprimis, uti connaturaliter fit, vaporetenus exhalabunt; *minùs verò efficaces, & terreſtris genii, ac effœminata*, in fine ſubſequentur, aut à coctura in reſiduo manebunt? Si cui difficilè ſit, huic aſſentiri, periculum is faciat cum *Cinamomo, Caryophyll. Aniſo, Roſis*, quæ decoquat, affuſò priùs liquore, prout *Capo, interiora Vituli, & permulta Vegetabilia*, cocturæ ſubjici jubentur, donec nimirum, uti volunt, carnes ab oſſibus decidant; *illa deinde, ſatis ſuperq; cocta*, deſtillet: &, mehercle, deprehendet, *omnem efficaciam & eſſentiam, odorem & ſaporem*, ab illis receſſiſſe, & inter coquendum, ſi non in totum, ſaltem maximâ ex parte, exhalaſſe. Vice versâ, ſine præcedanea illâ cocturâ, quæ deſtillantur, vires integras, ſpiritum, & eſſentias, aquis ſuis imprimunt, easque iis nobilitant. Quid igitur hæſitas, quin firmiter aſſentiaris, hoc ipſum evenire in præſenti caſu, ubi importunæ adeò deſtructivæ rerum cocturæ ſuadentur, & docentur? Num natura ſibi habenas, & camum injici patietur, ut, retrogrado curſu, noſtris auſcultans fabellis, & irritis conatibus, aut in transverſum agatur, aut, velut œſtro percita, hærens, *fructuoſas animalium partes, Eſſentiam, Craſin, & virtutem Caponis, interiorũ Vituli, Radicũ, Herbarum, &c.* in

edo-

edocta decoctione, velut clauſtro, (noſtro imperio) detineat, donec mitiori judicio, imperatâ à nobis deſtillatione, vinculis libera, quà data porta, demum erumpant? An neſciunt hi Authores, quòd excentrici naturæ motûs, & exotici partûs, aliud nil ſint, quàm monſtra Univerſi? Nemo igitur perſuadeat ſibi, id fieri, & practicari poſſe. Et hæc, de *perperam ſuſcepta coctu-rá*, ſat dicta ſunto.

Jam verò, ſi ipſa *Animalia, & eorum Partes, Radices, Fructûs omnes, & Vegetabilia plurima*, pauciſſimis exceptis, quæ *duabus hiſce Compoſitionibus, Aquarum* nimirùm *Pulmonum Vituli*, & *Caponis*, inſerta ſunt, penitius conſideremus; illa, licet, ſibi relicta, non conquantur, nihil tamen de genuinis viribus ſuis, & qualitatibus nutritivis, confortantibus, reficientibus, conſolidantibus, conglutinantibus, per deſtillationem fundunt; ſed *dictæ virtutes omnes* in reſiduo manent: eò, quòd *illa Vegetabilia omnia terreſtrioris* genii ſint, *decoctionibus* potiùs, & *extractionibus*, apta, nequaquam verò *deſtillationibus*. *Animalia*, pariter, aliam *deſtillandi* rationem & dexteritatem expoſcunt, ſi quis eorum *vires*, & *ſubſtantiam* elicere velit; prout videre eſt in doctrinâ, ſuper *Aquas Hirundinum* deſtillandarum, à nobis ſuperius tradita. Aliàs naturâ ſic comparata ſunt *Animalia*, eorumque *Carnes*, ut vires ſuas nutritivas, reſtaurantes, licet diutiſſimè coquantur, nihilominùs integras ſibi reſervent; quibus deinceps nobis in alimentum cedunt, nutriunt nos, & reſtaurant. Quod ſpectat deinceps alia quædam, *has binas Compoſitiones, Aquarum Pulmonum Vituli*, & *Caponis*, ingredientia, *ſpecies*, putà, *Diamargarit. frigid. Sem. quatuor frigida majora, Micam Panis, Conſervam Roſarum, Polytrichi*, & *Borraginis*; quàm perfunctoriè, & malè, hæc ad deſtillandum decreta ſint, ex ſuperioribus, efficaciter, & demonſtrativâ methodo, adductis, clarè apparet. Adeô, ut *hæ binæ Compoſitiones*, præter paucula, puta, *Cinamomum, Macerem, Aniſi ſemen, Hyſſopum, Salviam, Aq. roſarum*, utile nihil contineant, à quô hæ binæ *Aquæ* eximias vires derivare poſſint: ac, velut *Aqua noſtra Antiphthiſica*, (quá de præſenti ſub cenſura habemus) vel potiùs *Compoſitio* ejus, mendoſa, & *Aqua* effœta ac ſterilis eſt; ſic & *hæ binæ Aquæ*, cum illa *Antiphthiſica*, unum monſtrum producentes, haud ſpecioſius promereantur encomium.

Reſtant nonnullæ *Aquæ ſimplices deſtillatæ, hanc aquam noſtram Antiphthiſicam conſtituentes*, examinandæ. Sunt autem *Aqua Plantaginis, Cinamomi bugloſſata, Veronicæ, Scabioſæ*: inter quas *ſola Aqua Cinamomi, virtute* & *Spiritu turgens, odore* ac *ſapore* eminet; reliquæ verò, *ex Herbis, naturæ terreſtrioris*, effætæ, ac inefficaces, languent, niſi legitimè, citra ullius peregrini liquoris additionem, in *Balneo noſtro vaporoſo* deſtillatæ, aliquid fortaſſis præſtiterint; omninò tamẽ *decocta* eorundem, *Extracta, Succi expreſſi, & Syrupi, ex iisdem confecti*, majorem conciliabunt utilitatem.

Nec alium meretur Calculum *Lac Caprillum*; quod, recenter mulctum, & propinatum, ad Phthiſi emaciatos, omnium ferè Medicorum ſuffragio, multas in ſe continet prærogativas: conſideratis tamen conſiderandis. Id ipſum tamen iidem Medici, ob *partes Butyraceas*, & *Caſeoſas*, nonnunquam repudiant, ſubſtituto ejuſdem *Sero*; quod refrigerante, humectante, & abſtergente qualitate dotatum ſibi figunt. Sed quid *ex deſtillato Lacte* nanciſcemur? forſan, cum Paracelſo, *Lactis Sulphur*; quô etymo *Flores*, & *Coloſtrum*, appellat? An *Butyrum* ſublimabitur; quod Fernelius *Spumam agitati Coloſtri* intitulat? Dicam, quod veritatis eſt; *Aquam purè elementarem, in Alembicum decurrentem*, virtute integrâ ſalvâ, ſub grumi lactis formâ, in reſiduo manente habebimus. Quàm felices eſſemus, & quàm ſalubre remedium, non ſolùm in Phthiſi, ſed in aliis quàm plurimis morbis, *Lac deſtillatum* foret, ſi vires ejuſdem deſtillando prolicerentur; quòd autem hæc minus fiant, & non, niſi *Aqua inſipida, omni lactis virtute deſtituta*, per Alembicum ab eo tranſeat, id Medicis ſenſatis non ſolùm, ſed Lippis & Tonſoribus notum eſt.

Porcelli unius Sanguinem huic deſtillationi ſuperaddit Author: qui ipſe *elementarem aquam, ſero non abſimilem*, in deſtillatione hac profundit; etſi ad ſiccitatem uſque deſtilletur. Ex *ſiccato* verò *ſanguine*, for-

Digitized by Google

fortiori & aperto igne, per Retortam, *Sal volatilis, Spiritus*, & *Oleum*, propellitur. Eſt enim *ſanguis Porcelli* ejusdem naturæ, & craſis, ac *Hirci*, *& reliquorum Animantium ſanguis*; quem in noſtros uſus, tanquam nobis homogeneum, & mumialem, deſiccari jubent, ac propinant: non curato *Liquore, in deſiccatione ab eô exhalante*, tanquam inutili. Easdem igitur vires *à ſanguine Porcelli Aqua hæc Antiphthiſica* mutuabit, quas à lardo & farciminibus deſtillatis.

Tandem ad *Limaces, & Gallinarum* ſcrutanda *Jecinora*, ab Authore ſuperioribus aſſociata, deſcendo. Conſtat autem ex dictis, quòd neque illa diverſum, ac melius quippiam, nobis, ab ordine naturæ, polliceantur. *Limaces* quippè, *ſolidioris ſubſtantiæ, coctionis & digeſtionis duriuſculæ*, utut decoquantur, mucilaginem, in qua virtus earum nutritiva, glutinans, & humectans, ſtabulatur, in juſculum deponunt; quemadmodum & *Animalium Hepata*, ſive *Gallinarum*, ſive *Boum*, ea ſint, ſuas ſibi ſervant vires, ſive cocta, ſive aſſata fuerint; imò per integrum exſiccata, non, niſi *aquam elementarem*, eructant, omnis virtutis propriæ expertem. Igitur & *hæc duo ingredientia futilia Aquæ* huic *Antiphthiſicæ* ne atomum quidem virium conferent.

Concludit tandem dicta ipſe *Crocus Orientalis*; qui vel condimenti locô, inſulſæ huic *Compoſitioni*, vel, ut fucum addat, *Aquæ* huic *Antiphthiſicæ*, nihil præter ſpecioſa verba, & promiſſa continenti, ſuperadditus fuit. Hunc in ſuperioribus ſufficienter examinavimus; illius igitur præconia, utilitates, & tractandi methodum, ex dictis L.B. commendavero.

Exiſtimo nunc, L. B. me diſertè ſatis, & graphicè, ſpecioſam hanc, & fucatam *Aquam Antiphthiſicam* deſcripſiſſe; quæ certè (me nonnunquam arbitro) præclaros ſæpè Viros, Magnalia de ea loquentes, ſpe & effectu fruſtravit: condoleo verò magis amicè iis, quàm ut eos reprehendam. Impoſterùm ſaltem viri Eximii larvam & pallium ejusmodi Panacæis detrahant, utantur analyſi, ac in partes ſuas reſolvant; ne tàm notabili ſe ſubjiciant impoſturæ. Satius interim fuiſſet, *ſingulas hujus Compoſitionis partes*, illi, quem natura præfixit, deſtinare uſui; *eſculenta* ad noſtrum alimentum, & fercula, præparando; *Vegetabilia* alia *Decoctionibus*, alia *Extractis*, deſtinando; *nonnulla* ad *deſtillandas Aquas*, *Eſſentias*, *& Olea* elicienda, accommodando; deniqùe *Emplaſtra*, & *Unguenta* ex aliis conficiendo; habito ſemper vigili oculo ad tritum noſtrum Axioma: *Non quodvis ex quolibet fieri*: duce Philoſophiâ, & ratione, opus eſſe. Neq; Naturam noſtro imperio ſubjicere tentemus, ſed ejus curſum, operationes, & productionis modos, obſervantes, ſeduli Naturæ ſimus imitatores, quædam admirantes, quædam æmulantes, &, in quibus limitata potentia noſtra dehiſcit, ejus cognitionem ab Authore Naturæ, & Patre Luminum, fiducialiter petentes.

Ut autem afflictis, & Phthiſi emaciatis, cordiali affectu, per exempla, oſtendam, quânam viâ ac methodo, *ex prædictis, hanc Aquam Antiphthiſicam ingredientibus*, efficacia & ſalutaria remedia, ſeu medicamenta alimentoſa, Antiphthiſica, ſapore & odore jucunda, paranda ſint; ad legitimos ſcopos, & morbi circumſtantias, omnia & ſingula ordinando, & circumſtantes indicationes adæquando, ſequentia, ſub diversâ forma & conſiſtentia, medicamenta Tibi ſiſto. Indignum enim eſt, *Eſculenta quævis, è Vegetabilibus & Animalibus deſumpta*, ſimili deſtillationi committere, quæ tamen, majori cum emolumento, recenter, & benè cocta, cuivis infirmo, Phthiſi emaciato, & vel ad extremum redacto, ſingulis diebus in eſcam cedere poſſunt; & quidem ſine nauſea, auctâ doſi, & quantitate. Sunt autem è cenſu eorum, quæ Ægris arrident, *Emulſiones*, *Gelatinæ*, *Electuaria*, *Contuſa*, *Conſummata*, & plura his affinia, in magna quantitate, ad palatum ab Ægris aſſumenda: cum, è contra, Author *unum, vel duo ſolùm cochlearia Aquæ ſuæ Antiphthiſicæ* (quæ vix quantitatem unciæ dimidiæ attigerit) nullo effectu propinet.

Sit igitur primum Medicamentum alimentoſum reficiens, & reſtaurans pariter, ac conglutinans, ſequens *Gelatina*:

℞. Caponem num. unum, communiter mactatum, eviſceratum, conſciſſum in particulas minutas, & oſſibus omnibus conquaſſatis,
Hepatis, Cordis, Pulmonum, Vituli, ana dimidiam partem, pariter minutim conſciſſam,
Limacum recentium, ſale & aquâ ſæpiùs à ſuâ immunditie purgatarum, numero viginti,
Hepatum Gallinarum conſciſſorum num. iiij.
Cancrorum fluviatilium conquaſſat. num. xx.

[*Et hos quidem locô ſanguinis Porcelli; quia inferiùs aliud quoddam remedium, ex Porculo parandum, monſtrabo.*]

Rad. recent. Conſolid. major. in taleolas conſciſſæ, unciam unam ſemis,
Herbar. recent. Scabioſæ,
Veronicæ,
Plantag. ana inciſ. unciam unam,
Flor. recent. Roſ. rubr. unciam unam ſemis,
Hepaticæ,
Roriſmarini, ana drachmas duas,
Succi Tuſſilag. recent. expreſſi,
Seri lactis Caprini depurati, ana uncias ſex,
Cinamomi,
Nucum Moſchat. ana drachmas duas,
Macis,
Croci optimi, ana drachmam unam,
Radic. Chinæ elect. in taleolas conſciſſæ, unciam unam ſemis.

Hæc omnia, conſciſſa & mixta, immittantur Lagenæ ſtanneæ, quæ claudatur ſuâ clauſurâ, aut operculo, & inſuper veſicâ, nè nimium expirare poſſit vapor, & contenta fortè exſiccari. Coquatur poſtea in duplici vaſe, ſcilicet aquæ immerſâ lagenâ in aliam ollam, horis quinque vel ſex. Peractâ coctione, & pauliſper à fervore remittente, aperiatur Lagena, & omnia fortiter exprimantur per linteum novum: *expreſſum condiatur modicô ſale, macere, & cinamomo;* ſi fortè in coctura adjectorum aromatum fragrantia nonnihil expirarit. Cùm refrixerint, in patina ſtannea vel terrea, congelabitur: & fiet *Gelatina, accepti ſaporis, odoriſq́, coloris rubicundi*, ac inſuper validiſſima, ad omnes exulcerationes & læſiones internas, præcipuè Pectoris, & Pulmonum, quæ omnibus Juſculis, Panatellis, Cremori hordei, Oryzæ, atque ſimilibus ferculis, etiam cum *Lacte Caprino* confectis, ac coctis, immiſceri, & uſui ſervire poteſt, quoties, & quantum, de die libuerit; damnum neutiquam allatura, modò non ultra limites naturæ ſumpta, nec ad ſatietatem usq;.

Verùm, cùm *huic Gelatinæ cuncta, hanc Compoſitionem ingredientia*, non aptè admiſceri potuerint; alia nonnulla ſubjungo Medicamenta, ex *illis ipſis ingredientibus* conficienda: quorum primum eſt *Electuarium* ſequenti modo parabile:

ELECTUARIUM ANTI-PHTHISICUM.

℞. Conſerv. Flor. Roſar. rubr.
Rad. Conſolid. maj. ana uncias quatuor,
Nuc. Indic. condit. uncias duas,
Pinear. mundat.
Piſtachior. decortic. ana unciam unam ſemis,
ad pultis formam contuſ. addita ſ.q.
Aq. Cinamomi, vel Roſar. vel, ſi mavis, craſſiuſc. ſaltem inciſor.
Pulv. Croci optimi drachmam ſemis,
Syr. ex Succo Tuſſilag. uncias duas, vel tres.

Miſceantur: Fiat Electuarium, gratiſſimi ſaporis, nutriens, confortans, reficiens & conglutinans. *Doſis manè, meridie, & veſperi, à cochleari uno, ad duo*, vel *per ſe*, vel unà cum *Juſculis*, & ſuperiori *Gelatina*, ſumptum.

DECOCTUM ANTI-PHTHISICUM.

℞. Rad. recent. Symphyti maj. unciam unam ſemis,
Chinæ opt. & electæ unc. unam,
Herb. recent. Veronicæ,
Hepaticæ nobilis,
Tuſſilaginis,
Plantag. min.

Herb.

Herb. recent. Scabioſæ, ana unc. duas,
Roriſmar. drachmas ſex.
Inciſa ſaltem coquantur in
Seri lactis Caprini recent. mulcti ac depurati libris ſex, vel ſeptem,

ad remanentiam librarum quatuor: fiat poſt colatura cum expreſſione; colatum optimè clarificandum, cui, dum adhuc fervet quaſi, injiciantur

Conſerv. Roſar. rubrar. recent. unciæ novem,
Cinamomi optimi inciſ. minut. ſaltem drachmæ duæ, vel tres:

Cùm refrixerit, de novo coletur & filtretur. Remedium, præſtantiâ, in Pectoris, atque Pulmonum vitiis, conſpicuum, & experientiâ ſæpè comprobatum: *doſi ab unciis tribus, ad uncias ſex, manè, ac veſperi, calidè bibendum.*

LAC CAPRINUM PRÆSTANS, IN PHTHISI.

℞. Lact. Caprini recent. mulcti librâs quatuor:
cui immergantur
Limac. recent. ſale & aquâ optimè repurg. & parùm ſaltem conquaſs. ut lac penetrare illos valeat, num. XXX.
Roriſmarin.
&, ſi placet,
Tuſſilag.
Rutæ murariæ, ana recent. manip. unus.

Coquantur leniter in olla terrea, ad caſum libræ unius: coletur, & ſervetur uſui. Bibat Patiens de hoc ſingulis horis matutinis, ac veſpertinis, *uncias quatuor*, vel *quinque*, ad *ſex*, *calidè*, unà cum

Conſerv. Roſar. rubr. unciâ unâ,
vel, locô hujus, quod gratius ſaltem,
Sacchari candi albi drachm. ſex:
Miſce.

EMULSIO ANTIPHTHISICA.

℞. Pinear. mundatar.
Piſtachior. decorticat. ana unciam unam ſemis:

Contundantur optimè in mortario, & diluantur cum
Seri lactis caprini depurati, & clarific. in quo Limac. recent. probè mundat. num. VI. parùm ebullierint, libris duabus ſemis:

Fiatque *Emulſio*, quæ colanda. Colaturæ addantur
Syr. ex ſucco Tuſſilag. unciæ duæ.

Miſceantur: de qua Patiens bibat ad lubitum. In Catharrhoſis, Pectoris difficultatibus, & Exulcerationibus ejus, abſtergit, refrigerat, humectat, nutrit, reficit.

PINGUEDO ANTIPHTHISICA, ex PORCELLO, vel PORCULO.

℞. Porcellum, aut Porculum, ſatis pinquem, num. unum;

quem communi modo macta, externè à ſetis purga, & exentera, *pinguedine ab inteſtinis aliisq; viſceribus ſtudioſè detractâ*, ut iterum, cum aliis ſequentibus ſpeciebus mixta, *ventri Porcelli eviſcerato* injici poſſit. Huic nunc ventri, *inteſtinis abjectis*, immitte, ut ab omni parte impleatur,

Cor, Hepar, & Pulmones ejusdem Porcelli, cum Adipe ab inteſtinis ante ſegregatâ; item
Rad. Symphyti major. recent. uncias duas,
Tuſſilaginis recent. unciam unâ ſemis,
Chinæ elect. unciam unam,
Herb. recent. Veronicæ,
Scabioſæ,
Plantaginis,
Hepaticæ nobilis,
Roriſmar. ana unciam unam ſemis,
Flor. Roſar. rubr. recent. unciam unam,
Limac. recent. è teſtis except. & ſale ac aquâ optimè purgat. & conſciſs. num. XV.

His omnibus minutim conciſſis, & Ventri Porcelli immiſſis, conſuatur Venter arctè, benè ac accuratè, ne quid excidat: poſteà in veru, igne moderatô, & debitè, aſſetur, ſuppoſitâ, *pro pinguedine exſtillante*, ſartagine; aſſetur in veru tamdiu, donec omnis *ferè Humiditas & Pinguedo à Porcello* exſtillârit, ad ſiccitatem usque Por-

Porcelli. Quam *Pinguedinem*, *ab humiditate* (ſeorſim quoq;, pro hoc uſu, tenendâ) *ſeparatam*, uſui ſerva, ad fercula condienda, Phthiſi laborantibus. Et ſumant de hâc Pinguedine Ægri, *ſingulis horis matutinis, & veſpertinis, cochlear unum plenum, in juſculo Caponis*, vel alio vehiculo. Remedium gratum, à quô nemo mortalium abhorrebit.

Quòd ſi quem nauſea non abſterreret, Porcello Caniculum ſaginatum, & caſtratum, ſubſtituere poſſet; omnibus, ut ſuprà edoctum, ritè obſervatis: cujus certè Pinguedo quamplurimùm dicti Porcelli Pinguedinem antevertit.

Nota ſecundò; quòd, in concinnandis hiſce remediis præſcriptis, *illa tantummodò Ingredientia, quæ Aquam Antiphthiſicam conſtituunt*, obſervaverim, excluſis reliquis omnibus, quæ eandẽ, aut majorem, fortaſsè ſpirant efficaciam. Qui igitur meliora exoptat, ſuo innixus genio, ac methodo, pro Indicationum circumſtantiis, ea variet & diſpenſet.

Demonſtravi igitur in præfatis, quâ dexteritate omnia & ſingula, hanc *Aquam Antiphthiſicã* conſtitutentia, tractanda ſint, ut, juxta Conditoris, & naturæ, leges, ad deſtinatos uſûs, viribus & eſſentiâ ſuâ integris, adhiberi poſſint; diſpari ſanè modô, ac prædictus Author, in effœta ſua *Aqua Antiphthiſicâ*, nomine indignâ, fabulabatur. Volupe quidem mihi foret, plures ejusmodi inconcinnas, Authoris hujus, *Compoſitiones*, ad dicendam cauſam citare: ſed tempori, (cujus irreparabilis jactura) mihiq́; conſulo. Carptim tamen, & breviter, nonnulla attingam, quorum caſtigatio magno Medentibus conſtabit emolumento; liquidumq́; fiet, quâ ratione ea ſint tractanda, quæ deſtillationi, & cui, idonea, aut minùs talia ſunt; qualiterve, ad perfectam medicamentorum adſtruendam *Compoſitionem*, ſit operandum. Excerpo autem, & ſeligo quædam, *ex tribus Mynſichtii Compoſitionibus, binis ſc. Aquis contra Vermes*, & *ex Aquâ Coſmedica, p. mihi in 8. 292. & 194.* quas hîc ſubſequens ordo referet: ſuntq́;, *Raſura Cornu Cervi, Mercurius vivus, ſale & aceto purgatus, Tartarus crudus, Nitrum præparatum, Hydromel, Theriaca Veneta, Cornu Cervi Spagyricè calcinatum, Cornu Alcis eôdem modô calcinatum, Borax Veneta, Sal Tartari album, Ebur uſtum.* Quòd ſi verò Lectori Mynſichtii Armamentarium ad manûs fortè nõ eſſet, aut tempus ad evolvendum eum deficeret, pro capiendo, de hâc *Aquâ*, & *reliquis*, pleniore judicio; analyſi meæ, & correctioni, ipſas, in terminis, *Aquas* huc tranſcribam: & ſunt,

AQUA CONTRA VERMES HADRIANI à MYNSICHT:

℞. *Raſuræ Cornu Cervi, ℥iiij.*
Mercurii vivi, ſale & aceto opt. purg. ℥ij.
Fol. Senæ Alexandr. elect.
Semin. Cinæ, &
Citri,
Corallinæ veræ, ana ℥iß.
Nucleor. Perſicorum,
Rhab. elect.
Agarici optimi,
Myrrhæ rubr. ana ℥j.
Rad. Diptamn. albi, exemptâ medullâ,
Ariſtoloch. rotund.
Zedoariæ, ana ʒvj.
Tartari albi,
Nitri præparati,
Croci Oriental. ana ℥ß.
Summit. Centaur. min.
Tanaceti,
Fol. Perſicorum,
Scob. ligni Coryli, ana ʒiij.

Omnia inciſa & contuſa infundantur in Hydromellis libr. iiij. digerantur in infuſione per octo dies: poſteà adde

Aq. Abſinth. Pontic.
Abrotani, ana lib. iß.
Card. bened.
Gramin.
Scordii, ana ℔j.

M. & in M. B. per Alembicum deſtillentur.

AQUA THERIACALIS, itidem CONTRA VERMES.

℞. *Theriac. Venetæ ℥viij.*
Terræ Sigillatæ ℥ij.
Rad. Angelic. hortenſ.
Tormentillæ,
Enulæ campanæ, ana ℥iß.
Cornu Cervi ſpagyricè calcin.
Alcis eôdem modô calcinat.

Ligni Saſſifras,
Baccar. Juniperi,
Cortic. Citri, ana ℥j.
Boleti Cervini,
Myrrhæ rubræ, ana ʒvj.
Antimonii diaphoretici,
Croci Oriental. ana ʒiij.

Pulveriſata & mixta infundantur in Vini Malvatici ℔viij. *& macerentur per octiduum, vel quatuordecim dies : poſteà igne lentiſſimo, in B. M. deſtillentur.*

AQUA COSMETICA, EJUSDEM.

℞. *Lactis Caprini* ℔iiij.
Aq. Radic. Aaronis,
Fl. Fabarum,
Roſar. alb.
Lilior. alb.
Sigill. Salomon. ana ℔j.
Mellis virginei albi ʒiiij.
Sacchari candi albi,
Thur. alb. ana ʒij.
Hermodactyl. alb.
Ireos Florentin.
Boracis Venetæ, ana ℥j.
Sal. Tartari albi,
Eboris uſti,
Camphoræ, ana ʒß.
Flor. Narciſs. alb.
Malv. min. alb.
Nenuphar. alb. ana ʒij.

Miſc. & B. M. inſerendo, pro ditioribus, roſtro Alembici Galliæ Moſchat. ℈j. *bombace involuta, deſtillentur.*

Quod igitur jam *Raſuram Cornu Cervi* ſpectat, ex illa, diu multumq; coquendo, ſ.q. aq. ſimpl. affuſâ, *Gelatina* confici poteſt, translucida & elegans; quæ, ſi *ſaccharo* edulcorata fuerit, & condita *macere, & corticibus Citri recentibus*, præſtans erit remedium in morbis malignis, cordis debilitatibus, ac virium diſpendio : nutrit inſuper, ac reficit. *Eadem* autem *Raſura*, cum *aquis affuſis* deſtillata, non reddit *aliam Aquam, quam quæ affuſa fuit, nullis viribus Cornu Cervi* dotata. Nam dicta repeto; quî fieri poteſt, ut ea, quæ diu multumq;, ſine virium defectu, coqui ſe ſinunt, ſtatim, nutui noſtro auſcultando, naturam ac indolem mutent, vireſq; ſuas, curſu heteroclito, & violento, in ſublime efferant?

Oſtendi autem, demonſtratione uſus, in prægreſſis meis notandis, quòd *omnia animalia, eorumq; partes*, vi deſtillationis hujus ſimplicis, aliud non reddant, quàm *aquam quandam elementarem*, ac inefficacẽ; aliumque deſtillandi modum ſibi vindicare : prout inductione, & ab exemplo *Aquæ Hirundinum compoſitæ*, declaravi. Ad decoctionem igitur *Raſura Cornu Cervi* aptanda; cui ſocium eſt, eiq; adjungendum.

De *Cornu Cervi Spagyricè*, ut & *Alcis Cornu, ſimiliter Spagyricè calcinatis*, quid inferendum ſit, *in præmiſſis Animadverſionibus ſuper ipſum Cornu Cervi Spagyricè calcinatum, pag. 463.* aperui. Peragitur nempè illa calcinatio in capitello cujuſdam deſtillatorii, (aut in alio ſimili, & majori inſtrumento, pro cornubus integris calcinandis,) ab aſcendente vapore aquæ, in veſica cuprea, vel alembico, bullientis; cui capitello immittitur *Cornu*, ſive *Cervi*, ſive *Alcis, in fruſtula diſſectum*; & diebus aliquot continuatur deſtillatio aquæ ſimplicis, vel alterius cujuſdam deſtillatæ Aquæ; ita, ut vapor, continuò ab aquâ bulliente elevatus, *Cornuum fruſta, capitello immiſſa*, intimè penetret, ac veluti decoquat, ſeu humidè calcinet, ut ſiccata tandem friabilia fiant, triturationi apta, ſimulq; albicantia. In illa autẽ deſtillatione *potiores Cornuum virtutes, unà cum mucilaginoſa eorum ſubſtantia*, eluuntur, & cum aquâ, ab illis ſtillante, è capitello prodeunt, quatenus nimirùm vaporetenus aqua, in deſtillatione aſcendens, *illa fruſtula Cornuum* immediatè tangit, non aliter, ac, ſi in illô ipſo capitello, ab aqueó vapore cocta eſſent : atq; ita ejus virtutes, unà cum dicta *Cornuum mucilaginoſa ſubſtantia*, ſtatim ex capitello effluunt. Sed diſpari modô res ageretur, ſi in alembici fundum *fruſta Cornu Cervi* collocarentur. Illorum enim *virtus, & efficacia, in mucilaginoſa dictâ ſubſtantia abdita*, nullô modo, ſeu coquendo, ſeu deſtillando, ſublime peteret, & exſtillaret, ſed in fundo alembici, cum *Cornubus*, remaneret. Capitello verò *Cornubus* immiſſis, & ab aſcendente vapore bullientis aquæ, immediatè veluti, coctis, *Aqua*, uti ſuprà dictum, *virtute, eſſentiâ, atq; ſubſtantiâ ipſâ Cornuum plena* ab illis effluit, proditque. Et, licet *hæc ipſa Aqua, quæ à*

Cornu

Cornu Cervi, vel *Alcis*, *è capitello effluxit*, poſtmodum in olla, vel ſartagine, exhalet & evaporet; *illa tamen ſubſtantia*, in capitello, alluente aqueô vapore, *è Cornubus* elicita, minimè adſcendet, & evaporabit; ſed, ad modum *Gelatinæ*, fundum petet, & in reſiduo manebit: adeò, ut ſit ibi repertibilis *tota illa ſubſtantia*, quam *à Cornubus* aqueus vapor in capitello eluit, & mutuavit. Si ulterius deinde reſiduum illud, ſub ſpecie Gelatinæ, totaliter ſiccetur, & denuò per retortam, igne aperto, & valido, deſtilletur, prodibit *Sal volatilis*, *Spiritus*, & *Oleum*; prout *è recentibus Cornubus* deſtillari ſolent. Clariùs hæc Tibi, L. B. definire nequeo, niſi, cum Cynico illo, & doliari Philoſopho, ad meridianum ipſum facem, aut lucernam, præferam, parvam maximæ luci allaturus. Conſequentiam Tibi nunc formandam relinquo, L. B. quàm incongruè hîc Author *Cornu Cervi* deſtillationi commiſerit; ſicut & *Alcis ungulam*: præpoſterè omnia invertendo, miſcens quadrata rotundis.

Succedit *Mercurius vivus*, *ſale & aceto mundatus*. Quô viſo portento, obſtupui ſanè, quâ ratione hic Vir, cæteroquin eruditus, & Chymicis clarus, ſiniſtrum adeò, & fallax judicium, ac calculum, de deſtillando *Mercurio vivo* dederit, ut illum, ſale & aceto lotum, B. M. incarceraverit. Dubito ſanè, num *Mynſichtius* noſter *Mercurium* in Chymica palæſtra exercitaverit, aut à *Mercurio* deluſus unquam fuerit; cujus naturam & indolem minimè penetravit. Etenim *Mercurius*, ſemper ſibi conſtans, indiviſibilis, in ignis tormento ita conſtans, ut vel totus in ſublime evolet, vel totus in igne perſeveret, omnibus individuus comes; non ad aras tamen: verbo, denique, Proteus eſt, mille indutus formas & metamorphoſes. Hunc igitur *Mercurium*, qui Fugitivi Servi nomine circumfertur, fallax Illuſor, Impoſtor Chymicorum, Aqua non madefaciens manûs dicitur, nunquam, ut video, tractavit Author: expertus cæteroquin, reſipuiſſet, quòd *Mercurius*, qui, inſtar elementi, ſimpliciſſimus, ut aqua, limpidiſſimus, ex ſimpliciſſimo Mercurii ſemine, & pura elementari aqua coaleſcens, omnem in ſe reſpuat dualitatem & heterogeneitatem; conſequenter, non ſit obnoxius noſtris ſtatim legibus; minus ſe dividi, taceo, ſimpliciter deſtillari patiatur, noſtram eludens operam. Aquæformis eſt *Mercurius*, non verò aqua madefaciens manus, quæ per deſtillationem efferatur. Petit ſublime *Mercurius*, ſed non noſtro nutu, ad deſtillationis hujus impulſum. Quid igitur hic *Mercurii-Maſtix* ex hoc ſimpliciſſimo ente, deſtillando, eliciet? Forſan Sulphur illud, quod, inſtar labis originalis, & inquinamenti, ab ipſo ortu Mercurio affigitur? aut inquinamenta Mercurii, quibus velut ſepia notatus, deſtillationis beneficio eluet? Apocalypticus Angelus hîc deſideratur, qui ſigillum hoc ſolvat, & claudat. Oedipum deſideramus, qui enigma pandat; nec eſt cujusvis Unguentarii, abdita Mercurii in *Mercurio*, qui ignis nec urens, nec conſumens eſt, & ſimpliciſſima ſubſtantia, penetrare. Vita defecerit Mynſichtium (annos etiam Mathuſalem tribuerim) priusquàm *Mercurium* in hydromelite, aut aliô liquore, coctum, recoctum, deſtillatum, & cribratum, in ſublime ducat, ut virtutes ſuas, ignem, & radios (quaſi aliquid auræ divinioris) tribuat, & aquas ſignet, per alembicum exſtillantes. Revelabo tamen Authoris hujus discurſûs, & primum offendiculi lapidem, quô ſuper Mercurium ceſpitavit. Viderit, legeritque, Mercurium, in largà quantitate, ſale & aceto nondum lotum, in aqua, vel vini ſpiritu, beneficio vitri, oblongi colli, diù agitatum, aquam, aut vini ſpiritum, atrô quodam putamine, & recremento tingere; qui deinde liquores pueris, & adultis propinati, vermes mortificent, & è corpore deturbent. Intulit igitur ex veris præmiſſis falſiſſimam ſequelam: Ergò (à majori ad minus argumentando) vires, & ſubſtantiam ſuam, deſtillationis hujus beneficio, efficacius tribuet Mercurius, quàm ſimplici agitatione. Qui quàm evidens ſit error, à fugitivo hoc ſervo ediſcet. Plura de his Mynſichtio pandet Theophraſtus, *libr. de vexamine Chymicorum*, *& in Archidoxis de Metall.* Verùm abdita hæc Mercurii noſtri penetralia, ſecretiores deſiderant claves; quas hîc conſignare, nec locus, nec animus eſt. Propterea transeo ad

Tartarum tractandum; qui nec ipſe per alembicum virtutes ſuas communicabit, aut virtualiter transmittet; utut diutius decoquatur. Et quamvis nos experientia doceat, quòd *Aqua, in quâ Tartarus Vini, pro cryſtallis, & ejus cremore parando*, diutius coquitur, aciditatem quandam notabilem participet; illa tamen aciditas, ac ſapor, vi deſtillationis nunquàm habetur, nec, diutiſſimè coctus Tartarus, in ſublime fertur: reſiduum, ac fundũ potiùs petens; prout omnibus Pharmacopœis obviũ eſt. Cæterùm, *ipſius Tartari ſpecialem hiſteriam*, vires, & uſum, modumq; tractandi, peculiari ediſſeram loco.

Coincidit cum ipſo Tartaro *Nitrum præparatum*: Eſt hoc tale, pro deſtillatione, ſubjectum, atque Sal terræ, quod longè aliam deſtillationis ſpeciem ſibi vendicat, ſi, beneficio alembici, in ſpiritum, aut liquorem aqueum, ſit vertendum, quàm ſimplex hæc, per M.B. eſſe ſolet. Noverit autem Author, & B. L. quòd *Nitrum ſimplex*, ſi crucibulo immittatur, & debito temporis intervallo, in flamma ignis liquatum detineatur, ſulphure fruſtillatim injecto purificetur; donec denuò, debitè purificatum, integris viribus, & validius effundatur. Quod ſi ergò tàm conſtanter ignis torturam ſuſtinet, citrà virtutis diſpendiũ; quis, conſtantis judicii, aſſerat, illud, inter deſtillandum, benignioris caloris ſtimulo, & liquoris affuſi illicio, qualitates ſuas, difficilè mobiles, per alembicum diſſipare, & profundere? Quot, & quanta, ſubit examina, *coctiones & probationes, donec præparetur, clarificetur, cryſtalliſetur Nitrum?* Nemo tamen hactenus queſtus, vel auditus unquam, qui non integerrimas *Nitri* vires in ſubſidentia, & fundo, repererit: nec quippiam reperitur, quod ejus conſtantiam labefactet, quàm ſulphur, juxta ſuas qualitates, ei ex toto contrarias. Quare alia deſtillatio, quàm in M. B. & quidem per Retortam, (ſubſtituto corpore, quod ejus liquationem impediat, ſuos alioquin non communicaturi ſpiritus) excogitanda. Et licet nonnulli Practicorum Pharmacopœis ſuis injungant, ut *Nitrum, interventu aquæ ſimplicis*, deſtillent, eximias vires refrigerantes exindè ſibi promittentes, quam & *Aquam Regiam* vocant: reverà tamen, ſimplici hâc deſtillatione, *parum, vel nihil, de virtutibus Nitri, aquæ impreſſum* reperies: ex oppoſito autem deprehendes, quòd Aqua illa ſimpliciſſimas aquæ deſtillatæ vires æmuletur. Conſuetum erat olim Majoribus noſtris, *Nitrum, Veſicæ bovinæ incluſum, aquæ tepidæ immergere*, quouſque quaſi ſuâ ſponte (illorum judicio) in veſica liquaretur; *quem Liquorem Nitroſum* mox deſtillabant, ac prædictas vires ab eò expectabant. Sed & illi, meó judicio, exorbitabant; cùm illa reſolutio in veſica non ſit ſpontanea, ſed *ſolutio Nitri in aqua, perindè, ac ſi, extra veſicam*, cum *aqua, fuiſſet ſolutum.* At verò, ſi quis *Nitrum ſua ſponte, in loco humido reſolvi* permiſerit, & in liquorem verti, idque in retorta, calore arenæ, vel cinerum, deſtillationis beneficio, abſtraxerit, ad *priſtinam Nitri ſiccitatem, Nitrum deinde relictum, & ſiccum*, ut anteà, per ſe liquaverit in aëre humido, & demum humiditatem, ex aëre attractam, abſtraxerit, prout antea, in deſtillatione per retortam, in arena factum, hocq; *Nitrum* toties liquando, aut ſpontè reſolvendo, abſtrahendoque iteraverit, donec *Nitrum* ferè totum in liquorem abierit; is gloriari poterit, de *liquore Nitri volatili reſolvente*, & morbis radicatis, obſtructionibusque aperiendis, accommodatiſſimo. Veruntamen, cùm hic liquor præſtans equidem, ſed longiſſimi laboris ſit, ac proindè ejus pretium accreſcat, ut proindè libram unam & alteram ſimul ordinare non liceat; ejus nihilominus copia deſideretur: author Tibi ſum, *ut Nitrum, æſtivâ tempeſtate, aſtris priùs pluviis, deniq; cum ingenti tonitru & fragore decidentibus aquis*, exponas, in patina, vel vaſe largiore quopiam, ut ab illis reſolvatur. Quod ita *impregnatum, & reſolutum Nitrum*, tandem deſtillandum eſt, in humili alembico, calore quidem arenæ. Quô modô obſervato, plus *de Nitro volatiſabitur*, utpotè ab aqua pluviali, & ſale illo univerſali aëris, & macrocoſmi, ingravidato; & nonnihil per alembicum, unà cum illa aquâ, transibit. Et hæc *de Nitro*. Plura de eo ſub titulo ipſius proprio.

Cæterùm, quid *Hydromel* huic deſtillationi contulerit? Dulcedinem fortaſſis

toti

toti conciliare compoſito, putat Author? At rem non benè perpendit; cùm contraria qualitas, uti ex deſtillato *Melle* accidit, acidus nimirùm liquor, exſtillet, relictâ *dulcedine Melleâ* in reſiduo. Ut ergò, præter inane nomen, ſolatii etiam aliquid Ægris afferat hæc *Compoſitio*, ſuaſerim, ut *ſingula hæc ingredientia*, ad *Aquam contra Vermes* deſtillandam, in *ipſo Hydromelite* ſaltem decoquantur, majoris energiæ futura.

Jam *Theriaca Veneta* diſcutienda venit: de qua quid tenendum ſit, habito reſpectu ad *Aquas*, ex eâ deſtillandas, *præmiſſæ Animadverſiones* oſtendent. Cùm autem in cenſum multarum Aquarum *Compoſitionum*, apud Authores paſſim veniat, datâ operâ, & ſtudio, demonſtrare conabor, quàm inconſultè, ne dicam, inſulsè, *hæc Theriaca reliquis Compoſitionibus*, inſtar centonis variegati, aſſuatur. Primò obſervemus, *Theriacam tribus conſtare partibus* (quoad pondus) *Mellis clarificati, & unâ ſolum parte reliquarum Specierum omnium*, in univerſum computatarum. *Mel verò, aliquoties in clarificatione ſua coctum*, adeoque *ſpiritibus ſuis ſubtilioribus, violentô hôc impulſu, privatum* (quia aliàs Mel in deſtillatione, per ſe, haud efficacem reddit Aquam) deſtillationibus iſtis ſine mente adjicitur. Accedit; quod, ob *portionem Mellis excedentem*, ex qua *Theriaca* conſtat, hujusdem *ſpecies*, conſequenter, exiguâ nimis quantitate, in comparatione *Mellis*, Aquis deſtillandis hôc pacto combinentur, à quibus tamen (*ejus ſpeciebus*) virtutes, non verò *à Melle*, his Aquis accedere debent: quarum Specierum causâ, non verò Mellis gratiâ, *Theriaca Aquis deſtillandis* ſociatur. Conſideremus ſecundò, continere *Theriacam ingredientia, ſive ſimplicia, quàmplurima*, quæ vel ad hunc, vel illum, affectum morboſum curandum, quibus hæ diverſæ Aquarum Compoſitiones, quas *Theriaca* ingreditur, deſtinantur, inutilia planè ſunt. Tertiò, *inſunt Theriacæ plurima ingredientia*, quæ nullâ virtute alexipharmacâ, neque vermes propellendi, prædita ſunt; imò malignis & deleteriis morbis potiùs patrocinantur, quin ipſa venena: prout in *Ejus examine* ſatis demonſtratum habes. Quartò, *conſtat Theriaca* è potioribus, &, pro maxima ſui parte, talibus ingredientibus, quæ coctionem, & deſtillationem prolixam, citra manifeſtum virium diſpendium, ferre poſſunt, dum omninò nihil virium, per alembicum, deſtillando fundunt. E quorum numero multa quoque reperiuntur, quæ jamdiu, dum cocta ſunt, virtutes ſuas retinuére, & ſemper retentura ſunt. Quintò, *inſunt quoq; Theriacæ non pauca*, quæ maximo veniunt pretio, ob quæ *Compoſitiones* harum Aquarum, quas *Theriaca* ingreditur, majoris expenſæ fiunt; cùm tamen nihil ab iis virtutis & efficaciæ Aquis deſtillandis accedat; eò, quòd deſtillationibus ſimilibus planè inepta ſunt. Quæ omnia, ſi accuratè penſemus, iniqui ſanè eſſemus, in proximum, ſi talia proprio motu, libidine, & injuriâ, ſcientes volentes perpetraremus. Quod enim *ad primum attinet argumentum*, quæro: cur non *Species ſolum vel Ingredientia Theriaces*, quarum cauſa hæc aliis *Compoſitionibus* adjicitur, *omiſſo Melle*, tanquam inutili ad deſtillationem, magis congruâ ratione, *Compoſitionibus* annumerantur? Reſpondebis, (præſumo) id fieri propter *Theriacam, Melle & Speciebus ſuis fermentatam, ac in unam qualitatem, ab omnibus ſuis ingredientibus diſcrepantem, beneficio fermentationis, transmutatam.* Verùm, hoc in contrarium allatum argumentum ſufficienter dilutum fuit, in *præterita Claſſe decima quarta*, quando dictum, quid de *Theriaces fermentatione*, & ficta, eaq; diverſa, ab ingredientibus ejus, qualitate ſentiendum ſit. Quam ob cauſam, multò ſatius ab omni parte eſſet, (modò Compoſita compoſitis cumulare, ignavi non foret, nec tàm manifeſti errores ex analyſi, earumq; doſium computatione, emergerent) ſi *ſpecies ſaltem Theriacam ingredientes* Aquarum Compoſitionibus ſociarentur. Et ſic, *ſecundò*, eligere poſſemus illa ſolummodò *Theriaces ingredientia, ſive ſimplicia*, quæ huic, vel illi, morbo, cui hęc, vel illa, Aqua, quam conſtituere debét, deſtinatur, appropriata magis ſunt, repudiatis inutilibus, & diſſonis reliquis omnibus, ne tanta fiat jactura *rerum pretioſarum*: & minimè utile pretiũ, cum damno ſenſibiliter emergente, Aquis compoſitis accreſcat. Et, quid obſtat, *tertiò*, quô minus ad *Alexipharmacas Aquas* deſtillandas, quibus creberrimè *Theriaca* adjicitur,

Alexiteria tantùm, ex inutilibus plurimis Theriacæ ſpeciebus, haud alexipharmacis, eligimus & adjicimus, & reliqua inutilia, noxia, & deleteria ipſa in morbis malignis, repudiamus? *Deinde, & quartò*, quid juvat, & cui bono fit, quòd ejusmodi onera Aquis deſtillandis imponuntur, & quidem plurimarum rerum, (quarum magna copia inter Theriacæ ingredientia proſtat) quæ non ſolùm coctionem, diuturnamq; deſtillationem, ſine ulla tamen virium ſuarum, per Alembicum, transmiſſione, ſuſtinere poſſunt, ſed quorum & quædam jam tùm multoties cocta ſunt, & tamen integra viribus ſuis congenitis perſeverarunt, ac toties, quoties adhuc ulterius coquerentur, ſive deſtillarentur, virtutes tamen ſuas inviolatè retentura eſſent; quæque nequè ipſâ *fermentatione Theriaces*, falsò perſuasâ, neq; verâ, ac legitimâ, eò redigi poſſunt, ut ad talem deſtillationem volatiſentur, ac per alembicum gradiantur. Et cur non, *quintò*, vellemus etiam illis proſpicere, quibus *res angusta domi* eſt, & *curta ſupellex*, ſubtrahendo ea, quæ inutilia, ac nullius frugis ſunt, ad nihil proficua, quàm ut expenſas, pretiumque multiplicent: iis ſolùm, è contra, admiſſis, quæ ad deſtillationes, morbosque determinatos diriguntur? Et verè tolerabilius hoc foret, niſi egenus, & qui *pauper ubiq; jacet*, talium errorum piacula luere cogeretur, ob adauctas impenſas, è ſanitatis aſylo proſcriptas. Quare, ſi hæc, & complura alia, quæ percurro, juxta artis, rationis, & conſcientiæ libellam ponderemus, quàm prodigè nimirum, ineptè, & inconſultè, *dicta Theriaca* Aquarum deſtillandarum *Compoſitionibus* obtrudatur; pauci, mehercle, aut nullus futurus, qui caſtigatiore ſtylo ſuas, ut ajunt, medicaminum Formulas, & Receptas, non ordinet, citra authoritatis, charitatis, & conſcientiæ offendiculum. Et hæc *de Theriaca*. Sequitur, ut etiam

Boracem Venetam tentemus. Hæc *ſal Alkali fixus, & duplicatus eſt*, in igne quodammodo cum Salamandra conſtans, in deſtillatione nihil profundens; Auri, & reliquorum Metallorum, quæ magno labore funduntur, liquationem multùm promovens, dùm ipſi flammæ, aut in actu fuſionis, ſupervenit. Proinde, cùm *Borax* ſit *naturæ ſalinæ*, & *fixioris*, atque Metallis, in flamma fundendis, inſperſa, non tam citò volatiſetur, aut ſubitò conſumatur, quin cum iisdem aliquandiu perduret, eaque mundificet: quid de eâ, in balneo aqueo deſtillandâ, nobis compromittere poſſumus? Num ſudores balnei hujus exantlare poterit, quæ plus, quàm reverberii furnos, experta, & pertæſa? Induamus, quæſo, Philoſophi mentem, & talia in ſubſtantia propinemus, quorum nondum perrupimus corticem, &, quis lateat nucleus, ſcrutati ſumus.

Obviat mihi nunc *ſal Tartari album*, quod & ipſum huic profectò admirando Lixivio aggregari debet. Ridicula magis ſomnia mihi nemo facilè obtruſerit, quàm *Sal Tartari debere, aut fuiſſe, per B.M. deſtillatum*. Scrutemur enim ejus geneſin, & cunabula prima Chymica. Annon *Tartarum violentiſſimâ calcinatione, in furno figuli, & flamma reverberii, opus habet?* Ex quo, ſic ad albedinem *calcinato, Tartaro*, vel aquâ ſtatim affuſâ, *ſal ejus fixus* elixiviatur, vel *ipſum Tartarum calcinatum*, in cella collocatum, per ſe, in humido liquefieri permittitur. Utrum horum accidat, ſive liquorem, ſpontè in cella attractum, ſive aquam affuſam, vaporetenus coquendo, usque ad ſalis ſiccitatem abſtraxeris, *ſal demum efficietur Tartari album, & fixus*, in igne utique diu perdurans; in quo quantò diutius detinetur, liquatus nempè, (uti cum Metallis accidit in crucibulo,) eò magis excandeſcit, acerrimusque evadit. Cùm ergo *Tartarum, & ejusdem Sal*, tàm atrocem Vulcanum, & prolixam fuſionem, ad normam metallorum, ſibi depoſcat, nec in elixiviatione, aut etiam evaporatione, quidquam deperdat, virtutibus ejus, & ſalinâ naturâ ſemper ſuperſtite: anne futurum, Amice Lector, ut illa hiſce mollibus igniculis, & quaſi blandimentis, vi deſtillationis Balnei, qualitates ſuas ſalinas, balſami inſtar, per alembicum communicent? Minimè gentium! Poſt multas, & operoſas deſtillationes, reſiduum, & fundum alembici ſcrutare, ibique Theſaurum, & Tartari univerſam ſubſtantiam defoſſam reperies; prout *in Tartari* coctione evenire ſolet. Alia igitur

via

via tenenda nobis eſt, quando *Tartarus volatiſari*, & per alembicum duci opus habet; & eſt ſequens: *Tartarum calcinatum*, & in cella collocatum, ſponte ſuâ, in liquorem limpidum, ponderoſum, & ſalinum reſolvendum, vel liquandum eſt, (quem liquorem *Olei Tartari* inſigniunt nomine,) qui (*liquor*) in retorta, ſive alembico vitreo humili, ſuper igne arenæ, non balnei, officio deſtillationis abſtrahatur, ad ſiccitatem ſalis, in reſiduo manentis. Relictus *hic ſal*, porrò in cella collocatus, nonnunquam aſtris etiam expoſitus, ab humiditate aëreâ attractâ liquetur, quæ denuò in arena, ut factum anteà, abſtrahatur; eoque liquore abſtracto, ſemper asſervato, ſalem in cella, & aëre denuò, per ſe, liquefieri facito, & deſtillato; quod toties, donec *omnis ſal Tartari*, hoc modo, à volatili illo attracto univerſali ſale aëris volatiſatus, transierit per alembicum, repetendum. Et hâc demùm ratione certior eſſe poteris, L. B. virtutes *ſalis Tartari* per alembicum transiiſſe, Teque accepisſe, ſuccincto ſermone, ſecretum magnum, Tuæ, & Proximi ſaluti deſtinatum; quô felix utere. Idque Tibi, hoc ductus motivo, revelo, ne, ad æmulationem multorum ævi noſtri Scriptorum, invidiæ mancipium evadam, qui magnifica, & divina remedia, ore & calamo, jactitant: ubi autem diutiſſimè, figurâ ſuſpenſionis, ab ore & ſermone eorum detinemur, & aliquod Oraculum ab ejusmodi Deaſtris præſtolamur; nos tandem deceptos videmus. Et, qui in Theoria ſua *Cicadis vocaliores* erant, *Seripheis ranis*, ipſisque *piſcibus*, *magis muti* fiunt, orique impoſito digitô, conticeſcunt; non ſine juſtâ Lectoris indignatione, qui ſe, velut illicio tractum, turpiter deluſum deprehendit. Inter quos Doctiſſimus ac Celeberrimus, re & famâ, Philoſophus, ac Medicus, *Helmontius*, cenſendus eſt, vir acris ingenii, & præcellentis literaturæ. Sed ſua nihilominùs deliquia, & eclipſes, ſuſtinuit hoc Sidus, quod ſuper candelabrum quidem conſtitutum, ut arderet, & luceret; ſcientiæ tamen radios Poſteritati ſubtraxit, &, præpoſterâ charitate, ſub modio occultavit. Ut proindè meritò poſthuma ejus ſcripta, ad quæ, veluti feliciſſimi ominis Cynoſuram, literatorum animi confugere debebant, tanquam funeſti ominis ſidus, crinitum ac portentoſum Cometam effugiant, qui inter umbras & tenebras, triſti lumine emicat. Quàm enim hic, bonæ memoriæ, Vir, multa & præclara, *de Sale volatili ipſius Tartari*, adducit; ejus tamen modum, & parandi dexteritatem, occultavit, duro, ac novercali, in Poſteritatem, animo; quam, velut orphanos, inter ſuſpiria & lachrymas deſolatam, defoſſo in terram talento, vitâ excedens, dereliquit. O verè obſtinatam cordis duritiem! Quæ gratis à Patre Luminum accepit, publici non feciſſe juris, nec ſanè Chriſtianum Philoſophum, ac ſenſatum Medicum, decebat. Quàm iniquum, quem omnes, velut Deaſtrorum quempiam, & familiare Numen, recolunt, privato quorundam delicto, & ingratorum vitiis, in transverſum agi, innocuæ Poſteritati concreditos ſibi theſauros defodere, fontes denique ſcientiæ & ſapientiæ occludere; quos tamen increata Dei Sapientia jugiter manare facit, derivatis, ex bonitatis ſuæ abyſſo, aquis, usque in ævum Eliæ Artiſtæ, & conſummationem ſeculi! Convertant oculos, & aciem, lividiſſimi mortalium, in Authorem Fidei, qui Solem ſuum oriri facit ſuper juſtos & injuſtos; apud quem non eſt acceptatio perſonarum, cujus proprium eſt, ſemper miſereri, & parcere; qui, intuitu meritorum, decem etiam juſtorum, decumanum illud Pentapolis incendium, quo non urbes, ſed orbis conflagrare viſus, ſuſpendere voluit. Et tu, non Homo, ſed Vermis, discinctas adeò volvis cogitationes; ſuperbis, terra, & cinis, & omni Scythâ barbarior: quem nec Orphanorum gemitus, nec Viduarum planctus; non ſanguineæ Conjugum lachrymæ, nec inviolati thori, caſtique connubii, divortium ad pietatem flectit: quin eos violenter divelli, vitæ mortem dominari ſinis, & tumulos pro thalamo erigis, dum incircumciſo corde, & immiti Genio, ſalutis medelam, Panaceas denique tuas, celas, & defodis, & piaculum cenſes,

orbi

orbi revelare, donec aliquando, nec longiore dignus vitâ, cum iniquiſſimo illo talentorum veſpillone, & Paraphraſtico ſervo, in tenebras exteriores, plusquàm Cimmerias, ejiciâre. Induamus igitur viſcera miſericordiæ, & collata nobis deſuper chariſmata concredamus Poſteritati; ſic ea Domino cum fœnore reſtituentes: nec nos turpis illa avaritia ſorditet, aut frigidum illud verbum: *Meum, & Tuum*, interturbet; quin nos totos Proximo, Patriæ, & Poſteritati mancipemus. Præivit ſanè, glorioſo exemplo, adhuc ſuum agens Tyrocinium tenebrarum, nondum ad lucem Chriſtianam initiata Antiquitas; apud quam Ars Medica, piâ religione exculta, inter prima adhuc incunabula, firmiſſima jecit fundamenta; adeò quidem, ut, ſi quis graviori morbo conflictatus, priſtinam ſanitatem receperat, rem veluti ab Ovo recenſuerint, genus morbi, ſanationis hiſtoriam, medicamenti ſpeciem, genuinâ veritate, & candore, deſcripſerint; ut, ſi fors quempiam eadem laceſſeret hydra, ipſa ſuum reperiret Herculem & domitorem: donec, ſuccedentibus annis, res in immenſum Volumen excreſcens, non in Bibliotheca, aut quopiam ſecretiſſimo Archivo, centum ſeris & repagulis munito, ſed publico Æſculapii Delubro, aſſervari cœperit; ſuccedente interim, & inſtante, Magni illius Coi feliciſſima Aurorâ, quâ hic Medicorum Sol toti illuxit orbi, ad noviſſima usque tempora perennaturus. Nunc verò (ô Tempora! ô Mores! ô ferrea & duriſſima Secula!) in tantum refrixit mortalium charitas, ut, ſi quem divina bonitas ad ſcientiæ ſuæ fluenta, & gratiarum fontes, manu duxit, arcano quodam remedio, & Panacea, dignatus; non in publico ſuſpendat delubro, velut divinæ largitatis trophæum; non ſuper roſtra, pulpita, aut tecta, proclamet, ut ſequacibus proſit: imò inter anguſtias pectoris abſcondit, proximum defraudat, vix ſpirantem & anhelantem, ne dicam, agoniſantem fratrem auxilio deſtituit, & (anteambulonem illum Levitam in Jericho deſignans) ſuperciliosſo vultu oberrat; canem potius, quàm hominem, ſalutaturus. Portant ſanè tales homines myſteria, indigni, quibus miſericordia aliquando eveniat; homines, non homines. Sed heu! venient, & ingruent aliquando tempora, & opera eorum ſequenter eos; ubi rigidum immiſericordibus judicium, & certa damnatio. *Hucusq; Parentheſis.*

Tandem, *de Ebore uſto*, non eſt, quod multis ediſſeram; cùm per omnia Cornu Cervi uſtum æmuletur, in quô, peractâ ejus calcinatione, reliquum nihil eſt, quod deſtillationi deſerviat. Nam omnia à violentiâ ignis expulſa ſunt, oſſibus meris mortuis remanentibus. Cedat igitur *Ebur uſtum* in alios uſûs, &, fors, Pictorios; è quô calcinato, album ſimul, ac nigrum, colorem eruunt. *Albiſſimum* enim evadit *Ebur*, ſi in aprico, non verò concluſo vaſe, calcinetur; *nigerrimum* interim colorem contrahit, vaſe per calcinationem probè clauſo. Verùm, ſive nigro, ſive albo, colore ſpectabile ſit, effœtus cinis veluti, & terra ſterilis eſt; *neq; ſale* quidem *fixo* (multorum judicio) in gremio ejus contento.

Atque hæc ſunt, quæ in his *Compoſitionibus*, magni alioquin Viri, Mynſichtii, cenſuram petebant; ad cujus normam & reliquæ *Compoſitiones*, eôdem quaſi Collyrio, reſtitui poſſunt; ſive Aquæ ſint Deſtillatæ, Syrupi, Extracta; aut ipſæ deniq; Decoctiones.

De reliquo agam, ut & è *Pharmacopæia Medico-Chymica Dn. D. Schröderi*, duce ratione, manuali operatione, & praxi, aſſeclis, aliquot *Compoſitiones* luſtremus. Omnes enim ac ſingulas ſpecialiter inveſtigare, immenſus labor eſſet, & opus plenum tædio. Uno alterôve *deſtillandarum Aquarum* exemplo, velut Ideâ, contentus, eam ſaltem ſcrutabor. Et cùm in præmiſſis, ſpectabilis Dn. D. Quercetani, & Dn. D. Mynſichtii, ventilatis Compoſitionibus, pleraque diſcuſſa ſint, & amputata, quæ in his diverſis Compoſitionibus repullulant, utpotè *in Aquis: Aperitiva, Aſthmatica F. F. Cephalica, Cordiali frigida, reſtaurante, Coſmeticâ Myrrhata, Anti-Dyſenterica, Febrifuga, Anti-hectica, Pectorali prima, Theriacali &c:* eſto idem de iis judicium. In præſentiarum autem *Aquam* duntaxat *Carbunculi*, & *binas Coſmeticas*, in me ſuſcipiam, movendas. In illis autem ea unicè attingam, quæ in ſuperioribus

exami-

examinatis *Compoſitionibus* nondum illuxére ; unde nec disquiſitio eorum haberi potuit. Sunt autem *Compoſitiones* ex dicta *Pharmacopœia-Medico-Chymica, pag. 136. 140. 141.* mutuatæ, ſequenti ordine comprehenſæ :

AQUA CARBUNCULI SCHRÖDERI.

℞. *Flor. Roriſmarini, ſ. Anthos,*
Lilior. convall.
Violarum,
Borraginis, ana ℥vj.
Herb. Majoranæ,
Salviæ min.
Lavendulæ,
Endiviæ,
Spicæ, ana ℥j.
Nuc. Moſchat.
Zinziberis,
Macis,
Caryophyllorum,
Cinamomi,
Cardamomi,
Granorum Paradiſi,
Cubebarum,
Galangæ,
Viſci Quercini,
Avellanar.
Sem. Pœoniæ,
Raſ. Cornu Cervi, ana ℥j.
Incidantur & infundatur in
Vini Malvatici,
Aq. Lavendulæ,
Spicæ,
Roſarum,
Fragorum, ana ℔iij.
Vini albi generoſi ℔ij.
Poſteà adde
Auri foliati,
Margaritarum,
Oſſium de Corde Cervi,
Lapid. Percarum, ana ℥ß.
Moſchi gr. v.
F. ſ. a. Deſtillatio in M. B.

N. Solem, Margaritas, &c. minùs rectè ſubjici deſtillationi ; rectius deſtillato admiſceri.

AQUA COSMETICA SCHRÖDERI.

℞. *Ceruſſæ albæ* ℔j.
Succi Limon. ℥j.
Limacum ℥iij.
Album. Ovor. num. xv.
Camphoræ,
Boracis, ana ʒiß.
Myrrhæ ℥ij.
Thuris,
Maſtichis, ana ℥ß.
Infundantur horis XXIIII. in
Aquæ Tiliæ ℔iij.
Sambuci ℔iß.
Poſteà deſtillentur.

AQUA COSMETICA PRETIOSA, EJUSDEM.

℞. *Lilior. albor.* ʒvj.
Ireos Florent.
Fabarum,
Cicerum,
Lupinorum, ana ℥ß.
Flor. Fabar. recent. M. ß.
Tragacanthi,
Ceruſſæ alb.
Sacchari albi, ana ℥ß.
Medull. Panis alb. in lacte madefactæ, unc. j.
Olibani,
Gum. Arab. ana ʒiij.
Boracis,
Alum. plumoſi, ana ʒij.
Album. ovi ℥j.
Camphoræ ʒiß.

In ſ. q. Aq. Roſarum, & Flor. Fabarum, ana infundantur ♂ ♀ 3. *deinde deſtillentur.*

Quod ſpectat præprimis *Aquam Carbunculi*, laudo in illa Compoſitione, & approbo *cuncta ingredientia, quæ ſulphureæ naturæ ſunt ; Cephalica, Cordialia, Flores, Herbas, & Aromata* : quæ omnia deſtillationibus ſunt aptiſſima, virtuteſque ſuas deſtillando per alembicum uberrimè transfundunt. Excipio autem *Viſcum Quercinum, Avellanas, Raſuram Cornu Cervi, Aurum foliatum, Margaritas, Oſſa de Corde Cervi, & lapides Percarum.*

Digitized by Google

Viſcum igitur *Quercinum* quod attinet, quoad Eſſe ſuum, *Lignum inodorū eſt*, nullô fragranti ſpiritu ſulphureo præditum, *terreſtrioris indolis*, ad *Extractiones*, *Decoctiones*, *Pulveres*, *& Eſſentias* ex eo comparandas, aptiſſimum; ſed quod, deſtillatum in Alembico, B. M. cum affuſo ſibi liquore, parcius eſt, quàm ut minimum virtutum ſibi congenitarum, per alembicum elargiatur. Deprehendimus enim illum in reſiduo, ſalvâ omni virtute, ſuperſtitem, repetitis etiam crebrò deſtillationibus. Quare multum prodeſſe, credo, ſi caſu, quô Aquis deſtiliandis Epilepticis, & Cephalicis, aduniri debet, ſubtiliter tantùm conciſſum, alembici roſtro tradatur, (*vel penitùs, quia aliàs gratis adjicitur, removeatur,*) quò ab adſcendente ſpirituoſa aqua, in ipſo capitello, ejus eſſentia ſimul extrahatur, & proliciatur. Si enim ſecus accidat, Aquæ cum eo, vel ab illo, deſtillatæ, nihil virium participabunt; ſed ille gratis accumulabitur.

Huic Viſco ſuccedunt *Avellanar.* num *Viſcum*, num verò *Nuces*, dicam, hæreo. Utrum enim hæ, ſcilicet *Nuces*, an verò illud, in arbore Avellanæ repertum, viſcum ſit intelligendum, ſub judice lis eſt: dum ſub *Viſco Quercino* nulla areola, à parte ante, infrà vocem, *Viſc.* (quemadmodum ſolent Medici Species Receptarum, ut vocant, ſub, & ſupra, ordinatim ponere,) ſit relicta vacua; ſed ſub eôdem ſubſtantivo *Viſc.* in rectâ linea, *Avellanār.* vox ſubſtet. Ego tamen in ea omninò ſum conjectura, Authorem *Viſcum Avellanæ arboris*, vel *Avellanarum*, ſubaudiendum innuiſſe. Utut tamen ſit, ſive *Nuces Avellanas*, ſive *Viſcum potius Avellanæ*, Aquæ huic deſtillandæ addideris; eâdem difficultate laborabis: cùm neque de uno, neque de altero, quippiam illi communicetur. *Avellanæ* enim *Nuces* fructûs ſunt, Nucleum Amygdalarum ſignantes; à quibus fructibus nullam peculiarem prærogativam, & ſubſidium, ſortimur, quod pro Aquis, ex iiſdem perperàm deſtillandis, militaret. Unde illi, qui hanc Aquam paraturus eſt, Pharmacopœo, non ſolùm *Viſcum Avellanæ præferat Nucibus Avellanæ*, ſed & *Viſcum hunc*, minutim inciſum, unà cum *Viſco Quercino*, capitello, & roſtro capitelli (niſi nimia fuerit, propter hæc duo ligna, quantitas; quæ tamen non iniquè diminui poſſet, cùm drachma una, vel altera, eorundem, capitelli roſtro immiſſa, plus deſtillandæ aquæ communicatura ſit de viribus ſuis, quàm eorundem aliquot unciæ, deſtillationi ſubmiſſæ) immittat, ſuadeo; Maurum cæteroquin loturo.

De *Raſura Cornu Cervi* jam antè fundamentaliter actum eſt, evictumq;, illam *Deſtillationi* penitus ineptam eſſe. Quare, hâc in ſequeſtro relictâ, nunc ad

Aurum foliatum deſcendo: de quo Clariſſimus Schröderus ipſe notam annectit, dicens; *Aurum, & Margaritas, &c. minus rectè deſtillationibus ſubjici, rectius illa deſtillato admiſceri.* Hæc Ille. Verùm, num hoc Marginale & Nota, difficultatem ex integro ſolvat, an ſolùm effugiat, diſquiſitione opus habet.

Præprimis verò pro Clariſſimo Schrödero milito; *Aurum* nimirum *Deſtillationibus non eſſe committendum*: cujus ea eſt ſoliditas, & reſiſtentia, in Probatoria & Separatoria Fornace, ut, ſi diu multumque etiam in illa detineatur, nil quicquam tamen, neq; de ſubſtantia, neq; de virtutibus ſuis, deperdat. Igitur ridiculum eſt, *Auri*, ſimplici deſtillationi commiſſi, vim & energiam arcanâ torturâ velle elicere. Nihilominùs de *una vel altera Auri additione*, ſi penitiùs examinetur, certum eſt, quòd, licet *prior additio Auri*, ad ea, quæ deſtillanda obveniunt, planè ſupervacanea & inutilis ſit; non ſit tamen Ægris æquè adverſa, & pernicioſa, quàm illa, juxta Clariſs. Schröder. *Auri foliati in deſtillatas Aquas immerſio*, & uſus.

Et ratio præ foribus ſtat. Nam ſi *Aurum* addendum eſſet ipſi deſtillationi, illô quidem non foret opus, quoad exactiſſimo labore in minutias, ſeu folia, diductum eſt: ſed ſatis ageretur, ſi eſſet in tenues laminas malleatum, vel ſi, uti nonnulli aſſolent, catena Aurea multarum unciarum, aut nummi Aurei injicerentur, ita, ut, peractâ deſtillatione, à fæcibus reſiduis Aurum, ab omni parte ſalvum & integrum, ſpectando pondus, energiam,

Digitized by Google

giam, & valorem, denuò erui poſſet. Et demus, tantâ ſimplicitate quempiam circumveniri, ut *Aurum foliatum* deſtillationi committat, juxta compoſitionis mentem: perfacilè nihilominùs foret, *idem Aurum* è fæcibus (ſcilicet reſiduis à deſtillatione ſpeciebus) arte recuperare; prædictas nimirum fæces, à deſtillatione reliquas, comburendo: è quarum cineribus *Aurum*, additione quorundam ſalium, ſeu Mineralium, citra magnum laboré, liquari & ſuſcitari poteſt, præter ullam *Auri* jacturá, & pretii augmentum: ut hæc Aqua deinceps, egenis pariter, & divitibus, venalis extet. Quòd ſi verò *deſtillatæ* jam tunc *Aquæ Carbunculi*, *uncia dimidia Auri Foliati* admiſceri debeat; plusquàm Indorum Ganges hæc Aqua aurifera foret: utpotè, in cujus ſuperficie aliud non refulgeret, quàm ſplendidiſimæ atomi, & *irradians Aurum*. Quàm autem Ægris grata futura ſit, prudenti cuivis judicio committo, ſimulque riſui deſtino, conſiderando, quòd hoc modo Aurea Majorum ſecula ad nos refluerent, quibus theſauri adeò vileſcunt, ut ipſa Ægrorum inteſtina, œſophagus & labia, mentum, & barbæ obriſo incruſtentur auro. Tacerem fortè, & repetitam hanc inſaniam, ſeu prodigalitatem, diſſimularem; niſi Ægri quoque magno incommodo inde tentarentur, dum ſcilicet actio chylificationis, ſuctio, & tranſitus chyli, per lacteas ex inteſtinis, ejusmodi Aureis corpuſculis intervenientibus, turbaretur. Nam quædam venarum oſculis, in meſenterio & inteſtinis ſitis, ſe inſinuarent; quædam, citra alterationem, cruda, ut ingeſta, per alvum, cum excrementis inauratis, ſecederent; reliqua verò corporis œconomiam turbarent. Quod ipſi *D D. Auguſtani*, jam olim, aureo ſuo aſſerto, corfirmarunt, quando ſcripſère; quòd *Aurum ſic crudè foliatum, Compoſitionibus medicamentorum unicè, ad ſaturandum oculos vulgi, addatur*, & indè nullius fructûs ſit. Verùm dum fallaci hoc *Auri fulgore* plebis oculos demulcere volumus, ſaltem ea ratione id præſtemus, ne ſumptuum, & crumenæ, pauperum immemores, illis fortunas ſimul, & ſanitatem, inſanâ hâc noſtrâ prodigalitate eripiamus. *Aurum* enim, *fixiſſimum Metallorum*, à debili calore, & fermento ventriculi inſito, actuari nequit. Altioris illud eſt indaginis, quâ ratione, & quo menſtruo, ſolvi Aurum poſſit, ut à noſtro calore deinceps ſe ſubigi patiatur; de quo hîc plura non addo. Interim *Mantiſſa* mea ſuper hâc re conſulatur; ex qua ſuam quisque hauriet ſatisfactionem.

Margaritas perperam deſtillari, vel *deſtillato* etiam *ſuperaddi*, ipſe notavit Author. Deſtillatæ enim nihil prorſus communicant, virtute ſalvâ, & intactâ ſubſidente. Nam etſi *Vinum*, *aciditate ſuâ*, *ſplendorem Margaritarum* retundat, ſeu obſcuret; ex integro tamen non ſolvit: licet in ſubtiliſſimũ etiam pollinem eæ reducantur. Et ſi etiam diſſolveret Vinum, huic compoſitioni adjectum, *Perlas*, nequaquam tamen illæ vaporetenus aſcenderent, ſed inſtar *ſolutionis*, & *ſalis*, uti vocant, in fundo reſiderent, ad normam, quâ aliàs *Margaritæ aceto ſolvi* conſuevêre: à quibus ſi *acetum* ſolvens deſtillando abſtrahitur, non ſolùm *Perlæ ſolutæ* in fundo, reſiduoque ſuperſunt, ſed etiam *aciditas omnis aceti Perlis*, in quibus vim ſuam exercuit, inſeparabiliter adhæret, actione & reactione in aliud, ac tertium, Ens mutata; à quibus (aciditas illa aceti) ſeparari ampliùs non poteſt, niſi vi ignis fortè, & quidem ex parte tantùm, ſed cum interitu, & *Perlarum exuſtione*. Cùm itaque, uti ſatis declaratum, *Margaritæ* inconvenienter *Deſtillationibus* ſubjiciantur, ſive per ſe, ſive aliis *Compoſitionibus* fuerint antè commixtæ; quod crebrò accidit, compoſitiones compoſitis cumulando, quas ipſæ *Margaritæ* etiam ingrediuntur: hortor proindè, ut *Perlæ prædictæ*, ſed legitimè *ſolutæ*, atq; adeò non crudæ, *Aquis* jam tùm *deſtillatis* immiſceantur. Nam ſi *ſimpliciter tritæ*, *& præparatæ Perlæ*, uti Author vult, *Aquis deſtillatis* immiſceantur; intimè cum eis nunquàm uniuntur, ſubſidentibus ſuâ ſpontè ſemper *Perlis*: quæ proindè, denuò commotæ, Aquarum claritatem deturbant, ut cremorem quendam, aut lacteum liquorem, illæ potiùs repræſentent. Huic inconvenienti, ut maturè obviam eamus, & *Margaritæ* inſeparabiliter *Aquis* permixtæ maneant, eæque ſolutæ, claritate *Aquæ* nihil mutatâ; præſtat, ut n.m. *Perlæ*, ſeu

Margaritæ, in Spiritu noſtro Veneris Antepileptico ſolvantur, & in *Magiſterium ſolubile*, & laudabile, prout *in Appendice n.* edoctum, redactæ, eidem *Aquæ* tandem legitimè permiſceantur. Atquè hôc modo *Aqua* talis, ſubſtantiâ & virtute *Margaritarum* dotata, multò erit præſtantior: ſi verò ſecus agatur; aut nanciſcemur *Aquam* omni virtute, & Perlarum viribus, deſtitutam; aut inelegantem, & minùs efficacem. Hæc *de Margaritis* dicta, ſufficiant ad ſcopum noſtrum præfixum: quòd ſcilicet *Margaritæ* contra leges Artis, & Naturæ, deſtillationibus committantur; non item deſtillatis; ſuppoſitô, ſi legitimè ſint ſolutæ.

Sequuntur Margaritas *Oſſa de Corde Cervi*, & *Lapides Percarum;* quæ ambo, quum eandem, huic *deſtillationi* commiſſa, proſapiam oleant, uni ſubjiciam cenſuræ. Eſt autem horum ingredientium ea indoles, & natura, ut omnem *deſtillationem*, affuſo illis liquore, excludant; præſertim *Oſſium de Corde Cervi*, quippe, quæ nec *deſtillatis Aquis* ſunt permiſcibilia, niſi per retortam ex iis, ac ignis vi, ad eum planè modum, quo ex *aliis Animalium partibus*, *Sal volatilis*, *Spiritus*, & *Oleum*, juxta noſtrum ſuperius, in *Aqua Hirundinum*, indigitatum exemplar, propelleretur, & *Aquæ* huic *Sal volatilis* juſtè admiſceretur. Verùm hoc, propter *exiguum eorum Oſſium pondus*, *ac magnum pretium*, hoc locô, in Praxin deduci nequit. Quamobrem inani labore his *Compoſitionibus* annexa ſunt, & perperàm *Deſtillationibus* commiſſa, ſumptûs & expenſas ſaltem multiplicatura.

Lapides verò *Percarum*, tametſi & ipſi, ex toto, ad *Deſtillationes* ſint inhabiles; poſſunt tamen conformiter, ad traditum *ſuperius Canonem*, *pro Margaritis*, in *Magiſterium ſolubile* converti, & *deſtillatæ Aquæ* legitimè uniri. *Oſſa* autem *de Corde Cervi* in ſimilia *Magiſteria* reduci nequeunt, propter lentorem, & viſciditatem, quam de natura ſua continent: neq; etiam *Cornua*, ſive *Cervi* ſive *Alcis*. Illa enim *Magiſteria*, quæ ex *his dictis oſſibus cornubusq́; omnibus*, communi modo, in officinis Pharmacevticis confici ſolent, nullius ſunt valoris, & calx mortua, nullâ arte, aut ſpiritu, tametſi ſummè corroſivo, impoſterum ſolubilis; adeò, ut nec ignis vehementiâ aliquid ex ipſis poſſit extorqueri; prout fuſiùs, *in Animadverſionibus n. ſuper hæc Magiſteria*, tractatum eſt. Ut denuò illud verificetur, *non omnia ex omnibus fieri*, *ſed determinata ex determinatis*, duce Philoſophiâ, & Experientiâ.

In *Moſcho* huic *Aquæ*, & *Compoſitioni*, adſcito, hoc unicè ſuadendum, ut, ſi illum ad *Deſtillationes* tractum velis, *roſtro alembici*, *vel capitelli*, *in petia ligatum*, potiùs immittas.

Et hæc ſunt, quæ circa *ingredientia quædam Aquæ Carbunculi* ſpecialiter advertenda erant. Sequuntur ea, quæ, in duabus aliis, ſupra delineatis, *Aquarum Coſmeticarum Compoſitionibus* obvia ſunt caſtiganda. Hiſce autem ferè terminis notantur, utpotè: *Ceruſſa alba*, *Succus Limonum*, *Limaces*, *Albumen ovi*, *Borax*, *Myrrha*, *Thus*, *Maſtiche*, *Tragacanthum*, *Sacchar. album*, *Fabæ*, *Ciceres*, *Lupini*, *Medulla Panis albi in Lacte madefacta*, *Gummi Arabicum*, *Alumen plumoſum*.

Quod attinet *Ceruſſam albam*, illa *Plumbi*, *Metalli*, *ſoboles*, calcinatione, partim extractione, è Plumbo conficitur; ex illâ, beneficio *Aceti deſtillati*, *Saccharum*, ſeu *Sal Saturni* (veriùs, *Vitriolum Saturni* nuncupandum foret) elicitur, extractione, & ſolutione nimirùm, ac menſtrui, ſcilicet *Aceti* (quod tamen à ſua aciditate, mediantibus actione & reactione, in liquorem inſipidum degeneravit) abſtractione, ſeu evaporatione; in qua verò abſtractione, ſeu evaporatione Menſtrui, ad *ſiccitatem Salis usq́;*, etiamſi decies fieret cohobatio, reaffuſione nimirum abſtracti Menſtrui, vel etiam recentis Aceti, *idem* tamen *Sal*, ſeu *Saccharum Saturni*, nec quicquam volatile redditum, aut à ſtatu ſuo mutatum, in fundo, & reſiduo Alembici, eſſet permanſurus. Hoc ſi verum, uti veriſſimum, ac cuilibet Pharmacopœo, aut Chymico, notiſſimum; quid, obſecro, *Ceruſſa*, in deſtillatione hâc, cum *Aquis Tiliæ* & *Sambuci* celebranda, nobis præbere poterit? quum *Aquæ* prædictæ, illam neq; extrahere, neq; diſſolvere, multò minùs à gravedine & pondere, cum Plumbo genialem habente, eximere, ſeu volatiſare, & per alembicum raptare poſſint. *Mineralia* enim, *Metalla*, & illa quidem *calcinata*, quæ vim,

&

& torturam ignis, longo intervallo, perpeſſa, irrita ſunt tentamina, & inſulſæ cantilenæ, velle deſtillationibus committere: nec aliud eſt, ſimiles nænias tradere, quàm Scholas, & Diſpenſatoria noſtra, apud Poſteros proſtituere, riſumque pro plauſu reportare. Vulgato enim etymo, *Medicus Naturæ miniſter* dicitur, quâ, velut Anteambulone, aut Præficâ, noſtros diſcurſus, & mentis greſſus, firmemus; illius nutui & inclinationi auſcultantes: non verò ſomnia noſtra, & quandoque deliria, ſectantes; queìs aliquando, phanaticorum more, per avia & devia naturæ erramus, Chimæras fingimus, & naturam violentâ manu raptamus, per omnia ὕςερον πρότερον facientes. Ratio Chymicum præveniat, & comitetur pediſſequa; quâ duce, & comite, ad ſobrietatem philiſophabitur, naturæ arcana myſteria, diſparatas rerum geneſes, exoticos effectûs, in rerum Sympathia, & Antipathia fundatos, ediſcet: quæ reliquos, de plebe, viros, etiamnum ſub velamine latent.

Ceruſſam ſequitur *Limoniorum ſuccus;* qui etiam, haud dubiè, vim ſuam, quantum licet, in *Ceruſſam* exeret, ac de illa tantum ſolvet, quantum acidi liquoris, ſive ſucci hujus, ſive aceti, tantillum, ſi eſſet uncia nimirùm una, in libram unam Ceruſſæ, agere, & ab illa ſolvere poteſt. Sed cui frugi? Tametſi *ſex*, vel *octo, libras dicti ſucci*, vel etiam *aceti vini, uni libræ Ceruſſæ* affunderes, & ſolveres *Ceruſſam*, aut extraheres ejus *Saccharum*, vel *Sal Saturni;* tranſiret nè illud protinus per alembicum, deſtillando, una cum affuſo *ſuo ſucco ſolvente Limonum?* Nequaquam: ne hilum, aut granum, dulcedinis, aut ſalis, aut alterius, *de virtutibus Ceruſſæ*, quin potius *ipſe ſuccus, aliàs acidus* in ſuo Eſſe, *à Ceruſſa* tranſmutatus, in aliud Ens veluti tranſmigrans, inſipidus, inſtar aquæ elementaris, deſtillando tranſiret & proliceretur, omnis virtutis refrigerantis, & abſtergentis, efficaciæque Coſmeticæ, expers.

Cæterùm *de Limacibus* (in antecedentibus quoque examinatis) quæſtione factâ; quantum, rogo, virtutis, & Aquæ abſterſivæ, ex illis hâc deſtillatione eliciemus; cùm illi magis abſterſione, dealbatione, & lotione opus habeant, utpotè animalia, & inſecta viſcoſa, terreſtria, difficilis coctionis, & quæ, licet ſatis ſuperque coquantur, nihil tamen inter elixandum exhalant, præter aquam, conſimilis naturæ, elementaris, & noſtratis æquæ? Quis enim ſibi perſuadeat, deſtillationis balnei vim tantam eſſe, ut *naturam Limacum*, actione quâdam inſtantanea, pervertat, quô ſuccus eorum viſcoſus (dealbans nimirùm, ipſis Limacibus nigerrimis ſtybio egentibus) in ſublimè feratur, & per alembicum exſtillet? Sed ad alia, & ſeria magis, properemus.

Albumina Ovorum, quæ à tergo ſunt Limacum, ſimilem, cum Limacibus, atque æqualem, commendationem merentur. Si *Ovum* ſpectes, id tanquàm ſimulachrum eſt univerſi, analogiâ quâdam, quaternarium Elementorum numerum deſignans. Adeſt enim *Concavitas quædam Aere plena; Albumen elementum Aqueum; Vitellus Ignis Sphæram*, & *Cortex Terram* repræſentat. Hominem primum ex *Ovo* natum, aut excluſum, ſuperſtitioſa finxit Gentilitas. Duplex in *Ovo* viget virtus: una, quæ Pulli fabricam & corpus effingit; altera, quæ alimenta miniſtrat. *Albumen* (cui *particula albicans, duriuſcula* magis, innatat, *ſemen Galli* ſupplens) primum dat Pullo nutrimentum, ſemen, aut ejus ideam, referens; poſtremò verò Vitellus, ſolidioris & nutritivæ magis virtutis. Imò, excluſô jam Pullô, reliquiæ aliquæ, *de Vitello*, ſuperſunt, quô unô alterôve die, nullius cæteroquin indigus cibi, fœtus, victitare poſſit: ſuâ velut è penu talia producente providâ in omnibus Naturâ. Si nunc de *Albumine Ovi* ſolùm ſermo ſit, miſſis *reliquis Ovi partibus*, illud, licet aquæ viſcoſæ ſymmetriam referat, externa ſolum ſunt accidentia, non re ipſâ talis ſubſtantia. Hæc ſimplex, & elementaris aqua, in deſtillatione, & coctione, penitus exhalat, nullô ſui relictô veſtigiô, niſi pauxillo terræ, Sale Nitri, aut conſimili aliquô alio ſale, à loci illius terra, ejuſmodi re imbuta, quo ſcaturit, ſibi aſſumpto. *Illa verò viſcoſa Ovi aqua* (analogicè illam ſic compello) longè aliter ſe habet. Nam *ſive coxeris, ſive lixaveris, aut aſſaveris Albumen Ovi, intra, vel extra Corticem*, nihil exhalabit, referens idem ſemper pondus, præ-

miſsâ etiam prolixâ coctura: ut adeò, nec deſtillando, quicquam virtutis eliciatur, quàm exilis admodum particula, & guttulæ aquæ cujusdam elementaris; contrà *Albumine à Calore protinus in corpus album ſolidum coagulato*, nullâ arte, nullâque opera, ad priſtinum Eſſe reducibili. Qui itaq; *Albumine Ovi* uti voluerit, pro refrigeratione, abſterſione, nitore corporis, interno, & externo uſui deſtinato, ille *Albumen Ovi recens fluidum, minimè coctum*, adhibeat; quemadmodum & ex illo indifferenter fieri omnia nequeunt, neque utilis liquor deſtillatione prolici.

Borax in ſuperioribus paulò examinata eſt; quare ejus ulteriori disquiſitione hôc loco ſuperſedeo. Sufficit, ex dictis noviſſe, illam eſſe *Sal Alkali*, ad deſtillationes illius generis planè impertinens.

Tranſeo ad *Myrrham*, & *Thus*, & *Maſtichen*. Hæc *Gummata reſinoſa*, (etſi *Myrrha* nonnihil de *mucilaginea ſubſtantia* participet) ac partim in *Spiritu Vini*, partim in *Oleis*, *reſolubilia* ſunt. Solutio enim illa, quæ cum *Vino*, & *Aceto*, fit, *in Gummatibus reſinoſis*, violenta eſt; in *Aquis* verò nunquam ſolvuntur: quantumvis diu multumque coquantur, reſident nihilominus intacta, peractâ coctura, ſaltem odoris, & partium quarundam aërearum, paſſa aliqualem jacturam: unde, licet ſi deſtillationi aptentur, nonnihil odoris, & ſpirituoſæ ſubſtantiæ, *Aquis* imprimant; potior tamen eorum pars, & virtus, fundum petit. Quâ de cauſâ minus dextrè ejusmodi *humidis Deſtillationibus* committuntur; cùm potiùs *ſicca Deſtillatione*, & *per Retortam*, egeant, pro *Oleis eorum eſſentialibus* eliciendis; moderato tamen igne, cum, & ſine additione. Et *illa Olea* virtutis & ſubſtantiæ vicariæ ſunt *ipſorum Gummatum*, nulla lege, cum effœtis ab iis *deſtillatis Aquis*, conferenda.

Cadunt præterea *Tragacanthum*, & *Gummi Arabicum*, ſub unam Cenſuram. Nam ambo *mera mucilaginoſa Gummata* ſunt, nihil *reſinoſi* continentia. Solvuntur in puris aquis tantummodò, aut aliis aquoſis liquoribus; at Oleis, & ſpiritui vini, non parent. Nullô *ſpiritu ſulphureo* ditata ſunt, terreſtrioris duntaxat indolis, & deſtillationibus planè inutilia; cùm, vi deſtillationis humidæ, ab eis nihil transeat, ſed eadem mucilago, longâ morâ multumq; deſtillata, vel ſiccata tandem Gummata (ſi nimirùm ad ſiccitatem, cum aqua illis affuſa, denuò abſtracta fuerint) uti antè erant, quoad vires omninò immutata, in reſiduo manent; & conſequenter *Aqua*, ab eis ſtillata, nihil ſaporis, nihil odoris, virtutis nihil, accepit, quod illis gratiam addere poſſet. Vides ergò, & hæc, eâdem injuria, *deſtillationibus* obtruſa fuiſſe.

Dum ad finem decurro, *in Saccharum* incido. Hoc, unà cum *Panis Medulla*, quàm impertinenter ad *Aquarum deſtillandarum* negotium evocetur, in ſuperiori examine *Aquæ Antiphthiſicæ Mynſichtii*, ex fundamento erutum eſt, & ad Solem expoſitum. Unde, ne crambem bis coctam apponam, *ad Fructûs: Ciceres*, *Lupinos*, & *Fabas*, feſtino; quos *tres Fructûs ſeminales*, ſub unâ quoque luſtratione expedire competit, quia unius ferè naturæ ſunt *eſculenti Fructûs*, difficilioris & coctionis & concoctionis: à quibus tamen nihil fructuoſi exhalat, utut diu coctione, ad pultem usque, torreantur; ſed, æmulando cætera enarrata, virtutem ſuam in reſiduo deponunt totam. Eandem igitur ſententiam, & reprobationem, tulimus, prout ſuperius, de Fructibus, ſoliti ſumus.

Coronidis locô *Alumen plumoſum* adjungimus, huic quoque *Aquæ Cosmeticæ* adjunctum. *Minerale illud eſt, naturâ ſuâ fixiſſimum*, adeô quidem, ut omnem etiam Reverberii ignem eludat, in quô perfectius redditur. De hôc pariter, ſed *in Animadverſionibus n. ad Aquas deſtillandas*, actum eſt, quò L. B. remitto. Raptìm interim aliquid inſinuaturus, dico, quòd, licet hoc *Minerale, cum affuſo liquore aqueo*, per menſem, continò agitatu, deſtillares: certè tamen ab hoc ipſo, per alembicum, nihil proficeres, ne vel virtutis minimæ veſtigium experturus; æquè fixum, & integrum, poſt iteratas deſtillationes, ac in ſuo principio, futurum eſt. Quare demirari ſatis non poſſum, nullo præmiſſo diſcurſu, & indagine, *fixa ſimul, & duriſſima, Mineralia, atq; Metalla, omnisq; generis Animantia*, unà cum *Vegetabilibus*, uni eidemque deſtillationi committere Authores, non obſtante, quòd quodvis, in individuo,

deter-

determinatam, & ſpecialem, deſtillandi & regendi, dexteritatem ſibi vendicet; in naturam noſtram injurios aut petulantes, quam noſtræ libidini, &, quodvis audendi, temeritati, propriisque limitibus, circumſcribere attentant.

Et hæc ſunt, quæ circa paucas haſce *Compoſitiones*, è *Pharmacopœia Clariſſimi Schrôderi* depromptas, eventilanda ſuſcepi. Ex quibus, pronum eſt, intelligere, non tantùm in *hoc Capite Aquarum deſtillandarum*, ſed & in *aliis*, *alterius formæ*, *& conſiſtentiæ*, *medicamentis*, *diverſorum capitum*, plura repertum iri, quæ ſpongiâ, & limâ, maximè ſunt opus habitura: ubi etiam ad oculum patebit, quòd non ad *quosvis Affectûs*, *vel Morbos*, *cujuslibet conſiſtentiæ*, *aut formæ*, *medicamina*, nec *ex quibuslibet qualibet*, *dextrè & ſalubriter ſint parabilia*.

In qua Arte Deſtillatoriâ Antiquorum ſimplicitas in propatulum emicat. Propterea Antiſtes noſter, ipſe Galenus, qui ne Roſarum quidem Aquam, aut aliam ſimplicem, ævo ſuo, fertur, artificiosè deſtillaſſe, pallio interim ſimplicitatis ſuæ protectus, tacere maluit, quàm id docere, quod nondum didicerat, more gentis noſtræ, & ſeculi noſtri. Quod utinam injurioſo hôc tempore non accideret, noſtrique Authores procaces adeò non eſſent, ut aliena venditarent, tanquàm è propria penu relata: cùm interim ex auditis, non verò experientiâ propriâ firmatis, juxta tritum adagium; *Veritas multum ceſpitet*. Suo proindè id vitio accidiſſe, credant, ſi alienis ſubtractis pennis, vilis cornicula in Theatrum ducatur, ad ſacrum Poſteris horrorem, & terriculamentum. Deinceps ergò *Manum de tabula*, & calamum à conſpurcandis, ſeu ſcriptitandis, ejuſcemodi libris abſtineant; ne retrò agendis ſeculis ſeſe proſtituant, aut poſthumos noſtros, & hæredes, ulteriùs ſeducant.

Et hi ſunt, uti dixi, trium Clariſſimorum, & illuſtris famæ, Doctorum errores, & lapſûs; qui erant reducendi. Hique vel ad primum occurſum unicuique patent, non ſolùm in *Aquis deſtillandis*, cùm *ſimplicibus*, tùm *compoſitis*, *in genere* & *in ſpecie*: ſed &, ſi quis, juxta hanc, demonſtratam à nobis, Cynoſuram, navigare velit, ac reliquas quoque eorum, (ſcilicet Authorum) diverſæ ſpeciei, *Præparationes* examinare, & explorare; pares errores in *Syruporum*, *Decoctorum*, *Electuariorum*, *Extractorum*, *& alterius conſiſtentiæ*, *formæq;*, *Medicamentorum compoſitionibus* iterato recurrentes, luce clariùs deprehendet: quos quidem fideli, & amicâ manu, ac calamo, intra modeſtiæ limites, omni ſarcaſmo abſtinens, emendare ſtudui, adductis ubique firmis demonſtrationibus, & experimentis; nullum quidem ſecretum celando. Et quanquam curioſum quorundam ingenium, & inquieta indoles, ſiniſtro oculo has meas cēſuras proſecutura eſt, non me alio, ad hæc, inductum motivo, quàm ut muſcas, vanos honores, & gloriolam, aucuper, dictitans; huic meam oppono conſcientiam, & æquitatem, ſub qua, velut umbone, protectus conquieſco. Placuit interim, dictos Authorum errores, in hac, *de deſtillandis Aquis*, *Claſſe* revellere; qui licet in reliquis quoque pateant, in hac ſaltem adeò palpabiles ſunt, ut nulla demonſtratione, aut ſyllogiſmo, ſed potius Mechanicâ egeant. Æmulatus autem ſum hocce meo ſtylo, & diſcurſu, lucidiſſimum ſpeculum, quod, inter plureis prærogativas, hoc ſibi vendicat, quod idem omnibus eſt, & cunctis fidum. Sic & ego me conformare ſtudui, ut nulli palparem, convitiisque neminem tentarem, veritatem interim nudiſſimam, abſque omni adulatione, ſub modeſtiæ velo, in ſcenam darem. Utile interim Tibi, B.L. dicavi. Nam non Nobis, ſed Poſteritati, famulamur. Confido interim, Apes Te æmulaturum, ut ex his dulciſſimis veritatis floſculis mel & mannam exſugas. Nam non deerunt toxicoſi aranei, qui ex iisdem venulis, non dulcedinem, ſed internecinum virus, elicient, quin &, virulento fomite, in alios transplantabunt; ſuo tamen hoc, malignantis naturæ, & fermenti, vitio accidiſſe, manifeſtè prodituri. Solantur me interim genuini, doctiſſimi Viri, & Medici conſcientioſi, qui, irretorto oculo, lumen veritatis intuentur, & mihi, in tanti momenti re, vitam & ſanitatem multorum myriadum concernente, album adjiciunt calculum. Facem ego præ-

prætuli, & ſemitas trivi; ſequantur me, his veſtigiis inſiſtentes, Poſteri: ſic mox errores longè proſcribentur, nitidior Reſpublica Medica brevî futura, ac, ſuppreſſis erroribus, majus indies incrementum captura eſt. Interim, L. B. liberum Tibi ſit, volvere, ac revolvere, Claſſicos omnes Authores, qui *de Compoſitione & præparatione Medicamentorũ* ſcripſére: certè iis, quorũ Te hiſce participem facio, Axiomata veriora, magisq; ſecundũ veras Artis leges conſcripta, ac exemplis & compoſitionibus elegantiſſimis illuſtrata, nullibi facilè reperies. Citra arrogantiam, & faſtum, liberè hæc profero. Soli enim mihi notum eſt, quæ Tibi ſecreta aperuerim; quâ ſolertia & vigiliis, inter diſparia nihilominùs ſtudia, hæc ad Te transſcripſerim: Tibiq; patebit, æquo & ſolerti ſtudio hæc lectitanti, ac practicanti, gravibus de cauſis, ac ſummè neceſſariis, hanc ipſam Compoſitionum quarundam cenſuram à me inſtitutam, & (laus Deo!) exantlatam eſſe. Nam Circe non ſum, qui Te ad meridianum, & diem, faſcinem, & veluti peplo oculos Tibi obſcurem. Facem Tibi in omnibus prætuli, rationis lumen accendi, demonſtrationibus uſus ſum, ad quarum ſplendorem & evidentiam, inevitabilem ubique ſequelam inferre potes, & decumanos ipſe Authorum errores ad cenſuram revocare; ſubſtitutâ ubique verâ Medicamentorum componendorum, & parandorum, Methodo: quam feliciter conſectaberis, ſi per omnia naturæ æmulus, & miniſter, abditos in natura, & conſtitutione Mundi, theſauros ſcrutatus fueris, virtutes & uſus obſervaveris, ejusque regimen exploraveris; ſedulò, quâ formâ & modo, cruda, & alterata, hâc vel illâ lege parata, in uſum ducenda, quæ homogenea nobis ſint, quæ vitæ media, quæ deleteria, & antipathica, obſervando.

Ad Te nunc convertor, Tyro Medice. Oculos mentis, & animum erige, contemplare, quantâ ſolertiâ, ſtudio, & experientiâ, opus habeas, ſi quid aptè, & dextrè, in Palæſtra Medica operari ac remedia, & morborum Antidotos, diſpenſare velis. Veternus ſanè hinc abſit, oportet, ut & ebrietas, & reliquorum vitiorum plauſtra. Ad Cleontis lucernam vigilandum eſt, ſi Proximo, Conſcientiæ reatui, Deo inſuper, quondam vindici, & ultori à tergo, ex aſſe velis ſatisfacere. Interim reſpice ad bravium, & coronam, quæ Te manet. Et, licet in terris, cum ſuperſtitioſa Gentilitate, Deaſtrum aliquod ex te non fingamus, Tibique ſtatuas & obeliſcos erigamus; ſatis hoc Tibi ſit, quòd humanæ calamitatis aſylum ſis, præſes, & vicarius, in terris, vitæ & ſanitatis, charitate & obſequio in proximum fulgidiſſimus, quîs cum aliquando, ſicut ſtella, emicabis in perpetuas æternitates.

PHAR-

Digitized by Google

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ,

SEU

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI,

CLASSIS DECIMA SEXTA:

OLEORUM COCTORUM, ET EXPRESSORUM, SERIEM COMPLECTENS.

CLaſſem hanc & tractatum de *Oleis Coctis*, *&* *Expreſſis*, auſpicando, Methodus, & artis leges, expetunt, ſuccinctis verbis, in ipsô limine, præfari, quid ejusmodi *Olea* ſint; ac quibus uſibus deſtinata. Continent autem ejusmodi *Olea partes* plerumque *Balſamicas*, *tenues*, *ſulphureas*, *ac fragrantes*, *Herbarum*, *Florum*, *&* *Vegetabilium*, in quibus rerum poteſtas, ſigillum, & energia plerumque concentratur. Et quanquam *Olea Cocta* potiſſimum uſui externo deſtinentur, atque ex illis *Clyſteres*, *Unguenta*, *Emplaſtra*, *Cataplaſmata*, *Cerata*, *&c.* diſpenſentur: magni tamen, in curando, ſunt effectûs & poteſtatis, ob fragrantiam, & odores rerum, & vegetabilium, ſibi impreſſos, qui ſymbolum ſunt fermentorum, &, analogiâ quâdam, ſpirituum noſtrorum fulcrum, & allevamentum: adeò, ut magnus ille Philoſophus, Helmontius, licet quamplurimùm aliàs Galeni Antagoniſta, & Cenſor, nihilominus tamen, repudiatis cæteris auxiliis, multum prærogativæ *Unguentis & Oleis*, quibus fragrantia & genuinus vegetabiliũ odor impreſſus, attribuat. Sic enim, ille, titulo: *Imago fermenti &c. à num. 16.* ait: *Rerum vires, ac robur maſculum ex odoribus eſt. Imò, ſi penitiùs res ipſa ſpectetur, etiam interna pharmaca tàm ſolutiva, quàm correctiva, ſolô odoretenus agunt. Vidi enim ſæpius, Quartanam, Uteri exundationes, Melancholiam, dolores Colicos, &c. ſolis unguentis ſuperata. Videntur enim odores, etiam ſpiritûs abſtractos attingere* Hæc ille. Vide etiam celebrem ejus locum, *num 22.* ubi *quendam, gravi ventriculi dolore exſolutum, adeò, ut ſtomachi Carcinoma crederetur, fragranti emplaſtro unius palmæ paucis horis curatum vidit.* Quibus maturè deliberatis, omni conatu adlaboravi, ut pleraque *Olea fragrantia*, aut *ſimplicium ſuorum craſes, ac vires, redolentia*, uſibus internis deſtinarem.

narem. Sunt autem dicta *Olea duplicis Claſſis*: quædam *Simpliciſſima*; eaque *oleo* ſolô *Olivarum*, & *vegetabili* quôpiam, vel *animali*, conſtant: alia *Compoſita*; quoniam, præter *Olivarum Oleum*, quàm plurima recipiunt Ingredientia, unius ſcopi ac Indicationis. Nunc, eorum dextram præparationem afferre, rerum ordo ſibi depoſcit: quam priusquàm aggrediar, ac ſuô locô debitis notis illuſtrem, A. L. Author ſum, ut *n. Animadverſiones*, hâc ſuper re divulgatas, nec non ejusdem Thematis *Appendicem*, *pag.* 43. conſulas, magnum exinde habiturus lumen ac compendium, ad dextram jam dictorum *Oleorum* diſpenſationem. Quare, ut tempori ſerviam, prolixis abſtineo prolegomenis, & ad dextram eorum deſcriptionem me converto.

Expreſſa verò *Olea* quod attinet, cùm illa unicâ materiâ, ac ſolâ, v. g. *Semine*, aut *Fructu*, conſtent: multas ambages, notas, ac animadverſiones, non exigunt; præterquam, quod abundè B. L. ſatisfiat in *prægreſſis n. Animadverſionibus*, in quibus vel maximè hoc notandum ſuaſi, ne dicta *Olea expreſſa* alienæ fidei Inſtitoribus, & mercimoniis intentis, concredantur: utpote, qui illiberaliter ea adulterát, ac rebus peregrinis obfuſcant, & enervant; prout, dum hæc ſcribo, è quôdam inaudio, qui propriâ confeſſione retulit, ſe *conſuetô Oleô Nucis Moſchatæ expreſſô* dimidum *axungiæ porcinæ* adjungere, ut plebi tantô magis tractabile, & unctuoſum væneat; cum illud genuinum, & ſyncerum, ſpiſſum ac ſolidum nimis Ægris videatur. Quare, ne ejusmodi fraudes ſubrepant, Author ſum, ut Dn. Pharmacopœi talia propriô Marte elaborent ac exprimant, Ægris ac Sibi conſulturi. Accedo nunc ad ſpeciales *Oleorum deſcriptiones*, quas inter nonnullas *Oleorum Compoſitorum expreſſorum* ideas B. L. reperiet, ac æqui boniquè conſulet.

OLEUM ABSINTHII.

℞. Olei Olivarum recentis libras duas: huic immergantur
Summitat. ſeu Comarum Abſinthii noſtratis & recentis, minutim inciſ. unciæ octo.

Factâ maceratione, locô calido, in vitro probè clauſo, die unâ, fiat pòſt colatura cum expreſſione forti. Oleo expreſſo denuò

Comarum Abſinthii recent. minutim conſciſſarum unciæ octo

infundantur, & digerantur in calore, die unô atque alterô, factâ iteratâ colatura, & forti expreſſione. Repetatur tertiò eadem *recentis Abſinthii* infuſio, ac maceratio. Quibus peractis, coletur, & exprimatur fortiter oleum; reſideant deindè omnia in vitro probè munitô, ut, ſi quæ impuritas, liquor, & humiditas ſuperſit, (quanquam modicum reſidebit) per inclinationem, aut decantationem, ſegregari poſſit, *Oleumq́*, defæcatum, atque purum, uſui deſtinari.

Hoc *Oleum* frigidis affectibus Ventriculi conducit, Hepati auxiliatur, repetitâ inunctione adhibitum: Lumbricos enecat, & arcet, ad umbilici regionem illitum: Carminativum eſt, ac Colicos dolores demulcet, quos frigidior cauſa fovet, ubi Clyſteribus immiſcueris. Quòd ſi tamen quis jam dictæ macerationi *Abſinthii coctionem* præferat, ac, ejus beneficio, majores virtutes dicto *Oleo* accedere, autumet; huic non reſiſto, aut ſuccenſeo. Veruntamen neceſſe eſt, ut decoctiones trinæ infuſionis, in alembico vitreo, vel etiam balneo noſtro vaporoſo, appoſitô capitellô, celebrentur, ne virtutis Balſamicæ, & partium ſpirituoſarum, (quæ pronæ ſunt ad exhalationem,) fiat diſpendium, ſed eæ in capitello concentratæ, ibidemque humiditatem indutæ, ac reſolutæ, in præpoſitum vas Recipiens transcolentur: quæ dein humiditas réſiduo oleo, ex poſtfacto, addenda, ac, poſt debitam digeſtionem, iteratò ſegreganda. Neque hîc tàm ſtrictam, & longam decoctionem præcipimus, quâ omnis humiditas exhalet, ut ejus pauculæ guttæ, igni commiſſæ, illicò flammam concipiant, & ſtrepitum non edant; (hoc enim de conſueto ſignum eſt maximæ deſiccationis, omnemque humiditatem emigraſſe) ſed ſufficit, & abundè quidem, una vel altera ebullitio. Quò maturius enim hæ infuſiones, & dictæ ebullitiones, celebrantur in Alembico; tantò efficacius oleum nanciſceris, nullum ſi-

tum,

tum, rancorem, aut fœtorem contrahens. Enimverò ex prolixa maceratione, & inſolatione *Olea* plerumq; rancida & ingrata evadunt. Proindè macerando, ac extrahendo, *Oleum Abſinthii*, per Alembicum, ſpatiò unius diei, per compendium, idem præſtabit, ac ſi per octiduum (per menſem etiam, dixero,) maceratum fuiſſet, aut plurimùm coctum. *Oleum* demum *hoc*, à trina illa manipulatione nimirum, *infuſionibus*, *ebullitionibus*, & *expreſſionibus* reſiduum, reaffuſo *liquore*, *per Alembicum exſtillato*, ne ei quid virium decedat, reſidere pariter ſinito, donec, ſpatio dierum aliquot, dictum *Oleum* à fæcibus, & humido ſedimento, (quæ ambo in fundo ſubſidunt,) per inclinationem, & decantationem, liberè poſſit depurari, ſuamque nanciſci perfectionem. Nam hoc Tibi, L.B. tanquam infallibile principium, ac theorema, perſvadeas velim, omnia ac ſingula *Olea cocta*, à quibus dextrè omnem humorem, pro viribus, non ſegregaveris, ſitum, rancoremque brevî induere, neque durabilia futura; concurrente, juxta mentem Ariſtotelis, ad corruptionem & ſui deſitionem, humiditate, & calore, à quibus omnis putredo, & corruptela, originatur: quæ in *Oleis coctis* utplurimum reperiuntur. Quòd ſi tamen hæc dicta humiditatis ſeparatio, per inclinationem & decantationem, forſan negotium faceſſat, aut ardua videatur; aliam tibi ſuggeram Methodum: & ſic procedito: Paretur charta bibula ſeu Emporetica, pro filtro, ut artis eſt, ac ad formam infundibuli, quod in conum deſinat, humectetur filtrum *aquâ communi*; cui dein affundatur etiam *Oleum*, cui adhuc *humiditas aquoſa* forſan conjuncta eſt. Sic dictum filtrum omnem *humiditatem Oleo junctam* alliciet, *Oleumq; purum* in filtro, ac reſiduo, perdurabit, omnis humiditatis expers; quod poſtmodùm effundendum & aſſervandum. Quòd ſi verò filtrum hoc chartaceum priùs *Oleo* imbuatur, quàm *aquâ* madeat, *Oleum* per filtrum præcedet, maximè, ac citius, ſi deſtillatum fuerit, reſiduâ in filtro humiditate. Si verò *Oleum* hoc *Abſinthii* viribus intenſius, ac exaltatum voles, ſuperadde ſingulis libris *Olei cocti Abſinthii*, drachmam unam, vel mediam, *Olei proprii deſtillati*; à quo multum virium & efficaciæ, odoris pariter genuini, ac reliquorum accidentium, quæ vegetabile comitabantur, ei accedet. Quæ de *Oleo Abſinthii cocto* attuli, de reliquis *Oleis decoctis*, in genere, ſubaudiri cupio, quæ è *floribus*, *herbis*, *ac balſamicis vegetabilibus*, diſpenſantur; quorum *Olea deſtillata* in promptu ſunt, ac Officinis noſtris conſueta. E quorum cenſu numeranda puta, *Oleum Anethi*, *Chamomillæ*, *Menthæ*, *Rutæ*, *Sampſuchinum*, ſeu *Majoranæ*, & alia plura.

Quæ de *humiditatis aquoſæ* ſeparatione, ac incommodis, recenter attulimus, applicari poſſunt ad quantitatem *Vini*, aut *Succorum* etiam, quam, pro diuturnâ *Oleorum* cocturâ, *Antiquiora Diſpenſatoria* ſedulò præcepère. Obeſt enim dicta *Vini*, & *Succorum*, affuſio, & eorum prolixa lixatio, donec exhalent, ex duplici capite: Primò, quò diutiùs *Olea* coquuntur, quibus infuſa ſunt ſpirituoſa, balſamica, & aërea vegetabilia; tantò plùs virium, energiæ, ac virtutis, diſſipant, ac deperdunt; rarefactis ſulphureis particulis, & in ſublime delatis: unde conſectaneum eſt, *Oleum effœtum*, ac nullius virtutis, in reſiduô ſupereſſe. Edocebit etiam magiſtra rerum, Experientia, aſſiduos Pharmacopœos, quâ obſervabunt, quòd dum, liberalior *Vini*, aut *Succorum*, quantitas *Oleis decoquendis* jungitur, tum *Vinum* vices menſtrui ſubeat, ac ex herbis, & vegetabilibus reliquis, *Eſſentias* eorum proliciat. Quæ *Eſſentia* elicita nequaquam naturæ homogeneæ cum *Oleis* eſt, ſed humidæ potiùs, quàm oleaginoſæ: unde etiam, per coctionis decurſum, nequaquam *Oleo* unitur, aut communicatur, ſed, ſeparatum, remanet (ſuppoſito, quòd more Veterum uſitato, *Olea* ad humiditatis conſumptionem decoquenda) in reſiduo, ad inſtar picis, & nigricantis reſinæ, nunquam *Oleis* commiſcibilis. Rei hujus evidentiam clariùs deprehendes, additis *Succis propriis*, vel *Vinô*, cum quô vegetabilia ſola decocta, ac extracta fuère. Hæc ubi cum *Oleis*, ad conſiſtentiam, (nimirùm ad exhalationem humiditatum, ac liquorum,) deſtinantur coquenda:

da : illa materia, picem æmulans, fundo, ac lateribus, ſartaginis firmiter adhæret ; neutiquam *Oleis* unita. Et dictat hoc ratio, ſvadetque Philoſophia, nimirùm, aqueum elementum, ſeu quamcunque humiditatem, quæ ad id accedit, ſeu *Succus vegetabilis*, *Vinumvè* ſit, nunquam ſe *Oleis* (aëreum nactis temperamentum & levitatem) unire, ac communicare poſſe, quin qualitatem aliquam ac contrarietatem, invicem oſtentare ac exercere, quò minus coaleſcant, ac unum efficiant, ſed ſeparata diſſidere; adeò quidem, ut *affuſus liquor aqueus* quiſpiam potiùs vires aliquas *ex Oleo* eliciat, idque ſale terræ nitroſo privet, ac defraudet. Neque verò ſalvamus incommoda, aut difficultatem ſolvimus, quæ affuſam Vini, aut Succorum, largam quantitatem ad Olea cocta, ſubſequuntur, ſi à prolixâ decoctione nobis caveamus, ſolâque inſolatione, additâ tamen *Vini quantitate*, rem peragamus : vel inſtituamus etiam decoctionem in Alembico vitreo, propriô capitello ritè munito, ac ſuppoſitô excipulo ; ne quid ſpirituoſæ humiditatis, ac humidæ vegetabilium eſſentiæ, præterlabatur, procurantes. Nihilominùs enim pernece ſſarium foret, dicto *Oleo exſtillatam humiditatem*, fragrantiâ & viribus imbutam, ſuperaddere, & poſtliminiò, per inclinationem, & decantationem, ſegregare ; cùm nimia *humiditas* ſit, neque *Oleo* uniri poſſit. Quidquid horum acciderit ; notabile ſecum advecturum eſt detrimentum. Nam quò prolixior *Inſolatio* concedatur, tantò efficacius *Liquor*, & *Vinum*, copioſius affuſum, *vegetabilium eſſentiam*, tanquam appropriatum menſtruum (licet unâ alterâque die, quantum ſatis eſt, extrahat,) eliciet ; quod *Oleum* non præſtabit : (docui enim *in Animadverſ. meis*, quòd *Oleum Olivarum* vices *menſtrui* aptè ſubire non poſſit, ad extrahendas *vegetabilium* humidas, aquoſas præſertim, eſſentias ; benè autem eorum, quæ multum *reſinoſa*, *oleaginoſa*, ac *quaſi homogenea*,) dictus autem liquor, *Vinum*, aut *Succus*, largiter affuſus, ſi vaporetenus non exhalaret, neceſſariò per reſidentiam, & ſeparationem, decantando *ab Oleo*, foret ſegregandus. Hoc ubi accidat, pronum ac manifeſtum eſt, virtutes quoque ac eſſentiam, à dictis *menſtruis*, ac *Vino*, elicitam, *Oleis* ſubtrahi. Eadem ratio foret, ſi, quod coctione in Alembico tranſiit, *Liquor* ſcilicet *fragrans ac ſpirituoſus*, (ſuppoſito, quòd *copioſus Liquor*, ac *Vinum*, affuſum fuerit,) *Oleo reſiduo* adderetur. Nam & ipſe ab *Oleo* jam dicto decantari, ac per inclinationem ſeparari, neceſſe haberet : quò facto, multum virium, ac efficaciæ, peſſum iret ac elaberetur. Quare longè conſultius eſt, Praxique conformius, *Vino*, aut etiam *proprio Succo*, ad decoquenda *Olea*, cum herbis recentibus, ſive in Alembico, ſive in aprico, omninò abſtinuiſſe : imò immergantur potiùs *recentes herbæ*, *flores*, & *vegetabilia*, *Oleis* ſolùm, macerenter, aut coquantur etiam breviſſimè cum illis in Alembico. Nihil enim officit, vel detrahit, *perpauca illa humiditas* quæ à ſolis floribus & herbis recentibus, nullô additô peregrinô, aut heterogeneô, liquore, Oleis jungitur, ac per decantationem, & reſidentiam, vel filtrum, aquâ humectatum, modô ſuperiùs indigitato, ſeparari debet, (quôcunq; tandem modô, ſive per præviam macerationem, ſive breviſſimam ebullitionem, in Alembico *Oleum* paratum fuerit, nihil variat.) Tàm enim modica eſt illa *humiditas*, ut vix in cenſum venire mereatur, nedum *Olei virtutes*, ac *efficaciam*, infringat. Hoc pactò operantes, magnam energiam *Oleis* conciliamus ; cùm, pro viribus, omnia concentramus, ac tuemur : præſertim cùm, factâ ebullitione in Alembico, ſi quid *ſulphurei*, *odoriferi*, aut etiam *oleoſi*, ſimul pertranſiit, *Oleis*, in ejuſdem reaffuſione, id ſtatim denuò, ob ſymbolum, reddatur, ac firmiter unitum perſeveret, pauculâ humiditate fatiſcente. Et hanc, de *Oleis coquendis*, Theoriam, ac fundatam ratione, & praxi, methodum tractandam, tàm neceſſariam arbitrabar, ut, eam præterire, nefas eſſe, duxerim. Manifeſtè enim, & perſpicuè, Tyrones Medicinæ colligere

poſ-

poſſunt, nihil in arte tàm vile, ac ignobile reperiri, quin ſuas habeat cautelas & momenta; quibus neglectis, vel non cognitis, abſurdi quique errores in Medentes redundant, magnâ Artis infamiâ & ludibrio; quos tamen facilè, noſtris obſecundantes monitis, evitare poterunt, aut emendare. Ex quò prætereà manifeſtum fit, quàm longè à ſcopo & veritate oberrent ii, qui medicamentorum Ordinationes (vulgò Receptas dictas) leve quid, & cuique obvium, in Medicina autumant; cum interim auſim dice-
„ re, ac palàm decidere; hanc unam
„ eſſe notam diſtinctivam, & characte-
„ rem, ſenſati Medici, cui uni & ſoli
„ competit: genuini Artis Filii honos &
„ prærogativa.

Nunc rei ſeries, ac ordo, expoſcerent, ut reliquorum *Oleorum coctorum*, atque *ſimplicium*, præparationes his ſubjungerem. Verùm, cùm omnia, & ſingula, unam eandemque methodum, ac præparationem, reſpiciant, nihilque, quoad diſpenſandi normam, varient; omnia, ac ſingula, juxta, ſuperiùs, in *Oleo Abſinthii*, adumbratam ideam decoqui poterunt. Quod ſi efficaciora reddere ea velis, noſtrum pariter æmulare modum, quò *Olea* eorum *deſtillata*, ſi in uſu, ac promptu ſint, debitò pondere adjunximus; magno virium incremento.

Ut autem *Oleorum coctorum*, quæ in præparatione minimè diſcrepant, virtutes, ac prærogativas, in Medicina ediſcas, ordine ſequenti eorum delineationem auſpicor:

OLEUM ANETHINUM.

DEfluxionibus à Capite, ad partes inferiores, conducibile eſt: roborat nervos, reſolvit, attenuat, craſſos, viſcidoſque nervis impactos humores, calefacit moderatè, & emollit, Colicos dolores ſedat, cùm externè umbilico inunctum, tùm Clyſteribus quoque admixtum. Et hæc omnia potentius præſtat, quando *Oleo* huic *ſimplici cocto Oleum* ejus *deſtillatum* admiſcetur.

OLEUM CHAMÆMELI.

OLeum eſt Carminativum, flatûs diſcutit, & reſolvit; ideoque Colicis, & Capitis doloribus, ſalubre, ac hypochondriorum tenſionibus perutile eſt; externè nempè inunctum, Clyſteribuſque admixtum: cui etiam, ſi lubet, *deſtillatum proprium Oleum* addere convenit.

OLEUM CHEYRINUM, SEU KEIRINUM.

OLeum eſt Cephalicum, & capiti dicatum, doloribus ejus auxiliatur, ventris torminibus ſuccurrit, nervorum inſuper, & juncturarum, dolores levat, & pectori confert; partum etiam facilitare, & lumbricos interimere, creditur. Hujus *Oleum deſtillatum* cùm non proſtet, illi admiſceri nequit.

OLEUM LILIORUM ALBORUM.

VUlnerarium audit *Oleum*; quod & inflammationes ſedat; gravidis, tempore partûs, auxilio eſt, præſertim ſi & *flava ſtamina in floribus*, qualia in *Roſis Anthoræ* dicuntur, in præparatione ejus fuerint adjecta; Menſes mulierum promovet, dolores Ventriculi, Coli inteſtini, Uteri, Renum, Veſicæ, ac Nervoſarum partium, compeſcit; ideoque etiam Colicis doloribus opitulatur.

OLEUM MAJORANÆ.

CEphalicum *Oleum* eſt, & Anodynum, adeoque frigidis Cerebri & Nervorum vitiis prodeſt; ſpinæ dorſi inunctum, Paralyticis auxilio eſt; ad uteri præcluſiones & everſiones utile: menſes & ſecundinas pellit, ac aliis etiam affectionibus Colicis & Hyſtericis prodeſt: & quidem multò potentius, ſi ejus *Oleum proprium deſtillatum* illi *cocto* admixtum fuerit; tùm & internè, & externè, uſui eſſe poteſt.

OLEUM MENTHÆ.

HOc *Oleum* Ventriculo dicatum eſt, quem roborat, atque matricem moderatè calefacit; nec non vomitus ſpontaneos, Colicosq́ue dolores ſiſtit, appetentiam excitat, & juvat concoctionem; præſertim, ſi *Oleum* ejus *deſtillatum* fuerit admixtum.

OLEUM POPULINUM.

FIt ex *Oculis Populi*, cum *Oleo Olivarum*: &, ſi dextrè, *juxta n ſuperiorem informationem*, ſine coctura, paratum fuerit, præſtans *Oleum* eſt Nervinum, in omnibus contracturis, & debilitatibus membrorum, & nervorum: Cerebro etiam, & Ventriculo, cedit emolumento, & externè inunctum, & internè aſſumptum: dolores levat Colicos, & roborat matricem; hoc ſolùm obſervando, ut in Alembico vitreo, ſuò capitellò munito, ejus præparatio peragatur.

OLEUM ROSARUM.

VIm tenet hoc *Oleum* familiariſſimum refrigerandi, inflammationes extinguendi, repellendi, mitigandi, roborandi, & modicè conſtringendi; humectat, refrigerat, atque dolores ſedat; externè utplurimum uſurpatum. Ejus *Oleum deſtillatum* caro nimis venit pretio: idcircò per ſe, diligenter, & legitimè paratum, uſui & commodo eſſe poteſt externè.

OLEUM RUTÆ.

ANtiloimicum & Alexipharmacum *Oleum* eſt, cordis regioni, pulſibus, volis manuum, & plantis pedum, inunctum: Clyſteribus admixtum, & externè Ventri, atque umbilico, inunctum, aut linteolis, in eò madefactis applicatum, dolores Colicos compeſcit, laterum, renum, ac veſicæ, dolores placat, flatûs diſſipans: interno etiam uſui, in prædictis affectibus, non exiguo fructui eſſe poteſt; idq́ue eò magis, ſi quando *Oleum deſtillatum* quoque illi fuerit adjunctum.

OLEUM SAMBUCINUM.

PAratur è *Floribus Sambuci recentibus*, vim refrigerandi obtinet, & inflammationes, & eryſipelata ſiſtendi; lenit, abſtergit: Hepati confert, Nervorum & Articulorum doloribus utile; Vermibusq́; necandis, internè receptum. *n*

Plura qui deſideraverit *Olea implicia*, & *cocta*, exmpli gratia,

ANAGALLIDIS:
CYDONIORUM:
MYRTINUM:
NARDINUM:
ex SALVIA:
SPICA:
NYMPHÆÆ:
HYPERICI:
VERBASCI:
VIOLARUM MARTIAL.

is ſingula illa, *juxta ſuperiùs præſcriptum exemplar*, apparatu facillimô, ſibi comparare poterit. Quorum vires pariter, ac modus utendi, in vulgus nota ſunt, atque è *Pharmacopœia Auguſtana*, cum ubertate depromi poſſunt.

Sequuntur hæc pauca quædam *Olea ſimplicia*, *è Gummatibus* deſcribenda; utpotè,

OLEUM MASTICHINUM.

℞. Olei Majoranæ dextrè parati libram unam,
Maſtichis el. uncias tres:

Solâq́ue diſſolutione Maſtichis, in leniſſimo calore, ſine ullâ ebullitione, paretur præſtans *Oleum*; quod colandum, & ita aſſervandum.

In affectibus Ventriculi, & Inteſtinorum, certè, præſtantiſſimum; quòd calefacit, ventriculi vim concoctricem, retentricemq́ue firmat, in Lienteriâ & Cœliacô tormento, quàm ſalutare extans; neque minus tale in Dyſenteriâ, & Diarrhæâ, cùm internè, tùm externè adhibitum, admixtumq́ue Clyſteribus.

Nota:

Nota: *Non ſolùm hoc, ſed & alia ſimplicia Olea, quæ vocant, cocta, cum Oleo Amygdalarum dulcium expreſſo, vel cum Oleo Nucum, itidem expreſſo; & quædam, quæ Cerebro, Capiti, & Calculo pellendo, dicata ſunt, cum Oleo Amygdalarum amararum rectè parari poſſunt; & quidem omnium maximè illa, quæ uſui interno ordinata ſunt. Verùm, in parvâ quantitate illa parari, convenit, ne, temporis longô tractu, rancida & fœtida evadant. Recenter enim parata, palato gratiora, efficacioraq; erunt.*

OLEUM EX STYRACE.

℞. Olei Olivarum recent. vel, ejus vice,
Olei Amygdalar. amararum, uncias quatuor.
In hôc diſſolve, leni calore, ſine ullâ coctione, aut ebullitione,
Styracis Calamitæ unc. unam ſemis,
Gummi Tacamahacæ drachmas ſex:

Factâ diſſolutione ſolâ, colentur; colatum aſſervetur.

Oleum præſtans, in roborando Ventriculo, & Cerebro, internè ac externè uſurpatum: calefacit; catarrhos à capite delabentes ſiſtit, vertici illitum; doloribus Colicis, & uterinis ſiſtendis ſalutare.

Nota, *quòd loco Olei Olivarum, vel etiam Olei Amygdalar. amarar. Oleum Roſatum, aut Anethinum, vel Keirinum, pro baſi hujus Olei ſubſtitui queat: & ſic major efficacia illud commendabit.*

OLEUM DE EVPHORBIO.

℞. Olei Keirini, vel Majoranæ, uncias tres;
in hoc ſolvatur,
Gummi Evphorbii uncia ſemis, vel drachmæ ſex:

Factâ diſſolutione, calore leni, fiat colatura, *Oleumq;* aſſervetur. Hujus virtutes ex *Pharmacopœia Auguſtana*, longâ ſerie, peti poſſunt.

Nota, *Cur horum Gummatum Olea ſine ulla coctione, ſolâ Gummatum diſſolutione, parare præceperim, cauſæ in Animadverſionibus noſtris, ſuper Olea Cocta factis, pag. 332. item in Appendice pag. 43. & 44. additæ ſunt; quæ huc revocandæ.*

OLEA EX ANIMALIBUS:

utpotè,

OLEUM LUMBRICORUM: RANARUM: SCORPIONUM: VULPINUM:

Hæc cuncta *Olea* etiam tritiſſima, paratuque facillima ſunt: præſertim, ſi juxta cautelam, *in Appendice n.* injunctam, *pag. 43.* eorum præparationes dextrè inſtituantur, virtutibus ſuis vigentia proſtabunt; quorum vires, & modus utendi, ex encomiis à *Dn. Dn. Auguſtanis*, cuilibet eorum ſigillatim adjectis, quoque peti poſſunt.

OLEA COMPOSITA.

OLEUM ANTAPOPLECTICUM CEPHALICUM.

℞. Olei ex Styrace, cum Oleo Majoranæ, ſuperiùs edoctô modo, parati unciam unam,
Olei ſtillati Succini albi drachmam unam ſemis,
Coriandri,
Lavendulæ,
Majoranæ,
Rorismarini,
Salviæ,
Nuc. Moſch. ana drachmam unam:
Miſceantur pro uſu.

Eſt *Oleum* Cephalicum efficaciſſimum, roborat Cerebrum, & principium Nervorum, vertici capitis, temporibus, nuchæ, & ſpinæ dorſi, ad os ſacrum usque, inunctum: ſedat & compeſcit defluxiones à capite ad partes inferiores. Quare in catarrhis ſuffocativis ſalutare exiſtit; ut et membris paralyticis, contractis, doloribus Colicis, à frigida causâ exortis ventoſitatibus, & uteri debilitatibus, auxilio eſt.

BALSA-

Digitized by Google

BALSAMUM VULNERARIUM.

℞. Ol. Terebinthinæ flavi & rubicundi, videlicet, quod per retortam, (ſpiritu oleoſô albicante priùs, deſtillando, prolecto) dextrè deſtillatum eſt, libram unam:
huic immerge
Pulv. Gummi Animæ,
Elemi,
Maſtichis,
Olibani,
Myrrhæ, ana drach. ſex,
Hederæ unciam ſemis,
Balſami Indici Peruviani unciá unam,
Oculorum Populi arboris recent. unc. unam ſemis,
Decocti inſpiſſati, ex ſummitatibus Hyperici recent. & florent. parati,
Succi Millefolii inſpiſſati, ana unciam ſemis.

Digerantur in calore leni, vitro probè clauſo, ad diſſolutionem, pro majori parte, *Gummatum*, ſæpiùs commovendo. Poſteà colentur calidè per linum & qualum, atque ad uſum aſſerventur; quibus, ſi lubet, nonnihil de *Camphora* adjiciatur.

Vulnerarium eſt præſtantiſſimum, cùm in recentibus, modòque inflictis, tùm in antiquis, Vulneribus; præſertim in partib, nervoſis, ubi unctuoſa, ex oleis expresſis, locum non habent. Singulare eſt remedium, filamentis in eô madefactis, ipſis impoſitum.

BALSAMUM ALIUD VULNERARIUM MARTIALE.

℞. Olei Terebinthinæ flavi, per retortam, uti ſuprà, deſtillati,
Olei Abietis odoriferi, & clari deſtillati, ana uncias ſex.
His mixtis *Oleis* adde, immergendo
Oculorum Populi arbor. recent. & conquaſſat. temp. vernali, uncias tres, vel quatuor:

Factâ maceratione, duobus circiter diebus, in calore leni, vitrô benè occluſo, eóque alto, fiat pòſt colatura, cum forti expreſſione. Huic *Oleo expreſſô*, iterum in vitrum altum, ſive alembicum capacem infuſo, ulteriùs immerge
Limaturæ Chalybis puri, & accuratè limati, uncias tres, vel quatuor:
et deſuper guttatim, pededentim, & per vices, inſtillentur
Spiritûs Nitri opt. vel, locô hujus,
Spir. Vitrioli, unciæ duæ, vel plus;

ita tamen, ut, ſpatio duodecim horarum circiter, totus *ſpiritus* guttatim affuſus fuerit, ſpatulâ ligneâ ſæpiùs *Limaturam* hinc indè movendo, ne fundo vaſis adhæreat & indureſcat. Sic enim ſolvitur *Limatura ferri*, & ſuam eſſentiam, ſeu animam, *affuſo Oleo* communicat, idque imbuit, & rubicundiſſimo colore tingit. Solutione hâc peractâ, digerantur ſimul in vitro largo, & probè clauſo, per duos circiter dies. Tandem ſeparetur *Oleum*, ſive *Balſamum rubicundiſſimum*, ſanguinis inſtar, à *Limaturâ*, & omni humiditate: quod uſui aſſervandum.

Non minoris, quin imò majoris efficaciæ exiſtimem hoc fore *Balſamum*, quàm illud ſuperius, non ſolum externè Vulneribus impoſitum, ſed & ad intrà aſſumptum: quia nullô modô corroſivum eſt. *Spiritus* enim *Nitri*, vel *Vitrioli, corroſivus*, non in *Oleum*, ſed in *Chalybem limatum* agit, & vim ſuam exercet, illumque ſolvit; & ipſe ſolvendo in aliud ens veluti transmutatur & edulcoratur.

Nota: *Si quiſpiam aliô modô Balſamum iſtud conficere voluerit, per me licet; nimirùm, ut Limaturæ Chalybis priùs Spiritum Nitri, abſentibus Oleis ſupradictis, inſtillet: modò & hoc pededentim, guttatim, & per vices, ſpatulâ indeſinenter Chalybem agitando, fiat. Abſolutâ deinde ſolutione, ſeu affuſione Spirit. Nitri, tandem Olea ſupradicta affundat Limaturæ ſolutæ ex parte, digeratq; per biduum circiter. Hôc pactô pariter rubedo extrahetur, ad ſanguinis ſimilitudinem, rubicundiſſima, & efficietur Balſamum Vulnerarium eximiis virtutibus, ac nobile, non minus interno, quàm externo, uſui deſtinatum.*

BALSAMUM ALIUD VULNERARIUM EX SULPHURE.

℞. Sulphuris crudi & boni uncias ſex.

Ho-

Hoc liquefiat in ollâ, ſeu patellâ terreâ vitreatâ, ſuper leni igne, ne accendatur illud, aut flammam concipiat. Liquefacto *Sulphuri* immiſceantur probè, adhuc ſuper igne,

Salis Tartari puri unc. tres, vel quatuor:

Factâ hâc mixturâ, ſpatulâ benè commotâ, auferantur ab igne; & fiet *Hepar Sulphuris* dictum; quod, in pulverem redactum, immittatur alembico parvo, cui ſuperaffundantur

Olei Terebinthinæ flavi per retort. uti ſupradict. deſtillati,
Abietis recenter deſtillati, ana unciæ tres, vel quatuor, aut plus.

Digerantur in leniſſimo calore, ſine ullâ coctione aut ebullitione: & protinùs extrahetur Tinctura rubicundiſſima, ſanguinis æmula. Separetur hoc *Balſamum*, ſive *Oleum* rubicundiſſimum, per decantationem, ſive filtrum, & cuſtodiatur in vitro, externo & interno uſui deſtinatum: ſummè proficuum in ulcerationibus Pectoris & Pulmonum; viribus *Balſamum Sulphuris vulgare*, ſine dubio, ſuperans.

OLEUM DE CAPPARIBUS, HEPATICUM ET SPLENETICUM.

℞. Capparum recent. aut, ſi tales deſint, ſale condit. uncias quinque,
Cort. Radicum Capparum, cum Vino humectatorum, unciam unam,
Herb. rec. Tamariſci, cum cortic.
Verbenæ floreſcent ana uncias duas ſemis,
Ceterach unciã unam ſem.
Fol. recent. Nicotianæ uncias duas,
Flor. Roſar. rubr. recent. uncias duas ſemis,
Salis Ammoniaci, ſublimati cum chalybe, unciam ſemis.

Hæc omnia, inciſis, quæ incidenda ſunt, infundantur, vel immergantur, in

Olei Olivarum recent. & puri libras duas.

Digerantur aliquandiu; poſteà coquantur leniter, ad humiditatis exhalationẽ, (quia nihil ſpirituoſi, aut ſulphurei, ineſt, præter pauciſſimum quid, à Roſis, quarum tamen hîc virtus roborativa, non odor, deſideratur.) Fiat pòſt colatura, cum forti expreſſione: *Oleo* verò *expreſſo* porrò adde

Pulv. Gum. Ammoniaci unciam unam ſemis,
Camphoræ unciam ſemis.

Factâ denuò brevi digeſtione, tandem coletur *Oleum*, & uſui aſſervetur. Obſtructionibus Hypochondriorum, externâ ejus inunctione, perquàm utile eſt: Hepatis & Lienis duritiem reſolvit, & flatus diſcutit.

OLEUM CARMINATIVUM ANTI-COLICUM.

℞. Olei Olivarum recent. libras duas;

cui immergantur ſequentia, craſſiuſculè inciſa, & contuſa: utpotè,

Herb recent. Anethi, cum ſummit.
Roriſmarini,
Menthæ criſpæ,
Pulegii floreſcent. ana unciæ duæ ſemis,
Flor. Chamomillæ recent. unciæ quatuor,
Cortic. Arantior. recent. & extim. uncia una ſemis,
Baccar. Lauri recent.
Juniperi virid. ana uncia una,
Sem. Carui,
Coriandri,
Aniſi, ana drachmæ ſex,
Opii Thebaici drachmæ duæ.

Stent infuſione die unâ, factaque pòſt unâ atque alterâ ebullitione, in alembico vitreo, ſuô capitellô munitô, ut id, quod ebulliendo tranſit, reaffundi poſſit, colentur dùm adhuc parùm calent, & exprimantur ſpecies fortiter: *Oleo expreſſo* adde, & in eô liquefac, leniſſimô calore,

Camphoræ drachmas ſex,
Ol. ſtill. Carui,
Fœniculi, ana drachmas duas.

Miſceantur, & ſerventur pro internô æ-

Digitized by Google

que, ac externô uſu. Verum Anodynum, & Carminativum *Oleum*; Colicis & Hyſtericis affectibus perquàm ſalutare eſt.

OLEUM DE CASTOREO.

℞. Olei puri & recentis Olivarum libras duas;
huic immergantur ſequenita inciſa & contuſa:
Caſtorei pinguis recent. uncia una,
Rad. Pyrethri uncia ſemis,
Herb. recent. Roriſmarini,
Sabinæ,
Salviæ, ana uncia una ſemis,
Cubebarum,
Piperis longi, ana drachmæ ſex,
Caryophyllorum uncia ſemis,
Croci opt. drachmæ duæ,
Styracis Calam. uncia una,
Opopanacis,
Galbani, ana uncia ſemis:

Factâ maceratione breviſſimâ, die circiter unâ, additaque duntaxat *Vini albi unciâ unâ, vel duabus*, fiat, in alembico vitreo, ſuô capitellô munitô, una atque altera ebullitio: id autem, quod ebulliendo tranſit, reaffundatur *Oleo*; coletur, dùm omnia pauliſper refrixerint, & exigua humiditas adjuncta, prægreſsâ aliquali digeſtione, per reſidentiam tandem, decantationem, aut filtrum, uti ſuprà notatum, ſeparetur; addendo ultimò

Olei Lavendulæ ſtill. drachmam unam ſemis.

Servetur uſui hoc præſtans *Oleum*, ad omnes Nervorum & Cerebri frigidos affectus, Convulſiones, Tetanum, Tremorem & Paralyſin: contra Atrophiam, & Maraſmum, perquàm utile accidit.

OLEUM HYPNOTICUM, SEU ANODYNUM.

℞. Olei Nympheæ, juxta n. modum ſuper. facti, uncias tres,
Sem. Papaveris expreſſi unciam unam ſemis,
Hyoſcyami expreſſi unciâ ſemis:

His mixtis *Oleis* immergantur ſequentia inciſa & contuſa: utpote,
Croci Auſtriaci drachmæ duæ,
Majoranæ recent. uncia una ſemis,
Ladani optimi drachmæ duæ,
Opii Thebaici drachma una ſemis,
Vini albi boni uncia una:

Factâ maceratione brevi, fiat, in alembico, ſuô capitellô munitô, una ſaltem atq; altera ebullitio: ea, quæ tranſit, paucula humiditas, reaffundatur, cùm omnia refrixerint: fiat pòſt colatura, cum forti expreſſione; expreſſum à pauxilla humiditate, prægreſsâ aliquali maceratione, per reſidentiam ſeparetur: cui ultimò adde, & in eô liquefac

Olei Nucum Moſchat. expreſſi unciam ſemis,
Ligni Rhodii ſtill. drachmam unam ſemis:

Reponatur uſui in vaſe benè clauſo. Præſtans eſt *Oleum* ad Somnum conciliandum, fronti, temporibus, ac naribus illitum; inflammationibus Capitis, & Podagricis doloribus ſedandis, perquàm ſalutare eſt. Doloribus etiam Colicis, Dyſenteriæ, Lienteriæ, cùm externè inunctum, tùm Clyſteribus immixtum, cum ſummo emolumento ſubvenit.

OLEUM LACERTARUM CONTRA HERNIAS.

℞. Olei Nucum Jugland. recenter expreſſi libras tres;
cui immergantur
Lacertarum viridium num. xxv.

& in eô ſuffocari & emori permittantur. Digerantur in vaſe vitreô, per diem integrum; coquantur deinde in alembico vitreo, appoſitô capitellô, affusâ humiditate, quæ pertranſiit, ubi omnia refrixerint. Fiat dein colatura, abjectis *Lacertis*: *Oleum* ſervetur, ad curandas Hernias præſtantiſſimum: ſecretum, ſanè, non, niſi Magnorum Principum; qui cur id multâ annorum ſerie latere voluerint, ignoro. Inungitur eô locus affectus, ubi inteſtinorum irruptio ac provolutio deprehenditur, prius repoſitis inteſtinis, ſuperimpoſitâ dein *particulâ Omenti cujuscunq; animalis*, hoc *Oleo* illitâ,

Digitized by Google

illatâ, ac, inſperſis *Pulviſculis adſtringentibus*, fit ligatura apto cingulo, ad prohibendam ulteriorem inteſtinorum irruptionem. Et verò, licet (prout ſecreta hujus *Olei* deſcriptio fert,) *Lacertarum maceratio*, unô menſe inſolando, peragi deberet, ad conciliandam, ipſâ morâ, infuſo efficaciam; eam tamen non approbo. Tantò enim tempore *Lacertæ*, quæ à primâ, quâ deſcendunt, geneſi, corruptioni vel maximè obnoxiæ ſunt, (utpotè è putri generatæ) cooperante cùm Solis, tùm Olei, calore, & fluidâ omnium ſubſtantiâ, ad ſummum putredinis gradum, & cadaveris peſtilens miaſma, deducerentur: ut, unde remedium, & ſecretum, præſtolaremur, arcano nos toxico, & peſtilenti fracedine, periclitari deprehenderemus. Accedit, quòd *ſpiritus vitæ, ſeminalis*, aut *Lacertarum* tàm diuturnâ maceratione fatiſcat, & diſpereat: cùm tamen (me ita philoſophante) ejus præſentia, ad effectum talem producendum, unicè deſideretur. Hæc enim conſolidatio, & cura, nequaquam ſenſibili, materiali, aut conſpicuâ, actione perficitur; ſed influxu purè ſpirituali, ac actione ſympathetica; quatenùs activitas *terroris alieni*, & *ſpiritus Mumialis Lacertarum*, per ejusmodi imagines, ac phaſmata, ſpiritus vitales microcoſmi, vel ipſas partes operativas viſcerum, & partium, determinant, ut, juxta connaturalem, ac propriam ſibi impreſſionem, ſe contrahant, & claudant, ac peregrinum ſpiritum arceant: unde naturaliter dein ſolidatio partis, & optata ſanitas exoritur: quod non contingeret, ſi *ſpiritus hic Lacertarum*, præviâ animalis corruptelâ, migraret, aut formæ cadavereitatis ſuccumberet. Quare, ut hæc Peritonæi conſtrictio, ac Herniarum cura, feliciùs ſuccedat, brevem *Lacertarum* macerationem ſuaſerim. Sufficiat, Te ſpiritum, ſuffocatô in Oleo inſectô, ſuperſtitem, compendioſô labore nactum; nec ſalubrius quid à cadaveroſô miaſmate præſtolêre. Et licet *Scorpius* (qui tamen ſolidior *Lacertis* eſt, & non facilè putreſcit) diu in *Oleo*, uti & *Scarabæi*, ſupereſſe videantur; ſuadet tamen ratio, & eos maturius eximere, ut tantò *purius Oleum* nancìscaris, vitam, & ſpiritûs, ipſius animalis poſſidens.

OLEUM MOSCHELINUM.

℞. Olei puri recent. libram unam ſemis; cui immergantur ſequentia, craſſiuſculè inciſa, & contuſa: utpotè,

Herb. Majoranæ,
Roriſmarini,
Thymi, ana recent. uncia una ſemis,
Flor. Lavendulæ,
Spicæ,
Tunicæ rubr. ana recent. drachmæ ſex,
Caryophyllorum,
Cinamomi opt.
Cubebarum,
Cardamomi,
Macis,
Nuc. Moſchat. ana uncia ſemis,
Calami Aromat. uncia una ſemis,
Croci opt. drachmæ duæ,
Styracis Calamitæ uncia una ſemis,
Vini albi boni uncia una, vel duæ.

Fiat maceratio, per unius atque alterius diei intervallum; & deinde, in alembico vitreô, capitellô ſuô munitô, una & altera ebullitio: humiditas, quæ tranſit, ultimò reaffundatur; cùm refrixerit pauliſper, fiat colatura, cum forti expreſſione ſpecierum: in expreſſo *Oleo* amplius diſſolve

Maſtichis electæ unciam unam ſemis,
Ol. Nucum Moſchat. expreſſi unciam ſemis:

Miſceantur exactè, &, ſeparatâ pauculâ humiditate, per reſidentiam, *Oleum* cuſtodiatur in vitro, vel vaſe benè obfirmatô. Quòd ſi verò aliquis *Oleo communi Olivarum*, *Oleum Amygdalarum expreſſum*, vel etiam *Oleum de Been*, ſubſtituere vellet, longè præſtantius illud *Oleum Moſchel.* efficeret, virtute & fragrantiâ, ſeu odore gratô.

Eſt *Oleum* præſtantiſſimum in frigidis affectibus Ventriculi, quem roborat, & calefacit; Colicis, ac Nervorum vitiis confert, Cerebrum inſuper roborat, & ab

Epilepſiâ & Apoplexiâ præſervat. Internè, juxta ac externè, adhiberi poteſt.

OLEUM NERVINUM.

℞. Olei Olivarum recent. non rancidi, libras tres:

cui immergantur, ſucceſſu temporis, inciſa & contuſa ſequentia:

Gemmar. Populi arbor. recent. unciæ ſex,
Summitat. Abietis, vel Laricis arb. (vulgò **Fehrene Gipfel**) unciæ tres, vel quatuor,
Herbar. recent. Calaminth. mont.
Majoranæ,
Meliſſæ,
Ivæ Arthеticæ,
Origani,
Salviæ min.
Thymi,
Flor. recent. Chamomillæ,
Lavendulæ,
Spicæ, ana unciæ duæ,
Baccarum Lauri,
Juniperi virid. ana unciæ duæ ſemis.

Macerentur ſeptimanâ unâ, vel alterâ, donec omnia collecta, & immerſa ſunt. Poſtmodùm ebulliant parùm, in alembico vitreo, capitellô ſuo munitô, ut particula, quæ prodit, humiditatis reaffundi queat. Tùm fiat colatura, & fortis herbarum expreſſio; *Oleo* autem *expreſſo* ulteriùs adde

Lumbricorum terreſtrium vivorum, & lotorum, uncias octo:

Et, factâ adhuc unicâ ebullitione, in alembico, uti anteà, ſuô capitellô appoſitô; deinde denuò coletur: colato verò *Oleo* ſuperadde

Ol. ſtill. Majoranæ,
Salviæ, ana drachmas duas:

Fiat *Oleum Nervinum* efficaciſſimum.

Si ipſa hujus *Olei Nervini*, ut & aliorum præcedentium, & ſubſequentium Oleorum, Ingredientia, & Præparationes, inſpiciantur, & accuratè conſiderentur, ſuſpenſâ hederâ reverâ opus non fuerit; quamobrem, in encomiis recenſendis, non eſt, ut longus ſim. Sufficit hîc, dixiſſe, quòd hoc *Oleum* ſit præſtantiſſimum in omnibus Nervorum affectibus frigidis: quod tamen, tantùm abeſt, ut nimiopere calefaciat, ut potiùs virtute roborante, confortante, & penetrante, egregiè polleat.

OLEUM PURGANS.

℞. Olei Lini recenter expreſſi libram unam ſemis;

huic immergantur ſequentia minutim inciſa & contuſa:

Rad. recent. Bryoniæ,
Aſari,
Cucum. Aſinini, ana uncia una ſemis,
Hermodact.
Ireos noſtrat.
Eſulæ, ana uncia una,
Herb. recent. Anethi,
Gratiolæ,
Malvæ,
Mercurialis,
Tanaceti, ana unc. duæ,
Corallinæ drachmæ ſex,
Flor. recent. Roſar. pallidar.
Myrrhæ rubræ,
Aloës hepaticæ, ana uncia una,
Pulpæ Colocynthid.
Sem. Cynæ,
Cataputiæ,
Ebuli, ana drachmæ ſex.

Factâ maceratione, die unâ vel alterâ, bulliant leniter, ad conſumptionem ferè humiditatis; colentur poſteà, exprimanturq; ſpecies fortiter: ſeparetur *Oleum purum*, per reſidentiam: quod ad uſum ſeponatur; addendo tamen ultimò

Camphoræ drachmas duas ſemis.

Solvit alvum, umbilico inunctum, vel petiâ in eô intinctâ, & umbilico, aut toti ventri, ſuperappoſitâ: enecat vermes, eoſq; expellit. Delicatis, purgantia interna abominantibus, puellulis, à ſymptomatibus vermium quaſi inſenſibilibus, aut medicamenta intrinſeca reſpuentibus, proficuum.

OLEUM ALIUD PURGANS.

Conficitur & aliud *Oleum purgans, per expreſſionem*, ſumendo nimirum

Semin. Cataputiæ uncias duas,
Carthami,
Cucumeris Aſinini, ana uncias tres,
Ebuli uncias quatuor,
Lini uncias quatuor, vel quinq;.

Ex his ſimul conquaſſatis, & contuſis, exprimatur, modô uſitatô, *Oleum*, per prelum, fortiter; quod pro uſu ſervetur. Potenter alvum movet, umbilico illitum: educit vermes Infantum, ſi cum linteolis, in eô madefactis, ventri imponatur.

OLEUM SCORPIONUM ALEXIPHARMACUM.

℞. Olei Olivarum recentis & puri libras tres,
vel, loco hujus,
Olei Amygdalarum dulcium, ſed ex tribus partibus Amygdalarum, & unâ parte ſemin. Rutæ expreſſi, tantundem ſubſtituatur.

Cui immergantur ſequentia, minutim inciſa atque contuſa:

Rad. Angelicæ,
Contrajervæ,
Imperatoriæ,
Zedoariæ, ana unc. una,
Herb. recent. Scordii noſtr. unc. duæ,
Rutæ hortenſ. uncia una,
Flor. recent. Hyperici unciæ tres,
Centaurii uncia una,
Sem. Citri drachmæ ſex,
Croci Auſtr. opt. drachmæ duæ,
Myrrhæ electæ uncia una,
Vini albi uncia una, vel duæ:

digerantur per dies aliquot; poſteà bulliant, in alembico, parùm, ad prolectionem *exiguæ humiditatis*. Cùm refrixerint, *Oleum per expreſſionem* à ſpeciebus liberandum, & ſimilibus *recentibus Speciebus*, unà cum, à prima deſtillatione, aut coctione, prolectâ exiguâ quantitate humiditatis, reaffundendum; digeſtio per aliquot dies reiteranda, & humiditas, quemadmodum anteà, coquendo, per alembicum prolicienda eſt: *Oleum* deinde iterum exprimatur; &, ſi lubet, (quamvis mihi non neceſſarium videatur,) labor hic, cum *recentibus Speciebus* infundendo, deſtillando, & exprimendo, etiam tertiâ vice repetatur. Tandem injice in *Oleum hoc expreſſum*, & ab omni humiditate, per reſidentiam, ſeparatum,

Scorpiones vivos, diebus Canicularibus collectos, num. CC.

qui in iſto *Oleo* ſuffocentur, &, poſt brevem digeſtionem, aut unicam, in alembico, ebullitionem, ac reaſfuſionem pauxillæ iſtius humiditatis prolectæ, ſeparentur, ab *Oleo* quidem, colaturâ; ab humiditate autem, per reſidentiam: addanturque

Olei ſtillat. Rutæ,
Cortic. Citri, ana drachma una,
Juniperi drachmæ duæ:

Fiatq; *Oleum Alexipharmacum* præſtans.

Efficax eſt in morbis Contagioſis Peſtilentibus, Febribus Malignis Petechialibus, pulſibus, regioni cordis, & ſpinæ dorſi inunctum, repetitis vicibus. Venenatorum animalium morſibus Medicina eſt, Venenis oretenus aſſumptis adverſatur: aliquot guttularum doſi propinatum.

OLEUM STOMACHICUM.

℞. Olei Olivarum recent. & clari libras duas:

cui immerge ſequentia, minutim conciſa contuſaque, ſcil.

Herb. recent. Abſinth. noſtr.
Menthæ criſpæ,
Roriſmarini,
Salviæ, ana unc. tres,
Rad. recent. Calami Aromat. unc. duas,
Baccar. Juniperi virid.
Lauri,
Styracis Calamitæ, ana unciam unam ſemis:
Cinamomi opt. unciam unam,
Caryophyllorum drachmas ſex:

Factâ digeſtione brevi, ebulliant parùm, in alembico vitreo, ſuô capitellô munitô,

ut pauca, quæ tranſit, humiditas reaffundi queat reſiduo: Colctur tandem *Oleum*, dum adhuc parumper calent, *Speciesq.* exprimantur: expreſſo, colato, & à reſidentia, poſtquàm aliquandiu quiete ſteterit, ſeparato, vel decantato *Oleo* adde, ac in eâ liquefac,

Maſtichis electæ uncias duas,
Ol. Nuc. Moſchatar. expreſſi unciam ſemis, vel unam integram:

Miſceantur exactè, leni in calore; fiat *Oleum Stomachicum* nobile, cùm externo, tùm interno uſui deſtinatum. Confortat enim Ventriculum, concoctionem adjuvat, & flatus pellit, atque diſcutit.

OLEA EXPRESSA.

QUò modô, & quâ ratione, *illa exprimantur*, cuilibet experto Pharmacopœio notum accidit; ac in uſitatiorũ numero, quæ in Officinis habentur, meritò proſtare debent. Sunt autem ſequentia:

OLEUM AMYGDALARUM DULCIUM:
AMYGDALARUM AMARARUM:
de BEEN:
HYOSCYAMI SEM.
LAURINUM:
SEM. LINI:
NUCUM MOSCHAT.
SEM. PAPAV. ALBI:
NASTURTII:
OVORUM EX VITELLIS.

QUibus hæc uſibus deſtinentur, ac viribus polleant, *Pharmacopœia noſtra Auguſtana, Animadverſionibus locupletata*, uberrimè demonſtrat. Quare ulteriori explanationi non inſiſto, nec dicta atq; ſcripta, tædioſo Auditorum labore, recolam. Sed libet nonnulla *Compoſita Olea*, è paucis tamen rebus expreſſa, *Fructibus* nimirùm, & *Seminibus*, hîc ſuperaddere; quæ, licet hucusq; ignota ferè fuerint, ſuis tamen virtutibus eximiis non ſunt deſtituta; imò multis morbis, tàm intra, quàm extra corpus, exhibita, levamen non minimum afferre poſſunt; & ſunt ſequentia:

OLEUM AD CALCULUM EXPRESSUM.

℞. Amygdalar. Amararum,
Nucleor. Perſicorum, ana ſiccat. & excorticat. libram unam,
Sem. Cæparum,
Naſturtii,
Thlaſpios,
Urticæ, ana uncias quatuor:

E contuſis omnibus exprimatur, lege artis, leni calore, *Oleum*, quod pellendo calculo, illique comminuendo, ac proprietate ſubſtantiæ reſiſtendo, non parvæ operationis eſt. *Doſis drachma ſemis, ad drachmam unam, & duas.*

OLEUM CARMINATIVUM EXPRESSUM.

℞. Amygdalar. Amararum excortic. librã unam,
Sem. Carui ſiccati uncias quinque,
Fœniculi unciam unam ſemis,
Coriandri unciam unam,
&, ſi libuerit,
Macis drachmas ſex, vel unciam.

Ex mixtis & contuſis omnibus exprimatur, ſ. a. *Oleum* præſtans, ad flatus diſcutiendos, tollendos, ſedandos, vel internè, ad drachmam unam, in vehiculo convenienti exhibitum; vel externè, linteolis eô irroratis, &, regioni ſtomachi, ac unà umbilici, applicatum.

OLEUM ANTEPILEPTICUM EXPRESSUM.

℞. Nucleor. Perſicorum excort. libram ſemis,
Ceraſorum unc. duas ſemis,
Sem. Pœoniæ excort. uncias duas,
Bardanæ majoris,
Baſilici, ana unciam unam,
Cubebarum,
Caryophyllorum, ana drachmas ſex:

Ex contuſis & mixtis invicem exprimatur *Oleum*, ſ. a. quod præſtat in affectibus Cerebri frigidis, Epilepſiâ, Apoplexiâ, Lethargo; non ſolùm externâ inunctione temporum, verticis, & nuchæ; verùm etiam ab intra receptum, & ori immiſſum,

OLEUM

Digitized by Google

OLEUM PURGANS, ET CONTRA VERMES, EXPRESSUM.

℞. Sem. Lini recent. libram unam,
Ebuli,
Cucumeris Aſinini,
Cataputiæ,
Cynæ, ana uncias tres:

hæc mixta ſemina contunde, contuſa in loco tepido, per unum atq; alterum diem, relinque, quò ſe invicem amplectantur: tandem ex omnibus ſimul exprime *Oleum*. Hoc externè, umbilico inunctum, alvum movet, & vermes expellit.

OLEUM STOMACHALE EXPRESSUM.

℞. Amygdalar. Amarar. decorticat. libram unam,
Sem. Carui uncias tres,
Macis,
Nuc. Moſchatar.
Caryophyllorum, ana uncias duas:

exprimatur ex omnibus, mixtis & contuſis, *Oleum*; quod præſtat in affectibus Ventriculi frigidis; quem roborat, digeſtionem promovens, & nauſeam, cùm vomitibus ſpontaneis, compeſcens.

Quibus paucis, ac recens inventis, etiam huic *Claſſi* Colophonem impono: in quâ certè non exigua, ſed eximiis virtutibus prædita, *Balſama*, & *Olea*, omnis generis, contra, & adverſus diverſorum morborum genera, exhibui; dexterrimis, paratuque facillimis præparationibus annexis: ut quodlibet ſuis virtutibus pregnans, neutiquam mutilatum, aut caſtratum, in promptu habeatur; quæ ob id quoque, ad ſubſequentis *Claſſis Unguenta* præſtantiora conficienda, multum conferre poſſunt. Ut ergò boni æquique conſulantur, tanquam proximo in reliquis ſaluberrima, pervelim.

Digitized by Google

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ, SEU DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI, CLASSIS DECIMA SEPTIMA:

UNGUENTORUM STRUCTURAM STUDIOSE DESCRIBENS.

V Nguenta inter externa remediorum genera collocantur, & ex variis rebus, utplurimùm unctuoſis, Olei videlicet Simplicibus, & Coctis, nonnunquàm & Deſtillatis, Axungiis identidem, Pinguedinibus, Cerâ, Reſinâ, Gummat. Terebinthinâ (quæ veluti corpora Unguentorum ſunt,) aliisq; rebus quàm plurimis, partim Vegetabilibus, partim Animalibus, partim Mineralibus, prædictis unctuſis, pro re natâ, commiſcendis, diverſimodè parantur. Horum hæc Claſſis plures eſt exhibitura Compoſitiones; quas dextrè & ordinatè deſcribendas in me ſuſcepi.

Pro majori tamen dilucidatione, quænam, in dexterioribus Unguentorum præparationibus factu, obſervatuq; neceſſaria ſint; ea non ſolùm in Animadverſ. n. ad quamlibet ferè Unguentorum Compoſitionem, *ſigillatim factis; verùm maximè, & fundamentaliter,* in Appendice n. ſuper prædictas Animadverſ. pag. 44. & 45. *(licet carptim) præmiſſa ſunt. Quæ cùm ſint digna, ut legantur, ad majora, quæ ad genuinam medicamentorum compoſitionem & præparationem pertinent, inveſtiganda Lectorem incitabunt. Benev. Lector non gravetur ea conſideratè perlegere: haud enim operæ Lectionis pænitebit.*

UNGUENTUM ÆGYPTIACUM.

℞. Mellis, cum ſucco Plantaginis, & Millefolii, deſpumati, & cocti, libram unam,
Pulv. Cryſtall. æruginis, ſ. viridis æris, cum aceto parat. uncias duas,
Aceti Sambucini, vel Roſacei, unciam unam ſemis,
Succi Millefolii,
Plantaginis, ana recent. expreſſ. & depurat. unciam unam:
Coquan-

Coquantur igne paulò validiore, ad conſiſtentiam Mellis, & *Unguenti* liquidioris, ulceribus malignis, & ſordidis detergendis valdè proficui.

UNGUENTUM ALABASTRINUM, vel de ALABASTRO.

EJus dexterrima Compoſitio, & præparatio, petatur *ex Append n. ad Animadverſ. & ipſam Claſſem hanc Unguentorum, pag. 45.* quò locò quoque plura obſervationem merentia, *de Unguentorum præparationibus*, annexa ſunt.

Eſt *Unguentum* Cephalicum præſtans, cuivis dolori Capitis conferens. In Febribus tertianis, calidis, ardentibus, ſummè ſalutare eſt, ſi ſpina dorſi, tempora, frons, & plantæ pedum, illo inungantur.

UNGUENTUM ALBUM.

℞. Ceruſſæ Venet. cribratæ libras duas,
Olei Sambuci ex floribus,
Aceti Sambuci n.m. parati, ana libram unam ſemis:

Coquantur in ſartagine, igne leniſſimò, ſpatulâ continuò agitando, ad conſiſtentiam *Unguenti*, in quò liquefac

Ceræ albæ uncias quatuor (ſi opus fuerit,)
&, ubi penitùs refrixerint,
Albuminum ovorum conquaſſatorum, & in aquam denuò reſolutor. num. v.
diu multùmq; agitando miſceantur: item,
Pulv. Olibani albiſs. & ſubtiliſs. triti, uncias tres:

Fiatque *Unguentum*; ad ſedandas inflammationes, eryſipelata, & combuſtiones, efficaciſſimum.

UNGUENTUM ALBUM CAMPHORATUM.

EX præcedenti *Unguento* parari poterit: admiſcendo illi ultimò, ubi planè refrixerit,

Camphoræ unciam unam,
in
Olei Roſarum ſ. q. ſolutam;

et evadet, ad præfatos effectûs, adhuc efficacius.

UNGUENTUM DE ALTHÆA SIMPLEX.

℞. Rad. Althææ recent. libram unam,
Sem. Fœnigræci,
Lini, ana libram ſemis:

Coquantur cum ſufficiente q. Aquæ ſimplicis, ad mucilaginem: mucilaginis pòſt colatæ, & expreſſæ, accipe libras tres; cui adde,

Axungiæ Suillæ caſtratæ,
vel
Butyri recentis, libras ſex,
Pulv. Rad. Curcumæ unciam unam.

Coquantur leni igne, ſpatulâ continuò agitando, ad conſumptionem mucilaginis, quodque reſidet à mucilagine, craſſamentum, picis inſtar indiſſolubile, colaturâ, per linum & qualum, ſeparando: deindè adde

Ceræ flavæ uncias ſex,
Terebinthinæ uncias tres,
Reſinæ albæ puræ uncias quatuor,
Pulv. Rad. Curcumæ q. ſ. pro colore flavo.

Omnibus invicem liquatis, leni igne, ſine ulteriori coctione, colentur adhuc ſemel per linum atque qualum; quemadmodum ſuprà: ſerveturque uſui.

Eſt *Unguentum* ſimplex, ſed ſatis familiare. Emollit & humectat; pectoris dolorem à frigore contractum abolet; laterum doloribus & puncturis feliciter, & cum ſucceſſu, medetur: in contracturâ, & exſiccatione nervorum, externæ quoq; inunctionis mediò perquàm utile.

UNGUENTUM APOSTOLORUM.

℞. Terebinthinæ claræ & liquidæ uncias quatuor:
in quâ liquefac
Pulv. Gummi Ammoniaci unciam unam ſemis,
Opopanacis,
Galbani, ana unciam ſemis,
Maſtichis drachm. ſex;

quibus

Digitized by Google

quibus leniter liquefactis adde paulatim ſequentia tria, pariter jam tùm, in aliâ ſartagine, colliquata, & per linum qualumque colata: utpotè,

Reſinæ albæ bonæ,
Ceræ flavæ odoratæ, ana uncias tres,
Olei Terebinthinæ rubri, deſtillati per retortam, (quod benè obſervetur) unciam unam ſemis;
nec non ultimò,
Pulv. Ariſtoloch. longæ,
Thuris albi,
Myrrhæ, ana ſubtiliſs. trit. drachmas ſex,
Sacchari Saturni reſolubilis unciam ſemis,
Cryſtall. æruginis, ſeu viridis æris, cum aceto deſtill. parat. drach. decem:

Fiatq; *Unguentum* Vulnerarium, hôc modò, præſtans & laudabile, omnis generis nervorum, & oſſium, Vulneribus, quibus unctuoſa & oleaginoſa contraria ſunt, atq; nociva, accommodatiſſimum, & ſalutare. Quamobrem quilibet Pharmacopœus *Oleum Terebinthinæ flavum & rubrum deſtillatum*, paratu facile, & levis pretii, ſibi procurare, & parare debet, ut id, tanquam, per ſe, *validiſſimum Vulnerarium Oleum*, in promptu ſemper habeat.

UNGUENTUM AD AMBUSTA.

℞. Butyri recentis, non ſaliti libras duas,
Olei Olivarum recentis,
vel, hujus locô,
Olei Sambuci, aut Roſarum, libram unam;
quibus immergantur
Granorum Juniperi viridium immaturorum conquaſſator. libra una,
Flor. recent. Sambuci unciæ ſex,
Roſar. recent. pallid. vel alb. unciæ quatuor:

Factâ maceratione, diebus aliquot, tandem, paucis ebullitionibus peractis, coletur: colato adde

Album. Ovorum uncias quinque.

Miſceantur, conquaſſando ſedulò, ut fiat *Unguentum*, ſeu *Linimentum*, album, præſentiſſimum remedium ad Ambuſta omnia. Singularis autem requiritur modus utendi. Patienti ergò ſæpiùs, & multoties, de die, & nocte, locus ambuſtus, hóc *Unguento*, plumâ, vel pennâ gallinæ inungatur; non adhibitis ligaturis: ſed linteolo rarô pars ambuſta leniter contegatur, donec cruſtæ ſponte decidant, & ita illa ad ſanitatem reducatur.

ALIUD, AD EADEM.

℞. Baccarum Juniperi viridium libram unam,
Cremoris Lactis (vulgò Milchramb) recentis, non acidi, ſed in recenter emulſo lacte in ſuperficie facti, libras duas, vel plus.

Coquantur ſimul leni igne, baccis priùs conquaſſatis, in *Unguenti* mollis formam, nec nimium, ne comburatur: coletur poſtmodùm, & efficiatur *Unguentum*; quô locus ambuſtus, primâ die, ſingulis propemodum horis, ſecundâ die, ſingulis alternis, & tertiâ, ternis ſingulis, vel quaternis horis, leniter inungatur, pennulâ gallinæ; partes ambuſtæ non obvolvantur multùm faſciis, ſed ſaltem linteolo, foraminulis pervio, obtegantur, ut ſemper ſpatium exhalandi habeat calor. In eô enim multi impingunt Chirurgi, quòd ambuſta, & inflammata Vulnera, ipſasque inflammationes, quacunque parte fuerint, à pulvere Pyrio, oleo, vel aquâ, fervidis, factas, nimioperè, ſuis ligaturis, emplaſtris, & unguentis, etiam naturâ ſuâ & actu calidis, occludunt, quò minus calor exhalare, & inductô, ab uſtionibus, empyreumate, tranſpirare fuligines queant; quæ ſic, obſtrictis poris, coërcitæ, facilè calorem partis uſtæ naturalem afficiunt, moxque ſubigunt & extinguunt: unde periculoſa, ſi non lethalis, gangræna exoritur; quod non ſemel contigit obſervare, & videre.

UNGUENTUM ANODYNUM.

℞. Olei Nymphææ alb. flor.
Roſarum,
Lilior. alborum,
Chamæmeli, ana juxta n. m. parat. uncias duas,
Papav. alb. expreſſi unciam unam ſemis,
Olei

Digitized by Google

Olei Hyoſcyami expreſs. drachm. ſex,
Pinguedinis Anatis,
Gallinæ, ana recent. unciam unam ſemis,
Ceræ flavæ uncias tres:

Miſceantur leniſſimô igne, ut tantùm liquefiant; quibus immergantur
Flor. Nymphææ alb.
Sambuci, ana recent. unciæ duæ,
Herb. recent. Solani unciæ tres,
Croci opt. drachmæ duæ:

Factâ maceratione, brevi aliquot dierum ſpatiô, donec nimirum omnia recentia collecta & immerſa ſint, bulliant parùm, in alembico vitreo, ſuô capitello firmatô, ut, quæ omnium primò tranſit, humiditas, Unguento pòſt confecto, vel colato, reaffundi poſſit. Et cùm parùm à fervore, in alembico, remiſerint, adhuc calidè fiat colatura cum expreſſione, immiſceaturque, quæ *primitus, bulliendo in alembico, humiditatis uncia una ſemis, circiter*, exſtillavit; & agitando fiat *Unguentum*: quod dolores mitigat, in quacunque parte corporis; unde & nomen ſuum ſortitur.

UNGUENTUM DE ARTHANITA PURGANS.

℞. Butyri Majalis recent. non ſaliti libras duas,
Olei Lini recenter expreſſi libram ſemis:

His mixtis immergantur ſucceſſivè, inciſa & contuſa ſequentia:
Rad. recent. Cucumeris Aſinini unciæ tres,
Cyclaminis,
Ireos noſtrat.
Bryoniæ, ana unciæ duæ,
Aſari uncia una ſemis,
Herb. recent. Mercurialis unciæ tres,
Anethi,
Pulpæ Colocynthidis, ana uncia una ſemis,
Sem. Cataputiæ,
Ebuli,
Myrrhæ el. rub. ana uncia una,
Fellis Tauri liquid. recent. unciæ tres:

Factâ maceratione, donec omnia ſucceſſivè, & recenter, collecta ſint, coquantur leniter, ad humiditatis propè exhalationem, ut tamen aliquid ſaltem de humido remaneat: factaque pòſt colaturâ, cum forti expreſſione ſpecierum infuſarum, expreſſo *Unguento*, adhuc liquido, calenti adde, & in eô liquefac
Ceræ flavæ novæ uncias tres:

pòſt pulveres ſequentes, ſub continuâ agitatione, inſpergantur:
Pulv. Aloës hepaticæ,
Salis Gemmæ, ana uncia una,
Colocynthidis,
Scammonii,
Turbith,
Caryophyllorum, ana drachmæ ſex,
Ol. Ligni Rhodii, pro odore gratô, drachma una.

Miſceantur, fiat *Unguentum* purgans, quod, ſtomacho illitum, uti fertur, per ſuperiora, vi vomitûs, purgat; umbilico verò, vel hypogaſtrio, inunctum, alvum dejicit. Ut ut ſit, movet alvum, putamini juglandis inditum, & umbilico alligatum; ſimulque vermes enecat & exturbat. Non autem ab intrò, ſed ſaltem deforis, iis, qui purgantia medicamenta ſumere nequeunt, adhibendum eſt.

UNGUENTUM AUREUM VULNERARIUM.

℞. Ceræ Citrinæ novæ odoratæ uncias tres,
Olei Terebinthinæ rubri, vel flavi, per retortam deſtillati, uncias octo,
Terebinthinæ claræ uncias duas,
Reſinæ albæ uncias duas ſemis,
Maſtichis electæ unciam unam,
Colophoniæ unciam unam ſemis.

His omnibus liquatis, ac per linum & qualum colatis, ſuperinſperge, dùm adhuc parùm calent,
Pulv. Thuris albi in granis ſubtiliſſimi unciam unam ſemis,
Myrrhæ rubræ translucidæ & ſubtil. unciam unam,
Croci optimi drachmas duas, vel tres.

Confice, ſecundum artem, *Unguentum*; quod, ſi in uſum jam trahi debet, *Vitellô ovorum* permiſceri poteſt, ad formam *Unguenti digeſtivi*.

Aureum Unguentum eſt, colore, & re, ſeu virtute. Omnia enim Vulnera tutò, & ſalubriter ſanat; præcipuè, quæ partibus nervoſis, ubi unctuoſa, ſeu oleaginoſa, obſunt, infligi contingat.

UNGUENTUM CARMINATIVUM.

℞. Axungiæ Porcinæ recentis libras duas,
Olei Chamæmeli n. m. parati libram unam,
Ceræ flavæ odoratæ uncias tres, vel quatuor:

quibus invicem leniter liquatis immergantur, ſucceſſu temporis, & per vices, ſequentia:

Summitat. recent. Anethi,
Majoranæ,
Roriſmarini,
Pulegii, ana unciæ duæ,
Flor. recent. Chamæmeli Rom. unciæ tres,
Sambuci unciæ duæ,
Lavendulæ,
Semin. Anethi,
Aniſi,
Carui,
Coriandri,
Cumini,
Fœniculi, ana uncia una,
Macis,
Nuc. Moſchatar. ana drachmæ ſex,
Styracis Calamit. uncia una ſemis:

Stent in infuſione, ſeptimanâ unâ vel alterâ; factâque pòſt unâ alterâve ebullitione, colentur, & exprimantur Species: expreſſo adde

Camphoræ unciam unam,
Ol. ſtill. Aniſi,
Carui,
Chamæmeli,
Fœniculi, ana drachmas duas,
Majoranæ drachm. unam.

Fiat *Unguentum* nobile, tàm clamoſos Infantium abdominis, quàm Adultorum colicos, & hyſtericos dolores inſigniter compeſcens; cùm intra corpus ſumptum, tùm externè, regioni umbilici, non attingendo ventriculum, inunctum; vel etiam gutturi inferiori immiſſum.

UNGUENTUM CEPHALICUM.

℞. Axungiæ Porcinæ recent. libras duas; cui, ſucceſſu temporis, immergantur ſequentia, inciſa & contuſa:

Gemmar. Populi arbor. recentium unciæ tres,
Herb. recent. Betonicæ,
Baſilici,
Majoranæ,
Menthæ aquat.
Rorismarini,
Rutæ, ana unc. una ſemis,
Fol. recent. Nucis Juglandis,
Flor. recent. Acaciæ,
Keiri,
Lavendulæ,
Perſicorum,
Roſar. Damaſcen.
Sambuci,
Tunicæ, ana unciæ duæ,
Croci Auſtr. vel Orient. uncia ſemis.

Stent in infuſione, in cellariô, donec omnia collecta & immerſa ſint: factâ pòſt aliquali ebullitione; non verò ad totalem humiditatis exhalationem, in alembico quidem vitreo, ſuô capitellô munitô, ut id, quod tranſit, ſequenti pulti parandæ inſervire poſſit, colentur, & exprimantur ſpecies: expreſſo adde pulpam ſequentem:

℞. Nucleorum Perſicorũ unc. duas ſemis,
Ceraſorum unciã unam ſemis,
Camphoræ unciam ſemis;

Contundantur optimè in mortario, cum ſuff. q. Aquæ ſuperiùs, in ebullitione & coctione per alembicum, aſſervatæ, ad pultis ſubtiliſſ. formam; quæ per ſetaceum cogatur, ac ſuperiori *Unguento* expreſſo viridi, & odorifero, ſub continuâ agitatione, uniatur, addendo adhuc

Olei ſtill. Majoranæ drachmas duas,
Nuc. Moſch. expreſſi unc. unam,
Lapid. Alabaſtri præpar. uncias duas, vel tres.

Fiat *Unguentum* nobile, Capitale ſeu Cephalicum, fronti, temporibus, & occipiti, applicandum. In doloribus Capitis continuis, Cephalæâ, Hemicraniâ, Febribus continuis, Tertianis, & Ardentibus, utiliter adhibetur.

UN-

Digitized by Google

UNGUENTUM CLYSMATICUM.

℞. Butyri Majalis recentis libras quatuor; cui immergantur inciſa & contuſa ſequentia:

Rad. recent. Liliorum albor.
Bryoniæ,
Cucumeris Aſinini,
Cyclaminis,
Ireos noſtrat. ana unciæ tres,
Herb. recent. Mercurialis,
Meliloti,
Anethi,
Tanaceti,
Flor. recent. Chamæmeli,
Roſar. pallid. ana unciæ tres ſemis,
Sem. Ebuli recent. uncia una ſemis,
Carthami uncia una,
Anethi drachmæ ſex:

Factâ maceratione, donec omnia & ſingula collecta, atque butyro immerſa ſint, coquantur leniter, usque dum humiditas, pro maxima ſui parte, exhalârit: colentur, & exprimantur ſpecies fortiter. Fiatque hoc pactô *Unguentum* Lenitivum & emolliens. Adhibetur ad Enemata; aut externè, ad ventrem illô illinendum: quomodo alvum blandè movet ac ſubducit; præduraſque emolliendo fæces, eandem lubricam reddit.

UNGUENTUM COMITISSÆ ADSTRINGENS.

℞. Rad. Tormentillæ,
Biſtortæ,
Cyperi rotundi,
Cynogloſſi, ana unciam unam ſemis,
Saniculæ unciam unam,
Herb. Equiſeti,
Millefolii floreſcentis,
Perfoliatæ,
Pyrolæ,
Hyperici,
Fol. Quercûs,
Pruneoli ſylv.
Hederæ arboreæ, ana unciam unam ſemis,
Nucum Cupreſſi,
Baccarum Myrti,
Gallarum Turcicarum, ana unciam unam,
Glandium Quercûs unciâ unam ſemis,
Calicum Glandium unciam unam,
Cort. med. Caſtan. aſſat. drachm. ſex,
Quercûs arb. unciam unâ,
Prunorum ſylveſtr. ſiccat.
Sorborum immaturor. ſiccat. ana uncias duas:

Inciſa & contuſa coquantur in Aq. ſimpl. libris ſex, ad medietatis conſumptionem; colentur, & decoctum interim aſſervetur: ſpecies relictæ à decoctione, & à colatura, immergantur in

Axungiæ Porci,
Ol. Myrtillorum, ana librâ unâ ſemis,
Ceræ flavæ unciis octo,

priùs invicem liquatis, & leniſſimo calore permixtis: factaque pòſt maceratione, per aliquot dies, & addito tandem decocto ſuperiùs aſſervato, coquantur leniter, ad conſumptionem propemodùm totalem humiditatis; quô expeditô, inſtituatur colatura, cum forti ſpecierum expreſſione: Expreſſo huic *Unguento* porrò adde, immiſcendo,

Succor. Acaciæ,
Hypociſthidis, ana drach. ſex,
ſolutorum ad pulticulam priùs, in particulâ ſuperioris decocti, ad ſolutionem hanc ſtudio aſſervati:

Item

Pulv. Maſtichis,
Olibani,
Succini albi, ana unc. unam ſemis,
Tormentillæ,
Biſtortæ,
Sanguin. dracon. ana unc. unam,
Cort. med. Caſtan. drachm. ſex:

Fiatq; *Unguentum* debitæ conſiſtentiæ.

Hoc valet ad Menſtrua ſuperflua ſupprimenda, & Abortum prohibendum; Hæmorrhoidum ſuperfluum fluxum, Dyſenteriam, Lienteriam, & Diarrhæam immoderatam, ſiſtit atque compeſcit. In Herniis ſanandis, efficaciæ permagnæ cenſetur, ab extra ſaltem applicatum.

UNGUENTUM CORDIALE.

℞. Axungiæ Porcinæ recent. libram unam ſemis;
cui immergantur, ſucceſſu temporis, ſubſequentia, minutim priùs inciſa, & contuſa: nempe,

Herb. recent. Meliſſæ citratæ,
Baſilici,
Roriſmarini,
Majoranæ,
Flor. recent. Borraginis,
Bugloſſæ,
Arantiorum,
Lavendulæ,
Tunicæ, ana uncia una ſemis,
Roſar. fragr. unciæ tres,
Violarum Martialium uncia una,
Cortic. Arant.
Citri, ana recent. & extim. drachmæ ſex,
Croci Auſtr. vel Or. drachmæ duæ,
Cinamomi optimi acuti,
Caryophyllorum,
Macis,
Nucum Moſchat. ana uncia ſemis,
Ligni Aloës gum. drachmæ duæ.

Peractâ maceratione brevi, & poſtquàm omnia collecta fuerint, coquantur parùm in alembico vitreo, capitellò ſuô munitô, & recipiente præpoſitô, non ad totalem, ſed aliqualem, humiditatis exhalationem vel proiectionem; quæ ipſa tamen exſtillata humiditas Unguento ultimò colato addi poteſt. Ulterius fiat colatura cum forti expreſſione ſpecierum; inq; expreſſo & colato ſolve

Reſinæ Styracis calamitæ,
Pulv. Benzoes opt. ana drachm. ſex.
His ſolutis porrò adde
Ol. Nucum Moſch. expreſſi drach. ſex,
Ligni Rhodii ſtill.
Extracti Croci opt. ana drachm. duas.

Ex omnibus benè mixtis fiat *Unguentum* Cordiale, præſtans, cui & *Ambra*, & *Moſchus*, pro placito adjungi queunt: tàm recreandorum, per odores acceptabiles, ſpirituum gratiâ; quàm pro ditiorum exigentia.

Præſtantius etenim, & excellentius, *Unguentum* Cordiale, hôc, vix reperies ullum; quod ita in omnibus debilitatibus Cordis, Lipothymiis, Animi defectionibus, Morbis malignis, & calidis, Peſtilentibus ipſis, utroq; ſexui, excellentiſſimè medetur: eoque non ſolùm Cordis regio, ſed & Pulſus, & vola Manûs, ſpina Dorſi, & Tempora bina, inungi ſæpius debent.

UNGUENTUM HEPATICUM.

℞. Axungiæ Porcinæ recent. libras duas ſemis;
cui immergantur ſequentia, inciſa atque contuſa, ſucceſſu temporis; utpotè,

Rad. Apii recent.
Enulæ,
Fœniculi,
Calami Aromat.
Pimpinellæ,
Cichorii,
Rubiæ tinctor. ana recent. uncia una,
Herb. Abſinthii,
Agrimoniæ,
Chamædryos,
Betonicæ,
Hepat. nobilis,
Naſturtii hortenſ. ana recent. uncia una ſemis,
Flor. recent. Roſar. rubr. unciæ tres,
Papav. errat. uncia una ſemis,
Baccarum Lauri,
Juniperi virid. ana uncia una,
Myrrhæ rubræ,
Sem. Naſturtii, ana drachmæ ſex,
Fœniculi,
Santali rubri raſpati, ana uncia ſemis.

Peractâ maceratione, poſtquàm omnia collecta fuerint, coquantur ad aliqualem humiditatis exhalationem, &, ſi lubet, in alembico vitreo, capitellò ſuô munitô; uti ſæpiùs monui: fiatque pòſt colatura & expreſſio; colato & expreſſo adde

Pulv. Gum. Ammoniac. uncias duas, ſoluti cum ſ. q.
Vini albi, ad pultis formam;

item

item
Camphoræ unciam unam,
Ol. Ligni Rhodii ſtill. drachmas duas.

Et fiat ex omnibus, legitimè mixtis, *Unguentum* Hepaticum, aperiens & roborans. Aperit obſtructiones Hepatis, & Lienis, conſtatque virtute confortandi dicta viſcera, ab extrà applicatum: multò præſtantius eſt *Unguento*, aut *Emplaſtro Santalino*; quemadmodum ingredientia ipſa, ejusque legitima præparatio, demonſtrant.

UNGUENTUM AD HÆMORRHOIDES.

℞. Radic. Tormentillæ,
Cyperi rot.
Ireos Flor. ana unciam unam,
Liquiritiæ unciam ſemis,
Herb. Plantaginis,
Millefolii,
Equiſeti,
Hyperici,
Pyrolæ, ana recent. unc. duas,
Linariæ recentis uncias tres,
Flor. Roſar. rubr. unciam unam ſemis,
Verbaſci,
Papav. errat.
Sambuci, ana unciam unam,
Croci optimi drachmam unam ſemis, vel duas,
Succi Acaciæ unciam ſemis,
Opii Thebaici drachmas duas.

Inciſa & contuſa coquantur in ſ. q. Aquæ Chalybeatæ, ſeu Fabrorum, ad reman. libræ unius ſemis; coletur: colaturæ adde

Mellis roſati ſimplicis libram unam ſemis.

Coquantur porrò ad exhalationem decocti, & ad priſtinam Mellis conſiſtentiam; cui tandem adde, & immiſce

Vitell. ovorum num. III.
Olei ovorum, è vitellis expreſſi, unciam unam ſemis,
Pulv. Olibani,
Sangv. Draconis,
Succini albi, ana ſubtiliſs. trit. drachmas tres,
Flor. Verbaſci,
Sambuci ſubtiliſſ. ana unciã ſemis,
Roſarum ſubtiliſſ. drachm. ſex,
Croci Martis adſtringentis,
Croci Auſtr. opt.
Sacchari Saturni, ana drachmas duas:

Fiat, omnibus l. a. mixtis, veluti *Opiatum*, ſeu *Unguentum* præſtans, ad acerbiſſimos Hæmorrhoidum dolores placandos, eorum inflammationes retundendas, fluxumque nimium ſiſtendum.

UNGUENTUM ALIUD HÆMORRHOIDALE, DE LINARIA DICTUM.

℞. Butyr. rec. Majalis libras duas;
cui immergantur
Herb. Linariæ (veræ, non lacteſcentis, ad differentiam Eſulæ) recentis, & contuſæ, unciæ octo:

Factâ maceratione, diebus aliquot, fiat, ebullutione unâ atque alterâ prægreſsâ, colatura, cum forti expreſſione, calidè. Expreſſo Butyro porrò

Linariæ recentis conſciſſæ, & contuſæ, unciæ octo

immergantur, digerantur leniter, coquanturque paucis ebullitionibus, & iterum exprimantur: quæ Infuſio cum

Linariæ recentis conciſſæ, & conquaſſatæ, unciis octo

tertiâ vice repetatur. Hinc, maceratione peractâ, coquantur leniter, pro potiori, non tamen totali, humiditatis exhalatione. Colaturâ tandem factâ, cum forti expreſſione, ſervetur *Unguentum* hoc viride, per ſe, ſine additione aliâ, donec in uſum trahatur; cujus demùm *ſingulis circiter duabus unciis*, *vitellus ovi unius*; *Pulv. Olibani ſubtiliſs. drachma una ſemis*, *Pulv. Roſar.* & *Sambuci*, *item Pulv Croci*, *ana drachma una* circiter admiſceri poſſunt. Quod præſtat in doloribus, & tumoribus, venarum Sedis ſedandis, repetitâ applicatione.

UNGUEN-

Digitized by Google

UNGUENTUM ALIUD HÆMORRHOIDALE.

℞. Rad. recent. Tormentillæ,
Biſtortæ,
Saniculæ,
Symphyti maj.
Liquirit. ana unc. unam,
Herb. recent. Millefolii,
Plantag. min.
Hepatic. nobil.
Pyrolæ,
Achimillæ, ana Mij.
Flor. Roſar. rubr. drachm. ſex.
Verbaſci,
Sambuci,
Balauſt. ana unciam ſemis,
Antimonii crudi pulv. & in petia ligati, uncias quatuor.

Fiat cum ſ. q. aq. ſimpl. repetitis vicibus affuſæ, decoctio, ad totalem virtutum extractionem: decoctiones junctim clarificentur, & ad ſpiſſitudinem Mellis, ſeu Extracti, leniter, in patella ferrea, vel in diplomate, evaporent.

Huic decocto inſpiſſato, ſi fuerint unciæ quatuor, adde
Mellis Virginei albi craſſi, & nunq. cocti, ſed legitimè, uti ſuperiùs, ex alveolis extracti, unc. octo, vel decem,
Terebinthinæ claræ uncias duas, ſ. tres; in qua ſolutæ ſint
Gummi Elemi,
Maſtichis, ana unc. ſemis,
Balſami Vulnerarii Martial. ſuperiùs deſcripti, uncia una ſemis;

Quibus omnibus exactè mixtis ſuper inſpergantur ſequentes Pulveres: utpotè,
Pulv. Olibani ſubtiliſſ. uncia una,
Flor. Sambuci,
Verbaſci,
Roſar. rubr. ana drachm. tres,
Lapid. Calaminar. cum ſucco Millefolii præparat.
Tutiæ, cum ſucco Plantaginis præparatæ, ana drachm. ſex,
Sacchari Saturni ex Minio parat. drachmæ tres.

Miſceantur omnia exactè; fiatque *Unguentum* præſtans; cujus virtutes ex ſuperiori patent.

UNGUENTUM INFRIGIDANS, SEU REFRIGERANS GALENI.

℞. Olei Roſacei ritè parati libram unam,
Ceræ albæ uncias tres:
his liquatis immergantur
Flor. Roſar. recent. alb. contuſ. unciæ quatuor, vel quinque,
Sambuci recent. uncia una ſemis:

Factâ maceratione, fiat, in alembico vitreo, ſuô capitellô munitô, una atque altera ebullitio. Id autem, quod bulliendo tranſiit, *Unguento* in fine reaffundatur. Coletur tandem, & exprimantur flores: expreſſum, cum refrixerit, agitetur diu multumque, in ſartagine, donec parumper albeſcat; addendo tamen, ſub continuâ agitatione illa,

Aceti Roſacei quantum ſufficit, vel imprimi poteſt:
Fiat *Unguentum*.

Vel, ſi lubet, paretur ſimpliciter, in modum ſequentem:

℞. Olei Roſati ritè parati libram unam,
Ceræ albæ uncias tres:

Liquentur leni calore, &, cum refrixerint, agitentur tandem diu multumque, in ſartagine, affundendo, durante indeſinenter agitatione,

Aq. Roſar. alb. ſine addit. ex Baln. r. vaporoſo ſtillatæ,
Aceti Roſacei opt. ana q. ſ. vel quantum ſub continuâ agitatione imprimi poteſt; fiatque *Unguentum* refrigerans atque humectans.

Renum & Inguinum doloribus opem fert, ſi à cauſâ calidâ, vel calculo, originem trahant. In Febribus calidis ardentibus, ſpina dorſi eô inungenda eſt.

UNGUENTUM JOVIS, REFRIGERANS ALIUD.

℞. Butyri Majalis recent. libram unam ſemis;
cui impaſtentur, conquaſſata priùs, & contuſa, ſucceſſu temporis, ſequentia: utpotè,
Herb.

Digitized by Google

Herb. recent. Hyoſcyami,
Verbenæ,
Parietariæ,
Cicutæ,
Sempervivi,
Solani,
Flor. recent. Sambuci,
Papav. errat. ana uncia una ſemis,
Roſar. albar. vel Damaſcen. unciæ tres,
Sem. Papav. albi minutiſs. contuſi, ad pultis formam, additâ portiunculâ aquæ Roſar. uncia una ſemis,
Rad. Liquiritiæ recentis unciæ duæ.

Et, poſtquàm omnia immerſa fuerint, ac parùm macerata, coquantur leniter, ad humiditatis exhalationem: Colentur, cum expreſſione herbarum, vel ſpecierum, cùm refrixerint, agitentur in ſartagine benè, addendo, ſub continuâ agitatione,
Aq. Roſar. fragr. ſine addit. ſtill. uncias duas ſemis;
in quâ tamen priùs
Nitri puriſs. cryſtall. uncia una ſemis ſoluta ſit:

Fiatque *Unguentum*, refrigerans potenter; externâ inunctione ſpinæ dorſi, in Febribus ardentibus, ac incendiis magnis, opem fert.

UNGUENTUM AD HERNIAS.

℞. Butyri Majalis recentis, non loti, libras duas,
Axungiæ Taxi uncias octo,
Hominis uncias ſex;
his mixtis immergantur ſequentia, ſubtiliter inciſa & contuſa:
Rad. recent. Tormentillæ,
Biſtortæ, ana uncia una ſemis,
Symphyti maj. unciæ tres,
Saniculæ,
Bardan. maj. ana unciæ duæ,
Herb. recent. Perfoliatæ,
Hyperici,
Herb. recent. Conſolid. Sarracen.
Pyrolæ,
Millefolii,
Fol. recent. Quercûs,
Hederæ arbor. ana uncia una ſemis,
Glandul. ſeu Nuc. arboris Laricis, ſive Abietis (vulgò weiſſe Tannzapffen von Fhren Bäumen) unciæ tres, affuſis
Vini boni rubri unciis ſex:

Factâ maceratione, donec omnia ac ſingula collecta ſint, coquantur leni igne, in ſartagine ferreâ, ad humiditatis totalem ferè exhalationem; colentur: pòſt exprimantur ſpecies fortiter; fiatque ſic *Unguentum*: ſervetur uſui.

Certum remedium eſt, pro ſanandis Herniis, quô inungendæ partes affectæ; ſive in inguine ruptum ſit peritoneum, aut aliquô aliô in locô abdominis, inteſtinis prolabentibus, ſive peritonei proceſſus, qui ad ſcrotum tendit, dilatatus ſit, per quem inteſtina in ſcrotum etiam prolabuntur, perindè erit; modò inunctio ſemper verſus ſuperiora fiat; inteſtinis tamen priùs repoſitis, & cingulô appoſitô, ſive ligaturâ adhibitâ, paucarum ſeptimanarum ſpatio cura abſolvetur. Hoc tamen inſuper notandum, quòd, ſi hoc *Unguento* partes anteriores inungantur, retrò, in dorſo, cum *Axungia Urſi*, tanquàm ex oppoſito, inunctio quoque peragenda ſit.

UNGUENTUM DE LIQUIRITIA.

℞. Butyri Majalis recentis libram unam ſemis:
huic impaſtentur
Rad. Liquiritiæ conſciſs. recent. unciæ tres,
Herb. recent. Solani unciæ duæ:

Factâ maceratione diebus aliquot, coquantur leniter in ſartagine, ad humiditatis ferè exhalationem; colentur pòſt, & exprimantur ſpecies immerſæ: expreſſo verò denuò immerge
Rad. Liquiritiæ recent. conſciſſ. uncias tres,
Herb. recent. Solani uncias duas;

ac, uti antea, præmiſſa maceratione, leni coctione, in ſartagine, ad humiditatis exhalationem, colentur, & exprimantur ſpecies: idque novâ ſpecierum infuſione, maceratione, coctione leni, & expresſione, tertiâ vice repetendum. Tandem *Butyro* huic ſic præparato adde, ſub continuâ agitatione,

Ceruſſæ albæ uncias quatuor,
priùs cum
Aceti Roſacei,
Sambuci, ana n.m. parati, unc. ſex,
coctæ leniter in patellâ terreâ, & ad priſtinam ſiccitatem redactæ,
Pulv. Pompholygis unciam unam,
Olibani ſubtil. triti. drachm. ſex,
Camphoræ drachmas duas,
Album. ovorum conquaſſat. unciam unam ſemis:
Fiat ſ. a. *Unguentum.*

Refrigerat, & hoc ipſum potenter, ſiſtit inflammationes, eryſipelata, ſacros ignes, puſtulas calidas perſanat, & dolorificis ulceribus egregriè conducit.

UNGUENTUM DE LITHARGYRIO, SEU SATURNINUM.

℞. Aceti Sambucini fortis, ex Aceto deſtillato, & flor. Sambuci, ritè parati,
Aceti Roſati, itidem ex Aceto deſtillato, & flor. Roſ. rubr. parati, ana juxta n. m. libram unam ſemis,
Lithargyrii ſubtiliſs. pulveriſati, ſeu, quod melius,
Minii opt. uncias XV. vel XVI.

Coquantur in vaſe terreô vitreatô, ad conſumptioné tertiæ partis circiter, Litharg. ſive Minium, continuò ſpatulâ agitando. Reliquæ duæ libræ Aceti à Minio colaturâ ſeparentur, & ad libram circiter dimidiam, in vaſe etiam terreo, pòſt evaporent: cui reſiduo liquori adde, ſub continuâ agitatione,

Oleor. Sambuci ex floribus,
Roſati, ana per trinam infuſioné, macerationem, & expreſſionem, uti ſuprà edoctum, diligenter paratorum, quantum ad Unguenti albi cóſiſtentiam ſufficere videbitur; quæ ipſa præparatio dictabit:

adjiciendo, poſtremò, ad quamlibet libram unam ſemis Unguenti
Pulv. ſubtiliſs. Olibani, ſeu Thuris albi,
Maſtichis,
Pompholygis, an. drach. ſex,
Lapid. Calam. cum ſucco Millefolii levigati & ſiccati, unc. unam,
Camphoræ drachmas duas;

Fiatq; *Unguentum* nobile refrigerans; quod omnibus inflammationibus, ulceribus ſordidis ac pertinacibus, ut et ambuſtionibus, & eryſipelati, medetur.

UNGUENTUM MERCURIALE.

HUjus *Unguenti* legitima præparatio, cum iis, quæ notatu digna, & circa ejus modum parandi, ingredientia, virtutesque conſideranda ſunt, *in prævíis n. Animadverſ. ad illud Unguentum Mercuriale ſcriptis ſigillatim*, fundamentaliter dicta & præmiſſa ſunt; quæ L. B. hûc revocare poteſt.

UNGUENTUM NERVINUM.

℞. Axungiæ Porcinæ recent. libras tres ſemis,
Canis recentis, non rancidæ, libram ſemis, vel unam,
Humanæ recent. uncias quatuor:

quibus commixtis, immergantur ſequentia, per vices, & ſucceſſu temporis; ſingula tamen inciſa & contuſa: utpotè,

Gemmar. Populi arbor. recent. unciæ quatuor,
Summitat. Abietis, vel Laricis arboris recent. (vulgò Fehrene Gipfel/) tempore Veris, unciæ tres, vel quatuor,
Herb. recent. Roriſmarini,
Salviæ minoris, ana unciæ quatuor;
Chamæpithyos,
Majoranæ,
Calaminthæ mont.
Origani bulb.
Thymi floreſc. ana unciæ duæ,

Herb.

Herb. recent. Serpilli floreſcent.
Pulegii,
Flor. recent. Chamomillæ Rom.
Lavendulæ,
Spicæ, ana unc. una ſemis,
Baccar. Lauri,
Juniperi virid. ana unciæ duæ:

Factâ maceratione ſuffic. in cellâ, donec nimirum omnia collecta ſint, ebulliant parùm, in alembico vitreo, capitellò ſuò munitò, & recipiente præpoſitò, pro receptione particulæ humiditatis, quæ tranſit. Deinde, dùm adhuc parùm calent, fiat colatura, cum forti expreſſione ſpecierum infuſarum: expreſſo autem ſtatim immergantur

Lumbricorum terreſtrium benè purgat. unciæ ſex,

ac in eô emori ac ſuffocari permittantur; factaque adhuc unicâ ebullitione, vel ſaltem digeſtione, in alembico vitreô, denuò coletur *Unguentum*, & à *Lumbricis* ſeparetur, ſuperaddendo *particulam humiditatis, vel aquæ odoriferæ, per alembicum coquendo prolectæ*, uti ſuperiùs juſſi; item

Olei ſtill. Majoranæ,
Coriandri, ana drachmam unam ſemis,
odoris grati gratiâ.

Et fiat *Unguentum* nobile *Nervinum*: cui ſi quis *Balſamum Indicum de Peru* addere voluerit, *Unguentum* nobilius reddet, ut meritò *Nervinum* dici mereatur; quòd frigidos Nervorum affectûs tollat, eorundemque doloribus opituletur.

UNGUENTUM NIHILI AD OCULOS.

℞. Unguenti Roſati ſimplicis, ex trinâ infuſione Roſarum albarum, cum Axungia Porcina recent. parati, uncias ſex;
cui immiſceantur
Camphoræ opt. ſcrupulus unus, vel drachma ſemis,
Sacchari Saturni reſolub. ex Minio facti, drachmæ duæ,
Pulv. Tutiæ præpar.
Nihili albi, ana uncia ſemis,
Matris Perlarum præpar. drachmæ tres,
M. Fiat *Unguentum*.

Calidas defluxiones ad oculos demulcet; eorundem rubedinem & inflammationem aufert, & dolores ſiſtit.

UNGUENTUM PECTORALE.

℞. Axungiæ Porcinæ recent. libram unam,
Caponis,
Anſeris, ana uncias tres,
Butyri Majalis recentis libram unam.

His mixtis, & leniter liquatis, immerge ſequentia ſucceſſivè, minutim inciſa, & contuſa,

Rad. recent. Enulæ uncias duas,
Pimpinellæ,
Ireos Florent. ana unciam unam ſemis,
Herb. recent. Hyſſopi,
Chærefolii,
Hederæ terreſtr.
Betæ rubræ,
Roriſmarini,
Salviæ,
Summitat. recent. Anethi,
Flor. recent. Chamomillæ,
Lavendulæ, ana unc. duas,
Semin. Aniſi,
Olibani in granis,
Styracis Calam. ana unciam unam,
Croci opt. drachmas quinque:

Factâ maceratione, donec omnia collecta ſint, fiat, in alembico vitreo pòſt, ſuo capitellô appoſitô, levis ebullitio & coctio, ad aliqualem ſaltem *Liquoris odoriferi* prolectionem; qui aſſervandus, ac ultimò *Unguento*, dum adhuc parùm calet, colato, & ſpeciebus opt. expreſſis, reſtituendus, cum agitatione aliquandiu continuatâ, addendo deſuper

Pulv. Benzoes ſubtiliſſimi,
Rad. Ireos Florentin. ana unciam unam,
Croci optimi unciam ſemis,
Ol. ſtill. Fœniculi,
Coriandri, ana drachmam unam ſemis.

Digitized by Google

Miſceantur exactè in calore leniſſimo: fiat *Unguentum* pectorale, nobile & præſtans; laterum ac pectoris dolores mitigans. Tusſim maturat, expectorationem juvat, craſſos & viſcidos humores digerit, atque attenuat.

UNGUENTUM PEDICULORUM.

IGnobilis hujus, ac gregarii *Unguenti* præparatio, ex *præcedaneis Pharmacopœiæ Augustanæ* repeti poteſt; cujus notæ ibidem extant: &, licet, ob contemptiſſimum etymon, ac humile nomen, (quòd plerumque Mendicabulis, aut deſidiâ torpentibus, in uſu ſit) magnæ famæ non ſit; ſuam tamen cupit dexteritatem, non cuique obviam: cujus etiam diſpenſatio, ad majora rimanda, Lectorem manuducet.

UNGUENTUM POMATUM.

℞. Axungiæ Porcinæ recent. libras duas ſemis;

huic impaſtentur ſequentia inciſa & conquaſſata:

Pomorum odoriferorum, in fruſtula ſaltem conſciſſorum, cum ſuis corticibus, abjectis tamen ſeminibus, num. x.
Rad. Ireos Florent. albiſſ. uncia una ſemis,
Roſarum albarũ recent. unciæ decem,
Flor. Arantiorum recent. unciæ tres,
Cortic. & flavedin. Arantior. Citri, ana uncia una ſemis,
Pulv. Benzoes, ſeu Aſæ dulcis drachmæ ſex:

Factâ maceratione diebus aliquot, fiat, in alembico vitreo, ſuô capitellô munitô, levis ebullitio, ad excipiendam *humiditatem odoriferam*, quæ bulliendo tranſit in præpoſitum vitrum; cujus autem *prior*, *magis odorifera*, *particula*, *& aqua*, ſeorſim, ſeparatim etiam, quæ ſubſequitur, ſigillatim aſſervanda eſt: non tamen diu coquendum; quod obſervetur, ne aduratur *Unguentum*, & nigrum ac fœtidum evadat, empyrevma ſpirans: idque è *colore albicante*, *& fragrantiâ*, probatur. Factâ igitur ebullitione leni, dumque hâc peractâ, à calore, aut fervore, parùm remiſerint, fiat colatura cum forti expreſſione; in colato diſſolve, ſi lubet, & *Unguentum* paulò ſolidius, & duriuſculum deſideretur,

Ceræ albæ non rancidæ, ſed novæ, uncias duas, vel tres.

Agitentur pòſt, cùm refrixerint, diu multumque piſtillo ligneô, in ſartagine, donec albeſcat *Unguentum*, adjiciendo paulatim *particulam priorem aquæ odoriferæ*, quæ in ebullitione ſuâ per alembicum tranſiit, item ſubſequentia:

Reſinæ Styracis Calamitæ expreſſæ unciam ſemis,
Olei ſtill. Cinamomi,
Caryophyllorum, ana ſcrupulum unum,
Ligni Rhodii drachm. unam,
Nuc. Moſchat. drachm. ſemis.

Miſceantur; fiat *Unguentum* ſic nobile & fragrans, quod, ad oris fiſſuras, & decorem cuti conciliandum, utiliter adhibetur.

Nota, quòd in coctionibus & ebullitionibus hujus, & aliorum *Unguentorum*, in alembico vitreô peragendis, diſcretione & diligentiâ, ac peritiâ, repetitâque inſpectione Pharmacopœi, opus ſit; ne diu nimis illa coqui vel ebullire in alembico ſinat, ad copioſiorem aquæ, vel humiditatis, prolectionem, quàm rebus recentibus adjectis, ſcilicet, *hîc*, *floribus Arantiorum*, & *Roſarum recentibus*, ac *Pomis*, de humido aquoſo ineſt; quod peritus Pharmacopœus conjecturâ facilè aſſequi poteſt, ſi in laboribus, & judicio, expertus ſit. (&, ut eò ſecuriùs perficiat, *in Balneo noſtro vaporoſo* inſtituat ſimilium *Unguentorum*, ac *Oleorum* etiam, ebullitiones) Quaproper, in prioribus *Unguentis*, hoc ſæpiſſimè & clarè monui, ut parùm illa in alembico coquantur, vel ebulliant ad alíqualem ſaltem, non ad totalem, humiditatis exhalationem, & prolectionem; ut nimirum aliquantulum humiditatis remaneat cum *Unguentis*; quæ & ipſa non exiguis viribus prædita eſt, atq; unà cum *Unguentis*, ſi non nimia, conſtare, iiſque immixta manere poteſt. Secus in *Oleis*

præ-

Digitized by Google

præteritæ Claſſis ſe res habet; à quibus omnis humiditas, ſive per decoctionem, ſive per reſidentiam, & decantationem, ſeparanda eſt: quippe quòd illa *Oleis* neutiquam pexmixta maneat, quàm exigua etiam illa ſit, ſed neceſſariò ſeparari debeat. Oleis enim nullum, cum aqua, commercium, nec combinatio, neque vera miſtio, aut unio intercedit. Quare non eſt, ut me carpent Naſutuli quidam, qui ſine arte, abſque ſcientiâ, & conſcientiâ, ſuas inſtituunt medicamentorum præparationes, hoc pro ratô & firmô habentes, ſe nil, quod artis legibus contrarium, aut impoſſibile ſit, ſtatuiſſe, aut ſcripſiſſe. Sed ſibi, ſuæque inſcitiæ, incuriæ, atque inadvertentiæ, ſocordiæque imputent, ſi quandoque impingant. Sedulum enim, atque peritum, requirunt meæ Præſcriptiones Pharmacopœum, utut quæque ad amuſſim, adjectis omnibus Manipulationibus, deſcripta ſint, & ferè minima quæque. Cæterùm, nil difficultatis habent, neque in pretio excedunt, (de quô etiam nonnulli, ſed, reverà, falsò conqueruntur) paratuque ſunt facilia.

UNGUENTUM POPULEON.

℞. Axungiæ Porcinæ recentis libras decem;
huic immergantur & impaſtentur, ſucceſſivè, tempore Veris, ſequentia, inciſa & contuſa:
Oculorum Populi arboris recentium libræ duæ,
Herb. recent. Hyoſcyami,
Solani,
Sempervivi min. ſeu Vermicularis,
Violarum, cum Floribus Martialibus,
Chærefolii,
Anethi,
Plantag. minoris,
Millefolii,
Hederæ terreſtris,
Flor. recent. Bardanæ, ana unciæ quatuor, vel quinque,
Flor. Roſarum pallidarum unciæ ſex,
Papaveris, cum foliis, unciæ tres.

Macerentur, poſtquàm omnia collecta ſunt, per tres circiter ſeptimanas; coquantur poſteà leniter, ad humiditatis ferè totalem conſumptionem; fiatque poſt colatura, cum forti expreſſione: expreſſum agitetur parùm, ac uſui aſſervetur.

Unguentum hoc refrigerat & humectat, ſomnum conciliat, fronti, temporibus, & pulſibus illitum: in Febribus ardentibus, & aliis incendiis, opem fert; verumque *Anodynum* eſt *Unguentum*.

UNGUENTUM POTABILE RUBRUM.

℞. Butyri Majalis recentis ſine ſale libras duas;
huic impaſtentur
Rad. Alkannæ unciæ tres,
Rubiæ Tinctor. unciæ duæ,
Tormentillæ uncia una ſemis,
Enulæ uncia una,
Ireos uncia ſemis,
Caſtorei pingv. drachmæ ſex,
Croci opt. drachmæ duæ,
Vini rubri unciæ quatuor.

Macerentur per aliquot dies, in locô frigido: bulliant poſteà leniter, ad vini conſumptionem; colentur, & exprimantur ſpecies. Colato *Unguento*, dùm adhuc calet, adde, & in eô diſſolve,
Spermat. Ceti rec. non rancidi drachmas ſex.
Fiat *Unguentum*, interno & externo uſui deſtinatú. Internè aſſumitur contra concretum aut coagulatum, & extravaſatum ſanguinem: quamobrem præcipitatis, & contuſis ab alto, auxilio eſt.

ALIUD UNGUENTUM, SEU BUTYRUM POTABILE.

℞. Butyri Majalis recentis ſine ſale libras duas,
Cancrorum fluviatilium recent. & conquaſſat. num. LX.
Rad. Symphyti major. recent. uncias duas ſemis,
Enulæ recent. unciá uná ſemis,
Ireos Florent. unciam unam,
Croci Auſtriaci drachmam unam,

Flor. recent. Papav. errat.
Roſar. rubr. ana unciam unam ſemis, vel duas.

Coquantur leniter, in patellâ terreâ vitreatâ, igne leni carbonum, ad humiditatis exhalationem; cavendo tamen, ne comburantur. Coletur pòſt, & exprimantur ſpecies fortiter: *Butyrum* expreſſum *rubrum* aſſervetur uſui: quod præſtans eſt in affectibus pectoris, tuſſi antiqua, ſputo purulento, & phthiſi ipſa. Ulcera pectoris conglutinat atque ſanat.

UNGUENTUM ROSATUM: de MINIO: ad SCABIEM:

Conficiantur juxta *Animadverſiones ſuper ipſa, in prægreſſa Pharmacopœiâ* ſigillatim factas; quas Lector Amicus haud gravatim revolvere dignetur.

UNGUENTUM AD SCABIEM ALIUD.

℞. Rad. recent. Helenii raſpat. uncias ſex,
Lapathi uncias quatuor,
Scrophulariæ unc. duas,
Axungiæ Porcinæ libram unam ſemis, vel duas.

Coquantur aliquandiu leniter, præmiſsâ tamen maceratione, per unam alteramvè ſeptimanam: fiat colatura pòſt, cum expreſſione forti; expreſſoque admiſce

Pulv. Sulphuris vivi ſubtiliſs. unciam unam ſemis, vel duas,
priùs cum
Olei vitellor. ovor. unciâ unâ
probè ſubacti,
item
Olei Laurini uncias tres.
M. Fiat *Unguentum*.

Illinitur loco calido, præſertim à balneo ſudatorio, aut veſperi; & ſequenti die abluitur cum *decocto Lapathi*, aut *Scrophulariæ*, &c. aliquoties repetendo.

UNGUENTUM SPLENETICUM.

℞. Axungiæ Porcinæ recentis libras tres; cui immergantur ſequentia inciſa & contuſa: utpotè,

Rad. recent. Apii,
Bryoniæ,
Helenii,
Pimpinellæ, ana unciæ duæ,
Valerianæ uncia una,
Herb. recent. Naſturtii hortens.
aquatici,
Matri ſylvæ,
Verbenæ,
Roriſmarini,
Abrotani, ana unciæ tres,
Plantag. min. unciæ duæ,
Cortic. Tamariſci recent. uncia una,
Capparum recent. ſale condit. unciæ duæ ſemis,
Baccar. Juniperi virid. unciæ duæ,
Lauri excort. drachmæ ſex,
Sem. Naſturtii opt. conquaſſati unciæ duæ:

Factâ maceratione, ſeptimanâ unâ vel alterâ, coquantur parùm; pòſt colentur & exprimantur ſpecies fortiter: expreſſo *Unguento* adde

Pulv. Gummi Ammoniaci unciam unam ſemis,
Sagapeni unciam unam,
ſolutorum cum
Vini albi boni ſ. q. ad pultis formam.

Verùm non multum ea coquantur, ne *ſubtiliores & penetrantiores Gummatum partes* in coctura exhalent. Propterea *Pulveres prædictorum Gummatum* non abs re ſumendos præcipio; quia faciliùs diſſolvi, vel dilui poſſunt, & ſine colatura (ob quam liquidiora effici gummata, & denuò, ac neceſſariò, coquendo, ad competentem conſiſtentiam pultis inſpiſſari deberent,) *Unguento* dextrè commiſceri.

Item adde
Camphoræ unciam unam, vel unam ſemis,
ſolutæ pariter priùs ad pultis formam, cum
Olei de Capparibus ſuff. quant.

Fiatque *Unguentum Spleneticum*, omnibus exactè mixtis; cui, ſi libitum eſſet,

Digitized by Google

Olea Coriandri, *Lavendulæ*, vel *Majoranæ*, propter gratum odorem, addi poſſent.

Eſt *Unguentum* præſtans, & efficax, in obſtructionibus Lienis; cujus duritiem reſolvit, emollit, & egregiè roborat, externâ, & ſæpiùs repetitâ, inunctione.

UNGUENTUM, SEU BALSAMUM STOMACHICUM REGIUM.

℞. Ol. Nuc. Moſchat. expreſſi uncias duas ſemis,
Pulv. Gummi Maſtichis elect. unciam ſemis,
Tacamahacæ,
Animæ, ana drachmas tres.

His omnibus, leniſſimô in calore, liquefactis, & ſimul colatis, ſuperadde

Ol. ſtill. Menthæ,
Majoranæ,
Caryophyllorum, ana drach. unam,
Cinamomi,
Abſinthii,
Calam. Aromat.
Carui, ana drachmam ſemis;
&, cùm omnia veluti refrixerint,
Balſami Indici de Peru drachm. ſex admiſceantur; item
Extr. Croci drachm. una, vel una ſemis.

Fiat *Balſamum* nobile Stomachicum, cùm interno, tùm externo uſui deſtinatum, & accommodandum.

Eſt verè Regium Stomachale *Balſamum*. Roborat inſuper Cor, & vitalem facultatem: non ſolùm externâ ſui inunctione, ſed & intrà corpus ſumptum, cum *ovo ſorbili*, egregiam præſtabit operam.

UNGUENTUM AD VERMES, ET UNGUENTUM VIRIDE REGINÆ.

Conficiantur juxta *Animadverſiones n. ad ipſa in præmiſſa Pharmacopœia* ſigillatim factas; quas L. B. haud gravatim adeat.

Nota Epilogica. Quantumvis, L. A. quædam ex his præſtantiſſimis, *Unguentis* & verè Regiis, ritè ac dextrè, quoad Compoſitiones ſuas, deſcriptis, apparenter ſaltem magnos labores, difficiles præparationes, & graves impenſas poſtulare videantur; reverà tamen, ſi exactius inſpiciantur, paratu facillima ſunt omnia, & paucis inſuper expenſis parabilia; cùm ſingula eorum ingredientia levi pretio haberi queant. Unicè diligentem, & ſedulum requirunt Pharmacopœum, qui indefeſſus ſit in laboribus, atque expertus, Latini nec non gnarus Idiomatis. Unde, profectò, me falsò accuſant nonnulli Pharmacopœi, & Medici; quorum alii difficilem Compoſitorum medicamentorum præparationem arguunt; iterum alii pretium excedens, in comparandis Ingredientibus carioribus: plurimi verò, nimis apertam, & cuivis indigno Lippo, Tonſori, vel Ano ſagaciori, obviam eorum deſcriptionem: qui, quando non habent, quod carpant, hoc quærunt prætexere. Sed ex his contrariis, & iniquis judiciis palàm fit, ne unum, ex prædictis Zoilis, ſcripta mea integra, & ſtudioſè, perlegiſſe, aut vera ea intellexiſſe, nec etiamnum capere; idque ob Latini Idiomatis ignorantiam: ſed omnes, Momorum ſaltem more, cuncta ſuggillare inſtituiſſe, nihil, niſi quod ipſi faciunt, rectum putantes. Nam illi, qui difficilem horum medicamentorum præparationem culpant, his, qui, eandem nimium manifeſtè expoſitam atq; detectam eſſe, clamant, è diametro contrarii ſunt. Unde ultrò eorum inſulſa, & nullo veritatis fundamento innixa, judicia per ſe ipſa ruunt, atque, in contemptum eorum, nota fiunt. Quod igitur dexterrimas has, & claras medicamentorum Compoſitorum deſcriptiones concernit; fateor, & certum eſt, omnia tàm accuratè, juxta tenorem & leges artis, eſſe tradita, ut nullus Pharmacopœorum, ab experientia eruditus, vel in uno anceps hærere poſſit, quô modô, vel quali ratione, hoc vel illud artificioſè parandum, & aggrediendum ſit. Veruntamen nil minus fieri poteſt, quàm ut quælibet anus, ei tam ſagaciſſima, vel alius ex vulgo, ea ſtatim imitari, & Simiam Pharmacopœorum

rum

rum peritorum agere valeat, quin potius, modo illo artificioſiori manifeſtato, penes Pharmacopœos peritos & doctiores hæc magis Dædala Medicamentorum præparatio manſura ſit, atque adeò ars Nobiliſſima, peſſum itura alias, ab interitu vindicetur, priſtinæque dignitati ſuæ reſtituatur. Quod idem mecum ſentient doctiores, in Theoria pariter, ac Praxi, exercitati Medici, & Pharmacopœi; qui ipſi plurimorum ſuorum Miniſtrorum levitatem in arte, tùm & ſegnitiem, & ignorantiam (de quâ etiam Dn. Fridericus Müller, Peritiſſimus æquè, ac Doctus Viennenſium & Statuum Auſtriæ Provinciæ Pharmacopœus, *in ſua, ſuper Lexicon Medicum, Præfatione*, ſummoperè conqueritur,) deteſtantur. E contra verò, qui difficiles has ipſas præſcriptionum mearum præparationes quaſi in jus vocare inſtituunt, illi, è diametro contrarii prioribus, à veritate etiam planè aberrant, nec rationem, quâ me, qui omnia juxta Legum Pharmacevticarum harmoniam ordinavi, dè jure culpent, dum ſe ipſos, tanquàm inexpertos, & leviter arte ſuâ tinctos, reprehendere, ſatis habent. Etenim non pauci illorum ſunt, qui hoc ſibi firmiter perſuaſum tenent, modò Syrupum aliquem ſimplicem, (licet haud debitè,) conficere didicerint, aut Aquam deſtillare ſimplicem; tùm ſe ſolidè doctos, & Magiſtros artis protinus eſſe; cùm tamen vix à limine hanc nobiliſſimam æquè, ac difficillimam artem ſalutarint. Tandem, precium grande quando nonnulli taxant, itidem & ipſi rem haud penetrant, aut intelligunt, vel lucri ſunt nimis cupidi. Illud dico, quia aliàs cernerent perfacilè, me primariò quidem Divitibus, atque Magnatibus; (ob id enim Regiæ titulò inſignitur hæc Pharmacopœia, quòd verè Regia Medicamentorum genera in ea tradita contineantur,) nec tamen minus quoque Pauperibus, ut qui tenuioris fortunæ ſunt, ſua quibuslibet ordinaſſe & deſtinaſſe; quorum potiora tàm levi ære veneunt, ut meritò hi, qui de intenſo conqueruntur precio, heluones, & avari, meritò dicendi ſint, gratis omnia volentes, nihilque ferè Præparationibus medicamentorum ſanioribus impendere, in animo habentes. Perpendant illi mecum, qui rem exactiùs, & æquiori animi lance, trutinant, quanta, olim, rerum precioſarum, ſimplicium, utilium, & innumerabilium, facta ſit inutilis profuſio, in quibusdam, & quidem plurimis, Antiquorum præſcriptis medicamentorum Compoſitionibus omnis generis; quorum ſpecimina haud pauca, in *duobus prioribus Claſſibus XIV. & XV.* aliquot ſaltem Compoſitiones limæ ſani judicii ſubjiciendo, manifeſta feci, nec ſine fundamento detexi. Eſto, quòd quandoque, in his meis legitimè delineatis medicamentorum Compoſitionibus, & Præparationibus, quæ præſtant, reverà, Antiquis, quædam, in quantitate majori, huic, vel illi, adjiciantur medicamento Compoſito, ſimplicia; ſint & ea paulò ſumptuoſiora: (quod tamen raro contingit,) hoc tamen, quoad precium, tanto damno Pharmacopœis non cedit, quàm ſi potiora Compoſitionum Veterum ingredientia inutiliter agglomerentur, aut annumerentur; à quibus non ſolùm hoc, vel illud, determinatum medicamentum nullas Virtutes mutuare habet, ſed quæ aut obſunt magis, aut reliqua, in Virtutibus ſuis, remorantur contenta, eſſentialiter adjecta: quippè, quod ex fundamento, & radice rei, non ſemel demonſtravi. Quæro ergò, annon majuſcula illa copia Ingredientium, pauloque dexterior ac artificioſior medicamentorum præparatio, propter quæ illa præſtantiora & validiora efficiuntur in operationibus ac virtutibus ſuis, non ſint præferenda invalidis & effœtis quibusdam Antiquorum medicamentis Compoſitis? Ubi, ſi recta inſtituatur computatio, certè graviori multò veneunt precio Antiquorum nonnulla, quàm illa edocumatiùs elaborata; quæ ſunt, ut dictum, Virtutibus ſuis longè efficaciora, idque propter, in minori quoque Doſi infirmis propinari poſſunt: ex quo & Medicus ipſe, ut fine ſuo potitus, Exiſtimationem, & Laudem; Pharmacopœus, haud exigui momenti, Lucrum; Infirmus deniq; ipſe, Sanitatem priſtinam celeriùs conſequi valet. Itaque

non

non moror Ego Zoilorum inſulſa & iniquà judicia, quæ, tantum abeſt, ut inſtituto meo impedimento ſint, ut potiùs calcar acrius ad perſequendum, & majora mihi, melioraque, in lucem proferendi aſſint, hoc pro ſolatio habenti, quòd ne Jupiter quidem omnibus placeat. Quomodo ergò hæc omnium nutui conformia eſſe poterunt? præſertim quæ, quot capita ſunt; tot ſenſus, & opiniones, abundantes inveniunt.

Et hæc ſunt etiam illa, quæ, circa *Unguentorum*, tanquam Externorum Medicamentorum, præparationem & compoſitionem, annotare volui: è quibus pateſcit, quòd & in hâc, horum, licet externo aſpectu viliorum, juſtè deſcribendi & præparandi ratione, non levi opus ſit dexteritate atque prudentiâ. Hoc igitur labore noſtro, intuitu Tui ſuſcepto, L. B. fruere.

Ego verò ad alia progredior.

Digitized by Google

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ, *ſeu* DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI,

CLASSIS DECIMA OCTAVA: EMPLASTRORUM DEBITE PARANDORUM FORMULAS EXPLANANS.

EMplaſtra, & Cerata, *quæ duabus hiſce Claſſibus continentur, non, niſi conſiſtentiâ, Inter ſe differunt :* Emplaſtra *paulò ſolidiora* ſunt; *molliora nonnihibil* Cerata. *Suntq; Medicamenta externa, Vulneribus, Ulceribus, Rupturis ; debilitatis, refrigeratis, & inflammatis Membris, &c. accommodata, liquabilia utplurimum, uti* Cera, Reſina, Pix &c. *ob id ſolida, in frigore ; liquida, in calore paulò fortiori. Componuntur ex omni genere* Mineralium, Vegetabilium, & Animalium, *pro intentione Medici, & diverſitate affectuum. Specierum ipſa Ingredientium, utpotè,* Ceræ, Reſinæ, Terebinthinæ, Gummatum, Oleorum, Pulverum, &c. *proportio, & exacta quantitas, univerſaliter determinari nequit. Non equidem me latet, quòd communiter,* ad unciam unam Oleorum, *(præſertim in Ceratis)* unciæ tres Ceræ, Reſinæ uncia una, Pulverum drachma una, drachma una ſemis, & drachmæ duæ, *deſtinentur. Aſt hæ vanæ ſunt aſſertiones. Quàm diverſam enim producat coctio* Oleorum, *cum nonnullis* Pulveribus, *imprimis* Mineralibus, *conſiſtentiam, palàm eſt. Ex ſolo enim* Oleo, *& quocunq;* Metallo, plurimiſque Mineralibus, *quibusdam ſolutis, nonnullis autem indiſſolutis,* Unguenta, Cerata, (*quoad conſiſtentiam*) & Emplaſtra *fieri poſſunt. Variant itidem pondus exquiſitum,* Terebinthina, Reſina, Gummata, &c. *quæ modò liquidiora, molliora ; modò ſolidiora, & craſſa, deprehenduntur. Omnium deniq; maximè diſcrepant* Pulveres ; *quorum alii aridiores ſunt, alii oleaginoſi ; nonnulli graves, ponderoſi, uti* Metallorũ & Mineraliũ, *qui proindè, Emplaſtris commixti, eandem duritiem, & ſolidam*

non

non producunt conſiſtentiam, quam arida quædam vegetabilia levia, poroſa. *Quin etiam Anni tempora; nec non mucilagines viſcoſæ, Emplaſtris addendæ, pondus ingredientium reliquorum non parùm variant. Cùm itaq́ͅ univerſaliter proportio determinari nequeat, neceſſum eſt, ut, qui ſimiles Compoſitiones conſtruere velit, rerum Medicarum, immaniter variantium, exactam habeat notitiam. Dictas autem rerum varietates, diverſæ Emplaſtrorum & Ceratorum Compoſitiones, & Præparationes ſequentes manifeſtabunt.*

Velim autem, B. L. ut ad hanc, & ſequentem, Claſſem referas ea, quæ, in Animadverſionibus plurimorum Emplaſtrorum, præcedentis Pharmacopœiæ Auguſtanæ *non ſemel inculcata ſunt; quæq́ͅ ulteriùs*, in Appendice n. circa hanc Claſſem, *non temerè, nec gratis, admonuimus: quæ ſingula ſi ſtudioſè perlegeris, & obſervaveris accuratè, res haud protriti momenti eſſe, comperies, ſcitu tàm dignas, quàm neceſſarias; quæ & Medicum cautum reddere, & Pharmacopæum non leviter erudire poſſunt; quemadmodum utrumq́ͅ hæc decent, & exornant.*

EMPLASTRUM ALBUM COCTUM.

℞. Olei Sambuci ex floribus, per trinam infuſionem, macerationem, & expreſſionem, exactè parati, vel, quod melius foret,
Axungiæ Porcinæ recent. caſtr. itidem ſemel atq; iterum, cum floribus recentibus Sambuci, vel etiam cum Roſis recentibus, infuſæ, maceratæ, & per expreſſionem denuò ſeparatæ, libras duas,
Ceruſſæ Venet. pulveriſatæ libram unam ſemis.

Miſta coquantur leniſſimo igne, continuò infundendo aliquid *Aceti Sambucini*, pro exactiori diſſolutione Ceruſſæ, (quousque propemodùm *libra una ſemis Aceti* dicti affuſa ſit) donec *Emplaſtri* mollis, & non nimis ſpiſſam, conſiſtentiam nacta fuerint, ſpatulâ, vel rudiculâ, ſine intermiſſione agitando: cui, ab igne remoto, addantur ſtatim, ut in eo liqueſiant,
Ceræ albæ unciæ quatuor,
& ſubſequentes Pulveres:
Pulv. Maſtichis elect.
Thuris albiſſ.
Lapidis Calaminaris, cum ſpermate Ranarum, in aquam reſoluto, præparati & levigati, ana uncia una ſemis,
Pompholygis uncia una,
&, ſi lubet,
Camphoræ uncia ſemis, vel drach. ſex, cum particula
Ol. Roſarum cocti ad pultis formam ſolutæ.

Fiat *Emplaſtrum* laudabile, ad omnes inflammationes, & ulcera ſordida, antiqua & cancroſa, &c. præſtans.

EMPLASTRUM DE BACCIS LAURI STOMACHALE.

℞. Terebinthinæ claræ & liquidæ uncias tres;
in quibus liquefac
Pulv. Maſtichis uncias duas,
Thuris albi unciá unam ſemis,
Tacamahacæ unciam ſemis.

Quibus benè mixtis, & leniſſimo calore liquatis, adde paulatim, & alternatim, de ſequentibus Pulveribus, & Melle: nempè,
Mellis Menthæ n. m. parati, uncias tres,
Pulv. Baccarum Lauri,
Nuc Moſchatar. ana unciam unam ſemis;
Caryophyllorum unciam unam;
Calami Aromatici,
Zedoariæ, ana drachmas ſex,
Macis unciam ſemis.
Fiat *Emplaſtrum Stomachicum* efficax.

Ventriculi, & inteſtinorum, dolorem â flatibus, aut frigida intemperie, ortum ſanat, & concoctionem promovet, externè ventriculo appoſitum.

EMPLASTRUM BASILICUM ET VULNERARIUM.

℞. Terebinthinæ claræ & odoratæ uncias duas;
in qua liquefac
Pulv. Maſtichis elect.
Sagapeni, ana unciam unam,

Colophoniæ tranſlucidæ unc. quatuor:
his liquatis paulatim adde
Pulv. Myrrhæ transpar.
Olibani albiſſ.
Succini albi præpar. ana unciam unam,
Croci optimi unciam ſemis.

Fiat *Emplaſtrum*, aliquandiu in calore, leniter ſaltem liquatum, & agitandum, ut ingredientia ſe invicem exactè amplectantur.

Hoc præſtans eſt in omnibus Vulneribus recentibus & antiquis, Nervorum, Oſſium, Capitis &c. Membris etiam & Nervis conquaſſatis opitulatur.

EMPLASTRUM CEPHALICUM REGIUM.

℞. Reſinæ Styracis, per expreſſionem factæ, uncias duas,
Ladani, per extract. paratæ, unciam unam,
Ol. Nuc. Moſchat. expreſſi uncias tres.

In his liquatis leniſſimo calore ſolvantur ſequentia: utpotè,
Pul. Gum. Tacamahacæ,
Animæ, ana drach. decem,
Olibani in granis unc. una;
quibus porrò inſtillentur
Ol. ſtill. Ligni Rhodii drachmæ duæ,
Majoranæ,
Lavendulæ, ana drachma una,
Coriandri drachma ſemis.

His probè unitis, & interim aſſervatis, immiſceantur, ſucceſſu temporis, ſequentes Herbæ, & Flores recentes, ſubtiliſſimè inciſ. ac contuſ. ad pultis formam; nec non Pulveres, qui infrà ſequuntur,
Herb. recent. Betonicæ, cum floribus,
Majoranæ,
Rorismarini, cum flor.
Gemmar. Populi arbor. recentium, ana uncia una,
Flor. recent. Keiri,
Tunicæ,
Arantiorum, ana uncia ſemis,
Pulv. Succini albi præpar. drachm. ſex,
Ligni Aloës gummoſi unc. ſemis,
Croci opt. Orient. drachm. duæ,
Nucleorum Perſicorum excorticat.
Ceraſorum excorticat. ana uncia ſemis,
contuſorum omnium ad pultis formam, cum Aquæ Roſarum fragr. ſ. q. & per ſetaceum transmiſſorum.

Miſceantur exactè, in diplomate, calore leni; fiatq́ *Emplaſtrum* juſtæ conſiſtentiæ.

Præſtat ad Capitis fluxiones ſiſtendas, & exſiccandos humores varios Cerebri; Cephalæam, Cephalalgiam, aliasq́ue capitis affectiones præter naturam juvat. Eſtq; *Emplaſtrum* verè Regium.

EMPLASTRUM DE LAPIDE CALAMINARI, AD ULCERA FLUIDA ANTIQUA.

℞. Terebinthinæ bonæ odoratæ uncias tres;
in qua liquefac
Maſtichis elect. unciam unam,
Colophoniæ,
Ceræ flavæ novæ, ana uncias duas;
ſuperaddendo
Pulv. Lapid. Calaminaris, præparati cum ſucco Plantag. & Millefolii, ac denuò exſiccati, uncias duas, vel tres,
Tutiæ præparatæ unciam unam ſemis,
Olibani ſubtiliſſ. triti unciam unam,
Lithargyrii ſubtiliſſ. pulveriſati unc. unam ſemis,
prius tamen cum
Aceti Sambucini aliquot unciis cocti, & iterum exſiccati.

Fiat *Emplaſtrum* juſtæ conſiſtentiæ; ulceribus manantibus & fluidis exſiccandis proficuum.

EMPLASTRUM CATAGMATICUM, ſeu AD FRACTURAS OSSIUM.

℞. Terebinthinæ claræ odoratæ,

Ceræ

Ceræ flavæ odoratæ novæ, ana libram unam ſemis,
Reſinæ albæ Pini libras duas.

His liquatis, ac per linum & qualum colatis, immiſceantur ſequentia, ſubtiliſſimè prius inciſa, & contuſa: utpotè,

Rad. Conſolid. majoris rec. unciæ tres,
Saniculæ rubr.
Barbæ hirci,
Tormentillæ,
Herb. Conſolidæ Saracenicæ,
Alchimillæ,
Pyrolæ,
Millefolii,
Hyperici ſummit. floreſc.
Fol. Quercus, ana recent. unciæ duæ,
Oculor. Populi arbor. recentium unciæ tres,
Summitat. Laricis, vel Abietis arboris, recent. unciæ duæ:
quibus probè unitis ſuperaddantur Pulveres ſequentes:

Pulv. Olibani,
Maſtichis,
Myrrhæ,
Sanguinis Draconis,
Succini præpar. ana uncia una ſemis,
Lapidis Oſteocollæ,
Calaminaris, ana cum ſucco Millefolii parat. unciæ duæ,
Roſarum rubear.
Balauſt. ana uncia una.

Miſceantur exactè in diplomate; fiatque *Emplaſtrum* debitæ conſiſtentiæ.

Vires habet hoc *Emplaſtrum* inſignes, in ſanandis Oſſium fracturis; fovet nativum partis calorem, ſiſtit fluxiones humorum, & egregiè nervos roborat, & Vulnera ac Oſſa in coalitione juvat; in Herniis quoq; ſanandis non minus efficax.

EMPLASTRUM CITRINUM VULGARE.

℞. Terebinthinæ claræ libram ſemis,
Reſinæ albæ Laricis,
Sevi Cervini, ana libram unam,
Ceræ Citrini novæ odoratæ libram unam ſemis.

Liquentur calore leni, & per linum atque qualum colentur, ſuperaddendo
Pulv. Rad. Curcumæ uncias duas.
Fiat *Emplaſtrum*, cujus uſus notiſſimus eſt.

EMPLASTRUM DEFENSIVUM.

℞. Lithargyr. ſubtiliſſ. pulv.
Ceruſſæ pulv. ana uncias XVI.
Ol. Sambucini ex flor.
de Spermate Ranarum, ana librâ unam,
Unguenti Popul. uncias quatuor, vel ſex,
Aceti Sambucini,
Roſacei, ana uncias octo,
Succi Plantaginis depur. uncias decem.

Coquantur in ſartagine amplâ, igne leniſſimò, ad *Emplaſtri* conſiſtentiam molliorem, ſpatulâ, ſive rudiculâ, continuò agitando: cui, ab igne remoto, adde

Ceræ flavæ & novæ odor. unc. quatuor,
Pulv. Olibani uncias duas,
Maſtichis,
Roſar. rub.
Lapid. Calamin. cum ſucco Plantag. parati & exſicc.
Rad. Ireos Flor. ana unciam unam ſemis,
Liquiritiæ,
Myrrhæ, ana unciam unam,
Croci opt. unciam ſemis.

Fiat, omnibus probè mixtis, in calore, *Emplaſtrum* nobile *Defenſivum*; quod omnia ſymptomata irruentia, ac vulnera concomitantia, inflammationes, & defluxiones ad partes affectas, præcavet, parteſque roborat.

EMPLASTRUM DIACHYLON SIMPLEX.

℞. Mucilag. Sem. Fœnigræci,
Lini,
Rad. Altheæ, ana cum lixivio forti, ſed claro, extract. libram unam,
Litharg. ſubtiliſſ. triti libras tres,
Axungiæ Porcinæ recentis libras quatuor.

Coquantur leniſſimo igne, in ſartagine amplâ, ſpatulâ continuò agitando, ad *Emplaſtri* conſiſtentiam & craſſitiem; agitetur ultimò diu, donec refrigeſcat, & dealbetur. Videantur etiam *Animadverſiones ſuper ipſum factæ*, pro majori dilucidatione, ubi ejusdem quoq; Virtutes à *D.D. Auguſtan.* uberrimè deſcriptæ ſunt.

EMPLASTRUM DIACHYLON CUM GUMMI.

Conficiatur modô *in Animadverſion. n. præcedentis Pharmacopœiæ* edocto, vel etiam

℞. Diachyli ſimpl. ſuperioris libram unam;

cui immiſceantur pedetentim, ſub continuâ agitatione, in leni pariter calore, ſequentia:

Gummi Ammoniaci,
Opopanacis,
Galbani,
Sagapeni, ana uncia ſemis,
ſoluta priùs in ſufficiente quantitate Aceti, vel Vini, ad pultis formam: item,
Pulv. Olibani,
Maſtichis, ana drachm. ſex.

Fiat *Emplaſtrum* ſ. a. quod emollit, concoquit, maturat, digerit atque reſolvit.

EMPLASTRUM DIAPHORETICUM.

℞. Gummi Ammoniaci uncias duas,
Elemi unciam unam ſemis,
Sagapeni unciam unam.

Solvantur in ſ.q. Aceti, ad pultis formam: cui adde pedetentim, & quaſi guttatim,

Ceræ flavæ odoratæ libram unam,
Terebinthinæ claræ uncias tres,
Colophoniæ, ſeu Picis Græcæ, uncias quatuor:

liquata invicem leni igne, in ſartagine, ſeparatim, & non nimis calidè, *ſuperioribus Gummatibus* ſenſim, & alternatim, uti dictum, ſub continuâ agitatione, infuſa; hinc alternatim etiam inſpergantur ſucceſſivè hi Pulveres: utpote,

Pulv. Gummi Bdellii unciæ quatuor,
Succini Citrini unciæ tres,
Olibani,
Maſtichis, ana uncia una,
Sandaracæ drachmæ ſex;

pòſt agitentur, donec omnia commixta, atque dextrè unita ſint, per horam integram, in diplomate, vaſe ſcilicet duplici, calore leni: fiatque *Emplaſtrum*, tumoribus œdematoſis, fracturis oſſium, luxationibus, & contuſionibus, maximè conducens. Eſt ex *Mynſichtio* depromptum, correctum, & in artis formam, ſeu ordinem, redactum.

EMPLASTRUM DE FULIGINE.

℞. Terebinthinæ claræ uncias tres,
Saponis Veneti ſubtiliſſ. raſpat. uncias quinque.

Liquefiant ſuper igne lento, in ſartagine; quibus ſtatim adde ſequentia:

Fermenti acris Panis uncias duas,
Pulv. Croci opt.
Axungiæ Serpentum, ana unciam unâ,
vel, hujus locô,
Axungiæ Porcinæ unciam unam ſemis.

Piſtentur & agitentur benè, donec omnia exactè conjuncta atq; unita ſint: tùm ſuperadde

Fuliginis Camini ſplendidi pulveriſati ſubt. uncias duas,
Antidoti Theriacalis n. uncias duas ſemis.

Piſtentur iterùm probè, donec omnia dextrè unita fuerint; tandem, remiſſo calore intenſo, cùm quaſi refrixerint, admiſce

Vitell. ovorum num. iiij.
Salis Theriacalis noſt. *tertiæ deſcript. pag. Animadv. 278.* edocti, unciam unam.

Fiat *Emplaſtrum*; cui, ſi competentem non haberet conſiſtentiam, *Ceræ Citrinæ uncia una*, vel *altera*, addi poſſet.

Magnarum virium eſt, ſi legitimè ſit confectum, in Peſte, ad extrahendum venenum, maturandos bubones, atque anthraces, & mitigandos exinde ortos dolores.

Nota.

Digitized by Google

Nota. *Bufonum*, *aut etiam Serpentum*, *Pulvis non inepte fortè huic* Emplaſtro, *pro majori peſtiferi veneni extractione*, *adderetur*.

EMPLASTRUM HEPATICUM.

℞. Terebinthinæ claræ & odor. uncias ſex; in qua liquefiant
Pulv. Gumm. Ammoniaci,
Myrrhæ ſubtiliſs. pulv. ana uncia una ſemis,
Elemi,
Sagapeni, ana unc. una;
his liquatis adde
Ceræ flavæ novæ & odoratæ uncias quatuor;
et, dum adhuc liquata in diplomate hærent, ſuperinjiciantur ſequentes Radices, & Herbæ, ſubtiliſſimò modò inciſæ atque contuſæ ad pultis formam: utpotè,
Rad. recent. Apii,
Enulæ,
Pimpinellæ,
Cichorii ſylv. ana uncia una,
Herb. recent. Agrimoniæ,
Abſinthii,
Naſturtii hort. ana uncia una ſemis,
Flor. Roſar. rubr. recent. unciæ duæ,
Camphoræ drachmæ ſex,
ſolutæ in
Olei Seminis Naſturtii expreſſi uncia una:
item ſuperinſpergantur
Pulv. Santali rubri,
Baccarum Lauri,
Olibani, ana uncia una,
Succi Abſinthii,
Chamædryos, ana inſpiſſat. ad formam Extracti, drachm. ſex.
Fiat *Emplaſtrum* debitæ conſiſtentiæ.

Efficax eſt, in Hepate & Liene obſtructo; cujus duritiem emollit, reſolvit, & egregiè roborat.

EMPLASTRUM ALIUD HEPATICUM.

℞. Pulv. Roſar. rubrar. unciam ſemis,
Santali rubri drachm. duas ſemis,
Baccar. Lauri drachm. duas,
Raſuræ Eboris,
Olibani,
Sem. Naſturtii, ana drach. unam ſemis.

Coquantur in ſ. q. Decocti fortis Radic. Pimpinell. & herb. Abſinth. ad *Cataplaſmatu* ſolidiorem conſiſtentiam, ne cuti adhæreat; quod interim aſſervetur. Jam verò accipe
Terebinth. claræ unciam unam ſemis; in qua liquefac
Pulv. Gumm. Elemi,
Sagapeni, ana drach. tres,
Myrrh. rubr. drach. duas ſemis;
his liquatis ſuperadde
Ceræ odoratæ nov. flav. unciam unam ſemis,
Gummi Ammoniaci pulv. & ad pultis ſpiſſioris formam, in ſ. q. Vini albi ſoluti, unciam ſemis,
Succi inſpiſſati Abſinthii craſſi drachm. unam ſemis:
Item ſequentia, minutiſſimè inciſa, & ad pultis formam, in mortario, contuſa adjiciantur: utpotè,
Rad. recent. Cichor. ſylv.
Pimpinellæ, ana drachmæ duæ ſemis,
Apii,
Enulæ ana drachm. duæ,
Herb. recent. Abſinthii,
Cichorii ſylv. ana drach. duæ ſemis.
Ultimò tandem immiſceatur ſuperiùs aſſervatum *Cataplaſma*, &
Camphoræ drachm. una,
Ol. Ligni Rhodii drachm. una ſemis:
Fiatque *Emplaſtrum Hepaticum*; cujus unciæ duæ ſemis circiter extendantur ſuper alutam, & obducatur ſyndone rubro.

EMPL. AD HYDROPEM:
ISCHIADICUM:
MAGNETIC. ANTIP. ANGELI SALE:
de MELILOTO:
MINIO:

Hæc omnia ac ſingula commodiſſimè parari poſſunt, juxta *Animadverſiones n. ad*

n. ad quodlibet Emplaſtrorum horum, ſcorſim, in prægreſſa Pharmacopœia Auguſtana, adjectas; in quibus genuinæ & dextræ eorum præparationes deſcriptæ ſunt, ſecundum quas commodè poſſunt inſtitui. Hoc tamen, quoad *Emplaſtrum Iſchiadicum*, monendum, *ut pondus Euphorbii, Semin. Erucæ & Caparum*, nonnihil augeatur, nec aliud, quàm *Oleum Saponis*, locô *Olei Lini*, recipiatur. Eorum virtutes inſuper ibidem loci patebunt.

EMPLASTRUM NERVINUM.

℞. Terebinthinæ claræ odoratæ libram unam;
in qua liquefacito
Gummi Carannæ puriſſimi unc. duas,
Pulv. Gummi Elemi,
Animæ,
Sagapeni, ana unc. tres,
Tacamahacæ unc. quatuor,
Maſtichis elect. uncias quinque.

His leniter liquatis, &, ſi opus, per linum & qualum colatis, adde ſequentia commixta, & liquefacta ſimul, in aliâ jam tùm patellâ: utpotè,

Ceræ flavæ odoratæ uncias xx.
Axungiæ Canis recent. uncias ſex,
Humanæ uncias quatuor:

et, dum adhuc liquefacta in diplomate hærent, ſuperinjiciantur ſequentia ſubtiliſſimè inciſa, & contuſa, ad pultis minutiſſ. formam: nimirum,

Gemmar. ſeu Oculor. Populi recentium unciæ decem,
Summitat. Abietis, vel Laricis (vulgò Fehrene Gipffel) repurgat. ab externâ lanugine, unciæ quatuor,
Baccar. Juniperi virid. & recent. unciæ duæ,
Herb. recent. Calaminthæ montanæ,
Chamæpithyos,
Majoranæ, ana unciæ duæ ſemis,
Rorismarini,
Salviæ hortenſ. ana unciæ quatuor,
Pulv. Croci opt. unciæ tres,
diluti ad formam pultis, cum
Vini albi ſuffic. quantitate,
in quô
Lumbricorum terreſtrium unciæ quatuor
priùs ebullierint:
Pulv. Baccar. Lauri,
Olibani,
Myrrhæ, ana unciæ quinque;
& in fine, quando quaſi refrixerunt, immiſceantur
Balſami Indici de Peru unciæ duæ,
Olei ſtill. Salviæ drachmæ duæ,
Majoranæ drachma una.

Miſceantur exactè, diu in calore leni agitando, ut probè uniantur. Fiat ſ. a. *Emplaſtrum*, quod præſtantiſſimum & utiliſſimum eſt, non ſolùm ad roborandos Nervos, Membra contracta, contuſa & conquaſſata, ſed & ad Ventriculum & Uterum confortandum; quod ipſum ſexcenties expertus ſum: egregiam etiam præſtat operam, dum ſimul compeſcit paſſiones Hyſtericas, roborat, & retinet Fœtum in gravidis, atque ad conceptionem Uterum diſponit: in duritie inſuper Hypochondriorum, debilitate Hepatis, & Lienis, non minùs ſalutare exiſtit.

EMPLASTRUM ALIUD NERVINUM ANTIPODAGRICUM.

℞. Terebinthinæ claræ uncias ſex;
in qua liquefacito,
Gummi Carannæ puriſs. unciá unam,
Pulv. Gummi Ammoniaci,
Elemi,
Tacamahacæ,
Animæ, ana unciam unam ſemis;

quibus exactè unitis adde ſequentia, inter ſe invicem leni calore liquata:

Ceræ flavæ novæ & odoratæ uncias ſex,
Saponis Veneti uncias quatuor,
Colophoniæ claræ uncias tres:

Ultimò denique ſequentes Pulveres, & Olea, inſpergantur: utpotè,

Pulv. Olibani albi,
Maſtichis,
Sandaracæ,

Pulv.

Pulv. Succini, ana uncia una ſemis,
Uſneæ fruticis Acaciæ uncia una,
Croci opt. drachmæ ſex,
diluti ad pultis formam cum
Succo Chelidoniæ,
Camphoræ uncia ſemis, ſolutæ in
Olei Saponis Veneti, cum ſilicibus ſtill.
drachmis ſex, vel unciâ unâ,
Salis Tartari uncia una ſemis.

Miſceantur exactè omnia, & erit *Emplaſtrum* excellens Nervinum atque Arthriticum: roborat artûs, extrahit & allicit humores acres, diſſipat acidum fermentum; adeoque in Podagricis affectibus efficax.

EMPLASTRUM OPPODELDOCH.

HUjus *Emplaſtri* præparatio debita ac legitima, cum aliis, ad confectionem, ſeu præparationem quorundam ingredientium neceſſariis, notatuque dignis, *in Animadverſionibus n. ſuper iſtud Emplaſtrum* factis, luculenter expoſita ſunt; quas L.B. haud gravatim revolvat.

EMPLASTRUM OXYCROCEUM.

℞. Terebinthinæ claræ odoratæ uncias octo;
in qua liquefac
Pul. Gummi Ammoniaci,
Maſtichis el.
Galbani puriſſ. ana uncias tres;

quibus invicem benè & leniter liquatis, &, ſi neceſſitas poſtulet, per linum & qualum colatis, adde ſequentia, ſeparatim priùs in ſartagine, alia inter ſe invicem etiam, liquata leniter: utporè,
Ceræ flavæ odoratæ,
Colophoniæ,
Picis Græcæ, ana uncias novem, vel decem.
Ultimò verò inſperge ſequentes Pulveres:
Pulv. Thuris electi,
Myrrhæ, ana uncias duas ſemis,
Croci, in vino parùm diluti, ad pultis formam, unciam unam ſemis.

Fiat, omnibus exactè mixtis, debitæ conſiſtentiæ *Emplaſtrum*, aliquandiu in calore diplomatis (hoc eſt, in duplici vaſe, prout ſuperiùs, *in Animadverſ. ſuper hoc Emplaſtrum* factis, explicui) agitandum, ut ſpecies eò meliùs inter ſe coeant, & intimè uniantur, nec etiam ſpirituoſiores ejus partes evaneſcant: & ita evadet ad affectus à *D.D. Auguſtanis* conſignatos, efficax. Trahantur cæterùm huc, quæ, *de ratione Gummatum, eorumq; legitimâ diſſolutione, in iisdem Animadverſionibus*, ſuperiùs annotata ſunt.

EMPLASTRUM DIAPALMA.

℞. Axungiæ Porcinæ recentis libras tres;
huic impaſtentur
Ramorum Palmæ minutim inſciſorum recent. libra una,
(vel, ſi hi deſint,
Foliorum Quercûs recent. unciæ decem,
Hederæ arbor. recent. unciæ quatuor:)

Factâ maceratione, per aliquot dies, coquantur parùm, additâ *Aceti Sambucini librâ dimidiâ, circiter*: fiat pòſt colatura, cum forti expreſſione Ramorum, aut Foliorum. Expreſſæ verò Axungiæ adde
Lithargyrii ſubtiliſs. triti libras duas ſemis,
Vitrioli albi purificati uncias quatuor, vel quinque,
ſoluti priùs in
Aceti Sambucini,
Roſacei, ana libra ſemis.

Coquantur leniſſimo igne, in ſartagine ſufficienter amplâ, ſpatulâ ligneâ, *ex ramo Palmæ* vel *Quercûs*, recenter confecta, continuò agitando, ad *Emplaſtri* conſiſtentiam, addendoque ultimò, ſi libet, cùm parùm refrixerit,
Camphoræ in
Olei Sambuci particulâ ſolutæ ad pulticulam, drachmas ſex: item
Olibani ſubtiliſs. triti unciam unam ſemis.

Fiat *Emplaſtrum*, efficax in doloribus Articulorum. Extrahit enim & reſolvit, atq; calorem contemperat.

EMPLASTRUM ANTIPODAGRICUM.

℞. Terebinthinæ claræ bonæ uncias ſex; in qua liquefacito
Gummi Carannæ puriſſ. unciam unã,
Pulv. Gummi Animæ,
Elemi,
Ladani,
Tacamahacæ, ana unciam unam ſemis:

His exactè, leniſſimo in calore, unitis & ſolutis, immiſceantur ſequentia, paulatim, per vices, ſeparatim, in alio vaſe, jam tùm leniter inſimul liquata: utpotè,
Ceræ novæ odoratæ unciæ octo,
Saponis Veneti unciæ quinque,
Olei Saponis Veneti, cum Silicibus ſtill. & ſuprà edocti, unciæ tres,
Maſtichis elect. unciæ duæ.

His omnibus legitimè mixtis, & in diplomate liquatis, ſtatim ſuperinjiciantur ſequentia, minutiſſimè & ſubtiliſſimè inciſa, atque contuſa, ad formam pultis: nempè,
Uſneæ fruticis Acaciæ ſelectæ & puræ recentis,
Fol. Hederæ arb. recent.
Rad. Chelidon. recent. ana unciæ duæ,
Oculor. Populi arbor. recent. unciæ tres,
Flor. recent. Roſarum rub.
Sambuci,
Verbaſci, ana unciæ tres ſemis,
Pulv. Croci opt. Orient. uncia una ſemis,
diluti ad pultis formam cum
Lixivii ex Cineribus Vitis facti ſ.q.
Pulv. Olibani albi,
Sandaracæ,
Succini albi, ana unciæ duæ,
Salis Tartari albi unciæ tres, vel quatuor,
Camphoræ uncia una, in
Olei Sambuci, vel
Ovorum particulâ ſalutæ.

Miſceantur exactiſſimè in dicto diplomate, & fiat *Emplaſtrum* Anodynum nobile; quod, partibus dolentibus Arthriticis applicatum, materiam peccantem partim extrahit, ejusque acorem deſtruit, dolores lenit, partes inſuper, & articulos, inſigniter roborat, & à Podagra præſervat.

EMPLASTRUM ANTIPODAGRICUM ALIUD ANODYNUM

℞. Olei Hyoſcyami ex ſem. expreſſi,
Papav. ex ſeminibus expreſſi,
Lini recenter etiam expreſſi, ana uncias quatuor,
Minii ſubtiliter triti uncias xv.
Aceti flor. Sambuci, n.m. parati, libram unam.

Coquantur igne leni, ſpatulâ, vel rudiculâ, continuò agitando, ad conſiſtentiam *Emplaſtri*: poſteà adde
Ceræ Citrinæ odoratæ,
Terebinthinæ odoratæ, ana uncias duas,
Saponis Veneti uncias duas ſemis:
Item
Pulv. Olibani unciam unam ſemis,
Maſtichis,
Tacamahacæ, ana drachm. ſex,
Roſar. rubrarum,
Sem. Hyoſcyami, ana unciam unam.

Miſceantur accuratè, fiatque *Emplaſtrum Anodynum*; quod multum præſtat in doloribus Arthriticis, atque Podagricis, tenuiter ſuper linteum extenſum, & partibus dolentibus applicatum.

EMPLASTRUM DE PLUMBO.

℞. Ceræ Citrinæ novæ uncias ſex,
Terebinthinæ claræ uncias tres,
Balſami n. Vulnerarii Sulphurei, ſuperiùs, *in Claſſe de Oleis*, edocti, uncias duas:
his mixtis, & leni calore liquatis, adde
Pulv. Plumbi uſti, ſeu calcinati more figulorum, uncias tres,
Ceruſſæ cribratæ uncias duas,
priùs cum Aceti Sambuci unciis quatuor ad ſiccitatem iterum coctæ,
Lapidis Calaminaris, cum ſucco Plantaginis præparati, unciam unam ſemis,
Tutiæ,

Tutiæ, præparatæ cum ſucco Plantaginis, unciam unam,
Pulv. Pompholygis,
Myrrhæ rubræ,
Olibani,
Maſtichis,
Aloës hepat. ana drachmas ſex,
Nitri puri unciam ſemis,
Camporæ drachmas duas,
ſolutæ in
Balſami Sulphuris ſ. q. ad formam pultis.

Fiat *Emplaſtrum* exſiccans; ad Ulcera antiqua, fœtida, corrodentia, fluida, Fiſtulis, Lupum, Cancrum & Noli me tangere, maximè proficuum. Ex *Mynſichtio* deſcriptum, & correctum, atque efficacius redditum.

EMPLASTRUM DE RANIS, CUM MERCURIO.

Ejus vera, tàm legitima, quàm artificioſa, præparatio, ſuperiùs, *in Animadverſionibus ſuper illud* factis, tradita eſt; quam L. B. tanquàm notatu dignam, ob varia, quæ in ipſa occurrunt, revolvat.

EMPLASTRUM DE SPERMATE RANARUM.

Ut *Emplaſtrum* dextrè paretur, conficiatur priùs *Oleum per infuſionem repetitam, macerationem, & coctionem* (non tamen ad totalem humiditatis exhalationem,) *è ſpermate Ranarum aquatilium*, additis *Cancris fluviatilibus*, ſi lubet. Hinc

℞. Hujus Olei, cum adjuncta adhuc ejus ſubſidente humiditate, libras quatuor,
Ceruſſæ cribratæ libras tres.

Coquantur leni igne, rudiculâ continuò agitando: in ipsâ autem cocturâ ſucceſſive admiſce

Vitrioli albi, &
Aluminis crudi, ana uncias tres,
ſolutorum in
Spermatis Ranarum reſoluti, & per linteum ſaccum ſponte transmiſſi, ſ. q.

et, poſtquàm, per lenem cocturam, ad debitam *Emplaſtri* conſiſtentiam redacta fuerint, adde

Ceræ albæ uncias ſex;
remotiſque ab igne
Pulv. Maſtichis el. albiſſ.
Thuris opt. albi, ana unciam unam ſemis;

tandem, quando propemodùm refrixerit *Emplaſtrum*, immiſce

Camphoræ unciam unam ſemis,
priùs ſolutæ ad pultis formam in
Olei Roſarum ſuffic. quantit.

Et fiat *Emplaſtrum* debitæ conſiſtentiæ; Vulneribus omnibus, & Inflammationibus coërcendis, ſalutare.

Nota, *quòd fortè felicius ſucceſſura ſit hujus Emplaſtri coctura & confectio, efficaciusq; illud evaſurum, ſi Axungia Suilla recens eôdem modô, quô Oleum Olivarum, cum Spermate Ranarum, tribus vicibus, infuſa, cocta, ac ad ipſum hoc Emplaſtrum, locô Olei de Spermate Ranarum, deniq; adaptaretur.*

EMPLASTRUM AD RUPTURAS, SEU HERNIAS.

℞. Pulv. Rad. Cyperi rotundi,
Tormentillæ,
Biſtortæ,
Saniculæ, ana unciá ſemis,
Symphyti maj. unciá unam ſemis,
Herb. recent. Perfoliatæ,
Pyrolæ,
Hyperici floreſc.
Conſolidæ Sarracen.
Fol. recent. Quercûs, ana ſubtiliſſimè conſciſs. & contuſorum ad pultis formam, unciam unam ſemis,
Pulv. flor. Roſarum rubr.
Balauſtiorum,
Sem. Perfoliatæ,
Nuc. Cupreſſi,
Calicum gland. Quercûs,
Olibani,
Sarcocollæ,
Sanguinis Draconis,
Aluminis uſti, ana unciam ſemis,
Lapid. Hæmatit. drachm. ſex.

Coquantur cum ſ. q. *Decocti fortiſſimi Glandium arboris Laricis, ſive Abietis* (vulgò weiſſe Dannzapffen / oder Cronfähren) cum *Vino rubro* facti, ad Cataplaſmatis ſat ſolidam conſiſtentiam, ne manibus adhæreat; cui, ab igne remotô, adde ſequentia invicem jam tùm liquefacta: utpotè,

Ceræ novæ odoratæ uncias xv.
Terebinthinæ claræ uncias quatuor,
Gummi Maſtichis uncias tres,
Elemi,
Tacamahacæ, ana uncias duas,
Balſami n. Martialis Vulnerarii, cum Ol. Terebinth. rubro parati, & ſuperiùs, *in Claſſe de Oleis coctis*, edocti, unciam unam ſemis.

Fiat *Emplaſtrum* mollioris nonnihil conſiſtentiæ, ad inſtar Cataplaſmatis durioris, veſicæ incluſum aſſervandum.

Præſtans *Emplaſtrum*, ad Hernias ſanandas, ſive Enterocele, ſive Bubonocele ſit, ſingulis diebus recenter applicandum; repoſitis priùs inteſtinis, & cingulo apto, ligaturâ factâ, ne inteſtina prolabi poſſint.

EMPLASTRUM SPLENETICUM.

℞. Terebinthinæ liquidæ uncias ſex; in qua liquefacito
Pulv. Gummi Ammoniaci,
Elemi,
Sagapeni, ana unciam unam ſemis,
Maſtichis unciam unâ:
his, leniter in diplomate liquatis, adde
Ceræ flavæ odorat. uncias octo,
Ol. Sem. Naſturtii expreſſi unciam unam ſemis,
Succini ſtill. unciam ſemis:
& cùm liquata adhuc in diplomate calent, inſuper ſequentia, ſubtiliſſimè inſciſa & contuſa ad pultis formam, adjice: utpotè
Herb. recent. Naſturtii,
Perſicariæ,
Roriſmarini,
Verbenæ, ana uncias tres:
item
Succi Verbenæ
Succi, vel decocti Scolopendrii, ana inſpiſſator. ad formam extracti, unciam ſemis,
Extracti Tabaci infumati drachmas quinque;
tandem ſuperinſpergantur ſubſequentia:
Pulv. Olibani,
Myrrhæ, ana uncia una ſemis,
Tabaci infumati, ſeu Nicotian.
Sem. Naſturtii, ana drachm. ſex,
Camphoræ uncia una,
ſolutæ cum
Ol. Succini ſtill. drachmis duabus,
Majoran. ſtill. drachmâ unâ,
Coriandri drachmâ ſemis,
in mortario ſubigendo,
fiat, omnibus exactè mixtis, *Emplaſtrum Spleneticum* excellens.

Valet ad obſtructiones & duritiem Lienis ſimul, atque Hepatis. Igitur in Febre Quartanâ, Cachexiâ, & Melancholiâ Hypochondriacâ, cum emolumento adhibetur.

EMPLASTRUM STOMACHICUM.

℞. Gum. Tacamahacæ unciam unam,
Animæ,
Benzoës, ana unciam ſemis,
Maſtichis uncias duas,
Terebinthinæ claræ uncias tres,
Reſinæ Styracis expreſs. unciam unam.

His invicem, vel ſimul diſſolutis, leniſſimo calore, &, ſi opus eſt, per linum & qualum colatis, ſuperadde
Olei Nucum Moſchat. expreſſi,
Pulv. Olibani,
Myrrhæ,
Nuc. Moſchat.
Baccar. Lauri, ana unciam unam,
Caryophyll. drachmas ſex;
quibus ultimò, quaſi refrigerato *Emplaſtro*, adde
Balſami Indici Peruviani unciam ſemis, vel drachm. ſex.

Fiat *Emplaſtrum* nobile, ad *Stomachum* confortandum maximè faciens: quemadmodum ex ipsâ inſpectione rerum ingredientium manifeſtum eſt.

EM-

EMPLASTRUM ALIUD STOMACHICUM.

℞. Gum. Tacamahacæ,
Ladani opt. ana unciam unam ſemis,
Styracis Calam. uncias duas,
Maſtichis uncias tres.

Hæc juncta liquefiant leniter in
Terebinthinæ bonæ, vel Cypriacæ, unciis octo;
quibus mixtis & liquatis in diplomate, colatisque per linum & qualum, ſicuti neceſſitas poſtulaverit, ſuperadde, dùm adhuc calent, ſequentia, ſubtiliſſimè inciſa & contuſa ad pultis formam: videlicet
Herb. recent. Abſinthii,
Menthæ,
Majoranæ,
Rorismarini, ana uncias tres:
item
Ceræ flavæ odoratæ uncias quatuor,
Ol. Nucum Moſchat. expreſſi unciam unam,
Maſtichis n. uncias duas,
liquata invicem;
nec non
Pulv. Baccar. Lauri unciâ unam ſemis,
Olibani unciam unam,
Myrrhæ drachmas ſex,
Calami Aromatici,
Caryophyllorum, ana unciam ſemis,
Croci opt. drachmas duas:
atque ultimò, cùm parùm refrixerint, porrò, ſub continuâ agitatione, inſpergantur
Balſami Indici de Peru drachmæ ſex, vel uncia una.

Miſceantur exactè, fiatq; *Emplaſtrum Stomachale* efficaciſſimum.

EMPLASTRUM STOMACHICUM REGIUM.

℞. Reſinæ Styracis Calamitæ,
Ol. Nuc. Moſchat. expreſſi, ana unciam unam ſemis.
In his liquatis, & mixtis, ſolvantur
Maſtichis electæ & pulver. uncia una ſemis,
Ol. ſtill. Caryophyll. drachma una,
Menthæ,
Majoranæ,
Cinamomi,
Abſinthii, ana drachma ſemis.
His mixtis impaſtentur ſequentia, leni calore agitando:
Herb. recent. Majoranæ,
Rorismarini,
Thymi, ana ſubtiliſſimè inſciſar. & ad pultis formâ contuſar. unc. una,
Pulv. Benzoës opt.
Olibani,
Baccar. Lauri, ana uncia ſemis, vel drachmæ ſex;
ac, cùm nonnihil refrixerint, ſuperadde
Balſami Indici de Peru unciam ſemis, vel drachmas ſex.

Fiat *Emplaſtrum*, ad *Stomachum* roborandum validiſſimum, verè *Regium*.

EMPLASTRUM DE SYMPHYTO AD HERNIAS.

℞. Ceræ flavæ & odoratæ,
Reſinæ Pini, ana uncias quatuor,
Balſami n. Vulnerarii Martialis, *ſuprà* edocti, uncias tres.
His, leni calore mixtis, adde ſequentia ſubtiliſſimè & minutiſſimè inſciſa, & contuſa ad formam pultis: utpotè,
Rad. Symphyti maj. recent. unc. quatuor, vel quinque,
Herb. Perfoliatæ
Pyrolæ
Flor. Hyperici, ana recent. unciam unam ſemis.
Ultimò ſequentes Pulveres inſpergantur:
Pulv. Sangv. Draconis,
Lapid. Hæmatit.
Olibani, ana uncia ſemis.

Fiat *Emplaſtrum*, ad *Hernias* ſanandas efficax.

EMPLASTRUM TRIAPHARMACUM.

℞. Minii ſubtiliſſ. triti
Aceti Roſacei, ana libram unam ſemis,
Olei Roſarum cocti, vel, uti *ſuprà*, per Infuſiones parati, libras duas.

Digitized by Google

Coquantur in ſartagine amplâ, ſpatulâ continuò agitando, ad debitam *Emplaſtri* conſiſtentiam; cui, ab igne remoto, & nonnihil refrigerato, adde, ſub continuâ agitatione,

Camphoræ unciam unam ſemis,
ſolutæ priùs ad pultis formam, ſubigendo ſaltem, & contundendo in mortario, cum
Olei Roſarum ſuffic. quantit.

Fiat *Emplaſtrum*, quod nonnullis *Univerſale* dicitur, & *Noribergenſe*, ad varias affectiones externas proficuum: de cujus virtutibus integer Tractatus impreſſus extat; quem tamen circumſpectè legere, eique cautè credere, convenit, ne hyperbolicis encomiis decipiatur ignarus virtutis ingredientium, non ritè examinatorum, fallatque ſe, & alios.

EMPLASTRUM ANTIVENEREUM, SEU MERCURIALE.

℞. Mercurii, ſeu Argenti vivi, uncias quatuor;
ſolvatur in
Aquæ fortis, ſeu Spiritûs Nitri, ſuffic. quant.
Solutioni adde
Axungiæ Porcinæ recent. uncias octo;

& in vaſe terreô vitreatô, patellâ nimirùm, coquantur ad conſiſtentiam *Emplaſtri*, ſed leniſſimô igne, ne nigreſcat, ſpatulâ, vel rudiculâ ligneâ, indeſinenter agitando; cui adde

Ceræ flavæ & odor. uncias duas, vel tres,
Pulv. Maſtichis,
Olibani, ana unciam unam.

Fiat *Emplaſtrum* nobile & præſtans, ad invidiam contradicentis; quod omnia Ulcera Gallica perſanat, & cruſtas, ſine doloris ſenſu, quôcunque etiam locô ſecreto hæreant, veluti miraculosè abſumit.

EMPLASTRUM VESICATORIUM.

℞. Pulv. Cantharidum drachmas quinq;,
Myrrhæ,
Maſtichis, ana drachmam unam ſemis,
Camphoræ drachmam ſemis,
Fermenti acerrimi Piſtor. ſolidi, non nimiùm mollis, uncias duas,
Terebinthinæ claræ,
Ceræ flavæ, ana inſimul liquatorum, unciam unam ſemis,
Pulpæ Scillæ recentis unciam ſemis,
Aceti Scillitici fortis drachmas duas, vel unciam ſemis.

Fiat *Emplaſtrum*; cujus vires notæ ſunt.

EMPLASTRUM VULNERARIUM, ET PECTORALE.

℞. Terebinthinæ claræ uncias octo;
in quâ ſolvantur & liquefiant
Gummi Tacamahacæ uncia una ſemis,
Elemi unciæ tres:

his ſolutis, atque per linum & qualum colatis, adde

Ceræ flavæ & ordorat. Virgin. uncias duodecim,
Axungiæ Anſeris,
Caponis, ana uncias duas;

his probè conjunctis immiſceantur ulterius ſequentia, ſubtiliſſimô modô inciſa & contuſa, ad formam pultis: utpotè

Rad. Symphyti majoris recent. unciæ duæ,
Enulæ,
Althææ, ana recent. uncia una,
Herb. recent. Hyſſopi,
Betonicæ,
Alchimillæ,
Millefolii,
Hederæ terreſtr.
Flor. Chamæmeli recent. ana uncia una ſemis,
Oculor. Populi arb. recent. unciæ duæ;

tandem ſequentes inſpergantur Pulveres: uti ſunt

Pulv. Olibani,
Myrrhæ,
Maſtichis, ana uncia una ſemis,
Rad. Ireos Flor. uncia una,
Croci drachmæ ſex,
Camphoræ drachmæ duæ, ſolutæ in
Olei ſtill. Aniſi ſ. q. ad pulticulam.

Fiat

Fiat ex omnibus, L. A. *Emplaſtrum*, in diplomate, vaſe nimirùm duplici, leni calore agitandum. In Vulneribus Pectoris internis, Empyematibus, aliiſque Ulceribus ac Apoſtematibus, excellens, toti Pectori externè applicandum.

EMPLASTRUM ALIUD VULNERARIUM, AD RENES EXULCERATOS.

℞. Gummi Animæ,
Elemi, ana unciá unam ſemis;
hæc liquefiant in
Terebinthinæ claræ unciis quatuor:
quibus porrò adde
Ceræ flavæ odoratæ uncias ſex,
Balſami n. Sulphuris non fœtidi, cum
Oleo Terebinth. flavo, vel rubro,
parati, unciam unam ſemis.
His exactè mixtis impaſtentur ſequentia, ſubtiliſſimè inciſa & contuſa: quæ ſunt,
Rad. Sigilli Salomon. recent. uncia una,
Symphyti maj. recent. uncia una ſemis,
Herb. Plantaginis minoris,
Millefolii,
Solani,
Conſol. Sarracen.
Flor. Hyperici,
Roſarum, ana recent. uncia una,
Oculor. Populi arbor. recentium uncia una ſemis;
ultimò addantur
Pulv. Croci opt. drachmæ duæ,
Olibani drachmæ ſex,
Camphoræ drachmæ tres, ſolutæ in particula Ungv. Roſati,
ad pulticulam.

Fiatque, diu multumque agitando, intra leniſſimum calorem, in diplomate, *Emplaſtrum*, regioni Renum applicandum.

EMPLASTRUM VULNERARIUM VERUM.

℞. Pulv. Gum. Elemi,
Opopanacis,
Sagapeni,
Maſtichis,
Pulv. Gum. Olibani,
Myrrhæ, ana unciam unam ſemis.

Hæc omnia liquefiant, beneficio caloris leniſſimi, in
Terebinthinæ claræ unciis octo,
Balſami n. Vulnerarii Martialis,
Balſami n. Sulphuris Vulnerarii, ana *ſuperiùs, in Claſſe Oleorum coctorum*, edoct. unciis duabus;
&, dùm in diplomate liquefacta adhuc calent, ſuperaddantur ſequentia ſubtiliſſimè inciſa, & minutiſſimè contuſa: utpotè,
Rad. Symphyti major. recent. uncia una ſemis,
Herb. Alchimillæ,
Conſolid. Sarracen.
Millefolii,
Plantag. min. acuti folii,
Pyrolæ, ana recent. uncia una,
Flor. Hyperici recent. drachm. decem,
Gemmar. Populi arbor. recent. unciæ duæ,
Summit. Laricis, ſeu Abietis, lanugine ear. ſeparat. uncia una ſemis;
nec non
Pulv. Sanguinis Draconis,
Lapid. Calamin. cum ſucco Plantaginis parati,
Oſteocollæ, itemidem cum ſucco Plantag. parati,
ana uncia una ſemis,
Sarcocollæ uncia ſemis,
Croci Martis, ex Vitriolo Martis per calcinationem parati,
uncia una ſemis:
ultimò tandem, quando quaſi refrixerunt, admiſceatur
Balſami Indici de Peru uncia una ſemis.

Fiat, omnibus exactè inter ſe invicem copulatis, *Emplaſtrum*, Vulneribus in univerſum omnibus, antiquis æquè, ac recentibus, applicabile: præſervans, & ab omnibus ſymptomatibus defendens Vulnera; quæ perſanat, & conglutinat.

Atque ita, B. L. favente Numine, huic quoque Claſſi ultimam impono manum, in quâ *Emplaſtra*, pretioſum illud, partibus externis dicatum, remedium (de quibus Magnus

Digitized by Google

Magnus Helmontius, *Tit. de Diſpenſator. Modern. num. 58.* ait: *Quæcunq́; balnea agunt in totô, hoc idem calefacta, fotaq́; unguina, abſolvunt in parte, ſine totius jacturâ)* plurima & præſtantiſſima revelavi; adeò, ut affectus non ſit, cui remedium & auxilium objicere non valeas. Hoc unum ut ſollicitè advertas, Te hortor, quâ dexteritate, methodô, ac circumſpectione, opus ſit, ut dicta *Emplaſtra* ſuam nanciſcantur perfectionem, pretium, ac valorem; quòd non ſit obvium, ac manifeſtum, cuique Tonſori, Lippo, & Circulatori; quia non tractantur hæc in circo Vetularum, & Agyrtarum contuberniis, prout ſibi inquieta nonnunquàm ingenia blandiuntur. Obſerva pariter, et, velut oppoſitô contrariô, veritas Tibi eluceſcet; quantum ſcil. à Majoribus, in Veterum *Emplaſtrorum* deſcriptionibus deviatum ſit; quàm conſpicui errores undiq; oberrent: quod vel maximè experieris, ubi ſeriem noſtrarum Præſcriptionum, legitimam Præparationem, Artem & Methodum ſeverius ad calculum revocaveris. Tàm enim perſpicuam, ac inde facilem, per exempla, reperies doctrinam noſtram, ut, inſtar regulæ Ariadneæ, ſecuriſſimè ad faſtigium Artis deducat illos, qui multum hactenus in arte vacillabant; modò filum, & regulam, apprehendant, firmiterque ſtringant, neutram in partem declinantes. Utantur igitur hôc compendio deinceps exercitatiſſimi Viri, neq; obvio cuivis Caloni (Laborantes dicuntur: nam ſæpè mente laborant & crumenâ,) ſuam concredant, & Ægrorum, ſalutem; cùm non videam, quâ ratione, juxta tàm erroneas præparationes, & mendis pleniſſima inventa, in Medicum honor, in Ægrum ſolatium, poſſit redundare: è contra verò appareat, quæ, & qualia, concredam, quàm nulli impoſturæ expoſita, quàm magnæ ſpei, ac certæ ſalutis, remedia. Interim, ſi quem varietas delectat, & ampliora ſcrutatur, paſſim Claſſicos reperiet, uti & ipſum Auguſtanum, *noſtris Animadverſionibus* locupletatum Diſpenſatorium; unde, divite penu, domui ſuæ conſulet, ac proſpiciet. Hæc pauca interim, non parva, boni conſule, A. L. ad plura, & ampliora, Magiſtra rerum, Experientia, Te manu ducet.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ REGIÆ,

ſeu

DISPENSATORII NOVI LOCUPLETATI,

CLASSIS DECIMA NONA:

CERATORUM, AC CATAPLASMATUM, PARANDORUM MODUM PRÆSCRIBENS.

E*Xigua eſt inter* Emplaſtra, *&* Cerata, *differentia. Itaq; ea, quæ ſuperiùs, in genere, de Emplaſtris præfati fuimus, huic quoq; Claſſi in omnibus æquè accommodari poſſunt : cui pariter* Cataplaſmata *nonnulla annexuri ſumus, quæ pari jure ſub hujus* decimæ nonæ Claſſis titulo *non incompetentem locum ſibi vindicaverint ; cùm hæc ipſa in nullô alio abludant ab* Emplaſtris, *niſi quoad conſiſtentiam paulò molliorem, & quòd minùs, quàm* Emplaſtra, Cerata *ætatem ferant : idq; propter carentiam, aut ſaltem paucitatem*, rerum unctuoſarum : *intellige*, Gummatum, Axungiarum, Oleorum, *& ipſius* Ceræ, *tanquam corporum magis durabilium, illis adjectam, aut adjiciendam ; quæ ſingula tamen ex legitimis illorum deſcriptionibus nota & palàm fiunt.*

CERATUM DE BETONICA, CEPHALICUM.

℞. Reſinæ Styracis, per expreſſionem factæ, uncias duas,
Ladani per extr. par.
Pulv. Gummi Animæ,
Tacamahacæ,
Benzoës,
Maſtichis, ana unciam unam.
Hæc omnia liquefiant leniter
in
Terebinthinæ Venet. odoratæ unciis quinque:
quibus ſolutis in leni calore, adde
Ceræ flavæ odoratæ uncias ſex,
Ol. Nuc. Moſchat. expreſſi unc. unam,
Still. Coriandri,
Majoranæ,
Lavendulæ, ana drachm. duas,
Succini unciam ſemis.

 His

His omnibus exactè, & leni calore, in diplomate unitis & liquatis, impaſtentur ſucceſſivè, dum adhuc calent, ſequentia, minutiſſimè, & ſubtiliſſimè inciſa atque contuſa: utpotè,

Fol. recent. Betonicæ floreſcent. unciæ tres,
Nuc. Jugland. arb. tenerim.
Rorismarini,
Thymi, vel Majoranæ, ana unciæ duæ,
Flor. recent. Acaciæ,
Arantiorum, aut, loco eorum, Pomulor. immaturorum & minimorũ; quæ omnia verò ſi deſint, Florum Tunicæ, & Keiri, ac Sambuci, ana uncia una,
Gemmar. Populi arboris rec. uncia una ſemis:
item ſuperinſpergantur
Pulv. Ligni Aloës,
Rhodii,
Cupreſſi,
Succini albi,
Olibani, ana uncia ſemis,
Croci opt. drachmæ tres.

Miſceantur exactè in diplomate, & efficiatur *Emplaſtrum*, ſive *Ceratum*, Cephalicum præſtans, vertebris Colli, Temporibus, & Vertici, ut & Fronti, applicandum, ad ſuperfluos Cerebri humores: Cephalæam, Cephalalgiam, Catarrhos, ad partes inferiores delabentes, ſiſtit.

Nota: *Non me latet, quòd* Herbæ, Folia, *&* Flores, *huic* Cerato *deſtinati, non unô eôdemq́ue tempore floreant, & vireſcant; ſic* Flores Acaciæ, Sambuci, *item* Keiri, Gemmæ *nec non* Populi arboris, *inter ſumma Veris initia proſiliunt; quâ anni parte* folia Betonicæ cum floribus *nondum prorupe-runt. Idcircò ſuadeo, & neceſſum eſt, ut in ſuperioribus,* Cerato *huic* deſtinatis, Reſinis, Gummatibus, *&* Oleis, *jam invicem liquatis, & mixtis, ſummô veris initio,* Gemmæ Populi arboris, Flores Acaciæ, Keiri, Arantiorum, Sambuci, Fol. Nucum Jugland. tenerrim. Roriſmarini, *ſubtiliſſimè inciſa & contuſa uniantur, donec reliquum, ſuo temporis articulo, ſuperaddi, &* Ceratum *hoc ex totô, ſecundum dexteritatis normam, perfectionis terminum adipiſci queat.*

CERATUM ALIUD CEPHALICUM de BETONICA, HYBERNO etiam tempore parabile.

℞. Reſinar. Styracis Calam. expr. unciam unam,
Ladani, per extract. cum Spiritu Vini parati, drach. ſex,
Pulv. Gummi Tacamahacæ,
Animæ, ana unciam ſemis,
Terebinthinæ Cypriæ unciam unam ſemis;
quibus leniter liquatis adde
Ceræ flavæ & novæ, etiam leniter liquatæ, uncias duas,
Ol. Nuc. Moſchat. expreſſi unciam ſemis.

His omnibus mixtis inſpergantur ſequentes Pulveres:

Pulv. Herb. & Flor. Betonicæ uncia una,
Majoranæ,
Thymi, ana drachmæ tres,
Olibani,
Succini, ana drachmæ duæ ſemis,
Gummi Benzoës uncia ſemis,
Sandaracæ,
Ligni Aloës opt.
Rhodii,
Sem. Coriandri, ana drachmæ duæ:
ultimò tandem
Ol. ſtill. Lavendulæ,
Majoranæ,
Coriandri, ana drachm. ſemis,
Ligni Rhodii ſcrupuli duo inſtillentur.

Fiat *Ceratum Cephalicum* precioſum; cujus virtutes ex ſuperiore liquent.

CERATUM AD HERNIAS, SEU RUPTURAS.

℞. Terebinthinæ claræ uncias ſex;
in quâ liquefacito
Pulv. Maſtichis electæ unciam unam,
Ceræ flavæ odoratæ uncias quatuor;
quibus liquatis adde

Succi

Succi Acaciæ,
Hypociſtidis, ana in decocto forti Glandium Laricis, ſeu Abietis, in pultis formam ſolut. unciam unciam,
Pulv. Myrrhæ,
Olibani,
Rad. Symphyti maj. ana unc. unâ,
Sanguinis Draconis,
Aluminis crudi, parumper cum ſuperiori decocto humectati, ana drachmas ſex,
Nucum Cupreſſi,
Lapid. Hæmatit.
Sem. Perfoliatæ,
Vitrioli de Cypro, parùm in Sole, vel poſt fornacem, calcinati, ana unciam ſemis,
Miſceantur exactè: fiat *Ceratum*.

Præſens remedium ad varias Herniæ ſpecies; parti affectæ, inteſtinis, vel omento, priùs in locum ſuum repoſitis, pube ac ſcroto tonſis, appoſitum.

CERATUM ALIUD AD HERNIAS.

℞. Lithargyrii ſubt. triti uncias duas,
Minii cribrati unciam unam.
Coquantur in Aceti Roſacei librâ unâ, ad ſiccitatem Lithargyrii & Minii, & totam Aceti exhalationem: huic Pulveri Aceto cocto porrò adde

Pulv. Gum. Arabici,
Tragacanthi,
Bdellii, ana drachmam unam ſemis,
Aloës hepat. drachm. duas,
Succi Acaciæ,
Hypociſtidos, ana ſolut.
Pulv. Sarcocollæ,
Rad. Ariſtol. rot.
Conſol. maj.
Biſtortæ,
Tormentillæ,
Cort. Granator. ana drachmam unam ſemis,
Nuc. Cupreſſi,
Gallar. Turcicar. ana drachmam unam,
Boli Armenæ,
Sanguinis Draconis, ana unciam ſemis,
Collæ piſcium, diſſol. parùm, drachm. unam ſemis.

Coquantur denuò cum Vini rubri ſ. q. ad *Cataplaſmatis* ſolidam & duriuſculam conſiſtentiam, ne manibus adhæreat, ſ. a. Huic *Cataplaſmati* junge tandem

Terebinthinæ claræ uncias quinque,
Colophoniæ unciam unam ſemis;
in quibus priùs
Pulv. Maſtichis el.
Olibani,
Myrrhæ, ana drachmæ tres,
Opopanacis,
Galbani, ana drachmæ duæ,
liquatæ & ſolutæ fuerint.
Fiat *Ceratum*, ad Hernias præſtans.

CERATUM MATRICALE.

℞. Terebinthinæ claræ uncias tres;
in illa liqueſiant
Gum. Galbani puri uncia una,
Animæ,
Sagapeni,
Tacamah. ana uncia ſemis.

Colentur per Linum & qualum; iiſq; adde
Ceræ novæ & flavæ, itidem liquatæ, uncias duas:
his unitis impaſtentur
Herb. rec. Matricariæ,
Menthæ,
Roriſmarini,
Meliſſæ, ana ſubtiliſſimè & minutiſſimè inciſar. & contuſ. ad pultis formam, uncia una,
Pulv. Myrrhæ drachmæ ſex,
Rad. Cardopatiæ,
Sem. Dauci,
Carui,
Anethi,
Olibani, ana uncia ſemis,
Croci opt.
Opii, in partic. aquæ Roriſmarin. ad pulticulam ſoluti,
Camphoræ, ana drachmæ duæ.

 Fiat

Digitized by Google

Fiat *Ceratum* præſtans, aliquandiu in calore & diplomate agitandum.

Uterum frigidum calefacit, ejus flatulentiam diſſipat; paſſiones ſedat Hyſtericas, & vapores ab utero aſcendentes coërcet, doloremque mitigat.

CERATUM EX PELLE ARIETINA.

EJus deſcriptio, & legitimus parandi modus, petatur ex *præmiſſis*, *ſuper ipſum Ceratum*, *Animadverſionibus præced. Pharmacopœiæ Auguſtanæ*, ubi omnia clarè patent; & ad oculum videre eſt, quàm ejus, difficillima aliàs, & intricata, deſcriptio, perſpicua ſimul & facillima reddita ſit.

CERATUM DIAQUERCINUM:

quod in Germania, ubi PALMARUM rarus eſt proventus, DIAPALMÆ vices ſupplere poteſt.

℞. Fol. Quercûs teneriorum recent. & ſucculentorum, libras duas.

Conſcindantur & contundantur opt. impaſtenturque in

Axungiæ Porcinæ libras quatuor.

Factâ maceratione, aliquot dierum ſpatio, coquantur parùm, & exprimantur. *Axungiæ expreſſæ* porrò *recentia conſciſſa & contuſa folia Quercûs*, in ſuprà dicto pondere, immergantur, reiterataque brevi maceratione, leni coctione & expreſſione, uti priùs, huic Axungiæ tandem adde

Lithargyrii ſubtiliſſimè triti libras tres.

Coquantur leniter, ſpatulâ, vel rudiculâ, continuò agitando, ſenſimque, ac per vices, infundendo

Vitrioli albi uncias quatuor, vel quinque,

ſoluti priùs in

Succi, vel Decocti fortis, foliorum Quercûs, librâ una,

ad *Cerati* ſolidioris, ſeu *Emplaſtri* conſiſtentiam; quod non ſolùm prænominatæ *Diapalmæ* vires ſupplere poterit, ſed & virtutibus eam ſuperabit.

Nota, *quòd ei*, *qui*, *locô* Axungiæ Porcinæ, Olivarum, *vel aliud* coctum Oleum *ſurrogare voluerit*, *liberum ſit*; *ego verò* Axungiam Suillam, *tanquàm aptiorem*, *prætulerim*.

Cæterùm confert hoc *Ceratum* ad Ulcera dyſepulota; Articulorum morbis, Bubonibus, Ambuſtis, Oſſium fracturis, Contuſionibus & Plagis, proficuum; Oedemata exſiccans, & Fonticulis utilitatem adferens.

CERATUM SANTALINUM.

℞. Ceræ Citrinæ odoratæ uncias decem,

Olei Roſarum, per trinam infuſionem & macerationem parati, uncias octo;

his leniſſimo calore mixtis impaſtentur

Flor. Roſar. rub. recent. ſubtiliſſimè & minutiſſimè inſciſarum & contuſarum ad pultis formam, unciæ quatuor, vel quinque:

Jam verò

℞. Pulv. Santali rubri unciam unam ſemis,

albi,

citrini, ana drachmas ſex,

Raſuræ Eboris unciam ſemis,

Boli Armenæ unciam unam.

Coquantur cum ſ. q. *Infuſionis Roſarum rubearum*, ad *Cataplaſmatis* ſolidam & duriuſculam conſiſtentiam, ſ. a. ne manibus, attactum, adhæreat, & ſuperioribus tandem dextrè, in calore, impaſtetur. Quæ ſic unita, per horas duas, vel ultrà, ſuper igne leni, commiſcendo agitentur, quò intimè uniantur, & ſe invicem amplectentur: ultimò tandem, cùm refrixerit, ſuperadde

Camphoræ drachmas tres, vel unciam ſemis,

ſolutæ in

Olei Roſarum particulâ.

Fiat ſic nobile *Ceratum*, longè excellentius, quàm vetus illud, ſimpliciter paratum: calidam intemperiem Hepatis, aliarumque partium, contemperat & emendat.

Animadvertis, B. L. quòd *Ceratum hoc*, *noſtrâ methodô ac formâ*, quam nunc exhibet, & ſimpliciſſimâ quidem, diſpenſatum,

Digitized by Google

tum, decuplo plùs efficaciæ ac viriū compromittat, quàm *Ceratum illud, Veterum ſtylo, ac invento, deſcriptum ac præparatum?* Si enim, juxta Philoſophum, contraria juxta ſe poſita magis eluceſcunt, ac tenebræ Solem, umbræ Corpora, vitia Virtutes commendant ac exaltant; comparatione utamur utriusq́ue hujus præparationis, ac diſpenſandi modos combinemus; ac, uter laudabilior, meliorque ſit, ſuffragemur. Quid enim, amabò, *exſuccæ, & effœtæ Species, cineres potiùs, quàm ſubſtantiæ* (uti *Spodium*, & *Ebur uſtum*) aridiores (ut *Bolus*, & *Santalorum ligna*) in hoc *Cerato* efficaciæ, virtutis ac energiæ, habebunt ac impriment, ſimpliciſſimè, nudè, ac crudè, *Ooleo Roſarum*, & *Ceræ*, commixta? Profectò parùm, vel nihil, maximè iis circumſtantiis, ubi externis uſibus deſtinatur *Ceratum*. Et ſi, quando tunc, in dicto *Cerato*, virtutis alicujus, aut effectûs, particula emicat, nequaquam ea *dictis Speciebus*, ſed ſimpliciter *Oleo Roſato*, *Ceræ*, ac *Camphoræ*, accenſeri debet. Enim verò tàm *Oleum*, quàm *Cera*, ſic naturâ comparata ſunt, ut, ſive unita, ſive non mixta exiſtant, nunquam tamen *dictarum Specierum* vires allicere, ſolvere, extrahere, aut quôcunque modo elicere poſſint & actuare: cùm, è contra, *alio quopiam Liquore* decocta, vires earum, ſive vinctæ, ſive ſopitæ, excitentur ac vigeant, ad debitum effectum ac virtutem producendum. Diſpar longè ratio eſt, cùm intra corpus *dictæ Species* aſſumuntur. Gaudet enim Ventriculus nativâ humiditate, & inſpirato fermento ſuô, cujus beneficio humectari poſſunt *arida*, fermentari, ac ad effectûs debitos producendos actuari, licet ipſa *nullâ peregrina humiditate* madeant ac imbuantur: cùm contrà ſic *aridæ* & *exſuccæ Species, Oleo* & *Ceræ* mixtæ, ac cuti illitæ, ne minimum quidem nobis præſtare poſſint, quod naturæ ac affectui deſerviat. Non ſic ſe res habet in noſtro caſu, ac deſcripto *Cerato;* in quô non ſolùm *recentes, rubræq́, Roſæ ſiccis* prævalent, ad præfixam intentionem, & ſcopum, Hepatis nimirum φλόγωσιν & calorem contemperandum, nec non Parenchyma roborandum, ſed etiam ad *Oleum* ac *Ceram*, virtute ſuâ imprægnanda; utpotè *adhuc humido primigenio gaudentes*: cùm tamen etiam in dictis circumſtantiis, noſtraq́ue præparatione, neque *Oleum*, nec *Cera*, *virtutem ac eſſentiam Roſarum* extrahere poſſint, mutuamq́ue cauſalitatem exercere; licet *à Roſis recentibus Oleum*, *ac Cera*, viribus ac congenitis qualitatibus imbuantur. Nunc à potiori arguo: ſi *Oleum*, ac *Cera, Roſarum recentium vires ac eſſentiam* extrahere nequeunt, licet, è contra, *Roſæ illa* afficiant; quid effectûs tribuent *aridiſſimæ Roſæ, omni humiditate deſtitutæ*, & vel maximè ab *Oleo Ceraq́* prohibitæ, quò minùs deſideratum effectum ſortiantur? Quod de *Roſis ſiccis* concluſum, hoc vel maximè valet contra *Species aridiſſimas*, *Spodium* nimirum, & *Ebur, Bolum*, ac *Santalorum ligna*, quæ unctuoſis illis oblinita, ac quaſi intercluſis poris, omnem deperdunt vim ac poteſtatem, virtutes ſuas communicandi, ac influendi: ac cuti ſaltem, & corporis ſuperficiei, minutulorum inſtar corpuſculorum, adhærent, perſpirationem retardant ac arcent. Quæ omnia ac ſingula ſi præclaræ notæ Medici perpendant, mecum inferent, veterem, dictum Ceratum Santalinum parandi, normam nullius eſſe frugis ac efficaciæ, ad deſtinatos effectûs. Aliud foret judicium formandum, ſi jam *recenſitæ Species reſinoſis quibusdam, Gummatibus, aceto ſolutis*, miſcerentur; ubi forsàn nonnihil ſubſtantiæ ac virtutis adſtrictivæ communicare poſſent: at *meris unctuoſis* ea ſubegisſe, arentique cuti, & ad corporis ambitum, admoviſſe: ridiculum profectò, ac jocoſum deliramentum eſt: faciliùs forsàn condonandum, ſi vulneribus, ſanguine, aut ulceribus, ſanie diffluentibus applicarentur, ac, manante ibidem humiditate, in actum ducerentur, unctuoſitate non præpeditâ. De *Spodio* quidem non eſt habendus prolixus diſcurſus, aut ſpeculatio, utpotè tam effœto, viribusq́ue Medicis imbecilli, ac tenui, ut neque interno, nec externo, uſui deſerviat: prout fuſiùs alibi declaravi.

Proindè, in *ſerie Ingredientium* hujus *Cerati*, minimè *uſtum*, *ac exſuccum*, *ſed raſpatum*, *recensq́ Ebur*, collocavi, ac, ut omnia actuari, & ad producendum effectum expediri poſſent, adlaboravi: beneficio nimirum *Succi*, vel *Infuſi*, *Roſarum* coquendo in formam Cataplaſmatis; ut ſic unita, mutuò ſibi virtutes ac efficaciam communicare valerent, unum producendo effectum. Hæc fuſiùs deducere placuit; non, quòd forſan hujus *Cerati* dignitas, aut, in parando, difficultas, nos moraretur, ac commoveret; ſed ut locum, & occaſionem arriperem, fuſiùs demonſtrandi, quàm probè cognoſcere debeat rerum omnium naturas, & craſin, primas ſecundasque qualitates, effectum, quem *res unitæ*, effectum, quem *ſingulæ*, & extra compoſitum, producere aptæ ſint; quid *crudæ*, quid *actuatæ*, præſtare valeant; & complura his affinia, qui juxta Philoſophiæ, Artisque leges, talia ritè medicamenta diſpenſare ac ordinare velit, tàm Medicus, quàm Pharmacopœus. Niſi enim omnia ac ſingula ita diſponamus, ut plerarumq; rerum & effectuum rationes Phyſicas reddere poſſimus; Spartam noſtram minimè pro debito obivimus. Quæ quidem rationes licet non ſubjungantur ubique; dari tamen à me poſſent, niſi in vaſtiſſimum Volumen opus accreſceret. Quare non immoror ulteriùs, ſed ad deſcribenda *Cataplaſmata* propero.

CATAPLASMA ſeu CERATUM AD TUMORES OEDEMATOSOS, ET DUROS.

℞. Antimonii crudi uncias octo,
Calcis vivæ uncias octodecim;
in pulveres redacta, miſceantur: quibus ſuperaffundantur
Vini rubri libræ quinque, vel ſex:
Facta digeſtione, duobus circiter diebus, aliquoties primâ ſaltem die commovendo, decantetur, alterâ die prætergreſsâ, quod clarum, per inclinationem. Cum hoc liquore coquantur ſequentia: utpotè,
Pulv. Lapid. Medicamentoſi n. unciæ duæ ſemis,
Sulphuris unciæ duæ,
Olibani,
Pulv. Myrrhæ,
Sang. Draconis,
Succini, ana uncia una ſemis,
Roſar. rub.
Balauſtior. ana uncia una,
ad conſiſtentiam *Cataplaſmatis* ſolidiorem, ne manibus adhæreat. Jam verò ſolvantur in
Terebinthinæ claræ unciis quinque,
Gummi Tacamahacæ,
Elemi,
Pulv. Gum. Maſtichis, ana uncia una,
Ammoniaci uncia una ſemis,
&
Ceræ flavæ novæ unciis tribus.
His inſimul mixtis & liquatis, ſuperius *Cataplaſma* ſenſim immiſceatur; fiatq; ſic *Ceratum*, ſeu *Cataplaſma*, potens, ad ſtrumas, & tumores duros emolliendos, & diſſipandos. Reſolvit enim, & exſiccat humores artubus impactos.

LAPIDIS MEDICAMENTOSI, PRO HOC CERATO, PRÆPARATIO.

℞. Vitrioli albi
viridis Martialis, ana libras duas,
Aluminis crudi,
Ceruſſæ,
Lapidis Calaminaris,
Boli Armenæ, ana uncias novem,
Salis Ammoniaci unciam unam.
Cuncta in pulverem redacta, immittantur *Ollæ vitreatæ*, iisque ſuperaffundatur *Aceti Vini fortis*, ad ſupereminentiam digiti unius. Claudatur *Olla ſuo operculo*, & collocetur ſuper igne Carbonum, lentum tamen; atq; tàm diu in igne relinquatur, quousque ſtrepitus audiatur, & omnis humiditas exhalarit. Refrigeratis omnibus, eximatur *Lapis*, ollâ fractâ, & ſervetur uſui.

Uſus cæterùm hujus *Lapidis* eſt in Scabie, Facie Cuproſâ, Puſtulis putridis, ſordidis Ulceribus, Gingivis exulceratis, Eryſipelatibus, Gangrænâ: item & Cancro, in mammis mulierum inflammatis, & exulceratis, in inflammationibus Oculorum, puſtulis,

Digitized by Google

puſtulis, maculis, præſtans eſt remedium. Ejus *uncia ſemis, plus minusve*, ſoluta, in *Aquâ ſimplici*, vel *deſtillatâ*, huic, vel illi, affectui appropriatâ, debitè, & Medicè, ab extra applicetur.

CATAPLASMA CEPHALICUM, IN DELIRIIS, ex tempore parandum.

℞. Nucleorum Perſicorum unciam unam,
Ceraſorum drachm. duas,
Fol. recent. Nucis juglandis,
Herb. recent. Majoranæ,
Menthæ aquaticæ,
Rorismarini,
Verbenæ, ana unciam ſemis,
Flor. Roſarum recent. vel ſale condit. unciam unam,
Nucum Moſchat. drachmas ſex,
Baccar. Juniperi unciam ſemis,
Limacum recent. è teſtis except. num. XII.
Micæ Panis triticei uncias tres.

Conſcindantur, & contundantur diu in mortario, ad pultis formam, additâ ſ. q. *Aquæ Roſarum*, vel *Majornæ*; fiatq; *Cataplaſma Cephalicum*, fronti, temporibus, & vertici ipſi, abraſis capillis, in Deliriis, Febribus ardentibus, & Hungaricis, ut & contra Maniam, applicandum.

CATAPLASMA AD CONTUSIONES, ET LIVOREM FACIEI.

℞. Pulv. Rad. Sigilli Salomonis unciam ſemis,
Ireos Florent.
Roſarum albarum,
Olibani, ana drachmam unam ſemis,
Camphoræ drachmam ſemis,
Pulpæ Panis triticei unciam unam ſemis.

Contundantur probè in mortario, ad pultis formam, additâ ſ. q. *Mucilaginis Tragacanthi, cum Aq. Roſarum extractæ*; fiatque *Cataplaſma*, quod, linteolis exceptum, & applicatum, Livorem extrahit, ac priſtinum nativum colorem reſtituit. Quòd ſi verò contuſio oculorum eſſet conjuncta, ſanguineque ſuffuſi oculi, addi poſſent huic *Cataplaſmati duo circiter vitelli ovorum*, item *Pulv Croci drachma ſemis*, &, in locum *Mucilaginis Tragacanthi*, ſurrogari *Lac recenter mulctum*; idque pro *Cataplaſmate* efficiendo.

Vel paretur hoc modo:

℞. Pulpæ Panis triticei unciam unam ſemis,
Pulv. Rad. Sigilli Salomonis unciam ſemis,
Ireos noſtr. drachmas ſex,
Flor. Roſar. alb.
Olibani albi, ana drachmas duas,
Croci opt.
Tragacanthi, ana drachmam ſemis:

cum ſ. q. *Lactis recentis*, fiat, contundendo in Mortario, *Cataplaſma*; adde ultimò

Vitell. ovi unius, vel duorum;
in quibus
Camphoræ drachma ſemis
ſubacta ſit.

Fiat *Cataplaſma*, quod, linteolis illitum, tepidè applicetur, externè Oculis; nec tamen fortiter ac ſtrictè ligetur: (quod benè notandum,) ne tranſpiratio impediatur.

CATAPLASMA CORDIALE.

℞. Cortic. Citri, vel Limon.
Arantiorum, ana recent. & extim. unciam ſemis,
Herb. recent. Baſilici,
Majoranæ,
Roriſmarini,
Flor. recent. Tunicæ, ana unciâ ſemis,
Roſarum, vel Sale condit. unciam unam,
Caryophyllorum drachmas duas,
Macis unciam ſemis,
Croci Auſtr. drachmam unam ſemis,
Pulpæ Panis triticei uncias duas.

Con

Digitized by Google

Conſcindantur, & contundantur diu multumque, in mortario, ad pultis ſimilitudinem, additâ ſ. q. *Aceti flor. Arantiorum*, aut *Tunicæ*, vel *Roſarum;* fiat *Cataplaſma*, aut *Epithema*, Cordi & Pulſibus, *panno rubro* exceptum, admovendum ſæpiùs. *Cùm* verò ad longũ tempus aſſervari nequeant; pro quolibet infirmo, tempore verno, æſtivo, & autumnali, protinùs parari poterunt: ad tempus verò hybernum usque *herbæ pariter*, ac *flores recentes*, *at ſale conditi*, inviolatè cuſtodiri.

CATAPLASMA INSIGNE ad ENTEROCELEN, & ALIAS RUPTURAS, ſeu HERNIAS.

℞. Rad. Conſolidæ major. recent. mundat. & conſciſſ. libram unam,
Herb. Saniculæ rubræ, cum Radicibus, recent. libram ſemis,
Herb. recent. Conſolidæ Sarracen. uncias tres,
Fol. recent. Quercûs,
Pyrolæ,
Perfoliatę, ana uncias duas.

Inciſa omnia coquantur in ſ. q. *Aq. ſimplic.* repetitis vicibus affuſæ, quousque tota virtus & mucilago extracta ſit. Colaturæ omnes unitæ, ad remanentiam circiter librarum duarum, & conſiſtentiam mucilagineam, ſeu Gelatinam, evaporent; cui immiſce

Pulv. Rad. Tormentillæ unciam unam ſemis,
Ariſtoloch. rotundæ,
Flor. Roſarum rub.
Balauſtiorum,
Sem. Perfoliatæ,
Maſtichis,
Myrrhæ,
Olibani,
Sangv. Draconis,
Nuc. Cupreſſi, ana unciam unam,
Sarcocollæ drachmas ſex.

Coquantur denuò, lento igne, parùm, continuò agitando, ad conſiſtentiam *Cataplaſmatis* mucilaginoſi mollioris: quod in olla aſſervandum, & ſingulis diebus bis, & quidem calidè, linteolo raro involutum, regioni partis affectæ, ſeu ruptæ, applicandum eſt; inteſtinis, ſive omento, priùs in ſitum, ſeu locum ſuum, repoſitis, ac impedimento cinguli, ac ligaturæ, præcauto, ne illa ampliùs prorumpant. Quamobrem Patiens quietus, & ſine motione, in lecto, capite paulò ſupinus, recubare, & per unam alteramvè ſeptimanam in illo ſitu ſe detinere debet.

Nota, *quòd quidam ſolâ Mucilagine, ſive, Gelatinâ, ex Radicibus, & Herbis, hujus Cataplaſmatis coctione paratâ, ſuperiùs edoctâ, contenti ſint, absq; aliarum rerum, vel pulverum, adjectione: quâ ipſâ Mucilagine curas Herniarum feliciter abſolvunt. Quod pro meliori informatione appoſui.*

CATAPLASMA SPLENETICUM.

℞. Tabaci infumati uncias tres.

Coquantur cum *Vini albi libris tribus;* decoctum coletur, & ad conſiſtentiam Extracti, ſeu Mellis, craſſam evaporet: cui adde

Pulv. Gum. Ammoniaci, in ſuperioris Vini Tabaci ſ. q. ad pulticulam ſoluti, unciam unam ſemis:
his mixtis adde

Pulv. Seminis Naſturtii q. ſ. ad *Cataplaſmatis* conſiſtentiam, ſine ulteriore coctione efficiendam:

item ſequentia, ſubtiliſſimè ſaltem, & minutiſſimè conciſa atque contuſa: utpotè,

Herb. recent. Roriſmarini,
Verbenæ,
Perſicariæ, ana unciam unam ſemis,
Baccar. Juniperi virid. unciam unam,
Camphoræ drachmas duas.

Fiat *Cataplaſma Spleneticum*, ad Febres pertinaces, Quartanas, ut & duritiem, & obſtructionem, Lienis valdè efficax.

CATAPLASMA AD TUMORES DUROS ARTUUM (vulgo **wider den Glidſchwam.**)

℞. Pulv. Lapid. n. medicamentoſi, ſuperiùs paulò deſcripti, uncias quatuor,

Digitized by Google

Pulv. Sulphuris Citrini uncias duas,
Lapidis Calaminaris,
Maſtichis,
Olibani,
Myrrhæ,
Gum. Ammoniaci,
Bacc. Juniperi virid. ana unciam unam,
Rad. Ariſtoloch. rotundæ,
Tormentillæ,
Herb. Rorismarini,
Salviæ,
Chamæpithyos,
Flor. Roſarum rub.
Balauſt.
Sambuci, ana drachm. ſex,
Pulpæ Panis tritic. uncias quatuor.

Coquantur cum *Aq. calcis vivæ Antimoniatæ, ſuperiùs, in Cerato ad Tumores duros* quoque edoctæ, ad *Cataplaſmatis* ſat ſolidam conſiſtentiam : quod parti affectæ immediatè, bis terve de die, applicandum. Reſolvit, diſcutit, extrahit & diſſipat, potenterque exſiccat. Unde tumores duriſſimos, & ſtrumas, ſenſim conſumit, ac partes roborat.

Plura *Cataplaſmata* & *Cerata* in hanc quidem Claſſem non recipiam ; cùm hæc mihi videantur impræſentiarum ſufficere. Qui tamen numerum eorum auctiorem expetiverit, is ad *præcedentem Pharmacopæiam Auguſtanam* recurrere poterit, ubi haud pauca deprehendet, quæ, juxta *Animadverſiones, unicuiq; Cerato ſigillatim adſtructas*, parata, pro usûs exigentia obtinere poterit.

Reſtat nunc *Claſſis vigeſima;* quæ, obſervato ordine D. D. Auguſtanorum, (quem ſemper hactenus æmulatus ſum) *de rebus quibusdam ritè parandis* tractat & loquitur. Hæc Claſſis, ejusque contenta, quamplurima utilia, magnique momenti, amplectuntur : unde nec ſicco pede transeunda. Lubens igitur me huic labori accingerem, nullius pertæſus moleſtiæ, *propriamq; Claſſem, de rebus quibusdam Medicinalibus ſimplicibus, ritè præparandis*, fuiſſem meditatus ; niſi *huic Parti Diſpenſatorii*, in præcedaneis meis, abundè, & ex aſſe, ſatisfacere ſtuduiſſem, ad *ipſam vigeſimam Claſſem*, factis, in individuo, ac particulari, cuivis ſimplici Annotationibus : prout etiam in *adaucta, ad Animadverſiones, Appendice ;* ubi ex fundamento ſingula tractavi, diſcuſſis erroribus, propriaque *cuiq; ſimplici* tradita theoriâ. Cùm igitur nihil ſuperſit, alicujus conſiderationis, momenti, ac ponderis, quod in *prægreſſis Animadverſionibus meis nonnihil auctioribus, & ſuccedaneâ Appendice*, fusè, dilucidè, & abundè tractatum, & agitatum non ſit : eorum cognitionem, ac uſum, his, velim, inſerat ac ſubjungat B.L. quaſi proprio tractarentur loco, & ſtatione.

His igitur, pro temporum circumſtantiis, & ratione, ut amicè conquieſcat, æquique bonique conſulat, quæ liberali affectu, crebris vigiliis, & arduis laboribus, benevolè obtulimus & conſecravimus, hortor & obteſtor. Stimulum enim, & calcar, ad majora audendum & exantlandum, mihi addet Lectoris grata humanitas ; dum placuiſſe hæc minima ſenſero, quæ maximo affectu fuêre dedicata.

Digitized by Google

MANTISSÆ SPAGYRICÆ PARS PRIMA.

PROEMIUM ad Lectorem.

Lector Candide! cùm longâ hactenus ſerie D. D. Auguſtanorum Methodum (quæ præ cæteris ſemper arriſit) conſtanter æmulatus fuerim: ab eâ nec in hâc parte deficio aut recedo , quin Mantiſſam quampiam ſelectorum partim , & extra vulgum poſitorum , remediorum ; partim à Viris præclaræ notæ , & in praxi Illuſtribus , mihi concreditorum , hìc ſubjungam. Hæc autem dum ago , B. L. amicè hortor atque commoneo , ut ea omnia ac ſingula , quæ , in præmiſſis Animadverſionibus ſuper Mantiſſam D. D. Auguſtan. *ſatis prolixè, foliis circiter 25, ſedulò tractavimus ; jugi memoriâ teneat, & ad præſentia revocet. Ego interim non defecero induſtriâ ac labore, quin citationes ubiq; genuinas , capita , ac ipſas paginas , deſignem , & per compendium L. B. ad præfata manuducam , tempori ac prolixitati parcens. Neque tamen fumos & gloriam hîc me aucupari credat, aut aureos ſibi compromittat montes. Solùm , in præſenti, communico remedia , ſcilicet ſalutaria, ac certa auxilia ; quæ ſi ritè diſpenſata fuerint , ad Citò , Tutò , & Jucundè , medendum ultrò evehant & manuducant. Nunc tuæ peritiæ , ne dicam , conſcientiæ incumbit , Solertiſſime Lector , cautè & circumſpectè in remediorum apparatu converſari ; ut videas , cui fidas , nec obvio cuiq; Thraſoni , magna de ſe ſuiſq; crepanti, hæc diſpenſanda ſubjicias. Una enim quandoq; in olla vita & mors ebulliunt ; ſalus ac interitus languentium. Nam ſolâ Chymici peritiâ ac ſorte hæc variant , & diſtinguuntur. Unde enim illæ lachrymæ ? Unde totius orbis publicæ ſubſannationes , ac novercalia odia? dum alius , prolato Chymiæ titulo ac verbo, caput exagitat ; dira queq; ac maledicta alius eructat ; pleriq; deniq; innocuam hanc artem, ejusq; fideliſſimos miniſtros , deteſtantur , rident ac conculcant ; niſi quia pauciſſimorum homuncionum & trifurciferorum, Orco potius, quàm Laboratoriis, deſtinandorum nequitia, velut iniquitatis fermentum , inſontes quoq; & integerrimos Viros afficit ? Niſi quia Chymiaſtrorum & impoſtorum facinora, funeſtæ Tragœdiæ, horrenda Cataſtrophe, & ſpectata homicidia , toti orbi percrebuêre , dum, pro ſalutaribus remediis , inſida , periculo & exitio plena medicamenta , dubiâ quandoq; , aut certâ , nece obtulêre : non alia de cauſa, quàm quòd nequiſſimum , aut imperitum , ſint nacta Diſpenſatorem & Artificem : unde proſtituebantur auxilia, quæ aliis fuêre ſaluti. Quis igitur non paveat : quis non totis artubus contremiſcat , ubi triſte illud , ac lugubre verbum inſonat* CHYMICORUM, *quod ulceroſo hoc ſæculo bonis ac malis , peritis ſimul & imperitis, Magiſtris & Tyronibꝰ, uno tribuitur communiq; ſuffragio ? Ubi hâc tempeſtate ſe* Chymicos, *præconè anteambulone, ubiq; promulgant,*

Digitized by Google

mulgant, qui vix dextrè è Tartaro Cremorem elixant; ſuper abacum Collyria è pelvi ſaphirina divendunt, ungvina deniq; tractant & axungias. O verè luctuoſa tempora! ô ſortem calamitoſam! quam (proh dolor!) experimur, & indies recrudeſcere deprehendimus. Ea nunc eſt ætas, quâ non tantùm pauci reperiuntur, quos ſolida ſcientia, ac jugis doctrina, commendat Pharmacopœos: ſed quâ vix ullum reperias, qui, licet imperitus ſit, tabula raſa, & nuda cucurbita; aliquid tamen experiri non contendat, proficere anhelet, Medico ſimul ac Ægro fideliter adhærere ſtudeat ac collaboret. Sed computreſcunt quaſi in ſordibus ſuis, Sabbatha ſua colunt, de ſocordia ſurgere nolunt, diſcere detrectant; ac ſic impunè in humanum genus deſæviunt. Argus profectò ſum, anxius & circumſpectus, ne tàm hebes mihi contingat Diſpenſator, tàm infidus Collega, Medico ſimul & Ægro futurus exitio. Ad calculum, & rigoroſum quidem, ſingula remedia, quæ Chymica vocant, revoco & luſtro: potiſſimum verò illa, quæ ſuam ex Antimonio, vulgiq; Mercurio, traxêre geneſin, anguſtis cæteroquin incunabulis: quæ niſi, propriâ induſtriâ, oculatus diſpenſaverim, aut à tali Pharmacopœo elaborata noverim, quem Chymici nomen re & effectu commendat; vel ab illis penitus abhorreo, vel Ægris interdico. Cauti proinde mecum vivant, & circumſpecti, Medici, Celeberrimi Practici, quiq; ſuam, proximiq;, tutantur vitam. Suſpecta habeant dicta anti-Chymica; è quorum cenſu vel maximè Diaphoreticum *vulgi* Antimonium, *quod, niſi conſtet, legitimè elaboratum fuiſſe, repudient potiùs, quàm ordinent, meo cautiores exemplo. Nam dum uterer aliquando ipſe dicto Diaphoretico, cum morte luctari mihi accidit, ægrè, ac vix eluctari. Diris enim vomitibus, & periculoſis ſymptomatibus, attritus, ferè exſpiravi; neq; culpam in pharmacum, ſed pſeudo-Operatorem & Chymicum conjicere licuit; maximè ſi illud in longum tempus aſſervetur: cùm, vice-verſa, graſſante peſtiferâ lue, Stendalii Marchionum,* Anno 1636. *idem* Antimonium Diaphoret. *ad drachmam unam (propriis correctum & laboratum manibus) maximo ſucceſſu, peſtiferæ luis excidio, & ægrorum certâ ſalute, propinaverim, ipſeq; ſæpius ſumpſerim: ut proinde certum ſit, nec non firmiſſimum: eodem remedio vitam tolli poſſe, & prorogari, ſolo Artificum diſcrimine. Concludamus igitur hanc Philoſophiam noſtram, & diſcurſum; ac velut è fundamentis eruamus quo loco nobis Chymia ſit deinceps habenda: ne ſcilicet generico quodam, & univerſali, anathemate eam feriamus, aut communi odio averſemur; quaſi Chymia illa foret, quæ violentiſſimis emeticis tantùm, malignis ac corroſivis Antimoniatis, infidis Mercurialibus, toti orbi exitium minitetur. Minimè gentium: cùm hæc ſit potiùs impoſtorum licentia, & malevolorum impunitas, qui, velut Zizania, in agro Medico latitant, tenebras colunt, antra & latibula, ad pauculos Myſochymicos referenda. Alia longè eſt Majeſtas conſpicuæ hujus artis, & genuinæ Chymiæ, utpote quæ dictas umbras fugat, agyrtas, dictosq; impoſtores, velut pecus morbidum, à reliquis ſegregat, & revelat, ne, conſortii jure, eodem quandoq; lædantur contagio: noxia & infida deniq; remedia emendat, ſalutiferas Panaceas procreat, individua comes Pharmaciæ, cui perpetuo fœdere juncta, humano generi indefeſsè famulatur. Nolo proinde auguſtam hanc Chymiæ ſpartam pluribus exornare, ſuo utpote ſplendore omnibus conſpicuam, nec peregrino egentem fuco aut calamiſtro. Deprehendes tamen, per operis noſtri decurſum, ejus lineamenta, typum, & veſtigia, in quo pleraq; Chymicê, hoc eſt, dextrè, aſſiduè, & convenienter elaborata, certo ægrorum ſubſidio reperies, & in quo Medicus & languentes feliciter reſpirare ac erigi ſe poſſe, confidant. Hiſce vale, A. L. noſtramq; Mantiſſam æquo dignare calculo; ad quam nunc depropero.*

Caput Primum.

DE AURO METALLO, ſeu SOLE.

DE *Auro*, coruſco Mineralium *Sole*, ac Metallorum facilè *Principe*, Tractatum auſpicaturus, ejus geneſin, ac, intra terræ viſcera, anguſta incunabula, tacitus prætereo: cùm nemo hactenus Scriptorum extiterit, qui huic Minerali ſpecioſum non fecerit Genethliacon; nec alia ſit noſtri inſtituti ratio, quàm artem, modumq; revelare, quo ex *Auro* ſalubris Medicina apparetur.

Præmiſsâ igitur *Auri* definitione; ad documenta Practica deſcendam.

Aurum nimirum eſt corpus Metallicum ſolidiſſimum, omnibus Metallis naturâ & perfectione ſuperius, fixiſſimum, & incorruptibile; nullis Elementorum viciſſitudinibus, nec violentæ ignis etiam torturæ auſcultans.

Eminet colore fulvo, quo nitet ac irradiat; compactum ex principiis, in viſceribus terræ, perfectis, Sulphure, Mercurio & Sale, beneficio Solis terreſtris ſummè coctis, digeſtis & maturatis: omnium Metallorum ponderoſiſſimum, ductile, &, excepto plumbo, molliſſimum; ob prædominantis Mercurii perfecti copiam.

Hieroglyphico ac Myſtico ſenſu, à Majoribus noſtris, ſub Solis, Planetarum Principis, ſchemate figurabatur; an quòd analogiâ quâdam, ſicut *Sol*, *Macrocoſmo* deſtinatus, eum vegetat & ſuſtentat: ſic *Aurum*, *Microcoſmi Phœbus*, influum cordi robur tribuat: dignum Solis ſpecioſo etymo, quin & Regis Metallorum?

Aurum in Medicinâ magnæ eſt notæ ac energiæ; quidquid etiam alii Viri Magni in contrarium aſſeverent. *Habet* inquam, *Aurum vires ac virtutes in Medicina non paucas, nec exiguas. Roborando enim Cordi & vitalibus ſpiritibus, ſanguiniq́; mundificando dicatum eſt.* Verùm, doctiſſimorum Virorum ſententiâ, id non ſimpliciter, & in ſua cruda ſubſtantia facit; cùm hæc multò ſit ſolidior atq; compactior, quàm ut à calido noſtro reſolvi & in actum deduci queat. Licet enim Veteres crudum *Aurum foliatum* multis immiſcuerint medicamentis compoſitis; non tamen id alio factum bono exiſtimant, quàm ut oculos vulgi *Aurum* paſcat. Quemadmodum nunc Clariſſimi Viri, ipſi D. D. *Auguſtani*, in ſua Pharmacopœiâ Auguſtana: Dn. *Schröderus*, in Pharmacop. Medico-Chymica, lib. 3. c. 9. ut & *Quercetanus*, Tom. 2. in ſua arte Medica auxiliatrici & Pharmaceutica, cap. 5. pag. 618. cum ſexcentis aliis, quos illi citant, unanimiter in hoc conſentiunt, & hoc ipſum confitentur. Proinde, ex mente *Theophraſti Paracelſi*, aliorumq́; Chymicorum, illud, uti & alia Metalla, in ſua arcana, Olea, Balſama, quintas Eſſentias, Tincturas, Calces, Sales, Vitriola, Crocos, & his ſimilia, priùs redigere, & tum demum uſui Medico ſalutariter accommodare ſuadent.

Verùm quæ, de *foliato Auro*, hîc & alibi diſſeruimus, diſpari planè ratione de *Auri ſcobe*, aut eo in tenuiſſimum *pulverem* redacto, ſub intelligenda eſſe, multis ac prægnantibus de cauſis, nec non graviſſimorum Virorum authoritatibus, ac rationum momentis, perſuaſus ſum; ne contra torrentem niti videar. Nam quid (dic, quæſo,) præſtent decem, aut viginti, folia Auri? Quid, in doſi unâ pulveris medicati, vix dimidium Auri foliolum; cùm ducenta vel trecenta Auri folia vix ſcrupulum dimidium conſtituant? Ad nihil apta ſunt, niſi ut ſe tunicis ventriculi inſinuent, eundem

dem ad nauſeam & *ἀπεψίαν* concitent; ac cruda tandem ſegregentur. Alia de *Auri ſcobe, & pulvere*, ratio militat; cujus, pro doſi unâ, ſcrupulus dimidius, vel integer, propinatur, & à latente ſtomachi fermento & acido ſubigitur, & actuatur, vitioſos humores emendat, cor tuetur, innatam ejus ſymmetriam præſervat, melancholicis auxiliatur, ac ad lætitiam ſollicitat. Non enim hoc meum dogma eſt: multis hoc argumentis, & in Terminis, docet, contra *Muſam, Picum Mirandulanum, Platerum*, & *Bravum*, doctiſſimos Viros, acutiſſimus Luſitanorum Zacutus, *de Medic. Princip. Hiſt. lib. 1. quæſt. 24. pag. 68. & 69.* ubi inquit; *quòd Auri tenuiſſimæ ſcobes, & ramenta, quæ ex limatura decidunt, præſtans ſint melancholiæ remedium, viſcera roborent, ſanguinem purificent, vires reſiciant, palpitationibus medeantur, adverſus Cardiacam paſſionem mirificum auxilium, celebre remedium in malignis, contagioſis morbis, & lue Gallicâ ſint, cùm medendo, tum præſervando;* ubi pro ſe citat *Avicennam, Serapionem, Platearium, Geberum, Matthiol Levinum Lemnium, Ficinum, Voſcum Caſt. Scalig. Sylv. Capivacc.* quin ſuam Praxin, lib. 2. de praxi Medica admiranda, obſervat. 136. & innumeros hujus ſententiæ viros: ac poſt paululum ſubjungit; *ceſſent infamare tam nobile Metallum, quod Priſci, & Juniores, in ſubſidium venenorum & melancholiæ, tantis laudum præconiis celebrarunt.* Et infra: *deſinant calumniari præſidium, quod multis fuit ſaluti. Ita enim Aurum naturæ noſtræ amiciſſimum eſt, viresq́ roborat, ut cutem &c.* Et plura ſelecta, citato loco, A. L. deprænhendet, ſi *Zacutum* adire & conſulere non gravabitur.

Paria docet Clariſſimus vir, *Malachias Geiger*, Metropolis Monachienſis celebris Practicus, in ſuo Microcoſmo Hypochondriaco, cap. 27. pag. 367. & ait: *Aurum autem duobus modis exhiberi poteſt; vel integrum, aut in folia reductum, & aliàs nihil immutatum: vel arte Chymica reſolutum. Priorem modum quod attinet, hoc modo Aurum exhibitum planè improbant non ſolùm Chymici pleriq́, ſed & Galenici nonnulli; qui, Auri in Medicina uſum nullum eſſe, exiſtimant; & hoc unico ferè id probare conantur, quòd Aurum nimis compactum & durum ſit, & cui etiam, extremo calore, & igne fortiſſimo adhibito, nihil depereat; & proinde à calore noſtro vinci, & in actum deduci non poſſit, ſed integrum rurſum per alvum excernatur, atq́ ita ſumptûs ſaltem inutiliter profundantur, ad ægrum verò nihil commodi & utilitatis inde redundet. Verùm ratio iſta mihi ſatis firma non videtur. Etenim actiones illæ occultæ, & quæ Magneticæ dicuntur, in integris ſeſe exerunt, & à forma totius fluunt, atq́ eâ deſtructâ, vel etiam corpore corrupto & immutato, evaneſcunt. Magnes integer ferrum trahit: quod Oleum ejus, ſi à Chymico in id reſolvatur, non præſtabit. Talia multa in Medicina occurrunt. Lapis Lazuli, ſaltem pulveriſatus, purgat; Antimonium, & alia Mineralia, & Metallica, etiam Chymicè non præparata, quæ à calore noſtro nullo modo vinci, quorumq́ compages ab eodem ſolvi non poteſt, nihilominus occulto modo in corpus noſtrum agunt, idq́ variè afficiunt: ut ipſa experientia docet. Ideoq́ ſi Aurum tales occultas qualitates habet, eas etiam integrum, & non reſolutum, exerere poteſt. Tribuerunt eas illi tot docti Viri, tot ſeculis, quibus non facilè refragandum. Chymicè verò reſolutum, & præparatum, quod multas vires habeat; extra dubium eſſe puto: cùm id experientia teſtetur. Verùm etſi plurimis morbis, iisq́ periculoſiſſimis, medeatur; tamen omnes non tollit: adeoq́ Panacea non eſt; neque, quos tollit, ſolum tollit; ſed & aliis medicamentis opus eſt.* Et hæc ille.

Sed quid authoritatibus & peregrinis teſtimoniis immoror, cùm quotidiana nos manuducat, & luculenter erudiat, Praxis & Experientia; quòd nimirum *Auri ramenta*, & *in pulverem minutum redactum Aurum*, plurima, eaque magna, præſtet in deploratis morbis. Præter multos, quos ſubticeo, magnæ notæ Urbis noſtræ Practicos, habet ſibi in uſu, & ſecretis, *Pulverem* quendam *compoſitum* Excellentiſſimus Vir, & Emeritus Practicus, Dominus *Antonius de Pozis*, Auguſtæ Cæſareæ Majeſtatis LEOPOLDI p. t. Perſonæ Medicus digniſſimus; quo multa ſanè præclara dedit ſpecimina, dum ægris profuit: ejusq́ talis eſt deſcriptio:

℞. *Raſuræ Eboris unciam ſemis,*
Pulv. Epileptic. Marchion. drachmas tres,

 Scob.

Scob. Auri in pollinem ſubtiliſſ. redacti drachmas duas ſemis,
Bezoar Oriental. veri drachmas duas,
Unicornu marini drachmam unam.
Miſc. Fiat Pulvis.

De quo Pulvere, pro doſi, ſcrupulum, vel etiam drachmam ſemis, exhibet, ac magno ſucceſſu deploratis ſuccurrit. Quæ omnia ſanè analogiâ quâdam Auri ad vitalia noſtra, & cor, Magnetiſmo quodam, & inſitâ occultâ activitate, peragit aurum, dum, Solis inſtar, ſpiritûs noſtros irradiat, concentrat, allicit, ac à malignis vindicat & tuetur. Quæ omnia & ſingula dum penitius contemplor, nonnihil ad tantorum Virorum authoritates accedo (eſto, quòd in prægreſſis *Animadvers. m.* divelli nonnihil viſus ſim) ac *Aurum*, in tenuiſſimum *pulverem* redactum, ac competenti doſi, pro ægrorum & morbi ratione, exhibitum, magnas, in medendo, vires adverſus morbos ſupra memoratos obtinere, judico & aſſevero: corrigente nos quotidianâ & luculentâ experientiâ, optimâ rerum Magiſtrâ.

Plura alia de Metallis, *Auro* præcipuè, omnium eorum nobiliſſimo, dicenda, ac ordine analytico tractanda, ſupereſſent. Verùm cùm à Clariſſ. & Doctiſſimis Viris, *Quercetano*, atq; *Schrödero* loc. cit. feliciter expedita, & jamjam ab Adm. Rev. P. *Kirchero*, in ſuo noviſſimè edito Mundo ſubterr. ad unguem explanata fuerint; ratio poſtulat, ſolùm medicamenta Chymica, ex Metallis & Mineralibus, itemq; Regnis, tam Vegetabili, quàm Animali, uſitatiora & ſelectiora, arctis limitibus circumſcribere ac luci publicæ conſecrare. Ideoq; ad ſupra citatos B. L. ablegatum volo Authores: dum me contrà ad ea, quæ re & etymo Pharmacopœiam Regiam erigere digna videbuntur, communicanda convertam. Quorum primum ex Auro confectorum agmen ducat

BEZOARDICUM SOLARE.

℞. Auri fini, ſeu puri, per Autimon. purgat. unciam ſemis:
quod ſolvatur in ſuff. quantit.
Aquæ Regiæ, vel Spiritûs Nitri, à ſale communi deſtillatione abſtracti,

quoad *Aurum* totaliter ſolutum ſit. Hâc interim aſſervatâ ſolutione, porrò accipe
Butyri Antimonii, à ſua Cinnabari rectificati, uncias duas.

Huic affundatur guttatim, & per vices repetitas, ne nimium efferveſcat, & veluti inflammetur; inq; cucurbitâ ſatis altâ, ſub camino, vel in aprico, collocatâ
Spiritûs Nitri ritè deſtillati ſ. q.

quoad etiam butyrum totum ſit ſolutum in liquorem rubicundum, omniſq; ſtrepitus & efferveſcentia, ſuperaffuſo ſpiritu Nitri, ceſſaverit. Has duas ſolutiones, *Auri* ſcil. & *Butyri Antimonii*, conjungito & commiſceto, atq; in alembico, ſuo capitello munito, igne arenæ deſtillando, omnis humiditas, ad ſiccitatem maſſæ, evocetur. Huic maſſæ in cucurbita reſiduæ flaveſcenti affundantur
Spiritus Nitri recentis unciæ tres circiter,

ac denuò, per deſtillationem, igne arenæ abſtrahatur; fortiori ultimò ſubſtructo igne, ad totalem ſpirituum corroſivorum expulſionem. Hic labor, recentis videlicet ſpiritus Nitri affuſio, ejuſdemq; abſtractio, & tertiâ repetatur vice. Maſſam, in cucurbitâ reſiduam, à cucurbita fractâ ſtudioſè ſeparatam (ne aculeis vitreis minutiſſimis inquinetur) aquâ ſimplici affuſâ, repetitis vicibus ablue & edulcora; pulverem verò reſiduum, probè priùs ſiccatum ac crucibulo immiſſum, Vulcano, per bihorii ſpatium circiter, committito, ut leniter (continuò tamen candendo) calcinetur. Atque ſic dextrè & legitimè erit confectum hoc *Bezoardicum*, *Solare* nuncupatum. Hoc, ſuper porphyrite probè levigatum, in vitro benè clauſo, quò ab aëre libero arceatur, ſtudioſè aſſervãdum.

Sudoriferum & Cordiale admodum præſtans eſt, tempore peſtis, ac in febribus malignis, aliiſq; morbis contagioſis, curativè adhibitum: pellit ſudorem, & cor à malignis vaporibus tutatur. Doſis ſcrupulus unus, ad drachmam etiam dimidiam, & ſcrupulos duos: ſi neceſſitas ita po[illegible]ulaverit.

Nota; quoſdam Auri tenaciores Mydas, ad unciam integram, quin ad duas, & ultra, Butyri Antimonii, Auri tantùm unicam drachmam aggregare. Verùm quæ proportio harum Auri minutiarum ad adauctum

adauctum pondus Butyri Antimonii? Annon virtutes Auri incîdat, tumulet ac abſorbeat, perpendat ſecum, qui volet, prudens naturæ arbiter. Etenim ſi (ſubducto tecum calculo) *Bezoardici* hujus *Solaris* ſcrupulum unum pro doſi una annumeres, & Auri etiam drachmam unam, Butyri Antimonii unciæ integræ, ad *Solare* hoc *Bezoardicum* apparandum, tribuas; continebit nihilominus doſis prædicta (nimirum ſcrupulus unus) grana duo ſolummodò, aut ne vix tantum, Auri. Ne proindè *Bezoardicum* hoc *Solare* ſuo diſpar ſit etymo, ac verè aureum prædicari poſſit viribus, & nominis impoſitione; eò laborandum, ut & debitum ſibi pondus vendicet; ſicut expoſtulat. Procedatur igitur modô ſuperiùs indigitato. Ita enim *Bezoardici hujus ſcrupulus unus Auri grana circiter quatuor vel quinq;* continebit, ad deſtinatos uſus, roborando ſcilicet cordi, & diaphoreſi promovendæ, exquiſitum.

CROCUS ſeu CALX AURI ſive SOLIS.

CRocus Solis diverſimodè parari conſvevit; ſive cum ſalibus Aurum ſaltem coquendo; ſive per Aquas Stygias, aut Regias, illud ſolvendo & præcipitando; aut etiam amalgamatione cum Mercurio, & inde ſequenti leni ac repetitâ calcinatione cum Sulphuris floribus, quousque in pollinem ſpongioſam & levem aſſurgat. Tales parandi modos Clariſſimus *Schröderus*, cap. 9. de Metallis, lib. 3. ſuæ Pharmac. Medico-Chymic. non paucos deſcribit: quod & *Quercetanus Redivivus* facit, quando, Tom. 2. cap. 5. plurima de Auro producit; quanquam ut plurimùm ſub velo & ænigmatis umbrâ delineata ſint: quaſi verò piaculum fuiſſet morte eluendum, aut certè à Chriſtiano homine alienum, plena charitatis viſcera pandere, ac ea revelare, quæ ad proximi valetudinem, ac vitam tutandam, nata & apta ſunt. Quanquam ſæpius lateat anguis in herba, & ſub humilitatis palliaſtro immanis faſtus, & turpis philavtia, deliteſcat: quando ejusmodi laudum ſuarum præcones, ſe nolle ſanctum dare canibus, ſed iis tantùm per ſignaturas, & umbroſis verbis, myſteria pandere velle, quibus deſuper indultum eſt à Patre Luminum, artis penetralia inhabitare, cùm non ſit obvii cujusque, adire Corinthum; ſesquipedalibus verbis intonant: ſubtractâ interim verborum Majeſtate, & terminorum mendaciorum ſtybio, fœda ac ridenda ſuperbia dehiſcit; omnibusque patet, quòd tales hiſtriones inde ſibi admirationem parere voluerint, unde genuinis verbis riſum & cachinnos reportaſſent. Ejusmodi proceſſuum quisquilias ſine numero, & myriades, reperies, indignorum, quibus in Muſæis ſtationem ac aurem præbeas; cùm nugæ & næniæ ſint, ſubſtantias diſſipare natæ iis, quos ſui cupidos ac patronos nanciſcuntur. Miſſa igitur faciamus quæſtuoſa ejusmodi philtra ac proceſsûs, in Lunæ concavo elaborandos. Nos, qui lucem inhabitamus, ſequentibus inſiſtamus: quæ citra verborum ambages revelo.

CROCUS AURI ſeu SOLIS PURPUREUS.

QUamvis hujus *Croci* parandi modus deſcriptus ſit in *noſtris Animadverſionibus*, ſub titulo: *de Cornu Cervi;* libet nihilominus, illum denuo huic loco, tanquam competenti ſedi, inſerere. Eſtque talis:

℞. Auri finiſſimi, per Antimon. purgati & ſubtiliter laminati, unciam ſemis,
Salis Nitri optimè purificati,
Salis communis, ſeu Gemmæ, ana uncias octo,
Aluminis crudi uncias quinque.

Miſceantur, immittanturque cucurbitæ vitreæ; quibus ſuperaffundatur Aquæ ſimplic. ſ. q. pro diſſolutione dictorum *ſalium:* coquantur pòſt in arena, igne moderatô, ad ſpiſſitudinem vel ſiccitatem *ſalium* priſtinam. *Aurum* totaliter ſolvetur, & *ſalibus* permiſcebitur; quibus denuò Aquæ ſimpl. ſ. q. pro diſſolutione dictorum *ſalium*, & *Auri*, affundatur; filtretur ſolutio Solis flava, aureique coloris; cui guttatim inſtilletur

Olei Tartari per deliquium facti q. ſ.

quousque *Aurum* totaliter fundum petat: quod

quod per filtrum ab aqua ſalſa ſeparandum, &, aquâ dulci recenti ſæpiùs affuſâ, probè edulcorandum, tandemque exſiccandum, & (ſi lubet) igne lento per horæ quadrantem calcinandum eſt. Erit *Crocus Solis* pulcher aſpectu, purpureo-violacei coloris; ſi benè operatus fueris: *ſudoriferum & cordiale inſigne.*

CROCUS SOLIS ALIUS.

SOlvatur *Aurum* cum Aqua Regia, ſeu Spiritu Nitri à ſale communi deſtillando vel rectificando abſtracti. Abſtrahatur ſolutio ad ſiccitatem ferè; reſiduum, in vitriolum veluti Auri concretum, commiſceatur cum particula *Florum ſulphuris* (quartâ circiter parte, reſpectu Auri) & leniter calcinando ſub tegula, vel in aprico, ſub camino, in terreo vaſe, (vulgo Treibſcherben) ſulphur adjectum totaliter, ſub continua tamen commotione & agitatione, conflagret. Hic labor (Aurum nimirum relictum cum recenti ſulphure permiſcendo, & leniter conflagrare ſinendo) toties repetatur, donec *Aurum* ſpongioſum fiat, ſeſeque attollat in pollinem ſubtilem, & *Crocum* purpurei coloris; variis uſibus adaptandum cùm ad ulteriores labores, & extractiones *Auri Eſſentiæ;* tum etiam medicamenti vice, uſui Medico ſtatim applicandum.

Eodem modo *Aurum* cum Mercurio amalgamatum, & per exhalationem Mercurii denuò liberatum, ac veluti in pulverem aureum converſum, cum ſulphure, prædicto modo, aliquoties calcinari, inq; *Crocum* elegantem verti, & ad uſum internum, ut et ad alios labores & extractiones, poterit uſurpari.

Aurum præterea, in Aqua Regia, ſive Spiritu Nitri à ſale communi abſtracto, ſolutum, cum ſale communi præcipitatum, ſimili calcinatione cum ſulphure, in pulverem croceum mutari poteſt. Quibus pulveribus Auri croceis conſimile eſt *Aurum fulminans*, ſive *ſclopeticum*, ſequenti modo parandum:

AURUM FULMINANS, ſeu SCLOPETICUM INFLAMMABILE.

℞. Auri purgati & laminati unciam ſemis, vel q. p.

Solvatur hoc in Aquæ Regiæ ſuff. quantit. Solutioni huic guttatim Oleum Tartari per deliquium factum infundatur, quoad *Aurum* totaliter præcipitatum, & aqua ſolvens clara denuò ac limpida evaſerit. *Aurum* præcipitatum & luteum ab aqua, per chartam emporeticam, & filtrum, aut per decantationem, ſeparetur; aquâ dulci & deſtillatâ, ſæpiùs affuſâ, edulcoretur, quousque nulla ampliùs acrimonia, ſive ſalſedo, percipiatur; pulvis relictus in umbra, leniſſimo calore, vel ſponte ſuâ, exſiccetur, ac cautiſſimè tractetur, ne flammam concipiat, & detrimentum inferat; quemadmodum promptiſſimè, vel ſolâ trituratione paulò fortiori in mortario, accenditur, deorſum vergens, &, quicquid ſubſtractum, in fruſtula disjiciens, cum adſtantium periculo & læſione. Auferri tamen poteſt, ſi lubeat, vis ejus fulminatoria, affuſâ ſpiritûs ſalis portiunculâ, vel coctione cum aceto deſtillato, per horas aliquot. *Vires hujus Auri fulminantis ſunt Diaphoreticæ & Cordiales. Sudorem item potenter commovet, ſi ejus grana tria, quatuor, vel ſex, ſive per ſe, ſive aliis Pulveribus, Electuariis, Confectionibus, aut Laudanis, permixta propinentur.*

AURI AMALGAMATIO, & ejusdem PRÆCIPITATIO.

℞. Auri puri & fini, ſubtiliter laminati, unciam unam:
quod, calefactum, non tamen totaliter candefactum, injiciatur in
Mercurii vivi, ſupra ignem in crucibulo collocati, & pariter calefacti, donec ſtridorem quendam edat, uncias octo.

Agitentur & miſceantur exactè ferreo ſtylo, ac protinus, antequam Mercurius effumet, ab igne removeantur, inq; aquam amalgama profundatur, ac cum ſale & aceto probè ſæpiusque lavetur, ad omnem nigredinis & impuritatis ablutionem; donec æthereum veluti acquirat colorem. Hæc amalgamatio, an vera & Philoſophica, radicaliſque ſit Auri ſolutio, ſive principium ejus; ego quidem determinare nolim. Interim tamen, licet communis ea ſit &

ſit & videatur, Mechanicis nec non notiſſima; tamen ſpe[illegible]nda non eſt; quoniam amicabiliter, & ſine ullâ fit violentia, aquâ ſibi connatâ metallicâ non madefaciente manûs: et quanquam vi ignis aliquantò violentioris, non ſecus atque alia menſtrua corroſiva, & hæc quoque metallica aqua ab Auro haud difficulter ſegregari queat, non factâ intimâ ſolutione & putrefactione Philoſophicâ; nihilominus, ſi ipſa hæc ſolutio debitè, & ſuff. aquæ hujus metallicæ quantitate, inſtituatur, & legitimè foveatur; haud levia ſub illa latere arcana, credendum eſt: quemadmodum etiam ex alio, quàm hoc fonte, vix ac ne vix quidem ſuum haurient *Mercurium Philoſophorum* ij, qui multum de hoc gloriantur, & longè artificioſiores ſibi fingunt *Auri* ſolutiones. Aſt ne videar aureos polliceri montes; quæ mei nunc ſcopi ratio non eſt; quin potiùs in Praxi rariora ex *Auro* producenda pharmaca conſignare: quare ulterius L. B. manuduco, &, quid ex hoc amalgamate Auri, ordine & artis ſerie eruendum, ſine ambagibus & umbris communico.

Accipe igitur ſupradictum *amalgama*, illudque toties *ſale & aceto* ablue, quousque omnis ablata nigredo, & colori æthereo ſimillimum evadat; idque iterum atque iterum tam diu ſuper porphyrite, aut in mortario vitreo, tere, donec per linteum totum exprimi atque cogi queat. Hoc jam vitro ſat largo include, ſed quod fundo conſtet planiſſimo, ad orbis duplicati formam, uno quaſi ſupra alterum collocato; cujus figuram, in capite de Mercurio, æri inciſam conſpicies: & ſolo calore arenæ moderato præcipita in pulverem rubicundiſſimum, aliquot ſeptimanarum ſpatio, & nanciſceris *Medicamentum, adverſus multifarias humani corporis infirmitates præſtantiſſimum; Luem præſertim Veneream, & exinde natos affectûs alios, vulgò vix curabiles.* Quem præcipitatum aureum ſi ulterius elaborare, augmentare, animare, fermentare, & ad fixitatem deducere animus ſit; rem haud exigui fortaſſis momenti conſequeris: idq; eò feliciùs, ſi, in locum vulgaris Mercurii, Mercurium Antimonii, vel nativum Virgineum, ſubſtitues. In omnibus autem laboribus Naturam imitare, lenteq; feſtina.

AURUM ESSENTIFICATUM cum ANTIMONII TINCTURA.

℞. Croci Auri, quovis modo ſuprà edocto parati, unciam ſemis;
cui ſuperaffunde
Tincturæ Antimonii rubicundiſſimæ, cap. de Antimonio edoctæ, unciam unam:

et in phialâ, ſuo tamen parvo capitello agglutinato munitâ, digere per octiduum, leni calore; aucto tandem pauliſper igne, donec totaliter exſiccetur, humiditate pauculâ per alembicum transeunte. *Pulveri reſiduo Auri* denuò tantundem *Tincturæ Antimonii* ſuperaffundatur, digeranturque uti antea, & tandem exſiccentur: fiatque *Aurum Eſſentificatum, ad multiplices infirmitates chronicas, malignas, ac diuturnas ſanandas validiſſimum.*

DE AURI ESSENTIA, ſive AURO POTABILI.

NEc Tantalus in undis Stygios latices in tantum procatur, quantum Auri helluones *Aurum*, idque *potabile*, venantur: ut proinde tot extent proceſsûs, quot capita; dixerim, volumina, quæ modum artemque tractent, veram *Solis* ſive *Auri Eſſentiam* eruendi: quæ num genuina, an verò apocrypha ſint, tibi ſcrutandum relinquo, quem melior Chymia inſtituit: & ipſe experiêris, quòd maximâ parte falſiſſimi ſint proceſsûs, & abſurdiſſimi. Fateor, anceps, ac in bivio conſtitutus, mecum volvebam; an operæ pretium foret, *Auri* quandam *Eſſentiam* tradere: cùm pronum ſit, ibidem ceſpitare, unde multi præcipites corruêre; ac pauci jactantiæ notam evaſerint: cùm plurimi ſint, qui velut demonſtrationem amplexantur, quòd extra Philoſophicam, hoc eſt, veram ac radicalem *Auri ſolutionem*, genuinum ac reale *Aurum potabile* quærere & invenire nefas ſit. At verò, ne videar in hoc unico deeſſe, & opus ex hoc principio mancum ſit; nemoque cum fundamento refragari poſſit, particulares quosdam ſupereſſe proceſsûs, qui æquum mereantur

ſectatorem : unam proinde atque alteram *Auri potabilis* conficiendi methodum annectam, commendatæ virtutis & energiæ in deploratis affectibus : licet pro Panacea, aut univerſali pharmaco, non venditem. Plura hujusmodi per diſcurſum in Mantiſſa hâc proſtant; quibus probè conſideratis, ad naturæ & artis ſignacula & arcana, te velut manduci, deprehendes. Neque absterreat te imbecillis multorum puſillanimitas, qui præproperè deſperant, in mineralibus ac metallis, primariò autem *Auro*, extractiones tentari poſſe; licet cæteroquin in arte haud parum verſati ſint : ejusmodi tamen conatûs Entia rationis dicũt; cum interim per Mechanicam compertum ſit, *Tincturam Auri* (aliis *anima*, *ſulphur*, ſeu *quinta eſſentia* dicta) ſeparari poſſe à corpore Mercuriali, Lunæ ſpeciẽ referente, ejusq; proprietates ex integro æmulante. *Mercurius* itaque eſt Magnes, ex ſalibus ſibi ſimilem ſalem Mercurialem adſciſcens, & ſecum in altum elevans: dicunturq; talia ſalia mediæ naturæ (ſcilicet inter fixum & volatilem) quæ, rurſus à Mercurio liberata, fiunt menſtrua Philoſophica; quibus unicâ guttulâ ſpiritûs Nitri inſtillatâ, ſulphur, ſive colorẽ Solis à corpore Auri ſegregant: quod apparet ex ſpiritu ſalis & vitrioli, in deſtillatione butyri Antimonii, & Mercurii ſublimati : quem ſpiritum Vitrioli Philoſophicum appellare ſolent. Hicque color, ſive tinctura Auri, modo paulò pòſt ſequente, ſpiritui vini vero, ex vino ritè deſtillato, copulanda. Datur etiam ſeparatio ſulphuris Auri à corpore, ſeu Mercurio ſuo, per præcipitationem ſolutionis; ubi corpus reſidet inſtar calcis albæ, nullo ingenio, nullâ arte reducibilis; ſulphure tingente in menſtruo manente.

Eſſentia Auri. Solve igitur *Aurum cum ſpiritu Salis*, à phlegmate tantùm liberato, non totaliter rectificato, ne ſeparetur ſal eſſentialis : ab Auro ſoluto evoca menſtruum per balneum Mariæ : Auri reſiduo affunde recens menſtruum, ſeu ſpiritum ſalis, iterumq; abſtrahe; idque ter quatervè, dum videris Aurum ad latera cucurbitæ elevari : tunc redde reſiduo in cucurbita Auro tantum de deſtilato liquore, ut diſſolvatur, atque commodè transfundi poſſit in cornutam, ſeu parvam retortam; eumque adaptato recipiente, & juncturis luto probè munitis, primò igne arenæ leni, fortiori poſtmodum, urge; dum cum liquore tranſeat, quantum Auri diſſolutum aut volatiliſatum fuerit. Aurum reſiduum à deſtillatione in retorta, rurſus eâdem operâ ſolvatur, & ab eo ſpiritus ſalis recens abſtrahatur, donec totaliter, vel maximâ parte diſcontinuatum tranſierit. Ab hoc liquore aureo, per baln. Mariæ, ſepara de menſtruo id, quod rarius eſt, ut remaneat liquor craſſus : cui inſtillabis ſpiritum vini, ſpiritu ſicco urinæ animatum; & præcipitabitur corpus auri, inſtar calcis albæ. Quando nihil ampliùs cadit, fundumque petit; ſine calcem reſidere, ut per inclinationem liquorem decantare poſſis; ab hocq; ſpiritum vini deſtillatione leni ſepara, & novum ſpiritum animatum liquori inſtilla, ut et reſiduum corpus Auri præcipitetur. Tunc, ſeparatâ calce præcipitatâ, inde liquorem cucurbitæ vitreæ, & calore cinerum, ſeu arenæ, leniſſimo deſtilla, donec ſtriæ ſpiritûs vini ad latera cucurbitæ appareant rubicundæ: nam ſignum eſt, unum alter, ſeu ſpititum ſulphure, ſecundum appetitum naturæ, eſſe ſatiatum. Sicque Tinctura, ſive Eſſentia Auri in fundo cucurbitæ rubicundiſſima apparebit, magnarum virium; quæ, addito pauxillo ſpiritûs vini, è vitro ſeu cucurbita ſaltem eluenda, ne quicquam de illa pereat, aut lateribus cucurbitæ, in effuſione, inutiliter agglutinatum in reſiduo hærens maneat. *Servetur, tanquam pretioſiſſimum medicamentum, in morbis omnibus deſperatis; ſub doſi trium vel quatuor guttularum, in uno vel altero cochleari vini, vel alio appropriato vehiculo, exhibendum.*

Notandum; quòd, apparentibus ſtriis rubris, ſi in retorta ultima deſtillatio inſtitueretur; tota anima, ſive Sulphur Solis, ſeu Tinctura, verùm pauciſſima in quantitate (aliquot ſaltem guttularum; quæ ipſæ tamen non parum ſpiritûs vini præpoſiti rubicundiſſimo colore imbuerent) tranſiret, & in ſpiritum vini neceſſariò præponendum ſtillaret. Aſt cùm *Tinctura* hæc ſit pretioſa, atque de eâ lateribus vitri

multum

multum adhæ ſurum, quod, propter exilem quantitatem ſui, in vas recipiens præpoſitum tranſire vix poſſet; conſultius eſt, ut deſtillatio in alembico inſtituatur, &, apparentibus ſtriis rubris, à deſtillatione ſtatim deſiſtatur; quô reſiduũ ſulphur, ſeu anima Solis, rectificatiſſimi ſpiritûs vini particulâ dilui, aut potius elui queat, ac ſine ulteriore deſtillatione uſui aſſervari. Nam *ſulphur*, ſive *Tinctura, Solis* per ſe in Medicinam non cederet utiliter, ob ſummam ſui activitatem, niſi proportionato vini ſpiritu ſit unita.

Solvitur præterea *Aurum* totâ ſubſtantiâ in *Magiſterium, Aurum Potabile* dictum. Solvitur autem per menſtrua ſicca & humida, per ſpiritûs, olea, & ſalia, variis modis: inter quas ſolutiones illæ mihi præſtantiores videntur, quæ ſalibus eſſentialibus & Mercurialibus parantur & perficiuntur. *Criſtalli Salis* dulces, ſive per deſtillationem, inſtillatione aquæ fontanæ ſali fuſo, in retortâ terreâ, per tubulum, facti (uti ſuo loco edocetur) ſive quocunque alio modo parati, etiam ſolvendæ calci Solis, ſeu Auro foliato inſerviunt; cum eoque, ſub tegula probatoriâ, in Magiſterium non contemnendum transeunt. Simili modo ſalia fixa ſecundæ vel tertiæ calcinationis (quando nimirum ab aliquo corpore, v. gr. Vitriolo, caput mortuum elixiviatum denuò in furno calcis probè calcinetur, &, illo tandem priùs ab aſtris imprægnato, ſal extrahatur; quod etiam à tertia calcinatione fieri poteſt) à ſulphure ſpecifico vindicata, aurum fuſione penetrant, & calcinant, aptumque reddunt ſolutioni & extractioni per menſtrua homogenea, ex ſpiritu Vini, vel Saturni, parata.

Nobilior tamen, & Philoſophica, ſolutio illa dicitur, quæ aquâ Mercuriali, ſive menſtruo homogeneo, peragitur, quo elementa in auro, per naturam anatizata, ſive concordia facta, diſcordia reddantur (ſcilicet appoſitione aquæ Mercurii, ut ignis elemento prædominetur, vel Mercurialitas potentiæ ſulphuris) dum elementum aquæ fit prædominans: quo ingenio harmoniam illam elementorum in Auro diſcordé fieri, corpusq; Solare, miræ alias, ob ſummam puritatem, longamque decoctionem, fixitatis & perfectionis, corruere, artique cedere neceſſe eſt. Et hinc variæ manant præparationes; & ipſũ, divinâ accedente gratiâ, *ſummum Magiſterium Philoſophorum, à priſcis Sapientibus nomine Lapidis inſignitum, morbis ferè omnibus modum faciens, originem ducit.*

Hoc ſummum antiquorum Philoſophorum arcanum nonniſi variis ænigmatibus, notis, atque figuris hieroglyphicis poſteritati relictum; contraque Deo ſoli, cordium ſcrutatori, revelatio tanti ſecreti vel myſterii commiſſa: quod revera nil aliud eſt, quàm ex Auro nativo, & Mercurio non alterato, tertium quid, utriusque particeps, digeſtione humidâ elicere, illudque, ab heterogeneo ſeparatum, digere, variatione colorum, ad ſummam atq; purpuream perfectionem. Hocque artificio, à mediocriter ingenioſo, omnia obſcura luce clariora capiuntur.

Fiunt præterea *Extractiones* per *Aquas Mercuriales*, quæ per putrefactionem à corroſivo liberatæ, & à fæcibus mundatæ, ſtupendas operationes edunt, ſi ad fixitatem perductæ, & ſpiritu vini ultimò defixatæ fuerint: quod in omnibus fixis ſulphuribus obſervandum eſt, ut ſcilicet, poſt liberationem à ſuis corporibus, & depurationem, volatilizentur, & ſpiritui vini uniantur. Nam hoc ingenio quaſi vegetantur: hoc eſt, à regno Minerali, ſeu naturâ Metallica, in vegetabilem, naturæ humanæ amicam & receptibilem, transferuntur.

Augmentatur quoque *Tinctura Auri* oleis Martis, Veneris, Antimonii, Vitrioli, &c. Sic etiam fit incrementum *Tincturæ Auri* per Regulum Antimonii puriſſimum, Soli junctum, digeſtum, & ſpiritu Salis, vel Veneris, extractum: utpote,

℞. Auri puriſſimi unciam ſemis,
Regi Antimonii ſtellati uncias quatuor:

Liquefiant in crucibulo, igne forti; liquefacta effundantur, inque pulverem ſubtilem redacta, eousque in arena calcinentur, donec rubedine perfundantur, vel in pulverem rubrum convertantur. Hoc ex pulvere, menſtruo ſupradicto, ſpiritu nimirum Salis, vel Veneris, *Tinctura* ele-

gans elicitur; quæ tandem, cum ſpiritu vini animato, ita elaboranda eſt, ut cedat in Eſſentiam ſive arcanum prẹſtantiſſimum. Augmentationes enim *Tincturæ Solis*, per ſulphura Solaria, ex Marcaſitis, Antimonio, Marte, Venere, ſunt veluti transplantationes, ſeu inſitiones; non aliter, ac ſi ramus nobilioris arboris, ejusque fructiferæ, ignobiliori trunco, ſeu arbori infœcundo, inſeratur. Sic aurificatur ſpiritus Vitrioli Martis, vel Veneris, per ſulphur, ex Marcaſitis Solaribus, communi modo, per aquam Regiam ſaltem, extractum. Si ſpiritûs quatuor partes, ſulphuris uni parti affuſæ, horis xxiiij. vel duabus diebus, digerantur; efficiuntur Cryſtalli Rubinis ſimiles; qui, ſpiritu vini rectificato porrò extracti, in Panaceam abeunt non aſpernandam.

ALIA ESSENTIÆ AURI DESCRIPTIO.

℞. Auri puriſs. per Antimon. purgati uncias duas,

ſolvatur in

Spiritûs Salis opt. rectificati ſuff. q.

quoad totaliter ſolutum ſit. Solutioni huic infunde guttatim

Spiritus Microcoſmi, ſeu ſalis microcoſmi veri, id eſt, Urinæ, debitè parati, quousque ſtrepitus audiatur, isque totaliter ceſſet.

Solutio hæc, unà cum præcipitato Auro, immittatur alembico vitreo, & per M. B. deſtillando abſtrahatur tota humiditas; quæ inſipida erit: quo facto, collocetur cucurbita cum reſiduo ſale & Auro in arenam, deturq́; ignis per gradûs, donec ſublimetur tota illa ſalina ſubſtantia, aurum ſecum elevans ad capitellum. Peractâ ſublimatione, aſſervetur ſal iſte ſublimatus; cui potior pars Auri ſoluti eſſentialiter inhæret, in vitro probè clauſo. *Aurum* verò à ſublimatione primâ relictum, ac remanens, novo denuò ſolvatur ſpiritu ſalis, ac pari modo cum ſale, vel ſpiritu ſicco, Urinæ præcipitetur, & evocatâ, deſtillationis medio, humiditate aqueâ, in B. M. reſiduum igne arenæ ſublimetur, & quidem ultimò forti, ut cucurbita inferiùs candeat. Atque hæc ſolutio *Auri*, à ſublimationibus reſidui, eademq́; præcipitatio, humiditatisq́; abſtractio, & ſalis ſublimatio (evehentis ſecum aurum) tot iteranda eſt vicibus, usque dum integrum ferè *Aurum* volatiliſatum & ſpirituale factũ fuerit. Hinc ſublimatus ſal omnis, affusâ ſuff. quant. aquæ ſimplicis ſolvatur, ut aurum denuò ab adjuncto ſale liberetur; pulviſculus verò Solaris, fundum petens, probè edulcoretur. Ex hoc tandem edulcorato pulviſculo Auri, beneficio ſpiritûs vini ad ſummum rectificati, ſale tamen, vel ſpiritu, microcoſmi animati, extrahatur Tinctura iterato, quousq; nil ampliùs de Tinctura conſpiciatur. Tincti ſpiritûs omnes & junctim in M. B. ad oleitatem abſtrahantur, ut liquor rubicundus remaneat pretioſus: qui aſſervandus, ac morbis deploratis opponendus.

Hæc tamen, quæ de *Auro*, ejusq́; *Eſſentiis*, *Tincturis*, aliisq́; melioris notę parandis arcanis remediis, præmiſimus, & quę univerſaliter, ad mentem antiquorum Philoſophorũ, de *vero Auro potabili*, præfati ſumus, ex profeſſo, & acerrimè, impugnat & eliminare nititur Magnus ille Societatis Scriptor & Presbyter, P. *Athanaſius Kircherus*, vir incomparabilis doctrinæ ac talenti, multisq́; ævo noſtro arcanis tomis, luculenter editis, conſpicuus. Hic, inquam, *Mundi* ſui *ſubterranei Tom 2. lib. 11 ſect. 2. cap. 1. de Lapide Philoſoph.* Chryſopœiam, Tincturam Philoſophor. ſeu quocunq; compelles etymo, nunquã ulli revelatam, aut cognitam fuiſſe hacten9, nec in futurum parabilem eſſe, palàm decidit, apertus Alchymiſtarum antagoniſta. *Nos*, inquit, *mediâ via incedentes, neq;* χρυσοποιείας ἀδυναμίαν, *neq; etiam eo modo id fieri, quo Alchymiſtæ illud producere poſſe exiſtimant, aſſerimus.* Quod quidem placitum ac dogma ſuum adeò nervosè tutatur, ut eos, qui contrarium ſectati ſunt, uti *Iſaacus Hollandus*, *Paracelſus*, *Villanovanus*, *Rupiciſſa*, & complureis, ludibriis ſannisq́; rectè ſentientium Philoſophorum ſe proſtituiſſe, apertiſſimè perhibeat. Cujus viri, utpote Celeberrimi, famâ ac talentis nunquam æquandi, doctiſſimas aſſertiones & argumenta, licet aperto Marte inceſſere, ac adoriri, neq; velim neq; auſim: meá tamen interim non tam opponam, quàm amicè proponam, opinionem; arbitrio cujusvis relictur9, utrinam parti aſſenſus jure debeatur. Definitionem magni hujus naturæ arcani nõ affero juxta P. Kircherum,

non

non Entis, Chimæræ, ac non Exiſtentis, ac per conſequens neq; genere & differentia circumſcribendi. Ordior ab eo, quod magno huic viro admirationem peperit, *quòd Lapis Philoſoph. omnium penè rerum ſimilitudine deſcriptus ſit*, dum aliis *Cœlum, Chryſoſperma, ſemen Auri, Terra benedicta*; aliis *Aqua viva, Aqua vitæ, Sigillum Salomonis; omnium morborum medicamentum, de quo qui bibit, non moriatur*, & ſimilia, ut ait, *partim ridiculè, partim irreligioſè, nuncupatur*. Verùm feſtivâ proſonomaſiâ, allegoriis, & ſenſu tropologico, hæc ab Authoribus dici, quis non videat, venerandam æmulantibus Antiquitatem: quæ non tantùm hieroglyphicâ brevitate, ſubſtitutis ſignis abditis pro rebus, poſteros æquivocando deluſit; verùm etiam barbarâ verborum aphoniâ Phœnicum & Arabum, à divinandis rerum myſteriis, & naturæ arcanis, deterruit, neminem volens Oedipum? Quorum Elenchum ex dedicatoria *Beguini* Epiſtola P. *Kircherus* in ſua transtulit. Unde & de Chryſopœia tractaturi ſcriptores, ſuis ſeſe latibulis & verborum umbris abdidêre, proprio quisq; abundans ſenſu ac etymo, tanto potiori jure, quòd neminem, ad ſimilia revelanda, charitatis lex ac character obliget, dubité, annon inhibeat, quamplurimis abuſuris, aut exinde uſurariis futuris. Quòd interim *nulla inter Alchymiſtas harmonia, ac, inſtar canũ, efferâ mordacitate & ſarcaſmis ſe petunt ac ſæviunt; nulla conſequẽtia eſt, lapidẽ aurificũ, & Philoſophorũ, in natura dari non poſſe, aut nunquam extitiſſe.* Avita hæc, ac coæva ſemper magnis artibus fuit calamitas, ut figulus figulum oderit, ſibiq; malignantes ac æmulos inſtare deprehenderit: privata hæc, ac proprio vitio accreſcens, licentia fuit, magno hujus arcani ſplendori nullam inducés umbram. Inefficax proinde hoc P. *Kircheri* argumentum cenſeo, hoc fonte derivatum. Sed, inquit, *vario diſſident Alchymiſtæ conceptu, ſenſu, ac pathemate, in adſtruenda materiâ primâ Chryſopœiæ, dum alii ad ovorum putamina, bufones, vini ſubſtantiam, ac ignobilioris conditionis ſubſtrata recurrunt, tanquã materiam ex Qua.* Ad quod reſpondeo, quòd nec mihi cum talibus feriæ ſint, nec ulli ſenſato Philoſopho: ſuo hæreant defixi limo; nobis meliora proſtant. Quòd autem aliqui ad *Arſenicum, tanquam cauſam materialem, profugerunt, patrocinium & authoritatem in vaticinio Sybillæ figentes*; id nihil urget: & ultrò aſſero, quòd illo Sybillæ vaticinio nomen Dei myſticum, ac Homo Deus, notâ magnis Eccleſiæ luminaribus paraphraſi, ſignatũ fuerit; & prout olim, uno ſeptuaginta Interpretum ore, concordia S. Spiritus, & concors Scripturarum veritas, ſancita fuit; ſic tot Sibyllarum Propheticis metris, ac verſibus, *magni Salvatoris Chriſti adventum, uti & Paſſionis ſacratiſſimæ ſeriem, figuratam fuiſſe*, concedo. Non tamen ex hoc ſequitur Lapidis Philoſophorum implicantia: quicquid etiam à congruo intulerit R. P. *Kircherus*.

Dico I. (ſalvo meliori judicio) poſſibilẽ eſſe arte purè naturali confectionem *Lapidis Philoſophorum*, ſeu *Tincturam*, quæ omnia metalla in aurum argentumq; ſubſtantialiter tingat, ac projectione ſua finitè in infinitum multiplicet; quod probo: Nulla poteſt hujus, nec ex parte naturæ, nec ex parte hominis, nec ex parte ſubjecti, ſeu ſeminis aurifici, nec omnium horum reduplicativè ſumptorum, dari implicantia: ergo naturaliter poſſibilis eſt Chryſopœia. II. Multos hoc lapide dotatos fuiſſe, probatur ex infra dicendis, contra P. *Kircherum*, & inſtantiis ibidem afferendis: ergo improbabilis eſt *P. Kircheri* concluſio Negativa. Confirmatur prior concluſio: de facto naturaliter, in viſceribus terræ, aurum ſeminaliter propagatur: ergo ratio hujus propagationis & ſeminii, utpote purè naturalis, â Philoſopho comprehendi poteſt, & arte adæquari; utpote quam multi imitati ſunt: niſi unâ negatione plus derogare velis, quàm centum Philoſophi poſſint affirmare; quod cujusvis obvii eſt. III. Minimè probanda eſt *P. Kircheri* ſententia, quâ ait, *ex quatuor Elementis tria generari principia, Salem, Sulphur, & Mercurium; atq; ex iis ſimul debita proportione junctis metalla generari, arbores produci, &c. ut, ſi quid aliud extra illa quæramus, id veriùs in Utopiâ, quàm in naturæ imperio quærere cẽſeamur.* Sed dico, quod & ſibi objicit P. Kircherus, *dari in natura materiam quandam, à dictis principiis diſtinctam, communem, reſultantem & productã ex diverſâ commixtione, digeſtione, & alteritatibus ſulphuris & hydrargyri; in quibus vis mineralis ad operandũ & generandum exiſtat; è quorũ mutuis agendi & repatiendi principiis & cauſalitatibus, traducantur à forma*

corporum imperfectorum primò generatorum, in formam aliam, ut tandem perveniant continuatis digeſtionibus & purificationibus, ad ultimam illam & perfectam, quæ eſt forma auri, in quâ eſt ultimus motûs terminus, quem ars etiam conſequi poteſt, ſaltem de poſſibili. Dari autem materiam talem, ſeu *ſulphur ſpermaticum, aut vaporem, ad metalli hujus ſolaris* Geneſin conducentem *primò & per ſe*, ipſe P. *Kircherus* admittit: *Non ignoro autem, tale*, ait, *ſulphur in ſolo Auro & Argento ineſſe puriſſimum: ſed ab Auri incorruptibili & indeſtructibili ſubſtantiâ ſeparare; hic Rhodus, hic ſaltus.* Subſumo ego: Atqui hujus implicantia dari non poteſt naturaliter, quin hujus ſeparationis ars dari poſſit: ergò nihil contra nos infertur. Neque dicat: in definienda materia Chryſopœiæ ignotum per ignotius, ac idem per idem explicari, vitioſumq; committi circulum: alioquin de jure negaverim R. P. *Kirchero*, ullam dari rigoroſam definitionem in Philoſophia, ſed ubique circulum committi; cùm, niſi aſſignatis in rigore genere & differentiâ, his tanquam ultimò rem determinantibus, ſiſtamus; in infinitum procedere quemvis urgebo. Non enim certatur terminis in Alchymia; ſed rebus, ἐγχειρήσει, & operatione manuum opus eſt; in qua non juxta Dialecticam, ſed veram Philoſophiam, omnia deciduntur. Ad cæteras congruentias, quas P. *Kircherus* affert, cur ſcilicet *I. Magnus* DEUS *non revelaverit Philoſophorum Lapidem ſervis & amicis magnæ ſanctitatis; quibus tamen ſeſe ad ecſtaſes usq; communicavit*, ac pleno torrente voluptatis etiamnum viatore ſpotavit: reſpondeo, hûc illud P. *Kircheri*, quod Achymiſtis objicit, eſſe detorquendum: *qui divites volunt fieri, incidunt in laqueos Diaboli: juxta Apoſtolum*; &: *quæ conventio Chriſti ad Belial?* Semita virorum Deo dicatorum, eſt continuata tendentia ad perfectionem, per omnimodam ſui abnegationem; ſegregando ſeſe à terrenis ſollicitudinibus, quæ à Deo avocare ſolent, uni & ſoli ſpiritui ſeſe mancipantium. Quæſtuoſæ autem ejusmodi artes, (conſulatur Divus & maximus *Hieronymus*, in Epiſtolis) rectâ diametro huic opponuntur fini. Totos ſibi vendicant animos eorum, quos tyrones ſemel nanciſcuntur, ac à Deo faciunt peregrinari. Unde videmus, plurimos Religioſiſſimos, ac conſummatos Viros turpiter in cogitationibus ſuis evanuiſſe, & discinctè converſatos fuiſſe; dum, in alienam meſſem falcem ſuam mittere volentes, lapidem Offenſionis, non Philoſophorum, Diabolo Alchymiſtam ſe fingente, inquiſivêre: cùm extra ſphæram religioſè converſantium ſit, ac alia longè occupatio deſideretur in talibus; uti patet ex *Hieronymo*, ſanctiſſimo Aſcetâ, Epiſtolâ ad *Pamach:* ad *Ruſticum*, ad *Heliod:* ad *Paulinum*; ex *Bernardo*, in Epiſt. ſerm. item 30. ſuper cantica; ex *Caſſiano*, in Collati: Patrum; præcipuè autem *Hugone* de Clauſt. animæ cap. 5. Innumeros producere poſſem, ex probatiſſimis Scriptoribus, aut propriâ etiam experientiâ, qui Clauſtrali obſervantiæ Chymiam, & artes lucro deditas, qualis Alchymia eſt, jungere volentes, malo eventu id practicarunt. Notus ex ſcriptis eſt *Baſilius*, *D. Benedicti Monachus*; à quo *Paracelſus* deſcendit: *Joannes de Rupeſciſſa*, *D. Franciſci Conventualis*: *Valentinus* alter, *Monachus*, *Villanovanus*, & ſine numero numerandi; quos apud *Spondanum*, Galliæ Narbonenſis Epiſcopum, & S.R.E. Cardinalem, *Cæſarem Baronium*, Chronographos, reperies: plures etiamnum uſu cognoſces, quos noſtra vidit ætas, totos in laboratoriis demerſos: quos minimè judico; cùm his impar ſim officiis. Econtrà verò participari ſe ſinit Clementiſſimus Deus, ac naturæ receſsûs iis reſerat, qui inter limites vocationis ſuæ, orando & laborando, puſilli & humiles Creatori ſuo adſtant, ac gemitibus inceſſanter plangunt & gemunt, donec exaudiri mereantur: cùm interim inanes dimittat eos, quos ad aram, non verò Alchymiſticas acerras, deſtinavit. His enim non Hermetica Apocalypſis ſcrutanda deſtinatur; ſed ea, quam in Patmo Inſula primus intellexit Joannes: quæ propria eorum eſt, quibus datum eſt deſuper, *ſolvere ſigillum & aperire librum.*

Demiratur P. *Kircherus*, quâ ratione *ſpiritus Sapientiæ in animam malevolam migrare potuerit; cùm plurimi fuerint proſtitutæ vitæ, Alchymiſtæ* (quod potiùs privatæ cujusvis libidini & genio, minimè arti innocuæ, accenſendū) & *Theophraſtum Paracelſum*, Alchymicorū Præſidē nigerrimo

ſignat

ſignat calculo, figurâ uſus, Græcis Polyſyndethon dicta, notiſſimâ Poëtis; dum eum multiplicatis epithetis *convitiatorem*, *blaſphemum*, *rixoſum*, *ebrioſum*, *Atheum*, *ac Magum*, *& hariolum fuiſſe* arguit, multa contra Virum adducens ex ingrato Paracelſi diſcipulo, *Operino*; qualem olim & Plato habuit Cuculum. Ego *Theophraſtum* vindicare nolo: adducam tamen pro eo formalia ex ſubtili illo Philoſopho & Medico, *van Helmont*; Titulo: de Magnet. vulner. curat. ubi hæc leguntur: *Novi ſatis contradicentium mores. Cùm enim nil in rem ipſam momenti habent ampliùs, contumelioſiores fiunt, & in hominem impingunt: quocirca dicet fortaſſe aliquis, Magnetiſmum eſſe quid novum, à Paracelſo ſolo inventum: eum autem fuiſſe hominem improbum, & ignarum. Tum quod ſi fuiſſet uſpiam talis virtus naturalis, illam non tot ſæculis occultam ſtetiſſe, & expectaſſe in adventum Paracelſi. Reſpondeo*, inquit Helmontius, *quoad ſcommata, & multorum ſubſannationes, in virum Germaniæ decus inſtillata, ne nuce quidem digna eſſe, & aſſerentem eo ipſo reddere indigniorem: utpote qui nedum vivos, ſed & mortuos judicare annititur. Eſt itaque objectio ſuperbia ſua ſterilis, quæ nimirum præter vivos & mortuos, etiam Deum ipſum judicandum aſſumit.* Hæc ille. Legatur contextus ibidem, quem ego hîc transferre nolui. Ad finem autem ſic concludit: *Quæ autem ſint Paracelſi opera, & quàm omni expectatione naturæ & lingvarum mordacitate majora, ipſius Epitaphium, ab Illuſtriſſimo & Reverendiſſimo Antiſtite Principe Salisburgenſe, illi benemerito funeri appenſum, ſatis invita invidia declarat. Habetur itaque Salisburgi in Noſocomio apud S. Sebaſtianum, ad templi murum lapidi inciſum Epitaphium adhuc hodie viſendum: Conditur hîc Philippus Theophraſtus, inſignis Medicinæ Doctor, qui dira illa vulnera, Lepram, Podagram, Hydropiſin, aliaq; inſanabilia corporis contagia, mirificà arte ſuſtulit: ac bona ſua in pauperes diſtribuenda collocandaq; honoravit. Anno 1541. die 24. Septembr. Vitam cum morte mutavit.* Hæc de *Paracelſo*, artis Chryſopœiæ inſtauratore, publica monumenta. Quibus ſi P. *Kircherus* fidem negarit, interveniente tanti Præſulis authoritate; neque ipſe demiretur Author, ſi proprios ejus partûs minùs æquo judicemus oculo.

Poſt *Paracelſum*, arguit P. *Kircherus Bernaudum*; ex cujus confutatione ſtructuram Lapidis aurifici demoliri ſtudet, dum ex *Bernando*, pag. 263. Cap. de Lapid. Philoſ. adducit; ſed, ſit venia verbo, (imponit huic Authori) quaſi ſenſiſſet, *omnem Tincturam, ex Auri Obrizi unciis duabus, & decuplo Mercurii paratam ſuper Argenti vivi drachmas duas projectum, ejus tantum drachmam unam in aurum commutaſſe*: cùm tamen mens Authoris ſit, *quòd duodecima pars unius grani, de ſuâ deſcriptâ Tincturâ, projecta ſuper duas drachmas Mercurii, ſeu Argenti vivi, tingat ſeu transmutet hujus drachmam unam in aurum perfectum.* Et quivis, qui artem Spagyricam vel à limine ſalutavit, conjicere poterit, ab Auri Obrizi unciis duabus, & decuplo Mercurii, plus Tincturæ, poſt perfectam hujus (Tincturæ ſcilicet) & lapidis elaborationem in reſiduo futurum, quàm duodecimam portionem unius grani, virtute cujus duntaxat unica drachma argenti vivi in Aurum transmutari potuerit. Scrutetur P. *Kircherus*, aut cuicunque vacat, accuratiùs formalia Authoris, ac liquidò deprehendet, quod aſſerui ego; ſcilicet, duodecimam partem unius grani Tincturæ illius, ab ipſo deſcriptæ, tingere 60. grana, id eſt, drachmam unam, argenti vivi, in aurum purum; & ſic conſequenter, Tincturæ ejusdem granum ſaltem unicum & integrum, duodecim drachmas, id eſt, unciam unam cum dimidia, Argenti vivi: adeoque ultrò calculando, usq; ad drachmam unam Tincturæ, quæ ſunt grana 60. transmutarentur, juxta mentem *Bernaudi*, unicâ drachmâ illâ, lib. viij. circiter, minùs ℥iij. argenti vivi in puriſſimum Aurum. Et poſito jam, de Auri Obrizi unciis duabus, & decuplo Mercurii, ſegregatis omnibus heterogeneis, in præparatione Lapidis Philoſoph. remanere ſaltem dimidium, aut minus etiam: annon magnum exinde commodum accreſceret operanti? Sed non ideò hæc allego, quaſi proceſſum *Bernaudi* per omnia legitimum cenſeam, qui reverà mancus ac mendoſus eſt: ſed ſolùm, ut remonſtrem, *Bernaudum* à R. P. *Kirchero* indebitè refutatum ac notatum acriùs fuiſſe; cujus mentem ac ſenſum non erat aſſecutus.

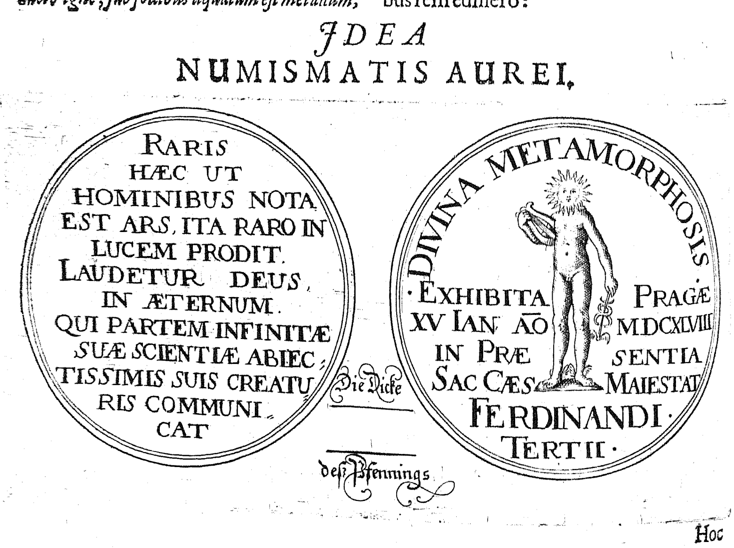
Fuiſſe

Digitized by Google

Fuiſſe autem quondam viros, qui, citra jactantiam, magnum hoc Lapidis, & Naturæ, myſterium cognoverint; probandum mihi reſtat: uti ſuprà pollicitus ſum. Et verò, poſſediſſe *Theophraſtum Paracelſum Lapidem aurificum*, Orbis clamitat, & ad nos vocem reflectunt Magni Rudolphi Auſtriaci tempora; quibus hoc indubitatum apud omnes percrebuit. Adducam tamen vel unicum, ex *Helmontio*, teſtimonium, quod reperies titulo: *Tartari hiſtoria:* eò directum L. B. volo, nimium aliàs futurus prolixus. Habuit Chryſopœiam *Helmontius*. Ita n. ipſe de ſe, tit. *Vita æterna*: & tit. *Demonſtratur Theſis*, *fol. 427. Ego itaque*, ait, *renaſcentiam ſalvandorum contemplor in naturâ ſublunarium & terrena fieri, perinde ac in projectione lapidis Chryſopœiæ. Enimverò vidi illum aliquoties, meisq; contrectavi manibus. Erat enim coloris qualis Croco in ſuo pulvere, ponderoſus tamen, & micans, inſtar vitri pulverati. Datum mihi ſemel fuit ejus* $\frac{1}{4}$ *unius grani. Granum autem voco ſexageſimam partem unius drachmæ. Hunc ego pulverem Ceræ, ab epiſtola quadam abraſæ, involvi, ne, projicendo in crucibulum, per fuligines carbonum diſpergeretur: quem deinde globulum ſuper libram argenti vivi ferventis, & recenter empti, in vas triquetrũ crucibuli vroj‐ci &c.* Mox deinde ait: *aucto igne, ſub follibus liquatum eſt metallum, quod, everſo vaſe fuſorio, reperi pendere octo uncias auri puriſſimi. Facto igitur computo, unicum granum iſtius pulveris convertit 19200 grana impuri ac volatilis metalli, per ignem delebilis, in verum Aurum &c.* Plura ibidem. Concludit ergo, Tit. *Vita æterna*, fol. 427. *Inter terrena ergo reperitur præfatus pulvis, quodammodo ſimilis, qui ferè infinitum metallum impurum tranſmutat in Aurum optimum, ſibiq; uniendo, ab ærugine, rubigine, carie, & morte defendit, ac velut immortale facit: &c.* Plura ex ipſo fonte legat & hauriat, qui volet. Si igitur tanti viri reverentia apud R. P. *Kircherum* (quem, miror, in hunc locum non incidiſſe) pondus non habeat; incredulus ſim, ſi plures adducam, quos poſſem, & vellem. Tamen, priusquam finem faciam, adjiciam è penu Auſtriaca, aut potiùs glorioſo Ærario, magnum & auguſtũ Chryſopœiæ tributum, quod olim ter felix Cæſarum, FERDINANDUS III. ſanctiſſimæ memoriæ Princeps, perenni gloriâ, & famâ, ad Aram Apollinis ſuſpendit, trophæum: & eſt Numiſma, puriſſimo Auro conflatum, minimè Sophiſtico, quod arte, ex Mercurio vivo, per projectionem unius grani Tincturæ, ipſe FERDINANDUS III. tranſmutavit. Ejus accuratam delineationem, æri inciſam, ſubjungo, & pluribus rem ediſſero:

JDEA

NUMISMATIS AUREI.

Hoc

Hoc, quod coràm intueris, Numiſma, conſtat ex Auro, quod è vulgari Mercurio tinctum fuit; cujus libras tres integras ipſe FERDINANDUS III. Imperator, glorioſæ memoriæ, manu propriâ, in libras duas & dimidiam Auri puri, beneficio unius grani Tincturæ Philoſophorum, transmutavit. Fuiſſent quidem integræ tres libræ Mercurii transmutatæ, niſi tingenda Mercurii maſſa ſemilibrâ illâ proportionem Tincturæ ſuperaſſet. Neque hîc locum habent infidæ forſan multorum retorſiones, fuiſſe magnum hunc Monarcham ab Impoſtore quopiam illicio quodam ineſcatum, ſuppoſititio quopiam auro, ad majora aucupanda. Exulent procul indignæ ejusmodi næniæ viro probroſæ: cadere hoc in Principem tam circumſpectum, & ævi noſtri Salomonem, non potuit; utpote qui technas, ac mille gyros & anfractûs ejusmodi tenebrionum & pſeudo-Alchymicorum ex aſſe perſpectos habuit, quibus obviaret, ut veritatem & naturæ abdita erueret. Quare huic veritati propugnandæ non immoror, ſed L. B. perpendere volo, ac ſubducere calculum, factâ hypotheſi, quòd ſi granum unum libras duas cum dimidia tingat; hæ autem duæ libræ cum dimidia contineant grana 16470. quòd tum quoque una pars Tincturæ, totidem, hoc eſt, 16470. Mercurii tingendo transmutet: atque adeò hæc ars transmutatoria ſine lucro non ſit, & absque fœnore. Addo, confirmationis loco, quòd hæc metamorphoſis, & metallorum transmutatio, jam temporibus Magni Rudolphi, ſæpiùs celebrata fuerit: quod in Germania notiſſimũ. Unde FERDINANDUS III. hoc Numiſma in tantum redamavit, ut illud conſveto Aulæ magnifico Theſauro adjungi paſſus non fuerit, ſed ſecretiſſimo, & conclavis ſui ſcriniolo incluſerit, nullo, aut paucis arbitris. Unde accidit, quòd, cùm recentiſſimè Ego, apud ſacratiſſimam Majeſtatem, LEOPOLDUM, per ordinatum & aulicum Theſauriarum Nob. Dn. Joannem Ladner, hujus rariſſimi numiſmatis, ac verè Theſauri, mentionem feciſſem; neque ſacratiſſimus Cæſar, neque Theſaurarius, hujus notitiam ac copiam habere perhibuerint; usque dum, me humillimè inſtante, Clementiſſimus Imperator, in ſecretiſſima arcula, reperit, mihique, ad 14. ferè dierum ſpatium, ut domi meæ æri incidendum cuſtodirem, Clementiſſimè conceſſit. Exhibuit autem hoc granum Tincturæ FERDINANDO III. vir quidam Nobilis, cognomento *Richthauſen*, quem deinde ad Baronis faſtigium evexit, motu propriô, Sacra Majeſtas, & Domini de Chaos titulo inſignivit. Perque hunc & mihi, utpote amicum olim ſingulariſſimum, unius atque alterius unciæ obrizi, & ex Mercurio tincti Auri, copia obtigit: uti de facto tanquam pretioſum theſaurum mihi ſervo atque recondo.

Hæc pro Chryſopœiæ veritate & poſſibilitate adſtruere volui; quibus tamen ſi nihil profecero adverſus obfirmatos quorundam animos, cum magno illo Viro, *Conrado Wechtlero*, FERDINANDI III, & LEOPOLDI I, Invictiſſimorum Cæſarum Archiatro (Medicæ Facultatis Viennenſis Inclytæ membro & columna; qua multi, in Medicina, Viri Principes enutriti, ac etiamnum Clariſſimi Medici degunt) exclamare cogor, lib. 2. Homines Occid. diſput. 3. difficult. 6. contra D. Thomam Ægidium, ac Keckermannũ: *Quis credat, ſcientiam hanc Chryſopœiæ homini non fuiſſe communicatam, quam Eudæmones norunt: quam Angeli eminenter poſſident?* Aut cum Hugino à Barma Pariſienſe: *Majeſtatem naturæ naturantis nondum adoravit, neq; naturæ naturatæ deceſſit ſatis, qui divini operis Hermetici poſſibilitatem non credit, realitatem ignorat, vel contemnit.* Accedit, quòd multi viri probi eam certiſſimè poſſederint; inter quos *Baſilius*, alter *Valentinus*, eam citra dubium habuit. Taceo innumeros ſacros reditûs, fundationes, pia legata, quibus ſumptuoſa monaſteria erecta fuêre, non alio Mecœnate, quàm Chryſopœiâ. Loquitur de his Gallia, Hiſpania ac Italia, me vel altum ſilente, ut piaculo ſit, tot tamque manifeſta teſtimonia, & luculentam fidem, unâ velle refellere negatione. Occurrit mihi *Hiſtoria, quam, Helmſtadii accidiſſe, compertum habemus: ubi Cornel. Martini, Univerſit. illius tunc temporis Profeſſor. Public. Tractatum quendam, de Lapide Philoſoph. manu Authoris*

(Cornelii) *fideliter & induſtriè*, uti exiſtimabat, *elaboratum, & typis propediem mandandum, ac pro diſputatione eventilandum dedit. Intervenit Nobilis quidam vir, moribus ac pietate conſpicuus, Cornelio familiaris, qui, de more, ad diſputandum & argumentandum laceſſitus eſt; cum tamen impar huic oneri eſſet, re, non ſyllogiſmis tantum Philoſophus. Hic ut ſententiam ſuam factis proferret, carbones ac plumbum ſibi afferri juſſit, & in præſentiâ coram oculis Cornelii Tincturam quandam eliquato metallo injecit, ejusq; virtute jam dictum plumbum in Aurum optimum tranſtulit; deq; eo etiamnum calente, Dom. D. Cornelio particulam notabilem porrigens, hoc ſubjunxit apophthegma: Heus jam tu, mi D. Corneli, ſolve mihi hunc ſyllogiſmum! Sic ex abrupto argumentatus, ſpectatores ſuos multis reflexionibus gravidos dimiſit, ac palam fecit, quid poſſit in natura genuina Philoſophia. Cornelius interim rubore ac verecundia ſuffuſus, palinodiam cecinit, vanas dimittens quæſtiunculas, pyrotechniæ ſe tradidit, futurus per ignem Philoſophus; orando & laborando.* Hæc, de *Tincturâ Philoſophorum*, quam A. R. P. *Kircherus* categoricè negavit, adſtruendâ ſufficiant: quam, licet perpauci obtineant, è rerum tamen natura proſcribere minimè decet. Habet enim & illa, quemadmodum arbor ſcientiæ boni ac mali Proto-Parentum noſtrorum, ſuum de cœlo genium, qui rhomphæâ bis acutâ eam protegat, & curioſos ac indignos arceat: cùm pauci ſint, qui virtutem & divitias affluentes jungere novere. Unde accidit (juſto Dei judicio) ut ii, qui ejus vel jam compotes facti, aut eminus eam proſpiciunt, confuſionem patiantur, eam ex accidenti deperdant, remoram ac obicem Deo opponente, ne: *Aurum & Argentum nundinantes, animæ propriæ patiantur detrimentum.*

PRÆCIPITATUS AUREUS, ſeu ARCANUM CORALLINUM.

℞. Mercurii ſublimati dulcis cryſtallini, ſine Nitro, cum Sale & Vitriolo ſaltem ſublimati, & aliquoties ſublimatione iteratâ purificati, unc. unam, Croci Solis ſpongioſi, ſupra edocti, per Mercur. & Sulphur parati, drachmam unam, vel unam ſemis: Terantur probè in lapide porphyrio, immittanturque ovo Philoſophico Hermeticè claudendo, vel potiùs phialæ planæ (uti in capite de Mercurio indigitabitur) & in arenæ igne (non admodum leni) debitè præcipitentur, figanturque, usque dum fiat Præcipitatus rubicundiſſimus. *Habebis ſecretum Præcipitatum haud exigui valoris*: quo fruere.

BALSAMUS SOLIS, ſeu AURI.

AD eandem normam, quâ è ſulphure crudo, item metallis imperfectioribus, utpote Ferro, & Mineralibus, nimirum Antimonio &c. per olea deſtillata, ſive ex Junipero, Terebinthina, corticibus Citri, Aniſo &c. Tincturæ elici poſſunt, ob balſamicam ſymbolizationem ac amicitiam, quâ olea deſtillata feruntur ad ſulphura ſimplicia metallorum & mineralium; pariter ex Auro, cum prædictis oleis deſtillatis, quocunque horum denique libuerit, Tinctura elici poteſt: ſi nempe Croco Solis, ſuperiùs edocto, horum oleorum alterum ſufferaffundatur, ad ſupereminentiam unius vel duorum digitorum transverſorum, deſuper autem de ſpiritu ſalis ritè deſtillato ſuff. q. guttatim infundatur: brevi denique & leni digeſtione peractâ, apparebit *Color & Tinctura Auri* in affuſo oleo; quod filtrandum.

Verùm enim verò *Tinctura* hæc ex oleo difficulter iterum ſeparari poterit, ſive ex Auro, ſive ex alio metallo, aut minerali ſit extracta; proinde neceſſum eſt, ut conjuncta maneant ad inſtar *balſami ſulphuris*. Licet enim ſpiritu vini ſummè rectificato, extractionem ulterius Tincturarum ex oleo, quovis modo tentaveris; experiêris tamen, totum conamen irritum ceſſurum, teque oleum perditurum atque operam. Quapropter ſi cui volupe fuerit, etiam ex *Auro Tincturam* conficere *balſamicam* cum prædictis oleis deſtillatis; is illam ſine ulteriori extractione, deſtillatione, aut quâvis torturâ aliâ, uſui deſtinet Medico: cùm neq; nauſeam creet, nec corroſiva ſit. Nam cum ſulphuris vulgariter parata

parata *Tinctura*, pariter cum oleis deſtillatis extracta, quæ *Balſami ſulphuris* venit nomine, tanti æſtimetur in Medicina, & non exiguo, in quàm plurimis humani corporis affectibus, ægris auxilio cedat, frequenti teſte experientiâ; quidnî & *Balſamus Solis*, ſive *Auri*, aliorumque metallorum & mineralium, ſuis propriis triumphabunt virtutibus. Aſſero itaque, & nullus dubito, quin & hic *Auri balſamus*, juxta diverſitatem olei extrahentis, *non minimas virtutes exerturus ſit in roborando corde, exulcerationibus internis, febribus malignis, & peſte denique ipsâ: in quibus infirmitatibus cùm præſervativè, tum curativè adhiberi poterit: idq; à gutt. vj. ad x.*

Et hæc de *Auro*, medicamentisque ex illo conficiendis, attuliſſe, ſufficiat. Qui verò ſuperfluitate pluralitateque numeroſa Proceſſuum ſaltem delectatur, is adeat *Quercetanum* atque *Schröderum*; (Oedipus autem ſit; non Davus) & ſatiabitur ibi non ſolùm *Auro potabili*, ſed & aliis modis, diverſæ ſpeciei medicamenta ex Auro conficiendi, ſed titulis atq; nominibus peregrinis involuta, nullis aliis, niſi filiis doctrinæ, uti appellant, revelanda. Inter quos ſanè ego quidem non fuero conſignatus. Me enim latent hyperbolica illa & ænigmatica, pleraque fortasſis Authoribus ipſis, Patribus filiorum, incognita: imò ea ſibi ſolis ſervent, & hac ſuâ felicitate utantur, & valeant.

Reperientur quidem plures modi, *Aurum* ſolvendi, & medicamenta ſalutaria exinde conficiendi, juxta diverſitatem menſtruorum, aquarum mineralium, aliarumq; rerum, ſive ſublimatorum, cùm ſolventium tum extrahentium *Aurum*, aut cum eo ſeſe unientium; ſed ex iis ea ſemper ſeligenda ſunt, quæ *Auro* magis amica, & ex mineris eidem congenitis originem trahunt; qualia ſunt: Marcaſita aurea, Germanicè Goldkieß; è qua, deſtillando per retortam vitream, igne aperto, per gradûs dato, aqua quaſi inſipida elicitur. Hoc tamen, hâc obſervatâ lege, ut dicta Marcaſita, in pulverem priùs redacta, retortæ planæ vitreæ in fundo, cum collo oblongo & lato, eodemque non multùm contorto, ſed directo, immittatur, & quidem in exiguâ quantitate; haud ultra dimidiam libram ejus ſimul & ſemel deſtillationi committendo: ſecus n. irritus omnis labor fuerit: quandoquidem, ob largam Marcaſitæ copiam, ſi hâc retorta exceſſivè foret repleta, ſpiritûs proprii permeare minimè valerent, ſed invicem in & à ſe ipſis conſumerentur, figerentur. Nec aliter contingeret, ſi retortæ collum nimis fuerit anguſtum: eo enim in caſu ſpiritus exſudantes protinus repercuterentur, & repercuſſi in ſuomet corpore figerentur, & cõſumerentur. Quapropter in deſtillatione hujus aquæ mineralis omnia præmonito modo ſtudioſè ſervanda ſunt. Hâc autem aquâ, ſeu ſpiritu minerali Aurum amicabiliter ſolvitur, &, repetitâ ejusdem abſtractione, id ipſum ita ſubtiliſatur, ut facilè poſtmodum cum Mercurio vulgi nativo virgineo, vel etiam Antimonii, in Mercurium duplicatum, REBIS Philoſophorum, converti, ac exinde tandem verum Antiquorum Aurum potabile confici queat. Præterea ex ipſo nativo & naturali Auro, vel ex India Orientali & Guinea aſportato, vel è fluminibus quibusdam, Danubio præſertim, miniſterio loturæ collecto, & à ſabulo ſegregato, vulgò Waſchgold (quod tamen Vulcani torturam & examen nunquam ſuſtinuit, neque beneficio aut ope Mercurii erutum eſt,) albicans ſiccusq; ſublimatur ſpiritus ad ſupradictum ferè modum: exiguam licet quantitatem & vix ſcrupulum, vel dimidiam drachmam, ex Marca, vel libra una, Auri talis adepturus ſis. Hujus tamen ſi tibi copia ſuppeteret, uti quoque haud magnis expenſis, ſi quis præſens eſſet, ubi ſervitio loturæ è fluminibus illud hauritur, aut ex limo, ſive terra pingui, excernitur (ut fit in Guinea) comparari poſſet; (Aurum enim reſiduum à ſublimatione manet Aurum, ſuo ſaltem volatili ſpiritu connato ſibi, qui aliàs in neceſſaria liquatione Auri protinus avolat atque deperditum it) haud protriti momenti arcanum poſſideres, pro vero Auro potabili adipiſcendo, ejusdemque Tinctura conficienda, aptiſſimum.

Similis porrò materia, & ſublimatum Mercuriale albiſſimum, è rubicunda Auri minera, vulgò roth gulden Ertz/ (quæ

tamen potiùs *Argenti minera eſt*; cum è reſiduo ſublimationis, levi negotio & liquatione, argentum purum eliciatur in abundantia; imò vel tota minera reſidua, ſi pura fuerit, purum argentum futurum ſit, paucis refertum ſcoriis) leniſſima ſublimatione, præmiſsâ propemodum hebdomadali fixatione, in arena, elicitur; cujus copiam ipſe penes me habeo, Marte proprio elaboratam: deque hoc ſublimato non pauci, nec negligendi proceſsûs & labores, arcanaque nota ſunt nunc; olim in laboratoriis Regum & Principum ſaltem trita & elaborata; quæ hoc loco publicare, de tempore non eſt, nec negotia admittunt. Qui verò in laboribus Chymicis ſecretioribus exercitatus eſt, is facilè aſſequetur, quorſum hæc, paucis, ſed claris verbis, absque hyperbole, indigitata colliment. Curioſis enim, & in arte Chymica peritis (quibus pauca, ſed, uti patet, perſpicua) hæc ſcripta eſſe volo. Hanc autem *Auri mineram* rubicundam non eſſe de nihilo, cenſendum eſt; utpote permagni, ſicut olim, ita non minùs adhuc hodie, æſtimatam, cum à *Paracelſo*, tum ab *Helmontio*; uti ſequentia demonſtrant, nimirum quæ prædictus *Helmontius*, in ſuis Operibus, de illa commemorat, utpote I. *pag. mihi 574.* ait: *Natura produxit in Monarchia ſubterranea minerale quoddam, quod, ob ſui ſingularitatem, vocatur à Paracelſo Metallus primus ſive maſculus.* 2. *pag. 577.* inquit: *Sulphur Glaure Augurelli, quæ Nympha alio nomine proprio hactenus caret* 3. pag. 604. *Electrum minerale immaturum Paracelſi, collo appenſum, liberat, quos ſpiritus immundus perſequitur & angit.* 4. pag. 790. *Electrum minerale immaturum, è quo Lili tinctura.* Hæc ille. E quibus patet, haud exigua in hac minera latere arcana, ab eo, cujus operibus benedixerit Altiſſimus, fortaſſis impetranda.

Caput Secundum.
DE ARGENTO METALLO,
ſeu
LUNA.

ARGENTUM nobile Metallum; ignobilius tamen, ac imperfectius *Auro* eſt, at reliquorum ſequentium nobliſſimum & perfectum, ob ſui in igne conſtantiam: albiſsimum, ſplendens ac ductile: compactum ex principiis (ſcilicet Sale, Sulphure, & Mercurio) in viſceribus terræ non minùs perfectis, quàm puris, beneficio caloris centralis perfectè coctis & maturatis. Dicitur à Chymicis *Luna*, & æquiparatur *Lunæ cœleſti*, eò quòd in *Macrocoſmo Lunam, in Microcoſmo verò Cerebrum* ſympatheticè & analogicè repræſentet: quâ etiam de re *cerebri & capitis robur eſt, ſpiritusq; animales confortat: unde in plurimis capitis, cerebriq; affectibus*; uti ſunt, *Apoplexia, Epilepſia, Mania, Melancholia; & morbis ſimilibus curandis, peculiaris efficaciæ perhibetur.* Videatur *Quercetanus*, cap. 6. de Luna, ſeu Argento, Tom. 2. pag. 636. uti & *Schröderus*, lib. 3. cap. 10. pag. 373.

BEZOARDICUM LUNARE.

℞. Argenti, ſeu Lunæ finæ, unciam unam,
ſolvatur, in laminas tenues priùs
deducta, cum
Spiritûs Nitri ritè deſtillati. ſ. q.
porrò ſolvantur
Butyri Antimonii, à ſua cinnabari rectificati, unciæ duæ vel tres,
itidem cum
Spiritûs Nitri ritè deſtillati ſ. q.

ſenſim & guttatim prædicto butyro affundendo, quousque omnis efferveſcentia & ſtrepitus ſubſideat: quod ſignum eſt perfectæ ſolutionis.

Hæ duæ ſolutiones conjunctæ abſtrahantur, deſtillando in cucurbitâ vitreâ, igne arenæ, ad ſiccitatem maſſæ albæ virideſcentis. Huic reſiduæ maſſæ denuò

alius

Digitized by Google

alius *Spiritus Nitri* affundatur & abſtrahatur; idque tertia, vel quarta etiam vice repetendum; ultimò fortiſſimo igne urgendo, ad omnimodam ſpirituum corroſivorum expulſionem; ſingulis tamen vicibus, ante repetitam *Spiritûs Nitri* affuſionem, maſſam ſuper porphyrite conterendo. Maſſa deinde, à ternâ vel quaterna *Spiritûs Nitri* abſtractione reſidua, & ſubtiliſſimè trita, aquâ ſimplici ſæpius affusâ, ſ. a. edulcoretur, donec omnis acredo à ſpiritibus corroſivis reſidui ablata ſit. Pulverem tandem *Bezoardicum* bihorii ſpatio circiter, in crucibulo, igne aperto, probè calcinatum uſui reponito.

Valet ad morbos Lunares, cerebri & capitis, Epilepſiam putà, Apoplexiam, Paralyſin, Melancholiam, & Maniam. Eſt quoque Alexipharmacum præſtans. Doſis ſcrupulus, ad drachmam ſemis.

LUNA POTABILIS.

QUàm varii proceſsûs & modi, *Lunam* conficiendi *potabilem*, hinc inde circumferantur, caput X. l. 3. de Argento Clariſſimi *Schröderi*, Pharmac. ſuæ Medico-Chymicæ, pag. 373. & ſeq. ut et cap. VI. Doctiſſimi *Quercetani*, pag. 636. uberrimè demonſtrant. Sed re ipsâ loquente, omnes ejusmodi ferè proceſsûs vel Oedipo opus habent, qui ſecreta occulta in earundem apparatione nobis pandat: vel *meræ ſolutiones* ſunt *Argenti*, nauſeoſæ ac inſalubres, quæ aliàs, expedito negotio, per *ſpiritûs urinæ*, aut *ſalis Armoniaci*, ſalſos, imò vel ſolo aceto deſtillato, è crudo Argento parabiles ſunt, quæq; ſtomachum, vel in minima doſi aſſumptæ, ſubvertere, ac ſurſum deorſumq; commovere valent. Propterea etiam difficile eſt, certi quid hâc de *Tinctura* & *Eſſentia Lunæ* ſtatuere, quâ ratione absque nauſeoſo & inſalubri Vitriolo apparari poſſit; niſi univerſali procedatur ſemitâ, convertendo Lunam per Mercurium in Mercurium, primumque ſuum eſſe, ac diuturnis tandem operationibus Spagyricis ad ſummam fixitatem, albiſſimumque Magiſterium Sophorum. His tamen non obſtantibus, unicum ſaltem modum conficiendi *Lunam potabilem*, qui præ cæteris mihi arridet, & vel ob menſtrua extrahentia virtutibus ſuis non carebit, juris communis faciam, qui talis:

℞. Argenti puriſſimi, per Saturnum legitimè purgati, uncias tres,
ſolvatur cum ſ. q.
Spiritûs Nitri ritè deſtillati:

Solutionem abſtrahito in cucurbita vitrea, donec cuticula quædam appareat. Quâ frigefactâ, in *Cryſtallos*, hoc eſt, *Vitriolum Lunæ*, convertatur; in patella vitrea leni calore exſiccetur, inque pulverem albicantem convertatur: cui pulveri poſtmodum admiſceto

Salis Armeniaci ſemel atque iterum ſublimati duplum.

Relinquantur aliquandiu aëri humidiori libero expoſita, quoad colore cœruleo virideſcente imbuantur: hoc facto, immittantur cucurbitæ vitreæ, ſuo capitello munitæ, & in arena ſublimentur; & ſic *ſal Armoniacus animam Lunæ* evehet, quæ, poſt reiteratas ſublimationes, addito recenti ſemper ſale Armoniaco, per elixiviationem cum aq. ſimpl. à ſale dicto ſeparanda eſt: & ex hac tandem *Tinctura* ſeu *Eſſentia Lunæ*, per ſpiritum vini ſummè rectificatum, ſale tamen volatili microcoſmi esſentificatum, extrahatur, repetitâ recentis ſpiritûs affuſione, quoad omnis Tinctura prolecta ſit. Tincti denique ſpiritûs omnes, ad uncias tres circiter, in M.B. abſtrahantur; &, ſi cœruleus Tincturæ Lunæ color diſparuerit, addatur reſiduæ abſtractæ Eſſentiæ nonnihil ſalis microcoſmi volatilis; quæ, hoc pacto colori ejus cœruleo, ſi is tantoperè deſideretur, reſtituta, ac virtutibus prægnans, pro affectûs exigentia, in promptu retinenda eſt.

Non pauci numero ſunt, (quod è ſuperioribus repeto) proceſsûs *Argenti* ſeu *Lunæ potabilis*, qui ab Authoribus traduntur & traducuntur; in quorum numero Clariſſimus quoque *Agricola*, in Tractat. ſuo de Argento, pag. 128. modum quendam non contemnendum publico donavit, *qui ex Argento puro, cum Tartaro Vitriolato illud ſtratificando & cementando, ſive leniter calcinando, Vitriolum Lunæ apparare docet. Ex hoc ſcilicet Vitriolo Lunæ, admixtis ſilicibus, ſpiritum per retortam, more conſue-*

to, deſtillare jubet. *Hinc ex alia Luna ſeu Argento, ſpiritu Nitri ſoluto; & in Vitriolum ſ. a. converſo, additâ tripla ſalis Armoniaci quantitate, animam Lunæ per ſublimationem,* (uti ſuperiùs oſtenſum) *in altum elevare & ſegregare* præcipit: *quam poſtea à ſale Armoniaco, edulcorationis labore, affluente aquâ ſimplici, ſeparatam, inq; pulverem converſam, cum ſpiritu ſupradicto proprio, è Vitriolo Lunæ deſtillato, extrahere, donec omnis tinctura prolecta ſit, huncq; porrò ſpiritum tinctum deſtillando abſtrahere, & ex reſiduo tandem legitimo vini ſpiritu Eſſentiam Lunæ elicere, illamq; ultimò ad Oleitatem deſtillando abſtrahere, vel totaliter, præmiſſâ circulatione, & fermentatione, per alembicum, vel retortam parvam, propellere* edocet. Hanc *Eſſentiam* præ cęteris magni æſtimo, quamvis, gravioribus laboribus & expenſis parta, non levi veniat pretio. Obſervare enim decet, hæc, & conſimilia, ex *Auro, Argentoq; ſumptuoſiora remedia & arcana* tenuioris fortunæ hominibus, aut infimæ ſortis, minimè apparari. Nam & his Deus debita ordinavit pharmaca, quibus lapſam naturam erigant ac foveant: dum pretioſa hæc opulentioribus cedunt; qui nullis parcunt theſauris, ut ſanitatem ac vitam tueantur.

Eximias hujus *Tincturæ* dotes prædictus Celebris Chymicus multis extollit, ubi & doſin, ac utendi praxin, edocet; quæ B. L. pro uberiori notitiâ conſulere poterit.

Deinde idem *Author*, in eôdem, de *Luna*, tractatu, pag. 155. *Cryſtallos, ſeu ſingulare Vitriolum ex Luna ſeu Argento, cum Nitro fixato parare* docet; *fidiſſimi ſpe remedii, quod hydropem anaſarcam & aſcitem perſanet.* Cujus ſi libuerit copia; ejus ibidem reperies modum parandi.

CAPUT III.
DE CHALYBE
ſeu
FERRO.

FERRUM, cæteris Metallis ſolidius, conditionis tamen inferioris cùm à vulgo, tum à Chymicis cenſetur. Rem verò ſi exactiùs perpendamus, & veritati ac experientiæ auſcultemus; ultrò fateri cogemur, *Ferrum*, præ reliquis metallis, tam medicinis, quàm reliquis humanis neceſſitatibus ac uſui deſtinari: maximè cùm ex eo pharmaca paucis expenſis & ſolertiâ, reliquis palmam præripientia, apparari valeant.

Quanquam nonnihil derogare videatur huic metallo uberior ejus proventus & frequentia, quâ ubique proſtat; cùm ea ſolùm chara ſint, quæ rara: licet præpoſtero modo; quin potius eluceſcat Divina ex eo in nos providentia, quòd illa multiplicare dignata eſt, quibus feliciùs in vitam ac ſanitatem erigimur.

Compertum autem eſt, *Ferrum* ex iisdem, quibus reliqua metalla, prognatum eſſe principiis, à Sale videlicet, Sulphure, & Mercurio; inter quæ Sal atque Sulphur dominio ſuperant Mercurium: quamobrem & *ſolidius metallum ferrum eſt*, ac ad liquationem ſui ingenti ignis fulmine opus habet. Eſt præterea aliqua *differentia inter ferrum ac ferrum*, quoad *loci natale ſolum, climata, ac ferri-fodinas*, è quibus eruitur: dum id, quod *præſtantius* eſt, *& purius, Chalybs* appellatur; quem tamen naturalem è ſimplici ferro ars æmulari didicit.

Cæterùm *Mars*, ſeu *Metallum* hoc *Ferrum magnas à natura dotes & Medicas prærogativas adeptum eſt.* Quamobrem & Majores noſtri, quorum Anteſignanus, ne dicam Princeps, *Galenus* (quantum inter Medicinæ exordia ac cunabula vacillans ars præſtare potuit) crebrò *Ferrum*, medentes, ordinarunt, tam intùs, quàm deforis adhibendum; adeò quidem, ut, citra

amba-

Digitized by Google

ambages, ac prolixos artis proceſsûs, crudum ac limatum exhibuerint; qua de re Clariſſimus *Quercetanus*, cap. VII. de Marte, pag. 638. conſuli poteſt. *Laxat*, *& adſtringit*, *juxta diverſas præparationes ejus*, *aperit obſtructiones*, *& ſoluta glutinat*, *pungit* (ut dicitur), *& ungit*, *ſauciat & ſanat.* De quibus, juxta vera Chymiæ Theoremata, plura in ſequentibus.

VITRIOLUM MARTIS.

A ſolutione, Metallorum analyſin auſpicamur. Niſi enim in principia & elementa Chymica redigantur arte & induſtria, Viri boni remedium non ſunt. Proinde & Martem in Vitriolum, quo conſtat, primò labore reſolvere, ſtat ſentẽtia.

Non obſtante, quòd *Ferrum metalla reliqua ſoliditate ſuperet*; haud difficili tamẽ negotio ſolvitur; cujus rei cauſam quidem in ſalem ſui generis, ſeu metallorum conjicimus, quo præ reliquis abundat; tum etiam in ſulphur prædominans, & ſcoriarum multitudinem, à quibus ſummam ſoliditatem nanciſcitur. Quocunque enim corroſivo ſpiritu diſſolutionem ejus attentes, ſcorias reperies in reſiduo illæſas. Reſolvitur autem *à ſpiritibus quibusvis acidis & corroſivis*, *Vitrioli*, *Sulphuris*, *Nitri*, *Aquâ forti &c.* imò *aceto ipſo*; à nullo verò tàm perfectè, quàm à *Vitrioli*, *aut Sulphuris*, *ſpiritu*; vi cujus in *vitriolum ſuum viride cryſtallinum* abit. Nam ſi cum Nitri ſimul, atque Vitrioli, ſpiritu ſolutionem *Martis* ſeu *Chalybis* attentaveris, deprehendes, quòd non æquè ſpecioſum nacturus ſis *Vitriolum*, ſed quatenus volatilitatis ſimilitudine inductum, in abſtractione Menſtrui periturum, exiguâ quantitate corporis ſalini vitriolati relictâ; quemadmodum ex præparatione ſpiritûs Acidularum Spadanarum ſic dict. in *præcedentibus meis Animadverſ.* conſpicua, manifeſtum fit: idem ferè contingit, ſi cum Aquâ forti tentes ſolutionem. Aceto deſtillato ferrum quidem roditur; perfectè tamen non ſolvitur, nec in Vitriolum ejus convertitur; quin potiùs in Crocum, pulverem flaveſcentem: aut, ſi extractio ſuffic. quantitate aceti affusâ fiat, tum ſubſtantiam ſubdulcem vitriolato-ſalinam, abſtracto aceto, remanentem reperies. *Salia* porrò *acido-ſalſa*, qualis ſal communis eſt, Ferrum, Aurum, atque Argentum aggrediuntur, aſt corrodendo ſolùm & erodendo rubiginem, & crocum è ferro eliciendo: *Salia* è contra, *purè ſalſa*, uti ſal Tartari, cum reliquis lixivialibus, è vegetabilibus petitis, idem non præſtant; in vaſis enim ferreis cocti ejusmodi ſales, neque ſaporem, neque æruginem ab iis, ſcilicet ferreis inſtrumentis, contrahunt. Evicit igitur experientia, *Ferrum*, ſeu *Chalybem*, nullo alio menſtruo, quàm *Vitrioli & Sulphuris ſpiritu*, *in genuinum Vitriolum verti ac ſolvi poſſe.* Quippe & illa ſolutio Ferri calcinatoria, quæ cum ſulphure crudo peragitur, juxta *Crollium*, quam & ipſam ſuperiùs jam tum, cõvenienti loco, ex Indice conſpicuo, tradidimus, perinde à ſpiritu ſulphuris (quem flagrans ac ardens ſulphur eructat, & eructando confeſtim ferrũ proximè attingit ſolvitq;) ſolo & unico perficitur. Quapropter & illam ferri ſolutionem in vitriolum, præ omnibus aliis commendatam volo; quoniam pretio & ſumptibus conſulimus; leges artis adimplemus; & meliùs quidem, quàm eâ, quæ prolixis laboribus, velut totidem ambagibus, perficitur. Ne autem Tyrones ambiguos dimittam, ac pro factis verba reddere videar; ipſa Praxi oſtendam, quâ ratione Ferri ſolutio in Vitriolum, quod Martis vocant, per *Vitrioli*, aut *Sulphuris Spiritum* legitimè inſtituatur; & ſit ſequens paradigma:

Accipe *Limaturam ferri*, eique, vitro amplo immiſſæ, ſuperaffunde Spiritûs vitrioli, ſive ſulphuris, duplo vel triplo aquæ ſimplicis priùs diluti, quantitatem ſufficientem, usque dum videris Ferrum ab affuſione calefieri, & pro maximâ ſui parte ſolutum eſſe; cavendo tamen, ne confeſtim ſpiritus affundatur, verùm ſucceſſivè ac pedetentim, ne nimium excaleſcat ſolutio, & ſublime petat, non ſine periculo adſtantis, & rei totius diſpendio. Factâ ſolutione, porrò aquæ ſimplic. copia affundatur, repetitis vicibus, pro exacta vitrioli extractione; ſolutio filtretur, ac in ſartagine ferreâ leniter exhalet, ad cuticulam apparen-

parentem: tum in frigido concreſcent cryſtalli, qui à reliquo liquore ſeparandi & leniter exſiccandi: reſiduus verò liquor ulteriùs pauliſper exhalet, ut, in frigore collocatus, cryſtallizetur. Id toties repetendum, quousque totus ferè liquor in Vitriolum ſeu cryſtallos converſus fuerit, ſeparato qualibet vice ſulphure, vel pulvere flavo, fundum petente.

Ex *Vitriolo Martis*, ſive illud reiteratâ ferri calcinatione cum ſulphure, juxta *Crollium*, ſive præfatâ ſolutione cum ſpiritu Vitrioli paratum fuerit, *varia medicamenta, eaq; ſanitati multum conſulentia, confici poſſunt*: utpote *Spiritus ſubdulcis, Crocus aperiens, & etiam adſtringens, Eſſentia, Tinctura, Sulphur anodynum &c.* Per ſe tamen *Vitriolum* hoc non minùs uſui medico favet, *obſtructiones hypochondriorum reſerat, menſtrua ſuppreſſa promovet, ac variis morbis medetur: ſumptum à granis v. vj. vel vij. ſaccharo, aut alio vehiculo convenienti, permixtum.*

SPIRITUS VITRIOLI MARTIS.

℞. Vitrioli Martis, ſive per ſpiritum Vitrioli, ſive per calcinationem cum ſulphure parati, libras decem, vel quindecim:

Hoc immittatur *ollæ vitreatæ*, & ſuper igne leni carbonum calcinetur ad cineritium aut flaveſcentem colorem; calcinatione hâc leni peractâ, redigatur denuò in pulverem, atque retortæ vitreæ probè lutatæ immiſſum, igne aperto, præpoſito priùs recipiente ampliſſimo, fugis undiquaque, ne quid exſpiret, benè clauſis, gradatim, ac ſecundum artem, deſtilletur; igne ultimò unâ atque altera die aucto, & fortiſſimo reverberii, ad totalem humiditatis radicalis, oleiq; rubri expulſionem, quousque nebulæ egredientes non ampliùs conſpiciantur: & poſtquam pauliſper refrixerint, vas recipiens cum ſpiritibus protinus auferatur, ne attractione ſicciſſimi capitis mortui, ſpiritûs in recipiente commoti retrocedant & diſpereant. Quibus omnibus legitimè peractis, aſſervetur hic *Spiritus* ſaltem filtratus, ſine ulteriore rectificatione, aut phlegmatis abſtractione. *Neutrum enim neceſſarium duco, quoniam abſtrahendo phlegma per deſtillationem, tollitur unà ſpiritus ejus ſulphureus, ſummè tamen expetendus & conſervandus, ob virtutes, quibus pollet, attenuantes & penetrantes; quibus obſtructiones viſcerum reſerat, & ventriculos cerebri permeat; unde & Epilepticis & Apoplecticis deſtinatur.* Per *rectificationem* itidem *tollimus oleum ejus rubrum & fixum, eſſentiâ Martis tinctum*; quod *ventriculo & viſceribus reliquis naturalibus roborandis permagno eſt ſolatio*: hoc autem per rectificationem ſpiritui detrahere, nefas eſſe exiſtimo.

Cæterùm, *ſpiritus hic Vitrioli Martis gratiſſimi ſaporis eſt; cum moderata enim aciditate dulcedinem quandam ſapit: Hepati, Lieni, & Ventriculo roborando; tum etiam obſtructionibus eorundem reſerandis efficax eſt, in vehiculis quibuscunque, Juſculis, Electuariis, Conſervis, Confectionibus & Julapiis, exhibitus.*

CROCUS MARTIS ADSTRINGENS.

R*Eſiduum, à deſtillatione ſpiritûs prædicti Vitrioli Martis, caput mortuum, ſic dictum*, (è quô, uti ſedulò inculcavi, ejus ſpiritus totus, unà cum oleo rubro, totaq; radicali humiditate, urgente extremâ vi ignis biduò continuatâ, expulſus fuerit) *verus ac legitimus Crocus Martis eſt adſtringens, liber ab omni ſalſedine, ſolâ virtute exſiccante & adſtringente gaudens*: quâ de re non ſolùm ſine edulcoratione & humectatione aſſervandus, verùm etiam ab omni aëre humido ſtudiosè præſervandus, ne attractione hujus, & aſtrorum veluti impregnatione, ſuam totam naturam immutet, & deperditâ ſuâ virtute *Adſtringente*, in *Aperientem* transmutetur.

Valet ad immoderatos & cruentos alvi fluxûs: hæmorrhagias quascunq; ſiſtit, cùm intrò aſſumptus, tùm externè vulneribus ſanguine manantibus inſperſus.

Nota: Aliam *Croci Martis* adſtringentis præparationem, *præviæ Animadv. n. pag. 458.* edocent; proinde & ea, quæ de *Colcotharis* edulcoratione, pag. 408. *earundem Animadverſ.* ſtudiosè notavi, & quæ notatu digna ſunt, pro majori *Crocorum*

Martis,

Martis, cùm Aperientis, tum Adſtringentis, illuſtratione huc referantur.

CROCUS MARTIS CACHECTICUS.

℞. Nitri puri libram unam:

liquefiat ſuper igne leni, in crucibulo, cui injiciatur

Limaturæ ferri q. ſ.

ad ſiccitatem *Nitri*, paulatim tamen ac ſucceſſivis actibus, quoad nulla ampliùs raſura imprimi queat; quo facto, relinquantur paululum adhuc ſuper igne aliquantum adaucto, donec *Nitrum* ſponte ſuâ accenſum propemodum conflagret. Eximatur deinde maſſa è crucibulo, & affundatur ei aqua calida; quæ ſi tincta fuerit rubicundo colore, decantetur, filtreturque. Hinc ſpatio unius circiter diei & noctis reſidebit Pulvis rubicundus, & fundum petet: quem ab aqua, per filtrum, aut decantationem, ſeparatum, ac probè ſiccatum, ad uſus ſervato.

Præſtans in Cachexia, morboq́; Virgineo & Chloroſi, oblatus à ſcrupulo ſemis ad unum, & drachmam ſemis; vel in quadam Conſerva, aut vehiculo quocunq; alio, palato grato.

Ex hoc Croco

TINCTURA MARTIS.

℞. Croci Martis Cachectici q. ſ.
cui ſuperaffundatur

Spiritus Veneris ad ſupereminentiam trium vel quatuor digitorum transverſorum:

digerantur calore leni, quousque ſpiritus affuſus imbuatur rubicundo colore, qui decantandus, ac alius ſpiritus ſuperaffundendus; idque tot vicibus fieri oportet, donec ſpiritus non ampliùs rubedine tingantur. Poſtmodum tincti ſpiritûs omnes in B.M. ad oleitatem abſtrahantur: reſiduus liquor craſſus deinceps cum ſpiritu vini ſummè rectificato extrahatur, & perinde, ad liquoris craſſioris conſiſtentiam, deſtillando abſtrahatur, remanente rubicundo liquore in reſiduo: *qui præſtantior ipſo Pulvere Cachectico, in præfatis affectibus.*

TINCTURA MARTIS ALIA VERA

Egregia *Martis Tinctura* è *Vitriolo Martis*, per *ſpiritum Vitrioli*, aut repetitâ calcinatione cum *ſulphure*, parato beneficio ſalis eſſentialis vini, citò & amicabiliter elicitur, & quidem modo ſequente:

Accipe Salis n. eſſentialis vini, è ſolo vino, lege artis, nullâ prorſus rè peregrinâ adjectâ, parati, unc. ſex:

liquetur hic in vitro ſuper cineres calidos, vel in patella ferreâ, igne blando ſubſtrato: (inſtar enim ceræ liquabilis eſt) deinde immergantur

Vitrioli Martis legitimè parati unciæ tres vel quatuor.

Facta jam mixtura ſtatim ab igne removeatur, & frigefacta contundatur protinus, relinquaturque nonnihil expanſa in patella vitreâ, aliquot dierum ſpatio, aprico expoſita, ut efflorescat & rubicundiſſima fiat: è quâ mixturâ poſtmodum, alembico vitreo immiſsâ, cum ſpiritu vini cinamomiſato, vel ſolâ cinamomi aqua ſpirituoſâ, intra calorem blandiſſimum, *Tinctura* extrahatur *rubicundiſſima, ſanguinis inſtar*; quæ per filtrum à ſedimentis ſuis ſecernenda, ac ſtudioſè aſſervanda eſt.

Efficax hæc eſt Tinctura in obſtructionibus Hypochondriorum, Meſenterii, Pancreatis, Menſiumq́; ſuppreſſionibus reſerandis: confortat hepar, cum reliquis viſceribus naturalibus, morboq́; Virgineo & Cachexiæ medetur. Doſis à drachma una ad duas & tres extendi poteſt, & in juſculis, vino, aut quibuscunq; vehiculis, naturæ & morbo gratis, propinari.

Notetur: quòd connubium *Vitrioli Martis*, & *ſalis noſtri Eſſentialis*, absque liquefactione dicti ſalis, ſolâ amborum triturâ & exacta mixturâ, in mortario vitreo aut lapideo, feliciter ſuccedat & pauculis etiam horis eorum efflorescentia apparebit, aſpectu jucunda.

AROPH PARACELSI,

quod

Aroma Philoſophorum

ſonat:

℞. Lapidis Hæmatitis, qui de naturâ ferri eſt, &

Salis Armoniaci, ana libram unam.

Contundantur ſingula ſeorſim minutiſſimè; commiſceanturque contuſa omnia, & cucurbitæ vitreæ probè lutatæ imponantur, ac in arena ſublimentur, agglutinato quidem capitello, & præmiſſo recipiente, ubi ignis per gradus augendus eſt; ultimò verò per ſex integras horas gradu fortiſſimo, ita, ut fundus cucurbitæ candeat. Sic exſtillabit liquor ſat fortis ab initio, qui *ſpiritus ſalis Armeniaci ſalſus* eſt, peculiaribus uſibus aſſervandus. Illud autem omne, quod in forma ſicca elevatum fuerit, tam ad latera cucurbitæ, quàm ad ipſum capitellum, ſubtiliſſimè teratur, & cum *Alcohol* vini ad ſummum rectificato, in leniſſimo ſaltem tepore, extrahatur. Extractio hæc in momento contingit: toties autem reiteranda *ſpiritûs recentis* affuſio, donec is (*ſpiritus*) nullâ ampliùs tincturâ ſive flavedine imbuatur. Hinc extractiones omnes conjunctæ per B. M. (cave, ne in arena, vel in cineribus) per deſtillationem in cucurbita vitrea abſtrahantur, ad rutilantis ſalis ſiccitatem; qui ipſe aurei coloris ſal, croci ſpirabit fragrantiam; unde & *Philoſophorum aroma* appellari conſvevit. Hic porrò in cella humida collocatus ſuper porphyrite, reſolvetur in liquorem aureum, jucundi aſpectûs: quem vel ſtatim aſſerva aut, leni denuo calore coagula. Sic *præſtans eſt in calculo remedium, tum obſtructionibus hypochondriacis reſerandis.*

Nota, quòd liquor primitus reſolutus in cella, utpote Tincturâ aureâ dives, ſolus ſit aſſervandus: qui verò ſubſequitur, colore ab aureo diſpare, ſegregandus.

SPIRITUS SALIS ARMONIACI ACIDUS CHALYBEATUS.

ITEM:

FLORES SALIS ARMONIACI CHALYBEATI FLAVI:

EX QUIBUS

SEDATIVUM ARCHEI, ET SULPHUR VITRIOLI ANODYNUM

conficiendum.

℞. Salis Armoniaci triti, &
Raſuræ Martis ſtudio limati & puri, ana libras duas.

Hæc probè mixta immittantur alembico vitreo, aut terreæ cucurbitæ vitreatæ, luto probè obductæ: ac, apoſito capitello, præmiſſoque recipiente, deſtillentur igne aperto, inter initia leni, gradatim tamen aucto, donec *ſpiritus ſalis Armoniaci* ſalſus & urinoſus provocatus ſit. Poſt hæc augeatur ignis ad fundi cucurbitæ excandeſcentiam, & capitelli nigredinem; & ſublimabuntur *flores ſalis Armoniaci* partim ad capitellum usque, partim verò, & quidem majori copiâ, ad latera alembici; verùm cineritii tantùm, & nigricantis coloris. Peractâ ſublimatione, ac omnibus refrigeratis, maſſa in fundo cucurbitæ relicta & conglobata, additis & reſtitutis ipſi *floribus ſalis Armoniaci* nigricantibus propriis jamjam ſublimatis & probè mixtis, exponantur aëri humidiori libero, ut eo imprægnentur. Hoc pacto paulatim mixtura hæc incipiet efflorefcere, ac in altum ſeſe extollere conſpicietur, augeri, mollefieri, humectari, & in colorem cineritio-flavum mutari: odorem ſpirabit acutum, acrem, vitriolatum, ſapore ſubdulci Martiali variatum. Quibus ſignis apparentibus, aptiſſima hæc cenſeatur maſſa, quæ tum ſpiritui acido chalybeato deſtillando, tum etiam ad *florum Martialium* ſublimationem promoveri queat: idipſum tamen diverſo reſpectu, diſtinctaque operatione & deſtillatione: utpote, ad ſpiritum deſtillandum, ſequenti procedatur modo: nimirum, *Maſſam* prædictam imprægnatam imitte retortæ vitreæ amplæ, colloque ſatis largo donatæ, luto probè munitæ, atque obductæ. Quo facto & in furno retortâ accommodatâ, recipiente præfixo largo, fugisque bene clauſis, gradatim aperto quidem igne deſtilletur, eâ tamen lege, ut ſub initio fiat moderatiſſimè, ad effluxionem usque phlegmatis; aucto pòſt igne paulatim, quoad ſpiritûs in forma nebulæ ſubſequantur. Sicque ſenſim, fortiori ignis gradu deſtillatio continuanda, donec nebuloſi ſpiritûs planè diſpareant. Hâc abſolutâ deſtillatione, ſpiritus acidus ſalinus, (ſpiritui ſalis ferè ſimilis) coloris aurei, nonnihil dephlegmetur, & in vitro, cerâ & veſicâ ſufficienter occluſo, ſtudioſè cuſtodiatur.

Præſtan-

Digitized by Google

Præſtantiſſimus eſt in obſtructionibus Hypochondriorum reſerandis, melancholia Hypochondriaca, Febribusq́; putridis arcendis, ac Torminibus ventris compeſcendis: Calculum expellit, Stomacho, Hepati ſimul atq́; Lieni, eſſentiâ Martis dives, robur confert. Exhibendus eſt in vehiculis quibuslibet morbo congruis, & infirmis gratis, à ſcrupulo ſemis ad unum. Eſt & Menſtruum, pro ſolvendo Auro, peculiare.

Quòd ſi verò *Flores Salis Armoniaci Martiales flavi* appetantur; modum ſequere præſcriptum ſequentem:

Accipe *Maſſam* modo ſupradicto impregnatam, eique adde, reſpectu maſſæ, dimidium recentis ſalis Armoniaci: ex hisque probè commixtis, & cucurbitæ immiſſis lutatæ, capitello appoſito, ac vitreo recipiente præmiſſo, atque juncturis undique clauſis, confeſtim *Flores* ſublimentur: cujus laboris initio ſpiritus quidam acidulus prolicietur; *Flores* autem protinus ipſum inſequentur, flavedinis aureæ ſpecie, ad corticis Aurantii ſimilitudinem colorati, tam in capitello, quàm lateribus cucurbitæ, agglutinati; adhibito tamen ultimò igne forti, ut fundus cucurbitæ candeat. Peractâ ſublimatione, omnibusque frigefactis, excipiantur *Flores flavi;* qui vel per ſe cuſtodiendi; vel ulterioribus laboribus, (de quibus in ſequentibus) conſecrandi ſunt.

Hi Flores per ſe obſtructionum hypochondriacarum reſolutioni, naturaliumq́; viſcerum confortationi, & febribus putridis coërcendis, à ſcrupulo ſemis ad grana XV. in vehiculis appropriatis aſſumpti, deſerviunt.

Nota: Caput Mortuum, ſive à deſtillatione ſpiritûs acidi, ſive à ſublimatione Florum, reſiduum, additis pauxillo ſalis Armoniaci recentis, & Martis limaturæ, ad aërem deinde liberum exponatur, ut ſpatio ſeptimanarum aliquot ſufficienter impregnetur; quo facto, porrò (quemadmodum ſupra oſtenſum) per retortam deſtilletur, obſervatis gradibus ignis; & ſic elegantem majoremque copiam ſpiritûs acidi nanciſceris, haud curâ vulgari aſſervatu digni. Præterea & hoc, ſecundâ vice relictum à deſtillatione, caput mortuum, eâdem operâ, eâdemque indigitatâ in antecedentibus mixturâ, & impregnatione, ſecundâ ac tertiâ etiam vice deſtillationi accommodari poteſt. Quam dexteritatem & experimentum ſolertiſſimis ac doctis viris, Dom. Friderico Müller, Senatori Vienn. ac Paulo Saur, genuinis artis filiis, ac p.t. apud Viennenſes Pharmacopœis ac Chymicis præſtantiſſimis in acceptis refero: eo & tu, L. B. cum reliquis arcanis, perfruere grato animo.

SEDATIVUM ARCHÆI: EX SULPHURE SUBLIMATO MARTIALI.

℞. Florum edoctorum Salis Armoniaci Martialium q. pl.
quibus ſuperaffundatur
Spiritus vini roſati, ſcil. à roſis recentibus bis terve abſtracti deſtillando, & ad ſummam puritatem redacti, quant. ſufficient.

Fiat Extractio *Tincturæ Martis*, relicto ſale Armoniaco in reſiduo, toties ſpiritum prædictû affundendo, quousque *Tinctura* flava conſpiciatur. Flavedine ſpiritûs tincti poſtmodum deſtillando nonnihil abſtrahantur; rubicundus verò liquor reſiduus ſtudioſè aſſervetur: *qui paſſiones Colicas, Inteſtinorum tormina, aliosq́; dolores placat: Hepar roborat, nec non Lienis obſtructiones reſerat.*

SULPHUR VITRIOLI ANODYNUM MARTIALE.

℞. Florum prædictorum Salis Armoniaci Martial. flaveſcent q. pl.

Hi, affuſâ aquæ ſimplicis ſuffic. quantitate, ab omni ſalſedine, ſive ſale Armoniaco, liberentur, & repetitis vicibus veluti edulcorentur, ut pulviſculus rubicundus, de *Martis* proſapia, ejusque eſſentia, in reſiduo maneat; qui ſiccatus, & paululum (ſi lubet) atque leniſſimè calcinatus, ad uſum ſe ponatur Medicum.

Anodynum eſt, acutis doloribus compeſcendis proficuum; quod aliis Laudanis Opiatis perapte admiſcetur.

BALSAMUS MARTIALIS.

℞. Olei ſive Spiritûs Terebinthinæ:
vel
Olei ſtill. Juniperi clari:
aut
Olei ſtill. Aniſi, ſeu Fœniculi, (cujuscunque horum libuerit,) uncias circiter tres:
cui immergantur
Limaturæ Martis puræ, ſtudio limatæ, unciæ duæ.
Pòſt inſtilletur guttatim, & per vices,
Spiritûs ſupradicti ſalis Armoniaci acidi chalybeati uncia una ſemis, vel unciæ duæ:
vel, ſi is deſit, in vices ejus,
Spiritûs Nitri legitimè ſtill. tantundem.

Factâ brevi maceratione, apparebit *Tinctura* in Oleo affuſo *rubicundiſſima*; quod per filtrum à fæcibus ſeparandum, & ad uſum aſſervandum.

Præſens remedium in Calculo, Renibus exulceratis, Colica, paſſione Nephritica, aliisvé cujuscunq. ſpeciei exulcerationibus internis exſanandis efficax. Datur à ſcrupulo dimidio, ad unum.

OLEUM ſeu SPIRITUS SALIS MARTIALIS.

℞. Limaturæ chalybis puræ libras quatuor,
Salis Gemmæ libras duas.

Mixta exactè immittantur retortæ vitreæ, luto obductæ; & in igne aperto per gradus deſtillentur, ad ſpiritûs & olei expulſionem.

Conducit externis affectibus: ſic Podagram lenit, impoſitis linteolis in eo madefactis: ſic Fiſtulas, Cancrum, & Lupum ſanat. Internè verò aſſumptus medetur Hydropi.

Qui copiam plurimorum, ex *Marte* parandorum, medicaminum deſiderat; Clariſſimum *Schröderum*, & *Quercetanum*, adeat. *Svadeo tamen, ut prudens ſit & circumſpectus, ne in potioribus declinet, & circumagatur, ac invanum laboret*, (namque ſuo ſcripsêre more, calamo ac verbis umbroſis.) *Tincturam* cæterùm *Martis adſtringentem*; *Eſſentiam* nec non *Martis aperitivam*; ut & *Eſſentiam Martis Corallinam*, in *præmiſſa Appendice n. ad Animadverſiones* edocuimus; quam L. B. adeat.

CAPUT IV.
DE ÆRE,
ſeu
CUPRO.

CUPRUM ex ignobilioribus pariter metallis eſt, *ſolidum & durum*, ferro tamen mollius, magisque ductile. *Conſtat*, uti & reliqua Metalla, *è tribus Mineralium principiis, Sale nim. Sulphure & Mercurio*: ab extra rubeſcit; ſolutum verò, Cyaneum ſeu Cœruleum colorem præſe fert. Comparatur *Veneri cæleſti*, à quâ & nomen in Chymia ſortitum eſt. Cæterùm ſimpliciter de *Cupro*, ſeu *Venere metallicâ* loquendo; *metallum* reverà *inſalubre* eſt, ſive crudè, ſive ſimpliciter tantùm in ſuum Vitriolum reſolutum, ſive extractum ſit, mediante ſimplici aliquo menſtruo. Sive enim acetum, ſive vinum, aut qualiscunque ſuccus alius acidus, vel liquor ſalinus urinoſus, æri affundatur, aut vaſi æneo infundatur; nil aliud, niſi inſalubre vitriolum (ſi ab intra adhibendum, ſubaudi) elicitur, Cyanei coloris, ſapore amaro, æruginoſo & nauſeoſo, ſtomachum ipſum cum inteſtinis ſubvertens, ac legitimi veneni mineralis ſymptomata, effectusque producens. Propterea jam dudum *Pharmacopæos* monui & dehortatus ſum, ne ſua medicamenta, quæ vel minimam quandam acredinem, aut levem aliquam aciditatem ſapiunt, in æneis, ſeu cupreis, aut ex aurichalco paratis, patellis,

mortariis

Digitized by Google

mortariis, aliiſque inſtrumentis pharmacevticis perficere tentent: ſed potiùs in ferreis, è metallo omnium ſaluberrimo, aut terreis, lapideis, vitreiſque inſtrumentis, acria aut acida, vel ſaltem vinoſa, medicamenta parent. Non velim tamen, exiſtimes, me fideli hâc admonitione omnem *Cupro* uſum denegare Medicum; qui tantùm crudi, aut ſimpliciter ſoluti æris uſum internum approbare nolim. Artificioſioribus verò, & verè Philoſophicis ex ære ſeparatis & paratis medicamentis ſuas ego nequaquam ſubtraho laudes. Quin imò ſi ſpiritum ſaltem Vitrioli Veneris dextrè apparatum, nec non *ſpiritum Æris viridis* accuratiùs penſiculemus, inficias ire non poſſumus, quin ipſi non ſolùm ab intra fructuosè adhiberi poſſint, dum actu ipſo in variis morbis dotes ſibi conceſſas ſaluberrimas egregiè exſerunt; ſed etiam aliis rebus ſolvendis & extrahendis exiſtant aptiſſimi. Legatur ſuper hoc ſubjectum Novum Lumen Medicum ſolertiſſimi Chymici, & profundi Philoſophi, *Dom. Polemanni*, de ſulphure Philoſophorũ; ubi in *Helmont*. commentatus eſt, & ex profeſſo de igne *Veneris* tractat, in quo numeroſas doctrinas, ad veram *Philoſophiam* ſimul ac *Chymiam* manuducentes, contineri, reperies; ut lectu, ſic ſcitu, digniſſimas. Verùm ubi ad rem ipſam deveniendum eſt, Anteſignani ſui & Philoſophi veſtigiis, tacendo (quod maximè dolendum) inſiſtit. Ego ſanè in *Pythagoræ muto Lycéo* minimè educatus ſum Philoſophorũ quis, qui rigidiſſimo ſilentio ſibi graves, reliquis injurii, naturæ reſorbent arcana, ſemper taciturni mutique piſces: quin & aliis me natum arbitror, quos ea celare, quæ ad generis humani vitæque cuſtodiam faciunt, grande nefas autumo. Reddo itaque, quod à Deo clementiſſimè accepi, talentum, ac proximo humiliter communico; nulli me ſubtrahens, ne malevolis quidem: dum eis ſaluberrima & arcana tranſcribo remedia, quæ dies ac noctes in ſudore ac vigiliis transigere Authorem coëgere, ad paucorum æmulationem, qui otium ac quietem longè aliis deſtinant curis, toti præſentibus inhiantes; aut, ſi quid doctè commentantur, umbris ac tenebris in tantum obvallant, ut, præter hieroglyphicas & ænigmate plenas voces, nulli etiam enodandas Oedipo, toto nihil reperias volumine, ſed potiùs dubius ac anceps Lector oberres, profunda velut nocte ſubmerſus, incaſſum veritatem indagando. Et, quod iniquitatis complementum eſt, tam ſpecioſo quidam fuco, & ementitâ dulcedine, ampliſque promiſſis, fallacias ſuas adulterant, ut quàm plurimos velut illicio trahant, irrequietos ac laborioſos reddant, ad vitæ ac fortunarum omnium diſpendium, ac funeſtum exterminium. Avertant *Superi* à nobis hanc inſaniam, quâ, velut Oeſtro perciti, in proximum ſæviamus, vitam cum viperis ſortientes, ad perdendum nati. Probroſum itaque, & à Chriſtiano homine alienum eſt, ſalubria poſteritati ſubtrahere, aut non tradere; vel noxia ſub involucris, & mille technis inſtillare; quod vel maximè ſuggerunt ii, qui montes aureos, & Crœſi divitias pollicentur, & interim, ſibi incautè obtemperantes, ad incitas rediguntur, dum ex auro cineres, ex divitiis favillas producunt Thraſones ejusmodi ac impoſtores; de quibus illud *Ennii* verificatur:

Quibus divitias pollicentur, ab his drachmam petunt,
De his divitiis deducant ſibi drachmam, reddant cætera.

Agamus deinceps liberalius cum humano genere, propoſito nobis magnorum Virorum prototypo; quorum tota vita fuit, agenda ſcribere, & ſcribenda agere, charitate Dei, & amore proximi, præfulgidorum. Non ſic illiberalis ille nominis Euclio, vile mancipium ac ſervus Evangelicus, uni talento defodiendo intentus: tenebras proinde meruit exteriores, qui aliis lucere noluit. At verò reſponſum nonnulli mihi cudunt è Paracelſi Officina, & Præfatione ſuper Tractatum; Lux in tenebris lucens: (quæ locutio per hyperbolen pronunciatur, minimè Lux) ubi, præcipuè *decimo Archidoxorum libro*, quem arcanorum Spagyricorum Clavem eſſe voluit, manifeſtè ait: *Velle ſe hæc ſolis in arte filiis revelare: ad exteros verò, & quaſi arte degeneres, hæc non pertinere: ſimul & reliquos hortans Magiſtros, ut ſuis inhæreant*

 veſtigiis,

veſtigiis, neq; Margaritas porcorum gregi objiciant. Verum ex *Theophraſti* Teſtamento, & concreditis arcanis, diſtinguere tam facilè non eſt, quis vernaculus hæres ſit; quis filius ancillæ; ſervus ac ſpurius. Tam abdita enim, invia ac inacceſſa ejus doctrina eſt, verborum amphibologiâ, & obſcuritate horrida, ut magnus mihi dicatur Apollo, qui vel Oedipum, vel Theſeum agat; ac Paracelſi myſteria explanet. Non hæc de me, qui minimus in arte ſum, profero (quanquam ingenuè fateor, me ampliſſimis promiſſis, ac verborum lenociniis, ad *Theophraſti* ſcrutanda ac legenda arcana ſollicitatum fuiſſe, ac die noctéque illis inſudaſſe, ſed ne hilum profeciſſe) ſed eos ſolùm commemoro, qui, dum vix auſpicati ſunt vitam, jam ſe totos *Paracelſo* mancipârunt, ſed, oleo & operâ perditis, rudiores ac magis inanes dimiſſi ſunt, dulciſſimo quaſi philtro dementati, aut fatui cujusdam igniculi ſplendore in tenebris ſeducti. Quanquam, ſi ad meridianum *Paracelſi* ſcripta, theoremata, ac proceſsûs exploremus; tantis ſcatent abſurditatibus & nævis, ut meritò fidem excedat, hæc à *Theophraſto*, tanti nominis & doctrinæ Viro, potuiſſe derivari: quin potiùs à medicaſtris quibusdam & fumivendulis conficta fuiſſe, quibus ſatis eſſe viſum fuit, tanti viri auguſto, eo tempore, nomine exceſsûs ac proceſsûs ſuos cohoneſtari: prout apertiſſimè doctiſſimus *Helmontius* innuit, effictumque illud teſtamentum palam aſſerit, quod *Theophraſto Paracelſo* falſiſſimè aſtruitur: cùm longè alia de ſe meruerit *Theophraſtus*, Vir Ampliſſimus; quem & Germaniæ decus cognominat. Quare omnes & ſingulos, qui artem Chymicam profeſſi ſunt, amicè exhortor, ne literali ſenſu, in perſcrutandis quibusdam *Theophraſto* fortè adſcriptis monumentis, in Syrtes ac ſcopulos abripi ſe ſinant, ſed fidelioris naturæ veſtigiis potiùs inhæreant; cujus manductione & citius & tutius ad optatum finem perventur ſunt. Sed hæc per transennam, & obiter. Transeo ad alia, ex hoc ſubjecto, ſeu *Cupro*, deſcribenda medicamenta, quæ ſequentia:

VITRIOLI VENERIS.

EJus præparationem doctiſſimus *Crollius*, in ſua Baſilica Chymica, cum Notis *Hartmanni*, pag. 294. perſpicuè explanat; quæ quidem præparatio difficilis non eſt, nec tamen ſuo caret labore & induſtriâ, ac impigrum requirit hominem: cæterùm parum differt ab illa, quæ *Vitriolo chalybis*, ſeu *Martis* debetur, & quam ſuperiùs (uti ex Indice patebit,) extra Mantiſſam hanc, luculenter tradidimus. Unde præfatus Dn. *Crollius* ambo hæc Vitriola ſub uno titulo & præparatione comprehendit; in hoc ſolummodò differentia, quòd *cupri laminæ* non, perinde ac *chalybis* fruſtulatim candefactus, *ſulphuri* immediatè admoventur, ut inſtar butyri liquefiant ac unà calcinentur; ſed *laminatum cuprum*, in fruſtula conſciſſum, & cum *Sulphure* trito largiter in olla ſtratificatū, ac igni poſtmodum admotum, paulatim calcinatur; quò poſtea teri & conteri poſſit. Plura autem, quæ in reiterandis ejus calcinationibus, admixto ſemper novo ſulphure, ut & in eluendo vitriolo è calcinato cupro, atque cryſtalliſatione ejusdem, obſervanda veniunt; ibidem, nimirum in deſcripta à nobis Vitrioli Martis præparatione, clarè patebunt revolventi.

SPIRITUS VITRIOLI VENERIS.

HIc eodem planè modo, quo *Spiritus Vitrioli Martis*, deſtillandus eſt, per retortam nimirum probè lutatam, igne aperto, ad extremam radicalis humiditatis, oleique rubri expulſionem, continuato igne, & ad ultimum gradum usque adaucto, ſpatio duorum dierum. Obſerventur nec non illa, quæ in *Spiritûs Vitrioli Martis* præparatione fideliter ibidem monuimus.

Virtutes hujus Spiritûs in roborando ſtomacho, ad medendum morbis capitis, febribus extinguendis, hyſtericis ſublevandis, aliisq; morbis curandis; non ſunt exiguæ; de quibus videatur, unà cum annexis cautelis, prædictus D. *Crollius*, loco citato: qui omnia ac ſingula ad amuſſim exponit.

CRO-

CROCUS, ET SAL EX VITRIOLO VENERIS.

R*Eſiduum*, à deſtillatione *ſpiritûs Vitrioli Veneris, caput mortuum, legitimus Crocus Veneris eſt, virtute exſiccante & adſtringente pollens: cujus uſus utplurimùm in externis, qualia Emplaſtra, Unguenta, & Pulveres adſtringentes ſunt, frequentiſſimus: eſt inſuper proficuus ad deſiccanda ulcera, quæ copioſo humore madent*; hac tamen lege, ut cœli injuriis, aërisque inclementiæ, ac aſtrorum influxui, quamprimùm, peractâ deſtillatione, è retorta trahitur, non ſubjaceat; ſed illicò vitro exceptum, & debitè munitum, aſſervetur; ne virtus ejus adſtrictiva, aëris & aſtrorum influxu diſpareat. Quemadmodum omne caput mortuum Vitrioli, extremâ ignis violentiâ ſpiritu ſuo ac oleo rubro privatum & exhauſtum, ita comparatum eſt, ut, quaſi mortuum corpus, nullo ſale, protinus à deſtillatione aquâ ſimplici ſuperfusâ, prægnans ſit aut gaudeat. Quòd ſi verò idipſum aëris libertati, ſyderumque concurſui, intercedentibus aliquot ſeptimanis, commiſſum fuerit, præſertim veris tempore; tum ſingulari quodam ſale nitroſo imprægnatur, omni vitrioli odore & ſapore exuto & deſtituto: colòre tamen eleganti purpureo, ſi ex Veneris cyaneo vitriolo caput mortuum fuerit: candidus verò apparebit ſal ille, ſi ex Martiali vitriolo viridi ejus caput mortuum, ad dictum modum, imprægnatum fuerit, à quo, aquâ ſimplici largiter affusâ, ſal copiosè deinceps extrahi, & facilè elixiviari poteſt. Cujus autem indolis ſit *ſal* hic *nitroſus aëreus*, id equidem hactenus ſufficienter experiri nondum licuit. Hoc interim verum eſt, quòd ex aëre, à ſitibundo ſiccóve capite mortuo, humidum anxiè appetente, Magnetica quâdam virtute attractus ſit. Et ſi quis hunc ipſum ſalem, è quocunque demum capite mortuo extractus fuerit, proprio ſuo ſpiritu deſtillato, in debita ac proportionata quantitate unire velit; eum operæ haud pœnitebit. Præterea: addito huic ſali aëreo *alumine*, ad extremum calcinato, deſtillando per retortam, ad normam *ſpiritûs Salis*, vel *Nitri*, ſingularis ſpiritus, haud protriti momenti, elici poteſt, qui *in morbis & febribus calidis ardentibus, eximias obtinebit virtutes.* Addo, quòd ſingulare menſtruum ſit, ulterioribus laboribus & extractionibus, non ſine fructu & fœnore, accommodabile. Hûc pariter referat B. L. medicamentum, ſeu Panaceam, quam, in *præmiſſa n. Appendice ad Animadverſ. pag. 79. edit. Noricæ; pag. verò 109. edit. Belg.* ex iisdem *ſpiritibus Vitrioli Martis, & Veneris*, eorundemque *ſalibus aëreis*, jam denuò monſtratis, ac *croco* denique *Auri* concinnatam, publico donavi: præſtantiſſimum, ad diverſos humani corporis affectus perſanandos, medium: de quo conſulatur *Mynſichtius*, in deſcriptâ *Unicornu mineralis* præparatione.

FLORES ÆRIS.

D*Eſcribuntur in Append. n. ad Animadverſiones, pag. 52.* ſub Titulo: *Spiritus Veneris.*

SPIRITUS VENERIS ANTEPILEPTICUS.

EXcellentem hunc ſpiritum Medicæ donavi familiæ, in *eadem Append. n. ad Animadverſ. pag. 52.* ubi ipſum unà cum virtutibus ejus, pariter ac modo utendi, luculenter edoctum reperies. Et ne habeant, neſcio qui, quod de laboribus & pretio, in extractione & cryſtalliſatione *æris viridis*, repetitaque *vini ſpiritûs* abſtractione impendendis conquerantur: idcircò adjicio, quòd & ex crudo ſaltem iſthoc *ære viridi*, in pulverem ſaltem redacto, hic deſtillari poſſit ſpiritus, modo ibi edocto; qui poſtmodum, probè rectificatus, parum priori cedet, è *floribus Æris* ſtillato, cùm quoad virtutes ſuas ab egentibus intrò aſſumptus, tum in menſtrui vicem, ad ſolutiones *Perlarum*, *Coralliorum*, &c. ac extractiones *Tincturarum* quarundam, evocandas. Quo & ipſo ſalutariter utere; quod fiet, ſi illum, juxta *Annotationes præfata Appendicis*, ac ad alios labores, in *hac Mantiſſa* per decurſum exaratos, applicabis.

SPIRI-

SPIRITUS VIRIDIS E VENERE, ſeu CUPRO.

℞. Limaturæ Cupri purgati libram unam: cui admiſce
Mercurii ſublimati libras tres.

Miſceantur exactè in matracio vitreo, & retortæ luto probè obductæ illico immisſa, in humido loco aliquandiu, tribus circiter diebus præter propter, relinquantur, mediocri poſtmodum igne deſtillentur: & aſſurget *Mercurius vivus currens*; ſpiritûs verò acidi omnes, qui antea juncti erant Mercurio, nunc cupro junguntur, illudque calcinando & ſolvendo acredine ſuâ, in pulverem crocei coloris, fuſibilem transmutant: qui pulvis pòſt ex retorta aëri ac ſyderibus per dies aliquot liberè expoſitus, graminis virorem induet: quo facto, commiſceatur materia illa viridis cum tribus partibus terræ figulinæ (aut potiùs alumine probè uſto & edulcorato) vel terræ ſigillatæ ſiccæ; immittanturque retortæ vitreæ luto obductæ, & deſtillentur: (prout Aqua fortis, vel ſpiritus Nitri, aperti ignis calore, per gradus deſtillari ſolet, præpoſito priùs, ac probè agglutinato recipiente largo) & prodibit primò *liquor albicans*: adaucto tandem ultimò, & continuato igne fortiſſimo, ſubſequetur *viridis*; qui & collo retortæ agglutinatur. Peractâ deſtillatione, amoveatur vas recipiens, cum ſpiritu inhærente, antequam retorta penitus refrigerata fuerit; &, ſi quæ materia viridis in collo retortæ ſublimata, cum proprio ſpiritu eluatur; quò magis afficiatur virore. Porrò *liquorem*, ſive *ſpiritum deſtillatum*, cucurbitæ vitreæ immiſſum, calore leni cinerum à phlegmate, hoc eſt, à ſpiritu albo, deſtillationis ope libera: & viridiſſimus conſpicietur; ulterioribus, & magni momenti laboribus deſtinandus: qui expertum ſequentur.

De *Vitriolo viridi dulci*, *ſpiritu* nec non *Veneris viridi Philoſophico*, multis philoſophatur ſuprà citatus eximius Chymicus *Polemannus*, in Tract. ſuo: Novum lumen Medicum, inſcripto: & videtur ille ad horum confectionem primum indigitare ſpiritum ex partibus potioribus ſalis Armoniaci, ablato nimirum ab eo priùs urinoſo ſalſo ſpiritu, per adjectionem cujusdam Alcali, ſive ſalis Tartari. Quem poſtea ſpiritum, à ſale nimirum Armoniaco nutrito (uti loquitur) deſtillatum, duplicatum & ſaturatum appellat; quo cum Venerem, hoc eſt Cuprum, Philoſophicè ſolvere, & exinde *Vitriolum dulce viride* conficere docet. Sequenti verò capite ejus quinto, rem denuo obſcuriorem reddere videtur, dum alium edocet ſalis Armoniaci ſpiritum acidum, addito hæmatite. Hunc ipſum autem ſpiritum faciliori modo parandum, capite antecedẽte, de *Marte*, dextrè tradidi, ſubſtitutâ lapidi Hæmatiti *Ferri raſurâ*. Qualem verò horum ſpirituum, pro vitriolo viridi dulci conficiendo, prædictus D. *Polemannus* intellectum velit; mihi experiri nondum licuit, prægnantibus cauſis ac impedimentis variis diſtracto.

FLORES VITRIOLI VENERIS.

℞. Vitrioli Veneris legitimè parati,
Laminarum Veneris, ſeu Limaturæ ejus, ana p. æqual.

His mixtis, & vitro immiſſis, ſuperaffunde phlegmatis Vitrioli, cum ſpiritu proprio parumper acuati, q. ſ. ad quatuor digitorum ſupereminentiam.

Extrahatur *Tinctura cærulea*, quæ, filtrata, præcipitetur cum *Oleo Tartari*, & fundum petent *Flores virorem graminis* referentes; qui, aquâ ſimplici ſæpius affusâ, edulcorandi & exſiccandi. *Purgant per inferiora leniter, & ſunt remedium præſens in Vermibus.*

Pulvis Sympatheticus, *fluorem ſanguinis, ſeu hæmorrhagiam omnem coërcens*, ex *Vitriolo Veneris* fieri conſvevit, ſolâ calcinatione ejusdem, *Sole ſignum Leonis* percurrente, ad albedinem usque, eoque in Pulverem impalpabilem redacto.

Et hæc pauca etiam de *Venere*, ſeu *Cupro*, dictitata ſufficiant. Qui interim plura expetit, adeat Clariſs. *Schröder*. Ibi enim Proceſſuum copiam reperiet: quos ſi Vulcani examini ſubjicere dignabitur; brevi experietur, quid ſuſtineant, quamq; ſapiant veritatem.

CAPUT

CAPUT V.

DE STANNO.

STannum *Metallum eſt molle;* minùs tamen ductile reliquis, & veluti aridum, frangibile ſub malleo & incude: album eſt & reſplendens, argento ferè ſimile. Conſtat ex iiſdem, quibus cætera metalla, principiis: Mercurio maximâ ſui parte; ſulphure albo ſicco; & ſale dulci metallico ſui generis. Non multum differt à *Saturno*, ſeu *Plumbo*, niſi duritie & candore, minorique ponderoſitate. Propterea facilimè hæc duo coëunt metalla, amicabiliter in liquatione commiſcentur, ac fœderis nexu inſeparabiliter uniuntur.

Perpauca ex *Stanno*, pro uſu Medico, conficiuntur medicamenta; quemadmodum & in veteri Medicina ferè nullus ejusdem erat uſus. *Neoterici*, & quidem Chymiam profeſſi, nonnulla ex eo apparare tentârunt remedia; utpote *Salem*, (qui propriè Vitriolum Jovis, ſeu Stanni; ſicut & ſaccharum Saturni, verum Saturni ſeu Plumbi Vitriolum eſt) *Bezoardicum, Flores, Mercurium, & alia: quorum potiora, adverſus uteri ſuffocationes, intrò ſumenda, unicè commendantur. Extrinſecus verò ulceribus ſordidis, fœtidis, manantibus, fiſtulis, & aliis exſiccandis mederi perhibentur.* Pauca idcirco ex hoc ſubjecto, in præſens, afferam medicamenta; quæ erunt ſequentia:

SAL, ſive SACCHARUM STANNI, ſeu JOVIS.

CAlcinetur *Stannum* per ſe, figulorum more, qui plumbum, ſuper igne leni liquatum, in patella terrea, ferreo baculo continuò commovendo & exagitando, donec in pulverem gryſeum converſum ſit, calcinant. Ex *Stanno* igitur pari modo calcinato, & in pulverem redacto (vera enim & perfecta calcinatio non eſt) vel ſaltem granulato, fuſo nimirum per chartam, foraminulis perviam, in aquam frigidam Stanno liquato, extrahatur, ope aceti vini deſtillati acerrimi, dulcedo, ſaccharum, ſal, ſive vitriolum Stanni, uti appellare lubet: ſolutio filtretur, ac, leniter deſtillando in cucurbita, abſtrahatur ad ſiccitatem ſalis, vel, relicto pauculo liquore, cryſtallizetur, ac repetitâ ſolutione aquâ ſimplici, filtratione, & abſtractione purificetur; & ſic pro uſu Medico cuſtodiatur. *Præſtans eſt in affectibus uteri; cujus ſtrangulationi & ſuffocationi medetur.*

BEZOARDICUM JOVIALE.

℞. Stanni ſubtiliter limati uncias quatuor,
Mercurii legitimè ſublimati unc. ſex.

Miſceantur exactè, iiſque retortæ vitreæ immiſſis, deſtilletur ex arena per gradus materia butyroſa, butyri Antimonii inſtar. Hoc butyrum deinde ſolvatur cum ſ. q. ſpiritûs Nitri optimi, guttatim tamen & pedentim inſtillando ſpiritum, donec nullus ſtrepitus ſive ebullitio ampliùs perſentiatur: quo facto, abſtrahatur in alembico prædicta ſolutio ad ſiccitatem maſſæ albicantis: prolectâ vel abſtractâ humiditate, tota maſſa, in reſiduo relicta, teratur ſuper porphyrite, ac porrò cucurbitæ vitreæ immiſſa, ſpiritu Nitri recenti ſuperfuſo, deſtillando iterum ab omni ſpiritu & humiditate liberetur, igne ultimò adaucto, ut retorta parum candeat. Maſſa tandem reſidua, trita ſuper porphyrite, ac probè edulcorata aquâ ſimplici, crucibuloque immiſſa, igni admoveatur, ac horâ unâ vel alterâ leniter ad prunitiem calcinetur, ac ad uſum Medicum aſſervetur.

Præſentaneum eſſe perhibetur medicamentum in ſuffocatione matricis: pellit etiam ſudores, & febribus medetur ardentibus, à gr. vj. ad x. & xx propinatum.

Butyrum hoc Joviale Beguinus cum aquâ ſimplici præcipitat, & in pulverem albicantem inſipidum, inſtar Mercurii vitæ, ex butyro Antimonii, edulcorando convertit, nec minores aut minùs efficaces, in ſtrangulatu uteri poſſidere vires, affir-

mat. Sunt tamen nonnulli, qui originem hujus *Butyri Jovialis*, ſive pulveris ex eo confecti, Mercurio adſcribunt: quorum tamen ratio erronea magis, quàm probabilis, eſſe videtur. Sicuti enim *Mercurius vitæ*, qui ex butyro Antimoniali (quod æquè ex Mercurio ſublimato & Antimonio deſtillatum eſt) paratur, nihil planè participat de *Mercurio*, ſed in re ipſa nil aliud eſt, quàm pars *Antimonii* ſubtilior, ſive *flores:* ita & hoc, quod ex ſtanno & Mercurio ſublimato, junctim deſtillando, apparatur, Butyrum, & conſequenter Pulvis, ex eo præcipitatus, nil quicq. de Mercurio participat, ſed puriores etiam partes ſunt ipſius ſtanni; ipsâ ſubſtantiâ Mercuriali penitus ablatâ. Et hoc exinde convincitur, quòd Mercurius ſublimatus ſpiritibus ſuis corroſivis, in ipsâ deſtillatione cum ſtanno, privetur, ipſique hi ſpiritûs ſtanno communicentur, ut vivus iterum, & currens factus Mercurius in deſtillatione denuò ſe totus prodat, ac priſtinæ libertati reſtitutus conſpiciatur. Quemadmodum quotidiè in Chymicis laboribus obvium eſt, & experientiâ crebrâ comprobari poteſt, quòd, quando corpus aliquod minerale ſive etiam metallicum, cum ſpiritu quodã corroſivo ſolvitur, inque ſolidam compagem reducitur; eidem verò ſoluto corpori res alia, ſeu corpus ſolutu facilius, adjicitur: ſpiritûs corroſivi prius ſolutum corpus, tanquam ſolidius, ac difficiliùs ſolutu, deſerant, & aliud ſibi projectum corpus, tanquam ſolutu facilius, aggrediantur, ac in illud ſuam tyrannidem exerceant.

Plura alia ex *Stanno* conficienda medicamina atque labores deſcribi poſſent; utpote *Oleum ex Gummi Joviali*, *Sulphur ſtanni*, *Sal*, *Cryſtalli*, *& Mercurius currens:* verùm cùm ad amuſſim, ſine fuco ac invidia, à ſolertiſſimo Chymico, *Cloſſæo*, depicta, fideliterque communicata ſint, ac Clariſſimus *Schröderus* jamjam ſuæ Pharmacopœiæ Medico-Chymicæ illa punctatim inſeruerit; ſuperfluum inde fore exiſtimo, ea & heîc quoque repetere, ac crambem bis coctam apponere. Utilia tamen cùm hæc ſint, altiorisque indaginis, Lectorem eò ablegare, eaque ei commendare volui. Sic, quæ de *Jove*, ſeu *Stanno*, dictu neceſſaria occurrebant, hiſce finio, & ad alia pergo.

CAPUT VI.
DE PLUMBO
ſeu
SATURNO.

PLUMBUM metallum omnium ferè viliſſimum, ponderoſiſſimum; excepto Auro; molle, ductile, obſcuri ac nigricantis coloris; conſtat ex copioſo Mercurio, ſulphure nigricante fuſibili, & ſale impuro liquabili. Comparatur *Saturno Macromoſmico:* propterea etiã *microcoſmico Saturno, Lieni*, prodeſſe creditur.

Vires habet Plumbum, cùm crudum etiam humano corpori, in forma metallicâ, ſeu ſubſtantiâ ſuâ, admotum; tum etiam in medicamenta præparatum, inſignes refrigerandi, libidinem reprimendi, adſtringendi, ulcera ſordida cancroſa mundificandi, carne replendi, & ab inflammationibus ac humorum affluxionibus præſervandi.

Ceruſſa, & *Minium*, ex hoc Metallo arte parantur: quemadmodum & *Lithargyrium* non niſi Plumbum ſapit: è quibus omnibus ac ſingulis, *ſaccharum*, *ſal*, ſive *vitriolum* (ſeu quo inſignias nomine) æquè, ac ex ipſo crudo Plumbo, elici poſſunt; puriora tamen ex uno, quàm ex alio. Hujus Metalli igitur *uſus* in Medicina etiam Veterum non minimus fuit; major noſtris temporibus: cùm *non ſolùm pro interno uſu celebria medicamenta ex eo conficiantur; verùm etiam ad externa Emplaſtra*, *Cerata*, *Unguenta*, *Collyria*, quorum nonnulla etiam à Plumbo, aut ejusdem proſapia, Minio ſcilic. Ceruſsâ, & Lithargyrio, denominationem ſortiuntur, frequentiſſimè adhibeantur. Operæ pretium igitur eſſe duxi,

ut

Digitized by Google

ut in deſcribendis quibusdam medicamentis ex Plumbo, aut ejusdem deſcendentibus ſupradictis, de ſolutione primùm Plumbi opus inchoemus, eique operam noſtram applicemus.

SACCHARUM SATURNI.

De hoc medicamento, ſeu *Sacchara Saturni* rectè cognoſcendo, haud pauca diſſerui, & præfatus ſum, in *præmiſſa Appendice n. ad Animadverſiones, pag 69.* ac ſingularem & fundamentalem, de ſalibus, eorundemque generibus ac ſpeciebus, doctrinam, *à pag. 67. usq; ad pag 75* conſtruxi; ubi locorum ſimul & ſequentia Problemata deciſa: *Utrum* nimirum, primò, *Saccharum Saturni verum Plumbi ſal ſit?* Secundò: *an metalla calcinata etiam ſal præbeant?* Tertio, *itidem oſtenſum; Vitriola non eſſe ſalia propriè dicta, ſed ſalia ſui generis, impropriè nuncupata, & verè metalla ſoluta.* Quartò: *Num Saccharum Saturni ſit ſal ex plumbo extractum; aut plumbum ipſum ſolutum?* &c. Hæc, tanquam neceſſaria ad præſens inſtitutum, B.L. revolvat, ne actum agere hîc denuò neceſſum ſit. Quod igitur *Saccharum Saturni* attinet, hoc non ſolùm *ex Plumbo, ſimpliciter*, more figulorum, calcinato, ac in pulverem gryſeum converſo, elici poteſt & ſolvi, ſed etiam *ex laminis plumbi*, aut ſaltem *plumbo granulato:* ſic quoque ex *Ceruſſa, Minio, & Lithargyrio;* purius tamen ex uno, ac faciliori negotio, quàm ex alio dictorum ſubjecto: & hoc beneficio aceti ſimpliciter deſtillati, vel alterius acidi liquoris. Ex prædictis verò & enumeratis, pro legitimo *ſaccharo Saturni* conficiendo, ſubjectis *Plumbum* ipſum meritò eligendum: hâc in electione ſequitur *plumbum* pauliſper, more figulorum, calcinatum. Quamvis verò etiam ex *minera Saturni* haud difficulter *ſaccharum* dictũ extrahatur: minimè tamen hoc tentandum eſſe cenſeo; quùm mineræ metallorum raro puræ è fodinis eruantur, quin aliis mineralibus, & quidem venenatis, utpote Arſenico, Realgare, & Antimonio, aut Vitriolo quandoq; ſint inquinatæ. Maneamus igitur in terminis, vel proximo, eoque ubivis locorum obvio, ſubjecto, Plumbo perfecto: è quo Saccharum Saturni eliciatur modo ſequenti:

℞. Plumbum, q. pl. Illudque, in laminas tenues diductum, conſciſſumque in particulas, filo ſuſpendatur ſuper acetum vini deſtillatum, in olla terrea probè vitreata, vel in vitro largo, ne tamen laminæ acetum attingant, ſed proximè ſuper ipſum pendeant: collocentur ſic, vitro, ſeu ollâ veſicâ probè clauſâ, retro fornacem, tempore hyberno; vel in locum alium moderate calidum. Hoc facto, vapores ex aceto furſum petentes plumbi laminas permeant, & partes ſubtiliores ac puriores ejus ſolvunt, atq; ſubjectũ acetũ brevi temporis ſpatio ſummâ dulcedine imbuunt: *Laminæ* verò *plumbi* conſpiciuntur albicantes, ceruſsâ obductæ. Aceto dein ſat ſufficienterque dulcedine imprægnato, ac ſegregato, alia aceti deſtillati, ad *Animam, vel ſaccharum Saturni* eliciendum, fiat infuſio: idque toties repetendum, quoties libuerit, & in tantum, usque dum *laminæ* maximâ ex parte ſolutæ ac tenues factæ ſint. Hinc omne acetum, Animâ Saturnina, ſeu ſaccharo Saturni ſaturatum colligatur & in cucurbita vitrea abſtrahatur, vel ad ſiccitatem ſalis, vel tantùm ad oleitatem, ſeu liquorem craſſum, quò in frigore reſiduus ille liquor cryſtallizetur. Et hoc modo pulcherrimum adipiſceris *ſaccharum Saturni:* quod verum Saturni vitriolum, ipſumque ſolutum, & quidem purius Plumbum eſt. Hoc ſi aliquoties aquâ ſimplici deſtillatâ ſolvere, per chartam filtrare, ac toties abſtrahere, vel cryſtallizare volueris; multò purius illud efficietur: rebus nimirum heterogeneis omnibus ſegregatis.

OLEUM ſeu LIQUOR SATURNI SIMPLEX.

Vulgo non niſi *Liquor eſt ſacchari Saturni, ad oleitatem abſtracti*, vel Oleum in cella, aut humido in loco, in Liquorem reſolutum.

SPIRITUS SATURNI ARDENS.

℞. Sacchari Saturni dextrè parati q. pl. Ab hoc acetum deſtillatum cohobando aliquoties abſtrahe, affundendo tamen novum ſemper acetum, donec illud eâdem virtute, acrimoniâ ſcil. ſive aciditate, quâ affuſum, deſtillando transeat. Hinc etiam ſpiritum vini rectificatum, bis, terve ab eo cohobando abſtrahe.

ſtrahe. Tandem *Saccharum* hoc *Saturni* impprægnatum, addito *alumine* ad extremum calcinato, in proportionatâ quantitate, quâ ejus liquatio impediatur, & vitreæ retortæ immiſſum, deſtilletur gradatim: ſicque prodibit primò *ſpiritus ardens*, absque venulis aut ſtriis, in collo retortæ apparentibus; quem deinde ſequetur *phlegma*, cum areis ſeu ſtriis, in collo retortæ conſpicuis; ſubſequeturque hoc *Oleum*, ſeu *liquor rubicundus*. Quæ omnia ſtudiosè à ſe invicem, per rectificationem leniſſimam, ſeparanda. Quodlibet nimirum ſeorſim, mutato receptaculo præmiſſo, in ipsâ rectificatione ſuſcipiendum eſt, ac uſui aſſervandum.

Virtutes ſpiritûs hujus ardentis in Medicina tantopere decantatæ non ſunt. Quamvis n. nonnulli eximias vires diaphoreticas in Peſte, Febribus ardentibus, Lue intenereâ, & Melancholia hypochondriaca, illi annumerare auſi ſint: mihi tamen in morbis ejusmodi calidis ſuſpectus videtur; quemadmodum ſpiritus ille ardens: non quidem à ſpiritu vini per cohobationem abſtracto, (cùm & ſine hâc cohobatione, & affuſione ſpiritûs vini, ſaccharum Saturni, ſimpliciter præparatum, ſpiritum præbeat deſtillando ardentē) ſed potiùs ab aceto vini deſtillato, quo ſolutio, ſeu extractio ſacchari Saturni facta: unde ſuam trahere originem, omnino exiſtimo; quatenus nimirum particulæ illæ ſulphureæ, & oleoſæ, ab aceto reſtrictæ & ligatæ fuerint; donec, ſolutis à Saturno vinculis, in priſtinum eſſe redierint, ardentē ſc. ſpiritum. Contraxiſſe tamen ac mutuaſſe haud exiguas à Saturno virtutes, negare nolim; quin id ipſum affirmare mavelim.

Hunc ſpiritum nonnulli extractioni Tincturæ Auri, ex ejusdem nimirum croco, inſervire aſſerunt: Oleum verò *flavum & rubrum Epilepticis, Hyſtericis & Lienoſis opitulatur:* ſiquidem, *externè* etiam *regioni Lienis inunctum, confeſtim penetrat, obſtructiones ejusdem reſerat, duritiemq́; emollit: in ulceribus ſordidis cancroſis abſtergendis, ut & in inflammationibus oculorum, eorumq́; fiſtulis lachrymalibus ſanandis, emolumento eſt.*

Caput mortuum, ab hâc deſtillatione relictum, plumbeis granulis repletum, violentum nimirum ſi ultimò adhibueris ignem, reperies; adeoque magnâ ejus parte in plumbum converſum: præſertim ſi ſaccharum Saturni absque additamento, quod fuſionem ejus impediviſſet, deſtillationi foret traditum.

BALSAMUM SATURNI.

℞. Sacchari Saturni legitimè parati q. pl.
cui ſuperaffunde
Spiritûs Terebinthinæ clari, ſeu
Olei Juniperi, vel etiam Aniſi, aut Citri deſt. ad trium vel quatuor digitorum transverſorum ſupereminentiam:

digerantur leni calore cinerum, donec oleum affuſum rubicundo imbuatur colore: quod per filtrum ſeparatum & clarificatum, pro uſu Medico aſſervetur.

Balſamus hic in affectibus Pectoris ejusq́; exulcerationibus, Phthiſi nimirum, Vomica pulmonum, Empyemate, non leve, ſanando atq; abſtergendo, præſtat auxilium.

Magiſteria Saturni, quorum Clariſſimus *Schröderus, cap. de Plumbo ſuæ Pharmac. Medico-Chymicæ*, mentionem facit, parvi ponderis atq; momenti ſunt; & pro mortuâ quaſi terrâ, veluti calces & pulveres, ex contrarietate ſolventium & præcipitantium liquorum & ſalium tales facti, niſi denuò novâ ſolutione reſuſcitentur, æſtimanda. In his itaque deſcribendis, operæ pretium non eſt, ut tempus ac vires atteramus.

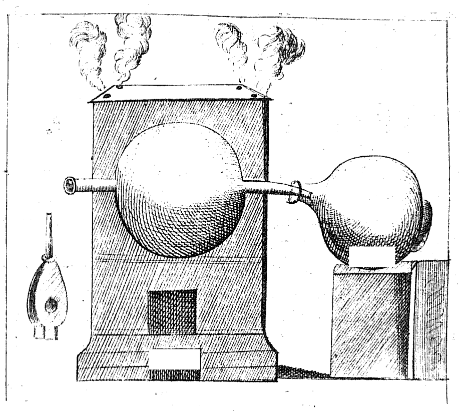
TINCTURA SATURNI.

HUjus *Tincturæ* modos parandi binos, ex communicatione S. Cloſſæi, Clariſſimus Schröderus, *ſuæ Pharmac. lib. 3. pag. 392.* & ſeq. ſub titulo: *Cremor ſaturni S. Cloſſ. & inde Tinct.* Item *Tinct. & Lapis: & Tinctura facilior*; appoſuit: ad quos B. L. ablegare, eosque, cùm de nihilo non ſint, ei commendare volui. Si quis enim à Cloſſ. fideliter communicata apprimè conſiderabit, atque opus *Iſaaci Hollandi* cum illis conferre dignabitur; reperiet, ſi ſenſatus fuerit Philoſophus & Chymicus, non leviuſcula, ſub his paucis, latere arcana.

FLO-

FLORES SATURNI.

CAlcinatur *Plumbum laminatum*, cum ſulphure, ſtratum ſuper ſtratum in olla, quoad friabile fiat, inſtar Antimonii; (vel accipiatur minera Saturni, ſi pro Mercurio eliciendo flores deſtinantur) quod ſubtiliter terendum, ac per cribrum trajiciendum; cui adde ſalis toſti tantundem, & boli Armenæ duplum. Hæc probè mixta immittantur retortæ terreæ, duplici roſtro perviæ, ad formam hîc ære expreſſam, unà cum ſua fornace: fundum retortæ nonnihil planum ſit; nec multum ſimul & ſemel de mixtura ſupra dicta retortæ immittatur; ſed ita, ut vix quarta ejus pars impleatur, tres verò partes vacuæ maneant.

Hinc rebus ſic, ut conſpicis, ordinatis, furnoque ſuperiùs clauſo, relictis tamen tribus vel quatuor foraminibus, vel ſpiraculis; ab una parte retortæ, roſtro vas recipiens amplum agglutinetur, roſtrum verò aliud, ex oppoſito, operculo ſaltem claudatur. Subſtrato dein igne ſublimatorio gradatim, quamprimum nubeculæ in recipiente conſpiciuntur, per aliud roſtrum, recipienti oppoſitum, folliculo paulatim & ſenſim inflетur; & conſpicientur flores cum impetu ab alterâ parte ad vas recipiens erumpere. Hoc continuetur, quoad nulli flores ampliùs transeant. Quâ peractâ ſublimatione, flores è recipiente eruantur, quovis modo fieri poſſit, ac, pro ulteriore uſu, ad Mercurium currentem Saturni exinde conficiendum, aſſerventur.

Nota: Ad eandem normam Flores ex Stanno, tum etiam ex Antimonio, commodè ſublimantur: è quibus porrò alia medicamenta conficienda; ut & Mercurius corporum currens, modo, uti ſequetur, comparandus.

MERCURIUS SATURNI.

℞. Salis Tartari fuſi, ac per ſolutionem & filtrationem purificati, & denuò coagulati, uncias ſex,
Salis Armoniaci uncias duas:
Miſceantur exactè in mortario lapideo.
Hinc accipe
Mixturæ hujus, ſeu Salis, libram ſemis,
Florum Saturni ſupra edoctorum,
(vel etiam Stanni, aut Antimonii) tantundem.

Quibus exactè mixtis, & denuò vitro immiſſis, ſuperaffundatur
Olei Tartari per deliquium facti (beneficio calcinationis cum Nitro) ad digiti unius transverſi ſupereminentiam.

Putrificentur in M. B. diebus circiter xx. Hinc tota hæc mixtura impaſtetur cum *ſcoriis Martis tritis* (vel, harum loco, cum *calce viva*, præſertim pro Antimonio) & cineribus, ana part. æqual. immittaturq; retortæ vitreæ, luto obductæ, vel retortæ duplo roſtro perviæ, (ſuperiùs, pro flori-

bus conficiendis & ſublimandis expreſſæ) & igne moderato urgeatur, quoad in vas recipiens, aquâ ſemiplenum, erumpat Pulvis, in forma nebularum: qui in aquâ vivificatur, ac in Mercurium currentem transmutatur, ſtudioſè aſſervandum.

Conſulatur hâc de re Clariſſimus *Schrôderus*, *loco & capite ſupra citato*, *de Saturno*, *pag. 393.* ubi plures modos, ſeu, uti vocant, proceſsûs, pro Mercurio Saturni conficiendo, à *Keslero* affert, quem B. L. revolvat.

Caput VII.

DE MERCURIO, ſeu ARGENTO VIVO.

MErcurius, ſeu *Argentum vivum*, eſt Liquor Mineralis & Metallicus, aqua non madefaciens, omnibus metallis cognatus, præcipuè Auro; quod præ cæteris avidè amplectitur, protinus cum illo congreditur, amalgamatur, ac amicabiliter unitur, tanquam verum & homogeneum Auri menſtruum. Et licet violentiâ ignis & Vulcani à ſe invicem denuò ſegregentur, ac diſuniantur, benigno tamen caloris & Vulcani fotu, tam arcto fœderis nexu uniuntur & ligantur, ut ex illis unum tandem inſeparabile & perfectum corpus fiat; *verum Aurum Philoſophorum.*

Quæ plura, & meritò, hîc loci de *Mercurii* naturâ, loco natali, differentiis, delectu, purificatione & virtutibus ejus; & quanto in uſu fuerit antiquitus, quidquid etiam Recentiores de illo ſentiant; quibus in morbis ſit emolumento; quantaque demum in exiſtimatione ſit penes Philoſophos per ignem: hæc cuncta ad amuſſim explicant Clariſſimus *Quercetanus*, cap. x. de Argento vivo, pag. 643. & ſequentibus. Item Dom. *Schrôderus*, lib. 3. cap. xv. pag. 397. recentiſſimè verò R. P. *Athanaſius Kircherus*, in Mundo ſuo ſubterraneo: ita, ut plura ſuperaddere nequeam, niſi ſcripta ſcribere vellem. Dixiſſe nobis in præſens ſufficiat; *Mercurium, ſeu Argentum vivum, eſſe natura Proteum, & mineralium, aut ſubterraneæ Monarchiæ Thaumaturgum, prodigioſum dexteræ Dei effectum, ac productum. Eſt liquor ille non madefaciens, Aqua non humectans, mollis & fluxilis, duriſſima tamen reſolvens corpora; verbo deniq; naturæ miraculum, quod Chymicorum ſcrutiniis ferè cuncta eludit; ſemper tamen ſuperſtes, cuicunque etiam corpori unias, nova anaſtaſi ſuſcitabilis.* His igitur paucis præmiſſis; & ego quædam, ex hoc ſubjecto, ſalutaria, & noſtris officinis uſualia medicamenta tibi, A. L. communicaturus ſum, certò confidens, & hæc, ut utilia, ita & grata fore atq; accepta. In ordine itaque primo ſit

MERCURIUS SUBLIMATUS.

HIc itaque vulgaris, nimirum *Corroſivus Mercurius ſublimatus*, quamvis ubique locorum obvius ac venalis proſtet; illum tamen perſpectiores & prudentiores Medici, & Chymiam profeſſi, ſuſpectum ſemper habuêre & repudiavêre, ob venenatam qualitatem rerum admixtarum, ac ſummam etiam vim cauſticam, quâ, generi humano totus adverſus, uſui Medico interno repugnet; ideoque viri boni remedium eſſe nequeat. Proinde Doctiſſimi quique Viri ac Medici, vulgari Mercurio corroſivo non contenti, unicè ſuadent, ut, vulgò venali Mercurio ſublimato excluſo, ſpretaque peregrinâ fide, quilibet probus Medicus, Chymicus & Pharmacopœus, ſibimetipſi Mercurium ſublimatum dextrè & legitimè conficiat; quem tandem ad ulteriores labores ſecurè trahere, uſuique Medico interno adaptare poſſit. *Sunt* autem *plures ac varii modi ſublimandi Mercurium corroſivum vulgarem;* quorum

quorum plures collegit ſæpe dictus Clariſſimus *Schrôderus*, *locis ſuprà citatis*: eos B.L. revolvat. D. D. *Auguſtani* itidem, in Pharmacopœia Auguſt. modum quendam deſcripſère, quem ulteriùs, *in m. Animadverſionibus*, *pag. 460.* elucidavi, eiq́ue complementum ſuperaddidi: quippe qui, absque nocuo corroſivo (ſcilicet) Nitro, unicè Medico uſui deſtinatus, loco multorum, & boni viri remedium eſſe poteſt. Ne tamen & hîc mancus ſim, ac modus quidam innoteſcat, quo Mercurius corroſivus pro vulgo ſublimandus, & externo ac vulgari uſui deſtinandus; en! ſequentes monſtrabo:

℞. Mercurii vivi, cum ſale & aceto loti, & per corium expreſſi, libras duas:
ſolvatur cum
Aq. fortis ſimpliciter ex Vitriolo & Nitro ſtill. ſuffic. quantit.

Factâ ſolutione, abſtrahatur in alembico tota humiditas, ad ſiccitatem Mercurii, in pulverem albicantem converſi: cui porrò admiſce

Vitrioli ad flavedinem calcinàti,
Salis communis decrepitati, ana libras duas,
Salis Nitri libram unam:

Quæ probè mixta, & in matracio, piſtillo ligneo aliquandiu agitata, immittantur cucurbitæ ſive terreæ, ſive vitreæ, infra lutatæ; & igne aperto, gradatim aucto, ſublimatio fiat. Verùm cucurbita ita in furno accommodetur, ne ignis illam totam lambere aut circumdare poſſit; ſed paulò ſupra, quousque nimirum cucurbita à prædicta mixtura repleta eſt, ignis ſaltem cucurbitam illam circumdare poſſit: ibi igitur furnus undiq; claudendus, ut pars ſuperna cucurbitæ vacua, extra ignem emineat, relictis tamen à latere ſpiraculis, ad regendos gradûs ignis: & tali modo feliciter operatio ſeu ſublimatio ſuccedit, breviori tempore, minori labore, igneq́ue ac carbonibus paucioribus: Mercurius verò ad latera cucurbitæ, extra ignem prominentia, unius diei ſpatio elevatur cryſtallinus, ſi gradûs ignis debitè rexeris. Huic porrò ſublimato Mercurio, ſi nondum totus cryſtallinus appareret, prioribus, in fundo cucurbitæ, reliquiis abjectis, denuò ſalis communis decrepitati libræ duæ admiſceantur; & modo præſcripto ſublimentur. Qui ſi cryſtallinus extiterit, asſervandus; ſin minùs, & tertiâ vice per ſe tantùm, aut addito pauculo ſale, ſublimationi ſubjiciatur, donec ad placitum ac voluntatem cryſtallinus & purus evaſerit: qui ad alios tandem labores adaptandus, aut externo uſui deſtinandus.

Sublimatur præterea *Mercurius*, absque ſolutione prægreſſa, cum aqua forti, modo ſequenti:

Accipiantur Mercurii vivi & purgati libræ duæ;

cui, ut citiùs coëat cum reliquis ſpeciebus addendis, & ſublimationi dicatis, admiſceantur ſtatim particula Mercurii antea ſublimati (ſicut moris eſt in ſublimatione & præparatione Mercurii dulcis) ad uncias duas circiter; item

Salis Communis decrepitati,
Salis Nitri puri, ana libra una,
Colcotharis, ſeu cap. mortui Vitrioli parum, &
Vitrioli ad flavedinem calcinati libræ duæ.

Hæc exactè mixta, & in matracio piſtillo ligneo tamdiu agitata, quamdiu Mercurius non ampliùs vivus apparet, cucurbitæ lutatæ, ſuo capitello munitæ (& præmiſſo vitro recipiente, ad excipiendam humiditatem, ſeu aquam fortem, inter initia exſtillantem) immittantur; ac igne aperto, gradatim aucto, furno tamen ſupra mediam circiter cucurbitæ partem clauſo (uti ſupra oſtenſum) ſpatio circiter duorum dierum, ſublimatio abſolvetur. Quâ peractâ, Mercurio huic jam ſemel ſublimato, & à nigredine ſeparato, abjectis in fundo cucurbitæ ſpeciebus, ſeu capite mortuo, porrò addantur

Salis communis decrepitati libra una,
Nitri puri unciæ octo, vel decem,
Vitrioli ad flavedinem calcinati libra una ſemis:

et, uti priùs, probè mixta, trituratione diligenti in matracio, piſtillo ligneo, ac cucurbitæ tandem immiſſa, ſublimentur in cryſtallinam compagem: quod quin ita futurum ſit, modò dextrè operatus fueris,

ris, ac ignem debitè rexeris, dubium nullum relinquitur.

Hic *Mercurius ſublimatus corroſivus*, licet, *intra* corpus ſimpliciter ſumptus, maximè *venenatus*, & ſummè *cauſticus* ſit; absque tamen emolumento ac uſu in Medicina non eſt, modò non intra corpus, tanquã vi cauſticâ ſuâ nocuus, propinetur: *externè*, verò *adhibitus*, *ſuis non deſtitutus eſt virtutibus: in ulceribus præſertim Venereis, ſordidis, cruſtoſis, maximam præſtabit operam, aquis mundificantibus injectus. In gonorrhæa diuturnâ ac virulentâ curandâ, injectionibus ac liquoribus aloëticis modicè immixtus; item unguentis & emplaſtris, pro excreſcentiis abſumendis, ſuas meretur laudes.*

Nec deſunt tamen audaculi, qui & intra corpus, lue Venerea infectis Mercurium corroſivum ſimpliciter ſublimatum propinant, in aqua ſimplici ſimpliciter ſolutum, tanquam magnum foret ſecretum: à quo verò ut quilibet ſibi caveat, fideliter moneo. Quamvis enim & hi Medicaſtri ſpecioſas adducant rationes: experientia tamen ſæpe ſæpius infelices monſtravit ſucceſsûs & effectûs; quos propriis uſurpavi oculis. Proinde, ut & intra corpus ſumendus Mercurius ſublimatus vulgi ſalutaris exiſtere poſſit, neceſſum eſt, corroſivos, ac malignos ejus ſpiritûs, in ſublimatione acquiſitos, priùs contemperare, & vel penitus annihilare, & in aliud ens veluti convertere, aut penitus ab eo ſegregare. Quod ut debitè fiat, & ex hoc corroſivo Mercurio multum noxio, dulcis efficiatur, benignus, ac ſalutaris; ſublimatum dulcem experti Chymici ac Medici invenêre: qui quâ ratione, vel modo, legitimè parandus, *Animadverſiones noſtræ, pag. 461.* luculenter declarant; quas B. L. conſulat.

Virtutes Mercurii dulcis notiſſimæ ſunt. Non ſolùm enim in Venerea lue, proprietate ſubſtantiæ ſuæ, ſpecificum remedium eſt; verùm etiam in morbis chronicis, catharticis, aut pharmacis aliis admixtus, magna præſtat. Doſis eſt ſcrupulus unus, drachma ſemis, ad drachmam unam.

Ut is tamen magis benignus, omnisque pravitatis expers, ad internos uſûs reddatur; abluatur porrò, ſeu edulcoretur, Mercurius hic dulcis, priùs, ſuper porphyrite, in pulverem ſubtilem tritus & levigatus, quaternâ aquæ calidiſſimæ affuſione; ac leniter iterum exſiccetur. Hunc probè *lotum ac edulcoratum Mercurium*, *Mannam Mercurii, aut Metallorum*, appellare conſveverunt; quo ſecurè ac tutò utimur, ſine ſalivationis periculo; niſi corpus antea ad ptyaliſmum ac ſalivationem diſpoſitum, & materiæ copioſæ affluxus illam cauſaturus ſit.

Mercurius ſublimatus rubeus dulcis, quem *Arcanum Corallinum* vocant, & *Laudanum Mercuriale metallicum*, deſcribitur à Clariſs. *Schrôdero*, lib. 3. pag. 408. duobus modis; qui ibidem videri poſſunt. Sit tamen ex his duobus alter dilucidandus, & cum ſuis manipulationibus hîc deſcriptus, talis:

Extrahatur Sal ex capite mortuo Aquæ fortis, quæ ex æquali parte Vitrioli & Nitri deſtillata fuerit. Hujus Salis accipe uncias quinque vel ſex, eiq; ſuperimprimatur, ſub continuâ agitatione, per corium vervecinum,

Mercurii vivi purgati uncia una ſemis,
vel unciæ duæ:

conterendo diu in mortario vitreo, vel in patina lignea, quousq; Mercurius vivus non ampliùs conſpiciatur. Hinc ſublimetur in alembico gradatim, modo ſupra exactè edocto: & aſcendet primò luteus; ſecundò croceus; tertiò rubicundus ſublimatus: quem ſeparatim ſervabis, reliquis cum pauculo vivo adhuc Mercurio ſeparatis. Et hæc operatio ſpatio 24. horarum vix abſolvetur. Doſis gr. iij, iiij, & v. in lue Venerea.

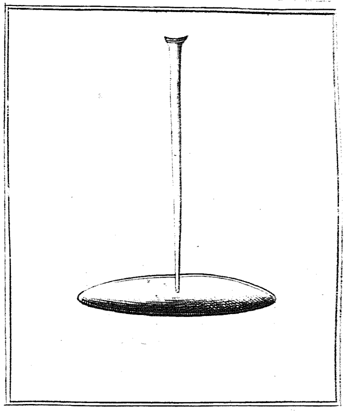
PRÆCIPITATIO MERCURII.

NUnc porrò *Præcipitationem Mercurii* quod attinet, quæ meritò ſublimatum, vel ſublimationem, ſubſequitur; illa multipliciter fieri aſſolet: *vel* enim Mercurius vivus per ſe, nullâ penitus peregrinâ aut heterogeneâ re admixtâ; *vel* etiam adjunctis metallis, præcipuè verò Auro, ſolâ Vulcani benigni operâ; *vel* etiam cum aquis fortibus corroſivis, præcipitatur. *Præcipitatio* verò, quæ *per ſe*, & *cum Auro* etiam, ſolo ignis moderati regimine, peragitur, *præ reliquis* (me judice) *amplectenda eſt.* Sub

hâc

Digitized by Google

hâc enim actione & præcipitatione non vulgaria latitare arcana, ipſa nos docet natura. Clariſſimus *Schröderus* varios præcipitationis modos collegit, *ſuæq; Pharmacopœiæ Medico-Chymicæ, lib. 3. cap. 15. pag. 399. & ſeqq.* inſeruit: interque illos pariter præcipitationem Mercurii per ſe dextrè deſcripſit; quem ipſum & ego ſupra, *cap. de Auro*, indigitavi. Cùm autem inſtrumentum hoc vitreum, ſeu *Phiala*, ad hunc laborem, ſeu præcipitationem, neceſſaria, tam exactè deſcribi nequeat: Ideam ejus ære incidi, atque, hîc impreſſam, ob oculos poni curavi; quæ talis:

Phialæ igitur huic immittantur Mercurii vivi, decies cum ſale & aceto loti, ac toties per corium expreſſi, unciæ tres vel quatuor, juxta magnitudinem nimirum *Phialæ*, ut ejus fundum ſolùm Mercurio operiatur, ad æquilibrium exactè in arenam collocatæ, ne Mercurius in unam *Phialæ* partem confluat, ſed æquabiliter fundum tegat. Subdatur poſtea ignis lentus; qui progreſſu temporis nonnihil augeatur, donec Mercurius in pulverem rubicundiſſimum præcipitatus ſit: quod plerumque ſex ſeptimanarum, aut duorum menſium, ſpatio, ſi continuatâ ſerie ignem debitè rexeris, ne violentus nimis, nec admodum etiam debilis exiſtat, abſolvetur.

Virtutes præſtantiſſimi & rubicundiſſimi Pulveris hujus Mercurialis haud exiguæ ſunt, diaphoreticæ potiùs, quàm purgantes. Luem Veneream eradicat; lumbricos enecat; febresq;, repetitâ ſuâ exhibitione, pauculorum granorum pondere curat. Qui verò eundem Præcipitatum præſtantiorem reddere conatur, modo ſequenti procedat:

PRÆCIPITATUS SOLARIS.

℞. Auri puriſſimi, per Antimon. purgati, unciam ſemis, vel drachm. quinq;,
Mercurii virginei putrificati, & per corium ſæpius expreſſi, uncias duas,

ſeu, loco hujus,

Mercurius, ſepties cum Regulo Martis ſtellato, & Luna ſubtiliter limatâ, ſublimatus ſubſtituatur.

Fiat amalgama, uti moris eſt, in crucibulo, igne moderato, Aurum candefactum in Mercurium actu calidum projiciendo. Hoc amalgama toties lavetur aceto & ſale, quousque nulla ampliùs nigredo conterendo & abluendo conſpiciatur: hinc ſiccetur, &, ſi fieri poſſit, per telam raram prematur. Huic amalgamati loto, & probè mundificato, porrò adde

Præcipitati ſuperioris rubicundiſſimi, per ſe facti, uncias duas.

Conterantur diu multumque in matracio vel mortario vitreo, quoad benè uniantur; immittanturque phialæ planæ, (antea oſtenſæ) vel ovo etiam Philoſophorum Hermeticè clauſo, ac per gradûs ignis denuò ad ſiccitatem & ſummam rubedinem reducantur. Et hic demum Præcipitatus præſtantiſſimus erit, ſine ullo corroſivo factus; ſolius naturæ opus, & medicina ad multorum morborum extirpationem efficaciſſima. Sapientibus pauca hæc ſuffecerint. Sub iis enim haud facilè obvia aut vulgaria latent Naturæ arcana. Qui verò in rerum naturalium cognitione exercitatus Medicus eſt, expertusq; in laboribus Chymicis; is facilè ad altiora, aſſiduis laboribus, & hâc manuductione reali, Naturam ſemper imitando, pervenire poterit. Quis enim alius, niſi exercitatus Chymicus & Philoſophus, ſibi perſuadeat, quòd in ſpirituali hoc corpore, aut ſpiritu corporali, ſeu aquâ minerali fluidâ candidiſſimâ, tanta rubedo, ſanguinis inſtar, occultata lateat, ſoloque moderati caloris fotu, absque ulla violentiâ, calcinatione adhibitâ, ac ſine ulla rerum aliarum additione, in conſpectum & apricum produci poſſit? Adeoque in ſe ipsâ hæc mineralis aqua frigida & ſicca eſt extrinſecus; calida verò & humida intrinſecus. Habet in ſe omnia, omnes colores in illa latent, volatilis eſt ſimul & fixa, & conſtans: proprii interitûs faber, quin & reſuſcitationis autor & artifex, dummodo talem nanſciſcatur Magiſtrum, qui inter prudentiæ terminos naturæ obicem non opponat; ejusdem æmulator, non Tyrannus ac hoſtis. Sed hæc per tranſennam. Ad alia, licet inferioris conditionis his, medicamenta, uſualia tamen, digredior. Et cùm in præcipitatione Mercurii verſemur, neceſſum eſt, ſimplicis & communioris Præcipitati præparationem indigitare, quî fiat: ſolvendo Mercurium vivum purgatum in Aquæ fortis ſuff. quant. abſtrahendoque illam à Mercurio tribus cohobiis, ſemper recenti aquâ forti reaffusâ. Hunc, pluresque alios præcipitatos pulveres Mercuriales, idem Clariſs. *Schrôderus*, *loco citato*, deſcribit; inter quos etiam *Præcipitatus Corallinus* eſt, qui eâdem normâ ac viâ, quâ ſuperior ſimplex Præcipitatus, apparatur, ſpiritum ſaltem Nitri, pro diſſolutione Mercurii, & repetitâ quaternâ cohobatione, ſpiritu eodem recenti ſemper affuſo, loco aquæ fortis, ſubſtituendo. Præ cæteris item variis, ibidem deſcriptis, proceſſibus, decimus illorum mihi arriſit; *Præcipitatus* nimirum *albus*, *S. Cloſ. Vomitivo-Catharticus*: nec non duodecimus, *Præcipitatus incarnatus cum urina ſani hominis*: *Aurum* porrò *vitæ Cloſſ. pag. 404. lib. 3. cap. 15.* qui ibidem omnibus conſpicui proſtant.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS LUTEUS IN MOMENTO.

℞. Mercurii ſublimati corroſivi q. pl.

Solvatur, ebulliendo parum, in aquæ fontanæ ſ. q. vitreo tamen aut terreo in vaſe. Solutio filtrata præcipitetur cũ *oleo Tartari* per deliquium facto, ac guttatim infuſo. Præcipitatus Pulvis aquâ effusâ & decantatâ, ſæpiusque recenti aquâ reaffusâ, edulcoretur, donec nulla acrimonia ſive ſalſedo guſtu ampliùs percipiatur: *Pulvis*, qui remanet, inſipidus, ſiccetur, uſuique aſſervetur.

Ad Icteritiam ſanandam, obſtructionibus reſerandis, ac febribus diuturnis curandis, efficax eſt. Doſis ſit à gr. iiij. vel v. & vj. in Theriaca, ſemel vel bis in hebdomade exhibita.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS ALBUS.

℞. Mercurii vivi purgati uncias quatuor: ſolvatur in Aquæ fortis ſuff. quantit.

Solutione ſuperinfundatur aqua ſalſa (de ſale communi) quousque totus Mercurius præcipitetur in forma pulveris candidi; quem edulcora, ſicca, ac uſui Medico aſſerva.

TUR-

TURBITH MINERALE.

Est *Mercurius* communiter etiam *cum ſpiritibus vitrioli & ſulphuris præcipitatus;* uti ſupra, cum aquâ forti, ac ſpiritu nitri, præcipitationes edoctæ ſunt: fiuntque utplurimùm pulveres flavi, qui probè edulcorandi, & leniſſimè calcinandi ſunt. Quomodocunque igitur apparentur, unam fere eandemque indolem ac virtutes ſapiunt.

TURBITH MINERALE RUBRUM IN MOMENTO.

℞. Mercurii præcipitati rubri ſimplicis unciam unam ſemis,
cui ſuperaffunde
Olei Tartari per deliquium facti tantundem.

Digere per unum alterumq; diem; hinc, aquâ ſimpl. affuſâ, edulcoretur, parumque leniſſimo igne calcinetur: ultimò ſpiritus vini rectificatiſſimus, ſuper ipſum accenſus, conflagret, ac Pulvis uſui reponatur: *cujus doſis gr. v. vj. ad viij.* Vel ſequentem tibi modum oſtendo:

℞. Mercurii legitimè ſublimati unc. duas,
ſolvatur in
Aquæ ſimplicis, aliquot guttulis ſaltem
Olei ſulphuris acuatæ, ſ. q.

Solutio filtretur per chartam, ac uno alteróve die leni calore digeratur: tandem
Olei Tartari per deliquium facti ſ. q.
guttatim inſtilla, ut precipitetur Pulvis rubeus; qui ab aquâ ſeparandus, edulcorandus aquâ ſæpius affuſâ, ac uſui aſſervandus eſt: *ad morbos Venereos perutilis. Cujus doſis gr. iiij. v. vj. & viij.*

PANACEA EX MERCURIO.

℞. Mercurii dulcis, ſeu, uti vocant,
Aquilæ cœleſtis uncias ſex,
Reguli Antimonii ritè parati unc. tres:

Miſceantur exactè, & in pulverem, ſuper porphyrite diu conterendo, redigantur: quibus dein, cucurbitæ vitreæ immiſſis, ſuperaffundantur
Spiritûs Vitrioli opt. unciæ tres:
digerantur triduo, vel quatriduo, circiter, in cineribus calidis: deinde ex arena deſtilletur & abſtrahatur tota humiditas phlegmatica aquoſa, ad ſiccitatem pulveris, vel maſſæ: cui, in pulverem redactæ,
Spiritus vini Tartariſatus
ſuperaffundatur, extrahaturque *Tinctura*, repetitâ ejus affuſione & decantatione, quousque nulla ampliùs rubedo appareat. Spiritus tincti omnes in M. B. ad ſiccitatem Pulveris rubei abſtrahantur; qui aſſervetur. *Doſis ejus eſt gr. iij. iiij. ad v. in morbis diuturnis chronicis ſanandis, obſtructionibus reſerandis, & febribus abigendis: item in melancholia hypochondriaca, icteritia, & lue Venerea curanda, efficax eſt remedium.*

MERCURIUS DULCIS SOLARIS.

℞. Mercurii dulcis, iteratis ſublimationibus candidiſs. facti, uncias duas,
Croci Auri noſtri dextrè parati unciam ſemis.

Miſceantur exactè contritione diuturnâ ſuper porphyrite lapide. Hinc phialæ planæ, (uti ſupra) immiſſa, calore arenæ per menſem, & ultrà, moderato igne in Pulverem rubeum convertantur. *Hæc eſt Medicina præſtantiſſima in morbis è Lue venerea obortis; febribus item diuturnis curandis, & cordi roborando, efficax. Doſis à gr. viij. ad x. & xv.*

OLEUM MERCURIALE.

PLures inveniuntur, *Oleum Mercurii* parandi, proceſsûs & modi, qui tamen unam fere eandemq; redolent proſapiam, manipulationibus ſaltem à ſe invicem diſcrepantes. Et licet ejusmodi Liquores *Olei Mercurii veri* nomen vix mereantur; nihilominus, cùm non parum de Mercurio participent; unum atque alterum eorum adſtruam, & quidem *ex Notis & Animadverſionibus in Poppium, Clar. D. Agricolæ, hûc tractos: & ſunt tales:*

℞. *Stanni puri Anglici libram unam:*

hoc liquefieri ſinito in crucibulo, igne moderato: cui adde
Mercurii vivi calefacti tantundem,
ut amalgama fiat: quod multoties cum ſale & aquâ calidâ lavetur, quoad omnis nigredo & impuritas ab eo ablata, ipſumq; albicans,

Digitized by Google

cans, &, nivis inſtar, candidum appareat. Hinc ſiccetur, inq́; Pulverem redigatur: cui porrò adde

Mercurii ſublimati libras duas.

Miſceantur exactè, multum conterẽdo in mortario vel matracio vitreo. Hæc deinde mixtura collocetur ſuper laminam ferream, & loco humido, vel aëri, exponatur, quo in liquorem reſolvatur, & in ſuppoſitum vitrum, unà cum Mercurio vivo currente, ruat. Liquor hic reſolutus, ſeparato ab eo Mercurio currente vivo, cucurbitæ vitreæ immittatur, & in M. B. leni calore dephlegmetur, liquore craſſiore in cucurbita ſuperſtite, qui tandem, poſt XIV. dierum in Balneo digeſtionem ſeu macerationem, retortæ parvæ vitreæ infuſus, igne arenæ totus in vas recipiens præpoſitum gradatim pellatur, ultimò igne adaucto fortiſſimo. Et prodibit Liquor, ſeu Oleum dulce, præſtans in affectibus externis; utpote Cancro, Lupo, Fiſtulis, aliisq́; ſordidis & exedentibus Ulceribus ſanandis efficax.

Utuntur porrò nonnulli hoc Oleo, ſeu Liquore, ad alios labores Chymicos; ac magni quid, in ſolutionibus Auri, aliorumq́; metallorum, ſibi promittunt. Cuique de his ſuum eſto judicium.

Ipſe Author prænominatus, Clariſs. Agricola, *ex Venere, ſeu Cupri laminis, beneficio hujus liquoris, tanquam Menſtrui, Sulphur, ſeu Tincturam rubicundiſſimam, extrahere* docet, *cupri laminis dealbatis, ſeu ſulphure & colore ſuo rubeo ſpoliatis, in reſiduo manentibus: quam deinde Tincturam, ad dimidias deſtillando, abſtrahere; reſiduum verò in ſalem viridem cryſtallinum concreſcere ſatagit. Hocq́; Sal* (loquor Chymicis, non Grammaticis) *ſeu Vitriolum, phialæ immiſſum, igne gradatim aucto, variantibus per ſe coloribus, ſenſim in rubicundiſſimum Pulverem ſubdulcem figere* præcipit. Sit igitur fides penes Authorem.

Aliam præterea Olei, ſeu Liquoris, Mercurii ſaccharini præparationem prædictus addit Author; quæ talis:

℞. *Mercurii ſublimati dulcis, &*
Sacchari Cand. ana libram unam.

Miſceantur exactè conterendo in pulverem, retortæ vitreæ deinde immiſſa, deſtillentur per gradûs ignis in vas præpoſitum recipiens; & prodibit Liquor Mercurialis præſtans, interno ac externo uſui deſtinatus: in morbis præcipuè ex Lue Venerea obortis.

LIQUOR ALIUS, ſeu OLEUM MERCURIALE.

℞. Mercurii legitimè, proprio Marte, uti ſupra edoctum, ſublimati, uncias ſex,
Sacchari Saturni legitimè etiam parati tantundem.

Mixta exactè, & in pulverem redacta, immittantur retortæ vitreæ, ac ex arena, ſervatis ignis gradibus, præmiſſoque recipiente, deſtillentur; & prodibit Liquor albicans dulcis, omni corroſione ſeu acrimonia expers. Reſiduæ in retorta maſſæ nigricanti, in pulverem priùs redactæ, ſuum proprium affundatur Oleum deſtillatum, & peractâ digeſtione leni B. M. per octiduum circiter, denuò ex retorta, obſervatis gradibus ignis, deſtillentur in Oleum flavum: quod ſervetur, cùm ad internos, tum externos usûs haud inefficax. Quæ plura & haud ſpernenda, aut levia, de hoc Liquore Mercuriali prædictus Clar. *Agricola, cap. de Mercur.* producit, B. L. ipſe revolvere, ac uſui proprio applicare poteſt.

OLEUM ALIUD MERCURII DULCE.

℞. Mercurii cum Vitriolo & ſale fuſo ſublimati q. ſ.
ſolvatur, quantum fieri poteſt, in Spiritûs vini ad ſummum rectificati, & ab omni phlegmate liberati,

Factâ ſolutione aliquali in Alembico, appoſito capitello cæco, per menſem circiter putrefiant in fimo equino, vel M. B. leniſſimo calore: qua peractâ putrefactione, abſtrahatur *ſpiritus vini* in M. B. hoc abſtracto ad Oleitatem, reſiduum urgentiori igne in arena, ex retorta vitrea parva, in aliud vas recipiens pellatur: prodeunte liquore dulci Mercuriali. *Ad Lupum, Cancrum, & Ulcera ſordida antiqua perſananda utilis.* Keslerus.

AQUA

AQUA MERCURIALIS.

Primò deſtilletur Aqua Stygia, ſeu Fortis, ex Vitrioli ad flavedinem calcinati,
Nitri puriſſimi & purificati, ana libris duabus;
additâ
Aluminis uſti, ſeu ſtrenuè calcinati, librâ unâ.

Aqua hæc ſtudioſè aſſervetur, aut in aquam Regiam convertatur, adjiciendo
Aquæ huic Stygiæ libræ uni,
Salis Armoniaci, per ſolutionem & coagulationem purificati, uncias duas.

In hâc aquâ Regiâ, cucurbitæ vitreæ & oblongæ immiſsâ, diſſolvantur
Mercurii, cum vitriolo & ſale communi tantùm, juxta mod. *n. in Animadverſ.* indigitatum, ſtudioſè ſublimati, unciæ ſex.

Pedetentim, ac per vices, & in cineribus, leniſſimo calore digerantur, donec Mercurius ſublimatus totus ſit ſolutus (ſi tamen, pro diſſolutione dicti Mercurii ſublimati, non ſuffecerit Aquæ Regiæ libra una, effundatur, quod ſolutum; reſiduo verò, nondum diſſoluto Mercurio, recens Aqua Regia affundatur, donec totus ſolvatur.) Hæc ſolutio Venerem ad inſtar Lunæ dealbat: peractâ verò ſolutione, immittatur illa phialæ oblongæ, ſuperiùs Hermeticè ſigillandæ, ne quid exſpiret; & in fimo equino, vel alio calore humido Balnei, tribus circiter ſeptimanis putrefiat, donec fæces fundum petant, aqua verò ſupernatans clara, cæruleo colore appareat. Quo viſo, & fæcibus ſeparatis, fiat deſtillatio aquæ Mercurialis in cucurbita vitrea, ſuo capitello munita, ac præpoſito vitreo recipiente, & quidem ex arena, obſervatis ignis gradibus, donec tota aqua limpida & clara exſtillârit; quam ſtudioſè, in vitro forti ac probè clauſo asſervato. *Præſtantiſſima ſiquidem, ad corpora Metallorum & Mineralium in primam ſui materiam diſſolvenda.* Obſervetur tamen, quòd, in aquæ hujus deſtillatione, guttulæ non decidant continuâ ſerie, ſicut in aliarum aquarum deſtillatione contingit. Præterea *notandum venit*, aquam hanc Mercurialem non ſolvere corpora metallorum aut mineralium ſimpliciter in aquam; ſed in viſcoſam illa convertere materiam, à communi ſolutione longè diverſam.

AQUA MERCURIALIS ALIA.

Primò ſeligatur arena pura ex fluminibus, eaq́ue abluatur ſæpius in patinâ larga, quousque omnis limoſa impuraq́ue terra deceſſerit, & aqua limpida denuo effluxerit. Hujus
Arenæ lotæ accipiatur libra una, vel libra una ſemis,
Mercurii, uti ſupra, cum vitriolo & ſale tantùm ſublimati, libra una:

Miſceantur exactè, conterendo diu in mortario lapideo, immittanturq́ue retortæ vitreæ, ac in arena, igne etiam ſuppreſſionis, ſcilicet ignem infra & ſupra retortam admovendo, deſtilletur ſpiritus fortiſſimus, fumum continuò exſpirans: qui in vitro forti âſſervandus; mutando tamen vitrum ſingulis menſibus. Cùm enim aqua hæc diu in uno eodemq́ue vaſe aſſervata fuerit & detenta; illud confringit, & ſic incaſſum abit.

Hujus, & ſimilium Aquarum Mercurialium, tantus in Medicina uſus non eſt; quin potiùs ad alios labores Chymicos, ſolutiones Metallorum, Auri præcipuè & Argenti, volatilia illa reddendo, quò facilius per alembicum trahi poſſint, adaptentur.

AQUA MERCURIALIS ALIA: RUDOLPHI IMPERATORIS S.M. ADSCRIPTA, EX COMMUNICATIONE KELLÆI.

℞. Calcis vivæ albiſs. libras quatuor:

Immittantur ollæ vitreatæ, & ſuperfusâ aquâ fervidâ, ad ſupereminentiam unius ſpithamæ, leniter coquantur: protinus autem, & inter initia ebullitionis, injiciantur ſucceſſivè
Salis Armoniaci libræ duæ;

factâ ebullitione leni, ſpatio unius horæ, filtretur aqua calcis ſalſa per chartam emporeti-

poreticam, & in ſartagine ferrea evaporet ad ſiccitatem ſalis; qui, in humido loco, in liquorem denuò ſponte ſuâ reſolvatur.

Hujus Liquoris Oleoſi accipe libram unam, & in eo diſſolve

Mercurii ſublimati inferiùs edocti, & ſuper porphyrite ſubtiliſs. triti, libram ſemis:

digerantur & putrefiant in cucurbita probè clauſa calore balnei, vel fimi equini, duabus vel tribus circiter ſeptimanis. Tandem ſolutioni huic adde chartæ emporeticæ aliquot folia, vel integrum librum, ut totaliter imprægnetur, & in maſſam convertatur: quo facto, & agglutinato cucurbitæ capitello, præmiſſóque recipiente, deſtilletur ex arena, inter initia leniſſimè, ad totalem usque Aquæ dulcis prolectionem. Remoto deinde recipiente, cum aqua egreſſa, & alio vitro protinus agglutinato, ignéque per gradûs adaucto, excipiatur aqua Mercurialis ſeparatim, tamdiu ignem continuando augendoque, donec nil ampliùs prodeat. Aqua tandem prolecta rectificetur, & ad ulteriores usûs ſtudioſè aſſervetur, in vitro quidem forti, oleo Terebinthinæ intrà oblinito ac iterum ſiccato, ne brevî, ab aqua Mercuriali veluti diſſolutum, rumpatur, & terræ Aqua dicta commendetur.

Varium atque præſtantem hujus Aquæ uſum eſſe, ferunt, *gemmis impuris clarificandis, earundemq; Tincturis etiam exaltandis deſtinatum:* unde *adamantem fuſcum aut flavum illuſtrare; ſaphiro nitorem adamantis & diaphaneitatem conciliare*, aſſerunt: *extrahere porrò & elicere ſulphur & animam metallorum omnium, &, juxta ſpeciem ſulphuris metallici extracti, gemmas ſui coloris, immerſas proprio imbuere colore, aut colorem earum magis intendere:* utpote *ſolutionem Lunæ fixæ hâc aquâ factam, ſeu extractam, ſaphiros albicantes, pallidos, ipſi injectos ſeu immerſos, efficere, unius menſis ſpatio, cyaneo cæleſtinoq; colore reſplendentes; rubinos, ſolutione Martis; ſmaragdos, ſolutione Veneris; margaritas orientales impuras, vel immaturas, ſolutione matris Perlarum, vel etiam ſola aquâ hâc Mercuriali, purificari ac perfici.* Verùm relata ſaltem refero. Qui curioſiùs ea experiri voluerit, paucis expenſis, laboribusque exiguis, illa effectui dare ac experiri poterit. Licet enim in omnibus voti ſui compos non ſit futurus: in ſolutionibus ſaltem metallorum & mineralium non incaſſum laborabit, aut operam ludet: quod L. B. præmonitum volo.

MERCURIUS SINGULARITER PRO AQUA PRÆDICTA MERCURIALI SUBLIMATUS.

℞. Mercurii vivi probè purgati uncias quatuor,

ſolvatur in

Aq. fortis recenter factæ unciis XVI.

Factâ ſolutione, abſtrahatur aqua fortis ad ſiccitatem Mercurii, inque formam maſſæ: hinc ſtatim ſublimetur vel per ſe, vel addito ſale decrepitato; & ſic, ad aquam prædictam Mercurialem, Mercurius dextrè & ſublimatus, & paratus erit; quem etiam aliis laboribus accommodare licet.

Pro Coronide, ac fine Capitis hujus, nonnulla de famoſo ac tantopere decantato Liquore ALKAHEST (ſummo Doctiſſimi Helmontii ſecreto) ſuperaddere libet, tanquam conceptûs ad Praxin nondum redactos: de quo Liquore prædictus van Helmont, *in Progymnaſm. Meteori, pag. 70.* haud pauca diſſeruit; quæ B. L. revolvat, ac his ſua addat experimenta. Sint autem talia:

Primò paretur Alcali ex calce viva & ſale tartari, cementando ſalem tartari cum calce vivâ, vel coquendo; & denuò elixiviando illum cum aqua ſimplici, ac iterum ad ſiccitatem, evaporare ſinendo aquoſitatem, redigendo. Et hujus Salis larga ſatis copia paretur.

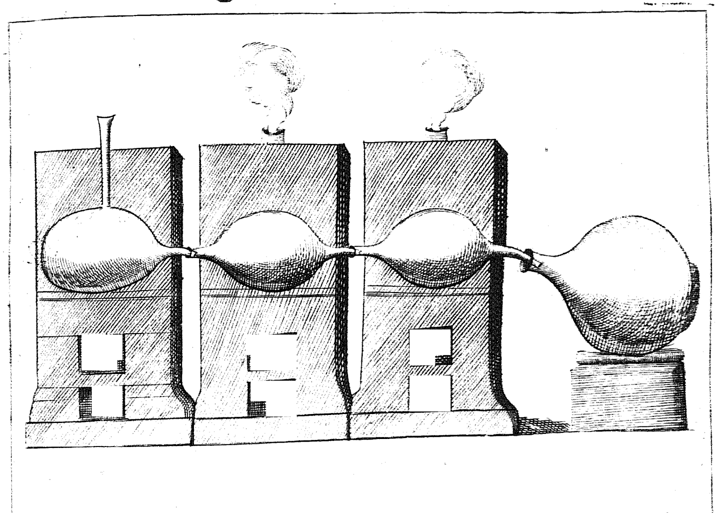
Secundò, cum illo ipſo Alcali teratur Mercurius vivus, in mortario lapideo nonnihil calido, donec nil ampliùs de Mercurio conſpiciatur: impoſitis hiſce protinus vitreæ retortæ, pellatur Mercurius, igne adhibito, in vas recipiens. Hæc operatio ſæpius ac multoties repetenda, donec Mercurius limpidiſſimus, & verè ſpiritualis, appareat.

Tertiò: Apparato Mercurio, & ad ſummam ſpiritualitatem redacto, inſtituatur ejus deſtillatio per tres invicem luto bono

Digitized by Google

bono arctiſſimè connexas retortas, prout figura, hîc æri inciſa, & appreſſa, exhibet; quarum prima ſupernè habeat canalem, extra fornacem prominentem, per quam Mercurius dictus ſucceſſivè, & per vices, injici poſſit: quælibet autem retorta habeat ad id opus exſtructam fornacem; uti omnia hîc inferiùs conſpiciuntur. Mercurius, qui vivus, unà cum aquoſitate, tranſit, de novo injiciatur primæ retortæ, per ſuum canalem, donec ferè totus in aquam verſus ſit.

Figura Inſtrumentorum:

Quartò; immittatur Aqua hæc Mercurialis phialæ oblongæ, cujus ſexta, vel octava pars ſaltem ſit repleta; & phiala per aliquot menſes in fimum equinum collocetur, donec tota aqua in ſpumam converſa fuerit: quo viſo ſigno, continuetur putrefactio usque dum ſpuma evaneſcat, & liquor in fundo phialæ denuò conſpiciatur: qui tandem, ſemel atque iterum per retortam, ex arena rectificatus, ſtudioſè aſſervetur. Plura de hoc Liquore ex prædicto Helmontio petantur.

DE CINNABARI.

AD Mercurium *Cinnabaris* jure meritò, cùm *Naturalis*, ſeu *Nativa*; tum *Artificialis*, ſive *Factitia*, referenda. Quemadmodum enim ex *Cinnabari nativâ Mercurius vivus currens, ſincerus & purus*; ſic ex *Mercurio vivo*, reciprocè, *Cinnabaris factitia* facilis paratu eſt. Cui itaque volupe fuerit, ex *Cinnabari nativâ*, vel etiam ex *Cinnabari Antimonii*, Mercurium conficere currentem, ad ulteriores labores vulgari præſtantiorem; modo ſequenti procedat:

℞. Cinnabaris nativæ rubicundiſſ. Hungaricæ, aut etiam Caryntiacæ, libram unam:
cui, in pulverem ſubtilem tritæ, adde
Limaturæ ferri, ſeu Chalybis, uncias octo, vel decem,
Calcis vivæ uncias ſex.

Mixta humectentur nonnihil pauculo aceto deſtillato, immittanturque retortæ vitreæ, ac igne aperto, per gradûs aucto, expel-

expellatur Mercurius in vas recipiens præpoſitum, aquâ frigida ſemiplenum. Mercurius prolectus, ſeparatus ab aqua, per corium ſemel atque iterum cogatur: qui vulgari præſtantior erit, præſertim ſi, repetitis ſublimationibus, purior reddatur, tum etiam, additione quorundam mineralium, animetur; modo ſequenti ſcilicet:

℞. Mercurii, puri, ſtudioſè è Cinnabari nativâ extracti,
Reguli Antimonii Martialis ſtellati, ana libram unam,
Argenti limati libras duas:

quibus probè mixtis ac amalgamatis, ſublimetur Mercurius igne aperto, per retortam, & pellatur in vas recipiens præpoſitum, aquâ ad mediam partem repletum. Et hæc ipſa *Mercurij ſubimatio*, ſeu *deſtillatio*, à ſpeciebus prædictis octies, vel decies, repetatur, ſingulis vicibus *Mercuriū* ſiccando, ac per corium trajiciēdo. Sic Mercurius, ut Aquila, liberè volabit, à metallis & mineralibus animatus, ſpirituoſus, nec non purus ac limpidus factus; æthereoque colore fulgidus apparebit. Hunc Mercurium non immeritò Philoſophicum dixeris, qui Solem & Lunam in primam ſui materiam revocare, & ſpiritualia rurſus efficere potis eſt, ſervatâ ſeminali virtute, ac radicali humiditate. Et hæc, citra parabolas, veritatis avidis Studioſis dicta ſufficiant.

Ad *Cinnabarim factitiam Artificialem* nunc revertor; quæ paratur *ex Mercurio vulgi currente, & ſulphure communi ac puro*; liquando nimirum ſulphuris uncias quatuor, immiſcendoque illi Mercurii uncias octo. Ex hac mixturâ, beneficio ſublimationis repetitæ, nanſciſceris Cinnabarim Artificialem Officinarum. Cujus exactam etiam deſcriptionem Clariſſ. Schróderus, *in Pharmacop. ſua Medico Chymica, lib. 3 c 15. pag. 409.* tradit; quæ ibidem videatur.

Oleum Corroſivum Mercurii, & Antimonii, quod *Butyrum Antimonii* vocant, unà cùm Mercurio vitæ, qui & ipſe Antimonio ſua debet primordia, ad proprium Caput, *de Antimon.* deſtinavimus.

Caput VIII.

De ANTIMONIO.

IAm ad finem perductis *Metallis*, & abſolutis medicamentis uſualibus ex iis, ad alia, minùs talia, *ſemi-Metalla* ſeu *Mineralia* dicta, progredi, atq; etiam horum nobis ſalutaria & proficua medicamina deſcribere, Mantiſſæ inſerere, & Lect. B. communicare, juris eſſe exiſtimavi. Quapropter ab *Antimonio*, ſeu *Stibio*, tanquam cætera mineralia præſtantiâ & virtutibus medicinalibus antecellente, auſpicaturus; illico ad ſalutaria, ex hoc ſubjecto remedia adſtruenda me accingam: quæ etiam, absque fuco atque hyperbolicâ obſcuritate, præmiſsâ priùs *Antimonii* definitione, etymo, geneſi, loco natali, atque facultate, fideliter allaturus ſum.

Eſt autem *Antimonium* corpus minerale, metallis cognatum & proximè adnaſcens, eò quòd ex iisdem (quibus & Metalla) principiis, in viſceribus terræ, conflatum ſit: pro majori nimirum ſui parte, ex *ſulphure* inflammabili, tum etiam fixo, ſolari, & puro: *Mercurio* metallico ſulphure minùs copioſo; & *ſalis* parte minimâ, conſtans; ita, ut cenſendum ſit, Archeum terræ hoc, tanquam ex principiis ſuperfluis metallicis indigeſtum, corpus ad latera perfectorum metallorum collocaſſe, in rudem hanc maſſam conflaſſe, & veluti ad altiora metalla generanda ſegregaſſe; quod tamen, accedente ſemine & ſpiritu metallico, in metallum tandem perfectum efformari & tranſire poſſit. Etenim experientiâ conſtat, & avito

Majorum

Majorum uſu confirmatum eſt, *Antimonii mineram*, per incerationem & macerationem ſalſarum & lixivialiũ aquarum, ac liquorum, ita maturari, ut pro haud exiguâ ſui parte in perfectiſſima metalla, *Aurum* & *Argentum*, transmutari poſſit. Cujus rei ipſe teſtis oculatus & arbiter fui Claudiſori, Anno 1643. ubi Venerandus Senex ac Medicus, Dn. *Adamus Zusnerus*, nonageſimum quartum illo tempore annum agens, hæc propria experientiâ, & quotidie, haud exiguo ſubſtantiarum ſuarum augmento, comprobavit.

Variis, ab antiquis & recentioribus Chymicis, *Stibium* inſignitur nominibus. *Lupum* enim nonnulli, à devorando; quòd cuncta metalla devoret: *Proteum* alii; quòd in varias figuras & colores diverſos ſeſe transmutari ſinat; *Radicem* quidam *Metallorum*; quia omnibus adjacet metallis: *Saturnum* item *Philoſophorum*, & *Magneſiam Saturninam*: *Leonem rubrum*, Paracelſus: *Orientalem* verò *Leonem*, Baſilius ænigmaticè indigitare & appellare ſolebant.

Delectum, & valorem, *Antimonii* quod concernit: illud præ omnibus amplectendum, quod ex Auri & Argenti-fodinis eruitur, adeoq; *Hungaricum*: & quod ex *Tranſylvania* venit, præ aliis palmam retinet; eò quòd illud principiis purioribus, *Sulphure* præſertim, & *Mercurio*, à ſpiritu & ſemine Auri & Argenti veluti impraegnatis, gaudeat. Unde ab omnibus etiam Spagyris & Chymicis, ad ſuos labores, diverſaque ex eo conficienda, præparandaque medicamenta, expetitur: imò ad longinquas regiones & oras non exiguis defertur expenſis; & ſummè deſideratur. Striis ſcintillantibus & ſplendentibus longis utplurimùm præditum eſt, quando nimirum jamdum igne fuſum, & (uti ſolet) in maſſam pyramidalem redactum eſt.

Nativum Antimonium verò aliquando purum & putum particulatim, majoribus, minoribusve fruſtulis eruitur: nonnunquam ſaxis & lapidibus aliis montanis commixtum & adnaſcens, majori mole reperitur. Illud etiam, quod è veris Aurifodinis effoditur, & maculis rubeſcentibus conſperſum ac conſpicuum eſt, ab omnibus expertis Chymicis probatur.

De *Viribus*, ac *Virtutibus*, *Antimonii* multa inferenda eſſent, explanandumque; utrum hoc tam exitiale venenum ſit, uti nonnulli inexperti Oſores illud allatrant, atque divulgant: num è contra ſalutare Naturæ productum, quod humano generi, vel in ſubſtantiâ uſurpatum, aut exinde derivatis ac diſpenſatis remediis, magnum ſit antipharmacum. Verùm, cùm omnia hæc, & ad amuſſim, Clariſſimus Quercetanus, *cap. 11. de Antim. p. 673.* explanarit, adductis inſimul aliorum, cùm Antiquorum, tum Recentiorum præclariſſimorum Virorum ſententiis: idcircò hoc onere ac cenſurâ hîc meritò ſuperſedeo, eaque ſicco quaſi tranſeo pede; ne & acta agere, & dextrè jam deſcripta deſcribere videar. Eò igitur B. L. ablegatum volo, ubi omnia & ſcitu digna, & neceſſaria, ad unguem exarata offendet ac deprehendet. Hoc unum adverterim ego; eos ſolummodò relegare *Stibium*, ac contemnere, ſeu cum reliquis venenis repudiare, quibus anguſta domi ſupellex ac ſcientia, & qui Philoſophiam ſuam, rerumque naturalium ſcrutinium, obiter ſaltem ac tumultuariè comprehendêre. Quid igitur mirum, extra limites proſilire, quibus tam limitatum eſt judicium? Quo tamen non obſtante, ipſe ego nonnullos, qui ab *Antimonio* abhorrent, illudque pro deleterio habent, excuſo: Periculoſæ enim plenum opus aleæ eſt, ignoto ſeſe concredere pharmaco, cujus virtus & energia adhuc deſideratur. Quare qui genium ac indolem, vires, & actiones, *Stibij* dilucidè non penetravit, fugâ ſibi conſulat potiùs, quàm ut temerè illud amplectatur aut aſſumat, nec obvio cuique Chymiaſtro & fumivendulo, talia offerenti, ſe concredat. Eſt enim *Antimonium*, (ut & nonnulla vulgariter ex eo parata remedia violenta) tanquam culter in manu puſionis, aut enſis bifidus in dextra ſtulti, quorum multi propriâ dementiâ intereunt: cùm interim innumeri vitam & ſanitatem ſibi per *Antimonium* vindicent, & deploratos ac chronicos morbos profligent; ubi

dextrè à Spagyris paratum, cauteq; fuerit propinatum. Et verò ipſi cæteroquin Chymię pertęſi, aut ignari, ſuffragari cogerentur, eximias dotes, & arcanas vires, contra diros morbos, in *Antimonio* latere; ſi illud crudum, ſaltè in minutas particulas confractum, ac in petiâ ligatum, citra torturas, quas Proceſsus indigitant, aquoſis ſaltè decoctis largiter ſuperadderent; nequaquá verò ex vino propinarent. Tam enim abeſt, ut, taliter adhibitum, deleterii & nocui quid in *Stibio* deprehenderent; quin potiùs ſalutariter tam internis, quàm externis, uſibus deſtinarent. Etenim hujus præſcriptionis, & querelarum ſuper *Antimonium*, ejusq; vulgariter parata medicaméta, cauſa unica eſt, mala feriatorum hominum temeritas, atque audacia; qui ſine diſcrimine, & cognitione, cùm ægri & morbi, tum remedii, talia, malâ fide, à quovis fumivendulo parata medicamenta Antimoniata, interno uſui deſtinarunt; è quibus poſtmodum haud pauci funeſti eventús & casús Tragici ſubſecuti ſunt. Quorum certè malorum eventuum ipſe ego multoties arbiter fui: uti in progreſſu, ubi de *Antimonio Diaphoretico* acturus ſum, dilucidè explanabo. Verùm, quàm ſalutares è contra effectûs, & præſentaneas graviſſimorú morborum medelas, tanquá à divina auxiliatrici manu promanaſſent, Antimonium, ejusq; legitimè & dextrè parata medicaméta, ediderint, & præſtiterint; hæc móſtrant Doctiſs. Senis Rulandi, tum & aliorum præclariſſimorú Virorum, poſthuma ſcripta, nec non viva teſtimonia. Quàm ſpeciosâ quoq; panegyri Antimonio, Clar. & Doctiſs. Matthiolus, Archiater quondam, Cæſareus, parentârit; hujus copiam tibi refert ſolertiſſimus Quercetanus, loco ſuprà citato. Quare lividorum, aut maleferiatorum hominú querimoniæ nequaquam me morantur, quin ad ſalubria, ex Antimonio, paranda remedia illicò deſcendam.

VITRUM ANTIMONII, SINE ADDITIONE.

Primum omnium, & communiſſimum, quod arte ex *Antimonio* parandum venit, medicamentum, *Vitrum* ejus eſt. Hoc quomodo parandum, Clariſs. Schröderus, *lib.3. c.17. p.422.* deſcripſit. Aſt, cùm inſufficienter explanatum ſit, valdeq; intricatum, neq; illa additio ſalis communis probanda; idcircò legitimam ejus præparationem, cum omnibus manipulationibus, hîc adſtruam; quæ talis:

℞. Antimonii Hungarici opt. ſubtiliter triti, qv. pl.

Hoc calcinetur leniter, in vaſe terreo plano & largo, & quidem ſub camino, loco patulo, rudicula æneâ, (non ferreâ) continuò agitando, ne in grumos tam citò concreſcat. Hoc ſi ultimò tamen contingat, & Antimonium (ut fieri ſolet) in grumos abeat; redigatur denuo in pulverem, &, (uti priùs,) in patinâ illâ planâ, continuò commovendo rudiculâ, ſuper igne leni calcinetur: & ſi iterum concreſcat; tertiâ etiam vice, poſtquam iterum ſubtiliter tritum, antedicto modo calcinatio reiteranda: in qua non ampliùs, vel difficulter, conglobabitur; ſed in gryſeum pulverem, cineris inſtar, convertetur: qui tamen non diu, poſt peractam calcinationem, asſervandus eſt, ne ab aëre attracto alteretur, ac ægrè poſtea perſpicuitatem vel diaphaneitatem vitream nanciſcatur. Propterea illicò, abſolutâ calcinatione legitimâ, crucibulo immiſſus, igni fuſorio tradendus eſt: ſic ſpatio quadrantis, aut dimidiæ horæ perſpicuitatem (quam ſubinde bacillo ferreo inſerto, non diu autem intus relinquendo, explorare licet) mutuabit: quâ apparente, ſtatim effundatur in pelvim cupream, & Vitrum erit pulcherrimum, repræſentans quaſi Rubinum. Quòd ſi tamen (uti nonnunquam contingit) ad diaphaneitatem difficulter reducatur, injiciatur illis, dum adhuc in crucibulo liquatum, nonnihil Sulphuris communis fruſtulatim; prout in præparatione & purificatione Nitri, pro Lapide Prunellæ, fieri aſſolet, ut conflagret: quod illico *Antimonium* depurabit, diaphanumque *Vitrum* reddet.

Præterea quoque notandum eſt, quòd ferrea Inſtrumenta, quæcunque etiam illa ſint, quibus cùm pro calcinatione, tum vitrificatione *Antimonii* opus, abarcéda & vitanda ſint; ſi nimirú *Vitrum* perſpicuum, & non ſcorias efficere, in votis ſit. Unde ſuperiùs, non abs re, & ſine ratione, ſtudioſè monui; ne ſaltem rudicula ferrea, pro exploranda diaphaneitate, crucibulo, & liquato Antimonio nonnunquam, & quidem

dem ſæpiùs, immitti ſolita, diu intus detineatur, ſed protinus qualibet vice extrahatur; ne & ipſa ab Antimonio, pro parte ſaltem ejus immerſa, abſorbeatur, quemadmodum aliàs omnia metalla, præcipuè ferrum, *Antimonium* devorat) &, loco vitri, tandem ſcoriæ, Reguli inſtar, efficiantur. Hinc etiam vas illud terreum, ſeu patina larga plana, in quâ *Antimonium* calcinandum, ut & crucibulum, in quo liquandum, omni Martiali glebâ, ſive ſcoriis ferri, carere & immunia eſſe debent. Secus enim, ſi nigricantia vaſa, quæ Cellæ-Figulorum (oppido in Auſtria ſuperiori, vulgo Haffner-Zell) conficiuntur, metallis, mineralibusq; aliàs liquandis & calcinandis uſitata, in igne quidem conſtantia & durabilia, huic calcinationi & vitrificationi *Antimonii* adaptarentur, neutiquam *Vitrum* diaphanum aut perſpicuum efficeretur; quin potiùs maſſa Reguli obſcuri, vel ſcoriis ſimillima, acquiratur. Quod & mihi inter initia contigit, donec, experientiâ edoctus, impoſterum ab his inſtrumentis abſtinui, & alia longè aptiora vaſa, conſtantia, ac ignem ſtrenuum diu ſuſtinentia, pro his laboribus adinveni, & à figulis ſtudiò confici curavi: ex ſolâ nimirum terra figulina purâ albeſcente, vitro & ſilicibus ſubtiliſſimè tritis, terræ dictæ largiter immixtis. Et hæc quippe inſtrumenta, ſeu vaſa, perfectiſſima ſunt & durabilia, ad quoscunque labores, & ſimiles metallorum ac mineralium liquationes, & deſtillationes ſpirituū corroſivorum aptiſſima. Ne etiam, in ipsâ liquatione, pura metalla, Aurum & Argentum puta, rebus heterogeneis, & quidem ſcoriis Martialibus, permiſceantur, & inquinentur; ſpiſſa ob id efficiantur; quippe quod ut plurimùm à ferro, ejusque ſcoriis, è quibus dicta crucibula nigricantia confecta ſunt, unicè cauſatur. Idcirco neceſſarium hoc monitum ſilentio transire nolui, ut advertant Tirones Chymici & Pharmacopœi, quanta circumſpectione & prudentia opus ſit, in leviſſimis laboribus Chymicis, & Pharmaceuticis: cùm & inſtrumenta ac vaſa neceſſaria totum nonnunquam opus morentur, & vel ex toto pervertant; vel pravas ſaltem qualitates medicamento inter proceſsûs ſuperinducant.

Cæterùm, *Vitrum* hoc, ſine additione ullâ (uti edoctum) legitimè paratum, medicamentum quidem efficax eſt & violentum; non omninotamen ſpernendum, ſi à Medico prudente, debito modo, & juſto tempore, uſui deſtinetur; & non cuilibet indiſcriminatim, ſine ullo reſpectu, ſed naturâ robuſtioribus, ac morbis pertinacioribus laborantibus, atque afflictis, ſaltem propinetur. Nec tamen (quod obſervatione dignum) per ſe, aut in crudâ ſua ſubſtantiâ; ſed Vini unciis duabus, vel tribus pondere granor. iij. iiij. vel v. per infuſionem immergi, ab eoque, poſt aliqualem macerationem, ſeparari, Vinumque illud ſaltem, relicto *Vitro*, ſeu pulviſculo, in fundo, exhiberi poteſt. Solent quippe nonnulli ex hoc ipſo *Vitro* Pocula conficere, in quibus ſi vinum per aliquot horas ſaltem infuſum ſteterit, ac poſtmodum potetur, potenter operari deprehenditur. Conficitur præterea ex hoc ipſo *Vitro* Angeli Salæ Syrupus Emeticus; ut & plura alia, quæ paulò pòſt ſequentur, remedia. *Vitrum* hoc à Baſilio Valentino S. Bened. Monacho, *in Curru triumph.* laudibus ſummis extollitur; ut etiam Lapidem ſuum ignis, Panaceam, ſeu Medicinam univerſalem, ex illo conficere edoceat: quem haud gravatim ipſe B. Lect. conſulat.

VITRUM ANTIMONII SOLARE.

℞. Antimonii Hungarici uncias ſedecim,
Auri puriſſimi unciam unam:

Liquefiant, vel fundantur ſimul in crucibulo, donec *Aurum* ab *Antimonio* devoratū vel abſorptum ſit. Hinc protinus effundatur *Antimonium*, ne *Aurum* in Regulum abeat, & ſeparetur. Redigatur poſtea in pulverem ſubtilem auratum hoc *Antimonium*, & (uti ſuperiùs, in ſimplicis Vitri præparatione, oſtenſum,) tribus vicibus probè calcinetur, donec non ampliùs concreſcat, aut in grumos abeat, neque fumum exhalet aut eructet. Peractâ hâc calcinatione, immittatur protin, crucibulo, igniq; fuſorio, ut liquetur, tradatur, ſuperinjiciendo particulam unum atq; alteram *Sulphuris*; quò citius nempè purificetur, & per-

Digitized by Google

perſpicuum fiat, rudiculâ ferreâ aliquoties explorando. Hoc habito ſigno, effundatur in pelvim cupream: & ſic vitrum rubicundiſſimum, Rubini inſtar, evadet, pro Tinctura Antimonii extrahenda aptiſſimum.

Ex *Regulo Antimonii* ſimiliter *Vitrum*, cum, & ſine, Auri additione parari poteſt: quod, uti ex Regulo, tanquam parte puriori *Antimonii*, paratum: ita etiam ſimplici vitro, quoad uſum Medicum, multò mitius & præſtantius erit.

Ex *Mercurio vitæ* ſimiliter, ſolâ fuſione in crucibulo, igne forti, *Vitrum* efficitur album. Ex quo patet, dictum *Mercurium vitæ* verè *Antimonii ſobolem* eſſe; non autem Mercurii; & cum *floribus Antimonii* eaſdem obtinere virtutes.

REGULUS ANTIMONII STELLATUS.

℞. Antimonii Hungarici boni uncias XVI.

Liquefiat in crucibulo, igne forti; cui ſtatim immergantur

Clavor. ferreor. benè purg. & candefact. priùs, unciæ octo;

quibus probè liquatis ac unitis, ſuperinjiciantur

Nitri puriſſimi, &

Salis Tartari, ana uncia una ſemis, vel unciæ duæ:

fluant ſic probè per horæ quadrantem, aut ultra, igne ſat forti, ad inſtar aquæ; & tandem in Calicem fuſorium, ſævo illitum, fundantur; calicem malleolo, in ipsâ infuſione, continuò percutiendo, ſicque promovendo *Reguli* ſubſidentiam & ſeparationem. Refrigeratis pòſt omnibus, eximatur tota maſſa; cui in fundo adhærebit *Regulus*, ſuperiore ſuâ parte jamdum ſtellam obſcurè repræſentans: qui à ſcoriis ſeparandus, & denuo, ſecundâ ac tertiâ vice, additâ ſemper, de *Nitro*, & *ſale Tartari*, particulâ, fundendus, ac calici fuſorio infundendus eſt; ſingulis autem vicibus ſcorias ſeparando. Sic mox in ſecunda vel tertia fuſione *Stella* in ſuperna *Reguli* parte exactè repræſentabitur, ac ſi arte, juxta dimenſionem, figurata fuiſſet.

Ex hoc *Regulo*, *Vitrum hyacinthinum* colore, ad eandem planè normam, quâ ſuperioris *Vitri* ex *Antimonio* crudo præparatio edocta eſt, commodè paratur: quod ipſum mitiùs, ſuperiori ſimplici *Vitro*, in Medicina operabitur.

Ex ſuperiori præterea *Regulo*, ac proprio *Antimonii Mercurio*, quantitate æquali, Clariſs. *Agricola Eſſentiam* haud inelegantem parare docet, beneficio nimirum Spiritûs Vitrioli, amalgama horum duorum præcipitando, & in pulverem rubeum, igne moderato, convertendo. Quem præcipitatum poſtea cum ſpiritu vitrioli Philoſophico extrahere, tandemque, cum ſpiritu vini tartariſato, in *Eſſentiam* elaborare præcipit; varias ipſi virtutes, in morbis Venenatis, Philtris, Paralyſi, & Contracturâ, aſſignans.

REGULUS ANTIMONII SINE MARTE.

℞. Antimonii Hungarici boni libram unam ſemis,

Nitri puriſſimi,

Tartari crudi, ſed puri, ana libram unam.

Cuncta hæc, in pulverem redacta, ac probè mixta, detonent. (uti Chymici loqvuntur) Hoc, cochlear unum poſt aliud, ejus mixturâ plenum, prunæ ardenti, in vaſe terreo, ſive etiam in crucibulo, aſpergendo conflagret, ad inſtar pulveris pyrii. Hâc ſpontaneâ veluti calcinatione peractâ, immittatur maſſa hæc calcinata crucibulo, & igni fuſorio tradatur, donec inſtar aquæ fluat. Effundatur protinus in calicem fuſorium, ſive mortarium æneum parvum calidum, ſævo priùs inunctum; calicem, ſive mortarium, inter infuſionem, malleolo ſemper pulſando, ſicque promovendo exactiorem *Reguli* ſubſidentiam. Omnibus poſtmodum refrigeratis, ſeparetur *Regulus* à ſcoriis: qui porrò in pulverem tritus, & novis, ſeu recentibus ſpeciebus, *Nitro* nimirum, & *Tartaro*, ſed pro dimidiâ tantùm ſui parte, reſpectu *Reguli*, commixtus, eodem modo, quo priùs, igne fuſorio liquetur, & in calicem, vel mortarium, ſævo inunctum & calefactum, fundatur: à

ſcoriis

Digitized by Google

ſcoriis purior jam factus, ſeparetur, ac ad labores alios aſſervetur. Hinc è ſcoriis, à *Regulo* ſeparatis, & in aprico aliquandiu relictis, beneficio aquæ ferventis, ſ. q. ſuperaffuſę, extrahatur rubedo ſanguinis inſtar, coquendo. Cui aquæ tinctæ, per inclinationem aut filtrationẽ ſeparatę, acetum deſtillatum inſpergatur; & præcipitabitur *Pulvis* rubeus; qui *Sulphur fixum Antimonii*: quod repetitâ affuſione aq. ſimpl. edulcorandú, ut ab omni ſalſedine liberetur; exſiccandum tandem, & ad uſum aſſervandum. Vocatur *Sulphur Auratum Diaphoreticum.*

Medicamentum eſt in Peſte, aliisq́; morbis Malignis, ad ſudorem propellendum, efficax. Cujus doſis ſcrupulus ſemis, ad ſcrupulum unum: in vehiculo convenienti propinando.

Solutio prædicta *Scoriarum*, antequam aceto præcipitatur, *remedium optimum eſt in ulceribus exedentibus, magnis, tibiarum & pedum ſanandis: ſi ſingulis diebus, horâ uni vel alterâ, pedes & crura exulcerata illi immergantur.* Mirum eſt, quàm viſcoſam materiam, veluti gluten, extrahat, ut etiam ligneo, vel ferreo, inſtrumento illud detergere, vel abradere, neceſſum ſit: quod multoties effectu ipſo, ac felici ſucceſſu, comprobavi.

In Menſtruis retentis, ex ſolutione hac, *lateribus calefactis aſperſâ, fumus ab infra ſuſceptus, præſens fert auxilium: potentiùs verò agitur, ſi illa uteri vaginæ ſyringe injiciatur.*

REGULUS ANTIMONII per ſe, SINE ADDITIONE.

RECipiatur *Antimonii Hungarici*, particulatim ſaltem contuſi, libra una: quæ crucibulo immiſſa, ſuprà pulvere carbonum, ad quatuor vel quinque digitorum craſſitiem, tegatur, & igni fuſorio forti, ad dimidiam horam, vel ultra, tradatur. Poſtea remota ab igne, frigefiant omnia, &, fracto crucibulo, in medio ſcoriarum *Regulus* comparabit; qui à ſcoriis ſeparandus. Scoriæ verò relictæ, & eodem modo, quo ſuprà, crucibulo novo injectæ, tectæque carbonum pulvere, ad horæ quadrantem igne forti fundendæ ſunt. Quibus iterum frigefactis, *Regulus*, qui apparebit, ſeparandus. Scoriæ porrò tertiâ, ac quartâ, vice, eâdemque viâ, quâ ſuprà, pulvere carbonum ſuper aſperſo, fundendæ ſunt; & *Regulus* ſemper ſeparandus. Et ſic ex unâ libra *Antimonii*, tres ferè partes, (ſi debitè ſaltem proceſſeris) *Reguli* puri habebis: qui poſthac ſimul in unam maſſam, vel *Regulum* (ſi lubet) fundendus; aut aliis laboribus accommodandus.

FLORES, ſeu LILIUM, ANTIMONII PARACELSI.

PRimò in promptu ſit Sublimatorium, ex terra forti (de quâ ſuperiùs dictum eſt) factum; quod in imâ ſui parte canalem habeat longum, ſurſum vergentem, per quem *Regulus Antimonii*, ſubtiliter tritus, pedetentim injici poſſit. Comparatum hoc Sublimatorium tradatur igni, in furno aptè concinnato, ne ſcilicet ignis ſuperiorem Sublimatorii partem, neque ejus capitellum, foraminulo ſuperiùs pervium ſuperapponendum, lambere vel attingere poſſit. Candente pòſt inferiùs vaſe ſublimatorio, injiciatur de *Regulo* trito particula, per canalem, operculo ſuo protinùs obturandum, ut ſtatim elevetur: quâ ſublimata porrò particulâ, *Reguli* plus inſpergatur: quod tamdiu continuandum, donec totus *Regulus* injectus, & in *Flores* ſublimatus ſit: qui ex capitello deinde ſtudioſè colligendi, & adhuc ſemel (ſi ita lubet) ſublimandi ſunt: quô actu etiam elegantiores & præſtantiores efficiuntur. Porrò hi *Flores*, ſive *Lilium*, phialæ ſat amplæ, ſuperiùs Hermeticè claudendæ, immittantur, reverberenturq́ue leniter in arena per ignis gradûs, donec in rubicundiſſimum Pulverem convertantur: è quo ulteriùs, cum ſpiritu vini tartariſato, Tinctura elicienda; quæ maceratione, aut circulatione, & abſtractione ad competentem conſiſtentiam, in præſtantem *Antimonii Eſſentiam* tandem redigenda eſt: cujus virtutes facile cuique patebunt.

FLORES ANTIMONII ex CRUDO ANTIMONIO, ut et REGULO.

SUperiùs, in capite de *Saturno*, ſeu *Plumbo*, eleganté *Flores Saturni* parandi modum, unà cum Inſtrumento æri inciſo, & expreſſo, edocui. In hoc inſtrumento & *Antimonij Flores*, ſive ex crudo, ſive *Regulo* ejus, non minùs dextrè ſublimari poſſunt: immittendo nimirum *Antimonium*, vel ejus *Regulum*, bicornutæ illi retortæ ſuprà delineatæ, ſine ullâ aliarũ rerum admixtione, ſolo præmiſſo, à parte alterâ, recipiẽte, non arctè tamen agglutinato, ut ſpiraculum relinquatur. Et poſtquam omnia, (uti figura denotat) in furno accommodata, *Antimoniumq́*, igne paulatim ſubſtrato, in retortâ prædictâ fuſum fuerit; folliculo per roſtrum, recipienti appoſitum, paulatim inſufflетur; & illico *Flores Antimonii* ubertim, per canalem, in vas recipiens prorumpunt. Hoc tamdiu folle inſufflando continuandum, quoad omnes *Flores*, pro maximâ *Antimonii* parte, propulſi fuerint: qui tandem è recipiente eluendi, ac per repetitam ſublimationem rectificandi ſunt. Keslerus pag. 40. Cent. 1.

CROCUS METALLORUM.

HUjus præparatio videatur in *Anim. n. ad Pharmacop. Auguſt. p. 458.* & juxta ej, ductum (ſi lubet) paretur. Cùm verò hic *Crocus* medicamentum tanti ponderis nõ ſit, ut in deſcriptione illius multùm moremur: ad alia, magis ultilia, progrediendum fore, duxi.

ANTIMONIUM DIAPHORETICUM.

HUjus medicaminis plures invenies præparandi modos; qui tamen inſigniter inter ſe diſcrepant: & null, Authorũ eſt, qui non proprium invenerit modum atque Proceſſum; quorum Clariſs. Schröderus nõ paucos deſcripſit; qui mihi haud arrident. Nec mirũ eſt, ſi imperitus Pharmacopola, aut Chymicus, in ſimiles incidat præſcriptiones, & juxta earum modulamen præparationes ſuas moliatur, ut, pro medicaméto ſalutari ſudorifero, violentiſſimum & inſaluberrimum pariat *Vomitorium*, vel ipſum *Deleterium*; præſertim quando paratum ſimile *Antimonium* diutius aſſervatur. Tunc enim priſtinam, imò pejorem, magisque venenatam ipſo crudo *Antimonio* induit naturam & qualitatem. Quâ de re ſuperiùs, plurimis in locis, omnes, qui Medicinam faciunt, admonitos volui: ut in ejus uſu valdè circumſpecti ſint, ſi de legitimâ ac dextrâ ejus præparatione, ac ætate, illis non ſatis conſtet. Et ne error impoſterum facilè committatur, & quilibet, quò pedem ſecurè figere poſſit, habeat; veram ac genuinam ejus præparationem, *in Animadv. præmiſſis, pag. 459.* cum omnibus ſuis manipulationibus & notis, clarè præſcripſi: juxta quã ſi dextrè illud paratum fuerit; error tam facilè nõ irrumpet. Hûc igitur trahenda eſt.

ANTIMONIUM DIAPHORETICUM SOLARE, ſeu AURATUM.

℞. Reguli Antimonii puriſs. uncias duas,
Auri fini & puri drachmas duas.

Fundantur in crucibulo igne forti, & illico effundantur in mortarium calidum, ne cadat denuò Regulus. Hujus
Reguli nunc aurati, & ſubtiliter triti, unciis ducbus circiter
adde
Nitri puriſſimi unciam unam,
Cremoris Tartari drachmas quinque.

Mixta hæc, & in pulverem redacta, detonent paulatim, (uti loqvuntur Chymici) h.e. cochlear unum poſt aliud, hâc mixturâ plenum, prunæ vel crucibulo candenti inſpergendo. Peractâ hâc primâ calcinatione, maſſa reſiduâ in pulveré iterũ, conterendo, redigatur, additisq́; illi porrò
Nitri puriſſimi unciâ unâ,
Cremoris Tartari unciâ ſemis,
denuò, uti priùs, detonent, ſed in crucibulo jam candente, intra prunas collocato, paulatim etiã mixturam inſpergendo. Et hæc recentium ſpecierum, *Nitri* ſcilcet, & *Tartari*, ad maſſam reſiduam additio, ut & detonatio, ſeu calcinatio in crucibulo ignito & candente, tertiâ vice repetatur. Maſſa hinc reſidua, & in pulverem redacta, edulcoretur, ſæpius affusâ tepidâ aquâ, quoad omnis auferatur ſalſedo: pulvis verò in

fundo

ſundo albus relictus, ſeparatâ ſtudioſè, per decantationem, aquâ ſalsâ, exſiccetur, ac, crucibulo immiſſus, tribus vel quatuor horis, igne aperto, moderatè calcinetur, ad majorem fixitatem, & vim ſudoriferam & alexipharmacam ipſi conciliandam. Et ſic efficitur *Pulvis ſubſlavus elegans, Diaphoreticus & Cordialis, in Peſte, Febribusq́ malignis præſtans. Doſis à ſcrupulo ſemis, ad ſcrupulum unum, & drachmam ſemis.*

Qui multitudine & pluralitate delectatur Proceſſuum parandorum medicamentorum diaphoret. ex *Antimonio*, omnis generis & coloris; is adeat Clariſs. Schröderum, qui, *Pharmacop. Med. Chym. lib. 3. cap. 17.* de *Antimonio*, innumeros ferè deſcripſit Proceſsûs. Nos paucioribus, iisque ſalubrioribus, dextrè, cum omnibus manipulationibus, ac artificioſis præparationibus, ex lege artis præſcriptis, contenti ſumus; conſiderantes, quòd Medico Practico prudenti pauca, eaq́ue vera & experta, ſufficiant. Idcircò, miſſis his, ad alia, ex *Antimonio* deſcribenda, tranſeo.

OLEUM ANTIMONII CORROSIVUM, quod BUTYRUM vocant.

℞. Antimonii Hungarici ſubtiliter tritri libram unam,

Mercurii ſublimati corroſivi tantundē: Miſceantur exactè in mortario vitreo, ac in aëre, vel aprico, aliquandiu relinquantur, quoad ab aëre attracto nonnihil humectentur: immittantur poſtmodum retortæ vitreæ lutatæ, &, præmiſſo recipiente vitro, vel ex arenâ, vel potiùs igne aperto, (ut ultimò urgētiori igne *Cinnabaris* ſublimatio promoveatur) per gradûs deſtillētur, prodeunte oleo craſſo, Butyri inſtar, quod in collo retortæ congelatur: idcirco carbonibus candentibus ſuppoſitis, ejus liquatio, ſeu ſtillatio in prępoſitum vitrum excipulum promovenda, ne omnia disrumpantur: augendo ignem ultimò, prolecto priùs Oleo, ſeu Butyro, ut retorta per unam atque alteram horam candeat: & ſublimabitur ad collum retortæ (quòd largum ſit) *Cinnabaris* rubicunda, firmiter illi adhærens, unà cum *Mercurio* etiam *vivo*. Peractâ deſtillatione & ſublimatione *Cinnabaris*, Oleum à partib, heterogeneis, putà *Mercurio vivo*, cuj, particula etiā cum butyro tranſit, ſeparetur, *Cinnabaris* nec non à vitro ſeu retorta fracta ſeparatim colligatur, ac quodlibet ſeorſim aſſervetur.

Cinnabaris Antimonii ſi pura, per ſe etiam *medicamentum eſt Diaphoreticum & Antepilepticum: aliquot granis pro doſi exhibitis.*

Notetur tamen, quòd, ſi *Oleum* magis clarum, ut & *Cinnabaris* magis pura, deſideretur, loco crudi *Antimonii*, Regulus ejus, pro eorum deſtillatione, ſit ſubſtituendus. Præterea & *Oleum*, ſeu *Butyrum*, ſemel deſtillatum, denuo vel per ſe; ut purius: vel etiam additâ *Cinnabari* propriâ; ut rubicundius, & præſtantius à ſulphure Antimonii reddatur, rectificari, ac in virtutibus ſuis exaltari poteſt. Nunc, quæ porrò, ex *Oleo* hoc corroſivo, medicamenta ſalutaria, ad uſum internum, paranda ſunt, ordine ſubſequentur.

MERCURIUS VITÆ SIMPLEX & CORRECTUS.

Accipe Olei, ſeu Butyri, prædicti Antimonii corroſivi q.v. cui Aq. ſimp. ſuff. q. & quidem largiter, ſuperaffusâ, præcipitatur *Pulvis* albicans; qui ab aqua acida per filtrum & decantationem ſeparandus, ac, repetitâ affuſione aquæ, probè edulcorandus eſt & ſiccandus. Hic *Pulviſculus* etymo *Mercurii vitæ* venit, & iisdem ferè, cum *floribus Antimonii*, virtutibus præditus eſt: quemadmodum ex ſolo *Antimonio*, nō verò ex *Mercurio*, ut vulgi opinio eſt, ortum ducit: quod ipsâ mechanicâ, & experientiâ comprobari poteſt. Etenim ſi is ſimpliciter ſaltem igni fuſorio, in crucibulo, tradatur, illico in Vitrum diaphanum albeſcens abit & transmutatur: evidentiſſimo ſigno, ab *Antimonio* ejus eſſe geneſin. Cæterùm violenter & potenter, cùm per ſuperiora, tum inferiora, operatur, ſi intra corpus aſſumatur; ſive per ſe, in ſubſtantia; ſive vino infuſus. Quapropter cautè ac circumſpectè cum hoc ſimplici, & nondum *correcto*, *Mercurio vitæ* procedendum, iſq́ue non, niſi naturâ robuſtioribus, propinandus: ne *Mercurius vitæ* Mercurius Mortis evadat.

Corrigitur hic *Mercurius vitæ*, ut paulò mitiùs, & vel per inferiora tantùm, operetur, ſi cum dupla *Salis toſti* quantitate diu, multumq́ue, ſuper porphyrite, teratur, & levi-

levigetur; *ſal* verò iterum, aquâ ſimplici ſæpius affuſâ, totaliter abluatur, & *Pulviſculus* remanens, probè edulcoratus, exſiccetur. Sicque vires ſuas emeticas, ac deleterias quaſi qualitates, maximâ ex parte amittit; ut multò benigniùs ac ſecuriùs impoſterum operetur. Corrigitur præterea, & malignis ſuis qualitatibus privatur, à *ſale Nitri*: ſi nimirum *ſalis Nitri* unciis tribus, in crucibulo, igne aperto, ſed moderato, fuſis, unciæ duæ circiter *Mrecurii vitæ* pedetentim injiciantur, ac parum in igne detineantur: hinc elixiviato, vel eloto, *ſale Nitri*, per repetitam aquæ ſimplicis affuſionem, probè edulcoratus & exſiccatus *Pulviſculus* uſui Medico aſſervetur: qui eſt *Mercurius vitæ correctus*.

SPIRITUS VITRIOLI PHILOSOPHICUS.

ORdine progredior: cùm medicamentum unum ex alio ducat originem, unusque labor ex alio emergat. Proinde cùm in præcipitatione antecedentis *Mercurii vitæ*, ſalia mediæ naturæ, à *Mercurio*, tanquam magnete, in ſublimatione ejus attracta, & in altum elevata, utpote ſibi ferè ſimilia, & Mercurialia, rurſus aquâ affuſâ ſeparentur, & in aquam reſolvantur: præſtat, ut aquam illam, à dictis ſalibus imprægnatam, ſtudiosè asſervemus, & à copia aquæ ſimplicis ſeparemus; quòd fit modo ſequenti: nimirum; omnis aqua, à præcipitatione & repetita edulcoratione *Mercurii vitæ*, ſive per decantationem, ſive per filtrum, ſeparata, abſtrahatur in alembico vitreo, quousque omnis humiditas, ſeu aqua elementaris, deſtillatione prolecta ſit, & guttulæ ſubacidæ ſtillare & prodire percipiantur: & tunc vel ab ulteriore deſtillatione & abſtractione ceſſandum, & reſiduus, in cucurbita, ſpiritus acidus aſſervandus; vel, mutato recipiente vitro, ſpiritus acidus ſeorſim excipiendus, & deſtillatione totaliter rectificandus eſt.

Egregias non ſolùm virtutes hic in Medicina ſpiritus obtinet, utpote *in Epilepſia infantum, & adultorum curanda, obſtructionibus Hypochondriorum reſerandis, & Febribus ardentibus extinguendis*; verùm etiam ad alios labores, tanquam menſtruum ſingulare, utiliter uſurpari poteſt.

SULPHUR ANTIMONII ex CINNABARI.

C*Innabaris Antimonii* in pulverem redacta, coquatur cum lixivio forti, ex Tartaro calcinato, & calce vivâ, in ſartagine ferreâ, horis circiter tribus, vel quousque lixivium rubicundo imbuatur colore: tinctum decantetur, aliudque ſuperaffundatur, & coquatur: quod tamdiu continuandum, quousque lixivium colore rubro non ampliùs imbuatur. *Tincturæ* omnes, dum adhuc calent, filtrentur, & in loco frigido quietè poſtea relinquantur, donec *Pulvis* rubicundus (qui verum *Antimonii ſulphur*) fundum petierit: quod ſegregatâ aquoſitate, vel lixivio, per decantationem & filtrum, ſæpiusque aquâ recenti affuſa, quousque omnis ſalſedo ablata ſit, exſiccatum *Sulphur* tandem aſſervetur: uti & *Mercurius vivus*, qui in ſartagine conſpicietur, partim ex *Mercurio Antimonii*, partim ex *ſublimato Mercurio* originem trahens, ſeorſim cuſtodiendus eſt.

DIAPHORETICUM EX SULPHURE ANTIMONII prædicto.

℞. Sulphuris Antimonii præſcripti,
Reguli Antimonii Solaris, ana unciam unam.

Hæc in pulverem ſubtilem redacta, probeque mixta, immittantur retortæ vitreæ: quibus ſuperaffundantur

Spiritûs, ſeu Olei, ſulphuris per campanam facti,
vel etiam
Spiritûs Vitrioli dephlegmati, unciæ tres.

Digerantur calore leni ſeptimanâ circiter unâ: poſtea abſtrahatur ſpiritus totus; qui tamen reaffundendus & abſtrahendus; & hoc vel ſecundâ, tertiavé vice repetendum eſt, augendo ultimò ignem,

ut

ut retorta horis X. circiter candeat. Maſſa in fundo relicta, & aquâ roſaceâ ſæpius lota, uſui aſſervetur: cui tamen (ſi lubet) Bezoar Orientalis veri, & Occidentalis, ana drachmæ duæ circiter admiſceri poſſunt. *Sudoriferum eſt præſtans: hinc in morbis venenatis & malignis, ubicunq; ſudore proliciendo opus, cum emolumento adhibetur.*

PANACEA ex ANTIMONIO, & ejus BUTYRO.

℞. Butyri Antimonii, à ſua propria Cinnabari rectificati, uncias ſex:

cui, immiſſo alembico vitreo, ſuperaffundantur

Spiritûs Vini ſummè rectificati, & ab omni phlegmate penitus liberati, libræ tres, vel quatuor.

Miſceantur exactè concutiendo, donec in coagulum album, cremoris lactis inſtar, convertantur; digerantur calore leni, in vitro bene clauſo, diebus octo; ſingulis tamen diebus concutiendo: hinc in B.M. tota humiditas, ſeu ſpiritûs omnes, leniſſimè abſtrahantur, quandiu aliquid humidi tranſit, & in reſiduo *Pulvis* albicans, ſeu *Terra candida*, à Philoſophis *Sancta* nuncupata, remaneat. Huic porrò terræ, cucurbitæ vitreæ humili immiſſæ, affundatur

Spiritûs Vitrioli rectificati, & ab omni phlegmate liberati, q. ſ. ad trium digitorum transverſorum ſupereminentiam.

Digerantur in arenâ, leni calore, unâ circiter ſeptimanâ: agglutinato dein capitello, præmiſſoque vitro recipiente, evocetur tota humiditas, ſeu *Oleum Vitrioli*, quoad terra ignea eſſentificata, maſſæ inſtar, in reſiduo maneat. Hæc maſſa à fracto vitro ſtudioſè ſeparata, & in pulverem ſubtilem redacta, pro dimidia ſui parte phialæ luto obductæ, relicto à latere phialæ ſpeculo (uti Chymici loqvuntur) ad explorandam mutationem colorum apparentium immittatur, & in arena, igne moderato continuo, paulatim tamen aucto, ſ. a. tamdiu aſſetur, quousque ab uno in alium colorem, tandem in rubicundum, mutata fuerit: & *erit medicamentum, ad diverſorum morborum agmina profliganda, efficaciſſimum.* Keslerus.

PANACEA alia ex BUTYRO ANTIMONII.

℞. Butyri, ſeu Olei, Antimonii corroſivi, à ſuâ Cinnabari ſemel rectificati, libram ſemis:

cui ſuperaffundantur in cucurbita vitrea

Spiritûs vini ſummè rectificati libræ tres, vel quatuor.

Fiatque coagulum, ſæpius agitando: digeratur poſt leni calore, duarum circiter ſeptimanarum ſpatio, in vitro ſeu cucurbita ſatis alta, & probè clauſa, quoad iterum in liquorem reſolvatur. Hinc abſtrahatur ſpiritus deſtillando ex cineribus, donec in reſiduo maneat *Pulvis* albiſſimus. Huic in fundo ſuperſtiti porro affundatur

Olei proprii, ſeu Butyri Antimonii reſoluti, libra ſemis, ſeu unciæ ſex:

quod iterum, peractâ digeſtione hebdomadali, in arena fortiter abſtrahatur; idque bis tervé repetendo, quousque materia veluti fixa in reſiduo maneat: quæ porrò, phialæ incluſa, tamdiu in arena, igne ſatis intenſo ac continuo, gradatim alternis diebus aucto, aſſetur & calcinetur, donec tota materia rubea fiat. Jam verò, ex hoc pulvere fixo & rubro, eliciatur *Tinctura* rubicundiſſima, cum ſpiritu proprio, in præcipitatione *Mercurii vitæ* aquiſito, repetitis vicibus affuſo, quousque ſpiritûs affuſi rubedine non amplius inficiantur. Spiritûs tincti omnes ad mellaginem, ſeu liquorem craſſum, in cineribus abſtrahantur: reſidua autem *Tinctura*, ut magis ſubtiliſetur, porrò cum ſpiritu vini ſummè rectificato & tartariſato extrahatur, repetitis vicibus ſpiritum affundendo, quoad coloretur. Spiritûs tandem tincti omnes ad liquorē craſſum rubicundiſſimū abſtrahātur; qui ſtudioſe aſſervetur & cuſtodiatur:

vel, (ſi lubet) retortæ vitreæ parvæ immiſſus, igne arenæ in *Oleum* dulce, & rubicundiſſimum, deſtilletur.

BEZOARDICUM MINERALE.

℞. Butyri Antimonii corroſivi uncias tres:

cui cucurbitæ vitreæ parvæ immiſſo affundatur

Spiritûs Nitri optimi tantum,

quousque *Oleum*, ſeu *Butyrum*, totaliter ſolutum fuerit, nec ulla, ex contrarietate ſpirituum, efferveſcentia vel ebullitio ampliùs percipiatur. Hinc in arena abſtrahatur *ſpiritus Nitri* omnis ad ſiccitatem maſſæ albiſſimæ. Hæc è vitro recepta maſſa, ac ſuper porphyrite probè trita, cucurbitæ parvæ denuo indatur, ſuperaffundendo illi *ſpiritûs Nitri* recentis ad ſupereminentiam duorum circiter digitorum transverſorum, iterumq́ue deſtillando abſtrahatur: quod & tertiâ vice repetendum, augendo ignem ultimò, ut retorta veluti candeat; quoad omnes ſpiritûs expellantur. Maſſa reſidua albiſſima ſuper porphyrite probè trita, ac crucibulo immiſſa, igne aperto per unam atque alteram horam leniter calcinetur, ac, in vitro probè clauſo, uſui aſſervetur.

Eſt medicamentum ſudoriferum & alexipharmacum, in morbis venenatis & contagioſis ſummè proficuum ac ſalutare. Datur à ſcrupulo ſemis, ad ſcrupulum unum, & drachmam ſemis: modò legitimè fuerit paratum.

SAL ANTIMONII.

Ex maſſa, quæ à deſtillatione *Butyri Antimonii* in retorta reſidua manſit, *ſal Antimonÿ* elici poteſt; idq́ue beneficio aceti deſtillati, cum *ſpiritu Nitri* pauliſper acuati: & hoc eò feliciùs & citius, ſi dicta maſſa, in pulverem redacta, priùs bis tervé cum *ſulphure* calcinetur, ad modum, uti chalybs cum ſulphure conflagrat, pro vitriolo ejus parando, admiſcendo qualibet vice ſulphuris unciam unam ſemis, maſſæ Antimoniali libræ uni. Abſtracto dein aceto deſtillato, poſt extractionem nimirum *ſalis*, remanet materia ſalina ſubflava, quâ cum aquâ ſimplici denuò ſolutâ, filtratâ, & ad cuticulam iterum ſolutione abſtractâ, concreſcant, in loco frigido, *Criſtalli Salini*; qui diligenter aſſerventur.

Purgant leniſſimè: Infantibus etiam exhibiti in vermibus, hydrope, aliisq́. morbis, ubi purificatione ſanguinis opus eſt, ſalutares exiſtunt.

SAL ANTIMONII ex VITRO, & SPIRITUS VITRIOLI ANTIMONIALIS PURGANS.

℞. Vitri Antimonii, ſine additione ullâ, ſuprà edocti, q. v.

cui in cucurbita vitrea parva ſuperaffundatur

Spiritûs Vitrioli dephlegmati ad duorum digitorum transverſorum ſupereminentiam.

Digerantur leni calore cinerum, diebus aliquot, quousque ſpiritus nigro imbuatur colore: qui per filtrum ſeparandus, ac uſui aſſervandus eſt. *Cujus doſis gut. v. vj. ad x. mundificant ſanguinem, educunt tartareas & ſuperfluas humiditates; uti etiam vermes: hinc & podagricis, ac vaga arthritide laborantibus, conducit.*

Ex reſiduo verò vitro, ab extractione relicto, *ſal Antimonÿ* conficiatur, modo ſequenti: nimirum; *Vitro* relicto admiſceatur pars quarta ſulphuris triti, & in patella terrea, ſuper igne leni, calcinetur, continuò agitando ſpatulâ vel rudiculâ ferreâ, quousque ſulphur totaliter conflagraverit. *Vitro* reſiduo, probè iterum trito, denuò ſulphuris tantundem, ſeu quarta pars, admiſceatur, eodemq́ue modo, quo ſuprà, calcinetur: quæ calcinatio ter quatervé repetenda. Tandem ex *Vitro* hoc probè calcinato, cum ſ. q. aceti deſtillati, repetitis vicibus affuſi, extrahatur *ſal Antimonii*: acetum per deſtillationem abſtrahatur ad ſiccitatem ſalis; qui porrò aquâ ſimplici aliquoties ſolvatur, filtretur, & in *Criſtallos* reducatur. *Purgat leniter, & etiam gravidis & infantibus ſecurè propinari poteſt, à gran. v. ad. x.* Agricola.

Digitized by Google

SULPHUR ANTIMONII.

DEſtilletur primò *Aqua fortis* ex ana *Nitri* & *Aluminis*, admixtâ Boli, vel Aluminis calcinati, ſuff. q. ſec. artem. Huic Aquæ forti pars quarta Salis communis admiſceatur, ut in ea leni calore ſolvatur. Jam verò, accipe *Antimonii* pulveriſati q. v. cui, alembico vitreo immiſſo, guttatim & pedetentim affundatur aqua prædicta Regia, ut ſolvatur, quantum nimirum ſolvi poterit. Solutio protinus decantetur, & filtretur (certas ob cauſas) cui ſtatim, infusâ largâ quantitate aquæ ſimplicis calidæ, ſeparabitur *Sulphur*; quod ſtudiosè ſeparandum, &, repetitis vicibus, aquâ ſimplici edulcorandum, ac uſui aſſervandum eſt.

SULPHUR ANTIMONII

ALIUD.

℞. Antimonii Hungarici triti, vel, ejus loco,
Reguli Antimonii, libram unam:
cui affundatur pedetentim
Olei Tartari per deliquium facti tantundem, vel plus;

& ſuper igne leni exſiccentur, quoad maſſa rubea remaneat. Maſſa hæc in pulverem ſubtilem redacta, coquatur in ſartagine ferreâ, cum ſuff. q. lixivii fortis, repetitis vicibus, quousque rubedo in lixivio appareat. Tincto lixivio inſpergatur acetum deſtillatum, ut præcipitetur *Pulvis* rubeus; qui ab omni ſalſedine, repetitâ aquæ ſimplicis affuſione, liberetur, ac uſui aſſervetur. Porrò: qui hoc, vel aliud, *Antimonii ſulphur*, quocunque modo paratum, in præſtantius medicamen ulteriùs elaborare vel redigere voluerit; id aſſequi valebit, affundendo illi ſpiritum, ſeu oleum, *Vitrioli* dephlegmatum: quod aliquoties ab eo abſtrahatur, ad fixitatem *ſulphuris*. Ex hoc *fixo ſulphure Tinctura*, cum ſpiritu Vitrioli Philoſophico, vel etiam cum ſpiritu Veneris, eliciatur: ſpiritûs tincti ad mellaginem abſtrahantur: quibus abſtractis, cum ſpiritu vini rectificato denuo *Eſſentia* rubicunda eliciatur; & abſtractione etiam hujus, ad juſtam conſiſtentiam reducatur *Eſſentia*, ſtudiosè aſſervanda, ac uſui Medico accommodanda.

BALSAMUM ANTIMONII.

℞. Sulphuris Antimonii, modo præcedenti, vel ex Cinnabari ejus, uti ſuprà, parati, unciam unam;
cui adde
Salis Tartari tantundem.

Miſceantur exactè, ſuper igne leni, in patella terrea. Huic mixturæ, cucurbitæ vitreæ immiſſæ, affundatur
Spiritûs Terebinthinæ ad duorum vel trium digitorum ſupereminentiam.

Digerantur leni calore cinerum, quousque *Spiritus* rubicundo imbuatur colore; qui effundendus, ac uſui aſſervandus eſt. *Præſtat in morbis Pectoris, exulcerationibus Pulmonum, aliarumq; partium internarum læſionibus; à gutt. 6. ad x. & ultrà, ſumptum.*

TINCTURA, ſeu ESSENTIA, ANTIMONII.

℞. Vitri Antimonii rubicundiſſ. ſine additione parati, vel, quod melius,
Vitri Antimonii Solaris, ſup. deſcripti, q. ſ.

Redigatur in *Pulverem* ſubtilem, & aliquoties cum ſpiritu Veneris, ex ære viridi deſtillato, humectetur, totiesque iterum in calore leni exſiccetur. Ex hoc vitro porrò, cum ſ. q. prædicti ſpiritûs Veneris, repetitis vicibus affuſi, eliciatur, leni calore, *Tinctura* rubicunda (in vitro ſatis alto, & probè clauſo, ne ſpiritus exhalent) quousque ſpiritûs tingantur. Hi ſpiritûs tincti omnes leni deſtillatione abtrahantur, ad remanentiam liquoris craſſioris, ſanguinis inſtar. Spiritus Veneris abſtractus ad eosdem, & conſimiles labores, & extractiones, aſſervetur, virtutibus ſuis haud diminutus. Liquor verò reſiduus *Antimonii*, ſulphure ſolari plenus, aut imbutus, porrò cum Spiritu vini ſummè rectificato extrahatur, (quod in momento quaſi contingit, quemadmodum ſpiritus vini, quamprimùm *Tincturæ* priori abſtractæ affuſus, illicò ſummâ rubedine inficitur, *Pulviſculus* nec non flavus, qui in primâ abſtractione ſpiritûs Veneris, una cum liquore rubro remanſit, potiori ſui parte in ſpiritu vini reſolvitur.) Abſtracto denuo ſpiritu vini, ad remanentiam liquoris craſſio-

craſſioris, remanet *Tinctura Antimonii* rubicundiſſima, ſanguinis inſtar, quæ à *Pulviſculo* flavo ſubſidente ſeparanda, & ſtudiosè aſſervanda eſt. *Præſtat in morbis chronicis & diuturnis: ſanguinem, inſenſibiliter operando, purificat. In Epilepſia præterea, Paralyſi, & Febribus diuturnis, ſummô cum fructu exhibetur. Pulvis* verò remanens flavus diligenter etiam aſſervetur. Hic Sulphuri Auri cognatus eſt. Namque ſi ſpiritus vini leniſſimo balnei calore penitus à prædicta *Tincturâ* abſtraheretur, Pulviſculus ille flavus rubeſcens in reſiduo maneret, iisdem, quibus *Tinctura* ipſa, *virtutibus pollens.* In ſpiritu vini reſolubilis eſt, & *magnarum virium*: proinde tanquam præſtans medicamentum aſſervandus. Quâ ratione autem præfata *Tinctura* Auro artificiosè jungenda; ſuperiùs, *in cap. de Auro*, declaratum eſt.

ESSENTIA ANTIMONII
ALIA.

Accipe *Antimonium*, ſeu ejus *Mineram*: fundatur in crucibulo, igne forti, & in acetum, *ſpiritu Nitri* nonnihil acuatum, infundendo, extinguatur: acetum ſit in ollâ ſatis largâ, operculo ſuperiùs clausâ, foramine tamen pervio, per quod *Antimonium* infundi poſſit. Atque hæc *Antimonii* fuſio, & extinctio in aceto, ſæpius repetatur, quousque acetum rubicundiſſimo colore tinctum ſit. Hoc peracto, abſtrahatur illud in alembico vitreo, leniter deſtillando per cineres, donec ferè totum acetum tranſierit ad mellaginem, ſeu etiam maſſam duriuſculam ſolidam reſiduam. Huic maſſæ relictæ, ſeu reſiduæ, affundatur *ſpiritus Veneris*, ad duorum vel trium digitorum ſupereminentiam: extrahatur Tinctura rubicunda, repetitis vicibus ſpiritum affundendo, & decantando, quousque tota *Tinctura* extrahatur: Hinc ſpiritûs tincti omnes, in alembico vitreo, deſtillando ex cineribus, ad remanentiam liquoris craſſi, abſtrahantur; ex quo porrò cum ſpiritu vini ſummè rectificato, repetitâ ejus affuſione, Tinctura elicienda; ac tandem & hoc ſpiritu vini ad remanentiam liquoris rubicundiſſimi abſtracto, *Tinctura* relicta, magnarum virium, aſſervanda eſt.

Nota: Nonnulli relictam hanc, à prima abſtractione aceti, materiam craſſam, illicò retortæ vitreæ parvæ, immittere, & exinde, igne arenæ, liquorem rubicundum deſtillare præcipiunt. Exiſtimem tamen, præſtantiorem multò *Eſſentiam Antimonii* futuram, ſi craſſa & fæculenta maſſa, ab abſtractione aceti relicta, porrò cum ſpiritu Veneris, modo ſupra præſcripto, extracta, nec non etiam cum ſpiritu vini ſubtilis reddita fuerit. Et hæc tandem, per retortam, in liquorem rubicundum, ex arena, deſtillari poſſet; aut, ſine deſtillatione, uſui Medico deſtinari.

OLEUM, ſeu ESSENTIA, ANTIMONII
ALIA.

Accipe Mineræ Antimonii Hungarici, ex Auriſodinis erutæ, libram circiter unam: comminuatur ſaltem in particulas, ſeu fruſtula parva, ad inſtar fabarum, ſeu nucis avellanæ magnitudinem. Hoc modo confracta minera ſtratificetur ſ. a. in vaſe terreo forti, cum libris duabus *Vitrioli* probè purificati, & ad flavedinem calcinati: claudatur olla operculo; & in arenâ calcinentur, ſeu, (uti loqvuntur) cementur per gradûs ignis continui, ſpatio duarum ſeptimanarum, igne gradatim aucto, quousque *Antimonii* particulæ rubefiant. Quo facto, ſeparetur *Antimonium*, ſeu particulæ ejus, à *Vitriolo*, & in *Pulverem* ſubtilem, conterendo, redigantur. Huic calcinato & trito *Antimonio*, vitro alembico immiſſo, ſuperaffundatur aceti deſtillati ſ. q. ſeu, quod longè melius, ſpiritus Veneris, ex ære viridi, vel etiam ſpiritus Vitrioli Philoſoph. ad quatuor digitorum transverſorum ſupereminentiam; lenique calore digerendo extrahatur *Tinctura*. Tinctus ſpiritus decantetur, & alius ſuperaffundatur; qui ſi iterum tinctus appareat, auferatur: & tamdiu hæc actio continuetur, donec ſpiritus ultimò affuſus rubedine non ampliùs tingatur. Tincti ſpiritûs omnes deſtillando ad liquorem craſſum leniter abſtrahantur.

tur. Liquor verò reſiduus cum ſpiritu vini rectificato puro ſuperfuſo denuò extrahatur, ejusque *Eſſentia* ſeu *Tinctura* eliciatur; ut eò magis ſubtilietur, & corpori humano approprietur, tanquam per vegetabile, ſpiritum nimirum Vini, naturæ noſtræ amicum. Abſtracto autem & hoc ſpiritu vini, ad remanentiam liquoris craſſioris rubicundi, qui præſtans eſt *Antimonii Eſſentia*, immittatur, prægreſſâ fermentatione diuturnâ, retortæ vitreæ, & ex arena, ſeu cineribus, deſtilletur in *Oleum*, ſeu *Liquorem*, rubicundum & pretioſum. Et *Antimonio* relicto & extracto, igne autem reverberii, ſed leniter, priùs calcinato, extrahatur *ſal Antimonii*, beneficio aceti deſtillati; qui iteratò cum aqua ſimplici ſolvatur, filtretur & clarificetur, ac ad cryſtallinam puritatem reducatur, tandemque Tincturæ ſuæ dextrè aduniatur: quod facilè beneficio ſpiritûs vini, aliquali circulatione, & tandem ejusdem ſpiritûs vini per M. B. leni abſtractione, fieri poterit. Et ſic pretioſa hæc *Tinctura* ſ. a. Spagyricam elaborata, meritò laudibus & encomiis extollenda eſt. Videatur de hac *Tinctura* Baſ. Valent. *in addit. cap. de Antimonio*, & *cap. etiam ſeq. de Vitriolo*: item de *magno Mundi ſecreto*, *de Phalaja ſua*, &c.

ESSENTIA ANTIMONII EMETICA.

℞. Flor. Antimonii alb. dextrè parat. uncias duas ſemis,
Tartari albi Veneti ſubtiliſſ. triti uncias quinque.

Coquantur cum ſ. q. aq. ſimpl. repetitis vicibus affuſæ. Depletiones omnes filtratæ ad remanentiam unciarum ſex leniter exhalent; quibus adde

Sacchari Canarii alb. uncias ſex,

&, leniter iterum ebulliendo in patella terrea, ad *Syrupi* conſiſtentiam reducantur. *Purgat per ſuperiora & inferiora leniter; idcircò in febribus tertianis & quartanis, intermittentibus, diuturnis, hypochondriorum obſtructionibus, nec non in mania & melancholia hypochondriaca, haud exigui eſt momenti. Doſis à drachma ſemis, ad drachmam unam, &, unam ſemis, in aquâ, vino, jusculo, aquâ laxativâ, aut quocunq; alio vehiculo propinata.*

MERCURIUS ANTIMONII.

℞. Salis tartari probè purificati uncias tres,
Salis Armoniaci, probè purificati per repetitas ſolutiones, unciam unam ſemis,
Olei, ſeu Spiritûs, Salis drachm. ſex; (cujus beneficio congreditur ſpiritus vini cum ſalibus)
Spiritûs vini rectificati uncias tres.

Mixta hæc in cucurbita parva, coagulentur; phlegmate ſaltem prodeunte, remanet ſal alcali, facilè in aëre liqueſcens. Jam verò accipe

Salis hujus alcali jam edocti, &
Florum Antimonii, uti ſuprà, per bicipitem retortam, cum folle inſufflando expulſorum, ana partes æqu.

Miſceantur exactè, immittanturque vitreæ cucurbitæ: quibus ſuperaffundatur

Liquoris Tartari (qui nimir. ex Tartaro & Nitro invicem detonarit, parati, & in cella reſoluti) tantum, ut unum ſaltem digitum ſupereminea t.

Putrefiant in M. B. calore leni, duarum vel trium ſeptimanarum ſpatio. Hinc mixtura hæc cum ſcoriis ferri, & calce vivâ, ſingulis priùs tritis & cribratis, impaſtetur, & exinde maſſa efficiatur, quâ poſtmodum globuli efformentur, per retortam benè lutatam, igne aperto deſtillandi, quoad *Mercurius* in vas recipiens aquâ ſemiplenum, transeat & expellatur; qui ſtudioſè aſſervandus.

MERCURIUM ANTIMONII alius parandi modus.

℞. Reguli Antimonii, ſine ferro parati, libram unam,
Capitis mortui ex Tartaro, inferiùs edocendi,
Salis Tartari puri, &
Salis Armoniaci purificati, ana uncias quatuor.

His mixtis, & in pulverem redactis, atque cucurbitæ vitreæ immiſſis, affundantur

Aceti deſtillati puri, &
Urinæ hominis ſani, vinum bibentis, ana q.s. ad duorum digitorum transverſorum ſuperminentiam.

Vitro poſteà optimè clauſo, digerantur in M. B. per menſem circiter. Quâ peractâ digeſtione, recludatur vas, &, additis mixturæ huic

Capitis mortui ex Tartaro,
Scoriarum Ferri, &
Calcis vivæ, ana librâ unâ,

macerentur adhuc unâ vel alterâ ſeptimanâ, & tandem, abſtractâ priùs humiditate ad ſiccitatem maſſæ, ſeu pulveris, reſiduum pellatur per deſcenſum in ollam aquâ ſemiplenam, in quam Mercurius, vi ignis ſuperni detruſus, ſeſe inſinuare poſſit; qui tandem ſtudiosè colligendus, lavandus, & ad uſum aſſervandus eſt.

Nota; Caput mortuum Tartari illud eſt; ſi ex Tartaro puro & crudo ſaltem ſpiritûs per retortam deſtillando expellantur, oleo craſſo in reſiduo relicto. Idem fere præſtant cineres clavellati, qui ſunt maſſa illa ſalis, ſeu Alkali, quæ ex Polonia fertur, confecta ex cineribus Ulmi, Fagi, & Quercuum &c. vel alius ſal Alkali, quicunque denique ille ſit. Optimum autem omnium, pro hiſce laboribus, illud eſt, quod ex fæcibus vini aduſti calcinando paratur, Alcali.

Notetur præterea, de *Mercuriis corporum*; quòd *Argentum vivum vulgare*, etiamſi ſit materia Auro & Argento proxima, temperamenti tamen eſt præter modum frigidi & humidi, atque adeò indefinitum, & longè magis ab Argenti & Auri concoctione diſtat, quàm *Mercurius*, ſeu *Argentum vivum*, à reliquis metallis, aut *Antimonio* ipſo, arte prolectum. Si igitur conſilium foret, *Argentum vivum* vulgare in Argentum vel Aurum concoquere, vel maturare; neceſſum eſſet, illud priùs ſummè purgare, ac à nimia frigiditate & humiditate vindicare: alioqui enim concoctione nimium contumax eſſet. *Argengentum vivum* verò *corporum*, vulgari magis eſt coctum; quin etiam inter ſe aliud alio magis aut minùs digeſtum eſt. Omnia tamen vi ignis vaporetenus feruntur ſurſum; alia celeriùs, quæ minùs cocta; alia tardiùs, vehementioriſque vi ignis, quæ magis decocta ſunt. Atque hac de cauſa *Argentum vivum vulgare*, quod valdè indefinitam habet humiditatem, omnium celerrimè fugatur ignis potentiâ. Nihil enim aliud moliuntur Argyropœiæ aut Chryſopœiæ periti, quàm ut reliquorum metallorum materia in materiam Auro & Argento proximum devergat; eaque à cauſa efficiente moveatur & perficiatur. Hanc enim proliciendi Argenti vivi methodum priſci hujus artis Profeſſores ſilentio præterierunt, adeoque nec ſcriptis tradiderunt: & conſultò quidem; quùm totius artis arcanum & aditus ad poſteriora ſit. Videatur Geberus, *pag. 95.* de ſublimatione Marcaſitæ.

Et hæc haud exigua, de *Antimonio*, adſcripta medicamenta mihi ſufficere viſa ſunt. Nonnulla verò, quæ, *in Animadv. præmiſſis*, antea tradita ſunt; utpote, *Catharticum univerſale*, *Eſſentia purgans &c.* illa hûc referri poſſunt. Nunc verò, ut ſcriptionis operam contraham; B. L. qui fortè plura ex *Antimonio* deſiderare poſſet, ad alios Authores ablegatum volo: Clariſſimum videlicet Agricolam, Keslerum, Glauberum, & alios, hâc tamen additâ admonitione & conſilio, ne omnibus ex tot, infinitiſque proceſſibus fidat, præſertim à Clariſſimo Schrödero ex aliis iterum deſcriptis, partim ænigmaticè, partim verò tumultuosè ac incompletè; ut Oedipo maxima ex parte potiùs opus habeant, quàm ut ab expertiſſimo etiam Chymico, juxta tenorem traditum, elaborari poſſint. Satis igitur mirari nequeo, quòd vir tantæ doctrinæ tot inutilibus rebus, & proceſſibus, à quolibet fumivendulo fortè communicatis, deſcribendis operam ſuam occupare voluerit; quin chartæ, ſibi, & poſteris, pepercerit. Hæc revera, & ſimilia, artem Chymicam minimè fulciunt, nec inſtruunt Tirones artis, ſed quàm maximè omnia turbant & perturbant, artem ipſam ludibrio exponunt, & Tirones Chymiæ à veritate, lectione & laboribus utilium ſeducunt. Proinde parciores ut ſimus, in rebus publico donandis, conducibilius multò eſt, quàm ea, quæ non intelligi

telligimus, peregrinâ ſaltem fide acquiſita, curſim deſcribere; quibus cum multis, & mundo, imponitur, certo ſanitatis & fortunarum diſpendio. Enimverò, quæ ſalutem vitamque mortalium reſpiciunt, citra ambages, & juveniles metaphoras, liberali ſtylo dictare competit; ne verborum, aut myſteriorum, ambiguitate tam Ægri, quàm Medentes, in transverſum rapiantur. Veniam B. L. dabit de veritate liberè ac bonâ mente ſentienti & diſſertanti.

Caput IX.

De

VITRIOLO.

Vitriolum, ſeu *Calchantum*, *Atramentum ſutorium*, præcipuum in Chymia ſubjectum eſt; ita, ut à nonnullis etiam pro altera columna præſtantiſſimorum in eâ conficiendorum medicamentorum habeatur, metallis cognatum & proximum. A quibusdam *ſal Mineralis*, & *Metallorum*, aſt falsò, nuncupatur, eò, quòd corpus ſit, tribus conſtans principiis, (uti ipſa metalla) *Sulphure* ſcilicet, *Sale*, & *Mercurio*; adeoque non uniforme, uti ſalia, quibus propriè ſalis etymon competit, corpus habens. Etenim ſi ipſam *Vitrioli* Subſtantiam, Naturam, Proprietates, & Qualitates, intimè conſideremus; re ipsâ experiemur, illud à natura & proprietatibus ſalium quorumcunque, propriè ſic dicendorum, tanquam corporum homogeneorum & uniformium, planè alienum eſſe. Conſtare autem *Vitriolum* ex tribus Chymicorum principiis, nullâ opus eſt demonſtratione. Quemadmodum enim ad oculum patet, ac experientiâ quotidianâ elucet, cuncta metalla verè, & realiter, in *Vitriolum* reſolvi, atque denuò in metalla, priſtinam ſubſtantiam, ac Eſſe converti poſſunt. Si igitur metalla ex tribus Chymicorum principiis conflata ſunt; neceſſariò & *Vitriolum*, in quod metallorum corpora reſolvuntur, verè & realiter, ſecundum naturam & proprietates *Vitrioli nativi*, ex iisdem conſtare debet principiis; juxta *axioma* veriſſimum: *Rem quamlibet ex iisdem conſtare principiis, in quæ arte reſolvitur.* Proinde, cùm *Vitriolum*, (quodcunque demum illud ſit) in metallum convertibile, excluſis ſpiritibus acidis, ſulphureis, nitroſis, ſalinis, &c. &, vice versâ, metalla cuncta, quædam totâ ſuâ ſubſtantiâ; quædam verò pro maximâ ſui parte, in *Vitriolum* verè, beneficio ſpirituum acidorum, ſive mineralium, ſive vegetabilium, reſolvantur: ſequitur infallibiliter, omne *Vitriolum* ſolutum eſſe metallum, ſive ex uno, ſive ex pluribus metallis, aut eorum principiis, rebusque aliis heterogeneis, in viſceribus terræ, ope ſpirituum acidorum mineralium conflatum, & in aquam mineralem transmutatum ſit. *Vitriolo* ergò nullo modo Salis, tanquam uniformis corporis, nomen competit: ſed eſt corpus compoſitum, ſolutum nimirum metallum; quodcunque denique ſit *Vitriolum*; quocunque etiam in loco effoſſum; ſive ex aquis mineralibus coquendo paratum.

Hinc varia ſunt *Vitrioli* genera & ſpecies, pro diverſitate minerarum, & metallorum, è quibus originem ducunt, discrepantia. *Cæruleum*, Saphyri inſtar, præſertim Cyprienſe, Cupri & Auri ſoboles: *Viride*, Martis productum: *Album*, ex argenteis mineris primordia trahens: & intermixta plura, juxta ſpecies metallorum tincta, è quibus plus vel minus participat. Sic quoque *Saccharum Saturni*, *Plumbi* propriè *Vitriolum*, ipſumque Plumbum eſt ſolutum; quoniam in plumbum verum eſt convertibile: de quo plura *in Append. n. ad Animadv. ſub tit. de diff. ſalium, in genere* præmiſſa ſunt: quæ B. L. revolvat.

Uſus Vitrioli varius eſt ac multiplex, Mechanicis notiſſimus: interno uſui minimè deſtinatur. *Vitriolum* quidem *album*, emeſin excitatum, intrò aſſumitur; priùs tamen

Digitized by Google

tamen repetitis ſolutionibus probè purificatum. *Martis Vitriolum, ex chalybe* arte paratum, crebro uſui eſt, tanquam reſolvens & deobſtruens medicamentum. Quæ verò uſui interno, ex *Vitriolo*, deſtinantur medicamenta, ſalutaria magis ſunt, & in re Medica amplectenda. Opinione ſiquidem & ſuaſu Paracelſi, integra medicamentorum officina ex illo foret conſtruenda, ac ſi plurima in eo laterent arcana, quòd omnia metalla, eorumque principia, pro diverſitate ſpecierum Vitrioli, ſpiritualiter & virtualiter æquè, ac corporaliter, in eo ſtabulentur; & hoc quidem promiſcuè, in communioribus Vitrioli ſpeciebus: quemadmodum vix ullum *Vitriolum* reperitur *nativum*, aut *vulgare*, quod uni ſaltem metallo exiſtentiæ ſuæ debeat primordia, quin & de aliis metallis & mineralibus nonnihil participet. Vereor autem, ne aliquando de mineralibus venenatâ qualitate præditis, utpote Arſenico, labem contrahat: ideò in eam facilè deſcenderim ſententiam, conſultiſſimum fore, ut, qui ex *Vitriolo* quopiam, vel *Martiali* viridi, aut *cæruleo* ex Venere, celebre quoddam medicamentum paraturus eſt, *Vitriolum* ad hoc *arte paratum*, beneficio *ſulphuris*, aut ſui ſpiritus, ſibi procuret: quamvis & *Cyprienſe Vitriolum*, quod de Auro participat; item *Hungaricum*, Aurifodinis proximum, & *Romanum*, ſulphure Auri dives, ſuas mereantur laudes. Quemadmodum ſpiritûs, qui ex prænominatis *Vitrioli* ſpeciebus deſtillando eliciuntur, pro maximâ licet ſui parte ſpiritûs ſint ipſius *ſulphuris*; de virtute tamen & efficacia metallorum, peculiariter illis inhærentium, ſpiritualiter ac virtualiter, haud parum participant. Quapropter omnes *Vitrioli*, ejusque *ſpiritûs*, peculiares operationes & virtutes metallis, eorumque principiis, potiùs adſcribendæ aut attribuendæ ſunt; non verò ſoli *Vitriolo*, ut Vitriolo, tanquam minerale eſſet à metallis naturâ ſuâ ſegregatum; ſed metallis in vitriolum ſolutis & converſis.

Quibus jam præmiſſis fundamentis, juris eſſet, & præſtaret quidem, ut ſtatim ad nonnullorum medicaminum, ex *Vitriolo*, deſcriptionem calamum dirigerem, & imprimis *Spiritum Vitrioli*; tanquam familiariſſimum medicamentum, ritè deſtillandum èdocerem. Cùm autem varia adhuc reſtent, quæ, de *Vitrioli natura*, & *eſſe*, admonenda: idcirco & illa præmittenda, è re fore duxi. Advertant igitur inprimis illi, quorum intereſt, & qui Medicinam faciunt, quòd, uti haud exigua eſt ſpecierum *Vitrioli* differentia, ſecundum diverſitatem minerarum, ubi effodiuntur, & aquarum ac fontium mineralium, è quibus coquendo parantur: ita quoque ſpiritûs earum, aliavè medicamenta ex illis parata, in virtutibus ſuis ac qualitatibus omnino diſcrepare; adeoque veris conſentaneum eſſe rationibus, ipſâ atteſtante experientiâ; *Spiritum Vitrioli Martis* roborando hepati, ventriculo, & lieni, aperiendisque obſtructionibus hypochondriorum: *Spiritum* verò *Vitrioli* cœrulei *Veneris*, ut et *Lunæ*, ſeu *Argenti*, aut *Solis*, cerebri ac cordi confortando magis conducere, & appropriatum eſſe: *Mixtum* verò, & *commune Vitriolum*, ejusque *ſpiritûs*, de pluribus participare metallis & mineralibus, (vereor, ne de arſenicalibus) ac ob id non ſemper eſſe admittendú. Proinde in electione *Vitrioli*, pro *ſpiritu* ejus deſtillando, aliáve medicamenta ex eo paranda, ad hunc vel illum affectum idonea, haud parum ſitum eſt: ideoque delectu opus; cùm omnes *Vitrioli* peculiares virtutes, (uti ſæpius innui) non à *Vitriolo*, ut Vitriolo, ſed à metallo, de quo *Vitriolum* participat, aut ex quo metallo arte paratum, certiſſimè promanent. Quapropter conſultum foret, quò magis de bonitate & puritate *Vitrioli* nobis conſtaret, adeoq; etiam de medicamentis transcendentibus, ſeu inde emergentibus; ut ex ipſis metallis, beneficio ſulphuris, aut cujusdam ſpiritûs benigni, *Vitriolum*, pro deſtillando ſpiritu, aut alio medicamento ex eo parando, aut huic vel illo morbo deſtinando, arte, & peculiariter, pararemus. Sic certò feliciori, in Medicina, & Praxi, ſucceſſu, ſimilibus uteremur medicamentis & ſpiritibus, quàm ſi ea nobis obtrudantur, quæ ab obvio quovis extemporaneo Chymico & fumivendulo, inter nemorum receſsûs, & latibula, parantur; nullo habito delectu, ſive purum, aut impurum, ſit vitriolum; homogeneúmne, an reliquis minera-

Digitized by Google

mineralibus inquinatũ, quod deſtillationi applicatur. Verùm rei cardo totus in eo vertitur, ut levi pretio talia medicamenta divendi poſſint, & vitæ ac ſanitatis potiùs, quàm æris, fiat diſpendium. Taceo fraudes quæ ſubrepunt, dum *Vitriolum* adulterant, *Alumen*, ac *Nitrum*, ſubreptitiè illi admiſcẽdo, quo majorẽ copiam *Spiritûs* nanciſcantur; ac laborem contrahant & compendifaciant. Nauci interim pendunt, ſalubris, an corroſivus, & cauſticus, ſit *Spiritus*, pravisvé qualitatibus infenſus: parum de rectificatione ſolliciti; cõfuſum chaos Apothecariis divendẽtes. Quæ quantòpere Medicos incurios fallere ac decipere poſſint, judicet is, qui in re Medica & Chymia expertus eſt. Et hinc illę lachrymę, cur plurima medicamẽta Spagyrica promiſſis haudquaquam reſpondẽt; & nobiliſſima etiam ars eapropter vulgi lubdibrio indies exponitur. Quòd ſi verò metalla ipſa appropriatis ſuis menſtruis in *Vitriolum* reſolvamus, utpote Martem, Venerem, ac Lunam, id eſt, Chalybem, Cuprum, & Argentum, beneficio *ſulphuris*, debitâ ac dudum edoctâ calcinatione, aut ejusdem ſpiritu: aurum verò ſpiritu ſalis legitimè deſtillato: ſtannum & plumbũ aceto, ſpiritu vitrioli, aut ſalis, nonnihil acuato, & ex hoc deniq; qualicunq; *Vitriolo* ſpiritum legitimè & artificiosè deſtillemus: tunc faciliori, profectò, viâ, ac methodo metallorum ſubtiliſſimas eſſentias in liquorẽ verè potabilẽ, & innocuum, redigere valebimus. Nam tametſi non totum metallũ, in *Vitriolum* ſuum reſolutum, ita volatiliſatum ſit (quod probè novi) ut, in deſtillatione ejusdẽ Vitrioli, in ſpiritum, pro maximâ ſui parte, cum ſpiritu deſtillando tranſeat, nec vel totũ ei imprimatur metallum, aut in ſpiritum reſolvatur: nihilominùs tamen virtutes quædam, & ſubtiliores metalli partes, ſpiritui huic arctisſimè imprimuntur, virtualiter quidem, non materialiter aut corporaliter eiq; inſeparabiliter adhærent & connexæ manent: ut ob id haud exiguos effectûs in Medicina continuo & frequenti ejus uſu experiri liceat: & vel maximè, ſi cuilibet morboſo generi ſuus ex metallo appropriatus ſpiritus, ſive cõtrarietate pugnando, ſive ſimilitudine naturam roborando, conſervandoque, ſive obſtructiones reſolvendo, deſtinetur. Notum præterea eſt in occultiori Philoſophia verſatis Spagyris, quanta virtutum opulentia in metallis, & quidem in pauciori eorum quantitate, coarctata & implantata ſit; ſi à vinculis ſuis, quibus incluſa ſunt, liberentur, & in ſuam potabilitatem verè redigantur: ut etiam unum vel alterum granum, ſive guttula, hominem ad extrema deductum reficere, vel, continuato ejus uſu, à graviſſimis morbis (habito nimirum reſpectu morbi, & remedii, ex determinato metallo) vindicare poſſint.

Fontes Medicati ac *ſalubres*, qui, flante divino pnevmate (ſpiritus enim Domini ferebatur ſuper aquas) ad multorum languentium ſolamen prorumpunt ubiq;, & ſcaturiunt, nutuq; ac directione dextræ Dei illico è terra ebulliunt, annon primas medendi dotes ac qualitates à ſpirituoſa ac vaporoſa metallorum ſubſtantiâ, quâ ſubtiliſſimè tinguntur, derivant? Alluunt enim ejusmodi fontes, ſubterraneis innumeris venis diſcreti, metallorum corpora, aut eorum volatilia adhuc principia; hæcque per minima ſeſe illis inſinuant; ſuaque ſigilla aquis ac fontibus imprimunt, turgentesque ſpiritûs, viliori glebæ ac limo defixos, ſegregant, ac ſibi maritant.

Quod de *Fontiaus medicatis* ac *ſalubribus* infero & aſſero; hoc & ad *Acidulas* optimo jure transferendum judico: aut afferant minùs creduli à congruo rationem diſparem, geneſin ac genealogiam aliam horũ fontium, quàm quòd ſint Tincturæ quædam, & imprægnatus liquor, è quo mineralium ac metallorum virtus, natura, & craſis reſplendet: quæ quidem non corporatura ſua, aut materialiter illis inſunt, ſed potentiâ, virtualiter, ac impreſſivè. *Aquæ* præterea *Thermales* omnes, nunquid ex ſolis mineralibus, ſulphure quidem potiſſimum, exoriuntur? Annon potiſſimum metalla, per ſulphura & ſpiritûs ſuos in terrarũ antris reſoluta (è quorum violentâ reſolutione ingens illa effervеſcentia & calor exoritur: quod uſu quotidiano in Chymicis laboribus demonſtrari poteſt) illarum fervidarum aquarum unica & adæquata cauſa efficiens ſunt? At quis interim tam demens ſit, ut doceat, quòd *Aquis Medicatis, Acidulis, & Thermis*, entitativè, materialiter, & corporaturâ ſuâ, metalla, ac mineralia inſint, easque conſtituant;

ant: adeò, ut, in earum analyſi ac reſolutione, ea dementia in individuo reſiliant ac ſuperſint, & (ut cum mechanicis loquar) manibus contrectari ac ponderari poſſint? Quanquam hoc dogma tam ſublime, ingenioſum, ne dicam, abſurdum non ſit, quin ſuum repererit Profeſſorem, aut Aſſeclam, Dom. ſcilicet Gabrielem Raphaelem Schmuzium à Poyſtorff, Medicum, quem honoris titulo commemoro. Hic pretioſus vir, *in Commento ſuo, & abortivo fœtu, de Thermis Carolo-Badenſibus* (ubi in Zwelferum, contra jus & fas, immemor Dei ac conſcientiæ, invehitur, ac pollutis & incircumciſis labiis, ore mendaciſſimo, verbis detractoriis, quamplurima effutit, ac confingit) hoc ſtupidum dogma viris ſapientiâ & praxi Chymicâ emeritis ultrò perſuadere attentat: eò, quòd lapidem Thermalem, trium librarum pondo, dono acceptum, & rigoroſo ſcrutinio commiſſum, ratione & manuum ſuarum proprio labore reſolverit, in eoque realiter inexiſtere deprehenderit,

Nitri uncias decem ſemis,
Squam. ferri uncias octo,
Aluminis uncias quatuor ſemis,
Salis Nitri uncias quatuor,
Vitrioli uncias tres ſemis,
Stibii uncias duas ſemis,
Bituminis uncias tres,
Sulphuris unciam unam.

Quę, rigoroſo calculo, & ad amuſſim, computata, uncias pendunt triginta ſeptem: Lapis autem ipſe, trium librarum pondo, continebat uncias triginta ſex. Adeoque Dn. Schmuzius, divinâ Palladis arte, uno diverbio, omnes Philoſophos confutavit; iiſque graphycè demonſtravit; *Totum diſtingui realiter à partibus conſtitutivis;* cùm tamen partes, factâ analyſi & ſeparatione, integrâ unciâ exſuperent totum, ſeu compoſitum; manifeſtâ hyperbole & grandiloquio. Hæc quaſi per transennam, ac ad modum parergi, attigi, mi *Schmuzi*. Plura, eaq; particularia, veriſſima tamen, reperies in Apologemate; quod neq; deſideranti quidem obtulit honorandus quidam Amicus meus, ſuppreſſo nomine, ac ſub Anonymi ſchemate: quem ſi noſſe ambias; utique non deerit: interim vel ex umbrâ corpus dimetire. Reperies interim, Dn. *Schmuzi*, illîc locorum, quàm iniquus ſis Chriſtianus; quàm mordax ac lividus Thraſo: eò, quòd virum probum, non laceſſitus, ex inſidiis præſtolatus, circumveneris: quàm innocens, ac in cunis Philoſophus ſis; cujus primum in naturâ lallare, mentiri fuit, quot verba, tot figmenta proferentis. Deprehendes ibidem, quàm alienum ac diſſonum à Phyſico ſit, docere; mineralia realiter, ſubſtantificè, ſeu entitativè, *Thermis* ac *Lymphis* ineſſe: adeò quidē, ut, ſolutâ unione, ac beneficio deſtillationis, in prima entia, ac principia conſtitutiva priſtina, realiter ſuſcitari poſſint: prout præfixus Catalogus, aut elenchus, tuus cōtentorum Lapidis exhibet. Taceo, quòd partes integrantes ipſum compoſitū, poſt conſumptivam deſtiliationem, ignis torturam, ac exhalationis diſpendiū, ſuperarint integrâ unciâ; factâ, ſine dubio, partis ac unciç unius naturali replicatione: prout è ſententia *Dn. Schmuzii* conſequitur. Plura denique ibi reperies, *Dn. Schmuzi*, quæ Zwelferi indemnitatem ac innocuum jus defendunt; & probroſam contrà licentiā tuam, ac petulantiam, vivis coloribus depingunt. Quare pluribus non immorer famoſo ſchediaſmati tuo refellendo; quod in *Tractatulo* tuo, *de Thermis Carolo-Badenſibus*, ad Mundi totius valvas publicaſti, *lymphatus detractor*: nec jure naturæ utor, par pari referendo. Hoc unum te, cum *Seneca*, hortor: *Alteri vivas benigniter, ſi & tibi vis vivere.* Nam probroſa oratio Echo dicitur, eosdem reddit, & reproducit, ſonos. Speculum eſt, nulli parcens Therſiti; ac, ut *Grammatici* loqvuntur, *interrogatio & reſponſio caſu conſentiunt.*

Ignoſcat interim B.L. ex accidenti nonnihil devianti. Paucula enim hæc, pro parte innocentiæ meæ, & vindiciis, allegare volui: ne calumniator ac detractor hic obſequium ſe his Deo præſtitiſſe arbitraretur, ſi ultrò conticuiſſem.

Prius igitur argumentum tractandum reaſſumo; ſpiritûs nimir. metallicos, qui non ampliùs in Ens, aut totum, è quo migrarunt, ſubſtantificè ac perfectè coaleſcere poſſunt; ſed in ſpiritualitate ſuâ perſeverant, donec, adventante, ſeu ambiente contrario, fermento aut ſpiritu lapidifico, in tertiam quandam ſubſtantiam commigrent ac deſciſcant. Veruntamen, dum ſic Philoſophor, B.L. nolim te ſenſu aliquo ſiniſtro abripi; quaſi

exiſti-

exiſtimem, totum metallum, in deſtillatione ſui, arte parati, Vitrioli potabile fieri: minimè; ſed quòd *ſpiritûs*, ex *Vitriolo* cujusque metalli eliciti, ejus virtutis ideam, ac ſignaturas metalli, non materialiter, ſeu corporaturâ, ſed virtualiter, ac ſpirituali quodam ſigillo, exprimant ac æmulentur, quæ ſaltem, per ſupradictos ſpiritûs acidos, metalla in Vitriolum reſolventes (ſulphuris nimirum, ſalis, & aceti, quibus metalla in vitriola reſoluta ſunt) tanquam per vehicula, in violentâ deſtillatione rapiuntur, & cum illis perpetuo fœderis nexu junctæ ac unitæ manent. Ut igitur *ſpiritum Vitrioli Antepilepticum*, cerebro & animalibus facultatibus roborandis, tibi compares; præſtat, ex *Luna*, ſeu *Argento*, tum etiam ex *Venere*, *Vitriolum* priùs, beneficio ſulphuris, legitimè parare; ex hoc porrò ſpiritum ſ. a. prolicere: qui tum reverà præpotentes Lunæ, aut Veneris, virtutes æmulabitur, ac in ſupradictis cerebri affectibus, & roborandâ facultate animali, haud parum præſtabit. Et ſic de aliis metallis, corumque Vitriolis, ac deſtillatis exinde ſpiritibus, ſentiendũ eſt. Quibus ſufficienter explanatis, hæc, quoad univerſalem, de Vitriolo, dilucidationem ſat dicta ſunto. Igitur ad particularia medicamenta, ex Vitriolo paranda, nunc tranſitum paro, quæ erunt ſequentia, ſed pauca: cùm ex unverſali hâc doctrina quibet expertus Medicus & Chymicus ſibi plura, & vel ex quolibet metallo ſingularia, ac ſpecifica, medicamenta comparare poſſit; modo, quo, ſat clarè & perſpicuè, in præmiſſis non ſolùm indigitavi, ſed & ulteriùs proponam; ut de obſcuritate, aut difficultate, nullus conqueri queat, ad amuſſim cuncta explicaturus.

SPIRITUS VITRIOLI.

QUamvis plurimi Authores, in ſuis Tyrociniis, *ſpiritûs Vitrili* deſtillationem edocuerint; adeoque ſuperfluum videri poſſet, ſcripta toties repetere velle, aut cramben bis coctam recoquere: nihilo tamen minùs, cùm haud pauca reſtent, circa legitimam hujus ſpiritûs deſtillandi normá admonenda; nec in hâc deſcribenda operæ parcam; quin, quæ ab aliis omiſſa, ſcitu tamen neceſſaria ſunt, heîc ſuperaddam. Paretur igitur modo ſequenti:

Eligatur primò *Vitriolum*, pro deſtillando ejus ſpiritu, *legitimum & purum*; quod (juxta ſuperiorem admonitionem,) in fodinis metallorũm ſalubrioribus enatum, aut ex earum aquis mineralibus vitriolatis coquendo paratum ſit, halitu arſenicali non inquinatum. Inter quæ maximè *Hungaricum*, *viride*, & *cæruleum*, *Romanum*, vel etiam *Cyprium*, probatur. Aut, quò meliores & ſalubriores ſpiritûs, qui unius metalli naturam & proprietates ſolùm referant vel æmulentur, paremus, præſtaret, ex *Marte*, ſeu *Chalybe*, tum etiam *Venere*, ſeu *Cupro*, *Vitriolum*, beneficio *ſulphuris*, per calcinationem, (uti ſuperiùs, ſuo loco, edoctum,) conficere: è quibus deinde ſpiritûs, longè ſalubriores communibus, legitimè deſtillandi.

Quodcunque igitur *Vitriolum* bonæ notæ in promptu ſit; calcinetur illud priùs, vel ſuper igne leni, in ollâ non vitreatâ, veluti coquendo, donec ſpiſſum & ſiccum evadat, in maſſam duram conglobatum, coloris cineritii flaveſcentis: vel retrò fornacem, tempore hyberno, quoad albeſcat, & in pulverem ſubtilem convertatur, totaq; ſaltem humiditas elementaris leni cocturâ, aut calcinatione, exhalârit. Calcinationem *Vitrioli* in ſole, tempore æſtivo, pro ſpiritu deſtillando, non approbo. Quemadmodum enim *Sol* ex vegetabilib., à radicibus ſuis evulſis; ita quoq; cunctis aliis ferè volatilibus rebus, ipſi diu expoſitis, ſuas extrahit potiores virtutes, eſſentias, colores, & quidquid æthereæ, aut ſubſtantiæ volatilis, influis benignioribus aſtris, mitior natura iis contribuit, easque velut imprægnavit. Eapropter hâc calcinatione à Sole abſtinendum eſſe puto.

Vitriolum nunc, ſuprà dicto modo, in ollâ ad duritiem, & cinereo-flaveſcentem colorem calcinatum, iterumque in pulverem redactũ, retortæ terreæ, vel vitreæ, luto, ſuperiùs etiam edocto, ex terra figulina, vitro, & ſilicibus tritis, parato, obductæ, vel terreæ Waltenburgicæ (quæ vaſa vitri inſtar ſpiritûs continent, ac nequaquam permeare ſinunt,) indatur, ad dimidias ſaltem illam implendo, &

furno reverberii, ſeu igni aperto, ſ.a. accommodetur, claudaturque furnus in parte supernâ, foramine rotundo in medio ſaltem aperto ſervato, quò ignis retortam undique allambere & circumdare valeat. Hinc recipiente permagno, & largo collo, retortæ agglutinato; ſubdatur ignis primò admodum lenis; paulatim tamen, phlegmate prodeunte, per gradûs augeatur, & ad horas x. vel xii. continuetur, donec nimirum phlegma, guttatim prodiens, totum exſtillarit, & nullæ ampliùs percipiantur guttulæ, nubeculis albicantibus, igne paulatim adaucto, prorumpentibus, ac totam retortam replentibus. Hæc deſtillatio per duos dies, & ultra, ultimò extremâ ignis violentiâ, ac ſi omnia liquanda forent, continuetur, donec tota radicalis humiditas, ſpiritus & oleum, impropriè ita dictum, expulſa fuerint, neque prædictæ, in recipiente, nebulæ ampliùs appareant. Quo viſo, ignis paulatim ſubtrahatur ac fatiſcat, & vas recipiens cautè amoveatur, & quidem antequam omnia refrigerata ſint; ne ſpiritûs, violentiâ ignis expulſi, à capite mortuo ſitibundo, intra retortam reſiduo, attracti, retrocedant, ac illi denuò ſeſe inſinuent: quod certiſſimè futurum tibi perſvaſeris, meipſo, & experientiâ, teſte.

Abſolutâ deſtillatione, *ſpiritus* ex recipiente, in alembicum, vel retortam vitream, transfuſus, in cineribus leni igne dephlegmetur, donec guttæ acidæ exſtillare percipiantur: hinc, aucto igne, expellantur nec non ſpiritûs acidi, donec oleum craſſum, rubicundum, acidiſſimum, in reſiduo maneat. Singula hæc ſeorſim aſſerventur, tum phlegma ſulphureum *Vitrioli*, tum ſpiritus, ac oleum magis concentratum in retorta reſiduum; quodlibet ſuo uſui deſtinandum: quorum virtutes non ſolum Medicis; verùm etiam Vulgo, patent ac notiſſimæ ſunt. Quòd ſi verò ex *Vitriolo* cujusdam metalli, *arte facto*, ſpiritûs ſingulares fuerint deſtillati; quilibet prudens etiam Medicus illos morbis, quibus propriè deſtinati ſunt, accommodare noverit. Hoc tamen adhuc, quoad ſpiritûs hos, ex *Vitriolo* quodam *metallico*, *arte facto*, ſingulariter deſtillatos monendum eſſe duco: nimirum, neque abſtractionem phlegmatis, neque ſpirituum rectificationem, neceſſariam fore; eò, quòd phlegma ſpititûs contineat ſulphureos, ſummè penetrantes, & non inutiles, quorum fugacitate & tenuitate ſpiritûs acidi, ſuo craſſiori oleo etiam juncti, penetrantiores ſunt, corpusque faciliùs permeare, ad cerebrum etiam pertingere, & ad intima quæque corporis penetralia faciliùs pervenire poſſunt. Nec porrò exiſtimandum, ac ſi oleum magis fixum ac craſſum horum ſpirituum valde nocuum ſit aut corroſivum, & ſeparatum quid à ſpiritibus acidis *Vitrioli*; aut alterius conditionis, vel virtutis: neutiquam! Nihil enim aliud illud eſt, quàm acidus magis, & veluti concentratus, ſpiritus, impropriè oleum dictus; imò nobilior pars ſpiritûs, ſulphure & eſſentiâ metalli, è quo *Vitriolum* arte priùs paratum, dives & ditiſſima. Hanc igitur nobiliorem horum ſpirituum partem à reliquis ſeparare ſpiritibus magis volatilibus; nefas, ac inconſultum fore, judico. Nec eſt, ut ejus aciditatem vereamur, tanquam nocuum corroſivum: cùm & *ſpiritûs Vitrioli*, quicunque etiam illi ſint, licet rectificati, & à ſuo oleo per deſtillationem ſeparati; intrò tamen aſſumi neutiquam poſſint, niſi vehiculo qualicunque diluantur. Ita ergò & oleum hoc, ſive acidus magis & concentratus ſpiritus, non alias, nec peregrinas, aut malignas à ſpiritu, obtinet qualitates, niſi quòd magis potens ſit, pluri indigeat vehiculo, quo diluatur, & minori doſi ſit propinandus. Imò, (uti ſuprà aſſerui) propter tincturam, & ſulphur metalli, quo ipſo ſpiritu ditior eſt, potioribus etiam virtutibus gaudere, omnino cenſendum. Verùm hæc, de *ſpiritibus, ex artificiali Vitriolo* cujusque metalli deſtillatis, non verò de quibuscunque, à quolibet *Vitriolo*, rebus heterogeneis quandoque & malignis, inquinato, deſtillatis Vitrioli ſpiritibus, dicta ac confirmata ſunto.

Abſoluto nunc, & edocto, *Spiritu Vitrioli*, quomodo is ritè ac dextrè deſtillandus, reſtat, ut reſiduum à deſtillatione *Caput mortuum*, (ita dictum) ſeu *Colcothar*, pauliſper intueamur, ac perveſtigemus. Hoc igitur, & quod à deſtillatione *Vitrioli*

Martis

Martis reſiduum, verus ejuſdem *Crocus adſtringens* eſt: ſi verò à *Vitriolo Veneris*, aut *Cupro*; *Crocus Veneris*, aſtringente pariter virtute præditus, appellari poteſt: à communi verò quodam Vitriolo, *Colcothar*, *terra Vitrioli*, & *Caput mortuum*, dici meretur; quamvis non vera ſit mortua terra. Nam ſi aëri, & aſtris, aliquandiu exponatur, quoad ſufficienter impraegnetur, ac denuò, uti priùs, violenter per retortam deſtilletur; idem ferè ſpiritus, qui antea, prolicietur. Propterea ſi terra illa, ex *Vitriolo Martis*, aut *Veneris*, à peracta deſtillatione reſidua, pro adſtringentibus Crocis vult aſſervari; neceſſum omnino eſt, ut ab omni aëre libero & humido, in vitro probè clauſo, aſſervetur & præſervetur. Secus enim, ſi, aëri expoſita, ſalinâ humiditate impraegnetur, virtute omni adſtringente amiſsâ, contrariâ ei, & reſolvente, illico imbuetur. Hinc etiam quodcunque *Colcothar*, ſeu *Caput mortuum Vitrioli*, ita dictum, ſi, uti ſtudiosè præcepi, extremâ ignis torturâ, & violentiâ, uno atque altero die continuatâ, ejus ſpiritus & oleum per deſtillationem expulſa fuerint; omni ſale ſtatim à deſtillatione vacuum ac deſtitutũ eſt, adeò quidem, ut, ſi illud protinus, peractâ deſtillatione, aquæ cuidã immergatur, & coquatur, aut elixivietur; nulla prorſus ſalſedo exinde eliciatur, aut extrahi poſſit. Quapropter ſi ex capite vitrioli mortuo, protinus à deſtillatione, ſalina quædam eliciatur ſubſtantia; ſignum eſt infallibile, *Vitriolum*, ſeu ejus *Caput mortuum*, ſpiritu ſuo, ſeu oleo magis fixo, & craſſo, totaliter non eſſe privatum, nec omnia ſufficienter in deſtillatione fuiſſe expulſa; ſed remanſiſſe portionem quandam *Vitrioli* adhuc integram, quæ, ſi extracta, ac veluti elixiviata fuerit beneficio aquæ ſimplicis, ac in ſalinam formam redacta, à vulgo pro ſale Vitrioli habetur, *Gilla Theophraſti* dicta: *Vitrioli* tamen naturam refert, &, tanquam violentum medicamentum Emeticum, non, niſi robuſtioribus naturâ hominibus, exhibendum in Officinis aſſervatur. Quod ſi verò id ipſum *Colcothar*, ſeu *Caput mortuum Vitrioli*, aëri libero, & aſtris, per unam alteramvé ſeptimanam exponatur, à pluviis autem, & radiis ſolaribus arceatur; impraegnatur illud, & imbuitur, copioſo ſale, à Vitrioli autem naturâ, ſapore, & virtute, planè alieno. De cujus natura & proprietatibus plura, *in Animadv. noſtr. pag. 384. & 407.* item *in Append. ad Animadverſ. pag. 71.* præmiſſa ſunt; quæ B. L. revolvat.

De OLEO VITRIOLI DULCI.

HAud ita levis quæſtio poteſt oriri: num ex *Vitriolo communi* Oleum quoddam dulce, aut ſpiritus talis, absque tamen additione rerum heterogenearum, deſtillando elici poſſit? De quo ipſe dubius, illud facilè aſſerere vix auſim: quamvis plures ab Authoribus hinc inde extent modi deſcripti, quomodo fieri illud queat, ac parandum ſit. Utrum verò effectus reſpondeat promiſſis; fides ſit penes Authores. Doctiſs. *Helmont. in Tractat. Duum-viratûs*, modum quendam indigitare videtur laborioſiſſimum. Verùm quia ille, cum *Armoniaco ſale*, & repetitâ ſpiritûs à capite ſuo mortuo cohobatione, (ne dicam deſtructione) peragitur; ob id etiam minimè arridet. Clariſs. *Hartmannus* cum *urina puerorum*, & *ferri limatura*, hoc efficere conatur. Sed & hic rem acu, profectò, non tangit: ſiquidem *ſpiritu Vitrioli*, *ſali urinæ volatili* juncto, contrarietate naturali, quâ acida & ſalſa ſe mutuò deſtruunt, ambo, & ſpiritus Vitrioli, & ſal urinæ, in aliud Ens transmutantur: *Spiritus* porrò *Vitrioli limaturam Martis* violenter aggreditur, ſolvendo & rodendo, ac non, niſi aliud efficit *Vitriolum*: adeoque *limatura ferri ſpiritum Vitrioli* verè *dulcem* reddere nequit: quin ipſe in aliud quid transmutetur. Clariſs. *Agricola, Tract. de Vitr. pag. 327. & ſeqq.* haud pauca etiam de *ſpiritu Vitrioli dulci*, ejusque virtute & proprietatibus, affert; ac tandem ejus parandi modum addit: qui præ aliis admittendus foret, ſi *ſal Vitrioli*, quem hic Author ex Colcothar protinus à deſtillatione extrahere jubet, ex tali capite mortuo, quod, extremâ ignis violentiâ omni ſpiritu & oleo privatum, ac aëri & aſtris expoſitum, iterum impraegnatum fuiſſet, pro hoc labore & fine eliceretur. *Keslerus*,

Cent. 3. pag. 32. item *Cent. 4. pag. 62.* & *67.* diverſos modos proponit; qui tamen omnes ſuas difficultates patiuntur, nec nodum ſolvunt. Clariſs. præterea *Schrôderus, ſuæ Pharm. Medico-Chymicæ lib. 3. cap. 26. pag. 492. & ſeqq.* plurimos *olei Vitrioli dulcis* proceſsus & modos inſeruit; è quibus L. A. ſibi eligat, quem ad rem ſuam eſſe arbitrabitur: quamvis & illi omnes etiam peregrinis & heterogeneis rebus admixtis, cum jactura & diſpendio ipſius ſpiritûs, & defectione ab indole naturali, perficiantur. Quapropter cùm res ardua ſit, ex hoc ſubjecto, ſeu *Vitriolo*, tale quid elicere, ſeu producere, quod à naturâ non habet, nec ipſi implantatum eſt: idcircò ſatius eſſe puto, hoc labore potiùs ſuperſedere, quàm difficillima & impoſſibilia moliri, ac inutilia hâc de re ſcribere. Nihilo tamen minùs, ſi omnino *ſpiritus Vitrioli dulcis* deſideretur; hunc, profectò, ex nullo alio ſubjecto, quàm ex *Vitriolo Martis, arte facto*, per calcinationem cum ſulphure, adipiſcemur. Is etenim *ſpiritus*, ex *Martis* nimirum *Vitriolo* legitimè deſtillatus, unà cum aciditate, quâ naturaliter gaudet, dulcedinem quandam refert maximè perceptibilem. Proinde ſi idem ſpiritus cum proprio ſuo (ſuperiùs edocto) *ſale*, ex imprægnato nempe, ab aſtris, capite mortuo extracto, eſſentificatus, additaque particulâ ſpiritûs vini, aliquandiu circulatus fuerit; majori certò dulcedine, & præſtantioribus imbuetur virtutibus, & uſui Medico inſerviet. Interim quæ, *cap. 4. de Venere*, de hoc *Spiritu Vitrioli dulci* præmiſſa ſunt, revolvantur.

Eodem planè modo multi invanum laborant, & irrito ſe torquent conatu, in apparando, ſeu deſtillando, *Spiritu Vitrioli viridi*; ac ſi magni quid in viridi deliteſceret colore. De quô tamen videantur Clariſs. *Schrôderus, cap. 16. pag. 490. Agricola*, Tract. *de Vitriolo, pag. 483. Keslerus, Cent. 1. pag. 51.* at quorum proceſsûs omnes experientiæ non reſpondent, ſed valdè hallucinantur. Proinde ſupervacaneis his nil addo; ſed potiùs ad alia tranſitum paro.

SPIRITUS VITRIOLI COAGULATUS.

℞. Salis Vitrioli, ex capite ejus mortuo ſummè calcinato, & ab aſtris imprægnato, legitimè extracti, uncias tres;

cui affundatur

Spiritûs Vitrioli rectificati tantundem,

&, in cucurbita vitrea, ex cineribus tota abſtrahatur humiditas, deſtillando ad ſiccitatem ſalis. Reſiduo ſali in cucurbita uncia una circiter recentis *ſpiritûs Vitrioli* ſuperaffundatur, ac eodem modo, quo priùs, deſtillando ſuperflua humiditas ad ſiccitatem ſalis abſtrahatur: ac *ſal* reſiduus, ſeu *ſpiritûs Vitrioli* coagulatus, repetitis ſolutionibus, filtrationibus, ac coagulationibus purificatus, in vitro probè clauſo ad uſum aſſervetur.

Moliuntur nonnulli aliam *ſpiritûs Vitrioli* coagulationem, cum parte æquali *ſalis Nitri* puriſſimi: abſtrahendo nimirum ſpiritum, ſeu potiùs phlegma ejus aquoſum, & ad *Nitri* ſiccitatem deſtillando; hinc aucto igne & continuato, donec *ſpiritûs Nitri* ignei, in forma vaporum rubicundiſſimorum, ſubſequantur, & vel totaliter expellantur, remanente ſpiritu acido *Vitrioli*, cum *Nitri* corpore, ſuo ſpiritu igneo privato. Nam cùm *ſpiritus Nitri* ignei volatiliores multò ſint *ſpiritibus Vitrioli*; idcircò illi, (Nitri ſpiritûs) levi ignis pulſu hos (Vitrioli ſpiritûs) antevertunt, & naturali veluti inſtinctu aufugiunt. Virtutes, ut & doſis, hujus *coagulati ſpiritûs*, cùm notæ ſint, ac cuilibet perſpectæ; ſicco tranſeo pede.

SPIRITUS VITRIOLI ESSENTIFICATUS.

Ejus præparatio, unà cùm virtutibus, & utendi modo, *in Append. præmiſſa ad Animadv. pag. 55.* edocta eſt; quæ huc trahenda.

Digitized by Google

CLYSSUS VITRIOLI, ſeu SPIRIRITUS VITRIOLI, ESSENTIFICATUS.

℞. Vitrioli Hungarici viridis Martialis q. v.

Solvatur in aquâ ſimpl. filtretur, & iterum ſ. a. cryſtalliſetur, fæcibus, ſeu Ochrâ, ſive terrâ flavâ ſulphureâ, ſeparatâ: & hic labor, ſolvendo, filtrando, ſeparando fæces *Vitrioli*, illudque denuò cryſtallizando, tertiùm repetatur. Tum *Vitriolum* hoc, probè purificatum, calcinetur in olla, ſuper igne leni, ad medium inter flavum & rubrum colorem. Quo facto, ſolvatur porrò cum ſ. q. aceti deſtillati, filtretur, & cryſtallizetur, idque tertiâ vice repetatur, donec fæces nullæ ampliùs conſpiciantur; ac rurſus in olla, ſuper igne leni, ad flavedinem, ſeu ſiccitatem, calcinetur. Hoc deinde in pulverem redactum, immittatur retortæ vitreæ, ac, in arena deſtillando, expellatur ejus phlegma ſulphureum, ſpiritúsq; volatiliores, quantum quidem in hoc ignis gradu fieri poteſt. Phlegma hoc, ſpiritûsque volatiles ſulphurei prolecti, reſiduo in retorta Vitriolo ſemi-calcinato, ac priùs iterum in pulverem trito, reaffundantur & reſtituantur. Quæ tandem juncta, & ſiccata, retortæ vitreæ, luto obductæ, denuo immiſſa, deſtillentur igne aperto, per gradûs aucto, ultimò violentiſſimo, per duos circiter dies continuando, donec omnes ſpiritûs ad extremum expulſi fuerint; qui aſſervandi. Relictum Caput mortuum aëri libero & aſtris exponatur, ut impraegnetur; è quo tandé ſal candidus aëreus, beneficio aquæ ſimpl. extrahatur; qui etiam, repetitâ ſolutione, filtratione, & cryſtalliſatione, probè purificetur. Jam verò recipe

Hujus ſalis aërei purificati uncias tres; cui affunde
Spiritûs proprii, ſuperiùs aſſervati, uncias duodecim.

Digerantur, circulenturque deinde in phiala probè ſigillata, calore moderato, per integrum menſem. Et evadet medicamentum nobile, per filtrum ſaltem clarificandum, ac in vitro probè clauſo ad uſum aſſervandum.

Præſtat in paralyſi, ſpaſmo, palpitatione cordis: in tabe, & affectibus ventriculi corrigendis, ſummo eſt emolumento, à gut. vj. ad x. repetitis vicibus in convenientibus vehiculis exhibendo.

ESSENTIA VITRIOLI, ſeu OLEUM, aut LIQUOR VITRIOLI DULCIS.

℞. *Vitriolum* ad rubedinem leniter calcinatum, vel *Caput mortuum Vitrioli*, ita dictum, à quo ſpiritûs volatiliores ſaltem expulſi fuerint, relicto oleo, vel ſpiritu, magis rubicundo & fixo, dicto in capite mortuo reſiduo, q. v.

Ex hoc, aliqualiter etiam in aëre impraegnato, capite mortuo extrahatur ſalſedo vitriolata, & eſſentia etiam Vitrioli, repetitâ aceti deſtillati affuſione & decantatione, quousque ſapor vitriolatus, ſeu ſalſedo, etiam in aceto extrahente, guſtu percipiatur. Extractiones omnes filtratæ, in alembico vitreo, balnei calore, deſtillando abſtrahantur ad craſſum liquorem & mellaginem; qui liquor reſiduus, addito ſabulo, vel alumine uſto, & ad extremum calcinato, retortæ vitreæ, luto obductæ, immittatur, ac igne aperto, gradatim aucto, in *Liquorem rubicundum* deſtilletur, & ſtudioſè aſſervetur.

Præſens eſt remedium, in Calculo, Epilepſia, Hemicrania, Ulceribus internis abſtergendis, & ad ſanguinem purificandum, aptiſſimum. Doſis à gt. x. ad xx.

ESSENTIA VITRIOLI ALIA.

℞. Vitrioli Martialis, ſeu Hungarici, ad rubedinem calcinati, q. v.

cui affundatur *ſpiritus Vini* probè rectificatus; & extrahatur, digerendo moderato calore, *Vitrioli Eſſentia*, ſpiritum repetitis vicibus affundendo, & decantando, quousque neque ſapor, nec color, in ſpiritu extrahente percipiatur. Extractiones omnes filtratæ, in M.B. per alembicum, aut cucurbitam, deſtillando abſtrahantur, ad *Liquoris* craſſioris remanentiam: qui porrò, ad-

rò, addito *alumine uſto*, & *extremè calcinato*, per retortam in Liquorem rubicundum, & dulcem deſtillandus eſt. *In affectibus ſuperiùs denominatis efficax.*

ESSENTIA VITRIOLI
ALIA.

Ex *Vitriolo Martiali*, ſeu *Hungarico* puro, ad flavedinem in olla ſ. a. calcinato, deſtilletur per optimè lutatam retortam, & igne aperto (ut artis eſt) *Spiritus* & *Oleum* ejus magis ponderoſum: ultimò nimirum uno atque altero die igne violentiſſimo continuato: qui *Spiritus* interim ſtudiosè aſſervetur. Ex capite hoc mortuo ſummè calcinato, & ab aëre & aſtris debitè imprægnato, eliciatur, beneficio aquæ ſimpl. *ſal candidus aëreus*, omni Vitrioli ſapore expers; qui, repetitis ſolutionibus, filtrationibus & coagulationibus, ad ſummam reducaur puritatem. Huic *ſali* affundatur porrò, in vitro, ſeu cucurbita oblongâ, proprius deſtillatus & aſſervatus *ſpiritus*, pedetentim quidem, & per vices, illum inſtillando. Digerantur hinc, macerenturque calore balnei, vitro probè clauſo, per duas circiter ſeptimanas. Hinc retortæ vitreæ immiſſa, deſtillentur ex arena, igne ultimo violento, ut retorta candeat. *Liquor*, & *Spiritus*, deſtillando prolectus, ac cucurbitæ vitreæ immiſſus, in B. M. vel in cineribus, dephlegmetur, quousque reſiduus ſpiritus maximè rubicundus & craſſus appareat; qui, in locum frigidum collocatus, ſpatio aliquot dierum cryſtallos ad fundum & latera cucurbitæ deponet. *Spiritus* reſiduus ſupernatans à cryſtallis ſeparetur, & porrò in cineribus ad dimidias circiter abſtrahatur: qui (*ſpiritus* abſtractus) interim aſſervandus eſt. Cucurbita verò, cum reſiduo illi adhærente ſpiritu, in locum iterum frigidum, ad cryſtallizandum, collocetur. Cryſtalli à ſupernatante adhuc ſpiritu iterum ſeparentur & aſſerventur: *ſpiritus* verò reſiduus porrò in cineribus ad dimidias circiter abſtrahatur, & frigidum in locum ad cryſtallizandum collocetur: quod toties repetendum, usque dum totus fere ſpiritus per cineres abſtractus, & cyſtalli ejus collecti ſint. Hi jam collecti cryſtalli, & ad ſummam puritatem, repetitâ ſolutione & coagulatione, redacti, immittantur iterum cucurbitæ vitreæ, & ſuperaffundatur iis ſucceſſivè & pedetentim ſpiritus proprius, in cryſtalliſatione repetitâ abſtractus; item ſpiritus vini ſummè rectificati dimidium circiter, reſpectu proprii *ſpiritûs Vitrioli*. Digerantur poſtea, & calore leni circulentur, in phiala alta, ſatis ac probè clausâ, duarum circiter ſeptimanarum ſpatio, donec omnia debitè unita, & in *Liquorem rubicundum* converſa ſint: qui, tanquam præſtans *Vitrioli Eſſentia*, ſtudiosè aſſervanda.

Epilepſiæ, Maniæ, Melancholiæ hypochondriacæ, Vertigini, Podagræ, aliisq; Morbis chronicis & radicatis medendis efficax eſt. Doſis à gut. x. ad gt. xx.

Nota: ſi ex vero *Martis Vitriolo*, arte facto, *Eſſentiam* dictam, juxta præfatam normam apparaveris; præſtantior illa erit, & meritò *Martis*, ſeu *Chalybis*, *Eſſentia* dici meretur. Eâdem ratione & methodo obſervatâ, tum ex *Luna*, ſeu *Argento*, tum etiam ex *Venere*, præſtantiſſima confici poſſunt medicamenta, determinatis morbis accommodanda: modo aſſidui & induſtrii ſimus, nec manum contrahamus, levibus territi expenſis; qui aliàs, in rebus parandis erroneis, ac apocryphis proceſſibus, prodigi ſumus & hoſpitales.

SULPHUR VITRIOLI
ANODYNUM.

℞. Vitrioli Martialis, ſeu Hungarici, optim. libram unam.

Solvatur in ſ. q. aq. ſimpl. ſolutio filtretur & aſſervetur: poſtea cum hac *aqua Vitriolata* ſæpius laminæ ferreæ, vel etiam limatura Martis pura, humectentur, & toties leni calore iterum exſiccentur, usque dum in maſſam rubicundam converſa ſint. Nunc huic in pulverem tritæ maſſæ ſuperaffundatur aceti deſtillati q. ſ. ad quinque digitorum ſupereminentiam, in vitro ſatis largo & magno; digerantur calore ſatis intenſo, quousque acetum tingatur; quod, dum adhuc calet, effundendum, & aliud ſuperaffundendum; idque ſæpius repetendum, donec acetum affuſum nullâ amplius rubedine tingatur.

Porrò

Porrò ſolutionibus, ſeu aceto tincto, inſtilletur Oleum tartari guttatim, & præcipitabitur *Sulphur Vitrioli* inſtar pulveris flavi: quod per reſidentiam & decantationem, ſeu inclinationem liquoris ſupernatantis, vel etiam per filtrum, & chartam emporeticam, ſeparatum, aquâ tepidâ ſæpius affusâ probè edulcoretur, quousque nullus ſapor aut acrimonia ſive à ſale, ſive aceto, vel à vitriolo, ampliùs percipiatur. Exſiccetur hinc, & phialæ incluſum, in arena nonnihil ad rubedinem calcinetur: quod brevî fiet, & efficietur. Et hoc eſt *Sulphur Vitrioli anodynum* dictum: ex quo porrò, cum ſpiritu vini, ac beneficio ſalis tartari, vel etiam cum piritu Veneris, *Eſſentia*, & nobile medicamentum apparandum venit. Quòd ſi verò *Sulphur Vitrioli*, aut etiam *Martis*, ſeu *Chalybis*, inflammabile deſideretur; accipiatur loco Vitrioli vulgaris, *Vitriolum Martis, arte paratum;* quod itidem ſolutum, & Martis laminis, ſeu limaturæ, affuſum, cum iis ſæpius exſiccetur. Hinc acetum huic maſſæ ſæpius affundatur, donec omnis rubedo extracta ſit: quod tinctum acetum ſine præcipitatione per B. M. ex parte evaporet; & præcipitabitur per ſe *Pulviſculus*, ſeu *Sulphur flaveſcens*, quod, aquâ ſimplici ſæpius affuſa, ab omni vitrioli & aceti acrimoniâ liberatum, exſiccetur, ac, phialæ incluſum, leniter calore arenæ ad rubedinem calcinetur.

Notetur; quòd non minus ex *Ferro*, ſeu *Chalybe*, in ejusdem *Vitrioli* confectione, ſed cum *ſpiritu Vitrioli, Sulphur* inflammabile facili negotio apparari poſſit; nimirum ex reſidua materia nigricante & fœtidâ, exſiccando hanc nigram glebam; quæ poſtea aut per ſe, vel addito ſale quodam, ſublimanda. *Keslerus.*

His ad calcem perductis, habes, A. L. ex ſubſtratâ *Vitrioli* materiâ pauca, nec tamen ubivis obvia, remedia, juxta naturæ & artis leges ad amuſſim diſpenſata. In horum communicatione, omni amphibologiâ & ambagibus abſtinens, amicæ ſinceritati & candori ſtudui: prout legenti obvium fiet. Quo quidem in negotio cæteris Authoribus palmam non cedo, qui vel obſcura tradunt, vel diminuta edunt, vel confusè docent; ut in tanta rerum farragine meritò lector anceps & perplexus hæreat, cui manipulationi fides tandem debeatur. Quâ in re multum Clariſſimus Schröderus ceſpitavit; qui, corradendo inutiles prorſus proceſsûs, tempus inaniter trivit, ac Tirones ſeduxit; dum in fallacibus hiſce proceſſibus elaborandis ſumptûs & operam lusêre. Proinde delectu opus eſt, nec, quis ſcripſerit, ſed quâ arte, & methodo tradita ſint, & an verba factis conciliari poſſint, ſedulò proſpiciendum. Verùm quis aliquando Sirenibus vel unam ſaltem aurem non reſerat: cùm Argi lumina vel centum dulce ſopore gravi tumularit modulamen? Tam enim ſpecioſos titulos, magnifica verba, & ſvaves pollicitationes, captioſis proceſſibus ſuis appingunt, ut vel conſummatos Chymicos in conſenſum trahant, & erroris conſortium. Hujus genii *Vulpecula* nuper prodiit, quæ Salis Viperini noviſſimi antiquiſſima (nugaciſſima, profectò) fundamenta, præterito edidit anno; in quibus, præter faſtuoſa promiſſa, & temerarias hyperboles, ne micam veritatis reperias. Amice Lector: *fœnum in cornu geſtat: niger eſt: hunc tu, Romane, caveto.*

Caput X.

De SULPHURE.

Sulphur, ſingulare & admirandum naturæ productum & mineraleeſt. A priſcis naturæ indagatoribus & Sapientibus nomen, τὸ Θεῖον, meruit. Tantæ in operando virtutis & energiæ eſt, ut ejus activitatem nihil remoretur, terra contremiſcat, orbiq́ue ſubterraneo dominetur. Docuerunt hoc nos multarũ Civitatum, Caſtellorum, ne dicam, Regionum, funeſtâ cataſtrophe actæ tragœdiæ; quæ hoc Vulcano abolitæ, ſubverſæ, &, hiante ad centrum Univerſitatis quaſi terrâ & abyſſo, abſorptæ ſunt. Fumant etiamnum Veſuvii ac Ætnæ funeſti apices, ſubjectisq́ue incolis climactericos minitantur annos, periodica incendia, ſulphureosq́ue torrentes, latè omnia populantes. Plura, eaq́ue particularia, ac veriſſima, refert de his R.P. Athanaſius Kircherus, univerſalis Ingenii ac Talenti vir, Scriptorum decus, *in Mundo Subterraneo, ſecundo præfat: ſuæ cap.* Interim totus terrarum orbis *Sulphure* abundat, plus tamen in hoc, quàm illo, loco conſpicuo: quod *Thermæ ſulphureæ* ferè innumeræ, quæ omnes, pro maxima ſui parte, ex *Sulphure* ſubterraneo accenſo conſtant, & ortum ducunt, cujus odorem etiam ſpirant, & montium ardentium, ſulphurearumq́ue foſſarum, multitudo demonſtrat. A Priſcis & Neotericis Philoſophis, *Sulphur Terræ pinguedo, Adeps, Reſina, & Oleum*, quibus nimirum homogeneum, & ſuo modo correſpondet, definitur. *Conſtat* illud, ut eidem Doctiſſimo Kirchero placet, *ex quatuor differentibus ſubſtantiis, ſive Elementis: Igne, Aëre, Aquâ, & Terrâ.* Meâ interim ſententiâ, *Sulphur*, pro maximâ ſui parte, ignis concretus, ſubterraneus, & terreſtris eſt, ac ita definiendum, cui ſuas Natura habenas, limites, ac repagula objecit terreſtriores partes, ne in actum mox & apertum incendium erumpere poſſit, niſi ab elementari quodam, aut actuali igne à vinculis ſolutum actuetur. Interim ſub vilioris terræ glebæ forma, igneas virtutes, ac æthereas actiones, producit, utpote, ſiccando humidiora, & laxa adſtringendo, depurando impura, congregando homogenea, glutinando & uniendo, fracedini, & putredini è diametro, tum curativè, tum præſervativè, adverſando. Quòd autem hæc mea aſſertio ſuo nitatur fundamento, conſtat ex deſtillatione ejus *Spiritûs acidi per campanam.* Nam vix, ac ne vix quidem, ex integrâ librâ *Sulphuris* uncia una, vel uncia una ſemis, dicti *ſpiritûs*, quacunque artificioſa manu aut induſtria ejus deſtillatio inſtituatur, elici poteſt: reſiduum verò, quod remanet, terreſtreitatis tam exiguum eſt, ut ex pondere multarum librarũ conflagrantis *Sulphuris* vix tantum terræ reſiduæ à conflagratione ejus reſtet, ut drachma una vel altera ſalis elici poſſit; reliqvum verò totum *ſulphuris* in igneum chaos & elementum transferatur, & per aëra diſpergatur. Hanc ſententiam etiam confirmo ex præfato Doctiſs. & profundiſſimo Philoſopho, Kirchero, qui ipſum *Sulphur* pariter *Ignem naturæ eſſe inviſibilem*, ſapientiſſimè aſſerit. Quâ ratione verò *ſulphur* principium rerum naturalium, præcipuè metallorum & mineralium; dici & eſſe poſſit, & quo modo ad generationem rerum omnium ſublunarium concurrat; quot modis *ſulphur* fiat, & generetur; quibus in locis; ſpecies ac differentiæ ejus: hæc cuncta idem Doctiſsimus Kircherus, loco ſuprà citato, *libr.* nimirum *9. ſect. 3. pag. 146.* item *lib. 11. ſect. 2. p. 252.* egregiè ac doctrinaliter explicat & explanat: quò B. L. ut ſcriptionis vela contraham, ablegatum velim. Interim ad ſpecialia quædam *medicamenta ex ſulphure* dextrè deſcribenda me convertam, & ſequentia pauca hîc adſtruam.

PURIFICATIO SULPHURIS.

Sulphur crudum diverſimodè ab inſito, nimioque fœtore, ac impuritate, purificatur. Nonnulli enim per *ſpiritum vini*: alii *beneficio Ceræ*, terreſtreitatem & fœtorem illi adimunt: alii per *ſublimationem*, & *rarefactionem* illud ſubtilius reddere autumant: item alii cum *urina puerorum*, & *aceto deſtillato*, aut *lixivio*, *ſulphur* ſæpius coquendo, ad albedinem perducunt: iterum alii cum *aqua calcis vivæ ſulphur* tritú ſæpius coquendo & deſpumando, ſegregata aliquoties calcis vivæ aquâ aliaque ſuperaffunſâ, ad tantam puritatem, albedinem, & liquabilitatem illud perducunt, ut omni fœtore expers, inſtar ceræ ſuper igne leniſſimo liquetur. Quæ purificatio, ut, ratione calcis vivæ, peculiares ſuas habet cauſas, de quibus alibi plura diſſerui; ita etiam præ omnibus amplectenda.

Ut autem B. L. modos ſupradictos, quibus *ſulphur* purificare nituntur, clarè perſpiciat: ordine omnes hîc ſiſtam. Cum *ſpiritu vini* taliter procedant.

Sulphur flavum liquefacito in patellâ terreâ, ſuper igne leni, ne accendatur: liquefactum projiciatur in *ſpiritum vini*, à quo iterum ſeparetur & ſiccetur: qui labor ſecundâ, tertiâ, ac quartâ vice repetatur, quousque *ſulphur* omnem fœtorem in ſpiritum vini depoſuerit: quod, à ſpiritu vini ſegregatum, ad celebriora medicamenta conficienda aſſervandum.

Cum Cera verò tali modo procedatur: Accipiantur *Ceræ flavæ*, & *ſulphuris* crudi pulv. ana partes æquales: liquefiant in patella terreâ leniſſimo igne (cavendo tamen, ne *ſulphur* accendatur) & in aquam calidam projiciantur. Sic *ſulphur* à *Cera* ſeparatur, & fundum petit, *Cerâ* ſupernatante, fœtore ac impuritate à ſulphure plenâ. Hic tamen labor (ſi lubet) repetendus ſecundò, donec *ſulphur* omnem ſuam in *Ceram* depoſuerit immunditiem. Et ſic ad ulteriores uſûs perfectum habebis.

Tandem *per ſublimationem*, & quidem ſæpius *repetitam*, vulgari Chymicorum more, plurimi *ſulphur* ſubtilius ac purius efficere conantur (an benè, vel malè, ex ſequentibus patebit (nimirum admiſcendo eiden talia, quæ liquefactionem ejus impediant: inter quæ, nonnulli *Colcothar*, ſeu *Caput mortuum Vitrioli*; alii verò, & quidem prudentiores, *ſalem communem*, vel *gemmæ*, *decrepitatum*, *ſulphuri* adjungunt, & commiſcent, quò minùs in actu ſublimationis, levi ignis impulſu, in unam confluat maſſam, & liquetur, aut, igne etiam concepto, Flores ſuos eructare planè recuſet. Et verò ſciendum, quòd inter illa, quæ ſulphuri communiter, pro ſublimatione, junguntur, *ſal communis*, ſeu *gemmæ*, decrepitatus præ cæteris præſtet; vel etiam *alumen probè uſtum & calcinatum.* Et hæc quidem non aliam ob cauſam addenda veniunt, niſi ad impediendam tum promptam ſulphuris liquationem, tum pronam etiam inflammabilitatem; non verò, quòd ſingulares, ab adjectis, virtutes ſibi aſſociare neceſſum habeat. Quamvis non negarim, plus virtutis ab uno, quàm ab alio, horum admiſcendorum Sulphuri accedere poſſe: vel ſaltem, quò feliciùs ſublimatio à rebus magis congruis admiſcendis ſuccedat, ac major copia florum juxta admiſcendorum homogeneitatem accedat. Totus hujus rei, ſeu ſublimationis, cardo in eo vertitur, ut tale quid *ſulphuri*, pro ejus ſublimatione, adjungamus, quod illi de virtutibus ſuis, ac energia, ne quicquam detrahere, vel etiam ex parte deſtruere valeat: nec etiam tale ſubjectum, in quod *ſulphur* ipſum, ſuo nimirum ſpiritu acido, agere, adeoque vi adjecti diſſipari, aut in aliud aliquid tranſmutari poſſit; quò minus conſequenter *Flores* eleventur.

Verùm enim verò, quæ de ſublimatione *ſulphuris* in genere, quibuscunque etiam additamentis, & quàm artificiosè illa fiat, habenda ſint; ingenuè aperiam.

Communiter, & juxta opinionem etiam Clariſſimorum Virorum, ac Chymicorum, *Flores Sulphuris* plerunque crudo ac vulgari *ſulphuri* in Medicina anteponuntur, & pro *ſulphure*, à terreſtribus ſuis recrementis purgato, unanimi conſenſu proclamantur. His tamen non obſtantibus, ſi rem exactiùs penſitemus; ne-

Digitized by Google

gandum non eſt, quin haud pauca *ſulphuri*, in ejus ſublimatione, quanta quanta illa ſit, decedant, ac in reſiduo maneāt, ſaleq; ſuo, veluti nativo maximâ ex parte privetur: ut in eam facilè deſcenderim ſententiam, (ſalvo tamen aliorum rectiùs ſentientium judicio) *ſulphur crudum* & *purum*, &, ſi in promptu ſit, & haberi poſſit, *nativum*, transparens, & puriſſimum, majoris fore efficaciæ ac energiæ, pro aliis etiam ſalubrioribus medicamentis ex eo conficiendis, quàm ſint ipſi *Flores*, multoties repetitâ ſublimatione elevati. Sic Antiquitas & Primores noſtri, ut & nunc Calones ac plebecula, majores, profectò, in *ſulphure crudo* experti ſunt, & indies experiuntur, virtutes, quàm in ipſis *Floribus* obviæ deprehenduntur: & hoc quidem ob cauſas jam prædictas, privationem ſc. rerum non inutilium, quæ natura provida *ſulphuri* implantavit; &, citra virium ejus jacturam, omnino ſeparari nequeunt.

Porrò disquirendum eſt: quòd ſi *ſulphur* omnino ſit ſublimandum; quænam, pro ejus ſublimatione, legitimè addenda, quò minùs *Sulphur* ipſum labefactetur, & ab indole ſua deflectat, aut peregrinas ab admixtis induat contrahatque qualitates.

Clariſſimus Quercetanus, Schröderus, ac plures alii, Chymiam profeſſi, *ſulphuri*, pro ſublimatione, frequenter *Colcothar*, ſeu *Caput mortuum Vitrioli*, addere conſvevêre: an bene, vel perperam; ex fundamento disquirendum eſt.

Colcothar, ſeu *Vitriolum calcinatum*, (meritò etiam metallum calcinatum, cujuscunque quoque generis & ſpeciei ſit, ſcoriis quidem maximè refertum, dixeris) ſi hoc verum, uti veriſſimum, & mechanicâ ipsâ comprobari poteſt, reductione nimirum vitrioli, in priſtinum Eſſe & metallum redit. Quidnî igitur ſulphur, in ipsâ ſublimatione (ubi, licet non æquè potenter, ac ſi accendatur, agat; ſuos tamen quodammodo eructat acidos ſpiritûs) metalla illa calcinata, & mineralia, quæ occultè in colcothare, ſeu vitriolo calcinato adhuc latent, aggrediatur & ſolvat; prout aliàs accenſum ſulphur metalla quædam rodere, ac diſſolvere ſolet; atque ita agendo patiatur, & ex parte deſtruatur, quò minùs in altum elevari poſſit, & ſublimari? Proinde eò omnino reſpiciendum eſt, ut talia *ſulphuri* pro ſublimatione ejus admiſceamus, in quæ *ſulphur* ipſum non agere, nec reactione admixtorum pati, atque majori ex parte diſſipari & deſtrui poſſit. Et talia erunt *ſal communis*, ſeu *gemmæ*, *decrepitatus*: item *alumen probè calcinatum*, excluſo penitus capite mortuo, ſeu vitriolo calcinato: quorum ſalium nimirum admixtione, aut aluminis calcinati, plus duplo *Florum ſulphuris*, & quidem elegantiorum, nanciſcemur, quàm ſi colcothar, vel etiam ſabulum, pro ſublimatione ſulphuri fuiſſet adjectum. Quapropter ſi *ſulphur* omnino ſublimandum, ea ſtudiosè arceantur, quæ ſulphuri ac ſublimationi ejus refragari, & ne quicquam virtutis contribuere poſſunt, utpote colcothar, ſabulum &c. *Sal* verò *decrepitatus* à cujus ſpiritibus ſulphur ipſum in viribus ſuis magis intenditur, ei potiùs admiſceatur.

Sublimatio tandem ipſa *ſulphuris* quâ ratione legitimè inſtituenda, ſylvarum accolis, ac inter nemorum receſſus degentibus, pyrotechnitis gregariis, à quibus utplurimum Pharmacopœi hos ſibi comparant *Flores*, (quamvis conſultius foret, ut quilibet Pharmacopœus non ſolùm hos *Flores*, verùm & alia communiora medicamenta Chymica, propriis elaboraret manibus. Quæ enim peregrinâ fide ad nos deferuntur, utplurimum adulterata ſunt) notiſſima ac trita eſt: nimirum, ut in ſublimatorio, ſeu cucurbita terrea, aut vitrea, luto obducta, appoſito capitello vitreo largo, calore arenæ per gradûs aucto, perficiatur, duas circiter *ſalis decrepitati* partes uni parti *ſulphuris* commiſcendo. Alios, & plures, ſublimandi modos Clariſſimus Schröderus, *in ſua Pharmacop. Medico-Chymica, lib. 3. cap. 28. pag. 502. & ſeqq.* exactè deſcribit; quo locorum etiam diverſi, ac varii coloris, *Flores*, utpote *Vitriolati*, *albi*, *ſaccharati*, *benzoinati*, *myrrhati*, & *compoſiti ex variis ſpeciebus*, edocentur. E quibus L. B. ſibi eligat, quæ ad ſcopum & rem ſuam eſſe arbitrabitur. Hoc tamen cavendum, ne heterogenea planè ſimplicis

ſulphu-

ſulphuri pro ſublimatione jungantur; à quibus nimirum *ſulphuri*, ejusque *Floribus*, non, niſi fœtor, & coloris inelegantia, ne quicquam verò virtutis accedere poteſt: ut ſunt *ſaccharum*, *crocus*, *aloë*; quæ, & plura alia, in ſublimatione veluti comburuntur, ac in ſua principia, oleum fœtidum, ac ſpiritum talem aquoſum, tanquam entia peregrina à toto compoſito, reſolvuntur: quorum neutrum proprias rei integræ ſubſiſtentis virtutes æmulatur, ſed peregrinas & inutiles; quia impune & illegitimè igne torquentur, quorum natura Vulcano non paret, nec ad ſimilem deſtillationem aut ſublimationem, heterogeneo ſubjecto commixta, apta nata ſunt; ſed planè contraria: ita, ut denuo *Axioma* illud tritum verificetur; *non quodlibet cuilibet aptè commiſceri; nec ex quolibet quodlibet fieri poſſe.* Conſultius proinde eſt, & magis probabile, ut, avitâ Majorum ſimplicitate contenti, *ſaccharũ*, *crocum*, & *alia*, *Floribus ſulphuris* ſimpliciter commiſceamus, è quorum ſimplici unione potiores in *ſulphur* redundant virtutes, quàm ipſa ſublimatione perperam inſtitutâ. Et hæc de *ſublimatione ſulphuris*, ejusdemque *Floribus*, ut ſcriptionis operam contrahamus, ſat dicta ſunto.

Progredior ad *deſtillationem Sulphuris*, *ejusq; ſpiritum*; qui & ipſe peculiarem deſtillandi normam expoſcit, diverſam ab omnibus aliis deſtillandi modis; *per Campanam* nimirum vitream, cui patina larga vitrea eſt ſubſternenda; ſupra illam autem patinam crucibulum, mediam ſuperappenſæ campanæ concavæ partem reſpiciens, collocandum; in quod *ſulphur* particulatim injiciendum, &, ut conflagret, accendendum; ut ſic, ardendo ſuos eructet acidos *Spiritûs*, qui, qvùm fumus à ſulphure conflagrante, in prædicta campana, (tempore utplurimum humido ac pluvioſo) in liquorem, ſeu ſpiritum ponderoſum, & acerrimum, ſeſe reſolvit, in ſubjectam vitream patinam vel concham, in cujus medio crucibulum, ſed parumper in altum, cum ſulphure flagrante, collocatum, paulatim ſtillat; ſed exigua in copiâ, ita, ut ex librâ unâ ſulphuris vix uncia, aut uncia cum dimidia, utut artificiosè operatus fueris, reſtet ſpiritûs. Quorſum verò migrarint reliquæ ſulphuris partes integrantes & ſubſtantificæ, unciâ tantùm unâ ejus ſpiritûs ſuperſtite, (cum paucis & exiguis recrementis vel cineribus; è quibus, ſi magna copia colligatur, parum ſalis ſulphuris elixiviatur) non ita planum eſt; neque ex aëre, quò neceſſariò translatæ, tanquam igneæ particulæ, revocare eas licet. Tentarunt quidem plurimi ſagacioris ingenii Chymici alios ejusdem *ſpiritûs deſtillandi* modos (quorum nonnullos Clariſſimus etiam Schroderus, *loco ſuprà citato*, deſcripſit) omnibusque viribus eò elaborarunt, quò omnes *ſulphuris* ſpiritûs ſubtiliores, qui in deſtillatione *per Campanam* maxima ex parte in auras volant & abeunt, conſervarent ſtrictiùs: verùm multi fruſtra adhuc ſuam impenderunt operam; cùm & mihi res ſæpe irrita ceſſerit. Poſteritati igitur artium cultura, ac ulterior rerum inventio, relinquenda eſt.

Cæterùm quæ de *natura*, *virtutibus*, & *encomiis*, *rectoq; utendi modo*, & quæ plura, circa uſum hujus ſpiritûs notatu digna, eſſent afferenda; illa Clariſſimus & Doctiſſimus Quercetanus, *in ſua Pharmacop. cap. 16. & 17.* ubi de ſpirituum acidorum præſtantia ex profeſſo tractat, quæſtionibus pro & contra ventilatis juxta ac dilutis, utrum ſpiritûs acidi, è mineralibus profecti, præſtent iis, qui ex vegetabilibus habentur, fundamentaliter ac fideliter explicat. Quò illos, qui ſpiritûs omnes minerales acidos allatrant, &, tanquam ſummè corroſivos, ac inſalubres, damnant, ut magis erudiantur, amandavero: at è quibus addiſcent, falſum eſſe, quòd ſumpti hi ſpiritûs intra corpus ventriculum & inteſtina, juxta ridiculas eorum aſſertiones, terebrare, ac homines tandem ad Cymbam Acherontis deducere valeant. Nunc de quibusdam aliis, ex *ſulphure* parandis, medicamentis ſalubrioribus tractaturo, primum ſe ſiſtit

BALSAMUM SULPHURIS.

QUod ut debitè conficiatur, *in præfatis n. Animadv.* luculenter edoctum eſt; nimirum, ut *ſulphur*, beneficio *ſalis tartari*, reſeretur, & in maſſam obſcurè rubentem, *Hepar ſulphuris* dictum, convertatur: ex quâ maſsâ poſtea, quocunque oleo ſpirituoſo deſtillato, e. q. terebinthinæ, juniperi, ſuccini, aniſi, citri, abietis, vel terebinthinæ flavæ balſamicæ, per retortam ſtillatæ (pro balſamo Vulnerario) imò etiam unctuoſo aliquo expreſſo, *Sulphuris Eſſentia*, *Tinctura*, ac *Energia* tota calore leniſſimo elicitur, ac prænominatis oleis quibuscunque imprimitur; tanquam menſtruis analogis & homogeneis.

Virtutes Balſami Sulphuris pectus & pulmones utplurimum reſpiciunt: anheloſis, purulenta exſpuentibus, & phthiſicis unicè dicatur; quamvis & vulneribus externis abſtergendis, à putredine conſervandis, & conglutinandis, præſens ſit Balſamum. Circumforanei verò, & Agyrtæ, qui uni medicamento ſexcentas adſcribunt virtutes, turpi ſaltem lucro inhiantes & dediti, quod uno, non pluribus, inſtructi ſint medicamentis, aut balſamo hoc, ejus virtutes ſatis decantare, & vel contra omnem morborum ſentinam divendere non erubeſcunt. Prudens verò Medicus norit, quid de immenſis virtutibus, quas ſuis attribuunt medicamentis illi, ſentiendum ſit. Miſerrima verò plebs, facilè fidem blateronibus, & agyrtis adhibens, facillimè etiam fallitur, ſanitatis & vitæ detrimento. Hujus autem mali aut exceſsûs origo ampla ſunt agyrtarum Privilegia, ſubreptitio modo à Magiſtratibus vel Principibus acquiſita. Optandum proinde foret, ut ſe hiſce impoſtoribus ſeveriores ac rigidiores exhiberent impoſterum, in largiendis ſimilibus privilegiis, ne tantopere toti mundo, miſerrimæ præſertim plebi, imponeretur, cum magnâ fortunarum & æris jactura. Eò enim nunc perventum eſt, ut quævis fæx hominum, miles, anus, Lippus ac Tonſor Medicinam faciat; illisque fas ſit, impunè occidere; ac ob id etiã Ars Medica omniũ nobiliſſima ac difficillima, ad quam addiſcendam non unius hominis ætas, ac vita ſufficit, vulgi ludibrio exponatur, & vel doloſa proclametur. Obiter hæc dicta ſufficiant, ad *Lac Sulphuris* tranſituro.

LAC SULPHURIS.

L*AC* appellatur à colore, quem in præparatione & præcipitatione ſuâ præ ſe fert, dum ſolutio *Sulphuris*, cum ſale Tartari, vel etiam cum calce vivâ, & aquâ ſimplici, facta, aceto inſperſo præcipitatur; in quâ præcipitatione *ſolutio Sulphuris lacteſcit*, & pulvis albicans fundum petit, qui *Lac Sulphuris* appellari conſvevit. Ejus parandi modum, qui breviter hîc deſcriptus extat, Clariſs. Schröderus, Quercetanus, & alii diverſimodè depingunt, Tironibus aliàs Pharmacevticis notiſſimus. Verùm quidnam de hoc *Lacte*, aut *Præcipitato Sulphure*, ſentiendum ſit, ex fundamento cruendum eſt.

Neminem nunc latere puto, quemadmodum *in præmiſſis n. Animadverſ.* ſufficienter demonſtratum eſt, quòd vulgaria Chymicorum *Magiſteria*, utpote Perlarum, Corallorum, oculorum Cancrorum, Matris perlarum, aliarumq; Gemmarum; item cornu Cervi, ungulæ Alcis, & his ſimiliũ, contrarietate heterogeneorum liquorum ex ſolutione præcipitata, calces ſint inutiles, mortuæ planè & effœtæ, nullâ arte, neq; etiam fortisſimo ac corroſivo ſpiritu, ampliùs reſolubiles. Cujus rei veritatem ipſa evincit experientia, & evidentiſſimè in Magiſteriis Oſſium, nim. cornu Cervi, & Alcis ungulæ palàm fit; quippe quæ adeò uſta ſunt, in ſuâ nimirum præparatione, ac confuſione contrariorum liquorum ſolventium & præcipitantium, ut uſto cornu Cervino, in furno figuli calcinato (quod ipſum etiam cunctis ſuis virtutibus, *ſale* nempe ſuo *volatili*, *Oleo*, & aquâ fœtidâ expulſis, privatum eſt) in omnibus ſimillima ſint, & mortuæ calces; è quibus, neque extremâ ignis torturâ quidquam extorqueri, neque denuò aceto, ſpiritu nitri, aut aliis corroſivis aquis & ſpiritibus, diſſolvi poſſunt. Cùm igitur *Lac Sulphuris*, de quo nobis ex inſtituto nunc ſermo eſt, eandem ſubeat præparationem & præcipitationem: parum

aliter

aliter de hoc etiam ſentiendum; ſed eidem judicio ſubmittendum eſt. Nam quamvis *ſulphur* per appropriata ſibi, & homogenea veluti, menſtrua, ſalem tartari, aut calcem etiam vivam, beneficio aquę ſimplicis, legitimè quidem ſolvatur, & ſic ſolutum *ſulphur* haud exiguos effectus medicinales edere poſſit: contrario tamen liquore idipſum denuo præcipitatum, pro maximâ etiam ſui parte deſtruitur, ut vix tertia ejus pars viribus ſalva conſtet, ac virtutes & operationes *ſulphuris* proprias edere poſſit; reliquæ verò duæ *Lactis ſulphuris* partes *calx* ſint emortua & inutilis, in igne conſtans, indiſſolubilis, omni proprietate *ſulphuris* orbata. Periculum is ipſe faciat, qui fidem laboribus noſtris non adhibere velit. In momento enim veritatem videbit, ſi *Lac* hoc Vulcano ſimpliciter, aut etiam ſublimationi, tradiderit. Non proinde hæc loquor, ac ſi omnes omnino virtutes huic *Lacti* derogare velim. Hoc ſaltem inferre volo, quòd vel *crudum Sulphur*, vel ipſius *Flores legitimè ſublimati*, longè majoribus virtutib9 polleant, quàm hoc ipſum *Lac ſulphuris*, tanto labore, ac non exiguis expenſis comparatum. E quibus nihilominùs palam fit, quàm incauti ſæpe hallucinemur, in nimis artificioſis noſtris medicamentorum præparationibus; quibus ſimplicia in virtutibus ſuis potiùs caſtrantur & diminuuntur, quàm ut ſubtiliora aut efficaciora illa reddantur. Sed infers fortè à poſteriori: nimir. effectu, & experientiâ ipsâ, conſtare, quàm evidenter *Lac ſulphuris* tuſſientibus ac phthiſicis profuerit, virtutibus *Sulphuris* conſpicuum. Quod oppoſitum ex ſuprà dictis partim conceſſerim; partim verò negârim. Nam pro exiguâ *ſulphuris* indeſtructi parte reſiduâ in *Lacte* hoc ſaltem aliquid virtutis poſſidebit: pro maximâ autem ſui parte inefficax, & planè effœtum, eſſe medicamentum, omnino aſſero, ipsâque experientiâ probo. Etenim diuturnâ Praxi edoctus ſum, exiguam huic præcipitato Pulveri, aut *Lacti*, ineſſe vim ac energiam: quam multò efficaciorem vel à *ſulphure crudo*, vel ejusdem *floribus*, quotidie experimur. Nec mihi, ſpectatori diligenti, & arbitro, cõſtat, magnum quid unquá vel ſolo hoc *Lacte* præſtitum, vel quemquam à morbis pectoris gravioribus fuiſſe liberatum. Incredulus ſum, nunquam ſubſcripturus Veterum traditionibus, ſi recta ratio, experientiâ confirmata, aliud ſuadeat, & refragetur. Juret, per me licet, in verba Magiſtri, proſtituto pectore, qui volet: Ego econtra naturæ auſculto, ejusque ductum ſequor. Recordentur tamen hâc occaſione eorum, quæ ſuperiùs paulò, de *purificatione ſulphuris*, cum aqua calcis vivæ peragendâ, indigitavi; & quòd, ſolutionem *ſulphuris* non inconſulte cum calce viva inſtituendam fore, ſtatuerim: quatenus nimirum *ſulphur crudum* & *tritum*, vel ejusdem *flores*, additâ duplâ, vel triplâ, quantitate calcis vivæ, coquendo cum aquâ ſimplici, repetitis vicibus affusâ & decantatâ, quousque rubedo in decoctione appareat, legitimè quippe ſolvatur, & ejus eſſentia extrahatur. Ex hoc etenim fundamento Balnea ſulphurea, aquis Thermalibus, ſeu Thermis ſulphureis, virtute & operatione ſimillima, confici poſſunt: ſi ſolutioni huic *ſulpharis*, factæ cum calce vivâ, & aq. ſimpl. ſ. q. affusâ, nullus contrarius liquor præcipitans ac heterogeneus, qui ſulphuris eſſentiam, aut ipſum ſulphur ſolutum, deſtruat, & omnibus ſuis virtutibus privet & præcipitet, ſed aqua ſaltem ſimplex, vel decoctum aliquod ex herbis balſamicis, ac radicibus, aliisvé roborantibus aut reſolventibus ſpeciebus, largiter ſuperinfundatur. *Præſtant* autem *hæc balnea ſulphurea*, uti experientia ipſa teſtatur, ac edocuit, in *Calculo Renum Podagra, doloribus Arthriticis* (præſertim ſi ſolutio ſulphuris cum ſale Tartari facta fuerit) *Colica paſſione*: (corpore benè purgato) *membra contracta & debilitata roborant, ulcera ſordida antiqua mundificant, & ſiccant: ſcabiem fœdam tollunt, aliaq; cutis vitia abigunt: internis nec non obſtructionibus viſcerum reſerandis emolumento ſunt; externo nimirum fotu.* Opportuna balnea hæc inſtituenda erunt in Regionibus, quæ Thermis naturalibus aliàs deſtitutæ: pergrata & proficua inſuper hominibus, quorum res domi anguſta habetur: ne Thermas longè remotas frequentare neceſſum habeant. His igitur, L. B. utere, cum ſucceſſu in multis.

TINCTU-

TINCTURA SULPHURIS TARTARISATA.

PAretur inprimis *Hepar Sulphuris*, ex unâ parte *Sulphuris crudi*, aut *Florum* ejusdem, & ana, ſeu duabus partibus, (ſi lubet) *Salis Tartari puri*, leniter ſimul liquando in patellâ terrea, cavendoque, ne flammam ſulphur concipiat. Ex hoc *Hepate*, vel maſsâ, in pulverem redactâ, extrahatur, beneficio ſpiritûs vini rectificati, repetitis vicibus affuſi, *Sulphuris Rubedo & Eſſentia*; quæ, peractâ extractione, à copia ſpiritûs vini per abſtractionem in M. B. liberanda, ac uſui Medico aſſervanda eſt. *Præſtat in morbis contagioſis, ac peſte ipsa; à quâ præſervat: obſtructiones viſcerum naturalium reſerat, ac morbis etiam pectoris medetur.*

Nota: Clariſs. *Agricola*, in ſuo, de *Sulphure, Tractat. pag. 397.* eandem *Eſſentiam* in *Oleum* tandem, ſeu *Liquorem rubicundum*, per retortam deſtillare docet: cui haud exiguas virtutes adſcribit. *Pag.* item *361.* aliam ex *Sulphure*, cum *ſpiritu Vitrioli fixato*, *Eſſentiam* haud ſpernendam habet. Quæ cuncta, & plura alia, de *Sulphure*, exinde petenda ſunt.

OLEUM SULPHURIS RULANDI VERUM.

℞. Olei Roſacei libras duas,
Terebinthinæ ſtill.
Pulv. Sulphuris Citrini pellucidi,
ana uncias tres.

Coquantur in arena, vitreoque in vaſe, ad ſaturatam rubedinem.

Nota: Commodius & præſtantius parabitur *Oleum* hoc, ſine fœtore, quem aliàs præ ſe fert, juxta Authoris mentem, diuturnâ coctura paratum; ſi *Sulphuri*, in patellâ terreâ leniter liquato (ne flammam concipiat) *ſal Tartari*, pondere competente, vel æquali, priùs immiſceatur, ac *Hepar*, ſeu maſſa obſcurè rubens ex ambobus efficiatur; è qua facilè, oleis ſupradictis affuſis, ſulphuris rubedo, & *Eſſentia*, leni calore, ſine coctione aut ebullitione, adeoque ſine fœtore, elicitur; præſtantius, ac ſi diuturnâ coctura fuiſſet paratum.

Valet autem, juxta Avtographum Authoris, *in cancro*, *fiſtulis*, *ulceribus antiquis*, *ſordidis & incurabilibus*. Ex hoc *Oleo Emplaſtrum dia Sulphuris* Rulandi *conficitur*: cujus deſcriptio vera alibi patebit.

Et hæc quoque, de *Sulphure*, perpauca huic Mantiſſæ inſerenda erant: in quibus non tam varietas proceſſuum, qui alibi ad nauſeam usque leguntur; quàm alia, circa ſulphurea medicamenta obſervatu ſcituq; digna & neceſſaria, deſcripta ſunt: quæ L. B. boni conſulat.

CAPUT XI.

DE SAL-NITRO, vel SALE NITRI.

SAL-*Nitrum* occultâ proprietate cum Sulphure inimicitiæ diſſidia exercet; eorumq; vis unita tanta eſt, ut horrendæ tempeſtates, ac urbium, montiumque ſubverſiones, iis adſcribi meritò poſſint. Hoc, inquam, *Nitrum* ſal Terræ eſt, ſed φλογιςὸν, ex terris pinguibus exortum. Igni immediatè injectum, in ignem veluti converſum, totum avolat; ſi purum: ſin minùs, & aliquid in reſiduo remanſerit; tantum de ſale communi, aut alumine, participabit. Dicitur autem *ſal Petræ*, propriè autem *ſal Terræ* magis dici meretur, qvùm ex terrâ immediatè decoquatur. De generatione hujus, & modo fiendi, naturâ & proprietatibus, item præſtantiâ, conſulantur doctiſſimi viri: Quercetanus, *in ſua pharmac. Spagyr. pag. 578. & ſeqq.* Schröderus, *in Pharmac. ſua Medico-Chymica, lib. 3. cap. 23. pag. 471.* Doctiſſ. necnon Philoſ. Kircherus, *Tom. 1.*

Mundi

Mundi ſui ſubterr. lib. 6. ſect. 2. cap. 3. de Sal-Nitri generatione, naturâ, viribus præpotentibus, diſertè & fundamentaliter diſcurrit. Quæ cuncta, pro majori rerum naturalium intelligentia & ſcrutinio, L. B. revolvere & conſulere poteſt. Mea quantum, de hoc admirabili ſale, exigua fert ſententia, aſſerere audeo, *Sal-Nitrum eſſe* ſalem ſui generis, à principio mundi, vi verbi divini, FIAT, terræ implantatum; medium inter volatilem & fixum: non fixum planè, quoniam, igni immediatè inſperſus, avolat, & cum ſtrepitu veluti diffugit: nec volatilem verè, quia igni, mediante crucibulo, admiſſus, ſat diu ac incorruptè in illo perſiſtit & liquatur: ſal neque ſalſus totus, neque omnino acidus eſt; ſed acido-ſalſus; neuter inter utrumque. Ex terra quidem elixiviatur, ſed aëreus eſt, igneusq; guſtu, ſi igne in crucibulo cremaveris, percipitur: aëreum verè dixeris, quia facilè auras petit, igni immediatè injectus; & quòd ex aëre ſimilis verè ſal colligatur, rebus nimirum extremè ſiccis ex calcinatione, & ſitibundis, ſeſe inſinuando, easque veluti imprægnando. Igneum verò appelles, quòd igneas edat operationes, non ſolùm in laboribus Chymicis, & Cerberus appelletur; ſed, teſte Doctiſſimo Kirchero, omnium commotionum, meteorologicarumq; impreſſionum, igne arrepo, tum in ſubterraneis, tum ſupra, in aëreæ regionis diſtrictibus, cauſa ſit. Quemadmodum ſpiritûs nitroſi, uti ſubtiliſſimi ſunt, & facillimè terræ poros transpirant; ita in aëris ſubvecti ſublimia, ignearum impreſſionum effectûs cauſant: vel, ſi iis, ob firma ſubterreſtrium partium obſtacula, penetrare non liceat; tum exitum ſibi, ruptis montium repagulis, vi & neceſſitatis jure, quærunt. In corpore autem humano frigidas ut plurimum edit operationes, calorem ſcilicet fugando, vel alliciendo. Eruitur ex terra pingvi, ab aëre & aſtris imprægnatâ. Et, licet copioſius ex ſtabulis jumentorum, ovium præſertim, eliciatur; terra tamen, propriè ejus matrix, ſalſedinem urinoſam jumentorum ſibi (ſcilicet Nitro) ſimilem reddit, vi fermenti ſui proprii nitroſi, terræ inſiti: quia neq; volatilis, neq; fixus, ſal urinæ Nitro æqualis eſt, nec, ex utroque mixtus, Nitro correſpondet: adeoq; propriè ſalé terræ ipſum ſtatuas; cùm etiam ex terra ſola; ſed adæquatâ, nullis tamen jumentorum urinis imprægnatâ, eliciatur. Quemadmodum, teſte prænominato Doctiſs. Kirchero, quarundam regionum terra, & aqua etiam fluminum, tam copioſè abundant *Nitro*, ut veluti ſponte illud erumpat, & in ſuperficie terræ ac fluminum rivis copioſè veluti effloreſcat. Et hæc de *Nitri* Genealogia. Pleniorem verò de illo informationem; & quomodo differat à ſale communi, & Alumine; quodnam eorum præſtet; ejus probæ; de variis, in arte Pyrobolicâ, uſibus; & plura alia, præfatus Rev. Kircherus, *locis ſupracitatis*, eruditiſſimè explanat. Quò etiam L. B. ablegatum volo. Nunc verò ſtat firma ſententia, quædam etiam ſalutaria ex *Nitro* conficienda Medicamina proferre, & communicare.

NITRI PURIFICATIO.

PRima *Nitri purificatio* in humido perficitur, repetitâ ſolutione, filtratione, & cryſtalliſatione. Solvitur in aqua communi, vel pluviali deſtillatâ, vel etiam in aquâ aliquâ aliâ ſtillatâ refrigerante, & odore fragrante: utpote, Roſarum, Liliorum convallium, Sambuci, Chelidoniæ, &c. iisque ſine additione, n. m. ſtillatis. Ubi tamen notandum venit, quòd, ſi cum prædictis aquis ſtillatis *Nitrum* ſit ſolvendum, per filtrum purificandum, & aliquali aquoſitatis exhalatione denuò cryſtalliſandum; nec major copia earundem aquarum affundenda ſit, quàm ad ſolam *Nitri* diſſolutionem, & quidem in calore leni peragendam, ſufficiat; ne fragrantia, & magis ſpirituoſæ aquarum partes, in diuturnâ coctione, aut earum abſtractione, exhalent, ſed potiùs cum *Nitro* ex parte unitæ maneant, illudque in virtutibus ſuis nobilitent, & intendant. Altera *Nitri purificatio* in ſicco, & igne ipſo, perficitur, beneficio ſulphuris, Nitro in crucibulo ſuper igne liquato, & ebullienti, particulatim & per vices

Digitized by Google

injecti; nimirum: *Nitrum commune*, ſed *purum*, immittatur crucibulo terreo, ignique moderato, in fornacula venti, admoveatur, ut per ſe liqueſiat, &, inſtar aquæ, in crucibulo fluat: cui injiciantur ſæpius, ac repetitis vicibus, particulæ, ſeu fruſtula ſulphuris crudi ſeu vulgaris, ut conflagrent: hinc inde in ſuperficie *Nitri* liquati oberrantes fæces Nitri, partim diſſipantes, partim præcipitantes. Dum verò hæc fiunt, exploretur ſæpius ferreâ rudiculâ, aut cochleari; num *Nitrum* ad perfectam purificationem ſit perductum: quo habito ſigno, effundatur paulatim in tabulas. *Nitrum* hoc *ſicco modo, & igne purificatum, Lapis Prunellæ, ſal Prunellæ, Nitrum Tabulatum, ſeu Præparatum, à Medicis & Chirurgis appellari conſvevit*; Officinis uſitatiſſimum: igneum verò, & magis mordax, quàm illud, quod repetitis ſolutionibus & cryſtalliſationibus clarificatum. Et quamvis ignea illa mordacitas, in hoc, tali modo parato, Nitro conſpicua, ipsâ ſaltem præparatione illi ſit impreſſa, & acceſſione aquarum ſolventium pereat & annihiletur: conſultius tamen fore arbitror, ut, ſi ad uſum Medicum, præſertim internum, *Nitrum* deſtinatur; illud potiùs, quod repetitis ſolutionibus & clarificationibus per filtrum purificatum, huic, in igne, & per ignem, in ſiccitate mundato Nitro, aut lapidi Prunellæ, præferatur.

NITRI ESSENTIFICATIO.

NItrum Salinæ eſt ſubſtantiæ, in quibuscunque liquoribus, aquoſis, vinoſis, ſuccis expreſſis, & decoctis vegetabilium reſolubile; liquabile porrò in igne: ita ut ſubjectum ſit inſtar ceræ, cui variæ figuræ & aſteriſmi, cùm in ſicca igneâ illa eliquatione, tum in humidâ ſua ac aqueâ ſolutione, imprimi poſſunt. Ut autem palam fiat, quibus modis utraque *Nitri Eſſentificatio*, cùm in humido, tum ſicco, inſtituenda; id modi ſubſequentes indigitabunt.

NITRUM cum ACETOSELLA ESSENTIFICATUM.

SOlvatur *Nitri* purificati & Tabulati libra una, in ſucci Acetoſellæ probè depurati libris quinque vel ſex: ſolutio leniter exhalet in vaſe vitreo, ad cuticulam; reſiduum in frigidum locum collocetur ad cryſtalliſandum. Cryſtallis ſeparatis, remanens liquor porrò parumper exhalet & cryſtallizetur. Hoc totius repetendum, donec totum *Nitrum*, cum ſucco Acetoſellæ in cryſtallos redactum, aut ſolâ liquoris exhalatione in ſalinam conſiſtentiam & ſiccitatem converſum ſit. Hoc ſemel *inſuccatum Nitrum*, ſi porrò cum recenti ſucco Acetoſellæ ſolvere, & ſupradicto modo cryſtalliſare, aut ſolâ exhalatione aquoſitatis ad ſalinam ſiccitatem reducere volueris, efficacius illud certò effeceris. *Præſtat in Febribus ardentibus & Tertianis, phlogoſin viſcerum naturalium, tum & cordis, contemperat, & à putredine præſervat: in morbis quibuscunq; calidis opportunè exhibendum.*

NITRUM ROSATUM.

℞. Roſarum rubearum recentium, tempore vernali & æſtivo, uncias XII.

vel

Roſar. rubear. ſiccat. tempore hyberno, uncias quinque vel ſex;

quibus inciſis, & vaſi vitreato, ſeu ſtanneo, immiſſis ſuperaffundantur Aquæ ferventis libræ circiter ſex, vel octo,

Succi Citri, ſeu Limon. recenter expreſſi, libra ſemis.

Factâ maceratione, colentur & filtrentur: in colatâ hâc, & filtratrâ ſeu clarificatâ Roſarum tincturâ diſſolve

Nitri puriſſimi, cum ſulphure in igne purificati, libram unam.

Filtrentur denuò: ac per lenem exhalationem, ſeu repetitam abſtractionem aquoſitatis, in cucurbita vitrea, *Nitrum* cryſtallizetur, aut, leniter abſtrahendo omnem aquoſitatem, in ſiccam ſalinam conſiſtentiam reducatur. Hoc ſemel *inſuccatum Nitrum Roſatum*, eâdem operâ, quâ antea (ſi ita volupe fuerit,) recenti

Tinctu-

Digitized by Google

Tincturâ Roſarum, pro majori virtutum impreſſione, inſuccari poterit.

Præſtat in morbis calidis, viſcerum naturalium æſtubus, hepatis, faucium, & tonſillarum inflammationibus; & dyſenteriæ, ſeu diarrhϾ, etiam malignæ, opitulatur.

NITRUM cum PAPAVERE ERRATICO INSUCCATUM.

Fiat Infuſio fortis Florum Papaveris Rhœados, beneficio Aquæ ſimpl ferventis, ad libras circiter quinque: quâ cum ſolvatur

Nitri puriſſimi libra una:

ac, uti ſuprà oſtenſum, repetitâ & leni exhalatione humiditatis, in alembico vitreo, cryſtalliſetur: &, ſi lubet, idem labor, recenti Tincturâ ſolvendo & cryſtalliſando hoc jam ſemel inſuccatum Nitrum, repetatur.

Efficax eſt hoc Nitrum in compeſcendis inflammationibus internis, hæmorrhagiis quibuscunq; pleuritide, peripneumonia: medetur & aliis morbis calidis, ab intemperie viſcerum naturalium calidâ obortis: in febribus item tertianis, & ardentibus, auxilio eſt.

NITRUM VIOLATUM.

Paretur ad eandem normam, quâ etiam præcedens Roſatum, vel illud, cum Papavere Erratico inſuccatum Nitrum: cum forti nimirum, & repetitâ Violarum Martialium infuſione; additis nonnullis unciis ſucci Limoniorum.

NITRUM cum SCORDIO INSUCCATUM.

Parabitur ad eandem normam, quâ ſal Nitri, cum Acetoſella imprægnatum, & hoc commodè ac dextrè, cum ſucco Scordii recenter expreſſo & depurato. *Efficax* autem *eſt in morbis ac febribus malignis, Hungaricis: quin & in peſte ipſa haud exiguo eſt emolumento.*

NITRUM ALEXIPHARMACUM COMPOSITUM.

℞. Radic. Scorzoneræ uncias tres,
Imperatoriæ,
Enulæ campanæ,
Contrajervæ,
Zedoariæ, ana uncias duas,
Herb. rec. Galegæ,
Scordii,
Rutæ,
Centaur. min. ana uncias quatuor,
Cortic. Arantiorum,
Citri, ana recent. & extim. unciam unam ſemis.

Ex omnibus inciſis fiat Decoctum forte, cum ſ. q. ſimpl. Aq. repetitis vicibus affuſæ & colatæ, quousque tota virtus & efficacia ſpecierum ſupradictarum, repetitâ coctione, extracta ſit. Colaturæ & decoctiones omnes conjunctæ albuminibus ovorum probè clarificentur. Cum hoc decocto clarificato ſolvatur

Nitri puriſſimi libra una, vel libra una ſemis,

ac per repetitam exhalationem aquoſitatis denuo cryſtalliſetur, aut ad priſtinam ſalinam conſiſtentiam & ſiccitatem reducatur, viâ ac modo ſuperiùs oſtenſo: & *valebit in morbis ac febribus malignis exæſtuantibus, vehiculis appropriatis immixtum.*

NITRUM CATHARTICUM.

℞. Fol. Senæ ſine ſtipit. elect.
Rad. Aſari, una uncias tres,
Hellebori nigri uncias duas ſem.
Mechoacannæ albæ uncias duas,
Cremoris Tartari unciam unam.

Inciſa, coquantur repetitis vicibus cum ſuff. quantit. Aq. ſimpl. ad totalem virtutum extractionem: colaturæ omnes & junctim cum albumine ovorum optimè clarificentur; quo cum decocto ſolvatur

Nitri puriſſimi libra una;

& denuo, abſtractione repetitâ ſuperfluæ humiditatis, cryſtalliſetur, aut in ſalinam planè & ſiccam conſiſtentiam reducatur. *Laxat alvum, penetrat corpus; vim calidam infringendo.*

NITRUM MARTIALE APERITIVUM.

℞. Nitri puriſſimi Roſati, cum recent. Roſ. parati, uncias ſex,
Vitrioli Martis, legitimè cum ſpiritu vitrioli parati, uncias duas.

Mixta, ſolvantur in
Succi Endiviæ,
Cichorii ſylveſtr. ana depurat. ſ. q.

et vel abſtractione repetitâ denuo cryſtalliſetur, vel exhalatione totius humiditatis in ſalinam conſiſtentiam ſubdulcem reducatur. *Prodeſt hepati excalefacto, & debilitato; ejusq; obſtructiones reſerat & confortat.*

NITRUM ANTIMONIATUM.

℞. Flor. Antimonii alb. dextrè parat. unciam unam,
Cremor. Tartari uncias duas.

Mixta, coquantur in ollâ terreâ, ſeu etiam ſartagine ferreâ, cum Aqua ſimpl. repetitis vicibus, recenti ſemper aquâ affusâ, & decantatâ, quousque tota virtus & efficacia è floribus extracta ſit: cum decoctionibus depuratis & filtratis ſolvantur
Nitri puriſſimi unciæ quatuor;
& leni abſtractione ſuperfluæ humiditatis in priſtinam ſalinam ſubſtantiam reducantur, aut pedetentim, ut ſuprà edoctum, cryſtalliſentur.

Purgat per ſuperiora & inferiora leniter; quemadmodum præſtantius non eſt Antimonii corrigens, quàm ipſum Nitrum. *Datur à ſcrupulo uno, ad drachmam ſemis, & drachmam unam; in grato vehiculo diſſolutum.*

NITRUM ANTIMONIATUM aliud.

℞. Nitri puriſſimi uncias ſex.

Liquetur in crucibulo ſuper igne leni; cui pedetentim & per vices injiciantur
Vitri Antimonii, ſine addit. parati, ſeu
Flor. Antimonii alb. unciæ duæ:

quæ probè unita, & liquata, ut in unam coëant maſſam, effundantur in mortariũ æneum; maſſa refrigerata teratur in pulverem, & cum ſ. q. Aquæ ſimpl. ſolvatur, filtretur, & denuo abſtrahendo aquam, in cryſtallinam compagem Nitrum elixiviatum reducatur, relicto Antimonio in reſiduo, ſolâ ejus virtute Nitro communicatâ. *Vires ex ſuperiori patebunt.*

NITRUM PERLATUM.

℞. Salis Prunellæ, ſeu Nitri purificati, uncias tres,
Magiſter. ſolubilis Perlar. Orient. unciam unam.

Solvantur ſingula ſeorſim in ſ. q. Aquæ Roſar. fragrantiſs. binæ ſolutiones jungantur, ac in alembico vitreo ad ſalinam conſiſtentiam abſtrahantur *Præſtat in morbis calidis, & febribus ardentibus; ubi debilitas virium conjuncta eſt.*

Nota. Eodem planè modo & Nitrum Corallatum parari poterit.

ANODYNUM MINERALE, ſeu NITRUM FIXUM.

IN præparatione *Antimonii Diaphoretici*, trinâ ejus detonatione (uti Chymici loqvuntur) ſeu calcinatione, eluitur tandem in ipſa Antimon. Diaphoret. edulcoratione *ſal Nitrum fixatum*, quod *Anodynum minerale* vocant. Hoc *efficax* pariter *eſt in febribus ardentibus atq; malignis.*

NITRUM FIXATUM.

EJus præparationem Doctiſs. P. Kircherus, *in Mundo ſuo ſubterraneo, Tom. 2. lib. 12. ſect. 5. part. 1. cap. 6. experim. 5. pag. 432.* exactè deſcribit: accipiendo nimirum *Nitri* libram unam; illamque liquefaciendo in crucibulo, igne moderato, & paulatim ei *Flores ſulphuris* injiciendo, donec ſulphur non ampliùs accendatur. Hinc ab igne remotum *Nitrum*, ſolutione, filtratione, & cryſtalliſatione purificandum, uſuique aſſervandum eſt.

FLORES NITRI.

NItrum in *Flores* cogendi ſingularem deſcribit modum idem Doctiſs. Kircherus, *Tom. 1. lib. 6. ſect. 2. cap. 3. pag 309.* quem inde B. L. deſumat.

NITRUM CACHECTICUM CHALYBEATUM.

HOc etiam deſcribit Clariſs. Schröderus, *loco paulò ſuprà citato, pag. 475.* Melioris

licris autem informationis gratiâ, addo modum ſequentem:

℞. Salis Prunellæ, ſeu Nitri, uncias tres ſemis,
Vitrioli Martis uncias duas,
Salis, ſeu Arcani duplicati ſequentis, uncias duas ſemis.

Terantur ſubtiliſſimè, & immittantur cucurbitæ vitreæ: hinc in arenâ, calore per gradus aucto, aliquandiu calcinentur ad rubedinem, dando ignem ultimò paulò fortiorem, ut liquentur in maſſam. Fracto denique vitro, eximatur, cùm refrixerint omnia, *Lapis rubicundus*, & aſſervetur pro uſu Medico. Vires hujus, ac uſus, *ibidem*, patebunt.

ARCANUM DUPLICATUM HOLSAT. ANTIFEBRILE.

HOc medicamentum, ſeu *Sal Antifebrilis*, ex capite mortuo Aquæ fortis extractus, *Salem catholicum, Salem ſapientiæ*; item *Salem duplicatum*, ſeu *de duobus*, appellare conſvevêre. Illum deſcribit Mynſicht. *in ſuo Armament. Medico-Chymico. pag. 10 ſect. 1.* quem B. L. conſulat. Item Clariſs. Schröder. *in ſua Pharmacop. Medico-Chymica, lib. 3. cap. 23. pag. 474.* talem adducit parandi modum, quem Experientiſs. Chymiatro, Domino Joël Langelott, Ducis Holſatiæ Archiatro meritiſſimo, acceptum refert: quos L. B. *citatis locis*, videre habet.

Verùm cùm haud exiguæ difficultates circa hoc medicamentum, ejusque parandi modum, ventilandæ reſtent: idcirco illud ſub incudem rationis & judicii revocare, ſtat ſententia.

Pro primo extra controverſiam eſt, quòd medicamentum hoc ex capite mortuo Aquæ fortis, ex Vitrioli & Nitri partibus æqualibus deſtillatæ, cum aquâ ſaltem tepida ſimplici, eliciatur & elixivietur. Verùm rarò ex ſolo Vitriolo & Nitro, absque Alumine, aut aliis, Aqua fortis deſtillatur. Sed transeant hæc levia; cùm ad hoc medicamentum *Aqua* talis ſtudiò apparari poſſit. *Secundò*: poſito; ex prædictis duobus ingredientibus tantùm, *Vitriolo* nimirum & *ſale Nitri*, *Aqua fortis* deſtilletur; non tamen tam violento ignis gradu ultimò urgentur, ut omnes ſpiritus corroſivi Vitrioli, ejusque radicalis humiditas, cum oleo craſſo corroſivo, expellantur, & caput eorum mortuum ſapore vitriolato, cuperoſo, omnimode privetur; quin ipſum maximè corroſivum, & vitriolo adhuc plenum, in reſiduo maneat: ex quo non tantùm ſalina ſubſtantia, & tale medicamentum, quod deſideratur, diaphoreticum aut diureticum, eliciendum, ſed ipſum vitriolum indeſtructum, & quidem Salem vitrioli Emeticum elixiviari neceſſum eſt. *Tertiò*: ſunt, qui negant (falsâ tamen opinione obcœcati) ſpiritum Vitrioli unà cum ſpiritu Nitri in deſtillatione Aquæ fortis prodire; ſed ſolius Nitri ſpiritum eſſe & conſtituere Aquam fortem, eamque omni ſpiritu Vitrioli eſſe deſtitutam. Si hæc ſententia firma eſſet & recto ſtaret talo; prior noſtra ex aſſe confirmaretur. Verùm moderamine opus eſt: nimirum; transire quidē ſpiritûs volatiliores Vitrioli, unà cum ſpiritibus Nitri, tanquam ductoribus levioribus; craſſiores verò, & magis ponderoſos, ac corroſivos, Vitrioli ſpiritûs in reſiduo manere, capiti ejus mortuo, ob defectum ultimò ignis violentiſſimi, adhuc incluſos. Quapropter cùm Vitriolum, Nitro junctum, utut Aqua fortis igne quodammodo violento deſtilletur, non multum tamen immutatum, peractâ deſtillatione, in reſiduo maneat, ſpiritibus Vitrioli ſaltem levioribus expulſis; ſequitur infallibiliter, quòd ex reſiduo hoc capite mortuo non pura ſalſedo, nec purus ſal, eliciatur; ſed ſalſedo vitriolata, vitriolo æmula, emeticâ potiùs virtute, quàm diaphoreticâ, aut diureticâ, plena & dives. Ex hoc fundamento concludo, omnino conſultum eſſe, ut ex quolibet horum ſubjecto, *Arcanum* hoc conſtituente, ſal proprius & verus ſigillatim & legitimo modo extrahatur; qui tandem debito & proportionato pondere commiſceri, & ulteriùs elaborari poſſent. Sic enim excluderemus omnem Vitrioli cuperoſum, ac planè inſalubrem, ſalem, & vitriolatam ſubſtantiam, ventriculum potiùs exiguo pondere & doſi invertentem, quàm febres qualitate ſpecificâ & ſudoriferâ excutien-

Digitized by Google

curientem. His igitur præmiſſis fundamentis, ratione & experientiâ ſuffultus, ſuadeo, ut *Arcanum* hoc modo ſequenti paretur: nimirum,

Ex capite mortuo Vitrioli extremè calcinato (uti ſuperiùs, in capite de Vitriolo, necnon in præmiſſis Animadverſ. luculenter edocui) omnique Vitrioli ſapore & qualitatibus deſtituto, aëri verò & aſtris aliquot ſeptimanis expoſito, quo exactè impregnetur, eliciatur ſal aëreus, dulcis, & nitroſus, Vitrioli ſapore expers, adeoque Vitrioli Emetica virtute omnino deſtitutus. Hoc interim ſale aëreo aſſervato, porro ex capite mortuo, à deſtillatione ſpiritûs Nitri relicto, ſal pariter elixiviando aquâ communi proliciatur, & crebris ſolutionibus & filtrationibus probè purificetur. Hi duo ſales in ordinem redacti, tandem commiſceantur; accipiendo ſalis Vitrioli aërei uncias duas, ſalis verò Nitri, legitimè etiam extracti, uncias tres. Mixta, immittantur cucurbitæ vitreæ, & in arenâ, aucto igne per gradûs, die unâ vel alterâ leniter calcinentur, ut circa finem fundum cucurbitæ aliquo modo candeſcat: &, poſtquam omnia refrixerint, vitro fracto, *Sal* eximatur, ſuper porphyte teratur, & aſſervetur. Ex hujus uſu in Medicina majus emolumentum ſpero, quàm communiter parato arcano: eoque magis, ſi huic jam parato *Sali*, juxta mentem Authoris Mynſichtii, & quidem ejusdem unciis quatuor, *Croci* ſolis legitimè parati uncia ſemis uniretur. Tum enim beneficio ignis arenæ figendo, præſtantius medicamentum efficeretur. Cujus *virtutes* ex Mynſichtio patent.

CRYSTALLI NITRI,
ſeu
DRACO FORTIFICATUS.

HOrum deſcriptionem vide apud Clariſs. Schröderum, *in ſuâ Pharmacop. Medico Chymica, lib. 3. cap. 23. pag. 474.* à S. Cloſſæo ipſi communicatam: quam L. B. conſulere velit.

FERRA FOLIATA NITRI S. Gloſſ.

HUjus itidem, *ibidem*, delineationem vide, nim. apud ſæpius citatum Authorem, Clariſsim. Schröder. *loco citato*, quæ talis:

Nitrum in crucibulo ſuper igne moderatè liquetur: quo liquato, toties carbones vivi injiciantur, quò inardeſcat, donec flagrare deſinat & fixetur. Quod reſtat Nitrum, in crucibulo cum carbonibus fixum, in aceto deſtillato ſolvatur, filtretur, & in cucurbita vitrea ad ſiccitatem Nitri abſtrahatur: cui poſtmodùm recens iterum acetum deſtillatum affundendum, & abſtrahendum eſt; idq; toties repetendum, donec acetum eâ, quâ affuſum, acrimoniâ deſtillando tranſeat. Quo facto, ſpiritus Vini itidem à Nitro dicto, in cucurbita reſiduo fuſili, ſemel atq; iterum deſtillando abſtrahatur. Sic in fundo, aucto pauliſper igne, reſidebit terra talcoſa, fuſilis inſtar ceræ; quæ ab impuritatibus omnibus, repetitâ ſolutione, filtratione, & coagulatione, ſeparanda, & ad uſum aſſervanda venit. Valet in obſtructionibus tum hypochondriacis, tum meſentericis: calorem viſcerum exæſtuantem reprimit; &, medicamentis aliis admixta, eadem ad loca remota ducit, eorumq; operationes promovet.

NITRUM VITRIOLATUM.

QUomodo & hoc, quod *ſpiritus Vitrioli coagulatus* meritò dici ac appellari poteſt, parandum ſit; quæque ejus virtutes, uſus, ac doſis: hæc omnia Mynſichtius, *in ſuo Armamentario Chymico, ſect. 1. pag. 24. & ſeqq.* exactè deſcripſit: quem ut ipſe L. B. conſulat Authorem, hiſce ſuadeo.

SPIRITUS NITRI.

HUjus *Spiritûs*, tum & *Salis*, exactam deſtillationem; & quæ circa hos ſpiritûs neceſſariò admonenda erant, ea jam omnia fideliter, & ad amuſſim, *in prioribus n. Animadverſ. pag. 424.* B. L. deſcripſi & communicavi. Ideoque, cum ſcitu digniſſima juxta, ac neceſſaria ſint, ea Lectori Amico diligenter revolvenda commendavero. Ex iis enim patebit, quodnam ſubjectum Nitro & Sali, etiam vulga-

Digitized by Google

vulgari, pro ſpirituum eorum deſtillationibus, adjungendum ſit, ne ſpiritûs eorum acidi & corroſivi, antequam vi ignis elevantur, & in excipulum transeant, ſuum admixtum corpus aggrediantur, ſolvant, & ſolvendo cum eo coagulentur, & in aliud Ens transmutentur, adeoque agendo repatiantur & deſtruantur, eoque minùs eorum ſpiritûs elevari, & in excipulum transire poſſit. Hæc, quàm vera ſint rationi, & experientiæ conſentanea, Mercurii ſublimatio, tum & plures alii labores Chymici, mechanicè demonſtrant. Hæc autem cùm à nemine Chymicorum hucusque revelata ſint, *loco citato* omnia explanata patebunt. Idcirco etiam ſcriptionis operâ compendifactâ, ad alia transeo, iisque & capiti de Nitro finem impono. Plura tamen, quæ de Nitro & Alumine inferenda eſſent, ex Clariſſimo Schrödero, *pag. 476. & ſeqq.* peti poſſunt; quò etiam L. B. ablegatum volo.

Caput XII.

De

TARTARO.

NOn infimum in Medicina obtinet locum *Tartarus vini*. Vix enim modernis temporibus, à Medicis cultioris doctrinæ, medicamentum Laxativum, Purgans, aut Diureticum, ſeu Præparans, præſcribitur, quin *Tartarus*, ſive ſimplex, ſive ut plurimum ejus *Cremor*, vel etiam *Vitriolatus Tartarus* ei adjungatur, & incrementum addat.

Quid autem *Tartarus* ſit, & quid ſub hoc nomine & Medici & Chymici indicent; item quanta Tartari differentia; nec non de ejusdem, ex vegetabilibus deſumpti, ſpeciebus, ortu & generatione: ea omnia exactè declarat Clariſſimus Angelus Sala, Medicus & Chymiater Celeberr. *in ſua Tartarologia*, *ſect. 1. cap. 1.* & *2. pag. 120. & ſeqq.* quibus ſuperaddere plura, ſupervacaneum omnino eſſet. Idcirco, ne actum agam, ad *Tartarum vini*, miſſis omnibus ambagibus, me converto, &, (præmiſſis tamen definitione, differentiis, ac utilitatibus Tartari) quædam ſalutaria medicamenta, ex eo conficienda, ſtatim annectam: ad quæ, tanquam ad ſacram anchoram, Medicus in plurimis morborum monſtris confugere tutò poſſit. Inprimis itaque, & vulgariter loquendo, *Tartarus vini* illa eſt reſidentia, quæ ex quolibet vini muſto lateribus doliorum undique ſeſe apponit, &, lapillorum cryſtallinorum duritiem referens, mox obſcuro colore, mox candido magis, juxta vinorum differentiam, ſe ſiſtit & in conſpectum venit. Præter hoc, non exigua etiam portio hujus *Tartari* in fæcibus vini latet, quatenus ob copiam & gravedinem fæcum, motu quaſi violento, & raptu, à cryſtalliſatione præpeditum, lateribus doliorum apponi, & in ſolidam ac cryſtallinum compagem converti, & adhæreſcere non potuit. Præterea ex quolibet vino vetuſto fermentato, abſtractô priùs ab eo ſpiritu vini, Tartarus purus & putus, leni & repetita exhalatione aquoſitatis; nec non ex fæcibus aceti deſtillati vini nigerrimis, talis Tartarus artificiosâ ſeparatione producitur & colligitur: qui Tartarus non, niſi puritate, inter ſe differt, & pauculis aliis accidentibus ab invicem discrepat. Subſtantiam *Tartari* duriusculam, ſolidam & cryſtallinam, *vini Salem* dixeris, aciditate tamen conſpicuum & prævalentem, guſtum & ſaporem gratum vinoſum referentem: puri verò & ſimplicis ſalis, quà ſalis, naturam excedit; adeoque meritò non ſimplex & uniforme, ſed compoſitum corpus, vegetabile dicendum, conſtans iisdem, quibus & reliqua, principiis, *Spiritu* ſcilicet, *Oleo*, & *ſale fixo*: quæ omnia in deſtillatione, tanquam verâ Tartari analyſi, in apricum prodeunt & conſpiciuntur. Porrò magna eſt *Tartari* differentia, eaque juxta diverſitatem tam Vinorum, quàm Regionum,

Digitized by Google

num, in quibus vina creſcunt & naturaliter producuntur; item etiam ratione puritatis, molis, ſive magnitudinis, atque virtutis. Quò enim perfectiora & ſalubriora vina; eò præſtantiorem etiam Tartarum gignunt atq; producunt: adeoq; haud parum in electione Tartari, ſi Medicinam præcipuè ſpectes, aut uſui humano, & Medico, illum adoptare velis, poſitum eſſe exiſtimes. Præſtantior itaque, & inter reliquos ſalubrior, & cæteris præferendus *Tartarus* eſt, qui *ex vino Rhenano* & *Italico* producitur: quippe qui non ſolùm purior, in majorem molem & cryſtallinam compagem concretus, ſed ſapore magis acidulo & grato præditus eſt; & gratiorem, fragrantemq; veluti reddit ſpiritum vinoſum, viribus ſeu virtutibus præpotentiorem ipſo ex vulgari Tartaro deſtillato ſpiritu.

Bonitatem Tartari Clariſſ. Angelus Sala, *in præfato ſuo Tractatu, Tartarol. cap. 4. pag. 124.* ſequentibus deſcribit, ubi ait: *Optimum autem Tartarum ab omnibus tam Medicis, quàm Chymicis, unanimi conſenſu habetur illud, quod continuâ ſerie coagulatum dolii lateribus, aut fundo ejusdem, in longitudinem protenſum adhæreſcit: maximè eſt ponderoſum; duritieq; ſuâ non cedit lapidi; ab eaq;, quâ vinum tangit, parte plurimis apicibus, adamantis inſtar, acuminatum ſplendet; quodq; confractum, non apparet, inſtar ſpongiæ, poroſum, aut terrâ refertum, ſed ſubſtantia ſuâ eſt ſolidiſſimum: contrita etiam minutiſſima ejusdem particula ex tempore, cretæ ſimilis, candeſcit. Has notas habent omnia illa, quæ à vinis Rhenanis colliguntur, Tartara: quæ etiam cæteris, quando crudis uti voluerimus, longè præferenda.*

De *Tartari* crudi utilitate, ac qualitatibus, in Medicina, idem ſupradictus Doctiſſ. Sala, *cap. 5.* ita diſſerit:

Tartaro hoc non ſolum Aurifabri, Vitriarii Veneti, ſive Cryſtallopœæ, ſerici item Tinctores, aliiq; Artifices Mechanici, pro cujusq; artificio diverſimodè utuntur: verùm etiam maxima ejusdem eſt in Medicina utilitas; unumq; eſt ex illis medicaminibus, quæ diverſis donata ſunt qualitatibus, contrariosq; habent effectûs. Nam quoad ſubtilem, acidiuſculam, & penetrativam, quæ in ipſo latet, ſubſtantiam, non multum diſſimile eſt frigidæ & ſiccæ qualitati, ut & ſubtilitati optimi ac puriſſimi aceti; quâ linguam aridam recreat, ſitim à cauſa calida excitatam reſtinguit, fervorem ac ebullitionem bilis reprimit, appetitum revocat, dolores ventriculi ſedat, viſcidos, tenaces, ac mucilaginoſos humores attenuat ac reſolvit, interiorum viſcerum obſtructiones reſerat, aliosq; producit effectûs aceto familiares. Deinde ratione qualitatum calidarum, ac inciſoriæ ſalis, quæ in aciditate tartari latitat, acrimoniæ, obſeratos in corpore, à materia frigida exortos flatûs non ſolùm meliùs diſcutit; verùm etiam omnis generis crudos tartareosvé humores incidit, & alio quovis medicamine feliciùs ac commodiùs blandiſſimè educit. Hæcq; eſt cauſa, cur plurimi è Dogmaticis Medicis hoc tartarum ita extollant, idq; lenientibus, ad acuendam eorundem energiam, ſtimuli loco, feliciſſimo ſucceſſu admiſceant. Cujus rei exempla habemus in Pharmacopœia Auguſtana; ubi longo uſu ac experientiâ comprobatus reperitur Pulvis Senæ præparatus Montagnanæ, inibiq; à Medicis Auguſtanis deſcriptum, ac multis nominibus recommendatum Tartarum. Tartarum verò hoc excellens etiam, ac utile eſſe purgans medicamentum, præter alia exempla, meo idipſum proprio ſanctè atteſtari ac affirmare poſſum. Cùm enim in juventute mea per quinquennium paſſione Colicâ multoties miſerrimè diſcrutiarer, nullisq; medicamentis, aliàs maximè juvantibus, ab eadem liberari ac curari poſſem: ſingulari cujusdam magnarum qualitatum, patriâ Lucenſis, in Italia, Senis conſilio ℥vj. ſubtiliſſimè pulveriſati crudi Tartari aſſumebam; cujus effectûs aliorum omnium, antè aſſumptorum, purgantium longè erant excellentiores. Hoc enim aſſumpto, in longum, & quidem inconſuetum, tempus ceſſabant acerrimi cruciatûs; redeuntibus verò iisdem, reiterando hujus uſum, immunem à tantis ærumnis, per biennium, vivebam vitam. Aſt aliquando ad Perſtrenuum vocatus virum, Dn. Zachariam Geitz Köfflern/ *Equitem auratum, & S. R. I. ab Ærario, p. m. podagrâ, in arce ſuâ* Haunßheim/ *laborantem, multò atrociùs, quàm hactenus unquam, cùm prædictis doloribus torquerer, tentatis aliquot, quæ ad manûs erant, tam internè, quàm externè, ſed fruſtra, remediis; recordabar uſûs mei Tartari: ac tum temporis offerebatur quippiam tartari à vino* Ungarico, *ſepa-*

ſeparati, cujus, non conſideratâ ejusdem impuritate, nec, quam habet cum vino Rhenano longâ diſparitate, ex tempore prædictam doſim cum brodio carnis, absq; ullo alio additamento, aſſumebam: quo ſatis benignè aliquot vicibus ſum motus, materiaq; peccans exoptatè expulſa; ita quidem, ut ab acutiſſimis hiſce doloribus plenariè liberatus, nihil ampliùs de tantis cruciatibus viginti nunc ſex annis perceperim, & , divinâ gratiâ, ab eo tempore ſatis placidè vixerim. Quam mihi factam alleviationem, meo quidem judicio, adſcribo remotioni cauſæ per tartarum factæ: quia tantas paſſiones à viſcoſa, tartarea ac frigidâ, in inteſtinis collectâ, ac iis tenaciſſimè adhærente materiâ progenitas certò credebam: quam materiam tartarum præmemoratâ ſuâ qualitate reſolutam, ac attenuatam eliminavit; quod aliis medicamentis fuerat impoſſibile. Ut ita remotâ ex fundamento cauſa materiali, remotum etiam ſit exinde natum accidens. In hiſce & aliis morbis, à prædictis cauſis ac flatibus ortis, plurimis ejusdem uſum conſului ægrotis, laudandosq; ſemper, quos præſtitit, ſum expertus effectûs: nihilq;, quod remorari uſum ejusdem poſſit, invenio; niſi quòd fortè delicatulis, ac nauſeabundis, moleſta ſit nimia ejus doſis. Aſſumendum enim, quando, absq; ullo alio additamento ac ſtimulo, verè purgantis munere fungi debet, ab ℥ß ad ʒvj. & ℥j.

Optandum itaq; eſſet, ut purgans ejusdem facultas in minorem reduci poſſet quantitatem. Hactenus autem exoptatam adire non licitum fuit Corinthum: aliis etiam præcluſum invenio aditum. Hucusque Clariſſ. Angelus Sala.

PURIFICATIO TARTARI, id eſt: CREMORIS & CRYSTALLORUM TARTARI PRÆPARATIO.

QUòd Chymici (qui rerum Medicinalium utilem quærunt nucleum, & medicamenta ſimplicia ab impuritatibus, quibus referta proſtant, ſtudioſâ ſedulitate, utile nimirum ab inutili ſegregando, liberant) purificationem Tartari, & Cremoris, ac Cryſtallorum, præparationem variis modis moliantur; id ex prædicto Clariſs. Ang. Sala, & aliis quamplurimis, patet. Cùm autem ſtudioſus Lector meritò non gaudeat pluralitate proceſſuum, qui ad unum eundemq́ue finem conſpirant, ſed uno, eoq́ue vero, modo parandi hoc vel illud medicamentum contentus eſſe poſſit; idcirco dexterrimam *Tartari purificationem*, *Cremoris* & *cryſtallorum Tartari præparationem*, quam, *in præmiſſis noſtris Animadverſ. pag. 461.* ad unguem usque, cum omnibus ſuis manipulationibus, & annexis inſuper neceſſariis & ſcitu dignis notis, deſcripſi, L. B. commendare volui. Namque ſi bene perpenderit, manumq́ue operi ipſi applicuerit; haud meliorem, brevioremq́ue invenerit modum, hanc Cremoris & Cryſtallor. Tartari purificationem, & præparationem, inſtituendi. Proinde, ne actum agam, aut cramben bis coctam apponam; ad alia transeo. Et quidem, cùm, *in præmiſſis n. Animadverſ. loco citato, pag. 462.* docuerim, Tartarum cryſtalliſatum, ſeu Cremorem Tartari, peregrinis virtutibus imbuere; ac eidem vim vel catharticam, vel magis diureticam, imprimi poſſe, mediantibus Decoctis rerum catharticarum & diureticarum, vel ſuccis etiam expreſſis, cum iisdem Tartarum diſſolvendo, coquendo, ac iterum cryſtalliſando, vel ad ſiccitatem abſtrahendo: idcirco quomodo hoc effectui dandum; ſequentes demonſtrabunt formulæ. Et licet nonnunquam colore alieno Tartarum, hoc vel illo ſucco, aut decocto, ſolutum, tingatur; nihilo tamen minùs, ſi in porphyrite teratur, iterum albeſcit, aut quandoque nonnihil rubeſcit; & haud ineleganti nonnunquam colore, majoribusq́ue etiam virtutibus, imbutum proſtabit.

TARTARUM DIURETICUM cum FRAGIS.

℞. Tartari albi Rhenani, aut Veneti, ſeu Italici, libram unam:

craſſiuſculè contuſus coquatur fortiter in vaſe fictili, ſeu terreo cooperto, cum

Succi Fragorum recenter expreſſi libris ſex,

 horâ

horâ unâ circiter; & ſtatim per colatorium purum transmittatur & coletur, quantum diſſolutum fuerit. Percolatum Tartarum in alio vaſculo, vitreo nimirum, vel terreo, factâ prius unicâ ebullitione, ſenſim refrigeſcere ſinito. Frigefactis omnibus, eximatur Tartarum percolatum, & aſſervetur; ſuccus verò reſiduus, unà cum Tartaro reſiduo nondum diſſoluto, denuo coquatur,& transcoletur quidquid diſſolutum fuerit, & in calore etiam ſenſim cryſtalliſetur: quod tamdiu continuandum, donec Tartarus totaliter diſſolutus & transcolatus fuerit. Deficiente verò ſucco, vel mucilaginoſo reddito, propter repetitam coctionem & exhalationem aquoſitatis; diluatur is aquæ communis ſ.q. Et tali modo optimè ſuccedet operatio: & etiam habebis *Tartarum* inſuccatum & *diureticum*: quod aſſerva.

Hacq; eadem methodo, cum diverſis aliis *ſuccis*, utpote *Ribium*, *de Rubo Idæo*, *Citri*, ſeu etiam *Limon. Cichorii Sylveſtr. Endiviæ*, *Acetoſellæ*, *Tartarum* inſuccare, alienis virtutibus imbuere; vel illum ipſum in virtutibus ſuis diureticis efficaciorem reddere poſſumus.

Et quod de *ſuccis expreſſis* dictum; pariter ad *Decocta* referendum. Sic *decocto* forti *Roſarum rubearum*, ex recentibus Roſis parato; vel earum *Infuſione* clarificatâ; aut infuſione etiam forti *Violarum Martialium*, *ſpiritu Vitrioli* nonnihil acuatâ, *Tartari* ſolutionem & cryſtalliſationem eâdem operâ perficere; eiq; nomen *Tartarum Roſatum*, & *Tartarum Violatum*, imponere poſſumus: quæ haud exiguis virtutibus diureticis, hepar inſuper, & reliqua viſcera, roborandi, alvumque potiùs ſolvendi, dotata erunt.

Sin *Tartarum* magis *ſolutivum*, & *purgantem*, reddere animus ſit; hoc aſſequemur præfatâ pariter methodo ac via; *decoctionibus* nimirum, aut *infuſionibus*, rerum quarundam catharticarum, vel unius, vel plurium ſimul: exempli gratiâ: Accipiamus *Radic. Mechoacæ albæ* libr. ſemis: hæ in fruſtula conſciſſæ coquantur, repetitis vicibus, cum ſ.q. *Aq. ſimpl.* additâ *Tartari puri Veneti*, ſeu *Italici*, craſſiusculè contuſi librâ unâ; & per colatorium linteum, vel pannum transcolentur, decoctionem ſæpius repetendo, donec totum tartarum diſſolutum & transcolatum fuerit: deficiente verò aquâ, recentem ſubſtituendo, verùm in, quàm paucâ fieri poteſt, quantitate aut copia, ad majorem virtùtem *laxativam Tartaro* imprimendam. Idem etiam ſermo ſit de *Radicibus Aſari recentibus*, *Hellebor. nigri recent.* & quæ de illarum cenſu ſunt; *Rhabarbaro*, *Rhapontico*, *Ebuli Radic. ſuccis* item *expreſſis Gratiolæ* & *Mercurialis*.

Nota: Obſervetur tamen, quòd, ſi portio Tartari coctione forti ſoluta, & in frigore ab aquâ illâ denuò ſeparata fuerit, uti naturaliter contingit, & de natura Tartari eſt; illa aqua remanens, pro reſiduâ Tartari diſſolutione adaptanda, & ultimò tandem Tartaro, ex integro ſoluto, vel totaliter, aut ſaltem pro majori parte, evaporare ſinenda ſit; quò majores virtutes in Tartarum commigrent.

TARTARUM CHALYBEATUM.

℞. Vitrioli Martis, cum ſpiritu vitrioli, vel cum ſulphure, parati unciam ſemis:
ſolvatur in
Succi Endiviæ recenter expreſſi & depurati, ſeu
Acetoſellæ, ſ.q.
Solutionem hanc incorpora cum
Cremoris ſeu acidi Tartari unciis tribus,
ac leniter, in vitreo vaſe, calore leniſſimo, exſicca & aſſerva. Præſtans eſt in obſtructionibus hypochondriorum, & ſuppreſſione menſium: aperit, & alvum laxat.

TARTARUM ANTIMONIATUM.

℞. Tartari Cremoris, ſeu
Veneti albi, libram unam,
Flor. Antimonii alb. uncias duas.
Coquantur in ſ. q. aq. ſimplic. repetitis vicibus, ſemper recentem aquam affundendo, donec totus Cremor ſolutus, & per chartam emporeticam transcolatus ſit. Hinc aqua tota leniter à transcolato tartaro exhalet, aut abſtrahatur ad ſiccitatem *Tartari:* qui ſuper porphyrite levigandus, ac uſui aſſervandus eſt. *Purgat leniter*

niter per ſuperiora & inferiora: præſtat in febribus diuturnis, & tertianis intermittentibus, aliisq; morbis chronicis & radicatis: à ſcrupulo ſemis, ad grana xv. & ſcrupul. unum.

SPIRITUS TARTARI.

QUomodo is deſtillandus, omnibus Pharmacopœis notiſſimum eſt: nimirum, ut Tartarum, craſſiuſculè confractum, retortæ vitreæ, luto obductæ, immittatur, &, agglutinato largo recipiente, igne aperto, primò leniſſimo, per gradus deinde ſenſim adaucto, deſtilletur; prodeuntibus *Spiritibus* volatilioribus, & non admodum fœtidis: qui, antequam oleum craſſum, cum nebulis obſcuris, prorumpat, mutato protinus recipiente, ſeorſim aſſervandi; deſtillatio verò, alio recipiente illico præmiſſo & agglutinato, igne magis aucto & violento, continuanda, donec & *Oleum Tartari* craſſum, ac *Spiritûs* fœtidi, nebulis craſſiſſimis in recipiente apparentibus & conſpicuis, tranſierint totaliter. Abſolutâ deſtillatione, omnibusq; frigefactis, ſeparetur *oleum* fœtidum ac craſſum à ſuo *ſpiritu*, per tritorium, vel chartam emporeticam aut filtrum; ut alibi oſtendi: ac per retortam, ex ſabulo, ſeu arena, admixtis oleo priùs cineribus, ad exſiccationem ejus ferè totalem, dextrè rectificetur: *quod præſtat in obſtructionibus Lienis & Hepatis, externè inungendo; Emplaſtris item & Unguentis ſpleneticis ac hepaticis admiſcendo.* Ejus porrò virtutes Clariſſimus Sala ita deſcribit:

Sunt nonnulli, qui hujus Olei guttas aliquot exhibitas, ad dolores colicos, ſtranguriam, dyſuriam, aliaq; è flatibus orta ſymptomata, ut etiam uteri ſtrangulatum, maximè dicunt utile. Eo hactenus nunquam ſum uſus, nec aliis utendum præſcripſi: attamen quia aliàs Oleum ſuccini, ut & alia ex Gummatibus elicita balſama, quæ non minùs, quàm hoc, calidæ nimium ac penetrantis qualitatis ſunt participia, graviſſimoq;, ac maximè ingrato nares feriunt odore, ſummo judicio ritè exhibita, nihil nocent: ſimiliter etiam Oleum hoc tartari, quod tamen ex nullo deleterio ſubjecto deſtillatum fuit, tutò probari poſſe, exiſtimo.

Oleum hoc Tartari quia, cutis poros efficaciſſimè aperiendo, ſudores promovet; ejus itaq; uſus maximè eſt commodus externè: ſi ſcilicet unguentis ad ſcabiem, aut luem Veneream, admiſceatur. Non minori etiam cum fructu adjungitur emplaſtris, duros calloſosq; tumores diſſolventibus. Ex eodem etiam ipſo egregium paratur unguentum contra chiragram & podagram tumoroſam: ſi ſcilicet nodoſi tumores, à materia pituitoſa coagulatâ frigidâ, articulis impacti hæreant.

NB. Sunt, qui rectificationem hujus *Olei* in veſica cupreâ, affusâ quantitate largâ aq. ſimpl. præcipiunt & perficiunt. Verùm hæc rectificatio amethodica planè eſt; quemadmodum olea, per retortam primitus deſtillata, ponderoſa nimis & craſſa, vix ac ne vix quidem hâc humida deſtillatione tranſeunt, quin major eorum copia, picis inſtar, in reſiduo maneat, prodeunte pauculo oleo flavo rubicundo, ſed potioribus etiam virtutibus ſuis orbato, tanquam ab aqua alluente, quæ eodem odore & ſapore imbuta proſtabit. Et quamvis graviori odore prædita ſint olea per retortam deſtillata & rectificata, & empyrevma ſpirent; minùs verò fœteant olea cum aqua rectificata: nihilo tamen minùs, non tam ad pulchritudinem & odorem magis gratum, quàm ad virtutes & efficaciam ſalubriorum medicamentorum, proſpiciendum eſſe, omnino judico; ne medicamina habeamus virtutibus ſuis orbata, ſed efficaciâ & virtutibus integris adhuc gaudentia. Verùm enim verò, quæ in deſtillatione *ſpiritûs* & *olei Tartari*, ne tantopere fœteant, aut empyrevma ſpirent, obſervanda ſint, *in præmiſſis n. Animadv. pag. 425.* fideliter detexi: nimirum, ut pro eorum deſtillatione *Tartarum* accipiamus aut ſeligamus, vel purum putum *Italicum*, aut *Rhenanum*, multis recrementis heterogeneis non refertum & inquinatum: vel *Cremorem* ipſum ex *Italico*, *Veneto*, aut *Rhenano Tartaro* unicâ ſolutione confectum & purificatum. Hic enim defæcatus, & ab adhærentibus heterogeneis impuritatibus purificatus *Cremor* & *Cryſtallus Tartari*, deſtillationi commiſſus, non graveolentem, ſed fragrantem, & vinoſum præbet *ſpiritum*, ac *oleum* minùs fœtens. Quæ ambo nativis & majoribus viribus prædita erunt, quàm ſi ex crudo & inquinato Tartaro forent deſtillata. Etenim quàm pu-

rum etiam ſeligas Tartarum, haud exiguis tamen recrementis, & heterogeneis rebus, permixtú deprehendes; à quibus demum in deſtillatione inſignis ille fœtor ortú habet. Propterea, ut hoc evitemus; præſtat *Tartarum Italicum*, unicâ ſolutione & cryſtalliſatione purificatum, deſtillationi adaptaſſe. Quemadmodum, ut denuò repetam, ipsâ experientiâ, & propriô Marte, comprobavi, quòd *Cremor* & *Cryſtallus Tartari*, qui ex *Italico Tartaro* (tanquam præ omnibus aliis magis puro, albicante, cryſtallino, inque majorem molem concreto) præparatur, majoribus non ſolùm polleat virtutibus; verùm etiam *Spiritus*, ex tali cremore ſtillatus, verè fragrantem & vinoſum ſpiret odorem amabilem, longè diverſum ab illo, qui ex vulgari quovis Tartaro, aut ejus Cremore, fuerit deſtillatus. Et hæc digna ſunt obſervatu.

Si de *rectificatione ſpiritûs Tartari* ſermo ſit, illa tantopere neceſſaria non eſt, ſi juxta noſtram ſuperiorem admonitionem non ſolùm ex purificato Tartaro Spiritus fuerit deſtillatus; ſed & fœtidus ac fœculentus ſpiritus ſeparatim ultimò, unà cum oleo, exceptus: qui ipſe autem, ultimò nimirum prolectus ſpiritus, rectificatione ſummopere eget; ſive is per ſe, in alembico vitreo, ex arena; ſive à ſuo capite mortuo reſiduo; ſeu potiùs à ſale Tartari purificato, ſemel atque iterum rectificetur: quò non ſolùm fœtorem empyrevmaticum deponat; verùm etiam potiores virtutes penetrantes & reſolventes, à proprio ſuo ſale, illum veluti volatilem reddendo, mutuet, iisq; nobilitetur.

Aliam hujus ſpiritûs rectificationem ponit Clariſs. Schröderus, *in ſua Pharmacop. Medico-Chymica, lib. 4. pag. 220.* quæ ita ſe habet: *Ex capite mortuo Tartari, à deſtillatione ſpiritûs & olei relicto, extrahatur ſal, quod, ſolutionibus ac coagulationibus purificatum, conjungatur cum ſpiritu ſuo proprio Tartari, ac Oleo; digerendo in B. M. vaſe clauſo, donec ſal totus ſolutus ſit. Cum hoc liquore impaſta argillam ſiccam, formaq; globulos, & illico deſtilla ex retorta, igne nudo, (uti ſpiritus Nitri.) Prodibit, cum ſpiritu & oleo, ſal ferè totus ſpiritualiter, impoſterum à ſpiritu Tartari inſeparabilis: oleum fœtens ſepara à ſpiritu, ut moris.* Hæc ille.

Vires quod ſpectat ſpiritûs Tartari, de illis Clariſs. Sala talia habet: *Prædictus Tartari ſpiritus habet in ſe egregias qualitates, ſalinas, incidit quibus, penetrat, attenuat, aperit, reſolvit, diſcutit & purificat, nec ſibi ex hydroticis par habet. Permeat enim ſpiritualiter univerſum corpus, membrorumq; internorum principalium, ut & venarum, obſtructiones aperit, totiusq; corporis habitum ab omni immunditie, ac ſubtilibus ſuperfluitatibus, per ſudorem & urinam reddit immunem. Ideoq; pro curandis hydrope, tympanitide, arthritide, paralyſi, ictero, ſcorbuto, lue Venereâ, impetigine, ſcabie, aliisq; cutis impuritatibus, ut etiam in contracturâ artuum, ex materiâ flatulenta, humorali ac fluidâ, non verò tartarea coagulatâ, & in articulis fixâ, ortâ, præter uſualia purgantia, & alia, quæ methodus medendi in curandis hiſce morbis requirit, tam interna, quàm externa, medicamina, eſt ex optimis, certiſſimis, & in qualitatibus ſuis maximè innocuis, quæ in rerum natura huic ſcopo utilia inveniri, vel arte præparari poſſunt, ſpiritus hic primaria medicina, reliquisq; omnibus prævalet.*

Doſis: Propinatur in aquis deſtillatis appropriatis, vel brodiis carnium, vino, decoctis, aut infuſis, pro judicio Medici, à ℈j. ad ʒj. plus minus; pro ratione circumſtantiarum: reiteraturq; toties, quoties ejusdem repetierit neceſſitas.

SPIRITUS TARTARI ALEXIPHARMACUS.

℞. Spiritûs Tartari ritè deſtillati libram unam ſemis;

cui adde

Rad. Zedoariæ,
Angelicæ,
Baccar. juniperi, ana unciam unam,
Cortic. Citri recent. extim.
Arantior. recent. ana drach. ſex,
Macis drachmas tres.

Factâ maceratione brevi, in cucurbita vitrea, fiat deſtillatio in arenâ leniter, ad ſiccitatem ſpecierum; cavendo, ne ultimò comburantur ſpecies, & empyrevma ſpiritus ſpiret: proboſcidi tamen capitelli immittendo ſequentia, in petiâ ligata:

Cortic. Citri recent. extim. drach. duas,
Croci opt. Auſtr. drachmam ſemis,
Camphoræ ſcrupulum unum.

Spiri-

Spiritus prolectus aſſervetur. *Utiliſſimus eſt procurandis febribus malignis, contagioſis & peſtilentialibus. Totum corpus penetrat, malignitatem à corde removet, & per commoda emunctoria expellit. Doſis à drachma ſemis, ad drachmam unam, & unam ſemis.*

SAL TARTARI.

IN reſiduo capite mortuo, à deſtillatione ſpiritûs & olei Tartari, latitat ejus *Sal* in quantitate, & larga copia: qui, præmiſſâ aliquali adhuc calcinatione, ſeu reverberatione dicti capitis mortui, aquâ ſimplici repetitis vicibus affuſa, elixiviandus, probè filtrandus, & tandem, in ſartagine ferreâ leniter coquendo & evaporare ſinendo aquoſitatem, ad ſalinam ſiccam ſubſtantiam reducendus eſt.

OLEUM TARTARI PER DELIQUIUM.

QUòd ſi caput hoc mortuum, à deſtillatione ſpiritûs Tartari reſiduum, ſeu aliud Tartarum calcinatum, anguſto acuminato ſacculo lineo incluſum, & in cella, ſuppoſito vitro, ſuſpenſum, aliquandiu relinquatur; in albicantem & clarum liquorem, qui ſub digitis, pinguedinis inſtar, tactu percipitur, diſſolvetur & diffluet: qui liquor reverâ *Oleum* non eſt, ſed, propter ſuam unctuoſitatem, hoc nomen ſaltem adeptus; in ſe ipſo autem nihil aliud eſt, quàm *ſal Tartari*, humiditate aëris in cella impraegnatum, ac in liquorem ſolutum, valdè abſterſivum. De cujus uſu, virtutibus, ac utendi modo, & pluribus, quæ circa illud obſervatu digna ſunt, eruditè diſcurrit præfatus Angelus Sala, *in ſua Tartarologia, pag. 133.* ſequenti modo:

Crebrior ejus uſus eſt externus, quàm internus, in abſumendis ſcilicet ſpongioſis carnis, aliisq; in ulceribus inveteratis, excreſcentiis, ſive hyperſarcoſibus, iisdemq; mundificandis ac firmandis. Summè etiam eſt utile, admixtum epithematibus vel emplaſtris, tam in forma liquida, quàm ſolida, tumoribus aquoſis adhibitis. Hoc ſiquidem ſal validiſſimè ſiccat, diſſolvit ac diſcutit. Cuti exoptabilem conciliat nitorem, eandemq; levigat & purificat. Quamobrem ſexui muliebri, in extirpandâ præcipuè faciei, colli, ac manuum impetigine, maximo eſt in uſu: maximo etiam cum fructu permiſcetur aquis ac unguentis, ad ſcabiem à craſſo phlegmate ortam. Ubi verò ſalſi, ſeroſi, ac ſubtiles, ut in ulceribus diu manantibus ac ſerpentibus videre licet, humores dominantur, in illis omnimodè eſt ab hoc abſtinendum, quia eosdem reddit acriores, ac hujusmodi in ulceribus calorem maximè detrimentoſum adauget, doloremq; ſubminiſtrat, acerbiorem. Plus etiam damni, quàm utilitatis, ejusdem ferre uſus poteſt, dum mulierum conſtitutionis plethoricæ, tenerrimæq; cutis, facies faciunt excandeſcere, & rubras excitant puſtulas Pro univerſali itaq; præparativo uti eo non poſſumus.

Maximus aliàs hujus liquoris, ut & ipſius ſalis, antequam in formam liquoris fuerit diſſolutum, in multis operationibus Chymicis, præſertim verò ubi aliqua metalla, cum ſuis corroſivis priùs diſſoluta, veniunt præcipitanda, ut commodiùs de hinc, quando ſub formâ pulveris fundum petierunt, à liquore ſeparari poſſint: ut in auro & chalybe præſertim videre licet, uſus eſt. Hoc etiam ſale quidam corallia & perlas, deſtillato aceto priùs diſſolutas, præcipitare ſolent. Sal enim Tartari, ſive ſiccum, ſive diſſolutum, perlis & coralliis additum, illa candidiſſima, inſtar pulveris, ad fundum præcipitare facit; quem multa aquâ poſtea edulcoratum, ratione ſuæ ſubtilitatis, magnifaciunt. Quando verò, meâ quidem opinione, hæc ita conſequendæ inprimis ſubtilitatis gratiâ peraguntur; exiſtimo ego, melius fore, ſi corallia & perlæ, aqua aliqua deſtillatâ ſuper lapide porphyrio (ut Pharmacopæi hactenus ſunt ſoliti) optimè trita, in ejusmodi ſubtilis pulveris formam redigerentur, quàm ſi, pro ſubtiliſandis his ipſis, aceto deſtillato & ſale tartari uteremur; de quibus in coralliis & perlis ſemper aliquid hærere ſolet: ut ita, mutato illorum naturali temperamento, conformem cum nudè tritis operationem edere haud poſſint: quod in aphoriſmis meis Chymiatricis ſedulò monui. Quòd ſi Magiſteria hæc, pro acquiſitarum, in ſolutione & præcipitatione, qualitatum ratione aliis ſcopis quiſpiam deſtinaverit; liberum id eſto Medico, qui iisdem pro diſcretione ac judicio uti ſcit ac didicit. Tandem deniq; ſal tartari ingreditur etiam mixturam vaſorum vitreo-

treorum cryſtallinorum; eodemq́ utuntur tinctores, aliiq́ artifices Mechanici: de quibus hîc ulterior dicendi locus non eſt.

TARTARUS VITRIOLATUS, ſeu SAL TARTARI VITRIOLATUS.

Du hoc medicamento ubivis decantato, & familiari in omnibus Officinis, plurima præfatus ſum *in Animadverſ. n. in Pharmacop. Auguſt. pag. 449.* ſub tit. *Magiſt. Tartari, D. D. Auguſtan.* quæ, cùm lectu digna ſint, & ſcitu neceſſaria, B. L. revolvere poterit. Hoc tamen Pharmacopœos ingenuos etiamnum advertere velim; quòd feliciori ſucceſſu hoc medicamentum paretur ex *ſale ſicco Tartari*, quàm ex *oleo* ejus, ſeu *liquore*: ſicut in prioribus etiam innui. Etenim ex *liquore Tartari* ſi illud conficitur, facillimè in aëre liqueſcit, & plurimas parit, in parandis ex eo medicamentis ſiccis, incommoditates: quemadmodum omnia talia medicamenta, vel pauculis horis in aprico & aëre relicta, humiditatem contrahunt inelegantem, nec in charta coërceri poſſunt, quin in liquamen mox diffluant. Quapropter ut hæc evitentur, & Tartarum paremus vitriolatum cryſtallinum, ſuis virtutibus reſolventibus conſtantem; en! modum ſequentem:

℞. Salis Tartari probè purificati & ſicci uncias ſex, vel octo:

cui, vitro largo immiſſo, ſuperaffundatur pedetentim & ſucceſſivè, ne nimiùm incaleſcat,

Spiritûs Vitrioli, vel Sulphuris opt. q. ſ.

quouſque nulla ampliùs ebullitio, ſeu ſtrepitus, ex affuſione ſpiritûs advertatur, ac *ſal Tartari* à *ſpiritu* ſufficienter ſaturatus ſit. Quo facto, ſiccetur ſaturatus ſal in leniſſimo calore; qui denuo, ſ. q. aq. ſimplicis ſuperauffusâ, ſolvatur, filtretur, & leni exhalatione aquoſitatis cryſtallizetur.

Virtutes hujus ſalis Tartari vitriolati notiſſimæ ſunt: *Generale digeſtivum* illud proclamant D. D. Auguſtani; & *ad omnes obſtructiones ſolvendas, in calculo, nephritide, ictero, menſium retentionibus, febribus, hydrope, ſplenis duritie, multô cum fructu* exhiberi, aſſerunt. *Medicamentis purgantibus aliis admixtum, ea in operationibus ſuis multùm intendit. Doſis ſcrupulus ſemis, ad ſcrupulum unum.*

TARTARUS VITRIOLATUS EMETICUS PURGANS.

℞. Salis Tartari libram unam.

Liqueſiat in crucibulo ſuper igne: cui ſtatim pedetentim injiciantur

Vitri Antimonii ſine additione parati unciæ duæ.

Et, poſtquam liquefacta & benè mixta fuerint, bacillo ferreo ea commovendo, illico effundantur. Hinc maſſa refrigerata teratur, in aquâ ſimplici ſolvatur, filtretur, &, quando exhalavit leniter aquoſitas, ad priſtinam ſalis ſiccitatem reducatur. Cui ſali pedetentim & ſucceſſivè inſtilletur

Spiritûs Vitrioli, vel Sulphuris q. ſ.

donec nulla ampliùs ebullitio ſeu efferveſcentia ex affuſione ſpiritûs advertatur. Hoc ſigno apparente, exſiccetur maſſa ſalina Vitriolata; quæ denuo ſolvatur aquâ communi, filtretur, & leniter ac ſucceſſivè, dum aquoſitas exhalarit, cryſtallizetur, aut in ſalinam ſtatim ſiccitatem reducatur, uſuique aſſervetur. *Purgabit leniter;* maximè *per inferiora:* quemadmodum Antimonium tali modo dupliciter correctum eſt; per ſalem nimirum Tartari, & ſpiritum Vitrioli. Hinc *præſtabit in morbis chronicis, diuturnis, melancholiâ hypochondriacâ, febribus quartanis, & tertianis intermittentibus diuturnis. Doſis ſcrupulus ſemis, ad ſcrupulum unum.*

TATARUS VITRIOLATUS ANTIMONIALIS ALIUS.

℞. Flor. Antimon. alb. uncias duas,
Cremor. Tartari uncias quatuor.

Coquantur in ſ. q. aq. ſimpl. repetitis vicibus, ad omnem virtutis prolectionem. Colaturæ omnes calidæ filtrentur per chartam emporeticam. Cum hoc verò decocto ſolvatur

Salis Tartari libra una,

& ad priſtinam ſalis conſiſtentiam & ſiccita-

Digitized by Google

citatem, leni exhalatione aquoſitatis, reducatur. Huic porrò ſali, *Eſſentiâ Antimonii* impraegnato inſtilletur pedetentim & guttatim

Spiritûs Vitrioli, vel Sulphuris q. ſ.

pro ſufficienti ſaturatione ſalis (uti ſuprà dictum.) Hinc exſiccetur maſſa ſalina, ac denuò ſolvatur aquâ ſimplici, filtretur, & leni evaporatione aquoſitatis, vitreo in vaſe, ad ſalinam ſiccitatem reducatur, ac uſui aſſervetur. *In virtutibus & doſi, ſuperiori non abſimilis erit.*

TARTARUS VITRIOLATUS SOLUTIVUS.

℞. Radic. Mechoacae albae unciam unam,
Aſari drachmas ſex,
Hermodactyl.
Rhabarb. ana drachmas quinq;,
Cremoris Tartari drachm. ſex.

Inciſa & contuſa craſſiuſculè coquantur in ſ. q. aquae ſimplic. repetitis vicibus affuſae, quouſque omnes virtutes extractae ſint. Decoctiones & colaturae collectae, ac junctim, cum albuminibus ovorum probè clarificentur & filtrentur. Hoc cum Decocto clarificato & filtrato ſolvantur

Tartari Vitriolati unciae quatuor:

& leniter, humiditatis, ſeu aquoſitatis evaporatione, vitreo in vaſe, ad priſtinam ſalis ſiccitatem & conſiſtentiam reducatur, uſuiq; aſſervetur. *Operatur reſolvendo, & educendo per inferiora feliciter.*

TARTARUS VITRIOLATUS cum SUCCO MERCURIALI.

℞. Tartari Vitriolati, ſeu ſalis Tartari, cum ſpiritu Vitrioli ſuffic. impraegnati & ſaturati, uncias ſex:
ſolvatur cum
Succi herb. Mercurialis recenter expreſſ. optimè depurati & clarificati, libris duabus:

ac leni calore, & exhalatione aquoſitatis, ad ſiccitatem ſalis reducatur. Servetur uſui. *Laxat alvum leniter.*

Nota: Plures modi, quâ ratione *Tartarus Vitriolatus* in virtutibus ſuis ſolutivis, diureticis, ac reſolventibus, ſit augendus, hîc adduci poſſent. Verùm quia ex praemiſſis omnia clarè patent; &, juxta eorum ductum, quilibet peculiarem Tartarum Vitriolatum ſibi apparare poterit; idcircò pluribus ſuperſedeo, & ad alia progredior.

BALSAMUM TARTARI.

℞. Olei Tartari per deliquium facti libram unam, uncias duas:
hoc fundatur ſuper
Cremoris Tartari, ſeu Tartari crudi Veneti albi, ſubtiliſſ. triti, libram unam.

Factâ maceratione per biduum, loco calido, totaliter iterum in Maſſam ſalinam, exſiccando, convertantur. Ex hac maſſa, in pulverem redactâ, ertrahatur *Tinctura*, vel cum *ſpiritu vini*, pro *uſu interno;* vel cum *aceto deſtillato*, aut etiam cum *aquâ* aliquâ *deſtillatâ*, pro *uſu externo*; quouſq; rubedo aliqua in menſtruo affuſo appareat. Tincturae poſtea omnes, ſeu tincti ſpiritûs, aut aqua, ſeu acetum tinctum, quôcunq; demum illorum extraxeris, ad *melaginem*, ſeu *ſyrupi*, aut *liquoris craſſioris*, conſiſtentiam abſtrahantur; qui uſui aſſervandus. *Eſt medicamentum anti-Podagricum, anti-Nephriticum, & laxativum: medicamenta purgantia violenta reddit benigna, & lenit, quò mitiùs operentur.* Hinc *in morbis diuturnis, chronicis, ſive per ſe, ſive aliis medicamentis admixtum, eximias obtinet vires; tum internè propinatum, à ſcrupulo uno, ad drachmam ſemis; tum externè, membris dolentibus podagricis, & tumoribus duris oedematoſis, dextrè applicatum.*

TINCTURA TARTARI.

Commodiſſimè illa extrahitur ex *Tartaro* ſimpliciter, in furno figuli, & fortiter deinceps etiam calcinato, donec variegatis coloribus appareat; & quidem cum *ſpiritu vini*, repetitâ extractione, & affuſione recentis ſpiritûs, quouſq; rubedo in extrahente ſpiritu appareat. Spiritûs poſtea tincti omnes in B. M. ad juſtam *Tincturae* conſiſtentiam abſtrahantur; quae ſtudioſè aſſervetur. *Confert in ciendâ urinâ, melancholia hypochondriaca, obſtructionibus hypochondriorum & meſenterii. Hydropi*

Digitized by Google

Hydropi & Scorbuto medetur. Doſis à ſcrupulo ſemis, ad ſcrupulum unum.

SAL ESSENTIALIS VINI.

HUnc Tibi, A. L. candidiſſimè revelo, *in Apologia n.* adverſus quendam *Ottonem Tackenium*, qui ſe *Hippocratem Chymicum* ſeditioſe & arroganter, alienis ſpoliis, fuco ac pennis, inauguravit. Hanc ut legas excurſionem noſtram, Regiæ Pharmacopœiæ annexam, amicè hortor. Plurimis enim cùm Philoſophicis, tum Medicis rationibus & argutiis abundat, nec non clavis eſt perfectiſſima, quâ Animadverſionum, & reliquorum noſtrorum operum, abdita penetres, & feliciſſimè reſeres. Non dubito, quin te delectatura ſit rerum varietas & delectus: quanquam forſan juſtis parentabis gemitibus Zwelfero Tuo, quem pro tot officiis, Reipublicæ Medicæ poſitis, innocuè & crudeliſſimè vides ab ingratiſſimo Thraſone arietari. Sed reperit ſuum hæc fera domitorem, ne ultrò præſumat nocere, & innocuos laniare.

SAL TARTARI VOLATILIS.

QUid de hoc *volatiliſato Sale Tartari*, de quo Doctiſſ. ac Celeberrimus, re & famâ Philoſophus & Medicus, Helmontius, in ſuis operibus multum gloriatur, illumq; nobis ſtudioſè commendare videtur; adeò quidem, ut nobis vice diſſolventis ipſius univerſalis eſſe poſſit; licet ej, præparationem nullibi indigitârit, ſed, more ſolito, duro & novercali in poſteritatem animo, occultarit, & ancipites nos dereliquerit: de hoc, inquam, quid ſentiendum & tenendum ſit, & quâ viâ ac methodo is apparandus, fideliter communicavi *in præmiſſæ Pharm. n. Regiæ Claſſe XV. p. 246. & ſeqq.* quam L. B. haud gravatim revolvere dignetur.

Plura alia, neceſſaria ſimul ac utilia, ex arte Chymica parata medicamenta, invenies in *n. Appendice ad Pharm. Auguſtan.* & Mantiſſa Spagyrica. Ea igitur cum cæteris hoc n. in opere hinc inde citata & allegata loca relegere & hûc referre, Te rogatum volo.

Hiſce, Amice Lector, Coronidem ac ultimam imponim, manum Lucubrationibus noſtris; quas indefeſſo hactenus conatu ac vigiliis, velut totidem temporis ſpoliis, continuavimus. Nondum, fateor, abrupiſſem filum, quin Miſcellaneorum & rariſſimorum Medicaminum ſeriem ac claſſem ultimam attexuiſſem, magno, non dubito, Philiatrorum emolumento; niſi me irrequieta Praxis, & negotiorum moles, tantùm non opprimeret; vel potiùs, niſi inglorii Thraſones & Zoili, malevolorum & petulanter inſanientium turba, velut totidem ſapientiæ probra & ſpurii fœtûs, omnem everterent genium, ac deluderent conatum; dum propria ſolùm adorant, quæ verò alieno Marte præclarè geſta, emiſſitiis ac faſcino plenis oculis ſuis & ſupercilio contumelioſè deſpiciunt. Quos ut impoſterum cautè devitem, laſſatos repono artûs, ac pennam pro nunc recondo, deinceps in pacis umbra, & ſapienti otio, reſpiraturus. Dabit interim DEus his monſtris, & Hydræ, Herculem: quibus triumphatis, uberiora pandam arcana, nec non victorias lætumq; Pæana decantabo. Tu interim, Amice Lector, noſtris lætus gaudeto manipulis & laboribus; quos inter lachrymas, & nunquam deterſis ſudoribus, ſeminavimus. Vale, & vive benignus tuo, qui pro te has tulit excubias, Zwelfero. Dixi.

INDEX

INDEX GENERALIS.

Claſſis I.
SYruporum Alterantium, Mellium, Julepo-rum, Mivarum, & Rob, veram componendi rationem explanans. 1
Claſſis II.
Syruporum Purgantium ſtructuram complectens. 31
Claſſis III.
Electuariorum Lenientium parandi normam exponens. 43
Claſſis IV.
Electuariorum Solutivorum mollium ſtructuram comprehendens. 50
Claſſis V.
Confectionum Solutivarum ſolida in forma parandi modum proponens. 56
Claſſis VI.
Pilularum Compoſitiones exhibens. 63
Claſſis VII.
Extractorum genuinum conficiendi modum tradens. 73
Claſſis VIII.
Decoctorum ſtructuram explicans. 84
Claſſis IX.
Pulverum Medicatorum Compoſitiones edocens. 94
Claſis X.
Eclegmatum, Diacodiorum, & Lohoch, formulas deſcribens. 107
Claſſis XI.
Specierum ſeu Pulverum Aromaticorum dextram conficiendi normam demonſtrans. 113
Claſſis XII.
Trochiſcorum ritè parandorum rationem veram indicans. 128
Claſſis XIII.
Paſtarum Odoratarum, & Suffituum, parandi modos recenſens. 135
Claſſis XIV.
Confectionum Antidotalium, Narcoticarum, ſeu Opiatarum, Cordialium, & conſimilium, dexterrimas Compoſitiones, ſtudioſè deſcriptas, denotans. 145
Claſſis XV.
Aquarum Compoſitarum, Infuſionum, & Eſſentiarum, abſolutiſſimam præparationem tradens. 190
Claſſis XVI.
Oleorum Coctorum & Expreſſorum ſeriem dilucidans. 257
Claſſis XVII.
Unguentorum ſtructuram ſtudioſè definiens. 272
Claſſis XVIII.
Emplaſtrorum debitè parandorum formulas indigitans. 290
Claſſis XIX.
Ceratorum ac Cataplaſmatum parandorum modum ſignificans. 305

INDEX CAPITUM
in
MANTISSA.

Cap. I.
DE Auro Metallo, ſeu Sole. pag. 316
Cap. II.
De Argento Metallo, ſeu Luna. 332
Cap. III.
De Chalybe, ſeu Ferro. 334
Cap. IV.
De Ære, ſeu Cupro. 340
Cap. V.
De Stanno. 345
Cap. VI.
De Plumbo, ſeu Saturno. 346
Cap. VII.
De Mercurio, ſeu Argento vivo. 350
Cap. IIX.
De Antimonio. 360
Cap. IX.
De Vitriolo. 385
Cap. X.
De Sulphure. 396
Cap. XI.
De Sal-Nitro, ſeu Sale Nitri. 402
Cap. XII.
De Tartaro. 409

Digitized by Google

INDEX SPECIALIS.

Ubì notetur, quòd numerus primus paginam; ſecundus columnam denotet.

A.

ABſinthii Eſſentia liquida. pag. 218. 1
Abſinthii Eſſentia vera. 217. 1
Abſinthii Extractum eſſentiale. 217. 1. 2
Acatiæ Succus concretus ſub cenſurâ venit. 229. 1
Acetorum Medicinalium vera præparatio. 213. 1
Acetum anti-Peſtilentiale. 212. 2
Acetum Scilliticum Scillæ virtutes deſtillando non fundit. 221. 2
Acida, ac Syrupi & Liquores acidi, ac vinoſi, non in cupreis, vel aurichalcinis, inſtrumentis, ſed fictilibus debitè vitreatis, ſunt coquenda. 3. 1
de Acidorum Spirituum præſtantia quid Quercetanus. 399. 2
Acidulæ Aquæ, & Fontes, unde originem ſuam habeant. 387. 2
Acidulæ ſunt Tincturæ quædam, & imprægnatus Liquor, è quo mineralium ac metallorum virtus, natura, & craſis, reſplendet. ibid.
Adſtringentes virtutes florum & herbarum inter deſtillandum in fundo & reſiduo manent. 224. 2
Agaricus Trochiſcatus ventilatur. 128. 2
Agaricus ventriculo inimica qualitate hoſtilis, indignus, qui Theriacæ adnumeretur. 159. 1
Agaricus vim habet exurendi. ibid. 1
de Agarici natura & indole, variæ diverſorum Authorum ſententiæ. 158. 159. 1. 2
Agyrtarum, ſuper abacos & theatra, fraus & dolus, in aſſumendis venenis. 143. 2
Agyrtarum ampla privilegia multorum malorum cauſa ſunt. 400. 1
Agyrtæ, turpi lucro inhiantes, uni medicamento ſexcentas adſcribunt virtutes. ibid.
Agyrtis miſerrima plebs facilè fidem adhibet, ſanitatis & vitæ ſuæ detrimento. ibid.
Albumen ovi in corpus album & ſolidum à calore protinus coagulatur; nullâ arte ad priſtinum eſſe reducibile: nec in deſtillatione ſimplici ſublime petit. 254. 1
Alexiteria altioris ordinis ſunt, quàm puræ qualitates, & accidentia purè materialia. 152. 2
Alexiteria Germaniæ quoq; ſua innaſcuntur. 150. 1
in Alexiteriis appropriatis hallucinamur, & in ſicco navigamus. 144. 1
Alexiteriorum ſimplicium exacta reſolutio; quantum de quolibet unciam dimidiam Thericæ correctæ intret. 171. 2
Alexiteriorum ſimplicium quantum unam doſin Theriacæ Veterum intret. 172. 2
Aloës corpus & baſis eſt Pilularum purgantiũ. 63. 1
Alumen plumoſum minerale eſt, naturâ ſuâ fixiſſimum, omnem etiam ignem reverberii eludens: hoc ſi vel per menſem continuo agitatu deſtillaretur, ne vel minimæ virtutis veſtigium funderet. 254. 2
Amuleta anti-Peſtilẽtialia qualia eſſe debeant. 137. 2
Amuleta contra Peſtem. 140. 1
Amuleta ex Arſenico & Mercurio, additis cordialibus & alexipharmacis, reprobantur. 142. 2
Amuleta quâ ratione venenis adverſentur. 140. 2
142. 1
Amuleta ratione ſymboli venenum allicere debent. 144. 2
Amuleta talibus conſtare debent, quæ veneno ſint veluti analoga & homogenea, vel antipathiâ quadam venena propellant. ibid.
de Amuletis anti-Peſtilentialibus, D. D. Joan. Chryſoſt. Irmbler. Stat. Morav. Proto-Medicus. 140. 1
Amuletis Antiquitas multum tribuit: & quid Celeberrimi Viri de iis ſenſerint. 140. 2
Amuletum unum omnibus venenis indiſcriminatim adverſari nequit. 142. 1
Animalia, eorumque partes, in veros cineres nunquam abeunt: adeoque eorum præcepta antiquitus incineratio amethodica eſt. Sal enim fixus ex iis elici nequit. 221. 1
Animalia in univerſum nihil in ſe fixi concludunt, quàm terram mortuam, ſterilem & exſuccam. 226. 2
Animalia occiſa, eorumque carnes, æſtivo tempore putredinem protinus, & vermiculos, concipiunt; peſtilens venenum, & Mephitim, exhalant. ibid.
Animalia putrida, eorumque carnes, ſemina Peſtis putridæ exhalant, & morbos Epidemios ſuſcitant: idque ratione ſymboli. 227. 1
Animalia ſingularem deſtillandi rationem & dexteritatem expoſcunt, ſi quis eorum vires & ſubſtantiam elicere velit. 237. 1
Animalium decoctio prævia, ante eorum deſtillationem, abſurdiſſima eſt. 236. 1
Animalium tota craſis & energia in ipſo ſale volatili deliteſcit. 200. 2
Animalium vera analyſis per deſtillationem, & principiorum ſeparationem. 200. 1. 2
Animalium vera analyſis Veteribus non fuit nota. 226. 2
Animalium vivificus ſpiritus, tanquam prima eorum virtus & efficacia, coctione protinus exhalat;

lat : nutritiva verò ſubſtantia , ac radicalis eorum humiditas, reſiduo in decocto manet. ibid.
Aniſum Solutivum ſolidum. 58. 2
Anodynum minerale Nitrum eſt fixum. 406. 2
Antidotus Theriacalis prima 176. 2
ſecunda. 177. 1
Antimonii Balſamum. 381. 2
Butyrum. 367. 1
Cinnabaris. ibid. 2
Antimonii definitio. 360. 2
Antimonii Eſſentiæ. 381. 382. 1 2
Eſſentia emetica. 383. 1
Mercurius. 383 2
Oleum corroſivum, quod Butyrum vocant. 367. 1
Regulus ſine additione. 365. 1
ſine Marte. 364. 2
Stellatus. 364. 1
ex Antimonii Regulo, & proprio ejus Mercurio, Agricola Eſſentiam haud inelegantem parare docet. 364. 2
Antimonii Sal. 380. 1
Sal ex Vitro. ibid. 2
Sulphur. 381. 1
vid. plura in Sulphur. Antimon.
Tinctura, ſeu Eſſentia. 381. 2
Vitrum ſine additione, & quæ circa ejus præparationem obſervanda. 362. 1
Antimonii Vitrum ſummis ex tollit laudibus Baſil. Valentinus, ac lapidem ſuum ignis ex eo conficere docet. 363. 2
ab Antimonii vitrificatione ferrea inſtrumenta abarcenda. 362. 2
Antimonii proſcriptionis, & querelarum ſuper illud, malè feriatorum hominum temeritas & audacia unica cauſa eſt. ibid. 1
varia nomina. 361. 1
virtutes. ibid. 2
Antimonio diaphoretico vita tolli poteſt, & prorogari, ſolo artificum diſcrimine. 315. 2
Antimonium cuncta Metalla devorat. 363. 1
diaphoreticum, & quæ circa ejus præparationem & exhibitionem obſervanda. 366. 1. 2
diaphoreticum, niſi conſtet, legitimè elaboratum fuiſſe, repudiandum potiùs, quàm ordinandum. 315. 1
de Antimonio diaphoretico cautela. 96. 1
ex Antimonio, & ejus butyro, Panacea. 379. 1
Antimonium diaphoreticum non ad longum tempus aſſervandum. 96. 1
diaphoreticum Solare, ſeu Auratum. 366. 1. 2
ex iisdem, quibus metalla, principiis conflatum. 360. 2
Antimonium indigeſtum corpus eſt ; quod natura ad latera perfectorum metallorum collocavit. 360. 2
Hungaricum præ omnibus amplectendum, quod ex Aurifodinis eruitur, nativum. 361. 1
pro haud exigua ſui parte, in perfecta tandem metalla tranſire poteſt. 360. 2
qui Authores commendarint. 361. 1
ut & vulgaria quædam ex eo parata medicamenta, ſ. pharmaca, tanquam culter in manu puſionis, aut enſis bifidus in dextra ſtulti ſunt. 361. 2
utrum tam exitiale venenum, uti inexperti oſores illud allatrant, doctiſſimus Quercetanus declarat. 361. 2
de Apum naturâ & regimine. 23. 1. 2
Aquæ animalium Eſſentiales quomodo parandæ. 200. 1. 2
ex animalibus vivis quomodo deſtillandæ, eorumque ſpiritus vivificus conſervandus. ibid. 1.
è vivis animalibus deſtillatæ ſpiritu vivifico gaudent, & magnæ ſunt efficaciæ. 149. 1. 2
in Aquarum deſtillandarum compoſitionibus non ſolùm, ſed etiam in aliis, alterius formæ ac conſiſtentiæ, medicamentis diverſorum Authorum, infiniti reperiuntur errores, qui eadem limâ ac ſpongia opus habent. 255. 1
Aquarum deſtillandarum compoſitionem vix ullam repereris, quæ ob ingentes errores non ſit abominabilis. 221. 2
Aquas Compoſitas dextrè diſpenſare & concinnare, duce Philoſophia & exacta rerum cognitione opus eſt. 190. 1
Aquæ deſtillatæ, pro extrahendo chalybe, ſpiritu Sulphuris priùs acidulæ reddendæ. 6. 2
Aquæ Compoſitæ Quercetani, quæ ob decumanos errores ſunt abominabiles, enumerantur. 221. 2
in Aquis deſtillandis compoſitis quantopere Authores hallucinentur. 201. 1
Aquarum Compoſitarum genuina deſtillatio prægrandes patitur difficultates. 190. 2
Aquæ ex herbis ipſis deſtillatæ longè antecedunt illas, quæ ex ſuccis earum expreſſis eliciuntur. 229. 2
Aqua è Carnibus deſtillata propriè aquæ elementari æquiparari poteſt. 236. 1
Aqua ex Mica panis, ex mente Mynſichtii, Phthiſicos curare debet, quos nec panis indies comeſtus, aut in panatellas & alia fercula converſus, à phthiſi liberare valet. 234. 1
Aquas deſtillatas ſpirituoſas decoctionibus deſtinare, abſurdiſſimum eſt. 215. 1. 220. 2
Aqua Alexipharmaca. 195. 1
Aqua Aloëtica Mercurialis. 203. 1

Digitized by Google

INDEX.

Aqua ex Abietis ſummitatibus ſummo vere deſtillanda. 20. 1
Aqua Anodyna. 206. 1
Aqua antApoplectica. 193. 1
antApoplectica alia. 194. 1
antApoplectica Mineralis. ib.
Arthritica. 194. 2
Aſthmatica. 195. 2
ad Auditum. ibid.
Embryonum. 196. 2
Aqua Carbunculi Schröderi. 249. 1
Aqua Carminativa. 198. 2
Cephalica & ant Epileptica. ibid.
Aqua Cinamomi, per noctem poculo aurichalcino vel argenteo infuſa, vim Emeticam contrahit. 3. 2
Aqua Cordialis Calida. 197. 1
Frigida. ibid. 2
Frigida alia. 198. 1
Aqua Coſmetica Mynſichtii. 242. 1
Aqua Coſmetica Schröderi. 249. 2
Coſmet. pretioſa Schröderi. ibid.
Dyſenterica Quercetani; ejusq; examen. 222. 1
Aquæ Dyſentericæ Quercetani compoſitio Muſica videtur, ex diſſonis & ingratiſſimis vocibus accumulata. 227. 2
Aqua antEpileptica & Cephalica. 198. 2
antEpileptica alia, ſeu Hirundinum compoſita, 199. 1
antEpileptica alia, è volucrum ſpecie differentium pullis. 201. 1
antEpileptica & antiPodagrica 202. 1
Aqua pro Epithemate cordis. 198. 2
ex Helleboro deſtillata ſapore acri gaudet. 35. 1
Hirundinum antEpilepticæ Quercetani binæ, earumq; Cenſuræ. 219. 1. 2
Hirundinum Compoſita. 199. 1
Hypnotica, ſeu Anodyna, aut ſomnifera. 206. 1
Hyſterica. 203. 2
Laxativa efficacior. 42. 1
Ordinaria Viennenſis. 31. 1
Laxativa pro uſu quotidiano. 41. 2
Maſtichina ſtomachica. 202. 2
Mercurialis Aloetica. 203. 1
Mercurualis ſ. Mercurii. 357. 1
pro Aqua Mercuriali Inſtrumentum Deſtillatorium, æri inciſum. 359
Mercurii alia. ibid. 2
Mercurii Rudolpho Imperatori S. m. adſcripta. ibid.
Nephritica. 203. 2
Nitri, & quomodo dextrè paranda. 244. 2
Nitri ſimplex, ſeu aqua Regia Ferdinandi, non niſi aquæ ſimplicis deſtillatæ vires æmulatur. ibid.
Odorifera. 204. 2
Aqua Odorifera pro Epithemate Cordis. 205. 1
Pulſuum. ibid.
Ophthalmica, ſeu ad Oculorum inflammationes. 204. 1
Perlarum Confortativa. 206. 2
Aqua antiPhthiſic. deſcriptio vera. 232. 2
pauca, vel nulla, ingredientia in ea numerabis, quæ liquorem deſtillatum fœcundent. 233. 1
Aquæ antiPhthiſicæ Mynſichtii compoſitio uti mendoſa; ita & aliæ binæ ipſius Aquæ, Caponis, & Pulmonum Vituli, unum producunt monſtrum. 237. 1. 2
pro Aqua anti-Phthiſica Mynſicht. Limaces & Gallinarum jecora cenſuræ ſubjiciuntur. 238. 1
Aqua antiPhthiſica Mynſichtii præclaros ſæpe viros, Magnalia de eâ ſperantes, ſpe & effectu fruſtravit. ibid.
ex Aquæ anti-Phthiſicæ Mynſichtii ingredientibus quæ remedia ſalutaria conficienda. 238. 2
Aqua antiPht. nil, præter ſpecioſa verba & promiſſa, continet. 238. 1
Aquæ ex Populi Oculis ſumo vere deſtillandæ. 20. 1
Aqua anti-Podagrica. 202. 1
Aqua Phyſogona. 205. 2
Pulmonum Vituli, & Caponis, non citra magnorum errorum ludibrium Armamentario ſuo à Mynſichtio inſerta. 235. 2
Purgans. 206. 1
Aqua Regia Ferdinandi non niſi aquæ ſimplicis deſtillatæ vires æmulatur. 244. 2
antiScorbutica. 196. 1
Somnifera. 206. 1
Aqua Theriacalis Mynſichtii. 241. 2
contra Vermes Mynſichtii. 241. 2
Vitæ Carminativa. 205. 2
Vitæ Cephalica & Stomachica. 207. 2
Vitæ antiPeſtilentialis. 208. 1
Vitæ Stomachica, & Cephalica. 207. 2
Aquis Medicatis metalla & mineralia corporaturâ ſuâ, ſeu entitativè, non inſunt. 387. 2
Arantiorum Eſſentia Saccharina. 119. 2
Arantiorum Oleum deſtillatum eſſential. in Baln. vaporoſ. dexterrimè confici poteſt. 192. 1
Arantiaram ol. deſtill. eſſential. prægreſſâ fermentatione deſtillatum. Terebinthinam ſpirat, & ſucceſſu temporis incraſſatur. ibid.
Arcana Naturæ Ruricolæ & Venatores ſæpe poſſident. 144. 1
Arcani duplicati antiFebrilis legitima præparatio. 407. 2
Arcanum duplicatum Holſatienſe antiFebrile examinatur. ibid. 1
Arcanum corallinum eſt Mercurius ſublimatus dulcis rubeus. 352. 2
ſ. Præcipitatus aureus. 330. 1
Archei ſedativum Sulphur Vitrioli anodynum. 338. 1. & ſeqq.

Argenti

Digitized by Google

INDEX.

Argenti ſingulare Vitriolum, ad hydropem Anaſarcam, Agricolæ. 333. 2
Argenti vivi definitio & Genealogia. 350. 1
Argentum à Chymicis Luna dicitur, & æquiparatur Lunæ Cœleſti. 332. 1
in Macrocoſmo Lunam, in Microcoſmo Cerebrum, ſympatheticè & analogicè repræſentat. ibid.
in Morbis Capitis curandis, peculiaris efficaciæ perhibetur. ibid.
nobile metallum, ignobilius tamen ac imperfectius Auro. ibid.
vivum corporum, vulgari magis eſt coctum. 384. 1
vivum eſt liquor Mineralis & Metallieus: aqua non madefaciens manûs. 350. 1
vivum vulgare temperamenti eſt præter modum frigidi & humidi. 383. 1
Argenti vivi proliciendi methodum è corporibus, conſultò Veteres ſilentio præteriverunt. 384. 2
Aromatici Pulveres compoſiti quale medicamenti genus, & quæ ſub eo contineantur. 113. 1
Aroph Paracelſi, Aroma Philoſophorum ſonat. 337. 2
Ars deſtillatoria abdita hactenus fuit. 190. 1
Aurati Pulveris deſcriptio. 317. 2
Auri Amalgamatio an vera & Philoſophica, radicalisq́; ſit ejus ſolutio, aut principium ſolutionis. 320. 2
Amalgamatio, ejusdemq́; præcipitatio. ibid.
Calx, ſeu Crocus, quotupliciter fieri ſoleat. 319. 1
crudi, in Pulverem ſaltem redacti, encomia, & virtutum teſtimonia. 317. 1. 2
Auri definitio. 316. 1
de Auri Eſſentia, ſeu Auro potabili. 321. 2
Auri Eſſentiæ alia deſctiptio. 324. 1
Minera rubicunda, vulgò Roth gulden ärtz dicta, Argenti potiùs minera eſt, Sublimatum præbet albiſſimum, haud ſpernendum. 331. 2
Auri Philoſophica ſolutio quæ. 323. 2
Tincturæ augmentatio. ibid.
ex Auro naturali, ignem nondum experto, albicans, ſiccusq́ue ſublimatur ſpiritus. 331. 2
Aurum analogia quadam vitalia noſtra, Cor, Magnetiſmo quodam, ae inſita occulta activitate, tutatur. 318. 1
Eſſentificatum cum Antimonii tinctura. 321. 2
Foliatum an deſtillationibus debitè ſubjiciatur: aut, utrum deſtillatæ aquæ, ad mentem Schröderi, dextrè admiſceatur. 250. 2
Foliatum cur Veteres multis immiſcuerint medicamentis. 316. 2
Fulminans, ſeu Sclopeticum, inflammabile. 320. 2
Aurum hieroglyphico ac myſtico ſenſu ſub Solis ſchemate à Majoribus noſtris figurabatur. 316. 1
in Medicina magnæ eſt notæ. ibid.
Sclopeticum inflammabile. 320
Sol mineralium, & metallorum Princeps. 316. 1
Author falſò & imprudenter arguitur contrariis judiciis. 287. 2
Authoris inſtitutum. 5. 2. 112. 2. 167. 1. 287. 1. 2
de Authoris Operibus varia & iniqua Judicia. 287. 2

B.

Balnearum Sulphurearum virtutes. 401. 2
Balnea Sulphurea artificialia quâ ratione paranda. ibid.
Balneum Thermarum ſuccedaneum. ibid.
Balnei ſudores exantlare non poſſunt, quæ ignem reverberii & furnos experta ac pertæſa. 246. 2
Balneum vaporoſum ad deſiccationes animalium, & aliarum rerum, pro pulveribus conficiendis Viperarum, Serpentum, Typhorum Cervi, &c. aptum. 293. 1
vaporoſum non leviſſimum deſtillandi genus. 192. 2
de Balneo vaporoſo Objectio. ibid.
Balneum paucis ſumptibus, exiguo labore, plurimis deſtillationibus ſubſervit. ibid.
vaporoſum typo expreſſum. 191
Baln. vaporoſ. utilitas. 192. 1, 2
Balſamum Antimonii. 381. 2
Embryonum. 196. 2
Balſamus Martialis. 340. 1
Saturni. 348 2
Solis, ſeu Auri. 330. 2
Stomachicus. 187. 1
Sulphuris. 400. 1
Tartari. 417. 2
Balſamum Vulnerarium. 264. 1
Vulner. aliud Martiale. ibid
Vulnerar. aliud ex Sulphure. ibid. 2
Bezoardicum Joviale. 345. 2
Lunare. 332. 2.
Minerale. 380. 1
Solare, ejusq́ue exacta analyſ. 318. 1
Borax Veneta aquis deſtillandis quid conferat, examinatur. 246. 1
Borac. Venet. eſſe ſalem Alkali, ad deſtillationes ſimplices impertinentem, demonſtratur. 254. 1
Botanicorum hæreſes, in aſſignandis qualitatibus herbarum, ex ſapore, & aliis accidentibus. 152. 2
153. 1
Bufones ad Amuleta quomodo præparandi. 140. 1

INDEX.

C.

Cæſar ter Felix, Ferdinandus III. S.m. Chryſopœiæ tributum ad Aram Apollinis ſuſpendit. 328. 2
Calx Auri, ſeu Solis, quotupliciter fieri ſoleat. 319. 1
Candelæ pro Fumo, ſeu pro Suffitu, pretioſæ. 135. 1
viliores aliæ. ibid. 2
Canes majori appetitu feruntur ad Oſſa comminuenda, quàm carnes devorandas: & cur. 148. 2
Capellæ probatoriæ ex quibus rebus parentur. 226. 1
Capones ſerpentibus æquè ſaginari poſſunt, ac viperis. 150. 1
Caprinum lac: vid. Lac Caprinum.
Caput Mortuum Vitrioli perveſtigatur. 390. 1
Carnes, an fructûs horarii, num putredini magis obnoxii. 226. 2
Carnes & Animalia putrida peſtis ſemina exhalant. 227. 1
Carnium eſum liberè indulgere, & horariorum fructuum uſum interdicere ægrotantibus, reprobatur. 227. 1
Caro ſine Oſſibus elixata inſipida præbet juscula. 148. 2
Caryophylli pro Aqua Hirundinum inconſultè priùs decoquuntur. 220. 2
Caſſiæ Pulpa. 44. 1
Caſſia extracta Laxativa. 45. 2
pro Clyſteribus. ibid. 1
Laxativa ſecunda. 44. 2
Solutiva prima. 44. 1
diaCaſſia Anodyna. 45. 1
cum Manna. 44. 2
refrigerans. 45. 1
Caſtoreum cur Author Laudanis non aſſociarit. 65. 2
Cataplasma Cephalicum in Deliriis. 311. 1
ad Contuſiones & Livorē Faciei. ibid.
Cordiale. ibid. 2
ad Enterocelen, inſigne, & ad alias Rupturas. 312. 2
ad Tumores duros Artuum, vulgò wider den Gliedſchwamm. ibid.
Cataplasma ſ. Ceratum ad Tumores œdematoſos & duros. 310. 1
Catapotia, ſ. Pilulæ, quale medicamenti genus. 63. 1
Catharticum unum idemq; morbos re & ſpecie differentes extirpare poteſt. 163. 2
ex Catulo caſtrato ſaginato pingvedo anti-Phthiſica. 246. 2
Cerata inter & Emplaſtra exigua eſt differentia. 305. 1
paulò molliora ſunt Emplaſtris. 290. 1
Ceratum de Betonica Cephalicum. ibid. 2
Cephalicum aliud de Betonica, hyberno etiam tempore parabile. 306. 2
ad Hernias. ibid.
ad Hernias aliud. 307. 1
Ceratum Matricale. 307. 1
ex Pelle Arietina. 308. 1
diaQuercinum. 308. 1
ad Rupturas. 306. 2
Santalinum. ibid. 2
Santalinum noſtra Methodo diſpenſatum decuplo plus efficaciæ ac virium compromittit, quàm Ceratum illud Veterum ſtylo præparatum. ibid.
de Cerati Santalini legitima præparatione diſcurſus. 309. 1. 2
Ceruſſa alba, Plumbi ſoboles, neq; ab Aquis deſtillatis extrahitur, neq; cum iis per deſtillationem in ſublime fertur. 252. 2
de Chalcitide quæ Authores Claſſici ad nos tranſcripſerint. 161. 2
Chalcitis deleteriâ indole & qualitate ſcatet, digna ut è Theriaca proſcribatur: Ejusdem varia nomina, & quid in vicem ejus ſubſtituendum. 161. 162
Chalcitis ſpecies Vitrioli nativi, ejusq; anatome. 160. 2
Chalcitid. vis & efficacia. ibid.
Chalybis fuſio cum Sulphure, ejusq; præparatio, ſecundum Crollium. 7. 1
Chalybs purius ferrum. 334. 2
Chryſopœiæ tributum Ferdinand. III. Imperator, ad Aram Apollinis ſuſpendit. 328. 2
Chryſopœjam probat Helmontius. 328. 1
Chymia non eſt illa, quæ violentiſſimis ſaltem emeticis, malignis, Mercurialibus, ac infidis Antimoniatis medicamentis toti orbi exitium minitatur; ſed quæ Agyrtas & impoſtores fugat, noxia & infida remedia emendat; individua comes Pharmaciæ: item ſalutiferas Panaceas procreat: individua comes Pharmaciæ. 315. 2
quo loco nobis ſit deinceps habenda, ne generico quodam & univerſali anathemate illam feriamus, aut communi odio averſemur. ibid.
Chymiaſtrorum & impoſtorum facinora, funeſtæ tragœdiæ, & ſpectaca homicidia; novercalia odia, & totius orbis publicas ſubſannationes, in veros & peritos Chymicos cauſant. 314. 2
Chymica remedia, præſertim quæ ex Antimonio & Mercurio trahunt originem, ad calculum & rigoroſum examen vocantur. 315. 1
Chymicè, h.e. dextrè, aſſiduè & convenienter, elaborata reperiuntur omnia fere medicamenta hujus Pharmacopœiæ Regiæ. 315. 2
in Chymicis medicamentis vulgariter elaboratis ordinandis, cautelâ opus eſt. 315. 1
de Chymicis proceſſibus: vid. Proceſſib. Chym.
in Chymicis laboribus etiam leviſſimis magna circumſpectione & prudentia opus eſt. 363. 1
Chymicorum triſte illud & lugubre verbum ubi inſonat

Digitized by Google

INDEX.

inſonat, nemo non totis artubus contremiſcit: & cur. 314. 2

Chymicum ratio præveniat, & comitetur pediſſequa, quâ duce & comite naturæ arcana eſt percepturus. 253. 1

Chinæ Radicem totus Medicorum populus coqui, recoqui jubet & ordinat: non igitur deſtillando virtutes ejus adipiſcemur. 234. 2

Ciceres, eſculenti fructû, difficilioris coctionis & concoctionis, nihil fructuoſi in deſtillatione humida exhalant. 254. 2

Cinamomum Coctum. 125. 2
Coctum aliud. 126. 1

Cinnabaris Antimonii. 367. 2
Factitia. 360. 2
Nativa. 359. 1

Citri caro condita ſuis viribus caſtrata eſt. 188. 2
Eſſentia ſaccharina. 119. 2

Citr. Oleum ſine ulla additione aquæ ſtillandū. 121. 1
ex recentibus, non fermentatis, corticibus deſtillandum. 120. 2
eſſentiale in Baln. n. vaporoſo dexterrimè deſtillari poteſt. 192. 1
eſſentiale prægreſsâ fermentatione deſtillat. Terebinthinam ſpirat, & ſucceſſu temporis incruſtatur. 192. 1

Citri ſucci concentratio inanis. 3. 1

Clareta purgantia. 93. 2

Claretum Hydragogum. 40. 1
Laxativum. ibid.
ſ. Vinum Hippocraticum aliud. 93 1

Cloacæ acutiſſimi Salis volatilis urinæ ſpirant odorem. 137. 2

Clyſſus Vitrioli, ſeu Spiritus Vitrioli Eſſentificatus. 393. 1

Colcothar, ſeu caput mortuum Vitrioli, quid? 390. 2

Colocynthis difficulter in pulverem redigitur: & quomodo id fiat. 75. 2

Colocynthis in Extractione Reſinam præbet. ibid.

Collyria, ſive Sieff, Arabibus dicta, quale medicamenti genus. 135. 1

Compoſita, ad unitatem & ſimplicitatem magis redacta, majoris ſunt efficaciæ. 167. 1

Compoſita medicamenta; vid. Medicamenta compoſita.

Compoſita compoſitis cumulare, vitioſus circulus, & decumanus error eſt. 227. 2

Compoſita quædam dari medicamenta, in pluribus affectibus magni uſûs, non negatur. 163. 2

ad Compoſitionem quamcunque talia unienda, quæ homogeneâ ac ſymbolicâ virtute ad unum eundemque ſcopum ac indicationem collimant. 94. 1

in Compoſitionibus vulgatis Authorum Aquarum deſtillandarum tot utplurimum numerabis errores, quot partes totam Compoſitionem ingrediuntur. 218. 2

Compoſitiones Emplaſtrorum congruas conſtruere qui ſatagit, neceſſum eſt, ut rerum Medicarum immaniter variantium exactam habeat notitiam. 291. 1

in Compoſitionibus dextrè conſtruendis, non tam ad pondus, quàm ad vires & craſin, ſimplicium reſpiciendum. 166. 1

in Compoſitionibus medicamentorum conſona conſonis ſociare, nec diſſonis harmoniam medicamenti conturbare decet. 5. 2

in Compoſitorum medicamentorum præparationibus Authoris mens quò collimet. 5 2. 118. 2

Compoſitionum quorundam exactam Cenſuram gravibus de cauſis ac ſummè neceſſariis inſtituit Author. 256. 1

de Conditis, & Conſervis. 187. 2

Condita quâ ratione & dexteritate paranda ſint, ne effœta in viribus ſuis reddantur. ibid.

Confectio Alexipharmaca Regia. 178 1
Alkermes. 179. 2
Anacardina Cephalica. 181 1
Anti ſolutiva Emetica. 58. 1
ſolutiv. ſolida. 57 1
Citrata Emetica. 59. 1
Cordialis Regia, 181. 2
Cordialis alia. 182. 2
Hepatica Calida. 183 2
Refrigerans. 184. 1
adverſus Lumbricos. 59. 1
ſ. Condit. Pectorale anti-Phthiſicum. 185. 1

Confectio Solida quid, & quotuplex. 56 1

Confectiones ſolutivæ in forma ſolida quæ, & cur inventæ ibid.

Confectiones, cum Saccharo paratæ, cur brevî ſua ſponte incruſtentur, & indureſcant. 178. 2

Confectiones ſaccharatæ cur inventæ. 57. 1

Confectio Splenetica. 186 1

Confectionum Saccharatarum exacta deſcriptio 57. 1

in Confectionibus Saccharinis unionis, & glutinis inſtar ſe habet Saccharum. 124. 2

Confectiones variæ Medicatæ quomodo parandæ. 58. 1

Conficiendi modus vulgaris ad amuſſim deſcribitur. 56. 2

de Conſervis. 187. 2

Conſervæ non ſacchari, ſed florum & herbarum recentium, cauſâ diſpenſantur. 188. 2

Conſervæ, propter ſacchari admixtionem, ad deſtillationes ineptiſſimè ſubſtituuntur. 233. 2

Conſerva Radicum Conſolid. majoris, ac ipſa radix, nihil efficaciæ beneficio deſtillationis fundit. ibid. 1

Conſerv. Roſarum à Mynſicht. fruſtra deſtillandis additur. 237. 1

Conſer-

Digitized by Google

INDEX.

Conſerva Roſarum iteratò Phthiſicis exhibita plurimum conducit. 233. 2
quid inter deſtillandum communicet. ibid.
Cornu Cervi Raſura pro Aquis deſtillandis perperam adaptatur. 242. 1. 2
Spagyricè calcinatum quomodo paretur; & quid de eo inferendum ſit, clarè deſcribitur. ibid. 2
Uſtum præparatum examinatur. 225. 2
Cortices Citri recentes aptiores ſunt ſiccis, pro deſtillatione. 223. 2
Cranium humanum in cineres velle redigere, ac exinde ſalia elicere, eſt abſurdum. 221. 1
Croci Eſſentia efficaciſſima. 232. 1
Extractum an eundem, cum Croco, in ſua ſubſtantia, uſum habeat. 231. 2
in multis ejusdem virtutibus deficit. 231. 2
Crocus Auri quotupliciter fieri ſoleat. 319. 1
Auri, ſeu Solis, purpureus. ibid. 2
Solis alius. 320. 1
in ſua ſubſtantia remedium anti-Dyſentericum inſigne. ibid. 2
in forma Extracti ubiq; in Officinis proſtat, in Liquore verò deſtillatus nullibi locorum reperitur. ibid. 1
num juxta artis & naturæ Leges, magis in forma Extracti, an ſub deſtillationis & liquoris eliciti forma emolumento ſit. ibid.
Martis adſtringens. 336. 2
Martis adſtringens ab aëre humido & frigido in vitro probè clauſo eſt præſervandus. 391. 1
Martis adſtringens eſt etiam Caput mortuum, à deſtillatione ſpiritûs Vitrioli Martis reſiduum. ibid.
Martis adſtringens, ex natura ſua inſigne anti-Dyſentericum, citra manifeſtum errorem deſtillationi nunquam committitur. 230. 1
Martis Cachecticus. 337. 1
Metallorum. 336. 1
ex Vitriolo Veneris. 343. 1. 391. 1
Orientalis aroma pretioſum, à nonnullis Aroma Philoſophorum dictus, & quo ductu Quercetanus eum Aquæ ſuæ Dyſentericæ inſeruerit. 231. 1
Cuprum Metallum inſalubre. 340. 1
comparatur Veneri cœleſti, à qua & nomen in Chymia adeptum eſt. ibid.

D.

Decocta in Pharmacopoliis quid, & quale medicamenti genus. 84. 1
quâ ratione dextrè paranda. ibid.
quotuplicia: & quare locum in Officinis invenerint. ibid.
Decoctio prævia animalium, eorumq; partium, ante eorum deſtillationẽ, eſt abſurdiſſima. 236. 1
Decoctiones, & Deſtillationes, ex natura rei ſibi contrariantur, & cur. 223. 2
Decoctiones ſpecierum Carminativarum non in aperto vaſe, ſed in Alembico ſuo capitello munito inſtituendæ. 87. 1
in Decoctionibus non craſſiores, ſed rariores & ſubtiliores, partes rerum decoquendarum inprimis vaporetenus exhalant. 236. 2
Decoctionibus quæ ſimplicia deſtinanda. 84. 1
in Decoctis Radicum & Fructuum potiores earum virtutes & dotes latitant. 188. 2
Decoctum Aperitivum tempore verno, & æſtivo. 85. 1
contra Calculum Nephriticum. 87. 2
Decocti contra Calculum ſpecies. ibid.
Decoctum, ſ. Galreda, aut Gelatina, Caponis, pro Phthiſicis, & Maraſmo conſumptis. 86. 1
Carminativum, contra flatûs. 87. 2
Decoct. Carminat. ſpecies. 86. 2
contra Dyſenteriam. 88. 1
ad Eryſipelata. 91. 2
florum & fructuum ſpecies. 89. 1
Foreſti ſpecies correctæ. ibid.
Hepaticum. 88. 1
aliud, quocunq; tempore parabile. ibid. 2
pro Decocto Hepatico & Splenetico aperitivo ſpecies tempore hyemali. 85. 2
Decoctum Hydragogum. 89. 2
ad Inflammationes. 91. 2
ad Menſium Muliebr. obſtruct. 89. 2
anti-Phthiſicum. 90. 1
aliud. 239. 2
Spleneticum. 91. 1
anti-Scorbuticum. ibid.
contra Sputum ſanguinis. ibid.
Decoquendi modus è diametro opponitur modo deſtillandi vegetabilia. 214. 1
Dentifricia qualiter debeant eſſe conſtituta. 101. 2
Deſtillandi modo è diametro opponitur modus decoquendi vegetabilia. 214. 1
Deſtillationi uni & eidem methodo planè præpoſterâ fixa pariter & volatilia, mineralia cum vegetabilibus & animalibus, ipſiſque metallis committuntur. 190. 2
Deſtillationes, & Decoctiones ex natura rei ſibi contrariantur, & cur. 223. 2
error Quercetani in hac re. ibid.
ad Deſtillandum ſpecies diamarg. fr. ſemin. 4. frig. maj. Mica panis, & conſerv. Roſar. fruſtra à Mynſicht. decreta. 237. 1
nihil virium conferunt Conſervæ & Radices pleræque. 233. 1. 2
C. C. raſura. 242. 1
Crocus Martis adſtringens. 230. 1

in Deſtil-

INDEX.

in Deſtillatoria arte Antiquorum ſimplicitas patet. 255. 1
Deſtillatorium Inſtrumentum inventionis Autoris. 191.
aliud pro Aqua Mercuriali. 359
Deſtillationibus humidis minùs dextrè committuntur myrrha, thus, & maſtiche. 254. 1
Deſtillationibus quæ non ſint applicanda. 222. & ſeqq.
Diacitrum ſolidum ſolutivum. 58. 2
Diacodion quid, & quale medicamenti genus. 107. 1
Actuarii correctum. 108. 2
Aſthmaticum. 108. 1
Dyſentericum. ibid. 2
Simplex Galeni. 107. 2
Bapt. Montani. ibid.
Pectorale Papaverinum. 109. 1
Solidum. ibid. 2
contra Sputum ſanguinis. ibid.
Tuſſim diuturnam. 103. 1
Diacorum Stomachicum. 179. 1
Diacydonites Aromaticum. 187. 1
Pellucidum. ibid.
Pellucid. purgans. ibid.
Simplex. ibid.
Diacydonium ſolutivum. 60. 2
Diaphoreticum ex ſulphure Antimon. 368. 2
Diſatyrium conditum. 185. 2
Draco fortificatus. 408. 1

E.

Ebur uſtum per omnia cornu Cervi uſtum æmulatur: in quo, peractâ ejus calcinatione, reliquũ nihil eſt, quod deſtillationi deſerviat. 248. 2
Eclegma quid, & quale medicamenti genus. 107. 1
Electrum minerale immaturum Paracelſi quid. 332. 2
Electuarium quid, ac quotuplex, & cur inventum. 43. 1
Electuaria, cum ſaccharo parata, cur brevî, ſuâ ſponte, incruſtentur, aut cryſtalliſentur & indureſcant. 178. 2
Electuariorum farrago, eorumque inconcinnæ Compoſitiones, reprobantur. 50. 1
Electuarium Anodynum. 185. 1
Carminativ. de Baccis Lauri. 181. 2
Chalybeatum. ibid.
Commune. 55. 1
contra Dyſenteriam. 183. 1
Hydragogum primum. 52. 1
ſecundum, de Spina Cervina. ibid.
Lenitivum pro Clyſteribus Anodynis, & Carminativis. 46. 1
Lenitivum & Mitigativ. 52. 2
Magiſtrale purgans. 51. 1
Mitigativum. 185. 1
Panchymagogum. 53. 1
Paſſulatum. 48. 2
Electuarium anti-Phthiſicum. 239. 2
Roſatum purgans. 53. 2
de Spinâ Cervinâ. 52. 1
Elixir Alliatum anti-Peſtilentiale. 208. 1
Elixir, ſ. Aqua vitæ anti-Peſtilentialis. ibid.
Elixir Vitæ Cephalicum. 207. 2
Stomachicum. ibid.
Emplaſtra inter & Cerata, exigua eſt differentia. 305. 1
Emplaſtra paulò ſolidiora ſunt Ceratis. 290. 1
Emplaſtrorum compoſitiones congruas qui conſtruere ſatagit, neceſſum eſt, ut rerum Medicarum, immaniter variantium, exactam habeat notitiam. 291. 1
Emplaſtrorum dextræ præparationes Pharmacopœos non leviter erudire poſſunt. ibid.
Emplaſtrorum præſcriptæ noſtræ præparationes non Lippis & Tonſoribus, & cuivis Circulatori, obviæ ſunt. 304. 1
in Emplaſtrorum Veterum deſcriptionibus quantum à recto tramite deviatum ſit, & quàm conſpicui errores undique oberrent, ex ſerie noſtrarum præſcriptionum eluceſcet. ibid.
Emplaſtrum Album coctum. 291. 1
Anodynum: anti-Podagricum. 298. 2
de Baccis Lauri Stomachale. 291. 2
Baſilicum Vulnerarium. ibid.
de Lapide Calaminari, ad ulcera fluida antiqua. 292. 1
Catagmaticum, ſeu ad Fracturas Oſſium. ibid.
Cephalicum Regium. ibid. 2
Citrinum vulgare. 293. 1
Defenſivum. ibid. 2
Diachylon ſimplex. ibid
cum Gummis. 294. 1
Diaphoreticum. ibid.
ad Fracturas oſſium. 292. 1
Hepaticum. 295. 1
aliud. ibid.
ad Hernias. 299. 2. 301. 2
ad Hydropem. ibid.
Iſchiadicum. ibid.
Magneticum anti-Peſtilentiale Angeli Salæ. ibid.
Emplaſtrum de Meliloto. 295. 1
Mercuriale anti-Vener. 302. 1
de Minio. 295. 2
Nervinum. 296. 1
aliud anti-Podagr. ibid. 2
Oppodeldoch. 297. 1
Oxycroceum. ibid.
dia-Palmæ. ibid. 2
Pectorale. 302. 2
de Plumbo. 298. 2
anti Podagricum. 296. 2. 298. 1
aliud Anodynum. ibid. 2
de Ranis cum Mercurio. 299. 1

INDEX.

Emplaſtrum ad Rupturas, ſ. Hernias. ibid. 2
de ſpermate Ranarum. ibid. 1
Spleneticum. 300. 1
Stomachicum. ibid. 2
aliud. 301. 1
Regium. ibid.
de Symphyto ad Hernias. ibid. 2
Triapharmacum. ibid.
anti-Venereum, ſ. Mercuriale. 302. 1
Veſicatorium. ibid.
Vulnerarium. 302. 2
aliud ad Renes exulceratos. 303. 1
verum. ibid.
Emulſio anti-Phthiſica. 240. 1
in Epidemicis morbis DEus unicuique regioni prævifum voluit. 150. 1
Epithema ad Eryſipelata, & Inflammationes alias. 91. 2
Hepaticum Aperiens. 213. 2
Spleneticum Aperiens. 214. 1
Epithemata ex Lapidibus & Gemmis, Corallis & Margaritis, in Pulverem tritis, ridiculè, & præpoſterè, regioni Cordis & Pulſibus applicantur. 103. 1
Eſculenta quævis, Vegetabilia & Animalia, ſimplici & uni deſtillationi committere, indignum eſt. 238. 2
Eſſentia Abſinthii liquida. 218. 1
vera. 217. 1, 2
Eſſentia, ſeu Liquor Alexipharmacus. 209 2
Antidotalis. 209. 1
Croci efficaciſſima. 232. 1
Opii liquida Anodyna. 83. 1
Saccharina Aurantior. 119. 2
Citri. ibid.
Roſarum. ibid.
Vitrioli, ſeu Oleum, aut Liquor, Vitrioli dulcis. 393. 2
Eſſentiæ Alexipharmacæ. 209. 1
Eſſentia quomodo ab Extracto diſtingvatur. 73. 1
Eſſentiæ Vegetabilium exemplo Abſinthii edocentur. 217. & ſeqq.
Extracta ex Aromatibus, & ſulphureis naturâ ſuâ Vegetabilibus, parare velle, abſurdiſſimum eſt. 216. 2
Extracta Eſſentialia quomodo paranda, exemplo Abſinthii demonſtratur. 217. 2
pro Extractione ſubjecto cuique ſuum homogeneum adaptandum. 73. 2
Extractum quid, & quale medicamenti genus, & cur inventum. 73. 1
quomodo ab Eſſentia diſtinguatur. ibid.
Extractum Abſinthii Eſſentiale. 217. 1, 2
Agarici. 74. 2
Aloës ſuâ Eſſentia ſubtili privatur. ib. 1
Aſari radic. ibid. 2
Caſtorei. 78. 1
Chinæ. 76. 2
Colocynthidos. 75. 1
Croci. 76. 2
Dyſentericum citra propoſitum pro Aqua Dyſenterica Quercetani deſignatur. 230. 1
ant-Epilepticum. 80. 1
anti-Febrile. 76. 2
Hellebori nigri mitiſſimum Catharticum. ibid. 1
Hydragogum. 77. 1
Magiſtrale Lenitivum. 80. 1
pro Pilulis. 79. 2
ad Potiones. ibid.
Mechoacæ. 77. 2
Panchymagogum ſ. Magiſtrale pro Pilulis. 79. 2
Panchymagog. ſ. Magiſtrale ad Potiones. ibid. 1
anti-Peſtilentiale. 81. 1
Rhabarbari. 79. 1
Senæ folior. ibid.

F.

Fabæ, eſculenti fructûs, difficilioris coctionis & concoctionis, nihil fructuoſi in deſtillatione humidâ exhalant. 254. 2
Fermentatio ſecund. Doctiſſ. Riplæum, quid. 157. 2
Fermentatio genuina non eſt in Theriaca. 157. 2
Fermentatio in Theriaca quâ ratione verè fiat. 158. 1
Fermentatio Theriacæ unde. 156. 1
Fermentatio Theriacæ an ex omnibus partibus conſtitutivis formam mixti unam, ſeu tertiam quandam, diverſam à quovis ingrediente, ſeorſim producat. 155. 2
Fermentatio Theriacæ non ab Opio oritur, & unde. 156. 1
Fermentationis in Theriaca primaria cauſa quæ. 157. 2
Fermentatio vera non eſt omnium partium conſtitutivarum Theriacæ. 157. 1
ex Fermentatione nihil virium accedit toti Compoſito, ſeu Theriacæ. 156. 2
Fermenti actio eſt corruptio prioris compoſiti, & generatio novi, viribus & accidentibus utplurimum à priori diſtinctis. 157. 2
Ferrea Inſtrumenta à Vitrificatione Antimonii abarcenda. 362. 2
Ferri ſolutio Calcinatoria cum ſulphure crudo perinde eſt, ac ſi cum ſpiritu Vitrioli ſolveretur. 335. 2
Ferri ſolutionem facilem in ſalem metallorum ſui generis, quo præ reliquis abundat, conjicimus. ibid. 1
Ferri Virtutes. 335. 1

ex

Digitized by Google

INDEX.

ex Ferro multa pharmaca paucis expenſis parari poſſunt. 334. 1

Ferrum Aceto perfectè non ſolvitur, ſed ſaltem roditur. 335. 1
  crudum ac limatum Galenus & Majores noſtri exhibuêre. 334. 2

Ferrum inter ac Ferrum differentia. 334. 2
  metallorum omnium ſaluberrimum. 341. 1
  nullo alio Menſtruo quàm Vitrioli & Sulphuris ſpiritu, in genuinum vertitur Vitriolum. 335. 2
  præ reliquis metallis, tam Medicinis, quàm reliquis humanis neceſſitatibus, maximè deſtinatur. 334. 1
  Sales purè ſalſi non facilè attingunt. ibid. 2

Fixa virtute ſuâ leges fixorum tenent, & Volatilia volatilium. 230. 2

Fixa volatiſare, & volatilia fixare, arduum eſt negotium: quæ non Rhetorem, ſed Chymicum conſummatum, exigunt. ibid. 2

Flores, eorumque eſſentia, & vigor, ſunt cauſa principalis, cur Conſervas diſpenſamus: non verò Saccharum. 188. 2

Flores Æris. 343. 1

Flor. Hepaticæ albæ, & Roriſmarini, plus virium dabant in ſubſtantia reliquis Conſervis, aſſumpti, quàm ex deſtillata earum aqua antiPhthiſica ſenſuri ſunt Phthiſici tabeſcentes. 234. 1

Flores, ſ. Lilium Antimonii Paracelſi. 365. 2
  Antimonii ex crudo & Regulo Antimonii. 366. 1
  Antimonii ſublimandi, per ſingulare Inſtrumentum. 349. 1

Flores Salis Armeniaci, chalybeati flavi. 338. 1
  Saturni. 349 1
  Stanni. ibid.
  Vitrioli Veneris. 344. 2

Flos, ſeu Pulpa, Caſſiæ. 44. 1

Fontes Medati ac ſalubres unde originem ducant. 387. 2

Fructûs horarii utrum putredini magis obnoxii, quàm carnes. 226. 2
  licet, à ſtirpe ſuâ avulſi, ad corruptionem inclinent: multo tamen tempore perdurant. 227. 1

Fructuum horariorum uſum interdicere, & carnium eſum indulgere ægrotantibus, reprobatur. 227. 1

Fructuum ſucci non depurati mucilagineam in coctione cum ſaccharo præbent conſiſtentiam. 180. 2

G.

Galappam verus extrahendi modus. 78. 1

Galeni ſæculum Medicum inexcultum fuit. 148. 1

Gallinarum jecinora pro Aq. anti Phthiſicâ Mynſicht. cenſuræ ſubjiciuntur. 238. 1

Gelatina Caponis majores obtinet virtutes, quam Aqua Caponis, & Pulmonum Vituli. 86. 2

Gelatina Caponis pro Phthiſicis. 86. 1

Gelatina anti Phthiſica ad omnes exulcerationes & læſiones internas. 239. 1

Gilla Theophraſti quid. 391. 1

Gleba naturalis, ſpecies eſt Vitrioli nativi. 160. 2

Granorum Kermes Magiſterium. 179. 2

Gummi Arabicum, ut mucilaginoſum, deſtillationibus humidis planè inutile. 254. 1

H.

Hellebori correctio & cicuratio. 35. 1
  Extractum mitiſſimum medicamentum Catharticum. 76. 1
  nigri Radix, Aconito in forma eſt ſimillima, ſi folia ſint detracta. 75. 2
  radix differt, ratione loci. 76. 1
  virtutes in dementia & Melancholia hypochondriaca. ibid.
  uſum & virtutes qui Authores deprædicent. 34. 1

Helmontius notatur. 152. 2. 247. 1 2. 257 2

Helmontii Sulphur Glaure Augurelli quid. 332. 2

Hepar Sulphuris. 400. 1

Herbas propter Conſervæ diſpenſantur: non propter Saccharum. 188. 2

Hippocratis ſæculum Medicum inexcultum fuit. 148. 1

Hirundines in cineres velle redigere, ac exinde ſalia elicere propriâ aquâ Hirundinum ſtillat non eſt exercitati Philoſophi & Spagyri. 221 | 1

Hydromel Purgans. 92. 2

Hydromel quid deſtillatis aquis conferat. 244. 1

Hyoſciamus violentiſſimum Narcoticum. 82. 1

I.

Igne impunè & illegitimè torquentur, quorum natura Vulcano non paret. 399. 1

Infuſio Roſarum, ſ. Mucharum. 39. 1
  Roſarum rubrar. ibid.

Infuſum Purgans, ſeu Aqua Laxativa ordinaria Viennenſis. 31. 1

Infuſum aliud Purgans, priori efficacius. 42. 1

Julapium Roſatum. 28. 1

Julapium ex Vino. ibid.

è Juniperi ligno Nodulus tornatilis quibus replendus. 137. 2

Juſcula carminativa non multum coquenda. 87. 1

Juſcula inſipida præbet caro ſine oſſibus elixata. 148. 2

K.

Kermes granorum Magiſterium. 179. 2

L.

Lac Caprinum recenter mulctum, & Phthiſi emaciatis propinatum, multas in ſe continet prærogativas; deſtillatum verò aquam reddit elementarem. 237. 2

Lac Sulphuris, & quæ circa illud notandum. 400. 2

Digitized by Google

INDEX.

Lac Sulphuris pro majore ſui parte Calx mortua eſt, & effœtum medicamentum. 401. 1

Lactis ſerum laxativum. 92. 1

Lapides Percarum omnem deſtillationem, affuſo illis liquore, excludunt. 252. 1

Lapidem Aurificum poſſediſſe Paracelſum, probatur. 328. 1

Lapis Hæmatitis aptum eſt medicamentum ad curandas dyſenterias, & fluxûs alvi cruentos, in ſubſtantiâ ſuâ exhibitus: aquis verò deſtillandis ineptiſſimus. 229. 1

Lapidis, ſ. Tincturæ Philoſophorum Confectionem poſſibilem eſſe, arte purè naturali probatur. 325. 2

Lapis ſ. Tinctura Philoſophorum quare non revelanda; nec charitatis Lex eam communis juris facere nos obliget. 325. 1

Lapis Philoſophorum variis nominibus, & omnium pene rerum ſimilitudine, ſenſu Tropologico, & allegoriis, ab Authoribus deſcriptus eſt. 325. 1

Lapis Prunellæ Nitrum eſt tabulatum, & in igne purificatum. 404. 1

Laudanum Cæſareum ſine Opio. 82. 1

Opiatum. ibid.

Laudanis Caſtoreum cur non aſſociatum. 65. 2

Laudanis & Opiatis proportionato pondere ingredientia ſunt adjungenda, habito reſpectu ad Opii violentiam. 65. 1

Lignum Aloes, balſamicæ naturæ, an deſtillationibus ſubſerviat. 224. 1

Lilii convallium florum, pro Aquâ Hirundinum, examen. 220. 2

Lilium Antimonii Paracelſi. 365. 2

Limaces, inſecta viſcoſa, & terreſtria, nihil inter elixandum exhalant, præter aquam elementarem; adeoq; nec balnei deſtillatione vires ejus eliciemus. 253. 2

Limaces pro Aqua antiPhthiſica Mynſichtii Cenſuræ ſubjiciuntur. 238. 1

Limoniorum Succus quid deſtillando præbeat, ſociatus præſertim Mineralibus. 253. 1

de Liquore Alcaheſt, conceptûs ſpeculativi, ad Praxin nondum redacti. 358. 2

Liquor Alexipharmacus, 208. 2

Cordialis refrigerans extemporaneꝰ. 210. 1

Cordialis alius, temperatus. 209. 2

ad Gonorrhæam virulentam & diuturnam. 212. 1

Liquor ſ. Epithema Hepaticum aperiens. 213. 2

Liquor Hepaticus & Spleneticus aperitivus & anti-Scorbuticus. 211. 2

Lithontripticus. 210. 2

Liquor ſ. Eſſentia Nephritica alia. ibid. 1

ſ. Epithema Spleneticum. 214. 1

Liquores acidi & Vinoſi in fictilibus debitè vitreatis ſunt coquendi. 3. 1

Liquor Saturni ſimplex. 347. 2

Liquor Vitrioli dulcis. 393. 1

Loboh Pectorale. 110. 2

de Pulmone Vulpis. 111. 1

Sanum & expertum. ibid.

de Scilla. ibid. 2

Lunæ, ſeu Argenti, ſingulare Vitriolum, ad hydropem Anaſarcam, Agricolæ. 333. 2

Luna potabilis Clariſſ. Agricolæ. ibid.

Luna potabilis paratu difficilis. ibid. 1

Lupini, eſculenti fructûs, difficilioris coctionis & concoctionis, nihil fructuoſi in deſtillatione humidâ exhalant. 254. 2

M.

Macis ad condienda fercula potiùs, quàm ad deſtillationes, expetenda. 235. 1. 2

Macis pro Aqua Hirundinum inconſultè prius decoquitur. 220. 1

Magiſteria ex Oſſibus & Cornubus, communi modo in Officinis confici ſolita, nullius ſunt valoris, ſed calces mortuæ. 252. 1

Magiſteria reſinoſa purgantia cur Amygdalis ſubigenda. 54. 2

Magiſteria vulgaria Chymicorum calces ſunt inutiles, mortuæ & effœtæ. 400. 2

Magiſteria Saturni & Stanni parvi ponderis ſunt. 348. 2

de Magiſteriis communioribus Chymicorum, Clariſſ. Ang. Salæ ſententia. 415. 2

Magiſterium Granorum Kermes. 179. 2

Manna Mercurii, ſeu Manna Metallorum, quid. 352. 2

Manûs Chriſti perlatæ Confortantes. 121. 2

Marcaſita aurea deſtillando per retortam vitream menſtruum præbet auro ſolvendo aptum. 331. 1

Margaritæ in mortario æneo non conterendæ: & cur. 3. 1

Margaritæ perperam, & contra leges artis & naturæ, deſtillationibus ſubjiciuntur. 251. 2

Martis Tinctura ex Croco. 337. 1

vera. ibid.

Maſtiche minùs dextrè humidis deſtillationibus committitur. 254. 1

Materia Metallorum proxima quæ. 160. 2

Mechoacæ verus extrahendi modus. 78. 1

Meconium opio deterius. 153. 2

Medica ars omnium nobiliſſima & difficillima, vulgi ludibrio nunc exponitur, & cur. 400. 1

Medica Reſpublica, ſuppreſſis & detectis erroribus, brevî nitidior futura, & incrementum indies captura eſt. 256. 1

Medicamenta Compoſita quædam ex accidenti quandoque multis medentur morbis, etſi non non ſpecifica. 163. 2

Medicamenta Medici exercitati non numero, ſed delectu appretiant. 127. 2

Medica-

INDEX.

Medicamenta non cujuslibet conſiſtentiæ, aut formæ, nec ex quibuslibet quælibet ad morbos ſunt parabilia. 255. 1
Paracelſica cur à Galenicis damnentur meritò. 34.2
Spagyrica plurima cur promiſſis non reſpondeant, in artis ludibrium. 387. 1
Univerſalia an dentur. 163. 2
Medicamentis ſimpliciſſimis Peſtim profligavit Hippocrates. 167. 1
Medicamentorum ordinationes, vulgò Receptas dictas, qui leve quid autumant, à veritate longè aberrant. 261. 1
Medicamentorum hæc magis dædala præparatio, penes peritos & doctiores Pharmacopœos impoſterum erit manſura. 288. 1
Medicamentorum dextra hæc componendi & præparandi methodus quid utilitatis afferat. 288. 2
ad Medicamentorum ſalubriorum virtutes potiùs reſpiciendum, quàm ad pulchritudinem. 413. 2
in Medicamentorũ nimis artificioſis præparationibus ſæpius hallucinamur, ſimplicium virtutes caſtrando & diminuendo. 401. 1
Medici ſenſati character & nota diſtinctiva ſunt congruæ medicamentorum ordinationes, Receptæ dictæ. 261. 1
Medicus, naturæ Miniſter, illam per omnia ſequi debet, & non violenta manu raptare. 253. 1
Medicus ſuperciliosus remedia genuina & ſimplicia contémnit, ac, quod non capit, carpit. 144. 1
Medulla Nuc. Indic. ad aquam anti-Phthiſicam Mynſichtii expetita, ventilatur. 235. 1
Melampodii virtutes in dementiâ & melancholiâ hypochondriacâ. 76. 1
Mel durabilem largitur Electuariis & Confectionibus ſeu Antidotis conſiſtentiam. 178. 2
fermentatione degenerat in acerrimum ſtagma, aceti ſymbolum. 156. 2
gaudet partibus volatilibus aëreis, quæ in coctione auras petunt. ibid.
optimorum Florum & Vegetabilium quinta Eſſentia, ſuccus perdulcis, & durabilis conſiſtentiæ. 23. 2
quâ ratione de Cera, aliiſquè partibus terreſtrioribus heterogeneis, dextrè ſit ſeparandum. 24. 1
quomodo ab Apibus colligatur & elaboretur. 23. 2
ſimplex, & debitè ex alveolis ſuis extractum, præſtat Melle vel decies deſpumato. 24. 2
totum longa & repetita deſpumatione ac coctione in ſpumam abit, & cur. 24. 1
Mella parandi Antiquâ methodo partes ingredientium ſpirituoſas fugamus. 23. 1
Mellium præparationes Renodæi, Rondeletii, & aliorum ſimplicitate gaudentium Authorum commendantur. ibid.
Mellis heterogenea natura, & Apis ipſa, ſegregat. ibid. 2
Mellis natura, encomia, & quæ circa ejus præparationem & extractionem obſervanda. 23. 1
Mellis violenta coctio & deſpumatio reprobatur. 24. 1
Mellis virtutes & prærogativas cur non deprehendamus; antiquitus tamen illi attributas. ibid.
Mellis Virtutes & proprietates. 24. 1
Mel Anthoſatum, ſeu Roriſmarini. 25. 1
Menthæ. ibid. 2
Mercuriale. 26. 1
Roſatum. ſ. ibid. 1
Roſatum citratum. ibid. 2
Violarum. 27. 1
Menſtrua ſint homogenea unicuiq; extrahendo ſubjecto. 73. 2
Menſtruum ſuum homogeneum cuique ſubjecto pro extractione adaptandum. 73. 2
Menſtruum ſolvens & extrahens non habet infinitam ſolvendi & extrahendi latitudinem, ſed limitatam. 26. 2
pro Menſtruis retentis remedium. 365. 1
Mercurii, ſeu Argenti vivi, definitio & genealogia. 350. 1
Mercurii Manna quid. 352. 2
de Mercurio, opinio Mynſicht. 243. 2
ex Mercurio Panacea. 355. 2
Mercurius aqua eſt non madefaciens manûs, fallax illuſor, & impoſtor Chymicorũ. 243. 1
aquæformis eſt, non verò aqua madefaciens manûs, quæ per ſimplicem deſtillationem efferatur. ibid. 2
aqua Mineralis frigida & ſicca eſt extrinſecus, calida verò & humida intrinſecus; habet in ſe omnia, omnes colores in illo latent, proprii interitûs faber, quin & reſuſcitationis Author & artifex. 354. 1
ignis nec urens nec conſumens eſt, & ſimpliciſſima ſubſtantia. 354. 1
ſemper ſibi conſtans, indiviſibilis in ignis tormento: vel totus in ſublime evolat, vel totus perſeverat. 243 1
vivus, ſale & aceto mundatus, ineptiſſimè & portentoſè à Mynſichtio M.B. incarceratur ad deſtillandum. ibid.
eſt Magnes, ex ſalibus ſibi ſimilem ſalem Mercurialem aſciſcens, & ſecum in altum elevans. 322. 1
Mercurii libræ duæ cum dimidia, beneficio unius grani Tincturæ Philoſophor. in aurum purum transmutatæ ſunt. 329. 1
Mercurius Philoſophorum ex quo fonte hauriendus. 321. 1
Mercurius duplicatus REBIS Philoſophorum. 331. 2
Mercurii ſumma purificatio & animatio. 360. 1

INDEX.

Mercurius ſublimatus rubeus dulcis, quem Arcanum Corallinum vocant. 352. 2
Mercurius ſublimatus pro Aqua Mercuriali. 358. 2
Mercurii ſublimationes diverſæ. 350. 2
Mercurius dulcis Solaris. 355. 2
Mercurii præcipitatio. 352. 2
pro Mercurii præcipitatione, Phialæ idea. 353
Mercurius Præcipitatus albus. 354. 2
luteus in momento. ibid.
Præcipitatus Solaris. 353. 2
Saturni. 349. 2
Vitæ ſimplex & correctus. 367. 2
Mercurii Vitæ geneſis ab Antimonio. ibid.
Mercurius Vitæ ex Butyro Antimonii, ipſoque Antimonio, non verò ex Mercurio, conſtat. 345. 1
Metalla deſtillationibus aqueis ſimplicibus committere, eſt abſurdum. 252. 2
Metalla quare ſpiſſa fiant in ſuâ fuſione. 363. 1
Metallorum Manna quid. 352. 2
materia proxima quæ. 160. 2
ſubtiles Eſſentias in Liquorem redigere verè potabilem. 387. 1
transmutatio eſt poſſibilis. 329. 1
Metallis magna virtutum opulentia implantata eſt. 387. 2
Metallus primus, ſive Maſculus Paracelſi, quid. 332. 2
Mica Panis à Mynſicht. malè ad deſtillandum decernitur. 237. 1
Mineralia ſemi-Metalla ſunt. 360. 1
Mineralia deſtillationibus aqueis ſimplicibus committere, irrita ſunt tentamina, & inſulſæ cantilenæ, riſum pro plauſu apud Poſteros reportantes. 252. 2
Mineralia omnis corruptionis inſcia ſunt, ſi cum Animalibus & Vegetabilibus comparentur. 226. 2
Miva Cydoniorum. 28. 2
Cydoniorum aromatica. 29. 1
Mixtura Aloëtica Mercurialis. 203. 1
Morborum monſtra nova nunc exſurgere cernimus. 34. 1
Morboſo generi cuilibet ſuus ex metallo ſpiritus Vitrioli appropriatus adaptandus. 387. 1
in Morſellis, & conſimilibus Confectionibus, apparandis à communi ſtylo ac methodo declinavit Author, & quare. 124. 2
in Morſellorum, & ſimilium Confectionum, præpræparatione quid obſervandum. 124. & ſeqq.
Morſelli Cephalici Regii. 122. 1
alii. ibid.
Confortantes Viriles. 123. 1
alii pretioſi. ibid.
Hepatici. ibid. 2
alii. 124. 1
Pectorales. 125. 1
de Rhabarbaro. 62. 1
Stomachici. 125. 1
Moſchus quâ ratione aquis deſtillandis dextrè uniatur. 252. 2
Mucharum Roſatum. 39. 1
Mulſarii, Apibus ſtupidiores, ea, quæ natura ſegregata & diſtincta vult, confundunt, & confuſum Chaos ex melle, cera, & propoli, efficiunt. 23. 2
Myrobalanorum deſtillandarum in limo & profundo hæſitat vis, nihilq; per alembicum tranſmittunt. 224. 1
Myrrha minùs dextrè humidis deſtillationibus committitur. 254. 1
Myſteria per ſignaturas, & umbroſis verbis, Filiis doctrinæ tantùm pandere velle, turpis philavtia, &, ſub humilitatis palliaſtro, immanis faſtus eſt. 319. 1

N.

de Nitro varia & notatu digna. 403. 1
Nitrum Sal Terræ eſt, ſed φλογιςὸν, ex terris pinguibus exortum. 402. 1
Nitrum Sal Petræ etiam nuncupatur, propriè etiam Sal Terræ dici meretur. 402. 2
Nitro copioſo abundant quarundam Regionum terræ, & aquæ Fluminum, in quorum rivis efloreſcit. 403. 2
Nitrum ex ſtabulis jumèntorum copioſè elicitur, & quare. ibid. 1
Nitrum in igne purificatum, ſeu Lapis prunellæ, magis mordax eſt, quàm illud, quod repetitis ſolutionibus & cryſtalliſationibus clarificatum. 404. 1
Nitrum frigidas in corpore humano edit operationes. 403. 1
Nitri & Sulphuris vis unita horrenda eſt. 402. 1
Nitrum aliam ſibi deſtillationis ſpeciem vendicat, quàm per B. M. affuſo liquore. 244. 1
Nitrum Alexipharmacum Compoſitum. 405. 1
Antimoniatum. 406. 1
Cachecticum chalybeatum. ibid. 2
Catharticum. 405. 2
Eſſentificatum cum Acetoſella. 404. 2
Fixatum. 406. 2
Fixum ſ. anodynum Minerale. ibid.
Nitri Flores. ibid.
Liquor volatilis reſolvens. 244. 2
Nitrum Martiale aperitivum. 405. 2
cum Papavere inſuccatum. ibid. 1
Perlatum. 406. 2
Nitri Purificatio ſicca & humida. 403. 2
Nitrum Roſatum. 404. 2
Nitrum cum Scordio inſuccatum. 405. 1
Nitri Terra Foliata. 408. 1
Nitrum Violatum. 405. 1
Vitriolatum. 408. 2
Norma, ac Regula, juxta quam Authorum Compoſitiones, tanquam ad Lydium lapidem, probare licet. 232. 1
Nuces juglandes conditæ, ſuis virtutibus caſtratæ ſunt. 188. 2

Nucis

Digitized by Google

Nucis Moſchatæ virtus adſtrictiva deſtillando non elevatur, ſed imum petit, & in reſiduo depoſitatur. 225. 1
Numiſma ex Auro Philoſophico, Cæſaris Ferdinandi III. S. M. 328

O.

Olea balſamica ex reſiduis Aquæ Maſtichinæ ſpeciebus. 203. 1
Olea Cocta & Expreſſa quid ſint, & ex quibus parentur. 257. 1
— ferè cuncta juxta adumbratam in Oleo Abſinthii ideam decoqui & parari poſſunt. 261. 1
— in viribus exaltanda ſunt ſuis oleis deſtillatis. 259. 2
— facilè rancorem & ſitum contrahunt, à quibus omnis humiditas non ſit ſegregata. ibid. 1
Olea deſtillata Balſamica ſymbolizatione ac amicitia feruntur ad ſulphura ſimplicia & metallorum. 330. 2
Olea Eſſentialia Citri & Arantior., prægreſſa fermentatione deſtillata, Therebinthinam ſpirant, & ſucceſſu temporis incraſſantur. 192. 1
Olea Expreſſa varia. 270. 1
— alienæ fidei inſtitoribus, & mercimoniis intentis, non concredantur. 258. 1
Oleis aqueum elementum, ſeu quæcunq; aquea humiditas, aut vinum, nunquam verè permiſcetur. 260. 1
Oleis nullum cum aqua commercium, neq; vera miſtio aut unio intercedit. 285. 1
de Oleis coctis & decoquendis vera Theoria & illuſtratio. 258. 1
Olea quomodo ab humiditate dextrè ſeparanda. 259. 1
Oleis decoquendis liberalior vini, aut ſuccorum, additio quid efficiat. ibid. 2
Oleorum deſtillatorum rectificatio, affuſâ aquâ, an præſtet. 413. 2
Oleorum inſolatio quid efficiat. 260. 1
Oleum Abſinthii coctum. 258. 1
— Anethi. 261. 1
— Anodynum. 266. 1
— antApoplecticum Cephalic. 263. 2
— Chamæmeli. 261. 2
— ad Calculum expreſſum. 270. 2
— de Capparibus, Hepaticum & Spleneticum. 265. 1
— Carminativum anti-Colicum. ibid. 2
— — expreſſum. 270. 2
— de Caſtoreo. 266. 1
— Cheyrinum. 261. 2
— Citri ex recentibus Corticibus deſtillandū, ſine prægreſſa fermentatione: & alia notatu digna. 120. 2
— antEpilepticum expreſſum. 270. 2
Oleum de Euphorbio. 263. 1
— Hypnoticum. 266. 1
— Lacertarum contra Hernias, ejusque Theoria & Obſervationes. ibid. 2
— Liliorum alborum. 261. 2
— Lumbricorum. 263. 2
— Majoranæ. 261. 2
— Maſtichinum. 262. 2
— Menthæ. ibid. 1
— Mercuriale. 355. 2
— — aliud. 356. 2
— — dulce. ibid.
— Moſchelinum. 267. 2
— Nervinum. 268. 1
— Nucum Moſchatar. expreſſum quomodo Dyſentericis opituletur, & quæ ulteriùs ex eo conficienda. 225. 2
— Nucum Moſchatarum coctum & lotum aptiſſimum corpus eſt pro conficiendis omnis generis Balſamis Eſſentialib⁹. ibid.
— Populinum. 262. 1
— Purgans, & contra Vermes, expreſſum. 271. 1
— Purgans ſimplex. 268. 2
— — aliud. 269. 1
— Ranarum. 263. 2
— Roſatum. 262. 1
— Rutæ. ibid.
— Sambucinum. ibid.
Oleum ſ. Liquor Saturni ſimplex. 347. 2
— Scorpionum Alexipharmac. 269. 1
— Scorpionum. 263. 2
Oleum ſ. Spiritus Salis Martialis. 340. 2
— Stomachale expreſſum 271. 1
— Stomachicum. 269. 2
— ex Styrace. 263. 1
— Sulphuris Rulandi. 402. 1
— Tartari fœtidi deſtillati virtutes. 413. 1
— Tartari per deliquium, ejusque virtutes & uſus, ſecundum Ang. Salam. 414. 2
— contra Vermes expreſſ. 271. 1
de Oleo Vitrioli dulci. 391. 2. 393. 2
— Vulpinum. 263. 2
de Operibus Authoris varia & iniqua Judicia. 287. 2
Opii anatome viva analyticâ methodo traditur. 151. 2
Opiatis medicamentis, & Laudanis, proportionato pondere ingredientia ſunt adjungenda, habito reſpectu ad Opii violentiam. 65. 1
Opii comparatio cum Venenis, quoad modum operandi. 155. 1
— qualitates, & an calidum vel frigidum. 151. 2
de Opii Qualitatibus Pereira, & Petr. Mich de Heredia, diſſentiunt. 152. 1
de Opio, ejusque parva doſi in Theriaca, erronea opinio Schröderi. 154. 1
Opii quantum unciæ uni Theriacæ accedat. 156. 2
de Opii virtute & virulentia, variæ diverſorum Author. ſententiæ. 153. 2

Opii

INDEX.

Opii vis manifeſta in una ſaltem drachma Theriacæ reſplendet. 156. 2
vis narcotica eſt actio à tota ſubſtantia emanans, à formis reſultatoriè determinata. 152. 1
vis narcotica, neque calori neque frigori, nec etiam ſecundis qualitatibus, adſcribenda, ſed ſeminali virtuti. ibid.
Opio Meconium deterius. 153. 2
Opium num, inter reliquas ſuas ſpecificas dotes, præditum ſit virtute alexiteria. ibid.
Opium Typum habet rhompheæ, aut enſis bifidi. 155. 2
inter prima Theriaces conſtitutiva collocatum. 154. 2
profuſâ & largâ quantitate Theriacæ adjectum eſt. 165. 2
nullas habet à natura qualitates venenis reſiſtendi. 155. 1
in morbis malignis Hungaricis lethale venenum. 155. 2
in quibus morbis eximias habeat dotes & prærogativas. ibid.
pro Aqua Dyſenterica Quercetani ſub cenſuram venit. 229. 2
Opii Eſſentia liquida Anodyna. 83. 1
Opii exacta Præparatio in Eſſentiam. ibid.
Ordinationes medicamentorum: vid. Medicamentorum ordinationes.
Ordinationes medicamentorum congruæ ſunt Medici ſenſati character, & nota diſtinctiva. 261. 1
Oſſa calcinata aliud nihil ſunt, quàm exſucca terra, inutilis gleba, & opprobrium Medentium. 226. 1
Oſſa de corde Cervi Aquis deſtillatis non ſunt permiſcibilia. 252. 1
in Magiſteria ſolubilia reduci nequeunt. ibid.
deſtillationi ſimplici commiſſa, eandem cum Perlis olent proſapiam. ibid.
majorem ſalis volatilis ac olei copiam in deſtillatione exhalant, quàm ipſa caro, ſanguis, aut aliæ animalium partes. 149. 1
ſunt partes ſimilares & ſpermaticæ, ex pinguiori ſeminis parte, & ſubſtantifico primigenio humido conſtantes. 148. 2
Ovum tanquam ſimulacrum Univerſi. 253. 2
Oxymel Diureticum. 27. 1
Scilliticum. ibid.
Simplex. ibid.
Oxyſaccharum ſimplex. ibid. 2

P.

Panacea ex Antimonio, & ejus Butyro. 379. 1
alia ex Butyro Antimonii. ibid. 2
ex Mercurio. 355. 2
Panis mica examinatur, quid deſtillando præbeat. 234. 1
Panis per integram diem coctus nihil deperdit de partibus ſuis nutritivis. ibid.
Panis uncia una, in ſubſtantia aſſumpta, plus nutriet, quàm decem libræ aquæ anti-Phthiſicæ Mynſichtii. ibid.
Paracelſica medicamenta: vid. Medicamenta Paracelſica.
Paracelſi ſcripta quædam tantis ſcatent abſurditatibus, ut fidem excedant, hæc à Theophraſto potuiſſe derivari. 342. 1
Paracelſi Myſteria explanare, Oedipo & Theſeo opus habet. ibid.
Paſſulæ laxativæ. 47. 2
Paſſulæ majores, ſeu Zibebæ, vel Prunelli, purgantes. 61. 2
Paſſulæ purgantes ſiccæ. 48. 1
aliæ. ibid.
Paſta odorata anti Loimica vilior. 137. 1
tempore Peſtis. 136. 2
vilior, pro ſexu fœmineo, ſine Ambra & Moſch. ibid.
pro Placentulis Stomachalibus. 125. 2
Paſtilli pectorales anti-Phthiſici 131. 2
pretioſi ad Suffitum. 136. 1
Perlæ, ſeu Margaritæ, in mortario æneo non conterendæ; & cur. 3. 1
Perlæ nequaquam vaporetenus cum aquis deſtillandis in ſublime feruntur, ſed, inſtar ſolutionis, aut ſalis, in fundo reſident. 251. 2
Peſſaria ad hæmorrhagiam Uteri. 140. 1
Peſſi Uterini ad cienda menſtrua. 139. 2
Peſtilens contagium quomodo inſpiratione hauriatur & intret. 137. 2
Peſtilens miaſma & contagium inſtar minimarum atomorum infinito propemodum numero undique oberrat. ibid.
Peſtilens contagium ac virus ipſi Moſcho, Ambræ, & aliis multum fragrantibus, adhæret. ibid.
Peſtilentes & pernicioſi morbi qualem nobiſcum ludant Tragædiam. 155. 1
anti-Peſtilentialia remedia præſervativa. 137. 2
Pharmacopœum ſedulum & peritum, Latini idiomatis gnarum, requirunt Autoris præſcriptiones. 285. 1
Pharmacopœia hæc cur inſigniatur Regiæ Titulo. 288. 1
de Pharmacopœorum, eorumque miniſtrorum, ignorantiâ & ſegnitie querelæ Autoris. 287. 1. 2. 288. 1. 315. 1
in Pharmacopœos admonitio, ratione vaſorum, ex cupro aut aurichalco paratorum. 340. 2
Pharmacopœorum Inſtrumenta ſint potiùs ferrea. 341. 1
Phialæ idea pro Præcipitatione Mercurii. 353
Pilulæ quale medicamenti genus, & cur inventæ. 63. 1

Pilulæ

Digitized by Google

INDEX.

Pilulæ Aloephanginæ Capitales & Stomachales. ibid. 2
de Aloe Roſata. 64. 1
Aloe violata. ibid. 2
Anodynæ: de Cynogloſſa. 65. 1
Cordiales & Cephalicæ. 64. 1
de Cynogloſſo Anodynæ: 65. 1
de Eupatorio, ſeu Hepaticæ. ibid. 2
Hydragogæ. 66. 1
antHypochondriacæ familiares. ibid. 2
Hyſtericæ, ſeu Matricales. ibid. 1
Magiſtrales ſ. Panchymagog. 67. 1
Maſtichinæ. ibid. 2
Matricales. 66. 1
Odontalgicæ. ibid.
antiPeſtilentiales. 68. 1
de Rhabarbaro. ibid.
Spleneticæ. ibid. 2

Perlæ, ſeu Margaritæ, in mortario æneo non conterendæ; & cur. 3. 1
nequaquam vaporetenus cum aquis deſtillandis in ſublime feruntur, ſed, inſtar ſolutioionis, aut ſalis, in fundo reſident. 251. 2

Peſſaria ad hæmorrhagiam Uteri. 140. 1
Peſſi Uterini ad cienda menſtrua. 139. 2
Peſtilens contagium quomodo inſpiratione hauriatur & intret. 137. 2
maſma & contagium inſtar minimarum atomorum infinito propemodum nunumero undique oberrat. ibid.
contagium ac virus ipſi Moſcho, Ambræ, & aliis multum fragrantibus, adhæret. ibid.

Peſtilentes & pernicioſi morbi qualem nobiſcum ludant Tragœdiam. 155. 1
anti-Peſtilentialia remedia præſervativa. 137. 2
Pharmacopœia hæc cur inſigniatur Regiæ Titulo. 288. 1
de Pharmacopœorum, eorumque miniſtrorum ignorantiâ & ſegnitie, querelæ Autoris. 287. 1. 2 288. 1 315. 1

Pilulæ Stomachicæ. 69. 1
Stomachicæ balſamicæ. ibid. 2
aliæ Regiæ. ibid.
de Terebinthina, ad Gonorrhæam virulentam. 70. 1

Pilularum purgantium corpus & baſis eſt Aloë 63. 1
faſtuoſa & inconcinna Compoſitio, Authore Anonymo indigna. ibid. 2

Pineæ virides bellaria ſunt, fructûs nutritivi, culinis & quadris, quàm Officinis noſtris, pro deſtillatione aptiores. 234. 1
in alimentum natæ ſunt; vel, ut Emulſiones ex iis conficiantur: nihil verò in deſtillatione virium dabunt. ibid. 2

Pingvedo anti-Phthiſica ex Porcello, aut ex Catulo, ſaginato & caſtrato. 246. 2

Piper calidiſſimum & exurens Theriacæ ingrediens. 150. 2
longum, tertium Theriacæ ingrediens, eventilatur. ibid.
longum virtute Cardiaca & alexiteria eminere, nemo hactenus dixerit. ibid.

Piperum qualitas, qua, veluti baſis, Theriacam conſtituunt, ſtupenda eſt: & quare. 151. 1
tria genera in ſuperabundanti nimis doſi & pondere Theriacæ adjecta ſunt. ibid. 2

Piſtachiæ virides idem quod: vid. Pineæ.
Plumbum, Metallum omnium ferè viliſſimum, comparatur Saturno Macrocoſmico, propterea etiam microcoſmico, Lieni, prodeſſe creditur. 346. 1
Plumbi virtutes. ibid.
Pomum Ambræ pretioſum. 136
Ambræ aliud. ibid.

Porcelli ſanguis ejuſdem naturæ & craſis ac Hirci eſt; cujus liquor, in deſiccatione exhalans, inutilis, & à Medicis non curatur. 238. 1
ſanguis etſi ad ſiccitatem uſque deſtilletur, nil, niſi aquam elementarem, profundit. 237. 2

ex Porcello caſtrâto ſaginato Pingvedo anti-Phthiſica. 246. 2
Potus Hippocratici Purgantes. 95. 2
Præcipitatus aureus, ſeu Arcanum Corallinũ 330. 1
Præcipitatus Solaris. 353. 2
Præparationes medicamentorum Compoſitorum qualiter ab Authore inſtituantur. 5. 2. 30. 1 112. 2
Proceſſibus Chymicis ab Authoribus copioſè delineatis minimè fidendum, & quare. 384. 2
Proceſſuum Chymicorum quiſquiliæ ſine numero & myriades reperiuntur, nugæ & neniæ ſunt utplurimum, ſubſtantias diſſipare natæ. 319. 2
Propolis quid. 23. 2
Prunelli Purgantes. 61. 2
Pulpa Caſſiæ. 44. 1
Prunorum. 46. 2
Tamarindorum. 47. 1
alia. ibid.

Pulveres aromatici Compoſiti quale medicamenti genus, & quæ ſub eo contineantur. 113. 1
Pulvis contra Abortum. 97. 2
Alexipharmacus, ſeu anti-Peſtilentialis. ibid.
Alexipharmacus II. & III. 98. 1
ant-Apoplecticus. 100. 1
Aſthmaticus. ibid.

Pulveris Aurati deſcriptio. 317. 2
Pulvis Bezoardicus primus. 98. 2
ſecundus Solaris & Cordialis. ibid.
Aureus. ibid.

Digitized by Google

Pulvis Cachecticus. 99. 1
contra Calculum. ibid. 2
ad Calculum alius. ibid.
Calculum alius. 100. 1
Caſum. ibid. 2
Catarrhalis anti-Phthiſicus. 105. 2
Catharticus Antimonialis. 96. 2
ſecundus. ibid.
Cephalicus, ſ. ant-Apoplecticus. 100. 1
alius pretioſus contra Vertiginem. ibid.
Comitis de Warwich, ſeu Cornachinus. 96. 1
Cyprius pretioſus. 100. 2
ad Dentifricia. 101. 1
Dyſentericus. ibid. 2
alius. 102. 1
ant-Epilepticus. ibid.
alius. ibid.
Epilepticus alius aureus. ibid. 2
Groſſus pro Epithemate Cordis & Pulſuum, ad Sacculos. 103. 1
contra Hæmorrhagiam, & Sputum cruentum. ibid. 2
Hepaticus rubeus. ibid.
alius ſimplex. 104. 1
Hydragogus. 95. 2
alius. ibid.
Hyſtericus. 104. 1
ad Lac generandum. ibid. 2
contra Lumbricos. 97. 1
ad Naſalia. ibid.
Partum provocans. ibid.
Plevriticus. 105. 1
Senæ Solutivus groſſus. 94. 1
Solutivus Magiſtralis. 95. 1
Tartariſatus. ibid.
de Tribus. ibid.
alius. ibid.
contra Sputum cruentum. 103. 1
Sternutatorius Cephalicus. 105. 1
Stomachalis. 106. 1
ad Strumas. ibid.
Suppoſitoria. 97. 1
alius, ſine Aloë. ibid.
Sympatheticus ex Vitriolo Veneris. 344. 2
contra Tuſſim, ſeu Catarrhalis. 105. 2
Vermes, ſeu Lumbricos. 97. 1
alius. ibid.
contra Vertigin. Cephalicus. 100. 1
Viperarum Simplex & Compoſ. 106. 1
Vulnerarius. ibid. 2
Pulverum Compoſitionum Theoria. 94. 1
Purgans nec cuivis morbo, neq; cuilibet membro aut viſceri, peculiare deſtinatur. 43. 2
Purgantes reſinæ, ſ. Magiſteria, cur Amygdalis ſubigenda. 54. 2
poſt Purgantia ſumpta unde Hypercatharſes, Tormina, paſſiones Colicæ, & Diarrhææ. 54. 2
Putredo & Corruptela omnis ab humiditate & calore oritur. 295. 1

Q.

Qualitates occultæ quid: & qui Authores de iis ſcripſerint. 152. 1
de Qualitatis occultis, à tota ſubſtantiâ promanantibus, Galenus variis in locis differit. 152. 1
de Qualitatum occultarum actione variæ Clariſſimorum Virorum ſententiæ. 141 1
Helmontii. ibid.
Kircheri. ibid. 2
Fortunat. Plempii. ibid. 1
Sennerti. ibid.
ex doctrina de Qualitatibus primis mille errores, ſophiſmata & fraudes, pullularunt. ibid. 2
Qualitatum primarum nudus aſpectus nos avocavit, quo minùs ſpecifica morborum alexiteria inveſtigaremus. 153. 1
Quercetanus non eſt aſſecutus Authorum mentem, qui Trochiſcorum de Spodio, de Terra ſigillata, & ſpec. Diatrag. frigidi Compoſitiones evulgarunt. 228. 1
Quodvis è quolibet non ſit, nec quodlibet cuilibet aptè commiſcetur. 238. 2. 399. 1
non Quodvis è quolibet, citra rationis & genuinæ Philoſophiæ leges, in actum ducitur. 234. 2

R.

Rhabarbarum præpoſterâ methodo Theriacæ admiſcetur. 160. 2
Rhabarbar. citra rationem Theriacæ ſuperingeſtum eſſe, probatur ratione, & Authoritatibus plurimis. 159. 2
Rhabarbaro vis nulla alexipharmaca tribuitur. 160. 1
Raſura Cornu Cervi, cum aquis affuſis deſtillata, aliam non reddit aquam, quàm quæ affuſa fuit, nullis viribus Cornu Cervi dotatam. 242. 2
Receptæ congruæ ſunt Medici ſenſati character, & nota diſtinctiva. 261. 1
Receptas ſcribere qui leve quid autumant, à veritate longè aberrant. ibid.
Recipiens omne recipit ſaltem ad modum ſuæ receptivitatis, non imprimentis. 26. 2. 39. 1
Regio titulo cur inſigniatur hæc Pharmacopœia. 288. 1
Regula, ac norma, juxta quam Authorum Compoſitiones, tanq. ad Lydium Lapidem, probare poſſumus. 232. 1
Regulus Antimonii ſine Marte. 364. 2
per ſe ſine additione. 365. 1
Stellatus. 364. 1
Reſinæ purgantes, ſeu Magiſteria reſinoſa, cur Amygdalis ſubigenda. 54. 2

Regi-

Digitized by Google

INDEX.

Reſinoſa, utpote Gialappa, ab Aqua extrahi nequeunt. 32. 1
Rhodium lignum, balſamicæ naturæ, deſtillationibus ſubſerviat. 224. 1
Rob de Berberib.
Ceraſorum.
de Cornis.
Cydoniorum.
Cynosbati.
Diamoron.
Ebulinum.
Juniperinum.
Nucum.
Sambucinum.
de Spina Cervina. ana 29. 2
Rob purgans Ceraſorum. 54. 2
Ribium. ibid. 1
Roborantia talia ſint, quæ ſpiritûs non accendunt, nec inflammationem augent. 151. 1
Roſarum Infuſio, ſeu Muccharum. 39. 1
Roſar. Rubrarum Infuſio. ibid.
Roſar. Tinctura. 92. 1. 207. 1
Rotulæ Citratæ. 120. 1
Emeticæ. 60. 1
contra Lumbricos. 59. 2
aliæ. ibid.
ex Mercurio Vitæ correcto. 60. 1
Pectorales. 125. 1
Perlatæ. 121. 2
Purgantes. 60. 1
contra Vermes. 59. 2
Rubi Idæi Succus, protinus prælo expreſſus, ad quid conducat. 51. 2

S.

Saccharum Citratum, ſ. Eſſentia Citri Saccharina. 119. 2
Citratum Tabulatum. 120. 1
Gemmatum, ſ. Perlatum. 122. 1
Roſatum. 119. 2
Roſatum Tabulatum. 121. 2
Saccharum Saturni ex quibus eliciatur. 347. 1
Sacchar. Saturni num ſit ſal ex plumbo extractum, aut plumbum ipſum ſolutum. ibid.
Sacchar. Saturni plumbi Vitriolum eſt. 385. 2
Saccharum unionis & glutinis inſtar ſe habet in Confectionibus Saccharinis. 124. 2
impertinenter ad Aquarum deſtillandarum negotium evocatur. 254. 2
ex Saccharo nihil deſtillando elicitur quod pridem tot torturis & coctionibus ad debitam ſuam conſiſtentiam redactum eſt. 233. 2
Sacculi Cordiales, & pro Pulſibus pretioſi. 138. 2
contra Peſtem. 139. 1
Sacculorum Cordialium & pro Pulſibus præſtantia. ibid.
Sal aëreus nitroſus, ex aëre attractus, beneficio Vitrioli ſummè calcinati. 343. 1
Sal in copia ex nonnullis Vegetabilibus elici nequit. 231. 1
Sales fixi Alcalini intenſum flammæ impulſum, citra virium jacturam, velut Salamandra, diu ſuſtinent. 221. 2
Sal fixus, è cineribus extractus, leni Balnei Vaporoſi impulſu, in ſublime non fertur. ibid. 1
Salem nitroſum perpauca Vegetabilia reddunt. 216. 1
Sal Antimonii. 380. 1
ex Vitro. ibid. 2
Vini Eſſentialis. 418. 1
de Sal Nitro, ſ. Sale Nitri. 402. 2
Sal Nitri definitio. 403. 1
Nitrum occultâ proprietate cum Sulphure inimicitiæ diſſidia exercet. 402. 1
ſive Saccharum Stanni, ſ. Jovis. 345. 1
Tartari. 414. 1
Volatilis. 418. 1
pro Aquis deſtillandis examinatur. 246. 2
Salis Tartari volatiliſatio. 247. 1
Sal ex Vitriolo Veneris. 343. 1. 391. 1
Sal Tartari Vitriolatus. 416. 1
an Sal aliquis Volatilis inſit Vegetabilibus terreſtrioribus. 216. 1
Sal Volatile exiſtens ſubſtantiale nullum ex Vegetabilibus, uti ex Animalibus, arte elici poteſt. ib.
Sanguis Porcelli, etſi ad ſiccitatem usque deſtilletur, nil niſi aquam elementarem profundit. 237. 2
Sapo Odoratus. 138. 1
Saturni, ſeu Plumbi, virtutes. 346. 1
Saturni Magiſteria parvi ponderis ſunt. 348. 2
Tinctura. 348. 2
Scammoneata & Reſinoſa medicamenta, ſi frigida ſuperbibatur, Tormina, Paſſion. Colicas & Hypercatharſin excitant. 55. 1
Schmuzii probroſa licentia & petulantia vivis coloribus depingitur. 388. 2
Scillæ crudæ & præparatæ virtutes. 146. 1
Scilla venenato ſuo ſucco enſem aut cultrum inficit. ibid. 2
Scillæ virtutes nullas Cardiacas & Alexiterias Botanici unquam tribuêre. ibid. 1
Scilla montana mitioris naturæ & indolis eſt. ibid. 2
veluti baſis & fundamentum, antiquæ Theriacæ perperam additur. 146. 2
Scillæ Trochiſci non revera ex Scilla, ſed rebus additis, conſtant. 147. 1
Scilla à ſpecioſa Theriacæ cõpoſitione arcenda. ib.
nullas Theriacæ virtutes communicat. ibid.
Sedativum Archei, & Sulphur Vitrioli anodynum. 338. 1 & ſeqq.
Semina frigida, terreſtrioris naturæ, quid deſtillando præbeant. 224. 2
Semina 4. frig. maj. à Mynſicht. perfunctorie ad deſtillandum decreta ſunt. 237. 1

Digitized by Google

INDEX.

an Serpentes etiam, in montanis locis maximè, ad Orientalem plagam enutriti & nati, pari effectu, ac Viperæ, Theriacam, aut Trochiſcos, conſtituere valeant. 147. 2
Serpentes, quos Italiæ, Germaniæ, & Bononiæ, montes alunt, ſalubriores, æquè ad diſpenſandam Theriacam confluere poſſunt. 149. 2
Serum Lactis Laxativum. 92. 1
Sief, Arabibus dicta, quale medicamenti genus. 135. 1
Simplicia, quæ Theriacam plus dedecorant, quàm exornant. 166. 2
in competenti doſi ſumpta, per ſe, haud parum in determinatis morbis præſtare poſſunt. ibid.
quæ Simplicia, arte etiam facta, ſimplici deſtillationi non auſcultant. 222. & ſeqq.
Simplicium, rerumque pretioſarum, magna olim fuit facta inutilis profuſio. 288. 2
Simplicibus qui tollere novit morbos, felix. 163. 1
Sotirella, ſeu Maſſa ad dentes. 186. 2
Spagyrica medicamenta: vid. Medicamenta Spagyrica.
Species, ſeu Pulveres Aromatici Compoſiti, quale medicamenti genus, & quæ ſub eo comprehendantur. 113. 1
Alexipharmacæ. 115. 1
contra Apoplexiam. 114. 1
aliæ ſimpliciores. ibid. 2
Carminativæ. ibid.
Cephalicæ. 115. 1
Cordiales Solares & Alexipharm. ibid. 2
Cordiales temperatæ pretioſe. ibid. 1
Decocti Carminativi. 86. 2
contra Calculum. 87. 2
ad Dyſenteriam. 88. 1
Flor. & Fructuum. 89. 1
Foreſti correctæ. ibid.
Hepatici aperitivi & Splenetic. tempore hyemali. 85. 2
ad menſium muliebrium Obſtructiones. 89. 2
ant-Epilepticæ. 116. 1
aliæ. ibid.
de Gemmis calidæ Alexipharmacæ. ibid. 2
frigidæ uſuales Alexipharmacæ. 117. 1
Alexipharm. viliores. ibid.
Groſſæ pro Sacculis, contra Peſtem. 139. 1
Hepaticæ. 117. 2
Imperatoris groſſæ. 118. 1
dia Ireos. ibid.
anti-Peſtilentiales. ibid. 2
pro Sacculis groſſæ, contra Peſtem. 139. 1
Spleneticæ deoppilativæ. ibid.
Stomachicæ. 119. 1
Species diamargar. frigid. perfunctoriè ac malè ad deſtillandum à Mynſichtio decretæ ſunt. 237. 1
diatragacanth. frigid. pro Aqua Dyſenterica Quercetan examinantur. 227 2
Spiritûs acidi è Mineralibus utrum præſtent iis, qui ex Vegetabilibus habentur. 399. 2
de Spirituum acidorum præſtantia quid Quercetan. ibid.
Spiritus Metallicus in Ens, aut totum, è quo migravit, ſubſtantificè ac perfectè coaleſcere nequit. 388. 2
Spirit. Nitri deſtillatio. 408. 2
volatiliores multò ſunt, ſpiritibus Vitrioli. 392. 2
Salis Armeniaci acidus chalybeatus. 338. 2
Martialis. 340. 2
ex ſale aëreo Vitrioli. 343. 1
Saturni ardens. 347. 2
Tartari. 413. 1
Alexipharmacus. 414. 2
rectificatio an neceſſaria. ibid. 1
virtutes, juxta Angel. Salam. 414 2
Veneris ant-Epilepticus. 343. 2
Vini odor vappoſus quid cauſet. 61. 1
Viridis è Venere vel Cupro. 344. 1
de Spiritu Vitrioli viridi. 392. 1
Spiritus ex Vitriolo quodam metallico, arte facto, ſingulariter deſtillatus, neque abſtractione phlegmatis, nec rectificatione, opus habet. 390. 1
Spiritus ex Vitriolo cujuſdam Metalli, arte facto, virtutes, Ideam, ac ſignaturas Metalli, non materialiter, ſed virtualiter, æmulatur. 389. 1
Spiritui Vitrioli ſubtiliores metalli partes non corporaliter, ſed virtualiter imprimuntur. 387. 1
Spiritus Vitrioli deſtillatio legitima. 389. 1
ant-Epilepticus ex Luna & Venere. ibid. 1
Antimonialis purgans. 380. 2
Coagulatus. 392. 2
Eſſentificatus. ibid.
Martis. ibid. 1
Martis non rectificandus. 336. 2
Philoſophicus. 368. 1
Veneris. 342. 2
Stanni Vitriolum. 345. 1
Stannum, metallum molle, frangibile tamen ſub malleo, & veluti aridum. 345. 1
non multum differt à plumbo: ideoq; facilè inter ſe coeunt. ibid.
Stanni Magiſteria parvi ponderis ſunt. 348. 2
à tota Subſtantia actio quid ſit. 140. 2. 142. 1

de

INDEX.

de Subſtantiæ totius actione, variæ Clariſſimorum Virorum ſententiæ. 141. 1
Succus Acaciæ inſpiſſatus ſub cenſurâ venit. 229 1
Succi Citri concentratio inanis. 3. 1
Fructuum nō depurati mucilagineam in coctione cum ſaccharo præbent conſiſtentiam. 180. 2
Succus de Rubo Idæo protinus prælo expreſſus ad quid conducat. 51. 2
Sufficiens quantitas, ſeu ſ. q. ſi à Medicis ſcribatur, quid Pharmacopœis obſervandum. 26. 2
Suffitus Cephalicus. 138. 1
alius communis. ibid.
anti-Peſtilentialis. ibid.
Sulphur crudum, & purum, majoris efficaciæ ac energiæ cenſetur, quàm ſunt ipſi Flores. 398. 1
Sulphure abundat totus terrarum orbis; plus tamen in uno, quàm in alio loco. 396. 2
Sulphuris purificationes diverſæ. 397. 1
de Sulphuris ſublimatione notatu digna & varia. ibid. 1. 2
Sulphur peculiarem diſtillandi normam expoſcit, & quomodo inſtituenda. 399. 1
Sulphuri quid, pro ſublimatione ejus legitima, adjungendum. 397. 1. 2
Sulphuris vittutes & energiæ. 396. 2
Sulphuris & Nitri vis unita horrenda eſt. 402. 1
Sulphur, ſententiâ Authoris, ignis eſt concretus, ſubterraneus & terreſtris; cui natura ſuas habenas objecit, terreſtriores partes, ne in actum mox, & apertũ incendium, erumpere poſſit. 396. 1
Sulphur, ſententiâ profundiſſimè docti Phil. Kircheri, ignis naturæ eſt inviſibilis. ibid. 2
ſingulare & admirandum naturæ productum eſt; cujus activitatem nil remoratur. 396. 1
Terræ Pingvedo, Adeps, Reſina, & Oleum, à priſcis & Neotericis Philoſophis definitur. ibid.
ſub vilioris terræ glebæ forma, igneas virtutes, ac æthereas actiones, producit. ibid. 2
quâ ratione principium rerum naturalium, præcipuè verò metallorum & mineralium, dici & eſſe poſſit. ibid. 2
Sulphur. Antimonii. 381. 1
Sulphuris Antimoni fixatio. ibid.
Sulphur Antimonii ex ejus Cinnabari. 368. 2
Auratum Diaphoreticum. 365. 1
Sulphuris Hepar. 400. 1
Lac, & quæ circa illud notanda, vid. Lac Sulphuris. ibid. 2
Oleum Rulandi. 402. 1
Tinctura Tartariſata. ibid.
Vitrioli Anodynum. 338. 1 394. 2
Martiale. 339. 2
Inflammabile. 395. 1
Syruporum elegantes præparationes, Eſſentiæ nomine inſigniendæ. 8. 2
Syrupos parandi Antiquâ methodo ſimplicium ſpirituoſas partes fugamus. 23. 1
Syrupus de Abſinthio Stomachalis & Hepaticus. 1. 2
de Abſinthio Stomachalis, cum vino Cydonior. pro Abſtemiis. 2. 2
Acetoſus Compoſitus. 3. 2
Simplex. ibid.
ex ſucco Acetoſæ. ibid.
Acetoſellæ. ibid.
Acetoſitatis Citri cum Corticibus. 2. 2
de Agreſta. 3. 2
de Cortic. Arantiorum. 7. 1
de Flor. Arantiorum. ibid.
ant-Aſthmaticus. 7. 2
ex ſucco Berberum. 10. 1
de Betonica. 8. 1
de Betonica Compoſitus, ſeu Cephalicus calidus. ibid. 2
contra Calculum. 17. 1
ex Succo Cardui Benedicti. 10. 1
de Centaurio minore anti-Febrilis. 11. 1
Cephalicus calidus. 8. 1
alter temperatus. 9. 1
Ceraſorum acidorum. 10. 1
pro conficiendo vino Ceraſorum gratiſſimo ex tempore. ibid. 2
Chalybeatus aperitivus, pro Mulieribus & Cachecticis. 5. 1
alter Aperitivus. 6. 1
Magiſtralis anti-Cachecticus. 37. 2
de Cichorio ſimplex. 11. 1
Cinamomo. ibid.
Corallis rubris. ibid. 2
alius. 12. 1
Corallinus Calidus ibid. 1
Refrigerans. 11. 2
de Corticibus Citri. 13. 1
Domeſticus, ſ. de Spina Cervina. 32. 1
contra Dyſenteriam. 14. 1
Emeticus correctus. 32. 2
alius. 33. 1
pro Abſtemiis. ibid.
Purgans ex Vegetabil. ibid. 2
de Endivia. 14. 2
Farfara. ibid.
Fragis. ibid.
Fumaria. ibid.
Gemmatus Cordialis calefaciens. 12. 2
refrigerans. 13. 1
de Glycyrrhiza pectoralis. 14. 2
Granatorum. ibid.
de Hedera terreſtri. 15. 1
ex Helleboro. 33. 2
efficacior. 34. 2
Hydragogus. 15. 2
alius Hepaticus. 16. 1
Purgans. 35. 1

INDEX.

Syrupus de Hyſſopo ſimplex. 15. 2
Magiſtralis chalybeatus anti-Cacheӕticus. ibid. 2
Magiſtralis primus. 36. 1
ſecundus. ibid. 2
pro Infantibus & Pueris, Vermibusque expellendis. 37. 1
Maſtichinus Stomachalis. 16. 1
de Meliſſa. ibid. 2
Mentha Stomachalis. ibid.
Mercurialis purgans. 38. 1
alius. ibid.
Nephriticus primus. 17. 1
ſecundus. ibid.
tertius. 18. 1
de Papavere erratico. ibid. 2
ſimplex. ibid.
ex Perlis, & aliis Gemmis, quomodo parandus. 12. 2
flor. Perſicorum. 38. 2
anti-Phthiſicus & Vulnerarius. 19. 2
de Pœonia. 18. 2
Pomis Cordialis. 19. 1
Rhabarbaro. 38. 2
Ribibus. 20. 2
Roſatus ſimplex. ibid. 1
ſolutivus ex Mucharo. 39. 1
de Roſis ſiccis. 20. 2
Rubo Idæo. ibid. 2
anti-Scorbuticus. ibid.
de Scordio ſimplex. 21. 1
compoſitus anti-Peſtilentialis. ibid.
de Senæ foliis. 39. 2
Spina Cervinâ. 32. 1
Spleneticus. 21. 2
Spleneticus aperitivus & Hepaticus. 4. 2
de Tribus ſolutivus. 40. 1
Florum Tunicæ. 22. 1
ex ſucco Tuſſilaginis. ibid.
Violarum Martialium. ibid. 2
Vulnerarius. 19. 1

T.

Tabulæ Citratæ. 120. 1
Perlatæ. 121. 2
Tarantulæ morſûs remedium harmonicus ſonus. 141. 1
Tartari Balſamum. 417. 2
Tartari Cremor & Cryſtalli, ex Italico Tartaro parati, præ cæteris majoribus pollent virtutibus. 414. 1
Tartari magna eſt differentia, juxta diverſitatem tam Vinorum, quàm Regionum. 409. 2
Tartari notæ bonitatis. 410. 1
Tartari purificatio, ſeu Cremoris & Cryſtallorum Tartari præparatio. 411. 2
Tartari vini utilitas in Medicina. ibid.
de Tartaro hiſtoria Angeli Salæ. 410. 2
Tartaro Vini. 409
Tartarus Antimoniatus. 212. 2
diutiſſimè coctus in ſublime non fertur, multò minùs in ſimplici deſtillatione cum liquore per Alembicum tranſcendet. 244. 1
qualis, pro deſtillatione ſui ſpiritûs, eligendus. 413. 2
quâ ratione peregrinis virtutibus imbuatur. 411. 2
ſalis ſimplicis naturam excedit, & compoſitum corpus eſt vegetabile. 409. 2
Vini quid ſit, & quid ſub hoc nomine & Medici & Chymici indicent. ibid. 1. 2
qui ex Vino Rhenano & Italico producitur, cæteris præferendus. 410. 1
præſens remedium in Colica paſſione, largiter aſſumptus. ibid. 2
Solutivus magis, & Purgans. 412. 1
Chalybeatus. 412. 2
Tartarum Diureticum cum Fragis. 411. 2
Tartari Olei fœtidi virtutes, & quid de ejus rectificatione ſentiendum. 413. 2
Salis volatiliſatio. 247. 1
Spiritus. 413. 1
Spiritus ex Cremore deſtillandus. ibid. 2
Tinctura. 417. 2
Tartarus vitriolatus Antimonialis alius. 416 2
Emeticus. 416. 2
cum ſucco Mercuriali. 417. 1
ſeu Sal Tartari vitriolatus. 416. 1
Solutivus. 417. 1
Theophraſti Paracelſi Epitaphium, & publica monumenta, apud S. Sebaſtianum Salzburgi. 327. 1
doctrina nimis obſcura. 342. 1
Theophraſtum Paracelſum vindicat ſubtilis ille Philoſophus, Helmontius. 327. 1
poſſediſſe lapidem Aurificũ, orbis clamitat, & ad nos vocem reflectunt Magni Rudolphi Auſtriaci tempora. 328. 1
Theriaca correcta cum Opio. 173. 2
Andromachi magis reſtricta & correcta. 172. 2
quàm inconſultè & inſulſè compoſitionibus Aquarum aſſuatur. 245. 1
correcta ſine Opio, ejusque vera præparatio. 167. 2
Simplex præſtans. 176. 1
Theriacam medicamentorũ Reginã dixerunt. 145 1
plus dedecorantia, quàm exornantia, ſimplicia quæ. 166. 7
Theriaca Veterum in quib9 morbis eximias habeat dotes & prærogativas. 155. 2
quibus in morbis emolumento ſit. 163. 2

Theria-

INDEX.

Theriaca Veterum nil minus agit, quàm ut corroboret, deleterias qualitates oppugnet, & venena propellat. 145. 2
Theriacæ Veteris ingredientia quædam inutilia cur priorem tamen ſtationem & pondus ſuum obtinuerint in Theriaca correcta. 171. 1
Theriaca Vetus æquè anodynas & ſomniferas habet vires, ac recentiſſima. 156. 1
à vetuſtate & annis perperam commendatur. ibid.
debitâ doſi in quibusdam affectionib. exhiberi nequit, ob multorum, quæ perperam congeſta ſunt, repugnantiam, & violentam operationem. 164. 1
Theriaca multò efficacior & expetibilis eſſet, ſi ſaltem Cathartica & Chalcitis deeſſent. 164. 1
Theriacæ reſolutio in doſes & principia ſua conſtitutiva, contra peculiares quosdam morbos. ibid.
à Theriacæ compoſitione cur ingredientia ſimplicia plura eliminentur; & quæ eorum loco ſubſtituenda. 171. 1
Theriacæ Cathartica citra artẽ ſunt adſcripta. 157. 1
Theriaca cur à Chalcitide nigricet. 162. 2
Theriacæ effectûs diverſi, unde. 157. 1
Fermentatio unde. 156. 1
longævitas & incorruptio à fermentione non dimanat. 156. 1
in Theriacâ fermentatio genuina non eſt. 157. 2
Theriac. fermentatio quomodo verè fiat. 158. 1
an formam mixti peculiarem producat. 155. 2
in Theriacâ primaria fermentationis cauſa quæ. 157. 2
fermentatio quarum ſit partium. 157. 1
non eſt ab Opio. 156. 1
Theriaca ex quot diſſitis ſibi repugnantibus rebus conflata ſit. 163. 2
præ reliquis Compoſitis & Electuariis nullam habet ab interitu prærogativam. 156. 1
Thermales Aquæ ex Solis mineralibus & metallis, ſulphure potiſſimum, exoriuntur. 387. 2
Thermarum ingens calor & effervescentia unde exoriatur. ibid.
Thermis, ſeu aliis Aquis Medicatis, metalla & mineralia corporaturâ ſuâ & entitativè non inſunt. ibid.
Thermarum ſuccedaneum Balneum. 401. 2
de Thermis Carolo-Badenſibus abſurdum dogma, reperit tamen ſuum Profeſſorem. 388. 1
Thermæ ſulphureæ pro maxima ſui parte ex ſulphure ſubterraneo accenſo conſtant, aut ortum ducunt. 396. 1
Thus minùs dextrè committitur deſtillationibus humidis. 254. 1
Tincturam Philoſoph. dari, magnus ille Societatis Scriptor, P. Athanaſ. Kircherus negat. 324. 2
Tincturæ Univerſalis exiſtentiam probat Helmontius. 328. 1
Tinctura Martis ex Croco. 337. 1
Martis vera. ibid. 2
Roſarum. 92. 1. 207. 1
Saturni. 348. 2
Sulphuris tartariſata. 402. 1
Tartari. 417. 2
Tragacanthum, mucilaginoſum Gummi, deſtillationibus humidis planè inutile. 254. 1
Tragea Aromatica communis. 126. 1
Cephalica groſſa & pretioſa. ibid.
vilior. ibid.
Groſſa communis. 127. 1
alia Stomachalis. ibid.
Transmutatio metallorum temporibus Magni Cæſaris Rudolphi, Glor. memoriæ, ſæpius celebrata fuit. 329. 1
Trochiſci quale medicamenti genus. 128. 1
Alhandal. ibid. 2
Aliptæ Moſchatæ. 129. 1
Ambrati & Moſchati, ſeu de Gallia Moſchata. 131. 1
Bechici Albi. 129 1
Nigri. ibid.
Rubri anti Pleuritici & Pectorales. ibid. 2
de Benzoe ad Suffitus pretioſos. 130 1
ad uſum Internum. 129. 2
Capitales. ſ. Cephalici. 130. 1
Cordiales Regii. 130. 1
Galliæ moſchat. 131. 1
Hepatic. refrigerantes. 130. 1
Pectorales. 129. 1
anti-Peſtilentiales & ſublinguales. 132. 1
ſublinguales viliores. ibid. 2
alii Citrati. ibid.
anti-Pleuritici. 129. 1
Sublinguales. 132. 1
Trochiſcorum de Ramich exacta reſolutio & analyſis pro Aqua Dyſenterica Quercetani. 228. 1
Trochiſci de Scilla non ex Scilla, ſed reverà ex rebus additis, conſtant. 147. 1
Trochiſcorum Scilliticorum exactiſſima anatome. 146. 1
Trochiſci de Spodio, pro aqua Dyſenterica Quercetani, examinantur. 227. 2
Serpentibus. 133. 1
Terr. ſigillat. examinantur. 227. 2
228. 1
Viperis. 133. 1

Digitized by Google

INDEX.

Trochiſci de Viperis Antiquâ methodo citra dolos & fraudes parari nequeunt. 133. 1
Viperini num ex ſolis fœmellis, juxta Galenum, & earum duntaxat carne, rejectis maribus, oſſibus, ſeu ſpinis, hepate, & corde, parandi ſint. 147. 2
Viperini pro parte potiori ex biſcocto pane conſtant, indigni Compoſitione Theriaces. ibid.
de Trochiſcis Viperarũ notatu digna plurima. 133. 2
Trochiſcis Viperarum meritò Pulvis earundem ad Theriacæ confectionem ſubſtituendus. 133. 1
Trochiſcorum de Viperis novus parandi modus. ibid. 2
Turbith Minerale. 355. 1
Minerale rubrum in momento. ibid.

V.

Vapor ille aquoſus, inter decoquendum à carnibus exhalans, propriè aquæ elementari æquiparari poteſt. 236. 1
Vaſa terrea, ignem ſtrenuum diu ſuſtinentia, pro fuſione metallorum, & aliis laboribus Chymicis, quomodo conficienda. 363. 1
in Vaſe arctè clauſo nihil coqui valet. 236. 1
Vegetabilia, &, inter hæc, horarii Fructus, licet, à ſtirpe ſua avulſa, ad corruptionem inclinent; multo tamen tempore perdurant 227. 1
indiſcriminatim omnia extractionibus non ſunt idonea. 74. 1.
putredinis corruptelam, & corruptionis ſemina, non admittunt, ut animalia: idque ob ſalem fixum, qui Vegetabilibus ineſt. 226. 2
quædam ſale nitroſo ſunt referta, & parum ſalis fixi continent. 34. 2
terreſtrioris genii Decoctionibus, potiùs, & Extractionibus, apta; nequaquam verò Deſtillationibus. 237. 1
ex Vegetabilibus omnibus arcana formandi medicamenta vera methodus, ac idea. 218. 1
Vegetabilium differentia in tres Claſſes diviſa, pro legitima earum deſtillatione. 215. 2
in Vegetabilium Extractionibus quæ obſervanda. 74. 1
Vegetabilium maximus requiritur delectus, ad Aquas exinde deſtillandas. 214. 2
Venenorum varietas & diſcrepantia. 142. 143. 2
Venena Mineralia quomodo agant. 143. 2
cordi applicare, periculoſum opus eſt & temeriarum. 143. 2
occulta in malignis raròinnoteſcunt, niſi jam actâ Tragœdiâ. 242. 1
qualem nobiſcum ludant Tragœdiam & Cataſtrophen. 154. & ſeqq.
Veneni Mineralis nulla eſt analogia aut proportio ad Alexiterium Vegetabile. 143. 1
Venenis Mineralibus Bezoar, Unicornu, Orvietan. & Theriaca non reſiſtunt aut medentur. ibid.
Venenorum Mineralium alexiteria communia non antipathico diſſenſu adverſantur. ibid. 2
indoles & actio eſt manifeſta. ibid. 1
Venenum Minerale ab alexiterio vegetabili non ſuperatur, niſi per accidens. ibid. 1
nullum eſt, cui inexhauſta Dei miſericordia ſpecificũ & antipathicũ remedium non oppoſuerit. 143. 144. 1 2
unum huic ſpeciei eſt alimentum; alteri verò deleterium. 143. 1
Vini Sal eſſentialis. 418. 1
Vinum decoctionibus deſtinare, abſurdum eſt. 215. 1. 220. 1
Carminativum. 87. 1. 2
contra Flatûs. ibid.
Hippocraticum. 92. 2
aliud. 93. 1
Laxativum. 41. 2
Viperinum. 150. 1
Viperas inter ac Serpentes, quoad virtutes, modum, ac rationem agendi, nulla eſt differentia. 149. 2
de Viperarum Trochiſcis; vid. Trochiſci Viperarũ.
Viperarum Pulvis potiùs, quàm Trochiſci, ad Theriacæ confectionem ſubſtituendus. 133. 1
de Viperarum elixatione, Galeni dogma tota Medicorum Schola confirmat. 220. 1
Viperarum morſus cur reliquis Serpentibus ſit pernicioſior. 149. 2
& Serpentum corda devorantur viva, pro eximio alexipharmaco. ibid. 1
Spinæ, Cor, & Hepar, à Confectione Trochiſcorum non ſunt abarcenda. 148. 2
Viſcum Quercinum aptius Decoctioni, aut Extractioni, quàm Deſtillationi committitur. 221. 2
quoad eſſe ſuum lignum inodorum eſt, nullo fragranti ſpiritu ſulphureo præditum, adeoque, per Alembicum deſtillatum, nihil virtutis elargitur. 250. 1
Vitalitas, ac ratio formalis vitæ, in quonam fundetur. 142. 1
à Vitrificatione Antimonii inſtrumenta ferrea abarcenda. 362. 2
Vitrioli albi efficacia. 161. 1
Vitrioli Clyſſus. 393. 1
Spiritus eſſentificatus. ibid.
de Vitriolo. 385.

INDEX.

Vitrioli Eſſentia, ſ. Oleum, aut Liquor dulcis. 393. 2
  Eſſentia alia. 394. 1
  Oleum craſſum non eſt ſeparatum quid à Spiritibus reliquis Vitrioli; ſed ſaltem potens & magis concentratus Spiritus. 390. 2
  Sulphur Anodynum. 394. 2
  vid. Sulphur Vitrioli.
de Vitrioli Spiritu viridi. 392. 1
in Vitrioli electione, pro Spiritu ejus deſtillando, multum ſitum eſt. 386. 2
Vitriolum quale pro deſtillatione ſui Spiritûs eligendum. 389. 2
Vitrioli Spiritus de virtutibus & efficacia metallorum ſpiritualiter ac virtualiter participat. 386 1
  in ſpiritibus determinatis haud exiguos effectûs in Medicina experiri licet. 387. 1
de Vitrioli Spiritu, ſeu Oleo dulci. 391. 2
Vitrioli Spiritus pro maxima ſui parte Spiritus eſt ipſius Sulphuris. 386. 1
  diverſarum ſpecierum uti haud eſt exigua differentia, ita quoque Spiritûs earum in virtutibus diſcrepant haud parum. ibid. 2
  Spiritûs adulterantur. 387. 1
  Spiritus dulcis verus utrum parabilis. 391. 2
  Spiritûs dulcis deſtillandi modi examinantur. ibidem.
ex Vitriolo Spiritum, ſeu Oleum dulce elicere, res ardua eſt, & impoſſibile videtur. 392. 1
de Vitrioli Spirit. plura vid. Spirit. Vitriol.
Vitrioli caput mortuum, ab aſtris impregnatum, copioſo ſale, à Vitrioli natura alieno, imbuitur. 391. 1
  caput mortuum perveſtigatur. 390. 2
  caput mortuum verum omni ſale protinus à deſtillatione deſtitum eſt. 391. 1
  varia ſunt Genera & Species, pro diverſitate minerarum & metallorum. 385. 2
  virtutes metallis potiùs, eorumque principiis, adſcribendæ; non verò Vitriolo, ut tali, tanquam minerale eſſet, à metallis naturâ ſuâ ſegregatum. 366. 1
  uſus varius ac multiplex: interno tamen uſui raro per ſe deſtinatur. 385. 2
de Vitriolo dulci viridi, & Spiritu Vitrioli Philoſophico Polemanni. 344. 1
ex Vitriolo, opinione Paracelſi, integra medicamentorum Officina foret conſtituenda. 386. 1
Vitriolorum delectus, & quænam, ad ſalutaria exinde conficienda medicamenta, amplectenda. 386. 1
Vitriolum à proprietate & natura ſalium planè alienum eſt. 385. 1
  commune mixtum eſt, de variis participans quandoque Metallis & Mineralibus. 386. 2
  nativum vix unum reperitur, quod uni ſaltem metallo exiſtentiæ ſuæ debeat primordia. ibid. 1
  pro altera columna præſtantiſſimorum ex ea conficiendorum medicamentorum habetur. 385. 1
  quodcunque in metallum denuò convertibile; excluſis ſpiritibus acidis ſulphureis, nitroſis, aut ſalinis. ibidem.
  omne ſolutum eſt metallum. ibid. 2
  Salis nomine metallorum falſò inſignitur. 385. 1
  Jovis, ſeu Stanni. 345. 1
  Martis per ſe uſui Medico favet: ejusque virtutes. 336. 1
    crebrioris uſûs eſt, tanquam reſolvens & deobſtruens medicamentum. 386. 1
  Martis. 335. 1
  Veneris. 342. 2
Vitrum Antimonii album. 364. 1
  Antimonii ex Regulo, cum & ſine Auri additione. ibid.
  Antimonii Solare. 363. 2
ex Vitro Antimonii Pocula. ibid.
  quæ medicamenta ſint conficienda: ejus virtutes & annexæ cautelæ 363. 2
pro Ulceribus exedentibus Tibiarum & Pedum Remedium præſtans. 365. 1
Univerſalia medicamenta an dentur. 163. 2
Unguenta inter externa remediorum genera collocantur: & ex quibus conficiantur. 272. 1
Unguentum Ægyptiacum. ibid. 2
  Alabaſtrinum. 273. 1
  Album. ibidem.
  Album Camphoratum. ibid.
  de Althæa ſimplex. ibid. 2
  ad Ambuſta. 274. 1
  Anodynum. ibid. 2
  Apoſtolorum. ibid.
  de Arthritide purgans. 275. 1
  Aureum Vulnerarium. ibid. 2
  Carminativum. 276. 1
  Cephalicum. ibid. 2
  Clyſmaticum. 277. 1
  Comitiſſæ adſtringens. ibid.
  Cordiale. 278. 1
  Hepaticum. ibid. 2

ad

INDEX.

Unguentum ad Hæmorrhoides. 279. 1
Hæmorrhoidale aliud. 280. 1
ad Hernias. 281. 1
Jovis refrigerans. 280. 2
Infrigidans, ſeu refrigerans Galeni. ibid.
de Linaria hæmorrhoid. 279. 2
Liquiritia. 281. 2
Lythargyrio, ſeu Saturninum. 282. 1
Mercuriale. ibid. 2
Nervinum. ibid.
Nihili ad Oculos. 283. 1
Pectorale. ibid. 2
Pediculorum. 284. 1
Pomatum. ibid.
Populeon. 285. 1
Potabile rubrum. ibid. 2
aliud. ibid.
Unguentum Roſatum. 286. 1
Saturninum. 282. 1
ad Scabiem. ibid.
Spleneticum. ibid.
Stomachicum. 287. 1
ad Vermes. ibid.
Viride Reginæ. ibid.
Volatilia fixare, & fixa volatiſare, arduum. 230. 2
Volatilium, & fixa fixorum, virtutes lege ſuâ tenent. ibid.
Urinæ ſalis Volatilis acutiſſimi odorem ſpirant cloacæ. 137. 2

Z.

Zibebæ Purgantes. 61. 2
Zoilorum inſulſa & iniqua judicia inſtitutum Authoris non morantur. 289. 1

ERRATA

Digitized by Google

Errata Typographica
in
PHARMACOPOEIA REGIA.

Pag.	col.	lin.	pro	lege
5	1	1	Spir.	cum Spir.
6	2	23	acutæ	acuatæ
8	1	13	debitæ conſiſtentiæ	
9	2	ult	ab unciâ ſemis ad unciam unam	
10	1	6	& contemperat	
—	-	9	pacando	parando
12	1	14	Licenteric.	Lientericis
—	-	25	manicæ	manicam
—	1	48	caprimo	caprini
14	2	8	catharroſ.	catarrhoſ.
—	2	29	Cran.	Gran.
15	1	32	Spato	Sputo
—	-	—	adhibeat	adhibet
—	2	28	Decoct. fort. Rad.	Sambuc. libr. &c.
—		—	leg. Radic. Sambuc. vel decocti	
—		—	ejus Radic. fortis, lib. &c.	
20	1	31	uncias	unciæ
—	2	11	commixtus	commixtis
22	1	25	exhalatione	exhalationem
—	2	21	tut	tur
23	1	23	Auth.	Anth.
23	1	32	diſſert	diſert
—	-	41	gant	gent
—	-	penult.	pigres	pigros
—	2	12	gnaræ	gnara.
24	2	penult.	caſpid.	cuſpid.
26	2	5	ut	&
27	2	43	lis	le
34	2	24	nantur	nuntur.
35	1	31	juſta	inſta
—	2	6	roſi	roſo
—	-	10	deſtillando abſtra-	deſtillatione abſtra-
—	-	—	natur:	hendo
36	1	43	unciam unam	unciâ unâ
—	-	penult.	uncias	unciarum
—	2	27	ex	&
38	1	42	uncias	unciæ
—	-	44	am am	a a
43	2	2	Palpæ	Pulpæ
45	1	29	Palpæ	Pulpæ
46	2	31	muntur	mantur
48	1	2	pueril.	puerul.
49	2	7	batur	bitur
50	1	11	a	um
—	-	13	a	um
—	-	14	dele ſunt.	
—	-	penult.	des	das
—	2	5	leg. plenum	medicamentum
—	-	11	poterit	poſſit
—	-	15	poſſum	poſſim
51	-	44	valet	calet
52	2	2	Fœnicul.	Apii
53	1	32	aqua	aquæ
—	-	43	Extractum	Electuarium
—	2	23	a a	am am
—	-	—	ſemi	ſemis
55	1	1	reſinæ	reſinas
—	2	22	habeat	habet.
56	1	2	tractaturus	tractaturo
57	1	27	illam	illum
59	1	4	remiſſo	dum remiſerit
—	-	7	unciam unam ſemis:	unciam ſemis.
—	-	26	remiſſo	dum remiſerit
65	1	20	dele	monitum
—	2	33	gunt	gant

Pag.	col.	lin.	pro	lege
73	1	2	acturus	acturo
74	1	6	præditæ	prædita
—	-	28	dele	hoc
—	2	23	vitro	vitreo
77	1	4	leg. craſſiuſculè contuſis	
78	1	18	tum	tam
80	2	39	ma	mis
82	1	29	eſſentia	eſſentiæ
83	1	15	del. &	
84	1	15	ſimila	ſimilia
—	2	1	aliis	alii
86	1	20	dele di	
87	1	32	as	æ
89	1	penult.	pign.	pingv.
90	2	34	am am	a a
—	-	35	duos	duo
91	1	5	as.	æ
92	1	23	æ.	as
—	-	42	leg. Mart. ana.	
—	2	28	a a	am am
94	1	15	Sap.	Sæp.
95	2	24	ma	mam
96	1	24	nis	nibus
—	2	22	ti	tâ
100	1	11	virtutus	virtutes
105	2	8	pluver.	pulver.
106	2	11	darat	parat.
108	1	penult.	item	addendo
109	1	13	bentur	betur
111	1	23	catharroſ.	catarrhoſ.
123	1	5	ana unam	ana unciam unam
126	2	33	Si	Sic
133	1	33	uncias	unciam
—	-	35	leg. Et cum ſufficient. quant.	
—	-	—	Decoct. cortic.	
—	2	24	maxime	maximæ
—	-	33	quæ	qui
135	1	16	ultior.	altior.
136	1	17	cui	qua.
—	2	8	partiunc.	portiunc.
—	-	11	Cinamomi	
—	2	22	rependas	replendas
137	2	12	gratia	grata
—	-	30	vires	virium
—	-	35	dedicata	dedicatis
—	-	42	rheæ	rhœæ.
140	1	36	Protho	Proto.
—	2	19	cibiem	cibidem.
—	-	34	Veniens τȣ̃ θείȣ	Venenis τὸ θεῖον
141	1	7	entem	entis
—	-	37	occulta	occultas
—	2	26	acti	actu
142	1	6	genda	gendas
—	-	22	gyæ	giæ
—	2	14	Taxicoſ.	Toxicoſ.
146	1	13	præfacti	præfati
—	2	1	reſerat	referet
—	-	4	incoluſ.	incluſ.
—	-	28	Trochiſeor.	Trochiſcor.
—	-	38	Διαφ	διαφ.
152	1	14	leg. expultric.	
—	2	35	multus	multis
—	-	11	induit	inducit
158	2	5	endans	entans

Cap.

Digitized by Google

Pag.	col.	lin.	pro	leg.
158	-	34	Cap.	Claſſ.
161	-	ult	lypo	lipo
162	1	6	Dios.	Dias
163	1	17	poſt : ludibrium : Ægrorum fraudem	
—	-	39	mormos	morbos
164	1	12	appoſitis	oppoſitis
—	2	44	puraſ.,	paraſ.
165	1	7	inſuit	inſint
—	2	25	ſemini	ſeminii
168	1	13	ponderis	ponderi
172	2	17	cramate	grammate
175	2	3	Antitodi	Antidoti
—	-	36	nimirum	nimium
177	2	35	additi	addidi
178	1	35	dupli	duplici
190	2	17	hanc	hoc
190	2	ult	tantes	tantia
192	2	38	æquæ	aquæ
195	1	23	ſuperaffundo	ſuperaffundendo
207	1	12	famill	facill.
215	1	22	exlixent	elixent
219	2	7	acet. ſcil. ℔ſ.	aceti ſcillitic. ℔ß
227	2	21	commiti.	committi.
236	1	14	albi.	alibi
241	1	47	coſmedica.	Coſmetica
265	2	31	in Infuſione	
268	1	31	bueat	queat
298	1	14	ſalutæ	ſolutæ

Errata
in
MANTISSA.

Pag.	col.	lin.	pro	lege
319	1	ult	deleatur &	
322	1	27	alter	altero
342	1	46	perventur	perventuri
343	2	antepe.	præfata	præfatæ
345	2	19	pedentim	pedetentim
351	2	17	admiſceantur,	admiſceatur
360	1	15	prob è	probè
362	1	4	ter	tur,
—	2	penult.	unum	unam
—	2	38	duam	dua
379	1	35	diegerantur	digerantur
387	1	33	liquore	liquorem
395	1	16	piritu	ſpiritu
404	2	10	totius	toties
408	1	1	Ferra	Terra
415	1	2	procurandis	pro curandis
416	1	8	Du	De.

Digitized by Google

DISCURSUS APOLOGETICUS JOANNIS ZWELFERI, MEDICINÆ DOCT.

adverſus

Hippocratem Chymicum
OTTONIS TACKENII:

Ejusq́ adulterini Salis Viperini noviſſimi Fundamenta, ut ait, antiquiſſima.

Cui & acceſſere

EIUSDEM

JUSTISSIMÆ VINDICIÆ

contra

FRANCISCUM VERNY
Pharmacopœum Monſpelienſem.

Annexo etiam

APOLOGEMATE EPISTOLICO ANONYMI.

Eccleſiaſtici c. 4.

Pro anima tua ne confundaris dicere verum. Ne accipias faciem adverſus faciem tuam, nec adverſus animam tuam mendacium. Non abſcondas ſapientiam tuam in decore ſuo. Non contradicas verbo veritatis ullo modo, & de mendacio ineruditionis tuæ confundere.

NORIMBERGÆ:
Sumtibus MICHAELIS & JOHANN. FRIDERICI ENDTERORUM.
ANNO M. DC. LXVIII.

Digitized by Google

Ἔγνων, ἀνέγνων, κατέγνων.

Vidi, Legi, Damnavi.

Præmonitio Authoris ad Lectorem.

PAucis hiſce præmonitum volo, quòd, quæ Typo minuſculo, Curſivo dicto, hâc in Apologia ſcripta apparent, Textus ac verba ſint propria Tackenii; cùm quæ in ipſius Opuſculo, Hippocrate Chymico, quod ex inſtituto, graviter laceſſitus, refutandum ſuſcepi: tum etiam, quæ in Tackenii Epiſtola de famoſo liquore Alcaheſt, ad Celſiſſimum Holſatiæ Principem, Fridericum, Sleſvicenſem, Anno 1652. exarata, Hamburgi impreſſa, propriaq; jurati Notarii atteſtatione confirmata: nec non in ejus Apologia contra Virum integerrimum, D. Helwig Dietericum, Anno 1655. & Echo ipſius ad Vindicias prædicti D. Dieterici Venetiis Typis mandata verè contineantur. Si quæ igitur vitia circa communia Grammatices, & inprimis Orthographiæ, principia in his dictis hinc inde Tackenii propriis Textibus occurrant, ſtudio illa in ſuo vigore, prout verè & realiter ibi continentur, etiã hîc relicta ſunt, ne vel jota, nec punctum quidem, Textibus deſit, aut mutilati videantur; niſi unus atq; alter forſitan incuriâ vel Typograhi, vel Correctoris, irrepſerit error. Quas itidem Defenſio juſta, ſeu Vindiciæ undiquaq; approbatæ, contra Verny Gallum exhibent, literas minuſculas, ex Gallico in Latinum, Verſionem & Textum eſſe Vernianum, æquè Benevolus Lector judicato.

Spectabilibus & Excellentiſſimis Viris,

INCLYTÆ ET ANTIQUISSIMÆ MEDICORUM FACULTATIS AUSTRIACO-VIENNENSIS:

D.D. Paulo de Sorbaith, Phil. & Medic. Doctori, Ejusdemq; Practicæ Profeſſori Primario, Auguſtiſſ. Eleonoræ, Imparatricis, Viduæ Perſonæ Medico, ac p. t. Inclyti Collegii Medici Viennenſis Decano ſpectabili.

D.D. Ramoldo van der Borcht, Sacr. Cæſ. Majeſt. LEOPOLDI Archiatro, & Proto-Medico.

D.D. Chriſtiano Rechberger, Auguſtiſſ. Imperator. LEOPOLDI Archiatro, & Collegii SubSeniori.

D.D. Antonio de Pozzis, Sacr. Cæſ. Majeſtat. LEOPOLDI Archiatro.

D.D. Tobiæ Czaſchelio, Sacr. Cæſ. Majeſt. Perſonæ Medico.

D.D. Marco Aurelio, Giſgonio, Auguſt. Eleonoræ, Imperatricis, Archiatro.

D.D. Bernardo Schlütter, Inclytæ Facult. Med. Seniori.

D.D. Balthaſari Mannagettæ, Sac. Cæſ. Majeſt. Aulæ Medico.

D.D. Franciſco Ganſer.

D.D. Chriſtophoro Leopoldo Heffner, Sacr. Cæſ. Majeſt. Aulæ Medico.

D.D. Petro Leonhardo de Montquintin.

D.D. Laurentio Stuber.

D.D. Ferdinando Slabio, Phyſico Neoſtadienſi.

D.D. Joann. Melchiori Schubert.

D.D. Valentino Laurentio Wagner.

D.D. Joh Conrado Kremer, Theor. Profeſſ. Prim.

D.D. Joh. Jacobo Stumpff.

D.D. Ferdinando Friderich Jlmer, Theor. Profeſſ. Ordin.

D.D. Nicolao Beckers, S. C. Majeſt. Aulæ Medico.

D.D. Joh Adamo Spenholz, p. t. Phyſico Jaurinenſi.

D.D. Joh. Georgio Schoneich.

D.D. Joh. Chriſtophoro Reſch, Urbis Medico Loimico.

D.D. Laurentio Wolffstrigel.

D.D. Matthæo Ludovico Urſino.

D.D. Georgio Sebaſtiano Jung.

D.D. Zacchariæ Mannagettæ.

D.D. Joh. Claudio Rhoe.

D.D. Joh. Haberſack.

D.D. Jacobo Heinrico Kielmann.

D.D. Joh. Ferdinando Sculteto.

D.D. Paulo Eſaiæ Plökner.

D.D. Auguſtino Franciſco Vogel.

D.D. Heinrico Wenceſlao Poſtmitio.

D.D. Joh. Chriſtoph. Nabroth.

Digitized by Google

DEDICATIO.

DIſquirenti diu multumq; mihi, ubinam gentium Areopagus, aut unde juſtisſimi cauſarum arbitri accederent, Veſtra mihi affulſit æquitas, Viri Sapientisſimi, utpote quibus longæ artes, conſummata ſapientia, avita & conſtans fama, in medendo felicitas & principatus (Soli adderem ſplendorem, ſi veſtris inſiſterem encomiis) liberum dedit calculum, & jus ſuffragandi, nec non literatas cauſas dirimendi. Sereno itaq; animo, & tranquillatâ mente, cauſam meam ad Vos devolvi cupio, & *Tackenii* cujusdam Miſo-Chymici petulantias, &, in Rempublicam Medicam, (quam, dum me impeteret homo arrogans, ſeditioſè arietavit) probra & convitia ſiſto; nec non *Vernii*, Monſpelienſis Pharmacopœi, ſimplicisſimam & ridendam ſuperbiam, quâ (homo nec Latini idiomatis gnarus) Zvvelferi lucubrationes refutavit. Riſi in *Tackenio*, iniquisſimo homine, temerarios auſûs & irritos conatûs; in *Vernio* ruſticum & præcocem honoris ambitum, famæq; pruriginem, quâ Scriptoris nomen præmaturiùs affectavit. Sortem interim meam ſuſpexi, quòd cum Doctisſimis Viris parem ſubirem aleam, atq; livori paterem. Quis enim non novit, quòd cum ſapientia invidia adoleverit? Viros, artes profeſſos, Momos ubiq;, & Zoilos, Satyricos & obtrectatores ſuſtinuiſſe? Ipſe Homerus, Antiquitatis Parens, Magni Alexandri pupilla, divinus Hippocrates Cous, Plato divinisſimus, ſuâ profanati divinitate, ſacrilegos habuêre obtrectatores. Græca Methodicorum Schola, & Medici, à Catone Cenſorio, ſine diſcrimine, homicidæ dicti, quòd, primi Medicorum, remediorum variam penum invenerint; cùm Cato omnem in ſimplicitate ſalutem collocaret. Et: ut quid vetuſta narro? Di-

cat

cat nobis vicinus Andreas Libavius, Germanæ ſapientiæ Gemma, Medicus & Chymicus Illuſtris, quid, poſt tot labores, & innumera merita de Republica Medica, ab obſcuro Henningo Scheunemanno; quid à Grammano (nondum excocto Paracelſiſtâ) quid à Biſterfeldio; à Goclenio; quid à Guiberto Lotharingo, retulerit. Loquatur Quercetanus, quid à ſuo Riolano: enarrent Scholæ, quid à Theophraſto & Helmontio perpeſſæ. Et, ut innumeros taceam, referat nobis recentisſimus Fortunatus Plempius, quid à Maſtige ſuo ſuſtinuerit: quid à Jacobo Sylvio (cujus invectivas Tyrannicam doctrinam vocat Sanctorius) tanti nominis Anatomicus, Veſalius, innocuè ſupportarit. Ut innumeros taceam. Probra à tergo, maledicta coràm, fucos experti ſunt ignavos, qui apum induſtrioſos labores conſumerent. Duram, fateor, ſuſcepimus Provinciam, Spectabiles Viri, cùm Tackenium ad frugem reducere noſtro Apologemate contendimus, adverſus quem plurimi Europæ Medici (aut quæ non Univerſitas calamum exacuit, ut ejus petulantiam reprimeret: atteſtante hoc, impresſis monumentis, Helvico Dieterico?) dimicarunt: cùm interim Tackenius afflictione, cum Pharaone, ſit factus durior; cum Nabal, poſt increpationes, obſtinatior; &, ut ait Petrus Ravennas, in Epiſtolâ, Perverſum corrigere, nil aliud ſit, quàm ſtimulare inſanum; quàm oleum adhibere camino, & ventis incendia ſuperare, &, ut Seneca, de Moribus: deſinat remedio locus, ubi, quæ fuerunt vitia, mores fiunt. Placuit tamen, Mediolanenſis Præſulis acquieſcere Placitis, qui ait: Reſcindenda eſt inſipienti poteſtas, non adjicienda libertas. Inſipientis enim, in libertate, ruina vehementior. Neq; irritum eſt conſilium ſapientisſimi Hugonis, *lib. Inſtitut.* quando, Si difficile, inquit, eſt, cor malitiâ induratum ad formam diſciplinæ, & ſpeciem honeſtatis, incurvare; neceſſe eſt, quùm dura materia facilè ad formam non flectatur, ei acrioris flammæ incendium, & mallei gravioris percuſſio, adhibeatur. Niſi enim hoc præſtemus, vitia, ut ait Cordubenſis, transmittimus ad Poſteros; dum præſentibus culpis ignoſcimus: boniſque obſumus, dum malis parcimus. Hanc igitur triumphatam ſervorum bigam, ac illiterata mancipia, ad Vos

Digitized by Google

defero, Æquisſimi Arbitri, & ſpolia divido. Confido, quòd noſtris ſucceſsibus & Victoriæ, quam latiùs proſequor, oculis animisque comites, fauſta quæque ominaturi ſitis. Interim Valete, Europæ lumina, & hæc, affectuoſo obſequio, ad Vos deferentem Zvvelſerum, ſemper devotisſimum amplisſimo nomini Veſtro, conſtanter redamate. Sic vovet

Spectabil. & Excellentiſſ. Domin. Veſtrarum Inclytæ & Antiquisſimæ Facult. Viennenſ.

addictisſimus

Johannes Zvvelſer, D.

Dabantur è Muſeo meo, Viennæ Auſtr. die XXIV. Menſ. Junii, A. D. M DC LXVII.

PRÆ-

PRÆFATIO
AD
LECTOREM.

GEminos Tibi ſiſto Fratres, Amice Lector, quos diu ignorantiæ utero concluſos tandem enixa eſt malitia, Tackenium nimirum, Medicum, & Verny, Pharmacopœum, par nobile fratrum. Tackenius homo durus & aſper: piloſum aliquem & hiſpidum Eſau dixeris, qui calcaneo ſapientum inſidiatur. Verny ſimplex, at ſuperciliosſus Idiota: Nabal aliquem deſcripſeris, qui Hebraicè dementem ſonat, juxta illud: Sunt quidam Docti, quos gloria vexat inanis. Mirabere forſan, A. L. quòd præfervidum lavacrum, & acerrimum lixivium, recens natis deſtinârim, quin vel pumice ad ſpaſmum uſq; defricuerim; ſed mirari deſines, ubi indolem hominum noveris; vocem eorum audieris, petulantiam experiêre. Tackenius enim, jam in cunis robuſtus convitiator, præterquam quòd invitum Zwelferum, diu multumq; ſtimulatum ac laceſſitum, ad hæc ſollicitârit; poſtquam ſcholas, & Medicos noſtros, (quos feſtivo ſarcaſmo Canonicos appellabat) ſtrenuè traduxerat; poſtquam doctrinam ediderat numeris Platonicis obſcuriorem, erroribus horridam, ſordidiorem Phormionis thoro, & Augiæ ſtabulo; dum poſt ampla promiſſa (Charetis pollicitationes dixeris) poſt magnifica decantata ſecreta, Atticus tandem manum aperiens, de penu ſua remedia & theſauros promiſſos porrigeret, arcana ſcilicet pro callis pedum, Saponariæ, & Vitrariæ Regulas, de Lixiviis tractatum, & hujusmodi rara & abdita plurima: non fuit convitium, non hyperbole, non petulantia, quam in Reformatorem (ſic ſuum olim amiciſſimum Zwelferum hiſtrio & ardelio cognominat) licentiosè non exercuerit. Adeò, ut in conſtantiſſimum Virum etiam cadere non poſſit, quin huic morioni pro ſtultitia ſua reſpondeat; quidquid Epictetus in contrarium hortetur; cujus tota Philoſophia, hoc laconiſmo, & uno abſolvitur adverbio: Suſtine & Abſtine. Prolixior itaq; fui in reprimendo Tackenio, & armis inculpatæ tutelæ tractandis: culpam fateor, B. L. ſed id iniquiſſimi hominis ampliſſima depoſcebat temeritas; cui etiamnum pro meritis non reſpondi. Interim jucunda utili immiſcui, ne te noſtræ tæderet prolixitatis. Tu, Amice Lector, auditâ hâc noſtra Apologiâ, & juſtiſſimis Vindiciis, calculum ſubducito, &, an acti labores noſtri, quos iteratò Europæ impendimus, tam famoſum libellum, & infames pagellas, quales Tackenii eſſe reperies, promeruerint, judicato. Interim Vale, Tuiq; ſtudioſiſſimum Zwelferum ama.

Et Tu, Tackeni, ſpeculum, quod Tibi objeci, lætus arripe, ac, quantum ab homine ac probo Viro degeneraris, contemplare: recole, quàm amara, immatura, auſtera, & iniqua adverſus amicum, non provocatus, non ſtimulatus, ultrò citroq;, pro libidine ac maligno animo ſcripſeris; quàm ridiculè tibi ceſſerit illa, quam, præcoci gloriolæ pruritu, D. D. Auguſtanorum ſuſceperas clientelam, alienâ infamiâ. Nota verba Reformatoris, ſigna myſteria, rumina iteratò doctrinam; det, obſecro, vexatio tibi deinceps intellectum, quem luminoſum precor. Hanc interim, quam ſcripſi, exegeſin, quam coram, & ſuper tecta, prædicavi, tuis, obſecro, in aurem concredito; &, ſi potes, Vale.

Nobilis, Excellentiſsime & Expertiſsime Dom. Doctor,
Amice percolende!

DEfenſionem, in proportione retorſionis, & ſine exceſſu moderatæ tutelæ, conſtitutam, juris eſſe cùm divini, tum humani, luce ipſâ meridianâ clariùs elucet; imò probatur id ex *l. 3. de juſtit. & jure:* & paſſim, *ad legem Aquiliam.*

Similem defenſionem, non ultionem, graviſſimè irritatus, ſuſcepiſſe videris, in Apologiâ tuâ contra *Tackenium;* quam equidem perlegi, &, ſepoſitis Moralibus, ad ſcrutinium Medicum non ſpectantibus, Phyſicè non apodem, ſed fortiſſimis & ingenioſiſſimis innixam fundamentis, reperi, dignamq́;, ut eò detorqueatur, unde primam ſumpſit originem, nec non à quovis Philiatro ſtudioſè legatur. Maneo interea Dominationis Tuæ Excellentisſimæ

Datum ex Muſeo meo,
Viennæ Auſtriæ, Ao.
1667. 19. Julii.

Servus ad omnia paratus,

Paulus de Sorbait, Phil. &
Med. Doctor, p. t. Facult.
Medic. Viennenſis Decanus.

Nobilis, Excellentisſime Domine Doctor,
Amice plurimùm dilecte!

I*Ctus* à Tackenio, *meritò retorſionem meditaris. Didiciſti enim vel minimi Vermiculi exemplo, quòd is, dum innocenter comprimitur, ſuo motu offenſam reprimere conatur. Fama non patitur jocos, quia cum vita pari paſſu ambulat. Qui tacet, exclamat Juris peritus, non utiq; fatetur: ſed tamen verum eſt, eum non negare. Apologia Tua conſtat ſolidis, in ratione & arte fundatis, argumentis. Placent cuncta, ſphæram activitatis Medicæ non excedentia. Vale, & famæ Tuæ conſervationi ſtude diligenter; quâ ſemel amiſſâ, poſtea nullus eris.*

Excell. Tuæ

Dabam Viennæ,
24. Julii 1667.

ad obſequia paratiſſimus,

Tobias Czaſchelius, Med. D. &
Sacr. Cæſ. Maj. Perſonæ Medicus.

Excell.

Excellentisſime & Doctisſime Zvvelfere,

Amicorum Intime,

Salutem & Sanitatem!

Ecepi è Muſeo tuo ad me conſignatam Epiſtolam, unà cum Vindiciis Magni illius viri, Helwig Dieterici, uti & Doctiſſimum Apologeticon tuum, utraq; adverſus *Otthonem Tackenium* acriter & pro virili decertantia. Quæris à me, & ſuffragium (ut ais, ſincerum) ab amico depoſcis, num in reprimendo aut confutando *Tackenio*, manſuetudinis leges, & juſtæ vindictæ limites, non exceſſeris. Placuit ſanè æquiſſimæ ultionis, & liciti furoris, moderamen; quòd nec hoſti velis eſſe injurius. Si meum præſtolaris calculum, tantum abeſt, ut ab hiſce Vindiciis te revocem, quin potiùs currenti addam calcar, & ſtimulos properanti. Nam ſi ampliſſimam famam, quâ, toti Europæ conſpicuus, omnium ore & animis hactenus ferebaris; ſi uberrimos fructûs, quos doctiſſimæ lucubrationes tuæ literato Orbi conſtanter hactenus attulère, penitius conſideres: grande nefas eſt, quòd hanc *Tackenius* fraudulenter eclipſare; illos arcanis machinis & livore, uno hoc famoſo, & mille ſarcaſmis luxuriante, libello præpedire attentârit. *Tackenius* non provocatus, ſed propriâ excitus libidine, Zwelferum, Amicum, Mecænatem, igne & ferro, ut ajunt, perſequitur; & tu de juſtiſſima vindicta, vel hoſti inferenda, ambigis? *Tackenius* mendaciis, conviciis, & mille criminationibus, non laceſſitus, te lapidavit; & tu blanditias, & verborum lenocinia, deterrimo hoſti meditaris? Infelix Medicus, qui carcinoma fovet, non ſanat: & crudelis lenitas, palpare vitia, & ſcelus ſimulando propagare. Si enim ſedulò tecum rumines, quæ & quanta de *Tackenio* Magnus ille Helwig Dietericus, quæ Principes & Illuſtriſſimi Viri, quanta Doctiſſimi cœtus, Univerſitates, & Lycea, publicis Typis olim divulgârunt; profectò verecundè nimis *Ottonis* hujus, & novi Hippocratis, ineptias divulgaſti, ac virum ſine famâ diffamaſti, forſan majora, (ſic conjicio) in futurum revelanda, conſervaſti. Perge igitur, quo cœpiſti, pede; regiam tenes ſemitam; ac, juſtas eſſe, arbitror, Vindicias tuas, & arma inculpatæ tutelæ, quæ pro fama & vita ſuſcepiſti. Faveant Superi *Tackenio*, ut hócce proficiat collyrio, ne fors recidivus noviſſima reddat deteriora prioribus. Vale, vive, meq; conſtanter redama. Sic vovet, ex Muſeo, 17. Julii, 1667. Viennæ Auſtriæ,

Exc. Tuæ

Amicus perpetuus,

J. A. S. P. & M. D. p. t. P. J.

Nobiliſſ. Excellentiſſime Domine Doctor,

Fautor ac Patrone Colendiſſime,

Salutem & Proſperitatem!

Es ardua ſanè, & mera temeritas eſt, in ſomno profundo latentem excitare Leonem; & nunquam laceſſitum, nec provocatum, arripere arma, Inſipientis Suada. Etenim;

Si ſitit humanum rabioſa Lyciſca cruorem;
mox ea tortoris concidit icta manu.

Talem, Excellentiſſ. Vir, ſe nuper oſtendit Tackenius, *ex Orco redivivus Hippocrates Chymicus; & inſtar Cerberi ſitiebat, non ſatis hucusq; in ſcholis laudatas, & in foro Medico bene acceptas, utiliſſimas tuas Lucubrationes, ac Opera orbi dicata, devorare penitus, & ſuo Libello, falſisſimis (rectiùs dixerim ſtultiſſimis) principiis ac fundamentis impleto, Tuam Famam opprimere volens. Hic, inquam, non laceſſitus, aut unquam provocatus à Te, Doctiſſime Zwelfer, enſem arripuit, & tumidus, ſarcinatus ſcommatis, turgidus ſarcaſmis, totus ventoſus, ac iracundo & atroci cinctus colore; inceſſit; & Te; veritatem vindicantem; vel lædere, vel obumbrari*

brari

brare, conatus eſt. Vidi ego, & cum ſtupore Tackenium *legi; miratus, quòd, qui aliàs Apollo, & Oraculum Hadriæ magnum videbatur, nunc talia abſurda proferat, & nefanda tractare ſtudeat; &, quod maximum, Detractorem agat, &, pro animo grato, Cuculum induat. Mente captum hunc eſſe, judico; & κακοσπλαγχνίᾳ laborare videtur, & Linguæ pati vitium, vel oris torturam. Morbus reverà magnus, & ſymptomata non floccipendenda ſunt; & ni, ipſo docente Coo divino, Hellebori quantit is offeratur, periculum in mora eſſe, vereor. Citò igitur curandum cenſeo. Percuſſio valet, dicunt & Medici, & alii. Inter quos Ingenioſiſſimus D. Antonius de Burgurdia, in ſuis, de Linguæ vitiis & remediis, Emblemat. Pro Lingua jactabunda, hoc certum remedii genus eſſe, & Panaceam, ſuadet, dum inquit:* Percute, ſanas:

Fixa patent nimis ora? genas modò percute; ſanas:
  Et grave ſola mali diſcutit umbra malum.
Jactabunda patent nimis ora? ſed incute probrum:
  Incuſſusq; probri comprimet illa pudor.

Percute igitur, Vir Excell. *ſanas; & licitam exerce vindictam; ſiquidem & juſta defenſio contra hoſtes probatur iniquos. Tu provocatus, & laceſſitus, Famam ſervare memento: ſtabis intrepidus, & hoſtis tela jacta recuſabis; cùm tandem bona cauſâ triumphet. Apologiâ tuâ perdoctâ vinces Momos, & grandiloquis conſues ora. Fundamentis tuis nænias* Tackenii *obtundis, & rebus utilibus protinus ejus abigis falſa. Stes ſemper intrepidus: hoſtes percute; ſanas. Faveat undiq; Tibi* DEUS, *Valeas, Vivas: ſic vovet Viennæ Auſtr. d. 28. Julii, 1667.*

Excell. Tuæ

Obligatiſſ.

David Eckellius, D.

D*Ivina* VIRTUS *invidis Mortalium*
Volvi hinc, revolvi & inde motibus poteſt:
Nec verò, ut opprimatur adverſis timet:
Sed quò frequentiore motu volvitur,
Eò citatiore curſu impellitur.
  ZWELFERE! *Machaoniæ ſcientiæ,*
Præclare Reſtaurator! Aureum Decus!
Tu proprio exemplo iſtud edoces tuo.
Linguæ laceſſitus procacis impetu
Tu fortiore tela ſpiritu excipis,
Audentiore motu in Authores ſuos
Felix retorquens illa, victor hoſtium.
Pro ſingulari amore, pro curâ tuâ,
Omni gerebas quam fide in Rempublicam
Apollinis, Tibi ſupremas gratias
Agi, & Trophæa laudis erigi decet,
Primò quaſi Augiæ bubile fœtidum
Demum repurganti, alteri velut Herculi;
Sed competentem denegare gloriam
Tibi, Vir omni encomio ſublimior!
Non erubeſcit cœtus ille lividus.
  Compeſcere autem poſtmodo Tackenius
Digito labella diſcet, atq; Vernius

Sinet à

Sinetq; Vernicis quaſi immerſus luto
Garrire cùm muſcis. Sed exemplum ſibi
Juxta capeſſant, quotquot ad convicia
Sunt proniores, & bonos proſcindere
Mordace ſueverunt cavillo. En! hoc lucri
Ii reportant, quos, viros infamiâ
Virtute præditos notare, non pudet:
Ludibrio fiunt, & omnibus odio.

Johannes Georgius Volckamerus,
Doctor Medicus Reip. Norib. ac p. t.
Collegii Med. Decanus.

In Tachenium Momum A Zoilo maſtige, vel Zoilum feriente
Exc. Dno D. Zvvelfero,
Panacea ſua univerſali lixivio curatum:
Epigramma.

T*Achenium* Hippocratem furor incurabilis armat,
Inq; novam rabiem triſtis Erinnys agit,
Viſcera ſi nocuâ tumuiſſent læſa rubetâ,
Te poſſet Medicas, Pſylle, rogare manûs.
Nunc date, ſi qua liquant meliores germina ſuccos,
Si qua peregrinas Inſula ſudat opes.
Dicite, ſi quid habet natura potentius: iſte
Sanari tritâ non ſolet arte furor.
Hoc veratri vis nulla juvat, curátve, cerebrum,
Evacuet totas jam licet Anticyras.
Et juxta ſerum eſt, capitis pertundere venam:
Non una hunc morbum vena, ſed omnis, habet.
Inflatus libro, Hippocrates, tumidusq; ſuperbis:
Morbus, crede mihi, eſt, non Medicina, tumor.
Quanta hîc pauperies, & docti ſalis egeſtas!
Quàm tibi contuſum, Priſciliane, caput!
Grammaticas ferulis dignas plagisq; lituras,
Aſophus, ad Sophias absq; pudore refers.
Incoctas crambes, vel ſtraminis igne recoctas,
Apponis Doctis, crede mihi, inſipidas.
Tu ſanioſe Jater nævis, & turgide morbis,
Hîc cura Te ipſum, non alium, Medice.
Scripta docent, quòd tu nec te curare, nec ullum,
Ex malè transſcripto, ſis potis, Hippocrate.
Do tibi conſilium: *Zwelferi* Embammata curant,
Quæ capiti apponit, *Tackeniane*, Tuo.
Non Cucuphæ, non Emplaſtrum, Lixivia ſanant.
Zwelferi, penetrant ſubtus inane caput.
Huic te ſubmitte, hunc ſequere, hunc imitare Medentem,
Nulla tuis melior cura petenda malis.

ſynceritatis ergo cecinit
Qui Tackenium Legit Et Improbavit,
Philoſoph. & Med. Doctor.

Chronoſtichon:
DabaMVs anno, qVo TakenIana agebatVr fLageLLatIo.

In
Apologiam contra Verny,
Pharmac. Monſpeliens.

MUndata & defenſa nitet Confectio Kermes,
Inq; Appollineis tuta quieſcit agris.
Comptior in Medicum jam totum pervolat Orbem,
Europa agnoſcit robur inane doli.
Nunc ſtabis, ZWELFERE, velut Marpeſia cautes,
nec vincent vires Amphytrioniadis.

Ferdinand. Fridericus Jlmer,
Theor. Profeſſ. Viennenſis Ordin.

In Lode del Eccellentiſſimo e Dottiſſimo

Sig.re GIOVANNI ZWELFER,

Medico Famoſiſſimo, intorno alla riſpoſta fatta al' furioſo e mordace libro del Takhenio.

Sonetto.

D, Epidauro, e Delo i degni honori
Zwelfer nuovo Chirone al Cielo ergeſti,
E ſe ben un Maligno à fronte haueſti;
Non valſe ad offuſcare i tuoi ſplendori.
Sempre furono immuni i ſacri Allori
Dai ſerpi dell' Invidia, onde ſorgeſti
Più glorioſo, e co' fecondi inneſti
Della virtù, fugaſti i rei malori.
Già il Deſtrier di ſileno il trotto allenta,
Ch' al ſuo intento il poter non corriſponde;
Ne di toccarti piu' Takhenio hor tenta.
Ben vede e d' ira freme, e ſi confonde,
Che Cinthia de ſuoi Cani non paventa:
Nè di ſirio al latrar Febo ſi aſconde.

del ſuo Signore e Cognato

affettionatiſſimo Servitore

Seraffin Franceſco Menſurat.

OTTO-

Digitized by Google

OTTONIS TACHENII HIPPOCRATIS CHYMICI REFORMATIO:

SEU

ADULTERINI SALIS VIPERINI REFUTATIO

A

JOANNE ZWELFER, Dre. ET MEDICO,

BREVI APOLOGEMATE ADUMBRATA.

REviviſcis ergò, ac lucem rurſus ſubis, *auguſtum Chymicorum jubar, Europæ decus, magne Hippocratis Vindex*, TACKENI? Reſurgis iterum prodigioſâ anaſtaſi, *melior Chymicorum Phœnix*, ex infami buſto, & cinere, (olim *Berlini*;) & in apricum prodis, Cimmeriis digniſſime tenebris? Prodis iterum in ſcenam, ac theatrum, *Tackeni*, nō jam ampliùs *hiſtrio*, & *ſcurra*, ut tua quondam ferebat indoles, non jam ampliùs *Epicuri de grege Candidatus*, non *maledicus*, nō *convitiator*, ſed *novus bonarum artium Myſta, Chymiæ Mecænas, redivivus Hippocrates, Vir, cujus auguſto nomini univerſa aſſurgat Europa?* Sic eſt. Perlegi, mi *Tackeni*, eruditiſſimi ingenii tui, ac genii, fœtum; tuum, inquam, *Hippocratem Chymicum*, ſeu *antiquiſſima noviſſimi Salis Viperini fundamenta*; imò recentiſſima mendacia, & poſthuma magni HELMONTII furta, & rapinas; quæ miro artificio, nexu, ac fraudibus, in unum colligaſti faſciculum, nec non in ſeriem diſtinxiſti: adeò, ut, niſi te Cuculum clarè noſſemus, tuum hunc fœtum eſſe, crederemus; qui tamen, alienis incubans ovis, peregrinos fœtûs excluſiſti. Perlegi, inquam, libellum tuum, numeris omnibus abſolutum, in quo aphoriſticâ brevitate, & rarâ perſpicuitate, feliciter in Compendium ea redegiſti, quæ vaſtis amplisque tomis pauci ævo noſtro abſolvêre: &, quod totius Operis eſt complementum, tui olim familiaris, *Zvvelferi*, (licet injuriâ temporum proprium tibi exciderit nomen, dum *Reformatorem* compellas,) memoriam nondum penitùs depoſuiſti, ſed, amico dialogiſmo, per diſcurſum, tecum inducis ſermocinantem, veterum, nullus dubito, memor beneficiorum, dum in *Antenoris urbe* menſæ eidem accumbés, meum ſępius auxilium implorabas. Verùm non

AA ſuccen-

ſuccenſeo, mi *Tackeni:* novi genus, & indolem tuam. Neque enim aliis aſſvevit hoc genus hominum, in Paſtorum mappalibus & haris collectum; hæc, inquam, Ardelionum turba, quæ, mulorum inſtar, ubi ad præſepe domini ingluviem explevêre, recalcitrant, ſeque belluas oſtendunt, ad genium properantes.

Et verò, quid agis, quid moliris, *Tackeni?* Num tibi claudicat ingenium; delirat linguaque mensque? Num callum obduxiſti, perfrictæ frontis homo, ac, perruptis honeſtatis repagulis, omnem repudiaſti verecundiam, ac pudorem proſcripſiſti? Num ad δυσελπίας, ſeu deſperationis, barathrum delapſus es, unde pedem referre nequeas? Num ſonticus morbus tuus curationem, ac manum Medicam reſpuit, dum iteratò recidivus, ſcurrilitate plebeiâ furis & exæſtuas? Profectò, *Tackeni*, dum labia doloſa tua contemplor, parum dixero, ſi te *opprobrium & peripſema Sapientum, portentum literati Orbis, maculam Athenæi & Lycæi Medicorum*, ἀνθρωπόλεθρον, ſeu *hominum peſtem, natum ut viperam, & venena, ut obvios quosque venenato halitu, & contagioſo ſibilo, contamines*, palàm pronunciavero. An non à convitiis, criminationibus, ſarcaſmis, & mille ſcurrilitatibus, abſterrere te debebat, non Apologia, ſed vaſtus liber, tuarum nequitiarum facundiſſimus & locuples interpres, editus *Hamburgi*, per Clariſſimum Virum, *Helvicum Dietericum, Regis Daniæ quondam, Electoris Brandenburg. aliorumq; Principum Archiatrum*, Anno 1655. quem tu virum, polluto ore, & linguâ doloſâ, prout ſolet contaminata hujus ſæculi, & venenata colluvies, conſpurcare tentaſti, pleno interim alveo in te Autorem redundantibus convitiis? An leve quid, & joculare arbitraris, dum ſuſtinere cogeris, quòd *Berlini famoſæ pagellæ tuæ, raro ſpectaculo, in favillas redactæ ſunt?* Nondum Europâ exulas, *Tackeni*, & cubilia ferarum, ac monſtroſa ſubis antra, nulli deinceps honeſto Viro conſpicuus; cùm te tot Principum auguſta Reſcripta, (Helvicum Dietericum conſule) pœnâ Talionis &c. damnandum decreverint? Et quæ te non proſcripsêre Tribunalia? Quæ Univerſitates non contemnarunt? Quæ magnifica Medicorum Collegia mores tuos contaminatos calamo memorando non caſtigârunt? Forſan memoriâ exciderunt, quæ tibi inclyta Facultas Medica *Gieſſenſis*, ſub dato *Gieſſæ*, Nonis Januarii, 1653. inſcripſit elogia; dum te *Heroſtratum* (formalia allego) *Incendiarium, Virum nequiſſimum, hominem furioſum & deſperatum, cui ne ipſa quidem Panacæa aſſerre poſſit remedium*, publico inſtrumento denunciat: quòd *Caſſellanum* Collegium, datis *Caſſellis*, eodem anno, te *Caculam, Deſtillatorem, Medicaſtrum, qui diuturno Viperarum contubernio mores indueris usq; adeò ferinos, ut, quod doctrinâ expugnare non vales, calumniis conſpurcare non erubeſcas*, palàm aſſerit: quòd Decanus & Collegium Reipublicæ *Norimbergenſis*, ſignatis *Norimbergæ*, 23. Junii, 1653. te *belluam, infamem beſtiam, infrunitâ fronte, Canem latrantem, Theonino dente famam Virorum doctorum impetentem*, delineat: quòd celeberrimi *Francofurtenſes ad Mœnum* Phyſici, ſubſcriptis 16. Septembris, 1653, tuis perlectis petulantiis, uno ore & voce te *Scurram* denuntiant: quòd magnus Saxonico-Gothanus, & Schwarzburgicus Archiater, Excell. D. *Balthaſar Glaſſius*, datis *Gothæ*, 27. Decembris, 1654 te *Aſinum calcitrantem, cui non ſit recalcitrandum*, depingit: quòd Excell. Vir, *Joh. Albertus Husvvedel*, Potentiſſimi Svecorum, &c. Regis, & Hamburgenſis Reipublicæ Practicus, ſcriptis *Hamburgi*, 9. Septembr. 1653. te *Nugivendulum, Aſinum rudentem, contra quem non rudendum, feram calcitrantem, in cujus calces non ſit eundum, ſtultum homuncionem, omnis honeſtatis & bonæ mentis hoſtem capitalem*, ſcribit: quòd acutiſſimus *Conradus Theodorus Linckerus*, Eloquentiæ & Medicinæ Profeſſor in Academia Marpurgenſi, in literis *Marpurgi*, Idibus Maij, 1653. datis te *famæ & boni nominis Prædonem, Pſyllum, venena*

tantùm

tantùm ſugere natum, &, quæ cætera, taceo, honori tuo conſulens, palàm ediſſerit; & ſubjungit, *totum Tackenium, quantus eſt, non, niſi ex malitia & Atheiſmo conſtare, vitæ ac famæ latronem.* Hæc ille: Candidiſſimus denique Vir, & inculpatæ vitæ, *Helvicus Dietericus*, quòd, poſtquam te à Juriſconſultis Helmſtadienſibus, Colonienſibus, Ingolſtadienſibus, pœnâ Talionis, ac infamis trabis, afficiendum eſſe, demonſtraſſet, *Orbis impoſtorem, mendaciorum Patrem, Sycophantam, Falſarium, Nequam, Corvorum eſcam*, definit, ac anathema ſuum, aut exorciſmum, quo in te fulminabat, abſolvit. Plura afferre, vetat pudor: Neque enim tot Raviſius Textor abundat Epithetis. Hæc verò nondum digeſſeras, &, ecce, noviſſimè, paraphrenitico ſimilis, & furioſo, ut canis, redis ad vomitum, ut ſus ad volutabrum luti, & indigeſtam crapulam tuam, ac olidum virus, lymphatus in Zwelferum revomis. Quid aliud tantorum Virorum ſuprà recenſitis elogiis tuis, ac juſtiſſimæ cenſuræ, addere mihi licet, quàm illud magni Lipſii:

Pernicioſiorem hoc homine ſi quis viderit,
aut gloriarum pleniorem, quàm illic eſt:
Me ſibi habeto; Ego me illi mancipium dabo?

Et hic eſt Magnus ille *Otto Tackenius*, nunc *Tachenius, redivivus Hippocrates Chymicus, noviſſimus Salis Viperini Vindex*: quem multi antehâc delinearunt; nos depinximus. Hujus effigiem cùm totus deſideraret orbis; ipſe verò, laudum ſuarum verecundus præco, *Tackenius*, opuſculo ſuo præfigere neglexerit: nos illum deſcribere voluimus, ac *Ottonem* effigiare. Nam

Sic oculos, ſic ille manûs, ſic ora ferebat.

Aut, ſi *Mantuano* Poëtæ, & *Virgilianis* verſibus, majora in arte tribuere, animus ſit, hæc eſt *Ottonis forma*:

Prima hominis facies, &, pulchro pectore, Virgo
Pubetenus; poſtrema, immani corpore, Piſtrix.

Hiſce, *Amice Lector*, novi hujus Hippocratis Chymici typum, lineamenta, & effigiem, baſilicè, & ad avtographum, conformiter delineavimus, adeò, ut ne à Zevxe majora deſideres. Nunc à penicillo ad Calamum, à tabula ad noſtrum Rabulam, digrediamur, ejusque doctrinam & lucubrationes eventilemus.

Edidit igitur *Venetiis*, ſub ſigno *Minervæ*, Noctua, *Tackenius*, libellum quendam, anno *1666.* in quo Hippocratis Coi, divini illius Senis, inſignia & nomen ſibi arrogat ſceleſtus blatero, dum clandeſtina furta, & rapinas, è magno Hippocrate, (meliori jure dicendo) *Helmontio*, ſub ſchemate *Hippocratis Chymici*, ſeu, *noviſſimi Salis Viperini, antiquiſſimis fundamentis aſſerendi*, evulgavit. In hoc opuſculo potior ejus inſtituti ratio fuit, ut librum meum, *Animadverſiones* nimirum *in Pharmacopœiam Auguſtanam, Regiam Pharmacopœiam*, & *Appendices*, toti hactenus Europæ utiliſſimos & gratos labores, nequitèr, ſeditioſè, ac temerariè, arroderet & cavillaret Tenebrio. Ne proindè Reſpublica Medica, ab ejusmodi peſtibus ſe affici, ſentiat; ne uberrimus fructus lucubrationum noſtrarum intercidat, quem hactenus ſenſit Jlluſtris Studioſorum Indoles; ne hæc fera impunè graſſetur & ſæviat; ne denique omnem famam arrodat contumelioſus Furcifer: hanc Apologiam, violenter ſtimulatus, illi deſtinavi, ac cum *Tackenio* non tam in arenam, quàm judicium, deſcendo; ſvadente hoc mihi Tullio, *l.3. Offic. Non eſſe rem ullam tanti, aut commodum ullum expetendum, ut viri boni & ſplendorem & nomen amittas*; aſſentiente Plauto: *Si bonam famam mihi ſervavero, ſat ero dives.*

Ad *primum* igitur Tackenii *Caput*, ſeu *primum Hippocratis novi Aphoriſmū*, digredior, citatis iis tantùm ad judicii tribunal, & æquitatis forum, in quibus

magnus hic Machaon palàm, & apertè, nec non nequitiosè, me ſuggillare attentavit: cæteris multis relictis, quæ, arcano dolo, ex Helmontio deſcripſit; ut mihi, labori, ac tempori conſulam, memor illius Democriti: πολυτελέϛατον ἀνάλωμα τȣ̃ χρόνȣ; ſeu: *ſumptuoſiſſima jactura temporis.* Eſt igitur *primum Hippocratis novi Caput* tale:

OCCASIO SCRIBENDI.

Caput Primum.

Tantum ſcit homo, quantum ipſi operando mente ac manu certè innotuit.

a. non ſunt tamen rejiciendi.

b. cap. 8. v. 17.

in Epiſto.

b. 1. Aph. 1.

c. l 1. de diæta.

Jam ardua eſt omnium ſcientiarum perfecta cognitio, ut priùs tota hominis vita deficiat, quàm vel unius diſciplinæ radicalem cognitionem, quæ diſputabilis non foret, ex libris tantùm chartaceis (a) *inveſtigare queamus. Socrates, cùm omnes fermè diſciplinas ſic per ſcrutatus eſſet; tunc primùm ab Oraculo ſapientiſſimus omnium judicatus eſt, cùm, ſe nihil ſcire, palàm fateretur. Quod mihi hîc videtur Eccleſiaſtes confirmare:* (b) *Intellexi, inquit, quòd omnium Operum Dei, nullam poſſit homo invenire rationem eorum, quæ fiunt ſub Sole: & quantò plus laboraverit ad quærendum, tanto minùs inveniat. Etiamſi dixerit ſapiens, ſe noſſe, non poterit reperire. Hanc ſciendi difficultatem cognovit etiam divinus Hippocrates* (a) *in noſtra Medicina, ut veritus non ſit, Democrito, per literas, ingenuè confiteri: Neque enim, quantumvis, inquit, jam ſenex, ad artis Medicæ ſummam perveni. Et Idem,* (b) *Vitam nimis brevem, pro unica ſaltem ſcientia, ex fundamento addiſcendâ, agnovit. Hinc motus eſt,* (c) *ut honorari, atque laudari juſſerit omnes, qui inveſtigare conati ſunt ſapientis Naturæ arcana opera: additque, quòd immeritò ullus aliquis ipſorum reprehendatur, propterea, quòd hæc invenire non potuerit. Aliter ſentit Scriptor, qui Auguſtanam Pharmacopœam reformavit, is liber excuſus Goudæ, apud Guilielmum Vonhouc, Anno Domini 1657. Hujus occaſione, elapſis diebus, Amicus meus ſpectatiſſimus, Joannes de Lanou, Bibliopola celeberrimus Urbis petiit à me, utrum operæ pretium judicarem, ut hîc prælo ſubjiceretur. &c. Ego quidem titulum audiveram; at ſcriptum hactenus non videram. Otii enim tanti non fuit, ut in ſimilibus tempus fallerem. Hâc occaſione, inquam, ſucciſivis horis, dictum Volumen, non ſine admiratione, evolvi, & in hoc, pravam illam notavi conſuetudinem, quibusdam admodum familiarem, & contra Hippocratis decretum, ut, quicquid probè quisquam, magno labore, & ſtudio invenerit, poſteritatique & publico bono, ſcriptis tradiderit, illud ſtatim, non quidem ratione, & experientiâ, ſed monſtroſis calumniis, & convitiis, apud ignarum vulgus traducant, lacerent & vilipendant, ut famam aliquam (Heroſtrato ſimiles) ex alieni nominis ruina aucupari poſſint. His veſtigiis incedit etiam Reformator Auguſtanæ Pharmacopœiæ, qui non ſolùm in Veteres, ſed etiam in Modernos, Hippocratis & Galeni ſequaces ita debacchatur, ut nullum ferè convitium excogitari poſſit, quo hos non adſpergat: quem cum olim perficiendi modum Viperini ſalis, ſub metaphora, docuiſſem, (apertè negaſſem) nunc pro fuco proclamat; imò impoſturâ impedire, ne publici juris fiat.* (b) *Ego ingenuè fateor, quod Reformator hic ſaltem verum dicit. Nam quicquid Medicos olim, laboris amantes, illuſtres reddidit; illud ipſum impoſtores doloſè adulterant, hos timuit meus Hippocrates, ea de cauſa medicamentum Antipeſtilentiale, quo cum divinos ſibi acquiſivit honores, ſubticuit: quam feliciter, & ſecurè curaverat, ut teſtantur Epiſtolæ.*

a. Pharmac. fol. 487.

Impoſtores timuit Paracelſus, qui inſanabilia corporis contagia, mirificâ arte ſuſtulit, ut ſonat Epitaphium, quod Salisburgi, in Noſocomio, apud San. Sebaſtianum, Lapidi inſculptum ſpectatur.

Impoſturam

Impoſturam timuit, noſtris temporibus, Lazarus Riverius, qua de cauſa Febrifugum ſub metaphora edidit.

Sic prudentiſſimè abſcondit Helmont. Liquorem, quem, cum Paracelſo, corrupto nomine, Alcaheſt appellat; qui tamen ab impoſtoribus tutus non eſt: quin pro eo, à Reformatore, acetum ſubſtituitur. (a) *Hinc malo meo edoctus, mei Pædagogus factus; animo revolvi ſæpius iſtud Eſchenreüteri, ad Gratarolum: Leviori jure ſcis, Bononiæ latam ſententiam, cum proditorem patriæ appellatum, furcâ dignum proclamatum, qui primus Filatorium (eſt machina, quâ ſeta bombicina fuſis artificioſis in fila trahitur) in Germania, Tridenti ſcil. præparavit.*

a. in Appendice, fol. 72.

Unde, non ſine cauſa, timidulus, ne, præ torpore, & ignavia meâ, ad manus impoſtorum dimanaret, abſcondi hactenus, quod Medicum nobilitat: & præcipuè, ne dignus atq; indignus eandem ſubirent ſortem. Importuna autem Reformatoris efflagitatio (b) *effecit, ut ex magno Experimentorum & Obſervationum mearum cumulo excerperem, quæ (ut dicitur) mihi canerem, in quæ meum ipſius uſum deſtinaram, ad publicam utilitatem nunc profero; ſervato tamen Hermetis præcepto:* (c) *quòd nimirum ſapientia Autoris major debeat eſſe ſuo libro. Fatum autem inevitabile quò trahit, eundum.*

b Pharmac. 487.

c. Libro radicum.

Nunc verò hunc laborem aſſumo libentiùs, quò errantibus viam rectam demonſtrem, & in eandem, ſi fortè aberraverint, revocem; ut etiam, qui hanc artem hactenus perſecuti, errores aliquando emendent, ac ſapere incipiant; ut &, qui eam exercent, naturæ fundamentis firmatam intellexerint, ut ab impoſtorum, & ſophiſtarum, dolis & fraudibus in futurum tuti ſint. In hoc autem labore potiùs cauſæ veritatem, quàm locutionis ornatum, quæſivi: Veritatis enim ſermo, ait Euripides, ſimplex exiſtit, nec intereſt, in dicendis veris, quali ſermone utamur, præſertim, quòd Cicero Eloquentiam in Philoſopho non deſiderat; multò minus Celſus eam, in Medico. Nam cùm de re agitur, inquit Plato, fruſtra elegantiam, aut ruditatem verborum attendimus; ſaltem ut rebus, & doctrinæ ſatisfiat. Nec amœnas diſputationes, aut odioſas altercationes, me diffudi; ſed, quicquid ſenſibus occultiùs ſe obtulit, illud, experientiâ duce, veſtibus ſpoliavi, & veritatem rerum planè nudam ante oculos conſpicientium expoſui, adeò, ut ſingulis, omninò omnibus, innoteſcat. Hæc brevitatem optat; non diſputat: atq; hoc ſervavi.

Soli illi docent, qui per cauſas & principia certa docēt. Ariſto. in proœmio Metaphyſicorum.

Juſtam ad cauſam tria verba ſufficiunt, ait Pindarus.

Huc ergò adeſte, Veritatis Amatores: vos admiranda, & jucunda, veſtris oculis aſpicietis, & manibus tractabitis, quæ abſcondita, & occulta à ſenſibus, & cognitione hactenus ſtetêre. Nunc ipſum opus aggrediendum.

QUaſi diceret, cum divino Sene, quem, ut Simia, in purpura, *Tackenius* per omnia æmulari ſtuduit: *Vita brevis, ars verò longa;* ſcientia, immenſa, vita autem noſtra brevis ævi, & nonnunquam ephemera. Ut proindè ſcientiæ amplitudini anguſtioris vitæ noſtræ ſpatia minimè commenſurari valeant. Sed an non de te, *Hippocrates Chymice*, illud Græcorum verificatur: Λόγους μὲν Ἑρμόδωρος ἐμπορεύεται: hoc eſt: *Sunt Hermodori verba mercimonium?* Quid, quæſo, præter inanes ſibilos, & verba crepas? Quis neſcit, quòd artis, & ſcientiarum, prima Theoremata, ac plena cognitio, infinitas recondant difficultates, paucisq;, in tam fugaci vitæ curriculo, ad intima penetralia detur aditus? Quid ludis, & nugaris, cum Mercenario tuo, in terminis, ac vocibus, *Tackeni?* Noſti ne, quid in Philoſophia ſit, dicere: *radicalis cognitio?* Profectò longè aliud ſonat in *libris carthaceis*, ac *virgineis*, ubi caſtiſſimæ Palladi obſequium deponitur, quàm tu hîc applicas. Sed, heus, *Tackeni*, an tibi infuſa ſcientia obtigit, cum Salomone? An Jovis Diphtheram inſpexiſti, quòd tàm audacter chartaceos libros, *Papyracee Doctor*, exſibilas? Reliqua, quæ, ab Inductione, Socratis exemplo, affirmas; & autoritate Scripturæ vera ſunt. Diſce hoc ipſum & tu, ab Oraculo, quòd, ſicut So-

AA 3 crates

Digitized by Google

crates ſapientiſſimus habitus fuit, ipſis etiam atteſtantibus Superis, qui tamen, ſe nihil ſcire, palàm profeſſus eſt; ita tu, *Tackeni*, omnium ſis ſtolidiſſimus, & bipedum nequiſſimus, qui omnia ſcire, & ſublimem ſcientiam, tibi arrogas, Viros doctos, & Pædagogos tuos (uti ſequentibus demonſtro) turpiter aſpernâris, ac ſic artem breviſſimam fingis, quam tamen nemo unquam emenſus eſt. Et verò, ſi verax eſſes, ac ingenuus, minimè inficias ires, quòd longè diſpar fuerit inſtituti tui ratio ac ſcopus; non ſcilicet, ut vitam brevem, ac artem longam eſſe, demonſtrares; ſed ut *Zvvelferum* (quem *Reformatorem* nuncupas,) in *Auguſtanum* animadvertentem, propriâ quadam, & nonnullorum adhuc, titillatione forſan, ac pruritu, pro libidine, & rabie tua, carperes ac allatrares, ac primus palmam eriperes ei, qui *Zvvelfero* inſultaret.

Quid enim aliud, quàm petulantem æmulationem, & livorem, ſonat temeraria illa tua *tranſitio*, quæ, *pag. 2. lin. 18.* habetur, dum ais: *aliter ſentit Scriptor, qui Auguſtanam Pharmacopœiam reformavit &c.* Ediſſere, amabò, Convitiator, in quo à magno Hippocrate reſiliat, & aberret, Auguſtani Reformator. Signa locum, cita paginam. An in eo forſan deliquit, quòd te *Doctorem ad Lyram*, *Graculum*, & *Rabulam* in pulpitis, & foro, tanquam Medicorum Sydus, &, divinâ proſapiâ oriundum, Coum non adorâvit? Præcocis nimium talenti es, *Tackeni*. Neque enim illicò ex omni trunco fingitur Hippocrates. Si benè, & ſtudioſè, Auguſtanum, ejuſque Animadverſiones, tractaſti; ſi recens evulgatum Opus noſtrum evolviſti: reperies, quàm abſurdè ſcripſeris, quàm audacter mentitus ſis. Quid enim magis conſvetum mihi fuit, quàm, cum Hippocrate, communem lugere ſortem, eò, quòd vita noſtra arctis limitibus circumſcribatur, latiſſimis verò, ſcientia: &, recentiſſimè, in *recuſis noſtris Operibus*, humanam imbecillitatem deploro, quæ tanta eſt, ut raró perfectum enitatur fœtum; utplurimum embryonem producendo, cui ætas, tempus, & magiſtra rerum, Experientia, obſtetricatur, ac ultimam imponit manum. Quod ſi benè perpendas, aliud, non eſt, dicere, quàm artem eſſe longam, & arduam, vitam verò brevem, fluxam, & labilem.

Procedit Convitiator ad alterum Paragraphum, *pag. 2. lin. 23* ubi ait: *Hujus libri occaſione, elapſis diebus, Amicus meus ſpectatiſſimus, Joannes de Lanou, Bibliopola Celeberrimus Urbis, petiit à me, utrum operæ pretium judicarem, ut hic prælo ſubjiceretur? &c.* Venit ad *Tackenium*, hominem nauci, & teruncii, fraudulentum, & verſipellem, centies convictum; (riſum teneatis, Amici!) venit celebris, ac ſpectatiſſimus Vir, Bibliopola? Quorſum? ad Oraculum, ad Magog, ad novum Hippocratem? Quod, obſecro, contubernium honeſtati, cum laſcivia; iniquitati, cum innocentiâ; viro probo, cum famoſo *Tackenio?* An credibile, quòd, annorum quindecim ſpatio & intercapedine, quibus Reformatoris Animadverſiones primitùs conſpexêre prælum, non obtigerit Vir honeſtior, conſiliis aptior, hoc *Ottone?* Tu ſolus Areopagita, cui æquitas, & rectum judicium, cum dote obtigit; ut velut ad Diphtheram, & Oraculum, Bibliopolæ confluant, reſponſa præſtolentur, conſilia hauriant, ipſi cæteroquin oculatiſſimi? Non quærunt Bibliopolæ, inſenſate *Tackeni*, an operæ pretium ſit, ut hic liber meus imprimatur. Minimè: ſed urgent, inſtant, hortantur, ut recudi ac prælo ſubjici, maturem. Tam enim gratus toti Europæ fuit, ut multa millia in Belgio, & ſuperiori Germania, impreſſa fuerint, nec tamen unicus ſuperſit, innumeris ejus relicto deſiderio. Tantum igitur cavillatio tua, & livor, apud me profecit, ut ſtatim, lecto puerili hoc paragrapho tuo, illud Stagyritæ mecum ruminaverim, *lib. 3. Ethicor. c. 2. Belluæ, ac pueri, Conſilii non ſunt capaces, nec electionis.* Proindè me ſtatim ad opus novum recudendum accinxi, ut tantò citius tibi ilia creparent. Interim

terim autem, quantum ad iniquiſſimam ſententiam tuam, de Reformatoris editis Animadverſionibus; à ſuffragio Illuſtrium Medicorum, & Pharmacopœorum (*queîs ut corrigias calceamentorum ſolvas*, Tackeni, *indigniſſimus es*, prout ipſe confiteris, *in Epiſtola tua, ad D D. Timplerum*; in qua ſcis, quid depreceris) iis innumera perhibentur teſtimonia, eaque luculenta. Primas tenet, toto orbe conſpicuæ, & Antiquiſſimæ Facultatis Medicæ Viennenſis commendatio, quæ iteratò hanc mihi attribuit adoream, ac Palladis minerval, quæ talis:

Cenſura prima Inclyt. Facult. Medicæ Viennenſis.

ANimadverſiones in Pharmacopœiam Auguſtanam, & annexam ejus Mantiſſam, cum Diſpenſatorio novo, Domini Joannis Zwelfer, Medicinæ Doctoris, &c. à Collegio Medicorum Viennenſium deputati Doctores diligenter perlegerunt, & nihil in iis Religioni, vel bonis moribus, repugnans; ſed plurima, non ſolùm Medicis, Praxin exercentibus, & Pharmacopœis ſcitu neceſſaria; ſed etiam ægris admodum profutura, invenerunt. Quapropter utrumque Opuſculum publicis typis digniſſimum cenſemus. In quorum fidem haſce Patentes, Collegii noſtri ſigillo munitas, expediri, & manu Decani ſubſcribi, mandavimus. Dab. Viennæ, V. Aprilis, Anno Domini, MDCLI.

Joan. Guil. Mannagetta, Doct.
p. t. Collegii Decanus.

Altera:

Cenſura ſecunda Inclytæ Facultat. Medicæ Vienn.

ANimadverſiones in Pharmacopœiam Auguſtanam, & annexam ejus Mantiſſam, primùm reviſas, unà cum Appendice ad Animadverſiones; nec non Pharmacopœiam Regiam, ſeu Diſpenſatorium novum locupletatum & abſolutum, cum annexa Mantiſſa Spagyrica, Dn. Joannis Zwelfer, Medic. Doctoris, propriis Obſervationibus & Experientiâ confirmatum, aliqua, ex Collegio Medicorum Viennenſium, membra ab initio usque ad finem ſtudioſè perlegerunt, nihilq; in his bonis moribus, aut Fidei Catholicæ, contrarium, vel repugnans; verùm multa non ſolùm Medicis, Praxin exercentibus, ſcitu ſummè neceſſaria; ſed etiam ægris admodum profutura, invenerunt: ideoq; hæc Opera typis digniſſima cenſemus. In quorum fidem haſce Patentes, Collegii noſtri ſigillo munitas, expediri, & manu Decani ſubſcribi, mandavimus. Dab. Viennæ, 16. Junii 1666.

Joan. Ludvvig, Phil. & Med. Doctor,
pro tempore Decanus.

Si hæc

SI hæc tibi non ſint pro voto, inſpice, præter innumera, Clariſſimi Viri, D. Joannis *Rhodii* (noſti, quem virum commemoro,) ampliſſimum ſuffragium, dum in Analectis ſuis, & Notis, in Ludovici Septalii Animadverſiones, & cautiones Medicas, Patavii, Anno 1652. Typis Frambotianis excuſis, *lib. 2. titul. de medicam. præpar. ac compoſitione*, talia habet:

Doctiſs. Joan Rhodii Cenſ.

MUltiplicis uſûs argumentum, poſtremus hic Animadverſionum labor, nunquam ſatis dignis effertur laudibus, dum ea potiſſimum plurimis, validiſſimisq; rationibus ad partes vocantur, quæ non ſine aliquo errore hactenus, longâ conſvetudine, à Pharmacopœis recepta. Summos hæc Viros, poſt Galenum, variè, per omnes occupavit ætates; è quibus cultioris ævi ſcriptor eſt Joan. Fernelius &c. At quoniam non ſolo res ingenio peragitur, ſed manûs dexteritate; præceptis ea complecti, difficile fuerit: etiamſi, bono eventu, id tentarint *Bricius Bauderonius, Hieronymus Caſtellus, Georgius Melichius, A. Schenckius*; atque, noſtrâ ætate, Chymiatri: *Andreas Libavius, Joſephus Quercetanus, Joh. Begvinus, Oſvvald. Crollius, Joann Hartmann* Doctor meus, *Zacharias Brendel*, Viri Celeberrimi, *Gvern. Rolfinck.* noſtri, ingenio Poſteritati redditus, *Petrus Poterius, Duncanus Bornetti, Petrus Joannes Faber.* Hæc enim talia fermè ſunt, quæ Medicis ἄγραφα ϗ ἄλογα. Fundum interim hunc, ſine dubio, ditabit Clariſſimus *Joannes Zvvelfer*, elegans Medicus, qui pridem, ſolerti manu & mente, nobiliſſimæ Artis partis exercitationem ingenuè compendifecit. *Hæc ille.*

Plura teſtimonia ſi expetis, *Tackeni*, quæ te convincant, cùm ſis Caucaſo abruptior, & Pharaone obſtinatior, forſan & aures tibi jam occalluerint; innumera producere poſſem: pauca interim depromo, non, ut rumores aucuper, ſed ut, velut digito, labia doloſa tua premam, ac fauces tibi obturem. Ex his autem ſunt:

Excellentiſs. Viri, D. D. Daniel. Geygeri, quem Hungaria, ob felicitatem, & dexteram Praxin, obſtupuit, *de dato 14. Calend. Decembr. 1652.* qui ſic ad *Zvvelferum* ſcribit:

UTiliſſimum Excell. T. laborem ſummoperè commendavi, dignumq; judicavi, ut, ad Aram Apollineam ſuſpenſus, immortalitate donetur. Certum enim eſt, innumeros, craſſos, & turpes errores in almam noſtram irrepſiſſe Medicinam, inprimis Pharmaceuticam, diuq; jam, à multis bonis, exoptatam & deſideratam fuiſſe competentem Reformationem, & ad frugem meliorem reductionem. Tentârunt hoc non infeliciter *Sennertus, Quercetanus, Mynſicht, Sala*, & alii. Imò memini, olim à Clariſſimo

tiſſimo *Philippo Menzelio*, Profeſſore Ingolſtadiano, & *Thoma Mermanno*, Archiatro Electorali, ſimile quid tentatum, ſed humanæ conditionis injuriâ, non abſolutum fuiſſe. Proinde ſummis encomiis digniſſimũ, & Lauro decorandum, Exc. Dn. D. Te judico, quòd, his præclariſſimorum Luminum veſtigiis inſiſtens, etiam aliquid fœcum Augiæ huic ſtabulo ſubtrahere, huicq; inclytæ Arti nitorẽ addere volueris. Quod quidem tantò perfectiùs & feliciùs abſolvi potuit; cùm, juxta Procemium dictæ Pharmacopœiæ, ſedecim integris annis, laborioſâ & improbâ ſedulitate, tàm legendo, quàm manum ipſam admovendo, magnam Tibi, hac in parte, experientiam comparâris. Pro qua inſigni bonitate, & juvandi promptitudine, & Ego, & tota Medica familia, gratias Exc. T. ingentes, & immortales, meritò debemus.

Ex literis Excellentiſs. Dn. Doctoris Schmidt, Dantiſcani, *de dato 8. Febr. 1652.*

OBlatæ, ab Amicorum quodã, ad bihorii ſpatiũ, mihi ſunt Animadverſiones Tuæ, in uſitatisſimã, noſtris in officinis, Pharmacopœiã Auguſtanam, ut, quid de iis ſentirem, exponerem audacter Breve fuit tempus; unde nec debitè ponderari omnia potuerunt: nec, tenuitatis meæ mihi conſcius, meum, in re tanta, tale eſt judicium, repoſui, quod peti debeat. Legi tamen eas curſoriè, & relegi in eis plurima. Gratulor initio mihi ſtatim, inventum tandem aliquẽ, qui rem hanc maximè neceſſariam aggredi non dubitaverit: cùm, quantã ex futilibus, non paucis, compoſitionibus perceperim nauſeam, teſtes, apud nos, ſint plurimi. Taceo, quòd, plurima ſine neceſſitate, imò præter rationem omnem, unâ in compoſitione congeſta eſſe, quæ vel ſanis nauſeam movere poſſint, ſæpe moleſtè tulerim. Hoc tamen magis me affecit, quòd calida frigidis, ſiccis humida, confuſa, ægris propinanda exhibita fuerint; idq; ſpeciẽ, neſcio cujus, eruditionis præ ſe tuliſſe, nemo non exiſtimaverit: cùm tamen farrago talis, jure meritò jam dudũ riſu & cachinnis digna fuerit. Futilem tamen hunc errorẽ, demiſſo capite, arietum ad inſtar, & magni ſecuti ſunt, & nefas, quidquam mutare, exiſtimarunt. Salivam mihi ſæpiùs moverunt inepta pleraq; Electuaria; inutiles Pilularũ maſſæ; Specierum farragines; & quod ineptiarũ eſt reliquum. Dolui non raró, Medicinam noſtram, imò magis ægros, rebus talibus conſpurcari. Dolui, plura ad pompam magis, quàm neceſſitatẽ, ne dicam, præter rationem fieri. Nunc (immane quantum!) gaudeo, expletum eſſe plurimorum deſiderium, detectos eſſe errores, nec paucos, nec leves. Tibi verò, *Amicorum optime*, gratulor, de reportata, ex labore hocce, gloriâ. Talem te nempè geſſiſti, ut nemo non obſtrictum ſe tibi agnoſcat; quamvis non dubitem, fore etiam plurimos, queîs, diſcere, pudor erit, quiq; cavillandi oc-

di occaſionem arripient: hos tamen, cùm rem pro ſe ipſam loquentem habeas, vel ſolo contemptu refutaſſe, ſat erit. &c.

Taceo Excellentiſs. Viri, & Medici Scaphuſiani, Dn. D. Wepfer/ eruditiſſimam & prolixam, de me, Panegyrim: ut & fuſam Dn. Doctoris *Irmbler.* Epiſtolam, *dato 17. Octobr. 1657.* ſtylo excellenti & acuto; uti vir eſt omni exceptione major: in qua ſuum *Zvvelferum* plus hactenus dictis evehit. Tamen verba formalia horum amborum Clariſs. & Excellentiſs. Virorum expreſſa, ſummatim, ac breviter, hîc apponere volui. Et ſunt:

Excellentiſs. Dn. D. Joan. Jacobi Wepfer. Phyſic. Scaphuſian. Ordin. *de dato 3. Junii, Anno 1654.*

PErplacuit Excell. T. opera, quam in purganda Pharmacopœia Auguſtana locavit. Multi, ex præclaris Medicis, jam à ſeculo, Pharmacopœorum informationẽ deſiderarunt, & ſparſim, inveteratos errores tetigerunt; nemo autẽ eò audaciæ, dicam rectiùs, fortitudinis, pervenit, qui Authoritati Auguſtanorum, quæ omnibus, paucis exceptis, ſacroſancta habebatur, ſe opponeret. Laudanda Exc T. induſtria, & benè merendi ſtudium, erga totam Medicam Rempublicam. Mecum omnes boni Exc T. perpetuum virium robur vovebunt; quò reliquis, quæ erudito ſub pectore verſat cuncta, mortali generi publicis ſcriptis prodeſſe queat.

Excell. Dn. D. Joan. Chryſoſt. Irmbleri, *de dato 17. Octobr. 1657.* in Olmüz.

Sum̃as meritò tenemur, boni omnes, Exc. T. agere gratias pro illo labore, quo Pharmaceutici noſtri oculi aperti ſunt, ut componẽdorum & præparandorũ medicamentorũ naturam videamus propemodũ nudam. Et quanquam fuerint, & ſint, Medentes, qui hanc vel illã Compoſitionem particularem, juxta leges Auguſtani, malè fieri, proſpexerint, ac proindè melioraverint; Excellª. tamen V. glaciem totaliter perfregit, & totum ſtabulum purgando, partem Medicinæ Pharmaceuticam elucidare, & purã nitidamq; Mundo auſa eſt exhibere. De communicatione Secretorum, ut vocantur, non dico. Plures ſunt indigni eorum; nempè, qui, quicquid eorum proprium non eſt, pro nihilo habent ferè, de artificio, non artifices, malè judicantes. Boni verò gratiam ſibi factam & agnoſcunt, & in ſalutem ægrorum præparant. Atq; utinam mihi res anguſta domi non obſtaret, haberet Exc. V. qui famã editionis claſſico divulgaret, tanquã ex merito: &c.

Excellentiſſimus Dn. D. Rupertus Streicher / Phyſicus Salisburgenſis, *de dato 28. Januarii, Anno 1657.*

UNd/ zu dieſem ende/ habe ich meines hochgeehrten Herꝛen ſehr herꝛlich verfaſſte Animadverſiones in Pharmacopœiam Auguſtanam, mit ſonderbarem fleiß/ und groſſer begierd/ durchleſen/ wünſchende/ (gleichwie ich keinen zweifel trage/) daß in gantzem Reich ſolches vortreffliche/ und über die maſſen ſehr nothwendiges Opus, bey allen Städten und Orten aufgenommen/ und ſelbige Apotecken darauf inſtruirt würden.

Excell.

Excell. atque Experientiſſimus Dn. D. Bartholomæus Moſer, Profeſs. Publ. Dilling. *Anno 1662.*

LAtorem harum, Juvenem egregium, (qui in Pharmacopœia noſtra Dillingana Tyrocinium ſuum abſolvit, & operâ ac induſtriâ ſuâ nobis abundè ſatisfecit; jam verò ſtudio Philoſophico picturato, in alma Univerſitate Viennenſi, Medicum quoq; adjungere, promptiore tamen Marte, quàm ſubſidii promptuario, animum induxit) tametſi, pro merito ſuo, Viennam, np. Patriam, revertentem obtinuit, quibusvis literatorum Patronis & Mæcenatibus meliore notâ commendare non ſuperſediſſem: idipſum tamen in Clariſſima Dominatione Tua eò liberaliùs exordior, quòd optatam jampridem occaſionem, eâdem operâ, jam nactus ſum, ut Clariſſimæ & Excellentiſſimæ Dominationi Tuæ mentē meam, ſuper opus ſuum Exercitationum Pharmacevticarum, præſtantiſſimum, & nunquam ſatis laudandum, apponere, ſimulq; benè precari poſſem.

Quamvis n. feraciſsimum hoc ſeculum Scriptorum, tàm in Medica, quàm in aliis Facultatibus, numero abundet penè innumero: aſſeverare tamen poſſum id ſine palpo, me in hac, & palæſtra Medica, jam ultra decem luſtra ſudantem, nihil hactenus vidiſſe, quod mihi gratius, rei Medicæ utilius, imò magis etiam neceſſarium, hac ipſa correctione fuerit. Siquidem compoſitiones medicamentorum tàm multæ, & apparatu, tituloq; ſplendidæ ac pretioſæ, propter incognitam, accuratiùs præparandi, normam, ideoq; hactenus rudem & illegitimam, tàm in Veteribus, quàm Recentioribus Medicis traditam, nec non à Modernis receptam, & uſitatam, non ſolùm imperfectæ & mancæ, ſed non rarò etiam inutiles, ne dicam, miſeris ægrotis damnoſæ, Pharmacopœis præſcriptæ fuerunt; quæ nunc Clariſsimæ Dominationis Tuæ labore, induſtriâ, limaq; dexterrimâ perfectionem ſuam, à meipſo, cum Quercetano, jampridem deſideratam, nactæ ſunt.

Sint fortè Obtrectatores lividi, vel arrogantes Zoili, qui errores ſuos non capiunt, aut capere nolunt; & cum errantibus pertinaciter errare, quàm veritati ſubſcribere, malunt; parùm refert: ringantur, & rumpantur malevoli. Clariſsima Dominatio Tua nihilominùs partam hoc labore gloriam, & laudem ſuam, apud omnes bonos, & æquos arbitros, veritatis amantes, inviolatam æternùm ſervabit. Proindè hortor etiam Clariſs. Dom. T. ut, quoniam rebus Chymicis præparandis dexteriorem, longo uſu & αὐτοψία, notitiam & ſcientiam acquiſivit (ſine prolixa tamen

ejusmodi medicamentorum farragine, quorum copiâ ingenti, inutili, & faſtidioſâ, cum encomiis ſuis parùm fidis, integra referta jamdudum ſunt volumina) ſed ipſam potiùs tractandorum Mineralium & Metallorum genuinam rationem, prout in Animadverſionibus ſuis fecit, in publicum proferre, nobisq; communicare velit.

Ad quod ut feliciter proficere poſsit, vitam Clar. Dom. T. proſperam & incolumem à Deo T.O.M. ex animo precor: cui nos unicè commendo. Dilling. 21. Maji 1662.

Nob. & Excell. Dom. Tuæ

ad officia grata promptiſſimus

Bartholom. Moſer, M.D.
Prof. Publ.

Εὐζωΐαν καὶ Εὐπραξίαν.

MUnus Tuum Literarium, dudum Viennâ ad me transmiſſum, Excellentiſsime Zwelfere, ritè accepi; quod, ut vidi, ambabus (ut ajunt) ſum amplexus ulnis, imò ad os meum appreſſi & exoſculatus ſum: adeò gratum mihi fuit donum illud, abs tàm amica manu, ac è tàm longinquis præſertim oris; quo in, ut video, bis honorificam mei mentionem facere, haud gravatus es, (ut verum fatear) ex amico affectu Tuo magis, quàm meo meritò. Quippe, ob exiguam illam, quam Ego, in iſto elimando, Tibi locavi, opellam, vix promerui, ut mei eſſes memor, nedum, ut tàm honorificè nominis mei memoriam illi inſereres. Quo ipſo tamen duplici nomine Tibi me de novo reddidiſti devinctum, perpetueq; debendæ gratiæ reum. Vix credis, Amicorum Ocelle, quantis labor iſte tuus tam egregius, à laudatis viris, quibuscum hinc inde mihi literarum intercedit commercium, commendetur encomiis, & quantoperè Tu illo ipſo plures eorum, qui in caſtris Apollineis ſacra faciunt ſtipendia, Tibi devinxeris. Qui, ob id, hunc ingenii Tui fœtum in oculis & ſinu gerunt, in τεκμήριον perpetuæ, & nunquam intermorituræ, memoriæ Tui. Perge, perge, Amice optime, ævum hoc ulteriùs illuſtrare ingenii Tui monumentis; &, quæ adhuc premis, ſervasq; recondita, propediem benigniter exprome, & publici fac juris; nec quicquam rabioſos Zoilorum morare inſultûs, pluriumq; mordacia verba: quin contrà audentior ito, proximiq; Tui, quantum potes, promoveto com-

Digitized by Google

to commoda. Sic Te ſupremum Numen juvabit, nomenq; Tuum inclyta fama evehet ad æthera. Vale, & animitus ſalve, mi *Zvvelfere* &c. & amare perge

Hadersleb. Holſat. 1653.
Calamo properante, ipſo die Circumciſ. Domini.

merito Tuo Tibi addictiſſimum

Henricum Cuſterum, D.

Nobiliſs. Excell. Experientiſs. Dn. D. Adamus Spenholtz, Viennenſis Facultatis Medicus; nunc autem, extra Patriam, apud Jaurinenſes Phyſicus, dato 24. Martii 1666. ita ad me ſcripſit:

Reddita eſt mihi Epiſtola Tua elegantiſſima, Clariſſime Doctor, aviti candoris, & germanæ ſynceritatis, teſſera. Mirum dictu! quantum lætitiâ diffluebam, quòd ex ea percipere licuerit, te denuò majora in re Medica excolenda (cùm maxima jam præſtiteris,) pro prælo meditari. Faxint Superi, incomparabilis Vir, ut, qui jam olim nutantibus Medicinæ firmamentis, melior Atlas, ſuccollaſti, &, ut quondam Theſeum, Gnoſia Virgo, è Labyrintheis plexibus Medentes duxiſti filo; ſic deinceps Numen appareas, homo homini Deus. Utinam, Excellentiſſime Zwelfere, æquus omnibus ſit oculus, & non, quis ſcripſerit, ſed quid ſcripſerit, animadvertant; elatiore inflati ſpiritu, ſaniora non reſpuant conſilia, nec erudiri detrectent, ſine ſenſu ſibi ipſis ſapientes. Habent certè, quod mirentur, in ſcriptis Zwelferianis, Philoſophi; quod æmulentur, magni nominis Chymici. Et pauci hactenus Scriptorum (ſuus cuiq; ſit honos) Te adæquarunt, quantum memini, ſupergreſſus nemo. Quanti autem doctiſſimas Animadverſiones Tuas, & Notas, faciam, ut demonſtrem; illud de his, quod, de Homeri Jliade, magnus olim Macedo, mihi dicendum venit: diem me perdidiſſe, reor, quo Zwelfero non vacavi. Age, quod agis, & cœptum curriculum ad bravium usq; proſequere. Et, ſi te fors, cum columbis, cenſura vexarit, illud indubitatum habeto: quòd, invideri, ſit Excellentiæ nota, ærarium gloriæ, & famæ nunquam intermorituræ poſſeſſio. Vale, Doctiſsime Virorum, & Trophæa Tua ad emorientis usq; Oceani oras, ad Herculis Columnas, extendito, donec aliquando palmam cedas, maximæ ſpei, & raræ educationis, paternarum Virtutum ex aſſe hæredi, filiolo Tuo, qui etiamnum ex rudi adhuc maſſa, quaſi præfulgidus Adamas, reſplendet: ut veriſsimum ſit, animum ſapientem naſci, non arte parari; nec imbelles generare columbas, Aquilam. Hunc ut in ævum Cælites ſoſpitent, cordialiſsimè auguror. Valeto.

Aus des Hoch-Edlen Jobſt Chriſtoph Kreſſen von Kreſſenſtein/ Nobilis & Patritii, nec non Senatoris præcipui, Noribergenſis, an einen hieſigen guten Mann/ abgeloſſenem Schreiben:

JCh bin ihme/ Herrn Doctor Zwelfern/ noch höchlich obligirt/ daß er mir ſein Diſpenſatorium Reformatum, durch Herrn Doctor Volckhamern/ hat offeriren laſſen; welches ich mit allem Fleiß durchſehen/ und befunden/ daß dieſem Mann nicht genuſamer danck/ wegen dieſer ſehr nutzlichen arbeit/ geſagt werden kan. Und iſt ſich ja höchlich zu verwundern/ daß ſo viel/ entweder ignoranten/ oder doch malevoli, gefunden werden/ die/ an ſtatt danckbarer erkäntnuß/ dieſes Werck canino dente zu corrodiren/ ſich nicht ſchämen dörffen: dardurch ſie gleichwol anders nichts zuwegen gebracht/ denn daß ſie ihre impertinenz der gantzen Welt zu erkennen gegeben/ und Herrn D. Zwelfern Ehr/ Lob/ und Exiſtimation, nur mehr empor gehoben: ꝛc. Datum d. 31. Januarii, anno 1653.

Extract dreyer Sendſchreiben/ Herren Heinrich Lincken/ Apotheckers in Dantzig/ an Sebaſtian Schrödern/ Apotheckern in Nürnberg/ über D. Joann. Zwelferi Animadverſiones in Pharmacopœiam Auguſtanam:

Dantzig/ 4. Decembr. anno 1652.

DEs Herrn D. Joan. Zwelfers Pharmacopœiam Reformatam hab ich/ ohngefehr vor einem paar Monat/ von Hamburg bekommen/ muß bekennen/ daß dergleichen niemalen ausgegangen; und hab ich längſt ein verlangen getragen/ daß ſich doch einer darüber erbarmen möchte/ und die ſo lang gewährte unformliche Methodos, præparandi medicamenta, in allen Diſpenſatoriis ändern: welches (wie leicht abzunehmen) aber kein bloſſer Medicus, ſondern auch vielmehr ein erfahrner Pharmacopœus zugleich hat thun müſſen. Wie ich denn auch aus des Herzen Schreiben mit freuden vernommen/ trage auch/ fernere umſtände zu erfahren/ ein verlangen/ wo Ehren gedachter Herz Doctor diſciplinirt, und ſervirt habe. Daß dann wol werth/ zu notiren/ zu ſonderlichem ruhm der Apothecker/ welchen einig und allein zuſtehet/ dieſen ruhm zu behalten/ denen am meiſten bekandt/ und uſu ac arte ſolches täglich erlernen; derohalben auch am beſten wiſſen/ den ſchaden Joſephs zu heilen. Was unſere Herren Doctores davon judiciren/ werde ich ins künfftig aviſiren ꝛc.

Dantzig/ ultimo Decembris, anno 1652.

DEs Herrn D. Zwelfers Buch/ hab ich/ wie ſchon einmal gemeldet/ von Hamburg bekommen/ daſſelbe binden laſſen/ und durchgelauffen. Muß bekennen/ daß ich/ und viel andere Apotecker/ längſten gewünſchet/ daß dergleichen Buch möchte dermaleins an den tag kommen/ da ſolche errores möchten emendirt/ und den præparationibus medicamentorum zu hülff gekommen werden/ weilen faſt einjeder Apotecker/ nach ſeiner Phantaſey/ ihme einen modum erdacht/ dieſen/ oder jenen Syrupum zumachen/ oder die Aquas Compoſitas zu deſtilliren: und was ſonſten in Chymicis vorgangen; da dann viel auszumuſtern/ und zuverwerffen iſt. Allhier aber wird Herz D. Zwelfer das Ehrenkräntzlein davon tragen. Dann ein ſolcher Mann hat es auch ſeyn müſſen/ der zugleich in arte Pharmacevtica wol erfahren/ und das ſeinige zur gnüge ſtudiret: weilen ein jegliches abſonderlich einen vollkommenen Mann erfordert. Das Judicium unſerer Doctorum will ich noch nicht ſchreiben/ biß ſie es zuvor alle durchgangen/ weilen es noch nicht bekandt/ ich auch nur das einige Exemplar habe/ und erſtlich einem Königlichen Polniſchen Medico communicirt/ und unſerem Phyſico, Herzn D. Eichſtadio. Welche es noch zur Zeit müſſen ungetadelt ſeyn laſſen; haben mich

gebeten/

Digitized by Google

beten/ (wie ich denn auch gethan/) um mehr kommen zulaſſen. Dann ſie ſehr be-
gierig/ mit gutem bedacht/ ſolches durchzuleſen.

Dantzig/ 22. Januarii, 1653.

IN des Herren ſeinem andern Schreiben habe ich zugleich Herrn D. Zwelfers
Kupfferſtück bekommen/ welches mir von hertzen lieb/ und ſolches alſobalden
in ſein Diſpenſatorium habe einfügen laſſen: daß die N. N. nichts als calumni-
ren/ geben ſie hiermit mehr ihren unverſtand an den tag/ als daß ſie ſich dardurch
entſchuldigen. Weilen es aber in dieſem ſeculo gemein/ daß man an ſtatt einer
verantwortung/ mit Pasquillen ſich behülffet; haben ſie ſich dieſes auch gebraucht:
aber mit ſchlechtem lob. Und wird hergegen Herrn D. Zwelferi nahme/ mit groſ-
ſem lob/ ſo lang die welt ſtehet/ durch dieſes Buch/ gerühmet und geprieſen wer-
den. Weilen/ in warheit/ mit gutem grund/ in ewigkeit ſolch Buch nicht kan
umgeſtoſſen werden: ſondern/ wie ein liecht/ durch die wolcken herfürbricht/ und die
nacht des ungereimten Diſpenſ. Auguſt. vertreibet/ und zu ſchanden machet. Gott
wird ihme ſolche treu/ und nützliche arbeit/ belohnen: der laſſe ihn lang leben.

Herrn Schröders/ vornehmen Apoteckers in Nürnberg/ de dato
14. Maij, Anno 1652.

EUer Excell. herrlich elaborirtes Werck habe ich mit ſonderem fleiß durchleſen/
muß ohne heucheley bekennen/ daß uns Apoteckern ein rechtes fäll von den
augen gezogen worden/ und nunmehr daraus recht künſtliche Apotecker wer-
den können. Will geſchweigen/ ſo viel herrliche Secreta, die darinn begriffen/ und
uns ohn allen falſch offenbaret worden: davor wir ja Euer Excell. nicht gnugſam
danckſagen/ rühmen und loben können. Und/ wann nur der neid zulieſſe/ daß
unſere Apotecken darnach müſten angerichtet werden/ ſo würde endlich die löbliche
Apoteckerkunſt wieder geachtet werden/ und nicht ein jedwedes altes Weib/ oder
Bader/ die recht herrliche und künſtliche bereitungen der Artzneyen/ nach E. Exc.
Lehr/ nachmachen können/ und die vielfältige der Weiber/ Bader/ und umlauffen-
der Marckſchreyer Stümplerey dermaleins aufhören/ und zu nicht gemacht wer-
den. Welcher Apotecker nun diß E. Exc. lobwürdiges Werck tadelt; muß es entwe-
der aus unverſtand/ oder mißgunſt/ thun/ oder aber aus faulheit/ daß ihn die mühe
verdreuſt. Wie es dann ſolcher Idioten/ mißgönnern/ und Faulentzer/ nicht we-
nig gibt/ die nicht werth ſeyn/ daß ſie ſollen Apotecker genennet werden.

Herr Matthias Banſa/ fürnemer Apotecker zu Franckfurt am
Mayn/ de dato 26. Aprilis, 1652.

NAchdem ich E. Exc. ſchönes Buch/ von denen hier ankommenden Buch-
führern von Nürnberg/ endlich/ nach groſſem verlangen/ erhalten/ hab ich
nicht nachlaſſen können/ tag und nacht/ biß ich es alles durchleſen. Und wie
ich mich vor deſſen/ auch ein Apotecker zu ſeyn/ geduncken laſſen; ſo muß ich doch
jetzt in warheit ſagen/ daß ich Ew. Exc. Schüler bin/ indem ich niemals mir einge-
bildet/ daß ſolche kunſt ſolte verborgen ſeyn/ und wir in ſolcher finſternuß wandelten.
Hat uns alſo Ew. Exc. ein rechtes liecht angezündet/ deſſen wir ihm nicht genug-
ſam dancken können/ und darum auch ſein ruhm/ und nahme ewig bleiben wird/ trotz
allen neidern und mißgönnern: Herr D. Schröder allhier/ kan es auch nicht gnug-
ſam loben; hält es für ſein liebſtes Buch. Meinet einig und allein/ daß E. Ex. etwas
zu hitzig wider die Herren Auguſtanos Medicos geſchrieben; ohngeacht es die pur
lautere warheit wäre.

Herr

Herꝛ Johann Kramer / fürnemer und gelahrter Apotecker / auch Materialiſt / in Hamburg / de dato 24. Septembr. 1652.

DAß der groſʒg. Herꝛ D. meine wenige meinung / über ſein lobwürdiges Opus Pharmaceuticum & Chymicum, begehret; weiß derſelbe wol / daß ich viel zu gering darzu bin / und daß ſolch Opus nicht von einem bloſſen Apotecker / auch nicht einem bloſſen Medicinæ Doctore, recht cenſurirt werden kan: ſondern es gehört ein ſolcher Mann darzu / der die Labores Chymicos & Pharmaceuticos exactè gelernet und erfahren hat; darbey ein wahrer Philoſophus iſt. So viel ich / als ein ſchlechter Apotecker / verſtehe / ſage ich candidè, und ungeheuchelt / daß mir ſolch Opus von hertzen lieb / und über alle maſſen wolgefället / und ipſa experientia ſolches verificirt; auch wider alle unverſtändige tadeler / es ſeyen Doctores oder Apotecker / immotum beſtehen / und ſich ſelbſt verthaidigen wird. Was die Contenta Medica & Philoſophica belanget / ſo muß ich ebenmäſſig bekennen / daß ſolch Opus vielen hochgelehrten Doctoribus & Practicis ſehr wol gefället / es auch gegen mir die vornehme 2. Männer allhier / Herꝛ D. Dieterich / und Herꝛ D. Schlegel / ad aſtra gleichſam extolliret; wie auch zu Lüneburg Herꝛ D. Schmidt / zu Lübeck / Zell / & cæteris locis, plurimi. Und wolt ich nun ferner gerne ſehen / wer es tadeln ſolte. Summa: der groſʒg. Herꝛ D. hat ein werck vollbracht / welches nicht allein allen Herren Medicis und Apoteckern / ſondern der gantzen welt / hochnutzlich / darum auch ein unſterbliches lob und danck von denen / die es verſtehen / haben wird.

Herꝛ Bartholom. **Hecht / Raths Apotecker in Lüneburg /** de dato 18. Auguſti 1657.

DEs unſterblichen gemachten namens / wegen reformirung der Pharm. Auguſt. und deß neu ausgegangenen köſtlichen Appendicis, habe ich billich E. Exc. zu gratuliren: ein Werck / gewiß / ſo nicht allein lobwürdig / ſondern viel hundert jahr hero / ſowol von vielen Herren Medicis, als Apoteckern / höchlich deſideriret. Gott der allmächtige gebe darvor E. Exc. langes leben / gute geſundheit / und geſegneten wohlſtand. Dann wir können nicht genugſam darfür danckbar ſeyn. Jetzt haben wir ein rechte richtſchnur / und werden vielen zweifelhafften dinges / und unnützen unkoſtens / befreyet. Wir haben wol vielmal die ſchalen vor den kern erwehlet / und / wie an den Perlen zuſehen / viel hundert pfund derſelben unnützlich angewendet und verderbet / ꝛc.

Herꝛ Johann Georg Grünberg / Apotecker in Dresden / de dato 16. Januarii, anno 1653.

NAchdem ich meines hochgeehrten Herꝛn D. lobwürdiges werck / von Leipzig aus / bringen laſſen / hab ich daſſelbige mit ſonderlicher freud und begierd durch zu leſen nicht ablaſſen können. Jch / und alle Apotecker / ſo anderſt die warheit erkennen und bekennen wollen / müſſen demſelben die ehr laſſen / daß er uns in die ſchul führe / und zu rechten vollkommlichen / auch künſtlichen Apoteckern mache / und doch ſelbs die ehr / ſampt ihme genieſſen. Weilen nun kund / auch E. Exc. ſelbſt / in Præfatione, anziehen [juxta illud tritum Plinii, *ad Veſpas:* Benignum eſt, & plenum ingenui pudoris, fateri, per quos profecimus) das Sie viel jahr ein Apotecker geweſen / derowegen wir uns alleſampt billich danckbar erzeigen ſolten: allein es gibt der Neidharten doch auch nicht wenig / da einem bald diß / dem andern jenes / nicht gefallen will / das iſt / einem verdreuſt die mühe / bleibet lieber bey der alten geigen / als daß er ſolte ein wenig mehr mühe anwenden; dem andern iſt es zu koſtbaſt vor jederman; der dritte / welches am lächerlichſten / will es vorhin auch gewuſt haben / das iſt / das ey auf die ſpitzen ſtellen / wann man ihm es ſchon gezeiget: da er

doch

doch zuvor / wenn man ihn hätte examiniren ſollen / nicht würde die Lausſalben recht haben machen können. Es werden aber E. Excell. ſolche Idioten/und ingratos cuculos, nicht achten / ſondern / wie billich / verlachen. Dann man kan ſolche Großſprecher/ und Maulmacher/ gleich an der ſtimm kennen/und ſeynd einem ehrlichen und verſtändigen mann ein eckel zu hören. *Nam à laudatis & doctis laudari, vera laus eſt : & vice verſa : &c.*

HÆc ſi quis æqua lance perpenderit, certiſſimò comperiet, quòd nefarii hujus, impiique Tenebrionis, *Tackenii*, conatûs, quos, in ſcribenda Epiſtola, de famoſo liquore Alkaheſt, ad Sereniſſim. Ducem Holſatiæ Sleswicenſem (acriter inſtando, ut typis mandetur Hamburgi, ſtylo infami) impendit ; quòd temerarii auſûs, novi Hippocratis, quos in Pſevdologia ſua, ſeu propudioſo Apologetico ſcaraſmo, quò innocuum, totiq; Europæ ſpectabilem Virum, *Helvvig Dietericum*, contra jus & fas, impetuoſè laceſſit, attentaverat : quòd monſtroſæ denique calumniæ, quibus, ad Vindicias, Echo ejuſdem, plenis buccis reſonat ; quibus adverſus Viros maximos, & ſuper candelabra conſtitutos ; quin imò adverſus inclyta Medicorum Collegia, celeberrimas Univerſitates, & Reſpublicas, licentioſè debacchatur : quod, inquam, tantam fidem, vires, ac pondus, non obtineant in conſpectu Solis, & univerſi literati Orbis, quantum Reformatoris Opus, & lucubrationes, quotidiè affectûs, & authoritatis, à ſummis & imis, ut Reformatoris Animadverſiones indies divulgentur ampliùs, & emergant ; Cavillatoris verò, & Calumniatoris, *Tackenii*, monſtroſi partûs, & infames chartæ, ſollicitè demergantur, ſupprimantur, aut cum infamia crementur.

Subjungit hoc eodem Capite, *pag. 3. lin. 3.* Calumniator, dirigente tamen manum, & calamum, mercenario Scribâ : *Hac occaſione, ſucciſſivis horis, dictum volumen, non ſine admiratione, evolvi.* Et infrà : *His veſtigiis incedit etiam Reformator Auguſtanæ Pharmacopœiæ, qui non ſolùm in Veteres, ſed etiam Modernos, Hippocratis & Galeni ſequaces ita debacchatur, ut nullum ferè convitium excogitari poſſit, quo hos non aſpergat &c.*

Evolviſti tumultuariè, & incuriè, *Tackeni*, opera mea, & ſaltim ut canis ad Nilum. Quid mirum, ſi parum inde hauſeris emolumenti ? Nam ſi tibi quieta foret indoles, ſi honeſtatis ardor, ſi veræ ſcientiæ cupiditas, neutiquam talia per tranſennam, & ſuperficialiter, ac quaſi aliud agendo, tractaſſes. Quis igitur demiretur, quòd errores erroribus, abſurda abſurdis, cumules ; quod illa innocuis chartis meis affingas, & imputes, quæ infamibus pagellis tuis omni jure debentur ? Evolviſti, non ſine admiratione, dictum volumen. Eſt enim hic avitus ſtultorum mos, ut ea mirentur, quæ ingenium ſuum ſuperant. Vitulina capita, & vaccina, attonita ſtupent, ad novam, ut ajunt, portam. Eſt hæc conſvetudo maledicorum, ut, quod non capiunt, carpant ; quod attingunt, calumnientur. Ait enim Rabula, *quòd in Veteres, ac Modernos, Hippocratis & Galeni ſequaces ita debacchatus ſim ; ut non ſuperſit convitium, quo hos non aſpergam.* Quis unquam proborum ac doctiſſimorum Virorum ; (teſtentur Gallia, Germania, Italia, Anglia, quin univerſa Europa, ubi Reformatoris doctrina percrebuit) quis unquam moleſtiùs ſtylum meum pertulit, quis, ſibi gravem fuiſſe calamum noſtrum, conqueſtus eſt ? Solum te, Hydram, *Tackeni*, multis nequiſſimis ac ſtolidis capitibus infamem, ac cornutum, ac rancidum *Schmuzium* (ut vel ex Socio conſpicuus eſſes, ac Collegâ) ſi excipiam,

Digitized by Google

nemo hactenus fuit, qui veſtris mendaciis confòrmia effutiret. Erue, nequiſſime, juſtam cenſuram, ex ſuperiùs allato ſuffragio Excellentiſs. & Doctiſs. Viri *D. Daniel. Geigeri*, M. Doct. apud Cimbros Oraculi, & Venerandi Senis, quod ſuper Opera Reformationis (cum tamen & ipſe ex Celeberrimo Auguſtano Collegio, quod, velut Columna, fulciebat, membrum fuiſſet) fideliter mihi tribuit. Innumeros alios cauſæ meæ patronos verecundo ſilentio involvo, ne & eos convitiorum plauſtris oneres, ac *Aſinos, Stultos, jucundos Sodales*, *Muſcas conſpirantes* (ita petulans *Tackenii* Vindiciarum Echo reſonat) proſtituto ore, compellare poſſis. Interim autem, quòd notorios, & cuivis obvios ac conſpicuos errores, quibus, velut infami lolio, paſſim Authores ſcatebant ac luxuriabant: quòd, inquam, errores, proprio etymo, errores dixerim, ac, nemini palpando, veritatem peroraverim; non eſt actum convitiandi libidine, aut cavillandi: neutiquam; ſed ſolo unoque communis boni ac emolumenti ſtudio, ne tot Zizaniis incultus Medicorum ager ſqualeret, Medicis imponeretur, Ægriſque peſſimè conſuleretur, ſæpè ad incitas, & vitæ diſcrimen, adactis. Neque enim vereor, mi *Tackeni*, ea denuò recolere, ac palam effari, quæ, citra notam, & calumnias, prodire à Reformatore non poſſe, querulus, clamitabas. Dixi enim, & repeto: Tam ulceroſum, & proſtitutum eſt ſeculum ac ævum noſtrum, ut nunc ſcientiæ ſint turpis quæſtus, artes mercimonia, Medici multi (tu Coryphæus es, & ſigna præfers, *Tackeni*,) impoſtores; qui quandoque non tam quærunt ſalutem Ægrorum, quàm ſubſellia honorum; non tam ſanitatem, quàm ſpecioſi nominis, ac reſpectûs, vanitatem. Unde videre eſt, ſuo quemque paſſim abundare ſenſu, ſpecioſis remediorum formis (quas Receptas indigitant) Officinas undique, libros, ac tomos, ſcatere; quæ, præter ſesquipedalia verba, & magnificos titulos, (ita Tuus *Hippocrates Chymicus*: inſignes ac ingenioſi tituli; ſtulta marginalia ſe habent) aliud non præ ſe ferunt, quàm ut Tyrones Medicos argutè deludant, morbis incrementa tribuant, ac ſæpè Patientes prœmaturâ morte peſſundent. Quòd hæc, & ſimilia, ſedulus Reformator candidè animadvertit; quòd abusûs hoſce detexit, reformavit; quòd meliora ſubſtituit; quòd denique Medico, Ægris, Vitæ, & Mundo, obſequium præſtitit: Convitiator, Ironicus Reformator, ſudes in Oculo, huic Nyctalopi, Blateroni, ac Mimo, *Tackenio*, fuit. Nam ipſe jam pridem univerſam ſcientiam Medicam, & bonas Artes, ſcientiarum Præſes, ac Antiſtes, in ſui clientelam acceperat. Verùm indulgeamus aliquid imbecillitati hominis. Nam occurrit mihi illud, Hipponenſis Præſulis: *Quid Stulto propius, quàm velle, & non poſſe, nocere?* Et illud Senecæ, *Epiſt. 14. Nunquam in tantum invaleſcet nequitia; nunquam ſic contra virtutes conjurabitur: ut non Philoſophiæ* (Pharmaciæ) *nomen venerabile, ac ſacrum maneat.* Tu, mi *Tackeni*, cum paucis leviculis, *Muſca* es, *in Apulia*, *Atomus*, *in littore maris*, *Pulex ſubſaltans*, *in Theatro Univerſi*, nec non in *Medicina*, *Puſio*. Magnifica proinde verba tua, ac Gygantæa vox, quam tibi affingis, omnibus riſum movet, & cachinnos. Nocere vis; ſed nequis, *Nequiſſime*. Vana eſt ſine viribus ira tua: atterit te, & opprimit, quin imò conculcat, tantorum Virorum, ſanè in Medicina Procerum, majeſtas. Abſcede igitur, Solis ſplendorem non ſuſtines, *Noctua*. Tot enim auguſta habet Præconia Reformator; tot literata Teſtimonia; quin imò vocem Populi, Univerſitatum aſſenſum, Doctorum tributarios affectûs, Europæ totius Celeuſma, & feſtivum Pæana: ut mirari non

opus

opus habeas, ſi in calumnias, & probroſum tuum caput, vetus illud Græcorum detorqueam, & tantum æſtimem convitia tua, ac

Ἐι με γυνὴ βάλοι, ἢ παῖς ἄφρων.

Hoc eſt,

ſi me Mulier, vel verberet Infans.

Succenſere igitur non debebas Reformatori, quòd tot diſſonas, ac inconcinnas, & vel per centurias nonnunquam ingredientium ſibi adverſantium conſtitutas formas remediorum modeſtè redarguit. Ipſum Te priùs in ſinum manum tuam reponere decebat, & trabem ex oculo amandare, quàm talia ſcriptitares; memorem, quòd tu pejora his, quòd peſſima ſcripſeris; indiſcriminatìm nimirùm viros doctos ſuggillando. Veni mecum, vide, applica Ephot, lege, qualia effutias: *Profectò*, ais, *Congreſſiones ſimplicium, ad ignari lubitum factæ, Reges infatuant, & exanimant*, pag. 234. lin. 3. Et iterùm, lin. 9. *Receptarum combinatores, tanquam ſortilegos, Conſulo, fugiendos & propellendos; qui de ſuis prodigioſis compoſitionibus de malis noſtris negotiantur, & ſuper Vitam noſtram mittunt ſortes. Impoſſibile eſt, inquam, ut de ſola Urtica oſtendi, aliquid certi ſtatuere poſſe, niſi ſola opinione, & conjectura.* Hæc tu magnificè blateras, ſed genericè nimis, profectò, & univerſaliter: limitare debebas propoſitionem tuam. Falſum eſt enim, omnium Doctorum Virorum Compoſita, & Magiſtralia pharmaca, eſſe reprobanda; uti nec omnia approbanda. Opus eſt delectu, ac manuductore, quo alia probamus, alia rejicimus; quanquam, *inconſtantiſſime mortalium, Tackeni*, te ipſum arguas, Tibiq; contradicas, *pag 238. lin. 1.* ubi totus in encomia Theriaces effuſus es. *Quemadmodum*, dicis, *ex diverſis ſimplicibus, per fermentationem counitis, fit Theriaca, cui unicus rector prædominatur; hinc ab Avicenna magnæ Virtutis prædicatur, ut in præfatione notavi, &c.* Ex quo manifeſtum fit, te Mendacem eſſe, plenum contradictionibus, ac, præter voces, & ſibilos, nil majus tua ſcripta poſſidere. Miſer proindè es: (loquor cum *Sid. lib. 5. Epiſt.*) Miſer, inquam, es, qui antè compulſus es docere, quàm diſcere; tanquam ſterilis arbor, cùm non habeas opera pro pomis, ſpargis verba pro foliis; cùm non adſit medulla ſenſuum, abundat ſpuma verborum. De cætero, quæ, ac quanta elogia debeantur Theriacæ, fuſius alibi, ex inſtituto, tractatum reperies. Interim ego ſemper eò anniſus, totis viribus inclinavi (teſtimonium mihi perhibent *Animadverſiones* meæ) ut æmularer naturam, genuinus Philoſophiæ cultor, ac per omnia unitati, & medicamentorum uniformitati, ſtuderem ac conſulerem. Quod dum ſollicitè præſtiti, nulli injurius, multis tamen proficuus, neminem D. D. Auguſtanorum ſuggillando, aut in particulari commemorando: eas tamen abs te retuli injurias, probra ac convitia, quaſi in te famoſum aliquem Liquorem Alcaheſt, ſeu infamem, criminibus & calumniis horridam, Apologiam, ore ſacrilego, evomuiſſem.

Neque verò his cancellis lingua doloſa tua, *progenies Viperarum, Tackeni*, potuit cohiberi: ultra temeritas tua te ſollicitavit, ut in propria nimirum ſævires viſcera, ac Deo, naturæ, & humano conſortio injurius, ac perduellis, Præceptorem tuum, magnum Scriptorem, Helmontium, à quo fortè omnem hauſiſti ſapientiam; cujus ſententiis, ſtylo, eruditione, operâ, ac inventione, novum tuum Hippocratem Chymicum (arcano furto, & alieno ære) divulgaſti & comparaſti: hunc, inquam, Virum, qui tibi unus, pro mille, Pædagogus & Bibliotheca fuit, in memorata ſæpius *Epiſtola* tua, *de famoſo liquore Alcaheſt, Invidioſum, Mendacem, ſui immemorem, nimium credulum Helmontium*, (ſtylo Orco digno) ſine fronte & verecundia compel-

compellares. Et, ne parerga, & peregrina, tibi loqui videar, ac, more tuo, hyperbolicus eſſe; proprii textûs tui ſubjungam formalia. *Profectò,* inquis, *invidiam hujus Viri* (nimirum Helmontii) *admiror, quòd vix audet materiam nominari,* (ſcilicet liquoris Alkaheſt) *& nihilominus conquerit de difficultate præparandi, immemor continuæ ſuæ increpationis, de caritate & liberalitate erga proximum.* Item: *Liquor Alkaheſt Helmontii eſt non ens: Facile credulus Helmontius, quæ ſcripſit, non intellexit: verum non deprehendi, quod ſcripſit Helmontius de Sale Spiritûs Vini. Neque hoc verum eſt, quod Helmontius ſcribit, quòd Spiritus ſeu Oleum Vitrioli attactu Mercurii degeneret in alumen. Plurima in Helmontio, cum animi averſione, ad nauſeam usque examinavi, ubique perſpexi, quod inſomniis, citra experientiam, nimiam fidem adſcripſit.* His encomiis & ſcommatibus Magiſtro optimo parentavit poſthumus diſcipulus, & ingratus plagiarius, *Tackenius.* Quid igitur obſtupeſcimus, ſi in exteros injurius, ſi in Europæ Medicos, ſi in Univerſitates, calumnioſus extiterit, qui tanta in Magiſtrum evomuit; uno leviq; motivo ab Helmontio diviſus, quòd non illicò ſecretam clavim ad abdita libri ſui myſteria, huic digniſſimo Secretario, & naturæ Myſtæ, crediderit. Non tibi, profectò, frater,

Non tibi per ventos aſſa columba venit.

Ora, atque labora: Vitam & vitia emenda; &, juxta Senecæ monitum & hortamentum, *Ep. 76. Mores primùm, mox ſapientiam diſce; quæ ſine moribus malè diſcitur. Eſt* enim, ut inquit divinus Paræmiaſtes, *Timor Domini principium ſapientiæ.* Et verò, quòd ſi benè memini, ac verba tua perpendero, *nove Hippocrates,* hoc ipſum vetas, &, *pag. 229. lin. 6.* doces, *ſecreta non eſſe detegenda, niſi in parabolis, allegoriis, metaphoris, involucris, & ſimilibus figuris.* Digna tanto Magiſtro doctrina! Semper enim N. quærit A. & fur latebras, & infamis angulos, & mendax allegorias, & impoſtor metaphoras, & convictus involucra, & rabula parabolas. Ut quid igitur, ſi eadem ſenſiſti, tanto Viro, Helmontio, ſuccenſes? Ut quid tanti Viri ſeveriora acta, lucubrationes, ac ſcripta, nugas, crepundia, inſomnia eſſe, arguis? Meo judicio inaniter grunnis, latras, ac barris, *Tackeni;* cùm eadem dictaveris, in novo Hippocrate tuo Chymico (ſi tamen tuus eſt, & non Creditoris Helmontii) *non eſſe detegenda ſecreta,* (hoc eſt, furta tua) *niſi in parabolis & allegoriis.* Vides igitur, mi Hippocrates, & Chymiaſter, quantum hic denuò vapules; vides quòd iterum veneris

ὗς ὑπὸ ῥόπαλον: hoc eſt, Sus ſub fuſtem.

Neq; mitius judicium doctiſſimo Quercetano formavit Ariſtarchus, *Tackenius. Quercetanus,* inquit, *quoque tot arcana promittit, & in examine vix Alga reperitur.* Et tu, *Tackeni,* non Algam, ſed Paleam præbes, & Carduos: non Hippocratem, quem in fronte promiſiſti, multò minus ſalis noviſſimi Viperini antiquiſſima fundamenta; ſed Hiſtrionem, & Scenicum Thraſonem, exhibes.

Pergis præterea de Baſilio Valentino Benedicto; *quòd & ille non habuerit caritatem, quando juſſerit accipere terram, intellexit aquam:* Suſpirando igitur de illo, ſcribis, *Tackeni,* his verbis: *Bone Deus, quare permittis crudele facinus in miſeros infirmos? quando Baſilius ſcripſit de Butyro Antimonii, ſub falſis nominibus occultavit particularia medicamenta &c.*

De Crollio hæc: *Quicquid ſibi rarum videbatur; in faſciculum congeſſit, ſine ulteriore examine.*

Quibus

Quibus Hartmannus *ſua crepundia nexuit, non docendi gratia, ſed ut chartam macularet: quid ſtolidius ſomniari potuit unquam? &c.*

Quid Petrus Faber *non fabrefecit mirabilia, citra tamen notam ullius veritatis?*

Obſervavi quod pleriq; omnes qui de Chymia tractarunt proximi caritatem neglexerunt, & mera ſomnia Poſteris reliquerunt, ſibi quædam in cerebro deſtillarunt, & ita mendacia ſunt introducta. Et hæc eſt cauſa, quare Chymia à pleriſq; Medicis ſpernitur, ut figmentum (quaſi Medicina Galenica ubiq; vera foret, quia licet, ut ſit poſt Hippocratem bis mille annorum exercitata tamen nullus eſt qui revera ad unius individui temperamentum dignoſcendum poſſit pervenire.)

Et hæc ſunt ſcenicæ levitatis argumenta, probra, & inſaniæ, *Tackenii*, lymphati & novi Hippocratis, è redivivo *Hippocrate Chymico*, è *famoſo liquore Alcaheſt*, deprompta; quibus toti Medicorum ſcholæ, & emeritis Practicis, quin ipſi Galeno, & ſequacibus, turpi ſarcaſmo imponit, nec non & ſibi illudit: dum ſe unum, & ſolum, Phyſicum jactitat, & Hygiææ ſacris initiatum; reliquos verò ne unius individui temperamentum noſſe, temerariè ac ſupercilioſè ſtatuit, & convitiatur. Verùm hæc licet decumana ſint probra, & famoſa perjuria; majora nihilominus in Magnif. illum Virum, *Helvic. Dietericum*, multorum Principum, Electorum, quin & Regum, Archiatrum detorquet, in *Apologia*, ſeu potiùs Pſevdologia ſua, dum eum nimirum *Abcdarium, Agyrtam agyrtarum, & Medicaſtrorum omnium aſtutiſſimum, abjectiſſimæ ſortis Homuncionem, Alcumiſtam, Crabronem, Caninam beſtiam, Chymiæ titulo turgidum, Aſinum, Leonis pelle ſuffultum, Ciniflonem, Cicumforaneum, Colluviem omnium ſcelerum, Detrectatorem, Deceptorem, Expiſcatorem, Falſarium, Furem, Fumivendulum, Grammatiſtam, qui grammata novit, inſtar pueri, Triumviratus latronem, &c. Hominem, naturam, ipſa canina pejorem, habentem, imò Satanæ, non autem imaginem repræſentantem humanam, Impoſtorem, Mendacem, Mendaciorum Magiſtrum, Medicaſtrum, Medicaſtrorum ſpectrum, Monarcham ordinarium Mundi, Nebulonem, Odioſum, Pſeudochymicum, Stentatorem rudem, Stolidum pecus, ſtultum & inſulſum Caput, excæcatum ambitione, Chiroſophum, Glorioſum, Arrogantem, vanum Oſtentatorem, Anguem Pſyllum, Conſpiratorem, perfidum & malignum Calumniatorem, honoris Detrectatorem, Infidum, Graculum, Inquietum, turbidum & iniquum Authorem, Plebejum, futilem & verboſum Nugatorem, Convitiatorem, Imperitum, Mendaciſſimum, inſulſum Blateronem, Pepone inſulſiorem, Sacrificulum, ſcabioſum Grammaticum, calumniarum Seminatorem, Camelum ſaltantem, Aurificem, Matulam, tumidam Bullam, quadratum Polyphemum; quantum quantum, nil, niſi Mendacem, Merdarium, Præſtigiatorem, miſerum Lachrymiſtam, qui Tartarum comburere neſciat, Virgularum ſubſtitutorem, Aſinum Balaam, Fumivendulum magnum, Cerberum, Atheum, Sycophantam, & Nequam peſſimum, apud* DEUM *impudentem temerariumq; Fanaticum, Simulatorem pietatis, Tartareum, Scholaſticum, cujus Præceptor Satanas, Mendaciorum Princeps, dignus ut catenis in Tartarum præcipitetur, inſulſum Jumentum, inſanum, injuſtum, & temerarium Judicem & Proditorem, Stultum, Nugivendulum, & Vaniloquum, Mendacem ubiq;, inauratum Scarabeum, Amicum non habentem veſtem Nuptialem, Stultum, quem gloria vexat inanis, Furem peſſimum, Detractorem alieni honoris, ſtolidum Pecus, Tackenii Maſtigem, Falſarium falſariorum, Aſinum deſidioſum, Grammaticum & Scabioſum, mendaciorum Mercatorem, Cerebrum in lingva gerentem, ſtercorarium Poëtam, Thraſonem,*

ſonem, *Doctorem quaſarium*, *Accuſatorem mendacem*, *mendaciorum Sartorem*, *aureum Aſinum*, *magnum Ardelionem*, *mirificum Grammatiſtam*, *miſerabilem Cenſorem*, *Miſerum*, *Falſarium Aulicorum Philoſophum*, *Hydram*. *Amicos* verò Domini Doctoris *Helvvig. Dieterici* ſic nominat, utpote *Impotes*, *&* *Perfidos Blatterones*, *Suſurrones*, *Aſinos*, *&* *jucundos Sodales*. Ita etiam Excell. Virum, Dn. Doct. *Kneſelium*, Regis Poloniæ quondam Archiatrum, vocat *Fraudulentum Triumviratus Latronem*, *&* *quòd totam Poloniam ferè ſpoliaverit ſuo Cliſſo*, *Famicidam &c.* Item Excell. D. *Timplerum*, Herum olim ſuum, & Præceptorem, à quo, ſi quid in Chymicis pollet, cuncta mutuatus eſt: illum, inquam, vocat *Sapientum Octavum*; *qui vitia mendaciorum*, *Senex jam*, *non depoſuerit*; *quibus gaudeat in hunc diem*: *mendaci lingvâ in Parentem ſæviendo*; *Graculum graculo inſidentem*; *Furem*, *&c.* Ab his detractor, & infamis diffamator, ad *Collegia Medica* deſcivit, utpote *Hamburgenſe*, *Helmſtadienſe*, *Norimbergenſe*; ab his iterum, factus robuſtior, & audaculus latrunculus, in *Univerſitates Inclytas* irruit, nimirum in *Helmſtadienſem*, *Marpurgenſem &c.* Reverendiſſimum *Miniſterium Hamburgenſe*, innumeros Viros doctos, *JurisConſultos*, *Collegia Juriſperitorum* quamplurima, *Colonienſe*, *Ingolſtadienſe*, *Marpurgenſe*, *Principum*, *Electorum*, *ac Regum*, *Secretarios*, *Notarios Publicos*: &, ut compendio utar, contra omnes deniq; eos hic furioſus Onager recalcitravit, qui, veritati litando, innocuos mores, ſcientiam, & artis excellentiam, magni Viri, *Helvvig. Dieterici*, coram Magnatibus, Principibus, ac Regibus, ultrò teſtati ſunt. Et, (quod portentum eſt temeritatis) nullo habito Perſonarum diſcrimine, ipſis etiam verendis *Principum*, & *Electorum*, *Mitris*, quin nec *Regio* pepercit *Diademati*; dum eos omnes, quòd veritatis partes tuiti ſunt, in ſuâ, quâ reboavit, *Echo*, ſcurrili ſibilo, nominat *Mendaces*, *Muſcas conſpirantes*, *Aſinos*, *jucundos mendaciorum Sodales*, *Blaterones*, *quorum judicia tam æſtimet*, *quàm habitûs fœtidiſſimos cloacarum Diaboli*; additq; *quòd magna ſtercoris tetri copia requireretur*, *ad obturandum proterva ora maledicorum convitiatorum*: *&c.* Et hi ſunt Aphoriſmi, ne dicam Orciſmi, quos hactenus citavi, *Am. Lect.* & noxius *Hippocrates Chymicus*, Præceptore Cacodæmone, meditatus eſt, & profeſſus; ut non immeritò quemvis admiratio teneat, quî fieri poſſit, ut in uno nequiſſimo individuo, ac ſuppoſito, tanta temeritas, arrogantia, & ſcurrilitas concentretur: quamquam mira eſt vis ſuperbiæ, quæ, ut Caſſianus, *ſuper Pſalm. cap. 18.* ait, de Angelo Diabolum fecit, omnium malorum mater, ſcelerum fons, vena nequitiæ. Quid mirum, & novum, igitur eſt, non ex Angelo, ſed homine omnium bipedum nequiſſimo, ac ad omnia ſcelera & facinus potentiam inchoatam habente, ſuperbiam feciſſe Cacodæmonem. Et, ne, quid nimis me dixiſſe, arbitreris, *Tackeni*, auriculam tuam ad illam, quæ de mendaci ore tuo reflectitur, *Echo*, *pag. 31.* & *32.* applica; &, quàm te ipſum graphycè deſcripſeris, auſculta. *Diaboli opinio eſt*, inquis, *quosvis alios Calumniatores appellare* (& cur me in naſſam, & nequitiæ conſortium, pertrahere geſtis, dum me Calumniatorem palàm, ſed falſò, aſſeris?) *quòd etiam tales fore cuperet omnes*; *ſic*, *&* *ejus filii bonos perſequuntur*, *in eos invehuntur*, *ſibiq; laudem comparaſſe putant*, *quòd alios carpſerint &c.* Et qui alios ſic audet appellare (ſcilicet Calumniatores) vel ſe ipſum talem hoc ipſo palàm facit. An igitur ipſe non natus ſis, *Tackeni*, ad laceſſendum impetuoſè viros probos, & rabioſâ maledicentiâ inſanias? An non cœca tua ambitio ignorantiæ nebula fit? &c. Nunc, mi *Tackeni*, ſubducamus calculum, ponamus rationes, formemus conſequentiam. Diabolus eſt, qui alium, Calumniatorem eſſe, arguit. Ergo *Tackenius* Cacodæmon eſt, vel ejus cauda, qui

Refor-

Reformatorem palam Calumniatorem eſſe, docuit; ſed falſiſſimè. Ex ore tuo te judico, *nequiſſime Spirituum* : ſi tamen Spiritus es, & non totus caro. Deficiebat tibi forſan Commilito, &, me ſub ſignis tuis militare, geſtiebas? Neutiquam hoc ſpera, meliora mihi dictitat illibata conſcientia & honeſtatis ardor. Nam, ut S. Bern. *in hom.* ait : *Injuſtum eſt, ſervire Diabolo, qui nullo placatur obſequio.* Sufficit tibi, quem conduxiſti ; mercenarius Scriba, veſtros non ambio faſces, ſubſellia, aut Duumviratum. Nam *corrumpunt bonos mores conſortia prava.* Optarem enim & illi, quem tibi aſſociaſti, corrivali, ut meliores mores induat, nec tam infami labore vitam terat & tempus; memor humanæ divinæq; legis, quibus à proximorũ contumeliis, famæ rapinis, & honeſti nominis exterminio , ſub æternæ damnationis reatu, latâ ſententiâ, prohibemur ; quæ dum contemplor, veſtris abſcedo valvis, & conſortium veſtrum devito. Interim quòd malitiosè ſcribatis, *quòd Reformator Auguſtanæ Pharmacopœiæ in Veteres & Modernos Hippocratis & Galeni ſequaces ita debacchatus ſit, ut nullum ferè convitium excogitari poſſit, quò hos non aſperſerit: &c.* judicet inter me & vos ille, qui ſolus novit abdita cordis, ſcrutans renes & corda, Deus. Hic, inquam, ſententiam ferat, qui iniquitatem veſtram ſcrutabitur in lucernis Jeruſalem ; cui uni ac ſoli cognitum eſt, quo labore, & ſudore, quibus vigiliis, & impenſis, quâ ſinceritate, & proximi dilectione, ea, quæ in lucem protuli, invenerim, diſpoſuerim, & abſolverim: quemadmodum hoc tota agnovit Europa, & literatus orbis : amplum laborum meorum prœmium & ſtipendium. Neque verò ad tam ſacra ſimul, & auguſta, appellarem tribunalia , ſi avita Romanorum lex ſuo adhuc conſtaret vigore, quâ ſeverè mandatum ac cautum fuit, ut notoriis, ac convictis calumniatoribus, infame ſtigma, (teſte Lipſio) & litera K. in fronte, publico ſpectaculo, inureretur : quanquam vereor, mi *Tackeni*, ne, ſi pro meritis, & calumniis tuis, Romana juſtitia te caſtigaſſet, non unam tantùm literam, ſed omnes, ab Alpha usque ad Omega, inuſſiſſet : verùm res quidem ardua eſt, effronti inurere frontem.

Tranſitum apparat Cavillator ad ulteriora ſcommata, queis Reformatorem impetit, *pag.* nimirum *3. lin. antepenult.* ſequentibus: *Quem cùm olim, perficiendi modum Viperini Salis ſub metaphora docuiſſem (apertè negaſſem) nunc pro fuco proclamat, imò impoſtura impedire, ne publici juris fiat &c.* Et *pag. 5. lin 15.* denuò pergit, dicens : *Unde non ſine cauſa timidulus, ne præ torpore, & ignavia mea ad manus impoſtorum dimanaret : &c.* Porrò, *pag. 7. lin. 12.* pergit, magnâ præſumptione, ſequentibus : *Huc ergò adeſte veritatis amatores, vos admiranda & jucunda veſtris oculis aſpicietis, & manibus tractabitis, quæ abſconſa, & occulta à ſenſibus & cognitione hactenus ſtetêre: &c.*

Adeſte nunc igitur, &, me vel Præcone, vel amico Hortatore, amicas aures præbete, Doctiſſimi Europæ Viri, & ſapientiæ Candidati, audite monſtrum è ſuggeſtu, è pulpito rudentem, Rabulam mendacem, hominem, cui nec ara, nec fides. Adeſte, vocat vos *Tackenius*, *mendaciorum Pater*, *notorius Impoſtor*, *Falſarius*; abſcondita vobis, & à ſenſibus occulta, nota faciet *Hiſtrio.* Sed quæ Myſteria vobis revelabit *Rabula*? *Perficiendi modum Viperini Salis, quem, ſub metaphora, me docuiſſet potiùs, apertè negaſſet &c.* Sed ut Te, Amice Lector, omni amphibologia & hæſitatione exuam , candidam tibi veritatem nudiſſimis verbis ſiſtam , quid ſibi hic *Convitiatoris* paragraphus velit ; ac velut ab ovo rem ediſſeram. Anno circiter 1644. aut 1645. niſi me fallat memoria, cùm dictus *Hippocrates Chymicus* primùm Patavium veniſſet, mihi antehac ignotiſſimus, (ſilentio prætereo, quó ſidere & aſteriſmô, quove Comite, diſceſſerit Bremâ, Kieliâ Holſatiorum, Gedanô, Fiſchhuſiâ

Billaviæ,

Billaviæ, Regiomonte Boruſſiæ, Kaovia, & Vilnia Lithvaniæ, Varſaviâ Poloniæ, & Viennâ Auſtriæ. Nobis apprimè conſtat, & illi maximè: plerunque nimirum Mercurio retrogrado, & Venere aſcendente) cùm, inquam, Patavium attigiſſet, illicò ad ædes meas, ſeu Cameram locantem, ut vocant, & elocatam, ſe contulit, &, ut ſolet hoc genus hominum, blando & ſereno vultu, ſalutationem amicam ab Excellentiſſimo & Magnifico Viro, D.D. Joan. Gvilielmo Mannagetta, Archiatro Cæſareo, depoſuit: multa, eaque ſinceriſſima, verba ſubnectens, omnem mihi obtulit ſinceritatem, (Vulpes!) nec non ſubjungens, quantum meam ambiret familiaritatem, utpotè advena adhuc, & peregrinus. Sors tulit, ut me, laboribus Chymicis intentum, offenderet. Occaſionem igitur capillatam arripuit illicò, ac de *Helmontio*, & de *Sale Viperino*, diſcurſum orſus eſt, multis ambagibus: an nimirum hunc apparaverim, & quodnam de eo meum foret judicium. Ego, nihil ſiniſtri ſuſpicatus (Quis enim, cum Momo, cor doloſum intuitus eſt?) ſincerè reſpondi: me quidem ex animalibus aliis diverſis, eorumque partibus, Cornubus, Carne, Urina, &c. dudum noviſſe ſales volatiles deſtillare, illoſque etiam quodammodo fixare; verùm non ſine additione, ſed ſuperaddito quopiam ſpiritu: Item, quòd magna ſubrepat impoſtura cum ſale Viperino; eò, quòd dictus ſal Viperinus, quem magno precio ex Italiâ in Germaniam dimittunt, utpotè merx fraudulenta & adulterina, merus ſal marinus ſit, in cujus muriâ aliquot Viperas incoquant, &, abjectis demum Viperis, ſalem denuò cryſtallizent. Reſpondit *Hippocr. Chymicus*, ſe non credere, quòd noſſem ſalem volatilem ita fixare, & à fœtore liberare. Ego verò regerebam, me id in praxim velle redigere, ſuppoſito, ut & ipſe, reciprocè, modum, quem noſſet, fixandorum ſalium volatilium mihi concredere velit. Dictum, factum. Inivimus, ſtipulatâ manu, Germanoque pectore, & ſinceritate, pactum, de reciprocâ communicatione fixandorum ſalium. Irrequietus igitur *Tackenius*, eò, quòd curioſus eſſet videndi hunc modum, ſtimulare me non deſiit. Igitur ſalem volatilem, quem eo tempore paratum, Urinæ, habebam, arripui; cui pedetentim affuſo ſpiritu Vitrioli, ad ſufficientem ſaturationem, aut imprægnationem, illum protinus, exhalando aquoſitatem ſuperfluam, in ſalem quodammodo fixum, vitreo in vaſe, ipſo præſente, coagulabam. Hoc videns *Hippocr. Chymicus*, in hæc verba erupit: hoc non putaſſem; ſeu, in vulgari Germanico: Dat hätt ich nicht gemeint. Sed nunc tuum eſt, D. *Tackeni*, inquiebam (jam autem *Tacheni* ſe ſcribit, novo etymo) ut tuum mihi, pari fidelitate, modum commonſtres, quo Salis Viperini, vel alterius, fixatio tua perficiatur. Ipſe verò, neſcio, an impoſturam, an aliud quid, veritus, rem de die in diem differt, amicâ ſemper pollicitatione me paſcens. Interim, dum honorificè eum ſemper excipiebam, Romam profectus eſt. Quæ autem ibidem ſale ſuo Viperino, ſine ſale Viperino, præſtiterit, Romani Celeberrimi Medici teſtabantur, & Cardinalis Mitra. Româ redux Patavium, ad me denuò confugit. Priſtinam iterum in eum benevolentiam & beneficia contuli, de victu, & neceſſariis, eidem proſpiciens: Herum me *Tackenii* dixiſſes. Vix elapsâ unà aut alterâ ſeptimanâ, accidit, ut cujuſdam Mercatoris Veneti, Germani tamen, Miniſtrum, etiam Germanum, Melancholia hypochondriaca, cum delirio faceto ac jocoſo, laborantem Patavium ducerent, curæ meæ committendum. Conſiderans ego Patientis ſtatum, & morbi difficultatem, omnem diligentiam & operam pollicitus ſum; non tamen citra prognoſticum: rem nimirum eſſe arduam, morbum chronicum ac diuturnum, qui & ipsâ morâ ſit futurus magis contumax & diuturnior, niſi in tempore proſpiciatur. Hanc occaſionem

arripuit

arripuit Commenſalis meus fidelis, nunc *Tachenius*, abiit ad quendam Scriniarium, Germanum, cui dictus Patiens commiſſus fuerat, ac clanculum famam meam, velut cuniculos agendo, ſubruere conatus, prognoſticum meum rejecit, ac nimis audax & rigoroſum dixit; eò, quòd ex ignorantia mea, ac indebita morbi cognitione, procederet. Contrarium igitur de Patiente, & morbo, afferebat Prognoſticum, magnis additis promiſſis, quòd intra unam aut alteram ſeptimanam ſanitati eum donare vellet, ſi ſuæ committeretur curæ. Rei hujus ſeriem à Scriniario protinus, et fideliter, intellexi; verùm ſilentio componebam, cautius tamen, quàm ſolitus eram, hunc familiarem Commenſalem tractando. Subodorabat protinus hæc Vulpecula, quòd omnium machinationum & tentaminum conſcius fuerim: quare, vel ut majora ab hinc tentare liceret, vel ut, quem nutriebat, conſcientiæ vermiculum opprimeret; rem ipſe mihi aperire ſtatuit. Aſſidens igitur mihi in prandio, die quodam, incipit his me alloqui: D. Zvvelter, mihi oblatus eſt Mercator quidam Germanus melancholicus, delirans, ad curandum: Suſcipiamus igitur ipſum nos ambo, & brevi reſtituemus ipſum ſanitati. Ego ſubridens, regeſſi: *Dne. Tackeni*, ſi tam brevi ſpatio hunc Patientem à tam contumaci morbo perfectæ ſanitati tibi reſtituere fidis, ac præſtiteris, uti promiſiſti, veriſſimum erit, me nec morbum, nec curam, uti dixiſti, intelligere. Proindè lubens ſoli tibi curam ceſſero, omnê interim felicitatem apprecans. Hæc fidelis, et ſinceriſſima, quam attuli, reſponſio tanto magis, peſſimè ſibi conſcium, *Hippocrat. Chymicum* in fermentum egit. Proindè ſtatim aliam ſibi, ut vocant, Cameram locantem, et victum, conſtituit, manifeſtè conſpiciens, quòd tam fraudulentâ ſocietate gaudere nolim; ac *Tackenii* ſim pertæſus. Curam igitur alacriter orditur; verùm non unâ aut alterâ, ut pollicitus erat, ſeptimanâ, ſed menſibus ac menſibus, me, et tota Germanicâ natione, fideliter arbitris. Cùm autem affectus de malo in pejus ſemper vergeret, nec ipſe tamen dormire videretur Medicus, opprobrio ſuo pallium et velamen excogitat, ac Patientem incuſat, quòd lautè nimis cibaretur, et molliùs tractaretur; quæ morbo, ac ſtultitiæ, non conferrent. Quare aliam, ſed præpoſteram, methodum inſtituit: Patientem, læto delirio afflictum, cellæ obſcuræ, velut ergaſtulo, includit, ut ſic riſum, et lætas cogitationes, exueret; ciboque tenuiſſimo & ſimpliciſſimo tractare jubet. Verùm afflictiſſimus Patiens, tam ſtupidi Morionis ac Medicaſtri (cui potiùs, profectò, ad unguem hæc Cura competebat) ſui jam curationem nauſeans, inſanire totis viribus, reboare, ac tumultibus omnem viciniam in ſpectaculum & commiſerationem trahere; adeò quidem, ut ex carcere denuò liberari eum oportuerit. Verùm & hâc non ſuccedente curandi methodo, Hippocratico nova, miſer Patiens, poſt multa perpeſſa incommoda, ac vanum ſalis Viperini uſum, multò, quàm antehac, ſtultior Venetias tandem dimiſſus eſt. Quo autem plauſu tota Germanica natio hunc *Tackenium*, novum Hippocratem, ſi proſecuta, ipſe conjecturam facito, L. Amice. Parum enim abfuit, quin, præ fermento, ipſe *Tackenius* ſtultiſaret. *Huc adeſte ergò Veritatis amatores, vos jucunda & admiranda veſtris oculis aſpicietis, & manibus tractabitis, quæ abſconſæ, & occultæ curæ à ſenſibus & cognitione hactenus ſtetere: pag. 7. lin. 13.* Jucundum, ſine dubio, & admirandum, ubi Medicus & Patiens pro ſtultitia duellant.

Hæc, tam dextera, curatio infenſum mihi magis reddebat *Hippocratem Chymicum*. Unde non modò promiſſam ſalis fixationem (quam, ſanè, ignorabat) communicare diſtulit, ſed etiam famam meam, ac honorem, incidit clanculum, pro viribus: ſalem etiam meum Viperinum, quem præparabam, & Collegialibus meis, dum Collegia ibidem celebrarem, exhibui, ac ſcripto communicavi, iteratò ſprevit, & annihilavit; Patientes,

DD (ſuo

Digitized by Google

(ſuo ſtipatus Patriotarum ſatellitio) qui ſe curæ meæ committere geſtiebant, omni ſtudio avertit; verbo denique, nihil petulantiæ prætermiſit; ut meritò ſibi Gentilitium, quod habebat, ſymbolum inſcribere poſſet: Sumus in mundo. Interim mihi pro clypeo, & galea, fuit patientia & benedictio divina, probè docto, quòd malevolorum inſultûs nubecula ſint, citò tranſitura. Non tamen deſtiti, promiſſi memorem facere *Tackenium*; licet ſurdo fabulam canerem.

Poſtremô, cùm *Hippocrates* noſter *Chymicus* de Doctorali eminentia, gradu, & excellentia, rem conſideraret exactiùs, ad eàm adſpirare cœpit, ſed deterruit eum via, modus, & examen, quo ad hæc aſc editur. Minus enim erat habilis. Quare amicitiam denuò mecum inſtaurabat *Novus Veterator*, ac ea, quæ ſine numero mihi promiſerat, multis verbis confirmabat, ſaltem in hoc Doctoratûs tentamine maſculè illi aſſiſterem. Ego huic homini ex animo omnia remiſi, ac ſinceram denuò familiaritatem cum eo colui. Unde, quidquid Librorum, Scriptorumq; ei defuit, ſubminiſtravi; Examinis puncta tradidi, Objectiones, Caſuum explicationes, reſolutiones, modum Reſpondendi, edocui; infinitas penè curationes, aut casûs, cum eo, repetitorio more, tractavi; verbo denique, nihil eorum prætermiſi, quæ ad conſequendam hanc dignitatem neceſſaria videbantur. Quo labore tantum effeci, ut in æquilibrio eum ſervarem, dum per Pontem Doctorandus duceretur, ne in præceps ageretur: & factus, ſeu creatus eſt Doctor. Habito gradu, peperêre tandem aliquando montes, qui diu parturiebant, &, ut ſolet fieri, natus eſt ridiculus mus: & *Tackenius* mihi ſalis Viperini volatilis, vel aliorum talium volatilium, fixationem communicavit, nudè, tersè, ſine gloſſa, ambagibus, allegoriis, ænigmate; (*acidum informat alcali*) verbo denique, ſuo more, fideliſſimè, uti ajebat. Sic igitur doctrina ſonabat:

Accipe, inquit, *ſalem volatilem Viperarum, communi modo paratum*, quẽ diſſolve in *Aquæ ſimplicis* ſ.q. nec plus, nec minus affundendo, ſaltem ut in liquorem diſſolvi poſſit. Hunc liquorẽ ſalinum infunde phialæ longiſſimi colli, ut tres partes maneant vacuæ; deſuper affunde *Olei Tartari deſtillati fœtidi*, ad altitudinem unius digiti circiter; clauſam phialam ſuperiùs probè, ne quid exſpirare poſſit, in cineres colloca, & per menſe, vel ſex ſeptimanas, in calore moderaro, ſemper pauliſper aucto, detine; & fixabitur ſal volatilis, cùm caloris ſicci beneficio, tùm etiam olei tartari, quod prohibet, ac impedit, ejus aſcenſum. Tandem ex phiala effuſum ſalinum liquorem ab oleo ſeparabis, filtrabis, vel clarificabis, ad & ſiccitatem reduces. Quis non crederet, aliquid veritatis ſubeſſe ſpecioſo huic Proceſſui; qui hujus doctrinæ priùs non feciſſet periculum, aut meo exemplo cautior eſſet redditus? Quis tàm amicis blandimentis non annueret? Quis tàm nudis, ſine allegoria & ænigmate, (non ſine mendacio tamen) verbis ſe ultrò non manciparet? Credidi ego, & deceptus ſum, non obſtante, quòd jurejurando confirmaverit perjurus. Abii proindè Ego illicò, & propriam, ad opus deſtinatum requiſitam, fornacem, ſeu Athanorem, altâ turri eminentem, fabricavi: quô carbonibus refertô, octo, vel decem, diebus continuis, uti & noctibus, æqualem, & moderatum, ſervabam calorem; quem non ſolùm unô menſe, aut ſex ſeptimanis, ſed ultra tres menſes, conſtanter ſic moderabar, ne meâ culpâ quid deficeret. Cùm verò, elapſo tertio menſe, calorem ſtudiô nonnihil augerem, ad experiundum, num alæ huic avi volatili ligatæ forent; mox cum faſtidio perſpexi, quòd eadem, quæ priùs, volatilitas perduraret. Indignatus fraudes, & impoſturam, rem *novo Hippocr. Chymico* oretenus, non ſcriptis, communicavi, adjunctâ humanâ poſtulatione, ne me falleret, & ex condicto in inanes expenſas imponeret, atque labores. Ipſe verò (ut ſolet hoc hominum genus) jurando ac pejerando in-

ſtitit.

ſtitit; non fore alium modum, quô ſali huic volatilitas adimeretur, quàm hunc; non gravarer proindè, uno aut altero menſe ignem continuare. Ego, licet prudenti jam conjecturâ de fixatione hâc deſperarem, ſatisfacere tamen volui *Tackenii* voto, ne quid occurreret, quod excuſationis in medium afferre poſſet. Quare non unô tantùm menſe, ſed tribus, & medio adhuc, hunc laborem reaſſumpſi; ſed, ut priùs, irrito & vano conatu, perdurante eâdem volatilitate, ut ante ſolebat; niſi quòd *Oleum Tartari*, naturâ ſuâ craſſum, adhuc craſſius deprehenderetur. De quo *Oleo Tartari* diſſerit *Idiota*, & *ridiculus Chymiaſter*, quòd in *ſaponem* degeneraverit. Sed quô fundamento, & artis terminis, loquatur tam abuſivè *ridiculus* hic *Blatero* de ſapone ſuo, *inſulſus Saponarius*, judicent Viri ſapientiſſimi, & plauſus dent Blateroni, ac mille cachinos; quòd ignorat, impoſſibile eſſe, nec in rerum naturâ, ut ex Oleis deſtillatis, & ſalibus volatilibus, ſapo conficiatur. Vah! quàm temulentum eſt hoc cerebrum; quàm hirſutum ingenium *novi Hippocratis*. An non vides, quòd ſal volatilis illicò avolaret in prima ſui coctura, nec habeat vim & naturam abſterſivam: uti etiam *Oleum* quoddam *deſtillatum* non habet eandem unctuoſitatem, prout *Olea expreſſa*. Non ſunt imbuta *Olea deſtillata* ſale terræ nitroſo, prout *Olea expreſſa*; cujus beneficio cum alcalibus ſalibus congredi, miſceri, ac uniri poſſint. Nec ſales volatiles ſunt alcalia, aut vim ullam abſterſivam habent; nec lixivium ex illis abſterſivum parari, aut unctuoſitas, ſeu pingvedo, illis ablui poteſt. Quare ſibi habeat, ac reſervet, *rudis* hic *ſaponarius Philoſophus* ſaponem ex Oleo Tartari fœtido deſtillato, & ſale volatili quodam, paratum: hôc ipſe ſe abluat, donec tot infames maculas abſtergat & eluat, mente deinceps, & experientiâ, cultior. Hæc per parentheſin, de miro Hippocrate: vos autem riſum teneatis, Amici.

Nunc cœptum inſtitutum proſequor. Poſtquam igitur comperi, quòd trabale mendacium, & impoſturam, cum hac fixatione, mihi *ridiculus Ciniflo* affixiſſet; patientia læſa in furorem verti cœpit. Quare auſterioribus verbis hunc amicum tractandum cenſui, quem ſimilibus ferè alloquebar: Vides, *Dn. Kackeni* (jam verò *Tacheni*) quàm ſis falſus Amicus; quàm nulla obſerves amicitiæ jura, & ſacras leges; quàm ingratus ſis mortalium; quàm iniquè tot in te collata officia, & mutua obſequia, rependas & obſerves. Parum tibi erat, famam incidere; exiguum & leve, palàm mentiri; nihil ducebas, fortunæ meæ, &, progreſſibus, inſidiari; & poſtliminiò ſemper deterior redditus, meo damno, ſudoribus meis, meisq; expenſis, experiri volebas, quod ignorabas, diſcere, quod neſciebas? Num ſcilicet ſales volatiles ſint per ſe fixandi, hoc dubitabas, hoc nunquam tentabas; interim nequitiosè me traducebas. Hæc Deo committo, reddet ipſe ingratitudini tuæ paria, vindex à tergo Deus, *Tackeni*. Hæc dum ampliori exegeſi tibi exaggerarem, quid excuſationis occurrit; quid pro innocua fama tua attuliſti? Da gloriam Deo, & ediſſere: buxo pallidior hæſitaſti, deceptivos oculos demiſiſti, humeros attraxiſti; verè juxta ſymbolum tuum dixiſti: Sumus in mundo: &, Cur feciſti? Hæc eſt vera hiſtoria de Viperino ſale. Sic me Deus amet.

Progrediamur ulteriùs, & Acta *Novatoris*, & *recentiſſimi Hippocratis*, disquiramus, quantoperè nimirum hoc ſuo ſale Viperino, & ejusdem fixandi modo, non ſolùm Reformatorem, ſed magnos etiam Principes, deluſerit, ut ſuam celaret impoſturam. Nam cùm fama fallax pervolaret de *Tackenio*, quam præſentia poſteà minuit, & quamplurima, foris auguſta, ſed domi anguſta, de *Ottone* noſtro, apud Celſiſſimum Principem, Fridericum, Holſatiæ-

Sleswicenſem, per Præconem ejus, Virum quidem Nobilem, D. Moltichen, percrebuiſſent; ad hunc Principem excitus, & evocatus, ſe contulit: ubi cùm, peractis exiguis, uti ſequitur, rebus, pro indole, & talentis, ferè nihil, dicto autem Celſiſſimo Principi, ſapientiſſimo æquè, ac verſatiſſimo Philoſopho, & Chymico, nullam ſatisfactionem, in diſcurſu, & opere ipſo, dare potuiſſet; ad ſuum ſemper arcanorum complementum, ſalem ſcilicet Viperinum, confugit: cujus ſalis, tandem, fixandi præpoſterum modum Celſiſſimo dicto Principi, ut ſaltem aliquid ſcire, & feciſſe, videretur, ſub Roſa, & ſilentio, pro magno ſecreto, communicavit; & quidem ſequenti formâ, & formalibus, ipſum nimirum proceſſum, Germanico; uſum verò, & doſin, Latino Idiomate expreſſum concredidit: prout ex proprio ejuſdem Manuſcripto, de verbo ad verbum, puncto ad punctũ, fideliter hîc extracta & deſcripta ſunt, uti ſequuntur:

Salis Viperini præparandi modus:

Man nim̃t außgetrucknete Vipern/ zerſtöſſet oder zerſchneidet ſie gröblicht/ füllet damit eine Glaß-retorta, und diſtilliret/ aus freyem Feur/ in einen groſſen Recipienten/ Saltz/ Oel/ und Waſſer. Hierauf geuſt man deſtillirt Regenwaſſer ſo viel/ daß das Saltz darinn alles ſolviret werden kan: alsdann ſcheidet man das Oel/ durch ein Fließpapier/ davon. Zu dieſem klaren Liquori ſalſo, geuſt man/ tropffenweiſe/ ſo viel Spiritus Vitrioli, daß es nicht mehr auffiedet: denn ſetzet man dieſen Liquorem in gelinde wärme/ ſo ſcheiden ſich viel feces heraus; denn coaguliret/ ſo bleibet das ſal alcali volatile am boden/ wie ein ander ſal acidum fixum, in ſuo gradu, doch unrein/ grau an farben/ welches frequenti coagulatione & ſolutione aufs höchſte gereiniget werden muß/ biß es einem Demant gleich ſiehet. Dieſes wird nun auf einem Marmor gerieben (nicht im metalliſchen mörſner) zu einem ſubtilen pulver: deñ thut man hinzu noch ſo viel gereinigtes ſalis alcali fixi (es ſey nun ſal Tiliæ, Coryli, oder Tartari, gilt gleich) und fängt aus dem Sand an gelind zu deſtilliren/ in einen truckenen Recipienten/ ſo gehet/ mit gelindem Feur/ das alcali volatile vorüber/ ſcharffes geruchs/ doch ſonder geſtanck: deſſen urſach iſt/ weil das alcali fixum den ſpiritum acidum Vitrioli imbibiret; welchen zuvor das flüchtige alcali bey ihm verſchloſſen hielte.

Alcali volatilis Viperini fixandi modus:

Man nim̃t des ſalis volatilis 6. uncias, thut die in 15. untz Regenwaſſer/ welches nicht diſtilliret/ ſondern durch reinen ſand filtriret worden/ ſetzet das/ in einer wolvermachten phiol, ungefehr 3. monat/ in eine aſchen digeſtion, alsdenn laſſen ſich ſehen als Silberblättlein/ welches ein zeichen der fixität iſt: dann coagulirt mans in gelinder wärme/ und behält es in wolvermachten gläſern/ daß keine lufft hinein kan/ ſonſten zergehet es/ und fleucht wieder in ſein Chaos. &c.

Virtus, Uſus, & Doſis, ſalis Viperini, meæ præparationis: &c.

Hujus medicamenti potentia non pariet illis admirationem, qui ſciunt, plerumq; in natura, apud ſummum venenum, latere etiam medicinam efficaciſſimam, nam ſigillum divinæ bonitatis in operatione & virtute aliquatenus exprimere videtur.

Sal fixum. *Utimur ſingulo manè jejuno ventriculo. 2. 3. vel 4. grana lambendo ſcilicet ut paulatim liqueſiat, eò, quod lingua ſit ſimilis apertæ pelli, & mox ſuccedens ſaliva, quia medicamentoſa deglutiatur, ita permeat totum corpus, confortans humidum radicale, quod juxta Hippocratem morborum eſt medicatrix, purificat ſanguinem ab omnibus impuritatibus, unde varii morbi oriri ſolent, conſumit & exſiccat fluxus capitis, hinc ſenibus & pituitoſis magnum eſt ſolamen. Tollit antiquam & recentem tuſſim. ſi*

quoties

quoties infeſtat guſtetur, tranſit omnes venarum officinas; ac tandem, quia indigeſtibilis expellitur, per inſenſibilem tranſpirationem, in quo itinere quicquid præclarum hoc Arcanum attingit ſordium, diſſolvit ac ſecum rapit. Vide Baldum Anglum de Admirabili viperarum Natura.

Sal fixum.

In febribus intermittentibus omnibus (præmiſſis præmittendis, (propinetur in in ipſa horula ante paroxiſmum, in Decocto hordei, l. Cichorei, ſtomacho vacuo, ſudorq́; proliciatur; repetatur Doſis (volatilis 4. 5. grana. fixi dragma j. vel 60. grana) 3. vel 4. vicibus ſemper ante paroxiſmum affatim febres tollit.

In continuis & aliis malignis porrigetur jejuno ſtomacho, & niſi per potum ejus actio interturbetur, plerumq́; unica vice optatui ſatisfacit.

Inſtante paroxiſmo podagrico, cui ſemper febris Diaria præcedit, utimur volatilis 20. grana, fixi 10. in aqua ivæ artheticæ & ſudorem provocamus mirum quam citò combibit acidum humorem podagræ autorem & à paroxiſmo præſervat.

Fixum & volatile.

Uſus externus, ſalis volatilis.

Hujus dragma una ſolvitur in aqua roſarum vel alia refrigerante uncia una & applicetur actu frigida cum linteo ſubtili ſæpius repetita podagræ dolores ſedat ita in ore detenta, confeſtim conſopit dentium dolores; niſi ſint eroſi.

Tria circiter grana ſalis volatilis in uncia ſemis aquæ pluviæ ſoluta atq́; oculorum angulis 3 quotidiè inſtillata, Horum omnium vitia potentiſſim. tollit.

Sal volatile.

In Colica ʒj. plus minusq́; cum Cliſtere injecta dolorem miraculoſe levat, & alvum movet.

Summa omnibus in morbis magno cum fructu & ægrotorum ſolamine utiliter adhiberi poſſumus.

Obturato vaſe cum cera quàm diligentiſſimè aſſervari debet; aliàs in liquorem paulatim abit

Ottho Tackeni D.

Ex hoc proceſſu, & manuſcripto, Lector amice, perſpice & agnoſce impudicum *Tackenium*, quàm fraudulenter tanto cum Principe egerit, parùm ſollicitus: Reges & Principes longas habere manûs.

Si hunc Proceſſum examinemus exactè, atque primum, deſtillandi Viperarum, modum, in Salem volatilem, Oleum fœtidum, & ſimilem Aquam; communis is eſt, & tritus, coinciditq́; cum ſale Cornu cervi, & quibuscunque aliis ſalibus volatilibus, ex animalibus eliciendis & deſtillandis, omnibus Pharmacopœis, eorumq́; Tyronibus, notiſſimus. Si verò inſpiciamus ſecundum laborem, ſaturationem nimirum ſalis volatilis Viperini, cum ſpiritu Vitrioli; hoc artificium à *Reformatore* habet, & mutuatus eſt: prout ex hiſtoriâ, paulò ſuperiùs, patet. Et hoc eſt, quod olim ignorabat *Tackenius*, & adeò mirabatur, cùm *Reformator* ipſi primùm revelaret, in hæc, ſuper illâ re, erumpenti verba: HOC NON PUTASSEM. Hoc eſt, inquam, quod in hoc ſuo libello tot querimonias & vituperia ipſi expreſſit; hic nimirum ſal Viperinus, ſpiritibus acidis ſaturatus, quem, ſpiritu contradictionis, & congenitâ inconſtantiâ, mox ſalem Armoniacum, omnem ejus ſimilitudinem & proprietates habentem; mox ſalem vulgarem & communem, annexis compluribus ſarcaſmis & vituperiis, nequiter culpat & vituperat, nec non *Reformatorem*, hujus Authorem, (qui tamen dexteriori via, & methodo, ſpiritu nimirū ſaluberrimo, ſalis hanc aliqualem fixationem, aut ſaturationē ſalis Viperini, obire docuit) multiplicatis conviciis taxat & ſuggillat. Interim hunc ipſum ſalem, aut ſalis hujus volatilis imprægnationem, aut ſaturationem, ſpiritib9 acidis obtinendam, in terminis, tanto Principi, pro arcanorū arcano, ſuperciliosè concredidit, *alienis plumis luxurians, Cornicula.* Sed ut, ignobilium ferarū ritu, omnia everteret, obſcuraq́;, & invia redderet; jubet, in hoc Proceſſu, ſalem Viperinum, ſpiritu Vitrioli ſaturatū, cum ſalis Coryli, Tiliæ, (ridete ſpecioſum conamē!) vel Tartari,

 dupla

Digitized by Google

duplâ quantitate unire, &, deſtillationis ope, ex arena, ſalem volatilẽ Viperinũ denuò extrahere, acido ſpir. Vitrioli, cui colligatus erat, aut quo cum ſaturatus, ſal Viperinus volatilis, cum ſale Tartari in reſiduo manente. Sed heus, *myſterioſè Chymice*, cur hunc laborẽ, ſaturationẽ nimirũ ſalis Viperini, cum ſpir. Vitrioli ſuſcepiſti, ſi, hoc non obſtante, ſal volatilis Viperinus aliâ via, & methodo, fixari debet; prout ex proceſſu conſtat? Dicis quidem, quòd ſic ſal volatilis Viperinus tranſeat, acuti odoris, ſed absq; fœtore. At falſum aſſeris, *Tackeni*. Nam eundem ſervat odorem, & ſaporem acutum, urinoſum, ſal volatilis Viperinus, poſt ſuam ſaturationem, & reiteratam extractionem, beneficio ſalis Tartari, quem habuit priùs, per ſe legitimè deſtillatus, ab oleo fœtido, & aquâ, empyrevma ſpirante, ſeparatus, ac pro debito per ſublimationẽ rectificatus. Hanc meam doctrinam è propriis tuis eruo verbis, ac te ſimul convinco; dum, *in opuſculo tuo*, aſſeris, quòd, ſi ſal Viperinus *Reformatoris*, ſpiritu ſalis ſaturatus, cum ſale Tartari fixo permiſtus, deſtilletur, idem ſal Viperinus volatilis iterum tranſeat, ac priùs erat. Cur igitur Entia hic multiplicas, ambages quæris, labores fingis, Principem hunc Celſiſſimum deludis, ac, ſciens volens, ab umbris majeſtatem tibi ſollicitas? Sequitur igitur infallibili cõſequentia, quòd hic, fixandi ſalis volatilis Viperini, modus, Celſiſſimo Principi communicatus, cum eô coincidat & concordet, quẽ fraudulenter olim *Reformatori* obtruſiſti, & quidem ſpecioſâ magis metaphorâ, ſuperaffuſione nimirum Olei deſtillati Tartari, ne tàm facili negotio fixando aſcenderet. Ut ſic, multiplici affectu in te collata beneficia unâ hâc compenſares impoſturâ. Hic enim Proceſſus, quòd falſus ac nugatorius ſit, ipsâ Praxi & Experientiâ teſte, nunc palàm cõfiteri cogueris; quem, pro vertigine tua, demens & hirſutum cerebrum tuum ſuggeſſit, ut incautos falleres, arcana à te ſollicitantes callidè traduceres & arceres, &, uti tritâ dicitur paræmiâ, *Capram ſimul ſalvares, & caules*. Aſt infelici ſydere navigationẽ inſtituiſti, infauſto aſteriſmo vela votis & mendaciis tuis dediſti, incidiſti in Scyllam, dùm Charybdim metuiſti: non in ſocordem incidiſti, & veternoſum, aut in *Tackeniũ* aliquem, cui illicò *omnia ſunt operoſa*; ſed in Reformatorem, nullos labores fugientem, iisvé domabilem, imò ſedulum & curioſum, veſtigiis tuis (vulpecula) ritè inhærentem, concreditũ & ementitũ proceſſum tuum, ad literam, longanimi patientiâ, non ſolùm trium, ſed & ſeptem, menſium ſpatio, elaborantem, ignis moderamine, ad fixationem hanc requiſito, anxiè obſervato. Unde mirum non eſt, poſt tot ſcrutinia, & arcanas inquiſitiones, palàm apparuiſſe, te *Orbis Impoſtorem* eſſe, & *nugacem Blateronem*, qui Principibus & Imis, Amicis & Extraneis, imponas, in fraudes natus, & ad fallendum educatus. Sed mento iterum, *Tackeni*, quæ ulteriùs, in opuſculo hoc tuo, ſcribiſſes, nimirùm: *Te nunquã clariùs de ſale tuo Viperino tractaſſe, aut clariora ulli revelaſſe, quàm hoc loco & Tractatu*. Sed quid, obſecro, crebriùs, quid aliud, doces in *antiquiſſimis ſalis* hujus *Viperini fundamentis*, novâ hyperbole, quàm: *Acidum informat alcali?* In hâc autem fraudibus abominabili, & falsâ, ſalis Viperini fixandi methodo *acidum* non *informat alcali*; ſed ſolùm ais: ſalem volatilem Viperinum, aquâ ſolutum, fixari trium menſium ſpatio, in calore ſicco cinerum detentum. Verùm hoc eſt, contra naturam ſalium volatilium, in praxi, falſum, & ſeſquipedale mendaciũ: prout eventus *Reformatorem*, longâ & læſâ patientiâ, edocuit.

Sed iterum *acidum* maximè *informat alcali*, in hoc tuo Proceſſu ridiculo, & falſo, quando ſalem Viperinum volatilem ſpiritui Vitrioli jungis; &, ſicut *Reformator*, id perfici Spiritu ſalis, docet, aliqualiter ſaltem, ſed non totaliter, à fuga coërces. Hunc autem ſalem Viperarum, acidis ſpiritibus ſociatum, tu toties exſibilas, & ſpernis, nil aliud eſſe, niſi ſalem communem; eſſe item ſalem Armoniacum, omnes ejus proprietates habentem, & complura ſimilia ſcurrilia, contra *Reformatorem*, ſuſtinens. Quod igitur, in hoc tuo Proceſſu, *Falſator*, ſemel ſtatuis, & doces; iteratò, in *alcalino opulſculo tuo*, reprobare, & negare, nõ te pudet.

pudet. Sic omnia falſa, omnia vertiginoſa ſunt, & contradictoria. Quod enim jam ratum habes, mox, pro libidine & lubitu tuo, impudenter reprobas, & vituperas, totique mundo hiſce impoſturis illudis.

Ad quid, porrò, illa ſaturatio ſalis Viperini volatilis cum ſpiritu Vitrioli? Dic, amabo! Si ſalem volatilem Viperinum, beneficio ſalis Tartari, aut Coryli, vel Tiliæ, (ridete) iterum liberas, volatilitati priſtinæ iterum reſtituis, pro verâ, uti putas, & ultimata fixatione, trium menſium ſpatio? Idem enim ſal volatilis Viperinus, eâdem volatilitate, odore & ſapore acuto, urinoſo, elicitur, qui antea erat, ante ejus ſaturationem. Nihil enim hæc ſaturatio cum ſpiritibus acidis, & iterata ſalis extractio, conferre poteſt ad hanc fraudulentam & imaginariam tuam ſalis Viperini fixationem, etiamſi per integrum annum in hoc calore detineres. At voluiſti fortè, per hanc ſalis Viperini volatilis ſaturationem cum ſpiritu Vitrioli, & extractionem ejus, beneficio ſalis Tartari, ſalem Viperinum volatilem reddere? Hoc autem leviori negotio, unicâ rectificatione, aut repetitâ ſublimatione, in phiala, dextraque ſeparatione ab oleo ſuo fœtido, fieri poteſt. Non igitur hâc ſaturatione cum ſpiritu Vitrioli, & iteratâ ſeparatione cum ſale Tartari, Tiliæ, aut Coryli, egebat. Vides igitur, fraudulente Vir, & callide negotiator, *Tackeni*, quantum emolumenti impoſturæ tuæ, & præmeditata mendacia, trabalesque hyperbolæ, cùm mihi, tùm celſiſſimo Principi, prolatæ, per Proceſsûs decurſum, quô deliria tua, & inſomnia, nobis affricare tentaſti, aacerſiverint, riſum, nimirũ, & cachinnos, quibus Te univerſus Literatus Orbis proſequitur, & in futurum comitabitur. Et verò, quod ſtipendii genus, *Tackeni*, quod encomion, & fidem, à Celſiſſimo Principe retuliſti, per benè merita tua, & adulterini Proceſsûs communicationem? Ediſſere, quod eſt vero ſimile. Quantum non molitus es, ut D. *Wenglerum*, Virum probum & expertum, p. t. laborantis munere, apud Celſiſſimum Principem, fungentem, ſubrueres, & Laboratorio exturbares? Quot ſcommatibus hunc Virum, & convitiis, in Convivio quodam tractaſti, juſtâ Principis indignatione. Acheronta deniquè moviſti, ut in Laboratorium Te inſinuares, ſuffragia undiquè collegiſti, arcaniſſima quæque promiſiſti, novâ fraude, & audaciâ, per Præconem tuum, Dn. à Moltichen, Celſiſſimo Principi. At pro reverentiâ tuâ exauditus non es; Sophiſtam jam dum te novit Celſiſſimus Princeps, impoſturas expertus, fraudes tuas indignatus eſt. Tàm gratus accidiſti, ut etiam Laboratorium tibi præcluſum fuerit, hoſpiti importuno, à quo, ut ſe Aula expediret maturiùs, gratioſè dimiſſus es, omnium unanimi voto. Sed, velut Regulus, & Stellio, Aulas iterum ambiviſti, novos Tibi conciliaſti fucos, alienâ infamia fidem, Philoſophi nomen, Chymici prærogativas, comparare tentaſti, & fumoſam illam Epiſtolam, *de Liquore famoſo Alcaheſt*, meditatus es; ſed revertente vindictâ in caput tuum, & in propriam infamiam redundante ſcelere. Unde enim gratiam Celſiſſimi Principis tibi promiſeras, indignationem tibi, & adverſum vultum, conciliaſti: ſic ſemper *conſilium malum conſultori peſſimum.* Hæc autem, quæ adduco, vera eſſe, gratiâ tanti Principis nimirum te excidiſſe, *Tackeni*, audi Literas Celſiſſimi hujus Principis, Italiam verſus miſſas: quas invenies impreſſas in *Vindiciis Celeberrimi Viri, Helvici Dieterici, Archiatri Elector. Brandeburgici, pag. 23.* quæ ita ſonant:

Fridericus, Dei Gratia, Hæres Norvvegiæ,
Dux Slesvici Holſatiæ.

Salutem & Clementiam noſtram, ſingulariter Nobis dilecte ac fidelis, Conſiliarie. De D. Ottone Tackenio, quæ non debitâ ſubmiſſione nobis relata ſunt, tibi non potuimus

mus non hiſce ſignificare: quippe qui non veretur quorundam miniſtrorum noſtrorum, interq́; eos præcipuè D. Helvici Dieterici, famam atq́; exiſtimationem illibatam variis calumniis injurioſisq́; chartis ſugillare; eâ maximè de causâ, quòd illius hûc transmiſſæ literæ de Alcaheſt publici juris ſint factæ. Verùm, cum non appareat, quâ de causâ tàm moleſtè ferat iſtarum editionem, quam ipſe per literas ſuas, uti clarè ex iis conſtat, ſæpè expetiit; inclementi animo illius minimè licitum propoſitum accepimus, non intermiſſuri, miniſtros noſtros in juſta cauſa tueri ac defendere. Interea loci tibi hoc demandamus, ut certô quodam in loco D. Tackenium convenias, aut, ſi fortè ille nimis diſſitus ſit, per literas illicita illius auſa illi proponas, & admoneas hominem, ne pergat vel publicè vel privatim ita calumniari, ac maledicere: adhibitâ comminatione, nî deſinat; Nos aliis mediis, ipſi fortè minus proficuis, contra illum uſuros. Hâc in re implebitur Clementiſſima noſtra voluntas, quâ ipsâ & Nos tibi manemus clementiſſimè addicti. Dabantur in Arce noſtra Gottorpii: Die 25. Octob. Anno 1652.

Fridericus.

Inſcriptio.

Honeſto noſtro Conſiliario, & Dilectiſſimi Filii noſtri Aulæ-Magiſtro, ſingulariter Nobis dilecto ac fideli, Levino Nicolao à Moltichen.

HÆ ſunt, *Tackeni*, illuſtres ceræ, & famoſa monumenta, nova & vetera acta tua, quæ graphycè te deſcribunt. Mi *Tackeni*! non eſt tàm efficax probatio, & demonſtratio, quàm ubi quis propriis convincitur verbis; prout iteratò tibi, per decurſum, accidit. Quis igitur ſuccenſeat Magno Viro, *Helvico Dieterico*, in commendationem præfatæ tuæ Epiſtolæ, *de famoſo liquore Alcaheſt*, commentanti, dum ait: *Philoſophus manſiſſes, ſi tacuiſſes, TACKENI!* Sed multa in vanum, & maledicus, garriebas, ut loquela te manifeſtum faceret. Sic iterum inquit: *TACENUS ſi eſſes, tacuiſſes fortè; ſed quia TACKENUS es, garrire tuam ineptiam & ignorantiam, aliorum verò aptitudinem atq́; ſcientiam Theonino tuo dente rodere, digitoq́; ineptiſſimo tangere maluiſti.* Quid verius his dici poteſt? *pag 24. Vindic. Helvv. Dieter.*

Amplius aliquid dicam, & quod experientia propria mihi ſuggeſſit; ut *ex magno experimentorum & obſervationum cumulo* Hippocratis Chymici, ut ipſe, *pag. 5. lin. 23.* loquitur, nonnihil eruerem. Dum adhuc Patavii noſter *Hippocrates Chymicus* floreret, monſtravit is quibuſdam doctiſſimis Studioſis, præcipuè verò Excellentiſſimo *Sennerto*, ſingulari virtute ac doctrinâ prædito Viro, materiam *Talco* ſimilem, in aprico verò, ſeu aëre, reſolubilem in liquorem, & aquam velut viſcoſam, quaſi genuinum & naturale *Talcum* fuiſſet; pro quo etiam venditabat. Hujus mihi copia facta fuit à Doctiſſimo *Sennerto*, nec aliud & mihi videbatur, quàm verum *Talcum*. Et, ut verum fatear, ego, & complures, rem hanc haud parum appretiavimus; & ſecreti loco habebamus, *Talcum*, rem fixiſſimam, ita reſolvi poſſe, redundante gloriâ & famâ in autorem, *Hippocr. Chymicum*, qui hos fumos etiam libenter odorabatur. Accidit autem, in continuis laboribus, irrequieto me, & indefeſſo, nec non in ſcrutinio naturæ occupato, dum, ita ſorte ferente, ex Tartaro varios inſtituiſſem labores, & Vini principia ſegregata ac purificata redunire tentaſſem, ut ignis, ſubſtratus cuidam Alembico, in arenâ locato, paulò violentiùs, me abſente, adurgeretur. Domum redux, materiam, in Alembico contentam, ad inſtar oleoſi liquoris, liquatam, ſine fumo, abſque ſtrepitu, deprehendi. Rem miratus, illicò ſuppoſitum ignem removi, ac, omnia ut paulatim frigeſcerent, procuravi. Excepto poſtmodum Alembico vitreo, maſſam in eo contentam, quæ argenti ſplendorem, vel argentum fuſum, æmula-

mulabatur, denuò aliquo liquore, diſſolvere nolebam. Fractâ proinde cucurbitâ vitreâ, maſſam integram eximebam; quâ per medium & fruſtulatim diviſâ, terra illa foliata, de qua obſcurè ſaltem noſter *Hippocrates Chymicus*, in hoc Opuſculo, & cautè, loquitur, uno verbo, *Talcum* hoc *artificiale*, at quod pro *Talco reſolubili* Tackenii hactenus Ego, & plurimi Doctiſſimi Viri ſtudioſi, tenebamus, ſic ab eo perſvaſi, in conſpectum venit. Super hac re gaviſus ſum, non, quòd magna adeptus fuerim, ſed quòd veritas mihi eluceſcere cœperit, quam etiam D. Studioſis revelare poſſem; quâ nimirum ratione dictum *artificiale Talcum*, non *verum* ſit *Talcum*, ut neque *ex Talco*, ſed ex *Vino*, *ſal eſſentialis*. Quo cognito, nonnihil denuò Icaro, & *novo Hippocrati*, cereæ ventorum alæ, & fama, labaſcere viſæ: Zwelferus verò in ſublime magis ferebatur. Interim dictus *Hippocrates novus*, neſcio quibus negotiis ſtimulatus, Venetiis, jam quò ſe contulerat, ibique eo tempore degebat, Patavium rediit, ac me inviſere dignatus eſt: quem denuò, ſine ſupercilio, humaniter excepi. Venit autem aptiſſimè *Lupus in fabula*, eô nimirum tempore, ac horâ, quâ hunc ſalem tractabam, ac manibus adhuc continebam. Quare ſpectandum ei exhibui hoc *Talcum*, verbis ſequentibus: Noſtine, Dne. Doctor *Tackeni*, quid ſibi hoc velit? Ille è contra, paucis verbis, ait: Si ſcis benè, tacebis. Ex me, replicabam, & mea experientiâ, non informatione tuâ, habeo. Aliud enim non animadvertebam â dicto *Hippocrate Chymico*, quotiescunque ipſum conveneram, niſi quòd continuus eſſet, in deſtillando aceto Vini; ac etiam ſalem Armoniacum, & Tartarum, ejuſque ſalem, ſine fine tractaret: quia hi erant *molliculi caſei* Tackenii; quemadmodum ipſe loquitur. His pauculis, inter nos, verbis fuſis, levior uno ſecreto, *Hippocrates novus*, myſteria portans Venetias denuò conceſſit. Ego verò hunc ſalem eſſentialem ulteriùs elaboravi, addendo illi artificioſè ſalem Viperinum volatilem, ut ulteriùs eſſentificaretur, ac odorem quaſi virtutis ab eo ſale mutuaretur; quem etiam haud exiguis viribus dotatum reperi, in reſolvendis & aperientdi obſtructionibus, abſtergendis & attenuandis craſſis viſcoſiſque humoribus, tanquam digeſtivum univerſale, antipodagricum & antihypochondriacum nobile remedium: adeò, ut et virtutibus, & efficaciâ, nec non externâ ſpecie, tanquam ovum Ovo, ſali Viperino *Hippocratis* noſtri *Chymici*, hic ſal eſſentialis ſimillimus ſit. Nolim tamen ego tanto Viro, *Hippocrati*, aliquid derogare, aut famæ ejus famoſiſſimæ quidvis officere. Ipſe ſecum deliberet, an veritati conſona ſint, ac ipſe ſibi conſcius eorum, quæ Doctiſſimi & Celeberrimi Viri, de *Impoſtura* hujus *ſalis Viperini Tackeniani*, publicè impreſſis Epiſtolis, ſenſêre & vulgavêre: inter quos eſt D. D. Glaſſius, in hunc modum ſcribens: *Porrò Tackenii Epiſtola ad nos non pervenit, nec quicquam mihi de hoc homine innotuit, niſi quod ex quorundam literis, & fama ſalis Viperini venalis, habeo, quod apud Aromatarios Veſtros proſtat, & ante biennium Langermannus Veſter mihi Lipſiæ, ſed ſigillo Tackeniano munitum, monſtravit: cujus aliquot uncias cùm Illuſtris Baro Rutenus nuper Venetiis adferri curaſſet, mihiq́, copiam ejusdem faceret; primo ſtatim intuitu, & guſtu, deprehendi, eſſe illud medicamentum, quod D. D. Fabricius Bartholetus, Medicus & Profeſſor Mantuanus, p. m. ante triginta ferè annos, mecum communicavit: proximè enim accedit ad vires Salis Tartari volatilis*, Viperini autem ne tantillum quidem continet. *Calumnias, & contumelias, quas, ſcribis, ab hoc homine tibi illatas, ut æquo fortiq́ animo perferas, velim. Neque enim ſplendori tuo ullam inde labem, aut maculam, adſpergi poſſe, mecum omnes, qui te norunt, VIRI BONI, æſtimabunt. Quis alla-*

Digitized by Google

allatranti cani, Vir prudens, oblatrabit unquam, aut aſino calcitranti recalcitrabit? Hiſce vale, amicorum optime, & me amare perge. Dabam Gotæ, XXVII. Decembris, M DC LIV.

T. Balthaſar Glaſſius D.

Inſcriptio:

Nobili, Clariſſimo Excellentiſſimoq́; Viro, Dn. Helvico Dieterico, U. Med Doctori, Archiatro Electorali Brandenburgico, Amico meo Veteri;

Hamburgi.

PLurimas, hujus tenoris, Epiſtolas hîc annectere poſſem, Clariſſim. Medicorum; verùm, ne Apologia hæc, vi exorta, limites ſuos, ac dimenſionem, excedat, vela contraho. Ex quibus omnibus, Corollarii loco, tamen & hoc notandũ, quantopere *novo* huic *Hippocrati* negotium hoc diſplicuerit, quòd *Reformator*, nullâ ſpe lucri, aut proprii emolumenti, ſecretum hoc communis juris nonnihil fecit, contra aphoriſmum Tackenianum, in terminis docentem: Secreta non eſſe revelanda, niſi ſub involucris & allegoriis; quò faciliùs quæſtui, & inſatiabili lucro, ſubſervirent. Tam enim avaro deeſt, quod habet, quàm quod non habet. Accedit ſecundò & alterum, quod rabiem hujus *novelli Hippocratis* exaſperat; nimirum, quòd *Reformator, in ſuis Animadverſionibus, pag. 277. editionis Noricæ*, ſcripſit: aliam non eſſe, ſalis Viperini extrahendi, & fixandi, viam: &, licet plurimi de ſecretioribus modis multum glorientur; impedire tamen fucum, & imposturam, quò minùs iſtos ulli ingenuè communicare, & publici juris facere, audeant, ne ex poſtfacto uſura & dolus eluceſcant. Et hic erat Achilles, quo omnia *Hippocratis* argumenta expugnaveram. His machinis corruit & contabuit *Zoilus*. Cor enim ſauciaveram ei, & vitalia, dum has fraudes nonnihil ſaltem detexi. Et verò, ſi, quod à parte rei eſt, ediſſeram, non militabat hic textus Animadverſionum mearum contra Tackenium; cùm hæc impoſtura, & ſalis Viperini adulteratio, longè ante *Hippocratis Chymici* ætatem, in uſu fuerit, & perpetrata: uti & in *meis* dictis *Animadverſionibus, pag. 275.* & paulò antè, demonſtravi; quòd nimirum hic ſubrepticius Viperinus ſal, ante annos triginta, & ultra, multis Magnatibus Viennæ, & alibi, oblatus ſit; cujus technas & impoſturas illo tempore revelavi. Cur autem *Tackenius* his læſus ſit, & ſuccenſeat *Reformatori*, aliam cauſſam neſcio, niſi quòd *Veritas odium parit*: ac quia ſibi hoc vulnus, & ignominiam, appropriavit ultrò, ipſe viderit. Forſan *culpa redarguit ipſum*: juxta, tritum illud Tevtonicum: Wann man einen brügel unter die hund wirfft/ ſo ſchreyet nur der allein/ welchen man getroffen. Et quanquam hanc Viperam non irritaverim, neque ullibi vel jota extet, quô contra eum quicquam ſcripſerim: usque adeò nihilominus virus ſuum in me revomuit, ut vix calumniæ & injuriæ ipſi ſufficientes ſuppetant, quibus me falsô aſpergat. Quid mirum igitur, ſi & patientiâ meâ, tot, toties ab ipſo læsâ, in furorem tandem versâ, vim vi, injurias injuriis, & calumnias calumniis, retudi, ac vindictam ſumpſi. Sed nec artis, nec ingenii eſt, ſarcaſmos, & mille ſcommata meditari: in quibus tamen tota *Novi Hippocratis*, & *Pſeudoſcriptoris* mercenarii, ars ac talentum hactenus occupatum eſt; ut, jure meritiſſimo, ejus doctrinam Hippocraticam faſciculum calumniarum, & convitiorum epito-

Digitized by Google

epitomen, inſignire poſſim. Et licet à Viris doctis ſevera monita acceperit, ne calumnioſæ linguæ in tantum fræna, & habenas laxaret; prout in quadam Epiſtola ipſius *Echo* manifeſtum fit; nec non in ſua *Epiſtola*, quam, Parænesis inſtar, Opuſculo ſuo præfixit, iteratò promittat, ab injuriis & convitiis labia ſua velle vindicare: pejora tamen prioribus præſtitit, mendaciaq; & calumnias multiplicavit. Quas tamen, quantas quantas nunc effutit, omnes & ſingulas in ſinum nequiſſimum ejus retorqueo. Nutriat ac cuſtodiat eas *callidiſſimus Veterator*, & *tantorum ſcelerum Pater*. Narrat prætereà exemplum, æmulatione dignum, *Calumniator* hic, in *Dedicatoria* hujus Opuſculi: quòd nimirum Celſiſſimo Principi Brunſvicenſi Epiſtola quædam fuerit oblata, quâ, ſine dubio, condignæ *Tackenii* laudes, & elogia meritiſſima graphycè deſcripta ſint; Principem tamen indignatum huic fuiſſe, aſſerit. Cur igitur tu, *Hippocrates novelle*, cur tu, *ruſtica progenies*, *neſcis habere modum?* Cur à ſangvine hoc nobili mores civiles & illuſtres non hauſiſti? Cur non dedignaris calumnias; cùm videas, Principum & Regum eſſe, ſuum cuique honorem tribuere, & famam ampliare? Sed animum deſpondeo, quòd poſſis & tu arbor eſſe,

Seris factura nepotibus umbram.

Nam, ut Tullius, pro Publio, inquit: *qui ſemel Scurra, nunquam Pater familiàs.* Mirumque foret, fortiter ac laudabiliter aliquid dici poſſe, ab homine molliciem profeſſo: teſte Seneca, *Epiſt. 53.* Tu in Mephyti tua, & lingvæ ſpurcitiis, conſeneſces & contabeſces: *conſvetudo* enim *altera natura*. Perge igitur, Heroſtrati imitator, ac ſtrenuè æmulator, ſuccende Orbis miracula, dirue Auguſta Dianæ Epheſiæ Templa, ut famam & æternam gloriam his meritis conſequâre. Et quid evertis aliud, dum hominem proterere ſtudes, quàm miraculum miraculorum Tavmaturgi DEI; atteſtante hoc totâ Philoſophorum turba? Quid aliud homo, niſi templum DEI; teſte doctore Gentium, Paulo? Perge igitur, quò te tua convitiandi libido trahit, quò te citat: neque dubita, quin paribus præmiabere muneribus, quibus ſacrilegus olim, Heroſtratus, donatus fuit; qui ejus geſta & hortamenta ſtrenuè ſectaris: per ſcelera nimirum famam aucupando. Olim, Heroſtrati nomen proferre, aut Annalibus inſerere, pœnâ capitis cautum erat: cave, ne & tuum nomen de libro vitæ deleatur. Detractores enim DEO odioſi.

Ad textum *Tackenianum* pedem refero, in quo iterum contra Reformatorem furit ac ſtridet, &, pro impoſturæ ſuæ tegumento, fingit, impoſtores in cauſa eſſe, quò minùs ſalem Viperarum ulli ingenuè communicare audeat; ſuorum denuò & propoſiti, & verborum, immemor, quibus, in Procemio, & Opuſculi decurſu, iteratò pollicitus fuit, *noviſſimi ſalis Viperini antiquiſſima fundamenta* publici juris velle facere: cùm tamen in Tractatu de eo ne quidem ſomniarit. *Pag.* igitur *4. lin. 6.* ſic ait: *Nam quicquid medicos olim, laboris amantes illuſtres reddidit, illud ipſum impoſtores doloſè adulterant; hos timuit meus Hippocrates, ea de cauſa, medicamentum antipeſtilentiale, quo cum divinos ſibi acquiſivit honores, ſubticuit.* Mira iterum & arcana ſcilicet tractat noſter *novellus Hippocrates.* Notate, Viri Illuſtres & Sapientiſſimi, ut ſe iterum hic malus Genius in Angelum lucis transfigurat; hic Proteus differentes aſſumit ideas. Eſt enim conſvetum ignobili huic ſectæ, ut, qvùm propriis diffidant virtutibus, aliena arripiant merita. Sic *novus* noſter *Chymiæ Præſes* Divini ſenis ſe cohoneſtat prærogativis, cùm eum *Suum Hippocratem* vocat, ſocietatis, & Duum-Viratûs jure; dumque ſuam meus *Tackenius* magni Coi doctrinæ per omnia conformem eſſe, ac familiarem, putat: cùm tamen omnibus pateat, quòd ex Hippocrate parum, aut nihil, intelligat hæc *Simia*, omnia æmulans, quia tam abſurdè textûs Hippocratis citat,

& ferè ex ſolo libro 1. de diæta, tam ineptè, inſulsè, & inappoſitè applicat ſuo propoſito, ut ridere ſit potiùs hominis ludicros conatûs, quàm indignari. Et hic tamen Hippocratem familiarem ſuum & aſſeclam vocat. Non, *Tackeni*, non! Magnum inter te, & Hippocratem, intercedit Chaos; ac tantum ab Hippocrate diſtas, quantum mulus ab Equo, aut Lux à tenebris. Quanquam videamus, quâ ratione etiam illos, quos Suos vocat, tractare ſolitus ſit, homo, dum vix tria verba, vix illud, *meus Hippocrates*, abſolverat, &, ecce! jam immane figmentum ac mendacium Hippocrati affingit; dum eum invidiæ arguit, virum charitate tam præfulgidum; & medicamentum antipeſtilentiale, quo divinos, in Græcia, nactus honores, ſubticuiſſe, aſſerit. Mentiris, *Tackeni*. (aptius mihi non occurrit verbum) Mentiris, eum ſubſticuiſſe hanc Panacæam: alia erant illa ſæcula, homines meliores frugi; non celabant remedia & experientias, ſed publicè, Anathematis loco, ad aras & delubra ſuſpendebant, adjectâ fusâ, clarâ, & dilucidâ inſcriptione, quô, ac quali remedii genere Dii propitii priſtinam huic vel illi ſanitatem indulſerint. Non erat illius ævi mos, nec audiebatur illud *Impoſtoris*: Si ſcis, benè tacebis. Minimè: ſed, ſi neſcis, benè informabo, fideliter communicabo, charitatem exhibebo. Ita, mi *Zoile*, procedebat Antiquitas. Deinde non legiſti, ex Præceptore tuo magno, Helmontio, *Tackeni*, quæ ſcribit in *Tumulo Peſtis*? Nonne clarè Hippocratis Coi remedia Antipeſtilentialia tradit, ac demonſtrat, quàm ſimplicibus, quàm obviis remediis, quàm paratu facillimis, mira, incredibilia, divina egerit, ad invidiam & confuſionem ſecretorum alcalium, noviſſimi Salis Viperini, molliculorum caſeorum *novi Hippocratis*, & plurium quisquiliarum *Tackenii*: quæ aliud non ſunt, quàm confuſum Chaos, ſimplicium ac efficacium pharmacorum interitus, Medici & Ægrorum opprobrium atque excidium. Nihil igitur timuit tuus Hippocrates, quin Panacæam ſuam nobis revelaret, niſi te forſan, & plures, hujus farinæ, pyratas, ac prædones ſecretorum, qui omnia abſcondunt, omnia publica bona privato ſuo quæſtui ſuffurantur, & luci eripiunt, *nequiſſimi Tenebriones*, quô feliciùs genio ſuo indulgere queant.

Porrò, *Paracelſum timuiſſe Impoſtores, lin. 4. pag. 17. habet, quò minùs ſua ſecreta nobis communicarit: &c. qui inſanabilia corporis contagia, mirificâ arte ſuſtulit, ut ſonat Epitaphium; quod Salisburgi in Noſocomio: &c.*

Advertis denuò, *Tackeni*, quòd calidum & frigidum uno ore & buccâ effles? Quòd vera & falſa audacter miſceas? An non occurrit tibi ampliùs, quòd, multorum ſecretorum conſcium, Theophraſtum acriter ſuggillaveris, quòd plurima hyperbolica ſcripſerit? & hîc denuò, ut tuæ nequitiæ larvam, & velamen, indueres, quaſi & tu mirificâ arte multa curare noſſes, & ſecreta, ſeu myſteria, tot nimirum onera, portares, quæ nulli revelanda, more Hippocratis, & Paracelſi, eum colludas: *ut ſonat ejus Epitaphium Salisburgi: &c.* Hoc ipſum poſthumum elogium Venerandi Præſulis, quod piis Theophraſti manibus poſuit, eſt argumentum contra te detractorem; ut meliora de hoc Viro ſentias impoſterum, & mortuis parcas: quod & Pagani obſervarunt. Tu quidem Elogia, & Epitaphia, anteactæ laudabili vitæ perpetua monumenta, parùm obſervas: quanquam, ut ſuprà notavi, jam tibi vivo Epitaphium inſcripſerint totius Europæ Univerſitates, & doctiſſimi Viri, vitæ anteactæ, & moribus, conforme. Et, niſi melior evadas, metuo, ne, poſt funera tua, generoſus, olim, Stephani, Regis Poloniæ, Eqvus, cui Epicedion, & Rhytmos, compoſuit Doctiſſimus Vir, *Daniel Hermannus*, ultimo verſu,

Huic ſtatua erecta eſt monimentum teſtis equini:

ne,

ne, inquam, Regis Eqvus laudabilius mereatur Epitaphium: aut Xantippi Canis, quem in Promontorio ſepelivit, locumque Cynoſſema, ſeu Canis monimentum, appellavit, ſplendidius obtineat Elogium, quàm tibi hactenus promeritus es vivendo & calumniando. Lege de hoc Epitaphio Philipp. Camerarium, *Centur. 1. cap. 21* ubi verſus prædictos citat.

Lazarum Riverium noſtris temporibus timuiſſe impoſturam, unde ſuum Febrifugum ſub metaphora ediderit, falſum eſt. Nam plurimis amicis, & familiaribus, illud concredidit, nec in poſtura prohibuit, quò minùs ulli mortalium ingenuè communicaret: ſed palam quòd non impreſſerit, Harpyias, rapaces, impoſtores, ſecretorum falſarios, Te demum, *Tackeni*, timuit. Neque enim tu, caſeum tuum molliculum in foro divendi, hactenus voluiſti, nec ulli mortalium unquam communicare. Quid times? Cur *Riverius* ſua communis juris, & omnibus palam facere debuiſſet, qui majora poſſedit? Verùm Oedipus es, & ſagaciſſimus Moloſſus, qui à longè olfacis & odoraris omnia; prout in *Opuſculo tuo* nobis imponis: & Febrifugum illud Riverii indigitare attentas; cujus tibi copia tamen non fuit hactenus.

Procedit *noviſſimus Hippocrates*, & ait, *prudentiſſimè Helmontium abſcondiſſe liquorem Alkaheſt, qui tamen ab impoſtoribus tutus non ſit, quin pro eo, à reformatore acetum ſubſtituatur.* Heus, ſodes, *Tackeni*, nondum dextrè mentiri didiciſti. Nam *mendacem oportet eſſe memorem*; in quo puncto tu ceſpitas, & deficis. Recordare, & memento tui, *falſiſſime Hippocrates*, qui hîc Helmontium laudas & extollis, quòd abſconderit ſecretum maximum, & liquorem Alkaheſt; & Libello tuo, ſeu *Epiſtola, de famoſo liquore Alcaheſt*, hunc Virum circumvenis, cavillandoque multis convitiis inceſſis; ejus ſecretum, ſcilicet hunc dictum liquorem, Non ens, (quod idem, ac Chimæra, & res in concavo Lunæ eſt) appellando. Verba tua formalia denuò ſubjungo: *facilè*, inquis, *credulus Helmontius, quæ ſcripſit non intellexit. Verum non deprehendi quod ſcripſit Helmontius de ſale Spiritus Vini. Neque hoc verum eſt quod Helmont. ſcribit, quod ſpiritus ſeu Oleum Vitrioli attactu Mercurii degeneret in alumen* (& hoc tamen iterum verum eſſe, aſſeris ipſe, in *fine hujus libelli.*) *Plurima in Helmontio cum animi averſione, ad nauſeam usque examinavi, ubique perſpexi, quòd, inſomniis, citra experientiam, nimiam fidem adſcripſit.* Ex his tuis propriis verbis ipſe conſpicis, *Tackeni*, quàm *iniqvus Thraſo* ſis, *homo verſipellis & inconſtans, monſtrum humanæ converſationis*; quòd eum, quem usque in cœlum paulò antè extuliſti, ſecundum vertiginem tuam, ad ima, & Tartara, illicò præcipitare ſtudes. Quæ de Aceto, quod Reformator, loco Alkaheſt, ſubſtituerit, ſuperiùs finxiſti, alteri occaſioni reſervo decidendum; in eum nimirum locum rejiciendo, ubi pluribus, mendaciis tuis, de ſpiritu Veneris, ſatisfacturus ſum.

Audiamus ulteriùs noſtrum *recens inauguratum Hippocratem*, in pompa procedentem, *pag. 5. lin. 15. Unde non ſine cauſa timidulus, ne præ torpore, & ignavia mea ad impoſtorum manus dimanaret, abſcondi hactenus quod medicum nobilitat, & præcipue, ne dignus atque indignus eandem ſubiret ſortem importuna autem reformatoris efflagitatio (pharm. 487.) effecit, ut ex magno experimentorum & obſervationum mearum cumulo ex cerperem, quæ (ut dicitur) mihi canerem, in que meum ipſius uſum deſtinaram; ad publicam utilitatem nunc profero.* Et iterum, *pag. 7. lin. 12. Huc ergo adeſte veritatis amatores, vos admiranda & jucunda veſtris oculis aſpicietis, & manibus tractabitis, quæ abſconſa, & occulta à ſenſibus & cognitione hactenus ſtetere.*

Quæ cauſa, quòd, timidulus, (*nequiculus*, dicere debebas) abſconderis hactenus, quæ Medicum nobilitant, *Tackeni*? Ut quid lucem fugiebat fœtus tuus, ſi Solaris, ſi Aquilinus fuit? Ut quid abſcondebas, ſi proprius erat, & non furtivus?

furtivus? Ut quid timidulus trepidabas, (homo cæteroquin non tam audax, quàm temerarius) & umbras ſomniabas, niſi quia fugit impius, nemine perſequente? Abſcondiſti, fateor, hactenus, quæ Medicum nobilitant, utpotè, homo facinoroſus, opprobrium Medicorum, & ludibrium Artis noſtræ; in quo nihil honeſtum & juſtum, nihil decens, emicat. Non ſcientiam, & Medici redhoneſtamentum, ſed ſcelera, &, portenta, ac iniquas calumnias, & injurias tuas abſcondere debebas, quibus toti hactenus Europæ prodigio ſimul, & ſcandalo, extitiſti. Te, timere, peccantem, non vulgi judicia addecebat, ſed inexhauſtæ ſcientiæ tuæ æmulatores. Sed pergit φιλόψογος, & carpendi cupidus, *Hippocrates noſter: importuna reformatoris efflagitatio effecit, ut ex magno experimentorum & obſervationum mearum cumulo excerperem quæ mihi canerem*, &c. Videte nunc, paulò antè timidulum, quàm audacter, quàm ſine fronte & mente fingat, quàm avidè rumores ac titulos aucupetur! *Reformator* (qui ſemper tibi ungvis in ulcere) hęc tibi ſecretra (è pumice aquam) expreſſit? *Reformatoris* importuna efflagitatio, & armatæ preces, arcana tua impetrarunt? Mentiris, *inique Tenebrio.* Sed ſuperbia tua, ambitio, dolus, & mille fraudes, has tibi pagellas, & furtivum Opuſculum tuum extorsêre: videri, eminere, digito monſtrari, cupiebas, *glorioſus Thraſo*, & *Nugator*, qui portenta Medicinæ, & inexhauſtas ſcientiæ abyſſos, revelare promittis; cùm tamen ne veſtigia eorum, quæ magnificè & ſuperciliosè jactas, invenerim, dum unâ nocte omnia *noviſſimi ſalis Viperini tui antiquiſſima fundamenta* ſedulus ſcrutatus ſum: ut proindè hoc compendium tuum, ſeu novum Hippocratem, evulgatum, *ex magno experimentorum & obſervationum tuarum cumulo depromptum*, aliter definire nequeam, quàm quòd ſit mixtum quoddam, cujus elementa, ſunt arcana furta ex Helmontio paſſim, & Libavio, deprompta; cujus materia prima, detractiones & ſcurrilia convitia; cujus forma, ſuperbia; cujus unio, mendacia & mille hyperboles. His tamen non officientibus, fateor & meam imbecillitatem; quòd hæc tam magnifica, novi Hippocratis, promiſſa & mihi vellicârint aures, nec non avidum & promptum ad legendum reddiderint, donec unica mihi nox conſilium dedit, ac montes parturientes glirem enixi ſunt. *Reformator* verò, dum nugas, quiſquilias, & pueriles conatûs, novi Æſculapii pervolvit, tunc, ſplene toto, in ſinum ſuum ridens, vulgarem Italorum paræmiam ſecum obmurmurabat: Troppo fumo, poco roſto; & illud vetuſtum, Latinorum:

> Qui captat riſûs hominum, famamq́ue dicacis,
> fingere qui non viſa poteſt, ———
> ——— hic niger eſt, hunc tu, Romane, caveto.

Et, ne nos hæc fallat opinio, *Amice Lector*, tranſeamus ad arcaniſſima *Tackenii* ſecreta, *ad cumulum experimentorum & obſervationum*, ac, utrum verbis noſtris, & conceptibus, acta novi Hippocratis reſpondeant, perſcrutemur. *Huc ergò adeſte veritatis amatores, vos admiranda & jucunda veſtris oculis aſpicietis.* Venite, ſed riſum cohibete, Amici; venite ad fabulas; ſpectate hiſtrionem; audite mendacia & apologoſtrum; venite, properate: jam enim Theatrum panditur, & Scena ſecunda.

CAPUT

Digitized by Google

Caput II. Tackenii.

Qui nimium properat, ſeriùs abſolvit.

PRocede pompa, feſtina; ſed lentè. Omnis, profectò, mihi indignatio, *Tackeni*, & juſtus furor, deferbuit; & vix plura riſus effari indulgebat, hoc feſtivo lecto titulo. Neque me ſic Apuleji, de Aſino aureo, Commentum, nec Alcinoi Apologus, nec Sineſii, Calvitii laus delectabat, quantum hæc connexio, & Caput, demulciebat. Sed ad ſeria magis nos componamus. *Reformator incipit*, ait Tackenius, *clato ſupercilio. Nunc ait;* (a) *nos convertimus, ad examinandum ſalem Theriacalem antiquorum, cujus præparatio tam infantilis & abſurda eſt, ut nullibi veterum ſimplicitas dilucidius, atq; in illa appareat &c. & paulo poſt: animalia duntaxat gaudent ſale volatili, & fere nil præter ſolam terram mortuam, in violenta calcinatione, poſt ſe relinquunt imò reliqua abſurda ſilentio non involvenda, quod loco ſalis communis armoniacum ſubſtituerunt, re profecto ut video, ne tantillum intellecta, quia ſal armoniacus totus in auras pulſus eſt, & ſic non de viperis nec de ſuo addito ſale quicquam illis remanſit*, hæc ille.

a. *pharmat. fol 431.*

dificiles aditus omnis impetus habet

Nolite præcipiti judicio, & cauſa non ſatis excuſſa inſontes damnare.

Mihi autem non videtur, veteres hoc loco inculpandos, abſurditate, & ſimplicitate, adeo ut reformatoris immaturam reprehenſionem perferre debeant. Sed priusquam judicentur audire oportet, & alteram partem, & indagare, quid ſit ſal armoniacus veterum? & qua ratione, loco communis illud ſubſtituerint? & in quem finem? & ubi deniq; peccarint ut reformatoris præcocem iram & acerbam contemptionem perferre mereantur?

Redarguere ea quæ non recte dicta ſunt, minime inſtitui

Sed hæc omnia, ut clariora fiant, neceſſe eſt ſalium quorundam intima ſubire, & exacte horum naturam, & differentiam, ex accidentibus propriis, & ſenſibus cognitis, non ſyllogiſmo logicali & convertibili, vel imaginariis non entibus, ſed plane experimentali, & naturali hiſtoria examinare.

Hippoc. de dieta lib. 1.

imaginaria hic non tractantur.

Dico itaq;, & confirmo, non ſolum quòd animalia duntaxat, ſal volatile poſſideant, ſed præter opinionem reformatoris, quod & vegetabilia omnia, non habeant à natura neq; granum ſalis fixi, niſi arte illud acquirant; & primo de notioribus dicam, & paulatim ad occulta progrediar.

Nec ſi quid neſcis, reliquis id ſcire negatum eſt.

Naturalem ſalem armoniacum, veteribus magno in uſu fuiſſe, teſtatur Plinius (a) *Reperitur, inquit: in Africa, in Regione Cireniaca ad Hammonis oraculum usq; oblongis glebis, & ſub harenis. Id confirmat Dioſcorides, quod ſal armoniacus natione laudatur. Hic ſal eſt conſtans in igne, ſuo modo ſapore multo ſals-acidiore noſtro ſale communi cibario, ut oſtendam, & ob id medicinis, utiliorem invenerunt, ea propter commendarunt id veteres pro hac re.*

a. *lib.* 1. c. 7.

Illud autem quod ad nos adfertur, non eſt in oblongis glebis, ut neq; eſt naturale, ſed componitur arte: ex naturali ſcis; & alcali volatili animalium, id docet ejus reſolutio juxta Ariſtotelis axioma (a) *dividitur nimirum in acidum ſalis ſpiritum; ut etiam in alcali volatile (omnia ſalſa in duas dividuntur ſubſtantias in alcali nimirum & acidum, ut paulatim oſtendam) quæ ambo ſe parata, & rurſus re conjuncta, fiunt ſal armoniacum quod erat. Acida pars, vel acidus ſpiritus, habet omnes proprietates, ut ille, qui diſtillatur è communi ſale: Alcali autem ejusdem eſt conditionis cum illo, quod ex humana urina ſublimatur, minus tamen fætulentum: unde ſuſpicor, quod non humanam ſed camelorum urinam ad illud compoſitum elegerint. Horum enim urina, ut notat Plinius* (b) *fullonibus utilior, quam reliquorum animalium; unde alcali ditior ſit neceſſe eſt: fortaſſe, quia ut reliqua animalia, ſal non comedunt; commune enim, ſal non abluit. Nauſicca enim, Alcinoi filia lavabat lintea ex fonte in littore maris, ut ſcribit* (a) *Homerus*

a. *in quo quid reſolvi poteſt ex illo neceſſario debet conſtare.*

b. *lib.* 28 *c.* 8.

a. *Odyſſ lib.* 6 *à verſu* 85 *usq;* 96.

Fit

Digitized by Google

b. lib. 1. de diæta.

Sal Armoniacum.

c. Hip. citato libro.

Fit autem ſal armoniacum artificiale, eodem modo, ſicut ſapo, natura enim operatur in omni re ſimile, docet Hip. (b) *ex acida nimirum parte ſalis armoniaci; & alcali urinæ camelorum (vel animaliũ perinde eſt: ex alcali fuliginis, & ſpiritu ſalis acido, alio deficiente, feci ſimile ſal) urina enim per macerationem diſſoluit ſal; & alcali urinæ, quod alias dierum curſu, in auras abiret; hic per moram reperit acidum; quod combibit, fitq; ex acida parte ſalis, & alcali ex urina, nova creatura artificialis, ſalſi ſaporis. Quod autem ſimiles mores non habet* (c) *neq; cum novo ſalſo concordat, ſponte ſegregatur ad fundum; ſupernatantem ſalſum liquorem clarum, coquunt & deſpumant, ac iterum feces deponere ſinunt, quem deinde coagulant in placentam. Hoc eſt ſal armoniacum, quod ad nos defertur; non tamen illud, quod veteres pro ſale Theriacali elegerunt, ut exiſtimat reformator: ſed illud eſt naturale, quod ſub arenis (αμμοσ) reperitur ut docet Plinius citato loco, quod tamen in progreſſu clarius Nunc priusquam progrediar, quid ſit alcali, dilucidius explicandum.*

Salutemus igitur, Auditores, *novum Auguſtani Vindicem, Zuvelferi Reformatorem*, qui innumeros, ac conſpicuos errores, quos Reformator, totius Europæ plauſu, & aſſenſu, è Scholis & Officinis proſcripſit, poſtliminiò revocat ac libertate donat, *multorum criminum Mecænatem, Tackenium.* Sed, heus, *Impoſtor*! Num & hoc *de magno cumulo tuarum Obſervationum & Experimentorum eſt*, illicò nimirum, in ipſo limine, mentiri; textùs meos adulterare: prout quaternis vicibus te practicaſſe, palàm, ex hoc uno textu, & pagina mihi *273.* & ſequentibus, demonſtrabo? Cur ſine commate, & puncto, Elementariorum, & Puerorum more, textus meos debito nitore defraudas? Cur ſupprimis abſurditates Veterum, in hoc ſale Theriacali commiſſas; quas Reformator clarè, & graphicè, *in Animadverſionibus ſuis*, ex hoc textu, notat & eventilat? Quæ tales erant: 1. Ratione ſalium addendor, ũcùm communis, tùm Armoniaci, ejusq́ue liberali nimis quantitate, librarum nimirum xxxx. reſpectu paucarum Viperarum, & quatuor tantummodò. 2. Ratione calcinationis deſtructivæ Viperarum; quòd planè nihil ſalis fixi, poſt ſuam calcinationem, ſeu combuſtionem, relinquant, præter oſſa arida, nigerrima, (tanquam in vaſe clauſo) effœta, nullius frugis, omni ſale volatili privata. 3. De Trochiſcis, ex adjectis ſpeciebus priùs conficiendis, quòd poſt earum trochiſcationem eas demum calcinationi deſtinarint; quaſi verò priùs comburi, & quidem meliùs, non potuerint, niſi priùs ex ipſis ſimplicibus contuſis, cum melle, Trochiſci efformentur. 4. De Scillis recentibus addendis. Et, 5. De calcinatione demum, mirum in modum ineptè, & perperam peractâ; vi cujus non in cineres, neque ſalem, ſed tantùm in carbones majuſculos convertuntur. Hæc tu, *Neo-Auguſtanæ Pharmacopœiæ Vindex, Tackeni*, tueri, & in his Reformatorem, ſine fallacia, & impoſtura, convincere debebas, ac demonſtrare, quòd ſint ineptè caſtigata; neutiquam autem ſubdolè præterire, ac, pro libidine, quidvis addere, & demere. Vides, quòd, qui nimium properat, tardiùs abſolvit? Lentè, paulatim, fideliter, omnia ex Reformatoris textu allegare decebat. Sed nimium properaſti, *Hippocrates novelle:* metuo profectò, ne & malè abſolvas. Deflectit noſter *Scholiaſtes* ad ſalem Armoniacum veterum, ad Plinium, *cæcus Erro*, Græcamq́ue fidem, quò ſæpè mercatus confugit; licet in citatione aberrârit, pro xxi. libro, primum adducendo. Verùm facit hoc irrito conatu, multisq́ue erroribus imbutus. Legere potiùs conveniebat, pro Plinio, nec Chymico, nec Medico, Doctiſſimum Olaum Wormium, *in ſuo Muſæo, pag. 20.* vel Cæſium, Matthiolum, & complures Claſſicos, qui fuſiùs hanc ſalis hiſtoriam tractarunt, in hoc uno omnes conſentientes; quòd ille ſal Armoniacus ad nos transmitti deſierit dudum: Nunc & antiquitus artificialem quendam ſubſtitui, qui fit ex quinque partibus urinæ inſpiſſ. humanæ, parte

una

Digitized by Google

unâ ſalis communis, & parte dimidiâ fuliginis lignorum, ſimul coctis ad conſumptionem humiditatis ſuperfluæ, reliquoq; ſublimato, iterum ſoluto & coagulato. Similia fere reperies in Libavio, *ſyntag. arcan. Chymic. cap 38.* de Sale: quem conſule. Cùm igitur ſal ille Armoniacus Plinii pridem deſierit, nec vel unquâ reperiatur, vel, ab Antiquis ad ſalem Theriacalem fuiſſe adhibitum, ratione & authoritate comprobari poſſit: (niſi fortè confugeremus ad magnum cumulum Obſervationum & Experimentorum, vel ad illa admiranda & jucunda, abſconſa, & occulta à ſenſibus & cognitione, *Tackenii*) ruunt novi Hippocratis, & Philoſophaſtri, rationes, cum Plinio & tota Græciâ. Quid igitur fruſtra nugaris? Cur te inaniter torques? *Reformator* his nugis non vincitur. Poſito enim, accepiſſent Veteres hunc ſalem Armoniacum fixum Plinii, pro ſale ſuo Theriacali conficiendo: quid, quæſo, laudabilius effeciſſent, quàm ſi ſalem communem, vel ſalem gemmæ, adhibuiſſent, æquè fixum? Perinde enim eſſet: & ob id non fugis, vel declinas abſurditates. Nam & illum errorem, de ſale ſimplici tanquam etiam fixo, & ſali Armoniaco Plinii, hac in parte, ſimili, clarè & dilucidè etiã diſcuſſit *Reformator*, in dictis ſuis *Animadverſionibus*: quas paulò pòſt denuò adducam. Repete igitur, & revolve tecum, mi *Reformator Zwelferi*, doctiſſimum marginale tuum, & aptum ſcholion, *fol. 7.* tibi notatum, nimirum: *Difficiles aditus omnis impetus habet.* Si ſic ſubſtiteris, profectò Auguſtanum non vindicabis. Item revoca alterum marginale tuum, *fol. 8. Nolite præcipiti judicio, & cauſa non ſatis excuſſa inſontes damnare.* Nimium properaſti; tardiùs rem abſolves. Nam cogitare debebas, quòd *Reformator Auguſtani* non ſine prægnantibus cauſis, & validis rationibus, Animadverſiones ſuas adinvenerit; quòd ſolidiora fundamenta jecerit, quàm ut uno viperino ſibilo tuo ſubſidant, ac evertantur. Impetuoſus igitur fuiſti, præcipitis judicii; & cauſa non ſatis excuſſa. Nimium properaſti, *Hippocrates.* Igitur ſerò, & tardiùs, abſolves. Et hoc reſponſi genus vocant Philoſophi *Retorſionem argumenti*, ſeu *Argumentum ad hominem*; prout tibi jam reſpondi, *Tackeni.* Et tales Philoſophi plerumque ducuntur ad ſaccum: & ejusmodi Chymici in manica Hippocratis plerumque ſuffocantur.

Subjungit novum Aphoriſmum, & theorema Chymicum, Hippocrates noſter. *Dico itaq;, & confirmo, non ſolum quòd animalia duntaxat, ſal volatile poſſideant, ſed præter opinionem reformatoris, quod & vegetabilia omnia, non habeant à natura neq; granum ſalis fixi, niſi arte illud acquirant.* Egregiè, profectò, Doctoraliter, aphoriſticè, & audacter, mi *Tackeni.* Verba caro non conſtant, ſed ad probam, & demonſtrationem. Dic, *Neo-Hippocrates*, ſi animalia, ut ais, duntaxat ſalem volatilem poſſident; quid igitur tibi, vel Antiquitati, reſiduum fuit, in calcinatione violenta viperarum, cum ſale tuo fixo Armeniaco Plinii? An non coincidis in doctrinam *Reformatoris*? An non tibi ſpiritus contradictionis eſt? Dic, ſecundò, quare, *præter opinionem meam*, ais; animalia duntaxat ſalem volatilem poſſidere? Cur iterum mentiris, & claros textûs adulteras? Cur falſarius es? Legiſti ne Animadverſionû mearum textum, *pag. 273.* in quo dilucidè, ac optimâ methodo, tibi, *Agyrta*, ad invidiam, minimè æmulationem, qui minùs es habens, animalium analyſin, & ad ultima reſolutionem trado; tam quoad eorum ſalem volatilem, quàm reliqua contenta? Ut autem rem diſcas, veni iterum, *aurite & myſterioſe vir*, lege, quæ, *ex noſtris Animadv. pag. 273. col. 2. lin. 49.* editionis Noricæ, ſubjungo; quæ talia: Et licet in primo errore, quem in combuſtione viperarum committunt, connivendum eſſet; cùm forſitan eo tempore artificioſiores deſtillationes (quibus perfecta rerû analyſis in-

ſtitui poteſt) illis nondum innotuerint, conſequenter etiam nec ſcire potuerint, quòd animalia ſale duntaxat gaudeant volatili, & fere nil, præter ſolam terram mortuam, omni virtute Medica exutam, in violenta calcinatione poſt ſe relinquant; ex qua terra mortua licet exilis portio ſalis fixi (forſitan ex mille Viperis vix uncia una) elici poſſet: id tamen tanti precii non eſt, quin potius vires alterius cujusdam ſalis fixi æmuletur, atq; ita tota animalium virtus, & efficacia, in meris volatilibus, ſale, ſpiritu, & oleo, quæ ignis violentiâ, & levi ſaltem calcinatione, totaliter in auras pelluntur, conſiſtat, remanente terrâ mortuâ, vel oſſibus, ſalinis partibus ſpoliatis. Hinc & teſtæ Probatoriæ, ſive Capellæ, ſuper quas metalla fixiora purificantur, ex oſſibus calcinatis, utpote quòd ſalſedinem nullam contineant, quæ huic operi refragari aut impedimento eſſe poſſit, & ex cineribus, crebris lotionibus itidem à ſalſedine ſua omnimodè liberatis, conſtruuntur. Reliqua autem plurima abſurda ſilentii ſipario nullatenus involvenda, minimeq; conticenda ſunt. Poſito enim, quòd Viperæ, poſt calcinationem violentam, ſalem præberent fixum; quid autem hæ quatuor Viperæ inter tam multa, ſalis nimirum vulgaris quadraginta libras, & tot ſimplicium, juxta præſcriptum modum calcinatorum, cineres, vel potius carbones, præſertim ſi adhuc reliqua ſimplicia contuſa ſupperaddantur, efficere aut præſtare valerent? Porrò tradunt, quod aliquando etiam ſalem Armoniacum, loco ſalis communis, in pari quantitate Viperis ſuperaddiderint; re, profectò, ut video, ne tantillum intellectâ. Etenim, ubi ſalem communem addiderunt, totus ille à calcinatione remanſit: quia ſal communis fixus eſt. Si verò huic ſalem Armoniacũ ſubſtituêre, totus is in auras pulſus eſt: & ſic nec de Viperis, nec de ſuo addito ſale Armoniaco, quicquam illis remanſit, niſi oſſa mortua, & cineres, vel potius carbones, ex adjectis herbis. Præterea omnium maximè mirari ſubit, quòd etiam Trochiſcos ex adjectis ſpeciebus nonnullis confecerint, priusquàm illas combuſtioni, vel calcinationi, deſtinarunt; haud ſecus, ac ſi ſimplicia, his trochiſcis deſtinata, comburi non potuerint, niſi priùs ex ipſis contuſis, cum melle, Trochiſci efformati fuerint. His, pariter nulla ratione ſuffulti, quinq; Scillas prægrandes recentes, in minuta fruſta diſſectas, junxêre; cùm tota Scilla ex aquoſa, & volatiliori ſubſtantia conſtet; unde exiguam terreſtreitatem poſt ſui calcinationem relinquit; prout quoque jam antè, in Animadverſionibus Trochiſcorum de Scilla, innuimus, & experientiâ demonſtravimus.

Hâc

Digitized by Google

Hâc calcinatione demum mirum in modum, & perquam ineptè, peractâ, non cineres, poſtquam ollam aperuerunt, ſed integros carbones, ex adjectis herbis, & trochiſcis, ac oſſa ex Viperis nigerrima adepti ſunt. Verùm Carbones, ſali permixtos, exhibuiſſe ægris, id equidem inſulſum planè, & abſonum eſt. Quippe illi ipſi ferculum fecêre nimis ingratum, quodq; vel ſolo intuitu ſtomachum movere potuit. Si ſaltem cineres ex herbis facti eſſent, potuiſſent forſan, propinati, aliquid, ſudorem nimirum commovendo, effeciſſe. Quòd autem revera carbones, non verò cineres ex adjectis herbis & trochiſcis, ac oſſa nigerrima ex viperis acquiſiverint; quotidiana experientiâ comprobari, imò à Carbonariis, qui calcinatione clausâ ſuos efficiunt Carbones, exemplum evidens deſumi poteſt. Namq; nulla herba, vel planta, aut lignum, in clauſo vaſe, calcinatione etiam violentiſſimâ, & diuturnâ, in cineres redigitur, ut ex ipſis ſal elici queat; ſed remanet carbo ſemper nigerrimus, nullo modo pro ſale extrahendo aptus.

Ex his *Reformatoris* fundamentis, & genuina Philoſophiâ claroque textu, ediſcito, *Neo-Hippocrates*, veritatem & mendacia devitare, ſimul & palinodiam canere, *quòd, præter opinionem meam, animalia duntaxat ſale volatili conſtent.* Non enim umbras ego amo, non Laconiſmos, & aphoriſticas doctrinas, quales tu affectas; adeò, ut opus tuum ſit confuſum Chaos, omnia docens, nihil demonſtrans; ex omni aliquid, ex toto nihil; ridiculum denique Quodlibeticon. Ulterius: *Vegetabilia*, doces, *non habent à natura neque granum ſalis fixi, niſi arte illud acquiratur.* Hic textus tuus bifariam intelligi poteſt; & quòd habeant ſalem fixum; quia duæ negationes conſtituunt affirmativam. Dicis enim, *quòd non habeant à naturâ neq; granum ſalis fixi*: vel quòd non habeant, abſolutè. Quàm partem quòd tu defendas, negativam ſcilicet, arguit illa particula: Nisi. Quæ concluſio, præterquam quòd toti Philoſophiæ, ac omnibus doctis Viris, adverſetur; eſt puerilis, & tanto Hippocrate indigna. Falſitatem hujus doctrinæ eruo ex conſveto, tibique etiam trito principio Philoſoph. Nimirum, ut ais: *in quo quid reſolvi poteſt ex illo neceſſariò debet conſtare.* Subſumo: atqui vegetabilia, pro parte ſua, reſolvuntur in ſales fixos; animalia in volatiles. Ergò ex his conſtant: ergò hi illis inſunt; ergò de potentia in eos reſolvi poſſunt. Et habent etiam vegetabilia omnia actu ſalem aliquem nitroſum terræ, qui in forti calcinatione conflagrat; qui &, ſuo modo, fixus dici poteſt: prout tu, in ſequenti incineratione, & uſtione, Abſinthii affirmare videris. Mirum proinde eſt, poſt tot magnifica promiſſa, tam gregaria, quin imò tàm abſurda, te docere. Ut proindè garrulitati tuæ aliud aptare non poſſim, quàm illud Excellentiſſimi Medic. *Dieterici: Philoſophus, & Chymicus forſan, manſiſſes, ſi tacuiſſes, Tackeni*: quòd tacere, ſapientis tantùm ſit; &, ut Democritus philoſophatus eſt, Stultus nunquam poſſit tacere. Nam loquendi Magiſtros habemus homines; tacendi, Deos immortales.

Reliqua, quæ ſcenicus noſter Hippocrates Chymicus, de ſale Armoniaco, affert, *pag.* nimirum *10. lin. 4. quòd illud quod ad nos adfertur, arte componatur, quodq; id doceat ejus reſolutio :* Item, *pag. eadem, linea 13. Omnia ſalſa in duas dividi ſubſtantias in alcali nimirum & acidum :* & plura alia: *de urina Camelorum, quòd, ut reliqua animalia, ſal non comedant :* Item, *pag. 11. lin. 9. fieri ſal Armoniacum artificiale, eodem modo, ſicut ſapo ; & naturam operari in omni re ſimile &c.* Hæc omnia ac ſingula ludicra ſunt, indigna viro, & ſapiente, ut his operam deludat. Quare non immoror talibus: ſolùm hortor Amicum Lectorem, ut admiranda hæc contempletur, ad quæ noſter Hippocrates, velut claſſico, totum orbem ſpectatum provocavit. Nos de his abſurditatibus plura in ſequentibus afferemus.

Accingit ſe ad tractanda alcalia, & ſalem Kali, noſter Hippocrates, *capite tertio ;* ſed nunquam magis inſulſus, quàm ubi in ſalinis occupatur. Tranſcripſit hanc alcalicum materiam ex magno *Helmontio, tractatu de Blas Humano : titulo, de Poteſt medicam.* item, *titul. Complexion. atq; Miſtion. Elemental. figmentum ;* & reliquis locis: hoc uno tamen Helmontio diſpar, quòd ejus ſanam doctrinam corruperit, & ineptias multas adjunxerit; ut vel ſic furta celaret. Quid enim ridiculum magis, quàm quòd, *lin. 5. pag. 13.* ſuis alcalibus *trinos genitores & incunabula aſſignat, velut totidem ſpuriis : Naturam ſcilicet, Ignem, & Philoſophum ;* quòd iterum docet, *non reperiri ſal Kali in natura, nec in omnibus tribus regnis, niſi ab artifice ignis ope producatur ;* quòd, *pag. 13. in margin. Vacuum & inane, ſtatuat, eſſe alcali.* De quo inferiùs pluribus diſſeram; ubi vacui implicantiam pluribus oſtendam huic Philoſophaſtro: *quòd ſal Kali ſit compoſiti pars, ut reliqua ſalia, virtutibus tamen ſeminalibus orbatum.* Quæ hujus majoris eſt ratio? *Habere virtutem abſterſivam, ſaponariam.* quòd *hujus inanitionis gratia, quaſi in formis, abſorbeat omnis generis acida, hinc omnia ſalia quæ acida mortificant, unico & generali nomine Alcalia appellentur : reperiri non ſolùm in vegetabili, ſed inſuper in animali & minerali, familia.*

Rem miram, profectò, aſſumpſiſti, dum Caput, de Alcalibus, inſcripſiſti, *Tackeni ;* de quibus Tyrones noſtri Pharmacevtici, ubi vix La lare cæperunt, aptè diſcurrere novêre; quorum myſteria imbelle vetularum genus per lixivia penetrat; de quibus tota natura clamitat. Sed venite, ſpectate mirabilia, Hippocrates novus explicat alcali de herba Kali: cujus hiſtoriam, modum operandi, & differentias, fusè Bulcaſis deſcripſit. Hic magnam ſtatuit differentiam inter alcali de Kali Arabicum, Sarracenicum, & Syrium; quem conſule. Hiſtoricam Alcalium Chymicorum fusè tractârunt Ægidius Everartus, Leon. Suavius, Bodenſteinius, Tholdenius Haſſus, Agricola, Dioſcorid. Mattheſius, Libavius: & quis non, Scriptorum? Et tamen hæc *admiranda ſunt, nova, abſconſa & occulta à ſenſibus,* apud noſtrum Hippocratem. Vides, *nequiſſima Vulpecula,* quòd veſtigia tua, & latibula, inveſtigemus, furta pateant, ſuperbia alieno fuco eluceſcat? Et verò, ſi ex Authoribus nudè rem furatus fuiſſes; adhuc forſan induſtriam dixiſſem: ſed quòd ſanam doctrinam ſtultitiæ tuæ fermento, & vertiginoſis additamentis, peſſumdas; grande eſt nefas. Et talia ſunt: 1. quòd *alcalia undiq; aberrent in natura, & tamen nihil ſint, nec reperiantur :* 2. *quòd alcali inane & vacuum ſit :* 3. quòd *informe tres numeret Patres :* 4. quòd ſalium lixivialium, omnibus tritam ac notiſſimam præparationem, & hiſtoriam, vel ipſis lotricibus notam, pſevdologia ſua adhuc cupiat obfuſcare. Et plura, quorum indignitas me conticeſcere & ad alia tranſire facit.

Jam,

Jam, poſtquam egregiè noſter *Hippocrates novus* ſalia lixivialia & alcalia, cum mineralium, & animalium, ſalibus confudit, dum omnia ſalia, animalium, & mineralium, vult, appellari alcalia, unico, & generali, nomine (quæ tamen repugnant; uti ſequentibus demonſtrabo) malè diſtingvens, per conſequens peſſimè docens; declinat ad hiſtoriam, & calcinationem, ſilicum, & ipſam calcem: quâ connexione, quo ingenio, quibus arcanis, Lectori patebit. Si exactam lapidum, ac ſilicum, geneſim, per ſalinos ſpiritus ſua derivantium primordia; ſi differentias, & rationem coaguli talium corporum, & lapidum; cur quidam vegetabiles; quânam ratione ſumant ſua incrementa; aut his affinia, tractaſſet *Neo-Hippocrates*: licet à multis actum egiſſet; nonnihil encomii tamen hic noviſſimus ſcriba retuliſſet. Sed quòd, ſpretâ omni αὐτοψίᾳ, & legitima theoria, axiomata ſua à Mechanicis deducit, ac docet, quòd Murano Venetorum, à Vitriariis, habeat, ſilicem unius Centenarii, etiã extra matricem, ſingulis annis decem libris augeri, *quia* (quod in marginali annotat) *in aère eſt occultus vitæ cibus*, & *Jovis omnia plena*; hoc certè ridendum potiùs, quàm refutandum. Quæ enim ſilicum, & lapidum, portenta ubique orbis nobis proponeret, ſi tam hyperbolica doctrina, & ſilicum augmentatio, in natura probaretur. Caſtiganda ulteriùs eſt noſtri *Tackenii* altera ſtoliditas, quòd lapides, & ſilices, velit calcinare. An fors hunc locum Helmontii conſulere neglexit, Titulo: *Tartarus non in potu*: ubi, in terminis, docet, ſilices & lapides non calcinari. An ignorat, calcem, & cineres, toto ente diſtare, neque, calcinationem ſilicum in calcem, eſſe incinerationem? Ex cineribus enim ſal purè ſalſus elicitur, reſolutivus, & abſterſivus, acidis planè contrarius: ex calce verò neuter horum producitur, neque ſalſus, neque acidus ſal. Calx mortificat & peſſundat omnia, præſertim animalia, quæcunque attingit, occulto quodam igne, urente, & cauſtica qualitate: cineres, contrariâ indole, omnia ab interitu & corruptione vindicant. Calx ſales volatiles animalium, tum etiam fuliginis lignorum, mortificat, ac in terram exſuccam, ſterilem, ac emortuam convertit: ſal verò ex cineribus ſales volatiles amplectitur, cum illis unitur; nullâ contrarietate diſſident: quoniam ambo naturæ homogeneæ, ejusdem, quoad puram ſalſedinem, indolis. Calx petrificat, vitrificat, exſiccat: ſalia verò ex cineribus contrarias dotes habent; reſolvunt enim, abſtergunt, & humectant. Vides, *nove Hippocrates*, harmoniam tuæ inauditæ doctrinæ? *Paginâ*, præterea, *15. lin. 4.* non Hippocratis Coi, ſed veterem, ſcioli cujusdam, falſam diſtinctionem affert: *duo nimirum ſalia reperiri in calce, ſibi invicem contraria, acidum, & ſalſum, in igne tamen ambo conſtantiſſima*; quod falſiſſimum eſt. Neque enim unquam ſeu ſalſus, ſeu acidus, ſal in calce reperitur. Si enim hoc verum eſſet, tunc, juxta *Tackenii* axioma: *in quo quid reſolvi poteſt, ex illo neceſſariò debet conſtare*, calx in acidum & ſalſum ſalem converti, ac reſolvi deberet. Sed in neutrum hoc ſolvi poteſt, nec quidvis horum ex illa extrahi: ergò his non conſtat ſalibus. Non poſſe autem ex calce hæc ſalia extrahi, me, & per Ignem Philoſophos longa experientia docuit. Ineſt igitur calci, ſalium loco, ſpiritus quidam igneus, urens, mortificans, & lapidificus; prout tibi ratione & experientiâ remonſtravi, ubi de ſalibus volatilibus animalium fixandis egi, *pag. 276. Animadverſionum*: non, quòd docuerim, ſalia dicta volatilia cum calce viva fixari; uti nequitioſè mihi affingis, *pag. 15. lin. 22.* ſed quòd calx viva animalia, & eorundem ſalia volatilia, totaliter mortificet & deſtruat, ac complura incommoda in Medicina ab

Digitized by Google

intro afferat. Vides igitur, *Chymiaſter*, quòd miranda dicas, ſed non æmulanda, mendacia ſcilicet, textuum adulterationes, & probra noſtræ Artis. Plura tibi, de calcibus & alcalibus, afferrem, ſi alicujus frugis eſſes, & vacuum caput tuum in tantum non tinniret. Plura reperies, de Alcalibus, ex ſupra citatis Authoribus, & maximè tuo Pædagogo, Helmontio; ex quibus alcalia tua ſuffuratus es. Benignus tamen Lector, ut tantò æquius judicium formare poſſit, ea recolat, quæ, *in Animadverſionibus*, *loco citato*, *pag. 275. & ſequentibus*, de Calce, & ſalibus volatilibus animalium, clarè, & fundamentaliter, ſcripſi: quæ ſi noſter impoſtor, *Tackenius*, non ſucciſivis horis, ſed ſeriò, & accuratè, conſideraſſet; tam ludicra, & meritò omnibus doctis viris oſtentui habenda, voce lamentabili non eructaſſet, neque de Calce, neque ſalibus lixivialibus, (quos ille nunc, tanquam ἀυτὸς ἔφα, alcalia baptizat) tam gregaria, obvia, omni tyroni trita, ex *cumulo experientiarum ſuarum* protuliſſet; memor ampliſſimæ promiſſionis: ſe nihil, niſi rara, inaudita, admiranda, & jucunda; quæ abſconſa & occulta à ſenſibus & cognitione hactenus ſtetére, ex naturæ, & myſticæ Chymiæ, gazophylacio velle depromere. Sed, quid mirum? Semper enim, ut divinus Paræmiaſtes loquitur: Sapientior ſibi videtur Stultus ſeptem viris loquentibus ſapientiam: *Proverb. 26.* Igitur, ut totus ejuſdem textus, hujus Capituli, conſtet, & quilibet ex illo haurire poſſit *admiranda & jucunda*, quæ, *pag. 7. lin. 11.* faſtuosè promittit, & *veritatis amatores* ad ea invitat; *hûc adeſte*, & auſculate.

Caput III.

Alcali Sal, quid ſit.

Senſus ductores vitæ et omnium actionum voco.

INſtituti mei non eſt, hic, ut dicitur, rem ab ovo, aut ab elementis arceſſere, ſed de rebus naturalibus, phyſicis, materialibus, & ſenſu notis, demonſtrationem aggredi.

Fit itaque ſal Kali ex herba Kali, magna copia in Ægypto proveniente, quæ ibidem viridis exuritur, & ad nos transfertur, à quibusdam vocatur etiam ſoda, alumen catinum, & vero nomine ſal Kali appellatur; non reperitur tamen ſal Kali in natura, nec in omnibus tribus regnis, niſi ab artifice ignis ope producatur, hinc tres habere patres hanc virginem antiqui ſcripſerunt; Naturam ſcil. ignem & philoſophum.

Alcali, eſt inane & vacuum.

Eſt etiam ſal Kali, compoſiti pars, ut reliqua ſalia, virtutibus tamen ſeminalibus orbatum, habet ſaltem virtutem abſterſivam, ſaponariam, & reſolutivam proprietatem, hujus inanitionis gratia, quaſi informis, abſorbet combibitq; omnis generis acida (impregnationem dixerunt Patres) hinc omnia ſalia, quæ acida mortificant, unico & generali nomine Alcalia appellantur, quæ reperiuntur, non ſolum in vegetabili, ſed inſuper in animali & minerali, familia, ſunt etiam in his tribus multiplicia, fixa nimirum, volatilia, manifeſta, occulta, mediæ naturæ, ex animalium partibus deſumpta quæ ad oculum ſunt demonſtranda; & primo à notiori incipiam,

Silex.

quod reperitur in ſilice, qui quatenus ſilex, conſideratur ab imperito quaſi unico freno

regeretur

regeretur vitrarii autem periti Muranenſes, obſervarunt, quod, licet ab utero aut natali loco exemptus, centum libras annuatim decem (a) plus minusne acquirere, inde diſcit Hippocraticus Jovis omnia plena, & etiam in ambiente nutrimentum accipere ſed quamprimum ignis externus & artificialis accedit; tùnc illum peritus, mox in vitrum liquat, mox in calcem vertit.

a. *in aëre eſt occultus vitæ cibus docet Coſmopolita.*

In ſilice itaq; comprehendit Hipp. Philoſophus & Chimicus duas differentes facultates, à magiſtro & Doctore IGNIS & AQUA (b) ſic propter ſuas rationes appellatas quæ ſilicem conſtituerunt, quas, per ignem debitum alterat chimicus, quæ alteratio vocatur incineratio, in pulverem enim ſponte abit. Vnde communi nomine calx appellatur.

b. *libr. 1. de diæta.*

Hoc in cinere vel calcinato, rurſus comprehendit, ſupra nominatas facultates, quæ nunc ſemel pro ſemper pro majori intelligentia ACIDUM & ALCALI ubiq; nominabimus ab effectu.

Acidum & Alcali naturæ inſtrumenta. Ignẽ vero acidũ, & aquam alcali eſſe, ſuis locis oſtendam.

Calx itaq; habet in ſe duo ſalia, Hip. duas facultates acidum nimirum & alcali, ambo in igne conſtantiſſima, & unum alteri contrarium, cumq; irrigatur calx, tunc ſalia ſolvuntur aguntq; in invicem: Alcali abſorbet & agit in acidum, & hoc viciſſim aſſumit alcali: non quidem pro deſtructione (a) ſed pro novâ generatione, & quicquid in illa actione apprehendunt, non procul recedens ab eorum natura, indureſcit cum illis, in lapideam duritiem ſic contrarium congulatur à contrario.

a. *Homines ex manifeſtis, obſcura conſiderare non noverunt. Hipp. lib 1. de diæta.*

Hanc notitiam, de Calce ſi ex Hippocrate didiciſſet reformator, non inſtituiſſet miſer alcali viperini cum calce fixationem, ut lamentabili voce, in diſcurſu de Sale (b) Theriacali declarat.

b. *pharmac. fol. 485.*

Poſtquam Hippocraticus juxta leges naturæ, contrariis facultatibus notavit calcem petrificari, rememorat Magiſtri & Doctoris documentum, quod nimirum ſimilia ſimilibus debeant diſſolvi, & id, non ſolum in artificialibus, ſed etiam in naturalibus, præſertim in Medicina & corporibus humanis, ut paulatim apparebit: artes nimirum naturam humanam imitantur verba Hippoc: & concors concordi adhærere docet idem. (b)

Contraria contrariis coagulantur.

b. *Hip. l. 1. de diæta.*

Hujus capitis abſurdiſſima principia partim ſuperiùs attigi, partim ſequentibus deſtino; ubi tuum vacuum & inane alcali, pro viribus, replebo. Duo interim ſingulariter hoc capite me ſolata ſunt, *Tackeni*: aptiſſima nimirum textûs Hippocratis Coi citatio, ex *lib. 1. de diæta*. Abſtemius, profectò, & jejunus Philoſophus es, ac multum vacui, & parum judicii, habes: Secundò, *quòd ſenſûs ductores vitæ, & omnium actionum*, vocas. Aptiùs vitam tuam, ac fidem, definire non poteras: qui omnia ſenſibus, & ſenſualitate, appretias, fidus *Epicuri aſſecla*. Forſan ex doctrina hac, & marginali, Clariſſimus Vir, Theodoc: *Lünckerus*, Marpurg. Profeſſor, occaſionem hauſit, ut te hominem, ex malitia & atheiſmo conſtantem, in teſtimonio, Anno 1653. impreſſo definiret; ſeu hominem, cui DEUS venter, *& vitæ ductores, ſenſûs*. His miſſis, accedo ad

Capitulum IV.

cujus inſcriptio:

Alcali & Oleum fit ſapo. pag. 16. lin. 12.

INter reliqua, in hoc Capitulo, ſtupenda & admiranda ſecreta, & experientias, Magni Hippocratis novi, eſt etiam Saponis mechanica, & conficiendi opificium; quo, ut ait, *Alcali & Oleum fit Sapo.* Confirmat hoc ex Hippocrate Coo, & *lib. 1. de diæta:* item, *per Nauſiccam, Alcinoi filiam, lotricem, quæ lavabat lintea ex fonte in maris littore.* O te rancidum Saponarium! quâ ſpongiâ, quo ſmegmate, has abſurditates tibi abluam, quo te fricabo pumice, *noviſſime Hippocrates?* Profectò, inter viros doctos, Morionem & Sycophantam agis. Cur non etiam in foro, Venetiis, & divi Marci atrio, ſaponem, & ſmegma, pro pediculis, lentibus, & maculis vendis? Cur non ſuper abacum Stentorem agis? Poteſtne cadere in virum ſenſatum, ut qui paulò antè, per præconem, populum collegit, & *admiranda & jucunda, quæ hactenus abſconſa, & occulta à ſenſibus, & cognitione ſtetere, ex magno experimentorum & obſervationum ſuarum cumlo, ſecreta* promiſit; ſaponem tandem edoceat, ac concredat nobis remedium ad callos pedum; *in margine, pag. 17. ex calce & melle, fit mixtura, quæ callos pedum mortifiat?* Saltem dixiſſes, fit mixtura (ſalva reverentia!) ad callos pedum; &, ſi non Chymicus, ſic ſalten Aulicus, fuiſſes. Profectò, *Tackeni,* es mente captus. Adducamus tamen, pro noſtra recreatione, joco, & genio, hoc, de Sapone, Capitulum; quod tale eſt: *Calx, ut dixi, habet duas diverſas facultates acidum & alcali: alcali habere ſaltem ſaponariam & abſterſivam virtutē ſupra dixi, quam extrahere & ſeparare docuerunt Hippocratici ſuo ſimili (c) ſaponarii itaq; addunt calci, Alcali factitium, ex vegetabilibus exuſtum, in tripla proportione, eò quod acidam partem in calce mortificat, & alteram ſuo ſimili liquat. Humectant itaq; cineres alcalizatas pauxillum, quibus cum cooperiunt calcem inextinctam, ſic relinquunt, donec calx dehiſcat, pro ſigno mutuæ actionis, tunc commiſcent, affunduntq; aquam, ut maſſa humidior fiat, juxta regulam; ſalia non agunt niſi diſſoluta: tunc ſufficienti aquæ quantitate, extrahunt alcali lixiviale igneum (igneum dico, conſumpſit enim in momento, bulliens hoc lixivium ebrium hominem, cum laneis veſtibus, ut nil repertum fuerit, præter lineum induſium, & duriora oſſa, ut accepi à fide digno, hujus artis profeſſore) quod lixivium igneum, Magiſtram vocant; quæ tanto alcali ſaturata, ut ovum in illa non ſubmergatur. Ex eadem mixtura, fit & aliud lixivium, minus ſaturatum, quod ovum non ſuſtinet, cum ultimo hoc, oleum vel pinguedinem (alcali contrarium, acidum enim occultum continet, ut apparebit paulatim) primo commiſcent (propter ſuas cauſas) coquendo ſaponem, coquunt inquam lento igne, donec albeſcunt, tunc adjiciunt magiſtram in tripla (a) olei vel pinguedinis proportione coagulat autem bulliendo oleum alcali, donec in unum corpus coëant, ut contraria & permixta, nunquam enim ſimul in eodem conſiſtunt, ſed ſemper alterantur (a) neceſſarium eſt etiam, quæ ab ipſis ſecernuntur, ac producuntur diſſimilia fieri, ex alcali nimirum manifeſto, & acido occulto in oleo, fit aliquid neutri, ſalſi ſaporis: lingua quandoq; explorant, ſi ſapor dulcis addunt magiſtram, ſi mordax coqui debet, donec oleum abſorpſerit, ſin verò mordacior, ſenſim addunt oleum, ad diſcretionem, ut docet Hippoc: ſpiritus alter inquit: (b) trahit alter protrudit, idem autem uterq; facit, & in utramq; partem tendunt, & ſic hominis naturam imitantur.*

c. Similia ſimilibus ſolvuntur.

ex calce & melle, fit mixtura quæ callos pedum mortificat.

a. & augeſcit majus à minore Hip. lib. 1. de diæta.

a. Hipp. citato libro.

b. lib. 1. de diæta.

Sal

Sal maris, quia non eſt corpus vacuum, ut alcalia, cum pinguedine in ſaponem non coagulatur, habet enim ambas facultates difficulter ſeparabiles, ut poſtea oſtendam, ea de cauſa Nauſicca, Alcinoi filia lavabat lintea ex fonte in maris littore, ut habet Homerus 6. Odyſſ.

Plura non addo, nec caſtigo, ex hoc Capitulo; in quo pænè oblitus fuit *Reformatoris*. Ipſa rei dignitas perorabit. Vos interim, *veritatis amatores*, ridete, quòd hoc noſtro ſæculo, omnium anteactorum ingenioſiſſimo, crepundia ſint ſecreta, ſint ſtupenda, inaudita, & novi Hippocratis myſteria, ex *magno experimentorum & obſervationum cumulo* extracta.

CAPITULUM V.

inſcribitur:

Vitrum componit & diſſolvit, pag. 19.

AD demonſtranda, noviſſimi ſalis viperini, antiquiſſima fundamenta, tota etiam ars vitrificandi debet adduci. Puto, quòd paulò pòſt ad Sutoriam confugiturus, & Cerdonem acturus ſit. Sed nihil magis artificioſum, quàm quòd ubique citat Hippocratem Coum, &, ſine hæſitatione, mentitur *Fabulator*, dum tantum virum paſſim nugarum ſuarum cupit eſſe arbitrum, & Mecænatem. Tritam igitur, vulgarem, & omnibus obviam mechanicam, & vitrariam, hoc capite recenſet admirandus hic Artifex; quaſi verò Lippis & Tonſoribus nota non ſatis eſſet: cùm tamen (*admirandorum & inauditorum* promiſſiones) longè alia, & Chymico digna, ex ſuo Præceptore, *Helmontio*, de vitro agitare potuiſſet. Quâ nimirum ratione ſolidiſſimum vitrum aliàs, igne & aëre invictum, labentibus tamen annis, terræ defoſſum, diffluo ejus ſale, fracedinem admittat, ac fatiſcat, ſolâ ſuperſtite arenâ: quâ ratione Magnes opacitatem ei tollat, ac è viridi pellucidum reddat; cùm tamen ipſe Magnes, vitreæ maſſæ ädjunctus, rubeo colore ſaturatus ſit, ac diverſo quaſi feratur Magnetiſmo: dum non ferrum, ſed opacam aëris portionem, è vitro trahit, intra fornacum incendia. An vitrum in concreto cinis & arena ſit; an corpus, per ignem, neutrum, & nova creatura. An vitrum, ſubſtantiæ ſolidæ, poros tamen non admittat; quod nobis ſvadere videtur conſtans ejus, ſub aquis, ſplendor & fulgor; dum ignitum vitrum undis immergitur; carbo interim, in inſtanti, ſub aquis reſtingvitur. An, per additionem, tractabile vitrum reddi poſſit & flexibile: &, admiſsâ ejus poſſibilitate, an id per homogenea, an verò heterogenea, accidere poſſit. Et innummera talia, de vitrificatione, Philoſopho digna, ſub Problemate, enodare potuiſſet mirabilis Chymicus, *Tackenius* noſter. Sed abundè ſatisfeciſſe ſibi viſus eſt, modò vitrum ex eodem ſilice, regulâ à contrario; non autem via humida, ut ſapo componi, dixerit. Interim tamen, poſtquam ea, quæ, Murani, à Mechanicis edidicerat, palàm feciſſet, ad Reformatorem, & vitri uſtionem, deflectit, & ait: *Tunc cæperunt veteres vitrum in ſilicum pulverem (a) reducere per extinctionem, in acidum ſalem, cum felici ſucceſſu. Hanc reductionem & præparationem planè Hippocraticam & ingenioſiſſimam, vocat Reformator: (b) more ſuo Levidenſem, inutilem ineptam* (uſtionem nimirum vitri Auguſtanorum) *& omni jure explodendam. Videant inquit: quàm turpiter ſe dent tales philoſophi putatitii, & ſermocinales, qui vera philoſophia deſtituuntur, & in quantos ruant errores, ut non ſolum illis, qui penitus naturam ejusque penetralia ſcrutantur, ſed & ruſticis ipſis, imo lippis & tonſoribus,*

a. vitri uſtio.

b. fol 732. pharmac.

Monſtruoſus ſermo, monſtruoſi ingenii eſt index ait noſter Galenus.

Tantumne eſt ab re tua otii tibi, aliena ut cures? Terent.

nec non vetulis & anis, ſe deridendos propinent. Vitrum hoc modo præparatum (pergit Reformator aculeis pungi) ſine periculo, aut detrimento, ægroto, licet illud protinus non ſenſerit, exhiberi minimè poteſt.

Ego verò probabo, contra Reformatoris frivola fundamenta eum, qui docuit vitri uſtionem rectè, illumq́ ſenſiſſe à calumniis, quibus illum aſperſit vindicabo, & præcipuè contra illud; Quod vitrum hoc modo præparatum, & ſine periculo, aut detrimento ægrotis exhiberi non poſſit.

a. Vitrum unde habet ſuum componi, in id per idem ſuum habet reſolvi.

b. In appendice pharmac. Reg. fol. 136.

Accipe ergò vitrum clarum, pellucidum, illudq́ pluri, & vitro (a) ſimile, alcali liquato, poſtea aëre humido expone, & reperies mox totum vitrum reſolvi in aquam, huic affunde ſufficiens acidum, id eſt Alcali contrarium, & cadit ſilicum pulvis. Hic pulvis, amplius vitrum non eſt, ſed ſilicum pulvis, quem reformator abhorret, & ſine detrimento ægrotis non exhiberi aſſerit: immemor, quod ſilicum pulverem Reginis (b) commendat ad generandum Lac.

Curioſulus reformator qui in antiquorum pectore, oculū geſtans; ſuas interim errores non videt.

Veteres ſeparandi artem, mortalibus divinitus conceſſam non habebant, per diſcurſum tamen hanc cognoſcebant, extingere itaq́ cœperunt vitri pollinem, in cineribus ſtipitum fabarum, quorum ſal eſt ex acido ſalſus, ut mox oſtendam, extinctionem repetebant, ſemper novo cum cinere, pulveremq́ vitri aqua abluebant, itaut, quælibet extinctio fuerit Vitri vel Alcali deſtructio, illudq́ abluebant, & rurſus extinguebant, donec fabarum cinis, omni alcali deſtruxerat, & impalpabilem pulverem relinquebat. Hic pulvis eſt ſilicum, ſicut ille, qui ſupra cum alcali liquatus, & cum acido præcipitatus, quem reformator plebeis per os exhiberi tuto non poſſe putat, & ut dixi in Reginis lac generare promittit.

a. Simpliciū vera præparatio & cognitio totius hominis vitam propemodum ſibi requirit.

Hâc in præparatione (a) quam Reformator ex ignavia & inſcitia Levidenſem appellitat, latet profunda naturalium rerum notitia, ut paulatim apparebit, & nullo modo ejus aſſumptio eſt timenda, ut falsè docet reformator. Sed plurimam ignorantes, timere plurima neceſſe eſt.

Sed quis non ingemiſcat, tam abſurdis & frivolis, tot ementitis, refutandis ac explodendis *Tackenii* ſententiis, tempus elabi & eripi? Cogor iterum, nō ſine verecundiâ, fraudes & impoſturas, textûs adulterationes, abſurdiſſima dogmata, hujus Chymiaſtri revelare; non abſimili modo, ac de ſale Theriacali factitatum. Viam igitur Regiam noſter *Neo-Hippocrates*, quò liberiùs mendaciorum plauſtris, ac calumniis, in me vehi poſſit, ſibi apparat; dum textum meum, *Animadverſ. edition. Noricæ, pag. 418. col. 2.* turpiter mutilat & detruncat. Quærit, ſecundò, latibula, & tenebras, *Nequiculus*, dum inſulſo, vitioſo, & caliginoſo ſtylo ſuo Vitri inverſionem docet, & meritò ab ejus lectione viros Sapientes arcet; prout etiam *epiſtolâ ſuâ de famoſo liquore Alkaheſt*, practicaverat. Quis enim penetrabit, quid ſibi velit hoc: *Accipe vitrum clarum, pellucidum, illudq́ pluri, & vitro ſimile, alcali liquato.* An hæ ſunt tuæ allegoriæ, & metaphoræ, de quibus ſuperiùs gloriabaris? Ego quidem ſenſum (quem *Tackenii* Mercenarius aſſequi non potuit, ac ideò etiam commata neglexit) penetro; interim tamen aliud non eruo, niſi mille abſurditates. Primò enim recolat *Myſterioſus Hippocrates* tritum illud ſuum, & quod ſæpe ſibi accinebat, nimirum: *Vitrificantia cum vitrificantibus vitrificantur.* Et illud Magiſtri optimi, *Helmontii* ſui: quòd vitrum ſit rerum ultimum, & ipſa mors rerum. Hoc tu nihilominus, *Tackeni*, diſcipulus ſupra Magiſtrum, reſuſcitare tentas, & poſtliminiò reproducere illibata ejus principia? ſed concedamus tibi hoc miraculum, quid reſuſcitabis: & quid compendii, & lucri nanciſceris? Salem alcali à ſilicibus ſeparas, (quod impoſſibile, & falſiſſimum) juxta expreſſiſſima verba tua, *pag. 21. lin 5.* & *pag. 22. lin. 17.* Et ſilex, lapis, ſeparatus à ſuo alcali, quid eſt? Tuo ſuffragio, & formalibus: prior ſilex eſt; ſed non priſtinus ſilex eſt; ſed eſt reverà ſilex calcinatus: quod unicuique manifeſtum eſt. Verùm quid eſt, aut quid connotat, ſilex calcinatus? Calcem, & nihil,

niſi

niſi calcem. Ergo vitrum in prima ſua principia conſtitutiva, & realia, poſtlimiò nullâ arte revocari, aut reſuſcitari poteſt: quoniam extremam ignis torturam, & activitatem iteratò perpeſſum, in aliud ens, cum ſuis conſtitutivis, commigravit; unde regreſſus dari nequit. Quid igitur ingenii, & artis, in hac metamorphoſi ſeu anaſtaſi, & vitri in prima principia reductione, ſit, facilè cuilibet patet. Cogor proinde non tam Hippocraticam, quàm fanaticam, ſtultam, ſeu *Tackenianam*, induſtriam hanc, omnium penè Chymicorum & doctorum virorum aſſenſu, nuncupare. Sed indulgeamus inſaniæ tuæ, *Tackeni*, ac dato, non conceſſo: vitrum in primogenea ſua conſtitutiva poſſe reduci, in ſilicem nimirum: demus etiam, in alcali. Quid inde myſterii? Quid portenti? Quam Panaceam hinc erues? Quid proficies, ſilices primùm, in vitrum, addito ſale alcali, liquando, purificando, ablatâ ſpumâ, vel felle vitri, ſeu tuâ axungiâ vitri, & ſale Anatron Crolliano, (quod longè præſtantius eſt omni vitro calcinato) & denuo vitrum paratum, ac perfectum, *addito pluri alcali, vitro ſimili*, (dic iterum, *Oedipe, myſteria portans*: quid ſit *alcali illud vitro ſimile;* ut & vitri uſtulatores tua myſteria aſſequantur. *Alcali enim vitro ſimile* eſſe non poteſt; aliàs non eſſet alcali. Nam eſt implicantia in adjecto) liquando, aëri humidiori exponendo, ut vitrum totum ſolvatur (dicere debebas, ut jam totum hoc compoſitum; non tantùm, aut ſolum, vitrum) affundendo porrò toti huic compoſito, aut liquori, ſufficiens acidum, id eſt, alcali contrarium; ut denuò ex hoc liquore, & vitro, uti putas, reſoluto præcipitetur, & cadat, ſilicum pulvis? Poſt tot igitur molimina, & irritos conatus, quid emolumenti, quid commodi effeciſti? Si nihil aliud accepiſti, niſi ſilicum pulverem præcipitatum ſimplicem; uti ipſe affirmas, & reverà, à parte rei, nihil, niſi ſilex calcinatus, ac emortua calx, eſt, per præcipitationem rerum deſtructivam enata: quid igitur his tuis nugis proprium Caput deſtinatum fuit? Quid ſtultè in Reformatorem involas, & nequitias illi tuas affricare geſtis, *Curioſule*, (ſtylo tui marginalis utor) *Nequicule, Tackeni*, qui in Reformatoris pectore oculum geſtas, tuos interim abſurdos errores non vides? Ediſſere, *Philoſophe*, an non ſatius foret, ipſos ſilices, qui præſtans ſunt remedium ſimpliciter tritos (lege artis tamen præparatos) in calculo, & pluribus hiſce, morbis, exhibere, quàm poſt vitrificationem, & ultimam partium conſtitutivarum mortem, & receſſum (uti, cum *Helmontio*, firmiter teneo) multis diſpendiis, & tantis laboribus, in calcem redactos, cùm ſic nihil niſi calx ſint, naturæ & vitæ humanæ inimiciſſima & ex toto hoſtilis: uti ſæpe jam comprobavi. Quare his maturè & Philoſophicè conſideratis, falſum eſt, & abſolutè nego, quòd tuus, *Tackeni*, è vitro calcinatus, & præcipitatus pulvis, ſit ſilex, & ſubſtantia ſilicis indeſtructa ac inviolata, è qua virtus & efficacia vitri & ſilicum reſplendeat; ſed, quòd ſit calx, vitæ inimica, gleba inutilis, terra effœta & mortua, ex contrarietate ſolventium & præcipitantium liquorum, lixivialium & acidorum, exorta & reſultans; conſimili planè inutili artificio, & lege, ac Corallia, Perlæ, Oculi Cancr. aut ipſi etiam Silices, ſpiritu aliquo acido, vel aceto, ſolvuntur, roduntur, & contrario quodam liquore præcipitantur, ac, totali ſui corruptione, in calces mortuas abeunt, neutiquam ampliùs reſolubiles, ac ad priſtinum Eſſe reducibiles; nihil minùs, quàm priſtinam virtutem & efficaciam referentes. Hac eadem lege præcipitatus pulviſculus tuus, ex vitro, nihil minùs eſt, quàm ſilex indeſtructus; neque prioris naturæ & efficaciæ, ſed calx emortua, pulvis effœtus, nullius energiæ aut virtutis, indiſſolubilis, nec revocabilis unquam in vitrum diaphanum, quod prius erat, medicamentum noxium, pondere ſaltem ſuo ventriculum & vitalia aggravans, ſi intra corpus aſſumere contingat, omnem ſanitatis medelam denique eludens. Hîc, pace tua, *Impoſtor*, furtivo tergo tuo cretâ appingam, quod nequiter, in ſequentibus, mihi adſcripſiſti:

Ibo ad Medicum, & me toxico morti dabo.

Ibo ad *Aſinum, Tackenium* & Muſicam addiſcam. Ibo ad *Impoſtorem*, & veritatem experiar. Ibo ad *Ignorantem*, toti Europæ promulgatum hominem, ut ibi ſcientiæ, literaturæ, Chymiæ, & artium prærogativam & famam apprehendam. Diſce priùs, quàm doceas; informa te, antequàm Reformatorem refutes; & meliùs ſtude meis Animadverſionibus, quæ tuos errores & abſurditates refellunt, & innumera utilia, de Præcipitatis Pulveribus, tradunt advertenda.

Porrò ſcribis, *Neo-Hippocrates, pag. 22. lin. 25. Veteres ſeparandi artem, mortalibus divinitus conceſſam non habebant, per diſcurſum tamen hanc cognoſcebant, extingere itaq; cæperunt vitri pollinem, in cineribus ſtipitum fabarum, quorum ſal eſt ex acido ſalſus, ut mox oſtendam, extinctionem repetebant, ſemper novo cum cinere, pulveremq; vitri aquâ abluebant, ita ut, quælibet extinctio fuerit vitri vel Alcali deſtructio &c.* Pauca quidem, ſed argutè, *Tackeni*, attuliſti: dubito tamen, impudentiùs ne, an ſtolidiùs, hæc dixeris. Quis enim non demiretur abortivam Philoſophiam tuam, & anile commentum, quo nobis modum calcinandi vitri tradis? Profectò D.D. Auguſtanorum vitri uſtio, ſeu combuſtionis & præparationis modus, multis paraſangis, & rationibus his (quos narras) abuſibus tuis præferendus; quibus ſilices præcipitas: quod facilè demonſtro. Nam Veteres, te multò ſagaciores, extinxêre vitrum in pollinem redactum, & candefactum in acervo: hoc eſt, in lixivio, facto ex cinere ſtipitum fabarum, & quidem toties, quousque non reſplendebat, &, intra digitos attritum, aſperum non eſſet, neque, intra os repoſitum, ſtrepitum, vel ſonitum, dentibus ederet, nulla prævia deſtructiva præcipitatione, aut ſeparatione à lixivio, ſeu ablutione prorſus ridiculâ; prout tu ſtupidè præcipis, in tua divinitus, profectò, revelata Praxi ac Methodo. Probè novêre Veteres, in acervo, ſeu lixivio, facto ex cinere ſtipitum fabarum, quod cum vitro remaneret in extinctione, vitrumque veluti ſolveret, potiores vires reſidere; hoc, inquam, ſeparare totaliter à vitro extincto, calcinatum & extinctum vitrum toties abluere, omni alcali, ſeu ſale ſtipitum fabarum privare, ingentis eſſe ſtoliditatis: quod tu tamen palàm, & ex cathedra, *novus Hippocrates*, profiteri non erubeſcis. Deinde ubi gentium, in quo codice, legiſti: *quòd Veteres vitri pollinem extingvere cæperint in cineribus fabarum?* Quâ ratione, & quomodo, poteſt vitrum candeſcens in cineribus reſtingvi? Inſanis? aut quo Enthuſiaſmo, aut ecſtaſi, hæc ſcribis? In acervo, in lixivio, ex cineribus ſtipitum fabarum parato, extingvitur, non in cineribus. Ulteriùs: unde probas etiam, quòd pulverem vitri extincti abluerint toties, quoties extinxerint? Eſt iterum novum hoc paradoxon, ſeu figmentum tuum. Pœnâ igitur Talionis dignus es, qui hæc probra in Veteres, ac D. D. Auguſtanos, conjicis, tuæque eos inſaniæ participes reddis; quaſi & ipſi huic ſtupidæ, & deſtructivæ vitri exuſtioni ſubſcripſiſſent: cùm interim aliud longè eruamus ex textu D.D. Auguſtanorum; quem tu in totum corrumpis & adulteras. Vides igitur, veriſſimum eſſe, quod Græcus ait: Καλὸς Θεόκριτος ὐ μόνος ἀνθρώπων ὁρᾷ. Hoc eſt: Bonus Theocritus haud ſolus hominum videt. Ita argutus *Neo-Hippocrates* haud ſolus Chymicorum ſapit, ac videt, in hâc temporum caligine; prout inanes pagellæ ipſius magno gloriolæ pruritu, ac ridendo conatu, demonſtrare nituntur. Priùs igitur te à mendaciis, & mille abſurditatibus, immunem reddito, & Augiæ ſtabulum tuum expurgato, antequam D. D. Auguſtanos vindices, & Reformatorem refutes. Longa enim tibi diffluit à tergo mantica; quòd tam ſint perſpicuæ, & manifeſtæ, abſurditates tuæ, ut non egeant curioſulo (prout, *pag. 23. in margine*, ſcribis) qui in pectore oculum gerat. Agminatim, & ultrò, occurrunt, palpantur, & oberrant ubique. Scurriliter igitur egiſti, quòd imbelli calamo, & phanatico

Digitized by Google

tico ſtylo, chaos tuum, ſeu furtivas collatiunculas, & Authorum repotia, ſeu *noviſſimi Salis Viperini antiquiſſima fundamenta*, ſine ſale, *Vipera*, edideris contra Reformatorem; cujus vigilias, & Animadverſiones, tota hactenus Europa, ſibi proficuas fuiſſe, teſtata eſt. Ne igitur mirêre, quòd tuas ingentes calumnias, & injurias, ad quas te nunquam ſtimulavi, duriùs excipiam, ac vertiginoſo capiti tuo acrius, ex veratro, lixivium apparem. Tales enim talia decent labra lactucæ, & talia caput talia ſerta. Interim quæ, *p. 22. l. 19.* & *pag. 23. lin. 14.* ſcribis: *quòd lapides, ac ſilices, lac generare Reginis promiſerim, in meis Animadverſionibus;* hoc falſum eſt & probroſum mendacium. Cita locum, ſigna paginam, *Nequiſſime*, in qua ſimpliciter Reginis promiſerim ſilicibus lac generare, & indiſcriminatim quidem omnibus ſilicibus. An ignoras, *caliginoſe Chymice*, quòd non omnes ſilices tutò uſibus internis deſtinentur; ſed illi ſolùm, qui molles, friabiles, qui cultro atteri, & facilè conteri poſſunt, è quibus, chalybe alliſo, ſcintillæ non eliciuntur, ſecurè exhibeantur ad lac generandum, ac reliquos affectûs, tàm divitibus, quàm pauperibus; ipſis non tantùm Reginis, ſed Deabus etiam, (aut ſi Venetæ tuæ Veneres id expeterent, *Tackeni*) magno emolumento, & ſucceſſu? Denique: argumenta tua vox ſunt, prætereáque nihil: ac

Stultitiæ eſt index lingvaq; mensque tuæ.

In *fine hujus capitis, pag. 23. lin 20. & ſeqq.* iterum obgannit mihi *Tackenius: quòd ex ignaviâ, & inſcitiâ, præparationem hanc* (ſive vitri uſtionem) *Reformator Levidenſem dicat: & quòd profunda hîc lateat rerum naturalium notitia, ideoq; ejus aſſumptio non timenda:* & plura irrita. Ad quæ aliud reſponſi non occurrit, quàm, ut amicam veritatem fatear, pro quâ hactenus vindicandâ pluribus, in ſupra dictis, certavi, &, uti confido, luculento omnium Sapientum ſuffragio, contra iniqvum *Tackenium* evici: fateor, inquam, hanc *præparationem Levidenſem* me vocare; imò & ſtolidam, ac tanto Æſculapio dignam: prout fuſiùs ſupra demonſtravi. Propero itaq; ad *noſtri Hippocratis*

Caput VI.

quod inſcribitur:

RUMOR SINE CAPITE.

APpoſitè, & proprio etymo; uno hoc deſiderato, ut non ſolùm caput hoc, ſed totum opuſculum, brevi, ſed nervoſo hoc lemmate condecoraret, ac titulum præfigeret ſcriptor: *Ottonis Tackenii Hippocrates Chymicus*, ſeu Rumor sine Capite. Ne proinde L.B. lateat, quid ſibi velit hic *rumor ſine capite*, potiùs integrum textum hujus capituli annectere placuit. Ait autem, *pag. 24. cap. 6. Circumfertur & modus eliciendi ex ſilice calcinato vim diureticam per alcali deſtructionem, id eſt per regulam alcali contrariam, cum ſpiritibus acidis, hac via. In ſpiritum ſalis, fruſtulatim injiciunt calcem vivam, qui ſtatim ab alcali calcis abſorbetur magno impetu, & vehementi ebullitione, phlegma inſipidum evocant, & calcem acido ſale ſaturatam, in crucibulo levi igne fundunt, & in mortarium frigidum percolant, frigefactam tundunt (igneas ſcintillas tum ſpargit) in pulverē, ex quo, aqua calida, ſalſedinem eliciunt, hanc purificant, & coagulant, & rurſus ſponte in liquorem ſalſum defluere ſinunt, non inutilem. Reperiuntur autē ſophiſtæ & impoſtores, qui promittunt, hunc liquorem diſtillari per alembicum; miſcent nimirum dictum liquorem calcinatis ſilicibus & pulverizatis, in quadrupla proportione, & diſtillant aperto igne, in ſpiritum acidum, quem ſpiritum calcis Baſilii, perverſo nomine appellant.*

Videamus nunc, cujus ſit filius, dictus diſtillatus ſpiritus. Primo abſorptus fuit, ſpiritus ſalis, ab alcali vitrificante, & in igne conſtantiſſimo.

Deinde acida pars ſilicis, per aquam fuit ſeparata, & rejecta, ſub fæcum larva.

Tertio Alcali fixum ſilicis vel calcis, combibit acidum ſalis ſpiritum, fitque ſal ex volatili acido, & fixiſſimo alcali.

Quarto, commiſcent hoc ſal cum ſilicibus calcinatis, id eſt cum calce viva, quæ ditior eſt alcali quam acido, ut oſtendi in vitro & ſapone.

Et licet hæc mixtura urgeretur igne validiſſimo, quid aliud extillare poſſet quam acidum volatile? id eſt, idem ſpiritus ſalis, quem alcali abſorpſerat.

Hunc ſpiritum, viri celebres, & docti commendarunt in podagra & lithiaſi, tanquam quid ſingulare, eventu tamen plane euanido. Sed Baſilius ſiniſtre intellectus non ſcripſit impoſtoribus, ea propter ab his iniquè, pro falſario proclamatus. Rectè itaq; monet comicus ſi ſapis, quod ſcis neſcis.

Addo huic examini.

Natura nil quicquam habet occulti, in hoc ſublunari globo, quod medicinam ſpectat, ut Hippocratico, hac methodo, non manifeſtum fiet.

Quod hac methodo, quilibet proceſſus, tam chimicusus quam Medicus poteſt ingenio & diſcurſu probare, & verum à falſò diſcernere, ſine expenſis ullis, & temporis p er ditione, poſtquam imbutus fueris hac Hippocratica doctrina, quam brevi compendiolo hic trado, nec amplius ab impoſtoribus, ſophiſtis & deceptoribus circumveniri; imo hac methodo, poteris, operando, & libros ſcribendo per omnia tria regna, animale ſcil. minerale & vegetabile, in hac naturali Hippocratica vera & antiquiſſima philoſophia, recto tamite progredi ſine errore ullo in infinitum, nec ſeduci! ut in progreſſu fateberis.

Quanquam, in hoc capitulo, genericè, ac neminem determinando, calumnias ſuas proſequatur *Tackenius*, ſuppreſſo Reformatoris nomine, forſan ſcopum quærens, in quem ſua tela jaciat & convitia, in concavo lunæ; nihilominus tamen eâdem operâ hunc ſubibo laborem, ac ad ineptias quasdam, quas in hoc capitulo affert, reſpondebo. Non ſuſcipiam quidem cauſam *Sophiſtarum & Impoſtorum*, de quibus loquitur, *pag. 24. lin. antepenult: qui promittunt*, uti dicit, *liquorem ex calce viva cum ſpiritu ſalis diſtillare per alembicum.* An autem tales dentur, aut qui nominentur, qui hæc attentant, ignoro. Patet tamen hujus hominis peſſima affectio, & paronychia, quæ homines rabidos, canes efferos reddit; ut, ſemper irrequieti, obvia quæque arripiant & diſcerpant. Sic *Tackenius*, dum *Reformatori* nonnihil indulget; erga alios interim linguam exaſperat: ne quid deſit malitiæ. Hæc autem, de ſpiritu diuretico, diſſertatio (an ſit Baſilii, vel alterius, non decido) *quam ſophiſtas parare, aut adulterare*, dicis, meliorem requirunt diſcurſum, doctiorem Chymicum, & Philoſophum, ac tu es, *Tackeni*, ſi pro rei dignitate argumentum tractari debeat. Ego hoc labore ſuperſedeo; cùm extra forum noſtrum ſit: ne in immenſum occuper. Non poſſum tamen præterire ſuperciliosum & arrogans hujus Sophiſtæ marginale, in quo audacter ait: *Natura nil quicquam habet occulti, in hoc ſublunari globo, quod medicinam ſpectat, ut Hippocratico, hac methodo, non manifeſtum fiet, pag. 26.* Ecce! plus quàm Salomon hic, qui ab Hyſſopo ad Cedrum, quæ eſt in Libano, cognovit omnia, nihil hæſitans. Ecce proto-parentem! cui infuſa ſcientia. Ecce Luciferum! cujus indumentum Sapientia, quam quidem ſuperbia, neutiquam doctrina, æmulatur. Profectò tibi, *Tackeni*, ævi noſtri Æſculapio, aram erigere convenit, laudabili Veterum exemplo. Sed, cum quisquiliis tuis, harâ interim contentus eſto. Non enim ſapientum, & Hippocratis, more nos doces, ſed adverſus viros doctos grunnis. Profectò, Divinus noſter Senex, (cui antonomaſticè, ac per eminentiam, Medicorum principatus attribuitur) tam temerarium non eſt auſus edere aphoriſmum, ac hic *Sophiſta* ac *Nugator* attulit, quaſi omnia ſibi paterent: quin potiùs, humanę memor imbecillitatis, magno artis faſtigio, magnis inſcriberet literis; EXPERIMENTUM DIFFICILE,

ARS

ARS LONGA. Verùm prudens Lector adeat libellum ejus, ac, velut ex ſigno rem, ex linea hunc Apellem cognoſcat: legat, inquam, conſectaneum ejus, *fol. 26.* quod ipſe inſcribit: *Addo huic examini.* Ex quo manifeſta ejus deliria reſplendent, nugæ, vanitates, ac rumor ſine capite, non ſine riſu legenda. Accedo ad

Caput VII.

quod inſcribitur:

Qui benè diſtinguit benè docet.

IN hoc capite vel maximè proſequitur inſtitutum ſuum, ac promiſſis ſatisfacit; illudque *mirandum, jucundum, abſconſum, & occultum à ſenſibus hactenus*, tandem revelat; diverſa alcalia, ſcilicet lixivialia Salia, edocendo. Hoc unum argumentum ſufficeret, ad demonſtrandum, quòd Impoſtor ſit, & rumores venetur. Quid enim notum magis Pharmacopœis? Quid Tyrones, pro prima lectione, ediſcunt priùs, quàm, quòd unum vegetabile ab alterò diſtet plus minusque; acriorem, ac mordaciorem, ac quaſi igneum, magis ſalem foveat, & obtineat, &, ut exemplo illuſtremus, quòd, v. g. Herba Kali Ægyptiorum, aut Soda Hiſpanorum, ſtipites fabarum, quòd ramenta vitis, Tartarus, & ille magis, vel minùs, calcinatus, acrem magis, & mordacem, obtineant ſalem; helleborus verò lignum Sanctum, China, ſarſaparilla &c. è contra in minori quantitate, tum etiam minùs mordacem præbeant ſalem; ad unum tamen omnes acidis contrarium, quia purè ſalſum? Adjungit poſtmodum maginalia quædam, quæ *nihil ad Rhombum* ſunt: &, dum legi illa, occurrit mihi illud tritum Germanorum adagium: Pueri & Stulti ubique parietes collutulant; ſeu, ut Latini jocantur, feſtivo illo: Stultorum manûs depingunt latera domûs. Nam per totum Opuſculum illa marginalia ſunt merè inciſa, levitates, & atomi, ex vacuo cerebro evolantes, indigna gravi, ac feriis intento viro. Ex horum cenſû eſt & illud: *Segniùs irritant animos, demiſſa per aures; quàm quæ ſunt oculis ſubjecta fidelibus. pag. 27.* Ergò: *qui benè diſtingvit, benè docet;* quod erat demonſtrandum, juxta Capitis titulum. Eruat, qui vult, hanc conſequentiam: meam Dialecticam hoc artificium exſuperat. Pergit deinde ad demonſtrandum, ac oſtendit per mechanicam, uti dicit, quàm mira ſit illorum ſalium lixivialium differentia, nimirum: *Diſſolve unciam ſemis mercurii ſublimati, (qui ex acido & alcali in ſalſum eſt mutatus (a) permixtione) in* a. Hipp lib. 1. de diæta.
aquæ communis deſtillatæ, unciis quinquaginta; in particulam hujus claræ ſolutionis, guttatim, ſed celeri lapſu, ſtilla, alcali tartari fixum, (eſt liquor tartari ſponte reſolutus) qui in momento dividit compoſitum, abſorbet acidum, & Mercurius illicò petit fundum obſcurè rubens. Secretum, profectò, nulli revelatum, à conſtitutione mundi: dignum, quòd obſignet magni Coi authoritas. Quare & Hippocratem, Avum ſuum, allegat iterum, ex libro primo de diæta, *in marg. pag. 27.* Videtur mihi primò, quod & nihil ex Hippocrate legerit *Tackenius*, quàm ſolum, de Diæta, librum primum: Secundò, & quòd hæc citatio apogrypha ſit. Nam ſedulò Hippocratem volvi & revolvi, ſed nihil horum reperi, cujus mechanicam Senex noſter foveat. Quinimò huic *Proto-Chymico* iraſcitur, quòd tam confidenter ſe ſuum Hippocratem vocet, ac ad Saponariam Coadjutorem velit, indignum tanto viro opificium. Mihi interim teſtimonium dabunt Pharmacopœi, quòd artificioſa hæc Mercurii ſolutio, uti & illa præcipitatio Mercurii, ſit

veriſſi-

Digitized by Google

veriſſima, ſibique ac ſuis Tyronibus, ac pueris nota & tritiſſima; nec *abſconſa à ſenſibus hactenus, & cognitione.*

Attamen ulterius audiamus, & ſcrutemur, quid myſterii ſub tot involucris & figuris lateat. Metuo, ne nux caſſa ſit, ſine nucleo. Primò, ſi conſulamus Tyrocinia Chymica, inveniemus, hunc ſecretiſſimum proceſſum, ab *Hippocrate Chymico* delineatum, ubique ſub titulo Mercurii præcipitati in momento, vel Turbith mineralis rubri, deſcriptum eſſe. Et nihil tritum magis, & vile, cùm Pharmacopœis, tum diſcipulis, quàm ſublimatum citò, vel quaſi in momento, præcipitare, oleo tartari per deliquium facto affuſo; quod oleum tartari *Hippocrates Chymicus* (ne forſan Impoſtores audiant, vel intelligant, impoſturam) *Alcali Tartari fixum* appellat. Ut autem notum per ignotum explicet, aut notum planè ignotum reddat; ait, in parentheſi: *Eſt liquor tartari ſponte reſolutus, pag. 28. lin. 5.* Oportebat enim novum Hippocratem recentibus quoque, & novatis aphoriſmis inſtructum, luci donari. Igitur, dum adhuc Pharmacopœum agebat, & trivialem Medicum, Scapham baptizabat Scapham, & liquorem hunc, appropriato etymo, Oleum Tartari per deliquium indigitabat: factus autem Hippocrates (*Impoſtor*) hoc, per deliquium, Oleum Tartari *alcali Tartari fixum* nuncupat, ac demum, facto nequitiæ progreſſu, *Liquorem Tartari ſpontè reſolutum* deſignat. Sed quis non videt, quàm ſit impropria hæc locutio? Nam primò: Oleum Tartari ſpontè reſolutum non eſt adhuc alcali Tartari fixum. Debet enim priùs ab humiditate ſua elementari, per evaporationem, liberari, donec reducatur in alcali fixum, hoc eſt, in ſiccum ſalem Tartari. Nam elementaris humiditas, quæ à ſale tartari evaporat, & potior pars hujus liquoris eſt, non eſt fixa, ſed ſal, ſeu alcali, illi inhærens. Secundò: Tartarus non poteſt ſponte ſua in liquorem reſolvi, niſi priùs calcinetur: eſt ergò hic liquor Tartari calcinati ſpontè reſolutus. Hæc, quæ attuli, levia ſunt, magni tamen ponderis faſtum ac ſuperbiam arguunt, nec non invidiam, quâ poſteritati injurius, obvia quæque celavit, Deo, proximo, ac ſibi infidus *Tackenius.*

Alterum magis conſideratione dignum, in hâc ſimpliciſſima Mercurii ſublimati ſolutione. *Diſſolve*, inquit, *unciam ſemis Mercurii ſublimati* (*qui permixtione ex acido & alcali in ſalſum eſt mutatus*) *in aquæ communis &c. pag. 27. paragr. ult.* Ex contextu hoc ſi parentheſin tollas, talia addiſcimus, quæ Tyronum vulgus paſſim crepat, Lippis nota & Tonſoribus. Eſt enim Mercurius ſublimatus vulgi, & ejus ſolutio in aqua, communis, omnibus obvia & trita; Parenthſis autem popularia hæc limitat, & à genere ad individua trahit; hoc eſt, nota & notiſſima, velut inducto peplo, obſcurantur, & verborum amphibologiâ omnibus notiſſimus Mercurius ſublimatus redditur ignotus ac extraneus; adeò, ut etiam exercitata & ſapientiſſima ingenia ambigant, quid novata hæc ſibi velit Philoſophia. Falſiſſimum enim eſt, quòd *Mercurius ſublimatus ex alcali & acido in ſalſum ſit mutatus, à permixtione.* Et, quod amplius eſt; ineptam hanc ac impropriam locutionem magni *Hippocratis* authoritate fulcire nititur, *ex libro 1. de diæta*, jejunus Philoſophaſter. Quis enim ignorat, quòd Mercurius ſublimatus ex toto corroſivus ſit, beneficio mineralium & ſalium acido-ſalſorum, in corroſivum tale, & ſummum quidem, converſus, ſublimatione & ſolutione: ad quod opus alcali nullum accedit, tanquam omnibus acidis contrarium, & eorum deſtructivum; prout ipſe *Hippocrates novus, pag. 27. lin. 21.* diſertiſſimè aſſerit, & ſequentes, prorſus lamentabiles, probationes ejus, ex hoc fundamento contrarietatis, acidi nimirum Mercurii, & ſalium purè ſalſorum, ſeu lixivialium, procedunt? Recidunt igitur querelæ noſtræ, ad raucedinem & faſtidium Lectoris prolatæ: quòd *Tackenius ambitioſus* ac *lividus nugator*, nec non *nequitioſus Idiota* ſit, quem

Digitized by Google

quem ſalium differentiæ, & rerum analyſes latent: quo errore prævento ipſi perinde eſt; ſal acido-ſalſus ſit, ſeu purè ſalſus, ſeu ſal volatilis, ſeu fixus, lixivialis, ſeu ſal Alcali; communis, an nitroſus, vegetabilis, an animalis, ſeu denique mineralis: omnia, uno novato etymo, alcalia illi ſunt, & alcalia perſeverant; ſtat pro ratione indoctâ voluntas, & authoritas novi Hippocratis. Cùm interim tanta ſit inter prædicta ſalia differentia, quanta inter nigrum & album, quanta inter privativa & poſitiva. Quâ igitur ratione ſubſiſtet hujus Capituli præfixa inſcriptio: *Qui benè diſtinguit benè docet*: cùm ipſe legislator ſit fœdifragus; ac portentoſus Hippocrates errores, & mille artis hæreſes, è ſuggeſtu edoceat? Si novus Dictator noſter, & è Stoâ Cous, rem mihi communicaſſet, priusquam abortivum hanc ſuum embryonem, & Chymicum Therſiten, enixus prælo fuiſſet, tria illi verba in aurem dixiſſem, ac author fuiſſem, ut reformaſſet multis erroribus imbutum cerebrum, revolvendo, quid Zwelferus, de Salibus, *pag 67. usque ad pag. 74. Append. ad Animadverſiones*, dictaſſet; profectò tale monſtrum nunquam peperiſſet. Sed ſurdo nunc cano fabulam; illi, cui ſemper illud Apollinis in ore:

Inventum Medicina meum eſt, mihi creditur illa:

quanquam, re jam conclamatâ, ſera in fundo ſit parſimonia, juxta illud: Poſteriores cogitationes ſapientiores; aut, uti meliùs Perſius, *Satyr.3.*

Helleborum fruſtra, cùm jam cutis ægra tumebit,
Paſcentes videas: venienti occurrite morbo.

Actum eſt; te, velut deploratum, ſuſtinemus, & inſanum lugemus. Hæc per modum parergi, & marginalis, in aurem tibi, *Tackeni*.

Tandem ſi & reliquas alcalium probationes, & differentias, cum ſoluto Mercurio ſublimato, *pag. 28.* exactè conſideremus; experiemur, etiam illam differentiam colorum, in præcipitando Mercurio, non tam à proprietate ſeminali, ut ita loquar, vel proprietate ſubſtantiæ cujuscunque vegetabilis, emanare; ſed potius ab intenſa, vel remiſſa, calcinatione cinerum vegetabilium, tum eorundem extractorum ſalium lixivialium aut alcalium: uti videre eſt in ſale Tartari. Et hoc ipſum innuit Author, *pag. 29. lin. ult.*

Porrò, *pag. 29. lin. 5. & ſeq.* iterum Paradoxum affert *Hippocr. Chymicus*, ſic ſcribens: *Cùm verò idem Mercurius præcipitatur, alcalibus ex herbis cephalicis, ut roriſmarini lavendulæ &c. hæc, quidem ſunt alcalia ſed non cinerum ut priora, at multò volatiliora, hæc inquam dejiciunt quidem Mercurium rubidum lucentem.* Quid igitur audio denuò *inauditum & abſconſum hactenus, alcalia ex herbis eſſe quidem alcalia, ſed non cinerum, ut priora, at multò volatiliora; & tamen præcipitant, ſeu* (ut author, altiori ſtylo, loquitur) *dejiciunt Mercurium rubidum lucentem?* Hoc paradoxon mihi videri, fateor, nec non implicare: Eſſe ſimul alcali, & non eſſe, nec ex cineribus eſſe. Nullum enim dari poteſt alcali verum, niſi ex cineribus, ſeu calcinatis vegetabilibus, extrahatur. Et ipſe auth: *Hippocrates Chymicus*, alcali ex Roremarino, *pag. 27. lin. 20.* inter alcalia fixa reliqua, ex cineribus parata, expreſsè numerat: nec alcali volatile eſſe poteſt, quia cineres, è quibus elicitur, magnam ignis torturam paſſi ſunt. Ergò iterum implicat, quia ex cineribus ſal, ſeu alcali volatile, extrahi nequit.

Progreditur author, *pag. 29. lin. 14. Sic chelidonia habet alcali mirabile (ut non ſine myſterio laudetur à Paracelſo & Lullio, ejus quinta eſſentia (quam tamen cœli donum exiſtimo) id eſt hujus ſalis ſpiritualis alcaliſatus liquor &c.*) Quale ingenium; talis genius: qualis ſermo; talis Magiſter: obſcurus loquitur obſcuriſſima. Oedipo profectò opus haberem, qui myſteria panderet, ac tot parentheſεις parentheſεων arceret. Neque enim intelligo, quâ ratione huic obſcuriſſimo ſermoni de ſalibus lixivialibus vel alcalibus, unicuique Pharmacopœo notis, imò Tyronibus jam attritis, competat illud marginale, quod aliàs de Lapide Philoſophorum loquitur, ac ſic ſonat: *Qui non guſtaverit ſalium ſapores, nunquam perveniet ad optatum fermentum fermenti, inquit Roſat: Author.* Proh! quantum fortè in alcalibus *Hyppocr. Chymici* latet fermentum fermenti Roſarii; imò ipſe Philoſophorum Lapis, cum omnibus, quæ multis ſuſpiriis, & indefeſſis precibus, multi inquiſivêre! Profectò miranda & inaudita, ſed Tyronibus & diſcipulis nota, edidiſti, *nove Hippocrates*, talia nimirum, quibus ſi obſcuritatis larvam, & mendaciorum temeritatem, demas & ſubſtrahas, puerilia ſunt reliqua, ac cachinnis digna: ea tamen eximo à meâ cenſurâ, quæ ferè paribus verbis ex magno Helmontio, nonnunquam etiam Libavio, depeculatus es; quæ cùm tuis abſurditatibus diſparia ſint, velut ex ignobili maſſa, & quisquiliis tuis, proprio nitore emicant, & conſurgunt. Sed quid immoror, cur tam levibus negotiis tempus fallo?

Si enim totam machinam, & miraculum hoc Chymicum, ad calculum revocemus; aliud non deprehendimus, poſt tot arroganter à *Tackenio, 7. hoc capite*, allata promiſſa, quàm, ut Mercurius corroſivus, ſimpliciter ſolutus in aqua ſimplici, per ſalem aliquem purè ſalſum ac lixivialem, quem *novus Hippocrates* alcali appellat, denuò ex ſolutione præcipitetur in pulverem magis vel minùs rubentem; quem pulverem ſæpius edulcoratum Tyrocinia, & Pharmacopœi, Turbith minerale rubrum, vel Mercurium præcipitatum rubrum dulcem, flavum, vel croceum, à colore, indigitant; qui color autem accedit à ſalibus illis alcalibus, lixivialibus, quatenus magis vel minùs calcinati ſunt, vel propiùs ad naturam ſalis Tartari, aut ſalis alcali veri, accedunt. Efficitur autem illa præcipitatio propter contrarietatem liquorum acidorum & purè ſalſorum ſalium; quia in vulgari Chymia omnibus Tyronibus notum, quòd, quando acidi & ſalſi (ſubaudiendi purè ſalſi) liquores junguntur, unum deſtruit aliud. Ita etiam hîc accidit: ut ſal, ſive Tartari, ſive alterius vegetabilis cujusdam ſal lixivialis ſit, acidos ſpiritûs, Mercurio ſublimato junctos, in ſolutione ejus, & ſublimatione, deſtruat, inque aliud quoddam eſſe convertat ac immutet; quibus acidis ſpiritibus deſtructis, Mercurius à vinculis, quibus ligatus, ſolutus, vel liberatus, fundum petit, &, ut author loquitur, *dejicitur*, in forma pulveris rubicundi, vel etiam albi. Acidi enim ſpiritûs, licet corpus aliquod minerale, vel aliud quoddam, cum impetu ſolvant & arrodant; majorem tamen gerunt hoſtilitatem in ſalia purè ſalſa, utpotè Tartari, & lixivialia omnia alcalia, volatilia etiam animalium. Et illa ſalia, è contra, in ſpiritûs acidos cum impetu feruntur, & agunt; adeò, ut, ubicunque ſe mutuò attingunt, acidi ſpiritûs priùs ſolutum corpus deſerant, & ſalia alcalia, ſeu lixivialia, manifeſtâ hoſtilitate aggrediantur; ubi eâdem ferociâ dicta ſalia in ſpiritûs acidos, reciprocando, agunt; ut ex mutua illa actione & reactione, ex duobus illis, acidis nimirum ſpiritibus, & ſalibus lixivialibus purè ſalſis, neutrum quid, & mitius, reſultet, neque purè acidum, neque purè ſalſum, ſed veluti acido-ſalſum, impotens tamen, ut prius ſolutum corpus in gremio ſuo contineat, ſed

totum

totum in fundum delabi ſinat, in forma pulveris. Et hæc ſunt præcipitationis illius fundamenta, cui *Hippocrates Chymicus* tam ſpecioſam deſtinabat panegyrim, *verboſus Encomiaſtes*, ac laudis amore tumens: quaſi verò in his tam arcanis & inauditis totius Chymiæ verteretur cardo ; cùm interim trita & obvia noſtræ artis ſint principia, & quilibet Pharmacopœus non ſolùm has ſimplices Mercurii, ſed & reliquorum Metallorum, tum etiam rerum uſtibilium ac deſtructibilium, (utpote Perlar. Corall. &c. de quibus, in ſequentibus, pluribus agemus) ſolutiones & præcipitationes optimè nôrit, & nihil notius ſit in Officinis, quàm, ut ſi quando acidi & ſalſi liquores, intellige, purè ſalſi, confunduntur; ex contrarietate horum, & actione ac reactione, ſeu paſſione, (quodnam autem horum in aliud magis agat, vel repatiatur; ſub judice lis eſt) neutrum quid fiat, & ambo in novum velut ens, & novam creaturam demigrent, quod ens neque purè ſalſum, neque acidum eſt, ſed quaſi nitroſi ſaporis ; uti apparet in præcipitatione, ſeu præparatione, Tartari Vitriolati, & aliquali fixatione ſalium volatilium, ſive fuliginis, urinæ, ſive viperarum ſit; ſive ex ſale Armoniaco, aut ex oſſibus, carnibus, aut ſanguine ſint parata. Adeoque nihil novi, nihil myſterii hîc latitat, de quo noſter Hippocrates tamen, tam ampla & magnifica præfatus, tanta miracula promittit, nullam interim methodum, ac artis leges, aut limites, obſervans, ſed omnia confundens, ſalia nimirum volatilia, ſalia communia, ſalia lixivialia, ad unum omnia alcalia nuncupans, quæ cuncta non tantùm magnam in arte accerſunt caliginem, nec non Chymiam proſtituunt, ſed etiam ex natura rei implicant: ratio eſt ; quia alcalia ſalia ex fundamento, & rei naturâ, ſolis cineribus ex herba Kali (cujus magna penus Venetiis proſtat, ex Ægypto translata, ad ſaponem & vitra apparanda) competunt, poſtmodum verò, per quandam analogiam, ad lixivialia ſalia extenduntur; quatenus etiam ex herbis & vegetabilibus incineratis & combuſtis extrahuntur, ideoque alcalia nuncupantur: quod, uti dixi, non proprio etymo fit, ſed analogicè; idque à paucis practicatur. Præſupponunt autem omnia alcalia, aut lixivialia ſalia, combuſtionem aut incinerationem rerum, è quibus extrahuntur; & differunt inſigniter à reliquis aliis quamplurimis ſalibus, utpote à ſale communi, vel Gemmæ, aut Maris, quæ ſalia terræ, acido ſalſa & fixa ſunt: à ſale Armoniaco, qui etiam acido ſalſus, ſed volatilis; à ſalibus porrò volatilibus animalium purè ſalſis; à ſalibus item nitroſis, peculiari ſtudio è determinato ſolo decoctis, qui etiam acido ſalſi; & tandem à ſalibus etiam aëreis, quaſi nitroſis, qui ex aëre, à rebus ſummè calcinatis, utpote è capite mortuo Vitrioli, ad extremam calcinato, alliciuntur, ſibiq; corpus aſſumunt. Quæ enumerata ſalia omnia nullam præſupponunt incinerationem, aut extractionem ſui è cineribus; propterea que nullo modo ſunt alcalia, & ab his quàm longè diſſident, cùm eſſentiâ, tum actione, ac modo operandi. Horum autem ſalium differentias theoricè, ac ex fundamento, tractavi, *in Appendice ad Animadv. loco ſupracitato*, ex quo Philoſophi, ſapientiæ ac veritatis amantes, omnem capient ſatisfactionem. Talia enim inſerui, quæ cùm Chymico, tum Medico, & Pharmacopœis, digniſſima. Ex quo ſatis mirari non poſſum hebes tardumque ingenium *Tackenii*, quòd hic cavillator ſalſa ſalia (uti deſumo ex ejus doctrina) è cenſu ſalium proſcribere vult, ad decipiendum ſaltem, quaſi ſalia non eſſent. Sic enim, *pag. 30. lin 19.* loquitur: *Salſa autem, cujuscunq; ſunt generis Mercurium non præcipitant ex dicto ſoluto, & quo ſalſis viciniora minùs acidis nocent.* Quæ verba Authoris paradoxa nonnullis videri poſſunt, in reipſa tamen falſiſſima ſunt; & præcipitant etiam Mercurium ſales communiſſimi ex ſua dicta ſolutione, licet minùs potenter, ac remiſſiùs: largiori proinde quantitate ſolutioni Mecurii

 infuſa,

infuſa, illum in albicantem pulverem præcipitant, qui *Mercurius præcipitatus albus* dicitur, vel *Turbith minerale album*, priùs tamen edulcoratum, ab omni ſalſedine ac acrimoniâ liberatum. Igitur termini Authoris, prout ſimpliciter ſonant, accepti, involvunt contradictionem & implicantiam; ſcilicet: *ſalſa quo ſalſis viciniora minùs acidis nocent.* Hoc in terminis repugnat, & ex naturâ rei, arguitque decumanam ignorantiam artis & naturæ, quia ex eſſentia ſua, & natura, ſalſa acidis contrariantur: intellige purè ſalſa; quibus purè ſalſis ſalibus nomen ſalis rectiùs competit, quàm ſalibus acido-ſalſis: quod omnibus notum, nec eget alio aphoriſmo *novi Hippocratis Chymici*, qui per parabolas nobis loquatur, & evangelizet, ac ſalia (utor uſitato Artis, non Grammatices, termino) ſalia inquam, alcalia, ſeu lixivialia non ſalia, & mox iterum ſalia appellet & indigitet; nec non ea, quæ multis ſeculis clara & indubitata extitêre, umbris ſuis, æquivocationibus, & captioſis terminis, obſcuret, *Sophiſta.* Neque etiam opus habebat dictus *Hippocrates Mimus*, Mercurii ſublimati unciam ſemis, in quinquaginta unciis aquæ communis deſtillatæ (tanquam pro Panacea ſua, & Anti Venereo medicamine ſecreto & hæc in aures!) diſſolvere, & tandem tot diverſis ſalibus alcalibus levidenſes ſuas probas, ſalibus alcalibus ſolutioni Mercurii infuſis, inſtituere. Compendioſiùs multò, & arti conformiùs, ea omnia experiri licuiſſet, quænam ſalia lixivialia ignipotentiora, (ſic ipſe loquitur) vel magis ac minùs ad naturam veri alcali accedunt, aut etiam in igne diutiùs retenta fuêre; ſi Mercurio ſublimato, in pulverem ſaltem redacto, ſalia dicta lixivialia, in liquorem ſaltem reſoluta, affudiſſet, & illicò effectum extemporaneum ſpectaſſet.

Subintro nunc Augiæ ſtabulum, dum *novi Hippocratis* ignobiles doctrinas, exempla, contradictiones, quas, *pag. 31. 32. 33. 34. 35.* affert, neſcio, an indignabundus, an in riſum effuſus, perſcrutor. Fateor n. tam obſcura ſunt, & tam clarè falſa, ut refutatione partim non egeant, partim non digna ſint: & volumen totum expeterent. Jam enim *ſalia ex herbis diureticis omnibus, ſtipitum fabarum, geniſtæ, hypericon: &c. acido-ſalſa* proclamat; quod falſiſſimum: *alcalizari acri flamma*, etiam falſum eſt; quia non demum alcaliſantur, ſed acriora fiunt, *ignipotentiora, Hippocratis novi* etymo; unde differentia colorum ex parte, in ejus Mercurii præcipitationibus, accidit ac ortum habet. Paulò antè verò omnia hæc ſalia non ſalia, ſed alcalia voluit. Jam verò iterum: *Salia cinerum, ex claſſe vulnerariarum, ut betonica &c. fundere planè ſalſum ſalem*, dicit, *ob id vitrificatione inepta, & Mercurium non præcipitant, qui* (ſcilicet Mercurius) *ejusdem eſt ſaporis.* Proh! quantu mendacia! quàm abſurda! *Omnia autem dicta ſalia per fuſionis ignem mutant naturam; fiuntq; alcalia, vitrificantur, & Mercurium præcipitant rutilum.* Et, ut honeſtus hic vir benè ſubſiſtat, teſte eguit, quem reperit. En! adeſt. *Hinc Zoar, ſuper Exodum notat quòd ex quovis cinere vitrum paratur.* Sed hæc eſt contradictio priorum, quòd ſalia lixivialia per fuſionis ignem mutent naturam. Addit autem perversè *Hipp. novus: id eſt, quando in alcali reducuntur.* Quaſi verò Zoar ignoraſſet cineres, & ſalem alcali. Sed venite, & ſpectate, Senatus Populeque Academice, typum, ideam, ac ſimulachrum homuncionis, Philoſophaſtri, ac hominis craſſæ ignorantiæ: audite, quem ſpectaſtis, nunc loquentem Idiotam, *Tackenium, pag. 34. lin. 8.* ubi ait: *Quod veterum ille doctiſſimus, qui vitrum ignitum in cineribus ſtipitum fabarũ extingvere juſſit, & non in ſale ejus, rectè vitri uſtionem inſtuit, ne nimirum ab imperito reformatore, ſal imprudenter alcali naturam indueret.* O ſapientiam! (parcite: & ſit venia verbo) O ſtultitiam! dicere volebam; ô incuriam! ô deliria, & mendaciſſima dogmata! Quis eſt ille doctiſſimus Veterum? Deſigna illum morionem, qui tui imaginem & ſtul-

cifero

titiam & præſefert? Quis tibi par doctrinâ & talentis, *Tackeni:* qui cum Lu-
cifero jam pridem exaltaſti ſolium tuum, aſcendiſti ad latera Aquilonis, ut
eſſes ſimilis Altiſſimo? Omnis decor indumentum tuum, & lapis precio-
ſus operimentum tuum; vicaria ſapientia, experientia, *inandita, nova, ad-
miranda, ſtupenda, & inviſa* doctrina tua, in folio, & ex *pag. 7. cap. 1.*: Quis
unquam auſus ſe Hippocratem promulgare: quis Divini Senis diademati in-
ſidiari? Procul dubio ſapientiſſimus Europæ, Urbis, Orbis, *Tackenius.*
Ergo ille Doctiſſimus Veterum noviſſimi ſalis Viperini author eſt: tu es ille
probroſus vir, jocus puerorum in Gymnaſiis, ludus & fabula tyronum Phar-
macevtices: tu es, *Tackeni*, qui vitrum in cineribus ſtipitum fabarum ex-
tingvere juſſiſti; & tu ſolus hoc doces ac defendis, *Veterator.* Ubi unquam
legendo aut practicando hoc præceptum aſſecutus es, quo cavetur, ut vitrum
in pollinem redactum, & candefactum, extingvatur in cineribus ſiccis? Me-
retúrne hæc operatio extinctionis nomen, ſi vitrum ignitum ſuper cineres
conjicitur? Cur Veterem illum Doctiſſimum (ex concavo Lunæ ortum) cur
etiam D. D. Auguſtanos, tot monſtroſis figmentis & hyberboliſmis, viros
innocuos, laceſſis? Hujus enim dogmatis veritas, eſt D. D. Auguſtanorum,
quos defendis, impunitas. Quis mente aſſequi poteſt, quâ ratione vitrum,
ſubtiliſſimè tritum ac ignitum, cineribus injectum, illisque commixtum,
denuò è cineribus erui ac ſeparari, & ex atomis atomi colligi poſſint; maximè
pro ſecundâ, tertiâ, & repetitâ vitri ejusdem uſtione, & extinctione. Pro-
fectò ſtupida ſunt hæc phaſmata, & inaudita, *nove Hippocrates.* Præceperunt
D. D. Auguſtani, *pag. 417. m. Animad.* ut vitrum ſubtiliter pulveriſatum ac
cribratum, ac in olla ferrea ignitum ſuper prunas, extingvatur in acervo, facto
ex cineribus ſtipitum fabarũ: & hoc toties repetatur, donec optimè in cinerē
ſit redactam. In acervo? In acervo: in acervo (Domine *Hippocrates* auſcul-
ta, aphoriſmum loquor) facto ex cinere ſtipitum fabarum, hoc eſt, in lixivio,
facto ex cinere ſtipitum fabarum, D.D. Auguſtani, & ſi quis dixiſſet Ve-
terum Doctiſſimus, vitrum extinguere præceperunt, non in cineribus. Im-
ponis D. D. Auguſtanis, malus cauſidicus es, turpior *Hippocrates, Tackeni,*
Rudis enim ſolummodo notâ Arcadiæ linguâ; minimè Apohoriſmos nos do-
ces, ut in lemmate tuo promiſiſti, ſic Philoſophando. Et quid ſonat hic ru-
gitus, & hæc tua eruditio? *Non in ſale ejus, rectè vitri uſtionem inſtituit: ne ni-
mirum ab imperito reformatore ſal imprudenter alcali naturam indueret.* Riſum te-
neamus, Amici. *Veterum illi doctiſſimus non in ſale ſtipitum fabarum vitri uſtio-
nem rectè inſtituit:* & cur? *ne ſal ſtipitum fabarum imprudenter alcali naturam
indueret ab imperito reformatore.* Certè ſi ſal hic alcali naturam demum in-
dueret, id ſanè non ab imperito, ſed à peritiſſimo, Reformatore accideret,
qui vires, naturam & cauſalitatem ignis exerceret. Juxta te enim, menda-
ciorum immemor *Tackeni*, in igne, & per ignem, ſalia alcaliſantur; ergò non
per Reformatorem. O imperite Philoſophe! Jam demum incuſas ſalis ſti-
pitum fabarum imprudentiam. Vides, quas nœnias & nugas, quas fabellas,
ad colum à vetulis recenſeri ſolitas, publicis typis evulgaris, ridiculus magis,
quàm Æſopi commentator, aut, cum aureo Aſino, Apulejus? Profectò:
Inimici hominis, domeſtici ejus. Nam ſi vel ab hoſte conſilium ſollicitaſſes, de-
terius famæ tuæ conſulere non potuiſſet, quàm ſvadendo, ut hæc noviſſimi
Salis Viperini ſtultiſſima fundamenta prælo (teſte ære perenniore) ſubjiceres,
ſicque toti Europæ ludibrio te exponeres. I: perge, & innocuo Viro, D. Hell-
wig Dieterico ſuccenſe, quòd famoſum liquorem tuum Alcaheſt typis
mandavit: nunc tibi ipſæ, *nove Hippocrates*, inſultat. Nam: perditio tua ex
te; nec recedet malum à domo tuâ.

 Proſe-

Digitized by Google

Proſequeris inſtitutum tuum, *pag. 35. lin. 15. Sal ex viperis, Mercurium non præcipitat.* Etiam hôc veritati imponis. Nam verus ſal volatilis viperarum præcipitat Mercurium, æquè benè, ac alia ſalia volatilia animalium, Urinæ, Oſſium, &c. uti ipſe aſſeris. Crediderim tamen ego perfacilè in favorem, quòd neque Sal Tartari, aceto ſaturatus, Hippocratis Chymici magnum ſecretum, hoc præſtet.

Salem Abſinthii eſſe ex acido ſalſum, pag. 35. l. 19. Hoc iterum falſum eſt; falſum quoque, quòd *Mercurium non præcipitet:* uti etiam falſiſſimum, quòd *ſpiritum Vitrioli non abſorbeat, niſi priùs alcaliſetur.* Quia à[1] prima ſua origine è cineribus eſt extractus, ergò alcaliſatus, & ſal lixivialis eſt, ut reliqua ſalia lixivialia omnia; neque requirit ex natura ſuâ, ut denuò alcaliſetur. Denique tot ſpuria dogmata, mi *Tackeni*, enixus es in hoc novo Hippocrate tuo, ſemper Compatrem tuorum monſtrorum, & abortivi fœtûs, innocuum Divinum Senem, ex libro 1. de diæta, exorando, ut me & tædeat, & pudeat, plura ulteriùs producere, ridenda noſtris, dedecoroſa tuis. Audiamus tamen adhuc elegantem textum ac paragraphum, *pag. 35. lin. 29. Hinc diſcitur: fortiori igne, quam rei natura fert, fixari, & in neutrum verti. Fiunt itaq; quamplurima ſolo ignis regimine, non quidem ut ex Orco in lucem auctum generentur, ut credit vulgus, hujus Hippocraticæ doctrinæ ignarus, ſed ſaltem ſimplici alteratione ſubjecti, ut docet meus Hippocrates, lib. 1. de diæta, illi quæ ſciunt, qui internum cum externo harmonicè conjungere norunt.* Digna profectò, aureis quæ ſcribantur characteribus; digna, quæ ad Apollinis aram, Anathematis loco, ſuſpendantur; atro (ut dicitur) digniſſima calculo. Venite, properate, *hûc adeſte, veritatis amatores, vos admiranda aſpicietis, vos abſconſa manibus veſtris tractabitis, vos occulta audietis: cap. 1. pag. 7.* Annon videtis, quòd vos Lumen, & Ignis fatuus, præcedat, *Tackenius?* Quòd Phaëthon hodiè Solis moderetur quadrigam? An vos latere poteſt candela ſupra modium, ſupra candelabrum, poſita? Ut ut tamen ſe res habeat, ego, pro meo talento, ad hunc Solem, ad hunc ignem, ad hanc candelam denique, caligo; mihi tenebræ videntur & confuſum chaos. Qui poteſt capere, capiat hanc doctrinam: ego me non fatigârim.

Iterum, *pag. 35. lin. 19.* ait: *Sal abſinthii, eſt ex acido ſalſus, propterea Mercurium non præcipitat, ut neq; ſpiritum Vitrioli abſorbet, ut docet reformator, ſub titulo ſpiritus Vitrioli coagulatus; cùm verò alcalizatur; Mercurium præcipitat flavum, & tunc etiam acidum ſpiritum Vitrioli abſorbet & vitrificat, &c.* Brevis hic eſt paragraphus, ſed in compendio multa junguntur mendacia, ſuperiùs notata. Contra reformatorem non habet de jure, quod latret; quia fundamentaliter de ſpiritu Vitrioli coagulato, *pag. 454. Animadv. edition. Noricæ,* ſcripſit. Nam ſal Abſinthii eſt de natura, & proſapia ſua, ſal lixivialis, è cineribus extractus: juxta Hippocratem novum autem, plurimis in locis, ſalia cinerum ſunt alcalia omnia; &, juxta ejus opinionem, non vera ſalia: quia ſolus ſal communis propriè ipſi ſal dicitur. Nam alcalia dicit eſſe vacua. Sic enim paulò ſuperiùs docet: *pag. 35. lin. 4. Sal commune, Mercurium ex dicta ſolutione non præcipitat, & licèt per longum tempus & celeri flamma concremaretur, nunquam fieret alcali, ut neq; ſub digeſtione mutat naturam, eſt ergò ex omnibus perfectiſſimus, & non ſine ſingulari prærogativa ab Helmontio, ſalium ſummus, vocatur.* Nunc, *Philoſophe Hippocratice,* ſi ſal communis, qui eſt acido-ſalſus, nunquam mutat naturá, ac, etiamſi celeri flamma cremaretur, neutiquam fieret alcali; qua ratione igitur ſal abſinthii, qui, juxta dogma tuum (falſiſſimum) *eadem hâc pagina, lin. 19.* etiam eſt ex acido ſalſus, & propterea, ut aſſeris, Mercurium non præcipitat; uti nec ſpiritum Vitrioli abſorbet; quomodo, inquam, ille tam citò alcalizari poteſt, ut ſpiritum Vitrioli abſorbeat, & Mercurium præcipitet;

cipitet; cùm ſal communis, qui etiam eſt ex acido ſalſus, alcalizari nequeat, neque naturam ſuam alteret, etiamſi celeri flammâ cremaretur? Spectate iterum, Audit: novi Hippocratis nova abſurda, de ſale Abſinthii, quòd ſit acido-ſalſus, & tamen ſal lixivialis; quod *implicat* in terminis. Quàm verum eſt illud Philoſophi! Commiſſo uno abſurdo, ſequuntur infinita; ita etiam hîc ſequitur alterum, quòd *ſal communis non præcipitet Mercurium*: uti ſuprà dictum, ſed experientiæ refragatur. Falſum eſt ideò, quòd *ſal Abſinthii ſit ex acido ſalſus*. Hoc enim experientiæ & rationi contrariatur, ex natura rei, ac parandi modo, quòd ex cineribus ſal merus acido-ſalſus extrahatur. Falſum eſt, quòd *ſal Abſinthii Mercurium non præcipitet, niſi priùs alcaliſetur, ut neque ſpiritum Vitrioli abſorbeat*. Implicat, & involvit contradictionem, unum ſalem-acido ſalſum poſſe alcalizari, & alium, ejuſdem rationis & conditionis, tam ſalſedine quàm aciditate æqualem, nullo modo poſſe in alcali converti: & plura hujus prurientis Philoſophi ridenda commenta. Revolvat B. L. *meas Animadverſiones, loco ſuprà citato*, & reperiet, magno fundamento me, de ſpiritu Vitrioli coagulato, tractatum abſolviſſe; & tamen, etiam poſt omnem induſtriam, ab hoc iniquo homine tumultuosè laceſſitum eſſe; quùm nihil tam ſacrum ſit, quò ſacrilegus non adrepat: ut ait Seneca. Pergit, *fol. 36. lin. 19.* Lazari Riverii Febrifugum, & ſecretum, quisquiliis ſuis admiſcere; quaſi & illud ex fundamento alcalium erui poſſet, & ipſe hujus Panaceæ foret arbiter & Secretarius; quia, uti dicit, *pag. 26. in margine, natura nil quicquam habet occulti, in hoc ſublunari globo, quod Medicinam ſpectat, ut Hippocratico, hac methodo, non manifeſtum fiet.* Sed novimus hoc genus hominum audax, & ambitioſum; fucos quærit. Non credimus tibi, *Tackeni, fœnum habes in Cornu*, ut ait Satyricus, & *alienis plumis te oſtentas*, Pavo. Jam pridem magnificus Vir, Riverius, cavit, ne tam ſagaces Thraſones, & commilitones Tui, *recentiſſime Hippocrates*, talium ſecretorum arbitri forent: tumulavit hoc ſecretum ferreo ſarcophago, ac deforis cellæ inſculpſit eandem epigraphen, quam, ad lucem perpetuam repertâ Patavii, aſſerit Petrus Apianus, Mathemat. Ingolſtad: libr. antiq. Inſcription: quæ ex illo ſic ſonabat: Abite hinc peſſimi fures! Vos quid vultis, cum oculis veſtris emiſſitiis? Abite hinc veſtro cum Mercurio petaſato, caduceatoque. Donum hoc Plutoni ſacrum fuit: Riverii arcanum Deo & probis conſecratum.

Plurima præterea, in capite hoc, abſurda profert, quæ iteratò Divinus Cous, ex libro 1 de diæta, cohoneſtare deberet: ſed fruſtrà medemur diætâ, ubi malum ſerpit ex inanitione, & cerebri vacuitate. Ideò & ego imposterum ab his nugis me abſtemium geram, breviori calamo & verbis reliquas nugas pertranſiturus, eaque ferè ſaltem ſuccinctè retorſurus, quibus Reformatorem nequitiosè arietavit. Caput itaque hoc ſeptimum, & totus textus, ut pateant; totum hîc adſcribo.

Pro majore lumine, & intelligentia, operæ pretium erit alcalium differentiam, & quid ſit contrarietas, vel acidorum abſorptio & imbibitio, priusquam progrediar, ad oculum demonſtrare.

Sunt autem, ut dixi, varii gradus & ſpecies ſalis alcali fixi, ut tartari ſingularis privilegii, tiliæ, coryli, omnium quercuum genera, & quæ in Noruergia, Lituania & Muſcouia in deſertis ex viridibus lignis in cineres alcalizatas exuruntur: item omnes herbæ calidæ & oleoſæ, ut roſmarinum lavendula ruta &c. omnia unico verbo acidis ſunt contraria, illorumq; deſtructiva, quorum differentiam oſtendit ſequens mechanica. *Segnius irritant animos, demiſſa per aures: quàm quæ ſunt oculis ſubjecta fidelibus.*

Diſſolve unciam ſemis mercurii ſublimati (qui ex acido & alcali in ſalſum eſt mutatus à (a) permixtione) in aquæ communis diſtillatæ, unciis quinquaginta; in particulam hujus claræ ſolutionis, guttatim, ſed celeri lapſu ſtilla, alcali tartari fixum *a. Hip. libr. 1. de diæta.*

xum (eſt liquor tartari ſponte reſolutus) qui in momento dividit compoſitum, abſorbet acidum, & Mercurius illicò petit fundum obſcurè rubens.

Alcalium fixarum mira differentia.

Ex aceti fecibus calcinatis, elicitur cum aqua, alcali tartari, & licèt ex eadem viti cum vino productus, Mercurium tamen præcipitat rutilantem & ſplendentem.

Cùm verò idem alcali, arte ad rubedinem calcinatum fuerit tunc cadit idem Mercurius, ut cinabaris contritus.

Tartaro exuſto ſi calcem ſuperaddis, & alcali extrahes, aqua ſimplici, tunc Mercurius cadens, rutilat.

Ex herba Cali extractus, Mercurium præcipitat multo obſcuriorem priori.

Lixivium, quod ſaponarii magiſtram vocant, quod conſtat ex calce & alcali quercuum, dat Mercurium obſcurè flaventem.

Ex Hiſpania adſertur alcali, incertum, utrum ſimplex an compoſitum, Mercurium tamen præcipitat fulvi coloris.

Cùm verò idem Mercurius præcipitatur, alcalibus ex herbis cephalicis, ut roriſmarini lavendulæ &c. hæc, quidem ſunt alcalia, ſed non cinerum ut priora, at multo volatiliora, hæc inquam dejiciunt Mercurium rubidum lucentem.

Qui non guſtaverit ſalium ſapores, numqnam perveniet ad optatum fermentum fermenti, inquit Roſat: Auhor.

a. Arſenicū (à Paracelſo vocatur fuligo metallorum) fixatū cum nitro, & reſalutū nō excipitur.

Balſamus Samech.

Sic chelidonia habet alcali mirabile (ut non ſine myſterio laudetur à Paracelſo & Lullio, ejus quinta eſſentia (quam tamen cœli donum exiſtimo) id eſt hujus ſalis ſpiritualis alcaliſatus liquor &c.) & dejicit Mercurium rubicundiſſimum. Vaſculum hoc ex incuria neglexi, neq; lavare juſſi, poſt, menſſem circiter, in liquoris ſummitate, effloruit color aureus chelidonei flore non abſimilis (ſtriarum more coaluit ut nitrum) non ſine ſpectantium admiratione.

Exempla hæc docent, alcali, quo ignipotentius, tanto obſcurionem cadere Mercurium, eò, quod in ipſo abſorptionis puncto, igneum alcali, ferit ejus ſulfur, fulguris inſtar; quò autem longius, ab igni potentia recedunt, tantò lucidior cadit, adeò, ut volatilia alcalia, fuliginis (a) nimirum & omnium animalium, Mercurium candidi & nivei coloris, ex dicto ſoluto præcipitent, quæ omnia in progreſſu clariora evadunt.

Si Mercurius à Balſamo ſamech præcipitatus, cadit nivei coloris, parùm in flavedinem vergens cùm verò affuderis plus, quàm ejus naturæ confert, tunc rutilat.

Salſa autem, cujuscunque ſunt generis Mercurium non præcipitant ex dicto ſoluto, & quò ſalſis viciniora minùs acidis nocent.

En Exempla.

Alcali ſalis petræ, licet ejus prima origo ex alcali urinæ; cum ſulphure autem, in alcali fixatum (ſapitq; ideo quodammodo ſalſum) Mercurium ſic ſolutum, turbat quidem, non autem præcipitat. Cùm verò huic mixturæ pulverizatæ, & priusquam deſlagrat additur alcali quoddam fixum, & exſiccatum (tartari) ſupraq; blando igne teneatur, tunc ſulphur primò liquat, & pingue acidum ſulphuris, ad fugam ſe præparans, ab alcali quoque pingue avidè combibitur, ut in lactis ſulphuris præparatione (humida via) contingit: perdurante interim calore; liquatur etiam nitrum, cujus ſulphurea & inflammabilis pars, aſſociatur ſuo ſimili; ſulphuris nimirum pinguedine; imò avidè ab alcali excipitur (cujus media pars, reſpectu ſpecierum ſufficit, ut (a) nitri; partes tres Alcali tartari; partes duas. Sulphuris pars unica) fitque ſalſum. In ſalſa hæc maſſa, bullit uterq; ſulphur, igneq; perſeverante & aucto; flammam concipiunt, quæ tunc in accenſione anguſtum locum in ſale, non perfert, adeoq;, cum fulmineo fragore, in auras erumpunt. Hæc ſic ſe habere docet relictum aliquando alcali, præſertim quando non in concavo; ſed in plano, & longa mora accenditur, quod, ab acidis ſpiritibus, in ſalſum mutatus, & Mercurium ampliùs non præcipitat. Obiter hic. Quod

a. Sal fulminans.

Ex hoc fundamento, etiam CERAUNOCRYSON
ſtrepitum edit.

Spiritum

Spiritum enim nitri, in alcali, tartari nitrum fieri, alibi oſtendi. Aurum eſt fere totum ſulphur (ſuo modo) ut ſuo loco mechanice quoque demonſtravi, ob id non corroditur ab acidis. Auro itaq; ſoluto, in aqua ſalſa, ex nitro, alumine & ſale-armoniaco vel communi ſi paulatim (non confertim) alcali quoddam inſtillaveris, acidus ſpiritus nitri (ſpiritus aluminis vel vitrioli in aquæ fortis deſtillatione non aſcendit) in alcali vacuo ſibi corpus aſſumit, & fit naturale nitrum. Nitrum autem ſulphureum (a) Auro ſulphureo ex ſimilitudine, in humida via facile adhæret, & commiſcentur, adeò ut nulla ablutionis arte ſeparentur, id eſt, cum acidum nitri ab alcali combibitur; coagulatur in nitrum naturale, quod reperit ſulphur in auro ſoluto; cum illo, eiosdem ſcil: mores habens, ut utar verbis Hippoc: coagulum ſucipit, ut in calce oſtendi. Cum vero plus de alcali affuderis, ut nitri gradum ſuſperet tunc etiam nitrum in Alcali deflectit, & aurum fulminans amplius dici non poteſt, quod in progreſſu clarius. Nunc unde digreſſus redeo.

Aurum fulminans.

a. hæc eſt cauſa quod Aurum in ſpiritu ſalis ſolutum & idem alcali præcitatum non ſit fulminans, redit enim in ſal quod flammæ reſiſtit.

Sic etiam fel vitri (b) eundem conttaxit ſaporem, ex aciditate ſilicis, fit ſalſum, Mercurium enim planè non præcipitat.

b. Anatron crollio in lapide medicamentoſo. Suin de verre Gallice.

Talci Liquor (non oleum, ut vult ignara vulgi turba, flammam enim non concipit) Mercurium ex ſua ſede non movet: ut neque.

Salia ex herbis diureticis omnibus, ſtipitum fabarum, geniſtæ, Hypericonis, Herniariæ, urticæ &c. omnes inquam ſunt acido-ſalſi, & Mercurium ex dicta ſolutione non præcipitant, cum vero Alcalizantur acri flamma aut fuſione, tunc cadit rubidus.

Hinc liquet, quod veterum ille doctiſſimus, qui vitrum ignitum in cineribus ſtipitum fabarum extinguere juſſit, & non in ſale ejus, recte vitri uſtionem inſtituit: ne nimirum ab imperito reformatore, ſal imprudenter alcali naturam indueret, de quo ſupra dixi Cap. 5.

Salia cinerum, ex claſſe vulnerariarum, ut betonicæ Agrimoniæ, pyrola, veronica, ſtellaria, Achimilla &c. omnes fundunt planè ſalſum ſalem, ob id vitrificatione inepta, & Mercurium non præcipitant, qui ejusdem eſt ſaporis, ut dicetur ſuo loco. Omnia autem dicta ſalia per fuſionis ignem, mutant naturam, fiuntq; alcalia vitrificantur, & Mercurium præcipitant rutilum. Hinc Zoar, ſuper Exodum notat, quod ex quovis cinere vitrum paratur: id eſt, quando in alcali reducuntur.

Sal commune, Mercurium ex dicta ſolutione non præcipitat, & licet per longum tempus, & celeri flamma concremaretur, nunquam fieret alcali, ut neq; ſub digeſtione mutat naturam, eſt ergò ex omnibus perfectiſſimus, & non ſine ſingulari prærogativa ab Helmontio, ſalium ſummus, vocatus.

Salis conſtantia De illo dici poteſt: probaſti me per ignem &c.

Sic ſal ex viperis, Mercurium non præcipitat, niſi rurſus acidum & alcali ab invicem ſeparentur, de quo infra.

Sal abſinthii, eſt xe acido ſalſus, propterea Mercurium non præcipitat, ut neq; ſpiritum vitrioli abſorbet, ut docet reformator (a) ſub titulo ſpiritus Vitrioli coagulatus; *cum verò alcalizatur; Mercurium præcipitat flavum, & tunc etiam acidum ſpiritum vitrioli abſorbet & vitrificat.*

a. fol. 781. pharmac.

Hinc diſcitur: fortiori igne, quam rei natura fert fixari, & in neutrum verti. Fiunt itaq; quam plurima ſolo ignis regimine, non quidem ut ex orco in lucem auctum generentur, ut credit vulgus, hujus Hippocraticæ doctrinæ ignarus, ſed ſaltem ſimplici alteratione ſubjecti, ut docet meus Hippocrates *(a) illi que ſciunt, qui internum cum externo harmonicè conjungere norunt.*

a. lib. 1. de diæta.

Sic quoq; citra ignem, mutantur ſalia in diverſam à nativitate naturam, ut: confunde pro exemplo liquorem ſalis abſintii non alcalizati, cum roſmarino, ſolutio fit lactea, & ambo in netrum coagulantur.

Riverii Febrifugum.

Hoc ex fundamento, procedit Lazari Riverii Febrifugum, hactenus paucis cognitum, nobis tamen licet illud nonnihil, manifeſtius, declarare. Fit inquam ex unico ſubjecto, alcali repreſentante, & binis acidis, omnibus ignem nondum expertis; ſed per exaltationem toties repetitam, donec ex nigredine iterum in candidiſſimum volatile ſalſum artificiale, guſtui non ingratum, converſum videas, cui poſtia additur quartus atletha (id eſt diagridium) ut conſtat in proceſsu.

Sed quis poteſt metamorphoſin enarrare, quæ ex ſalium permixtione exoritur? accedentibus illis huc, his vero illuc, & inter ſe permixtis, ut Hippoc. *docet (a).*

a. lib. 1. de diæta.

Alcali Fuliginis fit ſal.

Notandum, quod Sal Fuliginis, ex vegetabilium proſapia oriundus, Mercurium ex dicta ſolutione candidum ſpongioſum & leuem præcipitat, ſicut omnium animalium alcalia volatilia, ut dicetur: ſin vero in ſalia convertuntur, tunc non cadit amplius.

Hinc concludere licet, quod ferè herbæ omnes oleoſæ & quæ calidæ appellantur, & ſunt pingues, levi & ſimplici incineratione ſal alcali edunt: cui ſi Hippocraticus propriam reddit pinguedinem, convertuntur arcana coctione, in ſalſum admirabile; quod tunc Elixir paruum vocatur à noſtris (b) magnarum virium, in medicina, de quo ſuo loco. Reliquarum herbarum ſalia vel in imperfectè ſalſa vel in acida deflectunt; & acri flamma, aut fuſionis igne in alcali vitrificans reducuntur.

b. vide Ripleum Bacconem &c.

Ad Octavum Capitulum tranſitum facio, quod inſcribitur: *Fuſoria ars porrò, alcalia, acida abſorbi docet.* In hoc capitulo perpauca notanda veniunt, niſi quòd, dum metallorum fuſionem & præcipitationem tractat, falcem ſuam in alienam meſſem ingerit; cùm hæc non ad Hippocraticos, ſed ad Metallurgos, pertineant. Exempla, quæ adducit, trita ſunt Tyronibus, nimirum: alcalia acida abſorberi; hanc denuò igitur crambem toties repetit. Quæ de Regulo Antimonii affert, utplurimum manca ſunt, parum, vel nihil, emolumenti Tyronibus allatura. Tranſit iterum tamen poſtliminiò ad conſvetas cavillationes & calumnias, ac, ritu ignobilium ferarum, dum Reformatorem aggredi non licet, ex inſidiis obvios laceſſit, ac in Medicos paſſim ſequentia jacit, *pag. 41. lin. 6.* dum eos *Ignavos Patres* appellat, additque, *lin. 12. Hi à vulgo, idiotis & mulierculis ſimplicibus, canonici vocari amant*: quâ ironiâ, & ſarcaſmo, per decurſum opuſculi ſui, traducit Medicos Dogmaticos ac Rationales, eosque ideò hoc epitheto deſignat, quòd, ut ait, quidam ex illis quæſiverit ex Pharmacopola, *utrum Sal prunellæ ex prunis ſylveſtribus, vel domeſticis paretur.* Ædepol! quanta in hunc virum perfectio commigravit! vix mihi non ultrò illud excidit, quod D. D. Knófelio Tackenius feſtivè objicit, in ſua Echo ad Vindicias: *Tu, Tackeni, qui in templo ſpuere nefas ducis, mingis in altare?* Quantum eſt in Tyrone Medico, verbi æquivocatione in ſiniſtrum ſenſum abripi, ut, pro ſale Nitri, ac Prunellæ, Prunellam à Prunis derivari, autumet? Hæc ſunt Juventuti & Tyronibus blando vultu condonanda. Sed heus, Ariſtarche! an non oportebat te miſereri conſervi tui? An non condonare aliquid delictis juventutis? An forſan immemor es verborum tuorum, quorum, in Epiſtolâ, ad D. Rotgerum Timplerum à Te datâ, & ab Excell. D. Helwigo Dieterico, bonæ memoriæ, publicè impreſsâ, inter cætera, formalia hæc erant: *Non poſſum non denuò precari, ut miſero mihi atq; indigno, qui corrigias ſolvat, admiſſum ſcelus & crimen benignè condonare, nec nunquam ejus rei erga ullum mortalium mentionem facere velit. Hoc ut iterum deprecarer, aſſiduis malæ conſcientiæ ſtimulis nocte dieq; & ſine remiſſione agitatus & coactus ſum.* Et inferius: *Væ tantæ miſeriæ! væ væ commiſſi flagitii, peccati & criminis! &c.* Quid, inquam, ad hæc, D. Dieterico objiciente, ac te ultrò confitente, reſpondiſti? Audi verba tua, in Echo ad Vindicias: *pœ-*

nitens

nitens facti, ad ipſum Timplerum literas miſi deprecatorias, quas citas, ex quibus apparet non malitiæ, ſed mera ignorantia, & pueritia erraſſe, nam pueri puerilia tractant. Hæc, inquam, ſuntne nova? His formalibus te purgabas. Et quid poſt tot væ & væ! poſt tot ſtimulos, nocte & die, ſine remiſſione; agitatus (difficulter, profectò, ob pyra aſſa) excuſationis attuliſti, in tua Epiſt. ad D. Timplerum? Audi mox ſic te ſcribentem: *Eheu juvenem me miſerum! qui tum temporis, quod nunc experior, mente meâ omnino privatus, fallaciter & doloſè ſeduci me* (an Adamus ab Evâ?) *paſſus ſum.* Vides, mi *Tackeni*, delicta juventutis affers, & veniam ſperas, & nulli revelari, precaris: & benè egiſti; forſan meritus veniam. Sic & tu juvenum Medicorum errata, qui docibiles Dei ſunt & bonæ mentis, arguere non debebas publicis Typis, de Prunis cavillando; cùm tu ad meridianum ceſpitaveris. Ecquid & tu, *Hippocrates nove*, haud ita pridem edoctus es; cur Nitrum, in crucibulo, ſuper igne, ſulphure fruſtulatim injecto fuſum, per metaphoram, ſalis Prunellæ nomine circumferatur? Nimirum Chirurgi, qui Nitrum, præcipuè in crucibulo fuſum, & ſulphure purgatum, ac in tabulas redactum, vel maximè in Anginæ ſpeciebus, quas vulgò die Breun cognominant; ſeu, quòd, velut Prunæ accenſæ, anginoſos exurendo, prodeſſe, experientiâ edocti ſunt, ideò Teutonica translatione, ſalem prunellæ, quaſi ad Prunum, & Prunellam, ſpecificum denominârunt; atteſtantibus pluribus viris doctis. Et hic tibi Canon, *Tackeni*, de Medicis Canonicis, ſufficiat. Plura eventilanda hoc capite affers, nimirum, *pag. 41. ad marginem: Nitrum ſalſum fieri cum ſulphure* combuſtum. Quod falſiſſimum. Item, *pag. 41. lin. 4. quod nitrum per alcali ſeparatum vocari cœperit ſal prunellæ.* Hæc levia ſunt; licet falſa cuncta: ideò & leni manu tango. Addo tamen integrum capitulum, ut Lector ex fundamento miranda & inaudita Hippocratis novi addiſcat; & eſt tale:

Caput VIII.

Fuſoria ars porro, alcalia, acida abſorbi, docet.

Omnia mineralia, cujuscunque ſint generis, quæ metallia corpora abſconſa gerunt, aſſociata ſunt acidis (ſulphure nimirum vario) quæ impediunt, quo minus metallum, ab impuritate fodinarum, ſegregari poſſit. In hac anguſta, neceſſe eſt confugere ad alcalia, quæ celerem præſtent opem.

In pulverem itaque reducunt minerale, idque alcali commiſcent, ac in crucibulo fundunt, fuſionem nitro accelerant, quod cum ſulphure accenditur, ut pro parte deflagrat, pars vero, cum tartaro in alcali vertitur, iſtud alcali, abſorbet omne acidum, quo cum alias metallum aufugeret ſed hac via fatile petit fundum, id quæ artiſtæ Regulum, id eſt purum metallum ſulfuribus privum appellant: quod rurſus ſub cupella probatoria cum plumbo ulterius ad puritatem deducunt, de quo vide docimaſticos: mei ſaltem eſt de ſalium fundamentis loqui. metalli præcipitatio per alcali.

Dixi, metalla ab acidis mineralibus in fumum verti, quod in argento, fuſo cum plumbo in teſta, facta ex cinere lauata manifeſtum fiet: in hanc, fruſtulatim injice ſulphur, cujus aciditas cum fugit, etiam metallum in fugam vertit, quod recolligere licet, madido linteo in camino expanſo. Argentum fugit cum acidc minerali.

Aliud experimentum, quo probatur, metalla ab acido minerali in fugam verti: eſt cementum illud quod Regale vocant, fitque ex ſale communi & laterum pulvere,

Aurum fugit cum acido minerali.

quo cum ſtratificant aureas monetas cupro ligatas, hoc in cemento, aurum, ſine fuſione, dimittit cuprum, ſimulq; cum acido ſalis ſpiritu, in fumum abit; qui tamen etiam de auro non nihil ſecum aufert: ſed cum ſpiritus acidus, puro grauatus tentans copercula teſtacea transire, præcipitatur aurum, & coperculis adhæret, dum ſpiritus hæc rodit, quæ poſt ea conteruntur, cum argento vivo & aqua, quod aurum recolligit, & hero ſuo reddit, quando per corium ab illo ſeparatur.

Regulus Antimonii.

Quem ad modum mineralia metalla ferentia, in regulum eadem via ex Antimonio regulus præcipitatur, cum Tartaro nimirum & nitro, eo quod Alcali tartari, acidum ſulfur ab Antimonio combibit purumq; regulum ſegregat.

Funditur quidem etiam antimonium, cum ſale commune, ſed hujus aciditas rodit antimonium in ignis tortura, elevatur in bullas minusq; cadit reguli. Hæc exempla de præcipitatione in via ſicca ſatis ſunt.

Sic alcali quoddam, in aqua ſolutum (viam humidam appellant) ut ſemper acida abſorbet, mundificat etiam ſalem petræ ab omni acido, quem ideò emunctiores medici in angina pro ſummo refrigerante elegerunt, ob id ſal prunellæ vocari cœpit (quidam ex ignavis patribus, cum fortè laudari à noſtris audiviſſet, ſal prunellæ, acceſſit noctu ad pharmacopolam peritiſſimum: Sal prunellæ inquit: paraturne ex prunis ſilveſtribus, vel domeſticis? Hi à vulgo, idiotis & mulierculis ſimplicibus, canonici vocari amant) coquunt inquam nitrum in lixivio alcalizato, donec gutta in frigido ferro, ut ſeuum conſtat, tunc in frigidum locum ſeponunt, ſine effuſione in aliud vas, & per noctem, in ſtrias concreſcere permittunt nitidiſſimas & puriſſimas, quas ſequente mane abluunt. Alcali enim, omne acidum nocivum & impurum ab illo abſorpſit, ſicut in humano corpore etiam contingit, ut docet Hippocrates. Primo de diæta. Accedo ad

Nitrum cum ſulphure cõbuſtum, in angina magis nocet quam prodeſt. Salſum enim euadit.

CAPUT IX.

cujus inſcriptio:

Privilegiatum Alcali Tartari.

Salis Tartari prærogativa.

Textus hîc ſequitur:

Dixi, quod inter fixiora alcalia, ſal tartari gaudeat ſingulari privilegio, & licet ſit corpus grave, terreſtre, impùrùm, & ſordibus inquinatum, digeſtus tamen, cum quocumque metallo, (a) per debitum tempus id convertit in Mercurium currentem, quod expertus, incredulis pro veritate affirmo, ſi qui verò credere id nolint, parum ſolicitum me reddit.

a. Aurum eſt ferè totùm ſulfur minimum dat Mercurii, omni:

Amicus quidam, cum tartarum ex vino generoſo, maturo, & claro, quærebat, eliciebat ſpiritum, & exhalare permittebat phlegma, craſſum remanens ut ſyrupus, in frigido concreſcere permittebat, in tartarum pellucidum, quem exuſſit, & aqua communi, ut moris eſt, alcali extraxit, quod in liquorem ſponte decurrere permittebat. Obtulit ſe occaſio, ut hic in opinatè Romam pergere deberet, cum magno nominis viro, ut interim non periret prætioſus liquor, juſſit famulo liquorem aſſeruare, in tali vaſe, quod indicabat. Famulus per errorem, hunc fundit in aliud vas vicinum, ſimile priori, in quo erat argentum, in aqua forti ſolutum, cui ſuperadditum fuit, ſal armoniacum ſublimatum, & in aceto deſtillato ſolutum, pro alio opere inceptum, rediit amicus poſt novem menſes, quærens liquorem tartari, ſed cucurbita famulo aſſignata erat vacua; tunc Famulus, quod in vicinam infunderat; non autem ibidem liquorem, ſed aridam terram (per novem menſes exſiccatam) invenit, quam bacillo tetigit. & magna pars Mercurii currentis ſeſe manifeſtavit, tunc temporis, non credidit ex perfectis metallis Mercurium currentem fieri, ſic perſuaſus, juxta axioma, quod facilius ſit, metalla perfecta conſtruere quam deſtruere, & ex perimentum neglexit,

Mercurius ex argento.

Digitized by Google

glexit, ſibiq́ perſuaſit, caſu quodam Mercurium in vas incidiſſe. Tandem ex Baſilio Valentino didicit, quod tartari ſal, præ omnibus reliquis hanc haberet prærogativam.

Hoc experimentum confirmabat ingenioſus Helmont (a) his verbis. Senſi inquit: cruditatem ſaturni pinguedine fixorum ſalium ſolubilem, ſic que dividi partes compoſiti, ut crudum argentum currere permittit.

a. Tracta: poteſtas medicaminum. §. 40.

Tunc memoriæ ſubvenit, lixivium forte, quo cum vetulæ coquunt litargyrium, ad capillos denigrandos (quod habet etiam Porta in magia naturali) cui inſtillavi ſpiritum vitrioli, & ſtatim alcali permittit metallum, in album pulverem cadere, quem reduxi in plumbum, certò itàquæ cognovi, quod alcalia, metalla calcinata, in horum ventre inviſibiliter abſcondunt.

Habito hoc experimento, pergit Helmont; Calcinata acerrima inquit: cum ſale armeniaco reſoluto, & tartaro putrefacto, dulcorantur: id eſt, vertuntur in Mercurium currentem, qui non eſt amplius acris vel mordax ut calcinata, ſed linguæ inſipidus.

Nunc redeo ad ſal tartari, quod liquoris forma in cucurbitam fuit fuſam, in qua erat argentum aqua forti corroſum cum ſale armoniaco. Hæc omnia naturam mutarunt in ſalia neutra & diverſa à priore ſtatu; ſic argentum non referebat amplius faciem argenti de quo Baſilius (a) de tartaro:

a. libro de magno mundi miraculo.

Durch meinen geiſt, das ſie ſich rechen
und alle metalle ganz zerbrechen.

Sicut enim omnia ſublunaria, experientia teſte, ex duobus, ACIDO nimirum & ALCALI conſtare (ut in hoc ſcripto mechanicè) oſtendam: id etiam de argento intelligendum volo: huic argento, alcali tartari, per debitam digeſtionem & coctionem, tantum acidi Sulphuris abſorpſit, quantum mercurio in argenti ſtatu (ab eo nunc ſegregatus) pro ſui conſtantia ſatis erat; in mercurii locum ſucceſſit alcali (adulterium vocant philoſophi) quod ab argento amplectitur, perdit ideo formam & pulchritudinem & mutat ejus naturam; ita ut liquetur, leviſſimo igne ſicut plumbum, vel ſal armoniacum miſtum cum calce ſilicum; vocatur que à Crollio (a) luna cornea, eò quod cornuum inſtar, Cultro ſciſſilis eſt. Hæc cornea luna, licet centies aqua calida ablueretur (b); liquareturq́ celeri fluxu ex tartaro & nitro, ſeparare tamen ab invicem poſſibile non eſſet, niſi in ſaturni balneo: in quo, quicquid argenti ſuper eſt, redit in purum; Salia autem, cum plumbo, in ſcoriam & litargyrium; quod etiam rurſus ſimplici fuſione in plumbum reducitur: ſcoria verò quæ ſalia erant in elementa rapiuntur, ſimul cum argenti ſulphure, quod abſorpſerant.

Diana nuda.

a. Luna cornea.

b. ut de auro fulminante alibi dixi.

Hederâ non egent Magnalia hujus Viri & Chymici. Ipſemet prudens Lector ea depromet ex citato contextu. Nonnulla tamen ſuperaddam. Aſſerit *novus* noſter *Hippocrates*, Mercurium ex omnibus metallis, per ſolum ſalem Tartari, fieri poſſe: quod tamen olim palam & conſtanter negabat; & impoſſibile ſtatuit, poſſe Mercurium aliquo ex metallo arte elici. Nunc verò per exemplum, & hiſtoricâ inductione, Affirmativam tuetur (hiſtoriis & narratiunculis, non per ignem, Philoſophus) quod ſecretum ex abdita penu, & experientiarum cumulo, nobis communicare ſtudet. Verùm nos miſſa facimus hæc arcana: primus ipſe periculum faciat; nos cauti inſequemur. Alia, profectò, arcana requirit metallorum in currentem Mercurium metamorphoſis, quàm unum & nudum ſalem Tartari. Apage, *Hippocrates nove, fænum* denuò *in cornu geſtas*. Poſt prolixam fabulationem, *fol. 45. lin. 4.* ait: *Nunc redeo ad ſal Tartari, quod liquoris forma in cucurbitam fuit fuſam, in qua erat argentum aquâ forti corroſum cum ſale armoniaco. Hæc omnia naturam mutabant in ſalia neutra & diverſa à priore ſtatu &c.* Et ulterius, *eadem pag. lin. 19. Sicut enim omnia ſub lunaria, experientia teſte, ex duobus, Acido nimi-*

rum & Alcali conſtare (ut in hoc ſcripto mechanice) oſtendam: id etiam de argento intelligendum volo: &c. Proh! quàm obſcura à novo Præceptore prodeunt theoremata! Quis unquam vir ſenſatus his falſis & umbris plenis dogmatibus ſubſcribat! Quam ridendam totius naturæ fabricam & harmoniam, ex novis hiſce principiis, architectatur! Quam denique abſurda, nec retorſione digna, edocet! Declinat phanaticus ad Lunam corneam Crollii, quam (me augure) non intellexit. Alcalia iterum, quæ à ſalibus iteratò diviſit, binis vicibus ſimpliciter ſalia, citra diſcrimen, appellitat; cùm tamen in præcedentibus, ac etiam ſequentibus, ſalem communem duntaxat, tanquam ſalium ſummum, antonomaſticè ſalis nomine dignatus ſit, (ob id Reformatorem vel centies inſulsè carpit; ut infra patebit) reliqua verò ſalia, cùm volatilia animalium, tùm fixa vegetabilium & mineralium, omnia ſint ipſi alcalia. His nugis ſi quis appoſitè immorari vellet, tomos macularet. Itaque procedo & alia.

Caput X.

inſcribitur:

Vacua eſſe Alcalium corpora

Exemplis oſtendit:

& ſtatim confirmat, in margine:

Vacuum in natura demonſtratur per artem.

HAnc ſententiam (quam tamen nullibi probat oſtentator, *Tackenius*) de Vacuo, quam vix ullus docet, ſuffuratus eſt ex Helmontio, titulo: *Vacuum naturæ: fol. 50.* Marginale verò, *ex eodem fol. 50. theſ. 7.* mutuatus, ubi ait: Mechanica demonſtratio per ignem, pro vacuo. Ego cum magno Helmontio luctari nolo, ejuſque aſſertum refellere: licet aliud paradigma, & mechanicam, pro carentia & impoſſibilitate vacui oſtenderem; pro quo tota natura mecum conclamat, non dari vacuum: unde tot funeſtas irruptiones molitur, & fragores; uti videre eſt in vaſis ad prunam expoſitis, in quibus, per condenſationem aëris, metu vacui, omnia diſſiliunt: licet etiam conceſſerim Helmontio, tam eſſe impoſſibile vacuum, quàm naturalem penetrationem corporum: dari tamen vacuum, non demonſtratur. Et inſtantiam, de violento aſcenſu aquæ in cucurbita vitrea, pro meo inſtituto aſſumerem, vel ex hoc ipſo implicare vacuum; ad quod evitandum ipſa aqua motu violento ſurſum regurgitat: ut in millenis aliis videre pronum eſt. Sed hæc, per tranſennam actis, ex Helmontio: unde Tu probas, dari, quod aſſeris, vacuum, *nove Hippocrates?* An idem juxta te eſt, affirmare, & probare? An non vacuum eſt locus corpore non repletus, aptus tamen repleri? Et quomodo, ex ſuperius à te dictis, ſunt omnia Jovis plena? Cur, motu violento, extracto à nobis, ex ſiphone, aëre, omnis liquor aſcendit, niſi periculo vacui? Cur ex mechanica vides, folles, clauſo orificio, deſuper aperiri non poſſe; niſi quia rarefactio ex immiſſione corpuſculorum naturaliter accidit, ad quam corpora tument, & in molem aſſurgunt: quæ hîc præſupponeretur ex impoſſibili hypotheſi, clauſo orificio? Annon demonſtramus, quidquid pro vacuo afferant mille argutiæ & paradigmata, per vaſa, vel aquâ, vel Mercurio repleta, & hermeticè clauſa, ne aëri ſit aditus: in quibus vident humorem, aut Mercurium, ſubſidere, ac ibi vacuum clamitant; cùm aëri ſpatium & introitus non ſit: dum oſtendimus, undique aërem ambire, quoniam in omni vaſe, utut repleas, ſi tintinabulum quoddam per medium ſuſpendas, ſonum percepturus es, qui in alio recepi non poteſt, niſi

in

in aëre? Præterquam quòd, contra hos, teneam, nullum dari in natura corpus, quod poros non admittat: conſequenter, nullum corpus adeò arctè claudi ac ſignari poſſe, quin aëreis atomis ſit commeatus & aditus. Cur autem in tantum natura vacuum horreat; eſt virtus intrinſeca individuorum omnium, ſui conſervationem naturaliter appetens. Cùm enim omnia ſublunaria in eſſe & conſervari dependeant à corporibus cœleſtibus; illa autem in diſtans agere neqveant, ſed per medium, actione continuativa, influant; dato autem vacuo, agere in ſublunaria non poſſent, nec illa conſervare, niſi in diſtans: (ſupponitur enim neceſſaria eadem virtus ad conſervandum, quæ ad producendum) igitur ex innato appetitu, (tu determinationem voca) motu violento ad ſuperna feruntur, ne defraudentur influxu ſuperûm lationum: ac totam potiùs ſphæram terream loco motum, quàm vacuum repertum iri, cenſeo. Hæc dum obiter adduco, infero hanc conſequentiam: ergò falſum eſt, *alcalium corpora eſſe vacua;* quia exemplis oſtendo, nullum poſſe dari vacuum: quod probare, mihi incumbebat. His dictis, audiamus pro vacuo certantem *Hippocratem noſtrum.*

Sal Tartari, ait, *itaq; eſt medium, in quo reviviſcunt, non ſolùm metalla, ſed etiam mineralia, licet per artem & ignem validum, videantur, planè deſtructa.*

Guttatim affunde ſali tartari reſoluto, ſpiritum vitrioli, donec ceſſat ſtrepitus, liquorem reduc in criſtallos, vel totum exſicca, & reperies ſal, vitrioli naturam habens; vomitus movet, & quando ſuperbibitur, perſeceſſus purgat, ut album vitriolum ſolet: ſi commiſcetur cum nitro & argento vivo ſublimatur in rubrum, cui adde ſal commune, fit ſublimatum corroſivum: diſtillatur per ſe ut vitriolum. Albicans mucilago in fundo ſubſidens, eſt eadem fex, quæ in ſoluto crudo vitriolo, affuſione ſalis tartari decidit nigra, Conſtans in igne, ſicut colcotar vel caput mortuum vitrioli, & fuſioni reſiſtit: quod tamen ſine ſpiritus vitrioli affuſione, facilimè fluebat. Iſtud ſal fixum & vitriolum regeneratum, à tyrocynii ſcriptoribus, Tartarus vitriolatus, & univerſale digeſtivum appellatur. Vitrioli regeneratio.

Multò præſtantior, & perfectior fit ex vitriolo crudo, in aqua ſoluto, & liquore tartari affuſo, donec non amplius turbatur, quod puntum ſaturationis cum tædio reperitur unica nimirum guttula ſuperantis, vertit miſturam aut in vitriolum, aut in alcali: de quo meus Hippocrates (a): Nunquam ſimul in eodem conſiſtant. Clarum liquorem coagula in criſtallos ſplendentes: hic nobilior eſt priori, eò quod diſtillando vitriolum, violentus ignis, cupri liquamen elevat, ſpirituiq; commiſcetur, ac ſtomacho moleſtum eſt. In hac autem ſimplici via, alcali abſumit ſaltem ſimpliciſſimum illud acidum naturale, quod embrionatum metallum, perfluendo, erodit. Hoc eſt illud acidum ſimplex, naturæ noſtræ amicum, in acidis fontibus, refocillans naturam bibentis, ventriculo gratiſſimum, licet in magna copia hauſtum, de hoc breviſſime diſſerere decrevi. Paracelſus tamen narrat (a) quod in pagulo veltin, Helvetiæ, ſit fons, ſimilem totius mundi ambitum, non continere.

a. lib. 1. de dieta.

a. de morbis tartareis.

Spectate iterum, Auditores, deficiente diſcurſu & argumentis, probat vacuum arte; & quidem ſimpliciſſima Tartari vitriolati præparatione, Tyronibus cognitâ. Hæc arcana ſunt, & myſtica dona, à Patre luminum, in vacuo hocce cerebello. Et verò condonarem aliquid gloriolæ & pruritui, quo parodoxa docere affectat, & inter Scriptores eminere; ſi ſibi conſtaret, ac non illicò ad impoſturas ſuas recidivus delaberetur: *pag. 47. lin. 14.* ubi dictum Tartarum vitriolatum *pro ſale, vitrioli naturam habente*, proclamat; quod *vomitûs ciere, &, hauſtu ſuperingeſto, per ſeceſſum purgare, ut album vitriolum, ſoleat.* Et quòd (ſcilicet Tartarus Vitriolatus) *ſit Vitrioli regeneratio.* Quæ uti falſa ſunt; ita omnibus Artem profeſſis notiſſimū, Tartarum vitriolatū à natura vitrioli

Digitized by Google

trioli planè alienum eſſe, non movere alvum, niſi indiſcretâ quantitate exhibitum: tunc pauliſper laxare, minimè autem violenter purgare, aut per emeſin, ac violentas vomitiones, ut Vitriolum album, commovere, ſed diureticum, digeſtivum, reſolvens ac deſtruens eſſe medicamentum: adeoque neutiquam eſſe *Vitriolum regeneratum*; quemadmodum etiam nullo modo acidus ſpiritus, uti ex Vitriolo, deſtillando fortiſſimo igne ex illo (ſcil. Tartaro Vitriolato) elici poteſt. Hoc ipſum enim Hippocrates Chymicus per diſcurſum fatetur, nimirum ſpiritum, deſtillando ex tartaro vitriolato, ſe accepiſſe, qui neque ſalſus, neque purè acidus. Sunt etenim ambo, & ſal Tartari, & ſpiritus Vitrioli, in aliud ens commutata naturali ſua contrarietate, & à priſtino eſſe in aliam naturam deſcivêre; à quâ non datur regreſſus. Plura hîc addere poſſem abſurda: de ratione nimirum *regenerationis Vitrioli*, quæ inconcinna eſt & falſa: de *mucilagine ſubſidente in fundo*, in præparatione Tartari Vitriolati; quam minimè penetrat noſter *Tackenius*, ſed, uti dixi: Codices requirerent tot figmenta, ſi quis ad ungvem ſingula refellere vellet. Ideo ad alia, & Tartari Vitriolati præparationem, hujus Hippocratis, declino.

Scribit, *pag. 48. lin. 9. Multò præſtantior, & perfectior fit*, (ſcilicet Tartarus Vitriolatus) *ex Vitriolo crudo, in aqua ſoluto: &c. pro ut ſupra.* Nunc, profectò, mihi incumbit Præconis munus, ut totis faucibus clamem & intonem illud *Tackenii fol 7. lin. 12. Adeſte, adeſte, veritatis amatores, vos admiranda & jucunda oculis veſtris aſpicietis!* Quis hunc, parandi Tartari Vitriolati, modum Stentor & Circumforaneus unquam auſus in foro mentiri; taceo, Canonicus (ut ais) Rationalis ac Methodicus Doctorum aut Pharmacopœorum? Si quis veſtigiis tuis, ſeductor, inſiſteret, is, me herclè, pro amico, & naturæ benigno Pharmaco, pro deobſtruente & mitiùs aperiente medicamento, hoſtila neturæ, & viſceribus inimicum, vomitu crudele, & purgante vi infame, in parva etiam doſi ſumptum, efficeret. Et ſi noverca ſors probum aliquem Virum & Medicum induceret, ut tale remedium ſuis propinaret; an non hoc Tartaro Vitriolato innocuos Patientes inter Indigetes accenſeret? Tibi nunc inſcribo, Taliomisque eo pænam in Te promulgo, per illud famoſum, quo, in ſequentibus, nequitiosè Reformatorem taxas; nimirum

Ibo ad Medicum, & me toxico morti dabo.

Ibo ad *Tackenium*, apud quem mors in olla ebullit, & certa ægrorum pernicies. Certè, mi *Hippocrates*, tuus hic Tartarus Vitriolatus evidentius periculum ſumpturis accerſit, quàm olim innocui Dieterici Galbanetum, quo eum, per feſtivum ſarcaſmum, in tua Echo, Cavillator, exagitaſti. Diſce nunc, (tria tibi in aurem verba!) Diſce, diſce cautiùs mercari, meliora medicamenta parare, Impoſtorem non agere, impoſturâ non afficere, homines non occidere, quin ſalvare potiùs. *Ecce*, Tackeni, *rem! cum hac in ſcenam prodit* tecum *Reformator*; *qui jam in omni re ſimilem agnoſcit Naturam*: licet hiſce ſarcaſmis, *fol. 238.* eum titillare præſumpſeris. Perfectè novit Reformator, quomodo acidum informet alcali; penetravit hoc triverbio perpetratam impoſturam; alio non eguit Vate & Aruſpice, vel Tackenio Hippocrate, & Chymico Pædagogo; qui mundo, & ſcholis, tartareo hoc, & maligno Vitriolato Tartaro ſuo imponeret, (maximè ſi ex cuperoſo Vitriolo diſpenſatum foret) ac hocce arcano inferias faceret, leſſumque multis Patientibus occineret; quos præficus ad tumulum direxerit. Ridiculum quid iterum allego, dum hæc triſtia commemoro; quòd nimirum, *lin. 18.* ſuum Hippocratem Coum ubique Patronum adducat, &, ut dicitur, comâ attrahat, ex *lib. 1. de diæta*, his formalibus; *Nunquam ſimul in eodem conſiſtant.* Ecce; quàm appoſitè! Sed, ne in herum culpa poſſit conjici, ſi hic Tartarus Vitriolatus ſiniſtrè (quia peſſi-

peſſimè) Patientibus cedat, ſagax impoſtor anteambulones præmittit his verbis: *Quod punctum ſaturationis cum tædio reperitur unica nimirum guttula ſuperantis, vertit miſturam, aut in vitriolum, aut in alcali: pag 48. lin. 13. de quo Hippocrates*, uti ſupra: *nunquam ſimul in eodem conſiſtunt: lib. 1. de diæta.* Quàm appoſitè Delphinum ſylvis, & Aprum undis appingis, *Tackeni?* Quàm bellè huc quadrat illud Hippocratis Coi? Cur non etiam, pro tuo hoc Tartaro Vitriolato, locum ex Jobo citaſti, *cap 14. Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miſeriis: qui, quaſi flos, egreditur & conteritur, & nunquam in eodem ſtatu permanet?* Tam enim, de hoc Tartaro Vitriolato, ſomniavit hic textus Hippocratis, quàm patientiæ ſimulacrum, Jobus: licet uterque dixerit: *nunquam in eodem ſtatu conſiſtunt.* Sed, miſſis his næniis, propero ad *pag. 50 lin. 2.* ubi novum ſecretum communicat Reformatori, & tria forſan iterum verba in aurem dicta cupit: *Acidum informat alcali*; dum ait: *Idem ſal tarteri, ſi combiberit acetum, ex vino diſtillatum, fit tartarus vini vulgaris, omnes ejus proprietates habens, excepto quod in humido facilius liqueſcit &c.* In margine verò hujus textus: *Tartarus regeneratus vocatur inepte à quibusdam Terra foliata philoſophorum. &c.* His Author revelat ſecretum ſecretorum, ſed paucis verbis: *acidum informat alcali;* quod tamen millies in Chymia contingit, & omnibus Pharmacopæis res trita eſt. Sed, *Dom. Hippocrates Chymice*, non ſufficit neque doctis viris, neque Tironibus, detruncata hujus ſecreti deſcriptio, planè imperfecta, ſed neceſſum eſt, ut nuda tua Diana, & *molliculus caſeus,* in apricum & ſcenam producatur: quod hoc modo fit: Abſtrahatur acetū deſtillatum à ſale Tartari, (ex cremore, vel puriſſimo Tartaro calcinato, facto) toties ſemper recenti aceto deſtillato affuſo, quousq; acetum eâ aciditate transeat, prout affuſum eſt. Sal in fundo alembici relictus, & ſufficienter ſaturatus, aucto pauliſper igne in arena, liquetur: (quia ad inſtar ceræ liqueſcit; & hâc liquatione fit, ut ſal Tartari imprægnatus omnē deponat impuritatem & immunditiem contractam) quo facto, omnia ſenſim refrigerari permittito, igne detracto: materiam refrigeratam exime, & reperies maſſam argento veluti fuſo ſimilem, intus foliatam, ad inſtar Talci, ſeu terræ foliatæ, in aëre protinus iterum liquabilem in liquorem unctuoſum, omnem per ſe deponentem impuritatem. Si verò per ſolutionem, affuſâ aquâ, vel etiam vini ſpiritu, (à quo promptè etiam ſolvitur, præter naturam aliàs ſalium) purificare volueris, citiùs ac exactiùs opus abſolveris. Huic ſali, ita mundificato, jungito ſalem Viperarum volatilem, pondere proportionato; ſive etiam ſalem Microcoſmi volatilem; aut etiam ex Armoniaco ſale paratum, aceto tamen deſtillato priùs ſolutum; & aliquoties ab eo abſtrahe, donec veluti juncta maneant, aqueâ humiditate prolectâ; & reperies ſalem precioſum, à me Eſſentialem appellatum, ſuo proprio nimirum nomine, non Viperarum, ne Impoſtor videar: quo ſale tamen haud pauca præſtiti. Hic eſt ſal, ſeu terra foliata, de qua olim *novus Hippocrates* Reformatori in aures dicebat, cùm ipſi monſtrabatur: *Si ſcis; benè tacebis:* uti ſupra commemoratum eſt. Hic, inquam, eſt Sal, qui ſali Viperarum *Hippocratis Chymici* per omnia aſſimilis; ſive ſubſtantiam & eſſentiam, ſive accidentia, odorem, colorem, ſaporem, ſive effectûs, virtutem & operationes contemplemur; &, uti vulgatū habet adagium: ſimilis eſt, velut ovum ovo; ſi tamē de unâ ſpecie ſermo procedat. Hunc ſalem arcanū juris publici fecit *Tackenii* inſolentia, & ultrò extorſit Reformatori *Hippocratis novi* petulantia tumultuosè omnē, in Chymicis, primatum ac prærogativam affectantis: extorſit, inquam, non edocuit. Quis enim ab infido, & humanæ naturæ novercali Medico, aliquid arcanius præſtoletur? Oſtendere tamen, & vel digito innuere volui, quid huic homini agendū deinceps; quàm non oporteat dona ac divina chariſmata malâ æmulatione illius nequam Evangelici ſervi,

qui talentum ſuum, quo cum negotiari eum oportebat, in terrá defodit, mundo ac luci ſubtrahere; ſed illis, ad normam & ideam Divini Senis, & ſequacis Galeni, Illuſtriumque in Medicinâ Scriptorũ ſine numero, non nobis, ſed Poſteritati, concordibus ſtudiis famulari. Hæc perpendens, neque hunc ſalem inter pectoris anguſtias celare volui, quin eum publico emolumento revelarem, ad correctionem hujus Negotiatoris, qui merces ſuas, talenta, & quid-quid *molliculorum caſeolorum* habet, umbris & ſilentio, nulla arte & hortamentis hinc eruenda abdit & obvelat: prout totum ipſius Opuſculum conſideranti patebit; in quo, poſt umbras, ſeqvuntur tenebræ & informe Chaos, ſecretorum & myſteriorum nomina, omina nunquam, & facta: & vel maximè, ſi quis Oedipum adhibuerit noſtrá hanc Apologiam, quæ, profectò, omnia, brevi ſermone & Laconiſmo hîc à me comprehenſa, dilucidè explanat; licet permulta ſurdâ aure tranſierim, aut tædio, aut rei indignitate, per motus, quæ B. L. amico ſtudio ſupplebit. Sed ut uberius inveſtigemus, quàm ſit umbrarum amans hæc *Doctorum Noctua*, afferamus textum, quo nobile hoc medicamentum obſcurare attentat: *pag. 50. lin. 2. Sal Tartari, ſi combiberit acetum ex vino diſtillatum, fit tartarus vini vulgaris, omnes ejus proprietates habens excepto quod in humido facilè liqueſcit. &c.* Miremini iterum, Artis genuini Filii, & exercitatiſſimi Pharmacopœi! miremini nota & trita vobis! admiremini falſa & paradoxa! Hæc ut oſtenderem vobis fuſiùs, aperui fraudes & adulteria nobilis hujus medicamenti, quibus obſcurare illud nitebatur, genuinam ejus diſpenſationem perplexè dictando & revelando; ut ſupra monſtravi. Quòd autem hic ſal à nonnullis *Terra foliata Philoſophorum* appelletur, uti ait, *pag. 50. in margine*; ultrò conceſſerim, Reformator tamen eum nunquam ſic delineavit: licet Doctiſſimus *Rolfinckius*, pro *Zvvelferi* Terra foliata, eum inter reliqua magni nominis remedia ſcripſerit & habuerit. Meo tamen, interim, judicio, aptius longè ſub Terræ foliatæ ideâ (ſi accidentia & ſenſús arbitros velis) quàm improprii etymi, *Tartari regenerati*, metaphorâ circumferretur, magna oſtentatione, nec non impoſtura. Falſum enim eſt, eum, ſalem nimirum, poſſe Tartaro crudo ullo modo comparari, ſi ſenſús & accidentia, ſi eſſentiam, & modum operandi, in judicium æquius adhibeas. Ex quo conſectaneum deduco: quàm frivolè, quàm iniquè, hic ſal olim pro Talco reſolubili fuerit promulgatus, donec Patavii fraudi ſilentium fuit impoſitum, his verbis: *Si ſcis; benè tacebis:* tunc, quale Talcum hoc ſit, & cujus proſapiæ nimirum, Reformatore innuente.

Quod ſpectat ulteriores hujus ſalis deſtillationes, & experimenta, ab Hippocrate novo, *ibidem, pag 50.* allata, illa partim nota ſunt & notiſſima; partim falſa: nonnulla verò Philoſophicas magis, ac veriores expoſcunt rationes. Et non ſolùm *acida, pag. 51. lin 1. ducunt alcalia ad ſuum velle, eisq; prædominantur ad lubitum:* ſed etiam alcalia, è contra, omnia acida ad ſuum nutum trahunt; fitq;, dum mutuò ſeſe attingunt, actio & reactio utrorumq;, ubi unum, quod agit, agendo repatitur, & ex ambobus tandẽ reſultat neutrum quid in eſſe & operari; novum veluti ens, è quo revocabile nunquam, quod antea erat.

Quid porrò ſibi dictum velit marginale illud, *pag 50.* ubi ait, magnificè loquendo: *Quid jucundius quam ea noſcere, & ſub amico ſilentio oculis cernere, manuq; tractare quæ ſenſus communis planè, non comprehendit, & à natura procul poſita ſunt? &c.* Hoc faſtuoſum ſcribillandi genus longiori examine dignum foret; cùm neque textus, neque contenta in toto hoc capitulo, ut neque in toto libello, hoc mereantur marginale. Nec differentia Vini & Tartari, nec alia plura, quæ profert hîc, communiſſima, digna ſunt amico ſilentio. Senſus enim communis illa facilè comprehendit, & quilibet Pharmacopœus, ejusq; Diſcipulus, non ignorat; adeoq; nequaquam à natura procul

poſita

poſita ſunt: uti nihil planè à natura procul poſitum eſt, niſi fortè *Hippocrates Chymicus* ab omni naturali veritate. Deliramenta & faſtuoſa ſomnia ſunt, ad obſcurandum ſalem ejus ſecretum, &, ſub titulo Tartari regenerati, illum ex mente diſcentium elidendum; ne fortè magis palam fiat, ſed ut animos diſcendi cupidos in ſuſpenſo ſemper detineat: quippe quod egregiè in toto opuſculo hoc præſtat. Ab uno enim capitulo, ad aliud, clariora magis ac magnifica promittit; ſeqvuntur tamen ſemper obſcuriora, ſimplicia, & falſiſſima. Quod porrò, *pag. 51.* & *52.* de Oleis deſtillatis, cum ſale Tartari, in aquas vertendis; item de ſalis Tartari converſione in elementa ſimplicia, ſcribit, illa altioris ſunt indaginis, quàm ut paucis comprehendi poſſint. Si verò *novus Hippocrates* magis dextrè ſalem hunc tractare noviſſet, penetraſſet certè, quorſum migrârit illa vis ignea, &, uti loquitur, *poteſtas tota ſalis Tartari*; nec *mirum eſſet dictu.* Nobis enim hæc non ſunt miracula Hippocratica, ſed nota ac notiſſima.

Pag. 53. lin. 12. concludit cum Hippocrate Coo, & libro, uti dicit, *1. de diæta: omnia ſimilia ſunt, diſſimilia exiſtentia*: &, *in margine, ibidem: Memento quod ventus eſt vita mea.* O quàm veraciter hæc dicis ex magno Coo! Addere tamen debuiſſes, quòd omnia veritati ſimilia, diſſimilia reddas veritati, *Tackeni*, & falſa; quod clara ſint per te obſcura; quòd trita & obvia, ſint inaudita; quòd denique culices & minima, per te fiant maxima & Gigantæa. Marginale etiam tuum veriſſimum cenſeo; *quòd ventus ſit vita tua.* Quid enim levius profeſſione tuâ, quam commentando exerces? Quid inanius verbis tuis? Quid vento magis affine dixero, quàm faſtum & ſuperbiam tuam, quâ tumes & inſultas nobis? Quid aliud ſpiras & exſufflas, quàm inanes verborum auras, mendaciorum, ſeu arcanorum, ſibilos? Adeò, ut, ſi loquacitatem tuam contemplor, cum Gellio dicere cogar; *Linguam non in pectore, ſed ore, tibi enaſci*: cùm, uti & Seneca, *Epiſt. 38* ait; *non multis verbis opus ſit, ſed efficacibus, quæ ſeminis modo ſpargenda.* Sed relegemus hunc ventum ad ultimam Thulen.

Procedo ad *pag. 53. lin. 15.* ubi iterum Reformatorem exercet, ac ad riſum ſollicitat, dicens: *Reformator, ſi Alcalium fixorum, notitiam habuiſſet! podagricis, oleum ſaponis veneti non promiſiſſet: nam quicquid Olei à ſapone ſtillat, eſt laterino ſimile, & nihil de Alcali continet. Sic etiam, qui ſaponis corpus diſſolvunt, ajuntq; Podagricis conferre, in maximo ſunt errore, fructum enim quem percipere ſperant: docet ſapor, qui planè ſalſus deprehenditur; Mercurium enim ex ſupra dicta ſolutione non præcipitat.* Ad quod reſpondeo; quòd extra controverſiam ſit, Reformatorem habuiſſe notitiam alcalium: luculentis teſtibus lucubrationibus ipſius quas edidit. Eò frivolum Pædagogum ablego, cùm quia præcoci ingenio ſuo immaturiùs ea docet, quæ nunquam didicit, tùm quia hoc non egemus Didaſcalo, melioribus inſtructi. Oleum verò Saponis conferre Podagricis, ac magnæ notæ Viris fuiſſe adhibitum, ratione & authoritate, firmâ experientiâ ſuffragante, demonſtrare poteſt Reformator. Sapo enim ex ſevo animalium utplurimum, & alcalibus, ſeu ſalibus purè ſalſis paratur; prout *novus Hippocrates*, tanquam egregius Saponarius, ipſemet edocuit. Ille ſi deſtilletur, quid aliud, quàm oleum, ſpiritu & ſale volatili purè ſalſo imbutum, præbere poteſt? Quemadmodum & ſevum animalium, per ſe deſtillatum, ſalem & ſalſum ſpiritum, ac oleum, eructat. Alcalium ipſorum, quibus cum Sapo conficitur, tanquam altero conſtitutivo, illud nihil acidi continet; hoc, licet fixum, volatiliſatur nihilominus aliqua ejus portio, & transmutatur à ſevo, in ipſa confectione ſaponis, & ſuccedente ejus deſtillatione. Hæc igitur duo conſtituentia ſaponem non ſunt ſibi in natura rerum contraria, ambo purè ſalſa,

& purè ſalem ſalſum continentia. Si igitur deſtillentur in Oleum, eritne partus, ex utroque ſalſo ſexu enatus, generis ſalſi, aut generis acidi? Non acidi, reverà, quia ex purè ſalſis nihil acidi elicitur deſtillando, aut quovis alio modo: ſi autem purè ſalſum Oleum; ergò acidis contrarium. Podagricorum autem materia eſt acida, uti *novus Hippocrates* ipſe aſſerit, edoctus à ſuo Præceptore, Helmontio; & alcalia, aut purè ſalſi ſales, omnia podagricã aciditatem immutant & deſtruunt; ſicut iterum, in progreſſu, ipſe *Hipp. novus* affirmat. Quid ergo obſtat, *Tackeni*, quò minùs Oleum ſaponis Podagricis conferre poſſit? cùm experientia ipſa hæc confirmet. Apage igitur cum tuo Lateritio oleo, cum tuo Vitriolo tartariſato: noſtra penus remediorum uberioribus & ſalubrioribus inſtructa eſt arcanis; tuis non egemus myſteriis, & ventoſis cavillationibus. Iterum dico: vita tua vento ſimilis: es vox, ſonus ac ſibilus, *Tackeni*, prætereaque nihil. Et falſum eſt, quòd *Oleum ex ſapone deſtillatum ſit Lateritio ſimile, nihilq́ de alcali contineat.* Suſtineo ego cum magno Helmontio, quem tu, *iniquiſſime proborum Virorum maſtix & corruptela*, velut teredo cedrum, arrodis, pro inveterata tua malitia; quâ contra omnes militas; ſuſtineo, inquam, & infallibiliter teneo, cum Helmontio, Titul. *à ſede animæ ad morbos*: quòd podagræ primordia ſint ab aciditate hoſtili, ad corporis ambitum delata, & artûs moleſtante; in quibus podagræ character Archeum, digeſtionum præſidem, malè affectat. Et titulo: *Volupe viventium morbus: parag. 14.* quòd in Podagra ſpiritus vitalis corruptivo huic characteri obtemperans, induat aciditatem fermentalem, prorſus ſibi hoſtilem, atque nobis exoticam; prout & aciditas omnis, tam in cruore, quàm carne. Et Tit. *Pleura furens: parag. 14.* Etenim ut acor in ſtomacho eſt gratus & ordinarius ſapor: ſic extra ſtomachum, omnis aciditas eſt præter naturam, & hoſtilis: ſic tormina ab acido inteſtinorum, in artubus Podagra. &c. Oriri igitur, credo, podagram ab acido naturæ inimico, quod dolorem exceſſivum, & ſynoviam quandam, ut vult Paracelſus, inter ligamentorum capſulas, & oſſium contactûs, ſuſcitat, plenam terrâ volatili, ex alimento ſuperfluo & corrupto. Cur igitur, ſi hoc verum, uti veriſſimum eſt, non utique conducant purè & verè ſalſa, ſive alcalia, ſive volatilia ſalia, purè ſalſa ſint, in Podagrâ, præſertim de foris admota: curationem à contrariis contraria curantibus auſpicando, ac ſimilibus conſervando ſimilia? Etenim purè ſalſa, naturæ noſtræ amiciſſima, præſertim ſi volatilia, facilè admittuntur, penetrant aciditatem in ſynovia peccantem, contrarietate, quâ acida & purè ſalſa ſe invicem deſtruunt, adoriuntur, alterant, inque liquorem, veluti dulciter inſipidum, facilè tranſpirabilem & permeabilem, convertunt, ut, nullâ poſt ſe reſiduâ terrâ volatili, tophos aliàs in articulis generaturâ, exhalare poſſit, doloribus evaneſcentibus. Et hæc eſt, duce Philoſophiâ, verâ ratione demonſtrata cura Helmontiana: licet non profitear, hoc Oleo me Podagram radicaliter expugnare poſſe, ſed ſvadeam & conſilium hoc dem Podagricis, tanquam remediũ, dolores acerbos mitigans, tophos aut reſolvens, aut prohibens materiam in motu, ac lapſam ad artûs; aceſcentem diluens, articulos denique, nervos, & membra, corroborans. Quæ omnia ſicut firma ratio; ita infallibilis experientia, confirmat. Sed quid ultrò argumenta ingero contra eum, qui, ſalium & alcalium indiſcretus cenſor, nullam eorum novit diſtinctionem; plus uno ſibilo negans, quàm centum Sapientiores valeant uno affirmare ore, & concordibus votis?

Pag. præterea *53. lin. penult.* pergit ulteriùs Philoſophari, dicens: *Alcali Tartari itaq́, videtur quodammodo typum repræſentare philoſophorum Chaos, in quo ajunt, reviviſcere eorum Mercurium.* Credere fas eſt, repræſentare tuum alcali avitum Philoſophorum Chaos, & indigeſtam molem, in quâ nullus ordo & har-

&harmonia, ſed ſempiternus inhabitat horror; in qua myriades rebellium & contumaciſſimorum ingeniorum, velut in Stygia palude & Mephyti demerſa, debitas arrogantiæ pænas dedêre, & adhuc luunt. Cohoneſtat tamen hoc ſuum Chaos, *pag. 54. lin. 4.* magnâ Paracelſi authoritate, libro de natura rerum: *Regeneratio, inquit: & renovatio metallorum, fit ita: quemadmodum homo redit in terram, ex qua primo fuit deſumptus, & ita, rurſus in die noviſſimo, regenerabitur; ſic & metalla iterum poſſunt in Mercurium (ex quo primo nata ſunt) abire, & cum illo ſolui, & Mercurius fieri, & iterum per ignem (qui etiam judicabit mundum) renaſci & clarificari. Hac via inquit, generantur lapides, & tincturæ ſpeciales (b) argenti vel auri. Hactenus Paracelſus. Interea, ego nemini autor ero, ut ſibi perſuadeat, ſal tartari, quocunq; modo præparatus ſit, chaos catholicon philoſophorum eſſe! licet metalla in illo, in Mercurium currentem redeant, id paucis admonuiſſe ſat eſt.*

b. de quibus Rogerius Bacho, Ripleus, Iſaac Hollandus cum judicio tamen legendi ſunt.

Sapiat, (uti in margine ais, *Tackeni*) *qui hoc intelligit*, qui vult, qui poteſt. Ventus totus es, *nove Hippocrates*, umbras item, nubes iterum & caliginem affers, mendacia exſufflas. Nihil enim de ſale Tartari nec Rogerius Bacho, Ripleus, nec Iſaac Hollandus, habent, dedignantur graves hi Authores hæc Tironum Elementa: majora, ſibi paria, & altioris (uti legi) indaginis (non ſalem Tartari ſimplicem, aceto ſaturatum, tractant) luculentis ſuis editionibus evulgarunt; nihil ab horum authoritate hiſce tuis figmentis ſubſidii ſperato. Sed quid, obſecro, eruis, *Catholiciſſime Chymice, Tackeni*, ex erudito hoc loco Paracelſi? Vides, quòd, juxta literam, cum plebe ſapis, &, quæ myſtica ſunt, ſenſu literali tibi explicandum autumas? *Regeneratio metallorum fit, ſicut regeneratio hominum, in die noviſſimo?* Et unde hanc habes noviſſimam tubam, qua, velut lituo, metalla reſuſcites? *Mercurius fit, renaſcitur, & clarificatur per ignem, qui judicabit mundum?* Quis tibi ventus hunc ignem ſuſcitabit? Noli ſcrutari Majeſtatem, ne gloria te opprimat. Humilia ſapito, & plano incedito: ſapis, neque intelligis. Plura tibi Doctiſſimus Helmontius, recentior R. P. Athanaſius Kircherus, *lib. de artis metallicæ requiſit. & ſeqq.* dictabunt; eò te confer, ad cautiùs Philoſophandum de ſale tuo hoc Tartari, & humilius ſapiendum.

Interea pergit, *pag. 54. lin. 19: nemini author ero, ut ſibi perſuadeat, ſal tartari, quocunq; modo præparatus ſit, Chaos Catholicon philoſophorum eſſe! licet metalla in illo, in Mercurium currentem redeant, id paucis admonuiſſe ſat eſt.* Satius, profectò, tacuiſſe eſſet, quàm tot manifeſtis figmentis nos commonuiſſe. Grandia iterum de venatione ſomnias, in quâ nulla tibi obtigit fera. Profectò, diuturna fraudatio, tædiorum eſt nutrix, ſuſpicionum fomes, impatientiæ fax. Dedignor tandem tot impoſturas tuas; &, ſi, quod ſentio, ediſſerendum, non credo (ut ut peieres) te vel granum unicum, à quo vitam ſpiras, Mercurii ex aliquo metallo elicuiſſe, aut tartareo ſale tuo ſolo elici unquam poſſe.

Quid eſt illud *Chaos Philoſophorum? Chaos Catholicon?* Aſylum ignorantiæ, confuſio & Babylon nova, & infinitum quoddam, è quo innumera mendacia emergunt; verbo denique: Omnium Impoſtorum, Thraſonum, *novorum Hippocratum*, ſeu Hypocritarum ſacra anchora, aut ſtagnum, è quo fraudes natæ. Veraciùs nobiſcum negotiator, & fidelia ſcribito, *Tackeni*, propriâ manu nimirum acta, non narrata; uti de Mercurii anaſtaſi, ac nova geneſi, factitaſti: & fidem mereberis. Sed plura, de ſale Tartari fixo, novum Hippocratem loqui vetat Harpocrates, qui digito labia premere juſſit; abſterret Actæonis laniena, ne, ſi Dianæ nos arbitros faceret, canibus præda caderet. Audite vulpeculam, latibula quærentem, & aſyla ignorantiæ; nunc faſtu, nunc ſimulatione, ancillantibus. Legite, quæ, *pag 54 lin. 27.* affert nugamenta. *Nunc Harpocrates, de tartari ſale fixo, me ſilire jubet, ne in* Exemplum

 doctorum

Actæonis abſteret:

Spiritus Academicus Myſterium hoc non capit.

doctorum Virorum curioſas in veſtigationes ſim injurius, qui multum laboris ſumpſerunt, ad hujus plenariam cognitionem, quod profecto medium eſt viuificativum multarum rerum; id notarunt Baſilius, Paracelſus & alii, qui illud veſtibus ſpoliarunt, & pro ſolvente elegerunt; quandoquidem ob jecta ſua illuminat, & viuificat; eodem fere modo, ut alcali herbarum fixum, extrahit è calcinato ſilice, aliud & ſimile alcali, quod quidem nullo alio ſapore elicere ſit poſſibile, quam ſuo ſimili; illud multo potentius efficit, & verè in igneam naturam Convertit: ſic à notis ad ignota fieri debet progreſſus, ut Ariſtoteles recte docuit.

a. de febribus cap. 15. §. 25.
b. Tract: de verbis herbis & lapidibus.
a. Appendix ad animadverſiones f. 72.

Hoc eſt quod vociferatur Joh. Baptiſta van Helmont (a) diſcite inquit: diſſolvens aliquod quod ſit ſemper idem, & nactus eris intimas rerum eſſentias quod probat exemplo, dum quærit (b) lapis oſſifragus, fixus non calcinabilis, curat os fractum, aſſumptum per os, & quare non litiaſin & podagram? Reſpondeo viro incomparabili, quod reformatoris ridiculus ALCAHEST, & ſecretū ſolvens, nil aliud eſt, quam ACETUM DISTILLATUM (a) ex ærugine, & licet rodat oſteocollam lapidem, rodendo acquirit lapis proprietates aceti, unde non pergit ad urinæ loca, ſed in ſtomacho illico præcipitatur, ut paulo poſt ad oculum demonſtrabitur.

multa neſcientes, multa timuere, neceſſe eſt.

Sal tartari itaq; hactenus vilibus veſtibus ſuam ſcenam luſit, cum vero philoſophi manu ſpoliatur; ut compareat, in forma nuda, lucida & reſplendenti, tunc res, quæ illi committuntur, reducit in eandem & ſimilem ſui materiam, (memor oculos cancrorum ſic ſolutos, in longa quotidiana febri, mulieri, quæ abhorrebat pocula medica, me propoſuiſſe; timidus me interpellabat medicus, canonicus præſens, eſſe minerale, & periculo plenum) & quoniam informis, ut omne alcali, accipit formam ejus quo cum unitur (eſt nimirum ſal tartari, medium quoddam, inter minerale & vegetabile, ob id facilè amborum naturam amplectitur) & ſic pergit &c. Hæc de differentia alcalium fixorum indigitaſſe ſufficiunt.

O te iniqvum hominem, qui poſthumos Majorum & Sapientum labores ignobili premis ſilentio, memoriâ Proſteritatis defraudas, & æternis immeritos tumulas umbris! An non, talia per traducem propagari, conveniat, judicet, qui æqvus arbiter audit, ne tot Sapientum monumenta temporum viciſſitudine fluctuent, & demergantur, æternis digna ceris. Sed habuerint Paracelſus, & Baſilius, quæ mireris, non tamen aſſequeris, arcana. (ſit his Viris gloria!) Te, interim, ex figmentis tuis, Idiotam eſſe, meritò cenſeam, qui ea, quæ corraſiſti, neque penetraſti; publici juris feciſti, Spoliarunt hi Viri, quos allegas, Baſilius & Paracelſus, naturam, ſeu Dianam, per ignem Philoſophi; quos dum æmulari voluiſti, visâ tantùm à longinquo Dianâ, cornua, cum Actæone erexiſti, &, dignâ hoc homine metamorphoſi, belluam induiſti. Quid ergò mirum, ſi adverſus Athenæa & Lycéa Europæ latraveris, aut rudas etiamnum, ſeu reboes audaciſſimè? Capit, profectò, *Cacademice Hippocrates*, capit ſpiritus Academicus (uti *in marginali* loqueris, *pag. 55 ſpiritus Academicus myſterium hoc non capit)* myſteria Salis hujus Tartari communiſſimi quidem; capit alcali herbarum fixum, *ac, quâ ratione è calcinato ſilice non extrahat aliud & ſimile alcali:* nota hæc ſunt Academiæ noſtræ Tironibus, à qua meritò te ſegregas, repulſam paſſurus, ſi virorum doctorum ſubſellia ambires. Nam Rabulas non enutriunt Academiæ & Univerſitates. Dum *noſter Hippocrates*, Paraſitarum more, doctorum virorum repotia, & reliquias, in Diſpenſatoriis & culinis conquirit, deflectit ad magnum Helmontium, & quæ, in ejus quadrâ, indigeſta, devoraverat, turpis hoſpes revomit, *pag. 55. Hoc eſt*, ait, *quod vociferatur Joh. Baptiſta van Helmont, de febribus cap. 15. §. 25. diſcite inquit: diſſolvens aliquod, quod ſit ſemper idem, &c.* uti ſupra. Nunc, *mendaciorum architecte, Tackeni*, oſtendam, in ſpiritu Eliæ, tibi Prophetias, aut, ſi mavis, ſpiritu Academico Philoſophus, quibus technis & impoſturis de arcanis hactenus diſſereris; quæ nec poſſediſti, nec unquam conſecuturus es.

Vera

Vera ſunt, quæ citas ex Helmontio, *ſignato capite & paragrapho.* Sed heus! Vir, qui tanta ſecreta crepas: quos hortatur Helmontius, ut hoc diſſolvens addiſcant? Cur non adjunxiſti, invide, & charitatis expers? Ego ſupplebo veſaniam tuam. *Quicunque ergo*, ait Helmont: cap. 15. de febr. §. 25. *medendo charitatem proximi cordi habetis*, (Apage! quæſtus tibi eſt Medicina, *nove Hippocrates*: omnis in te refrixit charitas, & livor exæſtuat) *diſcite diſſolvens aliquod, quod ſit homogenum, immutabile, &c.* An hic eſt ſal, quem promulgas, Tartari? Hoc homogeneum, immutabile, in primam agens materiam, diſſolvens, fors *caſeus tuus molliculus eſt*, & ſpurium, ex Tartaro, Talcum? Nunc convincam te, orbique publice Impoſtorem promulgabo. Audi, quæ van Helmont, eodem cap. §. 26. ſubjungit: *Quodſi autem ad iſtud ignis arcanum non pertingatis, diſcite ſalem Tartari reddere volatilem, ut hujus medio veſtras diſſolutiones perficiatis.* Cur hunc textum neglexiſti, *nove Hippocrates*? Vides, quòd ſecreta tua ſecretorum, ſalem Tartari, eumque volatilem (quem ipſum dari, & parari poſſe, in ſequentibus negas; contra tuum Præceptorem, Helmont.) communiſſimo tuo alcali non æquiparandum, iis ſaltem apparandum committat, qui ad arcana naturæ & artis penetrare diffidunt & ambigunt. Vides, *Blatero*, quòd unicâ hac authoritate innumera, quæ hactenus declamaſti, irrita, falſa & impoſtoria eſſe, demonſtraverim? Ad Cæſarem appellaſti, ad Cæſarem ductus es: plura non addo. Alienis te hactenus plumis & palliolo inveſtiiſti, arcanis deſtitutus es, *molliculo caſeolo* dives. Loquitur autem hoc loco Helmontius, dum de homogeneo & immutabili diſſolvente, ſeu ignis arcano, tractat, de ſuo Liquore Alcaheſt; quem tu, in Epiſtola tua de famoſo liquore Alcaheſt, infami ſtylo cavillando, non ens, & Chimæram appellaſti; & tamen ad illum nunc, profugus, poſtliminiò declinas, ac aſylum quæris ab eo, à quo veniam non mereris. Eſt igitur ille liquor famoſus Alcaheſt, quem tu in Authore proculcaſti, huncque infidum, invidum, ſomnia ſcribentem, ſibi ubique contradicentem, proclamaſti, arcanum illud Helmontii, ad quod inquirendum ſollicitè & amicè hortatur; non autem ſal Tartari *Tackenii*, & communis quidem. Si enim Sal volatilis Tartari illi liquori, ſolventi ſcil. æquiparari non poteſt, ad quem ſaltem inquirendum, reliquis non proficientibus, nos hortatur? Quî in comparationem veniat ſal Tartari communiſſimus hic *novi Hippocratis*, quem Tirones adepti ſunt? Recede igitur ad Chaos tuum, ſpiritum Academicum non habet, &, minus habere, à nobis iterum deprehenſus es.

Porrò textus ex Helmontio, titul: *de verbis herbis & lapidibus*; ſcilicet: *lapis Oſſifragus, fixus non calcinabilis, curat os fractum, aſſumptum per os, & quare non Lithiaſin & Podagram?* trino ſcatet errore. 1. Adulterat *Tackenius* ſenſum Authoris, qui talis eſt, dicto titulo, ſub fin. *Oſſifragus lapis fixus, ut non calcinabilis, curat os fractum, aſſumptus per os: & quomodo id fiat.* 2. *An non curet Lithiaſin, Podagram? &c.* Hic genuinus eſt textus Helmontii. An non hæc eſt propoſitio indefinita, quam tu, *Impoſtor*, abſolutam & deciſivam facis? An non interrogativa? Cur mentiris abſolutè, quod curet; cùm van Helmont nihil decidat, ſed quærat, an curet? Alter error eſt, qui ferulam expectat. Audi, *Tackeni*, quæ eſt hæc propoſitio: *Lapis aſſumptum per os?* Sine dubio per apoſtrophen: aut per metonymiam. Saltem Latinæ lingvæ ne adeò turpiter imponas deinceps. Tertius error judicii & cerebri eſt. Quærit van Helmont: lapis oſſifragus curat os fractum, aſſumptus per os? Et tu, *Idiota*, facis ab hoc tranſitionem & connexionem ad liquorem Alcaheſt Reformatoris, quem mentiris eſſe acetum ex ærugine deſtillatum. Nunc video, quòd liberis quadrigis tua vehatur nequitia, *novator Hippocrates.* Signa denuò librum, textum, & paragraphum, è quo hoc

Digitized by Google

tuum ſeſquipedale mendacium probes & demonſtres. Quando, & ubi, laudabilem hunc ſpiritum, ex ære viridi oriundum, pro liquore Alcaheſt promulgavi? Convincunt te, centies jam convictum, iterum meæ Animadverſiones, & maximè Appendix in Animadverſ. fol. 52. edit. Noricæ, quæ te iterum diffamant. Audi textum: Hic laudatiſſimus Spiritus in Medicina non ſolùm magnarum virium eſt, cùm Epilepticis, Apoplecticis, Hyſtericis, Hypochondriacis, ſummè opituletur, legitimè & debitè exhibitus: verùm etiam, tanquam acetum eſurinum, & liquor Alkaheſt (de quo tanta ubivis terrarum miracula deprædicantur) ſe habet; ſolvit Perlas, integrè ſibi injectas, blandè, Corallia item, oculos Cancrorum, & plura alia, non, ut reliqui ſpiritûs acidi & corroſivi, qui ſolvendo, & agendo, reactione ſolvendorum patiuntur, & vel totaliter deſtruuntur, inq; aliud ens convertuntur, ac indiſſolubili nexu, cum ſolutis Perlis, ſive Coralliis, ſeſe uniunt inſeparabiliter; ſed amicè, tanquam eorum familiaris, non autem deſtructor, adhibetur, utpote à quibus, deſtillando, eâdem virtute & acrimoniâ ferè, qua affuſus, abſtrahi, adq; conſimiles uſûs adaptari poteſt. Nolim tamen ego aſſeverare, quòd penitus impermutabilis, aut indeſtructibilis ſit hic ſpiritus. Solet enim, crebrioribus ſolutionibus adaptatus, nonnihil debilitari, viresq; ſuas quodammodò amittere. Præterea in extractionibus quorundam mineralium, pro tincturis, is idem ſpiritus, præ reliquis omnibus menſtruis, magnam prærogativam habet; uti ſuo loco ſequetur, quando de Tincturis quibusdam mentionem facturus ſum. Et, ut ſummatim dicam, tanquam expertus in multis affectibus; qui Herculea etiam remedia rident & contemnunt, ad hunc ſpiritum, tanquam aſylum, ſi quis accurrerit, medicamentum reperiet quovis pretio redimendum.

Ad normam conſpicui & clari hujus textûs, formet mecum æqvum judicium B. L. &, an non ſit falſarius hic *noſter Hippocrates*, dijudicet. Ulteriùs: dic mihi, *Impoſtor*, an nulla ſit, inter acetum deſtillatum, & laudabilem hunc ſpiritum Veneris, comparatio & æqualitas; quòd hæc probroſo mendacio confundas? An non ſpiritus Veneris hic ſolvit Perlas, oculos Cancrorum, Corallia, &c. blandè, & amicabiliter? An non à ſolutis his integrè, purus, nullâ reſiduâ acrimoniâ & aciditate, pleniſſimè abſtrahi poteſt? Extrahit tincturas perfectè, cùm ex Antimonio, tùm nonnullis aliis mineralibus; eoque abſtracto; illæ in ſpiritum Vini promptè abeunt. An hæc etiam præſtat acetum tuum deſtillatum? Gaudet denique amabilis hic ſpiritus aliis prærogativis, attrahendis nimirum, & mox evacuandis, catarrhoſis humoribus, per venas lymphaticas, è toto corpore, præſertim è capite & gingivis; leniendo magnoperè dolores dentium, ſublata causâ, & methodicè. Num præſtat hæc & acetum tuum deſtillatum? Reſpondeo: Neutiquam. Neque hoc, neque illud. Fraudes igitur tuas, quibus famam meam incidere tentaſti, *mendax homo*, iterum revelavi, & in mendacia, quæ tantorum virorum autoritate fulcire cupiebas, ultrò inquiſivi; ut vel ſic inno-

teſce-

Digitized by Google

teſceres. Sed quid mirum? Mos hic eſt & dæmonis, ut, dum nocere cupit, in Angelum lucis ſe transfiguret. Uti neque venena dantur, niſi melle circumlita; neque vitia decipiunt, niſi ſub ſpecie & umbra virtutum: ſic & tu, ſapientum Virorum teſtimoniis abutens, ex flore ſugis toxica, *Cavillator*, unde mel induſtrioſæ apes, & Viri Chriſtianæ probitatis. Hæc de ſcabioſo, ſeu gloriâ pruriente, ac ſpiritu Cacodemico turgente, *novo Hippocrate: quia totus ventus eſt vita ejus*. Plura, de ſpiritu Veneris, ſequentia, in progreſſu, revelabunt.

Reliqua ex hoc textu, ridenda potiùs, quàm legenda, *pag. 56. lin. 11.* ubi ait: *Sal Tartari itaq; hactenus vilibus veſtibus ſuam ſcenam luſit*, &c. uti ſupra, in textu, intacta relinquo, quia ſpuria, quia nugatoria. Legat B.L. textum paulò ſuperiùs, obſcura crepundia tractantem; totoque rideat ſplene; licet ilia crepent Momo noſtro. Oportet enim, ut *multa timeat, qui neſcit multa.*

Caput XI.

sic inſcribitur:

Nunc de Alcali Animalium volatili.

SPolia iterum tibi adduco, (furta dicere volebam) ex Helmontio, *Tit. Poteſt. Medicamin. parag. 19.* ubi de mumiali fermento cruoris: & reliquis. Titul. iterum: *de Magnet. Vulnerum curat.* & denique, ex ſupra jam citatis locis; è quibus alcalium nomina & omina, ſeu theoriam, mutuatus eſt; quam tamen peſſimo ſuo fermento mox corrupit, *novus Hippocrates*. Sed in ipſo limine inſcitiam ſuam revelat, ſui immemor, quòd ſuperiùs docuerit, Alcali nomen etymologiam trahere ab herba Kali Ægyptiorum, dum herba dicta crematur in cineres, igne aperto: qui cineres alcali appellentur, ſeu ſal alcali, res fixiſſima. Juxta hos cineres, & ſal alcali, noſtri Anteceſſores aliorum vegetabilium cineres, & ſales ex iisdem extractos, Lixiviales ſales, raró, & rariſſimè, Alcalia ſalia, appellarunt. Adeoque alcali quodcunque, ex ſui natura, modo fiendi, & proprietate, præſupponit ſemper priſtini ſui corporis inhæſionis combuſtionem & reductionem in veros cineres, & ſalium eorundem extrahendorum fixitatem, ſalium nimirum purè ſalſorum & fixorum differentiam, à reliquis ſalibus acido-ſalſis, ſalibus volatilibus animalium, & plurimorum aliorum. Sic ſales volatiles ex animalibus, uti toto cœlo differunt à ſalibus lixivialibus & alcalibus, cùm ex ſui natura, modo planè contrario fiendi, & omnibus proprietatibus ſuis; tum etiam ratione Regni: ita nullo modo illis competere poteſt nomen Alcali; quia implicat: & nullus unquam aliàs inventus, qui ſales volatiles alcalia appellaverit; cùm illa præſupponant corporis ſui priſtini combuſtionē in cineres, è quibus demum ſal fixus extrahendus. Sales verò volatiles neque ex cineribus ſui priſtini corporis eliciuntur, quemadmodum animalia in veros cineres redigi nequeunt, niſi fortè in perpaucos, cineribus tamen veris planè diſſimiles: in quibus tamen cineribus, vel potius oſſibus calcinatis, nihil ſalis fixi inhæret; quiq; nullas abſtergendi, abradendi, & liquandi, virtutes, uti veri cineres ex vegetabilibus, poſſident, ſed alterius planè naturæ & proprietatis ſunt. Errat igitur *novus Hippocrates* craſſiſſimè, ſales volatiles alcalia eſſe: ſibi contradicit inadvertenter: omnia confundit: immemor inſcriptionis præteriti capituli, ſcilicet: *Qui benè diſtingvit, benè docet*: omnia intricatè diſponit, ventosque inanes unà efflat.

Longum nimis foret, cùm tam infantilem textum, qui indignus lectu, totum ſcribere, tum omnia contenta ejus puerilia & abſurda limæ ſubjicere. Proinde ea vel maximè attingam, quæ Reformatorem ſpectant, & craſſam *Hippocratis novi* ingnorantiam paulam faciunt. Itaq;, *pag. 57. lin. 8.* Capitulum

hoc obſcurum ſolitâ obſcurâ garrulitate incipit, uti ſequitur: *Quemadmodum alcalia fixa, acida omnia abſorbent, & juxta acidi naturam in ſalſum mutant, ut ſupra oſtendi, ſic etiam alacalia volatilia, omnium animalium, ex quorumcunq; partibus elicita, etiam in ſalſum vertuntur, acidi proprietatem imitantia. Et quemadmodũ urina, continet alcali volatile, per fermentum (a) putredinis ſic ſudor, ſangvis, caro, oſſa, & carnes omnium animalium diverſo fermento, quodlibet juxta virtutem loco innatam, Et ſicut de alcalibus fixis, differentiam intrinſecam, cum Mercurio ſublimato ſoluto, & in ſale tartari ſingularem prærogativam; ſic & in his volatilibus, ſuam rempublicam in progreſſu oſtendam.*

a. quid ſit fermentum paulo poſt oſtendam.

Omnium quidem animalium alcali, urinæ ſangvinis ſudoris (etiam calculorum omnium animalium) ſerpentum ranarum &c. Mercurium ex ſupra dicta ſolutione præcipitant coloris candidi, ita ut nullam differentiam, hac mechanica cernere licuerit; adeoq;, hoc alcali, non eſt ſaporis ſalſi ut reformator ſola opinione docet: ſalſa enim ut demonſtravi, Mercurium ex dicta ſolutione non præcipitant, recipit autem formam, juxta acidi proprietatem, ut clarius in progreſſu patebit.

Alcalia omnium animaliũ ſunt ſimilia, & vacua corpora.

In hoc textu non pauca, nec levia, continentur abſurda, falſa, & contradictoria; ut hæream, cui primò ſit occurrendum. Primò ait: *alcalia fixa, acida omnia abſorbere, & juxta acidi naturam in ſalſum mutare:* quod & falſum eſt, & contradictorium. Nam alcalia ſunt per ſe, ex natura ſuâ, ſalſa: non igitur per acida demum in ſalſum mutantur. Alcalia autem eſſe ſales & ſalſa, non ſolùm ipsâ veritate patet, & ex natura rei conſtat; ſed cum ſibi contradicente *Hippocrate novello* ipſo probatur, qui non ſemel atque iterum, ſed multoties, veritate convictus, ſua alcalia ſalia appellat; ſicut ſalem Abſinthii, ſalem Tartari, expreſſiſſimè, & per antonomaſiam, nulla additâ diſtinctione, ſalia dicit, *pag.* nimirum *13. lin. 19. pag. 42. lin. 4. pag. 27. lin. 12. pag. 33. lin. antepenult. pag. 34. lin. 18. pag. 35. pag. 42. lin. 1. pag. 45. lin. 4. pag. 47. lin. 4. & 10. pag. 51. 53. 54. lin. 19. 20. 21.* & *in fine pag. 56. lin. 11.* & in quamplurimis aliis locis. Si igitur Alcalia, & præcipuè alcali Tartari, quod ſummum & præcipuum eſt *Hippocratis novelli,* & Abſinthii, ſunt ſalia: erunt ergo ſalſa. Nam ſalia eſſe, & non ſalſa eſſe, implicat; ergò omnia alcalia ſunt verè, & ex ſui natura, realiter ſalia, & quidem purè ſalſa. Non igitur opus habent, ut per acida in ſalſum demum mutentur; ſed convertuntur per acida in acido-ſalſum, ſcilicet in acido-ſalſos ſales.

Verùm animadvertat L. B. quòd hic incipiat fraus & dolus, quo utitur Impoſtor in progreſſu, quando vel centies in Reformatorem impunè invehitur, falſiſſimâ hypotheſi: nimirum, quòd ſalem communem tantùm ſalis nomine, tanquam unus & ſolus ſal eſſet, pro libitu & imperio ſuo vult dignari; unicè, ad decipiendum incautos, & ad calumniandum Reformatorem: reliqua verò ſalia omnia alcalia vult, &, licet toties ſibi contradicendo, ſalis nomine privat. Hæc autem ejus impoſtura à Reformatore diluitur ſtatim expreſsè, & clarè, doctrinâ de differentiis ſalium, in *Appendice ad Animadverſ. pag. 67. & ſeq.* quæ denuò paucis repeto. Et in progreſſu ſæpius dilucidè explicabitur, quòd maxima ſit ſalium differentia, &, quemadmodum quodcunque genus ſuas habet ſpecies; ita ſub hoc uno & generico ſalis etymo comprehendantur ſalia diverſæ ſpeciei: quorum quædam ſunt acido-ſalſa ſalia, id eſt, ſal communis, gemmæ, maris, & ſal nitri, tanquam naturaliter talia; arte autem talia ſunt, ſcilicet, acido ſalſa ſalia, ſal Armoniacus, Tartarum Vitriolatum, ſal Viperarum Reformatoris, & ipſe ſal Viperarum *Hippocratis novi.* Nunc porrò ſunt-ſalia purè ſalſa; quibus propriè, & præ cæteris, nomen ſalis competit: quia à ſalſedine ſal dicitur ſal, & ſunt talia omnia ſalia lixivialia, ſal Tartari, ſal Abſinthii, omniumque aliorum vegetabilium, ex cineribus illorum extracta. Hæc

ſalia,

ſalia, *ex ſui natura* & origine, *noviſſimus* hic *Hippocrates* aliter baptizat, &, contra ſemetipſum, non ſalia vult, ſed generali etymo, uti ait, *pag. 13. lin. 19. & ſeq.* pro ſuo libitu & imperio, Alcalia appellat: mox iterum tamen ſalia, ſibi immemor, per ſe, ſine diſtinctione aut differentia, tanquam per antonomaſiam, nominare dignatur; ſicut ſupra paulò, ex plurimis citatis locis, patet. Adeoq; omnia confundit, ſuo inſtituto contrarius, malè diſtingvit, & malè docet; ita, ut, niſi quis cautus ſit, hæc lectitans, is impoſturam hanc Hippocraticam facilè non advertat. Et verò, cùm *Hippocratis Chymici* Alcalia ſint verè & propriè ſalia, ſub generico ſalis nomine principaliter comprehenſa, & ille ipſe toties illa ſalia propriè appellet & fateatur, ipſis autem ſalibus, ex propria ſaltem phantaſia, nomen Alcali genericè impoſuerit, *pag. 13.* nequaquam igitur per acida demum in ſalia, vel ſalſum, mutantur, ſed transmutantur per acidos ſpiritûs in ſalia acido ſalſa. Hoc eſt tandem proprium illorum nomen; hæc illorum differentia & ſpecies, quâ ab aliis ſalibus diſtingvuntur. Atq; ſic *Hippocratis novi* novi impoſtura detegitur, & aſſertum falſum controvertimus. Nunc de ſalibus volatilibus animalium loquendo, ſive Urinæ, ſive Oſſium, Cornuum, aut aliarum partium, Sangvinis & Carnis, ſint, illa inſigniter differunt à ſalibus lixivialibus, ſeu alcalibus, non ſolùm volatilitate, ſed aliis etiã accidentibus & virtutibus ſuis, ut & præparatione, ſeu modo fiendi, ac ratione Regni, & ſubjectorum, è quibus eliciuntur: ut antea dictum, & in progreſſu magis palam fiet. His, inquam, ſalibus volatilibus nomen & etymon Alcali minimè competere poteſt; etiamſi, quoad ſalſedinem purè ſalſam, ſalibus lixivialibus ex parte ſint æqualia, acida omnia immutando, non tamen totaliter deſtruendo: quemadmodum à ſalibus volatilibus acida, ſeu acidi ſpiritûs, arte denuo ſegregari, & ambo in priſtinum eſſe ſuum, acidum nimirum ſpiritum, & volatile ſalſum, reſtitui poſſunt; quod neutiquam contingit in ſalibus lixivialibus, ſeu alcalibus, quæ acida, & acidos ſpiritûs omnes totaliter deſtruunt, & ambo in aliud ens degenerant, à quo arte revocabilia nunquam. Illa, inquam, ſalia volatilia purè ſalſa, acceſſione acidorum ſpirituum, in ſalſum demum verti, uti hic *novus Hippocraticus Philoſophus* ſtupidè aſſerit, *pag. 57. lin. 15.* quodque acidi proprietatem ſolùm deinde imitentur; hoc iterum dupliciter implicat, nimirum; purè ſalſum antea, & per ſe, naturâ ſuâ, in ſalſum demum verti, acceſſione acidorum: & hoc ſalſum dein ſolum acidi proprietatem imitari. Videsne, *obſcure Philoſophe*, quantoperè impingas Hippocraticis tuis commentis? Vertuntur autem illa volatilia ſalia animalium, acceſſione acidorum ſpirituum, non in purè-ſalſum, ſed in acido-ſalſum, ſeu ſalia acido-ſalſa; quæ tamen adhuc volatilia manent, inſtar ſalis Armoniaci, ad differentiam ſalium acido-ſalſorum lixivialium fixorum, arte nimirum talium, & ſalium porrò acido-ſalſorum communium, naturâ ſuâ talium, non arte. Et hæc eſt vera ac realis, de ſalibus lixivialibus fixis, & volatilibus animalium informatio. Plura, de aliis ſalium ſpeciebus, in *Appendice n. loco ſupra citato*, cum fundamento præmiſſa ſunt. Patet igitur ex his, quàm præpoſterè doceat *novellus Hippocrates*, quàm malè diſtingvat, & peſſimè omnia, ad fallendum incautos, proponat.

Pag. 57. lin. 17. porrò ait: *Et quemadmodum urina, continet alcali volatile, per fermentum putredinis, ſic ſudor, ſangvis, &c. uti ſupra.* Hîc iterum reperitur falſum; ut & reliqua ſubſequentia, ſine principio, ſine fine, fumus ſunt & ventus. Nam urina, ſine ulla fermentatione, recenter micta, ſine fermento putredinis, ſale volatili prægnans eſt; ac ex illa unius diei, imò paucularum horarum, ſpatio, per coctionem, aut inſpiſſationem, & ſubſequentem deſtillationem, volatilis ſal elici poteſt; cujus diverſos & legitimos parandi modos edocui *in præfata Appendice ad Animadverſ. pag. 71.* & *72.* Sal itaque urinæ volatilis

nequaquam per fermentum putredinis demum fit, nec per illud elicitur; ſed præexiſtit in urina, ſine hoc fermento putredinis.

Præterea, *pag. 58. lin. 11.* iterum garrit, dicendo: *adeoq́3, hoc alcali* (ſcil. ſal volatilis animalium) *non eſt ſaporis ſalſi ut reformator ſolà opinione docet: ſalſa enim ut demonſtraui, Mercurium ex dicta ſolutione non præcipitant*, &c. Verùm ex præmiſſis patet, Reformatorem ſolidè & fundamentaliter de ſalibus volatilibus animalium, aliisque ſalium ſpeciebus, & eorum geneſi, diſſeruiſſe & docuiſſe, ſine fuco, ſine impoſtura. *Hippocrates* verò *novellus* ignoranter neque geneſin, neque differentiam, aut ſpecies, ſalium cognoſcit, ex imperitia omnia confundit, centies ſibi contradicit, & mundo imponit. Hoc quod verum ſit, ex ſequentibus iterum patebit. Namque ait; *ſola ſalia lixivialia* (quæ nunc *Hipp. novo* non ampliùs ſunt ſalja, ſed alcalia, generali nomine hoc demum, pro ſuo arbitrio, *pag. 13.* ab ipſo impoſito; cùm tamen illa, uti ſupra oſtenſum, multoties ſalia ſimpliciter, & per antonomaſiam, appellet) *& ſalia volatilia animalium* (quæ etiam ex craſſa ignorantia alcalia volatilia dicit) *Mercurium præcipitare; ſalſa verò Mercurium non præcipitare.* Hæc ſunt abſurda & contradictoria. Etenim cum alcalia tam fixa, quàm volatilia, ab Hippocrate novo ita baptizata, ſint verè, & realiter, ſalia: quod per illum ipſum toties convincitur, uti, ſuperiùs, pagina & lineæ adductæ demonſtrant; illa verò alcalia ſalia Mercurium præcipitent: ergo ſalſa Mercurium præcipitant. Nam ſalia eſſe, & non eſſe ſalſa, iterum implicat. Adeoque Reformator verè dixit, & ingenuè ſcripſit, ac nunc denuè affirmat, nullum ſalſum ſine ſale eſſe, neque ſalſedinem ſine ſale exiſtere poſſe. Ergo alcalia cùm volatilia, tum fixa, Hippocrati novello ſic dicta, verè & realiter, ex ſui natura, eſſe, & operari, ſalia ſunt; utq́ue etiam ſaporis ſalſi ſint, ſequitur infallibiliter ex natura. Secus enim non eſſent ſalia, neque alcalia. Nugatur itaque turpiter *novus Hippocrates*, ſibi non conſcius, quæ antè, quæ nunc, ſcribillet, omnia confusè, contradictoriè & inordinatè tractando; quibus multi incauti decipiuntur. Conſiſtit autem hæc ejus impoſtura in craſſa ignorantia aut fallacia, quæ mox palam fiet, ſi differentiam, ſi genera & ſpecies, ſalium denominemus; prout Reformator illa ingenuè, & fideliter, citato loco, deſcripſit. Et dicamus denuò & nunc: ſalia volatilia animalium, ut & fixa vegetabilium, eſſe per ſe, ſine additione, ſalia purè ſalſa; additione autem acidorum ſpirituum, illa converti in ſalia acido-ſalſa, & quidem arte talia facta, ad differentiam ſalium communium, quæ natura ſuâ acido-ſalſa ſunt. Sic ſalia volatilia animalium, & ſalia lixivialia fixa (cuncta Hippoc. Chymico alcalia dicta) per ſe Mercurium, necnon alias res, ex ſua ſolutione potenter præcipitant; reddita verò acido-ſalſa, per ſpiritûs acidos, Mercurium non ampliùs, vel ſaltem non ita potenter, ſicut etiam ſal communis, præcipitant: ſunt nihilominus cuncta ſalia, & neutrum è ſaliũ genere & etymo proſcribendum.

Ex his itaque diſcat Calumniator, alter Æolus, fumo deinceps, & ventis, ſeu faſtui meliùs imperare, eaq́ue ſcribere & docere, quæ bis ad limam priùs, quàm ſemel ad lingvam & calamum, deſtinavit. Non enim hæc plebi, & illiterato populo, non circumforaneis ſcripſit, aut declamavit, Stentor, ſed Europæ Medicis dictavit, doctis, Idiota; exercitatis Chymicis, torpidus hallucinator. Et quia uno ſemper (luſcus) oculo Reformatorem reſpicit, an deſpicit, non demiretur, ſi, toties memoratus in hac miraculorum Chymicorum epitome, Reformator ſemel pro ſemper aptè reſponderit, injurias & figmenta retorſerit, furta deniq́ue, & arcana, ex Helmontio, ſpolia foro & populo ſpectanda produxerit. Atque hæc invitus egi, quia laceſſitus graviter, homo cæterùm, pacis & tranquillitatis cultor. Verùm neque oportet ejusmodi Tarquinios ubique ſuſtinere; coërcenda eſt camo & fræno ſuper-

Digitized by Google

ſuperbia; exautoranda potentia, quam publicâ rapinâ alieni nominis pallio (Helmontii) oſtentant, cujus tamen virtutem non gerunt; denique caſtiganda ignorantia, ne in obſequium trahat ad omnia pronam literatorum indolem: quam quidem Spartam nemo feliciùs, ipſo Tackenio, obivit hactenus, qui ubique ignorantiam ſuam palliatam huc usque revelavit, dum non tacuit; propalavit, dum libros ſcriptitavit; publicavit denique veluti tubâ & lituo, dum omnia confusè edidit, abſurda abſurdis cumulavit, contradictionibus omnia involvit, veritatem mendaciis contaminavit. Quid enim aliud egit, dum ſalia cupit & appellat ſalia, & poſt paululum ſcribit: ſalia non ſunt ſalia? Salia præcipitant Mercurium, uti ſal Tartari; & iterum, ſalia, ſive ſalſa, non præcipitant. Verbo, ſalia vult talia, quando ipſi pro ſaliva ſunt; &, velut non talia, repudiat, ubi Reformatorem cavillare prurit. Denique

—— mens refractaria ſemper
Indoctorum hominum. ——

Procedit Author ad ſalem Armoniacum, quædam vera, plura tamen falſa tractans. *Pag.* igitur *58. lin. 23* ait: *Obſervarunt inquam* (veteres) *quod alcali volatile, combibit tantum de ſale cireniaco, quantum pro ſui conſtantia & ſaturitate ſufficeret, pro ſale armoniaco artificiale, adeo ut alcali urinæ, cum acida parte ſalis dicti, tam ſtrictè ſunt ſe invicem amplexa, ut per ſe divortium non patiantur: Sal enim urinæ, cum in ignis tortura fugam tentat, rapit ſecum acidam partem, quam ſorpſit, & ſimul, ſublimantur, in ſal armoniacum artificiale. &c.* Parari ſalem Armoniacum ex ſale (non alcali) urinæ, & ſale Cireniaco, falſum eſt. Nam ſal Cireniacus per ſe, & ſua naturâ, dicebatur olim Armoniacus, & non fiebat arte. Hic autem jam dudum eſſe deſiit, & ad nos non ampliùs transfertur; de quo videatur Cæſius, Matthiolus, & Muſæum Wormianum, cap. 7. Nec etiam Sal Armoniacus artificialis noſter ex ſale urinæ jam confecto paratur, ſed ſublimatur ex larga quantitate urinæ crudæ humanæ coctæ, ſale communi, (nequaquam Cireniaco) & fuligine. Hæc tria in maſſam priùs rediguntur coctione, & tandem in Armoniacum ſalem ſublimantur; in qua ſublimatione ſales volatiles urinæ & fuliginis tantum aciditatis de ſale communi, acido-ſalſo nimirum, rapiunt, quantum pro aliquali eorum conſtantia ſufficit: prout Author ſuperiùs ipſe quidem ſcribit; fuliginem tamen, tanquam neceſſarium ſalis Armoniaci conſtitutivum, omittit, &, pro urina hominis cruda, ſalem volatilem urinæ, perperàm, ſubſtituit: mox ignoranter etiam de urina Camelorum garrit; quin & auditu rudem hujus ſalis Armoniaci notitiam, de quo tantos eructat ventos, mutuatus eſt.

Quòd Sal commune, vel noſtrum, vel amoniacum veterum, habeat acidam partem, extra ignem communicabilem, pag. 59. lin. 7. hoc eſt extra controverſiam, nec eget mechanicâ, aut artificiali demonſtratione.

Porrò, *pag. 59. lin. 18.* pergit: *Sic citra diſtillationis artem, veteres viperinum alcali ſale armoniaco naturali aſſociare tentarunt.*

Veteres itaq; poſtquam occultam, alcalium (ex animalibus) volatilium differentiam, & ſalis communis & cireniaci aciditatem ex Hippocrate (a) ſub facultatum nomine animadverterunt, cæperunt ſtratificare viperas, cum ſale armoniaco vel cireniaco naturali, ut ait Plinius, ſupra citato loco; ſicut viderunt de urina & ſale, eo fine, ut viperarum alcali combiberet tantum, de acido ſale, quantum ſufficeret, ne ſponte in fugam abiret. Hanc compoſitionem tunc non ſine levi conjectura vocarunt ſal Theriacale, eò quod didicerant, viperarum carnem, multa venena ſuperare (imo ingenioſo viperino decocto, non ſemel Gallicam luem in delicatulis extinxi) conſequenter, ratione mumialis fermenti eandem facultatem, alcali viperinum continere debere.

a. lib. 2. de diæta.

a. fol: 481.

Hæc veterum contemplatio, non tam infantilis, & obſurda videtur, ut reformator (a) in textu ſcribillat, ipſus ſanè abſurdior multo, quòd auorum memorandas excogitationes non intellexit. Quod verò illis injicit non habuiſſe purificandi artem, verum quidem eſt ſed propterea non ſunt calumniandi, neque honor illis deſtrahendus, multò minus cachinno exponendi, ſic enim jubet Doctor meus: poſt multa ſecula fortaſſe deridebitur & reformator, quod tam abſurda, ſuo tempore ſcripſerit, nunquam enim deerit occaſio, poſt mille millia annorum, noua & meliora inveniendi & addiſcendi, eò quod rerum natura (a) ſacra ſua, non ſimul tradat: illius arcana non promiſcuè, nec omnibus patent, reducta, & in interiore ſacrario clauſa: ex quibus aliud hæc ætas, aliud quæ poſt nos ſubibit accipiet. Audi & Hippocratem meum, multo modeſtius, de hac re loquentem (b) Immerito ullus ipſorum reprehendatur inquit: propterea quod invenire non poterat; imò laudandi potius omnes, quod inveſtigare conati ſunt.

a. Seneca li. 7 quæſt. natural. cap. 31.
b. lib. 1. de diæta.

Jam verò, *Hippocrates nuper enate*, meum eſt, ut tuam craſſam ignorantiam, & abſurditatem, tibi ad oculum demonſtrem; cùm abſurdiſſima quæq; contra Reformatorem defendere, illumq; iniquè cavillare, unicè allabores. Primò: quòd Veteres viperinum alcali ſali (non, ſale; eſt vitium Syntax.) Armoniaco aſſociare tentârint, falſum & ſeſquipedale mendacium eſt: ob idque injurioſus es in Venerandam Antiquitatem, quòd abſurditatem hanc illi appingis. Nec enim ſal viperinum, aut viperinum alcali, tuo etymo, citra deſtillationis artem unquam parari poteſt: & Veteres, uti tu ipſe fateris, rerum veram analyſin nondum noverunt, neque ſalem viperinum pararunt unquam, ut neque ſciverunt: &, ſi noviſſent, aut ſalium volatilium, ex animalibus, cognitionem habuiſſent; revera abſurdam illam ſalis Theriacalis confectionem minimè ſuſcepiſſent aut diſpenſaſſent: quam tu, *magne Hippocrates*, defendendam in te ſuſcipis. Sed audi, quæſo! quæ abſurda, abſurdiſſimus ipſe, defendas. Poſito enim, quòd Veteres ſalem viperinum etiam in ſubſtantia habuerint, & ſali Armoniaco, vel Cirenaico, aſſociarint, quod clarè, *pag. 59. lin. 19.* affirmas, ac ſi ipſa eſſet veritas, (licet falſiſſimum ſit, ac tu ipſe, tibi ſtatim contrarius, *pag. 60. lin. 26.* aſſeras, quòd Veteres artem purificandi, aut ſeparandi potiùs, non habuerint) quantum, igitur, putas, ſalis dicti viperini volatilis, ex quatuor tantùm viperis, elicere potuiſſent? Tu expertus es in deſtillatione ſalis dicti viperini volatilis; ediſſere, quæſo! quantum quatuor viperæ tantùm ſalis dicti præbent? Revera, juxta meam experientiam, vix ac ne vix quidem dimidiam unciam. Et, poſito iterum, habuiſſe dimidiam unciam ſalis ſæpe dicti viperini, illamque aſſociaſſe quadraginta libris ſalis Cirenaici fixi, cremaſſe tandem utraque, unà cum aliis ſpeciebus quampluribus, utpote trochiſcis, ſcillis, &c. in ollâ ſpiraculis pervia, ad lucidam usque flammam exeuntem: remanſiſſetne illa dimidia uncia ſalis viperini, cum adjectis quadraginta libris ſalis Cirenaici, vel communis, in reſiduo? Tuo ipſo, *magne Hippocrates*, judicio, non: neq; etiam meo. Nam, ſicut ipſe aſſeris, & in ſublimatione ac præparatione ſalis Armoniaci verificatur, ſalia volatilia, de aciditate ſalis communis, tantum ſaltem imbibunt, vel recipiunt, quantum, pro ſui ſaturatione, & ſublimatione in formam ſalis Armoniaci ſolidam, ſufficit; non verò, ut perfectè fixentur, aut tam ſtrictè ſe invicem amplexentur, ut in reſiduo, cum ſale communi, aut Cirenaico, verè & inſeparabiliter, in igne conſtanter unita & fixa maneant, ſed ut eleventur in altum, & ſublimentur. Si ita eſt, uti veriſſimum, experientiâ quotidianâ teſte, & tuâ ipſius doctrinâ confirmatur, dic, amabo, ediſſere ſine fuco, quid remanſiſſet de ſale viperino, cum ſale dicto Cirenaico, poſt violentam calcinationem, &, uti loqvuntur Veteres, donec clara ac lucida flamma per ollæ ſpiracula prodierit? Nihil, *nove Hippocrates*, nihil,

&nec

& ne granum quidem : quia calcinatio illa violenta violentior eſt omni ſublimatione. Si autem, in ſublimatione, ſalia volatilia cum ſale communi, aut Cirenaico, non ita ſtrictè ſe invicem amplectuntur, ut unita & fixa in reſiduo maneant, ſed ſaturata ſaltem ab aciditate ſalis communis, aut Cirenaici, nihilominus ſublimentur, & ſublime petant, adhuc volatilia : ergò nec, in tanta ignis tortura, lucidæ ac claræ flammæ reſiſtere poſſunt, quin ad montes Olympi, nullo quidem ſuo veſtigio relicto, protinus ferantur : quæ omnia in ſublimatione ſalis Armoniaci palam fiunt. Vides igitur ipſe, quàm infantilis & abſurda ſit tua contemplatio, & quòd abſurdius multò, quàm Veteres, ſcribillaveris.

Secundò : Latæ tuæ ſententiæ, & priori aſſertioni, *pag. 59.* iterum contrarius, & divinum Coum porrò, ex lib. 1. de diæta, frivolè invocas : *Veteres, ais, cæperunt ſtratificare viperas, cum ſale armeniaco vel cireniaco naturali, &c. pag. 59. lin. 28.* Veteres ſtratificaſſe Viperas cum dicto ſale Cirenaico, tibi facilè concedere poſſem ; licet genuinus textus de ſtratificatione nihil habeat, ideoque falsè iterum Antiquos accuſes : *ſed accipiebant* tantùm, juxta genuinum textum, in Pharmacopœia Auguſtana fideliter promulgatum, *quatuor viperas recens captas, nec ultra biduum detentas ; has ollæ mundæ, ex optima terra effictæ, imponebant ; ſuper has ſalis Armoniaci* (nihil loqvuntur de tuo non ente, ſale Cirenaico, qui eſſe deſiit, teſtibus plurimis, Cæſio, Matthiolo, Wormio &c.) *aut vulgaris albiſſimi, libras viginti injiciebant ; deinde verò addebant his Trochiſcos ex Gentiana, Ariſtolochia rotunda, Centaurio minore, Cardamomo, Marrubio, Scordio, Apio, Chamædry, ac ſemine Rutæ domeſticæ, cum melle, paratos ; his inſuper jungebant quinque prægrandes ſcillas recentes, in minuta fruſtra diſſectas, ſalis prædicti vulgaris, vel Armoniaci, rurſus viginti libras adjicientes. Quo facto, ollam operculo, ſpiraculis, ſeu foraminibus, pervio tegebant, commiſſuras vaſis luto quàm optimè obfirmantes, &, ſuccenſo igne, materiam omnem, primò ſenſim, tum potentiùs, exurentes. Primus enim fumus, per operculi ſpiracula exiens, ignem jam viperas invaſiſſe, denotabat ; à cujus halitu ne interficerentur, ſtudiosè cavebant : perfectam verò uſtionem clara ac lucida flamma, per ſpiracula prodiens, indicabat. Hoc peracto, igneq́; paulatim extincto, vas id teſtaceum, viperas, unà cum reliquis jam dictis, continens, viginti quatuor horarum ſpatio, refrigerari permittebant ; tum verò materiam, in eo contentam, tenuiſſimè tritam, cribro transmittebant, addendo ei denuò ſemen Rutæ, grana Juniperi, ſemen Fœniculi, Coriandrum, Mentham, & Piper longum, ac alia ſimplicia, quæ alioquin ad Theriacæ compoſitionem requiruntur. Is erat Sal Theriacalis Antiquorum, prout videre eſt apud Galenum, lib. de Theriaca ad Piſonem, & Aëtium, tetrab. 4. ſerm 1. cap. 97. nec non Dioſcoridem, loco ſupra citato : licet inter Veteres aliis alii, ejusmodi ſales parandi, modi ex uſu fuerint.* Huc usque ex Pharm. Auguſt. pag. mihi 271.

Nunc, *Hippocratice Philoſophe*, poſito, ſtratificârint (nam de ſtratificatione, quam frivolè aſſeris, nobis ſermo eſt) ſive infernè poſuerint, juxta genuinum textum, quatuor Viperas, (Mihi quidem perinde eſt. Nam *de lana caprina* tecum *rixari* nolo) & tantâ violentiâ ignis, cum quadraginta libris ſalis Armoniaci, ſeu tui Cirenaici, aut vulgaris, aliisque multis vegetabilibus, cremârint, quoad lucida ac clara flamma, per ſpiracula ollæ, aut operculi, prodierit : potuitné, in illa ignis violenti tortura, parum illud ſalis Viperini volatilis, quod quatuor tantùm Viperæ continent, unà cum prædictis quadraginta libris ſalis Cirenaici, aut vulgaris, & tot ſimplicium vegetabilium, ac ſcillarum, carbonibus (quia in clauſo vaſo cineres nunquam efficiuntur) inviolatè remanſiſſe, quin æquè, ac ſi ipſe ſal Viperinus volatilis ſali vulg. aut Cirenaico, & ſpeciebus aliis, additus fuiſſet, aciditate à ſale Cirenaico ; aut communi

Digitized by Google

mini (uti dicis extra ignem communicabili) ſufficienter arreptâ, ad auras, & culmina Olympi, inſtar ſalis Armoniaci, avolarit, nullo ſui veſtigio quidem relicto; uti contingit in ipſa ſalis dicti Armoniaci vulgaris, & artificialis, præparatione? Etenim ſales volatiles animalium nunquam perfectè fixantur, ut conſtantes in igne maneant, neque à ſale ipſo, neque ſpiritibus ejus acidis; quin protinus, aucto pauliſper igne, haud ſecus, ac ſal Armoniacus vulgaris, auras petant, vel ſi in vaſe clauſo, capitello ſuo munito, ſurſum ſublimentur. Vides proindè iterum, *Hippocratice Philoſophe*, quantum in tam jactabundè excogitatâ hâc ſtratificatione tuâ ſit inane.

Tertio: Neque rationi conſonum, imò abſonum, mihi videtur, quòd integras Viperas, &, uti ex contextu liquet, vivas, tantâ copia ſalis & vegetabilium obruerunt, adunitis capitibus, caudis, ſpoliis, & ſpurcitiis, turgentibus interaneis, felle inſuper, & veſiculis ſub dentibus falcatis, flavo liquore oppletis; in quibus jam recenſitis partibus quin particula veneni lateat, nemo eſt, qui ambigat. (Plura id edocuêre tragica ſpectacula, etiam me non nunquam arbitro, & periculo defuncto, dum capita, quondam, & caudas Viperarum, in vaſe clauſo ſiccare, curioſitas compulerat, &, proximiùs accedendo, pænas luere coëgit; non obſtante, quòd, cum Helmontio, aſſeram; potiores Viperarum, aut aliorum venenatorum animalium, deleterias vires in imagine iræ deliteſcere.) Quòd ſi hoc verum, uti indubitatum eſt, quis nunc ambigat, venenatam illam qualitatem, quæ in interaneis etiam hoſpitatur, ſali Cirenaico, & vegetabilibus, communicari, ac fortiùs imprimi his, quàm eorum ſal volatilis, paucus, & vix annumerandus. Sed replicabis; hanc deleteriam qualitatem violentiori igne avolare, neque ſali vulgari, aut Cirenaico, communicari; quod ultrò tibi conceſſerim. Verùm, à pari argumentando, dico, quòd, ſicut hæc qualitas ab igne diſparet; ſic à fortiori Viperarum ſal volatilis, ignis dominio, evaneſcat, & auras petat.

Quartò. Et, licet, quæcunque hactenus acta, ultrò admiſerim, tibi in favorem, *Tackeni*; ſalem nimirum Viperarum volatilem, ejuſque virtutes, à concrematis viperis in reſiduo depoſitari, cum ſale vulgari, aut Cirenaico; quod tamen falſiſſimum; etiam ſi tuam ipſius explores conſcientiam, (ſi quam habes) ſententiam, & verba. quid tandem, poſt hoſce conatûs, emolumenti habituri ſumus? An non, cum Diſcipulis, in monte, demiremur miraculum, tot hominum millia ſaturatum iri pauciſſimis fragmentis: ecquid tam parum inter tam multos, vociferantes? Profectò, majora ſunt hæc tua prodigia, dum quatuor Viperæ (etiam odoretenus, ut olim ajebas) quadraginta libras ſalis tui Cirenaici, vel vulgaris, debent informare, quin imò imprægnare validis virtutibus, accedentibus tot carbonum libris, reſiduis à vegetabilibus exuſtis, cum ſale perdurantibus. Profectò, multa millia granorum ſalis vulgaris, aut Cirenaici, & reſiduorum carbonum, ne dimidio grano ſalis Viperini ſaturarentur, aut gauderent. At quas hoc augmentum vires ægris tributurum ſit, L.B. ſecum ipſe perpendat, ac cum *Tackenio* exultet, talia ſe arcana creviſſe.

His feliciter jactis fundamentis, judicent Viri ſapientiam profeſſi; judicent Chymici & exercitati Pharmaciæ Magiſtri, an non tota vita *Tackenÿ* ventus ſit: an non doctrina *novi Hippocratis*, fumus: an non actiones, faſtus & ſuperbia. Nulli ampliùs, ex dictis, obſcurum erit, deſumere; quòd Veterum, de ſale Theriacali, contemplatio non modò perfectior fuerit, verùm &, in comparatione hujus, quam repudiamus, *Tackenii*, frivolæ, inſolentis, & Tironibus probroſæ, ſententiæ, ſit abſolutiſſima. Et tamen prodit in ſcenam Nugator: jam Morionem, jam Magiſtrum, & *novum Hippocratem*, agit, Reformatorem increpat & laceſſit, qui ſanam doctrinam ſine fuco dictavit,

Medicinæ

Medicinæ conſuluit, ac neque Majoribus, & ſacræ Antiquitati, neque Poſteris, injurius, ea divulgavit, quæ ſibi à Deo, pro talento, & ingenio, fuêre concredita. Verùm molliculus hic noſter, & Melitæus catulus, *Tackenius*, pulpamenta quærit, & molles delitias: adulari nunc vult Antiquitati, immundo corde; palliare errores; vitia vitiis cumulare; ire denique, quò itum, non, quò ratio, eundum eſſe, ſvadet. Hinc illæ lacrymæ, *fol. 60 lin. 27.* quas, pro veneranda Antiquitate, Crocodilo livor & ſuperbia expreſſit. *Propterea* (Veteres) *non ſunt calumniandi, neque honor illis detrahendus, multò minus cachinno exponendi.* Sed priusquam reſpondeam, (recole tecum, mi *Hippocrates*, quæ, & quanta, debeas Univerſitatibus, Collegiis Medicorum Inclytis, Regibus, Principibus, *Dieterico*, ſummis & imis. Multa ſanè & ſolutu impoſſibilia debes, *famæ latro*, qui tot intuliſti his Viris incommoda, probra, & maledicta) ediſſere: an calumniari ſic licet; errores autem, ratione & experientia ſuffragante, non moderari? Ego venerandam Antiquitatem deriſi nunquam, minùs calumniatus, ſed, noſtris proſpiciens ſæculis, probos Majorum conatûs fulcire ſtudui, ac ea reſtituere, quæ, labentibus annis, aut degenerârunt, aut, inſtar inutilium ſtolonum, in Arte luxuriabant. Novi benè, *Tackeni* (& vel alto te premente ſilentio) quòd non omnibus ſit obvium, adire Corinthum; & multos eſſe Thyrſigeros, nec tamen omnes Bacchos. Novi, quòd ſapientiæ ſacrarium binis obſeretur repagulis, nec aliis pateat clavibus, niſi induſtriæ & pietatis. Novi, quòd ſapientia tota ſimul participabilis in hâc vita non ſit, ſed, cum Jano, bifrons, præſens & futurum recipiat; &, ut ais, ex *tuo Hippocrate, lib. 1. de diæta, ideò neminem eſſe reprehendendum, quòd omnia invenire non poterat.* Vera hæc ſunt, & veriſſima. Sed interim, ut incultus ager Medicus ſqualeat, infame lolium ſerpat, zizaniæ adoleſcant, errores tueamur, talenta ſepeliamus, te, denique, *nove Hippocrates*, æmulemur, tantùm faſtuoſis, vanis, & fictis pollicitationibus, caliginoſo ſtylo, verbis amphibologiâ plenis, proborum calumniis, & peregrinis nos oſtentantes ſpoliis: hoc à Reformatore alienum hactenus fuit, qui, veritatem recolens, maluit ſincerus, & proximorum ſaluti intentus, audire, quàm tecum in *novum Hippocratem* molli hederâ inaugurari. Miror, profectò, zelum & ſpiritum phantaſticum, qui te inceſſit, *Tackeni*, quòd Majorum, & vitâ functorum ſapientum cauſam in tantum ſuſcipias, (qui vivis non parcis) cum tamen & ipſi, è tumulo redivivi, meis non ſuccenſerent conatibus, quòd inventis eorum complura adjunxi, ac eorum imbecillitati, meliora ſubſtituendo, amicè conſului. Nam & ſic de Platone ſtatuiſſe, conſtat, Ariſtotelem: ſic Senecam, de Philoſophis, ac Stoicis: ſic, olim, Athenæa & Lycéa: ſic nunc agunt Univerſitates: ſic factitavit Orbis, in ævum & ſæcula proſequenda. Quid enim aliud egit Anteſignanus noſter Galenus, qui dexteriorem ſalis Theriacalis apparandi normam ævo ſuo introducere voluit? Quid Oſwaldius Crollius, nobis vicinior? Quid Quercetanus? Quid Begvinus? Quid, poſt innumeros, D. D. Auguſtani ipſi, quorum authoritas fatuum ſplendorem tuum, & ignem, facilè tumulat? Quid aliud docet, *pag. 271. Pharmacop. Auguſt. cum Animadverſ.* quàm quòd *moderna tempora, quorum labore, vel induſtriâ, Veterum adinventa nonnihil perpolita ſubſiſtunt, colubrinos hos, ſeu viperinos, ſales aliter, & magis dextrè, conficere didicerint, quæ in re ſummum ſuum culmen attigiſſe, meritò ſunt exiſtimanda.* E quibus omnibus facilè eluceſcit, quô merito, & gloriâ, quô encomio & ſuffragio, literati ſæculi noſtri, quin imò & retroagendæ Poſteritatis, tu, *Tackeni*, dictos conſpicuos errores, quos & ipſi D. D. Auguſtani jam dudum proſcripsêre, multorum indignatione, nonnullorum verò riſu, pro plauſu poſtliminiò revocaveris, ac te vindicem, ſeverumque judicem Pharmacopœiæ Auguſtanæ feceris, multorum ipſe criminum Pater. Salve igitur, fidiſſime Auguſtanæ Pharmacopœiæ Tutor, & Zwelferi Reformator;

mator: hanc tibi non invideo clientelam, quam, omnium ludibrio, (tot ſpurios adoptando errores) in te ſumpſiſti, nec non inglorièhactenus geſſiſti; turpiter abſoluturus, *Tackeni.*

Scrutemur ulteriùs acta *Hippocratis novi, pag. 61. lin. 21.* ubi ſalem Viperinum Reformatoris, ejusque doctrinam ſugillat his ſequentibus: *His intellectis, videamus nunc, qualem prærogativam & præcellentiam habeat ſal viperinum Reformatoris præ veterum inventis; quod illi præparare tentarunt facili operatione; hic magno ſumptu, operoſo labore, p mpoſo & ſolenni oſtentatione ac triumpho.*

a. pharm. fol. 486.

b. ſal viperinum reformatoris eſt ſal commune.

Diſtillatum viperinum alcali (ſub titulo (a) proprio) ex retorta, combibit ſpiritum ſalis communis acidum, quem oſtendi, citra diſtillationis artem, cum addito alcali, ſeparabilem eſſe: ex illa copula, acidi nimirum ſalis, & alcali viperini fit ſal commune (b) iſtud ſal commune cum igne arenæ ſi preſſeris, elevatur in ſal armoniacum artificiale, omnes ejus proprietates habens, quod probatur hac mechanica.

Alcali viperinum purum.

Commiſce pulverem ſalis tartari (id eſt alcali tartari fixum cum æquale parte ſalis viperini reformatoris, hanc mixturam, diſtilla per retortam, in arena poſitam, & videbis ſtatim alcali ex viperis per collum adſcendere, eò quod fixum alcali tartari, apprehendit ſalem acidum, tunc alcali viperinum acidum ſocium lubens derelinquit, dum cogitur à calore in fugam abire. Fac idem cum ſale armoniaco vulgari, & differentiam nullam deprehendes: adeoq; quod veteres, cum ſalis corpore, reformator cum ſalis ſpiritu, majore cum labore & ſumptu perficit: & ſi veterum ſal viperinum erat inutile ut ait, reformatoris eandem habebit proprietatem.

Sed pace Virorum, & Medicorum Coronâ, procedit in publicum iterum noſter *Tackenius*, multorum mendaciorum & fraudum bajulus; è quibus ſtatim binas impoſturas foro ſiſtam. Nam, primò: hæc eadem, de ſale Viperino, theoria & parandi methodus, quam in me ſugillare & taxare nititur *Auguſtan. vindex*, eſt illa, verbo & re, præparatio, quam olim, in Patavinis Collegiis, Auditoribus, Doctiſſimis viris, dictavi & conſignavi: hanc deinde, furto mihi ereptam, Celſiſſimo Principi, Friderico, Holſatiæ & Slesviciæ Duci, pro magno ſecreto, & vero ſale Viperino, communicavit; à quo etiam ſe aureâ Catenâ, pro præmio, donatum gloriatus eſt. Et eadem hæc deſcriptio, dicto Celſiſſimo Principi communicata ad nos denuò Patavium, ab amicâ manu delata eſt. Subriſi autem, & in villico iniquitatis aſtutiam, & ingenium, demiratus ſum, & obſtupui. Nunc quæro, *Tackeni:* illa, quam tanto Principi conſignaſti, apparandi ſalis Viperini norma, genuinane fuit, an impoſtoria? Si adulterina, dignus, profectò, es pœnâ, *Tackeni.*

An neſcis, longas Regibus eſſe manûs?

Si verò genuina: ergò & illa, quam in Reformatore redarguis. Palinodiam ergo canito.

Secundò: Salis Theriacalis Antiquorum ſufficienter ventilatam præparationem, quæ, uti ad oculum demonſtratum, abſurdiſſima, à *Tackenio* verò nihilominus omnibus viribus fulcitur, &, contra Reformatorem, mendaciis, probris multis, contradictionibus manifeſtis, per fas & nefas, vindicari vult; dum è contra Salem Viperinum Reformatoris, qui dexterrimè, cum ſpiritu Salis, paratur, ex eo ipſo fundamento, quo ſalem Theriacalem Antiquorum illîc ignoranter defendere nititur, hic inſcienter, ſibi planè immemor, & contradictoriè, vituperat: prout ex textu, & meis deſuper factis Animadverſionibus, palam fiet. Ait autem, *pag 59. lin. 22. Veteres itaq;, poſtquam occultam, alcalium (ex animalibus) volatilium differentiam, & ſalis communis & cireniaci aciditatem ex Hippocrate lib. 1. de diæta, ſub facultatũ nomine animadverterunt, cæperunt ſtratificare Viperas, cum ſale armoniaco vel cireniaco naturali, ut ait Plinius, ſupracitato loco; ſicut viderunt de urina & ſale, eo fine, ut Viperarum alcali combiberet tantum, de acido ſale, quantum ſufficeret, ne ſponte in fugam abiret.*

Vides

Videſné, *Tackeni*, quòd in hoc textu expreſsè admittas, & laudes, ſalem Theriacalem, ſeu, uti dicis, Viperinum alcali, quod tantum de acido ſalis, hoc eſt, de ſpiritu ſalis vel vulgaris, vel Cireniaci, combiberit, quantum ſuffecerit, pro ſui ſaturatione, ne ſpontè in fugam abiret: & illud alcali Viperinum, ratione mumialis fermenti, uti iterum dicis, continere eandem, à Viperis, facultatem? Cur igitur apertè, & turpiter, tibi contradicis, quando ſalem Viperarum Reformatoris, qui dextrè & legitimè, cum ſpiritu ſalis, vel, uti dicis, cum acido ſalis copulatus eſt, vituperas, ſpernis, & illum pro ſale communi, omnes ejus proprietates habentem, mendaciter proclamas? Confirmas prætereа tuas manifeſtas contradictiones, *pag. 62. lin. antepenultima*, ubi ais: *adeoq́, quod veteres, cum ſalis corpore, Reformator cum ſalis ſpiritu, majore cum labore & ſumptu perficit: & ſi veterum ſal viperinum erat inutile, reformatoris eandem habebit proprietatem.* Nunc, à pari, ego infero: Si Veterum ſal Viperinus (Theriacalis) erat utilis, & magnarum virium, quòd, uti dicis, cum acido ſalis fuit copulatus: Ergò & Reformatoris, qui dexteriori modo, uti, in præcedentibus, clarè demonſtratum, cum acido ſalis pariter copulatus eſt, non erit ſal vulgaris & inutilis, ſed magnarum virium. Et ſic manifeſtè es convictus, ac iterum apertè mentiris, quando, *pag. 62. lin. 6. in eodem Paragr.* ſesquipedali contra dictione, iterum ais: *Ex illa* (ſcilicet Reformatoris) *copula, acidi nimirum ſalis, & alcali viperini fit ſal commune iſtud ſal commune, cum igne arenæ ſi preſſeris, elevatur in ſal armoniacum artificiale, omnes ejus proprietates habens:* & his, *eadem pag. in ſubſequenti ſtatim paragrapho. lin. 141.* iterum craſſiſſime contradicis, taliter: *Commiſce pulverem ſalis tartari id eſt alcali Tartari fixum cum æquale parte ſalis viperini reformatoris, hanc mixturam, diſtilla per retortam, in arena poſitam, & videbis ſtatim alcali ex viperis* (notet L.B. benè iterum alcali, ex Viperis) *per collum aſcendere, eò quod fixum alcali tartari, apprehendit ſalem acidum* (vult dicere, ſpiritum ſalis acidum) *tunc alcali viperinum* (obſerva iterum, alcali Viperinum) *acidum ſocium lubens derelinquit, dum cogitur a calore in fugam abire.* Cernis, ni fallor, *Tackeni*, ex his iterum ſtupidiſſimum tuum ingenium, aut iniquam indolem. Non enim vereris, aut te pudet, in uno atque altero paragrapho, paucisque lineolis, ter quatervé tibi contradicere & mentiri. Quomodo enim comparantur ſequentia: Nimirum: *ex copula acidi ſalis, & alcali Viperini Reformatoris, fit ſal commune?* Et ſuperiùs laudaſti ſalem Viperarum Antiquorum, qui itidem *cum copula acidi ſalis* paratus eſt, *& tibi, ratione mumialis fermenti, cum viperis eandem habet facultatem.* Porrò: *ex copula ſalis tartari, & ſalis Viperini Reformatoris, ſublimatur & ſeparatur iterum ſal Viperarum volatilis; quatenus acidum ſocium,* ſcilicet ſpiritum ſalis, *derelinquit, & per collum retortæ aſcendit.* Iterum: *Hoc ſal* (ſcilicet Reformatoris) *ſi prematur igne arenæ, elevari in ſal armoniacum artificiale, omnes ejus proprietates habens.* Quot verba, tot ferè contradictiones. Audi itaque: Si ſal Viperarum Reformatoris, quando igne arenæ premitur, in ſalem Armoniacum vulgarem elevaretur, omnes ejus proprietates habentem; quomodo poſſet, addito ſale Tartari, ſal Viperarum volatilis ex illo denuò ſeparari? Quod tamen ſuperiùs aſſeris expreſsè, *pag. 62 lin 14. & ſeq* quia ex ſale Armoniaco vulgari, addito etiam ſale Tartari, ſal volatilis Urinæ ſublimatur; quod expreſsè in aliis locis iterum confirmas: ergò non ſal Viperarum. Porrò: Si ſal Viperarum Reformatoris, quando igne arenæ premitur, in ſalem Armoniacum elevatur, omnes ejus proprietates habentem, uti dicis, *pag. 62. lin. 10.* ergò non eſt ſal communis; & falſum eſt, quòd *eadem pag. 62. lin. 6.* garris: *ex illa copula, acidi nimirum ſalis & alcali Viperini fit ſal commune.* Et mentiris iterum craſſiſſimè *in margine, ejusdem pag* ubi ais: *Sal Viperinum Reformatoris eſt ſal commune.* Impoſſibile enim eſt, ut ex ſale communi ſal Armoniacus ſublimetur, omnes ejus proprietates habens. Impoſſibile

eſt, ut ex ſale communi, addito ſale Tartari, ſal Viperarum volatilis eliciatur. Quis unquam tot abſurda protulit, cogitavit, ſcripſit, audivit? Et his apertis mendaciis, manifeſtis contradictionibus, audet *Hippocrates novellus* in ſcenam prodire, & mundo imponere. Placet iniquo homini impoſtura, ut ex quatuor tantùm Viperis quadraginta, & plures, libras ſalis Viperini, magno quæſtu, præparet; cùm, juxta Reformatorem, ex centum Viperis pauculæ tantùm unciæ, ſed veri & realis ſalis Viperini, ſine fraude, ſine impoſturâ, eliciantur. Adeoque vera illa Reformatoris Viperini ſalis confectio, non eſſet *Tackenio molliculus caſeus;* quia multum æris & laboris pro eo parando impendendum. Si quis proindè rationis capax, & ſanæ mentis eſt, de facili impoſturam & iniquitatem hujus hominis cernere poterit, & vel manibus palpare, quòd nimirum laudet & commendet Antiquorum ſalem Viperarum, ſeu potius Theriacalem, paratum ex quadraginta libris ſalis vulgaris, aut Cireniaci, & multis aliis vegetabilium carbonibus, quatuor tantùm Viperis adjectis; ſalem verò Viperarum, qui verus & legitimus Reformatoris, cum ſpiritu ſalis dextrè copulatus & præparatus, ſalem eſſe, aſſerat, communem, in ſalem tamen Armoniacum ſublimari, omnes ejus proprietates habentem; & iterum, ex hoc ſale vulgari Armoniaco alcali Viperarum extrahi poſſe. Clariùs dicam: Sal Viperarum Reformatoris, ſcilicet Zwelferi, *pag 275. Animadv.* dextrè & legitimè deſcriptus, ſincerè, ſine impoſtura, ex puris Viperis, abjectis capitibus, caudis, ſpoliis, & interaneis ſpurciſſimis omnibus, purè etiam, ſine ulla additione, per deſtillationem extractus, ab oleo, & ſpiritu fœtido, ſtudiosè & debitè ſeparatus, & tandem dexterrimè cum acido ſalis, ſeu ſpiritu ſalis, copulatus ſeu ſaturatus, (in qua ſaturatione, uti videtur, de virtutibus mumialibus nihil deperdit, quia iterum in ſuum priſtinum eſſe, & volatilem ſalem, qui anteà erat, reduci poteſt,) non deſtruitur, ut neque in pondere augetur, ſed ſolùm à nimia volatilitate, per ſpiritum ſalis, nonnihil fixatur, ut fiat ſal acido-ſalſus, impermutabilis, totum corpus penetrans, boni ſaporis & odoris, ac multarum virtutum. Hic ſal, inquam, Viperarum, legitimè elaboratus, impoſtoriè, pro ſale communi proclamatur, à *novo Hippocrate*; qui tamen, rei veritate convictus, affirmat, poſſe in ſalem Armoniacum ſublimari, ac ex illo ſale Armoniaco alcali Viperarum denuò elici: iterum, & è contra, Salem Antiquorum, ſeu Veterum, Theriacalem, uti dicit, Viperinum, confectum ex quadraginta libris ſalis communis, vel Cireniaci (quod benè obſervetur: xxxx. libris) & multis inſuper carbonibus diverſorum vegetabilium, qui huic copiæ ſalis etiam conjuncti remanent, omnibusque his quatuor tantùm Viperis integris, cum capitibus, caudis, ſpoliis, & interaneis omnibus ſpurciſſimis venenatis adjectis, quarum Viperarum ſal volatilis, quem nimirum continent (vix autem ac ne vix quidem uncia dimidia lius erit) copuletur, in calcinatione, cum aciditate etiam, vel acido ſalis, & tamen non deſtruatur, ac in calcinatione violenta non avolet: non fieri, nec mutari, in ſalem communem, neque in ſalem Armoniacum; ſed totam hanc maſſam, quadraginta ſcilicet, & ultra, nimirum librarum, nigerrimam, carbonibus multis permixtam, ipſo aſpectu abominabilem, eſſe ſalem Theriacalem, ſeu Viperinum Antiquorum præſtantiſſimum, memorabile inventum, & continere, ratione mumialis fermenti, virtutes Viperarum integras, quas Veteres ſic dextrè ſali Armoniaco ſociaverint; adeoque longè præferendum ſali Viperarum Reformatoris. Siccine mundo imponis? Sic, mentiri craſſiſſimè, non erubeſcis? Lingvâ ne exprimi poteſt hyperbole impudica, cùm lingvæ, tum calami? Nonne hæc ſuperiùs delineata tua mens eſt? Nonne iniquæ aſſertiones tuæ, craſſæ & perſpicuæ contradictiones? Eſtne ſal volatilis Viperarum, copulatus cum acido, vel ſpiritu,

ſalis,

Digitized by Google

ſalis, ſal communis? Habetné eundem ſaporem, eandem formam, easdem, & non alias, virtutes ac efficaciam, eandem denique fixitatem? Sal communis eſt ſal fixus, non ſublimatur, in igne conſtans, &, inſtar metalli, liquabilis, præbet in deſtillatione ſpiritum ſaltem acidum, nullo ſale volatili prægnantem: ſal verò Viperinus Reformatoris, cum ſpiritu ſalis nonnihil fixatus, eſt adhuc volatilis, &, ſi igne paulò fortiori prematur, fertur ſurſum, & ſublimatur: hic, addito ſale Tartari, ſeparatur iterum in ſui primigenium eſſe, in ſalem Viperinum volatilem, juxta ipſiusmet delirantis & rabioſi *Hippocratis novi* aſſertionem, & clara verba, *pag. 62. lin. 20.* Porrò: eſtné ſal Viperarum Reformatoris nonniſi ſal Armoniacus, uti iterum dicis, quomodo poteſt eſſe ſal communis, & ſal Armoniacus, ſimul? Sal vulgaris, ſeu communis, uti dictum, eſt totus fixus, conſtans in igne, & liquabilis, ad inſtar metalli; ſal verò Armoniacus eſt totus quantus volatilis. Sal Armoniacus vulgaris, ſi jungitur ſali Tartari, reddit denuò ſalem urinoſum à copula acidi ſalis liberatum. Sic etiam ſal Viperarum Reformatoris, ſi pariter ſali Tartari jungatur, præbet, vel reddit, denuò ſuum ſalem volatilem Viperarum indeſtructum. Et hæc ex tuis ipſiſſimis aſſertionibus (dico contradictionibus) & verbis: *pag. 62. lin. 19. 20.* item *pag. 63. lin. 8. & ſeq.* Ex tuis proindè verbis te judico; & eruo, quòd habeas ſpiritum contradictionis, nullam verecundiam, in mendaciis, nec non centenis abſurditatibus, proferendis; modò mundo, & reipublicæ Medicæ imponere poſſis, & Reformatorem pro libidine & rabie liberè calumniari. Nam: In mundo es. Sed retorquentur iniquè evibrata tua in Reformatorem tela; & authorem petunt. Diſce impoſterum cautiùs mentiri, aut mercari.

Quæ, *pag. 63. lin. 27.* de ſpiritu ſalis Armoniaci acido & ſalſo cavillanter garris, quòd Reformator Pharmacopœos ruſticè de ſaporibus informet; non merentur reſponſum, aut longam refutationem. Mihi tecum de guſtibus non eſt diſputatio, qui inſulſus es; utpote cui jam pridem lingva occalluit. Quod verò ſpiritum ſalis Armoniaci acidum & ſalſum ſpectat: ſcias, Reformatorem (vel te iterum altum ſilente) noviſſe, quòd ſpiritus ſalis Armoniaci acidus, cum frumento deſtillatus, aliquid, ſed parum, participet de aciditate frumenti: interim tamen non ignorat etiam, quòd, hoc non obſtante, potior & maxima pars hujus ſpiritûs ſalis Armoniaci, ſit ſpiritus ſalis, & quidem Armoniaci ſalis, ſpiritui ſalis vulgari non tantùm coæqualis aciditate, & homogeneus; verùm & virtutibus & efficaciâ, citra controverſiam, ſuperior. Et licet in *Tackenium* omnes conſpiraverint Muſæ, quin ipſe Æſculapius, & quidquid unquam Medicinæ Numinum fuit, inauditâ metempſychoſi in hunc virum commigrârint; nihiloſominus tam inſtructus non eſt, ut ex ſolo frumento talem ſpritum ſalis deſtillet & apparet: de quo tamen grandia Philoſophatus eſt. Reformator interim hoc ſpiritu acido ſalis Armoniaci, cum frumento, minimè contentus, ad majora ſe extendens, operâ & induſtriâ Celeberrimorum Virorum & Pharmacopœorum Viennenſium, alium ſpiritum ſalis Armoniaci acidum apparuit, ſine frumento; at cum chalybe puro. Hunc dicti liberalis animi Viri, & charitate præfulgidi, juris publici fieri deſiderabant, ac bonis æquè ac malis communicari. Quis autem, & qualis, hic ſpiritus ſit, quoad virtutes & efficaciam, optimè Reformator novit, & dextrè delineavit, in Mantiſſa nova, & recens impreſſâ. Conſimilem ferè ſpiritum habet magnæ experientiæ Vir, Dom. Polemannus, in novo ſuo Lumine Medicinæ. Verùm ſi & prædictus ſpiritus forſan ad ſalivam & ſaporem non eſt *magni Hippocratis*, cujus animæ hactenus dotes omnes è lingva reſplenduêre, dum ſolus & unus in commendandis propriis detinetur;

meliora ſubſtituat arcana, quæ, profectò, hactenus totus Hippocrates, etſi novus ſit, Tackenii non exhibuit. Nobis de virtutibus conſtat, & magno hoc auxilio: quid mirum, quòd *ignoti nulla cupido?*

Novit ulteriùs Reformator, antequam novum hoc Medicinæ lumen nos obumbraret, ac tenebras nobis offunderet, quòd ſal Armoniacus, ſali tartari copulatus, ſalem volatilem urinoſum præbeat. Cùm autem, potiori ex parte, in forma liquoris quandoque tranſeat, dum deſtillatur, & ſpiritui urinæ liquido aſſimiletur, qui ſpiritus urinæ, pro maxima ſui parte, ſal Urinæ volatilis etiam eſt, phlegmate vel liquore adhærente ſolutus; igitur ex inſtituto, ſciens ac volens, hunc ſalem volatilem Urinæ ſpiritum ſalſum urinoſum nuncupavit: licet metaphora hæc viſa ſit *Tackenio*, ſublimia tantùm, & magna, ſpeculanti ſemper. Quòd autem hic ſpiritus acidus, & ſalſus Armoniaci ne guttam quidem de ſale Armoniaco contineant, prout mirabilis hic Chymicus, *pag. 63. lin. 19.* audacter decidit; ſeſquipedale, profectò, mendacium eſt, & Græca metaphora. Et miror, eum hoc mentientium primum theorema jugi memoria continere non poſſe: quòd mendacem oporteat eſſe memorem ſui: cùm, inquam multoties aſſeruerit hoc libello; ſalem Armoniacum ex alcali, vel ſale volatili, urinæ, & acido ſalis ſpiritu, eſſe confectum, prout veritas etiam docet, & inſtruere deberet hunc Idiotam, toties ſuum repetitum theorema, nimirum: Ex his res componuntur, in quæ reſolvuntur. Sed ſal Armoniacus conſtat ex acido & ſalſo: ergò, in acidum & ſalſum reſolvi poſſe, infallibile principium eſt & axioma. Profectò, *Tackeni*, anguſta tibi ſit Hippocratis manica, cujus togam induiſti: metuo, ne non in ſacco & cinere pænitentia tibi ſit agenda, quòd tanti Viri, & divini Coi, glorioſa inſignia ſuperindueris. Saccus enim in Philoſophia eorum nota eſt, quos ſæpius convictos, ne dicam, mentitos, vi formæ, demonſtrant, & ad veritatis agnitionem compellunt. Sed ignoſce, precor, *Tackeni*, quòd tam ſeria, mira, & non audita tua myſteria, quæ nova doctrina in tuo Hippocrate revelat, tam facetè tractamus. Nam hunc finem habent ludicra, & nanciſcuntur inſomnia, riſumque movent nepotibus.

Porrò: *pag. 63. lin. penultima* & *ultima*, Aquam Acoviſticam, ſive ad auditum, Mindereri defendit (utinam tibi proficeret, qui hactenus tam malè audiiſti) ac ſic ait: *Hæc enim aqua pro fundamento habet urinam & acetum hanc mixtionem, non ſolum reprobat reformator, quatenus credit, ſine ulteriore inquiſitione, ſalſum & acidum, inter ſe plane deſtrui: ignorans quod deſtructio unius, ſit generatio alterius, ſic opiniones ſuas, ut ſimia catulos ſuos amplectitur: ſed inſuper, convitiis, opprobriis & calumniis aſpergit virum optimum, qui experientiam, candidè & ſine fuco, publico bono communicavit. His non obſtantibus, reformator more ſuo in Appendice (a) ſic ſcribillat: præter plurima abſurda, video acetum & urinam affundi, quæ invicem plane contraria ſunt: nam urina animalis diſtillata præbet ſpiritum ſalinum acrem, acetoſorum ſpirituum omnium deſtructorem.*

Aqua ad auditum Mindereri.

a. ad animadv. fol. 336.

Fingit iterum, velut araneus. Dic mihi, *novelle Hippocrates*, quo in loco calumniis dictum Medicum, Mindererum, proſcindam, & opprobriis aſpergam, ut iniquiſſimè teſtaris? Legiſtiné, aut pervolviſti tantùm, quæ Reformatoris Animadverſiones, *pag. 280. col. 1.* & *2.* quid Appendix, *pag. 28.* & *29. ſuper Animadv.* de hac Aqua edoceant ex fundamento? Annon, ſi rigidus, vel potiùs Juſtus, eſſe, ac pro meritis hujus Autoris Compoſitiones & inventa tractare voluiſſem; centum errores & mendas potuiſſem, aut debuiſſem, emendare; cùm tamen vix decem revelaverim, prout B. L. & arbitro experto innoteſcet? Hos autem errores conſpicuos callidus hic Veterator ſubticuit; ſolùm, quæ ſibi ad Rhombum ſunt, nequiter commemorans: cùm tamen ubertim, in *Appendice ad Animadverſ.* de his, *pag. 28.* egerim; ubi

etiam

etiam de Urina capræ, & aceto ſquillitico, perperam huic Compoſitioni additis, & de imprudenti connubio diſparium liquorum, uberiùs tractavi. Ad quæ piſce & ranâ Seriphiâ taciturnior, hactenus obmutuit. Falſum igitur eſt, quòd multos, abſque prægnanti cauſa, taxaverim errores in hac Compoſitione: ſed, plures me modeſto ſilentio præteriiſſe, hoc veriſſimum eſt. Tranſit veterator magno ſilentio Urinam capræ, & ait, *pag. 64. lin. ult. Ex comixtione igitur alcali volatilis urinæ, & aceti diſtillati, quæ ambo nunquam concreſcunt, fit diſtillabilis, ſalſus & penetrantiſſimus liquor, & dubito, utrum in natura ſit aliquid ſubtilius &c.* Putas, ſeu dubitas, mi *Tackeni*: ſed putare, & dubitare, errare eſt. Dicis, te dubitare: Ego te, dico, mentiri, & palam quidem. Nam etſi tibi concedam, quòd alcali, ſive ſale volatili, urinæ, & aceto deſtillato, (de quibus nec Mindererus, nec Reformator, verbulum habent) fiat deſtillabilis liquor, ſalſus & penetrans: (ſecundum magis & minus tamen; quod Reformatori notiſſimum) dicito tamen; num hoc contra Reformatorem militat? An non denuò es hyperbolicus? Præcepitné Mindererus, in hac Aquæ Acoviſticæ Compoſitione, ſalem, aut alcali volatile, aſſumi, an potiùs urinam? Reſera oculos, & aures, lege, revolve. Secundò: Rationiné conſonum, dum Mindererus jubet, ut illa urina capræ, cum aceto ſquillitico & rutaceo, adjectis etiam plurimis ingredientibus, & ſulphureis vegetabilibus, (quorum potior virtus in tenuitate partium facilè exhalabilium, maximè, ſi prolixè decoquantur, conſiſtit) ad medias decoquendo, exhalet, priusquam deſtillationi committantur? Defende, ſi potes, *Tackeni*, cum pertinacia errorē hunc: quanquam vix defuturum te credo, qui abſurdiora hactenus tuitus es. Tertiò: ad probā deſcendamus. Accipe urinæ capræ uncias octo, Aceti rutacei, & ſcillitici, ana uncias duas; coq; illa junctim ad dimidias, & reſiduū demum deſtillationi committe: &, peracto labore, de labore triumpha. Quid nactus es? An neſcis, quòd pars ſubtilior & exhalabilis urinæ, in qua penetrabilitatis ratio & vires conſiſtunt, ſive coquatur, ſive deſtilletur, illicò exhalet, reſiduo nigro craſſamento, ex ſucco, effœto, & ad hos effectûs inutili; quod in urina capræ pariter accidit. Hocque poſtea craſſamentum neutiquam in Balneo, ſed igne Arenæ, ſalem volatilem reddit ac largitur. Profectò, *Tackeni*, vera dicis, *in margine: quod non capis, carpis*: nec tantùm, ut *Simia catulos*, ſic tu maleſana dogmata, verùm ut *urſus embriones*, tuos abortivos fætûs lingis & refingis, errores erroribus accumulans. Profectò, inſignem nactus eſt encomiaſten Mindererus! Præclarum, ut ajunt, cuſtodem ovium, Lupum! utpotè, qui, per te, incidit in Scyllam, cupiens vitare Charybdim. Judica teipſum, *Tackeni*, & tuam abſurdam defenſionem ipſe ride, gratulari ne ſibi debeat Mindererus de tua defenſione, an indignari. Ipſe vide, quia omnia pejora reddis: adeoque pro Reformatore optimè facit, quod, *pag. 65. lin. 28.* efflas: *Judicent igitur nunc periti, non ne indignè perſtringatur ab impoſtore* Hippocrate Chymico Reformator, Vir probus, qui Hippocratem Coum probè intellexit; &, quàm diſſimilis illi ſit nuper natus *Hippocrates Chymicus, ratione non utens*, quòd non ſolùm Reformatorem, ſed & *alios doctos viros* omnes, *invidioſè calumnietur, & ſic animi ſui impotentiam prodat*, optimè novit.

Pag. 66. ſequentia habet: *lin. 7. Videamus nunc ſal tartari, quod acidum combibendo, ab alcali viperino ſeparaverat, & in retorta remanſit, illud vocant (ſed indignè) caput mortuum, præſertim illud à ſale armoniaco vulgari, è quo ſpiritus urinæ prolectus eſt: iſtud caput mortuum, ex acido & alcali eſt compoſitum, & erit ſine dubio ſalſi ſaporis, ſicut ſal viperinum reformatoris, ut & ſal armoniacum vulgare, ut ſæpius dictum & oſtenſum fuit, repeto hic aliud mechanicum, pro confirmatione.* Umbras iterum, & Babylonicam confuſionem, affers, *Tackeni*. Et, ſi veritati indulgeam, arbitror, te ignorare, quid doctrinæ amplexêris. Jam enim

enim alcali Viperinum tractas; jam ad alcali Urinæ devias, inſcius ipſe, quid ſit reſiduum à deſtillatione ſalis Tartari, & ſalis Armoniaci, qui eſt ſal acido-ſalſus; quatenus nimirum ſal Tartari acidam partem ſalis Armoniaci abſorpſit; quoniam ſalia lixivialia, & Tartari, purè ſalſa, majorem gerunt inimicitiam & activitatem in acidos ſpiritus, quàm ſalia volatilia animalium; licet etiam purè ſalſa, alterius tamen ordinis ac indolis: uti ſupra demonſtratum. Reliqua etiam, perfunctoriè ſcribillando, minimè pro dignitate argumenti, & ampliſſimarum ſponſionum, abſolviſti. Nam Reformatoris ſal Viperinus Volatilis eſt per ſe purè ſalſus: ſpiritui verò ſalis legitimè ſociatus, verſus eſt in ſalem acido-ſalſum. Sicut etiam *ſal Viperarum Tackenÿ*, ſi quis eſt, etiam acido-ſalſus eſt, & Mercurium, ex ſuâ ſolutione anti-Venerea Mercuriali, non præcipitat; ſi verò purum ſalem volatilem Viperarum infuderit; hunc utiq; præcipitabit. Deſine igitur inſulſus eſſe, dum ſalia tractas, ac benè diſtingvere diſce, qui Doctoris nomen affectas.

Quæ à *pag. 66. ad pag. 70.* continentur, vel ludicra ſunt, vel popularia, & omnibus obvia. Quid enim notius, quàm urinæ & ſudoris materiam definire? Quid ſordidius, quàm induſiorum & interularum fœditates, ſordes, ac immunditias tractare, & his lixivium deſtinare? Hæc ampliori non egent exegeſi, utpote quæ argumenti & rei indignitas ultrò demonſtrant. Habuiſſes quidem, mi *Tackeni*, deſtinatam arenam, in qua te pro viribus exercere licuiſſet, ac ingenii tui aciem oſtentare; ſi promiſſis ſtetiſſes, ac generationem alcali volatilis in animalibus demonſtraſſes verè. Sed multa tibi reſtant verba, & inanes pollicitationes. Nam tibi etiamnum vacuum, in alcalibus demonſtrandum, incumbit; quod ſi feceris, magnus nobis eris Apollo.

Nondum unam exſolvit obligationem, &, en! alterius fit debitor, promiſſis dives noſter *Tackenius*, dum, *cap. 12.* pollicetur, ſe velle oſtendere, *quomodo alcali volatile in animali, & eorum partibus* (verba formalia) *generetur, pag. 68.* interim nihil minùs promiſſis reddit, cum Nauſiccâ, Alcinoi filiâ, lavandis induſiis, ſordibus, ſudoribus, lixivio apparando intentus; quaſi his totius Medicinæ cardo abſolveretur. Novit enim quiſque, vel leviter inſtructus Philoſophiâ, quòd animalia perfecta omnia volatilibus utplurimum conſtent, præter oſſa & modicam terram, morticiniis reſiduam. Unde ſudor non erit alterius proſapiæ, quàm ſalſi ſaporis; (miror, *Tackenium* non dixiſſe, alcali ſaporis: illo enim etymo ſalia volatilia non dignatur, nec ſalſa vult, ut latibula quærat; quo ipſo tamen ſibi contradicit) cùm ſudor & urina à Medicis plerumque ejuſdem conditionis, ſcorſum nimirum excrementum dicantur; ſeu, quòd ſit effluvium ſenſibile vaporoſæ ſubſtantiæ, ex humidis quibusque corporis partibus, ac humoribus, elevatæ, viq́ue naturalis caloris, locali motu, aut frigore, denſatæ effluens per cutis poroſitates; & ita de Heredia definiat.

Sed ubi eſt, *Tackeni*, toties repromiſſa demonſtratio, quâ nimirum ratione alcali volatile in animalibus generetur? Hîc Rhodus; hîc ſalta. An cum vacuo, in alcalibus ſuperiùs remonſtrando, & ſpatiis imaginariis evanuit? Vox es; prætereaq́ue nihil, quoniam & vita ventus, & inanis ſibilus.

Ultimus Capituli hujus paragraphus mihi riſum & admirationem movit, *pag. 70. lin. 10.* Proinde eum hîc annecto: *Quomodo autem omnium animalium ſudor, & quicquid inſenſibiliter exhalat & expirat, imò ex quo animal conſtat, ſalſedinem acquirat; nonnihil dilucidius explanabo, ſolius ſalis viperini gratia, hujus aciditas ut eſt occulta, ſic etiam ſalſe tanto ſubtilior gratiorq́;. Hujus inventorem, me eſſe profiteor, utut crepent ilia momo: quod ſequens Epiſtola teſtatur. Et licet propter parum lucellum, in hoc theatro, multi homines imperiti, homines naturæ inſtrumentorum & Hippocraticæ hujus doctrinæ rudes, ignaviq́, conſederint, qui*

Salis viperini inventio.

non

non ſine nominis mei detrimento, neſcio quid, improvidis & inexpertis obtruderint: ſciant tamen lectores quod hactenus, clariore ſermone, nullo mortalium expoſui, quam publico hoc ſcripto.

Excuſatio non petita ſuſpectos facit reos. Credimus, mi *Tackeni*, omnium mirandorum, & tamen non auditorum hactenus, & quidquid Thaumaturgus *Hippocrates novus* tuus continet, te primum eſſe mobile, autorem & ſcribillatorem; quòd noveris, quâ ratione fiat ſudor in animalibus, & quidquid per inſenſibilia ſpiracula natura exhalat. Portenta hæc ſunt, quòd ſalis tui Viperini faber & conditor ſis: interim literas Uriæ tecum affers, dum Epiſtolam D. Aurelii Severini citas, in qua D. Severinus loquitur de ſale Viperino, communicato ſibi per D. Doctorem Wepferum; & petit ejusdem etiam parandi modum à te *novo Hippocrate*; uti & prædicti cenſuram. Sal autem prædictus Viperinus, à D. Doct. Wepfero communicatus prædicto Dno. Severino, meæ eſt deſcriptionis; nec non proprio meo aſſenſu ipſi communicata fuit; prout, *in Animadv. noſtris, pag. 275. col. 1.* clarè patebit. Et, quod amplius eſt, Tu ipſe hanc parandi ſalis Viperini normam commendaſti, in Epiſtolio quodam ad prædictum D. Severinum; imò eandem, planè de verbo ad verbum, deſcripſiſti Sereniſſimo Principi, Friderico Holſatiæ: ac triumphaſti, *Cornicula*, peregrino plumarum ac alarum remigio. Præſtolatur igitur adhuc hodie, ut video, D. Severinus ſalis tui Viperini hiſtoriam ac parandi modum; ſicut ego olim à te, Patavii, reſponſum, & promiſſorum fidem. Et cur igitur nunc Reformatoris ſal Viperinus diſplicet, quem toties collaudaſti? Cur nunc ad ſalivam tibi non eſt? Cur vituperas, multiplicatis mendaciis, ac jam *ſalem communem, jam Armoniacum, omnes ejus proprietates habentem*, fingis, ac me tibi impoſtorem adjungis? Mox iterum inquis: *ex illo ſale Viperino*, ſcil. Reformatoris, *alcali Viperarum*, hoc eſt, ſal volatilis Viperarum, *addito ſale Tartari, perfectè elici poteſt; & ex ſale Armoniaco communi, ſal urinæ volatilis*. Ubi ſumus, *Tackeni?* In mundo. Combina tuas quisquilias & contradictiones. Per me licet ſal Viperinus tuus ſit, vel non ſit, in natura: mihi ab his curis ſunt feriæ hactenus ſemper, quando ſalem Tartari, vel Vini, eſſentialem, ſuperiùs clarè communicatum, propriâ induſtria & inventione elaboravi: quem, ſali Viperino tuo tam eſſe homogeneum ſcio, quàm ovú, ut ajunt, ovo; ut ut tibi crepent ilia, *Mome*, quòd hoc ſecretulum tuum, *caſeolum molliculum*, Talcum reſolubile, publicari voluerim, & impoſturæ larvam ſubtrahere. De lucello interim, & quæſtu, quem hactenus hoc tuo ſale Viperino inſtituiſti, nec quæro, nec invideo. Tu videris, num liceat hoc pretium mittere in Corbonam. Ego interim hoc palam aſſero: me in tantum à te deceptum fuiſſe, qui tamen & ipſe non noviſſimus Chymicorum ſum, ut firmiter teneam & doceam; falſum & impoſſibile eſſe, ſalem Viperinum volatilem per ſe, ac ſine addito, à fugâ coërçeri, ac in ſalem fixum & durabilem reducere: quod tamen olim utraque buccâ gloriabaris, ac ſtipulatâ manu mihi promittebas: ſed fidem fefelliſti. Unde te arguo repetundarum.

Quæ, *pag. 73. lin. 1.* magnificè ſcribis, nimirum: *Sed, ad quid Doctorum virorum teſtimonia hic adducam? ſcriptum præſens ſatis denotat, quod ante me, Reformatori, hic ſal cum omnibus requiſitis ejus, ne quidem per ſomnium in mentem venerit, quod propriis ejus literis ad me datis oſtenderem, niſi honori ejus parcerem; & niſi alia quam hactenus naturæ & artis fundamenta produxerit, ad hujus ſalis cognitionem nunquam perveniet. Et non ſolum Reformator, ſed ne quidem grandioris ordinis aut ſocietatis: quicquid inſolenter, ambitioſè, glorioſo & vano ſermone jactitent.*

Ridicula ſunt terriculamenta. Cur non produxiſti Epiſtolam hanc, de qua nugaris? Honori meo peperciſti? Mentiris: nam in progreſſu fictam

hanc Epiſtolam producis, *pag. 156.* Vide, quàm verax ſis: inſinuaſti te, velut tinea, & teredo, ut famam meam arroderes, *Cavillator*: ac ex laboribus & floribus meis, velut araneus, toxica traxiſti, è quibus innumeri mel & ſanæ doctrinæ dulcedinem ſuxêre. Non deerant tibi venena, quibus læderes, ſed torpebant, quia, quod ſcribillares, non habebas. Intaminata enim hactenus, per Europam, fama noſtra fuit, & inculpata vita; cùm contrà tot extent Epiſtolæ, typis & teſtimoniis confirmatæ, nequitiarum & facinorum tuorum teſtimonia, ut Lectorem arceat veritas, & actorum indignitas, dum à tantis viris hæc legit firmata & prolata. Doctorum interim Virorum teſtimonia quòd non adducis, rem de conſilio agis. Cui enim revelaſti unquam hoc myſterium tuum? Severinum allegas, & hunc etiam morâ fefelliſti: ſpe inani lactaſti, usque dum fatis ceſſit. Et repeto tibi ejus Epiſtolam:

Naturæ & artis Hermeticæ
ſtudioſiſſimo
Ottoni Tachenio Marcus Aurelius Severinus
rem bene agere.

Epiſtola. *QUam benevolentiæ tuæ, antehac habui fiduciam, eam mihi præſentem re ipſa comperi. Quapropter & ſalis tui viperini deſiderio meo vix ſignificato, continuo ſatisfeciſti: de quo, quam plurimas, humanitati tuæ gratias ago. O utinam, ſi liberet forte fortuna vadoſam Hadriam cum florentiſſima Parthenope comutare, non equidem ab re, & ab emolumento tuo putarim. Accedit quod lectiſſima matrona, quam caligantem Neapoli viſitaſti, ab ea e die ſemper auit, ab inſtituta tua peregrinatione præreptum. Quoniam vero vipereum mihi donum tradidiſti & vipereum ipſe reddam: volumen inquam, de viperæ natura, veneno, medicina Patavinis à me formis editum, quod à magnifico Typorum magiſtro Paulo, Frambotto, meis his oſtenſis literis quæſibis meo nomine. Impertiet autem liberius, ſi quidem obſervationes multæ frugis, quam ex uſu viperino feceris diu, communicaturus, te receperis, correctori clariſſimo Joanni Rhodio amico meo ſpectatiſſimo, qui ſi res ferat, addere valebit operis calci. Utinam autem & aliquam præparationem ſalis viperei deſcriptionem coagmentare de tuo poſſis. Salis ego volatilis apparatum, ex Iohanne Vepſero poſui; quam quantum ipſe probes indicato, & me cæterum vehementius deinceps amato, qui te non obſcure colo, ac Neapoli, ſi quid aliud exopto, ſed quam, aut quando ejus mihi fælicitatis ſpem exhibes? neq; enim hæc tua foret infructuoſa ſeges. Optime vale: Neapoli idibus Maij Anno 1650.*

Multi inimici propter veritatem, plurimi bonoris, apud intelligentibus: antiquum proverbium.

Salvere te jubet illuſtriſſima Matrona, Capicii Regentis uxor, cui viperinum ad iumentum obtuliſti.

Ediſcat Lector B. ex hac Epiſtola hoc, ſi poteſt, arcanum; aut inde eruat teſtimonium, *Tackenium* nimirum eſſe inventorem unicum ſalis Viperini, & quòd, ante illum, ne quidem per ſomnium in mentem venerit Reformatori. Ediſſere autem, *Tackeni*, ubi, & quando inſtruxiſti Reformatorem, aut copiam ei feciſti tui ſalis Viperini; cùm nulli mortalium adhuc quicquã communicaveris, ut ipſe aſſeris? Tu à Reformatore habes, quâ ratione dictus ſal Viperinus volatilis à fuga quodammodo coërceatur per ſpiritum ſalis. Quomodo verò ſine additione hoc fiat, quod Reformatori promiſeras; hoc & Te, & Reformatorem, latet; nec aliud ſcriptum præſens denotat. Nam ſicut Reformatorem in ſuſpenſo detinuiſti, & vanis promiſſionibus luſiſti; ita & alios; ſic etiam D. Severinum. Chimæram nobis vendis, dum talia recenſes, & riſum portas, *Tackeni*. Vade igitur, ac tolle tibi hunc, quem conſuiſti, centonem, & Viperini ſalis ridicula fundamenta; nos tuis non delectamur panniculis, ſaniora amplectentes dogmata. Quòd autem Viros doctos alios allatras, *pag. 73. lin. 14.* dum ais: ***Et non ſolum Reformator, ſed ne quidem grandioris ordinis aut ſocieta-***

ſocietatis, quicquid etiam inſolenter, ambitioſe glorioſo & vano ſermone jactitent; Miror, profectò, propriam tuam ambitionem, & faſtuoſum ſermonem ac jactantiam. In momento evolvam totum Viperini ſalis Panegyricum magni *Tackenij;* quem melioris notæ Medici, vel *grandioris ordinis* & ſcientiæ Viri lusère. Altum ſiletur de hoc myſterio; & triſti Melodia ne dicam Threnodiâ, *novo Hippocrati* ſolennia peraguntur. Quid enim aliud in hoc compendiolo reſonat, in quod omnes artes & mechanicam citavit (& vitrariam, ac ſaponariam, & lixivia ac lotrices, & quid non?) quàm attritum hoc verbum & thema: alcali & de alcalibus: quibus tamen & ipſe, ex Helmontio, ſupracitatis locis, derivatis, peſſimè abuſus, nobis ad nauſeam hanc crambem recoquit; adeò, ut non ineptè jam pridem in *Tackenium* luſerit magnus Helwig Dietericus, Electoralis Brandeb. Archiater, facetis hiſce Rhythmis:

Alcali te genuit. Nudum te d' alcali veſtit.
Te ſalſum Medicum vipera ſalſa facit.
Alcali te ſervat. Totum te d' alcali nutrit.
Dum fert alcaleas vipera cocta dapes.
Alcali te ſanat. Te te alcali ditat egenum:
Alcali principium; vipera finis erit.

Profectò, non ſine, ſale jocus. Ego, dum hæc legerem, ac *Tackenij*, in opuſculo, & *novo Hippocrate*, arrogantiam contemplarer, quâ Chymiæ univerſam & immenſam theoriam & notiones, nec non omnes artes, & mechanicam etiam, tractat, de omnibus diſputans, de nullo concludens: incidit mihi in mentem curioſulus ille Cerdo apud Martialem, qui, quidquid per ſutores profecerat & lucratus erat, hoc omne inter gladiatores, infelix pugil, diſſipavit. Unde feſtivo, in illum, *libr. 3. epigram. 16.* Poeta luſit Epigrammate hoc:

Das gladiatores, ſutorum regule, Cerdo,
Quodque tibi tribuit ſubula, ſica rapit.

Non ultra crepidam, *Tackeni*, ne, quod tibi tribuit Viperæ ſal, rapiat alcali: quod ſplendoris attulit Chymia, lotrix & lixivia eluant.

Cogor hanc, ultrò mihi injunctam, & extorſam, Apologiam contrahere, B. L. ſic me negotia, ſic temporis diſpendia hortantur. Quare, quæ noſter Reformator, & Auguſtani Vindex, à *cap. 13. usq. ad 18.* tractat, Reformatoris, ſeu Zwelferi, pænè oblitus, ſicco pede pertranſibo, pauculis ſaltem adverſis. Promiſcua enim tractat; quædam utilia, quæ laudo; alia trita & communia omnibus Pharmacopœis; quædam, extra limites progreſſus, dum calumniis inſiſtit, obſcura pleraque, & contradictionibus horrida. Sic enim Caput 13. auſpicatur: *Acidum occultum fit manifeſtum pag. 75.* & in *marginali* annexo: *Quæ nullus explorare tentavit, ea qualia ſint demonſtrabo.* Viden' arrogantiam tuam, & vento ac inani ſibilo plenam doctrinam, mi *Tackeni?* Cur iterum alienis luxurias plumulis, Cornicula? Taceo Philoſophorum & Medicorum induſtrium populum; an non ante te horum memoriam, uti dicitur, depoſuit, vel, quæ doces, eorum oblitus pridem fuerat Helmontius? An non plurima, obſcurioribus tamen, & non aptis, nec loco, nec verbis, ex hoc dicto Helmontio ſurripuiſti? Da gloriam DEO; da pia vota piis Helmontii manibus! Veni iterum mecum ad ejus poſthuma ſcripta: Titulo: *Imago fermenti impregnat maſſam ſemine: pag. 72. paragr. 24. 26.* & *ſequentibus*; uti ferè toto titulo. Iterum vide: Titulo: *Calor efficienter non digerit.* Iterum Titulo: *Pylorus Rector*: ubi de alcali materiam febrilem imbibent: & aliis in locis, an non exindè depeculatus multa & omnia ferè ſis. Redde alienas plumulas, hæc ſunt *mira, inaudita, occulta, quæ nullus explanare tentavit:* ſed quæ, ante me, fors nemo tibi revelavit, *nove Hippocrates.*

Quâ fronte ulteriùs ais, *pag. 77. lin. 4. putrefactionem & chylificationem aliquos, idem eſſe, ſibi perſuadere.* Cur eos non adducis? Quàm iterum nova ſunt theoremata tua, *pag. 80. lin. 2.* de Lactis coagulo; & Italorum conaglio; & reliquis, de lacte, & ejus acido alcali, villis & compitis, paſtoribus & muliercu-lis in praxi notiſſimis? Sed ſingularem gratiam, ne dicam, audaciam, in citando ſuo *Hippocrate*, oſtendit *Tackenius*, quem, incantamenti inſtar, ubique adducit, ac, ſibi adeſſe, cogit, ὕϛερον πϱότερον! Et vel maximè, *pag. 81. lin. 5.* ubi ait: *Hoc eſt, quod exclamat meus chimiæ peritiſſimus Hippocrates &c.* cùm tamen avitæ Majorum traditiones, & monumenta, nos edoceant, Hippocratis Coi tempora, uti & ſequacis ſolertiſſimi Galeni, ne quidem artem, per deſtillationem Aquas medicatas ſaltem eliciendi, calluiſſe; ſed potiſſimum ſimplicium medicamentorum debito uſu (qui & ipſe tum, injuriâ temporum, & lividorum maleſano œſtro, & aſtu, nobis ereptus) homines in vitam & ſanitatem erexiſſe, & vel ipſa Medicinæ incunabula & primordia nos docentes: magnam latere vim in herbis, verbis, & lapidibus. Quàm igitur frivolé, *Tackeni*, divino ſeni Chymiam arrogas & affingis; ac quaſi manticam à tergo aſſuis! Cùm tamen, ſi omnia magni hujus Coi poſthuma monumenta, & divinas traditiones, volvamus & revolvamus, ne vel linea, vel jota, extet, quo, ſe Chymicum fuiſſe, atteſtetur. Profugis ad aliena caſtra, *novelle Hippocrates*, & de Mammonâ iniquitatis tibi amicos facis, ut, cùm te omnia ferè proſcripſerunt literata tribunalia, Virique ſapientiam profeſſi, per Germaniam, abjecerunt, ut pro meritis exules; te recipiant in tabernacula. An non alienus Mammona eſt, quòd Hippocratem, quòd Galenum, invocas, quòd aſylum apud eos imploras: quos tamen, paucis elapſis annis, velut Plagiarios, & Criticos ac ſeveros Didaſcalos, cum tota Galeni ſchola (quam Canonicam jam, & novam ſectam, hic Nugator ſcurriliter vocat) aſpernatus es & cavillaſti; ſolum & unum literatum tibi recolens numen, Helmontium? Verùm ut olim Dii Homerici, ut Æſopi Ranunculorum Numina ſuis; ſic non diu placuit tibi Helmontius. Hunc Jovem tuum in terram, è cœlo, deturbaſti, & mille opprobriis proſcidiſti: (*& , qui olim non auſus es ſpuere in templo; minxiſti ad altare*) prout, de famoſo Liquore Alcaheſt, elegans illa teſtatur Epiſtola. Nunc iterum Hippocrates amicus; nunc fidus ſodalis Galenus. Sed apage! Foras, Cares, non amplius Anthiſteria: jam obduxit repagula Janitor, fatuis non reſeranda. Sede, quâ ſedes, ſede, inter ignobiles & amuſos. Non fert Hippocratis & Galeni Lycéum mali commatis homines & impoſtores: probos Canones docent Canonici.

Pag. 81. Calculum reſoluit & componit. Acidum iterum informat alcali, acidum & alcali conſtituunt calculum &c. Addam totius

Caputuli XIV.

Mirabilem textum, qui talis:

calculi analyſis. *Dixi præcedenti capitulo, perceptibile, vel manifeſtè acidum extra ſtomachum eſſe morboſum, hanc que aſſertionem calculi compoſitio docet, quem pro majore lumine mechanice reſolvam & iterum componam. Accipe calculum de veſica exciſum, vel ſponte de renibus elapſum, dragma una vel altera ſufficit: hunc inde vitreæ retortæ, novæ ac mundæ (calculus non ſit in pulverem contritus, ſed ea magnitudine, ut in collo retortæ non adhæreat) retortam pone in arenam, cui appone receptaculum mundum, ac novum, urge moderato igne, & primo extillabit alcali, ſimilis urinæ, nullius tamen odoris, in receptaculum, & paulo poſt fixior pars ejusdem alcali ſublimari in retortæ collo videbis, ambo ſpiritus, liquidum & ſolidum miſce, ac diligenter vaſculo vitreo cera obturato ſerva, alias aperto, in auras abiret, de quo Hippocrates (a) ſeorſim, neq; ſibi, neq; ulli alteri ſufficiens eſt.*

a. lib. I. de diata.

In fri-

In frigefacta retorta reperies calculi fruſtula, eadem forma, qua poſita fuerint, adeò tamen leuia & friabilia vt ſi digito leuiter ſaltem tanges in pulverem concidant ſicut cadauera, in ſubterranea Roma: quibus fruſtulis integris, ſi rurſus affuderis, alcali ex calculi reſervatum, vel aliud urinæ, ſtatim indureſcit vt erat, pro ſigno, quod alcali, in dicto cadavere, reperiat occultum accidum, quod illud abſorbeat: niſi enim acidum invenit, ſolus in aperto aëre non perſiſtit, ſed juxta ejus naturam in auras abiret, quia ſeorſim, neq; ſibi, neq; ulli alteri ſufficit ut docet Hippoc.

Hinc diſcitur, quod nimirum calculus, non congelatur, neq; in veſica; neq; in renibus, niſi ab vrinæ alcali, aut alcali loci: & acido, indebite, impertinenter aut per errorem ex ſtomacho delabente, & ibidem degenerato: acidum & alcali ibidem conjuncta, neceſſario (a) in maſſam coire debent, ut ubiq; oſtendam; & quicquid non procul recedens ab earum natura, apprehendunt; illudq; cùm illis duabus coagulum ſuſcipit, ut in calce dixi & quotidiana experientia docet: hinc calculi ruffi congelati ſunt pauculo ſanguine, qui ibidem, ab acido, ex vena eroſa, defluit; ſunt ideo friabiliores alii candidiores, qui mucilaginem aſſociatam habent, ideoq; duriores. Hoc eſt, quod exclamat meus chimiæ peritiſſimus Hippocrates (a) hæc ita fiunt per divinam neceſſitatem, neſciunt tamẽ quid faciunt: vnum quodq; fatum deſtinatum explet, id ſonat: ambo hi ſpiritus aut facultates conjuncti in quocunq; loco, neceſſario concreſcere & congelare debent; at ſejuncti! in natura nihil efficiunt, neq; perſiſtere poſſunt, neq; ſibi, neq; aliis ſufficiens eſt, inquit Doctor meus: adeoq; acidum manifeſtum extra ſtomachum, in quocunq; loco extiterit, eſt morboſum & natura odioſum.

a. SCIO, inquit Roſarii Author: quia de neceſſitate, opus ad talem perveniet naturam

a. lib. 1. de diata.

Hæc doctrina ſenis eſt veriſſima, quotidie enim in praxi obſervatur, calculos, in omnibus corporis vacuitatibus concreſcere, ubicumq; acidum per errorem cum alcali concurrerit, ut in pulmonibus, in jecore, vena porta, vreteribus inteſtino colo, in bilis quoq; veſicula contra acutiſſimum Galenum, qui docet (a): lapidem in ueſica, & renibus duntaxat à calore naſci. Calculus itaque omnium animalium (de quo hic eſt ſermo) non habet in ſua compoſitione niſi acidum & alcali, ambo volatilia, vt & ſanguinem, aut mucilaginem, cum vero in veſica fellea coagulatur, apprehendit amarum iſtud, quod ibidem concurrit. Accedentibus illis huc, (b) his verò illuc, & inter ſe permixtis &c.

a. lib. 1 de locis affectis.

b. Hipp. lib. 1. de diata.

Hinc diſcitur quantum valere poſſit in morbis periculoſis, aqua lapide porcino affuſa, in felle hiſtricis invento? quem tamen ſummis laudibus extoliant, qui medicinæ inſtrumenta ignorant: mirum autem, quod hunc lapidem, ut igneum non timent, cum à felle amaricet; quod hactenus non animadverterunt. hujus lapidis ablutio, ſi quicquam prodeſſet, profecto vnica fellis guttula viliſſimi cujuſcunq; piſciculis multo præſtantior eſſet, quam viginti lapilli ablutiones.

porcinus lapis.

Ex coagulatione itaq; calculi, nunc elucet, quid lithontribon, cantharides, ſanguis leporis, vulpis & ſimilia, in lithiaſi profecerint hactenus?

Paracelſus itaq; rectè ſentit calculus (& nodoſa podagra) inſtar tartari coagulari, binis facultatibus, juxta Hippoc. doctrinam, acido nimirum & alcali, ſecumq; coagulat feces quaſdam, ibidem caſu repertas: Et Galenus (a) contra ſe ſuoſq; teſtatur, cognita cauſa facilè eſſe remedium invenire: adeoq; quicquid lapidum cancrorum. judaicum ſilicum, ciprinorum, percarum, & ſimilium pulveretenus vel aceto ſolutorum, ad calculum per os ſumitur, combibit quidem coaguli antecedentem cauſam, id eſt acidum quod oſtendi, coagulatum autem calculum, non minuit.

a. lib. 7 methodo.

Sic etiam ſalſa pro acida parte impediunt quidem calculi concretionem quatenus alcali vrinæ abſumunt & abſorbent, ita ut errans acidum in corpore, non inveniat alcali quo cum ſibi conſtringere & coagulare poſſit; ipſum autem concretum calculum ſalſa non diſſoluunt.

Quod autem ſal commune, urinæ alcalia, & reliqua alcalia animalium in ſe combibat & abſorbeat, ſupra in ſalis armoniaci præparatione oſtendi, & nunc alia mechanica demonſtrabo.

Salis communis dignitas.

Notum eſt, quod carnes cujuscunq; ſint animalis, conſervantur ſale communi, qui paucis in diebus, in liquorem ſalſum ſanguineum defluit, hunc liquorem coque, & deſpuma, hujus libram circiter, inde retortæ vitreæ, & blando igne omne humidum evoca, vltimò retortam obrue arena, & ignem auge, tunc elevabitur in retortæ collum, alcali carnis, urinæ alcali ſimile; quod ſal commune, ex carne abſorpſit & abſumpſit; ſola maceratione paucarum dierum; eodem modo, ſal, quem commedimus, quotidie abſumere, & combibere ſuperfluum alcali in cavitatibus ſeu ventriculis (ut ait Hip.) hinc indè collectis, ac tranſpiratione ineptum neceſſe eſt, & ratio dictitat; imo & experientia teſtatur: ex vrina enim facili methodo ſublimatur alcali, & ſal maris ſicut commeſtus manet in fundo; eadem via, ut jam de ſalſo carnis liquore oſtendi. Hinc colligere licet, quod ſal mortalibus datum ſit, tanq. neceſſarium ſanitatis & vitæ ſuſtentaculum.

Nihil eſſe naturalius docent ſapiẽtes, quam ſolvi rem aliquam, per id, à quo ſuum habet componi.

a. ad Glauconem.

calculi remedium ut & Epilepſiæ & Aſtmatis.

Ex dictis & oſtenſis nunc liquet, mechanica neceſſitate, quod calculus non diſſolvitur, niſi medio ſapore, inter acidum & alcali, is mutatur in vrinam integris viribus, intimis gratus, ut dictum eſt, debetq; eſſe ſubtilis, adeò ut libere cuncta pervadat. Hanc ſolvendi methodum, voca à contrario, vel à ſimili, non errabis; alcali enim ſi ſolvit, fit à ſimili: acidum ſi deſtruit, fit à contrario: Ecquis alius quam Hippocrates (cujusvis ſectæ) hunc nodum nobis diſſolveret? Hippocratem itaq; in medicina directorem, & in reliquo vitæ curſu, egregium præceptorem non ſine cauſa commendat nobis Galenus (a) Eſt & ſpecificum remedium paucis notum, quod junioribus calculum veſicæ planè tollit, ſinè recidiva, adulti verò nullum ſentiunt incommodum, qui illud per os ſumunt, & niſi timerem impoſtorum reformationem, lubens iſtud communicarem: ſed caſus, hic, plus valet quam ratio. Eodem remedio ſanatur etiam aſtma perfecte, ſic & epilepſia ex inferis.

Demiror, profectò, hominem, quòd *novus Hippocrates* tam abſurdas auſus ſit proferre ſententias; cùm tot Viros maximè Theoriæ & Praxeos habuerit Theſeos, qui ad meliora, nec non ſaniora, amplexanda dogmata eum meritò pertrahere debuiſſent. Et, ut miſſos faciam quamplurimos, ſolus & unus Helmontius, à quo deflexit in hoc puncto, januam ei pandere debebat, docto & eleganti tractatu, de Lithiaſi. Sed quid faſtus non aſpernatur? *Nova, inaudita, occulta, abſcondita hactenus à ſenſibus & cognitione quæſtêre*, meditatur, omnia ſpecifica calculi remedia proſcribit, eaque Canonica, turpi ſacraſmo, ſcribillat: Scholas, & Dogmaticos, (ſed quis Hiſtrionibus ſuccenſet?) cum mercenario ſcribâ, ridet. At, vix hæc finierat, ecce! Roma Quirites invocat, palinodiam canit, &, Protheo verſutior, redit ad communia & trita, antiquiſſima Calculi remedia; & de aliena penu: quanquam etiam non defuerit, aliquid de propriæ ſcientiæ abyſſo cribro haurire, & mundo & ægris donare. Audite, *pag. 89. cap. 14 in margine*, hæc habet: *calculi remedium ut & Epilepſiæ & Aſtmatis*. Accurri ego gaudens & ſubſultans, remediũ hoc exploratum. Quæ enim rara, ea & chara. Legi illicò paragraph. qui ſic ſonat, *pag. 89. Eſt & ſpecificum remedium paucis notum, quod junioribus calculum veſicæ planè tollit, ſine recidiva, adulti verò nullum ſentiunt incommodum, qui illud per os ſumunt.* (O te, *Tackenium*, ægrorum aſylum, vitæ & ſanitatis anchoram, etiam Minervæ ſuffragio, quoniam nec Diagoras melius!) Nunc ad remedium venio, quod tale eſt: *lubens iſtud communicarem, niſi timerem impoſtorum reformationem, ſed caſus, hic, plus valet quam ratio.* Cupis, avide Lector, aliud ſpecificum, ad aſtma & epilepſiam? En, affero, *ibidem: Eodem remedio ſanatur etiam aſtma perfectè ſic & epilepſia ex inferis.* Et ſic finis eſt Capituli.

Nunc, Amice Lector, non ampliùs deinceps meo, ſed proprio hujus iniqui nugatoris, ſuffragio calculum de *Tackenio* ſubtrahito. Vides, ut Le-

ctorem

Digitized by Google

ctorem divexet? An non hoc eſt, Lectorem allicere, & ſimul traducere? An non Moriones id agunt, claſſico populum colligunt, præconis voce alliciunt, &, dum nobilem Auditorum coronam nacti ſunt, ſcurrilia tria proferunt verba, &, unius palmi, ex ore, pendulâ lingvâ, inter cachinnos & ludicras geſticulationes, populum, magna præſtolantem, ultrò dimittunt? Profectò, niſi te Anticyræ reſtituant, deploratus es, nec tibi Panaceæ ſalutem dabunt, *novelle Hippocrates*. Hoc eſt, quod ſemper hactenus confirmavi: Titulos, non Vitulos, producis; paleas & ſtipulam germinas; verba ſine remediis; colores in iride oſtentas; *ventus eſt* denique *vita tua*, & doctrina, inanis ſonus. Cætera, de hoc calculi remedio, ſpeculanda amico Lectori concredo. Pergit ulteriùs nugari, dum calculum extra corpus ſolvit, ac iterum componit, pro ſpecifico. Magnum, profectò, ſecretum, calculum exſciſum, aut excretum, diſſolvere! Hoc, ſi vir eſt, præſtet, calculo adhuc in corpore exiſtente. Tales nobis non arrident nugæ. Fermentum in ventriculo acidum, à liene inſpiratum, miratur, velut novam portam, ac, omnium Claſſicorum noſtrorum ſubſannatione, irridet. Statuit iterum de fermentis novam doctrinam (pridem Helmontio, Titul. *Imago Fermenti*, *fol. 70.* iterum Titulo: *Cauſæ, & initia naturalium*, *pag. 20.* iteratò Titul. *Blas Humanum*, *pag. 115.* Titulo etiam: *Calor efficienter non digerit*, *pag. 129.* denuò Titul. *Pharmacopolium Modernor. pag. 294.* & denique, præter complura loca, dum inquit, *pag. 319.* Fermentum ab Hippocrate Coo fuiſſe vocatum Divinum, notiſſimam & decantatam) ac ſibi arrogat magno ſupercilio hanc, de fermentis, novam doctrinam, quam ex Helmontio clanculum ſubtraxit, ignarus, quanta, & quæ, de Fermentatione, & Fermentis, pridem ediderit Willis, de Fermentatione; quæ nobis attrita, & plus quàm notiſſima.

Declinat ad Lapidem Porcinum (ne dicam, grunnit, ac roſtro cuncta explorat) quem audacter aut nihil virium medicarum, aut non alias, *quàm unica guttula fellis cujuscunq; viliſſimi piſciculi* poſſidere, ait, non advertens, quo, & quanto pretio Magnates, ac Principum Aulæ, eum accerſant, explorent in morbis, felici ſucceſſu, & me ipſo, non rarò, arbitro, & felicis ſucceſsûs ſpectatore. Profectò, jejunus Philoſophaſter es, *Tackeni*, qui naturæ gremium nondum luſtraſti: unde ignoras etiam, (quod Pædagogo tuo, Helmontio, notiſſimum) agentia omnia agere juxta ordinem, ad quem juſſa ſunt, nec non ad lumina, quæ in iis reſplendent. Tot autem diverſa emicant, in creaturis, lumina; quot dantur individua & agentia, dum quodvis operatur juxta ſpeciem & finem, ad quæ à Patre luminum juſſa & deſtinata ſunt. Hinc illa effectuum differentia; hinc remiſsè & intensè; hinc uniformiter, difformiter, & quidquid diverſitatis in effectu reſplendet, cauſæ agunt. Et quâ fronte ſcribis, quòd *Porcinus Lapis* non plus effectûs tribuat, *quàm guttula unica fellis viliſſimi cujuscunq; piſciculi*: quaſi cum felle piſcium in unũ conſpiret effectum? Quod nam piſcis genus erat, è quo, ad arcendam cœcitatem, Tobiæ ſeniori Raphael Angelus exſectum fel adhibuit, eumque feliciter reſtituit? Quaſi lucii fel, à felle carpionis, quod eryſipelati opitulatur; à felle angvillæ, quod partum facilitat, re, naturâ & effectu, non diſtaret? Et ſic de innumeris. Adverſus Solem hic homo loquitur. Operam ludimus, dum pluribus hæc demonſtrare ſatagimus. Sed:

Venite, ſpectate admiranda & jucunda veſtris oculis: quæ abſconſa hactenus & occulta à ſenſibus & cognitione ſtetêre, percipite ex promptuario, vel potius gazophylacio *novi Hippocratis*: ediſcite, *pag. 111.* cryptographiæ fundamentum. Ibi docet, quâ ratione, citra atramentum, ac ſepiam, quis inviſibilem, mox viſibilem, ſcripturam, beneficio gallarum, poſſit conficere. Nunc quæro ex te, Europa, & te, fidiſſima Auſtria, an non videris, an non audie-

ris,

ris, in oppidis & caſtellis, in urbibus tuis, hoc *Tackenij* ſecretum, à Circumforaneo quodam, millies ac millies, in foro publico, demonſtrari ac edoceri? Erat autem is, de quo commemoro, facetiſſimus quidam ſenex, quem paſſim, Tevtonico Idiomate, **Kugelmann** cognominârunt, ob feſtivos jocos ac facetias, ad dapes, Principibus & Aulis familiarior. Hujus igitur ſectator *Tackenius* eſt: hoc ſecretum oculatus teſtis à dicto Circumforaneo, & aliàs ſæpius, ſpectavi. At capiat Lector, quàm rara, *ex magno experimentorum ſuorum cumulo*, hîc noſter *Hippocrates* excerpat & tractet.

Paginis ſequentibus, de Metallis aliqua adducit; de quibus, in iisdem terminis, jam ante annos aliquot magnus ille Societatis Scriptor, P. Kircherus, multa edidit; è quo hæc L. B. colligat, tanquam è fonte ſalubri, his *Tackenij* ſpretis cloacis.

Pag. porrò *119.* vacuum alcalium probat, juxta promiſſa ſuperiùs: vel potiùs ſibi contradicit. Nam ait; *magiſterium granorum Kermes eſſe alcali aluminis, quod, metu vacui, ex granis acidum occultum ſorpſit.* Ergo falſum eſt, dari alcalia vacua; cùm, metu vacui, ubique peregrinos alliciant ſapores: quod tamen ſuperiùs faſtuosè docuit. Ulteriùs, *hac eadem 119. paginâ*, ſequentibus injuriosè & calumniosè me laceſſit, & prægrande mendacium ſcribillat: *Huc pertinet impoſtura, quam reformator pro Magiſterio ſeminum Kermes venditat quod tamen nihil aliud eſt, niſi alcali aluminis, quod, ex ipſis granis, metu vacui, acidum occultum ſorpſit, quatenus proprium acidum, in alcali tartari perdidit. &c.* Nondum finis tuarum petulantiarum? An non meminiſti Tartari Vitriolati tui, quem ſuperiùs malignum oſtendi? Quæ de præcipitatione & extractione lapidum ac ſilicum, ex vitro uſto: tincturâ Coralliorum calcinea: ſale Viperarum, & ſale Theriacali veterum, abſurdiſſima tibi demonſtravi, *novelle Hippocrates?* Plura, ut video, & ampliora exigis, ac ut probem turpiſſima? Cur benignam hanc præcipitationem, & naturæ amicam, impoſturam dicis; tuis nequitiis & fraudibus, rerum denique deſtructionibus, formali & apto epitheto? Impoſturæ mihi peregrinum ſunt etymon; tibi familiare: adeò quidem, ut (ſicut ad nos non inanis fama retulit) nunquam ferè domo egrediâre, quin, ab obviis ſollicitatus, quò tua Excellentia greſſu properet, reſpondeas: *Vado defraudatum aliquem unâ doppiâ, aut Ziggino, vel Coronato:* quaſi Medicorum profeſſio fraudum, & mille aſtutiarum, foret ſeminarium! Sed ad rem: demonſtra, *ignare Hippocrates*, hoc vacuum aluminis; quo argumento præſtabis? Demonſtra illud acidum occultum in granis Kermes, nondum deſtructis, nec combuſtis, neque in ſua principia, per fortem deſtillationem, reſolutis. Demonſtres, inquam, tantum acidi pauxillis granis, in quibus potiùs ſal volatilis purè ſalſus hoſpitatur: Alumen non eſt alcali, non eſt ſalſum, ſed acidum; ergò non vacuum; ergò non, metu vacui, acidum occultum ſorpſit. Magis ignoranter, & ruſticè, præcipitationis opus explicare non potuiſſes. Arripere igitur ſub ferulam & ſcholaſte cogor, *Tackeni*, ac edocere, quâ ratione ac viâ communes præcipitationes peragantur. Nimirum, Corallia, Perlæ, oculi Cancrorum, mater Perlarum, Lapides pretioſi, & quæ de genere & ſpecie horum ſunt, (non loquor hîc de metallis fixioribus) in aceto, vel ſpiritu alio corroſivo, ſolvuntur: cui ſolutioni ſi inſtilletur ſpiritus, vel liquor, ſolventi acido menſtruo contrarius, utpotè ſalinus purè ſalſus, vel ex tartaro, vel alio lixiviali liquore, fit, ut, contrarietate illorum liquorum, amborum fiat deſtructio. Menſtruo autem priori acido deſtructo, vel ab adveniente ſalino liquore ſaturato; hoc ſolutum ſuum ampliùs retinere non poteſt: verùm neceſſum eſt, ut fundum petat, & ſeparetur: ac, uti Chymici loqvuntur, quod ſtomachus ſtruthionis devoraverat, revomere denuò cogitur; aſt maximâ ſolutæ & præcipitatæ rei altera-

tion

tionibus magiſteriorum cornu Cervi, ungulæ Alcis, Margarit. item Corall. &c. ad oculum patet; de quibus luculenter, *in Animadverſion. n ſub proprio titulo Magiſter.* actum eſt. Aliter longè ſe res habet in ſolutione vegetabilium, ſeu potiùs extractione eorundem eſſentiæ ac tincturæ. Illa deſcripto à Reformatore modo amicabiliter magis peragitur, ſolâ aquâ ſimplici, pauculis guttulis olei Tartari, per deliquium facti, acuatâ: eorumque præcipitatio, ſolâ iterum aquâ aluminis (ſcil. aquâ ſimpl. in quâ nonnihil aluminis diſſolutum ſit) peragitur: adeoque nullum hic accedit menſtruum corroſivum comburens, & nulla fit violenta præcipitatio. Nam quò magis corroſiva ſunt ſolventia menſtrua, & acriores præcipitantes liquores: quò duriores etiam & ſolidiores ſunt res ſolvendæ; eò major earum fit combuſtio, deſtructio, & propriarum virtutum annihilatio. Cùm verò vegetabilia, ad mentem Reformatoris, ſolâ aquâ ſimplici, pauculis guttulis olei Tartari acuatâ (quod communiter, ac frequenter, à peritis Medicis, pro exactiori extractione rerum catharticarum decoquendarum adjicitur) per lenem coctionem extrahantur, ac tandem, inſperſâ ſolutione aluminis, præcipitentur: quæ igitur fieri poteſt vegetabilium deſtructio, aut virium earum diſperſio? *Eſſe autem Magiſterium ſeminis Chermes* (quod ita appello ex avita conſvetudine, non quòd tantum artificium aut magiſterium ſubſit) *nil aliud, niſi alcali aluminis, quod ex ipſis granis, metu vacui, acidum occultum ſorpſit*, quatenus proprium alcali in oleo Tartari perdidit; eſt abſurda dictio & contradictio; quin abſurdiſſima aſſertio, ex qua nemo, intimiùs ſi conſideretur, veritatem ullam perſpiciet: uti nec ipſe ſe Autor extricare poſſet, ſi, magis Philoſophicè diſputare, animus eſſet. Si dixiſſet, eſſe Magiſterium hoc, pro parte ſui, terram, ſeu calcem mortuam, aluminis, à contrario liquore, ſcilicet oleo Tartari, per præcipitationem obortam; tunc ſanè fidem cùm apud Reformatorem, tum alios viros doctos & Chymicos meruiſſet. Verùm obſcura & falſiſſima ejus dictio indigna eſt tanto Philoſopho Hippocratico. Alumen enim non eſt alcali; eſt corpus minerale acidum. Alcalia autem ſe mutuò non deſtruunt. Quomodo acidum, ex ipſis granis, metu vacui, occultum illorum acidum, ſuo proprio alcali adhuc dives, & nondum ſeparatum, ſorpſerit? Et quid eſt propriè illud acidum granorum occultum? Quomodo fit manifeſtum, in ſimplici hoc labore, ut ab acido manifeſto, & exiſtente, ſed jam deſtructo ab alcali tartari, attrahatur? Demonſtret hæc priùs in vacuo, ſibi contradictorius. Fortè hoc acidum granorum occultum erit *Hippocratis novi* vacuum, aut imaginarium ſpatium, ad quod exſpatiatur, dum calumnias & nugas meditatur. Eſſe autem alumen corpus acidum, non alcalium, neque ſalſum ſalem; hoc demonſtrat ejus contrarium alcali, ſeu ſal, aut oleum, tartari, quorum commixtione, addito tertio, (v. g. granis Chermes) nonnihil calcis mortuæ, analogicè tantùm loquendo, ſeu terræ inutilis, nullius virtutis, præcipitatur. Hujus mortuæ terræ, fateor, nonnihil, ſed exiguum admodum, præfato magiſterio eſt & manet permixtum; in nullius verò detrimentum: cùm, uti dictum, nullius efficaciæ ſit. Ampliùs dicam: Si Magiſterium granorum Chermes nil aliud eſt, *niſi alcali aluminis, quod ex ipſis granis, metu vacui, acidum occultum ſorpſit*: unde, quæſo, pulcherrima & ſubſtantialis illa rubedo Granorum, in ipſo Magiſterio? Unde ipſa Granorum ſubſtantia, quæ tota ferè, & corporaliter, ſe ſiſtit in Magiſterio? In nihilum fortè abierunt Grana, & tota eorum ſubſtantia, remanentibus tantùm accidentibus, aut in vacuum *Hippocratis novi* migrarunt, & tamen corporaliter iterum ſe ſiſtunt in Magiſterio, cum omnibus ſuis accidentibus? Si, inquâ, Magiſterium granorum Chermes *nil aliud eſt, niſi alcali aluminis*; cur alcali aluminis, vel, rectiùs, alumen ipſum, ſeparato magiſterio, totum iterum, unâ cum

alcali, ſeu ſale Tartari, abſtractâ humiditate aquoſâ, vel menſtruo ſolvente, & præcipitante liquore, in reſiduo manet, & integrè ſe ſiſtit; nullâ acrimoniâ, nullâ aciditate, neque de alumine, neque de ſale Tartari, in Magiſterio apparente, aut reſidua? Si porrò Magiſterium granorum Kermes *nil aliud eſt, niſi alcali aluminis*, cur non eſt ſolubile in quovis liquore; quod tamen proprium eſt in quarto modo omnium alcalium & aluminis? Vah! quàm abſurdus & garrulus Philoſophaſter eſt noſter *Tackenius*, qui lingvæ ſuæ temperare & imperare non poteſt. Sed ne diutius immorer his calumniis aluminoſis refutandis, ad

Capitulum XVIII. progredior, in quo nonnihil genio indulgens, à Fodinis, in Amænum hortum, & vegetabilium occultiora alcalia volatilia ſe confert, à Cedro ad Hyſſopum Philoſophaturus. Sed priusquam ad inaudita deſcendamus, recolat B. L. quæ ſupra, ex Helmontio, de Fermentis, paſſim attulimus, proprios citando locos, ut tantò manifeſtiùs, è pomeriis & hortis recentia pateant furta *Tackenij*, nec tam liberè, *in margine*, *pag. 120. fermenti myſterium olim ſtudio occultatum fuiſſe*, tradat. Ducto itaque ſemel filo à ſuo Helmontio, procedit ad *Tackenianum* labyrinthum *novus Hippocrates*, ibique ſemel devius, de malo in pejus aberrare perſeverat, nihil niſi: *Acidum informat alcali*: pro ſemita tenens. Hinc omnia confundit, novo etymo omnia compellat; nihil de materia, formis, unione & privationibus; nihil de Archeo & ſpiritu inſito, aut impetum in nobis faciente; nihil de calore aut calido innato, aut humido primogenio, ſubaudire vult; quæ tamen Philoſophis trita & ſuſcepta: ſed in *Alcali* & *Acido*, velut alpha & omega, tota ejus abſolvitur Philoſophia; ab his dualitates & mutuæ activitates reſultant. *Alcalia*, & *acida corpora*, emortua ſunt comparativè, ac jam quaſi virtute ſeminali exuta: ſeminibus verò divinæ particula auræ ineſt; inexplicabile quid, ſoli DEO & Naturæ cognitum; à quorum cognitione (præter *divinum noviſſimumq́ Hippocratem*) nos arcemur. Nullum datur alcali per ſe in natura: eſt res præter naturam, facta artificis manu, & præſupponit ſui corporis combuſtionem; quod ipſe *Hippocrates novus* ſæpius aſſeruit, *pag. 9. lin. 12. pag. 13. lin. 19.* &c. Verùm alcalia tam firmiter ipſius Cerebro, tanquam ipſi vacuo, impreſſa ſunt, ut vix unquam eradicari poſſint. Sed, ne diutius in hac alcalina Philoſophia nos faſtigemus, plura ejusmodi faceta commenta, quæ adducit, prætereo, donec, *pag. 121.* ſub finem, contra Reformatorem denuo debacchando, novum & ſecretiſſimum ſpiritum Tartari ſimplicem tradit, qui talis eſt. *Hunc*, (ſcilicet Tartarum) *ex retorta, ſi deſtillaveris, acidum excitatur à calore, & rurſus incipit agere in alcali, illud viciſſim in acidum, fitq́ nova fermentatio, ob id lentiſſimo igne agendum eſt, & licet recipiens vas, vt vt magnum, fermentationis tamen incondenſiblis odor (Gas, vocat Helmont) percipitur longè, vincit tandem alcali acidum, illudq́ plane abſorbet, & ambo pro majore parte fixantur. Liquor & oleum in receptaculo, ſaturati ſunt alcali volatili, quod egregii uſus per ſe, à paucis tamen cognitus. Diſtillatum liquorem & oleum, ſi rurſus capiti mortuo reaffuderis, tunc alcali volatile quod liquor continebat, abſorbetur ab acido in capite mortuo, & fixatur, quod autem rurſus tunc ſtillat, erit aquæ elemento vicinius & minoris efficaciæ.* *Reformator verò, vt ubiq́, ſic etiam hic graviter impingit, ait enim* (a): *vulgaris ſpiritus tartari, qui à ſuo relicto capite mortuo non rectificatus, nulla ratione, pro puro ſpiritu tartari haberi debet. Ex hoc ſuo rectificato ſpiritu tartari* (*& proprio inſipido cerebro*) *componit medicamentum, profectò lachrymabile, quod vocat* (a): *mixtura de tribus, ex mineralium ſpiritibus. Primo; alcali volatile in tartaro ſaturatur, cum acido*

Spiritus Tartari.

a. *Mantiſſa Hermetica. fol. 745.*

a. *mantiſſa fol. 750.*

acido ſulphuris antimonii, idq́; vocat: ſpiritus Antimonii Tartariſatus, ſi forte fortuna, aliquid alcali volatilis adhuc ſupereſſet! en, quid agit? illiud deinde mortificat cum aceto ex ærugine, & acido vitrioli: Vnde hæc diſpendioſa, ſed artificioſa & inutilis compoſitio, conſtat ex aqua elementali, & aceto; hanc mixturam antiqui poſcam nominarunt, huic reformator nil, niſi fœtorem tartari addit.

Antiquam nobis recoquit cramben, & inſulſam offam, *ex magno experimentorum ſuorum cumulo*, obtrudit; quam in ſuperioribus toties nauſeavimus. Hæc enim Tyrones Pharmacevtici ad tripodem & ſartagines decantant. Quòd autem deſtillatus liquor Tartari ſit alcali volatili plenus; eſt iterum contradictio, & falſum in terminis: quoniam alcali volatile non datur in natura, niſi prius ſummâ arte, ac longâ morâ, volatiliſetur: implicat igitur.

Porrò: deſtillatum liquorem, ejusque alcali volatile, abſorberi ab acido, in capite mortuo, & fixari; iterum *nova Hippocratica*, & ſesquipedalis ignorantia eſt, & contradictio. Ab initio enim ferè mundi illud caput mortuum Tartari (impropriè ita appellatum) ſalſum fuit, & quidem purè ſalſum ac alcali; & manebit ejus ſal Tartari purè ſalſus, omni aciditate expers, omnium acidorum infenſiſſimis hoſtis, ad finem mundi. Et hæc affirmat ipſe noſter *Hippocrates novus* plus centies. Implicat ergò denuò, alcali aliquod acidum eſſe. Omnis enim aciditas volatilis eſt, ſecundum magis & minus; nunquam tamen acidum in igne violento, aut reverberii, conſtans, in tota rerum natura; alcalia autem omnia fixa ſunt & conſtantia, per ignem facta, ignea, & ipſa comburentia. Si itaque reſiduum, à deſtillatione ſpiritûs Tartari, caput mortuum, totum & purè ſalſum, omni aciditate expers, uti ad oculum, & ſenſibus ipſis patet, & ipſius *novi Hippocr.* doctrinâ confirmatur; quomodo alcali volatile in ſpiritu Tartari, quod ab *Hippocrate* ipſo *novo* ignorantiſſimè ſalſum, & quidem purè ſalſum, æſtimatur (quia purè ſalſa ſaltem acidis ſunt contraria) ab eo deſtrui poteſt, ut non, niſi aqua elementaris, in rectificatione proliciatur? Volatilia enim ſalia (intellige purè ſalſa, non acido-ſalſa) ab alcalibus ſalibus, prout Tartari ſal, nullam vim patiuntur, tanquam homogenea, quoad ſalſedinem purè ſalſam: quin præſtantiora illa ab his efficiuntur, & ſi fors ab acido aliquo liquore, ſive ſpiritu, volatilia ſalia purè ſalſa, acido-ſalſa fuerint facta, illa alcalia ſalia ab aciditate denuò liberant, acidum in ſe recipiunt, & funibus veluti, ac catenis, quibus dicta ſalia volatilia ligata fuerant, penitus liberant ac libertati reſtituunt; prout in ſale Armoniaco, tanquam acido-ſalſo volatili, & ſale Tartari purè ſalſo, & fixo, ſi conjungantur, evidentiſſimè patet. Eſſe autem ſalſum alcali in ſpiritu Tartari, (licet experientiæ & rationi refragetur) confirmat noſter *Hippocrates novus*, dum ait, quòd aciditas in capite mortuo Tartari alcali illud in ſpiritu deſtruat. Item, *pag. 123. lin. 25.* hoc iterum confirmat, dum dicit; ſpiritum Tartari non eſſe acidum, eò, quòd ſpiritu Vitrioli illi infuſo incaleſcat. Sit igitur, juxta ejus opinionem (falſam licet) alcali purè ſalſum in ſpiritu Tartari: quomodo igitur illud purè ſalſum alcali, à capite mortuo Tartari, quod & ipſum etiam purè ſalſum, deſtruetur; quoniam acida, & purè ſalſa in ſe invicem tantùm agunt, ſe mutuò deſtruunt & immutant: nequaquam verò acida, ſui generis & ſpeciei, iterum acida? Quòd autem caput mortuum Tartari ſit purè ſalſum, omni aciditate expers; hoc ipſum alibi noſter *Hippocrates novus*, in plurimis locis, affirmat; quòd nimirum ſal Tartari ſit acidorum omnium infenſiſſimus hoſtis; quod & ipſa quotidiana & infallibilis experientia confirmat. Nam adeò hoſtiliter ſal Tartari acida omnia aggreditur, ut, licet illa, ſcilicet acida, à ſale aliquo volatili jam dum ſaturata ac immutata fuerint; nihilominus, ſuperveniente ſale Tartari, tanquam

potentiore acidorum hoſte, illa violenter denuo invadat, ac verè deſtruat; (quæ antea, ſub larva ſaltem, cum volatili ſale conſtabant) à quo non ampliùs eo vigore, eaque acidite, quâ antea erant, ſeparari poſſunt. Quippe quod apparet in deſtillatione Tartari Vitriolati, vel iſtius ſalis, qui à deſtillatione ſalis Armoniaci, & ſalis Tartari, in reſiduo manſit. Ex his neque purè ſalſus, neque etiam acidus, ſpiritus deſtillando prolicitur, ſed acido-ſalſus, medii ſaporis: qui tamen ſpiritûs acido-ſalſi, ſicut & ſales acido-ſalſi, magnarum ſunt virium, penetrantes, deobſtruentes, contrariorum neſcii. De quibus tamen *Hippocrates novus* iniquè ſæpe loquitur, quòd vel illorum cognitionem non habeat, vel perversè vituperet, ſolùm ad proſcribendum ſalem Viperinum Reformatoris, qui acido-ſalſus: immemor tamen ſui; quòd & ipſius ſal Viperarum ſit acido-ſalſus, propterea que Mercurium, uti loquitur, non præcipitet. Mirabilia, profectò, phaſmata *novellus* noſter *Hippocrates* fovet, qui & Mercurium ſublimatum ipſum corroſivum acidum non vult, &, lac non præcipitare, perhibet. Videt tamen, ac ipſo percipit ſenſu, quàm promptè alcalia, ſeu lixivialia ſalia omnia, præcipuè ſal Tartari, Mercurium ſublimatum præcipitent, & ab aciditate, tanquam vinculo ac hoſte ſuo, liberent. Videt, inquam, & percipit, quòd Mercurius, beneficio acidorum ſpirituum, ac corroſivorum mineralium, in ſublimatum corroſivum, & ſolidam compagem, convertatur: ac nihilominus tanta abſurda, tot contradictiones, afferre *Tackenium* non pudet. In promptu cauſa eſt: dudum pudicitiam omnem proſcripſit.

Et, ne exiſtimes, Amice Lector, ſpecioſiùs hæc, quàm veraciter, à me prolata fuiſſe; ad probam deſcendo, atque palam demonſtro, quàm ſine fronte & verecundia falſarium agat *Tackenius*, textûsque meos adulteret. Textus *Animadv. m. editionis Noricæ, pag 425.* ſic habet.

De ſpiritu Tartari hoc, quod moneam, habeo, ut, pro ejus deſtillatione, Tartarus unicâ ſolutione (quæ commodè ſpatio unius diei in veſica cuprea exiguo cum labore & diſpendio, fieri poterit) & cryſtalliſatione purificetur. Ita enim defæcatus, & ab inhærentibus ſtipitibus liberatus Tartarus deſtillationi commiſſus, non graveolentem, uti aliàs, ſed fragrantem & inſigniter penetrantem præbet ſpiritum. Etenim Tartarus crudus, quàm purus etiam eſſe videatur, plurimis tamen rebus heterogeneis permixtus deprehenditur; à quibus demum inſignis ille fœtor oritur. Propterea vulgaris ſpiritus Tartari, ut in Officinis proſtat, quiq; à ſuo abundante phlegmate liberatus fuerit; nulla ratione pro puro puto Tartari ſpiritu, ſed mixto & inquinato, haberi debet: ut in poſterum non ſit, quod miremur, ab eodem ſpiritu Tartari fœtido ſæpe contrarias operationes, & peſſimos quandoque ſuboriri effectûs.

Advertamus nunc aſtum hujusu Vulpeculæ, quâ ratione ea alleget, quæ ad ſalivam & inſtitutum; iis omiſſis, quæ adverſari videntur, cribro pertuſior. Ut vel ſic facilè credulos inducat, ut ſuis adhæreant næniis, parte alterâ nedum audita. Scopus & intentio Reformatoris eſt, hoc loco ſtudioſè commonere, ne ſpiritus Tartari è crudo & impuro Tartaro (præſertim Germaniæ oris, ubi vix tertiæ in Tartaro puræ ſunt, reliquis duabus partibus multis

hetero-

heterogeneis recrementis, uvarum & doliorum ramentis, uti & limo, ſeu terra, inquinatis deſtilletur, ſed à Tartaro ſemel tantùm ſoluto, & ab adhærente impuritate liberato. Unde dixi: etenim Tartarus, quàm purus etiam videatur; multis tamen heterogeneis fœdatur, à quibus notabilis ille fœtor redundat. Propterea (adnimadvertat Lector, unde hæc particula copulativa; *propterea:* derivetur, quam omittit) vulgaris ſpiritus Tartari, ut in Officinis proſtat (quæ quatuor verba: *ut in Officinis proſtat;* ſcilicet ex crudo, non purgato, Tartaro deſtillatus, iterum de medio textu detruncat) quique à ſuo relicto capite mortuo non rectificatus, nec à ſuo abundante phlegmate liberatus fuerit, (quam periodum: *nec à ſuo abundante phlegmate liberatus fuerit:* iterum detruncat) nullâ ratione pro puro puto (*puto,* denuo expungit) haberi debet. Vides, Amice Lector, quàm profundas radices egerit, apud hunc hominem, fraus & impoſturæ, quàm frons effrons ei ſit mentiendi; dum textùs meos pro libidine adulterat, novas traditiones docet, quædam omittit, in quibus emphaſis ac rerum eſſentia proponitur, ac, velut cultiorem hortum ſusque deque, aper, ac porcus, pervertit. Sed mentita eſt iniquitas illi, in cujus verticem hæc mendacia retorquemus. Ego interim hoc textu pro viribus conatus ſum, docere, quomodo ex puro puto, ſcilicet ſemel ſoluto, & colato Tartaro ſpiritus ejus deſtillari debeat; rectificationem obiter ſaltem addidi: cùm & D. D. Auguſtani ipſi ſpiritum hunc Tartari, in ſuo præſcripto parandi modo, rectificare præceperint: quamvis ego ſimilium ſpirituum rectificationes aliàs parvi faciam. Nec tamen deſtructoria eſt illa rectificatio: quin potiùs, ſi ſæpius à ſale Tartari ſæpe dictus ſpiritus rectificetur; igneus, penetrans, abſtergens, & efficax magis reddatur. Sed Philoſophemur & magis Chymicè, Dn. *Hippocratice Philoſophe;* cùm tantus videri & haberi Chymicus geſtias. Tartarus Vini non præbet, juxta tuam ſtupdiam & inſipidam aſſertionem, ſpiritum alcalinum ſeu ſalinum, ſalſum purè; ſed potiùs acidulum & vinoſum: quod eſt extra omnem controverſiam, ac ſenſibus, odore & ſapore, patet. Si igitur ſtatuiſſes, quòd acidulus & vinoſus ille liquor, ſeu ſpiritus Tartari, ab alcali Tartari reſiduo, annihiletur, deſtruatur, vel in aliud eſſe convertatur, contrarietate nimirum, quâ acida & purè ſalſa ſe invicem deſtruunt, immutant, aut amplectuntur: ſi, inquam, hoc, pro falla- ciâ tua aſſequenda, aſſeruiſſes; Reformator ipſe aliqualem tibi fidem adhibuiſſet: quoniam ratio magis fuiſſet ſpecioſa, ac veriſimilior: quantumvis nec vel hæc ratio vera eſſet; quia acida, & purè ſalſa alcalia, ex duobus diverſis corporibus, & ſubjectis naturalibus, extracta, verè & realiter ſe mutuò deſtruunt, & immutant. Utpote ſal quidam alcali, ſeu lixivialis, ex vegetabilibus, & ſpiritus aliquis acidus corroſivus, ex ſale, aut mineralibus, nec non acetum, tanquam artificialis ſpiritus, ſibi invicem realiter contrariantur. In uno verò corpore, aut ſubjecto naturali (non artificiali) tanta principiorum contrarietas neutiquam perceptibilis eſt: adeò, ut, etiamſi ſpiritus Tartari ſuo reddatur reſiduo Tartaro calcinato, aut ejus ſali; ab illo tamen revera, tanquam antiquo receptaculo, & corpore non heterogeneo, ſed homogeneo, nequaquam deſtruatur; quin potiùs, ſi repetita illa rectificatio, aut cohobatio, ſuper ſuo ſale Tartari fieret, proprius certè ſpiritus non parum de proprio ſuo corpore fixo in altum ſecum ducturus eſſet, ac per alembicum evecturus, virtutibus abſterſivis exaltatus ac nobilitatus. Quis neget, quòd etiam ſpiritus Vini, à ſale Tartari rectificatus, haud parum de hoc in deſtillatione ſecum evehat per alembicum, isque virtutibus magnoperè imprægnetur? Cur ergò proprius ſpiritus idem præſtare non poſſet, & quidem efficaciùs illo? Spiritus Vitrioli, ſi is ſuo capiti mortuo, vel colcothar, reaffundatur, & aliquamdiu in aëre relinquantur; totus revera non deſtruitur, ſed de-

 nuò

nuo deſtillatum hoc Vitriolum reddit ſuum ſpiritum acidum, verùm magis dulcem, & quodammodò diminutè. Ratio eſt, quoniam in reſiduo corpore, vel capite mortuo, non ſolùm metallum latet occultum & calcinatum, ſive ſit cuprum, ferrum &c. ſed & alia heterogenea mineralia admixta ſunt; in quæ ſpiritus Vitrioli, rodendo, agit, reactione autem nonnihil repatitur & hebetatur: ſecumque nihilominus vehit particulam ſoluti metalli, latentis in capite mortuo. Hinc illa ſpiritûs Vitrioli, à capite mortuo rectificati, dulcedo provenit; præſertim ſi ex Martiali Vitriolo fuerit deſtillatus. Igitur neque hîc tanta obvia contrarietas, ut ſe mutuò totaliter deſtructura ſint; multò minùs in Tartaro & ejusdem ſpiritu percipietur, quanta eſt in purè ſalſis alcalibus, & acidis ſpiritibus. Porrò: ſal Armoniacus corpus quidem artificiale, & ſal acido-ſalſus volatilis eſt. Hic præbet ſpiritum acidum ſalinum, in ſui præparatione & ſublimatione à ſale communi acquiſitum: præbet item ſpiritum ſalinum, ſeu ſalem volatilem purè ſalſum, urinoſum. Hi duo ſpiritûs (non miretur *Hippocraticus novus Philoſophus*, quòd ſalem volatilem, ſi in liquorem ſolutus, ſpiritum appellem; quoniam communiter ſic loqvuntur, & tam abſurdum non eſt, ut, ob id cavillando, Reformatorem in tantum arguat) fateor, ſibi invicem contrariantur. Sed quid aliud hac contrarietate iterum efficiunt, niſi priſtinum ferè ſalem Armoniacum, qui iterum in hos ſpiritûs dividi, reſolvi, atque denuo in ſalem componi poteſt? Diſcat ſaltem *novellus Hippocrates* ex his, quòd ſales volatiles non ſint alcalia. Sunt quidem ſales purè ſalſi, ſicut alcalia ſalia purè ſalſa ſunt; ſed non ſunt fixi, non abſterſivi, pro ſaponariâ & vitrariâ arte inepti, (licet magnus *Tackenius*, planè phantaſticè, ſuperiùs, ſaponem ex volatili ſale Viperino, & oleo Tartari deſtillato fœtido, conſtruere voluerit; quo ſe mundet, donec nitidior mente evadat) non ex cineribus concrematorum vegetabilium extracti; ſed beneficio deſtillationis facti, ex alio regno: quæ operationes planè contrariæ ſunt, ſubjecta diverſa, genere & ſpecie. Propterea implicat in re ipſa, & terminis, ſales volatiles, ſive urinoſi, ſive ex partibus animalium, ſive occulti etiam vegetabilium ſint, alcalino etymo producere; quippe quod haud exiguam affert obſcuritatem & confuſionem, ut vel pauci penetrent, quid ſibi *novellus* hic *Philoſophaſter* quandoque velit, omnia confundendo. Sed quid mirum: quoniam horum ipſe neſcius, & differentias ſalium nondum agnovit? Nam alcali ipſi eſt omne, & in illo omnia; ipſeque totus alcalinus. Diſcat præterea ex his, quòd ſales volatiles acido-ſalſi non ſint reprobandi, ſicut ipſe rejicit ſalem Viperarum Reformatoris, ſpiritu ſalis ſaturatum. Hi enim nobilioris indolis ſunt, quàm ſales purè ſalſi volatiles, aut fixa alcalia, quoniam penetrantes magis, contrariorum neſcii, integris viribus permeant totum corpus, neque protinus in ventriculo, ab acido lienis fermento, neque in meſenterio, aut aliis digeſtionum culinis, à ſalſedine purè ſalſa immutantur: obſtructiones reſerant, craſſos humores incidunt, viſcoſos attenuant, urinas promovent, ac arenulas expellunt; nec tamen deſtituti ſunt illi virtute ſeminali; eò, quod ſeparabiles denuo ſint à ſuo vinculo, acidis nimirum ſpiritibus, per ſalem Tartari: nimirum ſal volatilis Urinæ, à ſale Armoniaco; à ſale Viperarum Reformatoris, ſpiritu ſalis ſaturato, volatilis denuo ſal Viperinus: ſignum infallibile, virtutes ſeminales, ſeu naturales, horum ſalium, à proprietate ſubſtantiæ ſuæ, ab acido ſalis ſpiritu nequaquam fuiſſe deſtuctas, nec verè & realiter, ſed externâ ac peregrinâ tantùm formâ, & accidentibus, aliud ens ſimulare; & redire ambo in ſua priſtina entia, artificioſâ ſeparatione. Proindè, ſi ſal Viperarum, acido ſpiritu ſalis ſaturatus, in ſalinam ſublimaretur compagem ſolidam, non propterea ſal eſſet communis, ut neque ſal Armoniacus; ſicut falſiſſimè proclamat *novus Hippocrates*: quemadmodum

Digitized by Google

modum volatilis ille Viperinus ſal à ſuo acido ſpiritu denuo ſeparari, & in priſtinum eſſe, viribus integris non mutatis, converti poteſt; ipſo *novello Hippocrate* atteſtante, ſibi licet contradicente. Quidni & ſal Viperarum *Tackenij* etiam acido-ſalſus eſt, ſubſtantiâ, formâ, virtutibus, ac omnibus accidentibus, aſſimilis ſali eſſentiali Tartari, ſeu Vini, ſuperiùs ad ungvem deſcripti? Ex his fundamentis & argumentis judicet Lector, quâ probitate iniqvus ille *Hippocrates* vituperet ſales acido-ſalſos, & præcipuè ſalem Viperarum Reformatoris, legitimè, *in Animadverſ.* deſcriptum, ut nimirum mundo proprium ſalem, ita nuncupatum, Viperarum, ulteriùs obtrudat, & loculos adimpleat: cui tamen minimè invideo. Nam ego quidem ſalem Viperarum pro quæſtu non apparo nec decoquo. Anguſta, profectò, mihi res domi futura, ſi tot perneceſſariis ſumptibus, irrequietis laboribus, ſumptuoſo tempore, huic miniſterio præeſſe me oporteret, ut fideliter, citra impoſturas, hunc Vipereum ſalem diſpenſarem. Sed hæc *Tackenio* canos non accerſunt; liberalis eſt genii; utpote qui ex quatuor tantùm Viperis, quadraginta, & plures, ſalis libras elicere novit, novus Thavmaturgus, dono multiplicationis deſuper beatus. Verùm talia hoc genus hominum affectat, quæ compendioſo labore, magno tamen precio diſtrahenda veniunt: è quorum etiam cenſu *molliculus caſeus* eſt *Tackenij*, (nos Caſeolum Xenocratis dicamus) quem, profectò, exiguo labore conficit; uti videre eſt, quòd annuè multas libras hujus per Europam magno ære divendat; cùm tamen, ut in quâdam Epiſtola, ſeu in Echo Vindic. confitetur, decumanos labores hic molliculus caſeus accerſat, ac integro anno vix paucas uncias conficiat. Rem magnam feceris, *Tackeni*, ſi æqvus ſis. Hoc tamen ex Senecæ proverbiis diſcito; quòd faciliùs repelli ſe, homines, quàm decipi, ferunt.

Verùm ad inſtitutum revertar, & ignorantiam *novi Hippocratis* ulteriùs deſcribam, qui ut ſpiritum Tartari ſale volatili ſaturatum eſſe, demonſtraret, ait, *pag. 123. lin. 26.* *Cui* (ſcilicet ſpiritui Tartari) *ſi affuderis ſpiritum Vitrioli, incaleſcit, ut lagena vix manibus, teneri poſſit, euidenti argumento, quòd acidum vitrioli alcali tartari abſorbeat, ſicut calci aqua affuſa contingit, &c.* Rem acu denuo tetigiſti, *Domine Philoſophe Hippocratice.* Hoc enim eſt, quo te ipſum falſi convincis. Nam ſi alcali volatile in ſpiritu Tartari verè exiſtit, quod ſpiritûi Vitrioli, uti dicis, contrarium, & unde ejus incaleſcentia; illud neceſſariò debet eſſe purè ſalſum. Sales autem volatiles purè ſalſi, à ſalibus fixis alcalibus, ſeu lixivialibus, uti eſt ſal tartari, nequaquam deſtruuntur, verùm juncti in virtutibus ſuis adaugentur, ſi ſæpius ab iis ſublimatione pellantur. Ergo neque ſpiritus tartari, ſale volatili, uti dicis, prægnans, à ſuo capite mortuo ſic dicto, ſeu ſale Tartari, quicquam patietur, multò minùs deſtruetur; quin potiùs efficax magis, in virtutibus multum auctus deſtillatione & rectificatione, ab eâ prolicietur. Caput mortuum autem Tartari ſic dictum, ſeu ſalem tartari, purè ſalſum eſſe, nequaquam acidum; hoc ſæpius eſt demonſtratum; hoc ipſum multoties fateris; hoc lippis ac tonſoribus, diſcipulis, & Tyronibus, notiſſimum, qui *magnum Hippocratem Chymicum* mechanicâ demonſtratione illicò convincent, & meliùs inſtruent. Sed audi porrò, *magne Philoſophe*, tam es rudis Chymiæ, ut neſcias, quòd etiam ſpiritûs acidi corroſivi minerales hoc ſibi commune habeant, ut, ſi ex diverſis rebus deſtillati priùs, confeſtim tandem uniantur, ingens ſuboriatur incaleſcentia; quá tamen ſedatâ, ſpiritûs illi corroſivi & acidi non ſolùm in ſuo vigore indeſtructi maneant, ſed corroſivi magis reddantur, & intendantur, ut neque etiam præcipitentur. Idem & hìc contingit, quando ſpiritus Vitrioli jungitur ſpiritui Tartari. Ab his licet aliqua ſuboriatur incaleſcentia, non tamen propterea ſe mutuò deſtruunt, non ſe mutuò præcipitant, nec

ſpiritus

ſpiritus Vitrioli ab aciditate ſua immutatur, neque etiam odor graveolens, vel empyrevma, ſpiritûs tartari diſſipatur; quæ cuncta ex lege naturæ fieri deberent, ſi tale alcali in ſpiritu tartari exiſteret, juxta falſiſſimam *novelli Hippocratis* aſſertionem. Videmus autem, prædicta omnia firmiter conſtare in horum ſpirituum commixtione, tùm aciditatem ſpiritûs Vitrioli, tùm etiam empyrevma, & odorem graveolentem, ſpiritûs Tartari: ergò nullus ſal verus volatilis, & purè ſalſus, in ſpiritu tartari continetur. Ut neque in Calce viva tales ficti ſunt ſales, ſibi invicem contrarii, quos ſibi antiquata cantilena ſaltem finxit. Verùm ineſt calci vivæ ignea particula incorporea, veluti comburens, & indurans, ſpiritus lapidificus, omnia animalia deſtruens, ſalium volatilium in fenſiſſimus hoſtis, eaque mortificans. Hæc ignea vis, & particula, in calce, vel ab aëre humido, vel aliâ humiditate actuata, inſurgit, omnia ſecum ſuo igneo lapidifico ſpiritu indurat, mortificat, & à putredine arcet. Hæc veræ Philoſophiæ conſentanea ſunt; locum tamen in vacuo *Hippocratis novelli* cerebro non inveniunt, quia calumniis & ſarcaſmis repletum, quos nondum omnes in Reformatorem effudit, ut etiam in *D.D. Auguſtanos*, qui & ipſi ſpiritum Diatrion, *pag. 426. col. 2.* ſuæ Pharmacopœiæ haud ineptè inſeruêre: nec illis lachrymabile eſt medicamentum, ſed eximiis virtutibus præditum, antiquis & modernis doctiſſimis Medicis familiariſſimum. Maneat è contra iniquo huic Calumniatori ridicula alcaliſata Philoſophia, quam in vacuo & ſpatiis ſuis imaginariis meditatus eſt. Neque porrò Mixtura illa de Tribus, quam, *pag. 429. col. 2.* Animadverſ. inſerui, hoc lachrymabile meretur encomium: quia idem ſpiritus Tartari, (licet cum antimonio deſtillatus, & efficax magis redditus) ſi cum ſpiritu Veneris ſociatur; nulla virtutum earum fit deſtructio, nulla ſalis volatilis immutatio: ſed ambo ſpiritûs in virtutibus ſuis potiùs exaltantur, junctiſque viribus efficaciores redduntur.

Alcali porrò *volatile in tartaro, ſaturari ab acido ſulphuris antimonii:* Proh dolor, quàm iniqua, quàm inſulſa Lectori inſtillas! An poteſt ſulphur, etiam crudum, potentius multò ſulphure antimonii, ſalem quendam volatilem figere & fixare, aut ſaturare acido ſuo ſpiritu, ſi non accendatur, vel in actum deducatur accenſum, ut actu ſpiritûs ſuos eructet: qualis ſpiritus tandem ſalia volatilia purè ſalſa ſaturando demum, nequaquam deſtruendo, aptus natus eſt? Ad hanc normam ſpiritus Tartari deſtillatus cum antimonio, à ſulphure ejus, ſcil. Antimonii, aurato, non inflammabili, ſibi aſſociat aliquid virtutis, & propriâ volatilitate ſecum per alembicum rapit. Philoſophus iterum manſiſſes, ſi tacuiſſes, mi *Tackeni*.

Stultitiæ eſt index lingvaque mensque Tuæ.

Hippocratem fruſtra imploras Numen, libro iterum de diæta, jejunus Philoſophus: ſed profanis non adeſt, ne dicam, falſariis. Iteratò falſum etiam eſt, quòd, *pag. 125. in margine*, ſcriptitaſti, nimirum: *absq; arte non reperiri in natura acidum purum ſine alcali mixtum, & vice verſa.* Hoc falſiſſimum eſt & jam demonſtratum; quidquid eitam ex divino Sene, de diæta, lib. 1. muſſites.

Reliqua, quæ hoc ipſo *capite 18.* continentur, utpote, *pag. 124. lin. 12. paragr. qui incipit: Aciditas vero, per liquorem ſparſa &c.* item, *pag. 125. lin. 4. paragr. qui incipit: Huic alcali, ſuperadde acidum &c.* præ reliquis inquirenda Amico Lectori ſvaſerim. Talia enim ſunt, quæ vel Oedipum terreant, vel Philoſophum arceant; amuſa & obſcuriſſima. Ego ſanè, niſi me labores Chymici, & Pharmacevtici à teneris inſtituiſſent; præ doctrinæ hujus caligine minimè aſſequerer, quæ ſecreta, & aureos montes, publico donaret *Tackenius*. Verùm cùm experientiâ noverim, quid ſit ſubſidentia vel reſidentia,

aut

Digitized by Google

aut potiùs remanentia, aceti; vini item naturam, ac hiſtoriam, per omnia inveſtigârim: hanc Chimoſophiam, lamentabilem & mancam doctrinam, riſi, ac plausûs dedi. Ne autem Ben. L. hoc myſterio defraudem; en! totum adſcribo contextum, qui talis eſt:

Caput XVIII.

cujus inſcriptio:

Ex fodinis nunc in Amenum hortum ad vegetabilium occultiora alcalia volatilia me confero.

Vegetabilia omnia, non minus quam animalia habent inſtrumenta uitalia, quibus utuntur, ad horum incrementum & propagationem. In ſemine igitur tanquam ouo, uel ſtomacho, dormit præualens acidum, cum puſillo alcali, pro ſui ſuſtentatione, cum ſpecifico rectore (de quo alibi) cum vero in terram, projicitur, humido ſoluitur; & calido excitatur; acidum ut igneum incipit agere in alcali, cui humidum accedit, illud rector, caloris beneficio informat; ſic inuiſibiliter acidum aſſumit alcali, & alcali viciſſim ſorbet acidum, in utramq; partem tendunt fermentorum more, imò non ceſſant, donec curſum præfixum abſoluerint ad ſuos fines: ſpiritus alter trahit alter protrudit, &c. ait Hip. citato loco.

Vegetabilia mechanica inſtrumenta Hippoc duæ facultates. lib. 1. de diæta.

Fermenti myſterium olim ſtudio occultatum fuit.

Humidum itaq; cujuscunq; uegetabilis, continet acidum & alcali, in aliis prædominatur alcali in aliis, acidum, acidum eſt notiſſimum, alcali verò hactenus paucis cognitum: quod in expreſſo vuarum dulci ſucco, ut notiſſimo ad oculum nunc oſtendam; in quo primis diebus rector dormit, qui paulo poſt, admovet mechanica inſtrumenta, acidum incipit rodere alcali, illud, abſorbet acidum, fitq; actio & pugna vehemens, quam à feruendo fermentationem appellamus, & id donec acidum ut ſupremum vicerit alcali, in illa pugna, ambe facultates (ſapores, inſtrumenta, mechanica vel architectonica, voca ut lubet, vel etiam archeus, calidum innatum &c.) patiuntur ingentem cladem, fitq; internecio vigoroſa, acidi ab alcali abſorpti & peſſundati ac fatiſcentis, ambo cadunt mutuo amplexu in cadauer (vini reſpectu) quod Tartarus appellatur.

Fermentum quod feruendo creſcit.

Hunc, ex retorta, ſi diſtillaveris, acidum excitatur à calore, & rurſus incipit agere in alcali, illud viciſſim in acidum, fitque nova fermentatio, ob id lentiſſimo igne agendum eſt, & licet recipiens vas, vt vt magnum, fermentationis tamen incondenſiblis odor (Gas vocat Helmont) percipitur longè, vincit tandem alcali acidum, illudq; plane abſorbet, & ambo pro majore parte fixantur. Liquor & oleum in receptaculo, ſaturati ſunt alcali volatili, quod egregii vſus per ſe, à paucis tamen cognitus. Diſtillatum liquorem & oleum, ſi rurſus capiti mortuo reaffuderis, tunc alcali volatile quod liquor continebat, abſorbetur ab acido in capite mortuo, & fixatur, quod autem rurſus tunc ſtillat, erit aquæ elemento vicinius & minoris efficaciæ. Reformator verò, ut ubiq; ſic etiam hic graviter impingit, ait enim (a): vulgaris ſpiritus tartari, qui à ſuo relicto capite mortuo non rectificatus, nulla ratione, pro puro ſpiritu tartari haberi debet. Ex hoc ſuo rectificato ſpiritu tartari (& proprio inſipido cerebro) componit medicamentum, profecto lacrymabile, quod vocat (a): mixtura de tribus, ex mineralium ſpiritibus. Primo; alcali volatile in tartaro ſaturatur, cum acido ſulphuris antimonii, idque vocat: ſpiritus Antimonii Tartariſatus, ſi forte fortuna, aliquid alcali volatilis adhuc ſupereſſet! en, quid agit? illiud deinde mortificat cum aceto ex ærugine, & acido vitrioli: unde hæc diſpendioſa, ſed artificioſa & inutilis compoſitio, conſtat ex aqua elementali, & aceto; hanc mixturam antiqui poſcam nominarunt, huic reformator nil, niſi fætorem tartari addit.

Spiritus Tartari.

a Mantiſſa Hermetica fol. 745.

a. mantiſſa fol. 750.

Spiritus autem tartari prudentia ab Hippocratico diſtillatus, non eſt acidus, ſed ſubamarus, & alcali volatili ſaturatus, cui ſi ſpiritum vitrioli affuderis, incaleſcit, ut lagena vix manibus, teneri poſſit, euidenti argumento, quod acidum vitrioli, alcali tartari abſorbeat, ſicut calci aqua affuſa contingit, & quemadmodum in calcis calefactione, ſalia moriuntur, & in neutrum degenerant; ſic de ſpiritu tartari, cum acido quocumq; miſto, intelligendum eſt. Sic docet (a) Hippocra*tes Doctor meus. Redeo nunc unde digreſſus, ad chimicam nimirum vini fermentationem, cujus cauſa tartarus cecidit in fundum, ut cadaver.*

Aciditas vero, per liquorem ſparſa illi dominatur defenditque, & uocatur vinum, hujus aciditas fit palato grata, reſpectu alcali, quo cum amicitiam iniuit, acidumq; temperat, donec tandem aciditas, alcali pertæſa, aut calore iterum excitata, ſuperare contendit alcali, fitq; noua, at inſenſibilis pugna, vinumque magis aceſcit, vocaturque communi nomine acetum. Cui ſi per alembicum ſeparatur aciditas, & fundus per ignem concrematur, tunc reperitur ex tartareo illo fundo alcali, quod tamen multis impoſſibile videbitur in tanto acido, alcali reperire, & tamen verum eſt (b) *id voluit philoſophus* (a) *inquiens: inpoſſibile eſſe materiam, cui non ſub ſit aliqua forma.*

Huic alcali, ſuperadde acidum diſtillatum, & euoca phlegma aquoſum, odorem aquæ ardentis habens, tunc ex acido & alcali, habebis tartarum regeneratum, qui ex retorta dat oleum pingue, & aquam amaram, alcali volatili ſaturatam. Ex phlegmate, per phiolam longi colli, euoca pingue ardens aquoſum, quod aquam vitæ appellamus; reliqua pars eſt aqua elementalis. Pingue, reaſſumit alcali, de quo rurſus euoca aquam elementalem, repete hanc operationem, & tota vini ſubſtantia in aquam & terram elementalem omni ſapore & odore priuam tranſit. Hinc patet, quod vuarum ſuccus, alcali & acidum (in quo rector habitat) conſeruauit per varios caſus, per tot diſcrimina, usq; ad ultimam ſui annihilationem. Accedo ad

a. per mixta alterantur li. 1. de diata.

b. absq; arte non reperitur in natura acidam purum, ſine alcali mixtum, & vice verſa Hip. lib 1. de diata.

a. Ariſtot. primo phyſicorum.

Sic rector paulatim, à ſenſibus noſtri externis, in nihilum recedit: adeò ut non inveniat homo opus, quod operatus eſt Deus Eccl c. 3. v. 11.

Caput XIX.

inſcriptum:

Derſertam & incultam viam explanat.

IN hoc non minùs, quàm in aliis, haud pauca occurrunt abſurda. Quælibet enim periodus correctione indiget. *Paragraphus hujus capituli tertius, pag. 128. lin. 17.* hæc habet. *Quemadmodum enim, alcali fixum; Mercurium; & alcali fixo vicinior; vitriolum præcipitant, ut ſupra oſtendi; ſic etiam hic, mitius alcali; requirit & mitius examen.* Hæc eſt, juxta hujus capituli inſcriptionem, deſertæ & inexcultæ viæ explanatio: *Hûc igitur adeſte,* qui viam excultam ambulare cupitis; *& jucunda veſtris oculis aſpicietis.* Verùm neceſſum eſt, accedat Oedipus non Davus. *Pag. 130. lin. 5.* novum dogma novum proponit ſecretum, dicens: *Aciditatem* (a) *eſſe, caloris & doloris cauſam obſervarunt cum Chirurgis, quamplurimi emunctiores Medici, vt etiam, quod Cornu Cervi uſtum; acetum & reliqua acida, omnis generis, in ſe abſumit, vnde illud, in maxima doſi, ab uncia ſemis, ad unciam, in aqua refrigerante, alcali volatile continente, felici ſucceſſu febricitantibus propinarunt. Nam ſicut cornu cervi uſtum, ex aceto abſorbet & combibit, acidum volatilem ſalem, ſic aciditatem in quibusdam febribus obortam, tollere & abſumere, non ſine magno animi gaudio animadverterunt.* Cornu Cervi uſto tantam ineſſe vim, in acido ſale volatili abſorbendo & combibendo, quis, ante *Hippocratem novellum*, crediďiſſet? Cornu Cervi, vel quæcunque alia oſſa Animalium, Hominum, Equorum &c. ſi aduſta, indifferenter ſe habent, ac nulla inter illa eſt diſparitas; ſuntque corpora ac terra mortua damna-

(a) De ſpecifico acido hic ſermonem inſtitui, compendii brevitas non permittit. vide tamen, cap. 21.

damnata, omni ſale, omni virtute, vacua. Proinde, quòd *libera* ſint & mortua corpora, nil planè illis ineſt de ſale ſive fixo, ſive volatili, ad teſtas, ſeu capellas probatorias, metallis perfectioribus purificandis & finandis, uti loqvuntur. Pari ratione etiam cineres ſimplices lignorum elixiviati, omni ſale ac virtute ſpoliati, uſurpantur: quod ipſe Author alio loco confirmat. Hæc, inquam, oſſa mortua indifferenter ſe habent ad recipiendum quemcunque liquorem, ſive acidum, ſive ſalſum, aut inſipidum etiam, & dulcem, tantum nimirum, quantum, pro eorum humectatione, ſaltem ſufficit; prout alia quæcunque terra mortua, calcinatione omni humiditate ſpoliata: non verò, quòd ex liquore aliquo, ſive acido, ſive ſalſo, aciditatem & ſalſedinem tantummodo, absque eorum liquore, elicere apta ſint. Clariùs dicam: uncia una oſſium quorumcunque aduſtorum, ſeu calcinatorum, de liquore quodam, ſive acido, ſive ſalſo, unciam dimidiam circiter, vel minus, pro ſui humectatione, in ſe abſorbet, relicto reliquo liquore, ſuperabundanter affuſo, in ſuâ ſalſedine, ſuâ aciditate, nec quicquam vel hebetiore facto, aut permutato. Sic neque ex acido liquore ſalem aliquem inhærentem, neque ex acido etiam ſalſo liquore acidum ſolum, peculiariter hoc, vel illud, ſeparatim attrahere, apta nata ſunt, ſed indifferenter, ut denuò repetam, ad quodcunque recipiendum, non verò ſeparandum, non hoc, vel illud, peculiariter eliciendum, ſe habent. Ergo nequaquam ex aceto abſorbet & combibit ſeparatim, & ſolum acidum volatilem ſalem (quia & acidus ſal purus in rerum natura non reperitur; & implicat) aut ejus aciditatem; ſed de toto aceto, quantum pro ſui humectatione requiritur, relicto reliquo aceto impermutato, & ſuâ aciditate plenè adhuc gaudente. Ergo nequaquam oſſa calcinata, ſive *Cornu Cervi uſtum, aciditatem in quibusdam febribus obortam, tollere, non ſine magno animi gaudio animadverterunt*: ſed eſt fiducia inanis, frivola aſſertio, nec naturæ nec rationi conſona. Etenim ſi quis acidam aliquam humiditatem, ventriculo ingeſtam, aut primis viis inhærentem, calcinato cornu Cervi tollere & abſumere vellet, neceſſum omnino eſſet, ut, ea in quantitate, ſiccum cornu Cervi uſtum, nullo liquore priùs imbutum, nullo modo humectatum, nec etiam in ore ſalivâ tantùm madefactum, ventriculo intruderet, quâ quantitate & pondere nimirum (plus duplo) ſufficiens foret, liquorem acidum inhærentem totum, non ejus acidum ſolum, in ſe recipere, & abſorbere; ſed, quod ſtudioſè advertendum, adhibito motore, vel transvectore, qui hoc, ab acido febrili impregnatum tandem cornu Cervi uſtum, per inteſtina innocuè veheret, & tandem per guttur inferius exturbaret. Hoc eſt præcellens medicamentum antifebrile, *ex magno experimentorum cumulo* Hippocratis novi excerptum; hæ ſunt virtutes prægrandes, quibus pollet cornu Cervi uſtum. Et hæc ex fideli ac ſecretâ communicatione magni Chymici, *Tackenij*, habete, quæ *non ſine magno animi gaudio* amplectemini.

Plura hîc loci eſſent dicenda, præſertim de iis, quæ Author, *in ſequentibus paragr. pag. 130. 131.* adducit, de herbis vulnerariis & refrigerantibus; item de earundem aquis deſtillatis; & quâ ratione differant ab aquâ ſpermatis ranarum, quæ verè abundat ſale volatili, tanquam ex animalculis, aut eorum ſaltem ſpermate, deſtillatâ. Verùm quia paucis complecti nequeo, idcircò brevitati ſtudens, ulteriùs progredior.

Devenio autem, *pag.* ſtatim *ſequenti 132. lin. 5.* ad conſvetas *Tackenij* calumnias, contra Methodicos Medicos, quos denuo, in deſpectum, *Canonicos* appellat, eosque *veſaniæ, ſtultitiæ, & ignorantiæ*, accuſat, malè, contra doctrinam *Hippocratis*, medentes. Et paulò pòſt, *lin. 13.* ſuperbiſſimo ſupercilio ſe ipſum nunc Hippocratem ſiſtit & proclamat. Addam

 igitur

igitur hujus paragraphi integrum textum, qui incipit *pag. 131. lin. 5. Sic & aqua deſtillata, ex ranarum ſpermate (totum ſperma cum patientia ex balneo elevatur in puram aquam relictis granulis nigris, & aridis, quæ non ſunt rejicienda) abundat occultò uolatili alcali, & plumbum ex dicta ſolutione ilico præcipitat; promptius, & copioſius, quam ulla alia aqua refrigerans; hæc aqua magni eſt æſtimanda, in plurimis affectibus, ex peculiari acido: deſperatam enim hæmorrhagiam, ex utero, feliciter ſanatam novi, quatenus ſanguinis aciditatem, primò abſorbet, poſtea inhibet & arcet. Hæc etiam aqua, dolenti parti podagræ applicata, ſtatim dolorem mitigat, quatenus acorem mortificat & alterat. Cum vero dolor eſt vehementior, tunc aciditas eſt in majori copia & uigore, alcali uolatile cauſam abſumens, manifeſtior tunc eſſe debet; tollit vero dolorem indubitate; hinc diſcitur, hujus cauſam ex acido prouenire, ſi alias à juuantibus & nocentibus, ſumenda eſt principalis indicatio, ut Auicenna docet, Veſaniæ itaq; ſimilis eſt, quorundam Canonicorum medicorum ſtulta opinio, quod contra Hippocratis doctrinam, contrariis mederi, & hujusmodi ſimplicibus catarrhum ut ajunt repellere, majusq; malum cauſare ex ignorantia timent, & idiotis perſuadent. Alcali enim volatile Hippocrates indicat, inane & vacuum, quod omnem dolorem prodagricum (non loquor de nodoſa & coagulata) artriticum, nephriticum, ſciaticum, & ſimilia, pauciſſimo ſpatio, externe ſaltem adhibitum tollit, quatenus acidum, doloris cauſam, confeſtim (impatiens inaninatis) combibit & abſumit.* Item *pag. 133. in margine*, ait. *Notent canonici medici, quod Alcali aqua communis non aſcendit per alembicum, ideo diſtillata non refrigerat ſicut ſpermatis ſupra diſtæ.*

Aqua refriger. occultã habens alcali.

Alcal volat. podagræ dolores abſumunt.

Podag nodoſa coagulat. ut calculus, diverſo ſaltem acido.

Profectò, *Tackeni*, impudens es, & malignantis naturæ Rabula, meritò cenſendus, qui non unum Reformatorem, ſed Scholas, & Medicorum doctiſſimos cœtûs, petulanti lingva tuâ ſaucias. Ego neque tibi neque ex Acherontis Echo, neque ex Baldo & Bartolo cito, quòd pœnâ dignus ſis; ſed proprio ore in te fibra tam allego ſententiam, quoniam, ex tua Vindiciarum Echo,

Beſtia caudâ brevi malè tegit poſteriora
Stulta lingva & levis malè tegit interiora.

Nam: in ore fatuorum cor illorum, & in corde ſapientum os illorum. Quid gloriaris in malitia? An capis, quæ doces? An percipis, quæ in Canonicis & Medicis Dogmaticis reprehendis? Profectò periculoſæ plenum opus aleæ eſt, & ancipitis eventûs, Podagricis, & quibus ad articulos malum decubuit, repellentia admovere: & veſaniam meritò, & nequitiam ſimul arbitror, nec non ſtultum *Tackenii* dogma: hujusmodi ſimplicibus catarrhum, vt ajunt, repellere. Vade, piger, ad formicam: conſule Viros inculpatæ vitæ, ſanæ doctrinæ Methodicos, *Canonicos* & Claſſicos: audi, quid loquatur in te Spiritus ſapientiæ: diſce cautiùs de humano corio deinceps mercari. Si enim temerarium te hominem, & Medicaſtrum, ſectabimur; dubium non eſt, quin & podagras arceamus: ſed, ut dicitur. Morbus curatus eſt, homo autem periit. Reliquas vindicent Scholæ calumnias.

Hac ipsâ *pag. 132. lin. 27.* miranda & nova docet, dum ſtatuit, *aquam putealem, vel fluminis, alcali occultum continere, cujus ratione nutriat animalia & plantas omnes. Ferrum ignitum, ac in aqua extinctum, acquirere robur, docere, dicit, Hippocr. citato libro.* Præterquam quòd doctrinam hanc, duce Philoſophiâ, & propria ratione, futilem, nugatoriam, ac inanem eſſe, cognoverim; ſi vera ea eſſet, tanta, proh dolor! præſidia, urbium & caſtellorum fortiſſima munimenta, bello & fame diruta etiamnum non ſquallerent, dum eorum præſidiarii multum quidem ſalubrioris lymphæ, ſed parum, aut nihil, habentes alimenti, fame tandem ac inædiâ deceſsêre. Conſului tamen innumeros & doctiſſimos viros, qui hoc argumentum tractarunt fuſiùs; & ex eorum cenſu magnum Stagiritam, *lib. Meteoror.* & *4. Phyſic.* Albert. Magnum, *lib. 2. Meteoror.*

toror. Hippoc. *lib. d. capit. Vulner.* Galen. Plinium, *lib. 33. cap. 1. 2. & 3.* Vitruv. *lib. 8.* Jovium Pontanum, *Metor c 34.* Solinum Polyhiſtorem, *cap. 10. & 32.* recentioresq; quamplurimos, & maximè Helmontium: Tit. *Aqua:* doctiſſimum Kircherum, *lib. 5. de Virtut. aquarum;* item, *in itinere Hetruſco:* & alios (tantum negotii faceſſit vel unicum delirantis phaſma) & ne unum reperi, qui virtutem alimentalem & nutritivam Aquæ accenſeat. Sed plus unius Morionis negandi pertinacia prævalere attentat; quàm centum ſapientum demonſtrationes. Te igitur hic nutriat latex cum alcali tuo, nec melioribus dignus es: nos interim noſtra tueamur. Sed forſan à pari argumentari volebas, quòd nimirum aër plus contineat hujus volatilis ſalis, de quo loqueris, quàm aqua putealis, fluminum, & deſtillatæ ex herbis refrigerantibus; adeoque forſan plus enutriat. Sed alia hîc ratio militat pro aëris conſtitutione, qui, (ſic mecum quamplurimi viri docti ſentiunt) ſuo modo, poroſitates ſuas habet, in quibus hic ſal volatilis detinetur; quem elicere, operoſum non eſt; prout ex *m. Animadverſ.* pluribus patet. Non ſic ex aquis, quæcunque illæ ſunt, hic ſal elicitur: ex quibus ſequitur, alcalibus tuis (quæ vacua ſtupidè aſſeris) plenum eſſe aërem; plus nutrice aërem, quàm aquam; plus refrigerare, quàm aquas deſtillatas, quæcunque illæ ſint; quoniam plus ſale abundat. Sic aëre vivimus, nutrimur, & ſanamur. Hæc citra calumnias, & textuum adulterationes, pro inani commento tuo, objicere placuit.

Plura ſe offerunt emendanda in hoc Capitulo, utpote de præcipitatione, & ſolutione, ſacchari Saturni; de indurando ac corroborando ferro, quod per mechanicam tritum; & quamplurima. Sed dedignor pluribus immorari. Legat interim B. L. authoritatem quam, *pag. 134. lin. 12.* affert, ac quâ ratione ad rhombum ſit, combinet. *Hinc Lactantius*, ait; *lib. 1. cap. 5. à quâ ſunt omnia*, ſed quid illa, & illud? *Quod ante Hippocratem, Thales Mileſius, fortaſſis hac arte, etiam cognovit: teſte Laertio in Talete. Sic Hermes antiquiſſimus. Aqua inquit: eſt ſuſceptibilis nutrimenti in hominibus & aliis: Et ſine aqua non operatur natura &c.* quæ omnia ultrò conceſſerim: ergò aqua nutrit: negatur falſiſſima conſequentia: cruda authoritas eſt, ac alio ſenſu accipienda.

Quæ porrò, *paragr. ſequenti*, de Aqua Roſarum, & aliis aquis, ſcribit, *pag. 134.* in cupreis inſtrumentis deſtillatis; hæc laudo, & probo conſilium: ex quo fundamento & iteratò, in Animadverſ. m. & ſecundariò, in Novo Diſpenſatorio, Pharmacopœos hortor, ut non ſolùm in deſtillationibus aquarum, ſed & decoctionibus quarumcunque rerum vel liquorum, tantillum ſaltem acidorum, vel quaſi vinoſorum, à cupreis, æneis, aut aurichalceis, inſtrumentis abſtineant, &, eorum loco, terrea, vitrea, aut etiam ferrea, vaſa, ac inſtrumenta, ſibi procurent: ac, ſi tamen in cupreis veſicis, uti vocant, ſtanno probè obductis, ſuas perficere velint aquarum deſtillationes; capitellum ſaltem vitreum agglutinent, nec non cannas etiam ex cupro, per vas refrigeratorium, mutent: quoniam hæ particulæ, quas aquæ, ex cupreis inſtrumentis deſtillatæ, de metallis ſecum vehunt, non ex infimo continente vaſe, ſed ex ſuperno receptaculo, ſeu capitello, & canna cuprea, per quâ fluunt, abraduntur, vel abluuntur, aut ſolvuntur, ac unâ cum aqua eliciuntur. Nam metallum quodcunq;, & vel cuprũ, non ejus eſt volatilitatis, ut, unà cum vapore aquoſo exhalante ſimplici, in altum elevetur, & per alembicum tranſeat. Sufficiat igitur, vitreum capitellum cupreo etiam vaſi deſtillatorio, rejectâ nec non cupreâ cannâ, appoſuiſſe & agglutinaſſe. Tale vas deſtillatorium, ad omnes ſimplices & compoſitas Aquas legitimè & dextrè deſtillandas inveni, & æri incidi curavi, *in Claſſe decima quinta Aquarum deſtillandarum, Diſpenſatorii n. Novi:* ubi majorem Lector hauriet eâ de re informationem.

Pag. 136. magnificis iterum verbis Lectorem paſcit, ac, velut Tantalo, quos jamjam prompſit fructûs, malitioſè eripit. Ita enim, *in margine*, ponit: *Specifica remedia*; & ne unum apponit, quod non vetulis & agyrtis notum. Amplas quæſtiones, & Philoſophiæ abdita theoremata, proponit; tumultûs excitat: ſed nihil horum ſolvit. Quærit, cur ſuccus millefolii conducat Hæmorrhoidibus ſpecificè: cur ictero Fumaria? Sed iteratò quærit: nihil decidit. Hoc proprium eſt Idiotarum: multa dubitare; nihil reſolvere. Item, *in ſequentibus*, ſtatim: *ut & in quo conſiſtat purgantium facultas?* Sed audite reſponſum: Optat ephippia bos piger: optat arare caballus. *Ea nunc hic enarrare, nimis operoſum eſſet: Lampada tradidiſſe, ſat eſt.* Caliginem nobis induxiſti, non lampada tradidiſti, tenebrio: quamquam, cum fatuis Virginibus, tibi lampada, ſed oleo non inſtructam, eſſe, indulgeam. Hîc Rhodus: hîc ſaltus, *Tackeni.* Hîc inaudita, nova, rara, occulta tractare licuiſſet: hîc te Philoſophum, & *novum Hippocratem*, non verbis, ſed rebus, inaugurare. Non enim erat quæſtio de vitriariâ, ſaponariâ, induſiorum loturâ, lixiviorum apparatu; ſed de facultate purgantium, arduâ, in universâ Medicinâ, quæſtione; de qua, cum Theoreticis, præclara quæque quærere & diſſertare potuiſſes; an ſolâ facultate irritante, quâ vaſa laxantur, diſtenduntur, & ipſa natura ad exitum ſtimulatur, purgantia agant: ut voluit Ariſtot. *lib. 1 probl. 42.* an verò vis purgatrix è qualitatibus primis, notis aut manifeſtis, reſultet, ut calore pharmaci: an verò à toto temperamento: an potiùs occultâ vi & qualitate, ſeu actione totius ſubſtantiæ: an Magnetiſmo; ut fit in Agarico calido, frigidam pituitam deturbante; à Myrobalanis citrinis, frigidis in primo; & à Tamarindis, frigidis in ſecundo: quæ utraque calidam bilem ſubvertunt. De quibus vide Meſuen, *lib. ſimpl. c. 2. & c. 7:* an vis cathartica aſſignanda ſimilitudini potiùs, relationi, ſymbolo, & modo ſubſtantiæ; prout Rhabarbarum demonſtrat, ſolam ferè bilem evacuans; aut à poteſtate occulta: prout meus etiam Hippocrates docet, *lib. de natura humana, & libr. de medicamentis purgantibus*; & Galenus, *lib. contra Julianum, c. 13.* item, *de natura humana tex. 17.* & paſſim: an pharmaca, ut ſelectivè purgent, debeant deduci ad venas, contactu ſuppoſiti; ut Bravo loquitur: an ſolâ irradiatione; ut aliorum eſt opinio: an purgantia ſolos naturales humores, non verò purgent corruptos, putridos, ac malignos; ut Zacutus acutè voluit, eò, quòd hoc opus naturæ ſit, criſi talia, vel acriſiâ, ſequeſtrare: & innumera denique talia, homine ac Philoſopho digna, agitare licebat, ac mox ex deſtillato cerebello tuo, poſt tot ventos, & promiſſa, novi aliquid & inauditi, juxta ampliſſima promiſſa, nobis afferre. *Sed eſt operoſum.* Mentiris, ſed ignoras, *Tackeni.* Ex Helmontio nihil depeculari, harpagare, furari, tranſcribere, tibi in promptu fuit, *Furcifer*: igitur lampas tibi extincta eſt; Helmontius oleum non ſuppetiit: uti non dubito, quin ab eo ſuppetias mendicâris; ſed ubi ab illo audiiſti, Titulo: *Reſpondet Author:* (ad tua forſan poſtulata) *pag. 336. paragr. 6. Reus ſim coram Deo, ſi non prorſus ſvadeam, omnino à laxativis abſtinendum: &, paragr. 3. fides nulla danda ſolutivis.* Iterum, quòd purgantia perfecta ſolis ægris, non ſanis, competant; neque per ſeceſſum, neque ſudorem, ſed inſenſibilem tranſpirationem, operentur; quòd nullum, ex tribus humoribus, purgent; ſed purgata, & excrementa per pharmaca educta, ſint virus pharmaci, mactatus cruor & cadaveroſus; & plura his affinia, quæ vide, *pag. 306. paragr. 14.* quando animadvertiſti, quòd Paracelſum comptè pexuerit, eò quòd ridiculè affirmaret, laxativa operari non, niſi calcinatione, ſuperveniente liquido; ac laxativum cum humoribus reſolvi in calcem: &c. hæc à longè ſubodoratus, aures ſubduxiſti, lixivium veritus es, alcalibus miſeris tuis proſpexiſti, *& operoſum tibi viſum fuit.* Satis erat, lampada extinxiſſe,

ſe, & tenebras quæſiiſſe & latibula coluiſſe. Vah pudor! *Tackeni!* quòd hîc herbam porrexeris; quòd ex caſtris fugeris, & haſtam abjeceris. Hîc Dogmaticos & Canonicos exturbare poteras, quorum mentem ſupra retuli; aut Galenicos vindicare adverſus Helmontium: & te Herculem dixiſſemus. Tuam mox novam, inauditam, doctrinam ſancire poteras: & plus quàm *novum Hippocratem* Orbis te coluiſſet. Sed: ibas, quò quibas; quò non quibas, ibi ſtabas. *Oneroſum erat.* Fricabas avriculas, &, quod peſſimum, nihil incidit. Profectò, *Tackeni:* res alia eſt ſceptrum; alia plectrum: aliud: *Novi Hippocratis*, in fronte & capite libri, inſcriptio; aliud, in arena, ex cathedra diſceptare, & ad Rhombum loqui. Bonus es Rabula, ubi *operoſum non eſt;* ſed malus athleta in Medica palæſtra; ubi, profectò, operoſum. Sed hæc per parentheſin longam, tibi in aurem, & tuis in auriculas, *Tackeni.*

Ais, *ſequenti* ſtatim *paragrapho: Suſurrones hic audio.* Haud crediderim, *novelle Hippocrates:* forſan adhuc aures tibi tinniunt ab hâc, quam ſupra invictus ſuſtinuiſti, exegeſi? *Suſurrones hic audio, quod cum plumbo ſoluto, vegetabilium alcalia volatilia, demonſtrare contendo, pag 136. lin. antepenultim.* Falleris, *Tackeni*, non ſuſurrones, ſed toto ſplene ridentem, & totam in cachinnos effuſam Scholam audis Medicorum. Cur? primò, quòd, ut ipſe ais, cum plumbo ſoluto, per alcalia, in alcalibus, & ex alcalibus, purgantium vires, univerſam Chymiam, & ipſam naturam, deinceps alcali ex alcalibus dicendam, tractare, ac mentiri, ridiculè attentes. Quid hæc ad ſcopum & connexionem? Secundò, rident pulchram & aptam ſolutionem objectionis hujus, quam attuli, *pag. 137.* quæ talis, *in margine: ſolutio: ais:* in paragrapho illo ſequitur tandem: *Quantum luminis Hippocratica hæc doctrina addit medico* (plus quàm ſol Heracliti!) *tam in componendis medicamentis, ne unum alteri obſit* (*imò ſimplicium virtus miro modo hac ſcientiâ exaltari poteſt*) *quam etiam in morbis ſanandis.* Quid tempore, Baccho ſacro, feſtivius afferri poſſet? Quis ordo? quæ connexio, ad propoſitam objectionem? Quantum tenebrarum, quantum dedecoris & macularum, tua doctrina, nihil minùs, quàm Hippocratica, attulit? Ridemus ulteriùs, quòd de urtica, canitiem retardante, tam ambigua & falſa affers. Ridemus, quòd Salomonem tua alcalia tractaſſe ſomnias & inſanis, dum *pag. 138.* ſcribis: *Hujusmodi, exiſtimo, fuere abſconſæ virtutes radicum, de quibus Salomon, &c.* & infra: *non enim credibile eſt, quod verba funderet, de primis qualitatibus, & gradibus elementalibus, quas lingva metiri promittunt noſtri Botanici.* Sed, ſine dubio, de alcalibus *Tackenij.* Ecce! plus homo hic, quàm Salomon, in omni gloria ſua. Ridemus, *Tackeni*, quòd, *pag. 139.* cum Arnoldo, hoc dogma amplexèris, dum, *ubi in promptu habentur ſimplicia, inquit: dolum eſſe, ſi quis compoſitis utatur:* cùm tamen ſvadeat hoc totum opuſculum tuum; illud maximè *capitulum 14. pag. 81. Calculum reſolvit & componit pro majore lumine:* ſc. antiqua & apta diruere, diſſolvere, nova arcana, inaudita, componere, cudere, & ineptiſſima ſubſtituere. Fateor; dolus eſt, ſi cui ſint ad manum ſimplicia, uti compoſitis, & impoſturis *novi Hippocratis.* Ridemus, *quòd compoſitum pulverem inveneris, qui chinellæ vires, ſi non ſuperat, ſaltem ei æquivalet in quartana, pag. 139. lin. 24.* Quis eſt ille Pulvis? Quid? Ventus, ſonus, mendacium: nec verbulum de hoc allegas ampliùs. Sic etiam Ego, ut tu, *Tackeni*, habeo Lapidem Philoſophorum; ſic univerſalem Panaceam poſſideo; ſic Orbem inſtruere poſſem; ſic fraude quisque poteſt *novus* inaugurari *Philoſophus* & *Hippocrates*, pollicitis dives. Sanè, frater, de fera comediſti, ut Plutarch. ait. Et putabas: in magnis & voluiſſe, ſat eſſe. Rideremus denique & ſine fine, niſi hoc Capitulum ad terminum & finem jam perveniſſet, tot ſcatens nugis & facetiis. Nunc ordine ſequitur

CAPUT

Digitized by Google

Caput XX.

quod inſcribitur

Spiritualis plantarum repræſentatio.

(a) Cap. 23.

EX dictis & oſtenſis emergit fundamentum (magnum & decumanum mendacium) *quo procedere debeat plantarum ſpiritualis regeneratio, de qua Quercetanus (a) in libello contra Anonymum, quam ſe vidiſſe ait, apud medicum quendam Cracovienſem, qui adeò eleganter cineres, cujusvis plantæ, apparare norat, earumq; ſpiritus, omnium facultatum autores exactiſſime conſervare, quarum ſupra triginta, vaſculis diverſis vitreis hermetico ſigillo obſignatis habebat, ut: ſi quis rogaret, ſibi roſam, aut calendulam demonſtrari: tunc cinerem illius cum vaſculo, cujus ſpeciem eſſet editurus, vaſculo roſæ titulo inſignito, vaſis fundum lucernæ admovit, ut aliquantulum intepeſceret, tunc tenuiſſimus, ac impalpabilis ille cinis, ex ſe, apertam roſe ſpeciem emittebat, quam ſenſim creſcere, vegetari, ac formam penitus totius roſæ floridæ, umbram ac figuram exprimere videbat. Hæc autem umbratilis figura, vaſe ab igne remoto, rurſus in ſuos cineres relabebatur: Hoc arcanum ſummo ſtudio perquiſivi nunquam tamen aſſequi potui. Hæc ille.*

vulgus cremat per ignē Hippocraticus per aquam.

Hippocratico philoſopho, hæc plantarum ſpiritualis reſuſcitatio nonusq; adeò difficilis videtur, præſertim quando non violento, ſed molli igne procedit, naturam imitando, ut docet Magiſter. Modum excogitavi quem tamen hactenus experientia, nondum confirmare, propter hujus loci, pro hoc ſtudio, incommoditatem potui, hunc curioſis hic apponam.

b. Spiritum eſſe vinculū conjungens, animam cum corpore alib. oſtendi.

Naturam in omni rei ſimilem docuerūt, Hermes, pitagorus & poſtea Hippocr.

Oſtendi ex Hippocrate ad oculum Acidum & Alcali *architectonica naturæ inſtrumenta, omnibus ſublunaribus ineſſe: hæc cum artifici non ſubjacent, ſed ſolius naturæ regimini; tunc iſtud ſubjectum creſcit & vegetat, ut teſtatur abjectiſſimus ſilex, de quo ſuo loco dixi. Si itaq; creſcit & vegetat neceſſe eſt, ut acidum & alcali habeat quoddam (b) quod operationes, ad ſuos fines dirigat, RECTOREM voco alibi, hunc, voca tu ut lubet, modo rem percipiamus, propter verba enim nemini litem movebo. Hos tres, Hermes antiquiſſimus philoſophus vocavit corpus, ſpiritum & animam, adeoq; tria hæc latent in terreno illo domicilio, quod figuram ſeminis nobis repræſentat.*

a. Vaſcula fuerunt inquit Quercet.

a. Cum Coſmopolita.

b. Qua ut opinor non rotunda eſſe debet.

c. in Magia naturali.

Hujus ſeminis, ex: gr: papaveris, flore pleno, colligatur libra ſemis, Cælo ſereno, quod temperato loco, conſervari debet in futurum ver: tunc veſperi obſervanda, Cæliclaritas, quæ promittit, ſerenam noctem, in qua, ſemen exponendum eſt larga vitrea, elato ore tabula, ne decidere poſſit, & locanda in pratum, aut ſortum, variarum florum & herbarum feracem (niſi enim terra fuerit fertilis, ſterilem colliges rorem) manè antè ſolis ortum, rore madidum ſemen, curioſè de tabula vitrea, demere, & in phiolam, huic rei aptam (a) oſculo cera bene obſignato, ſervare debes, ne ros expiret (qui adeo levis eſt à ſpiritibus (quos occultè acidos & volatiles, ſequenti capite, imo occultum vitæ cibum (a) oſtendam) quibus in aëre impregnatus, ut cum incluſus in ovi teſta fuerit, & appoſitus haſta (b) oblique poſita, tunc ovum, a ſolis calore, elevatur, ad ſummitatem haſtæ, ut docet Hildebrandus (c) ſed à ſemine abſorbeatur. Deinde rurſus, ſerena nocte, tabulam cum ſeminibus, ſereno exponere debes, in dictum pratum ut rorem hauriat, quem iterum ante ſolis ortum, in phiolam dictam, obſignabis ne fugiat, ſic ſemina, paulatim, à rore hauſto turgere incipient, acidum & alcali à rore & ſuperum influxu, vires acquirunt, quæ Rector dirigere incipiet, ſic expoſitio, & repoſitio, tam diu repetantur, donec germinationis & vitalitatis ſigna edant.

Interim

Interim dum hæc fiunt, oportet in eodem prato, cum mundis linteis, ligneis baculis ex panſis, rorem colligere, hunc in vaſe vitreo, optimè clauſo cuſtodire, qui dum quieſcit, deponit ſuas feces (a puluiſculo per aëra volitante) hujus puri roris, tantum ſuperfunde ſeminibus vt digitum transuerſum, plus minus ferè ſuperemineat, & ſic colloca in balneum vaporoſum (Raimundus enim docet (a) illud quod facit natura, Solis & ſtellarum calore, hoc idem facit, per calorem ignis, dum taliter temperetur, vt non ſuperet virtutem motiuam & informatiuam, quæ eſt in materia influxa deſuper) clauſo phiolæ oſculo, cum liquato ſulphure: acidum & alcali, in humido & calido, tunc in inuicem agere incipiunt, liberabunturq; à terreo ſeminis corpore, quo incluſi, & dierum curriculo, hæc naturalis compoſitio, in ſummitate virideſcet, ſicut aquæ ſtagnantes, per æſtatis calorem ambientem, & in umbra latentes, contingit; ſub viridi iſta pelle perficitur tunc facultatum unio, quas volatiles, unà cum rectore ab acido inſeparabilis (per ſe mori neſciens b) oſtendi, quam vnionem, confermentationem appellare licet.

a. In Teſtamento c. 24.

b. Vt docet Hipp. lib. 1. de diæta.

Domicilium vel ſeminis corpus mortua ſubſtantia erit, quæ viriditatem, id eſt fermentationis bullas, cum liquore ſuperfluo, in ſe dierum curſu abſorbet, ut vidimus in ſtagnis, viride efflореſcentibus, vertiturq; paulatim, in puluerem ſubtiliſſimum cineri ſimilem, quando maturitatem acquiſiuit.

Hoc vaſculum, cum intepuerit, vt vidit Quercetanus ſinè dubio roris leuitas, confermentata cum rectore & facultatibus ſeminum, eleuabit papaueris iconem.

Vaſis oſculum, ſi vitrò colliquatum fuerit, nunquam periturum exiſtimo: vt et quod practica, de verbo ad verbum, ſpeculationem non ſequatur, ob id requiro ſolertem & ingenioſum experimentatorem. Hactenus vt dixi, mihi periculum faciendi locus commodus Venetiis non eſt, neq; erit, propter defectum fœcundi & puri roris, qui turbatur ab hali nitro (a) indeſinenter hic ſpirante, vt muri omnium ædium teſtantur, cui & ipſi rores, quatenus etiam ſubtilis exhalatio, vt Ariſtoteles docet (a) & propria experientia confirmat, commiſcentur, mixtique recadunt.

Hali nitrum fit ab exhalatione putrida urina, & variis commixtis, ſibi amplexis.

a. lib. 1. meteororum.

Hujusmodi vmbratilis rerum regeneratio à Paracelſo, in naturali Hippocratica doctrina illuminato, ſub Homunculi generatione occulta fuit, quem quidam medicinæ ſatrapæ, hujus doctrinæ ignari ſecundum literam intellexerunt (b) atq; virum vt impium in exilium proſcripſerunt.

b. Sennertus de conſenſu & diſſenſ. c. 4.

Addo: quod in vniverſi philoſophantium ſchola etiam cum magno labore, nihil reperiatur, quod myſterium reſurrectionis, clariùs nobis ad oculum demonſtrare poſſet, quam hæc naturæ propria inſtrumenta, ab Hippocratico, a quisquiliis mundata, rurſusq; reconjuncta, reunita & regenerata. Si myſterium hujusmodi eſſet per naturalia demonſtrabile.

Scimus, mi *Tackeni*, innumera poſſe artē, ad naturæ æmulationem, motu quodam plaſtico, naturæ conſimili, reproducere: poſſe artem in ſimulachris, ac rerum Idéis, ludere. Nam & ars, naturæ ſimia: quanquam & hoc nequeat, quin naturam habeat aſſiſtricem: Scimus, mi *Tackeni*, etiam obmuteſcente tuâ Svadâ, in cinere ſalem, in ſale, tanquam in gremio cujuscunque entis, aut vegetabilis, ſemina, quin & plaſticam virtutem, latitare; & arte eandem plaſticam vim, in ſale, poſſe ſuſcitari, ut, ex pergefacta, appetitu, & motu, quo fertur, & juſſa eſt à Patre luminum, illam producat Idæam, & ſimulachrum, ad quam ſemen naturaliter deſtinatum eſt; ſive flos ſit; ſive germen; ſeu tertium quid. Et hæc velut nova, *occulta, inaudita*, nobis obtrudis? Quomodo dicebat Eraſmus? Aſinus myſteria portat. Dixit; niſi me fallit memoria. Legiſtiné Joh. Baptiſt. Portam, *lib. de magiâ Natural.* Agricolam, Kentmannum, Gesnerum, Bockium, Bauhinum &c. & nihil inde mutuatus es? Legiſtiné hoc novum miraculum tuum, quod, anno 1608. accidit, uti narrat Jeremias Cornarius, Archiater Brandeburgicus, Culmbacii, quomodo nimirum, cùm ipſe tum, menſe Junio, aquam quandam deſtillari curaſſet, eamq;

in vitro, quali ſolent aquæ deſtillatæ, aſſervaſſet: menſe Novembri in vitri ejus fundo, plantula ejusdem aquæ viridis & eſſloreſcens excreverit, omnium hilari & amœniſſimo conſpectu: quæ diu aſſervabatur. Lege Libavium, *Syntag. Arcan. Chymic. lib. 1. cap. 22. pag. 48. titulo: Appendix.* Hæc ille fuſiùs narrabit. Quam nova ergo iterum doces? Legiſtiné magnum P. Kircherum, Societatis Scriptorem, qui, anno 1664. Mundum ſubterraneum imprimi curavit, ubi, *lib. 12. ſect. 4.* de arte deſtillatoriâ, oſtendit, quòd ſuper lixiviorum, in hyeme glaciatorum, planum, & ſuperficiem glaciei, ſint ipſarum plantarum Idææ & characteres? hoc eſt, quòd oriantur ab alcalibus tuis? Item, quòd anno 1657. Romæ plantam rariſſimam, ex cineribus ſuſcitatam, in phiala Hermeticè clauſa, jam decennio aſſervatam, Reginæ Sveciæ Sereniſſimæ, Chriſtinæ, ſpectandam dederit? Et tamen: Venite, videte, *hûc adeſte veritatis amatores: vos admiranda & jucunda veſtris oculis aſpicietis, & manibus tractabitis quæ abſconſa & occulta à ſenſibus & cognitione hactenus ſtetere: pag. 7.* Adeſte igitur, Auditores veritatem amantes, & palpate manibus furtiva ſpolia *Tackenii!* An negare potes, quòd tu Schema illud, & paradigma, de reſuſcitatione papaveris, flore pleno, *pag. 142.* cujus initium: *Hujus ſeminis, ex: gr: papaveris, flore pleno, colligatur libra ſemis, cœlo ſereno, quod temperato loco, conſervari debet in futurum ver: &c.* (ſicut ſuperiùs totus textus conſpicitur) quòd, inquam, hoc exemplum, & theoriam, ſuffuratus ſis, ferè de verbo ad verbum (niſi quòd quædam verba clara omiſeris, & obſcuriùs dederis) ex dicto R. P. Athanaſio Kirchero, *Tom. 2. lib. 12. ſect. 4. de arte deſtillatoria, pag 414. in fol.* Claré id apparet ex textu, quem hîc etiam, de verbo ad verbum, fideliter adſcribo:

παλιγγενεσία:

Seu regeneratio Plantarum ex cujuscunque Plantæ ſemine

PROCESSUS.

Accipe ſeminis plantæ cujusvis maturrimi, tempore & cœlo ſerenis lib. 4. quæ in motario contuſa phialæ mundæ, quam optimè clauſæ, impones, & ne vel minimum expiret, caveto, aſſervata quoque phiala in loco munito. Hoc peracto obſervabis tempus veſpertinum cœli ſereniſſimi, ut ſequenti nocte rorem decidentem colligas.

Phialam reſervatam aperi, ſemen contuſum comminutumque exime & ſuper tabulam vitream extende; hanc verò tabulam cum ſemine in horto aliquo aut prato ſub dio libero expoſitam relinque, & ne aliquid roris abundantioris è tabula defluendo pereat, tabulam unà cum ſemine in patina latiuscula collocabis, ſic fiet ut ros copioſe ſupra ſemen decidens, ipſi commodius naturam ſuam nocturnis hiſce macerationibus conferat.

Eodem tempore ad rorem commodius excipiendum quatuor palis affixum linteamen ſubtile & puriſſimum extendatur, quod madore nocturno imbutum, deinde in vitrum mundiſſimum ad octo circiter menſuras exprimatur.

Porro ſemen imbutum rore nocturno iterum phialæ ſuæ incluſum, ne quid inde expiret, aut calore Solis extrahatur ante Solis ortum priſtino loco reponatur. Ros ex linteamine expreſſus ſæpiſſimè percoletur, colatus aliquoties diſtilletur, donec omnibus fæcibus & terreſtri immunditie immunis evadat: fæces verò relictas calcinabis, & ſalem dabunt pulchrum viſu, qui mox in rore diſtillato diſſolvatur.

Ros hoc ſale imbutus ſemini in phiala aſſervato altitudinis trium digitorum affundatur, deinde phiala hermeticè cum vitro contuſo & borace ſignata in loco calido & humido aſſervetur, aut etiam ſub fimo equino, menſtruo ſpatio condatur; deinde exemptam phialam conſidera, & ſemen ad inſtar gelatinæ transmutatum, ſpiritũ cuticula

inſta,

Digitized by Google

inſtar videbis variis coloribus variegatæ ſupernatantem, & intra cuticulam & terram limoſam, rorem de natura ſeminis exiſtentem inſtar ſeminis viridis.

Phialam hanc ita ſigillatam per totam æſtatem ſuſpende in loco, Solis interdiu, noctu Lunæ, reliquorumq; ſiderum radiis pervio, cœlo vero turbato aut pluvioſo, in loco ſicco & calido reſerva, donec pulſis nubibus ſerenitas demum affulſerit, cui demum eam expones.

Accidit nonnunquam, ut opus hoc, menſibus fere duobus, aut citius, aliquando poſt annum, juxta temporum conſtitutionem abſolvatur.

Cæterum ſigna perfectionis operis hæc ſunt: limoſa materia in fundo in altum contumeſcit, ſpiritus & cuticula indies decreſcunt, totaq; materia demum inſpiſſatur, in vitro vero à reflexione Solis ſubtiles naſcuntur exhalationes, & veluti nebulæ plantæ excreſcentis veluti prima quædam rudimenta, ſed debilis adhuc & ſine calore, & ad formam ſolum telæ aranearum aſcendentis nunc, modo deſcendentis pro radii ſolaris phialam ferientis efficacia.

Tandem ex tota illa in fundo ſubſiſtente materia ſpirituoſa cinis fit, albo cæruleus, & tum ſucceſſu temporis caulis, herba, & flores producuntur in forma & ſpecie ſeminis, quæ ſpecies præſente calore comparet, eodem abſente evaneſcens in chaos ſuum revertitur; ſed quoties ignem applicaveris, toties calore ſuſcitante materiam plantæ formam exhibebit, durabitq; hac ratione, ſi vas benè obturatum fuerit perpetuò.

Vides, *Tackeni*, quòd vera dixerim in prægreſſis? Cuculus es; peregrina excludis ova: Veſpa, quæ alieno paſceris melle: Cicada ſtrepera, induſtriores apes, & formicas (ad quos te Sapiens ablegat) exſibilans. Sic tu Methodicos, & Claſſicos Authores, Viros in Arte exercitatos, Pædagogos tuos, turpi ſarcaſmo *Canonicos* vocas; Botanicos cavillas, in prægreſſis & ſequentibus ſchedulis tuis: & non vides iterum manticæ quod à tergo tibi in longum prominet? Non vides, quòd tota tua doctrina ſit molimen, conatus, & opus inſtar telæ araneorum, quam *Nauſicca* etiam, *ad flumen lotrix*, ſibilo & ſcopis diſſolvere poteſt? Vides, quòd opuſculum tuum (præter logiſmos, ſophiſmata, amphibologias, ſarcaſmos, ſcommata, & vitia Grammatico-Syntactica, quæ ſoli & uni tuæ debentur induſtriæ) ſint pura & mera furta ex Authoribus hactenus citatis? Iterum tibi, *nove Hippocrates*, non Bartolum & Baldum cito: *an æquâ ſis Pœnâ dignus*, poſt tot furta & rhapſodias. Vide *Echo ad Vindicias*.

Poſtquam igitur oſtendimus, quàm *non ſit difficilis Hippocratico Philoſopho hæc plantarum reſuſcitatio, pag 141. lin. 8.* quàm non arduum, proſtratâ arbore, ligna colligere, & alienâ burſâ creditores placare, nec non alienis inventis niti: tranſeo ad

CAPUT XXI.

quod inſcribitur:

Dicta in ſummam contrahit.

FOrſan aptiùs dixiſſet: Summam calumniarum. Textus, *pag. 147. lin. 3.* talis eſt. *Alcali, & acidum volatile, in vegetabilium familia, concremantur per ignem, in ſal fixum, vel in plane alcalizatum. Modum quidem verbis magnificis, promittit Reformator in mantiſſa Hermetica (a)* a. fol. 788.
nullibi tamen reperibilme, interim vituperat ſalia, quorum cineres cum ſulphure combuſti, reprehenditq; Hartmannum (b) ut peſſimum ſcriptorem, nil que ineptius b. in append. *doceri, inquit: quam ſalia alcalia acidis miſcere (quaſi ipſus non docuiſſet Alcali vipe-* fol. 101. *rinum, cum acido ſpiritu ſalis miſcere; ut etiam ſpiritum vitrioli, cum ſale abſinthii alcalizato, ſub titulo ſpiritus Vitrioli coagulatus, (c) & rurſus in appendi-* c. mantiſſa *ce fol. 100, ſummis laudibus rurſus extollit hujusmodi mixta ſalia) & paulo poſt* fol. 788.

Digitized by Google

iterum admittit cineres cum ſulphure calcinari, ſub incertitudine domina, quid eligendum.

Aër volatizat.

Sciendum eſt, nullum uegetabile habere fixum ſal, cujuſcunque ſit generis, niſi comburatur actuali igne, ità, ut acidum, vſtulando; in alcali, & viciſſim alcali in acidum agere, & apprehendere queat, vt in vini ſucco & ejus tartaro oſtendi. Teſtis mihi erit lignum putridum, licet hoc ſummo ſtudio, in cineres redegeris, quocunque igne, ſal exinde non elicies, acidum enim & alcali, ambo volatilia, ab aëre ſunt abſumpta & nil niſi cadauer inutile reliquere: ſin verò comburantur, antè putrefactionem, tunc habebis intentum.

Fermentatio hæc actio vocari meretur, transmutantur nimirum naturæ inſtrumenta.

Principale ſtudium & labor, itaque erit, in hoc opere; vt herbæ ſint recentes & minimè flaccidæ, tunc nimirum concremando; innata humiditas, cum bullit ſolvit acidum, & alcali, quæ ſoluta agunt in inuicem, vnum apprehendit aliud, & ambo fixantur juxta concreti proprietatem: pars autem quæ aufugit cum flamma, & ab acido non arrepta fuit, in fuliginem abit; ex quà; alcali volatile facili methodo elicies, nunquam autem ſal fixum, ingenio tamen, ad conſtantiam reducitur.

Fermentatio, hæc actio vocari meretur, transmutantur nimirum, ambo inſtrumenta naturæ, in vnum artificiale; quod ſicut in ſaponaria, & vitraria arte cum acido, ſuo contrario, in neutrum vertitur; ſic etiam in humano corpore contingit; cum à prudenti ac Hippocratico medico adhibetur, vel adminiſtratur, ſuo contrario, eadem enim eſt operatio, vt docuit (a) Magiſter.

a. lib. 1. de diata.

Exemplum ſit Abſinthium, viride, iſtud viride, ſub camino, vel loco aperto accenditur, flamma impediēda ſummo ſtudio, ſatis erit, in cineres eſſe conuerſum, qui poſt concremationē, in larga olla terrea, & humili vel ſuper ferrea elatæ oræ tabula vel lamina, accenſis ſubtus carbonibus, fornaculo venti, vt portella, claudi & aperiri, pro neceſſitate queat, ſpatula ferrea ſemper mouendo cineres donec optimè albeſcunt, quos ſacco lineo acuminato, vel ſi pauxillū; carta acuminata impone, & aquam communē perfunde, quæ cum transcurrit ſale prægnans, lixiuium vocatur; hoc percolatum lixiviū, in ſartagine ferrea (non vncta in culina) celeri ebullitione coagula & conſtringe in maſſam, & quando inſtar mellis ſpiſſeſcit, aſſidue ſpatula moueto, & ſiccabitur in puluerē gryſeum, quem ſtatim ollæ non vitreatæ, fornaculo venti clauſo oſtiolo, impone, ac obrue carbonibus minutis, pulvere mixtis, ſenſim calefacito, vix ad prunitatem, non autem vt fundat; refrigetato; projice ſal, in vitreum vas, vt ſufficienti aqua diſſolvatur (a) move cum baculo ligneo aliquoties; tunc ſolutum quieſcere permitte, duas vel tres dies, clarum à fæcibus, ſine magna agitatione effunde, & in plumbeo vel vitreo vaſe, in arenam poſito, aquam exhalare, ſinè bullis permittes, donec ſalina cuticula ſupercreſcat, tunc remoueto vaſculum, & ſequenti mane collige ſplendentia grana ſalis, quæ aqua limpida celeri motu abluenda, & exſiccanda ſunt. Remanens lixiuium iterum arenæ impone, vt aqua exhalet, vt pridem, ad cuticulam. Ambo hæc ſalia, conjunctim, in vno vaſculo ſunt aſſeruanda, quæ hoc modo parata, referunt ſui concreti craſin.

a. ſatis untia aqua libra ſic optimè, deponit.

Reliquum lixiuium, vrinacei ſaporis, & fætulenti odoris pro vitris abluendis relinquendum. Hæc eſt facilis & naturalis ratio, parandi vegetabilium ſalia, quæ nunquam liqueſcunt per ſe, neque ingrati ſunt ſaporis. Libra hujus cineris, fundet ferè vncias quatuor ſalis puriſſimi, ſed aridarum herbarum cineres lib: 4: vix dabunt ſalis vnciam.

quæ herbæ dant alcalia? ſalſa vel acida, ſupra ſatis oſtendi.

Alcalia fiunt ex vegetabilibus eodem modo, quorum tamen quædam facile in liquorem vertuntur vacua enim ſunt, ob id ex aëre quærunt exſatiari: vt ſupra in occulto aëris acido indigitaui, quod ſufficit.

a mantiſſa 789.

Reformator, cineres coquendos, & lixiuium inſpiſſari ad ſiccitatem, & poſtea fuſionis igni, ſine diſcretione, committendum docet (a). Sic loco ſalis vegetabilis, ſemper inane & cauſticum alcali euadit: ſal enim abſinthij, fundamentali ſuo puncto eſt ex acido ſalſus, & non planè fixus, vt oſtendi, ſin verò fuſionem patitur, tunc agunt in inuicem, ambo ſapores, & in alcali fixantur, ſicut omnibus acidis arte paratis ſalibus contingit.

Digitized by Google

tingit. Igitur ex ſolo ignis (b) regimine alterantur res, mutant nomen, virtutem & efficaciam. Hæc eſt cauſa quod vires ſalium nunquam ſunt æquales ab ignaro præparati, quando nimirum alcalizantur, laudantur ab imperito (ex: gratia ſal abſinthii) in colica profuiſſe (quæ tunc ex acido erat; quod combiberat) cum verò ex acido ſalſius, & adhuc volatilis à perito præparatur ſtomacho & in antiqua oppilatione prod ſt: & tunc eſt baſis, in cachectico puluere (a) Quercetani. Cauſam humoribus noxiis adſcribunt.

b. ignis profeſſor publicus.

a pulvis cacheticus.

Sic multa fiunt fixa, ſi debito calore, & juxta ſubjecti perpeſſionem, & ſuis requiſitis tractentur, quæ alias erant volatilia, alium nimirum calorem, & inſtrumenta requirit ſanguinis fixatio, aliud ingenium quando nitrum & arſenicum fixantur, aliud quando totum nitrum ſolo adore in terram vertitur, aliud vas & ignem quando Mercurius per ſe quodammodo fixitatem induit, alia requiſita, quando antimonium & ſulphur fixantur, ſic etiam alia operatio eſt ſalium, quæ omnia ſunt volatilia, vt in ligno putrido oſtendi.

omnia ipſis fiunt per Divinam neceſſitatem Hip: lib. 1. de diata.

Hæc eſt ratio, quare ligna, ex quibus componunt naues bellicas Veneti, ſapientiſſimi, & prudentiſſimi patres, aquis ſubmergere, in ornatiſſimo, ac inſtructiſſimo Armamento jubeant recentia, per multos annos, ne ſcilicet aër illa penetret, fiuntq́ ſub aquis tam fixa, vt ſaxa æmulentur.

Veneti ingenioſi.

Sin verò in aëre flacceſcere incipiant, priusquam ſubmergantur, debent modeſtè adurari, ut acidum & alcali in inuicem liquentur, & quaſi incruſtentur, ſic per ſecula non corrumpuntur, neque putreſcant. Sic incruſtantur pali, qui in terram defiguntur, pro fundamentis, magnorum ædificiorum, ne marceſcant.

Hortulani in hiſce inſulis, in cineres reducunt herbas in aëre arefactas, & vendunt cineres pharmacopœis ſub bona fide, hi, cum parum, aut nihil ſalis exinde eliciunt, & ob id, horticulctores reprehendunt nullius valoris fuiſſe: reſpondent quod transportando cineres, aqua marina ſal abſtulerit: facilè id credunt plurimi, aliam cauſam ignorantes.

Cum verò in cineres reducuntur vegetabilia recentia, vt fit in Lituania, Scandia, & Muſcouia pro cineribus clauellatis; tunc in ignea ebullitione acidum & alcali ſe inuicem apprehendunt (a) colliquantur & fixantur. Cum verò vrgeantur, igne liquefactiuo, vt docet reformator, tunc naturam mutant, & in alcali vitrificans vertuntur, vt Zoar notauit (b) quod tamen priusquam per ignem tranſierunt, concretis nec infuit, vt neq́ fixum: quod rurſus per inverſionem, non ſolum induit volatilitatem, ſed etiam in elementa reducitur, vt de alcali tartari oſtendi.

a. in hunc ſenſum ait Baſilius de ſale armoniaco. Wann mit die flügel brechen ab und werden bereit zum Waſſer baad

Sin vero alcalia cum propriis oleis diſtillatis, juſta proportione debito requiſito tempore, artificioſa occulta que circulatione, idoneo vaſe, coquantur, dant ens mirabile. Sic oleum Cinnamomi, abſortum proprio alcali (veſtibus ſit ſpoliatum) efficit in paraliſi ſimilibusq́ morbis quantum de illo ſperatur. Oleum tartari, volatile & pingue, cum proprio alcali juſta proportione, fit ſapo.

a Super exodum. Oleum fit ſal

Hoc exemplum de Tartaro cum olim monoculus quidam, oretenus per modum informationis, à me audiuiſſet, ſtatim coxit alcali viperinum, cum oleo tartari, diuerſæ naturæ, ruſtico more, imo minore cum obſeruatione, quod coctione in phiola, longi colli cum alcali ſaponis conſiſtentiam acquiſiuit: hic tamen, amicam informationem, mihi vitio vertit, in admodum longa epiſtola, ſcribens: Oleum tartari quod affundere juſſiſti, piceam omnino naturam induit, ea que eſt ſpiſſitudine, dum refrixit vt ſcindi poſſit, ita animaduerto, me penitus deceptum eſſe: verum quidem eſt, me ſæpius ex ore domin: (a) veſtræ audiuiſſe, quod hujus ſalis præparatio ingens lumen in chymia præbeat, &c. Magnus hic phyſicunculus tantum in ignauo cerebello, non habuit ſalis, licet de eo ſcribillans, vt hujus inſpiſſationis, neceſſariam cauſam perquiſiuiſſet, ſed ſtatim illud quod ignorat, fucum, & impoſturam eſſe ſcribit (b) Quemadmodum autem animadvertit, hujus inſpiſſationis cauſam, vulgo & ſaponem conficientibus notiſſimum, ſic etiam animadvertit quæ reformat.

à dome ingrati non recedit malum.

a qui amant etſi ruſtici ſunt, mirum in modum venuſti evadunt.

b fol. 487.

Digitized by Google

Summarium edidit, & epithomen calumniarum, *Tackenius*, dum, juxta promiſſa Tituli præfixi, in ſummam contrahit mendacia, conſpicuus literato orbi *Phyſicuncus*, & *Doctorum virorum Simia*. Ait primo; quòd Reformator pollicitus ſit modum apparandi ſalia alcalia, de quo tamen nihil ſcriptum reperiatur. Verùm quàm præmeditatum hoc ſit figmentum, is diluet & reperiet, cui noſtræ innotuêre Animadv. in Pharm. Auguſtan. *pag. 451. edit. Norica*, & *788. edit. Belg.* Item Append. ad Animadverſ. *pag. 73. edit. Noric.* & *101. edit. Belg.* quibus in textibus manifeſti mendacii hic Rabula convincitur, dum ſalium lixivialium (quorum præparatio communis eſt) & alcalium apparatum tam terſè & graphicè deſcripſi, annexis inſuper requiſitis prænotionibus, ut ad Solem cœcutiat, vel Tiro ſit, cui hæc tam perſpicua doctrina dubium aut caliginem non ademerit. Quòd ſi autem differentiam ſpectemus, quâ jam dicta Reformatoris methodus, à ſpecioſâ & fucatâ, parandi ſalia lixivialia, doctrinâ *novati Hippocratis* diſcrepat; alia non eſt, quàm hæc, quam ſuggeram. Præcipit *Tackenius* (ineptè ſanè!) recentes herbas lentè incinerare, ac ſalem alcali è cineribus in fornacula venti ad albedinem calcinatis (dicamus, peſſundatis) elixiviatum, ac in maſſam, ritu omnibus decantato, decoquendo coagulatum, in crucibulo non planè fundere, ſed iterum in fornacula venti ad prunum & obſcuriorem colorem candefacere. His verbis myſticam Philoſophiam, & arcana arcanorum *Tackenij*, tibi, A.L. communicavi. Quàm autem ridiculus hic ſit diſcurrendi, quin Sophiſticandi potiùs, mos hujus *Phyſicunci*, ſequentes te erudient Annotationes:

Advertendum primò: Herbarum & Vegetabilium maximam eſſe differentiam in craſi & diſpoſitione, ob quam multùm à ſe diſſident, ac à natura diſparata ſunt. Quædam enim herbæ aridiores & ſiccæ; aliæ, è contrario, multùm humidæ & ſuccoſæ. Aridiores naturâ herbas, recentes tamen, per ſe, & immediatè, incinerare velle, niſi ſuccenſo priùs, è lignis, aut aliis conflagrationi aptis rebus, igne; irritum & nugax tentamen eſt. Nam pro combuſtibilibus ſiccitas prævia requiritur, tanquam diſpoſitio, ac conditio ſine quâ non: adeò quidem, ut, ſi vegetabilia in umbrâ, conſveto modo, arefacta non ſunt; ignis ea in alimentum ſuum, ac poſtliminiò cineres, & favillam, non redigat, quin violenter priùs exſiccet, ac ſic diſponat, ut conflagrent. Nam ſiccitas ignis & caloris lima; juxta Philoſophum. Nunc, ad caſum *Tackenij*, quid magis obeſt: lenis & moderata, quin omnibus uſitata vegetabilium, in umbrâ, deſiccatio Reformatoris; an violenta, ignis & flammarum potentiâ *Tackenij?* Novum quid Scholis noſtris *novus* attulit *Hippocrates*, dum phaſma ſuum hoc novum, & recens ſomniatam herbarum incineratione, oſtentationis pruritu aperuit; quaſi verò vel Tironibus ac Diſcipulis hæc pridem cognita non fuiſſent! Sed procedamus ad Vegetabilia ſucco turgida: ſit pro exemplo Fumaria quæpiam, aut Endivia, Acetoſa, Sempervivum, &c. Quæro, *Tackeni*, quâ ratione exuſturus es ejusmodi Vegetabilia, niſi priùs lentè in umbra, vel in igne violenter, per deſiccationem diſpoſueris, ut deinde conflagrent: niſi forſan, *novus Doctor*, defendas, ipſam Aquam, & humiditatem elementarem, exuri poſſe & incinerari? Sed indulgeamus aliquid nugacibus ſomniis tuis: dato; non conceſſo: ſuccedat dicta herbarum recentium exuſtio: quid inde emolumenti obtinebimus? *Majorem copiam alcali ſeu ſalis lixivialis*, uti aſſeris. Sed quare? *Quoniam*, ut ais, *ſal ſeu alcali earum in exſiccatione leni exſpirat; prout videtur in ligno putrido, quod nihil præbet ſalis:* Ita Philoſopharis, *magne Tackeni?* Miramur tuam ſapientiam. Si verò in leni exſiccatione plantarum alcali earum exhalat; ſervabiturne illud in violentâ exuſtione, quando recentes igni aperto & violento ſtatim committuntur? Annon in reſolutione vegetabilium violentâ, putà combuſtione, in qua primigenius eorum humor violenter expellitur, mox alcali eorum, unà cum ſuo connato humore, tanquam vehiculo apto, promptiùs exſpirat, & à

dicto

Digitized by Google

dicto humido ſecum in auras rapitur, quàm in leni illorum exſiccatione:
quâ ſalis ſeu alcali copia inhærens augeri potiùs, quàm diminui poſſet? Diſpar
longè ratio eſt, de putridis lignis; & herbis leniter ſiccandis. In putrefactione
naturaliter totum reſolvitur compoſitum, in eaq́; fixa cum volatilibus volatili-
ſantur, & in ſuum chaos tranſeunt (niſi arte conſerventur Philoſophicâ) natu-
li quadam neceſſitate & providentiâ, antequam arte violenta facta fuerit ſe-
paratio partis volatilioris à fixiori. Indicet proinde æqvus Artiſta Chymicus
aut Philoſophus, qui ignem, ejusq́; gradus, novit, rerumq́; naturalium, ac la-
borum Chymicorum, cognitionem habet; annon conſultius ſit, plantas, ſeu
vegetabilia, leniter priùs in umbra exſiccare, antequá actuali igni, & lucidiori
flammæ, committantur, pro incineratione; quàm illa recéter mox exurere? Et
quocunq; demú modo comburantur, in cineres veros nihilominùs redigi de-
bent, & quidem in aprico: neq; enim in clauſo vaſe, ut neq; in ollâ operta, vege-
tabilia in cineres vertuntur, fortiſſimâ licet, & diuturnâ calcinatione. Dicat
præterea, & ferat judiciú, æqvus Artiſta: ſi in prima herbarú, aut plantarú, con-
flagratione lentâ, in cineres tamen veros, quidquam volatile aut acidum (uti
ignoranter aſſerit: nam nullum acidum in igne violento conſtans eſt) reman-
ſiſſet; an non illud ipſum volatile, aut acidum, ſequenti denuò calcinatione
violentâ, *in fornacula venti, donec cineres optimè albeſcant* (uti ridiculè iterú præ-
cipit: quaſi verò magna Artis prærogativa, aut totius Chymiæ honos, hoc uno
volveretur cardine: cineres nimirum in fornacula venti ſtudiosè calcinare)
totum exhalaret, & auras peteret? An non violentâ illâ, & prolixiori calcina-
tione cinerú, ſal ſeu alcali inhærens magis fixaretur, exureretur, & alcalizare-
tur; uti loquitur: ac omnis acidus ſpiritus, ſi quis cineribus ineſſet, fugaretur,
quàm ſi inſpiſſatus ſal in crucibulo pauliſper liquetur? Quæ quidem fuſio ſaliú
neutiquam Reformatoris commentum & inventio, ſed Viris artem profeſſis
jam pridem decantata & uſualis, quotiescunq; ſalia conficere animus eſt. Igno-
rat *Hippocraticus Phyſicaſter* (parce verbo: tuis te compello terminis) quòd è ſa-
libus quibuscunq; fixis, facili operâ, & efficaciùs, expellantur inſiti ſpiritus eo-
rum, ſive acidi, ſive ſalſi, ſive demum acido-ſalſi, ſuccedentibus omnibus virtu-
tibus eorum & energiâ, juxta craſin & conſtitutionem ſalium; ſi eis terra quæ-
piam, bolus, aut conſimile quid, quod liquationē eorum in igne morari & præ-
pedire potis eſt, admiſceatur. Talia verò liquata in igne per ſe, ac ſine additio-
ne, diu in igne integris viribus perdurant, ac nonnihil ignipotentiora, & acria
magis evadunt: ſoluta demú aquâ aliquâ ſimplici, in priſtinú eſſe remigrant,
& benigniora redduntur, depoſita notabili & ſuperfluâ acrimoniâ: quæ meta-
morphoſis quotidie in Nitro demonſtrari poteſt. Quid aliud contingit in ſpe-
ciosâ Hippocraticâ hâc calcinatione cinerum, violentâ quidem & diuturnâ, in
fornacula venti, donec cineres, ut ait, albeſcant: ubi terra illa mortua, ex quâ
cineres, pro maximâ ſui parte (plus quadrupla, vel ſextupla) reſpectu ſalis alca-
li vel lixivialis, qui cineribus ineſt, conſtant, ſe habet per modum admixtæ cu-
jusdam terræ, boli, aut alterius rei, quâ ſalium fuſio impediatur; quàm quòd al-
calia, ſeu ſales, ſuo acido, ſi quod haberent, imò omni ſuâ virtute & efficaciâ,
penitùs priventur, aut multò magis etiam alcalizentur, quàm ſi decies in cru-
cibulo per ſe, igne aperto, liquentur? Sunt itaq; nugæ Hippocraticæ, phaſmata
Tackeniana, hæ noviter excogitatæ (Reformatoris cauſa) ſalium lixivialium
præparationes; quas Pharmacopœi rident, & quibus ipſe Autor Hippocrati-
cam ſuam ignorantiam, caninam invidiam, & animum calumniandi ac con-
tradicendi avidum, palam denuo facit. Quotiescunq; enim in Reformatorem
invehitur, propriam ſemper ignorantiam prodit: quod vel hîc maximè patet.
Ait porrò, in hoc textu, noſter *Phyſicaſter*, *p. 147. lin. 11. Reformatorem vitupe-
rare ſalia, quorum cineres cum ſulphure combuſti ſint, & reprehendere Hartman-
num ut peſſimum ſcriptorem, &c.* Prius verum eſt, quòd Reformator rejecerit al-
calia, ſeu ſales lixiviales, quorú cineres cum largâ, & quidem duplâ, quantitate
(adver-

(advertat *Phyſicuncus*, largâ, & duplâ, quantitate ſulphuris; neque toties falſarius ſit, precor, falſificando textûs) ſulphuris admixti, combuſti ſint. Et hanc ſulphuris copiam cineribus admiſcendam adhuc vitupero, reprobo, maximè nocuam & deſtructoriam proclamo; nec abs re; ut neque iniqvè cavillando Authores. Rationes verò ſufficientes allatæ ſunt *in Animadv. m. pag. 451. & Append. pag. 73.* quas callidus Autor & *Phyſicaſter* ſubticet; quoniam ipſum convincunt, & iniquitatem ejus palam faciunt. Nimis longum foret, prædictos textûs ex Animadv. & Append. hîc adſcribere; quos L. B. ibidem reperiet, & ipſam veritatem deprehendet.

Secundò: *Reformatorem reprehendiſſe Hartmannum, ut peſſimum Scriptorem*, ſeſquidale denuo mendacium eſt; cùm Hartmanni ne ſemel quidem, in meis textibus, fiat mentio. Sit tamen; præceperit Hartmannus, & quidem, ut Reformator ſcripſit, perperàm (perperàm inquam: intelligisné *Phyſicunce*, tua verba? Hocné Adverbium tanta calumnia eſt?) prodigam planè & deſtructoriam calcinationem, ſicut & tua, *Tackeni*, calcinatio cinerum, in fornacula venti, deſtructoria eſt: illa ne foret, in ſolius Hartmanni gratiam, detrimentum verò humani generis, & Poſteritatis riſum, contirenda & approbanda? Si legitima minusque eſt deſtructoria hæc dicta Hartmanni calcinatio: cur tu, *Tackeni*, illam in tantum non approbas, ut tuo adderes, peſſimo etiam, modo, calcinationi nimirum cinerum in fornaculâ venti, ad illorum albedinem? Sat tibi videtur Reformatori contrariari, & ut habeas, quod calumnieris & cavilles. Sed crede mihi, *Tackeni*, haud facilè Reformatorem ementitâ & perfrictâ doctrinâ tuâ convinces; quin propriam inſcitiam magis magisque prodas.

Scribillas præterea; *quòd Reformator ipſe docuerit alcali viperinum cum acido ſpiritu ſalis miſcere; ut etiam ſpiritum Vitrioli cum ſale abſinthii alcalizato, ſub titulo ſpiritûs Vitrioli coagulati.*

Prius dictum; nimirum, ſalem volatilem Viperinum cum ſpiritu ſalis acido uniiſſe Reformatorem, verum eſt. Sed cur? Tibi ad amuſſim explicavi ſæpius, & ulteriùs dicam. Alterum verò attributum falſum eſt, ſolitum Tibi commentum; quod patet evidentiſſimè ex textibus D. D. Auguſtan. *pag. 451. col. 2.* & Reform. *pag. 454. Animadv.* qui planè contrarium evincunt: nimirum D. D. Auguſtanos coagulationem ſpiritûs Vitrioli cum ſale Abſinthii præcepiſſe; refragante autem reformatore. Ecce! quàm non pudeat te evidenter mentiri, litera ſcripta te convincit, quâ ultrò tibi injuriam acceſſis. Docui autem ſalem Viperarum volatilem (non alcali Viperinum; quia non ineſt viperis alcali) cum ſpiritu ſalis acido legitimè & dextrè unire, & nonnihil à ſuâ volatilitate nimiâ coërcere; ſicut ſuperiùs pluribus oſtenſum eſt, & inſuper probatum tuo ipſo calculo, quòd ſine deperditione virium, aut deſtructione ſalis Viperini, hoc fiat: Tu verò ſalem Tartari cum vulgari aceto deſtillato miſces & imprægnas, pro tanto ſecreto; ut ſuperiùs demonſtratum. Uter igitur noſtrûm artificioſè magis, aut digniùs operatus eſt? Reformatorné, aut Phyſicaſter *Hippocrates novus?* Eſtné idem, *Tackeni*; ſalem volatilem quendam graveolentis odoris, uſui Medico nonnihil inhabilem, à volatilitate nimiâ coërcere, odorem ejus ingratum ſupprimere, à primitiva tamen virtute non immutare nec deſtruere, ſed acido ſalſum tantùm, magis penetrabilem, & ſalubriorem efficere: & ſalem alcali, ſeu lixivialem, è contra, uſui Medico per ſe aptiſſimum, à naturâ & virtute immutare, deſtruere, tantâ copiâ ſulphuris perperàm obruere, viribus ſuis, quibus per diaphoreſin operari debet, ita privare, ut longè alias & peregrinas ſortiatur virtutes, & alterius efficaciæ ſit? Eſtné, inquam, idem; ſalem volatilem Viperinum acido ſalis ſpiritui ſalubri

&

& medicamentoſo dextrè unire, illum acido-ſalſum, penetrantem & amabilem reddere, ſervatâ primævâ ſalis naturâ & volatilitate, in quam iterum reſtitui poteſt; vel juxta tuam ipſius ſententiam: & è contra alcali quoddam ex vegetabilaquæ forti inſalubri (juxta Hartm. etiam; quem defendis) ſummè venenatæ & corroſivæ, noſtræ naturæ inimiciſſimæ, commiſcere, à naturali ſua indole, in quam reſtitui nequit, penitus immutare, & peſſumdare? Quis non cernit inter viros doctos Medicos, & peritos Pharmacopœos, quòd prior, ſcilicet Reformatoris, artificioſa unio ſalis volatilis Viperini, cum ſpiritu ſalis, ſit legitima, non deſtructoria; & efficiatur exinde medicamentum naturæ noſtræ amicum & ſalutare: è contra verò ambæ duæ ſuperiores ſalium alcalium illegitimæ correctiones, cum largiſſima copia ſulphuris, & aquâ forti corroſiva, ſint deſtructoriæ, inſalubres, perperam inſtitutæ, nobis & Poſteritati nocuæ & probroſæ? Eſto: Clariſſimus Hartmannus hæc inter alia docuerit, &, meâ quidem ſententiâ perperam; nequaquam tamen injurius fui in venerandum Senem; at cui *à Tackenio* requies ne quidem in tumulo ſupereſt, quin hâc ipſâ ridiculâ ſuâ defenſione eum ludibrio exponat. Sed audi porrò, *Tackeni*, cur iterum falſè loqueris, & mentiris, quòd ſummis laudibus ejusmodi mixta ſalia alcalia, ſeu lixivialia, cum tantâ copiâ ſulphuris reverberata, vel cum aquâ forti ſaturata, extollam *in Appendice, pag. 73. edit. Noricæ, & pag. 100. Belgicæ?* Ibi enim locutus ſum de Tartaro Vitriolato, tanquam ſale fixo acido-ſalſo, quem omnes doctiſſimi Medici approbant, ac pro ſalutari habent remedio; addidi nec non expreſſis verbis, quòd inter ſalia fixa acido ſalſa, arte talia elaborata, unicus Tartarus Vitriolatus ſeſe offerat, qui in uſu ſit, ac in Officinis parari conſueverit. Item; quòd, quamvis omnia ſalia lixivialia ſimili modo vitriolari, & à naturali ſua indole immutari poſſent, ſi eximiæ in iisdem taliter immutatis virtutes eluceſcerent; ea tamen in uſu non ſint, nec alicujus momenti. Non intelligis igitur, *Tackeni*, particulam: ſi, ſi: cujus vigore illa reprobo, ac firmiter aſſevero, quòd à naturali ſua indole taliter vitriolata alcalia penitus immutentur. Et poſito: approbarem alcalia ſalia purè ſalſa, cum ſpiritu vitrioli nimirum enutrita, & acido-ſalſa facta, ad normam Tartari Vitriolati: non proindè admitterem, nec laudarem, ea, quæ à corroſiva aqua forti inſalubri fuiſſent ſaturata & deſtructa; ut neque illa, quæ ex cineribus, cum tanta ſulphuris copiâ calcinatis, ſunt extracta. Turpiter igitur te traducis, *Tackeni*, dum toties falſarium agis; & textûs clari te convincunt. Non ſufficiunt tamen hæc falſa attributa, uno hoc paragrapho in Reformatorem immeritò effuſa; ſed addis falſum falſis, quando ais, *pag. 147. lin. antepenultimâ: Et paulò poſt iterum admittit cineres cum ſulphure calcinati*, (putarem, calcinatos) *ſub incertitudine domina, quid eligendum.* Hoc quod aſtutiſſimum & falſum, *ex Animadverſionibus m.* luculenter iterum patet; & convinceris. Nam ubi, *pag. 452. edit. Noricæ, m. Animadv.* reprobavi deſtructoriam illam cinerum calcinationem cum tantâ Sulphuris copiâ, duplâ nimirum ejus quantitate, aut pondere, reſpectu cinerum; nec non ſummè nocuam aquæ fortis affuſionem jam confectis ſalibus planè rejeci; addidi tandem, *l. n. 16. & ſeq.* hæc formalia:

Sciendum igitur (ut mediâ procedamus viâ) quòd plurima ſalia, utpote Abſinthii, Centaurii, &c. ſi bene parata ſunt, ex cineribus ritè calcinatis, non tam facilè in frigore liqueſcant, nec difficulter in cryſtallos redigantur, etiamſi cineribus eorundem nullum ſulphur addatur, ut adeò nec ſulphure, nec aquâ forti, hîc

Digitized by Google

ſemper opus ſit. Quòd ſi verò nonnullis cineribus, ex quibus aliàs ſales facilè liquabiles eliciuntur, ſulphur admiſcere volupe fuerit, non opus eſt æquali, multò minùs duplâ ejus portione, reſpectu cinerum, ſed aliquali ſaltem particulâ, nimirum unciâ ſemis, vel, ad ſummum, drachmis ſex ſulphuris, ad libram unam cinerum.

Hucusq; Animadverſ. Ignoras adhuc, *Tackeni*, vel ſub incertitudine domina hæres, quid eligendum? Nondum agnoſcis mendacia tua, iniquè? Ignoras, inquam, ponderum rationes, quantum differat uncia ſemis, à libris duabus? Neſcis, quòd quadrageſies octies, ſecundum pondus Medicinale; ſecundum pondus civile verò, ultra ſexagies? An Latio, & Latinitate, excidiſti? Quòd denuò illîc reprobârim tantopere repetitam hanc calcinationem Cinerum, tantâ copia ſulphuris; additis rationibus, cur id actum? Et quòd pauxillum adeò ſulphuris, nimirum unciam ſemis tantùm, pro integrâ librâ cinerum, & hoc quidem conditionaliter, admiſerim, ad tollendam nempe quorundam alcalium liquabilitatem ſpontaneam in frigore: quæ particula autem ſulphuris reſpectu integræ libræ cinerum necquicquá obeſſe, aut ab indole ſuâ alcalia immutare poteſt? Revolvat L. B. citatas *Animadv.* de ſalibus; & majorem, de his omnibus, tum etiam de differentiis ſalium, eorumq; virtutibus, capiet informationem; & manifeſtè inſuper ex illis perſpiciet, quàm iniquè *Novellus* hic *Hippocrates* cum Reformatore egerit. *Pag. 148. lin. 2.* porrò ait: *Sciendum eſt, nullum uegetabile habere fixum ſal, cujuscunq; ſit generis, niſi comburatur actuali igne, ità, ut acidum, uſtulando; in alcali, & viciſſim alcali in acidum agere, & apprehendere queat, ut in vini ſucco & ejus tartaro oſtendi, &c.* Magnum, aſt antiquiſſimum, Tironum ſecretum pandit *Magnus noſter Hippocrates*, & uti cum eodem aptè, ceu exiſtimat, præmiſſa mendacia, in Reformatorem diffuſa, ſic etiam ſalium alcalium, ſeu lixivialium, diverſam præparationem, vult palliare. Quaſi verò ludicra hæc, & communiſſima, ſcilicet non dari ſalia fixa lixivialia vegetabilium, niſi illa priùs comburantur, antea nota non fuiſſent; vel ipsâ naturâ dictante. Quomodo verò *acidum, uſtulando; in alcali, & viciſſim alcali in acidum agere, & apprehendere queat, ut in vini ſucco & ejus tartaro ſe oſtendiſſe*, dicit: eſt locutio ſine fundamento, de ſale ſine ſale, ſine mente ac intellectu, in vacuo cerebro præmeditata, quæ longâ indigeret ventilatione, antequam abſurda omnia hinc emanantia palam fierenr. Quæ porrò, de actione & reactione Vini ſucci & tartaro, adducit, ludicra ſunt; tanto Hippocrate & Philoſophaſtro indigna. Propterea hæc, & ſequentia plurima, nugacia & obſcura, utpote *paragr. qui incipit pag. 149. lin. 7. Fermentatio, hæc actio vocari meretur, transmutantur nimirum, ambo inſtrumenta naturæ, in unum artificiale; quod ſicut in ſaponaria, & vitraria arte cum acido, ſuo contrario, in neutrùm vertitur: ſic etiam in humano corpore contingit; cum à prudenti ac Hippocratico medico adhibetur, vel adminiſtratur, ſuo contrario, eadem enim eſt operatio, ut docuit (a) Magiſter:* hæc inquam, brevitatis cauſâ ſicco pede tranſeo. Lector Am. enim ipſe, ex nugis hiſce, abſurditates jejuni *Phyſicaſtri* deprehendet, quas iterum, cum divino Coo, & quidem ex libro ejus primo de diæta, ridiculè demonſtrare nititur.

a lib. 1. de diæta.

Tandem, *eadem pag. citata 149. lin. 20.* ſolitâ pompâ ſalium lixivialium ſimplicem præparationem docet; qui labor Tironum eſt, illisq; notiſſimus; noſtro verò Hippocr. Chym. prægrande ſecretum: cùm tamen illa in nullo alio differat à conſvetâ & recepta præparatione, quàm quòd plantas, ſeu

vegeta-

vegetabilia viridia, non ſiccata priùs, lento igne, & non lucidâ flammâ concremare jubet, ne alcali illorum ab acido in auras feratur. Et nihilominus, ſibi contrarius, mox cineres in fornacula venti tamdiu uſtulare jubet, donec albeſcant (quæ calcinatio, ſeu reverberatio, planè deſtructoria eſt; uti ſuperiùs clarè oſtenſum.) Tandem ſalem alcali elixiviatum, & in maſſam coquendo redactum, igne non penitus in crucibulo fundere, ſed tantùm ad brunitatem, in fornaculâ venti, oſtiolo clauſo, calcinare præcipit; ac ſi magnum in hac calcinatione latitaret ſecretum, ridendâ potiùs, quàm imitandâ; ſaltem ut contrarius ſit, & novi quid, præter communem parandi modum, excogitaſſe videatur, novâ Hippocraticâ Philoſophiâ. Quanta verò abſurda ex eâ deduci poſſint, ſuperiùs clarè & perſpicuè oculis legentium expoſui. Addit tandem, in hoc eodem Philoſophico proceſſu, *pag. 151. lin. 21.* quòd *libra una horum cinerum*, dicto ſuo modo calcinatorum, *fundet ferè uncias quatuor ſalis puriſſimi, ſed aridarum herbarum cineres libræ 4: vix dabunt ſalis unciam.* Hoc quàm falſum, & ſeſquipedale mendacium ſit, Pharmacopœi, & eorum Diſcipuli, ipſâ experientiâ demonſtrabunt. Si pergamus ulteriùs, mox iterum, *lin. 26.* deprehendimus obſcuriſſimum *paragr.* ex quo quid colligendum, vacuum nimirum, ipſe fortè ignorat. Ait autem ibi: *Alcalia fiunt ex vegetabilibus eodem modo, quorum tamen quædam facilè in liquorem vertuntur vacua enim ſunt, ob id ex aëre quærunt exſatiari: ut ſupra in occulto aëris acido indigitavi, quod ſufficit.* Quot verba; tot, profectò, abſurda: indigna, ut cuncta penitius examinentur. In priori proceſſu deſcripſit ſalem abſinthii, & illum pro exemplo propoſuit, qualiter alcalia ex Vegetabilibus, ſeu lixiviales ſales ſint parandi: hîc verò, & nunc, diſtinguit ſales, & ſalem abſinthii non ampliùs alcali vult, ſed inquit *eſſe ſalem Abſinthii fundamentali ſuo puncto ex acido ſalſum, & non planè fixum, lin. 9. pag. 152.* & tamen (ut ſuprà) dicit; *alcalia fieri ex vegetabilibus eodem modo, & vacua eſſe, propterea ex aëre quærere exſatiari, & facilè in liquorem verti: &c.* Vah! quàm docta vacui demonſtratio; & quàm lamentabiles contradictiones! Quia ſal Abſinthii facilè in liquorem vertitur, ſi in humido fuerit loco: ergo etiam vacuum alcali eſt, uti reliqui ſales vegetabilium omnes. Implicat enim, ſalem lixivialem ſeu alcali, eſſe ex acido ſalſum. Non dantur in rerum natura ſales, lixiviales acido ſalſi per ſe, niſi arte tales efficiantur; nulla aciditas, eo modo, quô lixiviales ſales parantur, in igne conſtans eſt: lixiviales verò ſales ſunt conſtantes, & acidum ſpiritum nunquam eructant, violentiſſimo etiam igne preſſi. Igne enim parantur; igne & calore conſervantur. Ignis autem eſt aciditatis infenſiſſimus hoſtis. Nulla aciditas aut acidum igni reſiſtere poteſt, quin fugâ ſibi conſulat, & in chaos ſuum ſive vacuum (fortè *Hippocratis novi*) transeat. Hinc etiam liquet, quòd *marginale, pag. 151:* utpotè: *quæ herbæ dant alcalia? ſalſa vel acida, ſupra ſatis oſtendi:* ſit falſiſſimum. Neque enim oſtendit, nec oſtendere poteſt, dari alcalia ſalia acida; quoniam implicat, & repugnat omni experientiæ & rationi. In natura non datur, nec reperitur, ſal purè acidus; multò minus alcali purè acidum; niſi fortè in vacuo cerebro *Hippocratis novi* inveniatur. Ex his ſufficienter exploſis abſurditatibus, fallaciis, & mendaciis, quàm breviter fieri potuit, eluceſcent etiam ſequentes contradictiones & abſurdæ aſſertiones, quas ulteriùs, *pag. 152. lin. 2.* contra Reformatorem iniquè effudit, ubi ait: *Reformator, cineres coquendos, & lixivium inſpiſſari ad ſiccitatem, & poſtea fuſionis igni, ſine diſcretione committendum docet, &c.* uti ſuprà. Ex hoc textu ſtatim patet ſeſquipedalis hujus Phyſicaſtri contradictio. Nam ſuperiùs paulò, *pag. 147. lin. 7.* expreſſè aſſeruit, quòd *Reformator quidem promit-*

tat modum parandi alcalia ſalia magnificis verbis, nullibi autem reperibilem. Hîc etiamnum affirmat, & ipſemet recenſet modum, quem Reformator docuit. Igitur invenit jam modum parandi, quem nullibi reperibilem, *loco citato*, dixit. Ergo ſuperiùs, *pag. 147. lin. 7.* falſum commiſit, & mentitus eſt: hîc verò, *pag. 152. lin. 2.* ſibi turpiter contradicit; ſolùm ut anſam habeat cavillandi & calumniandi; ſive mendaciis, ſive contradictionibus, id fiat, perindè eſt, quia citra pudorem vivit. Perſpiciamus tamen intimè; quidnam *Novus Hippocrates* doceat præcellentius Reformatore, in hâc & Pueris & Tironibus Pharmacevtices tritâ arte. Reformator cineres coquere, & lixivium ad ſiccitatem inſpiſſare, ac ſalinam poſtea maſſam igne liquare, conſueto & recepto modo, docet. *Hippocrates novellus*, profectò, pejorem affert & tuetur ſententiam. Nam cineres priùs in fornaculâ venti diu reverberare jubet, ad albedinem usq; : (uti loquitur; *donec albeſcant*) quâ diuturnâ reverberatione & calcinatione verò nil aliud efficit, quàm quòd ſalem alcali, in cineribus adhuc occultum, ſpirituali virtute privat, & magis fixum ac cauſticum reddit. Et ſi verum eſſet, quod, *pag. 152. lin. 9.* ſcribillat; *ſalem abſinthii fundamentali ſuo puncto eſſe ex acido ſalſum & non planè fixum*: (quod tamen falſiſſimum & ridiculum) illum, reverà, hac diuturnâ reverberatione ſuâ aciditate ſpoliaret, & planè fixum ac urentem redderet. Ut ita hæc cinerum violenta & diuturna calcinatio multò deterior ſit, quàm ſalis elixiviati fuſio: in quâ fuſione nimirum nil quicquàm deperdunt ſales lixiviales, nec ſuis privantur ſpiritibus & virtutibus; etiamſi decies igne liquentur: ut ſuperiùs clarè demonſtratum. Adeoq; nec ultima tandem ejus *calcinatio ſalinæ maſſa*, quam, *pag. 150. lin. 20.* tam ſtudioſè præcipit, *ſaltem ad brunitatem*, potiores virtutes ſali alcali nec addere, nec conſervare poteſt: de cætero lixivium ex cineribus eodem modo, quo Reformator, coquendo exhalare ſinit, & ad ſpiſſitudinem ſalinæ maſſæ reducit. Rident profectò Pharmacopœi, eorumq; Tirones, Hippocraticum Philoſophum, ejusq; ſingularem, de ſalibus lixivialibus, omni ſale carentem doctrinam; ac meritò ludibrio habent tot ſingulares calcinationes, imperitè edoctas: antiquo ac conſueto modo, minusq; deſtructorio, cum Reformatore contenti, & apprimè gnari, ſales lixiviales eſſe ex naturâ ſuâ, & modo fiendi, alcalizatos; non opus igitur, ut ulteriùs alcalizentur. Plura, quæ in hoc, & ſequentibus paragraphis, *pag. 153.* affert, caſtigationem partim, ac riſum ſibi vendicant. Riſum primò; quòd Patronum & Mecænatem crepundiorum ſuorum iteratò, in margine, citet Hippocratem, ſemper de diæta, jejunus Phyſicaſter; doctrinam interim furetur ex magno Helmontio. Veni mecum iterùm, *Tackeni*, redde Autori, quod ſurripuiſti, tibique ſuppoſuiſti. Novi, quòd hoc fruſtulum, de Fixationibus, quod centoni tuo aſſuiſti, ſit ex Helmontio. Quid dicit Van Helmont. Titul. Blas humanum, *fol. 118. paragr. 37.* audi, & audi: *Multa*, inquit, *fiunt fixa, ſi calore urgeantur, alias erant in ſe volatilia.* Quid tu ais, *Tackeni, pag. 153. lin. 3?* *Sic multa fiunt fixa, ſi debito calore tractentur, quæ alias erant volatilia.* Quid dicit Van Helmont, *paragr. 39.* de ſanguinis, ſeu cruoris, fixatione? Quid tu, *lin. 7. pag. 153.* de calore ſanguinem fixante? Quid tractat Van Helmont de vegetabilium, arborum, &c. alcalibus fixis, & fixandis volatilibus, &c. per *paragr. totum 39. 40. & ſequentibus?* Quid tu, *recentiſſime Hippocrates*, in tota tua ſumma *Cap. 21?* Niſi quòd meliora dimittas quandoq;, ac tuam ſaponariam nobis obtrudas; riſumq; moveas ſtolidiſſimis marginalibus. Non diſſvadeo Lectori, quin hoc, de fixandis alcalibus; item de fixorum & volatilium alcalium differentiâ, Capitulum ex *Tackenio* legat. Bona enim in quibusdam doctrina

eſt,

eſt, quousq; ex Helmontio deſcripſit. Svadeo interim etiam Lectori, ut ipſum adeat Helmontium, puriſſimum delibaturus fontem, *loco ſuprà citato*; ubi ſtatim comperiet fragmenta, quæ, dilacerato Helmontio, ſuo aſſuit centoni. Quæ in margine dicit: *Venetos Sapientiſſimos & Prudentiſſimos, eſſe ingenioſos*; hoc verum eſt; hoc tota eis tribuit Europa elogium. Verùm non tantùm ingenioſi ſunt; ſed admirandæ patientiæ, & inauditæ longanimitatis: quòd te, hominem iniquum, toti Europæ inviſum, plus centies convictum, & undiq; proſcriptum, tolerent, nec te ad triremes, in quibus architectandis eorum commendas ingenium, *pag.153. lin.24.* pridem ablegarunt, robuſtiori calamo te novum Scriptorem inaugurantes. At verò quis non omnibus votis exoptaret, à Magno *Tackenio* intelligere, pondus & æquilibrium, aut gradum caloris, quo ſanguis fixandus? Quis non ambiret, ediſcere modum, quo novus Hippocrates Sulphur, ſeu Cinnabarim, Antimonii artificioſiſſimè figit: prout illam fixationem, Viennæ, Excellentiſſ. D Doctori Teuber fixandam pollicitus eſt; ſed, præter æris diſpendium, aliud huic Viro non præſtitit, quàm quòd vacuum & inane naturaliter dari illi, demonſtrârit, Cinnabrio ad Chaos properante. Neque etiam illud contemnendum dogma eſt; *indiſcriminanter* nimirum *omnia ſalia eſſe volatilia*; maximè cùm falſiſſima ſit illa demonſtratio novi Hippocratis, de ligno putrido, *pag.148. lin.10.* quoniam, ſecundum novi Hippocratis doctrinam, *vegetabilibus omnibus*, uti dicit, *nec granum ſalis ineſt, niſi arte fiat*: adeoq; neq; lignis putridis inhærebit actu ſal: non poteſt ergo dici volatilis. Rationem autem veram do ignaro *Hippocrati novo*; cur lignis putridis non inſit ſal: ſicut ſuperiùs etiam veram adduxi rationem; quoniam ligna putrida ſine combuſtione violentâ, in aëre ſunt reſoluta per putrefactionem internam, antequam violenta reſolutio per ignem fuerit inſtituta, per ſeparationem principiorum: ſicq;, antequam ſal, qui potentiâ ineſt vegetabilibus, in actum fuerit redactus, aliis principiis ſulphureis & ſpirituoſis congenitis adhuc junctus, unà etiam cum iis putreſcit; adeoq; etiam unà cum aliis dictis principiis, naturali lege & neceſſitate volatilizatus, in ſuum chaos tranſire debet; non verò, quòd per ſe alcalia ſalia, jam dum perfecta, volatilia ſint; & vel omnia ſint talia indifferenter: quæ ſtupidiſſima aſſertio eſt, & omnino veritati contrariatur.

Ignaram præterea & abſurdam ſtatuit noſter Hippocrates rationem, cur ligna in aqua diu detenta duriora fiant, ſaxa tandem æmulantia. Vera cauſa, *mi Tackeni*, eſt ſal marinus, & ſpiritus ei connatus, qui ligna diuturnitate temporis petrificant. Sic etiam aquæ dulces, ſale terræ nitroſo prægnantes, vim pariter indurandi ligna habent, diuq; à putredine conſervandi; verùm longè minori efficaciâ, quàm aqua maris. Levis porro uſtulatio lignorum ſuperficietenus tantùm, induit illis cruſtam, quò minùs aqua & aër penetrare, & putredinem ab extra inducere poſſint; conſumit nec non ſuperfluam lignorum humiditatem, putredinis cauſam: non verò *quatenus acidum & alcali in invicem liquentur*: *pag.154. lin.3.* ſed *Phyſicaſtro* noſtro ſine alcali & acido in naturâ fit nihil. Omnia in vacuo ridiculè concepta, & ipſe meditatus.

Salia porrò alcalia ſeu lixivialia, dum igne liquefactivo urgentur, nequaquam ſuam mutant naturam; uti mentitur *novellus Hippocrates, pag.154. lin. ultima*, etiamſi decies igne liquentur. Etenim & Sal communis, ſive etiam Sal Tartari, licet aliquoties igne liquefactivo urgeantur, nunquam tamen ſuam amittunt naturam, neque in alcali vitrificans unquam convertuntur, quin integram ſervent indolem & craſin: rebus verò peregrinis & ſiccis, utpote bolo, terrâ figulinâ, &c. permixti, pro eorum fuſione impedienda,

dienda, ſi igne premantur, tum demum emittunt ſpiritûs ſuos, privantur eorum virtute & efficaciâ, inefficaces & diſgregati in reſiduo remanentes. Hoc, profectò, contingit in Hippocratica nova & inaudita, ac verè deſtructoria, reverberatione cinerum uſq; ad albedinem, ante extractionem ſeu elixiviationem alcali ſeu ſalis, ubi terra mortua, in cineribus ſalibus copioſè adjuncta, ſe habet per modum boli aut terræ figulinæ, quibus ſalium eliquatio in igne prohibetur, ut eorum promptiùs exhalent ſpiritûs, relictis alcalibus ſeu ſalibus effœtis, ſpiritibus omnino privatis. Habent ſales lixiviales, ſeu alcalia, naturam veluti metallicam, quæ igne liquefactivo haud quidquam deperdunt; calcinata verò in ſcorias vertuntur; auro excepto: quatenus eorum Mercurius & Sulphur diuturnâ reverberatione exhalant; igne verò liquefactivo tantùm unita & conſtantia manent. Vis enim unita fortior eſt diſpersâ. Et ſic, *noviſſime Hippocrates*, Philoſophatur Reformator, fundamentis realibus, non alcalinis nugis, acidis, in vacuo fabricatis.

Sed audite glorioſum arrogantem, quid, & qualia, *pag. 154. & 155.* de Baſilio Valentino ſibi encomii arripiat, & quàm appoſitè adducat marginale illud; **Wann mir die Flügel brechen ab / und werden bereit zum Waſſerbad;** *ſuper Exod. Zoar.* Riſum teneatis, Amici! Ex trypode, profectò, non ſine fœnore, tua alcalia, quæ ſales lixiviales ſunt, apparaſti; quæ nunc pro univerſali Philoſophorum materiâ, ſeu ipſo lapide Philoſophorum jam jam emergente, venditas. Sed an non vides, *Myſorum ultime*, quòd hæc ſit glorioſa inſania, ex miſeris tuis alcalibus velle elicere primam Philoſophorum materiam, & gemmam Philoſophorum? ſed vel nuda verba de Auro, velut modulamen dulce, aures tibi demulcent, *nove Hippocrates*, dum tibi refricas, quòd olim Aurifabrum (quam artem ex profeſſo te didiciſſe affirmaſti) egiſti. Nondum, profectò, alcalia tua alis his ſunt inſtructa, ut ipſis juxta Valentinum demi poſſint. Te potiùs lympharum interim deſtinatis mergamus Thermis.

Cæterùm alcalia ſalia, ſeu lixivialia, dare, cum propriis ſuis oleis deſtillatis, ſalutaria medicamenta; minimè diffiteor: quin & ipſe hujusmodi Pharmaca, in noſtra recens edita Pharmacopœia, ſincerè ac clarè deſcripſi. Oleum verò Tartari deſtillatum, cum proprio ſale mixtum, in ſaponem deſciſcere; hyperbole manifeſta eſt. Nam ad ſaponem non deſiderantur olea deſtillata, ſed pinguedines animalium, & olea unctuoſa expreſſa; quæ longè alterius proſapiæ ſunt, quàm deſtillata: potiùs enim in nigrum craſſamentum ac picem degenerarent, quàm ſaponem. At in his tractandis *noſter Tackenius* non tantùm monoculus (uti Reformatori inanes & famoſæ pagellæ ipſius objiciunt) & Polyphemus fuit; ſed vel talpâ cæcior: quòd nec ſaponariam, tam humile opificium, pro debito tractârit; tot ſpuriis ſubſcribendo aſſertis.

à domo ingrati non recedit malum.

Nunc procedo ad reliqua Saponarii dogmata, *pag. 155. lin. 25.* ubi ait: *Hoc exemplum de Tartaro cum olim monoculus quidam, oretenus per modum informationis, à me audiviſſet, ſtatim coxit alcali viperinum, cum oleo tartari, diverſæ naturæ, ruſtico more, imo minore cum obſervatione, quod coctione in phiola, longi colli cum alcali ſaponis conſiſtentiam acquiſiuit: hic tamen, amicam informationem, mihi vitio vertit, in admodum longa epiſtola, ſcribens: Oleum tartari quod affundere juſsiſti, piceam omnino naturam induit, ea que eſt ſpiſsitudine dum refrixit ut ſcindi poſſit, ita animadverto, me penitus deceptum eſſe: verum quidem eſt, me ſæpius ex ore domin:* (a) *veſtræ audiviſſe, quod hujus ſalis præparatio ingens lumen in chimia præbeat, &c. Magnus hic phyſicunculus tantum in ignavo Cerebello, non habuit ſalis, licet de eo ſcribillans, ut hujus inſpiſſationis, neceſſariam cauſam perquiſiuiſſet, ſed ſtatim illud quod ignorat, fuccum, & impoſituram eſſe*

(a) qui amant etſi ruſtici ſunt, mirum in modum venuſti evadunt.

ſcribit

Digitized by Google

ſcribit (b) Quemadmodum autem animadvertit, hujus inſpiſſationis cauſam, vulgo & ſaponem conficientibus notiſsimum, ſic etiam animadvertit quæ reformat. b. fol. 487.
Hem tibi, quàm niger es, dicebat Graculus Ollæ! Quàm balat, ne dicam, rudit oculatus noſter Argus! Verè ingratus cuculus: in alienâ imbecillitate luſtrandâ centoculus; in propriâ lippus. Proh! quàm ſtrabo & luſcus inter cœcos triumphat! *Hoc exemplum de tartaro monoculus quidam à te per modum informationis audivit?* Quid ad auditum monoculus, ſeu oculus, proficit? Cur non dixiſti: monoculus vidit tuam impoſturam? Niſi quia Patavii Idiota eras, & Impoſtor; quem etiamnum ludis; nihil eorum poſſidens, quæ oculos Studioſorum oblectare poſſent. Quid enim unquam, arbitro honeſto viro, in Chymicis ibidem confeciſti? *Per modum informationis audivit.* Dic, *glorioſe Thraſo*, quis Informator ibi fuit? Tu ne; an Reformator? Quis collegia Chymica & Galenico-Pharmacevtica publicâ Auditorum Nobiliſſ. frequentiâ obivit: vel ipſo Doctiſſimo Veslingio, incomparabili viro, accurrente: an *Tackenius*; an Reformator? Sed quid talia te delectabant! Mollia quæris; & potiùs: Audis tædiferum pueros Hymenæa canentes. Unde etiam ad Lucinæ delicioſum Lyceum hoc tuum axioma, *in margine, pag. 156.* deſumpſiſti: *Qui amant etſi ruſtici ſunt, mirum in modum venuſti euadunt.* Quis te non credat robuſtiſſimum, & venuſtiſſimum villanum ac ruſticum, ex jacto hoc tuo fundamento, qui ſtrenuè amoribus indulſiſti: prout in Echo Vindicarum ultrò declaras? Sed heus, Luſce! Cur me Monoculi ſarcaſticâ metaphorâ deludis, *pag. 156.* cùm tamen omni beneficiorum genere te pridem demeruerim? An non ex ore tuo hîc affirmem: à domo ingrati non recedat malum: quoniam dulcedo acerrimæ ultionis te fefellit, ut contingit ei qui ſcabit carnem prurientem ultra debitum & metas, ad ſaniem & inſaniam? An non te *Phyſicuncum* (ridendo, & digno tam ſtupido Nomenclatore, etymo, ac *Tackenius* eſt) altâ voce compellem? Cur iterum mentiris, ac de vacuo tuo, alcalium univerſo, & ſpatiis imaginariis, literas producis; de quibus ne vel per ſomnium egeram? Novi te, *verſute Coluber*, vel ex ſerpentinâ caudâ tua. Vox quidem Vox Jacob; Manûs autem ſunt Eſau. Novi hiſpitum Stylum, & inculta verba, & aculeis armatas ſarcaſticas periodos tuas; è quibus hanc Epiſtolam conflabas, Fumiger, & hîc impreſſiſti. Mentiris: audacter dico; quòd hanc Epiſtolam ad te dederim. Conſidera Stylum; an non æmuletur tuam *Epiſtolam de famoſo liquore alcaheſt;* quam laſcivè edidiſti: Fateor: coram Patavii fraudes tuas tibi propoſui, quibus me in communicando ſecreto tuo ſecretorum deluſiſti; ut etiam Celſiſsimum Principem Holſatiæ Slesvicenſem: ſed literas, quas fingis, tibi non inſcripſi. Et verò quid emolumenti ex impreſſa hâc Epiſtola tua in te redundavit, *Tackeni?* Aliud nihil; (tibi enim, non mihi, dedecori eſt) niſi quòd plura figmenta tibi in caput detorquere cogor, ac iteratò te convincere. Falſum enim eſt, quòd Oleum Tartari, ex clarâ ac ſæpius repetitâ ruſticâ informatione tuâ, ſali Viperino affuſum, piceam omnino naturam induerit: ſed pauliſper tantùm ſpatio ſex ſeptemvé menſium in calore ſicco detentum, à tenuitate ſuâ qualicunq; deſcivit, & paulò craſsius effectum eſt, ut adhuc ex phiala longi & ſtrictioris colli frigidè potuerit effundi. Sed quis non ſuccumberet dolo & machinis tam callidi amici? Quis periculum à falſo fratre declinet: quando lupus ovinam induit pellem, & inimici hominis domeſtici ejus? Proh! quàm incruſtata & melliflua verba; quàm blanda mendacia; quàm ſpecioſas impoſturas adinvenit noſter Hippocrates, quando, per modum informationis, ut ait, *pag. 155. lin. 27.* hoc ſecretum oretenus communicavit! Et quidquid objectionum

Refor-

Reformator afferebat, ſemper tamen affirmabat; Oleum Tartari continere aliquam aciditatem, & impedire ſuâ levitate, quâ ſupernatat, ne ſal volatilis Viperarum altum & ſublime petat, nec non neceſſitari, ut in fundo perſiſtat & fixetur. Neq;, hoc ſemel affirmaſſe, ſat erat; iteratò repetiit, etiam dum, poſt menſes tres, fruſtraneâ operâ fixationi ac circulationi indulgerem & inſudarem: quo tempore ſæpius *Tackenium* commonefeci, ne fraudibus me circumveniret; ne alieno periculo, ſeu meo damno, cautus fieri, & anceps illa per me experiri velit, quæ hactenus ignoraret. Sed eadem ſemper peierabat, ſeu affirmabat: donec, cùm tandem, patientiâ meâ in indignationem verſâ, altiori tono & rigore ei rem exaggerarem ac demonſtrarem, quòd, veluti ſimia, alienis pedibus pro harpagone ad prunas abuti, ſeu alienâ experientiâ & ſumptibus inſtrui voluerit, ac me, pro magnis beneficiis ei exhibitis, ingratus, deluſerit; in riſum ſolutus; cur me decipi paſſus ſim; repoſuit. Sed cur prædictus Celſiſſimus Princeps Holſatiæ à te eodem modo ſe decipi paſſus eſt? Sed audite, quàm laneis pedibus incedat; quàm repat vulpecula, gloriolâ turgida, & laudes aucupans; quàm commendari velit in effictâ ſua Epiſtolâ! *Verum quidem eſt*, inquit, *me ſæpius ex ore dominationis veſtræ audiviſſe, quòd hujus ſalis præparatio ingens lumen præbeat in chimia, &c.*

Dixerat: at genitor circum caput omne micantes
Depoſuit radios, propiusq; accedere juſſit.

Quis enim lumen & ſplendorem; quis ferientes radios ſuſtineat tuos, glorioſe Ardelio, & Chymiæ Lucifer, *Tackeni?* Quis ad meridianum ambigat, quòd ingens lumen nobis producas; quin tenebras plus quàm Cimmerias aut Ægyptiacas? Quid fumos iterum vendis, quid ſplendoris tibi arrogas? Quomodo lucere potes, *homo obſcuriſſimæ famæ, confuſæ doctrinæ, umbrarum & latebrarum amans;* ad quas cum totâ tuâ doctrinâ fugis & te abdis? Quid enim clarius dici poteſt, ad tradendam ſalis Viperini tui inſpiſſationem, quàm hoc ænigmate illud nobis dictare: Acidum informat alcali? Annon, qui legit hæc, ultrò tua verba in te detorquere cogitur? Profectò, qui hoc ſcripſit, obſcurum eum *Phyſicuncum* eſſe oportet; licet novus etiam ſit Hippocrates, vel centies inauguratus. Quis citra Oedipum, & haruſpices, hæc indaget? Sed, pace tuâ, addam non nihil luminis hiſce tenebris tuis: ac huic triverbio tria ſubjungam verba, tibi, ac tuis, in aurem: *Acidum*: id eſt, Acetum deſtillatum: *Informat:* hoc eſt, ſaturat, aut imprægnat: *Alcali*, id eſt, Salem Tartari. Ecce myſteria, & nodum Gordium, quem reſolvi! Hæc ſunt *noviſſimi ſalis Viperini antiquiſſima fundamenta.* (ne dicam, ſtultiſſima) Prædicate ſuper tecta: reſonent in compitis; ad tubam & lituum promulgate; quoniam his verbis panditur myſteriorum abyſſus. Vide igitur, *Tackeni, arrige aures* (tuæ ſunt ſequentes elegantiæ, & congenitæ phraſes) *an magnus Phyſicunculus tantum in ignavo cerebello non habuerit ſalis, ut hujus inſpiſſationis neceſſariam cauſam perquiſiverit?* Vide, quàm magna, quàm inacceſſa, habeat arcanorum tuorum epitome! Quam ludicra & ſcurrilia tractet, digna *Phyſicunco.* Riſiſti aliquando magnum Virum, Helwig Dietericum, Archiatrum, ſeria commentantem: ac Apologetico ſarcaſmo multa in eum jeciſti ſcommata: quæ ſi afferre velim, tuam planè, *Phyſicunce*, phraſin, quam hîc adfers de *Phyſicunco*, æmulantur. Quærebas enim, in Echo Vindiciarum: *an viſi tergia debeant eſſe linea vel cartacea, vel an dæmonum excrementa ſint Alexiteria hominibus in octavo gradu, an hiatus ventris ſit ſpiraculum animæ, an ſi mus in mare mingat timendum naufragium, &c.* Addamus nos alterum corollarium: An

Phyſi-

Digitized by Google

Phyſicuncus poſſit in *novum Hippocratem* inaugurari? Talia ſunt noviſſimi ſalis Viperini noviſſima etiam commenta. Videat amicus Lector, inter quos enutritus ille ſit: annon in haris & mappalibus: annon ad aleas & fritillum. Fæx hominum, & infimi ſcurræ, talia peierent, qualia olim Dieterico, nunc noviſſimè mihi, ſcommata impingit, propriam affricando inſaniam. Nunc colligat amicus Lector, quàm nigra ſit hæc avis; quàm cloacis amica, quæ tam fæda modulatur.

Sed ſilentium mihi imponere voluit in ſuperioribus benignus ac miſericors *Tackenius*, dum ait, *pag. 73. lin. 4. ante me Reformatori, hic ſal cum omnibus requiſitis ejus, ne quidem per ſomnium in mentem venit, quod propriis ejus literis ad me datis oſtenderem, niſi honori ejus parcerem.* Et eas jam produxiſti, mendax, in tuum deſpectum. Et ego proferrem literas, niſi me tæderet oneris. Habeo, *Tackeni*, in Tevtonico quandam à te Epiſtolam, proh mirum! tibi honorificam: habeo à D. Bruno, Medic. Holſatiæ in Kiel: habeo à Jacobo Sheps, Chirurgo Gedani; & quadam Netrice ibidem: habeo Fiſchuſio, in Boruſſia, à Viro Eccleſiaſtico probo, & Chymico: Regiomonte, à D. Clemente Bolz; & magiſtra quadam parvæ pilæ. Proſtant aliæ Cracoviâ, & Vilniâ Lithvaniæ, Varſaviâ; hinc ex Auſtriâ, Viennâ, &c. (*Tackeni*, ſapienti pauca: tria verba in aurem tibi; tria alia tuis) quas ſi producerem; nec tot Noctuæ Athenis ullulant, quot avidos congregarem Auditores, qui abſorpti ſtuperent, quomodo tam vaſtus & amplus Panegyricus uni & ſoli homini *Tackenio* poſſit dicari. Tace, noli movere Camarinam. Hæc mihi credito, vel è machina Numini. Ego taceo, & altum quidem. Tu mihi obviaſti, inculto & nodoſo ſtipite armatus, cui innituntur, qui porcos minant, verbis petulantiam olentibus: ego Phyſicis rationibus, & propriis quandoque, te convinco. Vide ſis, quod hoc ſit pugnæ genus. Ne hâc chordâ oberrato. Sed reſipiſce, quæſo.

Arrige iterum aures, *Tackeni*, & judica contradictiones tuas, *pag. 157.* & ſeq. nunquam tot, quin plures. Quoties tibi contradicis de alcali & acido? Mox acidum tam volatile proclamas, ut ſolâ coctione, vel deſtillatione ex oleo avolet: mox fixum tibi eſt, & alcalibus inhæret, ut etiam igne reverberii expelli nequeat. Quàm pulchras Phyſicas inſuper addis rationes, de Oleo cocto, de Oleo Lampadum! Eſſent reverà disquiſitione digna, ſi tempus ſuppeteret. Verùm quia paucis abſolvi nequeunt; illa, cum plurimis ſequentibus; utpote, judicio de ſulphure, & lacte ſulphuris ſtupido, *pag. 160.* de aceti reſiduo; & tartaro regenerato: omnia tibi in omnibus: de Camphora, quòd tibi ſit alcali volatile (nimirum!): de ſale communi ex fixo alcali, & acido ſalis ſpiritu efficiendo: item, de fixo alcali cum acido Vitrioli fieri Vitriolum, *pag. 171.* cuncta, quàm abſurda etiam ſint, ut vix lingvâ exprimi poſſint: nunc tamen ſicco pede tranſeo.

Interim non abs re quæro ex Philoſopho noſtro *Hippocratico novo*: quod nomen ipſi per antonomaſiam imponat: utrum ex illo, arte tantùm confecto, ſale communi (quod implicat ſtatim) nimirum ex alcali ſeu ſale lixiviali quodam, aut tartari, & acido ſalis ſpiritu, talis, aut idem acidus ſalis ſpiritus, qui ex communi & naturali ſale deſtillando elicitur, ex hoc ſuo, arte confecto, ſale, uti dicit, communi, pariter etiam deſtillari poſſit? Utrum hic ejus artificialis ſal communis veri ſalis communis ſaporem, energiam, & virtutem in condiendis cibis, & aliis, æmuletur? Num ad aquam Regiam conficiendam aptus & efficax ſit? Nullum horum in illo, profectò, reperiet. Nam alcali, ſeu ſal purè ſalſus lixivialis fixus, & ſpiritus aliquis acidus, ſive ſalis, vitrioli, vel ſulphuris, naturali contrarietate ita ſe, reciprocante activitate, deſtruunt, immutant; ut ambo, tum ſal alcali, tum ſpi-

ſpiritus, in aliud planè ens degenerent, & neutrum horum ampliùs ab alio ſeparabile ſit. Quo jure igitur ſal artificialis, ex alcali & acido conflatus, communis ſal dici meretur? Longè enim differunt in eſſe, fieri, & operari. Aliter planè ſe habent ſales volatiles animalium purè ſalſi etiam: qui, etiamſi cum acido aliquo ſpiritu, Salis, Vitrioli, vel Sulphuris, ſaturentur; tamen ab invicem denuò ſeparari poſſunt: & ſal volatilis facillimè ab acidis ſpiritibus ſeparatur per ſalem Tartari, vel alium ſalem lixivialem, qui ſpiritibus acidis recipiendis magis pronus eſt, quam volatilis ſal. Hinc cogitur ſpiritus ille acidus à ſale alcali fixo, ut ſalem volatilem totum & indeſtructum, ſuâ primævâ virtute integrum, relinquat, & libertati reſtituat. Spiritus verò acidus ipſe etiam per chalybem artificiosè ſeparabilis eſt: prout alibi clarè demonſtravi.

Porrò ait noviter inauguratus Hippocrates: *Sal alcali fixus, cum acido vel ſpiritu vitrioli ſaturatus, fit vitriolum,* Quod ipſum etiam ſeſquipedale mendacium eſt. Poteſtné, *Tackeni*, ex Tartaro Vitriolato, qui ex fixo alcali, ſeu ſale Tartari, & ſpiritu Vitrioli, conflatus eſt, Vitrioli denuò ſpiritus deſtillando elici, aut violentiſſimo igne expelli; uti ex ipſo Vitriolo? Nequaquam. Ipſe antecedenter recenſebas, quòd tartarus Vitriolatus mirabilem præbeat deſtillando ſpiritum, ex acido ſalſum, ſi fortiter igne urgeatur: & quod verum. Sed ſi alius planè ſpiritus, odore, ſapore, virtute & naturâ ſuâ, ex tartaro Vitriolato eliciatur; neutiquam verò ſpiritus Vitrioli ex illo deſtillari poſſit: quo fundamento igitur dixeris Tartarum vitriolatum Vitriolum? Vitriolum, debitè per retortam deſtillatum, in reſiduo largam deponit capitis mortui (ita dicti) copiam, Colcothar nuncupatum. Hoc in aëre aliquandiu detentum, quo imprægnetur, ac denuò deſtillatum, ſpiritum præbet Vitrioli: vel elixiviatum, ſalem ſuppeditat nitroſum aëreum; prout, *in Animadverſ.* edocui. Contingitné hoc etiam in Tartaro Vitriolato? Nihil horum. Ex capite dicto mortuo, aut colcothar vitrioli, arte fuſoriâ metallum quoddam elici poteſt. An hoc etiam ex Tartaro vitriolato, relicto ab ejus deſtillatione? An non abſurdum, hæc affirmare? Vitriolum atramentum efficit, adjunctis gallis, roſis: pluresque alios producit colores, juxta rerum admiſcendarum naturam. Virtutes habet vitriolum rodendi, qualitates malignas, æruginem ſapit, emeticum eſt violentum, in largiori paulò doſi aſſumptum: horum tamen nullum in tartaro Vitriolato perſpicuum; quin potiùs, quòd ſit medicamentum benignum, ab omnibus doctis Medicis (tibi Canonicis) approbatum & laudatum. Et tamen *novi Hippocrati* Tartarus vitriolatus eſt Vitriolum! Quis unquam hæc, & ſimilia, ante novam hanc apocalypſin & Hippocraticam revelationem, crediſſet? Fuerunt nobis occulta, quia in vacuo nuper nati Hippocratis demum fabricata. Idem tenendum eſt de acido, ſeu ſpiritu, vitrioli, ſulphuris, qui, uti ſtupidè & ignoranter ait; *ſiroferit arenam, vel aliud naturale corpus; ex eo iterum naturale ſulphur ſublimari poſſit*: quod experientiæ repugnat, & quamplurimas involvit abſurditates. Sic nec Nitrum, juxta *novelli Hippocratis* compoſitionem, unquam fuit generatum; ut neque ex alcali tartari, cum acido vini Tartarus denuò producitur: quod tamen plus decies jam aſſeruit; citra omnem experientiam aut veritatem. *Et, hoc modo*, inquit, *pag. 172. docet meus Hippocrates procedit etiam naturam.* Quaſi verò divinus Senex ita ita nugatus & tam craſsè ſæpius mentitus ſit. Multum, profectò, ſuſtinet Cous à *Tackenio*, dum omnes abſurditates & figmenta, ſine principio & fine, cum Divino Sene palliare nititur: nobiſque omninò

per-

perſvadere conatur, ac ſi totum univerſum ex alcali vacuo & acido conflatum, totaque Philoſophia ab alcali & acido prima mutuaretur principia. Imò : *Si omnes cartacei libri, cum eorum ſcriptoribus interirent, ex ingenti Naturæ* (alcaliſato fortè) *libro, omnes artes rurſus hac methodo* (obſerventur hæc acida alcalina !) *addiſcerentur; pag.173. lin. antepenultima*, ſtupidiſſimè garrit.

Pag. 175. parag. 1. multa iterum effutit, & falſiſſima experimenta, de alcalibus volatilibus , & ſpiritu nitri : Iterum: *alcali cum aceto, fieri tartarum, qui totus in liquorem deſtilletur ſalſum.* Quæ ipſa experientia falſiſſima dictat. Miror proinde, quòd non erubeſcat, tot tantaque proferre mendacia ; quaſi de plebe, & villa diſcipulos haberet Auditores, Evangeliſta novus.

Porrò, *pag.175.lin.13.* obſcurè diſcurrit, dicens : *nam ſicut alcalia fixa, ſunt vacua & inania corpora , ſic etiam volatilia , omnium animalium ; quorum præparationem docet quidem reformator qui cum alcalibus tamen omnibus, admodum vacuus eſt, Hinc, motus Hippocrates meus, ſereno vultu, in dulcem riſum, inquiens (iterum lib. 1. de diata.) Neſciunt quid faciunt, ſed deſtinatum fatum explent.* Eja ! quis non moveretur in dulcem riſum, *Tackeni*, ubi marginale tuum obſervat, *pag. 162. ſi loquor absq; veritate erubeſcam ?* Cur mentiris iterum ſine rubore, & adverſus Solem loqueris ? Quàm argutè argumentaris in forma ! Nimirum : *Reformatorem quidem docere volatilium alcalium omnium animalium præparationem.* Sed, *alcalia fixa & volatilia omnium animalium ſunt vacua & inania corpora :* Ergo & Reformator, *cum alcalibus tamen omnibus, admodum vacuus eſt.* Neſcis, vacuum non dari ; quoniam ſtultorum plena ſunt omnia ? An non eorum ipſe impleas bonam partem ? Profectò, niſi te nitro defricuero, aut elleborum tibi propinem, Aceſias medicabitur, *Tackeni :* aut denique , niſi *ſaponem ſapientum* affricem , de quo tu in margine, *pag. 172.* deploratus es, nec vel Panacea tibi auxiliabitur. Ubi Reformator vacuum unquam alcalium ſomniavit : deliria, & ſuperſtitiones, Scholis & Orbi tecum propudioſè perſvaſit ? Ediſſere, *novelle Hippocrates*, & attrite Phyſicaſter. Nego dari vacuum, vel arte, vel naturâ ; prout ſuperiùs deduxi ; & tam firmiter defendo, ut in cerebro quoque tuo etiamnum dari vacuum negem ; quod undique dementiâ, & caninâ rabie tumet, vertigine rotatur, & inflatis ſtultitiæ punctis non diviſibilibus (cum Anaxagora Philoſophor) ſeu nunquam tot, quin pluribus, ad inſaniam diſtenditur. *Neſcis quid facis* (ex lib. 1. de diæta, hæc tibi Hippocr. quem citas) *ſed deſtinatum fatum exples :* de malo in pejus proficis. Neſcio, *Tackeni*, amplius, quid moriæ tuæ reſpondeam, ne limites excedam, quibus me honeſtatis ardor circumſcripſit ; & aptè doces, *pag. 175.* quòd *Reformator admodum vacuus eſt ;* cui pridem prolixa tua fabellandi ſcurrilitas, pſevdologia, & nova ſalis Viperini connubia adulterina, evacuare omnem & exprimere debuerant patientiam. Plura hìc non addo. Memento iterum : quòd mendacem oportet eſſe memorem ſui. Juxta te enim ſuperiùs, Jovis omnia plena erant : ergo falſum eſt, quòd, *ſicut alcalia fixa ; ita volatilia omnium animalium ſunt vacua & inania corpora.* Eris, profectò, mihi magnus Apollo, *Tackeni*, ſi vacuum Scholis probaveris. Alii requiruntur Canones contra Canonicos, quàm aniles tuæ fabellæ.

Ulteriùs pergit *noviſſimus Hippocrates*, &, *pag. 175. lin. 25.* inquit : *Alcali itaq; Viperinum vacuum & inane corpus ſaturatur à Reformatore etiam vacuo, magno labore & ſumptu acido ſalis ſpiritu, quid aliud quam ſalis communis proles, exinde generari poteſt ? En fucus & impoſtura, quam reformator, cum tanto labore (a) tandem inuenit : de quo ante victoriam triumphans ſcribillat ; Nec velim tibi quisquis es perſuadeas, aliam eſſe viam fixandi. Hoc dicto pauitans* a. pharm. fol. 486.

SS 2 palino-

palinodiam recanit: inquiens (ſubmiſſa voce) ſi tamen quisquis eſſet, qui majorem in hiſce laboribus haberet experientiam, ipſi anſam præbeo, ut boni publici cauſa, illa quæ in hac re expertus eſt, ſecum commori non patiatur. Meum corculum! meus molliculus caſeus! quidni? Eja age; optemremus fratres, hujus cupiditati: bene ædepol narrat; ah, quantum non meretur, de republica medica! quod pharmacopæis (b) acidum & ſalſum tam politulè diſcrevit.

b. Appen. in Animadv. fol. 75.

Scimus jam dudum, *Tackeni*, quòd magni labores & ſumptûs tibi non arrideant, & in iis nimis ſis parcus. Scimus, quòd *molliculus caſeus* tibi ſint delitiæ, ac magis placeat, quando ex quatuor tantùm Viperis (quæ vix ac ne vix quidem unciam dimidiam ſalis Viperini ſuppeditant) quadraginta, & aliquot, libræ nihilominus ſalis Viperini conficiuntur. Propterea optimè in te cadit illud Satyropægnion, quod, *in principio Vindiciarum Excell. D. Dieterici, adverſus Tackenium, ſtatim poſt Epiſtolam D. D. Knöfelij, Archiat. Reg. Polon.* cecinit Philalethes Bonæfidius, de ſale Viperarum: cujus ſex ultimi verſûs, cum ſubſcriptione, ſequentia habent:

Hîc ſal Vipereum, hîc nova ſe medicamina tollunt,
Et caput Anticyris tribus inſanabile curant.
Vos verò AſclepI ſoboles, genus acre medentum,
Si qua fides foliis, ſi quid mihi cantat Apollo,
Frigidus hoc vivusq́ latet ſale, credite, ſerpens,
Et fugite, ô fugite hinc, grano micat angvis in iſto.

Dabantur ad ſalinas Echidnéas, Menſe & Anno eodem, cùm varios paſſim inſignis hic & improbiſſimus Planus, Pſeudo-ſale ſuo Viperino deciperet, Viperam verò longo tempore non vidiſſet.

En igitur fucus, & impoſtura, *novelli Hippocratis*! cui labores & ſumptûs tantopere diſplicent. Et hoc eſt, quòd ſal Viperarum Reformatoris minimè ipſi arridet: impoſturam, & *molliculum caſeum*, libentiùs amplexatur. Cæterùm quid aliud *Tackenius*, quàm de vacuo in pleno, & alcali, quod non eſt alcali, ſcribillare poteſt? Superiùs non ſemel, ſed iterum atque iterum, ſtatuit, & expreſſis verbis vociferatus eſt; quòd Reformatoris ſal Viperarum, acido ſpiritu ſalis ſaturatus, ſit ſal Armoniacus: poſſe iterum, admixto aliquo alcali, ſcilicet ſale tartari, ab acido ſpiritu ſalis ſeparari, & in ſuum eſſe priſtinum volatile tranſire. Nunc verò turpiter iterum ſibi contradicit; uti etiam in ſuperioribus, rabioſus totus in hoc paragrapho; ac ſi conjuraſſet in necem ſalis Viperini Reformatoris (quem tamen, pro magno ſecreto, ipſi Celſiſſimo Principi Holſatiæ communicavit, tanquam genuinus & proprius eſſet partus) dicens: *quod nil aliud, quàm ſalis communis proles ſit.* Verùm quantum differat ſal communis, à ſale Armoniaco, & à ſale Viperarum vero Reformatoris, ſuperiùs ſufficienter declaratum eſt, & vel per ſe mendacium eluceſcit; & patet, *Phyſicuncum* hunc (tua repeto) vel planè ſalium differentiam ignorare; vel ex mera invidia, & canina rabie ſcribillare; ut denuò optimè, & jure merito, in illum detorquem Philalethis Bonæfidii Satyropægnion, in principo talia habens:

Vipereos dentes, ſquamasq́ & ſibilia lingvæ,
Et virus dirum, & petulantis verbera caudæ,
Volventesq́ ſinus, tergumq́ immane colubri,
Scintillasq́ oculosq́ & hiantem in pravia rictum
Hactenus ætatum ſeris dedit uſus ab annis,
Et Tityrus vidit viridi proſtatus in ulvâ.

Sal

Sal communis eſt ſal fixus, in igne conſtans, igne fuſorio liquabilis, ad inſtar metalli: ſal verò Viperarum Reformatoris eſt ſal volatilis: ergò non eſt ſal communis; & toto cœlo differt, tanquam volatile à fixo. Eſt igitur (ut denuò ignaro *Hippocrati novello* differentiam ſalium inculcem) verus ſal Viperarum Reformatoris, ſal acido-ſalſus volatilis: ſal verò communis, eſt ſal acido-ſalſus fixus. Quanta autem ſit differentia inter utrumque, exiſtentiâ nimirum, eſſe, operari, ſapore, & virtute; quilibet peritus Medicus & Chymicus, citra noſtram informationem, noverit. Impoſtura autem faſcinat noſtrum *Hippocratem novum*, ne veritatem agnoſcat. Quis autem non cernit, inter Viros doctos, & peritos Pharmacopœos, quòd turpiter ſibi denuò contradicat, & decumanum mendacium heîc proferat? Non placet *Tackenio* ſal Viperarum Reformatoris. Quid mirum? Quia genuinus, ſine impoſtura, & magno labore, & ſumptu haud exiguo, comparatur; nec notabile lucrum exinde ſperandum. At verò *novi Hippocratis* ſal Viperarum, ita dictus, corculum ejus, & *molliculus caſeus* eſt, *pag. 176. lin. 15.* Eja! quàm dulcis impoſtura, dulce etiam lucrum procreat ſine magno labore, ſine ſumptu: *Acidum informat alcali!* Ah! quantum non meretur de Republica Medica *Hippocrates* hic *novellus*, quòd tantum ſecretum; quomodo nimirum acetum vini informet ſalem Tartari, ſub metaphorâ tamen hac nobis communicârit, *ac acidum & ſalſum tam politulè diſcreverit! pag. eâd. lin. 22.* Eja! Accedite, literati, qui hujus cupiditate flagratis: vobis hîc offertur ferculum Hippocraticum, ex magno & ingenti ſecretorum & obſervationum ejus cumulo decerptum. Sed priusquam Reformator palinodiam canat, aut *Tackenius* ante victoriam Triumphum; examinandum ſuſcipiam

CAPUT XXII.

cujus inſcriptio:

Puerilem ſententiam declarat.

Hûc ferulam: hûc, *Tackeni*, qui puerilia tractant, hîc caſtigandi ſunt. Hoc eſt, quod ſemper vociferatus ſum: puerilia declaraſti; crepundia tractaſti; *novellus Hippocrates* es; faſcicolas adhuc tenes, & artis incunabula. *Obiter*, inquit, *nunc percurram acida, quæ reformator docet ſalſis contraria* (c) *quam tamen doctrinam, cum reliquis pluribus falſiſſimam, & ignorantiæ plenam invenio, ut per ignem (qui hic profeſſor publicus & juſtus judex vocatur: dialectica hanc diſcretionem non habet, ea ſaltem ſcientia repertas, & veras, in quo vis ſcibili methodicè, rectè, & clarè, magna utilitate proponere & tractare nouit.) ſeruatis vocibus, vſu receptis, demonſtrabitur. Salium autem ſapores quantum viſum fuit, pro intelligentia, præſentis compendioli, ſupra diſtinxi.*

c. in Append. fol. 52.

Ignis tam internus quã externus ordinarius Creatoris profeſſor, Naturæ librum explicat.

Ex nitro, & ſale communi ana vnciis quatuor, & aluminis vnciis duabus fiat pulvis, cui ſuper adde aquam ſimplicem quantum ſatis, pro ſalium ſolutione (quæ non agunt niſi ſoluta) & habebis liquorem ſalſum, cui adde auri foliati duas ſaltem dragmas, miſce aurum cum ſalibus, & coque in ollula vitreata ad ſiccitatem ſub finem auge ignem, donec odorem aquæ fortis inſtar ſpiret: ſic mixturæ ſalſedo erodit aurum. Albam maſſam in ollula, diſſolue aqua communi, ſolutum quieſcat vitreo vaſe, donec fæces ſalium ſubſideant, clarum per inclinationem effunde: huic claræ ſolutioni guttatim inſtilla, alcali quoddam fixum reſolutum, ex: gr: liquorem Tartari, qui ſtatim abſorbet, ſubtiliores acidos ſpiritus & ilico aurum cadit coloris purpurei. Hac in operatione, ſal non obfuit acidis ſpiritibus, ut docet reformator; ſed alcali tartari abſorbens acida, compoſitum deſtruxit.

Auri Calcinatio in uia ſicca.

Auri calcinatio in via humida.

Eadem via ſed majori impetu, diſtillata aqua ex nitro & alumine, in qua ſit ſolutum ſal commune, aurum diſſoluit, niſi enim ſal in aqua diſſolutum eſſet; aurum non corroderet. Non itaq; deſtruit ſal; acidam aquam fortem, neq; in ſicca, neq; in humida uia; ſed ei vigorem addit, ſale ammoniaco ſimilem. Hinc Baſilius.

Was im adler wird geſunden klaar
Das ſteckt in mir auch ganz und gar.

Hinc liquet, quod aurum non diſſolvitur niſi à ſalſis: quare autem acidus ſalis ſpiritus hoc ſoluit? dixi & oſtendi ſuo loco; quod nimirum ſpiritus rodendo, redit in id quod erat à natiuitate, id eſt in ſal.

Obiter, ais in principio hujus capituli, *nunc percurram acida quæ reformator docet ſalſis contraria.* Hoc eſt, quod incauta pueritia aſſolet, obiter nimirum, perfunctoriè, oſcitanter, omnia percurrere. Non obiter, ſed maturo judicio, & Hippocraticâ ſeveritate, hæc tractare debebas. Audiamus igitur *puerilem ſententiam: Acida ſunt ſalis contraria.* Tu dicis, & dixiſti, hæc, *Tackeni.* Quis enim frequentiùs, & ad ravim usque, vociferatus eſt, quàm tu, *novelle Hippocrates*, cui uni & ſoli librum dedicaſti, de alcali, alcalibus, & ex alcalibus, de lixivialibus ſalibus, aut ſale tartari & acido; quâ ratione in ſe mutuò agant, & mox acidum, ſalem alcali; mox ſal alcali acidum ſuperet ac demoliatur, hinc omnia excreſcant & vegetentur? Sed, ut ais, *pag* 13. *lin.* 19. *omnia ſalia, quæ acida mortificant, ſunt alcalia:* & promittis, *velle ſalia generali nomine alcalia impoſterum appellare:* iterum, *pag. 27. lin. 23. ſalia alcalia ad unum omnia acidis ſunt contraria, illorumq; deſtructiva:* & alibi paſſim. A quo igitur puerilis ſententia prolata eſt, *Tackeni?* Ex ore tuo, ſerve fidelis. Tuus hic aphoriſmus eſt, *nove Hypocrita.* Magnis itaque elementis tibi inſcribamus hoc Apophtegma, *Tackeni:* Pueri puerilia tractant. Ignoſce, precor, quòd talia reddam: in capite libri tui hæc ſcripta ſunt: hæc tibi Talionis pænâ adjudicantur. Vides igitur, quis puerilia declaraverit, quis aſſeruerit, *ſalia eſſe acidis contraria?* Si hæc ſententia ignorantiæ plena eſt, Tu, mi *Otto;* tu, mi *diſertiſſime Tackeni*, dixiſti; tu multus hactenus fuiſti in tractandis ſine ſale ſalibus: tu alcalium pater:, tu cum igne *ordinarius Creatoris profeſſor:* tu *natura* hos *libros explicabas, in marg. pag.* 177: tu denique novam condidiſti Babylonem Spagyricam, clarè, ſed perperàm, edocens; ſalia communia, naturalia, & ſalia acido-ſalſa artificialia, nunc ſola eſſe ſalia; reliqua verò omnia lixivialia & alcalia ſalia vegetabilium, ut & volatilia animalium, pro tuo imperio non eſſe amplius ſalia, ſed genericè alcalia: juxta propoſitum tuum, & fraudulentum ſcopum, *pag.* 13. *lin* 19. Et hæc ideò factitaſti, quia multum ignarus eras Philoſophiæ, rudis *Phyſicuncus* (parce: tua repeto) & uti aliàs, ubi deſinit Phyſicus; ibi incipit Medicus: ſic tu ibi deſiiſti, ubi Phyſicus incipit: ſic præcox tua ferebat indoles; ignoraſti naturam, craſin & differentias ſalium; quòd ſalibus alcalibus lixivialibus, quin & ſalibus volatilibus animalium, verè, realiter, ac propriiſſimè, ſalis nomen competat, re & etymo, quòd ſint ſalia purè ſalſa. Hinc illæ lachrymæ! *Tackeni*, quòd ſolidè doctus non es; quod levis armaturæ miles & Chymicus: hinc diſſolutas ſcopas in forum attuliſti, centonem impreſſiſti, plumas alienas malè diviſiſti, ac ex omnibus aliquid, ex toto nihil, vel aliquid, idque ineptiſſimum, edidiſti. Hinc iterum de dialectica, *pag.* 177. ſine connexione, cum riſu Lectoris, diſcurris, ac ubique chartas reples logiſmis & ineptiis.

Eâdem pag. 177 & ſeq. ais: *aurum ſolvitur cum ſalibus, ſed aurum non ſolvitur, niſi acidis ſpiritibus. Ergo ſal non obfuit acidis ſpiritibus.* A dialectica ad ſophiſticam rotaris. An non fallacia eſt, quòd cum ſalibus, ut ſalia ſunt, ſolvatur aurum? Sed ſolvitur ope & virtute acidorum ſpirituum, quos ſalia

illa, quibus aurum ſolvi tentatur, continent; utpote ſal communis, ſal nitri, & aluminis. Aurum proinde ſive ſolvatur cum ſalibus acido-ſalſis, qui non, niſi acidum ſpiritum continent; ut deſtillatione ex illis facilè elicitur; ſive cum eorundem ſalium ſpiritibus acidis; perinde & idem eſt: niſi quòd illa, cum ſalibus, benigna magis; hæc verò, cum deſtillatis ſpiritibus, magis violenta eſt; ex uno tamen eodemque fundamento procedunt. Hæc autem ſalia acido-ſalſa, quæ Aurum ſolvunt, quibusque Reformator ipſe, *in ſuis Animadverſ. pag. 465.* Aurum ſolvere, &, eodem modo, in Crocum convertere, docet, (unde, profectò, *novellus Hippocrates* hunc ſuum proceſſum mutuatus eſt) quæque ſalia ſcilicet *novus Hippocrates* pro fundamento ſuæ fallaciæ ponit & conſtituit, ac illa unicè & ſola vult eſſe ſalia: hæc, inquam, ſalia Reformator nunquam acidis contraria ſtatuit; nullibi dixit; nec unquam per ſomnium ipſi in mentem venit: prout *Tackenius* mendaciter ipſi appingit: quin potiùs expreſſis verbis, ſanâ doctrinâ, illa acidis non eſſe contraria, ſtatuit, & firmiter affirmavit, quòd natura his ſalibus acido-ſalſis jam dum de aciditate tantum, in viſceribus terræ, tribuerit & implantârit, quantum pro eorum eſſe & operari ſat erat, & differentiam ſalium purè ſalſorum, ſcilicet lixivialium, tartari, & volatilium omnium animalium, quæ verè acidis contraria ſunt, in eſſe & operari: uti in doctrina vera, de differentiis ſalium, *pag. 73. Append. edit. Noricæ*, clarè patet, & ad ravim usque demonſtratum eſt. Hæc L. B. haud gravatè revolvat. Ex illis enim ocyùs hujus callidi & iniqui hominis fallaciam, ad fallendum incautos, ac in Chymicis minùs expertos; & quàm mendaciter Reformatorem accuſet, deprehendet. Patet tamen ſtatim ex hoc proceſſu & fundamento, quàm ſibi contradicat, totus opinioni ſuæ contrarius; ſicque Reformatoris ſententiam firmiter comprobet. Nam, *pag. 178. lin. 5.* jubet, *huic claræ ſolutioni* (ſcilicet Auri cum ſalibus peractæ) *guttatim inſtillare alcali quoddam fixum reſolutum, ex. gr. liquorem Tartari, qui ſtatim abſorbeat, ſubtiliores acidos ſpiritus, & illico aurum cadere coloris purpurei.* Sed quidnam, *Tackeni*, hoc aliter ſonat, quàm quòd acidi ſpiritus aurum ſolvant, & qnòd ſalſa etiam acidis ſint contraria? Quoniam liquor, ſeu ſal tartari, reſolutus in liquorem, qui propriè ſal purus ſalſus eſt, & ab *Hippocrate novo*, pag. 42. lin. 1. & 4. pag. 45. lin. 4. pag. 47. lin. 4. & 12. pag. 51. pag. 54. lin. 21. & in fine, &c. ſal tartari ſimpliciter appellatur, non, niſi contrarietate, quâ acida & purè ſalſa in ſe invicem agunt, acidum illud ſalium, reſolventium aurum, utpote ſalis communis, nitri, & aluminis, abſorbet, deſtruit, inque aliud ens convertit, ut deſtructo acido, à ſuo contrario ſale tartari, Aurum neceſſariò fundum denuò petat, vinculis ſcilicet acidorum ſpirituum liberatum, in forma pulveris, ſeu croci. Quid clarius Reformatoris ſententiæ demonſtrandæ & verificandæ ipſe *novellus Hippocrates* potuiſſet afferre, turpiter ſibi contradicendo? Et tamen adeò hebes eſt ſuo hoc ebrio cerebello, ut denuo, *pag. 178. lin. 11.* contradictionem ſuam repetat, dum inquit: *Hac in operatione, ſal non obfuit acidis ſpiritibus, ut docet Reformator; ſed alcali tartari* (cur non dicis ſal tartari?) *abſorbens acida, compoſitum deſtruxit.* O ſtupidum & iniquam dogma! Dic, quinam ſal non obfuit acidis ſpiritibus? Et tunc tua impoſtura palam fiet, quòd Reformator ipſe docuerit, illa ſalia acido-ſalſa ſpiritûs habere acidos, ſolvere aurum, & acidis non eſſe contria; & hoc expreſſis verbis, verè, & realiter; uti virum probum decet.

Tu

Tu verò ſub fallacia termini hujus (ALCALI) impudicè mentiris, quando ais: *quòd ſal non obfuerit acidis ſpiritibus.* Quid enim alcali tartari aliud, quàm verus ſal tartari? Sed eſt purè ſalſus, omnibus acidis ſpiritibus contrarius, acida abſorbens & deſtruens; hoc eſt, quod Reformator docuit: Quid eſt hoc Compoſitum aliud, quàm ſolutio Auri, acidis ſpiritibus horum ſalium acido-ſalſorum peracta? Quis deſtruxit hos acidos ſalium horum ſpiritûs, niſi ſal tartari? Omnia hæc ex tuo ore confirmo. Tuâ hâc fallaciâ & impoſturâ, nimirum; ſalia alcalia, ſeu lixivialia, & ſalem Tartari, non eſſe ſalia, ſed ſaltem alcalia, vis imperitos, & in Chymia tantopere non expertos, in contrariam opinionem, & falſiſſimam ſententiam, trahere, oculis eorum caliginem obducere; ut etiam meridianâ luce tecum cæcutiant: ac unà etiam Reformatoris vera ac fundata ſcripta, de differentiis & ſpeciebus diverſis ſalium, obliterentur. Monſtra, ſi à mendaciis tuis immunis es, ubi Reformator unquam ſtatuerit, quòd acidi ſpiritûs ſint acido-ſalſis ſalibus contrarii; aut acido-ſalſa ſalia, acidis ſpiritibus? Nonne ipſe Reformator Aquam Regiam exactè deſcripſit, & expreſſis verbis docuit; ſalia acido-ſalſa acidis non eſſe contraria; *loco citato Appendicis, pag. 73. editionis Noricæ, à lin. 30. ad lin. 49.* item, *lin. 24.* hæc clara verba extant: utpote, Longè enim alias operationes Salia acido-ſalſa; alias verò purè ſalſa lixivialia & Alcalia ſalia virtutes ſortiuntur: Item, in præparatione ſpiritûs Vitrioli coagulati, *pag. 454. Animadverſionum*, luc idiſſimis verbis hæc omnia expreſſa ſunt: nimirum, Totum autem hoc coagulationis opus in eo conſiſtit, ut ſpiritui Vitrioli corpus aliquod, quod ipſi non contrariatur, adjungatur: tale autem eſt ſal proprium, & ſal Nitri, tanquam ſalia acidiora: ſalia autem lixivialia, utpote Abſinthii, Tartari, & ſimilia, ſpiritibus acidis contraria ſunt, &c. Hucusque textus Animadverſionum. Quis tibi nunc, vacuo Phyſicunco (tua verba reddo) magis clara & perſpicua fundamenta appingere poteſt, ad fallacias tuas & impoſturas convincendas, quibus incautis imponere, & unà Reformatorem exoſum reddere voluiſti? Sed redit in te hoc ſcelus & abſurdum; quo ipſe tuam ignorantiam & impoſturam meliùs delineare non potuiſſes. Verùm ſine verecundia vivis, citra pudorem, & perinde tibi eſt, vincere, an convinci; tibi, an aliis, contradicere; docere, an mentiri; calumniari, an commentari. Hæc croci Solis, ſeu Auri, præparatio unde, quæſo, tibi accrevit, niſi ex *Animadv. m. pag. 465*, vivo adhuc Authore: mutato nonnihil pondere ſalium, ut vel ſic fraus lateret? Sed an noſti, cur hæc ibidem ſcripta ſint? Ideo: ut vel minimi ſigni, & literæ, rationes exactas reddere tibi poſſem; vel à longè hos impoſtores proſpiciés, quorum tu Anteſignanus; qui ſanam doctrinam ubique adulteras, ac eam pervertis. An non dilucidè, *citatis Animadv. m. & Append. locis*, doceo; quòd ſalia acido-ſalſa acidis non ſint contraria; ſed tantùm ſalia lixivialia purè ſalſa acida deſtruant, illis contraria ſint, in ſe agant & reagant, ac tandem his alteritatibus in aliud ens, ac velut novam creaturam, commigrent? Sed hæc ſubticuiſti tu, & impoſtorio modo teſtatus es, quaſi ſalia communia propriè & acido-ſalſa acidis ſpiritibus contraria ſenſiſſem: cùm tamen te ſupracitata ſcripta mea luculenter convincant. Interim, ut errorem cum pertinacia defenderes, omnia ſalia lixivialia, & volatilia animalium, itidem purè ſalſa, proprio ſalis nomine defraudaſti, & genericè alcalia inſcripſiſti; quaſi verò alcalia, ſalia non forent; cùm tamen illa, ſupra citatis locis tuis, ſalia toties ipſe appellitaris. Si non ignorares, quid ex fundamento rei, & propriè, alcali ſit;

verum

verum fateri cogereris, quòd nomen alcali uni ſaltem ſali competat, ſcilicet herbæ Kaly dictæ, in Ægypto & Syria germinanti, è cujus cineribus extrahitur, & nulli alteri: reliqua verò omnia, quæ ex herbis & vegetabilibus combuſtis, ac eorum cineribus, eliciuntur, vel elixiviantur, ſint propriè, & verè ſic dicta ſalia lixivialia purè ſalſa, quæ nil quicquam de acido participant, uti ſalia communia, quę acido ſalſa ſunt, proptereaq; à lixivialibus longè differunt. Salia porrò volatilia animalium quorumcunq;, quæ etiam vere & propriè ſalia ſunt purè ſalſa, quàm ſtupidè & ignoranter à te, *Tackeni*, alcalia nuncupenter, quilibet Chymiæ & Philoſophiæ Tiro, omnesq; Pharmacopœi agnoſcunt & rident: quia implicat re & terminis. Alcali enim, ſive ſal quidam lixivialis, ex naturâ ſuâ non niſi fixus eſſe poteſt; quia ex vegetabilibus combuſtis, inq; cineres redactis elixiviatur & extrahitur; præſupponit adeoq; ignis tolerantiam, ejusq; examinis conſtantiam: ſecus enim in combuſtione ac ignis torturâ avolaſſet. Sales verò volatiles animalium, contrario modo, levi ſtatim ignis tentamine avolant, & vel leviſſimum ignis examẽ ferre nequeunt; quin ſponte in aprico per ſe avolent. Præterea non ſunt abſtergentes, ad lixivium & loturam inepti, adeoq; ad ſaponem *Hippocratis novi*, & Saponariam ejus, quam malè adhuc didicit, inutiles, à calce vivâ totaliter diſſipabiles & deſtructibiles. Nec fuit inventus Medicus, Philoſophus, Chymicus, aut Pharmacopœus, qui ſales volatiles animalium improprio planè & barbaro etymo, alcalia, & quidem vacua, dixiſſet & ſtatuiſſet. Solus in orbe nunc *Hippocrates novus*, nova dat dogmata, novas præſcribit leges, novam docet Medicinam Hippocraticam alcalizatam, nullibi in Coo obviam; dum omnia pervertere, & vacuum in pleno ſtatuere conatur.

Quæ porrò, *pag.178.* ad obtinendam & propugnandam fallaciam, ſalſa acidis non eſſe contraria, iterum ſcribillat, eandem calliditatem, ad fallendum incautos, præ ſe ferunt, quam ſuperiora; verùm iisdem fundamentis veris & immobilibus diſcutiuntur, ac ſophiſmata ejusdem deprehenduntur. Relegamus ignorantem, aut iniqvum Hippocratem ad fundamentalem Reformatoris doctrinam de ſalibus, & eorũ differentiis: ubi ſanè expreſſis verbis docetur; quòd ſales acido-ſalſi, utpote ſal communis, nitri, gemmę &c. neutiquá acidis & ſpiritibus acidis ſint contrarii; quin potiùs eos, ſcil. acidos ſpiritùs, in aciditate ejus adaugeant: ſales verò lixiviales omnes, ſal tartari, ſales volatiles animaliũ, tanquam ſales purè ſalſi omnes, acida deſtruant, immutent, & proprietate ſubſtantiæ ſuæ ſibi invicem contrarientur. Sic lis dirimitur, *Hippocrates novellus*, mendacii convictus, impoſturá, ad fallendum incautos, detectâ, doctorum virorum ludibrio, velut nudata cornicula, expoſitus ſqualet.

Conſideret necnon L. B. duo marginalia hujus capituli; quorum prius, *pag.177.lin.17. Auri calcinatio in uia ſicca:* aliud, *pag.178 lin.16. Auri calcinatio in via humida:* quàm pulchrè iterum Philoſophetur, & ſibi contradicat: cùm in textu contiguo loquatur de ſolutione; in margine verò de calcinatione. An autem hæc operatio, ſeu confectio Croci Auri, calcinatio aptiùs, quàm ſolutio, dicenda ſit; ad longum ventilari poſſet. Sapit faſtuoſam ſaltem, & inanem grandiloquentiam hæc dictio, de calcinatione & ſolutione in via humida, & via ſiccâ. Quemadmodum enim *novellus Hippocrates* Antiqui Coi textùs & authoritates mirabiliter, imò ridiculè, ſuis adaptat nugis; ita etiam, uti ſimia malè inſtructa, Antiquorum Philoſophorũ viam ſiccam, & viam humidam, in parando lapide Philoſophorũ, aquâ eorum non madefaciente manûs, quá viam ſiccam: & iterũ, præcedenti ſolutione communiore, quá viam humidá appellarunt, garrulitate & grandiloquentiâ ſuâ, in hac ſimpliciſſimâ auri ſolutione hîc vult æmulari; quaſi verò ambæ hæ auri ſolutiones non humidæ eſſent, ſed calcinationes ſiccæ, cùm tamẽ in mero humido aquoſo perficiantur. Latet te,

docte Philoſophe, Aqua Philoſophorum ſicca, non madefaciens manûs; neſcis adhuc, quid ſiccum, & quid humidum. Sic lubens explorarem, & mecum quilibet artis peritus ſciſcitari poſſet; cui fini etiam Germanicum hoc diſtichon Philoſophi cujusdam, utpote:

Was im Adler wird gefunden klar/
das ſteckt in mir auch ganz und gar:

huic ſimpliciſſimæ ſolutioni auri adſcripſerit, & quomodo ei applicari poſſit. Tam appoſitè nimirum, ut infinitæ etiam citationes & allegationes textuum ex libro 1. de diæta Hippocr. Coi.

Tandem, *paragr. ultimo hujus capituli, pag. 179. lin. 1. & ſeq.* tria mirabilia iterum profert axiomata; ſibi tamen craſſiſſimè contradicens. Primum eſt: *aurum non diſſolvitur niſi à ſalſis*: quod falſum eſt. Nam, *pag. antecedente 178. lin. 9.* contrarium ſtatuit, nimirum: *acidos ſpiritûs, qui aurum ſolverunt, abſorbere ſalem tartari, ſeu alcali quoddam fixum*: Item, cùm vix ore excidiſſent ipſi paucula hæc verba, ſcilicet: *aurum non diſſolvitur niſi à ſalſis*: palinodiam canit contradictione, dicens: *quare autem acidus ſalis ſpiritus hoc ſolvit? dixi & oſtendi ſuo loco, quod nimirum ſpiritus rodendo, redit in id quod erat à nativitate, id eſt in ſal.* O ſtupidas rationes! O grandem hyperbolen, & contradictiones! Quando redit ſpiritus acidus ſalis, aut alii ſpiritûs acidi, in ſalem communem, poſt ſolutionem Auri? Phaſmata ſunt *Tackeniana*. Hic priùs addere debuiſſes pro hoc tuo aphoriſmo, utpote: *Aurum non diſſolvitur niſi à ſalſis*: quibus ſalſis, vel quibus ſalibus? fortè ſale Abſinthii; qui etiam ſal eſt, & ipſe ſalem ſimpliciter appellaſti, *pag. 35?* Vel ſalibus diureticis, *pag. 33?* aut ex herbis vulnerariis, *pag. 34. lin. 18?* aut ſale tartari, quem toties ſalem ſimpliciter, & per antonomaſiam, dixiſti; ſicut ſuperiùs locis plurimis citatis patet? Quod tamen abſurdum eſſet, dicere vel aſſerere. Agnoſce igitur ipſe, quàm ludicra ſcribilles, quantisque te involvas, impoſturis tuis, abſurditatibus. Quoniam ad ravim usque demonſtratum eſt, ſenſibusque patet, diverſas eſſe ſalium ſpecies: ſales lixiviales purè ſalſos; ut etiam animalium volatilium tales. Inter ſales vegetabilium præcipuum eſt ſal tartari: ſic etiam reliqui ſales lixiviales, aut alcalia, ſunt verè ſales, ſed purè ſalſi, ab omnibus doctis viris, Philoſophis & Chymicis, ſales dicti & habiti. Hi verò Aurum non diſſolvunt; ſed ſolutum potiùs præcipitant, & ſpiritûs acidos, quibus aurum ſolutum eſt, deſtruunt, ac contrarietate naturali immutant. Hos, inquam, ſales (quod bene notandum) à ſalium numero, naturâ, & etymo, *Tackenius* nunc proſcribit, excludit, ſegregat; immemor ſui, &, ad fallendum incautos, ſales hos omnes alcalia proclamat, & ſolos ſales communes, & ſales acido-ſalſos, ſalem nitri, &c. ſales vult. Quibus contra ſemetipſum, contra Solem loquitur: de reliquis omnibus ſalibus taciturnior Piſandro. Tibi igitur, *Tackeni*, & univerſæ Reipublicæ literariæ injurius es, quòd baſin & fundamentum doctrinæ, & demonſtrationis, ſophiſmata & fraudes delegeris; quibus incautos circumvenire, Reformatorem verò impudentiùs liceret criminari. Citra umbras, & mendaces æquivocationes, & verborum Syrtes, hæc ſequacibus dictare oportebat; prout Reformatorem egiſſe deprehendes, in Animadv. & Appendice, citatis locis: nimirum; quòd ſales acido-ſalſi ſpiritibus acidis non contrarientur, ſed ex illis ipſis ſalibus acidi ſpiritûs, pro ſolutione Auri, elici poſſint & deſtillari: ſales verò purè ſalſos lixiviales, & alcalia ſic dicta, utpote ſal Tartari, Abſinthii &c. ſales etiam volatiles animalium, eſſe acidis, & acidis ſpiritibus, naturâ ſua contrarios in eſſe & operari; acidos ſpiritûs deſtruere, & alterius reddere indolis. Verùm ſi ſic, & veraciter, proceſſiſſes, *Tackeni*, quid inauditi, quid occulti, quid novo Hippocrate dignum impreſſiſſes?

Nihil.

Nihil. Omnis quæſtio ſoluta manſiſſet. Denique: quò ingenium ſe non extendit; fraus adrepit: quanquam, meo calculo, *Philoſophus etiam manſiſſes; ſi tacuiſſes: nunc Phyſicuncus es.* Offerunt ſe in hoc diminuto paragrapho plura, quæ ſapone ſapientum *Tackenij* defricarem, utpote *pag. 178. lin. 5.* ubi dicitur: *huic claræ ſolutioni guttatim inſtilla, alcali quoddam fixum reſolutum, ex: gr: liquorem Tartari.* Subſumo ego: ſed liquor tartari eſt ſal tartari reſolutus in aëre & humido, naturâ ſuâ acidis contrarius; ac ideò ſubtiliores acidos ſpiritûs abſorbet. Si igitur acidos ſubtiliores ſpiritûs, quibus aurum diſſolvitur, ſal tartari abſorbet: ergo aurum non diſſolvitur à non, niſi ſalſis, ſed diſſolvitur à ſalium acido ſalſorum naturalium ſpiritibus acidis. Sed quid muſcam in Apulio contero; cùm earum myriades prodeant? Quid vitia *Tackenio* remonſtro, quorum nec initium nec finis? Transeo ad

Caput XXIII.

cujus inquit titulus:

Obſcura clareſcunt.

Gaudete ſapientes, jam tenebræ decantantur, & noctuæ Athenis Philoſophantur. Textus capituli incipit:

Aliud, oculis perjucundum experimentum objiciam quo oſtendam ſalſa, acidis non eſſe contraria.

Ex vitrioli exſiccati libris tribus, nitri libris duabus, communis ſulphuris floribus unciis ſex, & ſalis communis libris quinq; ſemis., & laterum pulvere, quantum ſatis, ne ſalia cum ſulphure fundantur, ſint hujus pulveris libræ ſex, miſce exacte pulveres minutos, & deſtilla aquam ex arena ſaltem in hanc aquam, ſine premiſſa rectificatione, immitte nummos aureos, & intra paucas horas, in tepido loco, videbis aquam aureo colore tinctam (occaſione hujus tincturæ, memoriæ ſubuenit, quod non ſine herculeo labore, ignis ope, magnaq; diligentia, aſcendit alcali volatile (cujus alibi mentionem feci) grati odoris, adeò rarum leueq; vt vix à tangenti digito ſentiatur, aliquando griſei, aliquando nivei coloris, ſalini ſaporis, linguam ferientis & penetrantis, ita ſubtile, vt citra ignis irritamentum, in aperto vaſe, ſponte in auras abripiatur, cum per ſe ipſe in igne conſtans perſiſtat; per hujus alcali proprietatem inquam, fiunt Aurum, Argentum, Mercurius, Chriſtallus &c. verè potabilia, ita vt non ſolum in corpora redire ſit impoſſibile: ſed inſuper, ſic à vinculis coagulationum liberantur, vt libere nobiſcum colludere queant &c. ſed cum hæc & ſimilia, non ſint hujus loci, lubens ea nunc prætereo) quam effunde, & aliam ſuperadde, & iterum deſtilla in loco calido, donec aqua ſatis ſit tincta. Aquas tinctas confunde in aliam phiolam, atq; in illam aquam pone laminas argenti, prius cupellati, tunc aureo colore tincta aqua, ſtatim nigreſcit, paucisq; momentis totum argentum inviſibiliter diſſoluitur, caditq; totum in calcem nigram, quam periti in arte, ſine contradictione aurum dicunt. Notandum: quod aqua, ab auro non tincta, argentum non ſoluit, imo ne tangit quidem: hinc Baſilius de argento (a)

Auri Tinctura.

a de proprietatibus planetarum.

Mein Seel mein Geiſt, und meinen leib
Hab ich meim König zu geeigt. &c.

Aureos nummos ablue, hos reperies aliquantulum pallidiores, ſed parum aut nihil de pondere amiſiſſe: hoc experimentum eſt conſideratione dignum. Cum verò ſupra dictæ ſpecies, igne nudo, & aperto diſtillaueris; addito plus de farina laterum: tunc ſane non extrahit tincturam, ſed totum aurum plane diſſoluit. Hoc inquam experimentum (licet inutile uideatur, jucundum tamen eſt, & magni momenti) ſine ſale non ſuccedit, adeoque ſal, acidis his ſpiritibus non nocuit.

In hoc capitulo & textu iisdem certat fallaciis & impoſturis, quibus demonſtrare denuò nititur, ſalſa acidis non eſſe contraria. Ultra hæc, ne quid deſit Majeſtati hujus opuſculi, ſalem tractat, Aurique tincturam, proceſsus denique Alcumiſticos, qui pridem à nobis exploſi, à Veteribus verò ad nauſeam deſcripti reperiuntur. Antequam de hoc perjucundo experimento, nobis objecto, pluribus agam; dirigo ad Andream Libavium Benevolum Lectorem; è quo, citandis locis, reperiet, cùm quæ furto mutuatus eſt, tum quæ perperam docet, refellenda. Conſulatur igitur Libavius, *Syntagmat. arcan. Chymic. cap. de artificiis coloratorum, maximè per project: pag. 112. lib.* item 8. *cap. 16. de arcano Tinctur. pag. 399.* ubi de fallaciis hujus tincturæ, *lib 8. cap 22 de oleo Antim. Alchymiæ denuò pharmac: pag. 132.* in folio: è quibus B. L. ediſcet, quid judicii de hoc perjucundo experimento ferre oporteat. Quod concernit ejus demonſtrationem, quâ hîc triumphat, ſalſa nimirum acidis contraria non eſſe; petitio principii eſt, & vetus muſica ſeu aphonia; quâ eâdem impoſturâ & falſiſſimâ hypotheſi ſuum nititur obtinere intentum, &, ad fallendum incautos, egregiè denuò ſeſe exercet. Docet proinde, ex vitriolo, nitro, floribus ſulphuris, & ſale communi, aquam deſtillare, quæ cuncta mineralia & ſalia non niſi acidos præbere deſtillando ſpiritûs, Tironibus, lippis & tonſoribus notiſſimum eſt; adeoque nemo unquam dixerit, multò minus Reformator, his ſpiritibus acidis, ex prædictis rebus prolectis, ſalia communia acido-ſalſo eſſe contraria. Non igitur tibi, *Sophiſtico Philoſopho*, laudi eſt, ita ſtupidè argumentari: utpote, ſi ſalſa acidis eſſent contraria, ſpiritûs acidi ex ſalibus non elicerentur: ſed eliciuntur ex ſalibus acidi ſpiritûs. Ergo ſalſa acidis non ſunt contraria. Prima propoſitio, *obſcure Philoſophe*, eſt ſtatim falſa, & innititur ſophiſmati deceptorio. Differentiam igitur ſalium ſi addideris ſolùm, quam Reformator tuus, locis citatis, clarè docuit; tunc ruit tuum argumentum per ſe, & falſum eſt totum. Nimirum ſi diceres: ſi ſalia quęcunq; acidis ſpiritibus eſſent contraria; ex ſalibus quibuscunq; non elicerentur acidi ſpiritûs: ſed eliciuntur ex ſalibus quibuscunq; acidi ſpiritûs. Ergo ſalia quæcunq; acidis non ſunt contraria. Hoc argumentũ, Philoſophe, eſt etiam tuum ſi ſimpliciter vis defendere, acida ſalſis non eſſe contraria. Sed totũ eſt falſum, ſicut reliqua ſophiſmata tua; quia non ex ſalibus quibuscunque eliciuntur acidi ſpiritûs, non ex ſale Tartari, non ex ſale abſinthii, non ex ſalibus herbarum, non ex ſalibus volatilibus animalium, quæ omnia tu ſalia dixiſti & proclamaſti, uti etiam verè ſunt, nec ſaſia quæcunque augent acidos ſpiritûs in virtutibus ſuis, ſed ſalia tantummodo acido-ſalſa naturalia, nec arte talia facta, & ex iisdem acidi ſpiritûs eliciuntur; juxta veram & genuinam Reformatoris tui doctrinam. Tuo fallaci & ſophiſtico argumento oppono ego contrarium, ex tuâ hypotheſi, & propriis aſſertionibus. Nimirum: ſi ſalia acidis ſpiritibus non eſſent contraria; illa hos, ſcilicet acidos ſpiritûs, non deſtruerent, aut immutarent: ſed hoc præſtant ſalia. Ergo, &c. Major propoſitio eſt quidem falſa; ſed juxta tuam aſſertionem eſt vera; quia ſal tartari & lixivialia ſalia, item ſalia volatilia animalium, deſtruunt acida, & illa planè immutant; ſuntque illorum deſtructiva: prout ipſe aſſeris, *pag. 13. lin. 19. pag. 27. lin 21. pag. 131.* & in plurimis locis aliis: & illa tamen ſunt verè & realiter ſalia; & tu ipſe toties illa ſalia, ſine diſtinctione, dixiſti. Minor propoſitio eſt etiam tua, &, juxta prolatam tuam ſententiam, *citatis locis*, æquè, ac prima, vera. Sequitur igitur concluſio talis. Ex his diſce, *Hippocratice philoſophe*, quòd & hujus argumenti prima propoſitio, ſimpliciter ſumpta, nullo ſtabili nitatur fundamento, ut neque ſecunda, minùs etiam concluſio; neglectâ differentiâ ſalium: tuis tamen verbis & aſſertionibus verificantur, quoniam ſalem tartari, abſinthii, & reliquos ſales lixiviales, qui tibi jam ſunt alcalia tantùm, ſales ſine

diſtin-

diſtinctione ipſe dixiſti, & nunc etiam ſales communes acido-ſalſos, ſine ulla pariter diſtinctione, pro tuâ impoſturâ obtinendâ, ſales dicis, & nullos alios admittis ſales: adeoque turpiter contra te ipſum, & tua expreſſa verba, loqueris. Liquet proinde, tuas hypotheſes eſſe falſiſſimas, ac per claros Reformatoris citatos textûs penitus annihilari: adducta verò argumenta tuis ipſis aſſertionibus, & claris verbis, verificari; quæ commonſtrant, te eſſe Sophiſtam, qui incautis, ac in Chymia non admodum expertis, unicè imponere cupis. Verùm hæc tua phaſmata ac ſophiſmata, jam toties in præcedentibus refutata, adeò ſqualent, ut tædeat, cramben hanc inſulſam toties recoquere: quemadmodum tua hæc impoſtura in hoc uno fundatur, quòd differentiam ſalium calidè & iniquè ſubtices, aut ignoras, Reformatorem mendaciis impudicè criminando.

Quod Proceſſum ipſum concernit Tincturæ Auri, illum bis in meis antiquis collectaneis Chymicis reperio. Qui proceſſus ſi veritatem ſaperet, & vera eſſet tinctura Auri; quis crediderit, infidum *Hippocratem novellum*, qui vix ad callos pedum remedium nobis propalat, ipſum publici feciſſe juris, aut proximo fideliter donaſſe; cum adeò ſit infidus, ut non, niſi ſaponariam, & vitrariam, de cætero ferè nihil veri, aut realis, præter Mercurium ſummè corroſivum ſublimatum, acidas crebraſque calumnias, & injurias, adhuc attulerit? Mox enim dixiſſet ad omnes *Canonicos Medicos;* hoc eſt, Methodicos doctos: *Meum Corculum! Meus molliculus caſeus! Quidni? Eja, agite! Opteremus Fratres hujus cupiditati: benè ædepol narrat! Ah quantum igitur non meretur* Hippocrates ille novellus de re Medica, quòd hocce multoties ſcripto proceſſu nobis imponere attentet? Præito, *Tackeni*, ſequemur te, ſi Diis placet. Videbis autem, hanc Auri tincturam eſſe fallacem, & provenire à menſtruis, non ab Auro. Si tantus eſſes Chymicus, deberes revera hoc probè noſſe. Pauxillum illud ſublimati (quod alcali volatile dicis, quia omne tibi alcali eſt, & ſine alcali loqui neſcis) eſt de floribus ſulphuris, & ſulphure vitrioli, qui ſulphuris flores de ſalibus & vitriolo adjunctis, animam quandam, ſeu penetrantem eſſentiam, ſecum evexerunt ſurſum. Poſſe autem illud ſublimatum Aurum, Argentum, Mercurium &c. metalla putabilia, dico, potabilia reddere, & in ſua corpora illa reducere; impoſſibile. Quæque plura & mira addis, ſunt fanaticæ & novæ Hippocraticæ cogitationes, abſque experientia & veritate. Nam hoc apparet illico ex tuis verbis. In duplicata enim illa parentheſi, quam, occaſione hujus magni ſecreti, ſtruxiſti; *pag. 180. lin. 11. & ſeq.* dicis, quòd illud ſublimatum *ita ſubtile & penetrans ſit, ut citra ignis irritamentum, in aperto vaſe, ſponte in auras abripiatur, cum per ſe ipſe, in igne conſtans perſiſtat.* Et quomodo, quæſo, per ſe in igne conſtans perſiſtet, ſi citra ignis irritamentum in aperto vaſe ſponte in auras abripitur? Quæ abſuda & contraria? In unâ periodo, tribus vel quatuor lineolis, à contradictionibus abſtinere nequis. Secundò: ante parentheſim illam longam & duplicatam ais, *pag. 179. lin. 29. & intra paucas horas, in tepido loco, videbis aquam aureo colore tinctam, quam effunde, & aliam ſuper adde, & iterum deſtilla in loco calido, donec aqua ſatis ſit tincta &c.* Priùs enim digeſtio ſaltem fuit in tepido loco, & nulla deſtillatio: quomodo igitur congruè dici poteſt in alia, vel ſecunda, affuſione menſtrui, *& iterum deſtilla, donec aqua ſatis ſit tincta:* cùm non præceſſerit ulla deſtillatio? Tertiò: *laminas argenti diſſolvi*, & *totum argentum in calcem nigram præcipitari, quam periti in arte, ſine contradictione aurum dicunt, pag. 181.* Citra contradictionem hæc imperitus Alchumiſta fingit. Quis non & agrum, & domos, galeram, & tunicam venderet, argentum mercaturus, illico ampliſſimo fœnore aurum recepturus? Juxta illud Teutonicum:

Mein Seel/ mein geiſt/ und meinen leib
hab ich mein König zugeeigt. rc.

Quod diſtichon Baſilius Valentinus maximæ arti, & operoſæ Chryſopeiæ attribuit; *novus* verò *Hippocrates* vetuſtis quisquiliis ſuis, & reçulis Tironibus decantatis, hîc aſſuit; quanquam & ipſe palinodiam poſtliminiò canat, *pag. 181. lin. antepenult.* dicens: *Hoc inquam experimentum* (*licet inutile videatur, jucundum tamen eſt & magni momenti*) *ſine ſale non ſuccedit, adeoq; ſal, acidis his ſpiritibus non nocuit.* In hoc breviſſimo paragrapho, qui veluti concluſio eſt hujus proceſsûs Alchumiſtici, quæ paulò antea *novus Hippocrates* firmiter aſſeruit, nunc retractat, & palinodiam canit: nimirum, quòd *totum arg ntum inviſibiliter diſſolutum in prædicta ſua aquâ, cadat totum in calcem nigram, quam periti in arte, ſine contradictione aurum dicunt*: nunc verò timidulè hoc *experimentum inutile* proclamãt *jucundum tamen eſſe & magni momenti.* Quomodo hæc concordant? Si prius & ſuperius verum eſſet, quòd totum argentum, aquæ dictæ injectum, ſolvatur, & in calcem nigram per ſe cadat, quæ calx ſine contradictione aurum ſit: aurum etiam priùs in aqua illa dicta detentum, à quo tinctura parum, aut nihil, de pondere & colore amittat: labor, profectò, deberet eſſe utiliſſimus; & à nemine prudente & experto inutilis diceretur. Sed ambiguus *Hippocrates Chymicus*, rei veritate incertus, timidulè hoc aſſerere abſolutè non audet; quoniam propriis manibus hunc nunquam elaboravit proceſſum, nec periculum fecit; ſaltem ex proceſſibus Alcumiſticis deſcripſit, & ſuo centoni aſſuit. Præterea nullam ſapiunt veritatem, ſi ſolutionem totius argenti injecti, & etiam totius argenti præcipitationem conſideremus & examinemus. Naturæ enim, & laboribus ſimilibus contrariantur: quia nullum metallum ſimul ſolvitur, & totum per ſe præcipitatur, aut fundum iterum petit, ſeu, uti dicit, cadit. Nugæ ergò ſunt Hippocraticæ novæ, impoſturæ, & ſolitæ contradictiones, indignæ, quæ ulteriùs ventilentur.

Quod concluſionem concernit; nimirum, *Hoc experimentum ſine ſale non ſuccedit, adeoq; ſal, acidis ſpiritibus non nocuit*: illa idem demonſtrat, ac ſi caliquis diceret: Hoc experimentum ſine impoſtura non ſuccedit: adeoque impoſtura *Tackenio* non nocuit. Baculus in angulo; ideoque cras pluet. Hippocrates Chymicus totus ventus eſt; ideoque nihil ſalis in ipſius cerebri. Si *Hippocrates novus* realiter dixiſſet, uti decet virum probum: hoc experimentum ſine ſale communi, aut ſine ſale acido-ſalſo naturali, non ſuccedit: verum eſſet, & ſine fallacia hæc foret concluſio. Sed quia differentiam ſalis non addit; igitur falſa eſt, abſurda, & fallax ad decipiendum incautos. Sic autem mea concluſio verior eſſet, ſi dicerem: Hoc experimentum cum ſale non ſuccedit, adeoque ſal acidis ſpiritibus his nocuit. Hanc meam concluſionem ad tuam Hippocraticam formam efformatam, veram eſſe, tuis verbis probo: quia ſal tartari, & ſal abſinthii, & plures, ſine diſtinctione ſales appellaſti & dixiſti. Sales verò iſti ſunt acidis ſpiritibus contrarii, eosque abſorbent, (tua verba:) ergo ſales ſunt acidis ſpiritibus contrarii. In his verò liquet, quantæ fallaciæ lateant, impoſturæ & ſophiſmata, de ſalibus diſputando; ſi ſalium differentiæ, genus, & ſpecies non addantur, ſed callidè ſubticeantur. Nam ſicut ego abſolutè, & ſine diſtinctione, dicere nequeo; ſalia in genere acidis ſpititibus eſſe contraria, eosque deſtruere, abſorbere: nec unquam dixi, nec ſomniavi quidem, ſed ſemper, ac ubique, aut genus, aut ſpeciem, denominavi, vel ſingularem quendam ſalem proprio nomine deſcripſi & monſtravi verè ac realiter, qui ſales contrarii ſint acidis ſpiritibus, & qui non, *in Animadv.* & *Append. n. locis citatis*: ita & tu *Hippo ratice Sophiſta*, debuiſſes realiter proceſſiſſe, ſine mendaciis, ſine ſophiſmate. Cùm autem contrarium feceris: concluſionem igitur tuam peſſimè formaſti; & illud verè

&

& realiter dicere nequis, quòd *hoc experimentum ſine ſale non ſuccedat, & ſal acidis ſpiritibus non noceat:* quia, ſi adderes ſalem tartari, vel alium ſalem lixivialem cujusdam vegetabilis, quos tu ſales dixiſti; omnino hoc tuum experimentum non ſuccederet, & in totum deſtrueretur. Diſce igitur, mi *Tackeni*, cautiùs mercari deinceps, veracius loqui, & conformiùs argumentari; nec nos tam prodigioſis mendaciis aſpergas ampliùs, quæſumus. Duram, profectò, ſuſcepiſti provinciam, *nove Hippocrates*, ſi rete tuum jacias ante oculos pennatorum; ſi Autorum arcana furta producas nobis, qui hæc ad nauſeam evolvimus; ſi fucum addas iis, quæ nobis plus quàm cognita. Redi igitur, Æole, ventorum genitor & vita, in obſcuram ſpecum, è quâ erupiſti. Non es, quem te hactenus dictitaſti: *ventus eſt vita tua*, ſonus, ſibilus, vox; præterea que nihil. Redde Authoribus proceſsûs, & alia, quæ abalienaſti, Reformatori famam, quam, velut cuniculos agendo, ſubruere tentaſti, & diſcat orbis: *quoniam ab inimicis ſalus.*

Ulteriùs affert *Hippocrates novus* proceſsûs Chymicos; utpote, ſulphuris antimonii præparationem, *pag.182.* quæ multoties in Tirociniis ſcriptis & impreſſis obvia invenitur: attamen, ut parcâ ſit manu, nevé nimium fortè revelet, ait, *pag.183. lin.1. Ex hoc ſulphure, additis duobus ſimplicibus, oleum compones, quo cum dorſi ſpinam, carpos manuum, plantasq́; pedum, unica hora ante paroxyſmum inunxeris, febres intermittentes tertianas omnes tolles.*

Hoc ſulphur eſt baſis artificioſæ undæ, in qua ſi diſſolvitur argentum, præcipitat magnam ejus partem in calcem nigram, quam aqua fortis deinceps non tangit.

Nunc, *Tackeni*, quærunt ex te Medici Canonici (non Reformator. Nam dedignatur tua oracula) dico, Dogmatici, quæ ſint illa duo ſimplicia ſecreta pro oleo febrifugo? Quid reſpondebis illis? *Meum corculum, meus molliculus caſeus! Quidni? Eja agite! Opteremus fratres hujus cupiditati, bene ædepol narrat! Ah quantum non meretur de Republica Medica* novellus Hippocrates, quòd ſaltem dixerit duo ſimplicia anonyma ſulphuri antimonii pro oleo febrifugo eſſe admiſcenda! Quærunt præterea Medici Canonici ex te, ut illis in aures dicas, ne fortè Reformator tuus audiat, quæ ſit *illa artificioſa unda, cujus baſis hoc ſulphur ſit, in qua ſi diſſolvitur argentum, præcipitat magnam ejus partem in calcem nigram &c.* Hoc, fateor, iterum ſecretum eſt auriferæ artis Alcumiſticæ: reſpondebis verò illis ſine dubio iterum: *meum Corculum! meus molliculus caſeus! Quidni? Eja agite! Opteremus fratres hujus cupiditati, benè ædepol narrat: Ah quantum tamen non meretur Tackenius*, quòd proceſſum, qualiter ſulphur antimonii parandum, ex aliquo libro non ſolùm deſcripſit, ſed illum denuò typis, pro implendo ſuo centone mandavit; etiamſi, cujus uſui, vel quæ illa *artificioſa unda* ſit (ridete, vel teneatis riſum, Amici) in quo argentum ſolvitur; & quomodo unâ ſolvatur, & magna ejus copia in calcem nigram præcipitetur, planè ſubticuerit. Sufficit illi, tam candidè nobis communicaſſe, quòd cryſtallus cum eo ſi cementetur, rubini colorem acquirat. Sufficit, remedium contra hydropem ſiccam monſtraſſe. Sufficit, inquam, inſcienter, ſed conſtanter, affirmaſſe, Rulandi Balſamum Sulphuris ex hoc ſulphure factum fuiſſe; cujus manuſcripta verò aliter teſtantur. Pro hac igitur liberalitate tuâ, *Tackeni*, ſi non alii Canonici Medici, Reformator utique tuus tibi gratias aget. Cæterùm Helmontii textum, de Mercurio Antimonii non vulgari: Præparationem item Cinnabaris Antimonii: & quæ ulteriùs filiis ſuis in aurem dicit; pro nunc non attingam: quia fortè extra captum; quamvis aliàs notiſſima ſint.

Transeo igitur ad Capitulum XXIV. cujus Titulus: *Quæ nocent docent.* Suſpicor, ne nobis *novellus Hippocrates* imponat, Amice Lector: eamus illi obviam. Metuo, ne, quæ docet, noceant. Fingit enim ut araneus, *Tackenius*,

nius, faber mendaciorum, ſimul & aurifex. Quis ſcopus; quod argumentum: quæ intentio, in hoc Capitulo? Maleſano iterum percitus œſtro, & ſtultitiæ fermento, iteratò in Reformatorem rabioſus involat. Carpit, dilacerat; corrodit huic ardelioni cerebrum Mercurius ſublimatus medicinalis Reformatoris; quem pauciſſimis verbis perſtringit: aptam ejus præparationem édocendo. Sed cur, *Tackeni*, rabidos dentes tuos, cur ungves exacuis adverſus Reformatorem; cùm potiùs inſaniæ tuæ, & furoris, objectũ D.D. Auguſtanos ſtatuere poteras; cùm eorũ Mercurii ſublimati præparatio, quam ego debito nitori reſtitui, multũ deviet à ſcopo & parandi modo tuo, & quidẽ multo magis, quàm Reformatoris? Verùm hos monoculus tranſiens, ac callidè diſſimulans, aciem in Zwelferum defigit. Cur? ne PROTECTORIS Auguſtani nomen & inſignia aut perderet, aut commacularet, & dicto Venerabili Auguſtanorum Collegio tanto mitiùs adularetur palpo; quos tamẽ in ſinũ ſuum deridens, feſtivo ſarcaſmo Canonicos appellitat: prout & reliquorum Medicorum Collegia inclyta non ſemel deluſit. Sed quid iterum canis ad myrtum? Indoctum caput! an novi aliquid, an quid exotici, tradidi? An non paria nobis dictârunt Quercetanus, Beguinus, Agricola, Schroderus, & paſſim Chymicorum Collegia? Tu quid novi Scholis apportas, Caduceator? Cur immundiſſimam oris tui ſpurciſſimi colluviem in Reformatorem, & omnes illos revomis, qui tuum dogma non ſectantur, ac unica tantùm ſublimatione, nullâ præviâ lotione Mercurii, corroſivum ſummè Mercurium non apparant, ſed plus laboris inſumunt; ſincerè tamen & fideliſſimè præparant? An ignoras, plures ſemitas nos ducere Thebas? Tu ſolus Myſta & Medicinæ Numen, cujus oracula populus Medicus adoret, & veſtigia exoſculetur? Reſorbeto vomitum tuum, *rabioſiſſime Cavillator*, quo me, quo innocuos viros, & Medicos, aſperſiſti: ac redeat ad Dominum ſcelus. Sed ſacrilegus es, &, ut video, ſacras legiſti paginas. *Hoc eſt*, inquis, *pag. 187. quod ait Sapiens in proverbiis: Abominabile apud Deum pondus & pondus, menſura & menſura.* Mi *Tackeni*, tractant fabrilia fabri: ſola ſcripturarum eſt ars, quam ſibi paſſim omnes vendicant; ita Hieronymus, in prologo. At quid hæc ex corroſo tuo cerebello, pro Mercurio ſummè corroſivo ſtabiliendo, adducis? Vides, quòd ſacer nugator ſis, & mulus Divina portans? Ego tamen explanabo tibi illud Scripturæ, *ac pondus & pondus, menſuram & menſuram*, DEO abominabilia, quæ non capis hactenus. Non enim, uti putas, in verbis ſcripturarum eſt Evangelium; ſed in ſenſu: non in ſermonum foliis; ſed in radice rationis. Ita Hieronymus, ſup. *Epiſtol. ad Epheſ. primam.* Quid igitur eſt illud *pondus & pondus?* Eſaias *primo* tibi explanat. Væ, inquit, genti peccatrici, populo gravi iniquitate, ſemini nequam, filiis ſceleratis! Dereliquerunt Dominum; blaſphemaverunt ſanctum Iſraël; abalienati ſunt retrorſum. &c. Hæc ſunt ponderoſa verba Eſaiæ, de *pondere & pondere.* Applica Ephod. Hanc amplectere ſcripturam, *Tackeni*, & nugari de ſacris imposterum cave. Nunc ad profana redeo. Sed quid in tantum ſpiras, Æole? Cur fremis, Caure? Quid novi attuliſti in præparatione tui Mercurii ſummè corroſivi? Vidén, ut te denuo convincam? Adducam textùs meos genuinos, quos iterum, *falſarius*, corrupiſti. Nimirum ubi Mercurium ſublimatum, à D.D. Auguſtanis adductum, eventilandum ſuſcepi; ita, *in Animadv. meis pag. 457. edit. Norica* ſcriptum. ℞. Mercurii purificati, Vitrioli calcinati, Salis præparati, ana libram unam. Subigantur cum pauxillo Aquæ fortis, aut modico Aceto: exſiccata terantur & miſceantur ſimul in mortario lapideo tam diu, donec Mercurius, unà cum prædictis ſpeciebus,

ciebus in pulverem abeat. Tritam materiam inde cucurbitæ cum alembico, dando in arena ignẽ per gradûs, ad octo vel decem horas. Videram autem, quòd inſufficienter hæc Mercurii ſublimatio eſſet deſcripta; cùm quoad pondus valde exiguum addendorum ſalium, & Vitrioli calcinationem; tum etiam quoad ſublimandi modum &c. Non ergò potui, quin pauca adhuc adderem, ad complendum defectum, & quæ experientiâ comprobaſſem, haud illegitimâ & verâ ſublimatione Mercurii, ad Medicinam adaptandi. Sunt autem, quæ addidi, denuò ex *Animadv. pag. 460.* pro majori intelligentia excerpta, ſequentia. Nimirum: Mercurius ſublimatus rectè quidem cum Sale & Vitriolo paratur, ſed neceſſum eſt, ut Vitriolum, quod ipſi additur, ita calcinetur, ne ſuo corroſivo aut ſpiritu acido privetur. Quantitas item præſcripta Vitrioli & Salis non ſufficit, præſertim ſi corroſivus (uti ex ſequenti dulci ſubl. apparet) reddi debeat Mercurius. Neceſſum igitur eſt, ut non ſolùm pondus eorum dupletur, ſed & ſublimatio Mercurii, additis ſemper recentibus ſpeciebus, Sale ſcilicet & Vitriolo, bis tervé reiteretur, donec in cryſtallinam compagem elevetur. Commodius autem igne aperto, quàm in arena ſublimatur, ſervatis ignis gradibus, in cucurbitâ lutatâ, aut in alio accommodato inſtrumento. Ex his duobus parandi modis ſublimationis Mercurii, D. D. Auguſtanorum, & Reformatoris, ſeu Zwelferi, judicet totus mundus, omnesque in arte Pharmacevtica & Chymia periti, an non poſterior præparatio præſtet priori: an non vera ſint, quæ priori præparationi D. D. Auguſtan. modeſtè, ſine ulla calumnia, addita & animadverſa ſunt: quoniam ſecundum priorem, D. D. Auguſtanorum, modum, cùm quoad pondus addendorum ſalium & Vitrioli, tum etiam in modo parandi, ſublimatio nullo modo ſuccedit, ac Mercurius in maſſam ſolidam, uti decet, nequaquam ita ſublimari poteſt; vanusque foret omnis labor ita ſuſceptus. E contra verò Reformatoris præparatio, ſive ſublimatio præſcripta, defectum nullum habet, neque ullum ſubolet errorem aut abſurditatem: quin potiùs omnem ſapiat perfectionem; præſertim ſi ad Medicinam ſublimatus hic ſit adaptandus. Etenim in prioribus duabus ſublimationibus Mercurius vivus à ſua impuritate & nigredine, prægreſsâ etiam lotione, perquam bene & legitime purificatur, ut in tertia ſublimatione purus & cryſtallinus adſcendat, nec tantopere corroſivus, uti vulgaris ſublimatus. Propterea æmulatus eſt Reformator D.D. Auguſtanos, & plures alios Doctiſſimos Medicos & Chymicos, ſuperiùs denominatos, qui ſtudio, & ſcienter, absque additione rerum magis corroſivarum, ſcilicet Nitri, Mercurii, ſublimationem ritè peragere voluerunt, ut is, ſi ad medicinam, præſertim Sublimatum dulcem, Oleum Antimonii, & alia complura medicamenta, ex eo conficienda, foret adaptandis; tam ſuperfluo & nocuo corroſivo, ex Nitro, non ſcateret, adeoque magis benignus hic ſimplex Mercurius ſublimatus, cùm per ſe, externè, ulceribus ſordidis, Venereis, aliisque affectibus applicatus de foris; tum etiam ad interna medicamenta, priùs dulcificatus, ad uſum tractus, ſine nocumento ageret, minorique periculo uſui Medico eſſe poſſet, quàm ſimplex & maximoperè corroſivus ſublimatus, Venetiis, aut ab aliis locis, transportatus. Et hæ ſunt rationes legitimæ ac Medicæ Doctiſſ. Virorum, D. D. Auguſtan. Schrôderi, Quercetani, plurimorumque aliorum, tum præcipuè etiam Reformatoris

tui, Zwelferi, quare Mercurium ſublimatum, in Officinis Pharmacevticis, non pro communi vulgo, ſed ad medicamenta ſalutaria exinde paranda ulteriora, hoc noſtro legitimo modo ſublimatum, legitimum & magis benignum voluêre: uno verbo, ut ad Medicinam ſecuriùs, ſine periculo & nocumento ullo, poſſet adaptari. His prælibatis & declaratis, patet ad oculum, Reformatorem in nullo peccaſſe, neque in additione ſalium & vitrioli, neque in calcinatione vitrioli neceſſariò præmonendâ, nec etiam in ſublimatione ipsâ, quod ullam mereatur reprehenſionem, aut correctionem; multò minùs tàm iniquas *Tackenij* calumnias: ſed vera ac legitima ſit Mercurii ſublimatio Zwelferi, rationibus ſuffulta ac autoritatibus, adeoque præ communi ac vulgari ſublimatione, cum Nitro, *novelli Hippocratis*, magis amplectenda. Verùm enim verò hæ iniqui calumniatoris calumniæ non ſoli debentur Reformatori, ut qui præ cæteris Autoribus dexteriorem amplexus eſt ſublimandi Mecur. modum; ſed concernunt & alios, ſeu Canonicos, vel maximè D. D. Auguſtanos (quorum ſublimandi & parandi modus Mercur. corroſiv. omnino practicabilis non eſt, modeſtiſſimè tamen in Animadverſionibus, ubi mancus, reſtitutus. Nam errores palpare, & vitia, nefas eſto. (Qui enim magis delinquit, majori etiam pœnâ dignus judicatur) Videant igitur D.D. Auguſtani, quàm præclarum nacti ſint cuſtodem (ut ajunt) quàm præclarum defenſorem Herculem, & fidelem Oreſtem, qui primus, ut Simei, convitia in Dominos jacit, eosque deludens, Canonicos appellitat, & rhapſodes. Ego ſpartam meam hactenus tuitus ſum, & famam adverſus prædonem & famicidam hunc vindicavi. Viderint D.D. Auguſtani & Canonici, quo hunc irregularem hominem Canone iterum anathematizent, ut famæ ſplendorem recipiant. Nunc ſequitur totius Capituli textus, per partes mox eventilandus, *pag. 185.*

Caput XXIV.

Quæ nocent docent.

b. Quid Hermes de his nouis ſenſerit reformator ignorat.

a. Mantiſſa fol. 201.

Hactenus his operationibus, quæ omnes acidis & ſalſis perficiuntur, nullibi apparuit alterius deſtructio, ſedeamus ad Rapſodiam Reformatoris, quam ſuperbo titulo Mantiſſam Hermeticam (b) vocat, vt ejus propriis ſcriptis erudimini, vbi ſeſe offert. Mercurii ſublimati Corroſivi, vera præparatio. (a) Vinum vendibile [ait Pëta] Hedera non indiget; quare huic titulo addat, vera præparatio, non video! Suſpicor ne reformator, more conſueto, hac vana promiſſione nobis doloſè imponat, eamus illi obviam.

Mercurius inquit: rectè ſublimatur, cum ſale & vitriolo [mirum quod non timeat, aciditi vitrioli deſtructionem à ſale] ſed quia ſic ab aliis ſcriptum inuenit, ſaltem addit; Vitriolum Cautè Calcinari debere, ne privetur acido ſpiritu. Sibi videtur hic aliquid magni momenti admonere. Vt etiam: quod ſublimatio bis terue reiteretur nouis ſpeciebus ſale ſcil: & vitriolo: Sed, ad quid, hæc repetita ſublimatio cum nouis ſpeciebus? Mercurius enim ſemel ſaturatus, acidis ſpiritibus, ad quid reiteratur labor? præcipuè ſi verum eſt, vt eſt veriſſimum in natura, quod omnia reguntur certis numeris ponderibus & menſuris juxta illud Poëtæ.

Eſt modus in rebus, ſunt certi deniq; fines,
Quos vltra citraque, nequit conſiſtere rectum.

Sic etiam mercurii natura, acidis ſpiritibus, ſemel ſaturata, abſorpſit & combibit, quantum perfert, & quantum indiget à prima ſublimatione: & licet centies deinde ſublimetur, aut per ſe, aut nouis ſpeciebus, ſemper manet idem ſublimatus mercurius: adeoq; reiterare laborē, eſt tempus, & ſpecies, inutiliter perdere. Hoc eſt quod ait Sapiens in prouerbiis: (a) Abominabile apud Deum pondus & pondus, menſura & menſura.

a. Cap. 20. verſ. 10.

Scio,

Digitized by Google

Scio, à multis expeti, modum ſublimandi mercurium, propter metum, quod is, qui venditur hinc indè, admiſtum habeat Arſenicum, quod tamen, vt periculoſa merx, mercurio in ejus ſublimatione addi nequit, propter ſubtile venenum, quod ſublimando ſpirat, ac operatores ſuffocat: venenum eſſe ſubtile, oſtendam proprio periculo.

Olim, cum Arſenicum (Johannis Agricolæ ſuaſu) toties ſublimare tentarem, vt tandem fixum in fundo vaſis permanere deberet, non enim tunc temporis, ob ſciendi deſiderium, neq; fumos, neq; vapores, aut quicquam periculi timui: poſt multas ſublimationes, cum vas aperuiſſem, inſpiraui auram, palato tam ſuauem, dulcem ac gratam, quam cum admiratione, nunquam antea ſimilem expertus fueram, ſed poſt ſemihorulam, ſtomachum dolentem, & contractum ſenſi, cum omnium membrorum conuulſione, reſpiraui difficulter, ſanguinem minxi, cum indicibili ardore, ſubitò poſt, colico dolore correptus, totusq; contractus euaſi, per ſeſquihoræ ſpatium: Lacte & oleo reſtitutus, medio criter me habui: febris tamen lenta, hecticæ ſimilis, per integram hiemem permanſit, quam extinxi vulnerariarum herbarum decoctis, & eſu cimarum braſſicæ, aqua bulliente tabefactarum, Auranciorum ſucco, oleo & modico ſale conditis. Imò natura appetebat hunc cibum, vt vix horam cenæ expectare poſſem, his que remediis perfectè conualui.

Arſenicum,

Sed non obſtante periculo, ſunt, qui ſtannum purum in puluerem exurunt, quod, nulla vulgari arte, in ſtannum reduci poteſt, ſicut reliqua metalla; cum arſenico tamen fit ſcoria, cujus pars, ſingulari artificio in purum argentum tranſit. Hanc ſeparationis artem ſcivit & exercuit, Sigiſmundus Wan, Cives Wondſiedlenſis in Voitlandia, cum ingenti emolumento, ita ut Anno 1464. ibidem Hoſpitale ſplendidiſſimum ædificauerit, inſtitueritq; ut narrat Caſparus Bruſchius, quod & hodiè, cum epitaphio dicti ciuis conſpicitur.

Geber de Argento c. 18. & Baſilius de propriet. 7. metall. de Joue.

Stannum dat argentum.

Quod autem ex ſtanno cum arſenico fiat argentum! id confirmat Clauius in Apologia (a) contra Eraſtum, qui videatur. Et hæc de arſenico, expoſuiſſe, curioſis ſat eſt.

a. 2. volum. theatri Chimici fol. 39.

Nunc ad mercurium, vndè digreſſus, redeo, qui ſublimatur hac proportione.

Mercurii ſeu Argenti vivi libras 280. tantum pendet ſarcina vnica, vt in ouinis pellibus ex Hidria aduehuntur. Mercurii ſublimati lib. 20. ſalis communis, ſalis petræ an. lib. 200. capitis mortui reſeruati lib. 50, vitrioli rubificati lib. 400. omnia ſeparatim debent in puluerem reduci, ſub lapide molari, qui calcat.

Mixtio fit hoc modo.

Mercurius viuus, & ſublimatus, portioq; ſalis communis & ſalis petræ, prius debent commiſceri, & quantumvis ſalia ſint arida facta: ab hac mixtura tamen madeſcunt, ſic mercurius, miſcendo cum dictis ſpeciebus moritur, tunc adde reliquam partem ſalium, perge miſcere, ligone ferreo, donec mercurius nullibi viuus appareat. Hæc miſtura eſt humidiſſima, cui ſi addere velles vitriolum rubificatum, quod eſt valde aridum, abſumit humidum in momento, & ſimul Saxi duritiem induunt: Oportet itaq; loco dicti vitrioli, addere caput mortuum, aut reſervatum de prima ſublimatione, aut de aqua forti, perinde eſt; ſic modice ſiccatur mixtura, quam nunc debetis per cribrum agitare; Cribratum pulnerem poſtea, commodè miſcere potes; vitriolo rubificato. Jam habes miſturam, qua cum impleto 16. vaſa vitrea magna (quarta pars ſit vacua) quæ locentur in capitellos, & ſublimabis mercurium ex cineribus (minime verò aperto igne, vt nugatur reformator) in 4 furnellis, quorum quilibet contineat 4. vaſa; vaſibus appone alembica, negligenter ſaltem, cum ſuis receptaculis. Ignis per 24. horas ſit lentus, in illo tempore ſalia diſſoluunt Mercurium, ſpiratq; in illa actione, odorem aquæ fortis, qui pulmoni nocet, imò in ſpirantem ferè ſuffocat, ſicut criptæ odor Puteolis, propè Neapolim, canem. Poſt 24. horas odor periit, & tunc ſublimari incipit Mercurius (aquam fortem collige, quæ fortificatur

Mercurii ſublimatio vulgaris.

aliis ſpeciebus inſeruitq; præcipitationi Mercurij) cum illo calore perſeuera, donec Mercurium in forma placentæ, a ſuo capite mortuo ſeparatum in ſummo videas; quod fit plerumque quinto die, ſi bene operatus fueris.

Frigefactis rebus, propter graue pondus ſublimati, ſponte crepant vaſa vitrea (fragmenta ſeparatim collige, habent enim aliquid ſublimati, quod abrade, quo cum alia vice Mercurius currens mortificari debet) caue cinerem, ne per rimas decidat, ſupra placentas, quas curioſè ambabus manibus prehendunt, ac ſeponunt, panes vocant, quorum quilibet pendebit circiter 25 libras, plus minus, juxta capacitatem vaſis, quod plus vel minus de mixtura capiebat, ita vt ex 280 pondo Mercurii viui & 20 ſublimati; colligas ſublimati ter centum, & octoginta. Creuit itaquè in pondere Mercurius viuus 80 lib:, non quidem ex acido vitrioli rubificati, vt exiſtimat reformator, quod ob id caute calcinandum docet: ſed ſolo ſale communi, quod ſic probo.

Error Reformatoris.

Mercurius ſublimatus dulcis rubricoloris.

Sublimetur idem Mercurius, eadem proportione nitri & vitrioli rubificati, absq; ſale communi, tunc aſcendit Mercurius rubeus, nil que ponderis, nequè corroſiui acquiſiuit.

Mercurius præcipitatus communis.

Sic quoque, ſi idem Mercurius præcipitatur aqua forti ex nitro & vitriolo, tunc ſplendens rubeſcit, nilq; acquirit ponderis. Cauſa eſt quod nitrum ſulphureum eleuat ſulphur vitrioli, quæ conjunctim agunt ſalcem in ſuum ſimile, id eſt in ſulphur externum Mercurij, adeòque nil poteſt creſcere, neque corroſiuam vim inducere.

Huc usque textus *Calumniatoris Tackenij*, & totum caninâ rabie & invidiâ plenum Capitulum. Ut autem omnes ejus iniquitates refellantur, & ori, quæ evomuit, rurſus ingerantur, ordine progrediendum eſt. Primum eſt, quòd iniqvus falſarius denuo reiterat doloſum illud & falſiſſimum ſuppoſitum, quod ſuperiùs contra fundatam & expreſſam noſtram doctrinam, in Reformatorem tamen falſiſſimè retorquere voluit; dicens: *Hactenus his operationibus, quæ omnes acidis & ſalſis perficiuntur, nullibi apparuit alterius deſtructio.* In his nugacibus verbis quanta lateat fallacia & impoſtura, ſuperius ad amuſſim demonſtratum & enucleatum eſt: quòd nimirum callidus impoſtor differentiam ſalium ſubticeat, & ſemper ſalem communem pro omni ſale, &, in genere, pro omnibus ſalibus intellectum velit; ſalem Tartari verò, & reliquos ſales omnes lixiviales vegetabilium, ut & animalium ſales volatiles, pro nunc tantum non velit ſales, ſed, citra omnem rationem, & ſalium volatilium naturam, alcalia appellet: cùm tamen in ſuperioribus multoties ſalem tartari, & ſalem abſinthii, ut & reliquos lixiviales ſales herb. vulnerar. & diureticar. contra ſemetipſum, & propriam fallaciam, ſalia expreſsè appellarit: ſicut ſuperiùs, ex citatis textibus, videre eſt. Ut igitur, qui omnia benè perpendit & conſiderat, quæ ſuperiùs ad oculum demonſtrata ſunt, clarè cernere poſſit, quòd adverſus ſemetipſum aut ignoranter, aut petulanter, lòquatur, ſibi turpiter contradicat, & teſtetur; Reformatorem verò mendaciis ſolitis, falſisque probris, contra claram ejusdem doctrinam, conſpùrcare unicè nitatur.

Secundò, inquit: *Sed eamus ad Rapſodiam reformatoris, quam ſuperbo titulo Mantiſſam Hermeticam vocat.* Et in margine: *Quid Hermes de his nugis ſenſerit reformator ignorat.* Reſpondetur autem; Reſormatorem Mantiſſam illam Hermeticam D. D. Auguſtanorum neque conſtruxiſſe, neque nomen ei impoſuiſſe. Capiant proindè ſibi D. D. Auguſtani hoc calumniatoris convitium: agnoſcant autem ſuum Herculem defenſorem, utrum meliùs adulari; an verò egregiè, ſub ſpecie defenſionis, calumniari addidicerit. Verùm non miremini. Quis enim ſecurus ab hac hydra? Tot Clariſſimi & Celeberrimi Medici, Principum, Electorum, ac Regum, Archiatri, integra Medicorum & Juriſconſultorum Collegia, tot Univerſitates, Principes, Electores, & Reges, majoribus injuriis & calumniis hæc hydra aſperſit; uti ex ejus Apologia, & Echo, faſciculis nimirum calumniarum, adverſus Doctiſs. Virum, Diericum

tericum Helwig. apparet. Conſolor me; conſolemini vos, quòd honori ſit, ab iniquis & improbis ſcriptis & calamo proſcindi. Nam: invidia virtutis pediſſequa. Quærite & requirite primò hunc Thraſonem; quid Hippocrates Cous Senex de ſpurio hoc ſuo fratre Hippocrate Chymico ſentiat; quòd eum toties præpoſterè adeò, & inappoſite, vel centies, ex lib. 1. de diæta, ad ineptias & calumnias demonſtrandas, adduxerit, & Compatrem compellârit? Quærite ſecundò; quid divinus Senex de inſulſa, ſed alcalizatâ hâc Hippocratica Philoſophia ſentiat aut ſenſerit, quam ſub divini Coi autoritate vult introducere? Requirite tertiò Hermetem; quidnam ipſe de his inſulſis nugis Hippocraticis ſenſerit? Annon Hermes, ſi reviviſceret, alcalizatas illas nænias rideret & abominaretur, tanquam vacua alcalia vacui Hippocratis? Quærite quartò Viros doctos in Chymia peritos: quærite Reformatorem; annon ampliora in veſtrâ Mantiſſa Hermetica contineantur, quæ Reipublicæ Medicæ emolumento ſunt, quàm in toto hoc alcalino opuſculo? Et annon potiori jure & titulo veſtræ Mantiſſæ competat cognomen Hermeticæ, quàm huic alcalizato opuſculo inſcriptio; Hippocrates Chymicus? Verùm cavete impoſterum ab hac hydra, ſine fide adulatur, lachrymæ illi Crocodili ſunt, &, ut habet Satyric. Fœnum in cornu geſtat; fugite: ubi riſum excuſſerit, nulli parcet amico.

Pergit *Tackenius*, pag. 186. *Vinum vendibile (ait Poëta) Hedera non indiget; quare huic titulo addat, vera præparatio, non video; ſuſpicor ne Reformator more conſveto, hac vana promiſſione nobis doloſè imponat; eamus illi obviam &c.* Mi *Tackeni*, ignoſce, quòd mihi vetus illud Roterodami occurrit: Profectò es hederâ laſcivior, impudicus, audax, & temerarius. Quouſque tandem (loquor cum Tullio, in Catilinam) abutêre patientiâ noſtrâ? Nondum terminus advenit, & petulantiarum tuarum complementum? Nec tot nimbus guttas fundit, quot tela, & propria quidem, in te retorſimus. Quis Hederam ſuſpendit? An ego; an tu ipſus? Quis *inaudita, admiranda, abſconſa, & occulta à ſenſibus & cognitione hactenus*, promiſit, & crepundia mox edidit, furta Autorum impreſſit, Solæciſmos, Barbariſmos, Logiſmos, & mille Elenchos? An ego; an *Tackenius?* Profectò tu. Sic hactenus demonſtravi. Annon hedera ſuſpenditur, dum pro factis ampliſſima mendacia, & verborum crepitus, redduntur? *Eas igitur obviam illi.* Viden' quòd ſuprà bene te fatuis virginibus compararim, quæ obviam ire iteratò ſponſo geſtiebant, ſed ſine oleo, neglectis lampadibus; in tenebris: quoniam lampades extingvebantur. Iviſti obviam Reformatori, ſed & ille tibi: & ridiculè exceptum te Europa exſibilat. *Suſpicaris, ne Reformator, more conſveto, doloſè imponat?* Reſpondet Seneca, *libr. de moribus:* Hoc habet omnis affectus, ut, in quod ipſe inſanit, in idem putet cæteros inſanire. Sed vidimus ſuprà, quòd Scripturas noſti. Igitur & tibi, *Tackeni*, Chryſoſtomus reſpondeat, *ſuper Matth. cap. 21.* Omnis homo ex ſe æſtimat alterum: fornicarius neminem putat eſſe caſtum: ſuperbus neminem putat eſſe humilem; humilis neminem putat eſſe ſuperbum &c. Mihi, quod addam, non occurrit.

Interim judicent æquiores arbitri, num Reformator tam iniqua & maleſana convitia meritus ſit, qualia à malevolo experiri accidit; quòd in margine Animadverſionum, *pag. 460.* ſcripſit; Vera Mercurii ſublimati præparatio; ad modeſtam correctionem Mercurii ſublimati D. D. Auguſtanorum? Utrum, inquam, hâc inſcriptione, aut marginali, cuiquam doloſè imponere potuerit. Agnoſcite verò exinde iniquam Calumniatoris *Tackenii* indolem. Annon potiùs ipſe, toties in mendaciis & impoſturis deprehenſus, toti mundo doloſè imponere velit, Mercurio ſuo maximè corroſivo ſublimato, ad medicamenta & uſû Medicû ſummè noxio? Demonſtravi ſuperiùs rationib, firmis, & autoritatibus

tibus Clariſſimorum Virorum, quòd Mercurius ſublimatus, ſine tanto corroſivo nitroſo, ad uſum Medicum aptior, & magis ſalutaris ſit, quàm ille ſummè corroſivus, pro communi vulgò paratus: & quòd plurimi Doctiſs. & Celeberrim. Medicorum & Chymicorum, imò D.D. Auguſtani ipſi, ad eandem ferè normam ſublimationem Mercurii, benigniorem nimirum, ſine tanto corroſivo ad uſum Medicũ meditati ſint. Ergo omnes doloſè imponunt, juxta iniqui calumniatoris *Tackenij* ſententiam? Verùm quàm doloſè ipſe nobis, & toti mundo, ſuo maximè corroſivo Mercurio ſublimato imponat, clariùs demonſtrabo. Notum eſt omnibus Pharmacopœis & Chymicis, quòd ſpiritus Vitrioli, ſpiritus Salis, imò & ſpiritus Nitri, quilibet per ſe, legitimè deſtillatus, ſpiritûs ſint ſalutares, ad uſum Medicum aptiſſimi, debiteq; propinati, maximo ſint emolumento: mixti verò efficiant Aquam fortem cauſticam, inſalubrem ac deleteriam, vel ſolo odore ſuo cordi & capiti magnopere nocuam & adverſam. Quid aliter ineſt huic maximè corroſivo & cauſtico Mercurio ſublimato *Tackenij*, quàm talis mixtura corroſivorum ſpirituum, aqua fortis cauſtica, naturæ humanæ adverſa, ex vitriolo, ſale & nitro? Hâc enim Mercurius in ipſa ſublimatione ſolvitur, ac unà in ſolidam compagem corroſivam reducitur & elevatur. Ex hoc fundamento infallibili judicium ferat prudens & expertus Medicus & Chymicus, quàm doloſè ipſe *Tackenius* nobis imponere velit, cum ſuo maximè corroſivo & cauſtico Mercurio ſublimato, ut illum ad Medicum uſum præferamus Mercurio ſublimato ſalutari, probè purificato, nec tantopere cauſtico; prout Reformator, & alii Docti Viri, & Chymici, illum edocuêre. Verùm excuſo ſtupidum & ignorantem hominem præcocis judicii, quoniam in tantum non penetravit, aut ſcrutatus eſt naturalia, eorumque mixturas, nec homogenea & heterogenea diſcernere & dijudicare novit: blaterat de die innumera, neſciens quid dicat, quæque ſcribillet noctu. Cæcutit proinde, & perſpicillis opus habet rudis homo, & indoctæ mentis, ut cernat, quam ob cauſam ſcripſerim in Animadv. m. & quidem in margine, citato loco: Vera Mercurii ſublimati præparatio. Hoc enim patet ex veteri non ſolùm D. D. Auguſt. præſcripto modo, qui mancus eſt, & minimè practicabilis: ſed vel maximè ex ipſius *Tackenij* ſummè cauſtico ſublimato Mercurio elucet; qui ad medicamenta ſalutaria exinde conficienda valdè nocuus eſt. Et quemadmodum nunc clarum eſt, quòd adjecta, in Animadverſionibus, Mercurii ſublimati præparatio verior ſit antiquâ præparatione, & vel maximè calumniatoris noſtri corroſivâ ſublimatione: non iniquè igitur, nec doloſè, Reformator, in marigine, appoſuit: Vera præparatio. Doloſus verò impoſtor & falſarius, *novus Hippocrates*, non ſolùm ſuo cauſtico nobis imponit Mercurio; ſed inſuper textûs & ſcripta Doctorum Virorum corrumpit, mutilat, & pro lubitu ſuo detruncat; uti ad oculum ſæpiſſimè demonſtratum eſt: & hîc denuo falſum committit, dum textum Reformatoris ex Animadverſionibus, loco citato, mutilatè & præpoſterè adducit; nimir: *Mercurius inquit; rectè ſublimatur cum Sale & Vitriolo:* textus verò genuinus Reformatoris talis eſt: Mercurius ſublimatus rectè quidem cum ſale & vitriolo paratur (ſcilicet uti D. D. Auguſtani, & alii docti Viri, ipſum deſcripſère.) His verò paucis verbis, falsè allegatis, addit calumniator ſtatim ſolitas cavillationes, dicens: (*mirum quod non timeat, acidi Vitrioli deſtructionem à ſale*) *ſed quia ſic ab aliis ſcriptum invenit, ſaltem addit: Vitriolum Cautè Calcinari debere, ne privetur acido ſpiritu.* Textus iterum genuinus Reformatoris, cum ſuperiori continuato ſenſu, ita ſonat: ſed neceſſum eſt, ut Vitriolum, quod ipſi additur, ita calcinetur, ne ſuo corroſivo aut ſpiritu acido privetur.

Hîc

Digitized by Google

Hîc iterum abrumpit falſarius, & pergit ita cavillari: *Sibi videtur hic aliquid magni momenti admonere. Vt etiam: quod ſublimatio bis terve reiteretur novis ſpeciebus ſale ſcil. & vitriolo.* Talis verò, cum continuo ſuperiori ſenſu, textus eſt: Quantitas item præſcripta Vitrioli & Salis non ſufficit, præſertim ſi corroſivus (uti ex ſequenti dulci ſubl. apparet) reddi debeat Mercurius; neceſſum igitur eſt, ut non ſolùm pondus eorum dupletur, ſed & ſublimatio Mercurii, additis ſemper recentibus ſpeciebus, ſale ſcilicet & Vitriolo, bis terve reiteretur, donec in cryſtallinam compagem elevetur. Huic ita & taliter detruncato ac corrupto textui, porrò addit (*mirum quod non timeat, acidi vitrioli deſtructionem.* Verùm intellexiſti fortè, *Tackeni*, quantum Reformator reformidet garrulam lingvam tuam, & mendacia ratione ſalſi & acidi, quæ ſimpliciter, & ſine diſtinctione, aut differentia ſalium, ſibi invicem contraria eſſe, in Reformatorem iniquè & falſiſſimè, contra claram ejus doctrinam, retorquere niteris. Incidis ipſe in Scyllam, cadisque in foveam, quam Reformatori ſtruxiſti. Porrò ais: *ſed quia Reformator ſic ab aliis ſcriptum invenit, ſaltem addidit; Vitriolum Cautè Calcinari debere.* Optimè addita eſt, & quidem neceſſariò, hæc admonitio à Reformatore. Imprimis enim non diſſentit is ab aliis Doctiſſimis Medicis & Chymicis, qui hoc pariter volunt & docent. Secundò uti nullibi D.D. Auguſtanorum Compoſitiones in ingredientibus ſuis immutavit, nec textûs eorum adulteravit: ſic neque in hâc Mercurii ſublimatione, ab æquo ſuo inſtituto deviare, ſed ingredientia, pro ſublimatione Mercurii, ad Medicinam aptiſſimi, prudenter appoſita, in ſuo vigore perſiſtere, & nequaquam immutare voluit: defectum ſaltem in pondere & quantitate neceſſariò addendis ſupplendo. Vitriolum porrò cautè calcinari debere, neceſſaria pariter admonitio eſt: quoniam diverſos gradûs calcinatio vitrioli habet. Mox enim calcinatur illud ſaltem ad fornacem, vel ſaltem in Sole, æſtivo tempore, ad albedinem: mox in ollâ, ſuper igne; inquo per ſe liquatur, & coquendo à nimia humiditate & aquoſitate elementari liberatur, ac ad ſiccitatem reducitur; fitque cineritii coloris, pro ulteriori deſtillatione ſpiritûs aptiſſimum. Aucto verò paulìſper igne, calcinatur illud ad flavedinem, & aliqualem rubedinem. In his levioribus calcinationibus retinet vitriolum ſpiritûs ſuos acidos: ſi verò ulteriùs, ad perfectam rubedinem, aut totalem pruniciem, calcinetur, violento igne, profectò privatur omnibus ſpiritibus, capite mortuo effœto reſiduo. Annon igitur neceſſaria illa admonitio: ne ſuo acido ſpiritu in calcinatione privetur? Quoniam, ſi perfectè Vitriolum calcinaveris, ad totalem ſpirituum expulſionem, fruſtra illud addideris Mercurio, pro ejusdem ſublimatione: adeoque ad opus ſublimationis planè inutile foret, niſi quod liquefactionem ſaltem, & conglobationem ſalis adjecti impediret; at verò abſorberet citiùs ipſos ſalis ſpiritûs, antequam Mecurium attingerent, ſic pro majore ſui parte Mercurius adſcenderet vivus ſemper in ſublimatione. Liquet proinde, quòd, præter indoctam *Tackenij* mentem, omnino neceſſaria ſit & fuerit fidelis hæc Reformatoris admonitio, de calcinatione Vitrioli debita; & quidem, uti ſcribillat Galumniator, *pag. 186. lin. 20. magni momenti.*

Quærit ulteriùs indoctus Cavillator, *pag. eadem, lin. 23. ſed, ad quid, hæc repetita ſublimatio cum novis ſpeciebus? Mercurius enim ſemel ſaturatus, acidis ſpiritibus, ad quid reiteratus labor? præcipuè ſi verum eſt, ut & veriſſimum in natura, quod omnia reguntur certis numeris ponderibus & menſuris, juxta illud Poëtæ.*

Eſt modus in rebus, ſunt certi deniq; fines,
Quos ultra citraq; nequit conſiſtere rectum.

Stupidiſ-

Stupidiſſima & indocta *Tackenij* quæſtio, & abſurdiſſima deſuper Hippocratica aſſertio tanti Viri; vix digna puero! Quis enim inter doctos Medicos, & Pharmacopœos, imò, qui vix à limine tantùm Chymiam ſalutarunt, Tirones, neſciat, quòd Argentum vivum ſimplex ſit corpus maximè impurum, nigredine inquinatum, adeoque ſummopere egeat purificatione, præſertim ſi uſui Medico deſtinatur? Quæ autem trita magis & legitima Mercurii purificatio eſt in Chymia, quàm ejus repetita ſublimatio & revivificatio? Quâ arte, quaque operâ, redigitur Mercurius dulcis in cryſtallinam compagem & puritatem, quàm per repetitas ſublimationes? Nonnè Mercurius nigerrimam deponit materiam, fuliginis inſtar, in primâ; ſic etiam in ſecunda; & quandoq; in tertia ſublimatione: quæ neceſſario eſt ſeparanda, ut tandem in puram & cryſtallinam vertatur compagem? Penes me aſſervo talem Mercurium, meâ operâ, & ſecundum meum præſcriptum modum, dextrè ſublimatum, qui cryſtallo ſimilior, quàm Mercurio; per repetitas ſublimationes & purificationes, ſeparando purum ab impuro, & nigredine ablatâ, eò redactus. Quis neſcit inter Chymicos veros & expertos, quòd Mercurius vivus repetitis ſublimationibus & deſtillationibus ad tantam reducatur puritatem, ut lachrymas oculi æmuletur? Ad quid, niſi ad balneum Regis, aut, ſi mavis, ad Medicinam? Et noſter Hippocrates Philoſophus ignavus, & Chymicus nullâ experientiâ edoctus, tam levia & trita ignorat, aut ſtudiò ignorare cupit, ad cavillandum Reformatorem; ubi meritò laudandus & deprædicandus.

Porrò quæris, *Tackeni: Mercurius ſemel ſaturatus acidis ſpiritibus, ad quid reiteratur labor?* Dicam, & reſpondebo Idiotæ: Mercurius non eſt vacuus, uti tua alcalia: ergò non ſaturatur acidis ſpiritibus, uti tua alcalia vacua; ſed diſſolvitur, corroditur tantùm, & poteſt per ſalia purè ſalſa iterum ab acidis ſpiritibus ſeparari, &, vel ſimplici fermento panis, reſuſcitari, & in priſtinum ſuum eſſe reſtitui. Quemadmodum ſalia purè ſalſa, utpote Tartari, & lixivialia, quæ & tibi ſalia, ſunt acidis ſpiritibus contraria: (crepent tibi licet ilia) adeoque acidos ſpiritûs, quibuscum Mercurius ſolutus eſt, deſtruunt, & Mercurium denuo à vinculis acidorum ſpirituum liberant. Diſcas porrò, quòd diſpar longè ratio ſit, ſalia purè ſalſa, utpote Tartari, lixivialia alia, volatilia item animalium, ſpiritibus acidis ſaturari; longè verò alia res, Mercurium acidis ſpiritibus diſſolvere. Mercurius enim non ſolùm ſpiritibus acidis ſolvi; verùm etiam magis vel minùs corroſivus; imò malignus & cauſticus, uti tuus, reddi poteſt. Poteſt, inquam, ſolvi ſpiritibus benignioribus Medicinalibus, vitrioli nimirum & ſalis: poteſt iterum ſolvi ſpiritibus maximè corroſivis & cauſticis, utpote aquâ forti, & ſpiritu nitri: poteſt itidem ſublimari benignioribus rebus, utpote cum ſale communi, & Vitriolo leviter calcinato: ſicut Reformator, & alii Celeberrimi Viri, & Medici præcepêre, ut benignus ſit & Medicinalis. Tuus verò ſummè cauſticus ſublimatus meritò eſt reprobandus, & ab uſu Medico arcendus. Mirare igitur ipſe, *indocte Philoſophe*, tuam ignorantiam in Chymicis, ſtultam & infantilem quæſtionem, aç iniqvum deſuper prolatum judicium. Eſt proinde, uti ſuprà dictum, planè alia res, Mercurium, vel metallum quoddam, acidis ſpiritibus ſolvere; alius labor, tua vacua alcalia acidis ſpiritibus ſaturare. Hæ non recipiunt magis vel minùs, pro legitima ſuâ ſaturatione: illæ verò ſolutiones, aut ſublimationes mercuriales ſuſcipiunt magis vel minus de corroſivis ſpiritibus: mox benignæ, mox corroſivæ magis, & maximè cauſticæ reddi poſſunt. Sic Mercurius ſublimatus Reformatoris ab acidis ſpiritibus, in primâ ſublimatione, non corroſivus redditur; ut neque in ſecunda. Quare? Quia Reformator hoc non deſiderat: verùm vult per has binas ſublimationes antecedentes Mercurium purificare, & à ſua nigredine & heterogenei-

tate

tate liberare, ut tandem in tertia ſublimatione ad perfectam reducatur puritatem & ſolidam compagem cryſtallinam. Vult, inquam, Reformator Mercurium ad uſum Medicum, & ſalutaria exinde conficienda medicamenta, ſublimare, minùs violentis & cauſticis corroſivis. Hæc eſt, uti puto, vera Reformatoris reſponſio, ad ſtultum *Hippocratis novi* quæſitum, ac immaturum ejus perverſumque judicium. Verificatur autem hâc reſponſione, quòd inſipiens unâ horâ plus poſſit inquirere, quàm ſapiens integro luſtro reſpondere. Cognoſces tamen ipſe, mi *Tackeni*, verum eſſe, *quòd omnia regantur certis numeris ponderibus & menſuris*: ſed tu iniquis tuis affectibus regi nequis. Non eſt *numerus* tuarum calumniarum, nec *pondus* tuæ iniquitatis, nec etiam *menſura* tuæ impoſturæ. *Eſt* porrò *modus in rebus*; ſed modum nullum obſervas in ferendis injuriis: *ſunt certi deniq; fines*; ſed non eſt *finis* tuarum abſurditatum, eò,

quòd ultra citraq; nequis compeſcere labrum.

Conſultius egiſſes, *Tackeni*, meo ſuffragio, ſi, neglecto Reformatore, proprias tecum egiſſes rationes; ac in ſinum tuum dexteram prius miſiſſes, expertum, an non eam fors lepra contaminet, qui ſcabiem in vicino reformidas. Non eſt, profectò, Philoſophus, qui, ſe neglecto, peregrinas rationes ſuſcipit, aut cœli curſum conſiderat. Nihil enim eſt, quod in humanis minus ferendum, quàm rationes vitæ ab altero repoſcere eum, qui non poteſt ſuæ reddere. His deferendi munus competit, & incuſare debent alios, qui nullo præpediuntur delicto. Veniam igitur dabis, ſi cum Phariſæis, mulierculam illam adulterii convictam inceſſanter denuntiantibus, te hodie expediam aut comparem: jacito primus lapidem in Reformatorem, *Tackeni*; ſi te nulla redarguit culpa, & conſcientiæ vermis non excruciat.

Quæ porrò ſeqvuntur, *pag. 187*, & utrum Arſenicum, tanquam periculoſa merx, Mercurio in ejus ſublimatione miſceatur, ipſe *novus Hippocrates* viderit & deciderit: me latet per experientiam, qui ejusmodi artifices non examinavi. Arſenicum interim eſſe ſummæ activitatis virus, notiſſimum eſt nobis; & integri de eo Tractatùs extant. Vide enim Paracelſum, Crollium, Dioſcoridem, Fuchſium, qui Arſenicum vocat Cadmiam argentariam venenatam; Matthiolum, Geberum, in ſumma perfectionis, ſeu perfecti Magiſterii, Libavium, Plinium, *lib. 35. c. 6.* & recentiſſimè commentantem doctiſſimum Kircherum, *in Mundo ſubterraneo, Tom. 2. lib. 9. ſect. 1. cap. 12.* de venenorum conſenſu: item *lib. 9. Tom. 2. ſect. 3. de Imperfect. metall. cap. 2. de mineralibus ex ſulphure originem ducentibus*: *Tom.* item *2. lib. 10. ſect. 2. cap. 2. de Morbis foſſorum*; ubi de malignitate Arſenici: *Tom.* denique *2. lib. 10. ſect. 3. cap. 11. de Conditionibus Fodinarum, & Arſenici fodinâ &c.* quibus citatis locis & libris talia reperies, quæ te totum pudore perfundent ac erubeſcere facient; quòd, tanquam novus in orbe Hippocrates, tales tamque leves commentatiunculas edideris; & quidem ſuſpensâ hederâ, & luxuriante pampino: dum aliud præco non vociferaretur, quàm venite; *huc adeſte veritatis amatores, vos admiranda & jucunda tractabitis, abſconſa & occulta à ſenſibus &c. pag. 7.* Et tandem parturiêre montes, natus eſt ridiculus mus, obſtetricante *Tackenio*: uti Amico Lectori palam fiet, ſi citatos Autores graviſſimos, ac de Arſenico, & reliquis, argumenti majeſtatem obſervaverit, ac, quantum diſtent lux & umbræ, deprehenderit. Quòd autem argenti ſtructura cum ſtanno & argento malè ſucceſſerit *Tackenio*, utpote ſuperinductâ paralyſi, ſuffocationis metu, & ſubſequente chronico affectu; ultrò citroque credo. Poſuit enim natura ejusmodi vel cuſtodes, vel ſatellites, ut curioſulos, & audaces nimium, Alcumiſtas arcerent, & pro meritis caſtigarent, *Tackeni*. Neque enim Sophiſtas, ſed Myſtas, & ſecretos arbitros, DEUS & natura admittunt & inaugurant.

Diſce proinde cautiùs de muſcipula convivari. Quæ autem, *pag. 189. lin. 14.* ſcribis, de Hoſpitali ſplendidiſſimo Wonſiedlæ in Voitlandia, Anno 1465. à quodam, Sigismundo Wan, cive Wonſiedlenſi fundato, qui artem hanc norit ex ſtanno & argento, beneficio Arſenici, Lunam conficiendi, ex *pag.* tua *162.* decidi debent, in qua ais: *Si loquor absque veritate erubeſcam:* Profectò, meritò erubeſcere debes: quia alia mihi de hoc Hoſpitali informatio præ manib⁹ eſt; utpote qui illîc multis annis vitam egi. Eſt ibi Hoſpitale; ſed ſplẽdida in eo miſeria; utpote in quo pauculi miſerculi doliarem agunt vitam, ſive fabricam, ſive victum ſpectes. Videas adeóque rumores iterum divendis, ac conſvetæ indulges hyperboli. Sed ſint vana profanis.

Devenio tandem ad ſublimationem ipſam Mercurii corroſivi; quam noſter *Hippocrates Tackenius* in tantum commendat. Non æmulor, neque invideo, quòd dexteriorem parandi modum, pro vulgari & communi uſu, poſſidet. Utinam meliora quæque obtineret, ad publicum emolumentum & Reipublicæ noſtræ majeſtatem. Sed vereor, ne, ſi larvam huic deponamus Secrètario & Chymico, alius ſit arcani hujus Autor, & primus notor, quàm *Tackenius. Loqueris absq; veritate, nove Hippocrates; erubeſce, pag. 162.* Non hæ tibi debentur primitiæ; ſed Pharmacopœo Germano (apprimè noſti) qui in Hidria, ditione Cæſareâ, hanc ſublimandi artem Mercurii corroſivi prior Europæ manifeſtavit. Quâ autem ratione, invito Domino, eóque mortuo, tibi hæc fera ac venatio obtigerit, de quâ tantum nunc garris, ac ſi nusquam & nunquam, ante tuam revelationem, Mercuri, fuiſſet ſublimatus; ego ignoro. Forſan bonus Vir, aut ejus hæredes, non obſervarunt illud Eraſmi, in Adagiis, conſilium: *Quæ uncis ſunt ungvibus, ne nutrito;* neque viros caduceatori & Mercurio devotos. Utut ſit; priusquàm hæc ad buccinam, vel ad ſiſtrum, à te, *Tackeni*, erant promulgata, jam olim Chymici & Mechanici noverunt Mercurium corroſivum laudabiliter ſublimare; & ſublimabunt adhuc poſt fata tua, *magne Hippocrates;* licet tecum natas & deſituras iterum credas Muſas. Quòd interim de aliena lanâ quæſtum feceris, ac ſublimandi hunc arcanum modum Veneto cuidam Mercatori magno ære vendideris, utrinque indicto ſilentii perpetui ſacramento; laudo iterum, in villico iniquitatis, conſilium & aſtum. Rem tamen magnam feceris, ſi fidelis ſis, Zoile, vera communicando: quia *molliculus* tuus *caſeus* eſt, & ſilentii perpetui jura concernit. Viderit autem ille, qui tuis oblectatur commerciis; utrum realis; num perjurus ſis. Reliqua, quæ adducis, parerga, de neceſſitate vitrorum capacium; de capacitate vaſorum, ut quodvis eorum capiat mixturæ ſeptuaginta duas circiter libras; de capitellis! de fornacibus; de ignis moderamine: hæc, profectò, apprimè ſunt conſideranda, antequam opus hoc aggrediamur; utrum nimirum veritatem ſapiant: de qua tamen non levis oboriri poſſet dubitatio. Poſſe autem interim aperto igne, viâ, & modo Reformatoris exactè deſcripto, ſublimationem dextrè inſtitui, compendioſiore labore, paucis ſumptibus, & minori temporis ac carbonum diſpendio; per experientiam veriſſimum eſt, mihiq; tritum ac notiſſimum. Neq; nugæ ſunt, ut, *pag. 14.* ais, *nugaciſſime Tackeni*, ſed veritatis axiomata, & in Praxi tutiſſima Reformatoris inventa.

Nec immeritò etiam ego abs te quæro, *Tackeni:* quòd ſi, uti aſſeris, Mercurius ſublimatus ex acido Vitrioli rubificati nihil ponderis aſſumit, *pag. 192. lin. 27.* ac ſalia, ſcil. Nitri, & commune, ſolum Mercurium diſſolvunt, eiq; tantum ponderis incrementum addunt, *pag. 191. lin. 20.* & *pag. 192. linea penultima:* ac nihilominus, poſt peractã ſublimationem, caput mortuum, omnibus ſpiritibus privatum, in reſiduo manet, & reſervatur: de quo capite mortuo, novis ſemper aut recentibus ſublimationibus quinquaginta libræ ſunt adjiciendæ, *pag. 190. lin. 7.* quorſum tamen migrent ſpiritûs Vitrioli rubificati, & quidem ex

quadrin-

quadringentis ejusdem libris, ſali nimirum communi & nitro, pro tua ſublimatione Mercurii, adjectis? Quisnam horum, ſcilicet ſpirituum Vitrioli, rector, aut ſingularis ductor ſit, qui illos à ſpiritibus ſalis & nitri, in ipſa ſublimatione, ſegreget; & quorſum illos ducat, ſi nullibi, peractâ ſublimatione, reperiantur (forte ad vacuum tuum, *Tackeni*) neq; etiam in capite mortuo reſiduo ampliùs ſint, (implicat enim, caput mortuum eſſe, & plenum adhuc ac integrum ſuis ſpiritibus) neq; in aqua forti, in ſublimatione collectâ & prolectâ, *pag 191. lin. 28.* quoniam ſi in paucula aqua forti ſpiritûs illi Vitrioli eſſent & exiſterent, unà etiam cum ſpiritibus ſalis & nitri neceſſariò ad diſſolutionem Mercurii concurriſſent? Hoc enim negato, ſpiritus Vitrioli *Tackenio* non ens eſt: nihil eſt. Ergo gratis additur Vitriolum reliquis ſalibus, pro Mercurii ſublimatione, & quidem in tanta mole, & quantitate, quâ reliqua ſalia omnia ſuperat. Ad quid igitur perditio hæc eſſet, & impoſtura? Probationes, quas ille novus Mercurialis ſublimator affert, *pag. 193.* inefficaces planè ſunt, & multas involvunt abſurditates; ſunt conceptûs inanes, nullo fundamento ſubnixi, aut demonſtrabiles; & habent abditas & occultiores cauſas, *novelli Hippocrati* adhuc incognitas. Non proinde Reformator aberrat, nec cuiquam imponit, ſi Vitriolum (non cautè, uti *Tackenius* mentitur, ſed) ita calcinare docet, ne ſuo corroſivo & acido ſpiritu privetur, *pag. 460. Animadverſ.* Si tamen erraret; tunc neceſſariò & tu, *Tackeni*, craſſiſſimè erras, ſcienter impoſturam ingentem committis, & toti mundo imponis: quoniam ipſe (conſcius nimirum impoſturæ) Vitriolo rubificato, id eſt, cautè ad rubedinem tantùm calcinato, in tantâ mole & quantitate, pro eâdem Mercurii ſublimatione uteris, & ſtrictè eum addere præcipis. Neq; etiam Reformator unquam aſſeruit, aut verbulum hac de re protulit, *quòd* nimirum *aut vitriolum, aut ſulphur cujuscunq; ſit generis, vel vim corroſivam, vel pondus Mercurio addat:* uti apertè, & turpiter iterum, prodigioſo figmento nos aſpergis, *pag. 203. lin. 6.* Syncategorematicum mendaciorum infinitum hoc eſt, nunquam tot, quin plura producens; cùm in unâ ac alterâ lineâ tribus vicibus à veritate devies: nimirum vitriolum, aut ſulphur, Mercurio pondus addere, ex mente Reformatoris; cùm tamen ne per ſomnium talia Morpheus ingeſſerit, nedum ego docuerim: cùm interim manifeſtè hunc calumniatorem convincant meæ *Animadv.* & textus, *pag. 460.* qui talis eſt: Neceſſum eſt, ut Vitriolum, quod ipſi additur, ſc. pro ſublimatione Mercurii, ita calcinetur, ne corroſivo ſuo, vel acido ſpiritu privetur. Ex hoc paragrapho qualem deducis impoſturam, *Calumniator?* An quia pro Mercurii ſublimatione Vitriolum additur? Si hoc affirmas, tunc vel centies nobis impoſuiſti, *Tackeni*, qui quadringentas libras Vitrioli, eodem modo calcinati, quo Reformatoris, uni ſubjicis ſublimationi: prout ex *pag.* tua *190. lin 8.* luculenter apparet. Annon hoc eſt feſtucam in Reformatore videre, & ſudem proprio oculo infixum, hirſuto ingenio, calloſo cerebro, & obtusâ mentis acie, non animadvertere? In Reformatore arguis & taxas, quòd pro tribus ſublimationibus, more Veterum, & ipſorum etiam D.D. Auguſtanorum, aſſignet ſex circiter libras Vitrioli debitè calcinati; & hanc ſententiam impoſturam dicis; & tu, *Nugator noviſſime,* quadringentas libras ejusdē calcinati Vitrioli pro unica tua ſublimatione aſſignas? Et hæc impoſtura non eſt? Sed quid multis immoror? Cur *Tackenio* ſuccenſeo,

ut pueris placeas, & declamatio fias?

Malevolorum jacta tela libero calcanda pede. Annon hîc iterum verificetur, quod, de *novo Hippocrate Tackenio*, D. Martinus Weiſſius, Archiat. Elect. Brand. datis Berolini, 19. Januarii 1653. his formalibus ſcripſit: *Impudentiſſimus homo (ſcil. Tackenius) qui obtrectationibus, mendaciis, dolisq; famā ſibi acquirere ſtatuit &c.*

Conſulat Amicus Lector typis evulgatam Epiſtolam; & plura his affinia reperiet, quæ modeſto ſilentio obvelo. Multos præterea rumores & ſuſurros, quos hic Blatero excitat, partim commendando illimatum ingenium, & novam ſuam artem Hippocraticam; partim nobis cramben recoquendo, de myſtico ſuo Mercurio ſublimato ſummè corroſivo; de quo canit, ſine ſine crocitando, ut corvus nactus cadaver; partim deniq; in Reformatorem, & alios Viros integerrimos, calumnias ſuas & virus diſpergendo. Unicum hoc defuit, quòd ex primo, de diæta, libro, & Hippocrate Coo, nullam ſubſcripſit autoritatem; Capitulo addens Colophonem. Relinquamus interim totum in laudes effuſum Tackenium, & accedamus ad

Capitulum XXV.

quod inſcribitur:

Minerva manum movet: pag. 193.

Et cur non tibiam? Elegans iterum connexio, & ex re nata inſcriptio. Quid igitur Minervæ manus oſtendit? An tactum dat, pro aphonia & diſſona mendaciorum Muſica tua, *Tackeni?*

Quod autem Mercurius vulgi habeat ſulphur externum inquit, *& ſeparabile de Eſſentia Mercurij, ultra Gebri (a) & aliorum ſapientum teſtimonia, docet etiam Experientia, hic & ubique certiſſima rerum magiſtra, hac mechanica.*

a. 2. part: li: 2. ſum: perfecto.

Immitte Mercurium mundum ac purum phiolæ plani fundi, oris anguſtiſſimi, & coque in arena, primò lento & moderato igne, poſtea fortiori, eo gradu; ut Mercurius aſcendere nitatur, quod ſi contingit ſimplici motu fac ut recidat, hac via ſine ulla alia additione præter externum ignem, ſit præcipitatus rubeus ſplendens ſimilis illi, qui cum aqua forti ex vitriolo & nitro præcipitatus fuit, & nil acquirit inpondere neque diminuitur, quatenus portiuncula proprij ſulphuris illum mortificauit, & rubificauit, ſicut in aqua forti ex nitro (ſulphureo) oſtendi. Sulphuris nimirum proprium eſt rubificare Mercurium, ut etiam in cinnabaris præparatione demonſtraui, qui etiam nil in pondere acquirit, quod a noſtris attente conſiderandum plurimum enim inter eſt.

Sulphur rubificat Mercurium.

Hunc præcipitatum rubrum vel per ſe factum, vel cujuscunq; conditionis, commiſce cum ſale communi, compoſitum hoc, urge moderato igne, & eleuatur tunc in ſublimatum corroſiuum: neque hoc loco obfuit ſal acidis ſulphuribus, imò ſine ſale ex rubro præcipitato, nunquam fieret ſublimatus corroſiuus, ut neque Mercurius creſceret in pondere.

Sic præcipitatus ille, quem Crollius Turbith minerale appellat, quatenus fit cum ſpiritu vitrioli vel ſulphuris non rubeſcit, quia parum de ſulpure vitrioli, absque nitro eleuatur in diſtillatione, ſed propter ſymbolum, quod habet, agendo in ſulphur Mercurij, flaueſcit, nil que ponderis acquiſiuit, poſtquam aluminoſus ſapor aqua calida ablutus fuerit.

Vires omnium dictorum præcipitatorum ſunt æquales, vomitus mouent gingiuas corrumpunt, & repetitis vicibus aſſumpti execrandum ptyaliſmum promouent: hinc Helmont (a) quam diu mercurius vulgi reuiſicari poteſt, non eſt boni viri remedium: Nam ſicut omnia pharmaca ſunt venena, reſpectu noſtri, & non excrementorum, noſque potius quam morbos adoriantur, ſic & præcipitatus vulgaris Mercurii. Hinc etiam Hippocrates meus (a) nemo medentũ per aſſumpta laxatiua ſpondere audet ſanationem.

a. de febribus cap. 15. §. 6.

a. de medicamentis purgan:

Et quamuis multi affirment, quod Mercurius, ſine additione corroſiui, ſed per ſe præcipitatus, ſudores valde moueat, & ea de cauſa febres omnes planè, tam continuas, quam intermittentes tollat; ſexies vel ſepties exhibitus, luem veneream penitus eradicet; verum non eſt; ſed ut dixi propter ſuum ſulphur, utcunque diligenter via communi ſit tractatus, ſemper ibidem eſt Mercurius.

Et licet ſulphur, magno ingenio & arte, ab eo ſequeſtratum fuerit; ut vacui impatiens; rurſus paruo temporis ſpatio, nouo & ſimili reinduit ſe: docente id magiſtro (b): ſeorſim, neq; ſibi, neq; ulli alij ſufficiens eſt; imò, præter experientiam; confirmat id Geber,

b. li. de diæta.

ber, reliquorumq́; ſapientum turba: hinc admodum eleganter Aurei ſeculi Autor(c) *Saturnus avus illius, illum ex mera ira, in id, quod fuerat, iterum commutat: Et proinde* πολοποικέλος *hic ſpiritus, & Mercurij nomen adeptus eſt. Hæc ita ſe habere, norunt illi, qui has tranſierunt ærumnas.*

c. fol. 91.

Quòd Mercurius ſulphure gaudeat externo; ſitq́; hoc ſeparabile de eſſentia & eſſe Mercurii: eſt novum dogma; novi Legislatoris novum commętum. Quis unquam Mercurio appinxit duplex ſulphur, internum; & externū? Fortè quia duæ alæ ipſi finguntur Mercurio; ergo & duplex ſulphur? De quo nec Geber, nec ullus Philoſophorum, quidquam meminit; neq; experientiâ comprobatur. Eſt autem omnium Philoſophorum unanimis conſenſus; Mercurium corpus eſſe uniforme, ſemper ſibi idem; quòd ſit totus in igne conſtans, aut totus profugus; aqua etiā ſit, non madefaciens manus; naturâ ſua ſimpliciſſimus; Protheus Chymicorum, in varias formas transfigurabilis; albus externè; internè verò totus igneus & rubeus. Quippe quod ſimpliciſſima ejus demonſtrat præcipitatio, absq; ullâ rerum aliarum additione facta. Quam præcipitationem tamen *novus Legislator* erroneam proclamat, pro ſuâ nimirum ſententiâ demonſtranda; quamvis ipſi è diametro appoſita ſit, & contrarium evincat; quòd illa rubedo nō ſit externum ejus ſulphur, ſed potiùs internū aut eſſentiale. Licet enim per reſuſcitationem, diſſolutionē, aut ſublimationem, illa iterum obſcuretur rubedo; non tamē aufertur, aut auferri poteſt, ſed remanet Mercurio inſeparabili fœderis nexu juncta, quamdiu Mercurius formâ & ſubſtantiâ ſuâ conſtat. Nam ſicut facilius eſt, uti Philoſophi loqvuntur, Aurum conſtruere, quàm deſtruere; ſic, de Mercurio loquendo, facilius erit, Mercuriū producere, quàm ipſum ſuâ rubedine, eſſentia, ac ſulphure privare. Hoc enim ablato, non eſt ampliùs Mercurius, ſed mortuum & exanime corpus. Mortificari autem & rubificari Mercuriū propriâ ſulphuris externi particulâ, *p.194. lin.15.* ſtupidiſſimum *novelli Hippocratis* aſſertum eſt, & falſiſſimus Aphoriſmus. Verùm dato uno abſurdo, ſeqvuntur plurima. Hoc enim dogmate vix prolato; ſtatim hac ipſa *pag.194. l.26.* totâ metâ aberrat, quando ſcribit: *Hunc præcipitatum rubrum vel per ſe factum, vel cujuscunq; conditionis, commiſce cum ſale communi, compoſitum hoc, urge moderato igne, & elevatur tunc in ſublimatum corroſivum; neq; hoc loco obfuit ſal acidis ſulphuribus, &c.* O ſtolidum pecus, in ignorantiæ abyſſum demerſum! Si mortificaretur Mercurius propriâ ſulphuris particulâ, quis redintegraret ipſum ſale communi? Porrò, ſi cum ſale communi talis præcipitatus rubeus, absq; additione paratus, ſublimatur: is neutiquam evadit corroſivus, ſed medicinalis, & ferè dulcis: non fit ſimilis, *Tackeni*, tuo corroſivo Mercurio. Quare? Quia absq; nitro & vitriolo ſublimatur; è quorū commixtione vis cauſtica & maximè nocua emergit. Præterea: *Sal non obfuit* in hac ſublimatione, ſeu *hoc loco, acidis ſulphuribus*. Quibus ſulphuribus acidis? Dic, *obſcure Magiſter*, amabo! Habentne metalla, & Mercurius vivus, acidum ſulphur inflammabile & combuſtibile; cujus acidus ſpiritus obſit & contrarietur ſalibus purè ſalſis? (dico, ſalibus purè ſalſis: quod tandē, tuo imprimas cerebro, velim) Extraxiſtinè unquā è tuo vacuo tale ſulphur inflammabile ex metallis, quod acidum præbeat ſpiritum? Extraxiſtinè, inquā, *acidum illud venenoſum, ſulpharis Mercurÿ, pag.199. lin.17. quod abſorbeat ventriculorum alcali, & ejus ſocium?* Quis eſt ſocius ille bonus? Phaſmata ſunt tua, mi *Tackeni*, quæ nullam ſapiunt veritatem, ſed meritò ridentur. Sicut enim Mercurios elicuiſti corporum & metallorum ex auditu & incerta relatione: ita pariter hæc ſulphura extraxiſti, paraſti, & vidiſti nunquam; quoniam in rerum natura non ſunt; ergo neque in metallis, aut Mercurio.

Quid, quæſo, garris, *pag.196. lin.20.* & toto illo *paragr. de ſequeſtratione ſulphuris à ſuo corpore*, ſcil. Mercurio, *& quòd rurſus reinduit ſe ſimili & novo, vacui impatiens, docente id Magiſtro*, ſcil. Hippocrate Coo, *lib.1. de diæta: ſeorſim, neq;*

ſibi, neq; ulli alij ſufficiens eſt; &c. Non pudet te, viris doctis talia ſcribillare, ac tam turpiter & indoctè nugari; textûs quoque Hippocratis Coi ad hæc nugamenta perperam & violenter adducere? Quis abſtineat à riſu, ſi hæc legerit?

Ex auditu porrò, & incerta relatione habes, ut ipſe faſſus es, & recenſuiſti, quòd Mercurius vivus ex Luna inopinatò ſemel fuerit factus. Ab illo tempore Mercurios, ex corporibus perfectis metallorum regeneratos & reſuſcitatos, continuò teris: quamvis nec granum eorum confeceris ipſe, nec unquam videris; de iis tamen fers judicium, ſicut cœcus de colore. Quod apparet, *pag. 197. paragr. 2.* ubi ais:

Metallum perfectum eſſe argentum vivum non ignoro. a. quantum non noxia corpora tardant? Virgi.

Cum verò de argento aut alio perfecto metallo ſit regeneratus ac reſuſcitatus, ut & quod neceſſarium ſit mundificatus (a) & requiſito ſuo, præcipitatus ad rubedinem, fit medicamentum non contemnendum, quod neque purgat, neque vomitus mouet, niſi indiſcreta doſi. Aurora tamen Philoſophorum non eſt, licet irides tanquam pauonis cauda, & varij & admirabiles colores, in vitri pariete, & in ipſa materia appareant, eodem fere modo, ut chalibi ſulphureo contingit, ſub artificis manu, pro lubitu.

Simile non eſt idem.

Proh! immane quantum! Quis non juraret per omnes cœlos; per Stygem & Acheronta: te non ſolùm eſſe Hippocratem, & quidem Chymicum; ſed ipſum Hermetem Triſmegiſtum, cujus anima fortè ex Orco aut Limbo, redux novâ metempſychoſi tibi infuſa fuerit? Quis non crederet, te manducaſſe de Aurora illa Philoſophorum; quia tam acutè de illa ſcribis, eleganti ſimilitudine, ſumptâ de vitriolo & chalybe? Verùm ſicut in margine hujus textûs verè addis: *ſimile non eſſe idem:* (res mira ex Logicâ, relativorum terminos diſtingvi, à quo, & ad quem, qui ſimilitudinis relationem, uti & diſſimilitudinis, fundant, juxta quos ſimilia ſunt diſſimilia, & diſſimilia ſibi ſimilia) ita certiſſimum, tuam ſimilitudinem non ſolùm magnopere claudicare; ſed cuncta, quæ in hoc paragrapho effutis, à tuo intellectu & captu eſſe longiſſimè remota. Pro Aurorâ illâ Philoſophorum nobis ſufficere debet inanis tua grandiloquentia: pro pavonis caudâ, tua, hac in re, inſcitia: pro factis deniq; verba & hyperboles.

Spernis Sendivogii Panaceam, hoc in *paragr. pag.* etiam *197. lin. 27.* quam Crollius, vir doctus, oculis inſpexit propriis, & de illâ teſtatur, ac laudabiliter ſcribit; ac ſi tu judex & pater futuri ſæculi eſſes; nec non præteritorum etiam arbiter, & cenſor Doctiſſimorum Virorum hujus & retro actorum ſæculorum.

Quàm acutè porrò loqueris de materia prima & univerſali, *pag. 198. lin. 11.* dam illam nobis indigitaſſe ais, *præter Hippocratem Ovidium, lib. 15. metamor. Tempus edax rerum, id eſt materia prima, conſumit in tempore, quicquid ex ea productum fuit;* (arrige aures, Pamphile) *hinc Antiqui: ſaturnum devorare proprios filios dixerunt, ut teſtatur Venerabilis Pytagoras: omne ſecretum inquit eſt in ſaturno. Id eſt, in antiquiſſima & prima materia, de qua nunc ſatis.* In Hippocrate verò Coo, præſertim in libro 1. de diæta, nihil habetur, ſi bene memini, de materiâ primâ (ut neque de ſulphure Mercurii) Ovidio gratias habemus, quòd illam nobis per tria hæc verba: Tempus edax rerum: indicare voluit: Tibi verò, *Philoſopho Hippocratico,* gratias debemus, pro fideli & doctâ materiæ primæ, ac trium iſtorum verborum Ovidii, explicatione. Quis enim magis eruditè nobis explicare potuiſſet? Si de materiâ primâ, quo ſenſu ſit accipienda, diſputandi libido foret, tempusque nobis ſuppeteret, oporteret illam, præſertim Chymicorum, ex alio deducere fundamento. Juxta Philoſophorum unanimem conſenſum, auſim ego aſſerere, materiam eorum univerſalem eſſe in omnibus, & ubique, exceptis alcalibus tuis, & vacuo tuo. In alcalibus enim non poteſt exiſtere; quia vacua ſunt tibi: neque in vacuo tuo hoſpitare. Secus enim impleret vacuum, & ſic vacuum non eſſet vacuum. Saturnum primam eſſe materiam (ſive Philoſophorum, ſive vulgarem, aut commu-

Digitized by Google

commununem intellexeris Saturnum, aut plumbum) vix tibi ſimpliciter conceſſerim: eſſe autem in Saturno, tibi non negarim. Verùm ſicut in Saturno eſt; ita etiam in Auro; ita in Argento; ita & omnium maximè in Mercurio &c. in uno verò magis recluſa, quàm in alio.

Motu retrogradu attingam etiam *paragr. 2. cap. 195.* in quo aſſeris, cum tuo Magiſtro, Helmontio, inquiens, *quamdiu Mercurius vulgi revivificari poteſt non eſt boni viri remedium: lin. 26.* Aſt ubi habes talem Mercurium vulgi, qui non revivificari poteſt? Eſſe Mercuriũ vulgi, & non poſſe vivificari; eſt contradictio in rebus. Nam ſi Mercurius eò redactus eſt, ut non poſſit revivificari, nõ eſt ampliùs Mercurius vulgi, nec eſt omnino ampliùs Mercurius, ſed quid aliud ex Mercurio. Et verò, ſi non boni viri remedium eſt Mercurius vulgi, quandiu revivificari poteſt; cur tu, *Tackeni*, tam frequenter illo uteris, & tam prolixè verba facis, de tuo Mercurio cauſtico, maxime deleterio, quem etiam crudè, in aquâ ſaltem ſolutum, pro tam ſecreto habes medicamenro? Ergo propriâ tuâ confeſſione, & Helmontii tui teſtimonio, non es bonus Vir; Mundo & Reipublicæ Medicæ imponis.

Quæ plura ſcribilias, *pag. 199 & 200.* de *Mercurij effectu & ſalivatione*: de *occulta & venenoſa Mercurij aciditate*; et: *ut omne ſulphur habet occultum acidum, quod ſupra per campanam te oſtendiſſe* dicis (non eſt autem ſulphuris communis acidum occultum, ſed ſatis manifeſtum, lippis ac tonſoribus notum: imò nec oſtendiſti illud) *ſic Mercurium habere occultum ſulphur venenoſum* (hoc perquam aptè quadrat, & comparatio eſt, ut baculus & angulus, ut roſa cum anemona) *quod illum, leni, aut continuato igne, præcipitat rubificatq́ (ſicut ſulphur vulgare) quod non ſolum, igne, experientia ſupra demonſtraveris, ſed etiam Gebri autoritate*: quàm obſcuri ſunt hi aphoriſmi, & abſurditatibus pleni! Libro opus foret, ad illos refutandos. Audiamus tamen plura, & ſimilia, ubi ais, *pag. 200. lin. 25. Acida autem omnia, præſertim putrefactiva, ſſ ndunt dentes & gingivas (ſ rluto teſte) diſſolvuntq́ nervos tunc ſanguis bidem acceſcit, putreſcit, m u fætore olentius, tanto contagio, vt & labia ſ io co tactu, ulcus contrahant, & intus buccæ ulcerentur, idq́ non ſolum ab ejus externa unctione contingit, ſed etiam Mercurius vivus in pauca quantitate repetitis vicibus per os aſſumptus idem præſtat, ut te latur experientia, notaruntq́ Rondeletius, atq́ Platerus. Hujus cenſus, ſunt pilulæ ex Merturio vivo Barbaroſſæ dictæ. Hic quadrat, verſus ille antiquus Matthesii, in ſaropia*

Terram Mercurii, producta metalla venene
Eſſe ferunt, verum eſt, nil niſi virus habet.

Hinc patet quid ſentiendum ſit de hoc ſulphure, quod hac tempeſtate, per quorundam Satraparum ora (nolite timere dentes: quia nec vanam nec vacuam quidem ejus umbram cognoſcunt) hujus Regiæ, ſubcredula firmaq́ pollicitatione Illuſtris, ſuauis atq́ vitalis auræ: triſtem, dirum, truculentum, fætidumq́ halitum ſpirat. Inde Hippoc. meus (*b*) *Imperitia malus theſaurus &c. alta voce exclamat.* b. de lege.

Item, *pag. 202. paragr. 2. Mercurium regeneratum ex metallis, per ſe præcipitari non poſſe; Magno autem ingenio in partes ſuas eſſentiales diuiſus & reconjunctus novo & perfecto ſulphure, tunc fit ſubjectum omnis mirabilitatis*: illa omnia, profectò, tantis ſcatent abſurditatibus, ut quælibet periodus, & vel quodlibet verbum, longâ egeat ventilatione. Sed ad quid perditio hæc? Cur his nugis ventilandis tempus conſecremus? Indigna ſunt, quæ legantur à viris doctis, Vulcano conſecranda & digniſſima. Quis non cernit, quòd tuam ſapientiam ultra captum extendas; quodque vanæ ſint oſtentationes?

Sed miremini, *Veritatis amatores*: nunc ipſis mendaciis debentur Penates: poſt effrenem & licentioſam garrulitatem, ad Harpocratem, Iſide & Oſyride natum, Ægypti famoſum idolum, fugit, *pag. 203. in margine*: *Eja ignoſcat quaſo*

Harpo-

Harporates, quod digito dè labello remoto, amoris erga proximum ſtimulo agitatus, ſilentij fere tranſilierim fines. Quàm hic Pythagoreus eſt, qui, juxta Micheæ 7. conſilium, etiam *ab eâ, quæ dormit in ſinu ſuo, cuſtodit clauſtra oris ſui.* A longinquo huic Viro reverentia: ne minuat præſentia famam huic ſcenico Philoſopho. Quid DEOS & DIVAS invocas? Parcat tibi DEUS, Hypocrita, non Harpocrates, quòd os tuum veritati occludis, mendaciis, quà data porta, ruis, calumniis indulges, veritatem obſcuras, erroribus patrocinaris, & canis mutus es ad profliganda mendacia; homo denique Buſyride natus, immimitis, charitatis oſor. Quæ furiæ ſtimularunt; quo œſtro te agitarunt, *Tackeni*, ut tot convitia & maledicta, digito de labello remoto, in Reformatorem, in Canonicos, & totam Rempublicam Medicam, evomeres: ſanam doctrinam abſorberes & obſcurares? Et nunc amore in proximum flagras: cave, ne totus hâc charitate conflagres; fove intra pectoris tui anguſtias has amoris flammas: hâc nolumus uri flamma. Audite! En! ſcintillam vobis offero ex hoc charitatis incendio, ex *pag. 203.* in qua ait, *lin. 6. patet ergo, quod neque vitriolum, neq; ſulphur cujuscumq; ſit generis, vel vim corroſivam, vel pondus Mercurio addat, vt nobis imponit reformator: docendo: ob id vitriolum cautè eſſe calcinandum ne ſpiritus pereant. His enim Mercurius in ſublimatione non indiget, ſed ſaltem humido ejus ſulphure, quod elevatur vt dixi à ſpiritu nitri, amboq; juncti, agunt ſaltem in Mercurii ſulphur externum. Quod ſi urgetur fortiori igne: aſſurgit in puluerem rubrum non corroſivū: quem Huſerus & Crollius, Paracelſi Arcanum corallinum crediderunt: hi autem ejus mentem non intellexerunt, erraruntin opinione; cum vero vitriolo & nitro additur ſal commune tunc Mercurius diſſolvitur profundius, ratione ſalſi ſaporis & ſublimatum albeſcit, fit corroſivum, creſcitq; in pondere. Nonne, & hic acquirit acidum, ſuam vim per ſalſum? tantum itaq; abeſt, ut illud deſtruat.*

Sic quoq; ex vitriolo, vel alumine, & ſale petræ diſtillata cauſtica aqua, quam aquam fortem dicunt agit ſaltem circà ſulphur, & niſi acidi ſulphurei ſpiritus pro parte abluantur vel per ignem in fugam vertantur coagulantur cum mercurio, in aluminoſum adſtringens, corroſiuum.

a. pharm. fol. 681. Emplaſtrum de Ranis cū Mercurio.

Hunc Mercurium corroſivum, jubet reformator miſcere Emplaſtro de Ranis cum mercurio Vigonis (a), Abſurdum inventum eſſe ſcribit: mercurium ſaliua, mortificari: quaſi Johan de Vigo ignoraſſet corrodere mercurium, qui vulgaris præcipitatis inventor fuit, ea de cauſa, & nunc vocatur, præcipitatus Vigonis. Hic inquam: compoſuit Emplaſtrum, ad mitigandos dolores artuum, à virulenta lue obortos, ſibi perſuaſum habebat, mercurium eſſe, hujus mali, verum Alexipharmacum: Commiſcuit autem mercurium viuum cum rebus dolorem mitigantibus, quandoq; bono ſucceſſu: juſſit itaq; mercurium mortificare, ſaliua, & oleo laurino, quod fit in momento quaſi, & poſtea reliquis ingredientibus commiſcere.

vulgus ex veritate pauca, ex opinione multa æſtimat.

Hunc Vigonis mortificationem Cachinno excipit reformator, evertitq; textum & ſententiam viri optimi, imò ſuperaddit conuitia atq; calumnias, locoq; mercurij viui addere docet, corroſivum, ſinè ablutione ulla, vel ignis intentione pro ſpirituum fuga; ſed dum adhuc eſt liquor, jubet axungiam, & oleum ſuperaddi, quaſi corroſivum acidum in pinguedine moreretur. Ex hoc apparet, Auguſtanæ Pharmacopææ reformatorem, non habere diſtinguendi ſcintillam. Chirurgi pro carne peregrina abſumenda, commiſcent mercurium præcipitatum vigonis, qui guſtu ferè dulcis, pinguedinibus & unguentis, non vt corroſiva vis deleatur, ſed, vt non decidat.

Si itaq; Vigonis præcipitatus, dulcis, & inſipidus guſtui, unguento commixtus, abſumit carnem; certè hic reformatoris cauſticus & rodens exulcerat, & loco, quo dolores lenire debebat, nouos generabit. Hoc eſt artificium quod nos docet reformator: de quo optimè dici poteſt illud Plauti,

Ibo ad medicum, atq; ibi me toxico morti dabo.

Revi-

Reuiuiſcit autem mercurius ſublimatus, cum corroſiua vis ab eo tollitur, id præter alcalia, facit etiam antimonium. Hoc non diſſoluit aqua fortis ſimplex, propter admiſtum ſulphur, vt ſupra oſtendi, ſed addito ſale, ſtatim agit in illud, ſeparatq́ ejus ſulphur, vt ſuper, natet picis inſtar, & hæc in via humida,

Butyrum Antimonij

Sic etiam in via ſicca, commiſce antimonium cum mercurio ſublimato, quem ſalſum demonſtraui, & illico ſpiritus ſalini deſerunt mercurium, & rodunt antimonij regulum; cum vero ſpiritus ex retorta propelluntur, decurrunt ſaturati cum regulo ſoluto, in butyri forma: quod ſi aqua frigida abluitur cadit antimonij puluis rarus, leuis & candidiſſimus, inepte Mercurius vitæ appellatus. Cum vero hæc ablutio fit aqua calida, tunc parum flaueſcit, & vocatur puluis Algerotti.

Mercur. vitæ.

Puluis Algerotti:

Idem autem butyrum, ſi diſſoluitur in ſpiritu nitri, qui rurſus, proptèr ſimilitudinem ſulphuris, antimonium etiam ſulphuerum, & ſolutum rodit, & per cohobia abſtrabitur, poſteàque ignitur, tunc (modo ſuo) conſtans permanet, & vocari cœpit Bezuar minerale, magnorum ſane morborum medela. Mercurius autem a corroſiuo liberatus, repreſentans alcali metallicum; ſaturatur ab acido ſulphuris antimonij, quoque metallico, & conſtituunt ambo occultum ſalſum, quod ab ignis intentione eleuatur in cinnabarim. Qui rurſus, cum alcali leuiori, incurrentem viuum Mercurium reducibilis, vt ſuo loco oſtendi.

Bezaar minerale.

Cinnabar: Antimon:

Aurum itaque non ſoluitur ſinè ſale in acidis, vt neque antimonium; imò neque ipſe mercurius. Ergo, ſal non deſtruit acida, vt nec vice verſa. Myſterium operoſa Minerua aperuit, quod hactenus paucis per miſſum fuit.

Ecce Rhodus ecce Saltus.

Tandem ſal, ſi, cum acidis, inimicitiam, aut occultam aut apertam haberet, id ſane fieret manifeſtum, in ſolo butyro antimoniali, tanto ſenſibili, vt ſi vnica ſaltem aquæ guttula incidit in illud, ſtatim acidi ſpiritus ſeſe aquæ aſſociant, & ſolutum antimonium albicat. In dictum autem butyrum, injice ſal commune, naturale, vel artificiale, vel alia ſalſa, & in quantitate, nil ſane mouebitur, neque turbabitur quidem, tantum abeſt vt illud deſtrueretur.

Nunc ordine hunc ignem librabo, & pondus venti. Magna iterum audacter affers, & falſiſſima defendis; ut conſequenter loquaris, & ſine fine delires. Dic, obſecro; ſigna iterum paragraphum, cita locum, in quo Reformator unquam docuit, ſive in Animadverſ. ſive etiam in Appendice; quòd Vitriolum & Sulphur vim corroſivam aut pondus Mercurio addant, ac ob id cautè calcinandum ſit Vitriolum, ne ſpiritus pereant: prout me temerariè, charitatis ſtimulis agitatus, palam arguis. Reſponde hic, *Tackeni*, niſi mendacii (tua verba repeto) perpetuum velis eſſe mancipium. Audi iterum, & patere, ut te publicè convincam. Audi, *pag. 460. m. Animadv.* annon ſic ſcripſi: ſed neceſſum eſt, ut Vitriolum, quod ipſi additur (ſcilicet pro Mercurii ſublimatione, ſicut D.D. Auguſtani, in Mercurii ſublimatione præceperunt, & ſimpliciter Vitrioli calcinati ſcripſerunt, *pag. 457.*) ita calcinetur, ne ſuo corroſivo aut acido ſpiritu privetur. Majuſculis ſcribo, pro tuo Harpocrate. Quam doctrinam tu ſic (araneus de flore virus) pro tua malevolentia, interpretaris: *pag. 203. lin. 11. Reformator ob id vitriolum cautè eſſe calcinandum docet, ut vim corroſivam & pondus Mercurio addat, & ut nobis imponat.* Judicet æqvus Lector, me labia digito ſignante, quantas in Medicinam hæreſes hic novus Hypocrita invehat. *Pagina eadem, lin. 13.* his pergit: *His enim Mercurius in ſublimatione non indiget, ſed ſaltem humido ejus ſulphure, quod eleuatur vt dixi à ſpiritu nitri, amboq́ juncti, agunt ſaltem in Mercurij ſulphur externum.* Rem acu tetigiſti, Vir amorum, & teneræ charitatis. Quid garris, *Tackeni*? Quid tibi Harpocrates, digito ori admoto, & labello, vel à longè oſtendit? Itane? Si Mercurius in ſublimatione non indiget Vitriolo calcinato, quod ſuis acidis ſpiritibus nondum privatum ſit: cur tu ipſe in ſublimatione tua

Mercuriali, *pag. 190. lin. 8.* quadringentas libras hujus, eodem modo calcinati, Vitrioli addere jubes, & præcipis, quod ſuo acido ſpiritu nondum privatum ſit? Aut enim ibi impoſturam centuplo majorem commiſiſti, quàm Reformator; aut hîc enorme mendacium. Diverticulum ſtatim quæris & effugiū, ad imponendum incautis ac inexpertis, & ais: *Mercurium ſaltem indigere humido ejus ſulphure* ſcil. *Vitrioli.* Sed amore DEI! dic mihi, quid humidum ſulphuris Vitrioli aliud eſt, quàm ſpiritus Vitrioli? Ut imponas incautis, ſpiritum Vitrioli verum ſulphur Vitrioli humidum appellas; ex tuo mendaci ore loquor (ſed diſplicet) quia *omne ſulphur*, *pag. 195.* & plurimis aliis locis, *acidum* proclamas, & *nil niſi acidos ſpiritûs eructare*: uti quidem, ſi de ſulphure communi, & Vitrioli, intelligendum ſit, vera loqueris; tibi autem hîc turpiter contradicis. Verùm ut veritatem ulteriùs occultes, ne quilibet fortè vel primo intuitu fallaciam & impoſturam tuam penetret, ais: *Sulphur hoc elevatur à ſpiritu nitri, amboq; juncti agunt ſaltem in Mercurij ſulphur externum.* Bene nugaris. Sed quid hoc dictum ſonat aliud, quàm quòd ſpiritus Vitrioli, & ſpiritus Nitri, junctim (quæ ambo & junctim deſtillata aquam fortem præbent ſummè cauſticam, uti notiſſimum) commoveantur in ſublimatione, & agant in Mercurium, illum diſſolvendo, pari modo, ac ſi Mercurius aquâ forti cauſticâ diſſolveretur. Non enim antè elevantur hi ambo ſpiritus in ſublimatione Mercurii, quàm diſſolverint Mercurium: ac tum demum unà cum Mercurio, jam dum ſoluto, elevantur, & unà cum illo in ſolidam compagem ſublimantur. Non agunt etiam hi ſpiritus in Mercurii ſulphur ſaltē externum (*Tackenij* Chimęram) ſed agunt in totam Mercurii ſubſtantiam, totum corpus Mercurii, in Mercurium, prout Mercurius eſt, juxta omnes ipſius dimenſiones, longum, latum & profundum. Solvunt proinde non ſaltem ſulphur Mercurii externum, Chimęram non viſibilem, non perceptibilem, nunquam à Mercurio ſeparabilem, nec ab ullo Philoſopho unquam ſomniatam. Et poſito, non autem conceſſo, agerent ſaltem hi ambo ſpiritûs, Vitrioli nempe & Nitri, in ſulphur Mercurii externum; agunt conſequenter in partem: ſi in partem; ergo in Mercurium, cujus pars eſt; ſeparando nimirum partem à toto. Non eſt autem Mercurius ſeparabilis, vel diviſibilis in partes, niſi totus pervertatur & immutetur à compoſito. Non pervertitur, nec immutatur, à ſuo eſſe, aut compoſito, in hac corroſiva ſublimatione; ſed idem Mercurius, qui antea fuit, manet, & reviviſicari poteſt, inq; priſtinum ſuum eſſe totus quantus facilè reduci. Ergo agunt hi ſpiritûs junctim, ſcilicet Vitrioli, nitri, & ſalis, in totum Mercurium, non verò in partem, nec in ſulphur externum ſolum, idealem & mentalem *Hippocratis novi* Chimæram. Dic mihi, quis Rector ſit, cui negotium hoc concredas, qui in ipſa ſublimatione Mercurii ſegreget ſpiritum Vitrioli à reliquis ſpiritibus, nitri ſcilicet & ſalis, & efficiat, ut ſpiritûs Nitri & Salis ſolùm ſolvant totum Mercurium, ſpiritus verò Vitrioli (qui, uti ipſe dicis, elevatur à ſpiritu nitri, *pag. 203. lin. 16.*) ſolvat ſaltem Mercurii ſulphur externum? Et quò commigret hoc humidum ſulphuris Vitrioli, propriè ſpiritus Vitrioli, unà cum ſulphure externo Mercurii, ſi illud ſeparatim ſolverit? Non aliò, puto, niſi in vacuum tuum, ut illud ſe ſtatim iterum ſiſtat, & redeat ex vacuo tuo ad Dominum ſuum, ſcilicet Mercurium, ſi reviviſicari debet: ſecùs enim non totus reviviſicaretur Mercurius. Reviviſicatur autem totus: ergò etiam cum ſuo ſulphure externo, ſi quod haberet, & non fuiſſet ſeparatum. Si non ſeparatum illud ſulphur externum à Mercurio; ergo ſulphur Vitrioli humidum, vel rectiùs, ſpiritus Vitrioli, unà etiam, in ſublimatione, cum Mercurio aſcendit, & in Mercurio ſublimato exiſtit actu. Diſce, *Hippocratice Philoſophe*, pro tuis nugis verè & realiter Philoſophari. Tædet, profectò, tua mendacia ſeriis & tantis fundamentis refutare. Si tuus Harpocrates

pro

pro Licentiâ impetratâ non ſolùm digitos, ſed palmam, & pugnum, petulanti ori tuo comprimendo appoſuiſſet, longè conſultiùs operatus eſſet, digno hoc *labello* oſculo, & blanditiis, te demulcendo. Tranſeo ad aliud dogma, quod falsò mihi appingis, *Tackeni;* nimirum, Vitriolum, vel ejus *ſpiritum, neq; pondus etiam Mercurio addere: pag. 203. lin. 6.* In ſuperioribus totum hunc textum tuum allegavi: quin te convici, quoniam ne per ſomnium quidem talia tractavi. Figmentum itaque hoc in ſinum tuum retorſi, in quo myriades recubant mendaciorum. Attamen ut experiâre, quod nequitiis tuis ſuperior, & domitor earum ſim; etiam hoc defendam, quod mihi affingis. eſto; per impoſſibile dixerim. Superiùs demonſtravi, tuum Vitrioli Sulphur humidùm, quod Vitrioli ſpiritus realiter eſt, conferre efficaciter ad Mercurii ſolutionem in ejus ſublimatione. Nunc tibi demonſtrabo, quòd ſpiritus Vitrioli, vel, uti dicis, ſulphur Vitrioli humidum, etiam pondus Mercurio addat. *Pag. 203. lin. 13.* ais; Mercurium in ſublimatione non indigere ſpiritibus Vitrioli, ſed ſaltem humido ejus ſulphure. Tranſeat hæc propoſitio (licet falſum ſit: quoniam humidum Vitrioli ſulphur non, niſi acidus ſpiritus Vitrioli, eſt: quod & plebi cognitum.) Sed quid eſt illud ſulphur Vitrioli humidum, quod elevatur à ſpiritu nitri, & qui ambo junctim agunt ſaltem in Mercurii ſulphur externum: *lin. 16?* Eſtné corporeum, vel incorporeum? Non incorporeum, ſeu ſpirituale, quatenus ſpirituale materiali & corporeo opponitur: neq; incorporeum etiam, prout entia realia & metaphyſica ſibi opponuntur. Ergo eſt ſulphur corporeum: ergo reale: ergo exiſtens. Si corporeum; reale; ſeu exiſtens: ergo quantum eſt; ergo commenſurabile. Si quantum: ergo gravidat; ergo pondus addit; & potiori jure grave dicendum, quàm leve; quia naturam ſulphuris habet, &, uti ipſe ais, eget vectore ſpiritu nitri, qui illud in ſublime ferat, ad agendum in Mercurii ſulphur externum. Nam abſolutè levia & volatilia vehiculo non egent; ſed naturâ ſuâ omnia tranſcendunt; reſpectu quorum omnia reliqua gravidant. Sed ſi ſimul agit hoc ſulphur Vitrioli humidum, ſeu rectiùs, ſpiritus Vitrioli, in Mercurium, ſeu ſulphur ejus externum, unà cum ſpiritu nitri; ſpiritus autem nitri, ejuſdem vector, levior illo, addit ac tribuit Mercurio ſublimato, unà etiam cum ſpiritu ſalis, pondus, ſeu gravedinem; uti tu iterum dicis, *pag. 192. lin. 25.* quòd *creverit* tuus *Mercurius ſublimatus in pondere octuaginta lib.* ergo infallibiliter & Vitrioli ſulphur humidum (uti tu appellas) ſeu potiùs ſpiritus Vitrioli acidus, unà cum reliquis duobus ſpiritibus, addit & contribuit Mercurio pondus. Quorſum enim abiiſſet aliàs hoc humidum ſulphuris Vitrioli? In nihilum non potuit abiiſſe; nec à vectore ſpiritu nitri ſeparari: quia unà cum ipſo egit in Mercurii ſulphur, uti dicis, externum. Si egit ſimul cum aliis ſpiritibus; alii verò ſpiritûs tribuerunt Mercurio pondus: ergo & hoc ſulphur, quod, uti demonſtratum, ponderoſum eſt, in nihilum non potuit evanuiſſe, ſed unà cum aliis ſpiritibus, & vectore ſuo, remanſiſſe; & conſequenter Mercurio æquè, ac reliqui duo ſpiritûs pondus addidiſſe. Probo iterum, ac refello falſam tuam ſententiam, ab impoſſibili. Nam *pag. 192. lin. 25.* ais: *Crevit itaq; in pondere Mercurius vivus 80 lib: non quidem ex acido Vitrioli rubificati, ut exiſtimat reformator, quod ob id cautè calcinandum docet; ſed ſolo ſale communi.* Non poteſt autem à ſolo ſale communi in tantum accreſcere, aut accreviſſe; neque adeo corroſivus & cauſticus fieri; quod impoſſibile: quia nec poſſibile etiam eſt, ut à ducentis libris ſalis communis octuaginta libræ ſpiritûs ſalis eliciantur, quæ Mercurio hoc grave & magnum pondus contribuerent. Ergo etiam bini ſpiritûs alii, Nitri nimirum & Vitrioli (ſulphur Vitrioli humidum ſcilicet *Hippocraticum*) tanquam potiores tortores & coactores, ſuum quoque contribuerunt & contribuunt Mercurio pondus, gravedinem,

dinem, viq; cauſticam, nec in nihilum abeunt aut evanuerunt. Impoſſibile autem eſſe, ut 80. libræ ſpiritûs ſalis ex ducentis libris ſalis communis eliciantur; hoc probatur experientiâ quotidianâ; cuilibet deſtillatori, vel Tironibus, obvia & notiſſima res eſt; nec eget demonſtatione; quoniam etiam guſtus confirmat, quanta ſit differentia inter ſalem, & ſpiritum ſalis ſincerum. Et certè non duæ aut tres partes ſalis ſufficiunt, pro unâ parte eliciendâ ſpiritûs ſalis ſinceri; ſed, uti quotidiana teſtatur experientia, vix quatuor aut quinque libræ ſatis ſunt pro unâ librâ eliciendâ ſinceri ſpiritûs ſalis. Complures probationes & argumenta, ad convincendum imperitum & pertinacem *Hippocratem novum*, adducere poſſem: ſed quia præfata tam clara, imò luce meridianâ clariora ſunt; abrumpo. Nam & mihi, hæc probare, non incumbebant, ſed tibi, *Tackeni*, affirmanti: quia nunquam aſſerui; ſed falsè, & impoſtorio modo mihi affictа ſunt.

Binæ probationes, quas imperitus *Hippocrates novellus*, pro ſententiâ ſuâ demonſtrandâ, affert, *pag. 193. paragr. 1.* & *2.* ſalem communem nimirum ſolum addere tam enorme pondus, tantamque vim corroſivam Mercurio; ſunt abſurdiſſimæ & mendaciſſimæ, omni experientiæ & rationi contrariæ, tanto Hippocrati & Philoſopho dignæ. Proinde cùm earum falſitas cuilibet experto Pharmacopœo & Chymico pateat; his nugis & mendaciis refellendis immorari nolo. Non enim eſt finis abſurditatum, quibus revellendis ſingulis Volumina vix ſufficerent. Et ſic, mi *Tackeni, Hippocratice Doctor*, tuam ignorantiam, & impoſturas, quibus incautis crebro imponis, Reformator palàm facere debuit, veris rationibus, firmisque argumentis; non, more tuo, Sophiſticando; & hoc quidem coactus, ut à contagioſis mendaciis tuis ſe libret; quia, ut verax & probus vir, ſollicitatur, qui impoſturas odit, & à mendaciis abhorret. Diabolus enim, qui mendaciorum ſpiritus, & mentientium Pater, clientes ſuos, & fideles filios, juſtâ ac dignâ mercede remunerabitur. Transeo igitur, haud pauca tamen relinquens, quæ in hoc, & ſequenti, paragrapho forent refutanda, ad *pag. 204.* Ubi *Calumniator Hippocrates novus* immeritò iterum in Reformatorem graſſatur, *lin. 16.* occaſionem arripiens denuo de Mercurio ſuo ſublimato cauſtico, tanquam rabioſus & acerrimus hoſtis Reformatoris. Textus ejus iniquiſſimus ſuperiùs eſt adſcriptus: contenta autem ſunt, ut brevis ſim: 1. Quòd *Johan de Vigo non ignoraverit corrodere Mercurium; qui vulgaris præcipitati inventor fuerit.* 2. Quòd *is compoſuerit Emplaſtrum ad mitigandos dolores artuum, à virulentâ lue obortos.* 3. Quòd *juſſerit Mercurium mortificare, ſalivâ, & oleo laurino, quod fiat in momento quaſi, & poſtea reliquis ingredientibus commiſcere.* 4. Quòd *Reformator hanc Vigonis mortificationem Cachinno excipiat, evertatq; textum & ſententiam viri optimi, imò ſuperaddat convitia atque calumnias.* 5. Quòd *loco Mercurij vivi addere doceat, corroſivam, ſine ablutione ulla, vel ignis intentione pro ſpirituum fuga.* 6. Quòd, *dum adhuc eſt liquor, jubeat axungiam, & oleum ſuperaddi, quaſi corroſiuum acidum in pingvedine moreretur.* 7. Quòd *ex hoc appareat, Auguſtanæ Pharmacopœæ Reformatorem non habere diſtinguendi ſcintillam.* 8. Quòd *Chirurgi pro carne peregrina abſumenda, commiſceant mercurium præcipitatum pingvedinibus & unguentis, non ut corroſiva vis deleatur, ſed, ut non decidat.* 9. Quòd *ſi Vigonis præcipitatus dulcis, & inſipidus guſtui, unguento commixtus, abſumit carnem; certè hic reformatoris cauſticus & rodens exulceret, & loco, quo dolores lenire debebat, novos ſit generaturus.* 10. Quòd *hoc ſit artificium quòd nos doceat reformator: de quo optime dici poſſit illud Plauti,*

Ibo ad medicum, atq; ibi me toxico morti dabo.

Hucusque peroravit iterum iniquitas. Sed noſtiné tritum illud tuum, in *Echo*

Vindic.

Vindic. Tackeni; quòd maledictio ſtultorum theſaurus: his in lingva reſidet, ut maledicant bonis? Quin videamus & illud: *quoniam longe aliter olent catuli; aliter ſues.* Scrutemur tua mendacia iterum. 1. Joannem de Vigo, communis præcipitati Autorem, non ignoraſſe naturam Mercurii, eumq; corrodere corroſivo. Quid hoc affers? Quis unquam negavit? Rixaris de lana caprinâ. 2. Quòd dictus de Vigo compoſuerit etiam Emplaſtrum de Ranis cum Mercurio, quod extat in Pharmacopœia Auguſtana, *pag.387. Animadverſ.* de hoc adhuc ſub judice lis eſt. Nam plures vixiſſe poterunt de Vigo; unde ipſi fors ambigui D. D. Auguſtani, proprium ejus nomen non expreſsêre: vel ſi etiam Joannis proprium nomen expreſſiſſent; in idem nomen plures Joañes coincidiſſe poterant. Nam qui Mercurii naturá, eſſe, & operari, exactè norit, ipſumq; diſſolvere, & in præcipitatum redigere tentârit; is certò imprudentiſſime ſalivâ hominis jejuni Mercurium extingvere juſſerit: quod omnes periti in arte Pharmacopœi, & Chymici, affirmabunt, hancque extinctionem ridebunt. 3. Autorem Emplaſtri hujus Mercurium juſſiſſe mortificare ſalivâ, & oleo laurino, hoc eſt falſum, & ſolitum *Tackenianum* commentum: quod demonſtrat clarus compoſitionis hujus Emplaſtri textus, *pag.387. Animad. m.* ibique ſine meâ demonſtratione patet, quòd, poſtquam Autor Emplaſtri hujus potiora ingredientia, nimirum Olea cocta, Pingvedines, Oleum Laurinum, Axungiam Viperarum, cum Ranis, Lumbricis, & quibusdam vegetabilibus, Succis expreſſis & Vino, ad ejusdem Vini conſumptionem ebullire, & colaturæ Lithargyrum, Terebinthinam, Ceram, & Styracem liquidam addere præcepit, poſthàc ab igne deponere, &, ubi refrixerint, tandem, & demum (ſcilicet jam confecto Emplaſtro) argentum vivum, ſalivâ hominis jejuni extinctum (non verò oleo laurino; quod falſum) addere juſſerit. Reformator, profectò, non eſt falſarius, ſicut *novellus Hippocrates,* qui proborum Virorum textûs pervertat, eosq; opprobriis & multis conſpergat ſarcaſmis; quæ *Tackenio* propria ſunt in quarto modo. Nunc autem dicas mihi, *Tackeni,* ſi ſcintillam veritatis præcordia tua habent; an non meritò, & cum veritate, dici poſſit, quòd hæc Emplaſtri formula, uti deſcripta, abſurditate non careat? Et hanc meam modeſtam correctioné vocas *convitia, calumnias, lin.12 pag.205?* Sed quid improvidè, & indoctè, hîc aſſeris, & affers abſurdi? Ubi extat? Signa digito, in genuino & verò hujus Compoſitionis textu, quòd Autor, Joannes de Vigo, juſſerit *Mercurium mortificare ſalivâ, & oleo laurino.* Et hoc commentum, quod abſurdum eſt, bono Viro, & Autori, vis obtrudere; ac ſi ipſe *mortificationem Mercurÿ* ſtatuiſſet, *ſalivâ* ſimul *& oleo laurino* perficiendam. Et hoc abſurdum *Hippocraticâ* tuâ confirmas autoritate, quod abſurdius, dicendo, *quòd hoc fiat in momento quaſi.* Falsè loqueris, *Tackeni,* quòd dictus Autor jusſerit *Mercurium ſalivâ & oleo laurino* mortificare: (obſerva: mortificare; ais) ſed ſaltem ſolâ ſalivâ hominis extingvere. Textus genuinus equidem te convincit. Crimen igitur falſi committis, quòd bonum virum tuæ vis conformare abſurditati, eique tanta abſurda obtrudere, ac ſi tecum deliraret. Excuſo ego bonum virum (non enim perſonam, & Vigonem; ſed abſurditatem, in præſcripta compoſitione modeſtè reprehendi) quòd tam ſtupidus non fuerit, ut *Mercurÿ mortificationem ſalivâ hominis jejuni* præceperit: quoniam Mercurius nullo modo mortificari, non deſtrui, aut à ſuâ naturâ immutari tam facilè poteſt: eſt ſibi ſemper idem, etiamſi à fluidâ & currente, in ſolidam, ſublimatione, convertatur ſubſtantiam; etiamſi oleo laurino extingvatur; aut potiùs, & rectiùs, ei permiſceatur: redit tamen exiguâ operâ in id, quod antea erat. Et auſim aſſeverare; facilius eſſe, Mercurium conſtruere, quàm deſtruere; hoc eſt, mortificare. Aut enim totus avolat in igne; aut totus remanet. Et hic

doctus *Philoſophaſter* hoc abſurdum, *Mercurium* nimirum *mortificari* poſſe *ſalivâ hominis, & oleo laurino*, bono viro præter mentem ejus non ſolùm falsò appingit; ſed, quod abſurdius eſt, illud confirmat, &, *quòd fiat in momento quaſi*, addit *lin.5.pag.205.* Juſſit ſæpe dictus Autor de Vigo, quicunque demum fuerit, Mercurium jejuni hominis ſalivâ extingvere, & jam confecto Emplaſtro addere, (licet abſurdum ſit, quod repeto) non verò præcepit, (quod abſurdius multò) Mercurium dictâ ſalivâ mortificare. Extingvere autem & mortificare non ſunt ſynonyma. Extingvi quidem dicimus Mercurium, quando axungiæ cuidam, vel oleo laurino, per minima commiſcetur, ne ampliùs currens conſpiciatur: ſed non proinde mortificatur. Verùm forſan hanc phraſin à ruſtica progenie & plebe mutuatus es, qui quandoq; per abuſum dicunt, Germanico idiomate, præſertim Ruricolæ: getödtes Queckſilber. Sed non ſcripſiſti, *Tackeni*, uti putas, Ruricolis, Idiotis, Mediaſtinis, aut Aniculis. Scripſiſti, tanquam *novus in Orbe Hippocrates*, Viris ſapientiam profeſſis, rara, *occulta, abſconſa à ſenſuum cognitione:* ſcripſiſti Viris doctis: ſcripſiſti denique Reformatori: à quibus omnibus coli, & Hippocraticam hanc doctrinam laudari, arripiq; cupis. Sed, crede, rident omnes Hippocraticam potiùs ignorantiam; garrulam ſtultitiam; faſtum, & grandiloquentiam. 4. Quòd *Reformator hanc Vigonis mortificationem cachinno excipiat, evertatq́, textum & ſententiã viri optimi, imò ſuperaddat convitia & calumnias:* hæc tria attributa etiã ſunt aperta mendacia: &, ſi vis, lege attentè meas *Animadv.* ſæpe citato loco, *pag.387.* tunc te & illæ tribus vicibus convincent & convincient. Mortificationem enim Reformator cachinno excipere non potuit; quia mortificationẽ prædictus Autor de Vigo non præcepit; adeoq; *Hippocraticum* commentum eſt. Textum & ſententiam viri optimi Reformator nec uno verbulo, aut ſyllabâ, pervertit. Litera enim, & ſcripta, adhuc extant; quæ, contrà, te falſarium & hac in parte clarè teſtantur. Te autem textum hujus viri optimi turpiter corrupiſſe; ipſe tuis verbis teſtatum facis. Nec etiam convitia & calumnias ſuperaddidit Reformator; niſi quod modeſtè ſcripſit, & ipsâ quidem veritate: quòd nec illa Emplaſtri formula ſuâ careat abſurditate. An non pudet te, *Tackeni*, unâ eâdemq́ue periodo tribus vicibus mentiri, & publicis ſcriptis, quæ omnibus obvia ſunt, convinci? 5. *Quòd Reformator, loco Mercurij vivi, addere doceat corroſivum, ſine ablutione ulla, vel ignis intentione pro ſpirituum fuga* (ridete altum ſtylum) iterum falſum eſt, ex ſolita tua corruptione textûs; quem, profectò, non intelligis, nec hos labores unquã tentaſti: aliàs tam ignoranter de illis non ſcriberes. Scito autem, quòd Mercurius, aquâ forti ſolutus, ac cum axungiis & oleis leniter coctus, in vitro, vel vaſe terreo capaciori, ad aquæ fortis exhalationem, in reſiduo maneat, unà cum axungiis & oleis, ferè dulcificatus, per minima autem illis commixtus, tanquam ab unctuoſis ſolutus eſſet; largiaturq́; illis ſoliditatem emplaſtricam, & tam efficax ac penetrans poſtea exiſtat in ſuis (non corroſivis, uti, ex inſcitia, aſſeris) operationibus naturalibus, ut Mercurii uncia una, artificioſâ hâc præparatione Emplaſtris, vel Unguentis, commixta, plus præſtet & efficiat, quàm plures Mercurii vivi unciæ, ruditer pingvedinibus & oleis, laurino, &c. ſubacti; id quod aliquoties, *in Animadverſ. pag. 352. & 355.* innui, ac in opere noviter excuſo, ſub titulo: Emplaſtri antiVenerei, evidenter explanatum eſt. Quod quidem Emplaſtrum feliciſſimè operatur, abſumens, ſine vi cauſticâ, inſenſibiliter cruſtas, condylomata, &c. quocunque etiam loco ſecreto hæreant. Et juxta hunc modum ex omnibus metallis, quibusdam nec non mineralibus, menſtruis convenientibus ſolutis, tandemq; axungiis vel oleis unitis, leni admodum coctione, ad exhalationem menſtrui, Emplaſtra & Ungventa dextrè & artificioſè parari poſſunt, ad varios humani corporis affectûs perutiles & præſtantes. Habet artificioſa

hæc

hæc metallorum & mineralium, cum rebus unctuoſis commixtio, & ſolutio, in Chymiâ rationes profundiſſimas; quæ *Hippocratem novum* latent. Quòd ſi tamen conſideraret Emplaſtra Diachylon & Triapharmacon, quâ ratione, in diſpenſatione illorum, ſolvantur Litharg. Ceruſſa, Minium, aut ſimile quid ex plumbo, cum unctuoſis proprie, quibus illa corpus tandem & ſoliditatem, ſeu duritiem, addunt: facilè ad majorem rerum naturalium indaginem *Philoſophaſter* pervenire poſſet. Sed ambitio eum excœcat, & plura experiri vetat. Sat illi abunde eſt, calumniari, & ſcriptitaſſe. Porrò: *Reformatorem Mercurium huic Emplaſtro ſine ablutione ullâ, vel ignis intentione* (quid hoc dictum alto hoc ſtylo?) *pro ſpirituum fugâ, addere docuiſſe;* non abs re factum pariter ſcias. Hæc enim coctio Mercurii ſoluti cum axungiis & oleis, ad humiditatis, vel aquæ fortis, exhalationem, eſt artificioſa & dextra (*ignis intentione*) edulcoratio, & ſpirituum corroſivorum expulſio (nullâ hic opus *ablutione;* ut ignoranter garris) ſine præcipitatione tamen Mercurii facta; ita, ut verè dulcis; legitimè tamen ſolutus ab unctuoſis, vinculis autem corroſivorum ſpirituum non ampliùs ligatus, operationes ſuas naturales liberè poſſit exercere. Et ſic nugæ tuæ, quoad hoc aſſertum, & quintam hyperbolen, confutatæ manent. Sextum aſſertum falſum iterum eſt, quòd ſcilicet, *dum adhuc eſſet liquor,* (ſcilicet ſolutus Mercurius) *Reformator jubeat Axungiam & Oleum* ſimpliciter *ſuperaddi, quaſi corroſivum acidum in axungia moreretur.* Pingvis hic iterum conceptus & unctuoſum mendacium eſt, juxta illud: *Nunquam ſubtile cerebrum, venter obeſus parit.* Quando hoc aſſertum & impoſturam, *Tackeni,* Reformatori oſtendes, ad Kalendas Græcas? Quo in loco, & quâ paginâ, Animadverſionum, extat? Et quid ſonat hæc propoſitio: *dum adhuc eſſet liquor, jubeat Axungiam & Oleum ſuperaddi?* Quales Chymici, tales Grammatici, eſtis tu, & Scribilla tuus, ſeu jumentum. Cœcus cœcum ducit; & ceſpitante altero, non habetis, qui ſublevet vos. Crede interim, quòd corroſivum acidum in axungiâ, ſi non moriatur, leni tamen coctione expellatur, ac miteſcat: donec meliora tibi cerebri vacuum ſuggerat, nobis probabilia. Septimò; ubi dicis; *ex hoc apparere, Reformatorem non habere diſtingvendi ſcintillam:* quæ iterum nova phraſis, *Hippocrates?* En! neſcis ex Grammaticâ; quòd parva ſæpe ſcintilla magnum excitavit incendium? Profectò, arbitror, me hactenus, omnium conſenſu, aptè omnia diſtinxiſſe, ut impoſterum difficile nemini ſit, notam illam diſtinctionis in Tackenio obſervare, quâ à Viris probis, veracibus Chymicis, & Medicis ſenſatis, quàm longiſſimè diſſidet; velut è ſigno Res; ab hederâ Bacchus, cognoſcitur.

Octavò; quòd *Chirurgi, pro carne peregrinâ abſumendâ commiſcent Mercurium præcipitatum pingvedinibus & ungventis, non, ut corroſiva vis deleatur, ſed ut non decidat:* magna ſcientia eſt, ut putas! Adde, quæſo, huic ſcientiæ, vel inſcitiæ tuæ, & hoc, quòd Reformator Mercurium ſolutum jungat pingvedinibus vel oleis, non ut corroſiva vis in pingvedinibus maneat, ſed igne & coctione, aſt ſine Mercurii præcipitatione, dextrè expellatur: non, ut Mercurius in pingvedinibus corroſione agat; ſicut tuus Mercurius ſublimatus cauſticus: ſed ſuâ virtute, à vinculis corroſivorum ſpirituum dextrè liberatus (non tamen præcipitatus) ſuas naturales, & à tota ſuâ ſubſtantiâ promanantes virtutes, liberè, ac ſine impedimento adjectorum ſpirituum heterogeneorum, exſerere poſſit: non, ut agat manifeſtâ corroſione dolorificâ, prout Mercurius præcipitatus; ſed benigniter, & virtualiter: non, ut non decidat ſaltem, ſed ut exactiſſimè in minutiſſimas atomos diviſus, & ſic Ungventis & Emplaſtris intimè commixtus, virtualiter,

non

non cauſticè, ratione adjectorum, operetur. Hæc, inquam, ſi addideris tuæ inſcitiæ, magis, profectò, erudiêris, & impoſterum de his, & aliis, magis doctè & eruditè ſcribillare poteris. Legas ſaltem, ſed cum judicio, Animadverſiones vel ſuper Unguentum ſaltem Pediculorum; & eruditior fortè evades. Nonò; *quòd ſi Vigonis præcipitatus dulcis, & inſipidus guſtui, unguento commixtus, abſumit carnem; & hic reformatoris cauſticus & rodens exulcerabit, & loco, quo dolores lenire debebat, novos generabit*: negatur tibi in utroque conſequentia; quoniam & utrumque tuum ſuppoſitum falſum eſt: adeoque falſa hypotheſis falſas infert conſequentias. Non enim à Reformatore Mercurius ſolutus ſimpliciter, & ruſticè, Ungventis commiſcetur, uti præcipitatus, qui occultum & corrodens acidum continet; ſed in coctione lentâ corroſivo ſuo privatur, ut magis dulcis, quàm præcipitatus ipſe, Ungventis per minima commixtus, feliciores & benigniores edat effectûs in abſumendis corruptelis, & excreſcentiis, ex lue Venerea obortis, adeoque in plurimis affectibus externis magni momenti remedium ſit. Hoc tamen noſter *noviſſimus Hippocrates* aut ignoranter, aut invidioſè, amoris tamen erga proximum ſtimulo agitatus, exſtirpare, miſeroſque infirmos hoc ſalutari remedio privare, unicè adlaborat. Vereor autem, ne invanum, quia iniqua ejus indoles jam innotuit undique, & ab Oriente in Occaſum percrebuit fama *Tackeniana*. Decimò; proſequitur iterum calumnias armata temeritas, dum ait; *pag. 206. hoc eſſe artificium, de quo optimè dici poſſit illud Plauti,*

Ibo ad medicum, atq; ibi me toxico morti dabo.

Mi *Tackeni*, jam pridem mihi occalluêre aures ad nænias tuas, & impetuoſas detractiones: teque mendacem arguent Urbes & Orbis; quin omnia literata tribunalia, ad quæ contaminati mores tui, & prævaricationes, nec non ſcelerum colluvies, famâ anteambulone percrebuêre. Etenim

Livore nemo judice fit nocens;
quem prima virtus non peraget reum.

Aliud igitur, petulanti huic ſarcaſmo tuo quod reſpondeam, non occurrit, quàm illud Menandri:

μηδ᾽ ἐξομόρξῃ μωρίαν τὴν σὴν ἐμοί.

hoc eſt:

nec affricato inſaniam tuam mihi.

Competere autem tibi, & jure quidem, illud in me vibratum Plauti dogma, pluribus oſtendam; ne impoſterum tibi pruriat ad cavillandum infamis cuticula; & aures ſubmittas, quas tibi erexit petulantia. Revoca, precor, in memoriam, *nove Hippocrates* (hæc in aurem tibi, ac tuis) annon noveris quondam Patavii Nobilem quendam Gedanenſem, Facultatis Juridicæ Syndicum (nomini modeſtè parco) annon miniſtrum etiam ejus; quos tuæ commiſſos curæ & torturæ habebas; qui ambo compluribus citatinis Paduanis tuam, me hercle, medendi peritiam in tantum mihi commendarunt, ut pro verbis lacrymas redderent; &, poſtquam miſeram conditionem, virium & vivifici nectaris diſpendium, ab arcanis tuis accerſitum (tu toxicum Reformatoris nuncupas) multis gemitibus expoſuiſſent, miſericordiam & ſanam medicinam à Reformatore deprecati ſunt. *Tackeni*, parco nomini tuo, ſeu Lectoris præſentiam pro debito veneror; cæteroquin, Romani fidicinis Lyram, *Tackenÿ* medicas nequitias, palam & apertiùs deprædicarem; in particulari ea recenſendo, quæ Romæ, diutius quæ Venetiis, medendo dediſti ſpecimina, fraudibus & quæſtui intentus. Sed forſan alio tempore hæc

hæc mihi tua extorquebit malitia, ut brevi compendio, & ſuccincto ſtylo publico, divulgem, niſi his ſatiabere. Metum nihilominus mihi incuſſit ſimul, & riſum, ter felix medendi *Tackenÿ* ars. Metum quidem Patavii incuſſit, dum duo Patavini cives domum meam ſubintrarunt, armatâ manu necem & peſſima quæque minitantes, quodque conſangvineus ſuus funeſtâ cataſtrophe à Medico indocto peſſime eſſet tractatus, Doctorem pro meritis caſtigare, aut ſtipendium repetere tentantes. Aſt ubi comperi, quòd *Tackenium* pro votis inquirerent, pluribus, in publicum ad eos progreſſus, hanc, de *novo Hippocrate*, intellexi Tragædiam: hincque hiſce non detineri laribus *Tackenium*, pluribus eosdem (profectò in favorem *Tackenii*) informavi. Iterum riſum mihi extorſit *Tackenii* medicinæ prærogativa, dum quondam navigio, vulgo; Barca di Podoa; Venetiis Patavium concederem, &, uti ſors fert, in tantâ itinerantium frequentia, nonnulli eſſent (quorum iterum celo nomen, ad juſſa tua revelaturus) qui, ubi me Medicinam profiteri, per diſcurſum, inaudiſſent, ſtatim, poſt multa lamenta, & prolixam peſſimæ conſtitutionis hiſtoriam, diraſque in *Tackenium* imprecationes, hoc te, pro litro, & curæ præmio, condecorârunt elogio (cito formalia) quel Toteſcho maledetto. Vides, ut ſit memoria in benedictione; ſicut omnium juſtorum? Iterum deinceps, cum Plauto, ad Reformatorem ægros ablega, *ut ſe toxico morti dent;* cùm tu, *novelle Hippocrates*, pſeudoaphoriſticâ lege tuâ, arte brevi, experimento facili & temerario, judicio tumultuario, & per te fallaci, pridem humanum ſangvinem ſtipendiis elocâris. Hæc tibi ruminanda interim profundiùs obtuli, *Tackeni*, ac velut cum Demoſthene ſpeculum objeci, quo tuas intueâre actiones: Plura, *pag. 206* & *pag. 207.* ſubjungis de Butyro Antimonii, Mercurio vitæ, Pulvere Algerotti, Bezaar Minerali, Cinabari Antimonii &c. quibus, præterquam quòd popularia ſunt, & in Officinis noſtris prima Tironum principia, ac artis præliminaria, non video, quid novi, quid occulti & inauditi, denuò attuleris, juxta promiſſa; niſi quòd obſcuris verborum involucris, & fraudulentis ambagibus, Solem nobis ad meridiem obſcurare tentaveris. Ita enim ſolent umbrarum fœtûs, & obſcuriſſimi Philoſophi.

Nunc, *pag. 208. lin. 2.* Jovis cerebrum crepat, & Pallas naſcitur *operoſâ Minervâ*, dum *novus Hippocrates myſterium*, ut ait, *operoſâ tamen Minerva aperuit, quod hactenus paucis permiſſum fuit.* Obſtupuit *Tackenius* novum hunc fœtum, operoſa Minerva editum:

Meum verò riſit cor.

Audite iterum operoſas nugas, & obvium ſecretum: *pag. 207. §. ult. Aurum non ſolvitur ſine ſale in acidis, vt neq; antimonium; imò neq; ipſe Mercurius. Ergo, ſal non deſtruit acida, vt nec vice verſa.* Hûc citato gradu te confer, Oedipe, &, poſtquam explanaveris; *an dæmonum excrementa ſint Alexiteria hominibus in 8. gradù, an hiatus ventris ſit ſpiraculum animæ, an ſi mus in mare mingat timendum naufragium; ex Echo Vindiciarum Tackenÿ;* nobis etiam hoc *novi Hippocratis* reſolve ænigma. Sed quid te accerſam, Oedipe? Tirones Chymici hoc revelent myſterium. Nimirum Aurum non diſſolvitur in aqua forti, neque etiam in ſpiritu nitri, niſi priùs Sal communis accedat (vel Armoniacus) ut fiat aquâ Regia. Sic etiam Antimonium in aqua forti, ſine adjecto ſale, non diſſolvitur. Verùm alia hìc ſequitur illatio *operoſâ Minervâ: Ergò ſal non deſtruit acida:* & *pag. 207. Imò nec Mercurius:* Hìc Rhodus, ut ais, mi *Tackeni*, hìc ſaltus: hìc veritatis tranſiliiſti limites. Nam Mercurius quibuscunque acidis corroſivis ſpiritibus ſe ſubjicit, ſine ſale: ut etiam ſine ſale communi ſublimari poteſt, ſolis acidis ſpiritibus nitri, vel aquâ forti, ſolutus, & ſublimationi poſt abſtractionem commiſſus. Repeto iterum Myſterium

operà Minerâ erutum, *paucis aperire permiſſum* : ſcilicet : Aqua Regia ſine ſale non fit, nec ſine ſale Aurum ſolvit. Quis unquam obſcuriùs docuit normam & modum apparandi Regias aquas, *Tackenio ?* At clariùs multi, & pleraque quidem Chymicorum Tirocinia : ſicut nunc & Reformator

Vix jam dicta occultare tentavit ; &, ecce ! *pag. 208.* poſt denſam noctem nobis hic invehit umbras, dicens : *Tandem ſal, ſi, cum acidis, inimicitiam, aut occultam aut apertam haberet, id ſane fieret manifeſtum, in ſolo butyro Antimoniali, tanto ſenſibili, ut ſi unica ſaltem aquæ guttula incidit in illud, ſtatim acidi ſpiritus ſeſe aquæ aſſociant, & ſolutum antimonium albicat. In dictum autem butyrum, injice ſal commune, naturale, vel artificiale, vel alia ſalſa, & in quantitate, nil ſane movebitur, neque turbabitur quidem, tantum abeſt ut illud deſtrueretur.* Sed prodi ex latibulis, & ignorantiæ tuæ aſylo, *Tackeni.* Dic, obſecro : ſi addis & affundis butyro antimoniali ſalem tartari, vel liquorem ejus, ſeu ſalem abſinthii, aut alium quendam lixivialem ſalem, quæ verè & realiter ſalia ſunt, maximè in ſententiâ tuâ indiſtinctè tradita & promiſcuè ; quis effectus ſubſequitur ? An non contrarietatis notas & ſigna conſpicua deprehendes ; uti ipſe fateri cogeris, *pag. hac citata, lin. 23 ?* Nonne præcipitabitur totum, & violentè quidem ? Quid igitur invanuum hîc garris iterum, manufeſtamque doctrinam Lectori reddis ambiguam ? An non clara illa ſunt, quæ, *pag. 454. mearum Animad. & pag. 73. Append.* extant ? Adduci igitur claram & inviolatam doctrinam noſtram, ubi de differentiis ſalium actum, quòd ſalia acido-ſalſa, ſcilicet communis, gemmæ aut nitri, ſpiritûs acidos non deſtruant, ſed potius intendant, potentiores ac acidos magis reddant. Verùm cum teneri cerebelli ſis, memoriæ labilis, ſupinæ negligentiæ, &, ut ſuperiùs dixiſti, obiter tantùm libros chartaceos pervolvas ; imbecillitati tuæ hiſce parentabo, ac totum adducam textum meum, qui talis : Seqvuntur tandem Salia acido-ſalſa fixa, è quorum numero perinde naturalia ſalia ſunt, & arte ſalia parata. Inter naturalia ſalia ſunt, ſal commune, ſal gemmæ, & fere omnia ſalia terræ & maris: nitrum itidem, quod potiùs inter hæc ſalia fixa, quàm volatilia, rationibus minimè deſtitutus, colloco : hæc, inquam, ſalia reverà acido-ſalſa, non purè ſalſa eſſe, facile experientiâ & rationibus demonſtrari poteſt. Nam cùm acida & ſalſa tantopere invicem contrarientur, ut, ubi ubi ſeſe mutuò attingunt, ſe invicem etiam deſtruant, quod ex omnibus acidis & ſalſis liquoribus invicem commiſtis luculenter patet, hæc autem denominata ſalia ſpiritûs acidos non ſolùm non deſtruant illis permixta, verùm, cum iis conjunctim deſtillata, eos potentiores & acidiores reddant : qvid evidentius in rerum natura eſſe poteſt, quàm quod his ſalibus jam dum de aciditate tantum fuerit inſitum, quantum illis naturaliter competit ; huic plus ; alteri minus ; ad uniuscujusque ſpeciem, & providæ naturæ, in terræ viſceribus, ordinationem ac naturalem ſalium ſuſceptionem. Porrò ex iisdem ſalibus acido-ſalſis fixis ſpiritûs acidi corroſivi deſtillatione facilè eliciuntur ; ex ſalibus verò purè ſalſis nequaquam : quamvis plurimi Chymici in hac ſententia hucusq; detineantur. Verùm falluntur,

Digitized by Google

luntur, ſiquidem ultra rei cujusdam inhærentias naturales, è re aliqua quicquam extrahere poſſe, repugnat Philoſophicis & naturalibus principiis; & vice verſa.

Concludunt tandem doctrinam hanc de ſalibus, ſalia fixo acido-ſalſa arte talia elaborata; è quorum ſerie Tartarus Vitriolatus, ſeu potius ſal Tartarti vitriolatum unicè ſe offert, quod in uſu, & parari ſolitum in Officinis Pharmaceuticis: quamvis omnia ſalia fixa purè ſalſa, eodem modo vitriolari (ut ita more conſveto loquar) poſſint, & à naturali ſua indole immutari, ſi eximiæ in iisdem virtutes, taliter immutatis, eluceſcerent. Tartari vitriolati dexterrimam præparationem, abſterſis erroribus, in ejusdem deſcripta Præparatione commiſſis, tradidi in Præmiſſis, ſub proprio Titulo: quas conſulat Lector Amicus.

Vides iterum, *nove Hippocrates*, quòd hæc quoque in riſum noſtrum, ac tui ludibrium, diſſerueris. Sed pro meritis hæc tè circumveniunt mala, quoniam, cum Cornelio Gallo, tibi hæc accinunt:

TE ſolum doctum, te, jactas, eſſe peritum
Hippocratem: aſt Otto! deſipis ipſe magis.
Multa licet nobis referens, eademque revolvens,
Fallis, & alloquium conſpuis ipſe tuum.
Deficit auditor: non deficis ipſe loquendo.
O ſolâ doctum garrulitate virum!

Hæc ubi Poëta cecinit, ſiparium clauſit, &, cum riſu, populo dimiſſo, neſcio quis Auditorum feſtivè, de turbâ, non ſine ſale, ſubjunxit ex Eraſmo: Profectò facetus hic Otto eſt; miror, *ſeptenis cùm ſit, quod nondum ediderit dentes.* Sequitur

CAPITULUM XXVI.

cujus inſcriptio:

Dicta cum factis componit.

Addo totum capitulum.

ACidum autem quodcunque ſi deſtruitur, id fit non à ſalſis, ut dixi, ſed ab Alcalizatis, aut eorum naturam redolentibus, mutaturque in aliam indolem, juxta acidi differentiam. Vt per exemplum; Reformator docet crocum martis quem aperitiuum vocat cum acidis præparare, quem probo. Docet & alium crocum in ſola flamma, quem adſtringentem appellitat; ignorans, quod & ignis flamma ſit acida, unde & hic crocus, ſimilis erit priori; hunc voca, vel adſtringentem, vel aperientem, juxta effectum, quem poſt ſe relinquit. Aciditatem, communicat flamma, omnia inflammabilia, ut ligna frutices herbæ &c. Hanc inflammabilem aciditatem, diuenditat ipſus reformator (a), pro ſpiritu ſalis armoniaci acido, & hoc loco, illum plane ignorat.

In aqua oſtendi alcali, nunc in igne acidū, licet rudi exemplo, noſtris tamē ſufficit.

a. In Appendice fol. 73.

Multis videbitur, me hoc loco paradoxa proferre, quod ignis flammam, acidam dico. Imò repeto, ignem accedere proxime ad ſalis naturam, conſtantem ex alcali & acido (b), ea propter eſt mordicans, acris, acetoſus, incidens ſubtilis, penetrans, purus, incorruptibilis, incombuſtibilis, & eſt illud quod a corruptione præſeruat: Et ſicut in ſale acidam partem ſeparaui; eam nunc etiam in flamma ſeparabilem eſſe, hac mechanica oſtendam.

b Natura in omni re ſimilis.

Ignis & ſalis proprietates.

Plumbum fit minium.

Plumbum exuritur aridis lignis in minium, ſunt autem plumbi libræ centum, poſt quam illud in minium conuerſum, repertuntur centum & decem: quæritur, undè minium acquiſiuit decem libras? profectò nil ei ſuperadditum fuit, niſi ſola flamma, hæc itaq; aſſumpſit corpus in plumbo, hoc autem corpus, quod plumbum auxit ex flamma, eſt acidi ſaporis (a) id probat ſequens mechanica.

a. Alcali volatile ex fuligine diſtillatur, cuilibet notum eſt.

Diſtilla ex retorta vitrea aperto igne, de illo ipſo ligno quo cum plumbum exuſſiſtis, & extillabit liquor acidi ſaporis, qui extra retortam in flammæ forma, plumbum lambit eique commiſcetur, ſixaturq; in alcali.

Refunde minium in plumbum, & habebis centum libras, vt prius, adeoq; decem libræ, non erant, nec minium nec plumbum, ſed acidum, ligno expulſum. Hoc *autem cum non ſit plumbi natura, cum eo non colliquatur, & quia ſibi ſoli ſufficiens non eſt vt ait Hippoc: fugit in plumbi reductione in elementa, vt de ſale Tartari, oleo aceto & reliquis ſupra oſtendi.*

Plumbum fit litargyrium.

Hoc alcali artificiatum ex plumbo, in minium conuerſum cum igne & acido vegetabili: vel idem plumbum cum acido minerali in litargyrium: ſi cum oleo, vel pinguedine coxeris, tunc alcali agit in occultum acidum pinguedinis, alcalium more, & acidum viciſſim in alcali, & coagulantur in neutrum.

Emplaſtra ex plumbo antiquiſſima. chimica arte parata.

Sic fit emplaſtrum Triaphar macum, vt & de ceruſſa, reliquaq; hujus cenſus, vt in ſapone oſtendi: cujus inſpiſſationis cauſa, reformatori hactenus ignota fuit, vt teſtatur in epiſtola ad me; quod nimirum, oleum tartari cum alcali picis inſtar inſpiſſabatur (vt cap. 21.) & pharmacopæis ſcribit: hæc ſecundum artem coqui.

plumbum dat colores & vitrum.

Inter metlla autem nil reperitur quod cum acido conſtanti, promptius in amicitiam coit, quam plumbum; juxta acidi enim ſpeciem, mutat formam, vt de Alcalibus dixi. Aceti vapor, illud in candidam vertit ceruſſam: Acidum in flamma; in rumbrum minium cum Acido ſulphuris, ad dito igne; vertitur in nigrum cum acidis mineralibus, impuris, & mixtis in litargyrium duplex vertitur, cum acido argillæ flavæ; in vitrum buxei coloris, cum acido argillæ nigræ in fuſcum colorem vitreum vſtulatur (adi vitrarios) ea de cauſa, qui metallorum fuſioni & purificationi flagrant, illud honorant, quod omnis generis acida abſorbet, & metallum ab omni macula purum relinquat.

a de priſca medicina.

plumbum quomodo refrigerat?

Veteres notarunt, ex acido, inchoari in viuentibus omnes inflammationes (atteſtante id Hippoc: (a): in homine inquit: in eſt acidum, acerbum, acidiſſimum, aliaque ſexcenta: quæ pro copia & viribus varias habent facultes.) Excogitarunt propterea ex plumbo varia vnguenta & Emplaſtra, quo acidum illud abſumerent; & quo ſæpiùs, dicta vnguenta mutantur, tanto celerius acidum conſummunt, malumq; tollunt: hanc acidi aſſumptionem, pro vulgi captu, refrigerare vocamus, quatenus caloris cauſam mortificat.

Magnum quid præſtaret Capituli inſcriptio, *Tackeni*, ſi promiſſa ampliſſima actione potiùs, quàm nomine, demonſtrares; ſi actio reſponderet nomini, nomen actioni; neque foret nomen inane, & impoſturæ genus immane. Sed quid hîc iterum eruam arcani, & ſecretioris doctrinæ, præter multa abſurda & falſiſſima? Aliud non, quàm iteratas in Reformatorem invectivas, in quatuor partes diſtingvendas. Prima eſt, dum ait; *quòd acidum quodcunq; ſit deſtruitur, id non fiat à ſalſis, ſed ab Alcalizatis.* An iterum curta tibi memoria eſt, *novelle Hippocrates*, quòd, paulò in ſuperioribus, alcalia, & alcalizata, expreſsè ſalia dixeris, uti & re ipſa ſalia ſunt, uti ſal Tartari, Abſinthii, & plura lixivialia? Ergo: acidum quodcunque ſi deſtruitur, id à ſalſis evenit. Unde aphoriſmus tuus falſus & inſulſus eſt: neq; mihi, ſed tibi, contradicis. Verùm ſi ſalia diſtinctâ methodo tractares, ac genus & differentias, ſeu ſpecificas rationes, obſervares; ad hos ſcopulos non impegiſſes. Aſt ſi ſincerus, & ſceleris purus eſſes, nec latibula tibi forent caſtra: quâ ratione Re-

Digitized by Google

ne Reformatorem unquam refutaſſes? Ubi *novus Hippocrates* in Lunæ concavo adoleviſſet? Quando noviſſimi ſalis Viperini ſtultiſſima fundamenta edidiſſes? Quando ſapientibus inſultaſſes,

inſolens iniquos libros effutiens?

Exitus igitur *acta probat.* Igitur & ego ſæpe trita jam iterum ingero; quoniam ſalia communia, quæ ſunt acidor-ſalſa, acidis amica ſunt: ſalia verò purè-ſalſa, utpote Tartari, & lixivialia alia, acidis inimiciſſima, eaque deſtruunt; prout ipſe docuſti: adeoque quæſtionem & tractatum de rebus in quæſtionem de nomine turpiter detorques. Ut vel ſic, rei veritatem obſcurando, ludicrâ æquivocatione Lectori imponas, & rumuſculos veneris: dum ſalia communia acido-ſalſa propriè & antonomaſticè quidem ſalia appellitas; reliqua verò ſalia alcalia baptizas: non obſtante, quòd in ſuperioribus iteratò ſalem Tartari, & ſalia lixivialia (prout reipſa ſunt, & quidem purè ſalſa) ſalia cognominâris. Sed hic morionum mos eſt, ut in plano ſe ceſpitare ſimulent, vel ad meridiem lucernâ obvios inquirant; ut vel ad riſum, vel indignationem, arbitros ſollicitent.

Secundò dicit; *Reformatorem ignorare, quod & ignis flamma ſit acida, pag. 209. lin. 7. unde & Crocus martis adſtringens ſimilis ſit croco aperienti, quatenus ab igne aciditatem & vim aperiendi acquirat.* Sed quàm inſulsè & iniquè, contra omnem rationem & experientiam! Non enim Reformatorem ſolùm arguis, ſed D. D. Auguſt. & tot tantosque doctiſſimos Viros, qui & ipſi crocum Martis adſtringentem, ſolâ reverberatione parandum, tùm etiam aperientem, cum ſpiritu ſulphuris, edocuêre, magnamque inter illos diſtinctionem obſervârunt. Te igitur ſapientiorem omnibus ſiſtis? Ignis flammam, quatenus ignis, acidam eſſe; quid abſurdius cogitari poteſt? Ferculum dignum eſſe ſpiritibus infernalibus & mendaciorum, conceſſerim; de cætero neminem credo, præter *novellum Hippocratem*, ignis flammam delibaſſe. Si aliqua aciditas cum igne exhalat è lignis accenſis, & in auras abit; illa non ignis eſt, ſed ejus nutrimenti, ſcilicet ligni, aut alterius rei accenſi, in quam ignis immediatè aigit, eamque in ſua elementa reſolvit. In natura non datur acidum fixum, quod conſtans in igne perſiſteret. Quomodo igitur in croco Martis adſtringente, qui tot ignis torturas ſufferre debet in ſuâ præparatione, acidum in reſiduo manebit & conſervabitur? Ignem dixit *novellus noſter Hippocrates* ſæpius ipſe ſalia lixivialia alcalizare; alcalizatio autem, juxta ejus ſententiam propriam, eſt privatio omnis aciditatis in ſalibus. Si itaque leviori ignis operà ſalia lixivialia, ex ejusdem mente, ſuo acido privantur; imò acidum omne, & totum, ex lignis ardentibus, unà cum flammâ, exhalat, aut potiùs expellitur: quomodo in croco Martis adſtringente, in tam diuturna & violentâ ignis torturâ, acidum conſtans perſiſtere poteſt: aut, quod abſurdius, ipſe crocus Martis à flamma ignis acidus fieri & reſolvens? Si ignis flamma acida eſſet, aut acidum in igne conſtans perſiſtere poſſet; ſalia utique lixivialia non magis alcalizarentur, ſed acido-ſalſa potiùs efficerentur. Hoc autem è diametro oppoſitum eſt ſententiæ *novelli Hippocratis*, qui ait ſæpiſſime; ſalia ab igne magis alcalizari, perdere ſuum acidum in igne, *pag. 59.* & in plurimis locis aliis. Ergo falſus eſt hic *novus Hippocraticus* aphoriſmus, qui denuo apertè ſibi contradicit. Duo enim contraria, de uno eodemque ſubjecto loquendo, conſiſtere ſimul nequeunt; niſi in tuâ *Hippocratica noviſſimâ* Philoſophiâ aliter ſe fortè res habeat. Sed reſipiſcit *Tackenius*,

 malè

malè ſibi conſcius, in *eodem paragr. pag. 209. lin. 12.* dicens: *Aciditatem, communicant flammæ, omnia inflammabilia, vt ligna frutices herbæ &c.* Hoc aſſertum priori hypotheſi contrarium iterum eſt, & tamen etiam falſum; quia aciditas non eſt communicabilis, vel permiſcibilis, cum flamma; cùm nulla aciditas in igne perſiſtere, vel igni reſiſtere queat: & quomodo igni erit communicabilis? Aciditas proinde, ut verè loquamur, vi ignis & flammæ ex omnibus rebus, vegetabilibus, animalibus, & mineralibus, non ut ignis, aut flamma ignis, ſed ut fumus, vi ignis, potenter & totaliter expellitur, ac in auras protruditur; non in igne, non in flamma remanet, ipſi igni non commiſcetur, nec cum illo uniri, aut quicquam commune cum igne habere poteſt. Si itaque aciditas omnis ex lignis, aliiſque rebus combuſtibilibus & inflammabilibus, unà cum igne exhalat, vel igne expellitur: quomodo illa aciditas humida, vel acidum illud humidum, in igne ſimul manebit, ſimulque ſeſe inſinuabit in id, quod in igne, & potenti ignis flammâ, uti Crocus Martis adſtringens, aut res aliæ, diu multumque detinetur, & fortiter reverberatur? Nonne hæc ſunt abſurda? Tertiò iterum inquit, *ibidem, lin. 15.* abſurda abſurdis cumulando: *Hanc inflammabilem aciditatem* (miror, *Tackeni*, quòd non dicas: hanc inflammabilem aquam; quia hic ſpiritus totus eſt aquoſus & humidus) *divenditat ipſius reformator, pro ſpiritu ſalis armoniaci acido, & hoc loco, illum planè ignorat.* Optimè planè dixiſti; ſed malè proſeqvutus es. Verùm quærit Reformator ex te; utrum jam dum guſtaveris flammam, & favillas Averni? Aciditatem, vel propriè ſpiritum aliquem acidulum aquoſum, uti ex lignis vel fructibus exhalat, inflammabilem eſſe, & ſtatuere, abſurdo abſurdius eſt. Exemplo tibi ſit ſulphur commune, ejusq; ſpiritus acidiſſimus. Sulphur commune facilè accenditur, &, quod in illo verè combuſtibile eſt, ſub campanâ conflagrat, & in ſuum chaos vel elementum abit; ejus autem aciditas humida, aut humidum acidum, unà cum flamma exhalans, ex parte reſolvitur in liquorem acidiſſimum humidum; quem ſpiritum, vel oleum, ſulphuris dicimus. Hic verò ſpiritus non fuit ipſa flamma; aliàs enim in flammam, in ipſum ignem, facilè iterum converteretur, & inflammabilis eſſet: non eſt autem inflammabilis, ſed igni ſat fortiter reſiſtit, & haud exiguâ vi ignis opus habet, ſi deſtillari, & per retortam, vel alembicum, propelli debeat. Ergo cùm flamma inviſibiliter ſaltem exhalat, & acidum, quàm grave & craſſum etiam ſit, in flamma & igne conſtans perſiſtere nequit, ut neque cum eo ſeſe unit, ſed fugit, in aera diſpergitur, ac in chaos univerſi abit: itaque inſulsè & & abſurdè loqueris, *quòd Reformator inflammabilem aciditatem* (aquoſum ſpiritum acidum inflammabilem: riſum teneatis, Amici) *divenditet pro ſpiritu ſalis armoniaci acido.* Quid propriè ſit ſpiritus ſalis Armoniaci acidus, hoc Reformator ſuperiùs fundamentaliter & verè te docuit. Hæc verò, quæ tu doces, phantaſticus aliquis enthuſiaſmus, aut furia, & Megæra, quæ flammas guſtavit, tibi ſuppeditavit, & vacuo tuo cerebro impreſſit; ut mundo & incautis imponas, ac novum & pſeudo-Evangelium ſcholis & Athenæis evangelizes. Verùm enim verò: abſente caupone tecum rationes iterum digeſſiſti, *nove Hippocrates*, dum ſimplicibus & fatuis te ſermocinari credebas; tributarios omnium aſſensûs tibi futuros, illico opinabaris; Harpocratem in officio & ſilentio Reformatorem moderaturum ſuſpicabaris. Verùm! Spes alunt exules: opinio te fefellit; &, quos deluſiſſe credebas, hi te in triumphum & forum læris adducunt quadrigis. Sed quid iterum de te audio, *pag. 210. lin. 1. Acidam partem in flamma ſeparabilem eſſe?* Quomodo hæc antecedentibus conformantur? Quomodo ſequentibus concordant? Nam, *lin. 11.* dicis: *Plumbum dum in minium exuritur, incrementum ejus ex ſolâ flammâ in plumbum aſſumpſiſſe.* &c. Si verò acido pars in flamma ſeparabilis, nullumque acidum in igne conſiſtere

poteſt;

poteſt ; quod mechánicâ demonſtratione, & experientiâ ipſa confirmatur:
quomodo flamma acida incrementum hoc plumbo dederit ? Porrò : Corpus
hoc, ſcil. minium, non eſt acidum, nec acidi ſaporis ; affuſo verò liquore
acido, aceto deſtillato, tunc demum redditur dulciſſimum ſapore. Hinc
ſaccharum Saturni, quod aceto extrahitur, vitriolum Saturni appellatur, & in
aqua diſſolubile eſt, ut reliqua ex metallis vitriola, ſeu ſoluta metalla. Hæc
autem ab acida tua flamma non procreantur, quin potiùs omne acidum, &
ſaporem, quo Vitriola metallorum gaudent, ignis flamma expellit & fugit.
Nulla ergo aciditas, nullumque incrementum minio à tua acida flamma ac-
cedit. Si tamen erudiri cupis, *Hippocratice Philoſophe*, en ! ſuſcipe informa-
tionem à Reformatore, neque verecundare, te doceri à Zwelfero tuo, qui ti-
bi & olim auxiliarem dextram extendit, ac manu te duxit, quò minùs de lu-
brico Doctoratûs ponte congenita cerebri imbecillitas & vertigo te præcipi-
tem ageret. Dico autem tibi, quòd incrementum illud, in rebus quibus-
dam fortiter calcinatis, non ſit ab acidâ tua flammâ, ſed attractum quid ex
aëre, &, uti loqvuntur, ex aſtris impraegnatio, vi ſiccitatis humidum appe-
tentis. Reſidere autem in aëre ſalem ejusmodi univerſalem & humidum,
qui vi attractivâ à calcinatis, quáprimùm ab igne remota ſunt, allicitur; illud
experientiâ ipsâ verè & realiter demonſtro : & quidem in hoc genere minera-
li & metallico. Nimirum ſi Vitriolum commune, cujuscunque generis ſit,
fortiter & extremâ ignis torturâ calcinetur aut deſtilletur, illudque, poſt per-
actam calcinationem, aëri, aſtrisque exponatur; verè illud augetur & incre-
mentum ſumit : ex quo tandem illud attractum aquâ ſimplici copiosè elici-
tur, & in ſalem mirabilem nitroſum ferè redigitur coctione. Hic verò ſal
nitroſus (non tamen nitrum) ante impraegnationem aut attractionem, in
Vitriolo calcinato, vi ignis & flammæ omni ſapore & aciditate privato, ne-
quaquam exiſtebat aut exiſtit ; quoniam nec granum illius poſt peractam
calcinationem ſtatim elicies. Similes experientias à metallurgis experiere
plures ; qui tibi manifeſtè has accretiones & impraegnationes aëreas & aſtra-
les demonſtrabunt. Diſcas itaque, ignem ſaltem urere & exurere, diminu-
ere, privare, reſolvere violenter principia, deſtruere (intellige deſtructibilia)
& mortificare, quidquid immediate attingit : tantum igitur abeſt, ut incre-
mentum rebus calcinandis largiatur : aërem verò vivificare, augmentare, &
conſervare ac incrementum addere, actu & potentiâ, mediatè & immediatè.
Et ſicut moderni Doctiſſimi Viri & Philoſophi, Aquæ omnia ineſſe ſemina,
ſtatuunt : ſic ego, illis tamen nequaquam contrarius, audeo affirmare, in aëre
quoque eſſe plurima, juxta modum inhæſionis, magis tamen ſpirituoſa & vi-
vificantia rerum ; quàm in aquis : cùm etiam, quæ in aquis hæſitant, putredini
priùs magisque ſint obnoxia, quàm quæ in aëre. Quamvis & aëri corrupti-
bilia ſæpe, & peſtifera communicentur ſemina, eique, atomorum inſtar, in-
natent volitantia ; non tamen in aëre , ſed alibi, in terræ antris, aquis putri-
dis ſtagnantibus, ac cadaveribus putridis, in vitam animata, ac, veluti priùs,
generata : quippe quæ, ſi ulteriùs ſymbolizentur, ſeverè mox in genus huma-
num, mox in bruta animalia, & quidem ſpecificè in hæc vel illa, inque im-
menſum aucta & multiplicata, tyrannidem ſuam exercent : eoque faciliùs &
potentiùs : cùm aëre non carere ; ſed aëre reſpirare, illumque attrahere &
aëre quaſi vivere cogamur.

Altera præterea *novelli Hippocratis* proba, *pag. 210. paragr. 2. quòd flamma*
acida lambendo plumbum, ei commiſceatur, fixeturq́; in alcali, & hinc illius incre-
mentum ; falſiſſima etiam eſt, & craſſa ac ruſtica, ſeu *nova Hippocratica Philo-*
ſophia. Nam liquor acidulus, & oleum craſſum fœtidum, quæ ambo ex lignis,
ſive comburantur in aprico, ſive per retortam deſtillentur, exhalant; quomo-
do ab

do ab igne ſimul & ſemel è ſuo corpore, ligno ſcilicet, vel aliâ re, expulſa, iterum in eodem igne violento reverberii conſtanter perſiſtere, à liquidâ, aquoſâ, & oleosâ formâ & ſubſtantiâ, in ſolidam & fixam, ac planè aliam, ſubſtantiam, in alcali (obſerva bene) reduci, penitus transſubſtantiari, & in planè aliud eſſe, à natura priſtina alienum, transmutari poſſunt? Factus eſt transſubſtâtiator noſter *novellus Hippocrates*, imò forte omnipotens, *Tackenus*. Quis unquam audivit, liquorem aliquẽ aquoſum, & oleum quoddam craſſum, ambo fugacia in igne naturâ ſuâ, transſubſtantiari poſſe in alienum quid, naturæ priſtinæ contrarium planè, fixum alcali? Quæ ſtupiditas hæc eſt? Si absq; lignis, ſed carbonibus ſaltem, plumbi reverberatio fiat; nonne æquè bene in minium, calcinatione hâc, aut reverberatione, plumbum convertitur; carbonibus autem acidus hic ſpiritus non ampliùs ineſt, ut neque oleum fœtidum craſſum, ſed ineſt illis ſaltem ſpiritus ſuffocativus, qui in clauſo vaſe, in retortâ, igne etiam violentiſſimo, expelli nequit, niſi in aprico ſenſim comburantur? Unde igitur tunc illud minii aut plumbi augmentum, deficiente ſpiritu hoc acido & oleo, ſuam habet originem? Non equidem negare potes, *docte Chymiæ Profeſſor*, quòd ſi ligna per retortam, in clauſo ſcilicet vaſe, deſtillentur, &, expulſis eorum ſpiritibus acidulis aquoſis, ac oleo fœtido; carbones tantùm in reſiduo maneant, nec unquam cineres ex illis fiant, clauſo in vaſe, vel retorta. Cùm igitur reſiduis illis carbonibus à deſtillatione neque de ſpiritu hoc acido aquoſo, nec oleo fœtido, quicquam ampliùs inſit; ſed totum expulſum: ergo neque alii carbones hoc ſpiritu & oleo fœtido prægnantes erunt, qui in calcinatione plumbi & minii, carbonibus ſolis peragendâ, incrementum addere, ac in alcali fixari poſſent. Unde igitur, in illa carbonariâ calcinatione, aut reverberatione, plumbi incrementum acceſſerit, hoc deficiente ſpiritu & oleo; non abs re quæro. Ampliùs dicam: Si ſpiritûs acidi lignorum, & oleum fœtidum, in flammam converſa, plumbum in calcinatione lambendo, ſeſe illi unirent, incrementumque plumbo & minio adderent; conſequenter ſubſtantialiter minio poſt calcinationem inhærerent: ejusdem ſubſtantialia ergo, uti & accidentia inſeparabilia, utpote odor & ſapor, adeſſe in minio deberent, quæ ſine illorum deſtructione abeſſe nequeunt. Sed neque ſapor, nec odor horum, neque etiam alcali quoddam fixatum reſolubile, in minio reperitur (quod tamen dicis, *Tackeni*, *hæc in alcali fixari*, id eſt, in ſalem reſolubilem aquâ: nam alcali eſſe, & non reſolubile eſſe in aquâ, implicat) Vides ergò, quòd omnia vana & inania phaſmata ſint, ſeu nugamenta, quæ garris de tua acida flamma. A quâ ne empyreuma contrahas, caveto.

Porrò ais eâdem veritate, eademque *pag. lin 25. Refunde minium in plumbum, & habebis centum libras, ut prius.* Hoc pariter falſiſſimum eſt, & experientiæ nequaquam correſpondet. Convertitur nempe haud parum de plumbo, ejusdem nimirum humiditate Mercuriali, vi ignis, privato, in ſcorias: quod clarè patet in leni liquefactione ſaltem plumbi. Semper enim aliquid ſcoriarum, quotiescunque tantùm igne leniter liquatur, decedit, & in pondere diminuitur. Annon a. in violentâ ac diuturnâ hac calcinatione & reverberatione plus ſit deceſſurum; judicet, qui mente conſtat. Vides autem, quàm audax ſis, *Tackeni*, in ſcribilłandis tot tantisque nugis falſiſſimis.

Pag. 211. lin. 6. mirabilem iterum affert paragraphum de *alcali artificiato ex plumbo*; & de *occulto acido pingvedinis*, quod *actione & reactione coagulentur in neutrum*. Quæ non minùs, quàm priora, abſurda ſunt atque ſtupida, ignaro *novello Hippocrate*, quòd totum minerale, ſeu metallum etiam ſolutum, in pingvedine ſolâ tandem ſolvatur, expulſo menſtruo corroſivo aut acido,

ac corpus ſolidius, ſeu duriuſculum, ex pingvedine efficiat, ulteriore & leni coctione; non verò quòd ab acido occulto pingvedinis hoc eveniat; ſed ab ejusdem unctuoſitate, ſulphuribus metallorum & mineralium cognatâ, unicè perficiatur.

Pag. iterum *211. lin. 16.* paria ſuperioribus addit, ac ad *Emplaſtrum Triapharmacum* (pro complemento arcanorum) tractandum deſcendit. Sed arrigite aures, Tirones; videte, num Pædagogus non ceſpitet in conſignanda manipulatione; quî nimium Lithargyrii, Minii, &c. pro Emplaſtris, Triapharmaco & Diachylo, conficiendis ſolutio peragatur. Hæ enim primæ nobis ſunt & notiſſimæ inſtitutiones: cùm è contra *novellus Hippocrates* in ignorantiæ tenebris adhuc ceſpitet. Sed quâ ratione accidit, *Tackeni*, quòd vel nullum paragraphum tractas, quin à mendacio vel auſpiceris, vel in illud deſinas? Ubi hæc unquam tecum rancida & unctuoſa argumenta: quando, de ſapone conficiendo, vel verbo, vel ſcripto, tractavi? Produc adhuc ſemel illam epiſtolam fictitiam, *quâ oleum Tartari cum alcali Viperarum picis inſtar inſpiſſabatur*: adduc literas Uriæ; & palam ex illis fiet, quâ ratione fraudulenter me ſubornâris mendaciis & adulationibus; tum & Celſiſſimo Principi Holſatiæ Slesvicenſi palpaveris, novus denique Hypocrita fueris. Sed abbrevio, cùm pluribus de his te convicerim, *pag. 21.* Quin vexat te laconiſmus noſter, *Tackeni;* quòd ſuccinctis verbis (ita & D.D. Auguſtani) ſcripſerim Pharmacopœis: Coquantur ſecundum artem? Proh! quam ollam exornas! Vah! quæ bellaria nobis apponis! Tam temerarius ego non ſum, ut Doctiſſimos quosque viros inſcitiæ arguam; qui cum exercitatis Pharmacopœis ſuas præſcriptiones conſignant, illud vulgatum addendo: Fiat lege artis. Conſule Autorum myriades, ac ubique reperies hanc, quam addo, clauſulam; licet non ſemper ſufficiat, & in omnibus: de qua in noſtra Pharmacopœia pluribus diſſerui. At verò tam ſupinè negligentes, & ſuperbè arrogantes, vix ullos deprehendes, qui tecum oſcitanter illud vulgatum obganniant: *ea hic enarrare, nimis operoſum eſſet, lampada tradidiſſe ſat eſt, pag. 136. lin. 24.* prout paſſim omnes diſcurſus hactenus aut fraudulenter obſcuras, aut negligenter proſequeris, aut ſine crux, ut dicitur, finis & abſolvis; Lectorem deludendo. Reſiduos tres ſequentes paragraphos per tranſennam intueor: quòd nimirum *Emplaſtra ex plumbo antiquiſſima, chimica arte parata ſint.* Gaudete ergo Unguentarii, qui Ceratum, qui Emplaſtra, noſtis decoquere! Gratulamini vobis, Tirones, qui ſaltem Emplaſtrum Triapharmacum coquere noſtis. Vos eſtis, teſte *novo Hippocrate*, in antiquiſſimâ arte Chymicâ exercitatiſſimi, & ſufficienter inſtructi; ſicut *novellus Hippocrates* in noviſſimi ſalis Viperini antiquiſſimis ac ſtultiſſimis fundamentis. Item obſervemus; quòd *inter metalla nil reperiatur quod cum acido conſtanti*, (teneatis riſum!) *promptiùs in amicitiam coeat, quam plumbum:* ſed immemor ſui; dum Hippocratem Coum invocat, qui ait: *de priſca medicina: in homine ineſt acidum, acerbum, acidiſſimum, aliaq; ſexcenta, quæ, pro copiâ & viribus, varias habent facultates &c.* Illam propoſitionem ſtatim falſiſſimam reddit, *pag. 212.* ubi ait: *lin. 19. Veteres notarunt, ex acido, inchoari in viventibus omnes inflammationes.* Hoc probo eſſe falſum. Per tuum *Hippocratem* in homine reperitur acidum, acerbum, ponticum, aliaque ſexcenta. Ergo non tam ex acido, quàm acerbo & acerbiſſimo, in homine & viventibus ſuccenduntur inflammationes. Hinc etiam ruit, quòd per plumbum, & ex eo deducta Unguenta & Emplaſtra, omnes in viventibus inflammationes tolli debeant: prout *ſequenti paginâ* doces: cùm ſit diverſa inflammationum progenies & origo, nec omnibus hîc acida opponantur. Nam & ipſe docuiſti, quòd alcalibus purè ſalſis, non acidis, dolores & inflammationes podagricorum tolli debeant; verâ methodo &

curatione per contraria. Iterum igitur vides, *quòd aliter oleant catuli; aliter ſues.* Tranſeant cætera ſine ulteriori examine. Nam ex textu ludicra illa Hippocratica doctrina patet. Sequitur

Capitulum XXVII.

cujus inſcriptio:

Acidum in flamma probare pergit.

Textus hic eſt:

Corallorum Tinctura.

APerto igne reverbera corallos integros ex gr: uncias duodecim per 6. dies & noctes, (perito ſeruit ignis pro diſtillat: ſpiritus vitriol:) & reperies vncias 15. id eſt, tribus vnciis auctos, & in puluerem conuerſos ſubtiliſſimum. Hoc augumentum nil aliud eſt, niſi acidum ex flamma, quod corallia diſſoluit, & cum ipſis coagulatur & fixatur, acidorum more in ſalſum. Huic ſalſo, cum affuderis acetum diſtillatum, non emittit bullas, vt alias contingit, in corallis non reuerberatis acido nimirum ſunt ſaturati, hosque diſſoluit, in pellucidum, ſemi acidum liquorem, qui licet pellucidus & ſine colore, latentem tamen habet ſanguineam rubedinem, quam ſpiritus vitrioli affuſio, in momento manifeſtum reddit. Hanc rubedinem non introduxit, neq; acetum, vt neq; ſpiritus vitrioli: alias ſemper rubeſceret mixtura, quando magiſterium ex corallis vulgari modo præparatur. Oportet ergo, mechanica neceſſitate, hæc rubedo in corallis clam latitaſſe, & ignis ope, ad maturitatem productum fuiſſe: de quo nunc plura dicere lubens ſuperſedeo: ſatis eſt quod contra reformatoris ſomniatam doctrinam, acidum, hoc ſalſum non deſtruxit, & corallorum tincturam, in igne conſtantem, me oſtendiſſe, quam porro ingenio ſeparabis, & ſe ipſa laudabit.

Tinctura hæc eſt Rector vel Archeo, qui cum corallorum vita pari paſſu ambulat magnarum virium, mori neſciens, neq; in igne, vt in vino oſtendi.

Sic, Antimonii regulum, in flores eleuatum Ex: gr: vncias 12. mitte, in arenam, vitrariorum fornacis, in idoneo terreo vaſe largo, benè cooperto, ne incidant volitantes cineres, & remotè ab oculo, vbi flamma fluctuat, ne ſcil: liquetur, ſic ſtet per 8. dies, poſt vaſculum appropera oculo vicinius, quinto quoque die, parum, usq; ad quinquageſimum circiter, tunc reperies flores reguli, in puluerem rarum, leuem & candidiſſimum fixatos, & duabus vnciis auctos, ex acido ab igne hauſtum, quod terreum vas, ſinè læſione, ſpirituum more, penetrauit. Hic regulus, pridem leni igne fundebatur, nunc (antimoniali) fuſioni reſiſtit, niſi flantibus fallibus urgeatur, tunc ſpiritus acidi ex ignè ad elementa redeunt; & reguli inuenies uncias 12, vt etiam de plumbo oſtendi.

Antimonium fixatur acido, ex igne.

Similiter pertracta antimonium crudum, & dimittet volatiles acidos ſpiritus, aliosq; fixiores ab igne induit vertiturq; in candidum puluerem, antimonio diaphoretico ſimilem, in medicina majoris facultatis, quam illud quod cum nitro comburitur. Ratio eſt, quod hic, non tantum ſulphuris cum nitro deflagrat, ſed fixatur à proprio regulo, hic, ab igne. Quod hæc mechanica docet: Coque antimonium, quod cum tribus nitri partibus commiſtum, ac per vices accenſum & calcinatum ſit, in aqua ſimplici: in illa ebullitione, nitrum à ſulphure (antimonii in alcali combuſtum) diſſoluit ſulphur antimonii, jam fixum (quemadmodum, alcali tartari bulliens, ſoluit ſulphur commune pro lacte, (a) vt habet Crollius) huic ſolutioni, calidè filtrato inſperge acetum (& ſenties ſulphuris odorem) quod ſtatim ab alcali combibitur, & ſulphur cadit, in album, rarum, leuem & ſpongioſum puluiſculum, hunc ablue. Cujus dragma cum aceto in peſte (b) exhibitus, majoris eſt valoris quam vncia non cocti & ſoluti: hinc liquet, quod ſulphur antimonii quod alias cum nitro deflagrat fixatur à proprio regulo, hic ab igne, in vaſculo ſupra nominato adeoq; perfectior erit.

a. lac ex ſulphure antimonii, magnarum virium.

b. Antimonium fixum antipeſtilentiale.

In ignis flamma itaq; eſt aciditas, quam ſicut plumbum, corallia & antimonium combibere oſtendi, ſic etiam ipſum ferrum; quod cum hoc & reliquis acidis omnibus,

Digitized by Google

omnibus, cum igne in rubiginem vertitur; adeoq; nulla eſt differentia, inter crocum martis quiſit, vel cum maniſeſtè vel occultè acidis, vel ambo ſunt conſtrictivi, vel aperitivi. Crocus martis.

Animadvertat Benev. Lector, quàm mira, quàm inaudita, & quàm occulta à ſenſibus & cognitione, juxta promiſſa, hîc tractat. Non eſt Chymicus liber, qui huic materiæ paginas aliquot non conſecret inaniter. Et tolerandus iterum foret gloriolæ ardor & pruritus, ſi propria, licet communia & obvia, tractaret: ſed illa ſemper nobis obtrudit, quæ aliunde ſubtraxit; & de arroſis oſſibus iterum ſubſtantiale jus elixare nititur, dum ſpecioſis marginalibus, prout, *pag.214.* aliena cohoneſtat; quaſi vel ſic Lector hunc *Hippocratem* venerabundus ſit elaturus. Dic, mi *Tackeni*, annon hanc abſurdiſſimam *coralorum* Tincturam deſcripſeris ex Hartmanno, *Baſ. Chym. pag. 180?* Dic iterum; an illam aliquando præparaveris? Profectò, ſi hujus proceſsûs periculum feciſſes; nunquam inconvenientia, quæ ſecum affert, ſi verax eſſes, diſſimulaſſes. Verùm perinde tibi eſt, ſive utilia, ſive erroribus inculta, nobis obtrudas: modò chartas commacules, & libros ſcribilles, rem tibi è votis ceſſiſſe imaginaris. Quid autem de fucatis hiſce & ementitis coralliorum tincturis ſentiam; ex fundamento aperui, tum *in Animadverſ. pag 438.* tum etiam in *Appendice ad Animadverſiones, pag.59.* quæ conſulere A. L. hortor. Nunc aureum hoc vellus (*mori neſciens, neq; in igne, magnarum virium* ſcilicet, *Rector & Archeus, qui cum corallorum vita pari paſſu ambulat, pag.114. in margine*) *novi Hippocratis* examinaturus; monſtrabo, in quantâ ignorantiæ caligine *Tackenius* verſetur & ceſpitet, ubique halluciando. *Corallos aperto igne reverberare per 6. dies & noctes* jubet, *eosq; augmentari acido ex flamma* perhibet, *unciis tribus: quod acidum nimirum corallia diſſolvat, & cum ipſis coaguletur & fixetur acidorum more in ſalſum.* Hic textus quot verba, tot etiam abſurda continet: experto credendum Ruperto, uti dicitur. Ego diligenter tot annis ſedulus, & indefeſſis laboribus, inquiſivi; utrum vera coralliorum Tinctura, de qua ubivis tanta depredicantur, poſſit acquiri: ſed laterem lavi. Incidi etiam in illam, ab Hartmanno deſcriptam, Tincturam, quam *novellus Hippocrates* nunc, pro ſuo arcano & invento, nobis venditat: hanc diligentiſſimè perſcrutatus ſum. Verùm quid inveni, in primo ſtatim labore, poſt ſedulam peractum corallorũ calcinationem diuturnam, vel potiùs violentam reverberationem in deſtillationibus ſpiritus Vitrioli, multorum dierum ſpatio? Calcem vivam & Calcem vivam, calci vivæ communi omnibus proprietatibus ſimilem. (cujus naturam; uti ex his, & anteeedentibus, patet, noſter *Hippocrates* planè ignorat) Ex quâ calce corallorum qui Tincturam, & tam nobile medicamentum Corallinum elicuerit; &, quod dudum tantâ ignis violentiâ expulſum, deſtructum, & verè mortificatum, repetierit: is magnus mihi erit *Hippocrates*, ipſo Apolline major. Miror itaque, & demiror hominem impudicum, qui, quod ſpiritus ejus phantaſticus, ac Morpheus, per ſomnia fortè ſuppeditat; inſigni jactantiâ, gloriolæ cupidine, *amoris tamen erga proximum*, uti ait, *ſtimulo*, profert. Poſito enim; aliqua rubedo in menſtruo huic corallorum calci (vel etiam ſimplici calci) affuſo, digeſtione factâ, fortè appareat; quod tamen minimè fiet: illa rubedo, profectò, non eſt à corallis deſtructis, & in calcem converſis, ſed à menſtruo, & calce viva, quæ deſtructivum & mortificativum noſtri corporis medicamen & liquamen eſt. Etenim calx viva, cujus vires paucis notæ, ignotæ noſtro *Hippocrati*, tam occultum potentiâ in ſe continet ignem, ut & actualem ignem, comburendo, mortificando, & deſtruendo animalia cuncta, ſuperet. Adeoque ejus aqua, in qua nimirum ſive extincta, ſive cocta fuerit calx viva; vel etiam menſtruum, quo cum fuerit

calx viva extracta, pro interno uſu, tanquam pernicioſum medicamentum, omnino vitandum. Præter enim vim exurendi & mortificandi, quâ calx viva pollet, ſpiritum inſuper occultum habet petrificum; cujus virtute, animalibus cunctis contrariâ & deleteriâ, omnia in ſui naturam cövertit, ſpiritus naturales & vitales figit ac velut petrificat, & ad operandum ulteriùs inefficaces ac torpidos reddit. Hæc experientiâ conſtant & comprobari poſſunt. Spatio enim paucularum horarum corpus animale, ſive vivum, ſive mortuum, obrutum calce vivâ, ac veluti ſepultum, illud vi ſuâ exurendi & mortificandi penitus deſtruit, ac ultimò tandem in corpus indiſſolubile convertit & commutat. Cùm olim calcem vivam intimius perſcrutarer, ac multos cum illâ ſuſciperem labores, experiendi causâ; num ſal quidam; & qualis, ex ea foret eliciendus; quis ſpiritus; an oleum; liquor conſtans; terra medicinalis; tinctura; vel quid ſimile, in illâ fortè lateret; an ſales cum illâ fixari; vel utrum quovis modo ad Medicinam internam fructuosè adaptari poſſit: en! nihil horum labores ſeduli ſuppeditarunt. Nullus enim ſal, de quo vulgares Chymici, & noſter *novellus Hippocrates*, falsò gloriantur, calci ineſt, neque acidus, neque ſalſus; ſed ineſt illi ignea vis deſtructiva; quæ tam diu occulta in ejusdem corpore latet, donec affusâ aquâ, vel humiditate aliâ quâvis attractâ, ſpiritus ille igneus & ſiccus contrario ſuo, ſcilicet quâvis humiditate, ſuſcitetur. Tunc nimirum in proximum ſubjectum, quod immediatè attingit, potenter agit, &, pro diverſitate, illud vel deſtruit, vel igneum magis, utpote ſales vegetabilium, efficit, vel etiam in ſaxum, aut duram compagem indiſſolubilem, ſecum petrificat. Calci verò non ineſſe duos diverſos, & ſibi repugnantes, ſales, ſalſum nimirum & acidum, qui in ſe invicem agant, juxta *Hippocratis novi* antiquam cantilenam, ſed falſam: præter veram rationem (quæ duo diverſa ſalia, naturâ ſuâ ſibi invicem repugnantia, in uno ſubjecto juncta hoſpitari, nec tamen ſibi contraria eſſe, donec affusâ humiditate actuentur, concipere haud poteſt) ſequentes demonſtrant labores, ac experientia, rerum magiſtra. Etenim neque ſales acido-ſalſi, neque ſales purè ſalſi & fixi, à calce deſtruuntur; quin ambo ſales in ſuâ veluti naturâ acriores reddantur (ignipotentiores, ut loquitur noſter *novus Hippocrates*, ab igneâ virtute calcis) quatenus nimirum calx viva in ſubjectum indeſtructibile ac fixum, ſuæ reſiſtens naturæ, agit, & cui igneam ſuam vim & potentiam communicare poteſt, ſine deſtructione aut petrificatione utriusque. Porrò; elicitur ex calce viva particula etiam ſpiritûs ignei, ſolâ aquæ ſimplicis affuſione: qui ſpiritus tamen adeò ſubtilis eſt & rarefactus, ut in aquâ, tanquam ſuo contrario, vel brevî emoriatur, vel penitus exhalet. Nam ſi addideris huic aquæ calcis, ſed recenti, igneâ virtute adhuc prægnanti, ſalem quendam volatilem animalium, vel urinoſum: illum illico ignea ac deſtructiva vis aquæ calcis inhærens deſtruit, mortificat, & in fixum inſipidum pulverem, à ſalis naturâ & proprietate alienum; verbo, in mortuum effœtumque corpus, omnibus virtutibus ſpoliatum, transmutat. Hoc experimentum adduxi *in Animadverſ.* ubi de ſale Viperarum fixando egi: & quidem non abs re; ad demonſtrandum nimirum, quòd ſales volatiles animalium difficulter, imò, auſim dicere, nunquam verè fixari, aut à fuga coerceri poſſint, niſi penitus deſtruantur. Tantum autem admonitio hæc, & fidelis communicatio, apud *novellum Hippocratem* effecit, ut, tanquam falſarius, antecedenter, ubi de ſale etiam Viperino egit, in Reformatorem petulanter invehatur, ac ſi ipſe ſalem Viperinum cum calce vivâ fixare docuerit: cùm tamen contrarium ex ipſo & claro textu *Animadverſionum, pag. 276. col. 2.* evincatur, adeoque cuilibet obvium ſit, quòd non, niſi mendaciis, Reformatorem

torem conſpuere & calumniari ſatagat: ipſe verò, in quo Reformatorem falsò & nequiter carpit, valdè impingat, quatenus inſalubria medicamenta, ex ipsâ calce vivâ paranda, tanquam ex magno experimentorum ſuorum cumulo, mundo obtrudere conatur. Ut igitur verè & meritò de ipſo illud Plauti dici poſſit:

Ibo ad Medicum, atq; ibi toxico me morti dabo.

Plures alios labores è calce vivâ aggreſſus ſum, quos hîc recenſere, nimis longum foret. Sufficiant hi pauci, è quibus palam fit, quòd calx viva ſit deſtructivum deleterium, nec quicquam ex illo elici poſſit, quod generi humano, pro interno uſu, ſalutare, & boni viri remedium eſſe poſſit. Caveamus igitur, & cautè medicamenta *novi Hippocratis* tractemus; quoniam mors in olla eſt: ne, pro ſperatâ morborum medelâ, mortem nobis acceleremus.

Præterea inquit *novus* noſter *Hippocrates, pag. 213. lin. 14. quòd duodecim unciis Corallorum, poſt calcinationem, tres unciæ acceſſerint in pondere: & hoc augmentum nil aliud eſſe, niſi acidum exflammæ, quod Corallia diſſolvit, & cum ipſis coagulatur & fixatur, acidorum more in ſalſum.* Hæc acida & inſulſa mendacia iterum ſunt. Quàm enim exactiſſimè pondus, tum calcinandorum, tum etiam perfectè jam reverberatorum, & in calcem converſorum corallorum obſervaverim; hoc augmentum nequaquam reperire potui; quin potiùs prioris ponderis haud exiguam diminutionem. Adeoque falſiſſima hæc aſſertio, de aciditate flammæ; quòdque ex illa hoc augmentum ponderis fiat, per ſe ruit, ac ipſâ experientiâ refelli poteſt. Et quis hoc abſurdum non rideat, ſi conſideremus, quòd volatilis ille acidulus & aquoſus lignorum ſpiritus, ſemel violentiâ ignis expulſus, ſtatim in eodem igne violento reverberii continuato, vinculis & catenis quaſi ferreis ligari ſe ſinat, neque aufugiat, ac auras petat, antiquum Chaos repetendo; ſed maneat in eodem igne, ſeſeque inſinuet in corallia igni tradita: quorum propria & connata tamen humiditas, quæ & ipſa acidula, conſervari in igne nequeat, quin protinus expellatur. Sed audi, *Tackeni*, cur non ſeſe inſinuant hi lignorum ſpiritus, in quacunque deſtillatione, in lateres, & argillam, è quibus furni conſtructi, illosq; continuò augmentant, ac grandiores, quotiescunque in illis deſtillatur, efficiunt, & vel totaliter tandem alcalizant? An non contrarium indies experimur, quòd cuncta ſimilia vi ignis leviora fiant, in pondere diminuantur, & exſucca in reſiduo maneant? Quis unquam tam ſtupidæ mentis, vel ejus audaciæ fuit, ut ſpiritum aliquem aquoſum igne expelli ſimul & fixari, inq; alcali ſolidamque compagem, imò in aliud planè eſſe, transſubſtantiari poſſe ſtatuerit? An non hæc phaſmata ſunt *Tackeniana?*

Quàm abſurdum porrò ſit, *quòd ſpiritus Vitrioli rubedinem Corallorum* (ex dicta Corallorum calce) *cum aceto extractam, tandem manifeſtum reddat, pag. 213. & 214.* id ex *Animadverſionibus, ſuper vulgaria magiſteria* patet. Tædet, profectò, has impoſturas multum terere. Indignæ enim ſunt, quibus chartæ maculentur. Et ſi attentè conſideremus marginale illud, *pag. 114.* nimirum: *Tinctura hac eſt Rector vel Archeus, qui cum corallorum vita pari paſſu ambulat magnarum virium, mori neſciens, neq; in igne, vt in vino oſtendi:* quis, quæſo, non rideat toto ſplene? Cachinno non excipiat hoc faſtuoſum & hyperbolicum ſcribillandi genus? Quoniam nil ſalis, nil veritatis habet. Et his nugis abſurdiſſimis tamen Reformatorem triumphaſſe, ac iterum viciſſe; phanaticum nec non acidum, ſalſum non deſtruxiſſe, ſat demonſtraſſe putat. Riſum teneatis, Amici; & quisque in aurem *Tackenio* illud obmurmuret:

Sunt quidam ſtulti, quos gloria vexat inanis.

Quæ præterea, *pag.215.* & *216.* de calcinatione Antimonii adducit, ejusque floribus, Regulo, antimonio Diaphoretico, Præcipitato, fixatione ſulphuris Antimonii cum proprio Regulo: illa pro majori parte falſiſſima ſunt, eorumque abſurditates quilibet expertus Chymicus ac Pharmacopœus deprehendet; ac unà etiam mirabitur, ſi contradictiones & impoſſibilia attentè obſervaverit; utpote: *Flores Antimonii ex Regulo in furnis vitriariis calcinatos aut reverberatos, auctos & fixatos, iterum in Regulum fundi poſſe, ejusdem quidem ponderis, quô erat antea*, ſcilicet Regulus, ante ſuam ſublimationem in flores. Verùm quis quæſo ignorat, quòd Regulus Antimonii, quocunque modo paratus, totus ſit volatilis, deponat ſcorias toties, quoties funditur, ſeu igne liquatur: & quomodo ex floribus fixis & fixatis (obſervemus bene!) ſine jacturâ priſtini ſui ponderis, iterum in Regulum fundi poterit? An non abſurda ſunt, & contradictiones? Si ex floribus fixis, aut fixatis, fuſus eſt regulus; neceſſariò & Regulus deberet eſſe fixus. Sed hoc non eſt; nec ipſe hoc aſſerit; quoniam omnis Regulus Antimonii flante folle volatilis eſt, & in auras pelli poteſt (ut loqvuntur Germani, verblaſen werden.) Ergo nec unum nec aliud eſt fixum, nec idem pondus Reguli ex ſublimatis & fixatis floribus fundi poteſt: ſed falſiſſima ſunt & contradictoria.

Antimonium Diaphoreticum, cum ſale Tartari præcipitatum, *pag.216. lin. 11.* calx mortua eſt, nullius virtutis aut efficaciæ; prout ſimiles pulveres ferè omnes, ex contrariorum liquorum confuſione præcipitati, exigui, & vel nullius momenti ſunt; quod ſæpius demonſtratum, & ad oculum oſtenſum eſt; ubi de Magiſteriis vulgari modo paratis, *in Animadverſ.* egi; quin & nunc magis, *in novo Opere*, comprobatur; ubi de Lacte ſulphuris agitur. Ex quibus omnibus palam fit, & vel è ſolo Lacte ſulphuris ipſa aſſerti veritas emergit; quòd inutiles ferè & mortuæ calces ſint, quæ ex rebus duris, ac ſolidis mineralibus (exceptis tamen fixioribus metallis) item corallis, margaritis, oculis cancrorum, & his ſimilibus, acido ſpiritu, vel aceto ſolutis, cum ſuo acido contrario ſale Tartari præcpitantur. Et ſic, ad invidiam *Hippocratis novelli*, acida ſalſis (intellige purè ſalſis, ſicut ſal Tartari eſt) adeò contraria ſunt, ut, ubi ſe mutuò attingunt, mutuò etiam non ſolùm ſe deſtruant; verùm etiam, quæ de ſuprà recenſitis rebus, corallis, perlis, ſulphure, &c. ab alterutro ſive ſalſo, ſive acido liquore ſoluta fuerunt, & iterum à contrario ſuo liquore præcipitata; illa vel totaliter, uti perlæ, corallia &c. vel pro maximâ ſui parte, uti ſulphur &c. unà veluti comburant & mortificent. Propterea experientiâ, & veris ac firmis rationibus ſuffultus, aſſero, contra *novum Hippocratem*, drachmam unam ritè & dextrè parati Antimonii ſine præcipitatione, legitimè, *in n. Animadv.* deſcripti, plus valere, majoris virtutis alexipharm. ac, in propellendo ſudore, efficaciæ fore, quàm unciam unam præcipitati Antimonii cum ſale Tartari, *novelli Hippocratis*.

In fine hujus paragraphi denuò magnum quid crepat ac mollitur. Præter ſtyli enim obſcuram elegantiam, qui benè conſiderandus, ut nonnihil ab eodem erudiamur, *pag.216.lin.22.* ait: *ſulphur antimonii, quo alias cum nitro deflagrat, fixatur à proprio regulo, hic ab igne, in vaſculo ſupra nominato adeoq; perfectior erit.* Unum phaſma, unumq; abſurdum, jungitur alteri. Regulus Antimonii, qui ipſe non, niſi Antimonium eſt purificatũ, idem ſulphur combuſtibile continet, ut Antimonium crudum: volatilis, ut crudum Antim: ex eo Flores, Vitrum, Butyrũ, Antimon. diaphoreticũ, Ciñabaris, æquè, ac ex crudo Antimon:

parari

parari poſſunt, ſed nonnihil puriora cuncta. Is, inquam, Regulus, naturâ ſuâ totus volatilis, quomodo ſulphur Antimonii, quod aliàs, uti ait, in præparatione Antimonii cum nitro deflagrat, à fuga coërcere, & fixum reddere poterit: cùm unius ejusdemque naturæ ſit, ac nullam, quoad fixitatem, ſibi prærogativam, præ Antimonio crudo, aut ejus ſulphure, vindicare poſſit? Tantis ſcatet abſurditatibus *novus Hippocrates*, ut vix acidâ ſuâ flammâ purgari poſſit. Porrò: ſi etiam ferrum non, niſi acidâ flammâ, in crocum adſtringentem, tuâ opinione & lege aphoriſticâ, *Tackeni*, convertitur, qui à croco aperiente, aut à ferro ipſo, quoad virtutes ſuas, non differat: à te ſciſcitor; utrum ex croco Martis adſtringente, ſolâ reverberatione facto, Mercurium Martis elicere tibi præſumas, qui aliàs, ſed ſaltem ex auditu, & incertâ relatione, tam felix es in Mercuriis corporum ſeu metallorum eliciendis; licet nunquam hoc præſtiteris? Quid mihi reſpondebis? Si affirmativè dixeris; manifeſtam tibi oppono impoſſibilitatem: & peto abs te hujus aſſerti effectum; quem vitâ tuâ præſtare non poteris: quoniam crocus Martis adſtringens ſolâ reverberatione paratus, eſt, reſpectu ſui priſtini corporis, ferri ſcilicet non calcinati, veluti caput mortuum, ſuo Mercurio violentiâ ignis totaliter privatum. Hinc virtus adſtrictiva hujus Croci, vel à ſolo ſulphure fixo ferri provenit, adeoque, ut repetam, crocus hic adſtringens, reſpectu ferri, ſimplex corpus eſt, maximè diverſum à croco aperiente, levi calcinatione ex Vitriolo ferri, vel aliâ ejus ſolutione, parato; qui reſpectu croci Martis adſtringentis perfectum corpus eſt, tribus ſuis principiis adhuc gaudens, ex quo Mercurius arte, tanquam ex ferro ipſo, elici poteſt. Si verò pro veritate reſponderis, ut virum probum & veracem decet; nimirum, quòd non elici poſſit Mercurius ex croco adſtringente; eo ipſo es convictus propriâ confeſſione, & cadit inane tuum commentum ac doctrina, de aciditate flammæ: Doctiſſimorum verò Medicorum & Chymicorum, D.D. item Auguſtanorum, tum & Reformatoris aſſertio, quòd haud exigua ſit differentia inter crocum Martis aperientem & adſtringentem, firmo ſtat talo, immotaque manebit, invito *Hippocrate novello*; crepent licet ilia. Plura, quæ de utroque croco Martis, aperiente & adſtringente, ſcitu neceſſaria ſunt; illa & veritati & experientiæ conſona magis, quàm *novelli Hippocratis* acida & ridicula flamma, reperientur *in Animadverſ. n. pag. 458.* Et ſic, multis in hoc 27. Capitulo relictis, quæ indigna ſunt, ut moram in illis ventilandis traham, deſcendo ad Capitulum ſequens, in quo, ut minuti canes, & degeneres, hoſpites allatrant; feras non tangunt: ſic Cynicus hic, nec Reformatori, nec Medicæ Facultati ulli omnino parcendo, acerbiſſimis convitiis obgannit; prout per diſcurſum manifeſtum reddam.

CAPITULUM XXVIII.

inſcribitur:

Præcipitationis modos & neceſſitates indicat.

TExtus hîc ſequitur integer, ut plebeiam hujus hominis ſcurrilitatem tanto penitius Scholæ intueantur: & talis eſt, *pag. 217.*

Ferri proprietates & actiones, quas & quomodo eas perficit, in humano corpore, multæ ſunt opiniones, apud ſcriptores, quorum Catalogum recenſet Sennertus (a) pauci verò rem tetigerunt, propter Hippocraticæ doctrinæ inſcitiam: dicam autem quomodo adſtringat, vel quomodo laxet.

a. lib. 3. p. 2. ſect. 2, cap. 7.

Ferrum

Ferrum adſtringit manifeſtè, ideoq; ſtomachum & vicinia quæq; roborat: Conuenit itaque in Dyſenteria, lienteria, diarrea, omnibusque morbis laxis & diſſolutis &c. Quibus reclamare audio: quod ferrea medicamenta mulierum menſes promouent, reſtaurantque jecinoris & lienis defectus, adeòque hinc potius laxare, quam adſtringere. Reſpondeo, non vt medicus ille canonicus, qui lapides cancrorum minerale, & ob id naturæ inimicum proclamabat; Sed ex naturæ operibus, quibus demonſtraui ex Hippoc: (a) hæc Ex diuina neceſſitate ſic euenire debere: in nobis nimirum, non raró oberrare, ſal quoddam reſolutum, cujus generationem, ſupra, ſuo loco oſtendi, ex acido & alcali, inuicem minus concordante compoſitum, atque diaphæreſi & tranſpirationi ineptum, illud propter ſaporum inæqualitatem, medicamentis purgantibus non auſcultat, vt docet experientia, voca hoc vt voles, humorem plane excrementitium, vel in prima, vel in vltima corporis regione exiſtentem, cujus ſiue vterus, hepar, lien, renes, pancreas, meſentereum, vel ſtomachus ſit generator idem nunc eſt. Sumpto itaque ferro, quod vt mechanice oſtendi facilime acida omnia combibit, illico, ſal iſtud nociuum liquidum, vel humor excrementitius, ad ferrum præceps ruit, eique adhæret, vt illud diſſoluat, adeòque excrementum iſtud ſalinum, juxta ſaporis ſpeciem, dum ferro adhæret, illudq; rodit, coagulatur (ſicut vidimus cum acido vitrioli verti in vitriolum, cum acido vini in rubiginem (a). Sic quoque in cupro euenit; iſtud, ſi acetum rodit, fit ærugo; Si idem cuprum rodit ſpiritus vitrioli fit vitriolum veneris: hic quoque quadrat, quæ ſupra de alcalibus & acidis oculariter demonſtraui) cum autem in alimentum non poteſt aſſumi, ideoque cum ferro ſoluto (b) ſub nigro colore foras ejicitur; qui color oritur, cum acidus ſal, ferrum rodit, ac alcali, illud in colcotar præcipitat, vt ſuo loco ſupra oſtendi.

a. Lib. 1, de diata.

a. Fitq: tinctura martis reformatoris in appendice fol. 83.

b Diaphragma non aſcendit

c. Vt in acidulis patet.

Cum vero ferrum, in acido, ſtomacho tamen grato liquore diſſolutum (c) potatur: abſumptis, & penitus admiſſis iiſdem liquoribus, ferrum mox, vt dixi alimoniæ ineptum, ab acido ſeparatur (alcali virtute) à commiſto: in qua ſegregatione, confluunt dicti ſales, ve humores ad ferrum: & illi adhærent: ſicut vidimus, argento euenire, in aqua forti ſoluto; in hanc ſolutionem, ſi cupri lamellæ injiciuntur, tum ſtatim, aciditas aquæ fortis deſerit argentum, & rodit cuprum, argentumq; cupro adhæret, vt putris compactus. Rurſus in illud ſolutum jam a cupro virideſcens, mitte lamellam ferri, & aqua confeſtim cuprum deponit, & rodit ferrum, cuprumq; ferro adhæret (dum aqua vitriolata Goslariæ, rodit ferrum, tunc cadit cuprum ex aqua in ferri locum, quod vitriolum, continebat immaturum; hic puluis rubeus, igne fuſus in cuprum euadit, hanc præcipitationem, multi docti viri (non tamen in Hippocratica doctrina) transmutationem ferri in cuprum crediderunt). Ità in humano corpore contingere mechanica ratio, & neceſſitas dictitat, præſertim cum natura in omni re, ſimilis exiſtat: vt loquitur ſenex. Niſi enim excrementitius humor, cujusdam ſemi acidæ naturæ, & ſaporis eſſet, ferrum in corpore non diſſolueretur, in viride vel nigrum liquamen, vt quotidiè oculis intuemur, vt etiam ſuo loco oſtendi: Et niſi excrementa ità tingantur; jam ferrum in conſideratè propinatur; non enim reperit humorem idoneum, qui illud ſoluat, tunc ſane ferrum adſtringit, licet reformatoris crocus martis aperiens aſſumptus per os fuiſſet. Idem intelligendum eſt, de acidis ſpiritibus, vt vitrioli, ſulphuris, vitri, & ſalis, hi, niſi reperiant alcali errans, in corpore humano, a vitalitate proſcriptum, & ob id morboſum, quod acidos ſpiritus in ſe recipiat; tum plus nocent quam proſunt: nimietate enim tunc, proximum ſtomachi alimentum, ſua aciditate inficiunt, & alendo ineptum reddunt. Medicus amicus Romæ Anno C. 1656 peſtis tempore, præſeruandi gratia vſus fuit, ſpiritu ſulphuris, in copia, hic artriticus (a) euaſit, qui poſtmodum alcali animalium reſtitutus, vt de podagra alibi oſtendi; Alcali enim combibit acidum errans in corpus diſperſum, quod ventriculis manifeſtè acida non aſſuetis, dolorem & morbum excitabat: docente id Hippocrate (a) acidos cibos, ſi quis citrà delectum, ac inconſideratè exhibeat, nihil commodi perficient.

Non loquor illo, qui in vita nil niſi olidum ſtercus inſpexit.

Acidorum vſus & abuſus.

a. Artritis remedium in alcalibus.

a. De medic: purgantibus.

Hoc

Hoc præcipitationis fundamento, factus eſt clauus aureus Magni Ducis, quem Ferdinandus Primus, P. M. hoc teſtimonio, quod cum clauo Florentiæ ſpectatur, ornauit.

D. Leonardus Turneiſſer, clauum ferreum, me præſente ac vidente igne calefacto, ac oleo immiſſo, in aurum conuertit. Romæ die 20. Nouemb poſt prandium.

Clauus aureus.

Hujusmodi clauos, aliquoties ludendo, propria manu parauimus, qui vero metalla tractant vulgari modo, illis videtur impoſſibilis ferri & auri conglutinatio, adeôque credunt pro certò, hunc clauum verè ex ferro in aurum tranſmutatum eſſe, hujus opinionis cauſam confirmat, quod aurum ferro non adhæret, imò aurum liquatum, illud, in momento corrodit & in rubiginem vertit (a) Connectitur autem aurum ferro, per præcipitationis medium, vt dixi, nimirum eo fundamento, quo ferrum cuprum præcipitat. Seca igitur clauum ferreum in duas partes, extremitatem humecta, ſaltem cum ſaliua, & ſtatim tange hanc partem cum vitriolo cupreo, & in i eſo puncto, ferri extremitas rubeſcit, & iam acquiſiuit cupri naturam, (b) cupro autem, aurum facilimè aſſociatur: adeoq; huic cupreo ferro, adapta cuſpidem, factam ex auro, cumque borrace, & aureæ ſolidatura (quæ fit ex cuprea monetam (c) ſatius eſt parum argenti & auri ad oculum liquati) in carbonū commodo igne more ſolito colliquato, & habebis clauum aureum tantæ famæ. Hunc Turneiſerus tinxit ferrugine, qua cum aurum abſcondit ac Magno principi (ſine dubio) manibus tractandum obſtulit, qui ita laruatus, a peritiſſimo quoquna; ferrum iudicabatur, quem igne calefecit, ac in oleum quoddam (vtait teſtimonium) intinxit, abluitq; ferruginem, & aurum apparuit. En artificium, ſi artificii nomine dignum.

a Sicut ſulphur commune; Sic aurū, ferrum in rubiginem cōuertit.
b Impoſſibile eſt trāſitus de extremo ad extremū ſine medio Teſte philoſ: 6. phiſicorum.
b Auri gluten.

Sed redeamus ad ferrum, quod aſſumptum per os, liberat ab obſtructionibus, a ſupra dicto excremento obortis, & aperit per accidens, abſorpto ſcilicet coagulatore acido errante, & a natura proſcripto, non tamen quod per ſe, proinde deſinat eſſe conſtriuum: aperit ergo poteſtate ſpecifica & appropriata, conſtringit verò qualitate ſecunda.

Ferrum aperit & conſtrictit.

Hæ non tam mihi debentur nequitiarum primitiæ, quam Vobis, Inclyta Medicorum Collegia, quibus & Vobis ſuam affricat petulantiam *Tackenius*; & cùm Hippocatici & Methodici ſitis, nequitioſo ſarcaſmo Canonicos Vos appellitat, & Hippocratis ignaros. Sed quò impudentia non aſſurgit? Imperium ſibi fingit in Legem & Regem, in Chorum & Forum; undique & latè populatur. Sed veniamus ad probam, *Tackeni. Ferrum adſtringit manifeſtè.* Et quâ ratione demonſtras? *Ideoq; ſtomachum & vicinia queq; roborat: Convenit itaq; in Dyſenteria lienteria &c. pag. 217.* Elenchumnè conſpicis, *indoctum caput*, & *inſulsè Dialectice?* Eſtnè hoc rem demonſtrare, & Philoſophicè probare? Nonne hæc eſt Petitio principii? Nam ſuppoſito, quòd ferrum adſtringat; tunc veriſſimæ ſunt ſequelæ, quòd ventriculum roboret; quòd dyſenteriæ & lienteriæ conducat. Sed ex malo ſuppoſito hæc infers; nondum probatâ primâ theſi. Igitur: *Ferrum adſtringit manifeſtè*: mentiris; & manifeſtè quidem. Tu Hippocratem non intelligis; ſed Canonici. Ubi unquam divinus Senex probavit, ferrum adſtringere, *lib. 1.* de diæta, ex cauſali hâc, nimirum: *Ex divina neceſſitate ſic evenire debere*; pro ut *p. 218. lin. 10.* citas? Profectò, ſicut ex notitia parandi Emplaſtrum Triapharmacum totam Chymiam ſuperiùs complexus es; ita hoc axiomate omnes ex Phyſicis proſcribis difficultates, dum, omnia *neceſſitate divinâ ſic evenire debere*, ſtatuis: & nos defendere pro ratione poſſemus. O ſtolidum pecus, quid iterum balas? Dico itaque, ex mente doctiſſimorum Medicorum, & Catalogo, à Sennerto recenſito: Ferrum manifeſtè non adſtringit. Probo autoritate tui Helmontii, *Paradoxo quinto, paragr. 12. pag. 443.* Ferrum *aperit, inquam, poteſtate ſpecificâ, & appropriatâ; conſtringit verò qualitate ſecunda.* Quod eſt dicere: ex eſſentia laxat, & per accidens, non manifeſtè, adſtringit. Miror itaq;,

quòd tam alto ſilentio prætereris, neque ullam mentionem in hoc capitulo feceris Helmontii; è quo iterum hanc doctrinam ſuffuratus es, pauculis mutatis; illud nimirum: *oberrare ſal quoddam reſolutum in nobis, quod, propter ſapore inæqualitatem, medicamentis purgantibus non auſcultat.* Hæc tamen Helmontius verbotenus dicit, *ſupracitato loco, paragr. 10. Epoto itaq; ſtomomate*, id eſt chalybe, vel ferro, *pulveretenus, quam primum iſtud ſal nocuum (quod purgantium mandatis non auſcultat) ad ferrum præceps accurrit, eiq; adhæret, ut diſſolvat: &c.* Tu verò, *Tackeni*, infra, hæc eadem verba furatus es clariùs, *pag. 218. lin. antepenult.* ubi ais: *ſumpto itaq; ferro, quod ut meo amicè oſtendi facillimè acida omnia combibit, illico, ſal iſtud nociuum liquidum, vel humor excrementitius, ad ferrum præceps ruit, eiq; adhæret, ut illud diſſolvat: &c.* Conſule Helmontium, Amice Lector; & totam hanc doctrinam iterum ibi reperies. Sic, mi Hypocrita,

ex furtis doctus quilibet eſſe poteſt.

Hem! quàm cornicula iterum ceſpitat? Quam nuda eſt, repetente Helmontio plumarum fucum? Et probo ulteriùs, quòd ferrum per ſe, primariò, ac manifeſtè, non adſtringat. Inprimis experientiâ conſtat, & quotidie explorare poſſumus, ferrum, ut ferrum, per ſe, ſive crudè aſſumptum, ſubtiliſſimè nimirum raſpatum, ſive in vitriolum, ſive tincturam, aut crocum aperientem converſum, alvum laxare, vitriolum vomitûs ciere largiter aſſumptum, deobſtruere, menſes & obſtructiones hypochondriorum reſerare; & hæc immediatè ac per ſe: per accidens verò, & mediante calcinatione, ſeu reverberatione, in crocum ſiccum adſtringentem redactum; ſeu etiam ſcorias ferri, adſtringere, & priori contrarias operationes edere. Ferri crudi, ſubtiliter ſaltem limati, uſus in Medicinâ rarus eſt. Sunt tamen, qui illud intra corpus crudè aſſumunt, & haud exiguum exinde emolumentum, in morbis diuturnis hypochondriacis, & obſtructionibus viſcerum naturalium aperiendis, experiuntur. Cauſa eſt, quòd ab acido fermento, lienis ventriculo inſpirato, illud ſolvatur, & in actum deducatur; eodem ferè modo, ac ſi extra corpus acido aliquo ſpiritu, vel liquore, ſolveretur, aptúmque ſic Medico uſui redderetur. Laxare alvum ferrum, ciereque vomitûs; id probatur manifeſtis ejusdem operationibus. Si enim ejus vitriolum in paulò largiori quantitate aſſumatur; tunc excedit ſuâ reſolvente & aperiente virtute, ac corpus humanum ſurſum deorſumque commovere potens eſt. Ita etiam experimur à crudo, ſubtiliter ſaltem limato, ferro. Illud enim, intra corpus ſumptum, nullo modo alvum conſtipat aut adſtringit; quin alvum laxet, & excrementa, nigro colore tincta, per guttur inferius exturbet. Nigredo verò chalybi, aut ferro, communis eſt, quippe cujus, quotiescunque ſolvitur ſpiritu aliquo acido, ſive Vitrioli, Nitri &c. magna pars in ſcorias & liquamen nigerrimum convertitur. *Stomachum* verò *& vicina quæq; roborare: Conuenire in Dyſenteria, lienteria, diarrea, omnibusq; morbis laxis & diſſolutis:* uti aſſerit porro, *pag 217. lin. 22.* ſimpliciter, ac ſine diſtinctione, admittendum non eſt. Etenim ſi crudum & limatum ferrum, vel etiam ſimpliciter præparatum, & in crocum aperientem converſum, ſtomacho injiciatur, in affectibus ſupradictis; illud reverà ventriculum aggravat, & debilitat; præſertim larga ejus copia: ita, ut neceſſum ſit, roborantibus medicamentis ventriculo proſpicere, ac talia tandem exhibere deſuper, quæ illud propellant & exturbent; ne propter gravedinem, & ſcoriarum reſiduam cruditatem, ventriculi chylificationem impediat, vel majora inducat mala; deficiente præſertim fermento acido lienis; quod illud ſubigere, aut in actum deducere haud valeat; adeoque in ventriculo hærens, nullo modo vi adſtringente, ſed gravedine aut pondere ſuo, ut & cruditate, ſtomachum officit, & conco-

ctionem

ctiōnem turbat, ac impedit. Si quod emolumentum in dyſenteriâ, diarrhæâ, &c. à ferro crudo, aut ſimpliciter præparato, ſperandum; illud reverà non ratione virtutis ipſius manifeſtè adſtringentis fit, ſed quatenus humor acris, acidus, & mordax inteſtina obſedit, eaq́ue continuò vellicat & exulcerat. Huic verò humori abſumendo, & mortificando, tale eſt objiciendum medicamentum, in quod ille tyrannidem ſuam exercere, &, tanquam lupus, illo ſatiari poſſit. In quem finem ferrum, ejusq́ue ſimpliciter paratus pulvis, nec non oculi cancrorum, corallia, margaritæ, vel ſimplices etiam ſilices, ignem non concipientes, ferro attriti, aut lapis molliuſculus, quem pro Ludo Helmontii nonnulli habent, corpori ingeſta, per accidens medelam præſtare poſſunt: quatenus nimirum humores acres & mordaces, inteſtina vellicantes & exulcerantes, in prædictos lapides ſe potius inſinuant, potenter agunt, & agendo repatiuntur, ab acredine & mordacitate immutantur, & veluti dulcificantur: quo tum humore acri ſaturato, inteſtina conſequenter ab eo liberantur, & per accidens horum morborum medela ſubſequitur: atque tali modo non adſtringente virtute ferrum, & reliqua ſupradicta, agunt, ſiſtendo diarrhæam, dyſenteriam, aut alios immoderatos fluxus; ſed alio diverſo modo; auferendo nimirum cauſam: quâ ablatâ tollitur effectus; ſcilicet eroſio & exulceratio inteſtinorum. Hanc ſententiam ipſe tuetur *novellus Hippocrates, pag. 218.* immemor prioris ſententiæ ſuæ, quòd ferrum manifeſtè, id eſt, per ſe, adſtringat, ubi ait, *lin. penultima: Ferrum ſumptum acida omnia combibit, illico, ſal iſtud nocuum liquidum, vel humor excrementitius, ad ferrum præceps ruit, eiq; adhæret, ut illud diſſolvat: &c.* Sic non immeritò reclamare audit, *pag. 217. lin. penult. quod ferrea medicamenta mulierum menſes promovent, reſtaurantq; jecinoris & lienis defectus, adeoq; hinc potius laxare, quam adſtringere.* Rectè & verè audiviſti reclamare. Sed quid reſpondes, *novelle Hippocrates? Non ut medicus canonicus*, iterum inquis, *qui lapides cancrorum minerale, & ob id naturæ inimicum proclamabat; ſed ex naturæ operibus, quibus demonſtraui ex Hippoc: lib. 1. de diæta: hæc Ex diuina neceſſitate ſic euenire debere.* Eja! Quid iterum laſcivis? Fortè ex divina neceſſitate? An ab ultima Thule hoc figmentum & decumanum mendacium citaſti? *Quis fuit ille Medicus Canonicus, qui lapides cancrorum minerale, & ob id naturæ inimicum proclamavit?* Profectò, ſi tuas nugas ſeveriùs examinemus; paria, aut ridenda magis, divulgaſti. Sed hic plura non addo: repete ex ſuperioribus ea, quæ de juventutis delictis ex Timplero adduxi; & Pavo, arbitror, caudam demittet, & aures Midam humiliabunt. At verò cùm ex Helmontio, *ſupra citato loco*, hanc tuam, de ſale nocuo, & ferro aſſumpto, deſcripſeris doctrinam, & propriâ induſtria & Marte obſcuraveris; videamus, quâ ratione illam defendere valeas. *Oberrat*, inquis, *ſal quoddam reſolutum, ex acido & alcali, invicem minus concordante compoſitum: &c.* Helmontium ego probè aſſequor: ſed reſponde mihi, *novelle Hippocrates*: quid eſt illud *ex acido & alcali minus concordante compoſitum, quod diaphæreſi & tranſpirationi ineptum, & quod propter ſaporum inæqualitatem, medicamentis purgantibus non auſcultat?* Si eſt *humor planè excrementitius*, uti iterum ais, lin. 23. *vel in prima vel in ultima corporis regione* (cur non etiam in ſecunda) *exiſtens, cujus ſive uterus, hepar, lien, renes, pancreas, meſenterium, vel ſtomachus ſit generator* (cur nō genitor?) *idem nunc eſt: &c.* Proh! quanta doctrina, *noviſſime Hippocrates!* Ad quid tot nugacia verba? Vitiatum lienis fermentum, aliosq́ue in corpore excrementitios humores, novo & peregrino etymo obvelare? *Eſſe ex acido & alcali minus concordante compoſitum?* Guſtaſtiné, ac pondere & menſura trutinaſti *illud compoſitum minus concordans*: quodnam alterum ex alterutro ſuperet, aut acidum ſalſum, vel ſalſum acidum? Cur eſt *ineptum diaphæreſi & tranſpirationi hoc minus con-*

cordans compoſitum? Et cur *medicamentis non auſcultat purgantibus propter ſaporum inæqualitatem?* Et quæ eſt illa ſaporum inæqualitas? Et quare humor excrementitus aliquis in tertia corporis regione oberrans *ineptus ſit diaphoreſi & tranſpirationi?* Per quam igitur viam, per quos ductûs, debet evacuari? An ferrum fortè retrahat iſtum homorem, vi ſuâ adſtrictivâ, ad primam corporis regionem: & an ſecum retineat? Si *diaphoreſi & tranſpirationi ineptus, pag. 218. lin. 18.* erit igitur maximè craſſus & viſcoſus: ſi craſſus & viſcoſus; quomodo *ad ferrum tam præceps ruet: pag. 119. lin. 3.* per omnes corporis partes, per digeſtiones ſive regiones, retro gradu motu ad primam corporis regionem: *ſi ferrum diaphragma non aſcendit, pag. 219. in margine?* Iterum ſcire aveo, & mecum plures doctiſſimi Viri noviſſimâ hâc doctrinâ *Hippocraticâ* erudiri cupiunt; cur talis humor excrementitius *propter ſaporum inæqualitatem medicamentis purgantibus non auſcultet?* Annon varii odoris fercula tibi quandoque fuerunt oblata; quæ tamen purgantibus medicamentis auſcultârunt? Num & illa non habent *ſaporum inæqualitatem?* An ſolùm acida; an purè ſalſa ſunt; vel ex utroque ſapore inæqualiter mixta? Dic nobis hæc, *Tackeni*, ſi adeò exquiſitum habes guſtum, quo omnes corporis humani excrementitios humores diſcernere vales; an in ſalſedine, vel aciditate ſolùm excedant. Et ſi *propter ſaporum inæqualitatem ex alcali & acido minus concordans compoſitum purgantibus non auſcultat;* quomodo igitur dignoſcendum ſapore, vel odore, ne fruſtra illud expurgare tentemus, & fortè noceamus? Quomodo illud devincendum denique; ſi neque *per diaphoreſin, & inſenſibilem tranſpirationem*, nec etiam *per purgantia*, exturbari poteſt? Summa: mille abſurditates; quibus accedant ejus contradictones; quæ evidenter ex prolatis textibus conſpiciuntur. Propterea ipſamet *Tackenii* authoritate aſſerere & concludere poſſum: *Ferrum* non *manifeſtè adſtringere*, neque *ſtomachum roborare;* verùm habere illud vim reſolvendi, deobſtruendi, & laxandi, ipſumque ventriculum aggravandi. Adducam adhuc doctiſſimorum Virorum authoritates, & unanimem conſenſum: inter plures, Doctiſs. Cellum, & Mylium, de Mineralibus, *lib. 5. part. 2. cap. 5.* dicentes: *Ferrum extenuat, & ſicca reſolvit.* Et ſi quandoque contingat, ut roboret aut adſtringat; quod notârunt iidem Authores; Doctiſſimus item Wormius, *in ſuo Muſæo, pag. 123*, id, profectò, non ex ſimplici ferro eſt, ſed illud, pro diverſitate ſuæ præparationis, diverſos & contrarios habet effectûs; uti doctiſſimè ſcribit prædictus Wormius, *loco ſupra citato:* nimirum: Ferrum *in Medicinâ etiam usûs ſuos habet. Nam candens ferrum, lacte reſtinctum, diarrhæam ſiſtit; vino, aut cereviſiâ, eandem concitat. Squamma ejus exſiccat: unde calceis impoſita, fætorem eorundem abigit. Ex ſcoriis balnea conficiuntur, quæ vim habent adſtringendi, incraſſandi, menſes ſuperfluos ſiſtendi, articulos roborandi, vomitum & diarrhæam curandi, tumores œdematuſos reſolvendi. Chymici, in eoſdem usûs, ex eo crocum conficiunt, & oleum. Sed hîc in præparatione multum ſitum eſt. Crocus enim, ſolâ calcinatione præparatus* (arrige aures, *Tackeni*) *adſtringit validè, & hæmorrhagias ſiſtit; ſed cum ſulphure, aperit obſtructiones, & vitiis lienis medetur.* Ex his mea, & omnium doctiſſimorum Virorum, confirmatur ſententia, quòd ferrum operetur juxta diverſas ſui præparationes: per ſe verò nunquam adſtringat; ſaltem ejus ſcoriæ; quæ veluti recrementa ferri ſunt, ſuo humido radicali, id eſt, ſuo Mercurio, privatæ. Sicut etiam crocus Martis adſtringens, humido ſuo, id eſt Mercurio, privatus, longè alias & diverſas, à ferro, ſeu chalybe ſimplici, ejuſque croco aperiente, effectûs habet; teſtibus doctiſſimis Viris & Chymicis; nullo excepto; ſolo refragante *novello Hippocrate*, ac *noviſſimo Législatore.*

Aquam Chalybeatam, ſeu lac chalybeatum, in quo nimirum ferrum candens ſæpius reſtinctum fuit, diarrhæam ſiſtere, & operationes ferro, ut ferro, contrarias edere, ac vim habere roborandi, juxta Doctiſſ. Worm. Cæſ. & Mylium, *locis ſupra citatis*, eâdem de cauſa, ratione nimirum diverſæ præparationis, & liquoris extinguentis, contingunt. In qualibet enim ignitione, & reſtinctione, ferri cum lacte, aut aquâ, decedunt ſubtiliſſimæ ſcoriæ; quæ liquori huic extinguenti communicantur; & ab his virtus adſtrictiva promanat; non à ferro, ut ferro, ſed à ferri ſcoriis. Propterea ſi in vino reſtinguatur ferrum candefactum, contrarios ſtatim habet effectûs; quoniam vinum ſuâ acredine, & tartaro, ferri ſubtiles ſolvit particulas: ideoq; naturales ferri vires atq; virtutes vinum hoc æmulatur, contrarias ſcoriis, & ferro calcinato, ſeu croco ejus adſtringenti.

Quàm autem ridiculas paritates ac ſimilitudines, *pag. 220.* afferat, de humorum in corpore reſtagnatione, & magnetiſmo, ſeu affluxu, ad ferrum; nemo ſanæ mentis eſt, qui non rideat, ac eas explodat. Negatur tibi paritas, *ſtolide Philoſophe.* Nam alia eſt analogia mineralis ad minerale; alia eſt humoris corrupti ad ferrum. Illa fiunt à formarum, ac totius concreti, diſpoſitione, juxta quam in ſe mutuò agunt & reagunt: hæc ex accidenti; quatenus ſcilicet ferri aut chalybis particulæ aſſumptæ, aut in liquore ſolutæ, per minima corporis noſtri admiſſæ, ea ſecum deducunt, & exitumiis parant, quæ ſibi infenſa hactenus natura ſenſit, ſtrenua cooperatrix. Et ſi ſimilitudo tua non claudicaret, requireretur in humano corpore & Auri, & Argenti, & Cupri, & Martis, & quidquid fodinæ generant, omnium deniq; mineralium apparatus. Tantum enim probant tuæ ſimilitudines. Lege plura, efficaciaq;, ex tuo Helmontio, *de Spadanis*: unde tuam inſcitiam moderaberis. Quanquam, ſi penitiùs hæc intueamuri, non ad Chymicos ejusmodi præcipitationes pertinent. Tevtonicè Fellungen/ ſed ad Aurifabros, è quorum tribu jam olim fuit *Tackenius*; & ad eos illum iterum ablego. Quòd autem *in Marginali* ſcribis; *Te non loqui illo, qui in vita nil, niſi olidum ſtercus inſpexit: pag. 220.* arrogans iterum petulantia eſt, & ſpurciſſimi oris tui colluvies. An noſti, quæ illa gens ſit, quæ ad primam Medici ſalutem olidi ſtercoris reliquias & proventûs reddit? Nos in Germania modeſtiùs tractamur. Quin imò novi optimè, quòd olim tu Patavii, quòd nunc indeſinenter Venetiis, olidum ſtercus quotidie ſcruteris, ac ſpeculando totus defixus hæreas. Sic mos; ſic ibi Medentum avita fert conſvetudo. Rem ego hanc paucis declarabo. Legit ſimia noſtra, ac doctorum Virorum umbra, *Tackenius*, ex Helmontio, cui, profectò, illud *Tackenio* minimè debitum elogium condignè attribuere poſſumus, quòd nova, quòd occulta, quod inaudita docuerit; legit, inquam, ex hoc Viro; quod & ipſe, *Tit. Promiſſa Authoris*: *Tit. Studia Authoris*: Tit. *Venatio ſcientiarum*: & alibi, Medicos ſui temporis duriùs nonnihil examinârit; &, ecce! ad normam tanti Viri, incultus, indoctus, inhumanus *Tackenius*, ſimia Hippocratis, doctorum Virorum paraſita, quorum repotia undiq; collegit, ut ij faciunt, qui ex multis centonibus forum ſcrutarium erigunt, hic homuncio vult Scholis inſultare, Medicos, ac Viros Celeberrimos Europæ citra diſcrimen ſugillare, &, quos antè ſarcaſticè Canonicos dixit, nunc, feſtivo ſcommate, *nil niſi olidum ſtercus noſſe ac ſcrutari, aſſerit.* Neſcio quâ maximè ratione fœtidam hanc temeritatem caſtigabimus. Meo conſilio vindicias has Xantippæ cuidam deferemus, quæ injurias à marito ſibi illatas ulta eſt, dum caput ejus, ad ædium fores recumbentis, matulâ perfudit; digno tam illoto Humoriſtâ lixivio. Reliqua; de eroſione ferri in Aquis & Fontibus Goſlariæ Vitriolatis, uti etiam in Hungaria, in cujus vicem ſubſtituitur cuprum, absq; transmutatione ferri injecti, &c.

ďti: &c. hæc, inquam, omnia trita ſunt, & exoleta apud Viros doctos. Si quid rari, & ex fundamento deductum, hâc ſuper re ediſcere cupis; lege Agricolam, & recentiſſimum P. Athanaſium Kircherum, in Mundo ſubterraneo; & videbis, quòd ne Tiro quidem ſis, ſi cum talibus in comparationem veneris. Ulteriùs; obſervate hominis præſumptionem, dum, *pag. 220. lin. 23.* ſcribit: *Hanc præcipitationem multi docti Viri (non tamen in Hippocratica doctrina) transmutationem ferri in cuprum crediderunt.* Crediderunt naturalem metamorphoſim *Tackenii* in Aſinum. Apage! Cenſor Doctorum Virorum: quid inter doctos amuſus? Quid inter Hippocraticos Hypocrita conſides? *Et niſi excrementa ità tingantur; jam ferrum inconſideratè propinatur; non enim reperit humorem idoneum, qui illud ſolvat, tunc ſanè ferrum adſtringit, licet reformatoris crocus martis aperiens aſſumptus per os fuiſſet, &c. pag. 221. lin. 8.* Quàm inſulſa methodus! Bene vel malè chalybeata propinari judicat à qualitate excrementorum; quorum tamen excretio non, niſi poſt aſſumptum ferrum, accidit. Ergo vides, quòd falſè ſuperiùs docueris, *pag. 217. lin. 21. Ferrum adſtringit manifeſtè, ideoq́; ſtomachum & vicinia quæq́; roborat.* Sed dicere debebas: ferrum adſtringit tunc, quando inconſideratè propinatur; uti hîc dicis; & quando non reperit humorem, qui illud ſolvat; cæterùm manifeſtis qualitatibus aperit & laxat. Sic Dogmatici & Canonici loquuntur. Vides, quòd ad noſtra caſtra quandoq; diffugias, urgentibus te mendaciis, & diverticula quæras. Libenter te ſuſcipimus: ô utinam tandem ſaperes! Cæterùm miror, cur te tam arctè ſtringat Reformatoris crocus Martis adſtringens & aperiens? Quid culpas? Conſilium ſuppeto: meliora doceto, *novelle Hippocrates.* Hoc tibi promitto; quòd crocus Martis noſter adſtringens optimus erit, ſi non invenerit humorem, qui illum ſolvat: et crocus Martis noſter aperiet, ſi talem húmorem ſolventem offenderit. O ſtupidum dogma! Quaſi croci Martis & aperientis & adſtringentis una eademq́; ſit indoles, natura, & præparatio: cujus exhibitio & judicatio à ſtercorum tinctura deſumenda! Nec tam inania garriunt, profectò, ad colum anûs. Judicent viri docti, & meas conſulant Animadverſiones.

Medicus Romanus ex uſu ſpiritûs ſulphuris arthriticus factus eſt. Dato hîc; non conceſſo; quòd Arthritis (quæ à falſo aliàs etiam cauſatur) hîc indebito acore ſtomacho ingeſto, ac roridum alimentum, & ſemen crudum, aſſimilandis oſſibus deſtinatum, afficiente cauſata fuerit: quid ſequitur? *Poſtmodum alcali animalium reſtitutus.* Ergo ſale Viperarum *Tackenii.* Negatur conſequentia. Nam ſal Vipereus tuus non eſt alcali: ſed eſt ſal acido-ſalſus; uti ſuperiùs tibi per longum demonſtravi. Ergo ſalia volatilia animalium ſunt ſpecifica arthritidis remedia; uti aſſeris *pag. 131;* uti etiam ſal Tartari. Hæc conſequentia vera eſt. Nam hæc ſalia ſunt verè contraria acidis, priusquam acido aliquo ſaturentur. Ubi verò acido aliquo ſaturantur & turgent, pro ut ſal tuus Viperarum: jam alterius ſunt indolis & monarchiæ; nec acidis ultrà contrariantur: prout videre eſt in ſale communi & naturali, nec non Tartaro Vitriolato artificiato. Interim ſpero, *Tackeni,* quòd poſt tot iteratas lectiones & repetitiones, ſalium perfectum diſcrimen didiceris, & naturam. Gratulor proinde, quòd tam proſperè curam abſolveris in arthritico Medico Romano: quòd te, tanquam novum Numen, adorent Medici Romani; & ad *Tackenium*, tanquam ad Oraculum Delphicum, confugiant. An non advertis ipſe, quàm argutè honorem Doctiſſimis Viris & Medicis clanculum detrahere, & tibi omnem ſcientiam arrogare nitaris? Quaſi verò totus orbis, & ipſi doctiſſimi Medici Romani, ad hoc Oraculum confluerent Clientes; ac nullus unquam arthritide vagâ laboraſſet, niſi à copioſè ſumpto ſpiritu Sulphuris inductâ; nec quisquam ab illa liberatus, niſi

per ſa-

Digitized by Google

per ſalem Viperinum *Tackenii.* Accurrite igitur, gentes, ad hoc remedium, & ejus decoctorem. Miror tamen, quòd in tui commendationem plura non attuleris experimenta Romana; cur non eminentiſſimam curam toti urbi notiſſimi Cardinalis ſubjunxeris: per quem Sal tuus Viperinus novum meruit diploma. Sed felix *Tackenius*, cujus ſucceſſûs proſperos demulcet Phœbus; ſiniſtros terra ſepelit. Tandem advertite, quæſo, methodum curæ arthritidis vagæ, & quâ authoritate eam confirmet, *pag. 222. lin. 3. Alcali enim combibit acidum errans in corpus diſperſum, quod ventriculis manifeſtè acida non aſſvetis* (conſtructio Tackeniana: Ventriculis manifeſtè acida non aſſvetis) *dolorem & morbum excitabat: docente id Hippocrate, de Medic: purgantibus: acidos cibos, ſi quis citra delectum, ac inconſideratè exhibeat, nihil commodi perficient.* Miremini doctam applicationem & explicationem Hippocraticam!

Ulteriùs notanda venit apta connexio hujus curæ, cum ſequente hiſtoria, de Clavo aureo, qui Florentiæ conſpicitur: ubi inquit, *pag. 222. lin. 12. Hoc præcipitationis fundamento, factus eſt clavus aureus Magni Ducis, quem Ferdinandus Primus, P. M. hoc teſtimonio, quod cum clavo Florentiæ ſpectatur, ornavit, &c.* Verùm cui nunc, *Tackeni*, potiori jure fidem tribuam? An, piæ memoriæ, Ferdinando Magno Duci Hetruriæ, juſto & veraciſſimo Principi; qui de vera clavi in aurum transmutatione teſtimonium (vel tuo ſuffragio etiam) edidit? An tibi, *Hippocrates*; qui hactenus innocuam veritatem tam malè tractaſti? Calculum meum Magno Duci reddo, & te mentiri puto; neq; credo, tantis, tamq; expertis, Principibus, à tuæ farinæ hominibus, tam levi negotio imponi poſſe, quin intelligant, ac manibus palpent; quid ſit auri cum ferro conglutinatio; quid ſit, clavum aureum ferrugine tingere, ac mox oleo (ut ais) quodam ablutum in aurum transmutare; & quid metallorum transmutatio. Vides, quàm procax ſis, temerariè judicando? Non omnes conficiunt *molliculos caſeos*; illud *corculum Tackenii*, tot fraudibus, quot caſei vermiculis & tineis, ſcatens. Interim, quidquid contra Principes & Medicos reboes & vocifereris, nobis non perſvaſeris; omnem metallorum transmutationem impoſturam eſſe. Imò tibimetipſi adverſaris tractatu tuo de alcalibus; in quo magnifica profers de materia prima Philoſophorum, pro univerſali tincturâ perficienda; item ſub imagine & ænigmate, ac hieroglyphicâ obſcuritate Veterum, ex Hermete, Zoar, Baſilio Valentino, & aliis (ex te nihil.) de hac transmutatione agis: quos Viros hanc coluiſſe & noviſſe artem, infallibilis fert traditio: his te Viris adjungis Collegam: uti ſolent Magnatum quadras frequentare Moriones. Ergo cùm ipſe hoc artificio titillari te ſentias; ac, licet myſterium non aſſequaris, nomen tamen inane affectes, ac velut in aliis reſpicias: cur igitur hic clavus de ferreo in aureum mutari non poterat: cùm tu materiam transmutationis, aut Univerſalem nobis aſſignes; quam tamen Veteres ſedulò celarunt, nimirum Saturnum? Et dato; non fuiſſet transmutatus: quàm incultus Ethicus; quàm inurbanus Politicus es tu, quòd talia, quæ in Principum commendationem non ſunt; credulos ſcilicet nimium eſſe, & ad fallendum pronos reddere, non ſubticuſti, vel arcaniùs deſcripſiſti; maximè, cùm etiam noſtro ævo, à modernis Ducibus, pro tali habeatur, & orbi ſpectandus exhibeatur. O ſancta prudentia, quàm noverca es *Tackenio!* Plura, de poſſibilitate transmutationis metallorum, lege ex Mantiſſâ noſtrâ, recenter divulgatâ. Cætera in hoc capitulo intacta relinquo. Unum hoc B.L. hortor, ut ultimum huj⁹ capituli paragraphum probè obſervet: *pag. 224.* primò manifeſtam contradictionem priorum: ſecundò, quàm veraciter illum ſuperiùs toties arguerim rapinæ ex Helmontio. Audite enim iterum *Tackenium* & *Helmontium* concordantes: *Tackenius, p. 224. lin. 8.* habet ſequentia: *Sed redeamus*

ad ferram, quod aſſumptum per os, liberat ab obſtructionibus, a ſupradicto excremento obortis, & aperit per accidens abſorpto ſcilicet coagulatore acido errante, & a natura proſcripto, non tamen quod per ſe proinde deſinat eſſe conſtriuum : aperit ergo poteſtate ſpecifica & appropriata, conſtringit verò qualitate ſecunda. Hæc eſt doctrina nova *Tackenii*, ſeu Veteris Helmontii. Nunc audiamus Helmontium, *Paradoxo 5. pag. 443. paragr. 11.* his formalibus : *Liberat itaq; ferrum ſumptum ab obſtructione ; & aperit per accidens, ablato ſcilicet ſecum obſtruente victo ; non tamen quòd per ſe proinde deſinat eſſe conſtrictivum. Aperit, inquam, poteſtate ſpecifica & appropriata ; conſtringit verò qualitate ſecundâ.* Hucusque van Helmont. Legat Amicus Lector citatum Helmontium; & videbit, quàm inaniter hic Thraſo glorietur alienis plumulis ; à quo totum ſuum alcalium theſaurum ſuffuratus eſt. Proh ! quàm turpè eſt, Autoris nomen & meritum ſupprimere, ac quaſi ſua imprimere; quin imò poſt obſequia ſugillare ! Sed ita ſolent cuculi : ſic Helmont ; ſic Reformator experti.

Ad Caput 29. procedo, cujus titulus : *Nux caſſa :* ſeu : Corpus ſine anima; Nux ſine nucleo. Proh ! quàm benigna eſt homini mater natura ; quæ omnes viciſſitudines voluit ſubalternas, dum laſſis requiem, deliris lucida quandoq; intervalla, mendacibus, ut vel inviti ad veritatem quandoque declinent, tam clementer indulſit ! Quo facto, mi *Tackeni*, hæc tibi veritas excidit? Quàm luminoſum habes intervallum ? Quàm ſvaviter à mendaciis pauſas ; dum proprio & congenito etymo opuſculum, alcalia tua, & præſens capitulum, *Nucem caſſam* inſcribis ? Vides, quid veritatis lenocinium in homine operetur ? Tributarios omnium affectûs allicit & procatur. Ita eſt, mi *Tackeni*, verax hîc es, & ne quidem æquivocas ; quòd *Nux caſſa* ſint ; ſeu, ut etiam ſuperiùs jam veritatem meditari cæderas, quòd *ventus ſit vita tua ;* inventa, ſibilus ; doctrina, vox ; prætereaque nihil. Et ne per errorem ambiguus aliquis hærere poſſit, quòd veritatis ſtrenuè hic partes defenderis, & pro *caſſa nuce* acriter toto hoc opuſculo, ſuppetias ferentibus alcalibus, dimicaveris : conſulat Lector, & ruminet, quidquid hactenus à *novo Hippocrate* dictum ; quidquid præclarè, ad finem usque, dicendum adhuc reſtat : &, profectò, pro *Tackenio* ſtare debet, & albo ſuffragari calculo, quòd vera dixerit : quoniam omnia *Nux caſſa* ſunt. Dicite enim, Mechanici, an non *Nux caſſa* eſt ; poſt *mira*, *admiranda*, *nova*, *occulta*, *inaudita* promiſſa, ad veſtras officinas deflectere, & tribum ambire ; *Saponariam*, *Vitriariam*, ultro obire? Dicite, imbelles anûs, & tu ad *flumen*, *Nauſicca*, & vos, ad lintrem, lotrices : an non *Caſſa Nux eſt*, ludo muliebri ſeſe ingerere, *induſia*, *pedorem* & lixivia tractare? Quàm immites habetis DEOS, quòd huic Actæoni cornua non accelerant, qui, ſecretiores operas & labores veſtros adire, reveritus non eſt ? Dicite, Tirones Pharmacevtices, an non in Magiſtro artis, & Chymiæ Anteſignano, *Hippocrate* redivivo, *Nux caſſa* eſt ; *febrifugum* vobis *oleum* promittere, *pag. 183. Riverij arcanum febrium, ſeu febrifugum ;* ac palam mentiri, & verba reſorbere, eò, *quòd operoſum ſit :* interim edocere ; quâ ratione è plumbo fiant remedia ; quomodo paretur butyrum Antimonii, Mercurius vitæ, Pulvis Algerotti, Bezoard. minerale, Cinnab. Antimonii (magna hæc ſunt hactenus) quin imò, *pag. 17.* arcanum, ex *calce & melle, pro callis pedum mortificandis ? Pag.* iterum *211.* Emplaſtra de Ceruſſa, Triapharmacum, reliquaque, ut ait, hujus censûs (proh, quam pediculos odit hic Chymicus, quòd ſpecificum Ungventum ſubticuerit !) quaſi noverca hactenus vobis ars & inſtitutio fuiſſet. Dicite, Medicinæ lumina Europæ noſtræ ; an non ſit *Nux caſſa*, quòd hæc tinea Sapientiæ pallio veſtro ſeſe inſinuaverit : ac, cùm ſitis rationales ac dogmatici ; *Canonicos* tamen luſerit ; inſulſos in *prunellæ ſale ;* ſordidos in profeſſione : qui *nihil niſi olidum ſtercus, in vita inſpexeritis ?* Dicite, veritaris arbitri ; an non

Nux

Nux caſſa eſt, ampla promittere, verbis paſcere, animos ſuſpendere, ac poſtliminio mentiri? Dicite, innocui Hippocratis, & vos, piiſſimi Helmontii manes, annon *Nux caſſa* eſt; Te quidem, Coe, emenſo Lethe, ſuperato Rhadamantho, ex Elyſiis tabernaculis ac ſedibus, ad conteſtanda mendacia, & confirmanda ludicra, temerariè citare: & te, empyriis reſpirantem gaudiis, Helmonti, poſt funera inquietare (ſic ſydera & lunam canes allatrant) &, quod mirandum eſt, de ſpoliis tuis, parto labore, & arcanis vigiliis, triumphare, iisque abuti, ſuppreſſo, ac velut ſpongiâ deleto nomine, ac poſthuma commendatione? Tu denique (multa diſſimulo) dic, Reformator, an non *Nux caſſa* eſt, qui illam confregiſti, tam iniqua, trita, ementita, literato orbi dicare, Auguſtanos vindicare, quos criminas, Zwelferum convincere, ac textûs adulterare, & centies convinci, pro plauſu denique riſum reportare? Denique omnia *Nux caſſa*, nuces, & incaſſum. Procedo ad textum

Capituli XXIX.

qui talis:

Nux caſſa.

Cuprum, dixi, ab aceto verti in æruginem, hoc ſtillare jubet reformator. Memini inquit (a): me mentionem feciſſe, cujusdam menſtrui ſecreti; hoc menſtruum quanquam iubebat malignorum, ingratiſſimorumque cuculorum canina inuidia, inter ſecretiora arcanorum ſcrinia detinere, nec tam citò in meridianam lucem emittere; dum tamen omnem vindictam, ingratitudinis & odij, vndeundè mihi pro beneficiis iniurioſe illati Deo relinquendum, ſuadet rectè factorum conſcientia, vt bonitati publicæ, rem præſtem gratam; ſpiritum prænominatum publici iuris faciam, cui magna remediorum pars, tanquam columnæ non exiguæ innitetur.

a. Appendix fol. 72.

Triſtis ſeueritas quidē in eſt in vultu: at verbis nulla fides. Terēt. Andr.

Quid nunc docet Regius noſter Doctor? Spiritum veneris, & menſtruum ſecretum! (Riſum tenete amici) quod propter indignos detinere decreuerat. Vah impolita ruditas! ſed quis vnquam in hoc viro, tantam liberalitatem totq; beneficia pro publico bono quæſiuiſſet! niſi ipſe ſe manifeſtaſſet?

O curas hominum, ò quantum eſt in rebus inane?

Centum & plures anni ſunt elapſi, cum Baſilius Valentinus hanc aceti diſtillationem, in vulgus edidit (in libello quem vocat, Manuductio Medicinæ, idiomate Germanico, rurſus impreſſo Francoforti, apud Lucam Iennis Anno 1625. in quarto) ſub titulo: vera perlarum ſolutio. Reformator, hunc a Baſilio mutuauit, ſuppreſſo Autoris nomine, ibique de verbo ad verbum habetur, & hunc non ſolum venditat pro ſoluente vniuerſali! ſed (inſuper fingit ipſius inuentum, ſcribillatque Spiritus noſter veneris) & pro Liquore Alkahest *(a), adeò vt non ſine fatali prænuntiatione, Iohannes Fredericus Bauz, reformatoris nomen, digniſſimo Anagrammate, pharmacopœiæ præfixit, quod ibidem videri poteſt Addit autem reformator, ſine erubeſcentia. Hic laudatiſſimus ſpiritus, in medicina non ſolum magnarum virium eſt, cum Epilepticis, Apoplecticis, Hiſtericis, Hipochondriacis, ſummè opitulatur, legitimè ac debitè exhibitus (b) verum etiam tanquam* Liquor alkaest *ſe habet & non vt reliqui ſpiritus acidi, qui ſoluendo patiuntur, & deſtruuntur, inque aliud ens conuertuntur &c.*

a. in aqua Epileptica, pharmacop: Regia fol. 170.

b ad quid in concinnas ſumptuoſas laborioſas & nauſeoſas Regias compoſitiones ſi acetum. omnibus gratum hæc perficit.

Utinam Baſilius, cum diſtillare docebat, hoc acetum, impoſtores timuiſſet, ſicut Hippocrates, Paracelſus, & reliqui, reformator, hunc, pro liquore alcaeſt, non venditaſſet; imò nec tot encomiis illum decantaſſet, vt nec mundo tam fraudulenter impoſuiſſet. Hoc acetum, quouis prætio redimendum ſuadet, additque hæc magnifica verba, quæ præterea, alto notabis calculo ſcilicet.

Turpe eſt doctori, cum culpa redarguit ipſum.

Hoc lector amicè fruere ſecreto inquit: & fauore mei, pro fideli communicatione, beneuole perſeuera. Proh Iupiter: huc adeſte, perſcrutatores acerrimi, vobis illuſtratum eſt ſecretum, nuſquam ab aliquo ſcriptis mandatum. Sed ridet natura! pro veritate nunc pudenda commenta docere! ſunt, qui ſine magno labore, tempore & ſumptu, ſimilem & potentiorem liquorem, ex aceti matre in magnum vas recipiens diſtillant, quem tamen pro Alcaheſt non proclamant.

Videamus nunc ſubjectum ex quo Reformator mirabile ſoluens diſtillat, quod digno nomine ſibi appropriat appellatque hoc nomine, ſpiritus noſter veneris.

Illud eſt ærugo, vel æs viride, quod ſic fit: Cuprilaminæ, cum vinaceis Iam aceſcentibus conduntur, hæc aciditas, rodendo cuprum, cum eo coagulatur in ſal, ſicut omni acido, rodendo contingit, vt de plumbo & corallis ad oculum demonſtraui. Iſtud ſal viride, cum Aceto diſtillato mundificat reformator, inde ſane, nil aliud, quam acetum extillare poteſt, vt Baſilius candide fatetur, ſupra citato loco: ſicut ſpiritui vitrioli euenit rodendo cuprum tunc fit vitriolum, quod ſi diſtillatur, nil aliud niſi idem vitrioli ſpiritus ſeu ſtagma quod affudiſti elicies; juxta illud: nemo dat quod non habet. Remanens caput mortuum, vel fæces, funde in ingillo addito pauxillum nitri & tartari, tunc redit cuprum, quod fuit, priuſquam cum aceto in viride æs mutatum eſſet. En ſecreta & arcana materia quam reformator ſuperflua liberalitate, pro bono publico communicare voluit, & quouis prætio redimendum ſuadet. Hoc ſecreto inquiens fruere lector amice &c. Apage: his cum impoſturis, quas vulgus ridet, iisq; fidem non habet, qui nouit ſecreta non eſſe detegenda, niſi in parabolis, allegoriis, metaphoris, inuolucris & ſimilibus figuris: ſic juſſit fecitque Hippocrates & veneranda antiquitas in auribus inſipientum, ne loquaris, inquit ſapiens, quia deſpicient doctrinam eloquii tui. Sic Iohannes Picus, libro de dignitate hominis. Pytagoras, Plato, Boetius, Macrobius in ſomnio Scipionis, Cornelius Tacitus &c. omnes vnico ore committunt ſecreta non eſſe detegenda, eò, vt dignè impediantur maligni.

Arcana publicata vileſcunt.

Sed age! nonnè minorè cum labore & diſpendio, vti licet aceto ſimpliciter diſtillato, cum ſit vna eademque res? nonnè Tirocinii ſcriptores, ſal perlarum & corallorum præparare docent cum aceto diſtillato? & poſtea abluere? quæ tamen, inutilis reperitur, acida nimirum coagulantur cum ſoluto, vt ſupra aliquoties oſtendi. Sed vt paucis in ſummam contraham. Acetum & Spiritus veneris reformatoris, non ſunt niſi aqua impregnata ſale acido volatili, & ſi illud quicquam rodit, coagulatur confeſtim, quod poſtea per combuſtionem, fixatur in alcali.

Qualem prærogatiuam habet nunc magiſterium corallorum & perlarum reformatoris præ aliis quæ Tyrocinia ponunt? id docet ſpiritus vitrioli vel ſulphuris, qui præcipitat vtrumque: cujus ratio eſt, quod potentior aciditas apprehendit ſolutum, & in illo coagulum ſuſcipit, & ob id etiam pondere creſcit: exinde enim repetere non licet, niſi violento igne.

a. Cicero pro Rabirio poſthumo ubi ſemel quis peierauerit ei credere poſtea non oportet.

Experimentum eſt fallax, cujus notitia non præceſſerit. Bernh. ad Thomam.

a. chi dice il vero non s'affatica, & mi marauiglio del tuo ſudare diſſe Dante.

b. in Appendice fol. 82.

Siccine; Deo proximo & veritati ſatis facit reformator, vt peierat in animadverſionibus (a)? Hæc ſine ſunt adinuentiones ex vera ratione, & experientia (b) conſcriptas, nemini tamen ad huc viſas vel animaduerſas! ad ſolatium generis humani, vt ait in præfatione Appendicis. Itanè fallendus & deludendus Herus? cui promittit in dedicatoria, quod ignorat; genuinam ſcilicet componendorum medicamentorum methodum, & vſitatam ab erroribus mundare, ne populus in æris diſpendium & valetudinis ſæpè ſæpius præcipitatur, vt hac in parte & ſubditi fælicius viuant: Venditare ſcil: acetum pro Alcaheſt? Hæccinè ſunt illa, quæ omiſſis negociis neceſſariis in vulgus cum tanto labore (a) profecta ſunt? vt loquitur epilogus.

Sed reformator, aceto ſuo ebrius, non ceſſat miranda cantare; Spiritus noſter veneris inquit: (b) extrahit ex chalibis limatura adſtringentem tincturam. Hem quid audio; noua res! quaſi omne acetum cum ferro limato non rubeſceret?

Digitized by Google

ret? Fabris ferrareis notiſſimum. In Mantiſſa Hermetica (c) *paulo ante docet, quod crocus adſtringens ſola reverberatione, nulla alia re admiſta exactiſſimè præparare poteſt, nunc ut aceto fides adhibeatur, concedit utrumque. Quid iſtud eſt aliud, quam impertinenter & ignoranter nugari? imò docere, ſalis & aceti contrarietates, & utrumque non conoſci.*

c. fol. 798. Acetũ cum ferri limatura rubeſcit, ſpiritus autem vitrioli coagulatur cũ ea in vitriolum.

Nunc tandem crepant ilia Momo, & tota ſe eviſcerat invidia, quæ tantis torminibus hactenus lancinata. O verè!

Livor, iners vitium, mores non exit in altos:
Utq; latens, imâ, Vipera, ſerpit humo:

canit Ovidius, *lib. 3. de Pont. Eleg. 3.* &, ut probè advertit Chriſtianus Seneca, *in Epiſt. Venenum, quod in alienam perniciem effundunt ſerpentes; ſine ſuâ continent.* Non ita vitium invidiæ continetur: nam & invidum torquet & macerat, bona odit & extenuat, injurias verò dilatat atque auget. Evomito virus, *Tackeni*, res ſalva mihi eſt: ad fata & finem properat malitia tua. Jam enim ſincera vomere paulò ſuprà cœpiſti: quod Hippocrati tuo funeſtum ſemper fuit præſagium. At mitiora forſan expectas, dum ad finem & agonem properat infamis Viperini ſalis tui partus, *Tackeni?* Neutiquam

——— abruptis etiamnum flebile venis
vulgus hiat; magnæque patet via lubrica plagæ.

Contumelias enim nec fortis poteſt, nec ingenuus, pati. Proinde ad vindicandas nequitias tuas novis auſibus accendor; candidum innocentiæ meæ tibi ſcutum objiciens: prout olim Magi ſoliti ſunt; dum contra tenebras & noctem dimicarent. Quid igitur veneni in Reformatorem exſpuis? Calumnias, falſa, & dolos. *Spiritus Veneris* Reformatoris tibi diſplicet, & ructûs movet, *Tackeni*, quòd ex ære viridi deſtillatus ſit? Cur oculus tuus nequam eſt, *Tenebrio*, quia ego bonus ſum? Quid ſuccenſes mihi, quòd bono publico laudatiſſimum hunc ſpiritum dicaverim? Cur mentiris, ac illum acetum deſtillatum dicis? Quàm turpe pecus es, quod omnes fontes & rivos petulanter conturbat, & vel ſic vivam anhelantibus aquam cloacas obtrudit? Sed detrahamus larvam Morioni, & ad rem. *Cuprum, dixi, ab aceto verti in æruginem, hoc ſtillare jubet Reformator.* Ut mendacium pateat calumniatoris; ſciendum, quòd cuprum in illam æruginem, quâ utimur nunc, & propriè æs viride dicitur, ab aceto ſolo non conficiatur; ſed longè alio artificio in Gallia fieri conſveverit. Nimirum laminæ cupri cum uvis expreſſis recentibus ſtratificantur (interpoſitis telis raris, ne confuſum chaos ex uvis expreſſis & laminis cupri fiat) & deſuper affunditur una pars aceti, & tres vel quatuor partes urinæ puerorum: addunt deſuper multoties nonnihil de alumine & nitro; ſic ſæpius hanc mixturam, ſi exſiccata fuerit, novâ urinâ madefacientes, donec laminæ cupri vel penitus eroſæ, & in æruginem converſæ conſpiciantur. Videatur Agricola, *de Natura foſſil. lib. 9.* Wormius, *in ſuo Muſeo, cap. 12.* ſub nomine Santerna, & plures alii; licet ferè nullus exactam ejus præparationem deſcribat, ſed obiter ſaltem eam depingant. Acetum, licet ex cupreo vaſe, ejusque laminis, aliqualem extrahat æruginem; ejusdem tamen virtutis ac indolis non eſt cum vero ære viridi. Etenim uvæ expreſſæ occultum, ſubtiliſſimum, penetrantiſſimumq; continent vini ſpiritum, qui, uvis excaleſcẽtibus excitatus, odore manifeſtè, ipſaq; operatione percipitur: ejus autẽ eſt ſubtilitatis, ut deſtillatione

vix ac ne vix quidem à fuga coerceri,& in liquorem permanentem converti poſſit, diſſimilis totus ſpiritui vini, vulgari operâ deſtillato; quoniam alias longè ſubtiliores,& penetrantiores illo,obtinet virtutes; ſimilis verò eſt illi ſpiritui, qui ex muſto in ejusdem exſpirat fermentatione, adeò potens, ut totam etiam cellam, ubi dolia nonnulla muſto repleta recondita ſunt, fumo & vapore exſpirante impleat, hominesq; incautos, ſi vel per mediam horam in illa morentur, ſuffocet. Neceſſum proinde eſt, ſicut in Auſtria, vindemiarum tempore, quotannis conſpicitur, ut igne haud levi, ex carbonibus accenſo, ſubtiliſſimus hic ſpiritus illicò depellatur & expellatur. Sunt, qui doliis majoribus, muſto recenti repletis, inſtrumenta deſtillatoria ſupernè applicant artificioſè, pro ſpiritu hoc penetrante excipiendo; qui tamen vix includi aut coerceri poteſt, alterius longè indolis ac virtutis, quàm ſit vulgaris ſpiritus vini, ex maturo & fermentato Vino, aut ex ejusdem fæcibus, deſtillatione prolectus. Hinc etiam uvæ expreſſæ, vaſi cuidam, aut dolio, immiſſæ, virtute proprii hujus ſpiritûs incaleſcentes, ejusdem etiam ſpiritûs penetrantioris ſpecimina edunt ac referunt;non verò aceſcunt, aut aceti virtutes æmulantur; uti falſò garrit *Hippocrates Chymicus:* quin potiùs aceto planè contrarias virtutes ipſæ uvæ expreſſæ ſortiuntur: quemadmodum calefaciente ac roborante ſuâ virtute, & ſpiritu hocce, membra contracta emolliunt, viſcoſos & impactos humores reſolvunt,attenuant, membraq; ipſa moderatè calefaciunt, eaq; ſummoperè roborant. Hoc itaq; ſubtiliſſimo & penetrante uvarum ſpiritu, qui longè alias,& celebriores,quàm acetum,obtinet qualitates,unà cum adjunctâ puerorum urinâ, totâ veluti ſubſtantiâ ſuâ aceto oppoſitâ, addito tamen in minimâ quantitate aceto, laminæ cupri, ipſumq; cuprum, in æruginem, propriè in æs viride convertuntur; quod in maſſam, panis formâ, conglobatum, corioq; involutum conſpicitur, & ad nos transfertur. Hic eſt verus modus apparandi æs viride, longè diverſus ab illo, qui, ad imponendum incautis, à *novo Hippocrate* affertur,ac ſi ſolo aceto ærugo conficeretur. An negabis, *magne Phyſicunce* (tuis utor verbis) quòd longè promptiùs urinâ, ejusq; ſpiritu, cuprum, & etiam argentum,in æruginem convertatur,quàm ipſo aceto? Urina autem, ejusq; ſpiritus, qui totus, & purè ſalſus, aceto, acidisq; ſpiritibus omnibus ex natura contrarius & oppoſitus eſt: ex quorum commixtione neutrum quid emergit; quod neque acidum, nec purè ſalſum, ſed acido-ſalſum poſtea exiſtit. Liquet verò, ipſâ atteſtante experientiâ, erinam, ejusq; ſpiritum, aptius longè eſſe menſtruum pro extrahendo ære, & ærugine conficiendâ, quàm ſit ipſum acetum. Propterea ex duobus hiſce ſpiritibus, Uvarum nimirum, & urinæ, cuprum in æruginem mutatur, aceto parum conferente; niſi quòd volatiles Uvarum & urinæ ſpiritûs nonnihil coerceat, ne promptè exhalent: verùm, quodammodo permanentes, cuprum exactiùs rodant, & in dictam æruginem convertant. Hi ambo autem ſpiritûs, tùm Uvarum penetrantiſſimus, tum etiam urinæ, ſummè volatilis (non proinde penitus excluſo aceto, propter aliqualem prædictorum ſpirituum conſtantiam) miro modo in cuprum agunt, non ſolâ corroſione aut ſimplici ſolutione; verùm intimè illud penetrando, tanquam homogeneum & connaturatum ejus menſtruum. Adeoq; ipſa his ſpiritibus confecta ex ære ærugo, alterius longè virtutis, qualitatis & ſubſtantiæ eſt, quàm ſit cuprum, ſolo aceto corroſum, aut ſpiritu vitrioli, vel ſulphuris, ſolutum, & in vitriolum converſum. Nam ex cupro ſimpliciter ſoluto, & in vitriolum converſo, acidiſſimus, deſtillationis ope, elicitur ſpiritus, ſpiritui vitrioli vulgari ferè ſimilis: licet non ſimplex vitrioli ſpiritus ſit; uti imperitus noſter Phyſicaſter ſcribilbat;

lat; quin eximias cupri virtutes ſecum traxerit. Hinc in Epilepſia, aliisq; capitis, cerebri, ac uteri, affectibus præſtantiores multò, communi Vitrioli ſpiritu, obtinet virtutes. Hic tamen vitrioli Veneris ſpiritus longè aliter ſe habet, in ſolvendis perlis, corallis, ac extrahendis tincturis ex mineralibus, quàm ſpiritus noſter ex ære viridi deſtillatus. Spiritus enim prædictus ex vitriolo cupri, aut ſoluto cupro, violenter corrodit, & acrimoniâ, ſeu corroſivo ſuo, veluti comburit margaritas, corallia, oculos cancrorum, & plura ſimilia; tanquam violentum & heterogeneum menſtruum: & corrodendo tam arctè cum illis unitur, ut nullâ arte, neq; deſtillatione, nec edulcoratione, quin totum eluatur, ab illis ſeparari queat; ſed juncta maneant, inſeparabili veluti nexu ſociata, mutatis ſaltem virtutibus & indole rerum ſolutarum. Idem contingit, ſi cum aceto deſtillato margaritæ, corallia, mater perlarum, aut ſimiles res aliæ, ſolvuntur. Quæ ipſa ſolutio pariter violenta eſt, tanquam heterogeneo menſtruo peracta; quod itidem, ut reliqui acidi ſpiritûs, cum rebus ſolutis coagulatur, inq; aliud ens transmutatur; rebus autem, ſcilicet perlis, corallis &c. ſolutis, ab indole & virtutibus naturalibus ex integro immutatis. Et hoc apparet in abſtractione ejusdem à rebus ſolutis, quibus cum tota ejus aciditas juncta manet, ſolo phlegmate tranſeunte. Longè autem aliter ſe res habet, *Tackeni imperite*, cum ſpiritu hoc non ſatis laudando, ex verò ære viridi deſtillato: quemadmodum ſubjectum ejus, dictum æs viride nimirum, non eſt ſimplex cupri vitriolum; non eſt cuprum vulgari modo, rebus aut ſpiritibus corroſivis ſolutum, ſed à dictis uvarum, urinæ, & aceti ſpiritibus, ſimul junctis, in nobilius quid converſum; quod alias etiam, & nobiliores, in Medicinâ habet virtutes, quàm ſimplex cupri vitriolum, aut cuprum, aceto ſolo corroſum. Itaq; quanta differentia inter album & nigrum; inter virum doctum & peritum; ac inter Hippocratem Chymicum imperitum, & impoſtorem: tanta eſt differentia inter deſtillatum commune acetum, tanquam *Hippocratis noſtri Chymici* ſecretum, quod *informat alcali*, & inter ſpiritum hunc Veneris, ad invidiam *Tackenii* non ſatis laudandum. Is enim non agit violenter, non rodit ſimpliciter margaritas, corallia, &c. uti reliqui ſpiritûs corroſivi, & ipſum etiam vulgare acetum: verùm leniter & amicabiliter res ſolvendæ, præſertim margaritæ, in eo veluti liqueſiunt, exuviis earum integris remanentibus, nobiliori pulpâ & ſubſtantiâ extractâ. Peractâ autem hac non vulgari, ſed homogeneâ, ſolutione, abſtrahitur hic laudabilis ſpiritus deſtillando eâdem acrimoniâ, eâdemq; virtute & efficaciâ, quâ perlis, aut aliis rebus ſolvendis, affuſus eſt; relictis perlis, aut aliis rebus verè ſolubilibus, in reſiduo: quibus ſi affunditur aqua ſimplex deſtillata, iterumq; deſtillando abſtrahitur, & quidem repetitis vicibus; verè etiam ſic edulcorantur, quatenus in qualibet affuſione & abſtractione aquæ, reſiduus cum rebus ſolutis ſpiritus, unà cum aqua abſtrahente tranſit, totusq; à rebus ſolutis ſeparatur, remanentibus iisdem rebus ſolutis in ſuis nativis virtutibus à menſtruo minimè præpeditis, nec combuſtis aut deſtructis. His omnibus diligenter conſideratis, abs te jam, *Philoſophe Hippocratice*, quæro; an non, ſi proprium eſt liquori Alkaheſt (quem quidem neq; Ego; Tu minimè poſſides: ſicut ex docta ſcil. Epiſtola tua videre eſt) corpora naturalia amicabiliter ſolvere, eâq; præſtantiâ & virtute, quâ affuſus, iterum abſtrahi poſſe; hic autem laudabilis ſpiritus, ad invidiam usq; in ſolvendis perlis, corallis, aliisq; quamplurimis, hæc quoq; præſtat, ejusdemq; naturæ eſt: meritò de illo dici poſſit, quòd tanquam Acetum eſurinum, & liquor Achaeſt, ſe habeat? Sicut genuinus meus textus, *pag. 52. Append. ad Animad.* habet. Non proinde afferui, nec dictum volo; hunc ſpiritum Veneris

 neris

neris eſſe liquorem illum Alcaheſt (ut tu, *Tackeni*, perversè & mendaciter mihi attribuis) de quo tanta ubivis terrarum prædicantur miracula, ac ſpecioſa nimis ei attribuuntur. Diſtingve igitur, & ratione, ſi qua præditus es, utere, *Tackeni;* an idem ſit, dicere; ſpiritus Veneris, tanquam acetum eſurinum, & liquor Alchaeſt, ſe habet, in ſolvendis perlis, corallis, &c. & ſpiritus Veneris ipſus eſt liquor Alcaheſt. Quæ, quæſo, conſequentiæ tuum implevere vacuum? Falſarius es, & nequiter tuum petis Reformatorem, textûs falſificando, mendacia proferendo, & pro tot meritis & beneficiis ingratiſſimum te præbendo Et verò, cùm clarum nunc ſit, ac ſufficienter demonſtratum, maximam eſſe differentiam in ſubſtantiâ, eſſe, fieri ac operari, inter laudatum hunc ſpiritum Veneris, & ſimplex acetum deſtillatum; & quòd ſubjectũ, è quo dictus ſpiritus elicitur, nequaquam ſit ſimplex cum aceto eroſum cuprum; ſed corpus verè compoſitum medicinale, multarum virtutum: præſtat etiam, miſſis Tackenianis nugis, ut dicamus, quas habeat plures hic laudatus ſpiritus Veneris virtutes, pręſimplici deſtillato aceto, *Tackenÿ* ſecreto. Ideoque repeto, quæ, *pag. 52. Append. ad Animad.* ipsâ veritate & experientiâ ſuffultus, ſcripſi; quòd nim: ſit in Medicina magnarum virium, ac Epilepticis, Apoplecticis, Hyſtericis ſummè opituletur, legitimè & debitè exhibitus: addo præterea, & divinum appello levamen, in doloribus dentium crudeliſſimis & atrociſſimis, à defluxione ex capite, aliisque corporis partibus obortis; removendo extrahendoq́; cauſam doloris, materiam cerebri viſcoſam, totoq́; in corpore latentē, educēdo, colicos dolores ſiſtendo, ac demulcēdo, & lumbricos externè inuncto eo, enecando. Hæc quâ ratione, quaq́; vi & modo fiant; mecum plurimi docti Hippocratici & Dogmatici Medici nôrunt, Tibi verò, ſpurio Hippocrati, ignota ſunt. Suſpicari itaq; deſine, neque ignorantiæ tuæ labem & maculas viris doctis appingito, quos hactenus tecum, Idiota cùm ſis, virtutes & prærogativas nunquam ſatis laudandi hujus ſpiritûs ignorare credebas. Interim vide, & orbi demonſtra (ſi tibi conſcientia, fides & ara) num ſimplex acetum deſtillatum, pro quo mordicus hactenus multiplicatis figmentis certaſti, eadem præſtet, quæ ſæpedictus Veneris ſpiritus, luculento experiētiæ teſtimonio præſtare videtur. Rationes igitur tecũ inito, *Tackeni*, quamq́; multum à veritate devius aberraveris recolito, dum ſine fronte & rubore palam aſſerebas, quòd nimirum præſtantiſſimus *hic Veneris ſpiritus non niſi acetum deſtillatum ſit; quòd una eademq́; res, pag. 229. lin. 24.* Mendacia itaque tua, & calumniæ, in te redundant, ſceleriſque auctorem petunt; dum omnibus planum fit, quòd impoſtor ſis, qui ſana & fidiſſima remedia orbi eripere & occultare ſatagis & collaboras; abſurda tua ſubſtituendo. Et verò quis ulteriùs ignorat, quòd ſæpedictus hic ſpiritus ſit arcanum menſtruum pro Tinctura, ſeu Eſſentia, Antimonii eliciendâ; ad parandam Tincturam itidem, vel Eſſentiam ferri adſtrictivam: quanquam etiam hoc aſſertum Calumniator plenis ignorantiæ buccis controvertat, *pag. 231. & in fine 232, quòd impertinens ſit, crocum martis adſtringentem ſolâ reverberatione apparare, & Tincturam adſtringentem cum hoc ſpiritu extrahere.* Sed quæ implicantia aut difficultas, idem re & numero medicamentum, vel in liquida, vel in ſiccâ, forma diſpenſare: pro ratione morbi & effectûs, nec non ægrotantium cupidine? Aliud igitur eſt, hæc, & ſimilia, captum tuum excedere; aliud, per experientiam & praxim implicare. Tracta comprimis hæc, Chymiam exerce, ſpiritum hunc ad intima usque rimare, priusquam temerarium adeò effutias axioma. Manum tabulæ, ſeu Chymiæ, applica, per experientiam ediſcito; num & tu Tincturam Martis ſimplici aceto tuo deſtillato, lege artis, elicere valeas; prout illam ſpiritu Veneris parare jubeo, *in Append. ad Animadverſ. pag. 60.* & magnus eris Apollo. Hîc, profectò, Rhodus; hic ſaltus: hic arena; tu certa. Ut igitur uno Laconiſmo

rem

rem abſolvam, & vela contraham, aſſero, & dico; probroſum hoc eſſe mendacium, & immane *Tackenij* figmentum: ſpiritum nimirum Veneris, & acetum deſtillatum, homogeneos effectûs producere, nec non easdem vires & naturam ſortiri: cùm toto cœlo & ente à ſe diſſideant, & diſtingvantur; niſi quis temerario auſu veritati & luci velit derogare.

Hæccine igitur ſunt adinuentiones ex verâ ratione, & experientia conſcripta, prout, *pag. 130.* me arguis? *Siccine DEO, proximo, & veritati ſatisfacis?* Heus! impoſtor: hæc ſunt complementa decreti tui, quo orbi te obligaſti; *rara, occulta, abſcondita à ſenſuum cognitione* revelare, *pag. 7?* Hi ſunt *amoris tui ſtimuli, quibus agitatus*, ut ais, *pag. 203. erga proximum, ſilentii fines tranſilis, & Harpocratem tuum*, Hypocrita, concitas? Ut pro Veneris ſpiritu laudabili, acetum deſtillatum ſimplex obtrudas, meliora ſubtrahas, caſſam nucem ſubſtituas, ægris denique, cum ære, & vitam eripias? Redimus ad lachrymas, quas nunquam abſterſimus. Hoc eſt, de quo toties profundis gemitibus querebar: quòd in te, & hujus farinæ ardelionibus, pietas & charitas extincta ſqualleat, & conſcientia callum obduxerit. Hoc eſt, quod ejusmodi hominum peſtes quærunt, & ægros aut fallunt, aut negligunt, &, ſi quem ſyncerè humano generi famulantem conſpiciunt, igne & ferro exterminant; ut crumenas farciant, & ſe denique, mancipia olim dæmonis, ſaginent. Hinc velut ex Orco reboant maledicto ſimillima verba; prout vides, A.L. apud *Tackenium*, pag. 229. *Arcana publicata vileſcunt: Vulgus novit, ſecreta non eſſe detegenda, niſi in parabolis, allegoriis, metaphoris, involucris & ſimilibus figuris:* & ſtatim: *ſic juſſit fecitq́; Hippocrates & veneranda antiquitas, in auribus inſipientum, ne loquaris, inquit, ſapiens.* & mox: *Sic Johannes Picus, l. de dign. hom. Pytagoras, Plato, Boetius, Macrobius in ſomnio Scipionis, Cornelius Tacitus &c. omnes unico ore committunt ſecreta non eſſe detegenda, eò, ut dignè impediantur indigni.* Hæc Tackenius. Sic interim humanum genus lanienæ, & macellis, deſtinatur victima. Mentiris, humani generis infenſiſſime hoſtis, *Tackeni*; mortuos inquietas, quos turpiter pollutos mendaciis in cinere, & pulvere conturbas. An Picus; an Pythagoras, an Plato, Boëtius, Macrobius, & Germanus Cicero, Tacitus, Chymica tractarunt, Impoſtor? Pythagoras ſilentium ſuis impoſuit, ipſe verboſus & communicativus: quoniam anima tacendo ſapiens fit, & levat ſe ſupra ſe. Sic divinus Plato; ſic Boëtius; ſic innumeri ſilentium, modeſti & benè morati animi teſſeram, commendârunt: cui laſciva loquacitas (in *Tackenio*) opponitur. Quid, ſtolide centonum corraſor & compilator, hic Germanum ſcriptorem, diſertiſſimum Tacitum, citas (pugnum ad oculum tibi) qui Agricolam Cæſarem laudat, quòd, cùm ſapiens fuerit, procax non fuit, & ſui oſtentatur, *retinuitq́;*, inquit in vit. Agricol: *quod difficillimum eſt, ex ſapientia modum:* & de Domit. ſcribit, *l. 4. hiſtor: ſimul ſimplicitatis ac modeſtiæ imagine in altitudinem conditus, ſtudiumq́; literarum & amorem carminum ſimulans, quo celaret animum. Hæc Tacitus.* Et, ut Tacitum explicat Didacus Savedra Eques, *in Symbol. ſymb. 43. ſcripſit hæc Tacitus, ut oſtenderet, periculoſum regimen eſſe, ſemper veritatem palam omnibus facere. Nam pars magna regendi eſt, ſecretorum Taciturnitas;* uti & huic ſymbolo præfixit Lemmna: *ut poſſit regnare.* Atqui tu, *Hiſtrio*, detorques ſenſum Taciti à Politicis ad Chymica: ad ea, quorum ignorantia, ſilentium, & occultatio, grande nefas eſt, DEO & charitati adverſatur, humanum genus peſſumdat, dum arcana remedia nobis eripiuntur, fatali ſilentio. Mentiris, quòd Hippocrates artem ſuam celarit. Si quæ interiêre, temporum viciſſitudine id obtigit; non aſtu; non conſenſu tanti viri. *Vah!* igitur, *Tackeni, impolita ruditas*, quòd hos viros; quòd Politica ad Pharmacevtica allicis, &

cum

cum illis hæc confundis. Non es Regius Doctor, ut video: quia ſordidè avarus es: celas omnia: Regios decet munifica liberalitas. O igitur!

O ſtultas curas! ô quantum in rebus inane eſt.

Rideat nunc natura! quòd pro veritate commenta doceat, pag. 227. Rideant Auditores *magnum experimentorum cumulum Tackenii:* ſtupeſcant *inaudita, occulta, abſconſa,* has nugas & fabulas: neque arceat illos, licet *triſtis ſeveritas in vultu* Tackenio inſit: ſic hiſtriones ſolent; riſum & fulmina uno ore jactant: interim, *pag. 225. in margine. verbis nulla fides, inquit Terentius.*

Sed inquis: *Centum & plures anni ſunt elapſi, cum Baſilius Valentinus hanc aceti diſtillationem, in vulgus edidit: ſub titulo: vera perlarum ſolutio: pag. 225. l. 24. & ſeqq.* Reſpondeo primò indirectè: Pauci anni ſunt, pauciſſimi, quòd van Helmont inaudita ac nova ſua edidit medicinalia; & tamen integrum tractatulum ex eo affabrè furatus es: locos citavi hactenus. Pauciores anni, quòd R. P. Kircherus ſcripſit; harpyias tamen expertus eſt, & longas *Tackenii* manûs. Reſpondeo ſecundò; falſum eſſe, me unquam hunc ſpiritum in Valentino legiſſe, aut hujus copiam extitiſſe: deinde; ſpiritum hunc Veneris, ſeu æris viridis, pro vera ſolutione perlarum à Valentino deſtinatum eſſe. Falſum autem eſt, uti fusè deduxi, poſſe aceto perlas legitimè ſolvi, quin illæ penitus deſtruantur & peſſum eant, unà cum aceto. Propterea Baſilius Valentinus pro vero & legitimo menſtruo hunc ſpiritum æris viridis habuit, &, ut dicis, pro vera ſolutione perlarum. Ergo non pro aceto ſimplici venditavit: ergo non eſt acetum ſimplex: ergo tu mentitus es, qui hunc ſpiritum Veneris ſimplex acetum dicis, & contra teipſum teſtaris & loqueris. Nam, uti ſæpius probavi, hic ſpiritus Veneris ſeparari à perlis penitus poteſt, ſine ſuâ corruptione, aut perlarum deſtructione: acetum verò ſimplex, ſeu aciditas ejus, nullâ arte à perlis ſeparabilis eſt, quin eas ab indole nativa immutet, & vel penitus deſtruat. Deinde: Eſto. docuerit ante ſæculum Baſilius Valentinus, ſpiritum pro vera, ut dicis, perlarum ſolutione; ſi ego, temporum viciſſitudine obliteratum illum, aut dolo & nequitiâ talium uſurariorum medicinalium ſuppreſſum, luci reſtituiſſem: an non hoc literato orbi, & Medicæ arti, proficuum, ac mihi commendationi foret? An non eadem virtus eſt, conſervandi, & producendi? An non conſervatio eſt iterata reproductio? Quid rumoris & ſonitûs non dediſti, Hypocrita, *Tackeni*, quòd nobis Riverii Febrifugum ſaltem oſtenderis? Et tamen nedum anni centum ſunt, à quo Riverius deceſſit. Nondum effluxit ſæculum, quòd van Helmont, & Libavius obierunt: imo vivit adhuc R. P. Kircherus; & tamen ex aſſe jam ſucceſſiſti hæres, non nominatus, & eorum ſubſtantias publicè vendidiſti. Sed mi *Tackeni!* ne te feriat hic noſter ſpiritus Veneris, & innocuum menſtruum, quod nihil rodit, niſi *molliculos* forſan *caſeos* tuos: & credito interim, Baſilium Valentinum, ſi verum eſt, quod dicis, non gratis pro vera perlarum ſolutione hunc ſpiritum laudabilem deſtinaſſe; de tuo verò aceto ſimplici ne quidem ſomniaſſe. Adeoque te luculenter mentitum eſſe, conſtat.

Sed obſervate decumanam iterum contradictionem, *pag. 228.* Nam, *pag. 224. lin. 22.* apertè docet; *cuprum ab aceto verti in æruginem: addens: hoc ſtillare jubet Reformator.* Hîc verò totum dicit contrarium, nimirum: *Illud eſt ærugo, vel æs viride, quod ſic fit: Cupri laminæ, cum vinaceis jam aceſcentibus conduntur* (ſed mentiris tamen iterum, Cain, quoniam non ſolùm cum vinaceis conduntur laminæ cupri) *hæc aciditas, rodendo cuprum, cum eo coagulatur in ſal, ſicut omni acido, rodendo contingit, ut de plumbo & corallis ad oculum demonſtravi. Iſtud ſal viride cum Aceto diſtillato mundificat reformator, inde ſane, nil aliud,*

aliud, quam acetum exſtillare poteſt, ut Baſilius candide fatetur. Siccine argumentaris, imperite & indocte Philoſophe, *Tackeni*, contradictionibus, abſurditatibus & mendaciis? Eſtné idem, dicere; *Cuprum ab aceto verti in æruginem; & æs viride fieri cum vinaceis jam aceſcentibus; quæ aciditas coaguletur in ſal?* Duo hi parandi modi æs viride, quos affers, ambo ſunt falſi. Neq; enim cum ſolo aceto; neq; cum ſolis vinaceis aceſcentibus, æs viride fieri conſvevit, aut parari poteſt: uti ſupra clarè demonſtravi. Neq; etiam vinacei ita aceſcunt, ut acetum præbeant; ſed ſpiritum habent ab aceto longè diverſum, ſubtilem & penetrantem, aereum, qui, adjuvante urinâ puerorum, & pauculo aceto, æs, ſeu cuprum, in æruginem transmutat. Verùm hæc ſatis & abunde ſuperiùs declarata & diſcuſſa ſunt; atq; imperitia hujus Calumniatoris detecta eſt. Advertite nunc majus abſurdum; ubi dicit, *lin. 6. Hæc aciditas, rodendo cuprum, cum eo coagulatur in ſal, &c.* Si igitur hæc aciditas coagulatur in ſalem, *ſicuti cum corallis & plumbo contingit;* uti ipſe ibidem dicis: à plumbo autem ſoluto cum aceto, & à corallis etiam aceto ſolutis, acetum nunquam in æternum, nec ullâ arte abſtrahi poteſt: nam à plumbo, ſoluto cum aceto, tranſit priùs phlegma inſipidum, ad inſtar aquæ elementaris; tandem ſubſequitur ſpiritus ardens, longè alienus ab aceti naturâ, eſſe, & operari: ſic etiam à ſolutis aceto corallis tranſit, prolectâ priùs humiditate elementari, ardens aliquis ſpiritus, & nulla aciditas, quæ aceto vel in minimis æquiparari poſſit. Si igitur hic fiendi modus æris viridis, uti aſſeris firmiter, pari ratione contingit, & acetum in ſal coagulatur, rodendo cuprum; à ſimili autem ſale coagulato acetum indeſtructum aut immutatum in æternum abſtrahi nequit; ſicuti in plumbo ſoluto, & corallis manifeſtè videre eſt, ipſâ experientiâ teſte; quod ipſum & tu, *inconſtantiſſime Philoſophe*, in prioribus affirmaſti: Ergo neq; à viridi ære, etiamſi, uti falſè tamen ais, cum aceto ſolo illud eſſet paratum, idem acetum, uti antè erat, eâ aciditate, in eſſe & operari aceto ſimile, deſtillando elici poteſt. Ergo in toto hoc capitulo falſè loqueris, nequiter calumniaris, & mendaciter Reformatorem tantis injuriis afficis. Falſè porrò loqueris de Baſilio Valentino; & in eum mentiris iterum, ubi, *pag. 228.* ais, *lin. 15.* quòd *Baſilius candide fateatur, non niſi acetum ex ære viridi exſtillare.* Quoniam ſi hoc verum eſſet; *ſub titulo: vera Perlarum ſolutio:* ſpiritum hunc non deſcripſiſſet, aut pro vera perlarum ſolutione non adoptaſſet; quod clarum eſt; &, falſum te loqui, ipſe te prodis. Ad quid enim hunc ſpiritum deſtillaſſet, pro vera perlarum ſolutione; ſi acetum deſtillatum ſimplex idem fuiſſet & præſtitiſſet? Reverà muſto plenus eſt, aut *ebrius* Tackenius *aceto ſuo;* quoniam lingua manifeſtat Virum. Conſiderate enim marginale, *pag. 231.* in quo temulentus, latinitatis immemor, Italico idiomate ſcripſit: *Chi dice il vero non s' affatica, & mi maraviglio del tuo ſudare!* diſce Danto. Ne tamen hic Linguiſta & Rabbi ſe Chaldaica aut Arabica protuliſſe arbitretur, quæ nemo interpretari poſſit; opus eſt eâdem phraſi huic Viro reſpondere. Sign. *Tackenio*: Chi è nato pazzo, non guariſſe mai, ne ſputando, ne ſudando. Hæc tibi Reformator. Cæterùm jam pridem eadem tibi afferre volui, ac admirari, cur in tantum te mendaciis tuis hactenus fatigaveris, & de tuis alcalibus miſerandis tam mira machinatus ſis, mi maraviglio che del tuo ſale diſſe tanto: tamen ipſe conſpicis, *Tackeni*, quòd nugæ ſint; quòd Tironum ſcita; quòd pleraque furta; ſi unicum *caſeum molliculum* excipias; quem forſan gregario cuidam Pharmacopœo opponere poſſes; forſan cum antiquo & rancido ſale Viperarum: pro ſecreto ſanè ferculo, & bellariis, minimè. Non dubito, mi *Otto* (pacificè loquimur) non, inquam, dubito, quòd, niſi hæc ſalſa & ſtulta Viperina fundamenta jam typo jeciſſes; hanc

machinam non ampliùs erigeres, ſuper arenam & ventum ſtabilitam: pæniteret te laboris & vigiliarum, quas, non dubito, immenſas (lubens commiſereor) & continuas impendiſti. Sed ſaniora ubi plura edes (dies enim diem edocet, & vexatio plerumq; dat intellectum) parce, *Vir optime*, familiariùs & ſimpliciſſimè tecum ſermocinanti. Ut autem, mi *Tackeni* (neſcio quis ſubitò amor me tibi copulet!) diſcurſum hunc abſolvamus, de revelandis aut occultandis ſecretis; modeſtè tibi ſuggeram, quod ſentio. Magna eſt inter ſecretum & arcanum differentia: quæ ſi quis benè diſtinguat; facilè docebit, quæ revelare cogamur; quæ ſubticere. Secreta illa de communi ſunt, quæ revelare non licet; quoniam ſine tertii præjudicio fieri nequeunt: & hæc occultanda de neceſſitate. Secreta alia ſunt inventa, vel revelata, à quibus vel ſuſtentatio, vel fortunarum moderamen, dependet. Tale foret; ſi lapidem Philoſophorum reperiſſes; cupri in aurum transmutationem aut argentum: & talia ſecreta *Idiotis*, &c., ut ais, *indignis*, de neceſſitate revelanda non eſſent. Arcana autem, de quibus hîc loquimur, quæ ad prolongandam vitam, arcendam nonnihil mortis neceſſitatem, & ſanitatem conducunt; hæc revelare juſto DEI mandato cogimur; & nemo, niſi impius, in quo charitas penitus extincta eſt, abſcondit & tumulat. Agitur enim de Vita, de Orphanis, Viduis, ac pupillis, Regum ac Regnorum momentis, quæ ab uno quandoq; conſimili arcano dependent. Quæ an levis momenti ſint; tu conſidera. Quod igitur in manu divitis ſunt divitiæ; hoc in manu Medici arcana. Stipem non erogare pauperi, crudelitatis eſt, & obex paradiſi; &, ut ait Beda, de Epulone: non reprehenditur dives, quòd terram coluerit, vel fructûs in horrea congregârit; ſed quòd pauperibus non erogârit, à quibus reciperetur in æterna tabernacula. Et Auguſt. *in verb. Domin:* Ideo rogans dives non exauditur in tormentis, quia rogantem pauperem non exaudivit in terris. Divitiæ, talentum, Mnas, ſunt arcana noſtra Medica. Viderit ſervus iniquus, quid negotianti Domino olim reſponſurus ſit, talentis ſuis petulanter defoſſis. Interim non tibi prohibetur, quin Tartarum Vitriolatum tuum ex Vitriolo crudo, & Oleo, ſeu liquore, Tartari paratum; tuam Tincturam Corallorum Calcis & ex Calce; tuum corroſivum Mercurium ſublimatum, & complura nugacia & noxia abſcondas; quæ charitas proximi celare potiùs, quàm promere jubet; donec meliora largiantur Superi.

Nunc tibi etiam reſpondeo ad quæſitum, *pag. 226. in margine: ad quid inconcinnas ſumptuoſas laborioſas & nauſeoſas Regias compoſitiones, ſi acetum, omnibus gratum hæc perficit?* Reperio in Scriptura jam ſimilem propoſitionem olim fuiſſe propoſitam & ſolutam. Ad quid, *ajebat Judas*, perditio hæc? Potuit enim Unguentum iſtud venundari, & dari pauperibus. Sed audi ſolutionem: *fur erat, & loculum habebat.* Quæſtus, avaritia, ex Juda loquebatur: hinc ita quæſtionem inſtituit, *Tackeni: ad quid inconcinnæ ſumptuoſæ laborioſæ compoſitiones?* Ad quid tanti *molliculum caſeolum* divendis? Quid quæſtum facis? Cur homines defraudas? Nunc tibi reſpondeo: ſunt Regiæ, ab effectu: ſunt Regiæ, à parandi norma & conſtitutivis: ſunt Regiæ, quia à vulgaribus remotæ, nec omni aniculæ & agyrtæ paratu obviæ: ſunt deniq; Regiæ, quia Magnatibus dicatæ; qui vitam & ſanitatem precio redimere quandoq; poſſunt. Quòd autem tales ſint, Europa teſtatur: quidquid in contrarium unicus ſorex ſibilet, aut impudicus in cœlum exſpuat. *Nauſeoſas* autem *eſſe*; mentiris iterum. Fors crapulam ex aceto nondum digeſſiſti: hinc tibi amaricat lingua, & te guſtus fallit. Si acetum, omnibus gratum, hæc perficit: cur *molliculus caſeus* non omnibus

bus ad ſtuporem medetur? Cur *Pilulæ tuæ præſervativæ* tot tantosq; in detrimentum æris, vitæ, & ſanitatis, ac æternæ ſalutis, conjecêre? Quod tibi reſponderis, *Tackeni*, hoc à me dictum ac reſponſum excipe. Verùm ut quid hæc tracto fuſiùs? Non enim hæc, de Regiis medicamentis, in Reformatorem calumniatus es, ut meliora ſubſtituas, concinniora excogites, artem inſtaures, ægris proſpicias: neutiquam: ſed ut convitiis indulgeres. Talia & D.D. Auguſtanis, Hippocraticis & Galenicis: hæc paſſim ſcholis præſtitiſti. Cito infamem paragraphum tuum, *pag. 234. lin. 9.* qui teſtimonium reddet. *Receptarum combinatores, tanquam ſortilegos, Conſulo fugiendos & propellendos, qui de ſuis prodigioſis compoſitionibus de malis noſtris negotiantur, & ſuper vitam noſtram mittunt ſortes.* Vindicent Viri docti, ſapientiam profeſſi. Ego, quod addam, non habeo, quàm ut hunc ſcorpium proprio & inflicto vulneri atteram; vel ſic mihi medicaturus. *Simile hominum genus perdidit Socratem*, inquit de ſe *Tackenius*, *& Ariſtotelem, quod certè veneficiis ac latronibus longè pernicioſius eſt, quoniam ſpecioſis veritatis titulis opprimunt.* Negotiatus eſt prodigioſis compoſitionibus, ſed necem multis *novellus Hippocrates*, ut ſupra demonſtravi, peſſimus Receptarum combinator, ſortilegus, agyrta, intulit.

Pag. 229. lin. 26. facetè quærit: *Non nê Tyrocinii ſcriptores, ſal perlarum & corallorum præparare docent cum aceto deſtillato? & poſtea abluere? quæ tamen, inutilis reperitur, acida nimirum coagulantur cum ſoluto.* Imperite, profectò, garris. Sed heus! *Tackeni*; nonne etiam Tirocinii ſcriptores, qui ſalem perlarum & corallorum cum aceto deſtillato præparare docent, toto cœlo errant: perlas & corallia deſtruunt; quod jam dudum, in *m. Animadverſ.* & ſuperiùs paulò, iterum monſtravi? Non ne tu ipſe tibi contrarius, errorem agnoſcis & prodis, quòd nimirum ſolutæ perlæ & corallia cum aceto ablui non poſſint, quoniam acida coagulentur cum ſoluto? Sed ſi aciditas aceti coagulatur cum ſolutis perlis & corallis, & ab iis ablui & ſeparari nequit; uti expreſſè ais: nonne ſunt deſtructa, ab indole naturali & virtute immutata? Quid faris? Cur tibi contradicis? Cur Reformatoris ſententiam ipſe defendis? Si Reformator voluiſſet ulteriùs perlas & corallia deſtruere cum aceto ſimplici deſtillato; prout Tyrocinia Chymica minùs rectè docent: profectò, nobilem hunc ſpiritum, pro eorum ſolutione verâ, ut & Baſilius Valentinus, non excogitaſſet. Si Reformator voluiſſet, ut aciditas ſolventis menſtrui coagularetur cum ſoluto, ſcilicet perlis, corallis &c. ſicut tu, *imperite Chymice* qui meliora neſcis: hunc ſpiritum ſanè laudabilem tuo aceto ſimplici deſtillato non antepoſuiſſet. Si, inquam, Reformator minùs etiam artificioſè & dextrè ſua ſoluta abluere, & acrimoniâ privare, anniſus eſſet: profectò, Idiota, ſicut *Tackenius*, manſiſſet in eodem, & ſpiritum hunc laudabilem non edocuiſſet. Si ipſe Benedictus Baſilius veram ſolutionem perlarum cum aceto ſimplici deſtillato potuiſſet obtinere; tunc ſpiritum pro vera ſolutione perlarum, ſicut tu ipſe teſtaris, non publicaſſet. Pudeat tam ignorantem te eſſe naturalium & Chymiæ Profeſſorem. Tanto

Turpe eſt Doctori, cùm culpa redarguit ipſum.

Si enim acida coagulantur cum ſoluto, uti apertè ais; in aliud etiam ens ambo transmutantur, in aliud eſſe, neutrum ſuis virtutibus conſtans. Hinc etiam ſequitur, quòd, etiamſi æs viride cum aceto, vel cum ſolis vinaceis aceſcentibus, loco aceti, conficeretur; en! ſecundum tuam opinionem, vel potiùs contradictionem, aciditas, ſeu acetum, coagularetur cum ſoluto cupro &, converteretur in aliud ens & aliud eſſe, à quo non eſt revo-

cabile id, quod antè erat; ſed quid aliud diverſum ab utroque; & non ſimplex acetum iterum eliceretur. Ipſe proinde agnoſce, *Tackeni*, quàm *fallax ſit experimentum* tuum, *cujus notitia non præceſſerit*, *Bernard. ad Thomam: pag. 231. in margine.* Cur ipſe priùs non inſtituiſti probam, & hunc ſpiritum Veneris deſtillaſti & apparaſti, tibi ad invidiam laudabilem? Cur non tentaſti cum eodem ſolutiones Perlarum & Corallorum; ſicut Reformator te docuit fideliter & ſincerè. Vidiſſes equidem, & expertus eſſes, aliam eſſe ſolutionem perlarum, &c. tuo aceto ſimplici deſtillato; longè aliam cum hoc laudabili ſpiritu. Vidiſſes, inquam, acetum totum, ſcilicet ejus acidum, manere unà cum perlis, corallis, &c. inſeparabiliter ſociatum: ſpiritum verò Veneris ex ære viridi abſtrahi poſſe totum, ſine deperditione ejus ac virium; & neutiquam coagulari cum ſoluto. Ecce! hæc tibi imperito Chymico ſunt paradoxa. Viden' quàm fallax ſit ſcribillatio earum quidem rerum, quarum non habes notitiam? Intelliges, nî fallor, nunc. Nam ignoranter quæris, *pag. 230. lin. 11.* qualem prærogativam habeat magiſterium perlarum & corallorum Reformatoris præ aliis, quæ Tirocinia peſſimè apparare docent. Pro me reſpondes ipſe, *Tackeni*, inſcienter quidem & incogitanter; quòd *doceat id ſpiritus vitrioli qui præcipitat utrumq;*. Et hoc eſt, quod volo, ut ipſe diceres, *Tackeni*. Tantus igitur, & tam rudis es *Chymicus*, & quidem *Hippocrates*, ut neſcias adhuc Tirocinia hâc in parte, niſi peſſimè, conſulere, præparationem & præcipitationem magiſteriorum cum ſpiritu vitrioli aut ſulphuris: quâ nimirum præcipitatione res ſolutæ, perlæ, corallia, & his ſimilia conchiliorum, genera, & lapides precioſi, penitus deſtruuntur, comburuntur, & omnibus viribus privantur. Propterea fundum petunt & præcipitantur; ad omnem impoſterum ſolutionem inhabiles & mortuæ calces ſunt, viribus propriis omniq; efficaciâ deſtitutæ. Clarum tibi ſit, *Tackeni*, exemplum, magiſterium cornu Cervi, aliorumq; oſſium, quæ, ad eandem normam parata, oſſa & calces mortuæ ſunt, ad inſtar aliorum oſſium calcinatorum; è quibus nil quidquam deſtillatione, violentiſſimo etiam igne, elicies, nec ſpiritum, oleum, neque ſalem volatilem; ut neque acidiſſimo, aut corroſivo etiam, ſpiritu illa denuo diſſolveris; quin mortuæ ſint calces, mortua terra, ſuo humido radicali, omniq; virtute deſtituta. Propterea Reformator, te longè ocularior (abſit arrogantia dictis) cauſam nullitatis, deſtructionis, & annihilationis virtutum, rationabiliter & concinnè, ipſâ experientiâ edoctus, edocuit; quòd nimirum oſſa, perlæ, nec non corallia, aliaq; conchilia, vi exurente corroſivorum ſpirituum comburantur, aut confuſione contrariorum liquorum in præcipitationibus deſtruantur, & virtutes eorum penitus annihilentur: non verò, uti iterum ſtupidè aſſeris, *Tackeni, quòd potentior aciditas apprehendat ſolutum, & in illo coagulum ſuſcipiat.* Pejus enim diſcurrere non poteras: quemadmodum ſi potentior aciditas apprehendit ſolutum, & in illo coagulum ſuſcipit; nil aliud hoc eſt dicere, quàm quòd hi ſpiritûs cum ſoluto coagulentur, ambo deſtruantur, & morte veluti afficiantur; adeoq; mortuæ calces exinde fiant & ſint: ipſâ quotidianâ experientiâ teſte; quæ tibi ad oculum demonſtrat, quòd prædicta magiſteria præcipitata ſint corpora mortua, mortuæ calces, ampliùs indiſſolubiles, incombuſtibiles, nullius virtutis aut efficaciæ. Ita, *Domine Tackeni*! Sic Hippocraticè, verè, & realiter oportet Philoſophari. Præterea autem ſcias, *Proto-Chymice*, quòd longè alia res ſit, quoddam metallum, præſertim perfectum, Mercurium etiam, aut minerale quoddam fixum, ſolvere corroſivis aquis, ac denuò illud præcipitare: alia verò, &

Digitized by Google

rò, & diverſa res, corpus quoddam combuſtibile & ſolvere & præcipitare. Illud prius retinebit, propter congenitam ſuam fixitatem, quâ igni reſiſtit, ſuum eſſe, & in ſuum priſtinum eſſe vi ignis reduci poteſt: hoc poſterius verò comburitur vi corroſivi menſtrui in ſolutione, & deſtruitur penitus penitusque in præcipitatione, virtutibus omnibus annihilatis. Hoc eſt, *Tackeni*, quod Reformator ex libro Naturæ, uti tu impudenter gloriaris, legit, & propterea res combuſtibiles corroſivis menſtruis neque ſolvere, ut neque, & multò minùs, præcipitare voluit; ſed magis ſana docuit. Hoc autem tu, *Proto-Chymice*, cum omnibus tuis Tirociniis, ignoras. Propterea de re ignota perverſum fers judicium: & temperare deberes linguæ, ne tam ludicra, tam nocua toti humano generi, effutiret: quibus efficis, ut multi tum ſanitatis, tum vitæ & æris, detrimentum patiantur. Nunc te ſcire ſpero, hanc ſi tibi impreſſeris informationem, qualem prærogativam habeant magiſteria Reformatoris, virtutibus ſuis nativis prædita, præ aliis, quæ tu, & tua Tirocinia, edocuêre, inutilibus & effœtis calcibus. Scias proinde, Reformatorem non ex Tyrociniis ſcripſiſſe, non deſcripta furta, ſicut *Tackenius*, non nugas Hippocraticas novas, non mendacia, non contradictiones & hyperboles, non fallaces ſales; ſed vera & realia, ex libro Naturæ; quem Reformator exactiùs pervolvit, quàm *Hippocrates Chymicus*.

Adhuc ſemel in hoc tuo calumnioſo capitulo mihi tecum res eſt, *Tackeni*. *Pag.* enim *230. lin. 4.* conſveto iterum Philoſopharis more, dum ais: *Acetum & ſpiritus veneris reformatoris, non ſunt niſi aqua impregnata ſale acido volatili, & ſi illud quidquam rodit, congulatur confeſtim, quod poſtea per combuſtionem, fixatur in alcali.* Optimè dixiſti: præmium habebis, & ſertum ſtramineum. Primò: quis vidit unquam ſalem acidum volatilem? (dico acidum ſalem; quod implicat) Sed tranſeant hæc, ſi analogicè, vel potiùs de potentiali, non actuali, aut exiſtente, ſed ſaltem de intellectuali, & conceptibili ſale, in corroſivis aquis per intellectum ſaltem concepto, loqueris. Secundò: Si acetum ſimplex, & ſpiritus Veneris Reformatoris, ex ære viridi, non ſunt, niſi aqua imprægnata ſale acido volatili; ille autem ſal, ſi quicquem rodit, confeſtim coagulatur cum ſoluto, qui poſtea per combuſtionem fixatur in alcali: quî fit autem, quòd ſpiritus Veneris Reformatoris, ſi ſolvit (non rodit) perlas, corallia, &c. non confeſtim, & nullo modo, coagulatur cum ſoluto, neq; per combuſtionem fixatur in alcali; ſed abſtrahitur indeperditis viribus à ſoluto, ſine eo, quod coagulatur cum ſoluto? Acetum verò deſtillatum ſimplex, *Tackenii* grande ſecretum, coagulatur confeſtim cum ſoluto, ita, ut ejus acidum (ſcil. aciditas aceti, ſeu, ut *Tackenius* vult, ſal acidum aceti) nequaquam à ſoluto iterum abſtrahi aut ſeparari poſſit, ſed inſeparabili nexu illi junctum maneat. Sequitur proinde infallibiliter, quòd toto ente differant ſpiritus Veneris, ex ære viridi, ab aceto ſimplici deſtillato, Tackeniano ſecreto. Reducam in formam argumenti: Si ſpiritus Veneris, ex ære viridi, & acetum ſimplex deſtillatum, idem, ejusdemq; virtutis & efficaciæ eſſent; & ambo non niſi aqua ſale acido imprægnata; ſequeretur, quòd ambo etiam cum ſoluto confeſtim coagularentur. Sed conſequens eſt falſum: ergo & antecedens. Conſequentiam falſam eſſe, in aperto eſt, & quotidianâ experientiâ comprobatur; quòd ſpiritus nimirum Veneris ex ære viridi à ſolutis perlis, corallis, oculis cancrorum, &c. eâdem aciditate & virtute abſtrahatur, quâ affuſus eſt: acetum verò, è contra, cum ſoluto coaguletur, ac inſeparabili nexu illi ſocietur. Ergo. Tertiò: Si ſal ille acidus, qui ſpiritui

Veneris, & aceto ſimplici ineſſe debet, juxta *Tackenium*, cum ſoluto confeſtim coagularetur, & poſtea per combuſtionem fixarentur in alcali: *lin.10. ibid.* quomodo poteſt acidus ſpiritus, vel acetum, denuò ab illo alcali coagulato & fixato deſtillatione elici? Ediſſere, imperite *Tackeni*. Omne enim alcali fixum eſt de natura ſua purè ſalſum, & nihil acidi continet; quin potiùs acidis contrarium ſit totâ ſuâ ſubſtantiâ: juxta tuam ipſiſſimam aſſertionem, *pag. 27. lin.21. pag.* item *13. lin. 19.* Omnia igitur falſa ſunt, contradictiones, & implicant. Quia omne alcali verum naturâ ſuâ fixum eſt; &, uti ipſe hîc ais, quòd ſpiritus acidus aceti coaguletur & fixetur in alcali. Non poteſt igitur tuo juſſu & imperio, quod ſemel coagulatum & fixatum eſt, ſpiritum illico acidum, & quidem volatilem, ſeu acetum, quod antea erat, ante ſui coagulationem & fixationem, deſtillatione denuo præbere, jamdudum etiam propulſa humiditate aceti elementari in ejus coagulatione & fixatione ſalis acidi nimirum aceti; quæ humiditas expulſa neceſſariò ex tuo chaos catholico properanter occurrere & revocari deberet, in ipſo puncto deſtillationis aceti, ex coagulato & fixato alcali. Aliàs enim non eſſet idem acetum, ſi humiditate ſuâ elementari foret deſtitutum; ſed ſaltem ſal acidus aceti, à coagulatione & fixatione ſolutus, & priſtinæ illico volatilitati reſtitutus. Quæ omnia implicant, & prioribus tuis aſſertionibus multoties contradicunt. Diſce igitur, *Hippocratice Philoſophe*, *Tackeni*, meliùs fari, nugari, & diſputare; ne in unâ periodo tot te involvas contradictionibus. Siccine Deo, proximo, & veritati ſatisfacis his nugis alcalinis? At ſanè, ſi ſecundum Ciceronem, ad Rabirium: *Ubi quis ſemel perjuraverit; credere ei poſtea non oportet*: quis tibi, qui toties in fallaciis & contradictionibus deprehenſus, & nullibi verax es, quis tibi fidem habeat?

Pag. prætereà *226. lin. 12.* quùm plura tibi non ſuppeterent, quibus Reformatorem calumniari, & rabiei tuæ ſputo defœdare poſſes, hoc grande illi objicis; quòd Joannes Fredericus Bauz, Med. D. Reformatoris nomen digno Anagrammate Pharmacopœiæ præfixerit. Vah! quid audio? Quid miraculi? Proh quantum! An non quilibet iniquiſſimus ea, quæ bonâ ac ſincerâ mente candidè ſcripta ſunt, in peſſimam interpretari poteſt partem? Audi è contra, mi *Tackeni*, quæ Carmina, quæ Anagrammata, in nominis tui, ac eruditionis gloriam, condigna facta ſint à Doctiſſimis Viris; utpote in vindiis Helvici Dieterici adverſus *Ottonem Tackenium*. Talia lege *pag. 279. 280.* & *281.*

Ad Veſpertiliones & Noctuas Taquenianas, Araneis & Alopecoroide ſe paſcentes.

Dum tot Vipereus Tacquin *convitia falſa*
Evomit, & Magnum carpit in arte Virum:
Miror, quòd fuerint, qui ſtent pro parte maligni,
Miror, pro ſtupidi ſtes quoque parte viri
Nam ſi ſal credis, dederit quod vipera fixum,
Non tibi, non illi, eſt candida mica ſalis.
Limpida Saturni ſed ſi cryſtalla recuſas,
DIETERICO, vereor, Plumbeus ipſe ſies.
Hunc maneant Cryſtalla: picem tu ſumito nigram
In labrum, quoties verba maligna vomis.

Cunrad. Theodor. Lüncker, D.
Medicinæ & Eloq. Profeſſor publ.
Marpurgi.

Aliud

Digitized by Google

Aliud Anonymi.

VIpereas fraudes, & plenos peſte colubros,
Quæq; flagrant Lybico dira venena ſolo,
Omnia collegit Vir improbus. *Hic tibi preſter,*
Hic ſeps, hic fuerit dente furente Draco.
Ille ſacros fontes, & pocula pura venenat,
Non monſtrum infelix Africa majus habet. &c.

Epigramma in Excoctorem ſalis Viperini falſiſſimum.

VIpera Te genuit. Nudum Te vipera veſtit:
Te ſalſum Medicum vipera ſalſa facit.
Vipera Te ſervat. Totum Te vipera nutrit,
Dum fert vipereas vipera cocta dapes.
Vipera te ſanat. Te vipera ditat egenum.
Vipera Principium, Vipera Finis erit.

Hîc tua proſtant Elogia & Carmina, à Calliope tibi decantata, *Tackeni*. Ipſe judica; utrum hæc meliùs in te: an D. D. Bauz anagramma, inculpatâ fide factum, in Reformatorem quadret. Speculum certò Vindiciæ tibi præbent Excellentiſſimi *Dieterici*, in quo faciem verè maculatam tuam videre poteris. Ablue, & abluere non deſinas, illam, donec mundus mundo videâre. Tibi applica Joan. Caſelii Græcum Poëma, & Franciſci Balduini Commentar. de famoſis libellis: περὶ τῆς διαβολῆς: pro lege & norma ſint paucula iſta. Tuam præterea, *Tackeni*, lege, perlege, & relege ſæpius Vitam, à Clariſſimis & Excellentiſſimis Viris deſcriptam. Memoriæ tuæ commenda D. D. Helwig *Dieterici* Epiſtolam ad Sereniſſimum Venetiarum Ducem, Franciſcum Molinum, & Celſiſſimum Reipublicæ Senatum: ibi, quæ te convincent, invenies. Diſce proinde cautiùs agere; meliùs de Viris optimè meritis judicare & ſcribere. Nolo repetere omnia: tu revolve. Longum nimis fore exiſtimo, Lectori tædioſum, Tibi verò abominabile, tot commiſſa monſtrare facinora. Parco itaque honori tuo: & pedem ad alia moveo.

Cæterum quòd, *lin. 9 ibidem*, ais; me ſcripſiſſe: *ſpiritus noſter veneris*: quid inde? Mea inventio eſt: licet etiam Baſilii Valentini: à quo tamen ego non habeo. Quòd verò pro liquore Alchaeſt venditârim, *mentiris ut Alchymiſta*: ut *Chymicus Hippocrates*; cujus profeſſio, mentiri.

Ultimò hoc toto injurioſo capitulo, & *poſtremo* ejus *paragrapho*, *pag. 231.* turpiter iterum inveheris in Reformatorem multis ſarcaſmis, occaſione, vel ratione Tincturæ Martis adſtringentis: ad quæ ſuperiùs obiter reſpondi. Pro Colophone pauca addam; nimirum ut non ſolùm audiat, ſed potiùs vacuo ſuo cerebro inculcet, imperitiſſimus hic Chymicus, quem Tirones ſatius inſtruere poſſent; quòd non omne acetum cum ferro limato rubeſcat, neque, ſi aliqualem ſaltem rubedinem acetum contrahat, illa proinde ſit vera ex ferro tinctura; cùm ille color aut rubedo nec conſtans, nec permanens ſit in abſtractione aceti, ſed evaneſcat. Secundò: etiamſi acetum ſimplex deſtillatum veram aliquam & permanentem ex ferro eliceret rubedinem & tincturam; illa tamen non eſſet adſtringens, ſed potiùs aperiens & reſolvens; adeoque contraria planè in virtute, à Tinctura Reformatoris. Sic imperitè nugaris, *Tackeni*, ebrius tuo aceto ſecreto. Deinde: eſtné illud, uti ais, *impertinenter & ignoranter nugari?* Edocere

Tinctu-

Tincturam Martis adſtringentem, uti revera eſt (quam tamen, *Tackeni*, vitâ tuâ non paraſti, non vidiſti, neque guſtaſti: ſed, uti Tirones & diſcipuli loqvuntur; ita tu de tuo aceto) & pariter crocum Martis adſtringentem ſolâ reverberatione parare? Quæ *fides* ob id tuo *aceto adhibenda?* Porrò inquis: *Concedit utrumque.* Quidnî? Non ſolùm concedo, ſed firmiter aſſero, & experientiâ tibi comprobabo, fieri poſſe Tincturam Martis adſtingentem, cum ſpiritu legitimo Veneris ex ære viridi; & fieri quoq; poſſe crocum Martis adſtringentem ſolâ reverberatione. Quid implicat? Quid inde abſurdi, *abſurde Philoſophe*, colligis? Eſtné hoc *impertinenter & ignoranter nugari?* An non tu potiùs ita procedis & mentiris? Hîc enim nulla eſt contradictio aut implicantia: non conceduntur duo contraria de uno eodemque ſubjecto; ſed vera experientiâ comprobantur. Dic, quæſo, iterum, *obſcure Philoſophe*, quid ſibi velit ſequens periodus: *docere ſalis & aceti contrarietates, & vtrumque non conoſci?* Quis non miretur altum & profundum tuum ſtylum, & Ciceronianam Latinitatem? Me autem cognoſcere & ſalem & acetum, & plura ſalia, ac tua alcalia omnia, ex his, nî fallor, experieris. Ad Cæſarem, ut dicitur, appellaſti; & ductus es: cuticula pruriebat, & defricuimus.

Pag. item *232. in margine* ais: *Acetum cum ferri limatura rubeſcit, ſpiritus autem Vitrioli coagulatur cum ea in vitriolum.* Vah! quantum tibi denuò ſecretum erumpit! Forſitan novus eſt Aphoriſmus Hippocraticus: an Chymicus? Quem Tirones & diſcipuli ſibi imprimere debent; niſi antea noverint. Quem, quæſo, conſenſum hoc marginale habet cum textu? Aut quid *occulti vel abſconſi à ſenſibus & cognitione* affert? Demiror, mi *Hippocrates Chymice*, quî verecundiam in tantum proſtitueris, nec erubeſcas quidem, quòd tam abſona, ſordida & abjecta ſcribiſſes, quin imò glorieris in rebus peſſimis. Verùm ſtomachum mihi movet vel ulterior horum memoria, vel prolixior refutatio, ad quam nolentem, invitum, & reluctantem, mille illiciis & nequitiis me ſollicitaſti.

Caput ultimum attingo, quod maluiſſem ſilentio præterire; niſi hîc omnes calumniæ & convitia, ſicut in unam ſentinam & Mephitim communes ſordes & immundities, confluxiſſent. Inſcribitur: *Exitus acta probat.* Ita eſt; vel meo calculo: mendaciis cœpit, mendaciis finit. Calumniator & ſcurrilis nugator in Exordio: calumniator & nugator in Peroratione: Falſarius cœpit; Impoſtor deſinit. Hoc eſt, quod ſemper cecini: qui ſemel ſcurra, nunquam pater familiàs, ut ait Cicero, pro Publio. Textus talis eſt:

Caput XXX.

cujus titulus:

Exitus acta probat.

SCiendi deſiderio Pharmacopæam Regiam à reformatore ingenti gloriolæ prurıtu conſcriptam, multisq. abſurditatibus repletam, euolui. Pro-
a fol. 849. *mittit Regibus, ſulphur vitrioli narcoticum ſub titulo laudani (a) ſed de hoc verè dici poteſt: Red euaſit fatiope, & non vitrioli ſulphure narcotico, qui nullibi in toto receptariorum libro reperitur.*

Sic etiam Reginis, promittit ludum præparatum, ad generandum lac, quem nunquam vidit aut agnouit; hinc vulgo in prouerbium ceſſit: Mentiris vt Medicus. Hoc eius ſulphur, illiusque ludus præparatus patriam non mutant, neque transmare currunt: Dulce illis natale ſolum, vbi nata ſunt, in cerebro ſcilicet reformatoris, ibi perpetuo hærent.

Sic in ſumptuoſiſſima Appendice Regiæ pharmacopæiæ, cum ſplendido apparatu ſc: non lego Rege digna, niſi in omnibus ferè compoſitionibus, Magiſterium noſtrum ſolubile:

Digitized by Google

ſolubile: quæ vani oſtentatio, ipſa Heraclito riſum mouere deberet, quod tamen nil aliud, niſi perlæ, & coralli cum aceto corroſi, vt cuilibet pharmaceutices Tyroni ſatis notum eſt. Ipſus autem deridet, & cachinno excipit, Scriptorum longa recepta (a)! Sed quis unquam vidit aut legit longiora, quam in appendice ad pharmacopœiam Regiam? quis inconcinniora? exemplum ſit compoſitum illud, quod ſpecioſo titulo, Pilulæ Regiæ vocat (b) vbi ſane opium, omnes effectus quos promittit, ſolum edit, ad quid ergo aurum corroſum? cujus ſimplicis nulla eſt cognatio cum opio, columna pilularum, de his canit Homerus:

a. In Appendice ad Animadverſiones fol. 53.
Fol. 123.

Pharmaca mixta, ſalubria multa & noxia multa.

Profectò congreſſiones ſimplicium, ad ignari lubitum factæ, Reges infatuant & exanimant, occaſioq; medendi (a) in momento labilis, incertis conjecturis, præterire facit. Vnicum hoc addo: Receptarum combinatores, tanquam ſortilegos, Conſulo fugiendos & propellendos, qui de ſuis prodigioſis compoſitionibus de malis noſtris negotiantur, & ſuper vitam noſtram mittunt ſortes: Impoſſibile eſt inquam, vel ad minus difficile, vt de ſola vrtica oſtendi, aliquid certi ſtatuere poſſe, niſi ſola opinione & conjectura. Quotiescunque autem ſingulæ res, intentum non habent, tunc nimirum compoſitione indigent, vt de potionibus vulnerariis, de tincturis & atramentis luculenter demonſtraui; & adhuc vnico exemplo oſtendam: Sit ſaluiæ ſucci p ij. vitrioli martis p. j; hi ambo commiſti, ſubito nigricant: Alcali enim occultum ſaluiæ, vitrioli acidum abſorbet. Poſt horam, acidum quatenus minerale, ſuperat debile alcali vegetabilis, & compoſitum virideſcit: cui adde adhuc tres partes vitrioli, tunc non induit nigrum colorem (vt ratio ſuadet) ſed alcali, abſumit tunc, ſubtile ſaltem acidum & vitriolum in ocram vertit, ſicut ei contingit, quandò ſpiritus paulatim deficiunt: verum, quò digredior? quam ſciam ferendum eſſe, quod mutari nequit.

a. Hipp. 1. Aph. 1.
Vnica materia non poteſt ſimul duas ſpecies habere. quod à noſtris attentè notandum.

Reformator tamen aſſiduè (a) hujusmodi compoſita cum ſuauitate commendat: fælices ſanè eſſent Medici & ægroti inquit; ſi ſimilia medicamenta illis ſuppeterent, quæ verè REGIA ſunt, & tam exiguo prætio, vt etiam in pauperum vſus diſpenſari, &c.

a. In Appen. fol. 38.

Ad vos nunc me conuerto, ingenui Pharmacopœi, calculum ſaltem faciatis & judicetis, non quidem plurimorum inutilium laborum & compoſitionum, quæ ſi omnes, in promptu eſſe deberent, vix tota Auguſtanorum Ciuitas eis capiendis ſuffieeret! ſed ſaltem, pro hujus aceti diſtillatione ex ærugine, corallia erodenda; vt ſi vaſa, inſtrumenta artisq; requiſita, cum tempore ſupputetis! vbinam reperitur pauper (vt ait) hujusmodi ſumptus faciens? Sin verò exiguo prætio, hæc & ſimilia artificiata diſpenſabitis!

Tunc labor eſt in damno creſcitq; mortalis egeſtas.

Sed ſi craſſis vanisq; opinionibus a reformatore hinc indè commiſſis, diutius immorari vellem, numerus dicendorum nimis creſceret, quod ex primo ſyrupo (a) manifeſtum fiet, hic, vt & reliqui, fuere ab antiquitate inuenti, vt cuique indiuiduo propinari poſſent, & etiam ad promtitudinem, & compendium officinæ: ſed, cum perquam plurimi, odores præſertim ſpicæ, ægrè concoquant, & ſine ſtomachi ſubuerſione & eructatione non perferant, imò digeſtioni reluctantur, vt apparet in cibis aromate conditis, qui ſtomachi fermentum peſſundant hinc ſimplicem cibum, ſaluberrimum laudarunt veteres (b). Hanc ob cauſam, etiam pro hoc ſyrupo, Abſinthium ponticum, vt minus odorum, elegerunt, atquè ſimul cum ſpica, in vino veteri coxerunt, vt vnà cum vini ſpiritu, cui odor facilimè aſſociatur, penitus abſcederet, quod probat ſucci cydoniorum additio; niſi enim hæc veterum intentio fuiſſet, hujus ſyrupi loco, in vſum vocaſſent cydoniten & abſynthiten, vt videre eſt in Dioſcoride (a) remanens, cum ſaccharo à cano ſitu defendebant, & in ſyrupum inſpiſſabant.

a Syr. de Abſinthio phar. fol. 17.
b. Homini cibus vtiliſſimus ſimplex: acervatio ſaporũ peſtifera. Plin. lib. 11. c. 53. 5.
a. lib. 5. cap. 49.

Sic quoque diuerſa vina, ſimul mixta, & potata vt in conuiuiis fieri ſolet, non ſolum Rectori hmano (quem ſupra capit. 15. in ore ventriculi ſedentem ex Hipp: (b) oſtendi) magnum laborem & moleſtiam adferunt, pro eorum vnione, ſed inſuper in-

b. De humoribus.

c. Id etiam obſeruauit Giou. Boccatius 7. Nouell. 2. fabula.

inebriant faciliimo (c), & vt furioſa, nonnunquam in delicatulis per vomitum rejiciuntur: cum vero earundem vuarum ſucci, multiformes & varij per fermentationem, couniuntur, tunc ex diuerſis rectoribus, ſit vnicus ſalubris & ſtomachum non lædens potus: quemadmodum ex diuerſis ſimplicibus, per fermentationem counitis ſit Theriaca, cui unicus rector prædominatur: hinc ab Auicenna magnæ uirtutis prædicatur, ut in præfatione notaui.

Abſit quod neſciam rem ignotam in vſus proximi demonſtratum carere calumnia.

Cum autem inſtituti mei non ſit hic ut dici ſolet, lapillum in littore maris oſtendere, ubi numerum infinitum eſſe conſtat: precipuè cum hoc ſcribendi genus, naturæ & genio repugnet, me tædet, nugis diutius immorari, qua propter calamum jam repono.

Ecce rem; cum hac in ſcenam prodiit reformator, priusquam Naturam in omni re ſimilem agnouit.

In acido habitat ſpecificus Rector, qui informat alcali.

Nunc noſtris, pro corollario, tria uerba in aurem; acidum informat alcali. His: uetuſtiſſimæ medicinæ, & nouiſſimi ſalis uiperini antiquiſſima fundamenta, ſi me intellexiſtis, abſoluta concordantia, ſimilitudine perpetua, & immutabili, ex naturæ decreto & Hippocrate meo, armonica & mechanica ratione, ſumma neceſſitate, inter ſe conuenire debere oſtendi.

Hunc naturæ, & artis conſenſum, cum olim ſictus noſter amicus, ab exemplis capere, neque percipere potuiſſet, inſurgit, & inſtar canis rabioſi inuadit, mordet, calumniatur ſeſeque aliis longe ante ponit, ut per totum ejus ſcriptum apparet: ſic quælibet auis, juxta modulamen roſtri ſui cantat, ſecundum illud Terentij (a) Homini imperito, nunquam quicquam iniuſtius, qui niſi quod ipſe facit, nil rectum putat.

a. In adelf. act. 1. ſc. 2.

Infidelis hic homo quam cœpit, proſequitur ſemitam, & viris bonis, ut olim Rhodii Herculi ſolebant, maledictis ſacrificat. Legiſti Pharmacopœiam Regiam, *ruſtica progenies;* ſed non ſapiunt pharmaca & receptarum combinationes Reformatoris. Compatior labello, quòd dignam non offeram offam, aut labris lactucas. Quid mihi ſuccenſes, quòd canis oſſa, quòd aſinus carduos appetas, & ego incautus regia tibi bellaria obtulerim, contra Eraſmi monitum, ne præberem: paleas cani, & aſino oſſa? Sed erravi, *Tackeni* (ignoſce labili verbo) dum te aſino comparo: textum tuum ad literam non obſervâram. *Sciendi deſiderio Pharmacopœam Regiam euolui, &c.* Quid novi audio, *myſterioſe vir?* Scire deſideras, cùm Hippocrates ſis? Scientiæ deſiderio & ardore flagras, poſt *occulta, admiranda, & abſconſa hactenus à ſenſibus & cognitione*, nunquam hactenus viſa orbi revelata? Rem meliùs examina: iterum gratioſe mentiris, arbitror. Calumniandi deſiderio Pharmacopœiam Regiam evolviſti; quod confirmant ſequentia tua ſcommata: *à reformatore ingenti gloriolæ pruritu conſcriptam, multiſque abſurditatibus repletam euolui.* Hoc erat ſciendi deſiderium tuum, ut faſcino plenos oculos tuos meæ Pharmacopœiæ Regiæ immitteres; ac innocuum traduceres. Cui pruriunt ad gloriolam artûs? an mihi; an tibi, *Ardelio?* Regia Pharmaca dedi; quia & pretio & effectu talia ſunt: tu *admiranda, jucunda & abſconſa hactenus à ſenſibus & cognitione* promiſiſti, interim ſtulta & nugatoria reddidiſti, ac furta. Me ſequitur condignus laborum honos, & umbra virtutis, gloria: te ſequitur avita ſtultorum merces, quos gloria vexat inanis; riſus, & puerorum jocus. Quis non vidit hactenus, quòd ingenti gloriolæ pruritu tenearis, qui te cum tuis mirum in modum *ſapientum ſapone* defricuiſti, dum mulus mulum ſcabit? Quod verò multis abſurditatibus repleta ſit Pharmacopœia, nunc in præſentiarum diluemus; mox ſententiam laturi. Sed metuo, ne redeat in authorem ſcelus.

Dicis,

Digitized by Google

Dicis, me promittere Regibus ſulphur Vitrioli narcoticum, in Laudano Opiato, Pharmacopœiæ Regiæ, *pag. mihi 35. edit.* verò *Belg. pag. 849.* Ecce! quàm verum, quod Petrus Bleſenſis ait: *quidam in ſuis mendaciis gratioſi ſunt: quidam laborant eſſe veridici, & mendaciſſimi reputantur.* En! quàm facilè hic noſter *Tackenius* reſpirat, poſt bina, eaq; gratioſa, mendacia, uno ſpiritu & anhelitu prolata. Falleris, *Tackeni.* Ubi unquam, in meis lucubrationibus, & Regia Pharmacopœia, reperies, quòd *Regibus ſulphur Vitrioli narcoticum promiſerim?* Cita iterum locum. Scripſi, inter reliqua pauca ingredientia Laudani opiati, ſulphuris Vitrioli rubicundi narcotici drachmas tres: Regibus nihil promiſi. Mentiris, ſecundò, quòd *ſulphur Vitrioli narcoticum nullibi in toto receptariorum libro reperitur.* Taceo enim Quercetanum, Keſlerum, Agricolam, Schröderum. Lege Apocalypſ. Hermet. Libavii, p. 1. c. 14. de vitriolo. Item Alchym. Pharm. cap. 32. de Eſſent. Comp. Item de igne naturæ, c. 32. de Stibio ex Suchthenio: lege Begvin. Tyroc. Chym. l. 2. cap. 20. pag. 431. tit. Tinct. aut ſulphur narcoticum Vitriol. lege Practicam Chymiatr. Hartmanni, titul. de Lepra, pag. 194. & 195. ubi de ſuo Viridello, & ſulphure Vitrioli narcot. quod Tincturam Antimonii adæquat. Et quid tuus Helmontius, tit. Duumviratus, paragr. 7. ubi dicit: ſulphur Vitrioli ſummè ſoporiferum, ſed non fixum. Ecce! hi omnes te circumſtant, & te iterum palmo labellum ferire jubent: quod eſt dicere, palàm mentiris, *Tackeni.* Apud hos omnes, & nos, docetur & reperitur ſulphur vitrioli narcoticum. *Rex* novus Hippocrates *evaſit fatiope* proprio cerebro & dementia, *non vitrioli ſulphure narcotico;* ſed Tartaro Vitriolato ſummè emetico, Mercurio ſublimato corroſivo, Caſeo Molliculo, ſale alcali ex non alcali, ſeu ſale lixiviali, Tinctura Corallorum deniq; ex Calce.

Eadem pag. lin. 21. ais: *Sic etiam Reginis, promittit ludum præparatum, ad generandum lac, quem nunquam vidit aut agnovit; hinc vulgo in proverbium ceſſit: Mentiris ut Medicus.* Non bene legiſti, *Tackeni.* *Mentiris ut Alchymiſta;* fert proverbium; non, ut Medicus. Sed & hoc deinceps abrogabimus, & ſcias, velim, quòd impoſterum in Auſtria, & quò noſtra hæc Apologia perveniet, utemur hoc triverbio: Mentiris ut Tackenius. Quæ autem de ludo præparato dicis, quòd Reginis promittam, ad generandum lac, *in Append. ad Pharmacop. Regiam, pag. 16.* ubi præſcripſi Pulverem ad generandum lac; cui pulveri, inter reliqua ingredientia, appoſui Lapidis lactei præparati (eſt lapis molliſſimus, inſtar ſaponis ad tactum) vel, hujus loco, accipiatur

Ludi Lapid. Helmontii præpar.
vel etiam
Silicum Molliorum, qui, ferro attriti, ignem non concipiunt, cujuscunq; horum, unciam unam ſemis:

ex hac Compoſitione fraudis occaſionem accepit noſter *Hippocrates*, quaſi ſolum hunc lapidem, ad generandum lac, & ſolis Reginis, promiſiſſem. Mentiris ut *Tackenius.* Pauperibus æquè ac divitibus, Regi & gregi, Reginis & plebeis; nec ſolum hunc lapidem, ſed in concreto, unà cum reliquis ingredientibus & toto compoſito, promiſi ad lac generandum. Utatur etiam hoc lapide, ſi quam lacte cupis turgere Nympham: nulli negatur. Solis enim Reginis non deſtinavi: liberalis ſum: nihil celo: nec ſum, ut tu, Euclio; cui omnia *illico ſunt operoſa, & ſecreta* quæ *molliculum* generant *caſeum.* Quod ſpectat ludum lapidem Helmontii; ejus mihi facta copia fuit à Clariſſimo quodam viro, ipſi quondam Helmontio familiariſſimo: qui particulam mihi præſentavit, dum in noſtris partibus ſacris initiaretur. Curio-

Curioſior ego exinde factus, ſedulò inquiſivi; num etiam in noſtris partibus ejusmodi Lapides extarent. Quæſivi, & inveni, etiam in hoc loco, ad ripam Danubii (nam & Helmontii Lapis prope flumen eruitur) ad quam ingens copia & penus dictorum lapidum reperitur, variegatis punctis, aut potius venulis, qui flavo utplurimùm & aureo colore diſtincti, glabri & teretes, ad æmulationem marmoris, molliuſculi tamen, ut etiam cultro facillimè raſpari ſe ſinant, aut ſolo affrictu in pulverem ſubtiliſſimum atteri poſſint. Hos lapides, inquam, Medicinales reperi facilè reſolubiles: prout etiam ſilices, lapides molliusculos, qui ignem non concipiunt, multum de ſulphure non inflammabili, adeoq; ambo non modicum de ſpiritu, ſeu ſemine, auri continentes, ſalubres, & multorum affectuum antipharmaca; quoniam abſumunt acidum inſenſum & morboſum ventriculi & inteſtinorum; facilè in ventriculo reſolvuntur, ac quaſi in chylum & lacteam ſubſtantiam commigrant; deniq; medela ſunt plurimorum morborum tum ſecundariò, tum primariò, & per ſe. Novi ego virum magnæ Experientiæ, uti & Theoriæ, qui innumeros pauperes hoc lapide miſericordiſſimè ſublevavit & erexit; quod gratis accepit, gratuito egenis redditurus. Quid denuo mirum, ſi ignoti Idiotæ nulla cupido, & hujus lapidis deſiderium, quem nunquam tractavit: de quo tamen iterum *Hippocrates novus*, ut *Tackenius*, inſigniter mentitur, dum ait: quòd & *ſulphur narcoticum Vitrioli*, & lapis hic (non *ludus præparatus* Helmontii; ne denuo hyperbolizes) *patriam non mutent, neq; trans mare currant: Dulce illis natale ſolum, ubi nata ſunt, in cerebro ſcilicet* Magni Ottonis Stoi, *ibi perpetuo hærent*.

Sed quas iterum tibi cogor abſtergere lacrymas, *Tackeni*, Virorum afflictiſſime! quàm juſtè quereris & lamentaris, *pag. 233. lin. 5! Sic in ſumptuoſiſſima Appendice Regiæ pharmacopœiæ, cum ſplendido apparatu &c: non lego Rege digna, niſi in omnibus ferè compoſitionibus, Magiſterium noſtrum ſolubile: quæ vana oſtentatio ipſi Heraclito riſum movere deberet, &c.* Luctum tibi, mi *Otto*, facetiis adimam. Audi, quæ ab exemplo tibi affero. Notiſſima eſt Aula, & plus quàm cognita Perſona, quæ cùm, Principi ſuo ad epulas miniſtrando, clientelam ſuam & obſequium deponere ſolita erat, & frequentiùs quidem; incidit in quendam Aulicum, cui lances & orbem removere voluit ſelectioribus dapibus refertam. Huic illico Aulicus: Apage! *non decent ejusmodi Morionum & Paraſitarum labra turdus & acipenſer*. Cui ex abrupto feſtivè afflictus Miniſter regeſſit: *Mi Domine, quoniam videram vel à longè, quòd hi boli, ſapientes, & non moriones, deceant; ideò abs te ad me transferre volui, ut debitum ſibi reperirent palatum.* Finis dialogi riſus fuit, & miniſtro honos. Ita, mi *Tackeni*, licet tu nihil legas in Pharmacopœia mea *Rege dignum*; ex inſtituto & re notâ hoc accidit. Non enim Morionibus, non Fumivendulis, neq; Thraſonibus, ſcripſi, qui in mirabilibus ſupra ſe ambulant, cœlum conſiderant, & in luto diſcurrunt. Minimè: ſed Regibus deſtinavi: hoc eſt: Viris in doctrina & officio præcellentibus: uti & ipſi Regiæ Majeſtati. Neq; parodoxum exiſtimes, Viros doctrinâ & conſilio conſpicuos Reges appellare, commune hoc fuit Sacræ antiquitati. Lege Florum, l. 1. c. 18. Liv. lib. 9. Lipſ. admirab. l. 4. c. 2. ubi reperies, quid Cyneas, Pyrrhi Legatus, Regi ſuo reſponderit, Româ redux: *Viſa eſt*, inquit, *mihi Urbs templum: Senatus verò Conſeſſus Regum.* Sic primò Regibus deſtinavi, & Nobilitati. Sic Regibus deſtinavi, Viris, ſtudio, ſcientiâ, & experientiâ eminentibus. Hi pridem dixêre, & publicis monumentis ſancivêre, quòd Pharmacopœia noſtra Regia ſit, & medicamenta digniſſima. Rideat nunc potiùs ſeverior Heraclitus quisquilias tuas, lixivia tua, ad callos pedum panaceam, corallorum tincturam, ſaponem Venetum, calcem epulo-

puloticam, & Tartarum vitriolatum emeticum & deleterium; quæ tua ſunt revelata ſecreta; & abunde ſatisfiet riſui, ſplene tumente. Forſan Regiæ noſtræ Pharmacopœiæ majeſtas (invitus hæc commemoro) Heraclitum ad priſtinam ſeveritatem componet. Quòd autem ſcripſi: *Magiſterium noſtrum ſolubile:* de condicto id egi; quia de proprio protuli. Meus hic partus eſt: mea induſtria: noſtrum eſt magiſterium, Reformatoris, Zwelferi. Non ſunt plumæ alienæ, Helmontio aut Libavio (uti Viperini fundamenta ſalis) ereptæ; non aliena ſpolia. Quare non gloriolæ pruritu, ſed veritatis inſtinctu, hæc ſcripſi. Sed prodit iterum decumanum figmentum, quòd magiſteria noſtra ſolubilia nil aliud ſint, niſi *perlæ, & coralli cum aceto corroſi, vt cuilibet Tyroni ſatis notum ſit.* Magna eſt differentia, *Tackeni:* qualis nimirum inter vivos & cadavera deprehenditur. Communia magiſteria calces ſunt inutiles, morticinia, effœti cineres, vulgari aceto corroſi, & præcipitante ſpiritu ſulphuris uſti & cremati, umbræ deniq; perlarum & corallorum: ſolubilia verò noſtra magiſteria integris perdurant viribus, nullis corroſivis peſſumdata, naturæ noſtræ amica, morbis ſtrenuè reluctantia. Vix hæc expedio, & recens mihi obtrudis mendacium, *Tackeni, pag. 233. lin. 17. Ipſius autem deridet*, inquis, *& cachinno excipit, Scriptorum longa recepta, &c.* Iterum plusquàm *Tackenius* mentiris: &, ut ſtatim te convincam; vade iterum mecum ad Appendic. ad Animadverſiones meas, *pag. 38. edit. Noric. edit.* verò *Belg. pag. 53.* & audi, quàm ſit conveniens teſtimonium tuum. Textus noſt. talis eſt:

Quapropter cùm arduum ſit, cognoſcere, & nemini adhuc ſatis perſpectum, quomodo res naturales intra etiam limites unius ejusdemq; regni in ſe invicem agant; conſilio magno nobis ſit, prout ſæpius mentionem feci, ut, ſimplicitate in re Medica contenti, in congeſtione tot tantarumq; rerum diverſarum, labore inutili ſuperſedeamus, & parciores nos præbeamus, atq; vel uno ſimplici ſimpliciter, ad quod à DEO conditum eſt, vel ſaltem paucioribus, inter ſe tùm manifeſtè, tùm occultè, non contrariantibus, Medicinam faciamus: &c.

Vide nunc, *ridicule Thraſo*, quales ſint hi cachinni, quibus me ridere longa Recepta aſſeris: an modeſtiùs rem innuere: an mitiùs corrigere fas erat? Sed adducamus hiſpida verba tua, & nodoſa ſcommata, quibus, *pag. 234. l. 8. Vnicum*, ais, *hoc addo: Receptarum combinatores, tanquam ſortilegos, Conſulo fugiendos & propellendos, qui de ſuis prodigioſis compoſitionibus, de malis noſtris negotiantur, & ſuper vitam noſtram mittunt ſortes.* Vide, Hypocrita, quàm inculta verba Authoribus & Viris ſapientiam profeſſis obtrudas: quàm ſarcaſticè in Medentes animadvertas: ac, ut in Teutonico vulgari dicimus: Wie hefftig du mit der Säuglocken leuteſt: Apage iterum, *teneræ conſcientiæ homuncio!* qui *vetas in templo ſpuere, & mingis in altare:* ut olim cecinit quidam, nomine *Tackenius, in ſuâ Echo.* Adduco iterum, poſt hæc, mendacia plura, figmenta tua. *Pag.* enim *priori, 233, lin. 19.* ita faris: *Quis vnquam vidit aut legit longiora* (ſcil. recepta) *quàm in appendice ad pharmacop. Regiam? quis inconcinniora?* Redi iterum ad textum meum ſupra citatum; & contrarium leges, & os tibi obturabitur, *mendaciſſime Tackeni*, dum legeris, quòd omni arte

& ſtudio ſvaſerim, ut pro viribus remediorum compoſitiones homogeneæ, ſuccinctæ, & in unum effectum directæ, inſtituantur. Videamus etiam, quàm inconcinna remedia divulgaverim: *exemplum ſit*, ais, *compoſitum illud, quod ſpecioſo titulo, Pilulæ Regiæ vocat, vbi ſane opium, omnes effectus quos promittit, ſolum edit, ad quid ergo aurum corroſum? cujus ſimplicis nulla eſt cognatio cum opio, columna pilularum. &c.* Verùm ſcrutentur hanc noſtram Compoſitionem æqui arbitri, ac analytico ordine pertranſeant. Et primò, ſi inſpiciamus, quàm longa ſit hæc Regia Compoſitio, aut quot ingredientia contineat; reperientur numero ſolùm novem: et 1. Aurum eſſentificatum cum Tinctura Antimonii, tanquam celeberrimum Cordiale, Alexipharmacum & Sudoriferum: 2. Ambra gryſea: 3. Ol. Cinamomi: 4. Ol. Citri: 5. Ol. Roſarum verum deſtill. 6. Ol. Nuciſtæ expreſſum: 7. Extract. Opii: 8. Extr. Croci: 9. Saccharum, ſaltem pro imprægnatione & legitima unione, & ſubſequenti diſſolutione Ambræ & Oleorum deſtillatorum, adjectum. Si, ſecundò, conſideremus concinnitatem pauculorum horum ingredientium; quis, quæſo, non viderit concinnitatem? An unquam laudanum concinnius hoc fuerit diſpenſatum? Omnia enim ingredientia, præter opium, conſpirant in unum effectum, Cordis, Cerebri, facultatumque Animalium & Vitalium reſtaurationem, adeóque in totius conſervationem, & malignitatis expulſionem. Opium verò legitimè correctum, narcoſi ſuâ privatum, & optimè n. m. præparatum, quid addit his, niſi virtutem anodynam, dolorum compeſcentiam, ſine ſpirituum forti ligatione? Nec omnem præripit opium reliquorum præſtantiſſimorum ingredientium operandi calculum: quia in tam minuta doſi adjectum eſt, ut totum Compoſitum viribus non excedat; ſed in competenti doſi propinari poſſit: quâ ingredientia omnia, præſertim tam nobile, pretioſum, & eſſentificatum Aurum, ſuas vires & virtutes exſerere queant. Propterea ſaccharum duplici de cauſa (quæ autem ignorans *Hippocrates noviter inauguratus* non penetrat) in maxima omnium doſi & quantitate adjectum eſt. Inſtituamus igitur computationem unius doſeos hujus Regiæ medicinæ, & ponamus drachmam unam pro doſi. Illa drachma, exactè computata, continet circiter opii correcti & extracti gr. vß. Ambræ gryſeæ gr. v i j ß, Croci Auri eſſentificati gr. vijß. Extr. Croci gr. iiij. Ol. Cinamomi gr. iij. Ol. Citri gr. ij. Ol. Roſarum gr. j. Ol. Nuc. Moſch. expreſſi gr. iiij. Reliqvum eſt Saccharum, pro exactiore miſtione & diſſolutione Ambræ & Oleorum deſtillat. aſſociatum. Tanta doſis igitur, ſine nocumento, urgente neceſſitate, propinari poteſt, non obſtante opio: ſit autem, ſi opium timeamus, drachma ſemis. Jam judicet Vir doctus, & expertus Medicus ac Chymicus, utrum opium omnes effectûs, quos promittit hæc Medicina, edat, & reliquis omnibus palmam operandi præripiat; prout Chymiſta hic, vel, utrectiùs loquar, Archi-Alchymiſta mentitur: utrum Regium tale medicamen paucioribus ingredientibus diſpenſari potuerit: utrum concinnius. Præterea addidi, *eadem pag. 9. Append. in Pharmac.* hanc Notam: Quòd ſi fortè quiſpiam Opii extractum, proprer frequentem & ſæpius repetitam neceſſariam exhibitionem Regii hujus medicaminis, abhorreret; aut illud ipſum, in ſoporoſis affectibus, ægrotis, quibus opium, ob morbi naturam, nocuum, propinare nollet; is

poſſet

poſſet aliam hujus medicaminis Compoſitionem, dempto, vel omiſſo, opio inſtituere: tali pacto, ſicuti ibidem deſcripta eſt. Sed quis offam depravato huic palato pro guſtu afferat? Ne quidem coquorum Princeps. Paulò ſuperius impetuosè Reformatorem arguit, ratione Aquæ Acoviſticæ, ſeu ad Auditum, Mindereri: cujus compoſitio triginta conſtat ingredientibus, ſine ordine & ſenſu ſibi adunitis; utpote heterogeneis & repugnantibus. Accedit etiam inconcinna & amethoda compoſitio & præparatio, ut vix calamus ſufficiat, quo errores annectam: prout videre eſt *Animadv. pag. 280. edit. Noric.* & ex annexa eidem Aq. præparat. *pag. Append. ad Animadv. 28.* Hanc tamen Aquæ compoſitionem abſurdiſſimam in cœlum usq; extulit, ut Reformatorem cavillaret; D.D. Auguſtanis verò adulatus eſt, ne paraſitarum amitteret ſtipendium. Sed combinet Vir aliquis induſtrius Aquam Acoviſticam, erroribus horridam, quam tamen *Tackenius* collaudat; & noſtram hanc Regiam Compoſitionem: atque ſententiam ferat; quænam tam quoad ingredientia, quàm parandi modum, præſtet: & lubens æqui arbitri judicio ſubjacebo. Apparebit etiam turpis livor iniqui *Hippocratis novi* contra Reformatorem, quo Regiam Compoſitionem ſelectorum ingredientium, numero novem tantùm, repudiavit: cùm interim farragines xxx, quinimò centum, dicam trecentorum octuaginta octo, ingredientium (talis eſt Antidotus Matthioli, quæ ſedecim diverſas Compoſitiones requirit) cum cæteris plurimis ſpuriis dogmatibus & erroribus, adoptaverit. *Exitus* igitur *acta probat*; quòd ubique & conſtanter maledicus ſis, & inſignis hyperboliſta, nec ulli parcas: uti recenter iterum patet, dum Medicos, & D. D. Auguſtanos, *Receptarum combinatores* cavillando dicis; quin imò citra velle, & juxta legem in te repugnantem, ipſos D. D. Auguſtanos, quos defendere ſatagis, arietaſti. Sed de his ſuprà ad ravim diſſerui. Verùm ad quid iterum parietes, & marginalia conſpurcas, *pag. 234.* ubi ais, *in margine: Vnica materia non poteſt ſimul duas ſpecies habere quod à noſtris attentè notandum.* Quid tui notare debent? An forſan, quòd rudis, & idiota ſis, ex hoc textu colligere debent? Vel enim intelligis, quòd una cauſa non poſſit producere diſtinctos ſpecie effectûs; vel quòd una materia non poſſit recipere formas ſpeciè diſtinctas; vel quod ſub eodem genere plures ſpecies realiter & adæquate diſtinctæ contineri & prædicari nequeant. Quidquid horum dicas, falſum eſt, & contra te, pro caligis Ariſtotelis, & pallio Medico, tuebimur oppoſitum. Dantur enim ejusmodi cauſæ æquivocæ tam in genere cauſæ materialis, & formalis, quàm efficientis. Sed quid hæc tibi rudi? Neque enim oportet margaritas projicere: &c.

Quòd autem, ut inquis, *pag. 234. lin. 15. impoſſibile ſit, vel minus difficile, ut de ſola artica oſtenderis, aliquid certi ſtatuere* (hoc eſt, in Pharmacevticis & Chymicis) *niſi ſolâ opinione & conjectura:* hoc tibi ultrò credo, mi *Tackeni*, & demiror, quâ ratione denuò hæc tibi veritas eruperit. Hîc videmus (ex ore tuo) *antiquiſſimi ſalis viperini noviſſima*, aut nugaciſſima, *fundamenta: nihil certi ſunt; opinio, &* fallax *conjectura.* Videmus, quid ſint illa *admiranda, jucunda & abſconſa à ſenſibus & cognitione, pag. 7. Opinio, conjecturæ*, phantaſiæ. Si nec urticam fatuam & mortuam comprehendis; quid ergo luſiſti *de materia Philoſophorum, de Corculo tuo, de molliculo caſeo*, & ingentibus ſecretis, in hoc opuſculo? Grata vel ex ore adverſarii veritas. Habent, profectò, quòd rideant Murani Vitriarii, Saponarii, ad flumen Nauſicca lotrix; quod toto ſplene rideant, dum retractationes tuas inaudiunt; quòd de faſtigio ſcientiæ in tantum defeceris, ut nec urticam perfectè cognoſcas, quæ in humili, & ad ſepes, enaſcitur. Sed limitat: *lin. 20. Quotiescunq; autem ſingu-*

Digitized by Google

ſingulæres, intentum non habent, tunc nimirum compoſitione indigent, vt de potionibus vulnerarijs, de tincturis, & atramentis (ut conſequenter loquaris, nec mentiri in prioribus videâre) *luculenter demonſtravi.* Hoc eſt, mi *Hippocrates,* quod Reformator, antevertens pridem ſomnia tua, ſciverat: hoc D.D. Auguſtani, & complures, quòd nimirum ſimplicibus ſemper purè putè adhibitis cura omnis & medela non ſuccedat. Igitur concinnæ compoſitiones, quas ideo Regias dixi, & magiſtralia remedia, adinvenienda erant. Et ſicut tu Compoſita, Tincturas, Decocta, &, cum ſutoribus, atramenta excogitaſſi plurium ingredientium: ſic Reformator Trageas, Syrupos, Electuaria, Confectiones, &c. ex quibusque ingredientibus, juxta artis & indicationum leges, confecit. Neque contemnendum tu putas exemplum Compoſiti medicamenti tui, quod in ſequentibus addis, *lin.27*: *Sit*, inquis, *ſalviæ ſucci p. ij. vitrioli Martis p. j; hi ambo commiſti, ſubitò nigricant: Alcali enim occultum ſalviæ, vitrioli acidum abſorbet. &c.* Sed quid diſcimus hinc, *Tackeni?* Ergo omne fortè alcali occultum herbarum cum acido vitrioli nigricat, quatenus vitrioli acidum alcali ocultum herbarum abſorbet? Quod eſt falſum. Dic, ſi tantus *Philoſophus Hippocraticus* es; cur ſalviæ ſuccus, cur Roſæ, Cort. Granatorum, cur Gallæ, vitriolo unitæ, nigricant; reliqua verò vegetabilia, aut eorum ſucci, nequaquam. Majora nobis pandas ſecreta, quàm atramenti myſteria, quæ multis non egent ſpeculationibus.

Ad finem properat *Tackenius.* *Ad vos nunc me converto*, ait: *pag. 235. lin. 22. ingenui Pharmacopœi, calculum ſaltem faciatis & judicetis, non quidem plurimorum inutilium laborum & compoſitionum, quæ ſi omnes, in promtu eſſe deberent, vix tota Auguſtanorum civitas eis capiendis ſufficeret! ſed ſaltem, pro hujus aceti diſtillatione ex ærugine, corallia erodenda: ut ſi vaſa, inſtrumenta artisq; requiſita, cum tempore ſupputetis! ubinam reperitur pauper (ut ait) hujusmodi ſumptus faciens? Sin vero exiguo prætio, hæc & ſimilia artificiata diſpenſabitis!*

Tunc labor in damno eſt creſcitq; mortalis egeſtas.

Et ego ad vos me converto, Artis Magiſtri, Pharmacopœi expertiſſimi: ſympoſia *Tackeniana* finem arripiunt; calculum ſaltem faciatis, quot abſurda, contradictiones, nugas, impoſturas, trabalia mendacia, in hoc minuto Opuſculo, *novus Hippocrates* emendare & ſolvere teneatur: *quæ ſi omnia in promptu eſſe deberent, vix tota Auguſtanorum civitas eis capiendis ſufficeret.* Repone caudam, *Vulpecula*, & palpum, quibus D. D. Auguſtanis affrictis blandiris. Norunt enim illi oculatiſſimi hanc inferre conſequentiam: ſi ideò Compoſitiones Reformatoris minùs probandæ ſunt, quia prolixæ; multò magis noſtræ: & à potiori; quia eas magno ingredientium numero exſuperant, & habito reſpectu Auguſtanæ, ad Regiam Pharmacopœiam, breves ſunt Compoſitiones illæ; noſtræ verò utplurimùm fuſiores. Cæterùm Dom. noſtri Pharmacopœi gratias tibi habent, quòd hactenus ad tumulum Novercæ flere dignatus ſis. Non eſt quod queraris; *quoniam in damno labor eſt:* nihil, ut tibi, illis operoſum. Norunt, quid proſit illis ſpiritus noſter Veneris: quantum præſtet aceto tuo ſimplici deſtillato corroſivo, perlas, & corallia in calcem & cineres peſſundante. Mentiris, dicunt, *quod creſcat indè mortalis egeſtas:* ſed prodeſt egeſtati, *Vaſa* etiam *& inſtrumenta* (niſi planè rudis & idiota ſis, in apparando hoc ſpiritu) *artisq; requiſita*, perpauca ſunt: quod requiris, maximum eſt, amplum vas recipiens, quod caput tuum adæquet; reliqua tanti non veniunt; niſi forſan æs viride tibi crumenam exhaurire credas.

Pag. 236. pergit: *Sed ſi craſſis vanisq; opinionibus à reformatore hinc indè commiſſis, diutius immorari vellem, numerus dicendorum creſceret, quod ex primo*

ſyrupo

Digitized by Google

ſyrupo (a) manifeſtum fiet, hic, vt & reliqui, fuere ab antiquitate inuenti, vt cuiq; indiuiduo propinari poſſent, & etiam ad promtitudinem, & compendium officinæ: ſed, cum perquam plurimi, odores præſertim ſpicæ, ægrè concoquant, & ſine ſtomachi ſubuerſione & eructatione non perferant, imò digeſtioni reluctantur, vt apparet in cibis aromate conditis, qui ſtomachi fermentum peſſundant hinc ſimplicem cibum, ſaluberrimum laudarunt veteres (b). Hanc ob cauſam, etiam pro hoc ſyrupo, Abſinthium ponticum, vt minus odorum, elegerunt, atquè ſimul cum ſpica, in vino veteri coxerunt, vt vnà cum vini ſpiritu, cui odor facilimè aſſociatur, penitus abſcederet, quod probat ſucci cydoniorum additio; niſi enim hæc veterum intentio fuiſſet, hujus ſyrupi loco, in vſum vocaſſent cydoniten & abſynthiten, vt videre eſt in Dioſcoride (a) remanens, cum ſaccharo à cano ſitu defendebant, & in ſyrupum inſpiſſabant.

a. Syr. de Abſinthio phar. fol. 17.

b. Homini cibus vtiliſſimus ſimplex: aceruatio ſaporũ peſtifera. Plin. lib. 11. c. 53. 5.

a. lib. 5. cap. 49.

Sic quoque diuerſa vina, ſimul mixta, & potata vt in conuiuiis fieri ſolet, non ſolum Rectori humano (quem ſupra capit. 15. in ore ventriculi ſedentem ex Hipp: (b) oſtendi) magnum laborem & moleſtiam adferunt, pro eorum vnione, ſed inſuper inebriant facilimè (c), & vt furioſa, nonnunquam in delicatulis per vomitum rejiciuntur: cum vero earundem vuarum ſucci, multiformes & varij per fermentationem, couniuntur, tunc ex diuerſis rectoribus, fit vnicus ſalubris & ſtomachum non lædens potus: quemadmodum ex diuerſis ſimplicibus, per fermentationem counitis fit Theriaca, cui unicus rector prædominatur: hinc ab Auicenna magnæ uirtutis prædicatur, ut in præfatione notaui.

b. De humoribus.

c. Id etiam obſeruauit Gio. Boccatius 7. Nouell. 2. fabula.

Cum autem inſtituti mei non ſit hic ut dici ſolet, lapillum in littore maris oſtendere, ubi numerum infinitum eſſe conſtat: precipuè cum hoc ſcribendi genus, naturæ & genio repugnet, me tædet, nugis diutius immorari, qua propter calamum jam repono.

Ecce rem; cum hac in ſcenam prodiit reformator, priusquam Naturam in omni re ſimilem agnouit.

Abſit quod neſciam rem ignotam in vſus proximi demonſtratam carere calumnia.

Nunc noſtris, pro corollario, tria uerba in aurem; acidum informat alcali. His: uetuſtiſſimæ medicinæ, & nouiſſimi ſalis uiperini antiquiſſima fundamenta, ſi me intellexiſtis, abſoluta concordantia, ſimilitudine perpetua, & immutabili, ex naturæ decreto & Hippocrate meo, armonica & mechanica ratione, ſumma neceſſitate, inter ſe conuenire debere oſtendi.

In acido habitat ſpecificus Rector, qui informat alcali.

Hunc naturæ, & artis conſenſum, cum olim fictus noſter amicus, ab exemplis capere, neque percipere potuiſſet, inſurgit, & inſtar canis rabioſi inuadit, mordet, calumniatur ſeſeque aliis longe ante ponit, vt per totum ejus ſcriptum apparet: ſic quælibet auis, juxta modulamen roſtri ſui cantat, ſecundum illud Terentij (a) Homini imperito, nunquam quicquam iniuſtius, qui niſi quod ipſe facit, nil rectum putat.

a. In adelf. act. 1. ſc. 2.

Veni iterum, *Tackeni*, cum abſurdiſſimis & *craſſis opinionibus tuis* ſub dolabrum; ut te ad regulam dedolemus: vel, ut ſupra dixi: Sus ſub fuſtem veni. Quid doces de Syrupo Abſinthii? Abſurdiſſima. Probas nimirum, & ſuades, ut pars ejus ſpirituoſa, totius energiæ & effectûs origo, prolixâ, forti & apertâ cocturâ exhalet; quò faciliùs inodorum abſynthium & ſpicam ventriculus digerat; & hanc vocas artem: Compendium officinæ: diſpendium forſan dicere voluiſti. Cur paleas & ſarmenta non coquis; quæ vel maximè inodora: unde nec ventriculo officiunt? Sed deliras, profectò, Philoſophe. Sapientum nemo in hoc tibi ſuffragabitur. Natura nil fecit fruſtra: non fruſtra vino dedit ſpiritum: non fruſtra herbis balſamicis odorem. Noſtris Medicis laboribus ſtudemus, totaque Medicorum Schola eò allaborat, ut virtutes rerum integrè conſervemus; præſertim quæ in partium tenuitate conſiſtunt: uti optimè, & ſæpius, monent D. D. Auguſtani. Tu eas ſtudio in auras depellere jubes, ſummæ ſtupiditatis & iniquitatis argumento. Vappa igitur Vini, & Vinum coctum, ſit tibi, & porcis ſaginandis ferculum. Herbæ balſamicæ, diu coctæ, nobis vix arrident pro pedilaviis & balneis: multò minùs ventri-

culo noſtro, cum vini vappa, gratæ erunt. Tu tibi hæc fercula reſerves, medicamenta verè effœta. Plinii authoritas hic fallax eſt. Nam ſi *acervatio ſaporum peſtifera* eſt, juxta Plinium, prout *in margine hujus paginæ 236.* cum tuo Plinio, aſſeris; tua, revera, inſtitutio & præparatio hujus ſyrupi eſt peſtifera, ſyrupus Abſinthii totus peſtilens: quoniam in tua abſurdiſſima præparatione conſervas totum Abſinthii amariſſimum ſaporem, item de roſis, & ſpica Indica, adſtringentem amariuſculum, cum vappa vini; odoribus ſaltem, & partibus ſpirituoſioribus, ventriculo & naturæ noſtræ gratis, omnino & totaliter depulſis, ac in auras profligaris; in quibus tamen virtus maxima conſiſtit, totaq; partium tenuium energia. Vides, *Tackeni*, quàm tibi ſis contrarius, & ipſa peſtis? Quia ſi, uti aſſeris, coacervatio ſaporum peſtifera; tu verò ſapores omnes abſinthii, ſpicæ &c. in hoc coacervas ſyrupo, & partes ſaltem odoriferas, ſpirituoſas, & tenuiores, prolixâ cocturâ depellis: quidnî tuus, taliter paratus, ſyrupus erit peſtilens? Vah! quàm turpiter cum omni ſapientia tua deliras! Fortè ſaltem quatuor habes ſenſus, ſapore & odore in unum compactis. Quid mirum ergo, ſi ita ſtomacheris? Siccine homines malè afficere tua vappâ vini, tuis effœtis ferculis, quæ noſtri ſtomachi abhorrent, nauſeant, & vix porcis ſaginandis digna ſunt? Apage cum tua peſtilenti doctrina! *Exitus* jam tua *acta probat*; quod tuæ contradictiones, tua iniquitas, non habeant terminum nec modum. Plura de his lege in recenter editis lucubrationibus n. ubi videbis, quàm firmis rationibus propugnem, ne ægris vappas & effœta lixivia præbeamus, quæ prolixis & apertis decoctionibus apparant Myſochymici & Apothecarii. Sed quid iterum pro dolabro affers, *pag. 236. lin. 26? Cibi aromate conditi ſtomachi fermentum peſſundant hinc ſimplicem cibum, ſaluberrimum laudarunt veteres:* & in appoſito margine: *Homini cibus utiliſſimus ſimplex: acervatio ſaporum peſtifera Plin. lib. 1. c. 53. 5.* Sed rationem redde, *Auguſtani vindex*: Cur tot odores, ſapores, ac balſamica, combinant (te ultrò propugnante) D. D. Auguſtani in Syrup. aperitivo Magiſtrali, de arthemiſia, & aliis paſſim? Dices: in promptu ſolutio eſt; quia totam iterum virtutem & odores fugamus apertâ & violentâ cocturâ. Fateor. Licet abſurdè reſpondeas; aptè tamen. Sed eamus ad alia, ubi cocturâ odores & ſapores non diſpereunt; quin imò ſtudioſè coacervantur. Dic igitur, *Auguſtani defenſor* iterum, & examina mecum Trageas aromaticas D. D. Auguſtanorum, Species item aromaticas, Confectiones plurimas, & Aquas deſtillatas, tum ſimplices, tum compoſitas, Stomachales, Apoplecticas, Epilepticas, & alias complures, quas conſtituunt tot balſamica & omnis generis aromata odoratiſſima & ſpirituoſa, accedente nec non Vini ſpiritu. Eſtné hîc *odorum multitudo, & coacervatio ſaporum peſtifera?* Iterum ex ore tuo te judico. Quî ergò hæc *ſtomachum non ſubvertunt?* Cur *digeſtioni* non *reluctantur?* Cur à D. D. Auguſtanis (quod ego non improbo) Ventriculo & Cerebro roborando deſtinantur? Poſſuntné plures odores, ſapores, partes balſamicæ & aromaticæ, in uno quandoque horum compoſito ac concreto combinari, quàm ibi reperiuntur? Peſſimus Philoſophus es, quia malè diſtinguis. Non omnes odores ventriculo obſunt; imò pauci, vel nulli: tetri potiùs, & exitioſi, qui fœtores & miasmata potiùs ſunt, quàm odores. Non omnis coacervatio ſaporum peſtis eſt. Legiſti né Præceptorem tuum, quem libellus tuus loquitur, Helmontium, Tit. Magn. Oportet, pag. 97. paragr. 26. Tit. de Poteſt. Medicament. pag. 304. paragr. 26. & alibi: quid de odoribus dicat? Vide Tit. Imag. ferment. imprægnat maſſam in ſemine, pag. 71. paragr. 20. quàm ille pulchrè doceat,

quia

quia benè diſtinguit. *Sunt*, inquit, *nempe odores, qui dolores capitis, nauſeas, vomitum, tuſſes, ſingultum, vertigines, epilepſiam, apoplexiam &c. movent: ſunt idcirco & alii, qui ſimili modo eadem ſanant.* Et hi ſunt odores impropriè dicti, potiùs vapores tetri & maligni, quales in fodinis reperiuntur, ab accenſis carbonibus, in cellariis muſto repletis, à cadaveribus & aëris contagio, qui ſubſtantiam cerebri replent, meatûs obſtruunt, cor ab inſpiratione lædunt, aut halitum intercludunt, & talia accerſunt. Sed hæc non ad balſamica, ad aromata, ad odores, propriè ſic nuncupatos, derivari debent. Erras longè, mi *Tackeni:* pulchrum tibi adduco locum ex citato ſuperiùs Helm. Tit. ſeu paragr. 19. unde diſcas, quantum, cum Plinio tuo, oculatus eſſe debeas in conſervandis odoribus & ſpiritibus rerum balſamicarum. *Odore*, inquit, *& lumine delectantur ſpiritûs, eò quòd lux & odor illos immediatè attingant & penetrent. Etenim ſpiritus ſanguinis in Lipothymico plus toſtæ carnis odore, quàm aromate, refici deberent, niſi fragrantia, quatenus citò attingit vitam, in hanc puritatem & ſuavitatem præpararet. Videntur ergo odores ſpiritûs abſtractos attingere, quatenus peſtilens odor, naribus non perceptus, Archeum horrore quatit.* Hæc ille. Quæ ſanior, & ſuaviùs olens doctrina de odoribus eſt, quàm tua; quam meritò ridemus. Quòd autem reijcis, *pag. 237.* diverſitatem vini potandi, & vappas ſvades, ac per decurſum, quâ ratione vina inebrient, temulentus doces; levia ſunt: ac tibi & combibonibus tuis committo; ut ex libro, quem citas, Hippocratis, de humoribus (ſuadeo de diæta) *Rectorem humanum* adhibeatis, ne vobis varietas vini nocuerit. Sed quòd dicis, *pag. 238. lin. 1. ex diverſis ſimplicibus, per fermentationem counitis, fit Theriaca, cui unicus rector prædominatur: hinc ab Avicenna magnæ virtutis prædicatur, ut in præfatione notavi:* turpiter te convincis, ac tibi contradicis, *pag. 234. lin. 3.* ubi aſſeris: *Profectò congreſſiones ſimplicium, ad ignari lubitum factæ, Reges infatuant & exanimant.* Hoc eſt, quod ſæpe dixi: res ardua eſt, conſequenter mentiri. Nam mendacem oportet eſſe memorem ſui. Si ignari excogitarunt ſimplicium magnas compoſitiones, ſi Reges infatuant & exanimant; cur ergo tu eas, cum Avicenna, quem citaſti, approbas laudasque hoc loco? *Tackeni*, quod ſemel placuit, diſplicere ampliùs non poteſt: Regula Juris eſt. Quid autem Theriaca ſit, ejus anatomiam ſpecta ex n. Opere, Claſſe propriâ, de Theriaca.

Deſcendo ad *pag. 238. paragr. 2.* ubi ais, *lin. 8. Cum autem inſtituti mei non ſit hic ut dici ſolet, lapillum in littore maris oſtendere, ubi numerum infinitum eſſe conſtat: præcipuè cum hoc ſcribendi genus, natura & genio repugnet, me tædet, nugis diutius immorari, qua propter calamnm jam repono.* Mendax cepiſti: mendax deſinis. Mentiris, quòd genio tuo repugnet hoc tuum ſcribillandi genus. Quin proprium tibi eſt in quarto modo, calumniari & innnocuos traducere. Si enim geniũ mutare voluiſſes, hunc ſcommatũ faſciculum, ex profeſſo colligatum, nunquam in forum tuliſſes; ſed frequentatis melioribus actibus, priſtinum & probroſum habitum convitiandi depoſuiſſes. Nemo, profectò, à quo Europa literatos numerat, malitioſo calamo, & nequiſſimo ſcribendi genere, liberè adeò Viros ſapientiam profeſſos, licentioſéq; exagitavit, quàm tu, *Otto Tackeni:* prout tibi per decurſum, ex avthenticis translatis copiis & teſtimoniis demonſtravi; & de te impreſſi libri teſtantur. *Repugnare autem naturæ hoc ſcribendi genus*, verum eſt; ſed vel maximè conſcientiæ tuæ, ſi quam habes, quòd non provocatus, non laceſſitus, famam incidere tentâris Viris innumeris; de præſenti verò, Reformatori. Inſpice tuum hujus paragraphi ridiculum marginale, & ipſe judica, quàm benè, juxta illud, res tuas peregeris.

Et hæc ſunt, quæ, in toto tractatu, de noviſſimo Viperino ſale, attulit *novus Hippocrates.* De quo ſale olim cecinit *Conradus Theodorus Lünckerus, Publ. Profeſſor Marpurgi:*

Nam ſi ſal credis, dederit quod vipera fixum,
non tibi, non illi, eſt candida mica ſalis.

Exitus igitur *acta probat.* Concludamus, Amice Lector, cum hoc Doctiſſimo Profeſſore, & dicamus: Inſulſa ſunt noviſſimi ſalis Viperini antiquiſſima fundamenta, & nec micam ſalis continent. Sic cum ſapientibus Europæ ſapimus, contra magnum *Ottonem.*

ECCE REM; cum hac in ſcenam prodiit reformator cum Tackenio, qui *naturam in* nulla *re ſimilem agnouit.* Hæc ſunt, quæ *novo Hippocrati* erant promulganda. Sed quid iterum, abituriens de Theatro, obgannis, *poſtremo* planè *paragr. Tackeni*, pag. 239? *Hunc naturæ, & artis conſenſum, cum olim fictus noſter amicus, ab exemplis capere, neque percipere potuiſſet, inſurgit, & inſtar canis rabioſi invadit, mordet, calumniatur ſeſeq; aliis longe anteponit, vt per totum ejus ſcriptum apparet: ſic quælibet auis juxta modulamen roſtri ſui cantat, ſecundum illud Terentij (a) Homini imperito, nunquam quicquam injuſtius, qui niſi quod ipſe facit, nil rectum putat. FINIS.*

a In adelf. act. 1. ſc. 2.

Denique ſtultorum peroratio & Coronis, maledictio. Nimis bene cognovi *naturæ & artis conſenſum, falſiſſime Frater*, & *ficte amice, Tackeni.* Novi, quòd me circumveneris, & fixandorum ſalium dexteritatem mentitâ reciprocatione, fraudibus mille & ſimulationibus, nequiter extorſeris. Recolat æquiſſimus Lector hiſtoriam & ſpeciem facti, quam de hoc impoſtore in principio Apologiæ attuli. Hic eſt conſenſus artis, *Tackeni;* quòd nihil ſciveris, mentitus magna fueris, & experiri inſomnia tua alieno periculo volueris, à me denique fixationes ſalium volatilium, ſimulando amicitiam, turpiter ſuffuratus ſis. Indulſiſſem hoc audaciæ tuæ, & ſciendi avido deſiderio attribuiſſem, niſi poſtliminio, ubi te fœderis & mutui contractùs iteratò admonui, ut & mihi reciprocando ſalis fixandi normam communicares, inſtar petulci onagri & mulorum recalcitraſſes, aliquot menſes incaſſum laborare & deſudare ſtudio & petulanter me feciſſes, *& fictum amicum noſtrum* te comprobaſſes; dum temporis & æris diſpendium accerſiiſti. Et hinc illæ lachrymæ! quòd tu, quando ante 16. annos Animadverſiones meæ ſub prælum erant dirigendæ, Tevtonico idiomate, phraſi tamen latinâ intertextam epiſtolam ad me dediiſti, in quâ (ſuſpicione motus & reatu proprio. Nam conſcientia mille teſtes!) me precatus es, ne contra te ſcriptis agerem (Cur? niſi centies promeritus eſſes?) & alios cogereris etiam Apologiam reddere. Quid reſpondi, *Tackeni?* Cur non etiam illas producis literas? Fateor, acutè, ſed amicè, regeſſi: me quidem hanc rem nunquam mente volviſſe; minùs opere executurum. Et tu, *ingrate Cucule, probroſè homo*, arripuiſti calamum, nequiter & mendaciſſimè me traducere auſus es, non provocatus, ne verbo ſtimulatus, poſt beneficia, obſequia, merita, iteratam veniam, & quæque amicabilia? Proh! pudeat *Tackenium!* (verbum commemoro æterno obliterandum ſilentio) Diſcat interim meo exemplo orbis; quòd *in reconciliato amico nulla ſalus.* Sic olim, quem auguſtus Cæſar in cunis ſuffocare debebat, Brutum, quem togatum & prætextatum cruci affigere: hic à ficario cadit immani vulnere, brutoq; latrocinio, purpurâ & ſanguine diffluo. Et hic finis bene merentium. Nec aliam à Nerone drachmam accepit, Præceptoris munere defungens, Seneca, quàm mortem & exterminium. Cur non & ego mitiùs feram hujus Rabulæ probra, ſi tam auguſto ſanguine luditur, & prodigè eum hauriunt canes: qui cum talibus viris & auguſta

Maje-

Digitized by Google

Majeſtate in comparationem nimimè venio. Igitur, *Tackeni, juxta modulamen roſtri tui*, qui infauſti ominis avis es, prudenti ſuſpecta auguri, tibi reſpondeo & retorqueo; quod inſurrexeris, *quòd tu* (minimè ego) *inſurrexeris*, contra inſontem, *& inſtar Canis rabioſi me invaſeris, momorderis, calumniatus ſis, teq; aliis longè antepoſueris, ut per totum tuum* calumnioſum *ſcriptum apparet*: adeò, ut verum ſit, & in te verè cadat, quod ait *Terentius: Homine imperito nunquam quicquam injuſtius, qui, niſi quod ipſe facit, nil rectum putat.*

Nunc tibi ac *tuis pro Corallario, tria verba in aurem: acidum* deferbuit, & reformavit *alcali:* Obtruſiſti, non *oſtendiſti tuis, vetuſtiſſimæ Medicinæ, & noviſſimi ſalis Viperini* ſtultiſſimis *fundamentis*, non *ex Hippocrate tuo*, aut *naturæ decreto*, ſed *ex magno cumulo* tuarum abſurditatum, Hippocrate Coo altum ſilente, quomodo *acidum informet alcali*, Acetum ſal Tartari. Hæc igitur, quæ hactenus attuli, *ſummâ neceſſitate* tibi deberi, oſtendi; & finem hiſce facio. Mi *Tackeni*, ſpero & confido de conſcientiâ & prudentiâ tuâ, quæ magna ſemper fuit, quòd mea hæc Apologia minimè te ſit commotura ad ſuccenſendum Reformatori; quoniam noſti, quòd hæc, laceſſitus multum, & acriter à te ſtimulatus, fecerim; imò ſilenti, & altum dormienti in pacis umbrâ, hoſtiliter obtruſeris. Nec per me his tibi reſpondi, ſed ſvadente hoc, pro fama meâ, & inculpata tutelâ, Choro & Foro, & populi univerſitate. Neq; adhuc reſponſum maturaſſem, (majoribus & utilioribus intentus, quæ coactè ſepoſui) niſi vidiſſem, quòd cum petulantia tuearis errores; quòd te nequitiæ tuæ titillent, & exultes in rebus peſſimis, eò, quòd inceſſanter has inſanias tuas, & probroſum tibi libellum, ubique univerſitatibus, Collegiis Medicorum, & Viris doctis, transmiſeris, & Zizanias tuas diſſeminaveris, pro viribus deproperando. Proinde veniam dabis, quòd & ego millena Exemplaria divulgaverim juſtæ meæ Apologiæ, & tempus meſſis immineat, quo Zizanias tuas agnoſcant Viri ſapientiſſimi; frumentum verò noſtrum, & ægrorum annonam, in horrea congregent. Quòd ſi tamen affligat noſtrum te reſponſum juſtum, qui nigra avis es, peſſimiq; augurii; memento, quòd & tua iniquiſſima cenſura vexârit columbas, &, ut tua fert latina phraſis; *quòd turdis ſimillimus fueris, qui ſibi ipſis malum cacant.* Et ſanè ſi rem perpendas, beneficium reddidi, quòd te caſtigârim, licet cum ſenſu receperis. Nam, ut Auguſtinus ait, *Moleſtus eſt Medicus phrenitico, & pater indiſciplinato filio; ille ligando, hic cædendo; ſed ambo diligendo. Si autem illos negligant, atque perire permittant; iſta potiùs manſvetudo falſa crudelitas eſt.* Hæc ille. Caſtigatio igitur ſeverior Parentum, Medicorum vulnera, ignes & cauteria, amorem non eliminant. Dilectionis potiùs munus & chariſma arbitrator, quòd cacoëthico vulneri tuo (qui jam in vitiis & convitiis computrueras) medelam ociùs attuli; cùm fuerit in mora periculum. Annon, mi *Tackeni*, charitatis lex, veteriſq; amicitiæ jura, ſvadere tibi debebant, ut, ſi quid erroris, & defectuum, in noſtris lucubrationibus, tibi, ſagaciſſimi ingenii & genii Viro, occurriſſet, mitiori primùm collyrio, & manu, hoc eſt, inter nos, tractares & animadverteres? Quòd autem noſtros labores, toti Europæ hactenus proficuos, famoſo libello, & mille ſarcaſmis, peſſumdare & annihilare tentaſti: publicæ rapinæ genus eſt; minimè Viri probi negotium, & conatus. Ne igitur mirare noſtram aphoniam, aut diſcordem melodiam & Muſicam, quam hactenus aures tuæ à nobis ſuſtinuêre. Tuâ hæc accidêre culpâ, qui chordas non movendas tetigiſti, ſparſis in vulgus hiſce tuis petulantiis & quærimoniis. Cautiùs deinceps mercari diſcito, aut cum amico tractare. Nam induſtrias irritare apes; aut languido leoni barbam vellere; res plena periculi eſt, ne dicam, temeritatis. Proprio itaque edo-

ctus periculo, deinceps calamum ſepone, convitia & famoſas excurſiones devita, ac Reformatorem tuum deinceps modeſtiùs obſerva. Quòd ſi autem callum obduxiſti, nec inſaniæ tuæ hæc noſtra profutura eſt Panacea, quin ulteriùs probroſis convitiis indulgeas: neque deinceps Reformatori Mundus & *Tackenius* ſuccenſeant, velim, ſi ea in vulgus, lucem, & typum, produxero, quæ ultrò mihi concredita ſunt, ad quæ orbis ſtupeat, *Tackenius* contremiſcat, honeſtatis amantes erubeſcant; quæ hactenus palliare charitas ſvavit, & vetuit pudor. Vale igitur, *Tackeni*, & graviora his metue, niſi in tempore reſipueris.

Nunc & noſtris, pro Corollario, tria verba in aurem. Suſcipite, celeberrimi Artis noſtræ Viri & Proceres, hanc noſtram Apologiam, quam juſtus expreſſit dolor, *Tackenij* ſollicitavit petulantia. Prolixior fui. Ita ampliſſima & numeroſa *Ottonis* convitia, & decumana exigebant mendacia. Sed neque ſterilis hæc noſtra fuit defenſio: quin multorum arcanorum ferax; quæ, hactenus mihi dicata, nunc publico divulgavi emolumento. Acrior fui, ne dicam immitis, in reprimenda Tyrannica *Tackenij* feritate: ſed felix ſeveritas, quæ latentem curat ſaniem; vitia ſanat, non palpat. Niſi enim magnis auſibus hoc inſolens hominum genus, artibus inimicum, pro modo arceamus, Lycea ſilebunt, ſqvallebunt ſcientiæ, Medicina abrogabitur, & calamum publico emolumento nemo eriget. Confido igitur, quòd æquiſſimi arbitri futuri ſitis, &, quo loco habendæ vobis, adverſus Reformatorem, divulgatæ Calumniæ deinceps ſint, liquidò conſtiturum. Conſilium Hipponenſis Præſulis ſectemini, qui ait: *Doctrina per malos, palmes in ſepe, botrus inter ſpinas: Cautè lege, ne, dum quæris fructum, laceres manum; &, quem audis bona dicentem, ne imiteris mala facientem.* Valete, favete, DEO & Patriæ longævi.

DIXI.

VINDI-

VINDICIÆ ZVVELFERIANÆ

ADVERSUS QUENDAM, FRANCISCUM VERNY PHARMACOPOEUM MONSPELIENSEM:

&

Contra notas ejusdem in Pharmacopœiam Bricij Bauderonij, Med. D. Gallicè editas, in 4to, Lugduni,

Anno 1662.

QUò non (DEUM immortalem!) ambitioſus furor, elatos faſtuq; turgidos mortalium animos in præceps agit, rotat & circumagit, *Amice Lector?* Quàm infida humani pectoris Circe ſuperbia eſt, quæ perpetuo quodam oeſtro, ac ſtultitiæ fermento, ſuperciliosos exagitat, ac philtra propinat, quibus nunc furore percitos, nunc Veterno ſoporatos, perpetua ſibi ſomnia fingere amentes cogit ac ſtimulat! Talem tibi hodie, *Amice Lector,* ſive phanaticum, ſive periculoſa ambitionis cataphorâ ſopitum, in ſcenam dabo, veternoſum *Vernÿ*, apud Monſpelienſes Pharmacopœum: cui, quantum ingenii mei imbecillitas, & artis leges, ſuppetunt, manum Medicam adhibebo, quò à Veterno ſuſcitari ac reſurgere poſſit. Forſan (quis novit!) miſerebitur fidiſſimi famuli ſui Æſculapius, ac è delubro ſacras propinabit Panaceas, quibus nec Anticyræ generant ſalubriores.

Somniavit igitur, aut deliravit, veternoſus *Vernÿ* (quid enim delirium, niſi vigil ſomnium?) tantos Philoſophando, aut Sophiſticando, ſe feciſſe progreſsûs, ut, primâ dimiſsâ ſtatione, ſubſellia ſua inter Doctores firmanda deinceps putârit atque decreverit; multa è roſtris ac pulpitis docere, explicare, definire, ac diſſertare affectans. Incidit igitur hic vertiginoſus Neo-Doctor in librum, quem, *Animadverſiones in Pharmacopœiam Auguſtanam*, inſcripſi, uti & *reliqua mea annexa Opuſcula*, quæ ante annos circiter ſexdecim orbi literato, publico emolumento evulgaveram. Hic liber meus, licet ab Ampliſſima & Antiquiſſimâ Univerſitate, uti & Inclyta Facultate Medicâ Viennenſi probatus & approbatus fuerit; licet multos egregios Viros, ne dicam in Medicina Proceres, per Europam, Patronos ac Mecœnates habuerit; adeò, ut inter doctiſſima ſua commenta & lucubrationes eum inſerere ac citare non erubuerint; uni tamen huic Doctorum Phænici, *Vernÿ*, Gallo, tam deſtillatum cerebellum ac ſcientiæ chariſmata obtigêre, ut illi meæ Animadverſiones minimè ſatisfacerent. Proprio igitur motu, Gallico eas idiomate (forſan Latinos veritus ſcopulos, aut Priſciani labyrinthos) pro con-

fertâ

fertâ ac coagulatâ talenti ſui menſurâ, caſtigare & emendare tentavit. Quod quidem intentum opportunè ſe exequi arbitratus eſt, dum notas in D. Bricii Bauderonii Med. Dris. Pharmacopœiam (non ſine notâ tanti Viri) ederet, ac ſic binos, ut ajunt, unâ fidelia dealbaret (denigraret) parietes.

Primum autem motivum & anſa ad hoſce exceſſus Monſpelienſium Confectio Alkermes fuit; quam pro aris & focis mordicus propugnare voluit: cùm potiùs D. *Vernÿ* Anacardinam Meſues Confectionem tueri debuiſſet, nullis utpote tentatus, lipothymiis, multum tamen cerebro ac mente laborans.

Quanquam hæc *Vernÿ* dementia non, niſi per rumores, eosq; non vanos anteambulones, mihi primùm innotuerit: pediſſequâ tamen cupidine, hunc Thraſonem penitus intuendi, Opuſculum ejus, Gallico idiomate editum, ubiq; requiſivi. Tandem Doctiſſimorum unius atq; alterius Virorum & Reipublicæ Norimbergenſis Phyſicorum Ordinariorum, beneficio mihi illud obtigit: & è Gallico in Latinum translata ea ſunt, quæ à dicto *Vernÿ*, ad impetendum ac arietandum *Zwelferum*, deſtinata erant. Quæ quidem tantò avidiùs excepi atque exoſculatus ſum, quantò majori flagrabam deſiderio, *Verniano* delirio, aut potiùs ophthalmiæ (utpote ſuperciliaſo homini) apto quodam collyrio ſuppetias conferendi. Habent enim hoc adulterina ejusmodi ſcripta, ac ementita commenta, talium Thraſonum, ut ſub veritatis ſchemate, ac larva, ſagacioribus etiam ingeniis ac viris quandoq; imponant, ac eorum animos & aſſenſum nanciſcantur; niſi virulentum germen in herba præfocetur, ne radices agat profundiores. Quare conſultum duxi, ejus (*Vernÿ*) figmenta, apocryphas citationes, & reprobum ſenſum, in quem meas Animadverſiones iniquiſſimè detorſit, juris publici facere, ordineq; analytico reſolvere ac confutare, ut deinceps clariſſimè eluceſcat improba hujus Viri indoles, ſermo mendax, & plena hyperbole argumenta. Incidit igitur hic Magnus Machaon, *Vernÿ*. in Animadverſiones meas, ſyrupo Acetoſo Meſues deſtinatas; quem tam frivolè, fallaciter, ac inconcinnâ methodo, recenſet, & allegat, ut in ipſo dictionis veſtibulo ſtatim eluceſcat, quàm ſit abſurdè quondam peroraturus, qui à calumniis & mille conviciis exorditur. Sic igitur Parænesim ſuam auſpicatur.

Vanitas Chymicorum quorundam adeò ſublimem arrogantiæ gradum conſcendit, ut, cæcutientes, optimorum Medicinæ Galenicæ præceptorum obliviſcantur, quæ cum lacte attraxerant; ac non, niſi ad deſtruendam Galeni Medicinam, operas ſuas omnibus viribus ſuis impendant: ſed volentes, ut ajunt, abuſûs Compoſitionum quarundam corrigere, plerunq;, quid faciant, ignorant. Talis eſt Zwelferus, in ſuis Animadverſionibus ad Pharmacopœiam Auguſtanam, quoad Syrupum Acetoſum Compoſitum Meſuæ, ejusq; novus ſectator; qui cum duabus libris aceti deſtillati volunt attollere ſal volatile ex radicibus & ſeminibus, ſyrupum hunc conſtituentibus, per deſtillationem in Baln. Mariæ usq; ad ſiccitatem; poſtea remanentiam coquunt in libris tribus aq. communis, usq; ad duarum tertiarum partium conſumptionem; & cum libra una colaturæ volunt clarificare Sacchari fini libras tres, ut totum coquant in formam Sacchari roſati: tandem cum aceto deſtillato, ſuperiorum ingredientium viribus imprægnato, iterum volunt diſſolvere ſaccharum illud, ut fiat ſyrupus in M B. Egregius procedendi modus, quem omnes artifices ut benè & exactè conſiderent, rogo! Quot enim verba; tot ferè errores reperient: quos facilè nunc detegere poſſem; niſi à propoſito meo largiùs abſcederem. Hoc tamen in tranſitu referre volui; quod ſupereſt, in aliud volumen reyciens: in quo totam hanc rem peculiariter deducere conſtitui. Huc usque Arcadicum pecus ad Lyram.

Sed amabo! mi *Vernÿ*, quis tibi hanc perorandi methodum dictavit Tullius? Quis Demoſtenes te inſtituit? Memini quidem, quòd ex abrupto in

Catili-

Catilinariis ſuis auſpicatus ſit Cicero; quòd ab invectivâ Demoſthenes: à palmari autem mendacio neminem exordiri ſolitum reperio, niſi te, *Vernij*, qui, velut araneus, fingis An non enim palmare mendacium, audax & licentioſa hyperbole, dum ais; quòd præſumpſerim Hippocratis decreta, dogmata Galeni, methodum ac jura Medicorum avita, abrogare, proterere, annihilare; dum me novatorem Chymicum ironicè denuncias? An correctè olim à Didaſcalo, aut Grammatæo, legere didiciſti? Et vade piger ac ſocors impoſtor ad noſtras Animadverſiones. Ediſce, quem in fronte titulum, quem ſcopum, præfixerim: vide, cujus ſit imago, cujus tunica; an filii, & mendacii tui. Num eas tumulum doctrinæ Hippocraticæ; num excidium Galeniſmi intitulo? vel potiùs inſcribo: *Animadverſiones in Pharmac. Auguſtan. Zwelferi?* Sin autem tuis figmentis conformia eſſent; non Animadverſiones, ſed Everſiones Galeniſmi, Hippocratis, Auguſtanorum, & Methodi, inſcribere conveniens fuiſſet, dirutis eorum fundamentis. Verùm & quid hæc tibi obijcio, *Vernij*, qui nec Chymicus es, nec Galeniſta? Nam ſi te aptâ definitione circumſcribere animus foret; dicerem, te eſſe ens aliquod tertium, ex punctis, inquam, inflatis ſtultitiæ conflatum, non procul à Platonicis Ideis differens. Quæ definitio quòd vera ſit, rei continuandæ ſeries ac contextus demonſtrabit. Nam experiemur, quòd tam Philoſophicè, argutè & nervoſè, diſcurſum tuum, & Zwelferianas caſtigationes, adinveneris, ut lis ſub judice ſit, Philoſophus ne ſis, an Sophiſta; Chymicus, an Agyrta; Magiſter, an Tiro; Sophos, an Idiota. Hoc unum extra controverſiam eſt, quòd verax non ſis, ſed hyperbolicus. Tranſeat igitur, cum cæteris abſurdis, hic error tuus, quem in fronte præfixiſti. Mihi favet, è diametro tibi oppoſita, Inclyta, ac toto Orbe Celeberrima Univerſitas ſimul & Facultas Medica Viennenſis, quæ luculenta erit Apologia; utpote quæ ultro ſuam eſt largita Cenſuram, minimè cenſurando. Confutabit te ſapientiſſima Pariſienſium Facultas Medica: innumeri Medicorum Proceres per Europam, luculentiſſimis Epiſtolis ſuis, in Operis mei commendationem editis, te palmo labia ſignare cogent: quod olim inſigne & actus eorum fuit, qui palmare mendacium commiſêre. Et verò ne tantùm verbis, ſed rationibus ac re, te, *Vernij*, convincere videar; ad parabolas, & hyperbolicas calumnias tuas, tranſitum apparo, pro munere ſatisfacturus.

Egregius, inquis, *procedendi modus: quot verba, tot errores; quos facilè nunc detegere poſſem, niſi à propoſito meo largiùs abſcederem. Hoc tantùm in tranſitu referre volui; quod ſupereſt, in aliud volumen reijciens, in quo totam hanc rem peculiariter deducere ſtatui, &c.* Hem! quàm ſedulus Pythagoreus hic eſt! quantum tribuit venerando ſilentio! quàm callidus hic Mythologus eſt; ac quàm aptè novit illud, *Proverb. 18. Os ſtulti contritio ejus, & labia ipſius ruina animæ ejus:* & alio loco, *Eccl.* Melior eſt, qui celat inſipientiam ſuam. Amico igitur ſilentio Zwelferi errores pertranſit *Vernij*, ne ſuam propalet ſtultitiam; optimè conſcius, quòd ſapiens & lymphatus uno diſtent ſermone. Timet *Vernij*, ne longè à ſuo propoſito abſcedat: interim cœcus erro toto deviat cœlo. *Quare, quod ſupereſt, in aliud volumen reijcit, in quo totam rem peculiariter deducere ſtatuit.* Ignavis enim ſemper feriæ, & amica procraſtinatio. Quàm ridiculum, mi *Vernij*, volumen meditaris, qui Latinam periodum conſtruere nequis, nedum in Chymicis rude donandus, etiamnum plagiarius! Noli igitur morari conſilia tua; detege innumeros Zwelferi errores: hîc Rhodus; hîc ſaltus: hîc arena, hîc luctator. Afferamus

ramus ergo ex noſtris Animadverſionibus dicti Syrupi genuinam præparationem, quæ lippo huic ſudes in oculo fuit, & talis eſt:

℞. *Rad. Apii*,
Fœniculi,
Endiviæ, ana ℥iij.
Sem. Aniſi,
Fœniculi,
Apii, ana ℥j.
Endiviæ ℥ß.

Quibus contuſis, & cucurbitæ vitreæ immiſſis, affunde

Aceti Vini acerrimi deſtill. ℔ ij.

Deſtillentur appoſito capitello, & circumlitis juncturis, per M. Baln. ad ſpecierum ſiccitatem uſq;: *Aqua*, ſive *Acetum deſtillatum*, & impræ gnatum, ſeorſim aſſervetur. Speciebus, in fundo cucurbitæ remanentibus, affunde *Aquæ ſimpl.* ℔iij. Coquantur lento igne ad tertias: colaturæ, ſive expreſſioni, albumine ovorum clarificatæ, adde

Sacchari albi ℔ iij.

Coquantur ad conſiſtentiam *Tabulati*. Tandem adde de ſuperiori *Aceto deſtillato*, & virtutibus ingredientium ſubtilioribus imbuto, ℔ 1 5. cum unciis tribus circiter: fiatq;, unâ vel alterâ ebullitione, aut ſolâ diſſolutione, juſtæ conſiſtentiæ Syrupus.

Nunc abs te ſciſcitor, genuine Galeni & Hippocratis Vindex, *Verny*, qui ſolùs divos Hippocratis latices exhauſiſti; quâ temeritate inſtitutum meum reprobas? Quòd per omnia naturæ æmulus ac miniſter, virtutes ac energias rerum ſartas, tectas, ac integras, conſervari præcipiam, atq; hanc normam in apparatione ſyrupi Acetoſi Meſues ſtrictè obſervem? An non *radicum Apii*, & potiſſimum *ſeminum Fœniculi, Aniſi, Apii*, craſis & temperamentum in ſulphureis, æthereis, ac balſamicis particulis, in quibus virtus poteſtativa, ac ſignatura, mediante unione colligatur, effectivè conſiſtit? Hæc autem per violentam diuturnam coctionem, elixationem, ac torturam, ſolutâ hac ſpirituali & ætherea compagè, in ſublime feruntur, ſuperſtite effœto terreo ac mucoſo inquinamento in fundo, nec ſaporem, nec odorem compoſiti ac concretorum referente? Ex oppoſito autem, ſi *ſemina* illa beneficio *Aceti* (additis etiam reliquis *radicibus*, utpote *Fœniculi, Endiviæ*, & *ſemine Endiviæ*; à quibus licet parum, ope hujus deſtillationis, proliciatur, totâ eorum virtute in reſiduo depoſitâ, quæ ſubſequenti decoctione cum aqua elicienda) ad ſyrupum ordinati, deſtillâris; an non gemina eorum virtus ac eſſentia, concomitantibus etiam odore & ſapore, communibus accidentibus, unà cum aceto exſtillant & tranſeunt? Quod in prolixa illa cocturâ, quæ rerum ac ſimplicium iſtorum diſpendium eſt, minimè accidit (ubi decem libræ, & ultra, adeoq; non ſolùm tota, decoctioni deſtinata, aqua; verùm inſuper aliquot unciæ ſpirituoſioris aceti, exhalare debent, ut debitam ſyrupi conſiſtentiam nanciſcaris) per conſequens terreſtriores & effœtæ ſolùm radicum ac ſeminum partes ſubſiderent, nobisq; conſimilem ſyrupum præberent. Quòd ſi, inquam, ſeminum ac radicum harum partes ſulphureæ, ſpirituoſæ, ac balſamicæ (non ſal volatilis, prout tu, mi *Vernij*, monſtroſus Chymicus, ad Lyram enutritus, inſulſo etymo eas definis) ſummè deſiderabiles (cùm de partibus terreſtrioribus non laborent Medici & exercitati Pharmacopœi) in deſtillatione per alembicum cum aceto tranſeunt, illudq; inſitis ac congenitis ſuis virtutibus, odore, ac ſapore, imbuunt; quod nemo ſenſatus inficias ibit: ſi ulteriùs ipſæ etiam partes terre-

ſtriores

ſtriores in reſiduo à deſtillatione integræ perdurant (Nam ſi, juxta vulgarem hujus ſyrupi præparationem, quâ dicta ingredientia, paulò terreſtriora, affuſis decem libris Aquæ, ad plenam liquoris, vel aquæ, decidentiam & exhalationem, decoquenda ſunt; virtute tamen ſuâ ſyrupum imprægnare debent, vel in reſiduo manere: jure meritò à fortiori arguo; quòd vires horum ingredientium, à deſtillatione duarum librarum aceti quoque perduraturæ & manſuræ ſint) quæq; porrò cum aqua leni coctione extrahendæ, decoctum autem hoc colatum, ac dextrè per ſe cum albumine ovi clarificatum, cum ſaccharo candidiſſimo, ad id deſtinato, libris ſcilicet tribus, ad debitam, & Tabulati ferè ſimilem, conſiſtentiam perfacili negotio perduci poteſt; quod peritis Pharmacopœis obvium eſt: cui poſtea acetum, tenuioribus & ſpirituoſis radicum & ſeminum partibus, beneficio deſtillationis fœcundum ac turgidum, debitâ proportione adjungendum (nam vix plus erit aceti hujus) ut cuncta ſimul, vel ſolâ ſacchari diſſolutione, vel unicâ ſaltem ebullitione, in vaſe terreo, ad durabilem & elegantem ſyrupi conſiſtentiam redigantur. Percepiſti hæc, *Vernij*, niſi pro cerebro tibi palea obtigerit. Quid ergò obſtat, quò minùs hâc methodo & proceſſu ſyrupus efficax, juxta artis & naturæ leges, partibus ſulphureis, odoriferis æquè ac terreſtribus imbutus, produci ac diſpenſari poſſit? Tuantæ molis erat, arcana hæc intelligere, mi *Vernij*! Ut quid reſiliiſti, velut lymphatus, aut hydrophobiâ dementatus? Cur in ſicco undas; in plano montes & colles fingebas, delirus? Quid, quæſo, in hâc tam genuinâ claraq; Syrupi præparatione myſterii, difficultatis, ac umbrarum reperiſti; ut in tantum dubius & anceps hæſitaveris; ac tibi pro ſtultitia tua, in veritate propatula, Oedipus eſſe cogar? Numquid pruriebant tibi, ad captandos vanos rumores & gloriolam, ad encomium ſcriptoris, & Zwelferiani caſtigatoris, auriculæ, mi *Vernij*? Quas, profectò, tibi glorioſè ſcarificabo & incidam; ne impoſterum tibi aures erigantur & criſtæ; ne Commendatoris prærogativam affectes, chartas & volumina mendaciis & convitiis maculando. Verùm

Progreditur dictus Scholiaſtes ad ſecundum figmentum, eodem paragrapho, in quo (palam textum meum adulterando) docet; me præcipere, ut cum libra una colaturæ clarificentur ſacchari libræ tres, totum coquendo in formam ſacchari roſati. Sed heus! ſodes, *Vernij*! An denuò caligas, & perſpicillis eges, vel interprete? An non genuinus textus meus proſtat, iniquitatis ac fraudum tuarum manifeſtus vindex? An non diſertis verbis doceo, ut reſiduæ ſpecies à deſtillatione, ſemina ſcilicet & radices, quorum energia ac partes ſubtiliores jam dum ope deſtillationis in acetum commigrarunt, affuſis tribus libris aquæ coquantur, pro extractione reſiduarũ partium terreſtrium, quæ vi deſtillationis non eliciuntur, aut elici potuerunt: Decoctum autem colatum, & probè per ſe, ſine ſaccharo (quæ cautela, velut Canon, bene notandus, utpote qui fallacias, impoſturas, & ſophiſmata *Vernij* ſolus egregiè diluit) clarificatum, ad diſſolutionem tandem trium librarum ſacchari albi adoptetur (citra ulteriorem clarificationem. Nam vel tacente hoc ſophiſtâ, *Vernij*, probè, non ſolùm ex Pharmacevticâ, tum etiam Confectoriâ arte, quam etiam Pharmaciæ ſociavi; verùm etiam ex Philoſophia novi, quòd inter agens & patiens, inter cauſalitatem & effectum, proportio quædam, ac potentia inchoata præſupponi ac intercedere debeat; & quòd nulla proportio ſit, libra unius aquæ, ad libras tres ſacchari clarificandas, licet optimè poſſint unicâ librâ aquæ vel decocti, tres libræ ſacchari diſſolvi, & ad Tabulati ferè conſimilem conſiſtentiam coqui) & ſimul tandem ad conſiſtentiam ferè Tabulati (non ſacchari roſati conſiſtentiam; ut denuò *Vernij* mendacium pro

ſcholio annectit) coquantur; cui tandem acetum deſtillatum, virtutibus ſupradictorum ingredientium ubertim imprægnatum, adjiciendum, ut ſolâ ſacchari diſſolutione, ſine ulteriori coctura (ne tenues & ſubtiliores ac ſpirituoſæ partes, aceto impreſsæ, violentâ ac prolixiori decoctione exhalent ac transmigrent) ſyrupi debita conſiſtentia emergat? Et hæc mea doctrina tam eſt perſpicua, trita, facilis ac methodica, ut & Tirones, ac qui Chymicas ac Pharmacevticas inſtitutiones auſpicantur, vel à limine cognoſcant. Solus *Vernÿ*, hirſutum ingenium, ac ſuffultum cerebrum nactus, hæc non penetravit. Fingere proinde Impoſtor cogitur, & textûs adulterare, ne ſterile talentum, & inculta ejus mens, innoteſcat, ac hiſce artibus palliaſtrum ſibi conſuat, quo inter Doctores, & ævi noſtri magnificos Scriptores, impoſterum *Vernÿ* (inter luſcinias graculus) glorioſè conſidere poſſit, ea docturus & ſcripturus, quæ nunquam didicit; nondum Tiro, & jam Profeſſor.

A ſyrupo Acetoſo, ad ſyrupum de Artemiſia tranſit noſter Commentator, *Vernÿ*: ubi eleganter contra Zwelferum animadvertit; *qua ratione Decoctum 43. ingredientium, propter viſcoſitatem, cum ſaccharo non poſſit coqui in formam Tabulati (non Tabularum) quin illud comburatur.* Itèm; *quòd cæcitas maxima ſit, mihi ſimilia imaginari*: arguendo pariter alium etiam virum induſtrium ac probum, Anonymum, Zvvelfero adſtipulantem; plura per contextum ibidem ſubnectens, quæ à talento & eloquentia tanti Philoſophi non abludunt. Ad quod in terminis reſpondeo; me non tantùm forti imaginatione, ſeu idealiter, hæc concepiſſe; ſed à parte rei, praxi & exercitio comprobaſſe; quòd decoctum aliquod, non ſolùm 43. ingredientium, ſed plurium etiam, beneficio albuminum ovorum, & cremoris tartari, ita clarificari ac purificari poſſit, præſertim ubi mera ex naturâ ſuâ mucilaginea, utpote Tragacanth. ſemen Cydoniorum, Pſyllii. Rad. Symphyti, Altheæ, & plura conſimilia, uti in ſyrupo, Dialtheæ Fernelii non interſunt; ut levi artificio cum ſaccharo ad conſiſtentiam Tabulati, ſine ulla aduſtione ſacchari; imò, ſi ferat neceſſitas, ad conſiſtentiam fere Penidii, concoqui queat: cui poſtliminio ſpirituoſa humiditas, ac liquor deſtillatione elicitus, uniri, hincque ſyrupus, omnium ingredientium virtutibus; ſive ſpirituoſas, tenues ac ſulphureas; ſive craſſiores & terreſtriores, ſpectes, facili negotio & induſtriâ confici poteſt. Supervacaneum proinde fore auguror (Nam neque ego præcipio) ut exinde Tabulæ conficiantur: eò, quòd ſimilis labor & ipſe ſuas pareretur difficultates, non cuivis exantlandas: licet id abſolutè, & de poſſibili, non repugnet, mihique confiderem, haud magno intervallo & labore, ita Magiſtrum *Vernij*, exhibito priùs hellebori arcano, diſponere, ut depoſita vertigine, Artis noſtræ faſtigia conſcenderet, mecumque arduum hunc laborem ſubiret; quamvis non ex quolibet ligno Mercurius, aut vulture laſcinia, fingi & inſtitui poſſit. Sed miſſis his, nonnihil ſecretioribus noſtro *Vernij*: dic mihi, obſecro, *Vernij*, & explana modum, artem, dexteritatem & methodum, ſeu quâ machinâ & reti tu ſpirituoſas, ſubtiles, ſeu tenues partes, illico in coctione, vel deſtillatione, ad ſuperna properantes, in violentiſſima adeò & prolixa ac patente cocturâ detenturus ac concluſurus ſis: cùm ſint plurima in hoc ſyrupo ingredientia, quorum tota ſubſtantia, Eſſe, & efficacia Medica, in tenuiſſimis ac ſpirituoſis partibus deliteſcit (in ſubtili partium tenuitate, uti D.D. Aug. loqvuntur) quibus rarefactis & attenuatis, aër ſibi medicamenti ſubſtantiam vendicat (ſcilicet diu in aprico coctis) in reſiduo autem exſucca ac terreſtris portio, effœtum craſſamentum, ſupereſt, pro ſpiritu & eſſentia Medica, vappam & morticinia referens. E cenſu horum ſunt, Pulegium, Calamintha, Origanum, Meliſſophyllum, Sabina, Majorana, Matricaria, Ruta, Betonica, Rad. Apii, Enulæ, Cyperi, Iridis

Pœoniæ

Pœoniæ, Bacc. Juniperi, ſem. Aniſi, Apii, Rad. Valerianæ, Coſtus, Carpobalſam. Cardamom. Calam. aromat. &c. Hæc omnia & ſingula partes balſamicas fragrantes, & facili negotio diſſipabiles, obtinent, coƈturam neutiquam ſine diſpendio ſuarum partium tenuium tolerantes: cùm è contra in deſtillatione, ſtatim inter prima initia, particulæ illæ tenues rarefactæ in ſublime ferantur, & in ſubjectum excipulum ſeſe demittant, ibidem ſuperſtites: quod ex oppoſito in coctura non accidit; in quâ illarum rerum ſubtiliores partes, & virtutes potiores Medicinales ac penetrantes, aëra ſtatim petunt & depereunt inutiliter. Mihi, profectò, nec ars, nec natura, modum & dexteritatem ſuppetit, quâ in diuturnâ & apertâ hujus ſyrupi, & prædictarum rerum, decoctione longâ & violentâ, eſſentia earum ingredientium & vigor, potior medicinalis particula, ſervari ac retineri poſſit; cùm de libris decem Aquæ, ad harum ſpecierum decoctionem deſtinatis pro ſyrupo, ut nimirum libræ ſeptem inter coquendum exhalare debeant, priusquam debita ſyrupi conſiſtentia emergat. Fateor, mi *Vernij*: rem magnam tua Mechanica fecerit, ſi tale nobis arcanum & inſtrumentum adinvenerit, quô partes tenuiſſimæ, prolixè, ac violenter inter coquendum attenuatæ, figi ac conſervari poſſint, ne inter coquendum exhalent, vel aëra petant; ſed in reſiduo decocto, quaſi ligatæ conſerventur; in deſtillationibus verò hæ ipſæ ſpecies, iterum ad tuum nutum, contrario planè modo, præprimis & citò tranſeant in excipulum, ac pro voto tibi ita obſecundent. Sed metuo, ne in ipſo operis procinctu difficiles, cum Archimede, hypotheſes ac poſtulata à nobis exigas, ac etiam baſin & pedem extra mundi orbitam figere expetas: quanquam magnifica nimis & ampla de te augurer; quia ne dum lingvæ Latinæ gnarus es, *Vernij*. Quare, ne ingenti gloriolæ pruritu denuo tangaris; filum abrumpo, & ad Vindicias tuas Confectionis Alkermes Monſpelienſium propero.

Vindicaturus Zvvelferi Animadverſiones in Confectionem dictam Alkermes, *Verny*, pro ſcuto utitur audaciâ, pro galea brevitate: à contumeliis, fabulis, convitiis, ſuum orditur Apologema. Scopus verò, quem, in refutanda mea gloſſa, ſibi hic Monſpelienſium Cauſidicus præfixit, alius non erat, quàm ut univerſam Europam ſibi detineret tributariam; fideque perpetuâ ſtabiliret, neminem, præter *Verny*, parare, ac nullibi, niſi Monſpelii, diſpenſpari poſſe, genuinam, completiſſimam, ac ſpecioſiſſimam Confectionem Alkermes. Sed ô *Verny!* quid non mortalia pectora cogit Auriſacra fames? Quàm maleſana conſilia avara cupiditas tibi ſuggeſſit: & quàm irriti ſunt conatûs ac tentamina *Vernij*. Fruſtra jacitur rete ante oculos pennatorum: incaſſum oras & peroras pro domo tua, & Confectione Alkermes Monſpelienſium. Nunc ubique Thebæ, ubique Athenæ, ubique Monſpelium, quò meæ Animadverſiones pertigêre. Nemo, profectò, D. D. Pharmacopœorum, plurimùm noſtris rationibus & cautelis inſtructus, peregrina deinceps remedia adorat; cùm clariſſimè perſpiciant, ſibi domi ſuæ meliora proſtare: plerique nunc noſtro ductu, & conſenſu magnorum Medicorum, ſuam Confectionem Alkermes Animadverſionibus Zwelferi conformant; eas noſtro ductu diſpenſant; aut, quod melius eſt, Regias Confectiones Cordiales noſtras apparant: quæ ſanè Confectioni Alkermes minimè cedunt; ſi eas non antevertunt.

Novenario igitur argumentorum numero, velut totidem Claſſibus, contra Zwelferum præliatur *Verny*.. Ad primum ſic procedit: *quòd ſua res ageretur, qui pe..num* (ſcilicet haſtam calumniarum) *in manu tenet, ſi Zvvelferi invectivas præteriret, & non oſtenderet, quòd malè, & ſine fundamento, aut ratione, Confectionem Monſpelienſium impugnaverit, quod dicere illum cogat, me deo aut ignorantem eſſe, aut malitioſum* (quæ iniqua verba digna ſunt, ut in igno-

rantem & malitioſum *Verny* retorqueantur) Ejus verba, ex Gallico in Latinum translata, ita ſonant : *Primus error ſe ipſum juſtificat, & à quovis in ipſa libri apertione cognoſcetur, dum ſcripſit, noſtram Confectionem nimium cum ſaccharo fuiſſe auctam. Exinde apparet, quòd ſuam Pharmacopæiam corrigere volens, rem hanc obiter tractavit, & quòd parum in Authoribus Meſuæ particulariter legit. Aliàs enim ſine dubio cognoviſſet, quòd Confectio Alkermes, à Meſuæ deſcripta, & ea, quam nos quotidie in Officinis noſtris componimus, una eademq́; res eſt; & ſimiles ſunt in doſibus, exceptâ parvâ differentiâ, quam ſuo loco inſeram : & quòd illa, quam Zvvelferus, in Pharmacopæia ſua, ſub nomine Meſuæ deſcripſit, revera Meſues ſit; ſed quod non niſi medietatem doſis illius contineat : ſicut quilibet cognoſcere poteſt : & quòd, ſi naſum in Meſues Antidotarium immiſiſſet, integram operis deſcriptionem extraxiſſet ; cujus ipſe culpam gerit, dum deſcriptionem ſuam retulit ex Antidotario Auguſtano, quod mediam tantum partem Compoſitionis Meſuæ ſcripſit.* Hæc ille.

Argumentum hoc, ſeu argutias, *Verny* ſi perſpicaciori oculo contempler ; ſanè de lana caprina ſunt, ac aſini umbra. Quid enim aliud probat, niſi quòd in Animadverſionibus meis docuerim ; quantitatem ſacchari, in Confectione Alkermes definitam, habito reſpectu ad reliquas ſpecies, nimiam eſſe, artiq; ſimul ac rationi contrariari ; prout etiam hoc inſtanti firmiſſimè etiamnum aſſero ? Has tamen ultimas particulas meas callidus veterator magiſtraliter ſubticuit. More interim ſuo licentiosè in me invehitur, quòd dimidiam ſolùm partem doſeos Confectionis Alkermes, prout in Diſpenſatorio D.D. Auguſtanorum reperitur, allegaverim ; &, ut ait, *quòd revera quidem Meſues deſcriptio ſit, ſed, ſi naſum in Meſues Antidotarium immiſiſſem ; integram ejus deſcriptionem extrahere potuiſſem : cùm illa Meſues & D. Monſpelienſium una eademq́; Confectio ac res ſit.* Sed, mi *Verny*, an neſcis illud Philoſophorum ; quòd partes collectivè ſumptæ à toto non diſtingvantur? Si igitur utraque Confectionis medietas ſaccharo perperam abundat ac luxuriat ; ergo & totum : ſi totum ; ergò & medietas. Quicquid ergo de medietatibus infertur, de toto in hoc ſenſu verificatur ; & è contra. An non hoc eſt, mi *Verny* :

Ludere par impar, equitare in arundine longa :

dum tu nigrum probas & affirmas ; cùm de albo & oppoſito procedat quæſtio ? Profectò, argumentum tuum, ſi etiam totum in forma conceſſerim ; aliud contra me non concludit, præterquam quòd chartam & prælum commaculet. Edidiné ego Animadverſiones in Meſuen, an potiùs Diſpenſat. Auguſtanorum ? Quid mihi cum Meſue commercii ? Ut quid neceſſe habeo, totam farraginem & Compoſitionem Meſues referre ; cùm dimidium indicationibus meis adæquatè ſatisfaciat ? Annon & ipſi innocui D. D. Auguſtani (à quibus ego hanc Confectionem mutuatus ſum, aut deſcripſi) quòd medietatem Confectionis Alkermes ſolùm è Meſuæ transſcripſerint, ſuo propoſito ſatisfacientem ? Tam verſatus, expertus, ac naſutus in Pharmacevticis es, *Verny*, ac neſcis ; hanc eſſe vulgarem methodum ac uſum Pharmacopœorum, ut Compoſitionem aliquam, vel in ſimplo, vel in duplo, vel quadruplo (ſunt Artis termini) vel in duodecuplo, aut ſedecuplo, vel dimidiam, tertiam aut quartam ejus tantùm partem diſpenſent ? Quid igitur, cùm utraque revera, ut ipſe ais, ſit genuina Meſues deſcriptio, multum difficultatis affers, Blatero ? Cur inania verba crepas, Stentor ? Si Philoſophus eſſes, & non Sophiſta, directè illud probare nitereris, quod è diametro tibi negavi : ſcilicet ; iniqvum, amethodicum, ac proprium impoſtorum eſſe, adauctâ ſacchari quantitate, in tantum Confectiones adulterare, ut ſpecies reliquas, in quibus tota virtus latet medicamenti, aut Confectionis, notabiliter

Digitized by Google

liter excedat, totius Compoſiti virtutem ac effectum remoretur, Medicoque ſimul ac Ægro imponat. Hoc, inquam, Agyrta, *Vernij*, hoc impugnavi; iterumque aſſero, magnam iniquitatem eſſe, ejusmodi fraudes exercere; ſive tu, ſive Conſtantinopolitani, ſive Monſpelienſes, ſive Chriſtiani, ſive Hebræorum vulgus, id delinquat. Demonſtra, ſi potes, falſum hoc argumentum meum ex Animadverſionibus petitum eſſe, quod contra te, & Confectionem tuam, egregiè militat. Unde laudo & extollo Magni Galeni, & ſequacium, uti & venerandæ Antiquitatis, inſtitutum, probos conatus ac canones, juxta quos, in Confectionibus Theriacalibus, Alexipharmacis & Cordialibus (quos etiam D.D. Auguſtani æmulati ſunt) triplum tantùm mellis aut ſacchari, ſive ſyrupi Simplicis, vel Compoſiti, reſpectu aliarum ſpecierum & ingredientium, pro legitima Electuarii cujusdam confectione ac præparatione, deſtinârunt, ac raró plus; vel, ut cum obſcuriſſimo Doctore *Vernij* loquar clariùs, pro uncia unâ ſpecierum quarundam, uncias tres mellis, vel ſyrupi cujusdam; ut exinde Electuarium virtutes ac vires ſpecierum & ingredientium ex aſſe poſſidens emergat. Neque verò hic pſeudo-Commentator pluribus hæc tractaſſet, ſi probè noviſſet, ejusmodi Confectiones non propter ſaccharum, ut, inſtar Bellariorum, quadras adornent, diſpenſari; ſed ut medicamina ſint, & alexiteria: ſaccharum autem, mel, ac ejusmodi dulciaria, admiſceri, ut nauſeoſis ægris illicio ſint, quò faciliùs medicamina abſorbeant. Sunt tantum baſis, ac corpora, quibuscum tot diverſæ ſpecies in unum corpus qualitativum coaleſcunt, conſiſtentiam nanciſcuntur hanc vel illam, ac perdurant. De his fuſiùs & graphicè egi in prægreſſis meis Animadverſionibus, ac, recentiſſimè (ſi memoria bene mihi conſtat) in Claſſe Specierum Aromaticarum: quò etiamnum & tu, *Vernij*, naſum immittere non gravaberis. Nunc, ut ad priora revertar; ſi Confectionem Alkermes, ſive Monſpelienſ. ſive D.D. Auguſtan. ſive Meſues, inſpiciamus; ubique mea verificatur ſententia ac diſcurſus, ob ſacchari adjectam quantitatem. Cùm autem D. *Vernij*, me ad Antidotarium Meſues ablegaverit; ut exinde Confection. Alkermes ediſcerem: fideli calamo Veterem Meſues deſcriptionem afferam; neque, ad imitationem fraudulenti *Vernij*, textûs mutilabo ac adulterabo: prout in Zwelferi paragraphis recitandis nequiter inſtituit. Sunt autem diverſæ translationes ex Arabico in Latinum; quas, ut compendio ſim Lectori, ſubjungam: unam ſcilicet antiquam, & Jacobi Sylvij, cum ejus Notis, quæ talis eſt:

Textus Meſues Antiquæ translationis:

Confectio Alchermes & ſunt grana tinctorum, maximi juvamenti ad pulſum Cordis & Syncopim, & alguesſgues, & triſtitiam ſine cauſa, & eſt ex rebus confortantibus animam conformatione mirabili. Cujus permixtio hæc eſt. Accipe ſetam tinctam ex Chermes circiter lib. 1. proprie cujus tinctura non præterit ſpatium extenſum: & ſubmerge eam in ſucco pomorum dulcium, & aquæ roſa. an. lib. 1 & ß. & dimitte die una. Deinde fac modicum bullire donec aqua rubeat. Deinde extrahe ab ea ſetam, & exprime eam, & pone in ipſa Zucchari tabarzeth. drach. cl. & coque usque dum habeat ſpiſſitudinem mellis, & remove ab igne, & proprie in eo calido ambræ crudæ minutim inciſæ. drach. iiij. & dimitte in eo liquefieri. Deinde projice ſuper ipſum pulverem harum rerum, Accipe ligni aloes crudi, & darſeni, an. drach. vj. lapidis Lazuli loti & præparati drach. ij. albarum margaritarum drach. ij. auri boni drach. j. muſci boni. drach. j. tertiam. Confice, & ſit doſis ab aur. j. ad ij. & ß. & eſt bonum & expertum.

Addi-

Digitized by Google

Additio.

Hanc Confectionem iterum ſcripſit Meſ. in ſuis ſimplicibus cap. de Lapide ſtellato, quam appellat illic Confectionem de lapide Lazuli & hic Confectionem alchermes. In aliquibus tamen differentes: quia in præſenti ponuntur tantum. ℥ij. lapidis lazuli. In altera vero. ʒ. xij. quod factum fuiſſe credo errore ſcriptoris potius quam alia ratione: nam ambabus iidem effectus ſive utilitates attribuuntur: ni quis vellet dicere, quod illa, quæ in ſimplicibus deſcribitur Confectio Lazuli denominatur: quia in ea magna quantitas de lapide lazuli ingreditur: & in iſta non: ideò Confectio Alchermes dicitur: tamen credo potius errore ſcriptoris factum eſſe, quam alia ratione. Quoad alia etiam differunt iſtæ duæ deſcrip. quia inſcripta in ſimplicibus ponuntur. ʒ. vj. ambræ. hic vero. ʒ. iiij & ligni aloes: & darſeni, ana. ʒ. iiij. In præſenti verò ſcribitur, ana ʒ. vj. quod factum credas potius errore, quam alia ratione. Præſenti Confectione utuntur interdum nonnulli magiſtraliter.

Manardus de Confectione Alchermes.

In hac quoq; nunquam jactarem pecunias: nam, neq; in ſerico vocato, neq; in Cocco, vel baphico, vel charmes nuncupato, agnoſco vim niſi conſtringentem: colorisq; rubri ratione lædere potius videtur Cor, quàm juvare, ſpiritus & ſanguinem trahendo, propter ſimilitudinem. Cyanei verò ratione, vomitum & ſeceſſum citabit, quæ præ exigua ejus quantitate perficere non valens, lædet magis quam juvabit. ALGUESGUES) Deſipientiam vocant Arabes. SETAM.) Bombyx latinè dicitur. Darſeni.) Cinamomi genus intellexit.

Textus Meſues Jacobi Sylvij translationis: Electuarium ex granis tinctoriis ad cordis palpitationem, ſyncopen, mentis alienationem, ſeu deſipientiam, mœrorem, ſine cauſa manifeſta, facultates enim noſtrum corpus diſpenſantes mirifice roborat. Accipit ſerici ſucco granorum tinctoriorum recenter tincti libram unam: ſucci pomorum dulcium, & aquæ roſarum, ana libram unam, & dimidiam, viginti quatuor horis macerandam deinde pauliſper his incoquendam, donec liquores iſti rubeant. Quos expreſſo, & abjecto ſerico coque cum ſacchari optimi libra una & dimidia ad mellis craſſitudinem: ab igne depoſitis, ſed adhuc calentibus miſce ambræ crudæ minutim conciſæ drachmas quatuor, qua liquata, injice pulverem ſequentem, ligni aloes crudi cinnamomi craſſi, ana drachmas ſex, lapidis cianei loti & præparati, margaritarum albarum, ana drachm. ij. auri boni foliorum drachmam unam, moſchi laudatiſſimi ſcriptulum unum. Datur ab aureo uno ad aur. ij. & dimidium.

Annotatio ad hanc Meſues Confectionem Alchermes hujus quoq; Jacobi Sylvij talis legitur: In ſimplicibus eadem hæc compoſitio in lapide Cyaneo à Meſue deſcribitur, ponderibus errore librariorum non parum depravatis. Efficaciſſima multorum etiam Regum ac Reginarum in Gallia teſtimonio eſt probata, maximè in quibus, vel longo morbo feſſis, & jam moribundis, vel ab eo revaleſcentibus, natura languet: etiamſi quibusdam maximè improbari audiam, dicentibus Coccum baphicam ſolum adſtringere & ſuo colore rubro ſanguinem, & ſpiritum ſimilitudinis ratione magis ad ſe diſtrahere, & diſſipare, quam cogendo firmare: præterea lapidem Cyaneum vomitu, & dejectione purgatorium, naturam turbare tantum, & humores melancholicos exagitare, ob quantitatem tàm exiguam non vacuare. Quæ objectio momenti non eſt majoris: quam de rhabarbaro in electuario præcedenti; utrunq; enim largiore copia ſumptum eſt purgatorium, parciore verò, alia ſua ſubſtantia roborat, purgatrice imbecilla ne movet quidem corpus, vel tantillum, Rationalibus objicerent, hæc purgatoria, cum inferiora ſunt ob paucitatem, verti in humorem eum quem attrahere nata ſunt. Sed id verum eſt, ubi ſola ſumuntur, non caſtigata aliorum hanc noxam prohibentium miſtione, διὰ κοκκῶν βαφικῶν, id eſt, ex granis tinctoriis dici poteſt. Sericum autem rufum & crudum tingitur ſucco ex granis tinctoriis recentiſſimis ex-

mis extracto: id triduo ſiccatum maceratur uno die aquæ roſarum ſolius lib. tribus, vel aquæ roſarum & ſucci pomorum dulcium, ana lib. una & dimidia, calfactumq́ modicè in vaſe duplici lavatur, exprimitur, expreſſus liquor cum ſacchari lib. una & dimidia percoquitur ad mellis craſſitiem, aufertur igni, & calido adduntur, quæ Meſues docet. Siccum idem Medicamentum uſurpari hodie video.

Nunc, famoſe Inſtitor, *Vernÿ*, qui ſolus gubernacula Medicinæ tenes, & ad clavum ſedes, tecum mihi ulteriùs ſermo texendus. Dic, obſecro; quis mihi libertatem adimet, ac Zwelfero metam ac modum ponet, ut ſolus Meſues ipſi regula ac gnomon ſit in Pharmacevticis? An hos terminos præterire non auſim, meliora proſpiciens? Veneror Meſuen, ejusq́; manibus poſthumas tranſcribo laudes ac elogium, quòd pro virili ſpartam ſuam, ac Medicum curriculum, egregiè percurrerit ac tuitus ſit. Novercante interim natura, citiùs mortis chirographum & ipſe perſolvit, ac, præmaturiùs hinc excedens, Pharmaciam nobis velut orphanam ſub tutela dereliquit, ulteriùs inſtituendam ac educandam: ſeu, ut ſimilitudine utar; velut embryonem parturiens dereliquit, poſterorum, ac noſtris, conatibus ad perfectam ſymmetriam efformandum. Nulli igitur Magiſtro aut ſectæ mancipatus, rectam ſemper rationem, duce experientiâ, ſequor. His acquieſco, ac convincor. Interim Tu, *Vernÿ*, da DEO, da veritati, gloriam. Ediſſere: an non veriſſima ea ſunt, quæ hactenus attuli? An diſſona experientiæ? An non & ipſa Meſues Compoſitio ſuas patitur difficultates? An non potiori jure hic diſcurſus meus verificabitur de Monſpelienſium Confectione Alkermes? Utpote quæ in gradu exceſſivo ſaccharum adjicit, ut reliquas ſpecies magna in proportione exſuperet; non obſtante, quòd ſpecies ſint principale, ac ratio ut quod: ſaccharum verò acceſſorium ad id (quod vires compoſiti multum refringit) & quòd propter ſpecies Confectio, non propter ſaccharum, diſpenſetur. Verùm tam ruſtica eſt tibi indoles, mi *Vernÿ*, ac depravati ſenſûs, ut, niſi negotium tibi digito, aut pugno, ſignemus ac explanemus, aut omnia benè prius ruminata ori ingeramus, myſterium non percipias. Majuſculo igitur charactere, ac ſtylo humili, totius Confectionis analyſin ac diviſionem tibi, majoris claritatis cauſa, appingam. Igitur

Sunt ſpecierum, Confectionem hanc ingredientium, omnium ſcilicet pulverum, ac, propter quas Confectio dicta eſt quod eſt, ſeu qui Confectioni Akermes Eſſe, operari, ac influere tribuunt (dempto ſerico, ſucco granorum tinctorum recenter tincto, excepto ſucco pomorum redolentium, & aquâ roſarum) unciæ duæ cum dimidia, drachma una, & ſcrupulus unus: ſacchari verò libra una cum dimidia, ſecundum Meſuen; ſecundum D. D. Monſpelienſ. verò libræ duæ: cùm tamen, ſi Majorum noſtrorum normæ ac ideæ nos conformare velimus, ſex tantùm unciæ ſacchari abunde ſufficerent, adjecto ſucco Pomorum, ſive alio, pro ſyrupi conſiſtentia conciliandâ, ad hanc Electuarii formam perneceſſariâ. Igitur duodecim unciæ Sacchari, ſaltem ſecundum Meſuen (quæ, unà cum liquore requiſito, ſive ſucco Pomorum, ſive alio, quo cum in ſyrupum conſiſtentem redigendæ, octodecim unciarum pondus, & ampliùs, exſuperabunt) magno, profectò, exceſſu, ac perperam, ſunt adjectæ huic Confectioni; quæ aliud dictæ Confectioni non tribuunt, quàm ut proſperum effectum, vires ac operationes, incidant ac remorentur. Verùm, cùm ſis callidus Sophiſta, *Vernij*, objicies fortaſſe; ſuccum Pomorum, aquam illam Roſarum, quibus ſericum, ſucco granorum tinctorum recenter tinctum, infuſum fuerit, ſpecierum, pulverum, ac ingredientis cujusdam vices agere, ac in eorum cenſum venire. Verùm hoc manifeſtè falſum eſt, ac ex quamplurimis Confectio-

 nibus,

nibus, Electuariis, & Antidotis, Veterum Medicorum contrarium liquet; qui ſtrictè hanc methodum ſectati ſunt: ut ſcilicet ſpeciebus, pulveribus, ſolidisq; ingredientibus, ad Electuarium conſtituendum, triplum tantùm, quoad pondus, Syrupi compoſiti efficacis, aut ſimplicis, ex ſucco herbarum, aut decocto aliquo forti, parati, pro baſi ac fundamento adjecerint. Igitur conſequentiam nunc infero, mi *Vernij*, quòd Tu, non Ego, uti ſcriptitaſti, malitioſus, vel Idiota ſis: quoniam rationabiliter, dogmaticè, ac practicè Majorum authoritati inſiſtens, in meis Animadverſionibus proceſſi. Denuò igitur auriculas tuas apprehendo, & ad Diſpenſatorium meum conduco, ut ibidem legas & relegas, quæ, & qualia, ſcripſerim & annotârim: cur in hac Confectione Alkermes, uti & in aliis, luxuriantem ſacchari quantitatem reprobârim, & actu reprobem. Ipſe naſum in Antidotaria Antiquorum intrude, & in Diſpenſatorium Auguſtanorum, quibus plurima ſimilia Electuaria, Confectiones, & Antidota inſerta ſunt. Ibi perſpicies, me non injuſtè, ſed ſummis rationibus & authoritatibus, exceſſivam hanc ſacchari copiam caſtigaſſe: ſpecialiter autem, à fortiori, & antonomaſticè, in tua, & D.D. Monſpelienſium Confectione: utpote contra quam è diametro meæ rationes & argumenta militant ac concludunt. Et verò, quid faciliùs à me exigi ac deſiderari poteſt, quàm ut demonſtrem, ac convincam, Confectionem Alkermes Meſues majori proportione ſacchari quantitatem continere; D. Monſpelienſium verò in quantitate, vel pondere, ſacchari adhuc magis excedere? Ego interim non multis tecum, *Vernij*, dimicabo, an mea Confectio Alkermes, quam in Diſpenſatorio allegavi, ſit Meſues; nec ne. Nam mihi abundè ſatisfacit fidiſſimorum virorum Authoritas, qui eam genuinam autumant, contra figmenta & deliria Adverſarii undique propoſita: ſicut & ipſe *Vernij*, in ſubſequentibus, hanc ſacchari quantitatem & additionem, unciarum ſex nimirum, pro Confectione Alkermes D. Monſpelienſium, ultrò fatetur; imò eſſe Confectionem Meſues: fors conſcientiæ reatu adductus. Hoc tamen ut demonſtrem, ac manifeſti figmenti & hyperboles *Vernij* convincam; neceſſe eſt, ut utramq; Confectionem, D. D. Monſpelienſium ſcilicet, & Meſues, ſubducto calculo reſolvam: unde liquidò apparebit, Confectionem D. Monſpelienſium (perfectè omnibus adunitis & mixtis) pendere libras tres, & unc. octo circiter. Quibus autem libris tribus, & unciis octo, inſunt Specierum, vel Pulverum, tantùm unciæ duæ ſemis: competenter autem, ad leges artis, & methodum Antiquorum, competerent huic quantitati, unciæ undecim circiter Specierum, ſeu Pulverum. Nunc, è contrario, legitima Meſues Compoſitio, prout in Antidotario extat, continet ſummaſtim libras duas, uncias decem: cui autem inſunt Specierum, ſeu Pulverum, unciæ duæ, drachmæ quinq;, ſcrupulus unus. Ergo illa ſuperior, D. Monſpelienſium, ſuperat Compoſitionem hanc Meſues, habito reſpectu ad quantitatem ſacchari, unc. ſex. Quòd autem jam dictæ ſex unciæ ſachari, ſuperabundanter adjectæ, multum infringant & diminuant & enervirtutes, effectum, & operationes ſingularum doſium, quoad efficaciam giam Ingredientium, palam oſtenditur, ex rigoroſa calculatione doſium ipſius Confectionis. Statuamus ergo drachmam unam hujus Confectionis, pro una doſi. Continebit itaque illa una drachma Confectionis D. Monſpelienſium, nimirum

de Ambra $\frac{1}{3}$ unius grani. i. e. tertiam partem grani unius:
de Ligno Aloes, &
Cinamomo, ana gran. I. i. eſt granum unum,
& exiguas atomos:

de La-

de Lapide Lazuli, &
Margaritis, ana $\frac{1}{3}$ unius grani, i. e. tertiam
partem grani unius, & exiguas adhuc atomos:
de Auro, &
Moſcho, ana $\frac{1}{4}$ unius grani, i. e. quartam partem unius grani.

Jam verò, calculando drachmam unam Confectionis, ſecundum D. D. Auguſtanorum deſcriptam Compoſitionem, quæ etiam Meſues eſt, ſaltem in pondere Lapidis Cyanei, & Margarit. pauliſper aucta. Proinde illam præ Meſues amplector; quia magis proportionata eſt; cùm de quolibet prædictorum, ſcilicet Lapid. Cyanei & Margaritarum, drachma una adjecta ſit: illius, inquam, Confectionis drachma una continet

de Ambra gr. 1. i. e. granum unum:
de Ligno Aloes, &
Cinamomo, ana granum unum & dimidium:
de Lapid. Cyaneo &
Margarit. ana granum unum:
Auri quartam partem unius grani:
Moſchi quadrageſimam partem grani circiter.

Ex his vides, Magiſter *Vernij*, quanta ſit differentia, & quòd meum aſſertum ſit veriſſimum; quemadmodum ad oculum patet: nimirum D. D. Auguſtanorum deſcriptam à Meſue Compoſitionem ſeu Confectionem, Confectioni D. D. Monſpelienſium, quoad ingredientium magis competentem quantitatem, eſſe anteponendam & præferendam. Licet enim Moſchi pondùs in hac Auguſtanorum Compoſitione diminutum ſit; parum hoc refert: is enim odoris ſaltem gratiâ additur. Et ſic aſſertum meum, cujus causâ malitioſus Magiſter *Vernij* ignorantiæ & malitiæ me arguit, ipſo ſenſu, ac ad oculum, comprobavi.

Succedit nunc alter error, cujus me inſimulat arrogantiſſimus *Vernij*, ut ad literam de hoc Gymnoſophiſta verificetur illud: admiſſo uno abſurdo, plura ſequuntur. Sic igitur obſtrepit. *Secundus, quem commiſit, error non minoris momenti eſt, ac primus; dum poſuit Lapidis Lazuli loti & præparati, & Margaritarum albarum, ana ʒij ſi propoſitum ſuum convenienter exequi dignatus eſſet, iterum non neglexiſſet Meſuen inſpicere, qui in omnibus exemplaribus ſuis ipſum docuiſſet, quòd ad conficiendam medietatem Confectionis Alkermes, à Meſuæ deſcriptæ, legi debeant Lapidis Cyanei loti & præparati, & Margaritarum præpar. ana ʒj, non ʒij. Ecce, quomodo ſe in duobus erroribus ſuis illaqueavit, dum ſequi voluit Pharmacopœiam Medicorum Auguſtanorum, in annis 1597. 1613. & 1646, qui errore aut proprio aut (quod magis veriſimile) Typographorum, duas drachmas pro una poſuerunt. Ipſe itaq; qui ſe correctorem Pharmacopœiæ Auguſtanæ vocat, in hac re meliùs attendere, nec Auguſtanos erroris arguere debebat.* Hucusq; inſania dominata eſt ac peroravit *Vernij*. Verùm ut caliganti denuò facem obtrudam, & pupillam dilatem; ſeu, ut me, & D.D. Auguſtanos, ab hoc tam grandi piaculo & errore (compellante nos tanto Authore) abſolvam ac liberem; obſervandum venit; quod illa drachma Margaritar. & Lap. Cyanei, prudenter, & actu quodam reflexo, maturoq; judicio, à D. D. Auguſtanis ſit adjecta, minimè vitio aut errore Typographi. Imò, me judice, ac authore laudabiliter egiſſent D. Auguſtani, ſi non ſolùm binas has doſes multiplicaſſent; verùm etiam ſingula ingredientia & ſpecies, habita proportione, drachmis aliquot auxiſſent. Cujus ratio ex ſuperiori doſium calculo elucet ac manifeſta eſt; quòd nimirum, quò magis proportionatè ſpecies ſaccharo adjiciuntur, tantò efficacius, & in operando ſalubrius, medicamentum emergit, quo Viri Illuſtres, Principes, ac Monarchæ, (à quibus momenta ſæpe

Digitized by Google

Regnorum, urbes & orbis dependent) tutò ac efficaciter à nobis vindicari poſſent, & in vitam præſervari. Sed hæc non curat minima Prætor: hæc non perpendit illiberalis nominis Euclio, *Vernij*: apud quem non vita & fama, ſed crumena & vita, pari paſſu ambulant: qui plus de lucro & temporalibus mediis, quàm remediis ægrorũ, ſollicitus: qui non tam Meſues, quàm Mamonæ, ſeqvutus hactenus Antidotarium. Quid igitur mirandum, hunc *Vernij*, undiq; vertiginoſum & inconſtantẽ, ſuo titubare ratiocinio; quem avarities undique circumagit ac inquietat? Unde neque ſuccenſeo, aut indignor, multisque retorqueo, quòd in uno hoc paragrapho binis me proſequitur mendaciis. Pueris ac deliris facilis undique & prona eſt indulgentia. Proſtant igitur ſcripta mea, luculenta mihi Apologia, quæ pro Zwelfero perorabunt, ac teſtatum facient; nunquam me ingredientia Compoſitionum quorumcunque Authorum caſtigaſſe; ſed modum tantùm, ac circumſtantias operandi in melius direxiſſe: nunquam me D. Auguſtanos circa doſim ſpecierum dictæ Compoſitionis, vel Confectionis, arguiſſe; quinimò approbaſſe. Uti tibi incurio & amuſo patebit, accito & exorato lingvæ Latinæ interprete, cujus ſubſidio ac miſericordia noſtras intelligas Animadverſiones. Infero igitur primam conſequentiam, ſcilicet D. Auguſtanos, ac me, laudabiliter, methodicè, ac prudenter ſenſiſſe, dum binas illas drachmas dictarum ſpecierum, parcâ nimis ac illiberali manu à Meſue huic Confectioni aſſignatarum, ſuperaddendas ſvaſimus. Quanquam, ut quid multis diſſero? Si te, mi *Vernij*, liberiùs palpare ac ſtringere vellem, facilè ad ſaniem, ne dicam inſaniam, inveteratam tibi plagam, jam cicatrice obductam, refricarem. Nam ut, quod te premit, promam: non te Auguſtanorum, aut Meſues, innocentia ac æquitas cauſidicum, actorem, & tutorem effecit: minimè gentium: ſed abditum, ſinuoſum, & profundè latens ſuperbiæ vulnus ad hæc te ſtimulavit: huic cataplaſma apponere tentaſti. Non famâ horum Virorum, ſed ſuperbiâ, & ſuperciliosſus cùm eſſes, tibi collyrium adornaſti. Volo dicere: aliena fama, parta à Zwelfero victoria, ſigna ac literata trophæa, te æmulum ac inquietum reddidêre. Quare & tu (alienâ infamiâ, probris & convitiis, velut totidem gradibus) ſubſellia anhelabas; Scholiaſtis ac Commentatoris nomen arrogabas tibi; digito per Europam monſtrarier cupiens: unde talia puerilia eructaſti. Sed fruſtra terque quaterque, ut Cerberus, latras. Nam & canes lunam allatrant, quam non obſcurant. Interim palmam tibi & ſequacibus eripui, nihil ad hoc livore proficiente: crepent vobis ilia; mihi toto ſplene riſus exoritur. Furite ac ſtridete, forſan brevî nova furoris incendia typographus ſuppeditabit.

Tertius error (pergit noſter Antagoniſta) *in hoc conſiſtit, & à primo dependet, dum ait: quòd Confectio noſtra multum augmentata fuerit; ſaccharum &c.* His, cùm ſint repetitio primi, cui ex aſſe jam ſatisfeci, ſaltem ut tempus ac verba vindicem, pluribus non inſiſtam: quoniam & ipſe *Vernij* palam hanc ſacchari additionem confitetur, ac D. Joannem Talco, Guilielm. Rondeletium, Dortmannum, & Joubertum, quatuor celebres Regios Profeſſores Monſpelienſes, Reformatores hujus Confectionis Alkermes denuntiat, ſaccharique doſim & quantitatem adauxiſſe perhibet. Verùm his Authoribus nihil ego derogatum volo; ſit fides penes inſidum authorem. Quoniam mea non intereſt, neque adlaboro, quodnam fuerit primum mobile hujus additamenti, & quis primò perſvaſerit. Hoc ſolùm vi argumenti & diſcurſûs urgeo & infero; quòd illa D. Monſpelienſium Confectio exſuperet illam Meſues in pondere ac proportione nimis adaucta ſacchari; & evinco contra petulantiam *Vernij*, quòd illius aſſertum ſit manifeſta hyperbole, ac mea propoſitio verificetur. An autem jam dicta ſacchari auxeſis arti repugnet, nec

ne;

Digitized by Google

ne; ex ſuperioribus decidi poterit, adhibita rigoroſa doſium calculatione; quæ vel à Tirone inſtitui & cerni poteſt; taceo, à viro artem profeſſo. Magis proinde extollenda eſt D. Auguſtanorum induſtria, qui drachmas duas Lapidis Cyanei & Margaritarum huic Confectioni adjecêre, quàm prodiga D. Monſpelienſium Sacchari additio: cùm priores adjectæ drachmæ dictar. ſpecierum totius Compoſiti vires intendant ac exaltent; hæc verò ſacchari additio notabiliter diſſipet ac labefactet. Quare ſuperiùs traditum theorema repeto: Non ratione ſacchari Confectiones diſpenſantur; ſed ratione ſpecierum. Saccharata enim Confectarios decent; ſpecies autem, vel Confectiones Cordiales, l. a. ſibi adunitæ, expertos Pharmacopœos.

Quartus error eſt (pergit iterum Adverſarius) *cùm dicit; quòd aliæ nationes exteræ irrideant Germanos, quòd ipſi habeant ſyrupum aut ſuccum granorum Chermes, & ideo meliorem Confectionem Alkermes conficere poſſint, quàm nos ipſi mittimus &c. Ad hoc reſpondeo, quòd hoc ex ſuo cerebro proponat, & quòd abſolutè ſucco Kermes privatus ſit; imò quòd nunquam viderit aut cognoverit, quomodo, aut ex quibus, hic ſyrupus componatur. Nam utplurimùm cum melle aut ſaccharo rubro conficitur; ſine doſi aut proportione; ſine ſucco pomorum; ſine aqua roſarum, & ſerico crudo; nullo modo, aut parum, amarus, fabricatus à Pharmacopœis aut Aromatariis, in locis Urbi Monſpelienſi vicinis, vendentibus ipſum ſub nomine Pharmacopœorum Monſpelienſium, eumq́ʒ, ut pretio viliori vendi poſſit, quantum poſſunt, mirimè bonum facientibus, ſaccharo edulcorare non obliti. Si itaq́ʒ fundamentum Confectionis nihil valet, licet cætera ingredientia ſint optima; eam ſemper noſtrâ inferiorem, credendum eſt.* Hucusque convitiator & obſcurus Magiſter.

Sed quàm diabolicum eſt ingenium, ne dicam Angelicum, & Luciferianum, quod textus miro artificio ſuo propoſito adaptare induſtriè novit: quanquam (quod Dæmoni proprium) non ſine mendacio & crimine falſi, quibusdam additis, quibusdam demptis. Compara figmentis tuis textûs meos, *in Animadverſionibus, pag. 251. col. 1. lin. 17.* & ſequentibus; & reperies, quòd mendacia tua agminatim, & citato gradu, in apertum proſiliant.

Secundò: quis demiretur, aut ſuccenſeat, *Vernij*, quòd in exteros, & Zwelferum, injurius ac calumniator ſis; cùm propria, inſtar viperæ, arrodas viſcera, ac in Nobilem Nationem tuam, rabientis inſtar canis, æſtuante Syrio, crudeli lanienâ deſævias? Annon palmare probrum, ac ſcelus impudens eſt, quòd conterraneos ac convivales tuos, Speciarios, Pharmacopœos Vernaculos, ac Municipes tuos, falſarios, impoſtores, publico quodam inſtrumento, ac velut reſcripto, toti Europæ, quin imò orbi univerſo, oſtentui ac ludibrio, vel odio exponas, ac, velut cuniculos agendo, ſubruere ac proſternere tentaris? O te hominem minimè hominem! virum non virum! Veruntamen revertetur ſcelus in caput tuum: eritque conſilium malum, tibi, *Vernij*, conſultori peſſimum. Interim tamen multiplicatis votis tibi gratias agit Germania; refert Europa; quòd velut ſcorpius, proprio vulneri attritus, remedium fueris ſimul & virus, *Vernij*. Lætatur, quòd ab hoſte conſilium; à cœcutiente lumen; à malevolo dona optima receperit. Grato animo accipimus illam, quam, conſcientiæ reatu ductus, eructaſti confeſſionem. Oculati deinceps erunt Pharmacopœi noſtri; erunt & inſtitores, ac mercibus intenti, ne deinceps impoſturis veſtris, fraudibus, ac mille technis, ſuccumbant. Cauti & circumſpecti vivemus Europæi, ne Confectionem Veſtram, tam turpiter adulteratam (tua hæc, *Vernij*, Confeſſio & fama eſt) tam liberali precio, tam diſſitis regnis, ad nos impoſterum alliciamus, & tibi, Confectionis Magiſtro, fidamus, in petenda abſte Confectione Alkermes, & ſyrupo Chermes. Neque nos impoſterum ſuſpectos habebis, aut ſuccenſebis

nobis, quòd ex *ipſis* recentibus, aut recentèr ſiccatis, granis Chermes, nulli imposturæ aut rapinæ perviis, in quibus tamen, velut centro, cordiale illud & vitale pharmacum, ſuccus nimirum concretus Chermes, & Cordiale oſtrum, nullo fuco latitat, in noſtris regionibus Confectionem Alkermes adparemus: cùm, ut ipſe ait, perculoſæ plenum opus aleæ ſit, ac negotium anceps, genuinum ſuccum Chermes à gente tua, *Vernij*, ad nos derivari; ſed, ordinariâ lege, ſubrogato melle & ſacchari rubri quisquiliis, adulteratum transmittatur à vobis, qui quæſtui ac turpi lucro liberaliter indulgetis. Verùm, pace tuâ, arbitror, mi *Vernij*, quòd neque tu ex hac progenie ſis melior Catulus (& fortè ex te alios arguis tales) ſed cum lupis te quoque ululare, ac inter cœcos, mente ac lumine captum, tripudiare. Rem enim magnam feceris; *Vernij*, ſi fidelis es. Quare minimè ſuccenſebis, ſi me deinceps tuæ non confidam Monſpelienſi Confectioni Alkermes, ſub qua fors etiam ejusmodi vappa, mel, ſacchari inquinamenta, impoſtorio modo à te ſubſtituta, velut angvis in herba, loco rubicundiſſimi ſucci Chermes, latitant. Meliorem ſanè fidem & encomium merita eſt ſacra Antiquitas; aliam, noſtro ævo, Germaniæ Artiſtæ, ac Pharmacopœi, qui magnâ religione ac ſacramento obſervant, ne ad ſyruporum Confectiones mel, aut ſaccharum rubrum (quod veluti recrementum & fæx ſacchari eſt) pro puriſſimo ſaccharo, modo ſubreptitio, ſurrogent, ac ſuperaddant. Quanquam, ſi hariolari liceat, & cauſas rimari, ob quas, in gentem tuam novercali odio exæſtuans, dictas ei fraudes ac impoſturas objicis ac revelas (nam ex ore tuo te judico, *Vernij*, iniquitatis Villice, neque nationem tuam, de qua majora præſumo, tecum licentiosè carpo; quòd fortè ex te alios arguas) non tam eos adulterare nobilem hanc Confectionem, arbitror, magno quæſtûs ac lucri deſiderio, ut viliori pretio diſtrahere poſſint, ſubſtituto ſacchari inquinamento; quàm quòd deficiant in primis Artis noſtræ principiis; quòd Philoſophiâ careant; quòd experientia manca ſit, ac videant, quòd, ſi hoc Electuarium cum puriſſimo ſaccharo Tabarzeth conficiant, debitam conſiſtentiam vix obtineat, quin Syrupus, ex hoc puro ſaccharo confectus, pro Confectione in Cryſtallos degeneret, ac Electuarium, ſeu Confectio, tandem arenularum quaſi myriades ſub dentibus referat, ac mox, abſumptâ omni humiditate, totaliter in ſiccum abeat. Hæc metamorphoſis cùm captum ac ingenium tuum exſuperet, utpote qui Philoſophus non es; ideo ad argutias & impoſturas deſcendiſti, ac gentem tuam proſtituto ore infamaſti. Ne tamen, *Vernij*, etiam impoſterum rudis, aut raſa tabula ſis, aut nuda cucurbita; atque diſcas, quâ ratione non cum melle, aut ſacchari rubri ſpurcitiis, ſed finiſſimo ſaccharo, ut decet, dicta nobilis Confectio Alkermes pulcherrimæ conſiſtentiæ & conſtantis, apparari poſſit, ne in lapillos ſaccharinos abeat: confer te ad Regiam Pharmacopœiam noſtram, recens divulgatam, quæ tibi Pædagogus erit, & mille Magiſtri. Hæc interim tibi ſufficiant: plura enim nequis portare modò. Ad propoſitum ergo ſcopum progredior & abs te quæro, retorquendo argumentũ: ſi tibi ſine autoritate, ſine vera ratione, licentiâ, aut jure, licuit, mi *Vernij*; ſi corrivalibus tuis indultum, ut, pro libidine ac petulantiâ veſtrâ, repudiatis Majorum ac Veterum placitis, diſpenſando Confectionem Alkermes, omnia præpoſtero ordine teutetis; ſericum non lotum, granis Chermes nullatenus, tinctum ſubſtituatis; uncias aliquot ſacchari ſuperaddatis; melle, ſaccharo rubro, pro ſaccharo puriſſimo Tabarzeth Meſue dicto, Confectionem adulteretis, non obſtante, quòd hæc omnia ac ſingula dictæ Meſues intentioni, legibus ac inſtituto, aperto Marte repugnant: cur non mihi; cur non D. Auguſtanis, æqvum ac fas ſit, drachmas duas Lapidis Cyanei & Margaritarum huic nobili Antidoto ſuperaddere; à quibus vires & efficacia Confectionis

multum

multum intenduntur; cùm à dictis fraudibus veſtris è contrario multum incidantur? Vides nunc, *Vernÿ*, manticæ quod in tergo eſt? Vides, quòd te feſtuca noſtra ſollicitum auxerit; cùm tibi interim nodoſa ſudes in oculis hæſerit? Sed proprium eſt, ac diſtinctivus convitiatorum character, queri ſemper ac conqueri, ſua commendare, aliena reprobare; cùm interim ad proprias lippiant abſurditates. Et aſſumo à fortiori argumentum: Si *Vernÿ*, tam famoſus artifex & Pharmacopœus, proprio motu ac temeritate, toti Europæ, cum aſſeclis, imponere tentavit; idque impunè hactenus adeò, ut, in fraudem hujus Confectionis Alkermes, ſacchari doſim augere, pro puriſſimo ſaccharo Tabarzeth, rubrum, ac fœculentum, ſubſtituere, in favorem crumenæ non erubuerit: cur non liceat D. Auguſtanis; cur non Zwelfero, in ſubſidium Europæ, artis emolumentum, vigorem, emphaſin ac energiam hujus Confectionis, prudenter quædam, juxta artis leges, ac Philoſophiæ theoremata, ſuperaddere, obvios ac manifeſtos errores revelare, meliora denique inter modeſtiæ limites edocere? At verò, quod apud te, *Vernÿ*, rationum momenta pondus habuerint, qui irrationalis es, calumniis deditus, convitiis aſſvetus, lucro ac turpi quæſtui inhians, verbo denique: tibi, Nationi, ac Patriæ, exteris denique, injurius atque calamitoſus?

Quinto loco (ulteriùs progrederis, Obſcure Magiſter, calumniando, & ais) *Refutare mihi competit, quod de ſerico crudo dicit; illud nullam contribuere virtutem huic Electuario, vel Confectioni; quia virtutem, quam habere potuit, antequam operi huic adhiberetur, longo antè tempore amiſerit, ob lotiones, coctiones, aliasq́; diverſas præparationes; ſicut oculis propriis ſæpius ipſe viderit. Reſpondeo, ſi Adverſarius noſter clarè circumſpexiſſet in hac regione, & æquè curioſus, ac cæteri nationis ſuæ, fuiſſet; obſervaſſet utiq́;, quòd ſericum quale, tum in hac confectione, tum in omnibus reliquis compoſitionibus noſtris, adhibemus, crudum eſt, quòd nec lotionem, nec coctionem, nec ullam aliam præparationem ſuſtulit. Procul dubio Authorem habet opinionis ſuæ Joubertum, qui ſimpliciter ſumere jubet ſericum, ſine ulteriore additione; ſicut Meſuæ fecit, qui addidit crudum &c.* Hucusque ſe iterum extendunt obſcuri Magiſtri parabolæ: quibus tamen non obſtantibus ac irritis, confirmata manet ſententia noſtra, ac concluſio, quam de uſu, virtute, ac inefficaciâ Medicâ crudi ſerici, *in noſtris Animadverſionibus*, attulimus; multis ſanè ac prægnantibus cauſis ad id perſvaſi: quas fuſiùs recenſitas ibidem reperies. Demiror etiam in præſenti futile commentum tuum, ac ridiculam ſententiam, quâ tantas vires & prærogativas crudo ſerico, ac papilionum folliculis, arrogas; palamque decido, quòd crudo ſerico nulla inſit virtus alexiteria, & vitale robur demulcendi: quin imò ad oppoſitum dogma ac ſententiam me deflectere cogi ac pertrahi: nimirum, Coccum ſericum crudum, ac papilionum folliculos, cadaveroſo ac tetro miaſmate ſuo ſpiritûs vitales diſſipare, vires proſcribere, ac univerſam viventis œconomiam interturbare. Et quis ex modernis Doctiſſimis Viris, Tuæ etiam Nationis Excellentiſſimis Medicis, tam ſtrenuus defenſor tecum eſt cocci aut ſerici crudi, ut illud ſuis medicamentis cordialibus quotidie admiſceat, & non potiùs, Antiquorum ſimplicitati aliquid eſſe condonandum, exiſtimet, in re tam abſurda? Ut ipſemet mihi perſvadere nequeam, Magiſtrum noſtrum *Vernij* adeò ſtupidum & infantilem fore, ut coccum, ex vermibus & inſectis, planè abominandis, enatum, ſuæ Confectioni addat illotum; & hoc contra voluntatem & opinionem ſui antiqui Magiſtri, Meſues; qui ipſe nequaquam coccum aut ſericú crudum, ſed ſericum ſucco granorum tinctoriorum recenter tinctum (quod lotionem, longam ac diuturnam præparationem præſupponit) expreſsè, ac claris verbis, ſuæ Confectioni addere jubet: uti in ejus Antidotario, juxta antiquam, & Sylvii, verſionem patet. Digrediamur enim ſaltem juxta Philoſophiam,

phiam, & naturæ ſcrutinium, ad Serici definitionem & analyſin: quæ eſt papilionum: quæ ſerici, geneſis? An non bombyx inſectum eſt, de genere ac proſapia eorum, quæ à Græcis deſcriptivâ definitione ἀναλύτερα, ſeu quæ alas quatuor, ſeu quadripartitas, habent, dicuntur? Quorum prima incunabula, ſemé, ac eſſe inchoatum, mori folia ſuppeditant, cum qua ejusdem, ac homogeneæ ſunt ſubſtantiæ. Aut, ut Plinius, *lib.11.cap.23.* ait: bombyx naſcitur halitu animante florem decuſſum imbribus terebinthi, fraxini, quercûs. Quam igitur virtutem cordialem, alexiteriam, habet morus: quam fraxinus: & quam quercus? An non ipſe papilio, in eſſentiam vel pulverem redactus, ſi ſericum tantas haberet virtutes, majores poſſidere deberet, quàm profilata inteſtina, crudum ſericum, ac in folliculum diaphanum, opere textorio, circulata bombycis viſcera, juxta tritum illud Peripatetici: propter quod unumquodque eſt tale, illud magis eſt tale? A contrario autem: ſi ipſi papiliones in eſſentia correlationem nullam habent, nec ordinem dicunt ad vitales ſpiritûs, & cordi inſitam vitalitatem: quid folliculi, quid crudum ſericum, præſtabunt; in quibus exenterati papilionis exuviæ, ac morticinia, multum cadaveroſi miaſmatis exhalabant, donec prævia ſua corruptelâ ac fracedine ſuccederet nova redivivi inſecti generatio ac metamorphoſis? Verùm arcana magis ſpeculatus eſt *Vernij*, in bombycis regeneratione; ac miram Thavmaturgi DEI adoravit potentiam, quòd in tam vili & abjecto papilione, velut in umbra aut ideâ, futuram ac univerſalem corporum noſtrorum anaſtaſim præfiguravit; acutè ſecum *Vernij* gloſſando & inferendo: latere in his papilionis reliquiis, ſerico, ac folliculis, igniculum quendam, ac inſitam Devcalionis virtutem, animal ad vitam & ſanitatem reſuſcitandi. Sed multum aberras, Philoſophe, tam argutè diſſertando. Alia longè eſt analogia inſecti ad inſectum, papilionis bombycini ad bombycem: alia, & diſpar, bombycis, folliculorum, ac crudi ſerici, ad vitam hominis, ad inſitum ſpiritum noſtrum & animal vegetantem; quorum omnium analogiam, correlationem, ac ſympathiam, uti & repugnantiam, ac contrarietates, pluribus afferre poſſem, niſi tam hebes diſcipulus mihi *Vernij* obtigiſſet. Quare ſuperſedeo. Hoc unum adhuc ſemel, Corollarii loco, infero; quòd pauci, & nulli, Medici præclaræ notæ ævo noſtro reperiantur, qui virtutem roborantem crudo ſerico aſſignent aut in uſum Medicum illud (more Veterum abuſivo) accerſant. Reliqua, quæ noſter *Vernij*, prolixâ hypotypoſi & ſermone, ex Avicenna, & Serapione (quem textum, utpote ſupervacaneum, ac prolixum, non attuli) pro vindiciis, uſu, ac prærogativâ, crudi ſerici adſcripſit, nullâ egent refutatione; cùm ſit cruda Autoritas, rationum ac Philoſophiæ fulcris deſtituta; cui interim meam oppono experientiam, rationes, & authoritatem, & plurimorum Medicinæ Procerum conſenſum. Conſulat interim *Vernij* Animadverſiones, ſuper dictam Confectionem Alkermes editas, ac relegat à nobis citatam Braſſavolæ Clariſſimam deciſionem; ubi: Ego, inquit, in Confectionibus, quæ cor roborare debent, potiùs ſetam arcerem, quàm recipere voluerim: quæ ſola & una autoritas tibi, *Vernij*, qui jejunus Philoſophaſter es, ſufficiat; cùm nec nodum hunc Gordium ſis ſoluturus. Plura tamen apud Claſſicos, maximè Libavium, reperies, quæ, in Gallicum translata, ediſcere poteris.

Ut autem concipias, quæ ſit Meſues, de ſerico, genuina ſententia ac deciſio, animadvertendum eſt; Meſuen præcepiſſe ac deſtinaſſe ſericum mundum (non olidum, fœdum, ac papilionum recrementis contaminatum; quale tu illoto & mendaci ore præcepiſti) ſucco granorũ Chermes recenter tinctum, huic Confectioni adjungẽdum; non ob ſubſtantiam crudi ſerici, ſed ut ſuccus ac murex hic tinctorius, à ſerico imbibitus & abſorptus, faciliùs præſervari,

ri (quamvis ego nõ approbem) ac ad peregrinas, cocco tinctorio deſtitutas oras ac climata deferri poſſit, nec non, pro diſpenſantis voto, ad conficiendam Regiã hanc Confectionẽ elici ac derivari. Verùm ſufficiat tibi hæc ſynopſis ac lectio, compendiariâ lege tradita, *Vernij*, qui anguſti ingenij, ac talenti ſtrictioris es, nec non omni Philoſophia, novercante naturâ, deſtitutus; cujus penetralia, ac ſecretos thalamos, ubi ſubintraſſes, diſpares naturæ geneſes, alteritates, & metamorphoſes, auſcultaſſes; & quòd non quodlibet è quolibet fieri aptum ſit; ſed maximo rerum delectu opus eſſe, activa paſſivis debitâ correlatione jungi, ac illa ſolùm in ſe mutuam cauſalitatem ſuam exercere, quæ inchoatam quandam potentiam, reſpectum ac analogiam habent, edidiciſſes; longè alia dogmata ſectatus fuiſſes. Verùm ſectare Avicennam tuum, à quo crudi ſerici arcanum per traducem, crevisti: paucos ſanè hac Panaceâ erexeris, lipothymiâ & cordis defectione tentatos. Nos noſtris innitimur alexiteriis & cordialibus, quæ divite penu ubique in Germania proſtant: ſericum interim pro amiculo atterimus, noſtras tibi reliquias ſuppeditaturi.

Procedit ad ſextam rationem Zwelferi eventilandam Magiſter obſcurus *Vernij*, dicens: *Ut reijciat ſericum Coccorum Confectionis noſtræ Alkermes adeò excellentis: quia, inquit, qualitas maligna in eo latet ob vermes & papiliones, qui inibi putrefacti ſunt, teſte odore pravo ſerici cocti & præparati; id quod ipſe diligenter obſervaverit. Adverſarius noſter hæc verba deſumpſit partim ex tractatu de Confectione Alkermes Catelani; nec aliunde: quæ tamen nunquam pro textu Evangelii recipientur, niſi inter deſides in arte noſtra: partim verò ea ex imaginatione ſua deprompſit, in peregrinationibus ſuis peſſimè tempus conſumpſit, nec cum animi tranquillitate obſervavit id, quod nuper chartæ commiſit; aut ſanè rationes legitimas nanciſci non potuit: quia certiſſimum eſt & veriſſimum inter homines, quòd ſericum coccorum crudum, quale nos in uſu habemus, ſit verum ſericum crudum, quod Meſue voluit & præcepit, ut Confectionem Alkermes ingrediatur, & quod Medici Arabes omnes deſcripſerunt, &c.*

Coincidit iniqui hujus Novatoris textus cum priori paragrapho, quem retulimus; niſi quòd in D. Laurentium Catelanum, Pharmacopœum quondam doctum Monſpelienſem, & Anteceſſorem ſuum, etiamnum inter Indigites recenſitum, ac Superis accitum, barbarâ crudelitate (& immemor, quòd de mortuis & abſentibus non niſi bene ſit loquendum) viperino dente ſævit ac debacchatur. Cujus integerrimi Viri, Catelani, verba, licet apud te, *Vernij*, qui iniquus Scriba ac Phariſæus es, Evangelium non ſint: multi tamen doctiſſimi Viri, ac Commentatores, dictum Catelanum nunquam tibi promerendis laudibus evehunt. Inter quos conſule Magnum Libavium, in Alchymia Pharmacevtica: cujus authoritas ementita in Caſtellanum ſcommata tua confutabit. Cæterùm quòd tibi Zwelferianæ peregrinationes negotium faceſſunt atq; diſplicent, qui doliarem ſemper vitam, ac Polyphemus, in antro, egiſti; miraculum non eſt. Quid enim cœcus, de colore, arbiter, ac, de harmoniâ, ſurdus judicaverit; cùm nihil cupitum, niſi præſcitum; nihil volitum, niſi præcognitum. Tam enim generoſa indoles noſtro *Vernij* obtigit, ut unâ natalis ſoli peripheriâ totius orbis diametrum abſolvi; intra conclave, ac domeſtica cellaria, urbes & provincias deſcribi; intra Monſpelium, montes Pelion, & Oſſam, Theſſaliam comprehendi crediderit. Verùm heus Zoile! aliquid ex peregrinationibus meis retuli: vitam civilem, ſcientiam firmam, mores domeſticos; cùm tu, domeſticus, peregrinas & exoticas nequitias, ſupinam deſidiam, radicatam inſcitiam, ac, velut arrepto fermento, mores contagioſos indueris. Sed hæc tibi per antitheſin, ac figuram, reſponſa ſufficiant. Ad reliqua, quæ vel palmare

mendacium, vel fabulæ ſunt, omnino conticeſco: ſe quorum tamen cenſu illud eſt, quando Meſuen in tuam cogis ire ſententiam, in tuendo crudo coccorum ſerico; cùm tibi textus Meſues rectâ diametro refragetur, dum ait & præcipit; Sericum huic Confectioni, ſucco granorum Chermes recenter tinctum, eſſe adjungendum. Niſi in ſententia hujus vertiginoſi *Vernij* hæ duæ propoſitiones ſint identicæ: diſpenſare crudum ſericum; &: diſpenſare ſericum ſucco granorum Kermes recenter tinctum. Reliqua, quæ de crudo ſerico, ejusq; virtute cordiali adſtruendâ, proponit, à mulierculis & gynæceo de lanâ petita; argumenta ſunt effæminata, hoc digniſſima Authore: quare nec referre illa dignor. Legat falſi dogmatis ſui vindices, Ariſtotelem, Plinium, Tholoſanum, Juriſconſultum, in ſyntaxi mirab. Cardanum. Bayfium, de contextura Holoſerici, & tegmine Holoſer: item bombycum metaſarcoſi & transmutatione; nec non magnum illum Societatis Theologum & Philoſoph. Athanaſ. Kircherum: è quibus veriora comprehendet.

Septimò progreditur Adverſarius. *Ut ad hanc Zwelferi objectionem* (ſcilicet *in Animadverſ m. pag 251. col 1. lin. 47.* & *ſeq.*) *reſpondeam; primùm dicam, Meſuæ ſcopum fuiſſe duplicem, cùm ſericum crudum in Confectione ſua poſuit, idq; cum ſucco Chermes impregnare curavit, ut poſtea horis 24. infundat & coquat in ſucco pomorum, & aqua roſarum. Per primum ſcopum ſuum infuſionis modo voluit extrahere totam ſubſtantiam & virtutem ſucci granorum Kermes cum ſuccis & aqua roſarum: & alter ipſius ſcopus fuit, ex ſerico crudo virtutem attrahere ope infuſionis, & præcipuè per coctionem, & poſtea per expreſſionem exinde prorſus ſeparare & extrahere id, quod hoc modo poſſit extrahere. Hæc brevis eſt explicatio intentionis Meſuæ* (Vah quàm anilia! quàm pulchra abſurda à Magiſtro *Vernij* obſcuro!) *Neſcio quo fundamento nitatur debilis Zwelferi ratiocinatio, dicentis, quod ſi ſericum virtutem aliquam haberet, &c. licet jam antea ad hoc reſponderim, quòd repetitione utatur; dico tamen, quòd dubitare, an ſericum virtutes habeat, idem ſit, ac ſi quis dubitet, an Zwelferus ſit Medicus. Quia nihil magis veroſimile eſt, quàm quòd res omnes, qualescunq; fuerint, compoſitæ ſint, ſecundum quosdam, ex 4 Elementis: & quòd, ſecundum alios, in omnibus mixtis tria ſint principia generationis, à ſe invicem non, niſi per artem, aut totalem mixti deſtructionem, ſeparabilia; ſicut quando arbor radicitus emoritur. Dicere, ſericum nullam habere virtutem, eſt, naturam omnino deſtruere velle. Et quòd dicit, quòd fortaſſis intentio Meſues fuerit, tincturam ex ſerico, ſucco Kermes impregnato extrahere; quia ſine dubio in Arabiæ regione, in qua tum degebat, tunc temporis ſucco & granis Kermes carebant, &c. hoc aliam reſponſionem non meretur, niſi hanc: ſi Meſues non habuiſſet in promptu ſuccum recentem Kermes; nunquam hiſce verbis illum ordinaſſet: ℞. Serici, crudo ſucco granorum tinctorum recenter tincti, libram unam. Ex hoc enim loquendi modo ſatis apparet, illum ſucco Kermes recenti non fuiſſe deſtitutum, ſed in copia eum habuiſſe.*

Hucusq; Platonicus homo, ſeu Philoſophus, *Vernij*. Verùm, amice Lector; an non infallibilis eſt Scholarum paræmia: Qui benè diſtinguit, benè docet? Quàm aptè *Vernij* ſenis Venerandi, Meſues, doctrinam diſcriminat: quàm categorias & prædicamenta Philoſophorum novit: quàm ſuccinctè & nervoſè de rerum principiis principiantibus, de numero principiorum, de indiviſibilitate principiorum ac elementorum, diſputat! cùm tamen (quod mirum eſt) prima Latinæ linguæ elementa (nobis rudimenta dicta) ignoret. Audiamus tamen argumenta & argutias, quibus Zwelferum impetit. Conſtat autem ejus argumentatio uno Syllogiſmo, eoq; compoſito; qui virtualiter tres continet, in quos ſic reſolvi poteſt. Primus eſt: Probo, inquit *Vernij*, quòd ſericum ſit cordiale & alexipharmacum; & ſic argumen-

argumentatur: *Dubitare, an ſericum habeat vires cordiales, idem eſt, ac ſi quis dubitet; an Zwelferus ſit Medicus: ſed Zwelferus dubitat. Ergo ſericum habet vires cordiales:* quod erat demonſtrandum. Eſt Syllogiſmus in forma, in prima figura, & quidem *Barbara.* Videsné, *Vernij,* quàm rudis & Idiota ſis; quòd neque Dialecticus, taceo Philoſophus, ſis? Advertis, quàm pulchrè medius terminus diſtribuatur: quàm evidens ſequela ex puris particularibus ſequatur: quàm deniq; longè à ſcopo demonſtrationis aberrâris? Secundus Syllogiſmus talis eſt: *Res omnes conſtant, ſecundum quosdam, quatuor Elementis: ſeu in omnibus mixtis tria ſunt principia generationis, â ſe invicem non, niſi per artem, aut totalem mixti deſtructionem, ſeparabilia, ſicut quando arbor radicitus emoritur. Sed dicere, ſericum nullam habere virtutem, eſt, naturam omnino deſtruere velle. Ergo ſericum habet virtutem alexiteriam.* Hic Syllogiſmus eſt etiam in optima figura; & quidem in primâ; & in *Ferio.* Tam artificioſus eſt, ut univerſalis meritò denominari mereatur; adeò, ut nihil in ſublunaribus reperiatur, quod hic Syllogiſmus non probet habere virtutes cordiales. Ad imitationem hujus ergo, huic Syllogiſmo parallelum ſubjungam, ut Lectori pateat artificium & talentum *Vernij*, ad ſacram invidiam & æmulationem. Et probo, ex aſſumto *Vernij*, quòd ipſe *Vernij* ſit remedium alexiterium cordiale. *Res omnes conſtant 4. Elementis, ſeu: In omnibus mixtis tria ſunt principia generationis, à ſe invicem non ſeparabilia, niſi per privationem & unionis diſſolutionem. Sed dicere, D. Vernij non conſtare 4 Elementis, aut, prout mixtum eſt, non conſtare tribus principiis generationis; eſt naturam omnino deſtruere velle. Ergò D. Vernij habet virtutes alexipharmacas cordiales, & eſt remedium cordiale alexiterium.* Major eſt D. *Vernij*: Conſequentia ſequitur vi formæ: ergò ex dicta *Vernij* probatione ſequitur, non tantùm ſericum eſſe cordiale, ſed & piſcem & aſinum, lucem & tenebras, bona ac mala, omnia deniq; illa, quibus competit illa formalitas: nimirum, conſtare tribus principiis, & 4 Elementis. Ex quo patet, quàm diſſona ſit Muſica, & concentus, ubi luſciniam graculus vult æmulari; & quòd non cuivis contingat adire Corinthum, aut Philoſophum agere. Periculoſus enim eſt, & præruptus, Dialecticorum pons, quem Aſininum vocant, mi *Vernij.* Exulant hinc vertiginoſi, & quibus firmum judicium non eſt; niſi in præceps aut transverſum rapi velint. Tertius Syllogiſmus eſt: *Si Meſues non habuiſſet ſuccum granorum Chermes, nunquam illum ordinaſſet, hiſce verbis: ℞. Serici crudi, ſucco granorum Chermes recenter tincti, libram unam. Sed ſic dixit Meſues: ergo habuit ſuccum granorum Chermes.* Et hæc eſt ſumma *Vernij.* Ut igitur urgentibus his demonſtrationibus in forma ſatisfaciam; reſpondeo ad primum argumentum: Si, juxta te, *Vernij*, idem eſt, dubitare, an Zwelferus ſit Medicus, & an ſericum habeat virtutes alexiterias; ſequitur, quòd ſericum nullas habeat virtutes cordiales: quod ſic arguo: Tu, *Vernij*, dubitaſti, an Zwelferus ſit Medicus & Philoſophus: ergo ſericum non habet virtutes alexipharmacas ſeu cordiales. Antecedens demonſtro. Niſi enim dubitaſſes, Zwelferum Philoſophum eſſe, & tuis deliriis reſpondere poſſe; tam frivola, abſona, & ludicra, quæ nec Philoſophum, nec Medicum, ſed Agyrtam & Impoſtorem ſapiunt, nunquam tam audacter juris publici feciſſes. Subſumo: ſed, ſi tam verum eſt, ſericum eſſe cordiale, quàm verum eſt, dubitari non poſſe juxta te, an Zwelferus ſit Medicus & Philoſophus. Ergo tam falſum eſt, ſericum eſſe alexiterium ſeu cordiale, quàm tu verè dubitaſti, Zwelferum eſſe Philoſophum & Medicum. Ad ſecundum argumentum tuum reſpondeo; & quæro abs te, Philoſophe *Vernij*, quid tibi cum elementis & principiis, quæ turpiter confundis; quæ non, niſi verbotenus, intelligis, homo vix nativæ Linguæ gnarus, Latinæ verò, ac Philoſophiæ, ignarus? An neſcis, aliud eſſe principia rerum; aliud elementa? Principia ſunt, materia, forma, & unio: & ex his coaleſcunt com-

compoſita : elementa verò ſunt corpora, in quæ cætera corpora, quibus poteſtate inſunt, dividuntur; ipſa autem in ea, quæ ſpecie differunt, dividi non poſſunt : vel, ut Medicè definiam: ſunt minima pars ejus, cujus ſunt elementum. Ex principiis reſultant compoſita: ex elementis mixtio. De elementis controverſia Philoſophis eſt, an ſint numero finita, an infinita; an ex ſe generari poſſint, an diviſibilia, an formaliter maneant in mixto : de principiis verò iſta liquent, quòd finita ſint, quòd mutuò ex ſe producantur. Nam forma educitur è potentia materiæ : unio ſimul à materia & forma reſultat &c. Mixtio differt à generatione, ab alteratione, ab augmentatione, ratione modi ac termini : non ſic principia : quæ tamen obſcuriſſimus Philoſophus, *Vernij*, clariſſimè confundit, ac pro aſſerenda Confectione ſua Alkermes arripit, eodemq; ſenſu intelligit. Ut proinde doctiſſimo huic argumento aliud reſponſionis genus reddere non valeam, niſi cachinnos & riſum : quem teneamus, Amici.

Ad Tertium argumentum, quod erat : *Si Meſues non habuiſſet in copia ſuccum recentem granorum Chermes, nunquam dixiſſet : ℞. Serici crudi, ſucco granorum tinctoriorum recenter tincti*, ℔j. ut reſpondeam (ac à nauci hujus hominis paræmiis me illico expediam) uno dilemmate ejus commentum evertam, dicens: vel habuit Meſues ſuccum granorum Kermes; vel non habuit *Vernij*. Quidquid reſpondeas, contra te militat. Si habuit : ergo falſum eſt, quòd nullibi ſincerus proſtet, niſi Monſpelii, aut in Galliis, quòd ad nos, & alias regiones, recens ac ſincerus deferri nequeat: prout ſuperiùs mordicus defendiſti. Ulteriùs : ſi habuit; ergo Meſues nugator aut phanaticus fuit, quòd, multiplicando entia & negotiũ, ſucco priùs tinxerit ſericum, quem magno labore poſtliminio ex ipſo ſerico eliceret: quod venerando Seni tecum nequaquam affinxerim. Si autem ſuccũ hunc non habuit : ergo falſa eſt tua propoſitio : & evinco, quod contra te erat demonſtrandum. Verùm dato, non conceſſo : habuerit, vel non habuerit, dictum ſuccũ Meſues (hæc enim ἀδιάφορα ſunt ad intentum meum) probo tamen ex genuino textu Meſues (quem ſexcenti Claſſici æmulantur) quòd impoſtor ſis & falſarius. Textus Meſues ſic ſonat : ℞. Sericum, ſucco granorũ tinctoriorum recenter tinctum : vel, accipe ſetam tinctam ex Chermes. Nunc ſic argumentor : Sericum crudum & tinctum differunt ſpecie inter ſe. Aſſertum probo. Sericum crudum, juxta omnes, illud eſt, quod, à folliculis recenter ſegregatum, nullis heterogeneis (alumine, tartaro, ſucco citri, ac murice) ad tincturam diſponitur, ac dein producitur, uti, in ſequentibus, ipſe *Vernij* ait. Sed implicat, idem eſſe crudum, & tinctum, eodem reſpectu. Ergo crudum & tinctum ſericum differunt ſpecie. Sed etiam non differunt; quia, juxta te, ex ſuperiùs dictis, præcipit Meſues, pro Confectione Alkermes, ſericum crudum & illotum aſſumi; textus verò genuinus, à nobis jamjam citatus, conſulit ſericum tinctum ſucco granorũ Chermes. Ergo crudum & tinctum differunt, & non differunt; tingi, & non tingi, identica ſunt, uno eodemq; reſpectu. Sequitur proinde, cùm hæc ſibi repugnent, quòd tu falſarius & impoſtor ſis; quòd, pro tuendâ ſententiâ tuâ, quid pro quo alleges, quid pro quo ſubſtituas, textûsq; pro libidine adulteres ac defraudes. Quæ omnia ac ſingula à te, maximo Philoſopho, qualem hactenus te mea tuaq; argumenta probarunt, niminè diſcordant. Procedo itaque ad octavam *Vernij* contradictionem.

Octavo loco dicit, quòd ſatis habeat ſucci, & multò plus granorum Kermes, cum quibus ſericum ubiq; locorũ tingitur : innuere volens, quòd cum illo ſucco commodè ſyrupum facere poſſit; quia ſericum cum eo tingitur. Sed conſequentia hæc mala eſt & pernicioſiſſima. Si enim, à curioſitate ſua perſuaſus, Tinctorum inſtructionem expetiviſſet; tunc didiciſſet id, quod ignorat : quòd ſericum, carmeſino tinctum colore, tale fiat cum Cocconilià, terrâ Meritâ, Arſenico, aliiſq; ; & quòd aliæ res rubro colore tingantur ex ligno Braſilio &c. Sed nec cum ſucco ipſius ſicco, nec granis Kermes etiam ſiccis, unquam confici

poterit

poterit Syrupus in omnibus Regionibus ; minùs adhuc cum iisdem tingi ſericum, ſine adjumento rerum aliarum : ut Tinctores facere conſueverunt. Diſcat autem ipſe, quòd Kermes cum ſucco ſuo non adhibentur, niſi ad tingendum pannos & lanas. Sine dubio mihi reſpondebit : ſi panni & lanæ cum hoc ſucco tingantur ; bene etiam tincturam exinde parari poſſe ad conficiendum Syrupum. Quod fieri poſſe concedo, more Tinctorum, res prorſus à confectione noſtra alienas, & qualitatibus contrariis præditas, addentium, quales naturæ noſtræ inimicæ ſunt, Gallæ, Alumen, terra Merita, Arſenicum, & ſimilia : aliàs nunquam exinde extrahere poſſet tincturam, quam nos cum ſucco recenti paramus. Procul itaq; abſit talis Medicus, qui perſuadere vult nimium credulis, meliorem confici poſſe Confectionem Alkermes in regione ſua, ingredientibus ad eam neceſſariis deſtitutâ, quàm Monſpelii, terra quaſi natali Medicinæ, omnibus redundante. Zwelferus inutiliter, ſine ratione, & ſine ullo fundamento, cùm ſeſe confecerit in exſtirpando ſerico crudo ex Confectione Alkermes, quibuscunq; nitatur rationibus; jure de eo poſſumus pronuntiare, non quidem id, quod ipſe de Laurentio Catelano dixit ; diſcurſum hujus viri nil niſi nugas eſſe : ſed authoritatem ipſius nequaquam prævalere poſſe authoritati Meſues, Avicennæ, Nicolai Myrepſici, Valerii Cordi, & aliorum, qui ſericum crudum Compoſitionibus ſuis cordialibus inſeruerunt.

Ad propoſitum perlongum latumq; argumentum reſpondeo: primò falſa eſt cauſalis, quam perfrictâ fronte affers, & textus meos violas, *Vernij*, nempe: Ideo ex ſucco granorum Chermes fieri apud nos poſſe ſyrupum, quia ſericum cum ſucco granorum dictorum tingitur. Cita, perverſe homo, locum, ſigna paragraphum, demonſtra lineam, in qua meæ Animadverſiones hæc doceant. Viden', quòd ſis tenebrio, falſarius, & umbrarum appetens? An non proprio ſuffragio reprobavi ſericum tinctum, pro extrahenda tinctura ad Confectionem Alkermes expetitum ? Et ratio mea fuit, quia ſericum, intervenientibus minùs ſalubribus, ac ab intrò tutis (qualia alumen, tartarus &c.) tingitur ac coloratur. Nam hic erat ſtatus controverſiæ : & hoc abſurdum in me retorquere niteris. Verùm, mi *Verny*, cur non impugnaſti ipſum Meſues, qui ſericum, ſucco Chermes recenter tinctum, pro Confectione hac in terminis deſtinavit ? Cur ne hiſcere quidem contra virum hunc auſus es ? Niſi quia nequitia tua nullum ampliùs habuiſſet diverticulum & aſylum, ſublato venerandi Senis patrocinio. Reſpondeo, ſecundò; & abſolutè nego, quòd ex granis ipſis ſiccis non poſſit fieri ſyrupus, in quibuscunque etiam Regionibus: & probo. Nullum de facto datur vegetabile, cujus eſſentia, applicatis debitè activis ad paſſiva, adhibito ſpecifico & appropriato menſtruo, l. a. elici non poſſit. Ergo etiam, ſic procedendo, tinctura granorum Chermes elici poteſt. Major eſt omnium Chymicorum, expertorum Pharmacopœorum, & Philoſophorum; & confirmatur ab inductione reliquorum vegetabilium, Radicum, Herbar. Seminum, Flor. &c. quorum eſſentias elicimus extractione legitimâ. Subſumo: atqui datur tale menſtruum, quod homogeneum & appropriatum eſt granis Chermes. Ergo ſyrupus Chermes (qui tandem eſſentia granorum Chermes eſt) apud nos & ubique confici poteſt. Confirmatur, ſecundò, & *Vernij* argumento: ſi, inquit, *tingi poſſunt lanæ, ſericum, & panni, ſucco granorum Chermes ; ergo etiam exinde poteſt parari tinctura, ſeu eſſentia, ad conficiendum ſyrupum.* Quæ conſequentia licet ſit falſa, meo judicio, prout eam reprobavi in cenſura ſyrupi de Pomis, ad Confectionem Alkermes deſiderati, *pag 33. col. 1. lin 40. & ſeq.* tamen ad ſtabiliendam ſuperiùs à me allatam veritatem, egregiè facit prior propoſitio, vel ex ore Adverſarii; quòd nimirum tingi ſericum ac panni non poſſent, niſi præſupponeretur poſſibilis tinctura, velut conditio ſine qua non. Ubi autem gentium aut locorum (nimirum ubiq;) proſtet illud menſtruum, modus ac dexteritas eliciendi hanc eſſentiam granorum Kermes, pro legitimo ſyrupo apparando, paucis tibi indigitabo, dum te ad Animadverſiones meas, quondam editas, & ad Pharmacopœiam Regiam

recentiſſimè editam, ablego: quam ſi tibi, aſſiduâ lectione, & interpretis auxilio, familiarem feceris; dubium non eſt, quin brevî futurus ſis eruditus Pharmacopœus & Magiſter, qui nunc vix artis Tirocinium exerces. Conſule deinceps Philoſophos & Chymicos, non tinctores & mechanicos: peregrinare cum Zwelfero; & abditos naturæ ſinûs, artis invios ac inacceſſos Mæandros, feliciter enavigabis. Nam: nemo in patria Propheta. Reliqua, quæ de Valerio Cordo, Meſue, Avicennâ, ac Arabum turbâ, attuliſti; extra metam ac ſcopum ſunt. Neminem enim ſequor ac æmulor, ubi facem ratio & experientia non præfert. His ducor radiis, nequaquam deviaturus.

Nonò; pergit obſcurus noſter Magiſter, *Verny*, dicens: *Quò magis Zvvelferus Confectionem noſtram impugnat, eô plus intricatur. Dicit enim ut ambra gryſea diſſolvi queat, addi poſſe aliquot guttas Olei deſtillati cinamomi, roſarum, aut ſimilis. Parum circumſpectus eſt, dum non conſiderat, quòd, cùm Oleum cinamomi, & Ambra, igni, cujuscunq; gradus ille ſit, imponitur, ut diſſolvantur, partes utriusq; magis ſpirituoſæ in aërem evaneſcant, iisq; confectio prorſus fruſtretur. Ambram gryſeam ſi quis vellet diſſolvere cum Oleo roſato; res etiam eſſet valdè ridicula & inaudita: cùm Oleum tale intra corpus non aſſumatur. Minùs autem credere poſſum, ipſum per Oleum roſarum intelligere illud, quod Chymicè ex Roſis extrahitur. Hoc enim rariſſimum eſt, nec plus ad hanc diſſolutionem confert, quàm præcedentia, utpote ſubſtantiæ nimium tenuis & ſubtilis, quæ cum partibus ambræ gryſeæ purioribus evaneſceret. Si verò ambram liquefacere omnino cupit, Authoris ſui ſequatur intentionem, & eam diſſolvi faciat in ſyrupo; ſicut quidam faciunt: quod ſine dubio faceret, ſi Catelanus idem doceret, quem laudat, quando ſericum ex Confectione Alkermes, ſicut ipſe, rejicit, & paulò pòſt cum contemptu de ipſo loquitur, cùm videt, quòd, Meſuæ repugnare nolens, idem in eâ Confectione admittit. Sine dubio pavorem illi incuſſit, quando, in tractatu ſuo de Confectione Alkermes, ſcripſit, neminem præter ſe, Ambram poſſe diſſolvere, & revera difficillimum eſſe, illam aliis commiſcere.*

Coronidis loco hic Doctorum Phœnix ſaniora promit dogmata, ac lucido gaudere intervallo videtur, dum aſſiduè nobis commendat, ut diſpenſandarum rerum vires ſartas rectas ac integras conſervare ſtudeamus; nec non cautos reddit, ne Ambram & Cinamomi eſſentiam, ac quidquid ſpiritu turget, apertâ ignis violentiâ peſſumdemus: cui lubens ego ſubſcripſerim & aſſenſerim. Verùm, ſicut in morbis acutis omnis recidiva radice deterior eſt; ſic hujus viri inſania, in quam poſtliminio recidit, pejoris delirii compendium ac complementum eſt. Quid enim à mente alienum magis, quàm dum ait, & miratur, *quâ ratione Zvvelferus oleum Roſarum* (coctum *Verny* ſubaudiit) *intra corpus aſſumi, nec non eodem Ambram gryſeam diſſolvere ſvadeat; cùm tamen, ut ait, nullus illius ſit uſus ad intra, & indicatio: ſi tamen per impoſſibile Zvvelferus deſtillatum oleum Roſarum ſubintelligeret, rem impoſſibilem ſvaderet*: cùm nullus ſit in Gallia Magiſter, qui tale ſecretum apparet. Ad quod reſpondeo, *Vernij*; me minimè oleum Roſarum coctum (uti malitiosè & ſtupidè me arguis) ſeu amurcam; ſed deſtillatum Oleum (veriùs eſſentiam roſarum dicendum) ſubaudiiſſe: quæ eſſentia licet rara apud vos avis & phænomenon ſit; noſtris tamen Pharmacopœis, & mihi, ſat uſitata & cognita eſt: quam pro langventium ſolatio, ac Medicorum nutu, ubique dextrè deſtillant. Ex hoc tamen facili conjecturâ aſſequi poſſumus, quàm tibi domi anguſta ſupellex ac ſcientia, qui in ipſis Pharmaciæ præliminaribus buxo pallidior hæſitas & hæſitaſti. Quantum fidiſſimi Medici infideli miniſtro concredere poſſint, quem te, *Vernij*, palam proclamas, qui pro roſarum Eſſentia, unctuoſum liquamen, & coctum Oleum, ſubſtituere audes; &, quod conſentaneum eſt, criminis, & fraudis, & ſtultitiæ, tecum nos arguis arbitros, & oculos, ictericorum more, cùm proprio vitio lippias, in peregrina conjicis objecta, ac eam de foris ſcrutaris, quæ in ſinu eſſloreſcit, lepra,

dum

Digitized by Google

dum ſtupidiſſimo modo ejuſdem nos tecũ farinæ homines arbitraris, qui oleum Roſarum coctũ pro deſtillato (ob artis Pharmacevticæ imperitiam) ſubſtituamus. Sequitur & aliud delirium recidivi *Vernij*; quòd audacter eructat ac docet, Ambram diſſolvi non poſſe cum oleis, niſi caloris aut ignis violentiâ; cùm tamẽ vires Ambræ multùm calore diſſipentur. Aliam, ac ſecretam, eſſe methodum, (magno artis ſacramento & myſterio cautam) dicit, & ſibi ſoli arrogat, *Vernij*: ut ſcilicet Ambra in pulverẽ redigatur. Sed quis non conſpicit ſtupidam inſcitiam, ac ſupinam ignorantiam, hujus viri, rudis, quòd ambra gryſea connaturaliter quibuscunq; oleis, præſertim deſtillatis, in mortario frigido lapideo, vel ferreo, diſſolvatur; cùm ſit naturæ homogeneæ cum oleis deſtillatis, & ſubſtantiæ reſinoſæ: unde facilè iis unitur, viresq; integras nexu ac fœdere firmo communicat, odore & fragrantiâ majore luculentis teſtibus. Hæc, dicto modo ſoluta, ambra ſi electuariis, ſi ſpeciebus, pulveribus, aut ipſo pulveriſato ſaccharo, eum adjungas, virtutẽ ſuam ac fragrantiá efficaciùs communicabit ac imprimet, quàm ſi ſimpliciter (arcano *Vernij* conſilio) in pulverem redigas. Solvitur præterea Ambra, vel (ut proprio utar etymo) emollitur, & comminuitur, adjectis quibuscũq; fructibus unctuoſis ſibi homogeneis; utpote: Amygdalis, Pineis, Seminibus quatuor frigidis excorticatis: &, quod mihi domeſticum ac uſu frequentiſſimũ eſt, præcipio Ambram excorticato citri ſemine ſubigere, ſi alexiteriis admiſcenda & cordialibus, nullâ caloris aut ignis violentiâ; ſed planè frigidè; ſolâ in mortario frigido ſubactione. Et hac ratione Ambra per minima, & inſenſibiles atomos, quibuscunq; ſe rebus unit ac inſinuat, virtuteq; ſuâ efficaciter eas imbuit; adeò, ut cum liquoribus poſtea dilui perfectiſſimè poſſit, odore balſamico ac fragrantiâ (genuinis accidentibus) ſemper ſuperſtite. Diluitur etiam Ambra mediante vitello ovorum, qui unctuoſæ eſt ſubſtantiæ; adeò, ut omnib9 liquoribus, electuariis, confectionibus, ritè ac facilè poſſit uniri ac dilui; hac unâ ſervatâ cautelâ, ut ejus ſubactio in frigido, nullo modo in calido (ut ſtupidus *Vernij* cenſet) celebretur. Norunt etiam apud nos, in Germania, Tirones Ambram in ſaccharo, ad conſiſtentiam ſyrupi aut tabulati cocto, liquare & ſolvere; citra odoris aut fragrantiæ diſpendium; quod quidem captum *Vernij*, ac fidem, exſuperat; qui plurimũ gloriæ ſibi decedere judicat, ſi noſtris Tirunculis ſuccumbat; qui ſibi tamen magiſtralem cathedram, evulgatis publicis ſcientiæ monumentis & commentariis, per Europam arrogabat. Sed vices tuas doleo, mi *Vernij*, & novercam fortunam, quòd, ſubitò è ſuggeſtu deciduus, ea diſcere coactus ſis, quæ docere videbaris. Meliora dabunt ſuperi, ubi bonus eſſe cœperis. Interim cogita, quòd res lubrica ſit ſors, aut fortuna.

Ut igitur, recapitulationis loco, paucula hactenus inter nos acta tibi refricem, *Vernij* ac tandem finem arripiam (multum enim tuis fatigor næniis) ſcias velim, primò, quòd apud nos veriſſimum oleum deſtillatum Roſarũ, ſeu eſſentia, paſſim proſtet; quá tamen nunquam te vidiſſe (quàm obſcurus Pharmacopœus!) palam fateris abſurdo dubitandi genere, dum ais: *Minùs autem credere poſſum, illum* (Zwelferum) *per oleum Roſarum intelligere illud, quod Chymicè ex Roſis extrahitur; hoc enim rariſſimum eſt (in officina nimirùm tua) &c.* Si Philoſophus, aut ſaltem expertus Pharmacopœus, fuiſſes, *Vernij*, facilè Zvvelferi mentem aſſequi potuiſſes & intellexiſſes. Sicut enim Zvvelferus, hortando, ut, pro diſſolutione Ambræ, adhibeatur vel oleum ſtillat. Cinamomi, vel oleum Roſarum, disjunctivo ſenſu, intellexit ſolum oleum Cinamomi deſtillatum, & non aliud; cùm (ut ipſe ais) intra corpus abſumi debeat: ita, à pari argumentando, inferre potuiſſes; ergo etiã, loquendo de oleo Roſarum, pro Ambrâ ſolvendâ, intellexit Zvvelferus oleum deſtillatum; quia uſibus internis eſt deſtinandum; ad quos coctum & fœtidum minimè proficuum. Hanc eandem rationem deſumere poteras ex Animadv. *m. pag. 252. col. 1. lin. 3.* ubi habetur: Sic enim exactiùs (ſcilicet Ambræ) ſaccharo injecta, cum eo unitur. Quæ ſolutio inſuper majorem efficaciam huic Confectioni addet; utpote quæ alioquin ſtimulo ſummopere indiget, nec non opus habet, ut in majori doſi, quàm communiter fieri aſſolet, propinetur, ſi, quas illi attribuunt, virtutes exerere debeat. &c. Hûcusque textus noſter. Verùm quia uſu Latinæ linguæ deſtitutus eras; textus hic te latebat, & oleum Roſarum coctum ab intrò ſumendum, putabas deſtinatũ, ac cum Confectione Alkermes devorandum. Scito deniq;, nos, in Germania, Ambram nequaquam calore, aut calidis, ſed frigido

mor-

mortario, ac frigidis quibuscunq;, ſpiritibus, eſſentiis, ac unctuoſis, juxta ſuperiùs datam ſcientiã, diſſolvere; nequaquam verò coctis oleis, & hiſce ungventariis: aſſiduè etiam nos collaborare, ut vires rerum integras ac efficaces, inter labores Chymicos, vindicemus ac præſervemus. Hoc enim ad latum & longum me præcepiſſe reperies in *Animadv. ſuper aquas deſtillatas, & ſyrupos conficiẽdos* &c. Tuum ergo ſecretum ſecretorum, redigendi Ambram in pulverem, tibi ſerves; nobis Germanis hæc trita ſunt, qui obſcuri ejusmodi Magiſtri inſtructione non egemus, nec eam deſideramus. Nec nobis neceſſaria eſt tua tam ſtudioſè, ſed infantilis, injuncta cautio, de Ambræ natura, & partibus ejus tenuioribus, non perdendis. Actum agis, dum talia præcepta, & inſtitutiones, cautiſſimè fortè, ad nos tranſcribis. Reddimus igitur tibi arcana tua, nobis non neceſſaria. Tibi, mi *Verny*, præſtat noſtra Praxis ac methodus, cujus beneficio non ſolùm Ambra, per minima diſſoluta, omnibus medicamentis, per inſenſibiles atomos, ſeſe unit & inſinuat, virtutemq; ſuam uberrimè largitur; ſed & alia, compoſitorum medicamentorum ingredientia, omnia ſarta tectaq; ſuis virtutibus conſervantur in compoſito & mixto. Miramur tamen tuam ſollicitudinem, in conſervatione partium tenuium Ambræ; cùm tamen in perdendis infinitis aliis rebus odoriferis tenuibus, ſummè expetendis, tam prodigus ſis; in ſyruporum nimirum, aliorumq; complurium medicamentorum compoſitorum, præparationibus, quas per violentas decoctiones, & tot librarum ſpirituoſi liquoris exhalationes ac expulſiones in auras, apparare, tua maleſana conſvetudo eſt; in qua conſenſuiſti, nec in meliorem frugem converti potes; ſed antiquis abſurditatibus ſubſcribis; tibi tamen his, de Ambra, injunctis cautionibus apertè contradicendo, eò, quòd artificioſioribus ſyruporum m. confectionibus, dexterrimè edoctis, in quibus partes tenues & ſubtiles omnes integrè conſervantur, tam acriter, ſed imperitè, contraniteris, adeoq; in tuis ſemel conceptis erroribus potiùs conſeneſcere ſatagis, quàm quòd, cum emunctioribus Pharmacopœis, & aliis doctiſſimis Viris, ſaniora conſilia amplectaris. Interim tamẽ, ſi complura adhuc myſteria portas, aut cum Jove parturis, domi tuæ enitere, & arcana in patriâ revome: nobis, in Germania, tui diſplicent ructûs. Reliqua, quę de Catelano adjicis, frivola ſunt, ac nullius frugis; paucis proinde diluenda: laudo Catelanũ, & ſequor, in quibus periti Chymici & Pharmapœi munus obivit. Recedo à Catelano, eumq; impugno, ubi eum à recto tramite deviare, &, deſertâ veritate, deflectere reperi. Quemadmodum nunc te, Magiſter *Verny*, nauci, flocci & nihili pendo, utpote hominem faſtu, pravis moribus, & calumniis, deditum ac abominabilem. Vice verſa pro roſtris ac pulpitis, è ſuggeſtu & compitis, laudabo & prædicabo, totus in tui laudem olim effuſus, ubi te meliorem futurum inaudivero.

Hiſce, Amice *Verny*, manum tabulæ ſubduco, & Apologemati meo coronidem impono. Perceperis, nõ dubito, cùm tecum familiari ſtylo, de condicto, diſſeruerim, imbecillitatis tuæ ac talenti memor, quàm ineptè, perverſè, malitioſè in notis tuis propriâ notâ ſcriptitaveris; quàm fallaciter textûs meos adulteraveris; quàm ſimpliciter turpitudinẽ ac inſcitiam tuam orbi univerſo revelaveris; quòd ſcil. nec Roſarum oleum (artis tirocinia) cognoveris; quàm incuriè te præcipitaveris: dùm corrivalium tuorum fraudes, ſyrupi Chermes adulterationes, monopoliũ ac quæſtum tuum, quo ſolus Monſpelii gaudere geſtiebas, ultrò, & nobis non exigentibus, proclamaſti; quàm ſtupidè & ſuperciliosè Cathedram Doctoris, Scriptoris, Commentatoris, & Notiſtæ titulũ, alienâ infamia & calumniis tibi arrogaveris, cupiens digito monſtrari, & dicier: hic eſt. Sed non invideo, quòd digitis te ſubſannent, *Verny*, quòd pro fama ludibrium, pro triumpho riſum, pro plauſu exploſus, pro lauro ſtramen, Neo-Doctor, reportaveris, etiam majoribus dignus. Patientiam nunc habeto, *Verny*, ſi rigoroſa tibi fuit Zvvelferiana palæſtra; è qua vix nudus diffugiſti: ſi rigoroſus tibi fuit Gymnaſiarcha Zvvelferus; cui te ultrò, non ſtimulatus, objeciſti. Neq; mihi ſuccenſeas, velim, quòd ampliori exegeſi, quàm ſperaveras, vitia & imperitiam tuã declaraverim. Bonis, profectò, nocet, qui parcit malis; &, ut Juris-Conſultus ait: Bonorum injuria fit malorum impunitas. Non exigebant mitius collyrium lippitudines tuæ, nec, profectò, blanditias profunda vulnera, quæ verbis non curantur, ſed ferro. Nam

——— ——— ——— Immediabile vulnus
enſe recidendum, eſt, ne pars ſincera trahatur.

Tibi, profectò, hanc crucem, & infame theatrũ, cum Haman erexiſti, te propriis vitiis, velut cincinnis, cum Abſalone, ſuspendiſti. Diſce impoſterum proinde, quo loco honeſto viro fama ſit, quæ multis vigiliis & ærumnis, longâ annorum ſerie, ſollicitè parta eſt & requiſita: diſce, quoniã vita, & intaminata fama, pari paſſu ambulant. Multis enim vivere, tædium & emori; lucrum fuit, quos honeſtæ famæ precium, & glorioſi nominis ardor, deſtituit. Diſce deniq; impoſterum calamum, *quem in manu te gerere* (nequaquam regere) gloriabaris, nonnihil moderari. Quod enim culter in dextra pueri; quod enſis in manu furioſi: hoc calamus, & lingva, in libertate ſupercilii ſi. Suſcipe igitur Vindicias has meas, quas ſereno animo ignobili nomini tuo dicavi, *Verny*, ac velut arma inculpatæ tutelæ objeci. Mihi ſcutum ſunt; delictis tuis ſupplicium. Thraſonibus verò & Zoilis cautela ſint, velim, ne te, *Verny*, æmulentur; cùm paria, aut ſeveriora forſan, illis ex pharetra deſtinârim ſpicula. Vale.

Digitized by Google

CORONIDIS LOCO
accesſit hæc
EPISTOLA APOLOGETICA,
contra quendam,
Schmuzium à Poyſtorff, Med. D.
ab Anonymo quodam edita:
Pro integerrima ZWELFERI fama vindicanda.

SOrte accidit, *Obſcuriſſime Doctorum*, ut nuper ea, quæ de Carolo-Badenſibus Thermis, rudiori Minervâ, evulgaſti, æquo, ſerenoq; animo pervolverem. Incidi tandem in *paginam 27.* Opuſculi tui, ubi proſtitutâ loquacitate, infami ſtylo, multisque opprobriis, quaſi Veterno correptus, inviolatam tanti Viri famam (*Zvvelferum* meum reputo) arrodere & extirpare tentaſti. Suſpiravi, & cum Cordubenſi Philoſopho ingemui: ergone, dicens, tam ſacrum nihil, quod ſacrilegum non inveniat? quò livor non ſubrepat? An, ut aurum ſcoriam, ut roſa ſpinam, ut corpus umbram, ut purpura tineam, ut Phœbus eclipſin patitur; ſic Laurus tua, *Zvvelfere*, monſtroſi partus vermiculum nutrit & ſuſtentat? Audebo aliquid (mecum dicebam) audebo, & hyperbolicum hunc Thraſonem (ipſo Zwelfero altum ſilente) vivis coloribus depingam, delineatum in ſcenam producam; ut ſic redeat in Authorem ſcelus.

Et verò, quonam percitus oeſtro, *glorioſe Thraſo*, quo ambitionis fermento turgidus, *Medice Satyrice*, quâ temeritate, quo auſu, non provocatus, non laceſſitus, in arenam deſcendis, phanatico ſimilis, in Zwelferum involas, ſævis, furis, &, velut crabronum jaculis laceſſitus onager, contra ſtimulum recalcitras? Quænam te faſcinavit Circe, *mordaciſſime Zoile*, *Schmuzen*, ut, perruptis honeſtatis repagulis, contra fas & jus, non Philoſophicis argutiis; cùm nondum ad Phyſicas Auſcultationes initiatus ſis, Tiro; non Spagyricis principiis; qui adhuc prima Chymiæ Theoremata ignoras: ſed maleſanis calumniis, probroſis convitiis, turpi ſarcaſmo & ſcommate, imò meris mendaciis, præclaræ notæ Virum, Zwelferum, exagitares, &, velut aſinus luſciniam ad harmoniæ certamen, ſus Minervam docendo, provocares? Rem acu tetigiſti. Famam tibi, veluti quondam ſacrilegus ad Epheſum Heroſtratus, infamiâ conciliâſti: ex ſapientiæ tuæ ramo, fructum ſtultitiæ, & ſcientiæ probra retuliſti, ac, unde Laurum ſperare cœperas, infami ſtramine tempora cinges, in vices Panegyris, maledictionum plauſtra relaturus. Quis enim te calonem & lixam, mi *Schmuzi*, in theatrum, cum ſcuto Hectoris, cum telo Achillis, cum clavâ Herculis, procedentem non rideat? armatam cucurbitam, peltatum erinaceum, leporem galeatum, non explodat? Univerſus populus toto ſplene te ridet, & ſubſannat, feſtivũ illud reſonando: Pulchrum eſt, digito monſtrari, & dicier: Hic eſt Zwelferi Maſtix *Schmuzius*.

Momum proinde exue, ſublimes moderare ſpiritus, viperinos dentes atterito, ſplendorem & famam Zwelferi (obſcuriſſimus ipſe cùm ſis) ne obfuſcato. Et quanquam nos non lateat, *diſertiſſime Schmuzi*, quòd verecundum ſilentium uni-

ſit amuletum calumniæ; quòd ſimulare, ſit, luculentam Apologiam criminatoribus objicere; verbo deniq;, quòd, qui tacet, re ipsâ obtrectatorum ſcommata diluat: ne tamen nos αὐτόματα & ſtatuas arbitrareris, quibus pro corpore truncus; pro corde fungus; pro cerebro palea obtigerit: hanc tibi ἀμούσῳ cantilenam occinere, ac juxta ſtultitiam tuam reſpondere placuit, ac in Domino decretum eſt. Enimverò, quid aliud honeſtus rumor, quàm locuples hæreditas: quam dilapidare videtur is, qui criminatoribus ſilentium non imponit? Expertus id eſt modeſtiſſimus Vir, ſæpe dictus Zwelferus, quandò in eum, pari ſupercilio, auſu, cenſura, & convitiandi libidine, olim debacchatus eſt Medicus quidam, natione Bojus, nomine *Wolfgangus Höferus*, dum in ſuo Centone, quem Rhapſodes undique ex Authoribus conſuit, & ſub titulo *Herculis Medici* edidit, *lib. 2. cap. 3. de Pleuritide*, ſic eum arguit: *Diſpenſatorium, mutuatâ ab alio Latinitate, à ſe autem conceptâ reformandi inurbanitate, non ita pridem edidit.* Hæc ille. Potuiſſet Zwelferus, inquam, præduro huic nodo duriſſimum objicere cuneum; inveniſſet hoc monſtrum & ſuum Herculem; maluit tamen parcere defuncti manibus, nec relictis ab eo in Pannonia exuviis, & ſuperſtiti cineri, maledicere; quin potiùs æternam requiem comprecari. Tacuit, inquam: at quid modeſto ſilentio apud te profecit, *Schmuzi?* Fors demiratus es ſtruthionis fermentum, & Viri patientiam, quâ etiam chalybem digerit? Minimè gentium! Illuſiſti, inſultaſti, ſimia in purpura, pacato Viri genio; hebes Diſcipulus Doctori modeſtiſſimo: & in libello tuo, in quo, ad miraculum doctus, mira de lente, ſeu Thermis Carolinis, diſſeris, *pag. 27.* his in Zvvelferum formalibus inveheris:

Pro majori Lectoris intelligentia, qui obſcura nimis fortaſſis auriculâ ex Hippocratis & Galeni tripode axiomatum & ſententiarum animadvertunt Emphaſim, pauca dicenda obveniunt. Ut ſequentia intellectui per levem quandam diaphoram luculentius appareant, ſapienter proinde præceptum eſt ab antiquis, in rerum naturalium ſerie non proſtare vel raró ſimplex, ſed amicâ & quacunq; conveniente perfectionis ſocietate redintegrari, quod Compoſitum Philoſophorum & Medicorum vulgò baptizatum eſt, quod etiam Galenus divus noſter pluribus in locis, præcipuè aureis in libris ſuis de Medicamentorum Compoſitionibus plus bis millies verò verius comprobavit. Quamvis ille novus & Germanus Galeno- & Diſpenſatorio Auguſtanorum, maſtix, (equidem neſcio, quo ductus genio?) ut tàm male in Medicinæ parentem feriatur & medicamentorum compoſitionem tàm turpiter ſine veritatis ſtamine adoriretur, corrigendo ſcil. Magnificat: Cæſarem (ſanctiſſimæ memoriæ) Ferdinandum Tertium infelicis & monſtroſi ſui abortus Compatrem compellare non erubuit, quam attalicis & boloſericis technis & vulpinæ adulationis faſciis involutum exhibuit, inde dubio procul viridiſſima ſe laureâ Cæſarea Coronaturum. Sed ecce quid inſtat? Primum abortus frontiſpicium ita Cæſaris faſcinavit oculos, ut propè cæcutiens proximo adſtanti cubiculari donaverit Medico, huic, ne famulo extorris & orbus incederet in pediſſequum, juvenem propriæ ſectæ Medicinæ Doctorem, adjungere placuit, qui ſe modo ullo, prædicto Vindelicorum Diſpenſatorio ligari patitur, ſibi, ſuoq; vermiculoſo cerebro formaturus proprium. Viden par nobile fratrum? aſt potiora culmina fumant, & ne licentiam parentheſis transgrediar, & humi deliteſcam, Thermis, de quibus agitur, me immergam. &c. Hucusque Aſinus ad Lyram.

Pace tua quæſiverim, *annoſa Vulpes:* quis tibi de volutabro porco, ſeu è Thermis emergenti, Compater fuit? Quis abortum tuum, mi *Schmuzi*, quem ſpurium & vermiculoſum ingeniolum tibi peperit de Thermis Carolinis, nomine ſuo legitimavit Herus? Mecœnas fuerit: quo involucro, technis, thecis, & faſciis, primum editionis tuæ exemplar inveſtiſti? Dubio procul pelliculis ex Arcadia petitis, cuticulæ tuæ per omnia ſimilibus; aut pelle Capellæ, Diphtheram tuam ornaſti; in qua multis de lana caprina diſſeris? Affligit te, *Venerande Schmuzi*, juxta hæc ex Philoſophia Zvvelferiana retorſio? Diſce habenas & circumſtantias labiis tuis deinceps imponere, & æquum magis judicium de Zvvelfero proferre. Nam 1. cadere hoc in Ferdinandum Tertium, ævi ſui Potentiſſimum Cæſarem,

qui,

qui, ob ſapientiam, alter Salomon audiit, ipſo Salomone ſuperior; quòd ſapientiæ, quæ inflat, miram vitæ & morum ſanctimoniam, indiſſolubili humilitatis nexu copulaverit: cadere, inquam, in hanc Majeſtatem non potuit, ut externo ſplendore, & peregrinis coloribus ac involucris luderetur: quin imò doctiſſimos Zwelferi Commentarios, à capite ad calcem recognitos, & ad judicii ſui æquiſſimi tribunal citatos, approbatos, Auguſtiſſimi nominis ſui Splendore, Gratiis, Favoribus, ac Indultis firmaret. Extat Torques aureus, magni pretii, cum Numiſmate, gratioſam tanti Cæſaris, Ferdinandi III, effigiem referente, æternum Cæſarei favoris monumentum, quo ab ipſo Auguſtiſſimo donatus, dum humili ſubmiſſione genuinum hunc partum ſuum dicaret, Zwelferus. Neq; te, *ſupercilioſe Schmuzi*, ad ſcrutandum Cæſareum Diploma, & ampliſſima Privilegia, quæ ab ipſa Majeſtate clementer indulta, amandavero. Id unum ſufficiat, quòd prædicto Diplomate Tibi, *livide Schmuzi*, & ſectariis tuis, prohibitum ſit, ne, ſub Cæſareæ indignationis comminatione, Zwelferianos Commentarios oſtentui habere, præpedire, immutare, arrodere auſu temerario præſumatis. Et ſi notum tibi non eſt, quod ſubjungo; ſcias oportet, quod eodem indultu Sacra Majeſtas Zwelferum Aulæ tanti Cæſaris Medici titulo inſigniverit; velut digito innuens, quàm gratus extiterit tantæ Majeſtati partus Zvvelferianus.

Ut autem, Lector Benevole, rem ab ovo, ut ajunt, recenſeam, cur virus ſuum in Zvvelferum evomuerit *Schmuzius*: accidit, ut, cùm Sacra Majeſtas Auguſtæ Vindelicorum Comitia ageret, Medicum Ordinarium (quem *Schmuzius* Cubicularium vocat) ad ſe evocarit, dicatũ ſibi à Zvvelfero novum Diſpenſatoriũ innuens, in quo Auguſtani reformantur, & emendationes remediorũ Diſpenſatorii proponuntur, non ſine ſenſu Collegii Auguſtani. Ad quæ prædictus Medicus repoſuit, fore, ut Auguſtani Medici Zvvelfero indignentur, calamũ arripiant, calumniis conſtringant. Ad quæ Juſtiſſimus Imperator, Laconicâ brevitate, hæc qua monita, qua minas, refudit: ſi calumniis, non verò argumentis, Auguſtani reciprocare velint, cæptis deſiſtant, volumus & jubemus. Hæc vivo teſtimonio Magni Aulæ Miniſtri etiam hodie confirmantur. Verùm ut mos & conſuetudo Paraſitorum fert, in utrumq; ſcil. latus claudicare, calida ſimul & frigida exſufflare, neminem non palpare: cùm ſupradictus Medicus Auguſtæ Vindelicorum à D. Heiniſio, Medico, lautiùs ad menſam exciperetur, diſſona ſuperioribus adulator in quadra protulit: inter epulas Zwelferianas denuò toto ente differentia recenſuit palpo: quanquam ſeriùs Palinodiam cantârit, quando novercam fortunam expertus, ſplendidi nomine orbatus & humiliatus, Vienna exul, Ferdinando ſcilicet Quarto (lachrymas tibi, Auſtria, provoco) heu! expirante.

Hæc (ut ad te convertar, unde digreſſus ſum, *Schmuzi*) hæc næniæ tuæ ſpectabant velut ſcaturiginem. Sed quo animo, calculo & ſuffragio probas, quòd denuo Zwelferus lucubrationes ſuas, quas inter diſparia ſtudia, & Praxin uberrimam, ad Cleanthis lucernam feliciter elaboravit, Auguſtiſſimo LEOPOLDO, Magni FERDINANDI FILIO, in Quem, cum Coronâ & Sceptro, Cæſareæ Patris Virtutes, Pietas & Sapientia commigrarunt, ut meritò FERDINANDUM in LEOPOLDO replicatum dixeris, dicavit, conſecravit? Ampliùs dixero: quòd genuinus hic, & Solaris Zwelferi partus, Imperatoriâ Majeſtate protectus, in gremio tanti Cæſaris conquieſcit; à quo umbrarũ fœtus, Momus, illiberalis nominis Euclio, meritò arcentur?

Tranſeo à Maximo Cæſare, ad Literatum Tribunal. Audiſtiné, *Aurite*, quàm diſpar ſit Cenſura Antiquiſſimæ Univerſitatis Viennenſis, à calculo nigerrimo tuo, quô contra Zwelferum ſuffragaris? Proſcriptus es unanimi conſenſu virorum Principum in Medicinâ. Quin imò, altum ſilente Inclytâ Facultate Medicâ, Vienna & Auſtria pro Zwelfero, Theſeo ſuo, fidiſſimo Achate, languentium publico Aſylo, contra te perorat: quanquam & de te meliora deinceps ſperem; forſan lupus pilum, aſinus vocem, *Schmuzius* mores ſuos caſtigabit. Quamvis rem dixero magnam:

Zoile, ſi bonus es.

Et hæc erant, mi *Schmuzi*, quæ modeſtiori calamo, ſine felle & fermento, ad Te perſcribere volui, non ut *Magnificat* (uti Zwelferum inſimulaſti) corrigerem, ſed ut *Credo* te docerem; qui fidem non mereris, Reipublicæ Medicæ infidelis. Eſto fidelis deinceps Deo, Tibi, Proximo; & ſi te, cum Cæſare, Alexandri Magni ſtatua; cum Themiſtocle, Miltiadis trophæa; in literaria Paleſtra aliena palma ad æmulationem invitet; ne tibi furor ſuppetias ferat; ne calumniis, & mille probris, veluti totidem gradibus, ad honorum faſtigia tibi viam ſternito. Redit enim tandem in Authorem ſcelus. Paribus armis cum Zwelfero congredi debebas, quem, cùm Philoſophus, cùm Chymicus, cùm Medicus ſis, rationibus Philoſophicis, Spagyricis inventis, Theoricis argumentis, velut totidem telis, acriter urgere debebas: tum applauſiſſet Victori *Shmuzio* tota Medicorum familia, feſtivum illud acclamando: Vivat *Schmuzius*, Jo Triumphe! Nunc verò turpiter, è lucta claudicanti, inglorio & devicto, tota tibi rudit Arcadia, & bipartitum illud reſonat: I-O. Triumphe. Patet tibi nihilominus arena & literaria Palæſtra, in futurum: in qua ſi tam ampla ſit domi tuæ ſupellex, ut rationibus & argumentis cum Zwelfero decertes; ejus diſpenſationes, doctas additiones, proprias experientias, & ſecreta (tibi porco Margaritas objiciendo) communicata refutes, humaniter te conducimus, ipſo Zwelfero provocante. Quamvis, ut ſaniora conſilia ſecteris, tibi Author ſim, mi *Schmuzi*. Nam contra ſtimulum calcitras; contra torrentem niteris; in ſicco navigas. Univerſa enim Europa tua confutabit argumenta. Non eſt Univerſitas, ad plagam Septentrionalem: Anglia, Gallia, Rhenus, & (ut Laconiſmo utar) nullus in Europa locus eſt, qui Zwelferi lucubrationes ad ſe non alliciat; improbum laborem non approbet. Ipſe non ita pridem arbiter fui literarum, quibus diverſæ literatæ familiæ, magni nominis Doctores Medici, abſolutiſſimi Chymici, ſollicitis votis prævenêre, ut hunc partum, quem obſtetricante Pallade feliciter jam enixum vides Zwelferum, luci & publico emolumento donare dignaretur. Et ſanè, niſi quis ad meridianum cæcutiat, ultrò fateri debet, has Zwelferi vigilias, & ſinceriſſimam ſecretorum communicationem, incomparabile lucrum & emolumentum Orbi univerſo attuliſſe. Nec tu ipſe, mi *Schmuzi*, inficias ibis, niſi livor ſimulare cogat, quòd Zwelferi induſtriæ Bibliothecam tuam condecorent; eas inſtar fidelis Dormi-ſecurè, aut Vade mecum, cuſtodias; denique Panaceæ tuæ ſint arcana furta, ex Zwelfero petita. Et ne cum hyperbole magnificè, plus, quàm veraciter, hæc à me adducta ſuſpiceris, ad manus mihi ſunt faſciculi literarum, quibus conſummatiſſimi Practici & Spagyrici arcana animi ſenſa produnt, &, quo loco Zwelferum habeant, luculenter demonſtrant.

Inſeram unum alterumve fragmentũ, ne prolixitate mea ingratus tibi accidam.

Excellentiſs. Vir, Dn. D. Daniel Geyger, Medicus ex Collegio D. D. Auguſtanor. quem Hungaria, ob felicitatem & dexteram Praxin, obſtupuit, *de dato 14. Calend. Decembr. 1652.* ſic ad Zwelferum ſcribit:

Utiliſſimum Excell. Tuæ laborem ſummoperè commendavi, dignumq; judicavi, ut, ad Aram Apollineam ſuſpenſus, immortalitate donetur. Certum enim eſt, innumeros craſſos & turpes errores in Almam noſtram irrepſiſſe Medicinam, inprimis Pharmacevticam, diuq; jam, à multis bonis exoptatam & deſideratam fuiſſe competentem reformationem, & ad frugem meliorẽ reductionem. Tentarunt hoc non infeliciter *Quercetanus*, *Sennertus*, *Sala*, *Mynſicht*, & *alii*; imò memini, *olim* à Clariſſimo *Philippo Menzelio*, Profeſſore Ingolſtadiano, & *Thoma Mermanno*, Archiatro Electorali, ſimile quid tentatum, ſed humanæ conditionis injuriâ abſolutum non eſſe. Proinde ſummis en-

comiis

comiis digniſſimum, & Lauro decorandum te judico, Excell. Doctor, quòd, his præclariſſimorum luminum veſtigiis inſiſtens, etiam aliquid fæcum Augiæ huic ſtabulo ſubtrahere, huicq; inclytæ Arti nitorem addere volueris. Quod quidem tantò perfectiùs & feliciùs abſolvi potuit; cùm, juxta Procœmium dictæ Pharmacopœiæ, ſedecim integris annis, laborioſâ & improbâ ſedulitate, tam legendo, quàm manum ipſam admovendo, magnam tibi, hâc in parte, experientiam comparâris. Pro qua inſigni bonitate, & juvandi promptitudine, & ego, & tota Medica familia, gratias E. T. ingentes & immortales meritò debemus.

Ex Literis Excell. Dn. D. Schmidt, Dantiſcani, de dato 8. Febr. *1652*.

OBlatæ ab Amicorum quodam, ad bihorii ſpatium, mihi ſunt Animadverſiones tuæ, in uſitatiſſimam, noſtris in Officinis, Pharmacopœiam Auguſtanam, ut, quid de iis ſentirem, exponerem audacter. Breve fuit tempus &c. Legi tamen eas curſoriè, & relegi in eis plurima; Gratulabar initio mihi ſtatim, inventum tandem aliquem, qui rem hanc maximè neceſſariam aggredi non dubitaverit, cùm, quantam ex futilibus non paucis Compoſitionibus perceperim nauſeam, teſtes apud nos ſint plurimi. Taceo, quòd, plurima ſine neceſſitate, imò præter rationem omnem, unâ in Compoſitione congeſta eſſe, quæ vel ſanis nauſeam movere poſſint, ſæpe moleſtè tulerim. Hoc tamen magis me affecit, quòd calida frigidis, ſiccis humida, confuſa ægris propinanda exhibita fuerint: idq; ſpeciem, neſcio cujus, eruditionis præ ſe tuliſſe, nemo non exiſtimaverit: cùm tamen farrago talis jure merito jamdudum riſu & cachinnis digna fuerit. Futilem tamen hunc errorem demiſſo capite, arietum ad inſtar, & magni ſecuti ſunt, & nefas, quidquam mutare, exiſtimarunt. Salivam mihi ſæpius moverunt inepta pleraq; Electuaria; inutiles Pilularum maſſæ; Specierum farragines, & quod ineptiarum eſt reliquum. Dolui non rarò, Medicinam noſtram, imò magis Ægros, rebus talibus conſpurcari. Dolui, plura ad pompam magis, quàm neceſſitatem, ne dicam, rationem fieri. Nunc (immane quantum!) gaudeo expletum plurimorum deſiderium, detectos eſſe errores, nec paucos, nec leves. Tibi verò, Amicorum optime, gratulor, de reportata ex labore hocce gloria. Talem te nempe geſſiſti, ut nemo non obſtrictum ſe tibi agnoſcat; quamvis non dubitem, fore etiam plurimos, quibus diſcere pudor erit, quiq; cavillandi occaſionem arripient: hos tamen, cùm rem pro ſe ipſam loquentem habeas, vel ſolo contemptu refutaſſe, ſat erit.

Porrò Excell. D. D. Henricus Cüſterus ſic ad Zwelferum ſcribit Haderslebio Holſatorum, de dato die Circumciſionis Domini, *1653*.

'Ευζωίαν καὶ ευπραξίαν!

MUnus tuum literarium, dudum Viennâ ad me tranſmiſſum, Excell. Zwelfere, ritè accepi; quod, ut vidi, ambabus (quod ajunt) ſum amplexus ulnis, imò ad os meum appreſſi, & exoſculatus ſum; adeò gratum mihi fuit donum illud, abs tam amica manu, ac è tam longinquis profectum oris; quô in, ut video, bis honorificam mei mentionem facere, haud gravatus es, ſed (ut verum fatear) ex amico affectu tuo magis, quàm meo merito. Quippe ob exiguam illam, quam ego, in iſto elimando, Tibi locavi, opellam vix promerui, ut mei eſſes memor, nedum ut tam honorificè nominis mei memoriam illi infereres; quo ipſo tamen duplici nomine Tibi me de novo reddidiſti devinctum, perpetuæq; debendæ gratiæ reum. Vix credis, Amicorum Ocelle, quantis labor iſte tuus tam egregius, à laudatis Viris, quibuscum hinc inde mihi literarum intercedit cōmercium, commendetur encomiis, & quantopere tu illo ipſo plures eorum, qui in caſtris Apollineis ſacra faciunt ſtipendia, Tibi devinxeris. Qui, ob id, hunc ingenii Tui fœtum in oculis & ſinu gerunt; in τεκμήριον perpetuæ & nunquam intermorituræ memoriæ Tui. Perge, perge, Amice optume, ævum hoc ulteriùs illuſtrare ingenii tui monumentis, &, quæ adhuc premis, ſervasq; recondita, propediem benigniter exprome, & publici fac juris, nec quicquam rabioſos Zoilorum morare inſultûs, pluriumq; mordacia verba; quin contra audentior ito, proximiq; Tui, quantum potes, promoveto commoda. Sic Te ſupremum Nomen juvabit, nomenq; Tuum immortalis Fama evehet ad æthera. Vale, & animitus ſalve, mi Zwelfere, atq; hunc meuntem novum annum, alioſq; innumeros ſubſecuturos, in omni proſperitate vivas, valeasq;, vide; & conſtanter amare perge

Merito Tuo Tibi

addictiſſimum

Henricum Cüſterum.

Præterea Excell. D. D. Barthol. Moſer, Phil. & Med. D. ac Prof. Publ. Dilingæ, ſequenti Epiſtolâ, additoq; Carmine Encomiaſtico, *de dato 21. Maij 1662.* ultrò ſcribit.

Nobiliſſime, Clariſſime, & Excellentiſſime Dn. D.

LAtorem harum, Juvenem egregium (qui in Pharmacopœia noſtra Dilingana Tirocinium ſuum abſolvit, & operâ ac induſtriâ ſuâ nobis abundè ſatisfecit; jam verò ſtudio Philoſophico picturato, in alma Univerſitate Viennenſi, Medicum quoq; adjungere, promptiore tamen Marte, quàm ſubſidii promptuario, animum induxit) tametſi pro merito ſuo Viennam, np. Patriam, revertentem obtinuit, quibusvis

busvis Literatorum Patronis & Mecœnatibus meliore notâ commendare non ſuperſediſſem: id ipſum tamen in Clariſſima Dominatione Tua eo liberaliùs exordior, quòd optatam jampridem occaſionem, eadem operâ, jam nactus ſum, ut Clariſſimæ & Excell. Dominationi Tuæ mentem meam, ſuper Opus ſuum Exercitationum Pharmacevticarum, præſtantiſſimum & nunquam ſatis laudandum, apponere, ſimulq; bene precari poſſem.

Quamvis n. feracisſimum hoc ſeculum Scriptorum, tam in Medica, quàm in aliis Facultatibus, numero abundet penè innumero: asſeverare tamen poſſum id, ſine palpo, me in hâc, & palæſtra Medica, jam ultra decem luſtra ſudantem, nihil hactenus vidiſſe, quod mihi gratius, rei Medicæ utilius, imò magis etiam neceſſarium, hâc ipſa correctione, fuerit. Siquidem Compoſitiones medicamentorum tam multæ, & apparatu tituloq; ſplendidæ ac pretioſæ, propter incognitam accuratiùs præparandi normam; ideoq; hactenus rudem & illegitimam, tam in Veteribus, quàm Recentioribus Medicis traditam, nec non à Modernis receptam & uſitatam, non ſolùm imperfectæ & mancæ, ſed non raro etiam inutiles, ne dicam, miſeris Ægrotis damnoſæ, Pharmacopœis præſcriptæ fuerunt: quæ nunc Clariſs. Dom. Tuæ labore, induſtriâ, limaq; dexterrima perfectionem ſuam, à me ipſo, cum Jol. Quercetano, jampridem deſideratam nactæ ſunt.

Sint fortè obtrectatores lividi, vel arrogantes Zoili, qui errores ſuos non capiunt, aut capere nolunt; vel cum errantibus pertinaciter errare, quàm veritati ſubſcribere, malunt; parum refert; ringantur & rumpantur malevoli. Clariſs. Domin. Tua nihilominus partam hoc labore gloriam & laudem ſuam, apud omnes bonos & æquos arbitros, veritatis amantes, inviolatam æternùm ſervabit.

Proinde hortor etiam Clariſs. Dom. T. ut, quoniam rebus Chymicis præparandis dexteriorem longo uſu & αὐτοψίᾳ notitiam & ſcientiam acquiſivit (ſine prolixa tamen ejusmodi medicamentorum farragine, quorum copiâ ingenti, inutili, & faſtidioſâ, cum encomiis ſuis parum fidis, integra referta jamdudum ſunt Volumina) ipſam potiùs tractandorum Mineralium & Metallorum genuinam rationem, prout in Animadverſionibus ſuis fecit, in publicum proferre, nobiſq; communicare velit.

Ad quod ut feliciter proficere poſſit, vitam Clariſs. D. T. proſperam & incolumem à Deo T. O. M. ex animo precor: cui nos unicè comendo.

Dilingæ, 21. Maij 1662.

Nob. & Excell. Dom. T.

ad officia grata promptiſs.

Barthol. Moſer, Med. D. & Prof. Publ.

CARMEN ENCOMIASTICON

extemporale:

in

Honorem, & Gratiam, de re Medica,

propter publicatas Exercitationes in Pharmacopœiam Auguſtanam utiliſſimas & laudatiſſimas optimè meriti

Nobiliſſimi & Clariſſimi VIRI,

DN. JOANN. ZWELFERI,

Artium & Med. Eximii Doctoris,

ab Amico & Fautore benevolo conditum.

PRodiit Undenis, patrio famoſa nitore,
Auguſtana novis Pharmacopœia typis.
Nempe novis toties facta & natalibus aucta,
fœcundum docuit ſe cumulare librum.
Et fœcunda ſatis fuerat, niſi adultera prolem
paſſa foret ſpuriis dedecorare ſuam.
Sed quia laſcivo ſtimulata frequentiùs Oeſtro,
diſſimilem fœtûs protulit illa gregem:
Crevit in immenſum, variis jam partubus ampla;
donec tanta ſibi copia facta gravis.
Auguſtam tandem miſeratus Cynthius Urbem
vellicat, & memorem nominis eſſe jubet:
Nominis Auguſti, quô nil præclarius usquam
cuncta videns, toto, Phœbus, in orbe videt.
Hæc parens monitis, fœtum circumſpicit omnem,
quem ſpurio peperit Pharmacopœia ſinu.
Vidit, &, incaſſum tantos abiiſſe labores,
ingemuit; prolem pœnitet eſſe ſuam.
Vidit & obſtupuit; tantum non eluet undis
Heu! facinus, dicens: Vindalicusq; ſuis.
Protinus exclamat; noſtros, Hygiéa, penates
quæ colis, aſſuetos ſiſte ſuperba gradûs.
Jam ſatis eſt luſum: ſat, luxuriaſſe tot annis:
Nunc decet alterius ſubdere colla jugo.
Scit DUODENUS, ait, noſtræ reparator HygIæ,
Æquus & hic lacrymis arbiter eſto tuis.
Nec pigeat, tanto documenta audire Magiſtro,
cujus judicium vel Themis ipſa probat.
Hic rerum vires, artemq; repandat, & uſum,
corrigat hic nævos, Pharmacopœia, tuos.

Felix

Felix ZWELFERUS, felici ſydere natus,
Qui genio ſuperat ſecula multa ſuo.

Barthol. Moſer., M. D. & Prof. Publ.

Taceo Excellentiſs. Viri & Medici Schafhuſiani, D. Johann. Wepfer, eruditiſſimam & prolixam, de Zwelfero, Panegyrim; uti & fuſam Dn. D. Joannis Irmbler: Epiſtolam, *dato 17. Octobr. 1657.* ſtylo excellenti & acuto; uti vir eſt omni exceptione major: in qua ſuum Zwelferum plus hactenus dictis evehit.

Salisburgo, *28. Januarij 1657.* Excell. Vir & Medicus, D. Rupertus Streicher, in Epiſt. ad Zwelferum; Opus ejus toti Imperio deſideratum, Reipubl. Medicæ unicè neceſſarium vocat.

Prænobilis Vir, Jod. Chriſtophorus Kreſs à Kreſſenſtain/ Ordinis Patricii & Senatorii Norimbergæ, datis ad Zwelferum humaniſſimis literis, *de dato 31. Januarij 1653.* decumanas Authori gratias agit, ejusque ſudores abſtergit, Idiotas malevolos & Agyrtas demiratur, quòd Zwelferianam gloriam & palmam deprimere nitantur.

Pertranſeo varia Collegia Pharmacevtica. Dantiſcani, quorum nomine Henricus Linck: Sebaſtianus Schröder, vices Norimbergenſium agens: Matthias Banſa, Francofurtenſes ſupplens; uti Hamburgo Joannes Kramer: Lunæburgo, Bartholomeus Hecht: Dresdâ, Georgius Gränberg/ omnes, anno 1653. amicum literarum Zwelfero obſequium deponunt, unanimi confeſſione: tale Opus à Medico perfici non potuiſſe, quem non Pharmacevtici labores multorum annorũ ſerie initiaſſent. Habent, ex dictis Epiſtolis, malevoli, quod legant, ſcil. non Pasquinis & gerris, ſed ponderoſis Philoſophicis argumentis, Zwelferianam veritatem eſſe arietandam.

Agmen ducat fragmentum Epiſtolæ, Viennenſis Facultatis Medici, nunc autem extra Patriam, apud Jaurinenſes, Phyſici, *dato 24. Martij 1666.* Joh. Adami Spenholz: Cujus hæc ad Zwelferum.

Reddita eſt mihi Epiſtola tua elegantiſſima, Clariſſime Doctor, aviti candoris, & germanæ ſynceritatis, teſſera. Mirum dictu! quantum lætitiâ diffluebam, quòd ex ea percipere licuerit, te denuò majora in re Medica excolenda (cùm maxima jam præſtiteris) pro prælo meditari. Faxint Superi, incomparabilis Vir! ut, qui jam olim nutantibus Medicinæ firmamentis, melior Atlas, ſuccollaſti, &, ut quondam Theſeum Gnoſia Virgo, è Labyrintheis plexibus Medentes duxiſti filo; ſic deinceps Numen appareas: homo homini Deus. Utinam, Excellentiſſime Zwelfere, æquus omnibus ſit oculus, & non, quis ſcripſerit, ſed quid ſcripſerit, animadvertant; elatiore inflati ſpiritu, ſaniora non reſpuant conſilia, nec erudiri detrectent, ſine ſenſu ipſis ſibi ſapientes. Habent certè, quod mirentur, in Scriptis Zwelferianis, Philoſophi; quod æmulentur, magni nominis Chymici. Et pauci hactenus Scriptorum (ſuus cuiq; ſit honos) te adæquarunt, quantum memini, ſupergreſſus nemo. Quanti autem doctiſſimas Animadverſiones Tuas, & Notas, faciam, ut demonſtrem; illud de his, quod de Homeri Iliade, magnus olim Macedo, mihi dicendum venit: diem me perdidiſſe reor, quo Zwelfero non vaçavi. Age, quod agis, & cœptum curriculum ad bravium usq; pro-

Digitized by Google

proſequere. Et ſi te fors, cum columbis, cenſura vexarit, illud indubitatum habeto; quòd, invideri, ſit excellentiæ nota, ærarium gloriæ, & famæ nunquam intermorituræ poſſesſio. Vale, Doctisſime Virorum, & trophæa tua ad emorientis usq; Oceani oras, ad Herculis columnas, extendito, donec aliquando palmam cedas maximæ ſpei, & raræ educationis, paternarum virtutum ex aſſe hæredi, Filiolo tuo, qui etiamnum ex rudi adhuc maſsâ quaſi præfulgidus Adamas reſplendet: ut verisſimum ſit, animum ſapientem naſci; non arte parari: nec imbelles generare columbas Aquilam. Hunc ut in ævum Cœlites ſoſpitent, cordialisſimè auguror. Valete.

Hæc, ex innumeris pauca, deprompta ſunt, ut videas, quàm diſpar ſit à Viris honeſtis maleſanum judicium tuum.

Et ne digreſſionis figurâ tui memoriam penitus amiſiſſe videar, *Schmuzi*, Fragmentum quoque è libro tuo de Thermis Carolo-Badenſibus hîc inſeram: quo ex loco tibi demonſtrare cupio, nullam eſſe paginam libelli tui, quam taxare & caſtigare non poſſimus, accedente convitiandi libidine. *Pag. 38.* Tractatûs tui, manifeſtam hyperbolen, &, ne dicam, decumanum mendacium, ſi ad literatum tribunal evoceris, fateri cogêris. *Ais* enim, *loco citato*, quòd *Badenæ, Vir Conſularis & Senator prudens & diſcretus, David Graſer, lapidem Thermalem Mineralem trium librarum pondo examinandum exhibuerit, purioribus ex ſuccis Thermarum ſupra ſcoparum virgultis, ſtraminibus & paleis injectis, & in veram lapidis figuram congeſtum, aliis duritie non cedentem lapidibus, qui unius fonticuli ſeu ſcaturiginis labro adaperto, in anguſtius cogendo calidarum aquarum opus, cum aliis multis huic ſimilibus, ab illo collectus eſt. Hujus ſubſtantia pendebat:*

Nitri	℥xß.
Squam: ferri	ʒviij.
Alum.	℥iiij.
Sal: Nitri	℥iiij.
Vitrioli	℥iijß.
Stiby	℥ijß.
Bitum.	℥iij.
Sulphuris.	℥j.

Subjungis: *Et hæc eſt Thermarum Carolo-Badenſium ſecundum exiguam meam rationis trutinam, & infimum manuum mearum laborem compoſitio, quæ ſi minus placet, humanam non recuſo, & doctiorem correctionem, quippe me jam pridem doctioribus mancipavi penitus &c.*

Viden', quàm audacter & magniloquè, quàm liberè hoc attuleris? An 1. fidem non excedat, has tam differentes & heterogeneas Mineras, lapides, ſulphura, ſalia, verbo deniq;, totam ferè mineralium claſſem, in una matrice & gremio medicati Fontis deliteſcere, ac, intimè ſibi unita, ad univocos effectûs producendos, ita concurrere, ut tamē realiter diſtincta, actu diviſa, in Compoſito perſeverent, ut ſe ponderari, dividi, omnem in partem verſari ſinant, nullâ qualitatum factâ jacturâ; uti ex tua patet analyſi, & adducto experimento? 2. Quis definiat, quòd Mineralia in ejusmodi medicatis aquis materialiter & corporaturâ ſuâ inexiſtant; quin potiùs imprægnatione quadam, & ſpirituoſæ partis impreſſione, id fieri aſſerat; ac, dum fontes ejusmodi mineras alluunt, iisdem ſpiritibus turgere incipiant, ſintq; virtualiter, non verò formaliter, Nitrum, ramenta Ferri, Sulphur, &c? 3. An actio lapidifici ſpiritûs tam arctum formarum nexum diſunire queat, ut, reſoluto Compoſito, tot inter ſe realiter diſtinctæ partes integrantes, conſervatis ſibi pro-

priis

Digitized by Google

priis accidentibus, odore ſcilicet, ſapore, quantitate, pondere, in ſcenam prodeant, in manifeſtiſſimam probationem: mineralia formaliter & materialiter Thermis inexiſtere? 4. Stybium, Bitumen, his Thermis ineſſe, alio loco falſiſſimum probabo. 5. Hanc theſin & experientiam tuam Paracelſus, *lib. de morbo Tartareo*, confundit. Noſtro ſeculo, præter alios, Hildanus, *de Griesbaccenſibus & Piperinis*: acutiſſimus Helmontius, *Parodoxorum* 4. quo in loco parem Thermarum anatomicum manifeſti mendacii convincit, & poſt ſerias deſtillationes tantum mineralium catalogum ſe non deprehendiſſe, manifeſtè aſſerit. Ejus verba, *loco citato*, conſule. Ibidem reperies, ab Helmontio genuinam docere Philoſophiam, aciditatē & qualitates reliquas fontis ſalutiferi, quibus turget, non ab alio emanare, quàm à mutua ſalium (quos eſurinos vocat) efferveſcentia, actione volatilium in fixa, & reactione fixorum in volatilia; & è contra. Ut ut ſit: libellum tuum ſeveriori indagine ſcrutari, hîc nec locus, nec animus eſt. Tuus ſit tibi honor & decus, ut inter Reipublicæ Medicæ bene meritos, & Scriptores notêris. Id ſolum ab Inductione remonſtrare volui, neminem tam ſecurè degere, quin leviori pateat aditus; nec tam ſapienter rem unquam dici, quin poſſit contradici. Tu interim, mi *Schmuzi*, ſaniora conſilia amplectere, palinodiam & retractationum libros meditare; memor illius: non dimittitur peccatum; niſi reſtituatur ablatum. Et quam, proſtituto calamo & ore, tanti Viri famam (veluti cuniculos agendo) evertere tentaſti, publicâ falſi confeſſione erigere ſtudeto. Te Zvvelferus interim, Vir ad modeſtiam & publicum emolumentum natus, etiam erga Te ingratiſſimum cuculum viſcera miſerationis gerens, valere jubet, & Chriſtiano animo fauſta quæq; precatur. Te quoq; Anonymus ſalutat, ſimulq; hortatur, ne iter, quò properas, Anticyras ſuſcipere graveris; multum ex helleboro profecturus. Vale.

F I N I S.

ERRA-

ERRATA TYPOGRAPHICA,

in Apolog. contr. Tacken.

Pag.	lin.	pro	lege
4	17	ut eam veritus &c.	
—	25	Hujus libri occaſione &c.	
25	17	ſitam	ſi tam
—	42	-ſi	ſit
—	48	ſalis Viperini. &c.	
26	24	talium	ſalium
31	14	volatilem	puriorem
34	11	exorta	extorta
—	32	lin.4. pag. 17	lin. 17. p. 4.
—	41	collidas	collaudas
44	37	hiſtoricam	hiſtoriam
57	11	hanc	hunc
—	35	illi	ille
68	3	puro	Auro
72	4	deſtruens	deobſtruens
91	20	cidi	acidi
92	40	dimidialius	dimidia ejus
93	43	apparuit	apparavit
95	11	ex alcali &c.	
—	49	ſalsè	ſalſedo
114	29	Derſertam	Deſertam
117	17	nutrice	nutrire
121	29	occulta	occultata
—	32	univerſi	univerſa
125	11	adore	odore
127	7	Judicet	Judicet
—	33	Talia	Salia
129	4	vegetabilaquæ forti	vegetabili aquæ forti
131	48	effudit	effutit
138	48	naturam	natura
141	35	ſcientia	ſcientias
144	4	deſtruens hoc Compoſitum.	
—	14	quod acida, ſeu acidi ſpiritus	
148	3	Salem	Solem

Pag.	lin.	pro	lege
149	11	calidè	callidè
150	32	Cerebri	Cerebro
151	40	adaptandis	adaptandus
156	48	Clariſſimi	Clariſſimos
—	49	Celeberrimi	Celeberrimos
—	—	Medici	Medicos
—	—	Archiatri	Archiatros
162	2	1465.	1464.
—	16	notor	motor.
—	47	diſſolvunt	diſſolvant
—	—	addunt	addant
166	35	dam	dum
168	33.34	præcipitatis	præcipitati
—	39	hunc	Hanc
178	1	operâ	operoſâ
—	20	adduci	adduc
—	36	loculenter	luculenter
180	6.7	exuſſens	exuſſeris
—	25	rumbrum	rubrum
—	33	faculres	facultates
181	6	acidor.	acido
—	ult.	acido	acida
186	31	fallibus	follibus
194	4	ſapore	ſaporum
—	29	Ceſium	Cæſium
201	10	ſigillo	tigillo
206	44	effectus	Affectûs
—	49	Tincturam Martis ſimpl. &c.	Tincturam Martis adſtringentem ſimpl. &c.
209	40	dice dante	diſſe tanto
211	42	[illegible]	hunc
216	41	Red evaſit	Rex evaſit
228	37	& alios	aliàs
229	8	Carallario	Corollario

In Apolog. contra Verny.

Pag.	lin.	pro	lege
236	39	laſcinia	Luſcinia
246	5	air	ais
256	18	florci	flocci.